

Rozhodnutí nejvyššího soudu československé republiky ve věcech občanských.

Svazek první,
obsahující rozhodnutí z roku 1919.

Pořádá z příkazu předsednictva nejvyššího soudu senátní president tohoto soudu
Dr. FRANTIŠEK VÁŽNÝ.

SEMINÁRNÍ
Judicium.

KNIHOVNA
oddělení

V PRAZE 1921.

Nakladatel a vydavatel: Právníké vydavatelství v Praze, společnost s r. o.

OBSAH:

Seznam rozhodnutí v pořadí časovém	III. – VI.
Rozhodnutí čís. 1–353	1–568
Věcný seznam abecední	569–592
Seznam ustanovení zákonných	593–599

Seznam rozhodnutí v pořadí časovém.

1919		Čís.		Čís.		
leden	8. R I 9/18	1	únor	5. R I 29/19	40	
»	8. Rv I 11/18	2	»	5. R II 17/19	41	
»	8. Rv I 13/18	3	»	5. Rv I 45/19	42	
»	14. R I 2/18	4	»	11. R I 55/19	43	
»	14. R II 1/19	5	»	11. Rv I 56/19	44	
»	14. Rv I 1/18	6	»	11. Rv I 52/19	45	
»	14. Rv I 3/18	7	»	11. Rv I 68/19	46	
»	14. Rv I 8/18	8	»	11. Rv I 70/19	47	
»	21. R I 7/19	9	»	11. Rv I 92/19	48	
»	21. R I 8/19	10	»	11. Rv II 15/19	49	
»	21. R I 9/19	11	»	11. Rv II 77/19	50	
»	21. R I 36/19	12	»	12. R II 14/19	51	
»	21. Rv I 2/18	13	»	12. Rv I 17/19	52	
»	21. Rv I 6/18	14	»	18. R I 63/19	53	
»	21. Rv I 10/19	15	»	18. R I 73/19	54	
»	21. Rv I 26/19	16	»	18. R II 11/19	55	
»	21. Rv I 31/19	17	»	18. Rv I 62/19	56	
»	21. Rv I 59/19	18	»	18. Rv II 83/19	57	
»	22. R II 2/18	19	»	25. R I 24/19	58	
»	22. R II 2/19	20	»	25. R I 77/19	59	
»	22. R II 1/18	21	»	25. R II 18/19	60	
»	28. R I 17/19	22	»	25. R II 24/19	61	
»	28. R I 34/19	23	»	25. Rv I 47/19	62	
»	28. R II 6/19	24	»	25. Rv I 73/19	63	
»	28. Rv I 42/19	25	»	25. Rv I 100/19	64	
»	28. Rv II 5/19	26	»	25. Rv I 113/19	65	
»	28. Rv II 6/19	27	»	25. Rv I 135/19	66	
»	28. Rv II 8/19	28	»	26. R I 76/19	67	
»	28. Rv II 9/19	29	»	26. R II 13/19	68	
»	30. R I 11/19	30	»	26. Rv I 29/19	69	
»	30. R I 12/19	31	»			
»	30. R II 9/19	32	»	březen	4. R I 92/19	70
»	30. Rv I 11/19	33	»	»	4. Rv I 109/19	71
»	30. Rv II 12/19	34	»	»	4. R II 20/19	72
»			»	»	4. Rv II 23/19	73
únor	4. R I 41/19	35	»	»	5. R I 88/19	74
»	4. Rv I 7/19	36	»	»	5. R I 96/19	75
»	4. Rv I 82/19	37	»	»	5. Rv I 125/19	76
»	4. Rv II 2/19	38	»	»	5. Rv I 150/19	77
»	4. Rv II 13/19	39	»	»	11. Rv I 117/19	78
			»	»	11. Rv I 126/19	79

Koupil od *Mr.*
 Darem od *Mr.*
 v *38.541*
 Inv. *38.541*
 Sign

KNIHOVNA
 DŘÁVNICKÉ F. KULTY UJED
 3-Pr-164/2 inv. 8636

		Čís.
březen	11. Rv I 144/19	80
»	11. Rv I 147/19	81
»	11. Rv II 80/19	82
»	11. Rv II 117/19	83
»	12. Rv I 106/19	84
»	12. Rv I 121/19	85
»	12. R II 27/19	86
»	12. Rv II 67/19	87
»	12. Rv II 71/19	88
»	18. R I 102/19	89
»	18. Rv I 151/19	90
»	18. Rv II 35/19	91
»	18. Rv II 78/19	92
»	26. R I 107/19	93
»	26. R I 108/19	94
»	26. R I 112/19	95
»	26. Rv I 154/19	96
»	26. Rv I 155/19	97
»	26. R II 38/19	98
»	26. R II 40/19	99
»	26. Rv II 41/19	100
»	26. Rv II 69/19	101
»	26. Rv II 91/19	102
»	26. Rv II 94/19	103
»	26. Rv II 106/19	104
»	26. Rv II 108/19	105
»	26. Rv II 113/19	106
»	26. Rv II 132/19	107
duben	1. Pres 281/19	108
»	1. R I 110/19	109
»	1. R I 116/19	110
»	1. R I 117/19	111
»	1. Rv I 141/19	112
»	1. Rv I 159/19	113
»	1. Rv I 160/19	114
»	1. Rv I 167/19	115
»	1. Rv I 192/19	116
»	1. Rv II 85/19	117
»	1. Rv II 86/19	118
»	2. Rv I 173/19	119
»	2. R II 42/19	120
»	2. Rv II 125/19	121
»	5. R I 130/19	122
»	5. R I 134/19	123
»	8. R I 128/19	124
»	8. R I 137/19	125
»	8. Rv I 143/19	126
»	8. Rv I 164/19	127
»	8. Rv I 175/19	128
»	8. R II 41/19	129
»	9. Rv I 162/19	130
»	9. Rv I 180/19	131
»	15. R I 136/19	132
»	15. R I 139/19	133
»	15. R I 142/19	134
»	15. R I 145/19	135
»	15. R I 146/19	136
»	15. Rv I 188/19	137
»	15. Rv I 198/19	138

		Čís.
duben	15. Rv II 107/19	139
»	15. Rv II 109/19	140
»	15. Rv II 123/19	141
»	23. R I 151/19	142
»	23. R I 158/19	143
»	23. R I 159/19	144
»	23. Rv I 177/19	145
»	23. Rv I 195/19	146
»	23. Rv I 213/19	147
»	23. Rv I 217/19	148
»	23. Rv I 218/19	149
»	23. Rv II 115/19	150
»	23. Rv II 140/19	151
»	29. R I 157/19	152
»	29. R I 161/19	153
»	29. Rv I 199/19	154
»	29. Rv I 204/19	155
»	29. Rv I 212/19	156
»	29. Rv I 214/19	157
»	29. Rv I 216/19	158
»	29. Rv II 126/19	159
»	29. Rv II 129/19	160
»	29. Rv II 141/19	161
květen	2. R I 164/19	162
»	6. R I 150/19	163
»	6. R I 162/19	164
»	6. R I 167/19	165
»	6. R I 168/19	166
»	6. R I 171/19	167
»	6. R I 174/19	168
»	6. Rv I 221/19	169
»	6. Rv I 224/19	170
»	6. Rv II 99/19	171
»	13. R I 182/19	172
»	13. R II 53/19	173
»	13. R II 56/19	174
»	13. Rv II 57/19	175
»	13. Rv II 150/19	176
»	20. Rv I 237/19	177
»	20. Rv I 247/19	178
»	20. Rv II 58/19	179
»	20. Rv II 155/19	180
»	27. R I 173/19	181
»	27. R I 193/19	182
»	27. R I 197/19	183
»	27. R II 59/19	184
»	27. R II 60/19	185
»	27. R II 61/19	186
»	27. R II 62/19	187
»	27. Rv II 65/19	188
»	27. Rv II 153/19	189
červen	3. R I 195/19	190
»	3. R I 202/19	191
»	3. R I 204/19	192
»	3. Rv I 269/19	193
»	3. Rv I 286/19	194
»	3. Rv II 156/19	195
»	3. Rv II 161/19	196
»	11. R I 209/19	197

		Čís.
červen	11. R I 213/19	198
»	11. Rv II 175/19	199
»	17. R I 219/19	200
»	17. R I 227/19	201
»	17. R I 232/19	202
»	17. Rv I 291/19	203
»	17. Rv I 304/19	204
»	24. R I 234/19	205
»	24. R I 236/19	206
»	24. R I 252/19	207
»	24. R II 74/19	208
»	24. Rv I 310/19	209
»	24. Rv I 323/19	210
»	24. Rv II 145/19	211
»	24. Rv II 171/19	212
»	24. Rv II 173/19	213
červenec	1. Pres. 564/19	214
»	1. R I 246/19	215
»	1. R I 259/19	216
»	1. R I 264/19	217
»	1. R I 268/19	218
»	1. Rv I 308/19	219
»	8. R I 274/19	220
»	8. R II 75/19	221
»	8. R II 80/19	222
»	8. Rv I 331/19	223
»	8. Rv I 336/19	224
»	15. R I 273/19	225
»	15. R I 276/19	226
»	15. R I 278/19	227
»	15. R I 279/19	228
»	15. R I 280/19	229
»	15. R II 84/19	230
»	15. R II 85/19	231
»	15. Rv I 341/19	232
»	15. Rv I 342/19	233
»	16. R I 266/19	234
»	16. R I 271/19	235
»	22. R I 288/19	236
»	22. R I 289/19	237
»	22. R I 293/19	238
»	22. R I 294/19	239
»	22. R II 77/19	240
»	22. R II 88/19	241
»	22. Rv I 339/19	242
»	22. Rv I 340/19	243
»	22. R I 347/19	244
»	22. Rv II 202/19	245
»	29. R I 299/19	246
»	29. R I 303/19	247
»	29. R I 304/19	248
»	29. R I 311/19	249
»	29. R II 90/19	250
»	29. Rv I 379/19	251
srpen	5. R I 315/19	252
»	5. R I 316/19	253
»	12. R I 322/19	254
»	19. R I 314/19	255
»	19. R I 321/19	256
»	19. Rv II 211/19	257

		Čís.
září	2. R I 343/19	258
»	3. R I 339/19	259
»	3. R I 342/19	260
»	3. R I 345/19	261
»	3. R I 353/19	262
»	10. R II 103/19	263
»	10. R II 104/19	264
»	10. Rv I 364/19	265
»	10. Rv I 419/19	266
»	16. R II 106/19	267
»	23. R I 369/19	268
»	23. Rv I 410/19	269
»	25. R I 362/19	270
»	30. R I 371/19	271
»	30. R I 377/19	272
»	30. R II 112/19	273
»	30. Rv I 366/19	274
»	30. Rv I 371/19	275
»	30. Rv I 403/19	276
»	30. Rv I 414/19	277
»	30. Rv II 235/19	278
říjen	1. R I 378/19	279
»	7. R I 388/19	280
»	7. R I 395 a 396/19	281
»	7. R II 118/19	282
»	7. Rv I 390/19	283
»	7. Rv I 391/19	284
»	7. Rv I 412/19	285
»	11. Rv I 344/19	286
»	14. R II 124/19	287
»	14. R II 130/19	288
»	14. Rv I 430/19	289
»	14. Rv I 439/19	290
»	14. Rv II 219/19	291
»	14. Rv II 224/19	292
»	15. R I 402/19	293
»	15. R I 411/19	294
»	15. Rv I 424/19	295
»	15. Rv I 454/19	296
»	21. R II 132/19	297
»	21. R II 133/19	298
»	21. Rv I 481/19	299
»	21. Rv II 200/19	300
»	21. Rv II 212/19	301
»	21. Rv II 217/19	302
»	25. R I 401/19	303
»	25. R I 419/19	304
»	29. R I 413/19	305
»	29. R I 417/19	306
»	29. R I 418/19	307
»	29. R I 420/19	308
»	29. Rv I 492/19	309
»	29. Rv I 496/19	310
listopad	11. Rv II 237/19	311
»	18. R I 423/19	312
»	18. R I 442/19	313
»	18. R I 444/19	314
»	18. R II 141/19	315
»	18. R II 145/19	316

	Čís.		Čís.
listopad 25. R I 431/19 . . .	317	prosinec 16. R I 475/19 . . .	335
» 25. Rv II 250/19 . . .	318	» 16. R II 165/19 . . .	336
» 25. Rv II 261/19 . . .	319	» 16. Rv I 529/19 . . .	337
» 27. Pres. 977/19 . . .	320	» 16. Rv I 540/19 . . .	338
		» 16. Rv I 571/19 . . .	339
prosinec 2. R I 451/19 . . .	321	» 16. Rv II 241/19 . . .	340
» 2. R I 460/19 . . .	322	» 18. Rv I 559/19 . . .	341
» 2. Rv I 536/19 . . .	323	» 23. R I 352/19 . . .	342
» 2. Rv II 256/19 . . .	324	» 23. R I 364/19 . . .	343
» 10. R I 440/19 . . .	325	» 23. R II 169/19 . . .	344
» 10. R I 452/19 . . .	326	» 23. R II 170/19 . . .	345
» 10. R I 468/19 . . .	327	» 23. Rv I 568/19 . . .	346
» 10. R I 470/19 . . .	328	» 30. R I 498/19 . . .	347
» 10. R I 474/19 . . .	329	» 30. R I 504/19 . . .	348
» 10. R II 108/19 . . .	330	» 30. R II 143/19 . . .	349
» 10. R II 134/19 . . .	331	» 30. R II 171/19 . . .	350
» 10. Rv I 514/19 . . .	332	» 30. Rv I 521/19 . . .	351
» 10. Rv II 263/19 . . .	333	» 31. Rv I 569/19 . . .	352
» 16. R I 466/19 . . .	334	» 31. Rv I 587/19 . . .	353

Tiskové chyby.

Stránka 38, v záhlaví k čís. 24 správně § 75 nikoliv § 74 vod. zák. mor.
» 45, řádka 20. shora: za slovo »na« vsuň »to«.
» 55, řádka 8. zdola správně »roku« nikoliv »nároku«.
» 59, řádka 17. zdola správně »§ 448 c. ř. s.« nikoliv »§ 488 c. ř. s.«
» 72, řádka 19. zdola správně »nastala« nikoliv »nestala«.
» 96, v záhlaví čís. 58 správně »čís. 289 ř. z.« nikoliv »čís. 189 ř. z.«
» 101, řádka 3. zdola správně »1916« nikoliv 1016«.
» 103, v záhlaví čís. 64 správně »dovolací stolice« nikoliv »odvolací stolice«; rozhodnutí to má značku Rv I 100/19.
» 105, rozhodnutí čís. 65 má značku Rv I 113/19.
» 110, řádka 13. zdola správně »společnostech« nikoliv »společenstvech«.
» 130, řádka 3. shora před slovo »vady« vsuň »při správě pro«.
» 134, řádka 18. zdola před slovo »obyčejně« vsuň »jako«.
» 149, řádka 22. shora správně: »Přiznáním . . .«
» 151, přehod řádku 20 a 21 shora.
» 160, řádka 18. shora správně »C-ovi« nikoliv »C-ovy«.
» 165, v záhlaví čís. 98 správně »§ 346 ex. ř.« nikoliv »§ 364 ex. ř.«
» 206, řádka 18. shora správně: »uved.« nikoliv »uvoz.«
» 210, řádka 10. shora správně »vlastníci« nikoliv »vlastnictví«.
» 224, řádka 10. zdola správně »uved.« nikoliv »uvoz.«
» 224, řádka 1. zdola správně »uved.« nikoliv »uvoz.«
» 237, řádka 6. zdola správně »odkládající« nikoliv »ukládající«.
» 240, řádka 17. shora správně »připouštějí« nikoliv »nepřipouštějí«.
» 282, řádka 24. shora správně »§ 503« nikoliv »§ 593«.
» 288, rozhodnutí čís. 163 má značku R I 150/19.
» 299, řádka 13. shora správně »nepříslušnost« nikoliv »nepřipustnost«.
» 306, řádka 8. shora správně »vklad« nikoliv »sklad«.
» 316, řádka 2. shora správně »§ 50 ex. ř.« nikoliv »§ 50 c. ř. s.«.
» 324, řádka 4. shora správně »č. 11 sb. z. a n.« nikoliv »čís. 18 sb. z. a n.«
» 343, řádka 11. shora správně »zapověděti« nikoliv »zodpověděti«.
» 364, řádka 13. shora správně »pošty povozní ze dne 12. června 1838 čís. 280 sb. z. a n.« a nikoliv »pošty listovní«.
» 367, řádka 25. shora správně »§ 190« nikoliv »§ 90«.
» 381, řádka 15. zdola správně »§ 836 obč. zák.« nikoliv »§ 810 obč. zák.«
» 397, v záhlaví čís. 238 uprostřed správně »§ 367 ex. ř.« nikoliv »§ 361 ex. ř.«
» 429, řádka 12. shora správně »§ 382 čís. 8 ex. ř.« nikoliv »§ 362 čís. 8 ex. ř.«
» 456, řádka 16. zdola správně »prvý« nikoliv »prý«.
» 462, řádka 18. shora správně »usnesení« nikoliv »ustanovení«.
» 466, v záhlaví čís. 286 správně »prodátelem« nikoliv »podátelem«.
» 474, řádka 1. shora správně »dovolání« nikoliv »odvolání«.
» 485, řádka 21. zdola správně »§ 1109 obč. zák.« nikoliv »§ 1100 obč. zák.«
» 486, v záhlaví čís. 302 správně »prodáteleva« nikoliv »podáteleva«.

Čís. 1.

Ohledy na práva nepominutelného dědice zákonem chráněného nejsou o sobě dostatečným důvodem pro odepření pozůstalostního schválení volného prodeje věci do pozůstalosti patřících.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1919, RI 9/18.)

Pozůstalostní soud (okresní soud v Jilemnici) odepřel pozůstalostní schválení tržové smlouvě týkající se prodeje polovice nemovitostí do pozůstalosti patřících a v obcích X a Y ležících, z volné ruky za tržovou cenu 90.000 K, jelikož dle konaného šetření lze veřejným prodejem jmenovaných nemovitostí docílití mnohem vyšší ceny. — Rekursní soud (krajský v Jičíně) usnesení to potvrdil. Důvody: Představenstvo města Y sdělilo, že prodej polovice továrny v Y s přísl. veřejnou dražbou měl by rozhodně větší úspěch než z volné ruky. Již tato okolnost zjištěná postačí, aby vzhledem k tomu, že výše povinného podílu dvou opatrovanců zamýšleným prodejem dotčena jest, prodeji oné polovice z volné ruky a tím i polovice nemovitostí v X, které s ní jako jednotný celek prodati se mají, odepřeno bylo pozůstalostní schválení (§ 232 obč. zák.).

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu navrhovatele, zrušil usnesení obou nižších stolic a uložil pozůstalostnímu soudu, by o žádosti o schválení tržové smlouvy, řídě se pokyny důvodů tohoto rozhodnutí, znova pojednal a rozhodl.

Důvody:

Pozůstalostní soud odepřel pozůstalostní schválení tržové smlouvy, jelikož dle konaného šetření lze veřejným prodejem nemovitostí docílití mnohem vyšší ceny, rekursní soud potvrdil usnesení prvé stolice dodav, že zamýšleným prodejem dotčena jest výše povinného podílu dvou opatrovanců. Usnesení pozůstalostního soudu jest potud v rozporu se spisy, že připsal představenstva města Y, dle něhož prodej nemovitostí veřejnou dražbou měl by rozhodně větší úspěch než z volné ruky, týká se, jak již v usnesení rekursního soudu správně jest vytčeno, pouze polovice továrny v Y s přísl., kdežto ohledně nemovitostí v X starostenský úřad tamže vyslovil a také vhodně opodstatnil názor, že dražbou sotva více by se docílilo. Nehledíc dále k tomu, že představenstvo města Y pro svůj názor neuvodilo nižádných důvodův a že jest více než pochybno, zda si uvědomilo, že jedná se jen o zcizení ideální polovice továrny s přísl., jejíž nabytí může ovšem pro druhého spoluvlastníka býti velmi důležitým, kdežto pro třetího jest hodnoty pochybné, jsou rozhodnutí nižších stolic v patrném rozporu s postavením, jež přiznává zákon nepominutelnému dědici, obmezenému na díl povinný. Tento nemá dle § 784 obč. zák. a dv. dekr. ze dne 31. ledna 1844 č. 781 sb. z. s. nároku na poměrný podíl na

pozůstalostních věcech, nýbrž jen na hodnotu povinného dílu, jak soudním odhadem byla stanovena. Jest proto poukaz rekursního soudu k ustanovení § 232 obč. zák., jež týče se nemovitostí, zákonnému chráněcí vlastních, zcela pochybeným. Z naznačeného postavení nepominutelného dědice plyne dále, že prodej pozůstalostních věcí přímo se ho nedotýká. Podržít nárok na peněžitou hodnotu povinného dílu dle soudního odhadu pozůstalosti a jest proto s jeho hlediska zcela lhostejno, zda dědic, zciziv ty které věci pozůstalosti, stržil více nebo méně, než cenu odhadní. Pro zájem nepominutelného dědice záleží při zcizení pozůstalostních věcí pouze a jedině na tom, by co do peněžitě hodnoty povinného dílu byl s dostatek zajištěn. Nutno proto dáti nepominutelnému dědici příležitost, by k zajištění povinného dílu s dědicem se umluvil, a pokud jde o zákonem chráněné nepominutelné dědice, dlužno o zajištění povinného dílu pečovat z moci úřední. Jakým způsobem stane se zajištění, zda na věcech zcizených, či při nepostačitelnosti tržové ceny na ostatních pozůstalostních věcech dědicových, jest lhostejno a otázkou daného případu. Bude proto na pozůstalostním soudu, by, než znova rozhodne, slyšel zákonného zástupce nepominutelných dědicův a učinil, bude-li toho potřeba, rozhodnutí o žádaném povolení závislým na zajištění dílu povinných. Stane-li se tak, není závady proti prodeji z volné ruky, poněvadž tržní cena s připočtením převzatých 4000 K činí 94.000 K, tudíž téměř tolik, co cena odhadní. Dle řečeného pozůstalostní soud zanedbal též povinnost uloženou mu v § 2 č. 4 nesp. pat. a bylo proto za podmínek § 16 nesp. pat. učiněno uvedené opatření.

Cís. 2.

Cís. nař. ze dne 18. března 1917 č. 122 ř. z., upravující mzdové a pracovní poměry v podnicích sloužících k vojenským účelům, platí bez rozdílu pohlaví pro všechny zaměstnance těchto podniků.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1919, Rv I 11/18.)

Žalobkyně byla ve službách žalované firmy. O výpovědi nebylo ničeho umlučeno. Žalovaná vypověděla ústně poměr služební a žádala o vrácení pracovní knížky. Když jí to bylo odepřeno, žalovala na vydání pracovní knížky. Žalovaná zdráhala se tak učiniti, poněvadž jest podrobena zákonu o válečných úkonech a vojenská správa odepřela propuštění žalobkyně. — První soudce (okresní soud v Chomutově) vyhověl žalobní prosbě, maje za to, že žalobkyni pracovní knížka vydána býti musí, protože pracovní poměr byl výpovědí rozváznán a zákona o válečných úkonech u ženských sil pracovních užití nelze. — O d v o l a c í s o u d (krajský soud v Mostě) žalobu zamítl. D ů v o d y: Kdežto zák. ze dne 26. prosince 1912 č. 236 ř. z. mluví v § 4 pouze o osobách mužských a cís. nař. ze dne 18. ledna 1916 č. 18 ř. z. dle § 1 platí tolikéž jen o osobách mužských, mluví § 1 cís. nař. ze dne 18. března 1917 č. 122 ř. z. pouze o osobách vůbec, jež jsou zaměstnány v podnicích, sloužících k vojenským účelům; již z toho lze seznati, že tohoto nařízení nelze jen použiti na osoby mužské, ale i na všechny osoby v takových podnicích zaměstnané. Každou pochybnost vylučuje však prováděcí nařízení ze dne 19. března

1917 č. 123 ř. z., jež k § 5 uvádí za příčiny, pro které se může pracovní poměr rozváznati, u žen pokročilé těhotenství, vlastní kojení, jakož i plnění nevyhnutelných jiných mateřských nebo rodinných povinností. V našem případě jest doznáno, že žalobkyně byla u žalované firmy zaměstnána, a potvrzením vojenské správy zjištěno, že jest podrobena zákonu o válečných úkonech. Dle §§ 3 a 5 cís. nař. ze dne 18. března 1917 č. 122 ř. z. rozhodují stížnostní komisaři o tom, zda se připouští rozváznati pracovní poměr mezi zaměstnanci a zaměstnavateli podniků sloužících k vojenským účelům; pracovní poměr osob v takovýchto podnicích zaměstnaných dlužno oboustranně z důležitých příčin a se svolením stížnostní komise, pokud se týče místní úřadovny rozváznati. Jest pak zjištěno, že příslušná stížnostní komise souhlasu k rozváznání pracovního poměru nedala. Žalovaná firma jednala proto úplně ve smyslu stávajících předpisů, jestliže odepřela vydání pracovní knížky žalobkyni. Tato se sice mohla podle § 5 cís. nař. ze dne 18. března 1917 č. 112 ř. z. dovolávati pomoci soudu a žádati podle odst. 2 k § 5 prováděcího nařízení ze dne 19. března 1917 č. 123 ř. z., aby pracovní poměr byl rozváznán; bylo by však bývalo na ní, aby uvedla důležité příčiny pro rozváznání a dotyčná tvrzení prokázala, což se nestalo.

Ne i v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalobkyně.

D ů v o d y:

Dovolání uplatňuje proti rozsudku soudu odvolacího toliko důvod § 503 č. 4 c. ř. s. Leč neprávem. Dovolatelka brojíc totiž proti právnímu posouzení věci soudem stolice druhé tvrdí, že ustanovení cís. nař. ze dne 18. března 1917 č. 122 ř. z. platí toliko pro osoby mužské, které mohou podle zákona ze dne 26. prosince 1912 č. 236 ř. z. a cís. nař. ze dne 18. ledna 1916 č. 18 ř. z. přidrženy býti k osobním službám pro válečné účely, a dovozuje to z předpisu § 5 onoho cís. nařízení z roku 1917 č. 122 ř. z. Mínení tomu nelze přisvědčiti. Aby tomu bylo tak, musil by obmezení takové stanoviti hned § 1 cís. nař. ze dne 18. března 1917 č. 122 ř. z., poněvadž účel tohoto zákona sledoval zcela jiný cíl, než zákon o válečných úkonech. Jím měly totiž dojiti zákonné úpravy mzdové a pracovní poměry osob, jež zaměstnány jsou v podnicích sloužících k válečným účelům. Jelikož v závodech takových zaměstnány jsou nejen osoby, jež podléhají předpisům zákona o válečných úkonech, nýbrž i osoby, na něž se předpisy zákona toho nevztahují, byl by zákonodárce, kdyby byl obmezení zákonných předpisů, jím právě vyslovených, na osoby prvnější obmyslel, obmezení takové výslovně projevil, jako se stalo v § 6 zák. ze dne 26. prosince 1912 č. 236 ř. z., jenž zřejmě personál podniků k válečným účelům dožádaných taktó rozlišuje a pro obě kategorie jinaké předpisy stanoví, což opakuje se i v § 18 téhož zákona dovoláním se citovaného zákonného místa. Právě intence císařského nařízení ze dne 18. března 1917 č. 122 ř. z. nepřipouštěla žádného rozlišování, poněvadž úprava mzdových a pracovních poměrů obmyslela se pro všechny dělníky podniků sloužících k vojenským účelům, aby čeleno bylo svízelným poměrům doby jak na zaměstnavatele tak na všechny zaměstnané stejně doléhajícím. Jelikož ale pro některé zaměstnance takových závodů, jež sloužily k účelům válečným, platily již předpisy zákona o válečných úkonech, stanovil § 5 cís. nař. ze dne 18. března 1917 č. 122 ř. z., že pra-

4
covní poměr osob, pro něž tímto císařským nařízením zřizují se komise pro stížnosti, rozvázán býti může za podmínek v tomto zákoně stanovených jen bez ujmy jejich dále snad ze zákona o válečných úkonech sahajících závazku. Tím nechtěl tedy zákon stanoviti žádného obmezení předpisů svých jen na dělníky, kteří přidrženi býti mohou k osobním službám pro válečné účely, nýbrž vysloviti, že pro tyto zůstává v platnosti dále sahající závazek ze zákona o válečných úkonech. Tomu nejen neodporuje, nýbrž plně s tím souhlasí výnos ministerstva vojenství, na který dovolání poukazuje, že ženštiny v závodech pod válečným dohledem nepodléhají vojenské disciplinární trestní moci, poněvadž vůbec nejsou podřízeny ustanovením zákona o vojenských úkonech. Vždyť takto ustanovuje zřejmě prováděcí nařízení ministerské ze dne 19. března 1917 č. 123 ř. z. k § 5 v posledním odstavci (pátém). Nařízením Národního výboru československého ze dne 29. října 1918 č. 12 sb. z. a nař. státu československého byly nejen veškeré závody, jež dosud byly podřízeny zákonu o válečných úkonech, povolány do služeb československého státu, nýbrž bylo dále stanoveno, že stížnostní komise zřízené císař. nař. ze dne 16. března 1917 č. 122 ř. z. pro urovnání pracovních a mzdových poměrů rozhodují v dosavadní své působnosti věcné i místní. Když tedy, jak zjištěno, stížnostní komise k rozvázání pracovního poměru žalobkynina nesvolila a žalobkyně nedomohla se oproti tomu soudního nálezu, že tu příčina k rozvázání poměru toho jest, pak není oprávněna dožadovati se vydání pracovní knížky, jelikož žalovaná její zaměstnavatelka k vydání tomu jest dle § 80 lit. c živn. ř. povinna jen po řádném rozvázání pracovního poměru. Zamítli tedy odvolací soud její žalobní žádání, správně věc po právní stránce posoudil, takže dovolání nebylo lze přiznati úspěchu.

Čís. 3.

Ustanovení § 7 odst. 2 č. 5 nař. z 20. ledna 1918 č. 21 ř. z. může se pronajímatel jen tehdy dovolávati s úspěchem, potřebuje-li sám nutně celého předmětu nájmu, nikoli však i tehdy, potřebuje-li jen poměrně nepatrné jeho části, leda že by ve případě tomto nebyl s to, svou nutnou potřebu jinak ukojiti.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1919, Rv I 13/18.)

Aby zabezpečil přístřeší své v pozeňnaném stavu se nacházející manželce, koupil žalobce, který sám konal v Uhrách službu vojenskou, v jistém českém městě v době, kdy nařízení ze dne 20. ledna 1918 č. 21 ř. z. k ochraně nájemníků nabylo již účinnosti, dům, a vypověděv v něm žalovaným byt sestávající ze tří pokojů, kuchyně a příslušenství, ujednal se svou švakrovou, že tato byt ten najme a že jeden z pokojů přenechá jeho ženě s právem spoluužívání kuchyně. Jako důvod výpovědi uvedl, že potřebuje bytu toho nutně sám pro vlastní potřebu. Proti výpovědi této podal žalovaný námítky. — První soud (okresní soud v Mostě) vykl, že výpověď jest účinnou a že žalovaní jsou povinni, předmět nájmu žalobci po uplynutí výpovědní lhůty odevzdati. V důvodech rozsudku uvedl: K opodstatnění své výpovědi musí žalobce dle § 7 č. 5 nyní platného nařízení k ochraně nájemníků dokázati, že potřebuje předmětu nájmu nutně sám a že by utrpěl značnou ujmu, kdyby nájemní smlouva byla zachována

v platnosti, a mimo to, že ujma ta by byla nepoměrně větší než ujma, která vznikne žalovaným ze zrušení smlouvy nájemní. Na základě zjištěného děje skutkového dlužno žalobci přisvědčiti, tvrdí-li, že potřebuje vypovězeného bytu nutně sám pro vlastní účely. Lze sice za poměrů daných namítnouti, že potřebuje bytu toho především pro svou švakrovou. Tím, že uvolní byt pro tuto, poskytne však zároveň i manželce své možnost, nalézt v jeho domě byt. Poněvadž pak může, slouže toho času na vojně, domáhati se zajisté práva, zříditi si domácnost ve vlastním domě, nutno také usouditi, že může i oklikou pomocí své švakrové zabezpečiti si toho času ve svém domě byt pro sebe, pokud se týče pro svou rodinu. Kdyby se toto stanovisko neuznalo za správné, vedlo by to k důsledku, že by žalobce nebyl s to, zajistiti si jinak ve svém domě byt pro rodinu, než tím, že se tam i sám ubytuje. To nemůže však býti úmyslem platného nařízení k ochraně nájemníků a vedlo by ve případě našem k tomu, že by žalobce přes to, že jest vlastníkem domu, musil pro svou rodinu za drahý peníz najímati v cizím domě byt. Dlužno ještě uvážiti otázku, zda by se žalobcova manželka nemohla po případě uskrovniti v některém z menších bytů, které jsou vskutku v jeho domě, když se domáhá prozatím jen jedné světnice po případě s kuchyní. Po této stránce sluší poznamenati, že by příslušné poměry u jiného nájemce žalobcova domu byly v podstatě tytéž, jako jsou u žalovaných, když tito nemohou uplatniti zvláštních okolností, které by při výpovědi způsobily škodu speciálně jim. Žalovaní odkazují pouze všeobecně k tomu, že lze teď těžko nalézt byt a že by nesli nyní těžce náklady na přesídlení. Totéž platí však i pro ostatní obyvatele domu, takže nutno žalobci ponechati na vůli, kterým nájemníkům svého domu chce dáti výpověď, aby tam dostal byt pro vlastní účely. Žalobce prokázal i ostatní ku platné výpovědi nutné zákonité podmínky, totiž, že by mu vzešla značná ujma, kdyby nájemní smlouva byla ponechána v platnosti, a že by ujma tato byla větší nežli ujma, jež by vzešla z výpovědi žalovaným. Neboť, kdyby žalobce nemohl, jak to zamýšlí, ubytovati svou ženu společně se svou švakrovou a kdyby byl nucen umístiti ji u cizích lidí neb po případě za příčinou slehnutí a později v nějakém ústavě, utrpěl by tím nepochybně značnou ujmu. Poněvadž pak žalovaní, jak bylo již uvedeno, zvláštní škody, kterou by utrpěli, ani netvrdili a škoda ta může, jak jest zřejmo, záležeti pouze v nákladech na přesídlení, nemůže býti pochybností ani o tom, že by ujma vzešlá jim z výpovědi byla nepoměrně menší nežli ujma žalobcova, kdyby též byl nucen ubytovati svou ženu u cizích lidí neb dokonce v nějakém ústavě. Jelikož jest tedy výpovědní důvod uplatněný vůči žalovaným dostatečně důležitým po rozumu platného nařízení k ochraně nájemníků, slušelo výpověď žalobcovu zachovati v platnosti. — Odvolací soud (krajský soud v Mostě) změnil tento rozsudek a zrušil výpověď. Důvodů: Kdyby šlo o předmět pozůstávající z menšího bytu, byla by snad dána podmínka, že žalobce potřebuje předmětu nájmu nutně pro sebe sama. Jelikož jest však zjištěno, že též potřebuje nájemního objektu, o nějž tu jde, především pro svou švakrovou, není již této první podmínce vyhověno. Stejně není také podán důkaz, že by žalobce utrpěl značnou ujmu, kdyby nájemní smlouva byla zachována v platnosti, a že by ujma tato byla nepoměrně větší než ujma, která vznikne žalovaným ze zrušení smlouvy nájemní. Jest sice správné, že za dnešních poměrů nalezne pronajímatel těžko byt a že jest nucen na-

iatí ho za drahý peníz v cizím domě. Totéž platí však i o nájemci. Náklad na přisídlení, jež musí nésti nájemce, není jedinou ujmou, na níž tu dlužno vznítí zřetel; zejména sluší uvážiti, že všechny obavy, s nimiž je spojeno zrušení smlouvy pro nájemce, tíží v případě, že nájemní smlouva zůstane v platnosti, i pronajimatele a naopak, takže nelze ani na jedné ani na druhé straně mluvit o nepoměrně větší ujmě.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

Důvody:

Ustanovení § 7 odst. 2 č. 5 nařízení ze dne 20. ledna 1918 č. 21 ř. z. k ochraně nájemníků, jednající o přípustnosti výpovědi z důležitých důvodů, slušno jako výjimečné ustanovení vykládati způsobem obmezujícím. Podle toho jest pokládati za důležitý důvod k výpovědi jen, když pronajimatel potřebuje sám nutně celého předmětu nájmu, nikoli však i tehdy, potřebuje-li jen poměrně nepatrné jeho části. V posléz uvedeném případě bylo by lze pronajimateli přiznati oprávnění k výpovědi zajisté jen tehdy, kdyby nemohl jiným způsobem uspokojiti svou nutnou potřebu. V daném případě jest zjištěno, že bylo se žalobcem ujednáno, že bude žalovaným dána výpověď z bytu v jeho domě, aby jeho švakrová, pokud se týče její manžel byt tam majali, a že manželka žalobcova u nich obdrží pokoj a bude spolupoužívatí kuchyně. Z toho plyne, jak právem uvádí odvolací soud, že žalobce nepotřebuje nutně celého bytu žalovanými najatého pro sebe, pokud se týče pro svou rodinu. Náhled prvního soudu a žalobcův, že tento oklikou, pomocí své švakrové může sobě, pokud se týče své rodině, zajistiti ve svém domě byt, jeví se neodůvodněným, poněvadž zde právě není předpokladu citovaného § 7 odst. 2 č. 5, že totiž žalobce sám nutně celého bytu potřebuje, ostatně by mohl nastati i případ, že žalobcova švakrová neb její manžel, najmou-li byt, manželce žalobcově vůbec žádný pokoj nepřenechají. Žalobce v řízení před první stolicí vůbec netvrdil a nenabídl důkazu o tom, že by jiným způsobem nemohl pro manželku a dítě dosíci používání nějakého pokoje v místě, nepodal tudíž důkazu, náležejícího mu dle § 7 odst. 3 cit. nařízení, že jest zde důležitý důvod k výpovědi a že mu ze zachování nájemní smlouvy v platnosti vzejde nepoměrně větší ujma než žalovaným z výpovědi. Otázky, zda by žalobce mohl ve svém domě dáti výpověď z menšího bytu, nelze rozebírat, ježto jest pro tento spor nerozhodnou. Nové vývody dovolání, že manželka a dítě žalobcovo mají u jeho švakrové dojíti potřebné péče a že by žalobce byl nyní po svém návratu z válečné služby nucen žalovaným dáti opět výpověď, nemohou podle §§ 482, 513 c. ř. s. dojíti povšimnutí. Bylo proto zamítnouti neodůvodněné dovolání s poukazem na v podstatě případné odůvodnění rozsudku soudu odvolacího.

Čís. 4.

Záznam práva zástavního dle § 38 lit. c knih. zák. povolití dlužno na pouhou žádost úřadů berních; v žádosti té však uvéstí jest alespoň, proti komu se za záznam žádá a proti komu byl vydán platební rozkaz, na něž se žádost odvolává.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1919, RI 2/18.)

Usnesení prvního soudu (okresního soudu v Králíkách), jímž k žádosti berního úřadu povolen byl záznam práva zástavního pro poplatkovou pohledávku eráru, bylo rekursním soudem (kraiským soudem v Hradci Králové) změněno a návrh berního úřadu zamítnut. Důvody: V podání berního úřadu není ani naznačeno, o jaký poplatek jde, a není v něm uveden platební rozkaz, jímž poplatek vyměřen a uložen. Vyhotovení tohoto rozkazu nebylo k návrhů připojeno. Soudu sice není pro povolení záznamu potřebí průkazu o doručení platebního příkazu osobě, proti níž záznam směřuje, však zmíněné nedostatky návrhu brání soudu zkoumati, zda jsou tu předpoklady § 38 lit. c knih. zák. pro povolení záznamu práva zástavního, jež patrně jen o toto ustanovení zákona opíráno by býti mohlo. Pokud by pak zvláště návrh směřoval snad k uplatnění věcného ručení nemovitosti, nevyhovuje výnosu fin. min. ze dne 27. prosince 1859. č. 236 ř. z., z něhož vysvítá, že jest k tomu třeba platebního příkazu vydaného na osobu vlastníka nemovitosti, jež dle § 72 popl. zák. za poplatek zavázána jest. Bylo tudíž vyhověno důvodné stížnosti knihovního vlastníka nemovitosti.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu finanční prokuratury nevyhověl.

Důvody:

Jest sice pravda, že dle § 38 lit. c knih. zák. záznam práva zástavního sluší povolití na pouhou žádost veřejných úřadů, které — jako úřady berní při poplatcích — dle působnosti své jsou povolány, aby z povinnosti úřední knihovní zajištění nároků eráru opatřily, a že tedy není třeba předložiti dotyčný rozkaz platební. Avšak z ustanovení § 94 č. 1 a § 21 knih. zák., dle nichž knihovní zápis lze povolití jen tenkrát, když dle stavu knihy pozemkové není ohledně nemovitosti žádné závady proti žádanému zápisu, a jen proti tomu, kdo v čas žádosti jako vlastník nemovitosti v knize jest zapsán, plyne, že v žádosti musí býti alespoň uvedeno, proti komu se za záznam práva zástavního žádá a proti komu rozkaz platební, na něž se žádost odvolává, byl vydán, poněvadž by jinak knihovnímu soudu bylo znemožněno, žádost dle předpisu § 94 č. 1 knih. zák. zkoumati. Této náležitosti žádost berního úřadu o záznam práva zástavního nevyhovuje; neboť okolnosti, že v žádosti mezi osobami, které mají býti vyrozuměny, jest uveden i vlastník hypoteky, nestačí, poněvadž ze žádosti není zjevno, proti které z osob tam uvedených zápis směřovati má. Byla proto žádost o záznam soudem rekursním právem zamítnuta.

Čís. 5.

Prohlásil-li pojišťovatel, že není sice povinen pojištěného odškodnit, že jest však ochoten, aby se vyhnul soudům, vyplatiti mu část odškodného, jest to odepřením plnění, které mu překáží, aby se dovolával předchozího ujednání, že v ý š e plnění, k němuž jest povinen, má býti určen rozhodčím soudem.

Na základě ujednání takového může pojišťovatel jen tehdy s úspěchem popíratí příslušnost řádných soudů k rozhodování o žalobě na zaplacení

odškodného, dal-li již před podáním žaloby jasně na jevo, že plnění v zásadě neodpírá; pozdější uznání žalobního nároku co do důvodu příslušnost řádných soudů již neruší.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1919, R II 1/19.)

Na základě smlouvy o pojištění proti úrazu, která obsahovala též ustanovení, že výše plnění, k němuž jest pojišťovna povinna, má určena býti rozhodčím soudem, žaloval pojištěný, utrpěv úraz na těle, před řádným soudem na zaplacení odškodného za dočasnou invaliditu. Žalovaná pojišťovna namítala nepřislušnost dovolaného soudu, poněvadž nárok žalobní co do důvodu uznává a uznala již před podáním žaloby a k určení výše škody, která jest jediňe spornou, jest příslušným soud rozhodčí ve smyslu hořejšího ujednání. — Prvý soud (okresní soud pro Brno-město) odmítl žalobu pro nepřislušnost dovolaného soudu. D ů v o d y: Dle § 11 (2) zák. ze dne 23. prosince 1917 č. 501 ř. z. jest ujednání, že výše plnění, k němuž jest pojišťovatel povinen, má určena býti rozhodčím soudem, platným; odepře-li však pojišťovatel plnění, nemůže se ujednání toho dovolávat. Z dopisu pojišťovny ze dne 12. dubna 1918 vychází, že tato uznala svou povinnost ku plnění a že se postavila na stanovisko poněkud odchýlné jen, pokud jde o výši odškodného žalobeem požadovaného. Na témž stanovisku stojí žalovaná i v této rozepři. K rozhodnutí o žalobě domáhající se zaplacení určité sumy odškodného jest tudíž dovolaný soud nepřislušným. — Rekursní soud (zemský soud v Brně) zamítl námitku nepřislušnosti dovolaného soudu a nařídil soudu prvě stolice, aby v jednání pokračoval. Z d ů v o d ů: V dopisu ze dne 12. dubna 1918 prohlašuje žalovaná, že není sice povinna žalobce odškodniti, že jest však ochotna nabídnouti mu polovinu požadovaného obnosu, aby se vyhnula zbytečnému soudnímu protahování a proto, že jest žalobce kromě u ní ještě i u jiné pojišťovny pojištěn. Toto prohlášení žalované nelze pokládati za uznání povinnosti ku náhradě. Žalovaná by byla musila výslovně prohlásiti, že uznává svou povinnost odškodniti žalobce na základě pojistky a že jej odkazuje pouze, pokud jde o výši obnosu na rozhodčí soud. Zmíněný dopis obsahuje pouze návrh na vyrovnání, jež žalobce nepřijal. Soud prvý ocenil nesprávně průvody a posoudil věc zároveň po stránce právní nesprávně, shledav v dopisu tomto uznání žalované, že jest k odškodnění povinna. K tomu, že žalovaná během sporu prohlásila, že žalobní nárok co do důvodu uznává a že popírá jen jeho výši, přihlížeti nelze. Bylo na ní, aby vůči žalobci již před podáním žaloby nárok na odškodné co do důvodu uznala a, pokud jde o výši nároku, jej odkázala na rozhodčí soud. Jelikož tak neučinila, vzdala se práva na rozhodnutí tohoto sporu soudem rozhodčím a dovolaný soud jest tudíž k rozhodování o něm příslušným.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalované.

D ů v o d y:

Neodůvodněnost stížnosti vyplývá zřejmě a určitě z ustanovení §§ 172 a 173 podmínek pojišťovací smlouvy ve spojení s obsahem dopisu ze dne 12. dubna 1918. Rozhodčí soud jest jen tehdy oprávněn vedle § 172 pojišťovacích podmínek rozhodovati o výši náhrady, byla-li již

napřed rozřešena otázka, zdali pojišťovna jest vůbec povinna k náhradě čili nic, a neshodl-li se pojišťovací ústav s pojištěným o výši náhrady. Proto jest usnesení rekursního soudu, jímž byla zavržena námitka nepřislušnosti, důvody k němu připojenými úplně ospravedlněno. Stěžovatelka nesprávně vykládá obsah dopisu ze dne 12. dubna 1918, který právnímu zástupci žalobcovu zaslala. Oznamujíc mu, že jest ochotna, ačkoli není povinna mu poskytnouti náhradu, nabídnoufi mu polovinu požadovaného obnosu, neuznala tím nikterak svou povinnost k náhradě a důvod k tomuto nabídnutí v citovaném dopise připojený, »abychom se vyhnuli zbytečnému soudnímu protahování,« nemění ničeho na odepřeném uznání povinnosti náhradní; vychází to i z dalšího dodatku k nabídce připojeného, »že žalobce jest pojištěn též ještě u jiného ústavu, od kterého také náhradu požaduje.« Z těchto důvodů jest správným názor rekursního soudu, že nelze vzíti zřetele na prohlášení žalované učiněné teprv během sporu, že náhradní nárok žalobcův co do důvodu uznává. Nehledíc k tomu, že takovéto prohlášení po zahájení sporu je pro příslušnost dovolaného soudu právně bezvýznamným, nelze v něm méně spatřovati rozřešení otázky o povinnosti k náhradě, jelikož žalovaná vznesla při témžé ústním líčení oproti žalobnímu nároku námitku dvojitého pojištění, které prý je contra bonos mores a musí míti za následek rozdělení škody — tedy povinnosti náhradní — mezi jednotlivé pojišťovny. I další námitka žalované, že žaloba měla směřovati pouze na zjištění povinnosti pojišťovny k náhradě, nikoli však také na zaplacení odškodného, jest bezdůvodna. To vyplývá ze srovnání znění §§ 172 a 173 pojišťovacích podmínek a byla by zajisté mohla žalovaná proti žalobě určovací namítati, že pro ni není podmínek § 228 c. ř. s., poněvadž žalobce mohl žalovati hned na splnění smlouvy.

Čís. 6.

Služební poměr, ujednaný na dobu války, jest služebním poměrem neurčitého trvání a může, a to i za války, výpovědi býti rozvázán.

Odvola-li zaměstnavatel výpověď pevného služebního poměru tím, že to se zaměstnancem ještě zkusí, nezakládá se tím nový služební poměr na zkoušku, nýbrž obnovuje se za týchž podmínek posavadní poměr služební.

Náhrada za předčasné opuštění služby a bytu (§ 22 zákona o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914 č. 9 ř. z.) může současně s výpovědí býti nabídnuta. Mezi, přes kterou soud ve sporu nesmí jíti, není náhrada, nabídnutá zaměstnavatelem, nýbrž náhrada, požadovaná zaměstnancem. Uplynula-li v době, kdy vynesen rozsudek prvě stolice, již lhůta výpovědní, odpadá výrok o náhradě.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1919, Rv I 1/18.)

Žaloba A-ové, majitelky velkostatku X, by uznáno bylo právem, že výpověď, kterou vypověděla žalovaného B ze služebního poměru co správce na velkostatku X do 31. prosince 1917 a jej vyzvala, by již před vypršením výpovědní lhůty službu opustil a služební byt do 31. října 1917 vyklidil, jest po právu, že žalovaný jest povinen, za odškodnění 1500 K již před vypršením lhůty výpovědní službu opustiti a služební byt ve

lhůtě soudem určené vykliditi, byla oběma nižšími stolicemi (okresní soud v Kostelci n. O. a krajský soud v Hradci Král.) zamítnuta. Procesní soud první stolice, zjišťiv jednak, že služební poměr byl ujednan na celou dobu války, při čemž si žalovaný zvlášť ještě vyhradil, že i po ukončení války musí dostat výpověď, jednak, že úplnou náhradou za předčasné opuštění služby a vyklizení bytu bylo by 1900 K, přiklonil se k právnímu názoru žalovaného, že služební poměr ujednan na dobu určitou, a odůvodnil toto své stanovisko takto: Dle zákonného ustanovení § 904 obč. zák. »určitá doba« může vyčtena býti buď dle kalendáře neb se zřetelem k budoucí události, o níž jest jisto, že se dostaví; pouze doba, kdy okamžik ten nastane, je neurčitá. Takovým konečným termínem je zde ukončení války. V době, kdy žalovaný do služeb přijat byl, totiž v září 1914, nebylo ovšem možno předvídati nynější dlouhé trvání války, avšak okolnost tato jest zcela lhostejnou; žalovaný vstoupil do služeb žalující strany výslovně po celou dobu války a na tuto dobu byl přijat a rozhoduje jedině toto ujednání stran a důsledkem toho poměr služební po dobu války, která, jak obecně známo, dosud trvá, jest nevyhovitelný. Zákon o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914 č. 9 ř. z., který se na sporný služební poměr vztahuje, ježto žalovaný obstarával služby vyššího druhu, výslovně rozlišuje, že poměr služební skončí jednak uplynutím času, jednak výpovědí (byl-li poměr služební bez určení času uzavřen, § 18) a nevytýká jako podmínku při stanovení určité doby, že by nutně musela býti vyznačena dle kalendáře. Žalovaný ostatně vedle toho ještě zvlášť si vymínil další podmínku, že i po skončení války v případě propuštění musí dostat výpověď, z čehož patrným jest úmysl stran, zvlášť žalovaného, že při přijetí do služeb velkostatku kladl zvláštní váhu na to, by po dobu války poměr služební byl postaven na zvlášť trvalý základ, tak, že neměl poměr ten býti ani výpovědí rozlučitelným. Vzhledem k stanovené podmínce, že žalovaný i po ukončení války měl dostat výpověď, jest ostatně nerozhodno, zdali se poměr služební ujednaný na celou dobu války, považuje na určitou dobu ujednaný neb na dobu neurčitou, poněvadž s tímto ujednáním dle zjevného úmyslu stran měla býti výpověď služebního poměru po dobu války vyloučena. Ohledně odškodného podotkl soud první stolice, že žalovaný nebyl pro nepřiměřenost nabídnutého odškodného povinen služební byt před uplynutím výpovědní lhůty vykliditi. — Odvolací soud dodal ve věci samé k důvodům rozsudku první stolice toto: Zjištěná úmluva o ustanovení žalovaného správce na dobu války není na překážku platnosti smlouvy služební, není zejména proti dobrým mravům a jest jí zachovati bez ohledu na to, že ukončení války nebylo lze a ještě nyní nelze určití. Úmluva ta nepřichází se ani ustanovením obč. zákoníku o smlouvě služební ani předpisům zákona o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914 čís. 9 ř. z. a, poněvadž trvání služebního poměru jest trváním války určitélné, nejde o služební poměr bez určení časového ve smyslu § 18 odst. 2 cit. zák. o statk. úřed., poměr sporný skončí dle prvního odstavce téhož paragrafu uplynutím doby, pro niž byl ujednan, tedy ukončením války dosud nenastalým a jest tudíž výpověď, o níž v tomto sporu se jedná, nepřipustnou a již tím žalobní žádost nedůvodnou.

Nejvyšší soud uznal právem, že výpověď, kterouž žalobkyně vypověděla žalovaného ze služebního poměru co správce na velkostatku X

do 31. prosince 1917 a jej vyzvala, aby již před vypršením lhůty výpovědní službu opustil a služební byt do 31. října 1917 vyklidil, jest po právu, žalovaný že jest povinen službu opustiti a celý služební byt ve stavení k velkostatku X náležejícím vykliditi a žalobkyni útraty sporu první stolice a druhé stolice zaplatiti, vše do 14 dnů pod exekucí, dále pak, že žalobní žádání, aby žalovaný povinným uznán byl, již před vypršením lhůty výpovědní proti odškodnění 1500 K službu opustiti a byt vykliditi, odpadá. Rozhodnutí to opírá se mimo jiné o tyto

d ů v o d y :

Dovolání vytýká neúplnost řízení proto, že o jistých skutečnostech nebylo jednáno. Výtka taková byla by opodstatněna, kdyby okolnosti ty byly pro rozhodnutí sporu důležité. Takovými však nejsou. Žaloba se neopírá o § 29 zákona ze dne 13. ledna 1914 č. 9 ř. z., aniž jsou uvedeny skutečnosti, pro které by bylo předčasné propuštění se stalo. Nespokojenost a nedůvěra zaměstnavatelova jsou vnitřní stavy, kteréž z činů zaměstnaného v zákoně naznačených povstávají a jenom jimi odůvodněny býti mohou jako zevně postřehnutelnými skutečnostmi. Žalobkyně neuvedla skutečností takových. Rovněž nedůležité jest, že žalobkyně v roce 1916 žalovanému dala výpověď, že ji žalovaný přijal a jinou službu hledal, neboť sama uvádí, že výpověď odvolala, aby prý to ještě zkusila, zdali se žalovaný polepší. Trval tedy původní poměr služební dále. Výhrada, že to žalobkyně zkusí, nezměnila nic na původních podmínkách poměru služebního a neproměnila jej zejména v nový poměr »na zkoušku«. Není tedy řízení proto neúplným, že o těchto skutečnostech nebylo dále jednáno a nebyly důkazy provedeny. Právní posouzení věci nelze však uznati správným. Soud první zjistil, že byl žalovaný za správce přijat »na dobu války«. Kdyby ukončení války záviselo na určité události, která nastati musí, třeba by nebylo známo, kdy se tak stane, byl by správným názor, že uvedeným ustanovením jest konec poměru služebního dostatečně určen. Uvážil-li se však, že za ukončení války pokládáno býti může zastavení vojenských operací, nebo příměří, neb teprve uzavření míru, neb dokonce schválení jeho zákonodárními sbory, neb demobilisace, aneb výslovný projev vlády (cís. nař. ze dne 29. července 1914 č. 178 ř. z. § 4), tu jest patrné, že zakončení války není lhůta tak určitá, jakou předpokládá § 18 zákona ze dne 13. ledna 1914 č. 9 ř. z. v odstavci 1, třeba by z neurčitosti té nedala se dle § 869 obč. zák. vyvozovati neplatnost smlouvy služební, ježto přece obě strany smlouvu plnily a o vlastním obsahu její sporu není. Z toho jde, že ukončení poměru služebního není na určitou dobu omezeno, nýbrž teprve zvláštním projevem té neb oné strany přivedeno býti musí. Zákon připouští jako způsoby takového zakončení poměru služebního buď výpověď neb propuštění dle §§ 22, 26 a 29 cit. zák. a nebyl ani v dalším o zakončení služebního poměru dle §§ 26 a 29 zák. a nebyl ani v dalším řízení uplatněn jiný způsob zrušení poměru toho, než výpovědí a vystoupením ze služby za náhradu dle § 22 cit. zák. Výpověď, jak nesporno, byla dána. Výklad, že aspoň po dobu války jest výpověď vyloučena, není odůvodněn. Předpokládal by, poněvadž byl poměr na dobu neurčitou ujednan, zvláštní výslovné vzdání se zaměstnavatele, že výpověď po dobu války nedá. Nic takového však nebylo tvrzeno. Výpověď byla 29

září 1917 dána ke dni 31. prosince 1917. Lhůta tato vyhovuje předpisu druhého odstavce § 19 zákona o statkových úřednicích. Nejde o poměr na zkoušku (§ 19 odst. 1); neboť v roce 1916 daná výpověď byla odvolána a tím poměr dosavadní obnoven, či lépe řečeno zachován. Doba zkušební musela by dle pojmu samého předcházení pevnému poměru služebnímu a nemůže výhrada zaměstnavatele, že to se zaměstnancem ještě zkusí, mít jiného významu, než prodloužení poměru služebního, ježto ostatní podmínky zůstaly nezměněny. Výpověď žalovanému daná jest tudíž úplně po právu. V tomto směru byl též rozsudek v odpor vzatý změněn a žalobě vyhověno. V době podání žaloby bylo i další žádání, aby žalovaný byl povinným uznán, službu před uplynutím lhůty výpovědní opustiti a byt vykliditi, podle § 22 zákona o statkových úřednicích možné a odůvodněné. Úplná náhrada, kterou zaměstnaný dle tohoto předpisu zákona obdržeti má, není nic jiného, než vzájemné plnění zaměstnavatelovo, kteréž současně s opuštěním služby jest splatno, o němž však zákon nestanoví, že musí býti zaměstnanému předem poskytnuta, aby zaměstnavatelův nárok na opuštění služby a bytu vznikl. Nastane-li spor o přiměřenost náhrady, může tedy současně o výši náhrady a závazku zaměstnaného rozhodováno býti. Náhrada jest pohledávka zaměstnaného, zde žalovaného. Žádá-li větší náhradu, než mu byla nabízena, netvoří nabízená suma mez, přes kterou soud při rozhodnutí nesmí jíti, nýbrž jest touto mezí pohledávka namítaná. Proto nebylo správně zamítnouti nárok žalobní dle § 22 cit. zák. z té příčiny, že nabízená náhrada nepostačuje. Soud první stolice zjistil, jaká by byla přiměřená náhrada za dobu, která by uplynula až do skončení služebního poměru výpovědí. Při tom ovšem bylo přehlédnuto, že by tato doba nebyla rozhodnou, kdyby skutečně výpověď byla nepřípustnou. Avšak řešení této otázky o výši náhrady a o předčasném odchodu žalovaného ze služby pozbylo účelu tím, že již v době vydání rozsudku první stolice lhůta výpovědní dávno uplynula, tudíž žalovanému více rozsudkem ukládati nelze, aby před uplynutím lhůty té vyhověl přání zaměstnavatelky (§ 409 c. ř. s.). Jakkoliv nárok ten odůvodněn byl a jemu tím způsobem vyhověno býti mohlo, že by vyšetřená úplná náhrada jako vzájemné plnění žalující strany určeno bylo, zanikl nárok zmíněný uplynutím lhůty výpovědní a jest povinnost žalovaného, aby službu opustil a byt vyklidil, pouze důsledkem výpovědi, nikoliv přání zaměstnavatelky (§ 22 cit. zák.). Obdoby § 573 c. ř. s. v příčině vyklizení bytu nelze užiti, poněvadž užívání bytu nepřislušelo žalovanému podle smlouvy nájemní, nýbrž základem užívání toho jest smlouva námezdní. Byla tedy dle § 409 c. ř. s. i v této příčině stanovena lhůta plnění 14 dní a nárok dle § 22 zák. vznesený nebyl zamítnut, nýbrž odpadnutí jeho vysloveno.

Čís. 7.

Pro otázku, zda použito mylné sazby (§ 70 žel. dopr. ř.), rozhodným jest jen obsah nákladního listu, nikoli skutečná povaha zboží. Tato může po případě mít význam s hlediska § 57 žel. dopr. ř.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1919, Rv I 3/18.)

Žalované firmě zaslán drahou z Klatov do Hradce Králové větší počet sudů výtažku. Firma zboží přijala a dovozní dráze zaplatila. Doda-

tečným přezkoumáním zjištěno, že dovozní vypočteno bylo dle mylné sazby, čímž dráha zkrácena o 192 K 40 h. Použití mylné sazby zaviněno bylo tím, že nákladní list nebyl odesílatelem správně vyplněn. Zásilka jako totiž označena jako výtažek, kterážto zboží uvedeno jest ve všeobecné klasifikaci zboží v tarifu pod 2—21 jako označení sběrné. Nemá-li však použito býti sazeb třídy I., musí mimo sběrné označení uvedeno býti označení zboží dle klasifikace tak, by dokázána byla jeho příslušnost k dotyčné skupině. Měl proto odesílatel blíže označiti obsah slova výtažek, toho však neučinil a použito tudíž mylně sazby pro tuto skupinu. Žalobu dráhy o zaplacení 192 K 40 h soud první stolice (okresní soud v Hradci Králové) zamítl proto, že za rozdíl v sazbě ručí dle § 57 žel. dopr. ř. odesílatel, nikoli příjemce. — Odvolací soud (krajský soud v Hradci Králové) uznal dle žaloby, vycházející z těchto úvah: V případě daném jedná se o otázku, zda žalovaný jako příjemce, či zde odesílatel má doplatiti dovozní, o které jde. § 70 odst. 2 nař. min. železnic ve shodě s ministerstvy spravedlnosti a obchodu ze dne 11. listopadu 1909 č. 172 ř. z. (žel. dopr. ř.) stanoví, že doplatek má zapraviti odesílatel, nebyl-li nákladní list vyplacen. Byl-li vyplacen, ručí za doplatek toliko podle svého záznamu platebního. Jinak jest příjemce povinen k doplatku. § 69 odst. 3 cit. nař. pak stanoví, že odesílatel, chce-li dovozní zaplatiti, má to v nákladním listu na předepsaném místě prohlásiti záznamem platebním. § 76 odst. 4 cit. nař. pak stanoví, že přijetím nákladního listu a zboží zavazuje se příjemce zaplatiti železnici podle nákladního listu. Nákladním listem je zjištěno, že odesílatel záznamu platebního vůbec neučinil, že zásilka poslána byla nevyplacena a že žalovaný ji vyplatil. Vzhledem k výše citovanému ustanovení § 70 odst. 2 výše dotčeného min. nařízení musí tudíž žalovaný zaplatiti diferenci jakožto příjemce, leč by prokázal, že jeho závazek pomínl. § 57 žel. dopr. ř., na něž rozsudek naříkaný poukazuje, nemá s řešením sporné otázky nic společného, poněvadž se o omylnou deklaraci zboží odesílatelem nejedná, nýbrž jde pouze o nesprávné použití jiného tarifu, o chybu v použití tarifu a v příčině nároku z nesprávného výpočtu dovozního platí ustanovení § 70 žel. dopr. ř.

Nejvyšší soud dovolání žalované firmy nevyhověl.

Důvody:

Žalobkyně založila svůj nárok na doplatek dovozního na ustanovení § 70 ve spojení s ustanovením § 76 odst. 4 žel. dopr. ř. tvrdíc, že podle udání nákladního listu mělo při vypočtení dopravního použito býti tarifu výmimočného 3b a nikoli, jak se chybně stalo, tarifu B. Strany sporné shodují se tu v tom, že zasílané zboží označeno bylo v nákladním listu jako »výtažek«. Pro »výtažek« bez bližšího označení sluší ale, jak nesporně, použití sazby třídy I., tedy v daném případě sazby 3b, dle níž by dovozní bylo činilo o 192 K 80 h více. Sazba, které bylo nesprávně použito, obstála by jen tehdy, kdyby byl odesílatel výtažek zasílaný blíže označil a tím na použití mírnější sazby, dle které bylo mylně počítáno, nabyt nároku. Dle těchto nesporných okolností skutkových sběhla se dráze chyba při použití sazby dopravní. Udání nákladního listu o předmětu dopravy označením zboží jako »výtažek« stačilo pro

vypočtení povozného. Pro dráhu nebylo neúplné. Odůvodňovalo však jen použití sazby výminečné 3b. Právě proto, že příjemce zboží, jak dovolání správně poukazuje, vstupuje přijetím nákladního listu do povoznické smlouvy s drahou, stává se také zavázaným podle obsahu tohoto nákladního listu. Jest proto povinen, když nákladní list neobsahoval prohlášení odesílatelova, že tento platiti bude povozně sám, zaplatiti tolik, nač má dráha podle obsahu nákladního listu zákonný nárok (§ 76 odst. 1, 2, 4 žel. dopr. ř.). V nákladním listu bylo nesporného děje mělo býti pouhým slovem »výtažek« a proto dle nesporného děje mělo býti použito sazby 3b, takže by bylo povozně obnášelo o 192 K 80 h více, než dráha účtovala. Poněvadž žalovaná firma jako příjemce zboží jest povinna zaplatiti vše, nač podle obsahu nákladního listu má dráha po závinnu odůvodněný nárok, musí jí hraditi i zažalovanou diferenci povozkonu odůvodněný nárok, musí jí hraditi i zažalovanou diferenci povozného, která se sběhla právě omylným použitím sazby, jak § 70 žel. dopr. ř. výslovně ustanovuje. Vždyť předpis tento platí nejen pro početní chyby, nýbrž i v takovém případě, kde z omylu nebylo použito předepsané sazby dopravní, nýbrž sazby nesprávné, což ve spěchu při železniční dopravě obvyklém snadno se může přihoditi. To odpovídá také všeobecné zásadě, že vyložené chyby a omyly nemohou škoditi smluvním stranám. A takový omyl se tu právě sběhl, když podle obsahu nákladního listu mělo použito býti jiné sazby dopravní, než se stalo. Není tu tedy případ § 57 žel. dopr. ř., jak dovolání za to má. O takovém by se mohlo mluvit jen tehdy, kdyby nesprávné nebo neúplné udání nákladního listu bylo opodstatnilo použitím sazby dopravní, dle které povozné bylo účtováno, což se v daném případě nestalo, poněvadž použitá sazba udání nákladního listu neodpovídala. Odvolací soud posoudil tedy případ správně po stránce právní, uplatňovaný dovolací důvod § 503 č. 4 c. ř. s. není dán, pročť dovolání nebylo lze přiznati úspěchu.

Čís. 8.

Absolutní a relativní (hospodářská) nemožnost plnění:

Absolutní nemožností plnění nemůže se dovolávat s úspěchem, kdo svému spolusmluvníku nabízel na vyrovnání sporu bý i jen částečně plnění.

Kdo uzavřel smlouvu na dodání zboží již za mimořádných válečných poměrů, nemůže právem namítati, že jest mu splnění její hospodářsky proto nemožno, že opatřovací náklady později podstatně stouply.

(Rozh. ze dne 14. ledna 1919, Rv I 8/18.)

Smlouvou ze dne 7. dubna 1916 zavázal se žalovaný dodatí žalující firmě do března 1917 10 vagonů určitého řeziva, dodal však jen jeden vagon. Byl žalován na dodávku zbývajících 9 vagonů, namítal, že mu nebylo lze smlouvu splniti, 1. poněvadž byl jeho závod postaven pod zákon o válečných úkonech a na základě tom mu uloženo, zpracovati veškerý materiál pro účely vojska a státu, a zakázáno, zasílati dřevařské výrobky komukoliv mimo státu; 2. poněvadž cena výrobků těchto v době od uzavěrky až do uplynutí lhůty dodací do té míry stoupla, že by bylo nemorálním, kdyby se trvalo na dodávce za staré ceny; neboť žalovaný by byl býval nucen při nedostatku zásob dříví v době uzavěrky nakou-

pití surovinu za cenu mnohem vyšší, než za kterou prodal výrobek. — Prv ý s o u d (okresní soud v Ústí n. O.) žalobě vyhověl, odmítnuv obě hořejší námitky. D ů v o d y: Pravdivosti skutečností pod 1. uvedených, jimiž se žalovaný snaží objektivní nemožnost plnění prokázati, vyvrátil žalovaný sám tím, že dopisem ze dne 9. prosince 1917, tedy po podání žaloby nabízel žalobkyni na vyrovnání sporu 4, pokud se týče 5 vagonů řeziva, arcif s přírážkou. Byl se i nabídka tato stala bez prejudice pro spor, nelze přehlížeti, že výhrada tato má platnost pouze, pokud se právnícké stránky sporu týče, že tedy chce smluvní strana dobrovolně plniti, neuznávajíc tím ještě svoji povinnost ku plnění, a tu nemůže přece výhrada takováto ničeho měniti na tom, je-li plnění v určitém případě objektivně možné, čili nic. Je-li určité plnění objektivně možné, pak jest právě možné ve sporu i mimo spor. Může-li tedy žalovaný dodatí 5 vagonů řeziva, pak nemůže se mluvit o objektivní nemožnosti plnění a padá tím tato námitka sama sebou. Žalovaný nemůže se také vymlouvat, že ceny výrobků dřevařských v době, kdy mělo býti plněno, o 100 proc. stouply a že, nemaje v době závěrky dostatečných zásob dříví, byl by býval nucen za vyšší cenu surovinu koupiti, nežli výrobek prodal, takže by bylo proti dobrým mravům, kdyby na dodržení dodávky za staré ceny bylo trváno; neboť jako obchodník v druhém roce války musel již míti zkušenost a s tím počítati, že vše bude v ceně stoupati; bylo jeho věcí, aby zboží, které prodává, buď již na skladě měl, aneb aby byl včasným nákupem kryt. — O d v o l a c í s o u d (krajský soud v Chrudimi) potvrdil rozsudek tento v podstatě z těchto důvodů.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání mezi jiným z těchto

d ů v o d ů:

Co se týče námitky nemožnosti plnění, jest ovšem pravda, že absolutní nemožnost plnění, ať jest zavíněna či nic, sroštuje povinnost k dodávce, poněvadž přece ve smyslu §§ 878, 1447 obč. zák. nelze odsouditi k plnění absolutně nemožnému. Nezavíněnou absolutní nemožností plnění zaniká dle § 1447 obč. zák. závazek vůbec, zavíněná nemožnost taková má za následek dle § 1295 obč. zák., že na místo závazku k plnění nastupuje závazek k náhradě škody. Žalovaný namítal absolutní nemožnost plnění z toho důvodu, že následkům postavení závodu jeho pod zákon o válečných úkonech musil vyráběti pouze pro účely vojska a státu, že nemá vhodného materiálu a že pro nedostatek potahů a dřevařů nemá možnost, dříví na svou pilu v dostatečném množství přivésti. Jak ale doznal, nabízel žalovaný žalobci dopisem ze dne 9. prosince 1917 na vyrovnání sporu 4, pokud se týče 5 vagonů řeziva, ovšem za ceny vyšší, při čemž ani neuvedl, z jakého důvodu by nemohl celých 9 vagonů dodatí; žalovaný dále sám uvedl ve spise odvolacím i dovolacím, že za vyšší cenu by eventuelně byl s to potřebnou surovinu nakoupiti a že za vysoké ceny i nyní dříví si lze získati. Vzhledem k těmto vlastním tvrzením žalovaného nejsou zjištění nižších soudů, že tu není namítaná absolutní nemožnost plnění, v odporu ze spisy, není tedy vadou dle § 503 č. 2 c. ř. s., když nebyly připuštěny důkazy nabízené žalovaným o tvrzeních jeho, které soud odvolací již na základě posavadních výsledků jednání pokládá za nepravdivá. Co pak se týče námitky

10
hospodářské nemožnosti plnění, poněvadž prý ceny suroviny tak stouply, že by splnění smlouvy znamenalo hospodářskou zkázu žalovaného, dlužno uznati za správný názor obou nižších soudů, že žalovaný, když uzavřel smlouvu již v druhém roce války, kdy ceny všech věcí stále stoupaly, musil kalkulovati s tím, že ceny surovin pro dodávku potřebných budou stoupati a že i dovoz bude obtížnější. Bylo tedy dle čl. 282 obch. zák. jeho věcí, aby za účelem splnění uzavřené smlouvy šetrně péče řádného obchodníka potřebně dříví v čas, tedy ihned po zavedení vojenského dozoru si opatřil v množství pro zakázky vojenské i objednávku, o niž jde, dostatečným. Neučinil-li tak, zavinil dle § 1297 obch. zák. sám, že splnění smlouvy, o sobě možné, jest po případě pro něho spojeno s ujmou majetkovou, a nemůže tedy případnou svou škodou nemožnost plnění odůvodňovati. Ostatně žalovaný ani podrobně neuvedl, v jaké výši by splněním smlouvy jemu vzešla škoda a žalobkyni nepřiměřený zisk, takže tato námitka není vůbec dostatečně opodstatněna.

Čís. 9.

Představenstvo společnosti volí všichni členové na valné hromadě. Není přípustno, aby třetí osobě, členu či nečlenu společnosti, uděleno bylo právo jmenovati část členů představenstva.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1919, R17/19.)

Soud první stolice (obchodní soud v Praze) vrátil opověď zápisu změny stanov zapsaného společenstva s ručením obmezeným do rejstříku s příkazem, aby škrtnuto bylo právo banky C, ustanovovati čtyři členy představenstva, a opraven byl následkem toho počet volených členů představenstva, ježto porušovala by se tím autonomie členská, stanovená v § 15 družstevního zákona. — Rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) potvrdil usnesení to. **Důvody:** Ze slov § 15 zákona o společenstvech jasně plyne, že společenstvo může mítí toliko ze svých členů volené představenstvo. Jmenuje-li osoba třetí členu představenstva, není tu volby členy samými, není tu reprezentace autonomní, osoby jmenované nejsou potom důvěrníky členstva. Je-li osoba třetí (v tomto případě banka C) finančníkem společenstva, poskytuje jí zákon dost kautel, aby při poskytování úvěru společenstvu přiměřený dohled nad jeho hospodařením vésti mohla, aniž by jí právo jmenovati členy představenstva poskytnuto býti musilo.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu společenstva nevyhověl.

Důvody:

Dle zákona § 27 ze dne 9. dubna 1873 č. 70 ř. z. vykonávají se členům společenstva příslušná práva v záležitostech společenstva na valné hromadě všemi členy společenstva. Zákon nepřipouští, aby nečlenové buď na valné hromadě neb jiným způsobem práva členská vykonávali, aneb aby některý člen právo své, jež mu přísluší v záležitosti dotýkající se společenstva jako celku vykonával jinak, nežli na valné hromadě. Takovým právem jest volba představenstva. Nemůže tedy § 5 č. 7 cit. zákona vykládan býti tak, že by ve smlouvě o zalo-

žení společenstva ustanovení v něm zásadám se přičící učiněna býti mohla a místo volby na valné hromadě mohlo představenstvo býti částečně jediným členem jmenováno. Vyžaduje pojem volby, aby všichni oprávnění mohli označiti osoby, kterým řízení a zastupování svěřiti chtějí, a aby určitý počet hlasů pak byl rozhodným. Jest tedy stanovám dle § 5 č. 7 cit. zák. zůstaveno pouze provedení zásad, které v §§ 15 a 27 obsaženy jsou, s nimiž se ale nesrovnává, aby pouze část členů představenstva byla valnou hromadou zvolená, jiná pak jediným členem jmenována. Dovolávati se obdoby § 15 odst. 3 zákona ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z. není na místě, poněvadž tento zákon připouští ustanovení nečlenů jednatelem a výslovným předpisem, že ustanovení jednatele smlouvou může býti vyhrazeno státu, zemi neb jiné korporaci veřejné, ustanovuje výminku, která obdobné užití vylučuje. Usnesení v odpor vzaté tudíž není protizákonné a nejsou tu podmínky § 16 cíl. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z., za kterých jest přípustný rekurs proti shodným usnesením první a druhé stolice.

Čís. 10.

K průkazu práva, uděliti za společnost akciovou neb společnost s ručením obmezeným plnou moc zvláštní, v § 4 zák. ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z. naznačenou, stačí výtah z obchodního rejstříku; průkazu výpisu ze stanov neb společenských smluv netřeba.

Představenstvo společnosti není po zákonu (§ 18 zák. ze dne 9. dubna 1873 č. 70 ř. z.) oprávněno ku podpisu smlouvy společností s ručením obmezeným; třeba mu k tomu ještě zvláštní, pro tento jednotlivý úkon vydané plné moci, udělené mu valnou hromadou společenstva.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1919, R18/19.)

Soud druhé stolice (vrchní zemský soud v Praze) vyřizuje rekurs finanční prokuratury do usnesení soudů první stolice (obchodního soudu v Praze), zápis společnosti s ručením obmezeným do obchodního rejstříku povolujícího, jemuž nevyhověl, poukázal jednatele společnosti, aby ve lhůtě jím určené doklady opovědi doplnil a opravil. **Důvody:** Podle § 4 zák. o spol. s r. o. vyžaduje podpis zmocněnce na smlouvě společenské zvláštní ověřené plné moci, pro tento jednotlivý úkon vydané, již ke smlouvě připojití jest. Má-li se podpis státi za výrobní a hospodářská společenstva, sluší pak se zřetelem k § 18 zák. ze dne 9. dubna 1873 č. 70 ř. z. vykazati usnesení valné hromady, podle něhož tato udělila zmocněnci zvláštní plnou moc ku přistoupení ke společnosti s r. o. Přistupují-li za členy společnosti akciové a společnosti s r. o., dlužno prokázati stanovami (výtahy ze smluv společenských), že zmocňovatelé jsou oprávnění, vydávati takové zvláštní plné moci. Doklady takové k opovědi přiloženy nebyly, buďtež tedy dodatečně připejeny.

Nejvyšší soud rekursu společnosti z části vyhověl a zrušil v odpor vzaté usnesení, pokud jím bylo nařízeno předložení výkazů stanovami neb výtahy ze smluv společenských, že zástupcové společností akciových neb společností s r. o., kteří udělili plnou moc k uzavření

smlouvy společenské, byli oprávněni, udělití takovou zvláštní plnou moc; jinak rekursu nevyhověl.

Důvody:

Představenstvo akciové společnosti jest dle čl. 227 obch. zák. oprávněno společnost zastupovati a dle čl. 230 obch. zák. vznikají z jednání právníci, které představenstvo jménem společnosti uzavřelo, práva a závazky společnosti bezvýmínečně. Také společnosti s ručením obmezeným nabývají práv a zavazují se právními jednáními jednatelů beze všeho obmezení (§§ 19 a 20 zákona ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z.). Dostačí tedy k důkazu práva, udělití za společnost akciovou neb společnost s ručením obmezeným plnou moc zvláštní v § 4 zák. ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z. naznačenou, jestliže jest prokázáno, že osoby, jež plnou moc udělily, jsou představenstvem, pokud se týče jednatelů těch kterých společností. Poněvadž pak dle čl. 228 obch. zák. a §§ 18 a 11 zákona ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z. osoby, které uvedeným způsobem řečené společnosti zastupují, v rejstříku obchodním zapsány býti musí, stačí výtah z rejstříku jako důkaz oprávnění zmíněného. Pokud usnesení v odpor vzaté vyžaduje při těchto druzích společností další průkazy výpisy ze stanov neb smluv společenských, nesrovnává se se zákonem a bylo v té příčině zrušeno. Odůvodněno jest však vyzvání, aby předloženy byly výkazy, že společnost, jež přistoupila k nové společnosti, na valných hromadách se usnesla o zmocnění zástupců vyhovujících § 4 zákona o společnostech s ručením obmezeným. § 18 zákona ze dne 9. dubna 1873 č. 70 ř. z. omezuje v odstavci druhém oprávnění představenstva na jednání, jež dle občanského zákona vyžadují zvláštní plnou moc znějící na druh jednání. Nemá tedy představenstvo práva k jednáním vyžadujícím plnou moc na toto zvláštní jednání znějící a proto jest třeba, aby valná hromada takovou plnou moc udělila.

Čís. 11.

Nařízení vydaná vládou na základě zákona ji k tomu zmocňujícího požívají sama moci zákona.

Odpor ministerstva vnitra proti zápisu společností s ručením obmezeným do obchodního rejstříku (§ 1 min. nař. ze dne 3. září 1918 č. 323 ř. z.) nemusí býti odůvodňován.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1919, R19/19.)

Návrh na zápis společnosti s obmezeným ručením do obchodního rejstříku byl soudem první stolice (krajským soudem v Chrudimi) zamítnut, poněvadž ministerstvo vnitra v souhlase s úřadem pro výživu lidí a ministerstvem financí dle sdělení ze dne 21. října 1918 proti zápisu do obchodního rejstříku se stanoviska ministerského nařízení ze dne 3. září 1918 č. 323 ř. z. podalo odpor. — Soud druhé stolice (vrchní zemský soud v Praze) usnesení to potvrdil. Důvody: Zákonem ze dne 24. července 1917 č. 307 ř. z., tehdy povoláním sborem zákonodárným usneseným, zmocněna byla vláda, aby po čas války vyvolaných mimořádných poměrů nařízením opatřiti směla to, co za dobré

uzná, aby hospodářský život podpořen a znovuzřízen byl a aby zabráněno bylo hospodářským ujám, jakož i aby obyvatelstvu potraviny a jiné potřeby opatřeny byly. Na základě tohoto zákona vydalo ministerstvo vnitra a spravedlnosti nařízení ze dne 3. září 1918 č. 323 ř. z., o němž se zamítnutí opovědi opírá. Vrchní soud přezkoumává ve smyslu § 7 státního základního zákona o moci soudcovské ze dne 21. prosince 1867 č. 144 ř. z. platnost tohoto nařízení, dospěl k úsudku, že jest platným. Poněvadž v nařízení tom se nenakazuje, aby dotyčné ministerstvo důvody, pro něž se povolení zápisu odpírá, uvedlo, nemá práva soud na ministerstvu důvodů takových vyžadovati. Příčiny zápočtu leží patrně v rámci § 1 zákona shora citovaného ze dne 24. července 1917 č. 307 ř. z. Při tom nelze hleděti na to, že byly se založením společnosti značné náklady spojeny a že vydání nařízení spadá tři dny před sepsání smlouvy společenské. Rovněž jest lhostejno, že zákon ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z. o dotazu takovém nejedná. Tím se nebrání, aby společnost v jiné formě v život vešla.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu společnosti nevyhověl.

Důvody:

Zákon ze dne 24. července 1917 č. 307 ř. z. zmocňuje vládu, vydávati potřebná opatření v oboru hospodářském po dobu mimořádných, válkou vyvolaných poměrů pouhým nařízením. Takováto nařízení nemají tedy povahy obyčejných nařízení, jimiž moc výkonná činí opatření ku provedení zákonů, nýbrž jsou to zákony samostatné, k jejich vydání zákonodárná moc byla platně na vládu přenesena. Pokud se jimi jiné zákony mění, nevadí prostá forma nařízení, ježto uvedeným zákonem jsou zákonům na roveň postavena. Platil tedy předpis nařízení ministerského ze dne 3. září 1918 č. 323 ř. z. v době, kdy usnesení v odpor vzatá byla vydána, a platí dosud dle zákona ze dne 28. října 1918 č. 11 sb. zák. a nař. státu československého. V tomto nařízení není ustanoveno, že odpor ministerstva proti povolení zápisu nové společnosti s ručením obmezeným musí býti odůvodněn. Z § 2 č. 8 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. tuto náležitost nelze vyvozovati, poněvadž tento předpis pouze zavazuje soudy v řízení nesporném, nikoliv úřady správní. Nesběhla se tedy nezákonnost ani zmatečnost a není tu podmínka, aby dle § 16 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. souhlasná usnesení soudů první a druhé stolice v odpor brána býti mohla.

Čís. 12.

I vyšší stolice jsou povolány k samostatnému zkoumání opovědi společností s ručením obmezeným k obchodnímu rejstříku.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1919, R136/19.)

Soud druhé stolice (vrchní zemský soud v Praze) nevyhověl rekursu finanční prokuratury do usnesení soudu stolice první (krajského soudu v Kutné Hoře), povolujícího zápis společností s ručením obmezeným do obchodního rejstříku, vyzval však zároveň jednatelé společnosti z moci úřední, aby doplnili a opravili opověď svou a

její přílohy v jistých směrech ve lhůtě jim určené, jinak by společnost z rejstříku byla vymazána.

Názor v rekursu společností projevovaný, že zkoumati opověď výlučně přísluší obchodnímu soudu první stolice a že vyšší stolice nejsou oprávněny, samostatně dle § 11 zákona ze 6. března 1906 č. 58 ř. z. přezkoumávati správnost opovědi, nejvyšší soud prohlásil za nesprávný z těchto

důvodů:

Rízení nesporné, a o takové tu jde, ukládá postupování z povinnosti úřadu nejen soudu první stolice, nýbrž soudům vůbec. Soud vyšší jest těmitěž zásadami vázán jako soud nižší, když záležitost nesporná jemu k přezkoumání předložena byla. Nesmí se tedy omeziti na prosté vyřízení návrhu rekursního, nýbrž musí se přesvědčiti, zdali vyřízení, jemuž bylo odporováno a jehož změna jest navržena, snad z jiných příčin, než které rekurs uvedl, zákonu odporuje. Takové přezkoumání zvláště jest nevyhnutelno hledě k § 4 zákona ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z., dle něhož ustanovení smlouvy společenské zákonu se příčící nemají právního účinku, tudíž ani zápisem do rejstříku platnosti nenabývají, rejstřík však dle zásady patrné z § 13 uvoz. zák. k obch. zák. a čl. 26 obch. zák. pouze platné zápisy obsahovati má, ač-li účelu svému má vyhověti. Z § 102 zákona o společnostech s r. o. nedá se vyvoditi, že vyšší instance nejsou povolány k samostatnému zkoumání opovědi. Tím, že finanční prokuratura uloženo jest bdíti nad tím, aby smlouvy o společnostech takových podmínkami zákona se řídily, jest projevováno, jak veliký zájem má stát na přesném zachování zákona, není však tím stanověno, že soud rozhodující o prostředku opravném smí pouze v mezích tohoto prostředku opravného věc přezkoumati. Rekurs uvádí též, že výklad § 11 zákona o společnostech s r. o. jaký jemu soud rekursní dává, jest v rozporu s všeobecnými zásadami práva rejstříkového a jeho veřejnou povahou. Dle § 2 cit. zákona vzniká společnost zápisem do rejstříku, nikoliv prý teprve právní mocí usnesení zápisu povolujícího. Tato zásada by byla opuštěna, kdyby u příležitosti rekursu, který se nepodává z důvodů §§ 43 a 87 cit. zákona, přípustno bylo rozhodovati o zákonnosti zápisu a tak ohrožovati existenci společnosti. Proti tomu sluší uvést, že společnost s r. o. vzniká zápisem do rejstříku jen pod tou podmínkou, že vyhovuje § 4 odst. 2 zákona z roku 1906, že tedy existenci její neohrožuje možnost dodatečného zkoumání zákonnosti zápisu a že zásada uvedená má platnost pouze podmíněnou, kdežto v §§ 12 a 13 uvoz. zák. k obch. zák. a čl. 19, 21, 25 a 26 obch. zák. obsažená zásada, že rejstřík pouze platné zápisy obsahovati má a nad jich platností soudům bdíti jest, platí bez podmínky.

Čís. 13.

Předpis § 502 odst. 4 c. ř. s. platí i tehdy, zruší-li odvolací soud mylně ve formě rozsudku dřívější rozsudek první stolice pro kusost řízení dle § 496 č. 3 c. ř. s. a stranou zrušující rozhodnutí v odpor vzato nebylo.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1919, Rv I 2/18.)

Odvolací soud (krajský soud v Hradci Králové) zrušil rozsudek soudu prvního (okresního soudu v Opočně) pro kusost řízení dle § 496 č. 3 c. ř. s. rozsudkem. Prvý soud vyčkal pravomoc tohoto rozhodnutí odvolacího soudu, jemuž nebylo stranami odporováno, doplnil řízení, jak mu bylo nařízeno, a rozhodl znova. Odvolání prosoudivšího žalovaného nebylo odvolacím soudem vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného, prohlásiv tento opravný prostředek přípustným z těchto

důvodů:

Výtka dovolání, že soud druhé stolice, vrátiv věc prvnímu soudu k jednání a rozsouzení, učinil tak ve formě rozsudku, jest oprávněna. Rozsudek druhé stolice ze dne 17. dubna 1917, odůvodňuje zrušení rozsudku prvního soudu, sám dovolává se jako důvodu zrušení § 496 c. ř. s. Neoznačuje ovšem blíže odstavce onoho zákonného ustanovení, na základě jehož zrušení vyřknuto bylo, leč důvody rozsudku nezůstávají pochybnosti, že příčinou zrušení bylo nedostatečné vyšetření závažných okolností soudem prvním (§ 496 č. 3 c. ř. s.). Zrušení rozsudku mělo se ovšem dle § 499 c. ř. s. státi usnesením, jemuž by dle § 519 č. 2 a 3 c. ř. s. bylo lze rekurssem odporovati, kdežto rekurs proti rozsudku co do zrušující části jeho byl vzhledem k pochybené formě rozhodnutí straně znemožněn. Tím, že první soudce vyčkal právoplatnost rozsudku zrušení vyslovujícího, vada ta nikterak napravena nebyla, poněvadž strana nemůže ani se vydávati nebezpečí, že rekurs se stanoviska formálních předpisů zákonných oprávněný vzhledem ke skutečnému stavu spisů bude odmítnut, ani nemůže nucena býti, aby se odvoláním bránila proti usnesení v nezákonné formě rozsudku vydanému. Z té příčiny dlužno dle § 502 odst. 4 c. ř. s. uznati přípustnost dovolání, jež by jinak dle § 502 odst. 3 tr. ř. bylo nepřipustno.

Čís. 14.

Pouze domnělý nabývací důvod k vydržení a to ani k mimořádnému vydržení nestačí.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1919, Rv I 6/18.)

Žalobě o vydání půjčeného dámského zlatého řetízku čelila žalovaná jednak obranou, že jí byl řetízek žalobkyni darován, jednak obranou, že nabyla vlastnictví řetízku vydržením. — Procesní soud první stolice (okresní soud v Mladé Boleslavi) žalobu zamítl. Dospěl sice k přesvědčení, že řetízek nebyl žalované darován, nýbrž jen výprosu ponechán. Přiklonil se však k obraně žalované, že nabyla vlastnictví řetízku vydržením, zjistiv, že jest již přes 6 let v držbě řetízku a že držela řetízek bezelstně, domnívaje se, že jí byl žalobkyni darován. — Odvolací soud (krajský soud v Mladé Boleslavi) uznal dle žaloby, poukávajíc k tomu, že výprosu dlužno dle § 971 obč. zák. považovati za půjčku

a při půjčce vydržení jest pro nedostatek řádného titulu dle § 1452 obč. zák. vyloučeno.

Nejvyšší soud dovolání žalované nevyhověl.

Důvody:

Hledíc k zjištění, že řetízek nebyl žalované darován, nýbrž jen výprosem do odvolání ponechán, nelze držbu žalované považovati za pořádnou a tudíž schopnou k vydržení. Na tom ničeho není s to změnití další, odvolacím rozsudkem nedotčené zjištění první stolice, že žalovaná držela a užívala řetízek, domnívající se, že jí ho žalobkyně darovala. Považující řetízek za darovaný a tudíž za věc vlastní, stala se žalovaná arcif jeho držitelkou a byla pro omluvitelnost této své mylné domněnky držitelkou bezelstnou (§§ 326 a 1463 obč. zák.). Tím však objektivní nedostatek právního důvodu držby nebyl nikterak odčiněn. Zákon (§ 1461 obč. zák.) uznává omyl držitelův ohledně právního důvodu držby za nezávazný pouze v jednom směru, totiž, pokud jde o předchůdcovo oprávnění, s věcí nakládání. Nedostatek tento bezelstností držitele a uplynutím vydržecí doby se zhojí a práva vydržením se nabývá. Jinak objektivní nedostatek právního důvodu nabytí držby mylným, byť i bezelstným domněním držitele odčinění nelze. Nebylo-li zde zákonem uznaného nabývacího důvodu, nemůže tento nedostatek opačnou, byť i okolnostmi zdůvodněnou domněnkou držitele býti nahrazen. To plyne z §§ 1461 a 326 obč. zák., dle něhož při omylu o skutečnostech nebo neznalosti zákonných předpisů lze sice býti držitelem nepořádným, nicméně však držitelem bezelstným, a dochází opory též v mínění, projeveném referentem při poradě o revisi návrhů občanského zákoníku ze dne 13. července 1807 (Ofner, mat. II., str. 369 n.), jenž, objasňuje blíže pojem bezelstnosti, uvádí pod č. 3: »Držitel odvolává se s pravděpodobností na právní nebo skutkový omyl, sběhnuvší se co do titulu, na př., domníval se, že věc nebyla mu pouze zapůjčena, nýbrž, že byla mu darována. Těž jest sice držitelem nepořádným, nikoli však obmyslným.«

Čís. 15.

Příhodou v dopravě (§ 1 zák. ze dne 5. března 1869 č. 27 ř. z.) jest též výbuch třaskaviny v hořícím skladišti dráhy, jímž zraněna neb usmrcena osoba k požáru přihlížející.

V tom, že poškozený ze zvědavosti nebo jiných příčin byl opodál hořícího skladiště na místě jinak přístupném při požáru divákem, nelze ještě o sobě shledávati jeho spoluzavinění na úrazu.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1919, Rv I 10/19.)

Dne 27. července 1917 mezi osmou a devátou hodinou večerní vypukl v nádražním skladišti stanice X požár, při němž se vzňaly a vybuchly uložené tam válce s kyselinou uhličitou. Sítěpem vybuchnuvších válců zasažen a usmrcen C, jenž ze vzdálenosti 25 m od skladiště jako divák k požáru přihlížel. K žalobě manželky usmrceného na erár uznal procesní soud první stolice (krajský soud v Mostě) mezitim-

ním rozsudkem, že žalobní nárok o náhradu škody z usmrcení C-a řečeným úrazem jest co do důvodu po právu. V důvodech uvedeno v podstatě toto: V tomto sporu jednáno bylo nejprve odděleně o námitce nepřislušnosti. Soud první stolice odmítl žalobu, maje za to, že nejde zde o příhodu v dopravě. Rekursní soud prohlásil však, že požár skladiště a vyvolaný tím výbuch příhodou v dopravě jest. Tímto právním názorem jest soud první stolice vázán a dlužno proto jen ještě přezkoumati oprávněnost obrany žalovaného, že prý úraz byl přivoděn jednak vlastní neobezřetností usmrceného, jednak příhodou neodvratnou. Neobezřetnost usmrceného spatřuje žalovaná strana v tom, že, nemaje při požáru co činiti, přihlížel k němu jako divák a to na místě, na něž nebyl volný přístup. Dle názoru soudu nelze však v tom, že usmrcený ze zvědavosti k požáru přihlížel, shledati zavinění po rozumu zákona o ručení železnic, ježto zavinění poškozeného muselo by býti subjektivně připočitatelným. Dle předloženého nástinu dlel C v době svého úrazu na místě, vzdáleném 25 m od jižního rohu hořícího skladiště. Tato vzdálenost byla takovou, že povšechně vylučovala nebezpečí. V tomto zvláštním případě zalétly však střepy z válců až na 77 m; než lid, přihlížející k požáru, nebyl nikým na to upozorněn, že ve skladišti uloženy jsou třaskaviny. Neměl proto usmrcený příčiny tušiti, že hrozí mu nebezpečí. Prostoru před skladištěm používají za dne, kdož ze staniční budovy nebo do ní přicházejí. Není tedy tento prostor pro obecnostvo nepřístupným. Výstražná tabulka před branou d, obvyklá na všech nádražích, zakazuje všem vstupovati na zařízení dráhy a je poškozovati; než prostor před skladištěm, jehož za dne hustě se používá lidmi a povozy zboží přivážejícími a odvázejícími, nelze považovati za takové zařízení dráhy, jaké má na zřeteli výstražná tabulka. O zavinění poškozeného nemůže tudíž býti řeči. Než ani neodvratitelné náhody zde není. Požár zachvátil nejprve severní část skladiště a rozšířil se teprve později na část jižní, kde byly válce s kyselinou. Mezi vypuknutím požáru a výbuchem uplynula půlhodina, takže bylo dosti času, aby válce s kyselinou byly odstraněny, a výbuch nebyl neodvratitelným. Zda-li přednosta stanice měl o tom vědomost, že jsou válce s kyselinou ve skladišti, čili nic, jest, ano se jedná o příhodu v dopravě, lhotejně a jde na vrub žalovaného. — **O d v o l a c í s o u d** (vrchní zemský soud v Praze) k odvolání žalovaného změnil částečně rozsudek první stolice a uznal, že žalobní nárok jest po právu jen co do polovice. K odůvodnění uvedl odvolací soud mezi jiným toto: Z ustanovení § 499 odst. 2 c. ř. s. nelze ovšem bez dalšího dovozovati, že by procesní soud, jak za to má, byl vázán právním názorem rekursního soudu, že požár skladiště a tím vyvolaný výbuch válců s kyselinou ubližitou jest příhodou v dopravě, kdyžť nejednalo se o usnesení odvolacího soudu ve věci, nýbrž o rozhodnutí rekursního soudu o otázce přislušnosti. Než odvolací soud nemá důvodu, by uchýlil se nyní od svého právního názoru, který byl vyslovil jako soud rekursní. Jen událost sama, nikoli však i její následky, totiž zranění neb usmrcení člověka, musela nastati v dopravě. Z toho plyne, že řečené následky mohou nastati i mimo zařízení dráhy, aniž by tím vyloučen byl náhradní nárok dle zákona o ručení železnic. Tuto zásadu, vyslovenou na str. 34. Wachtlova komentáře k zákonu o ručení železnic, přijímají i soudové. Wachtel příkladmo uvádí, že při výbuchu kotle zraněna byla osoba mimojoudcího. Podobně jest

tomu i v tomto případě. Tím tedy, že C nebyl oprávněn, by k vůli dopravě dlel na místě, není nikterak vyloučeno, by k požáru a výbuchu hledělo se jako k příhodě v dopravě. O neodvratné náhodě po rozumu § 2 zákona o ručení železnic nemůže být řeči. Oproti názoru první stolice budíž především poukázáno k tomu, že žalovaný ani neprokázal, že by požár skladiště byl přivoděn vyšší mocí a nikoli snad jednáním neb opomenutím zřízení dráhy, za něž toto ručí. Žádným způsobem nebyl neodvratným výbuch, jakmile zjištěno, že bylo lze, by válce byly zavčas ze skladiště odklizeny. Ze zřízení dráhy nevěděli o válcích s kyselinou sírovou ve skladišti, jde na vrub žalovaného (§ 1299 obč. zák.). Zbývá tudíž jen ještě otázka vlastního zavinění C-a. Zavinění to nepřichází ovšem v úvahu jakožto zprošťující důvod dle § 2 dotčeného zákona. Vždyť netvrdí se, že, jak předpokládá § 2, zaviněním poškozeného byla způsobena příhoda, totiž požár a výbuch. Jedná se jen o to, zda vedle zákonně předpokládaného zavinění podniku lze přijati zavinění C-a na smrtelném úrazu, pro něž dle zásad občanského zákona ručení podniku za náhradu škody bylo by zcela nebo z části vyloučeno. Po této stránce míní odvolací soud, že C jednal neobezřetně (§ 1294 obč. zák.). Neměl u skladiště co činiti. K místu požáru pudila ho, jako mnohé jiné, zřejmě čirá zvědavost. Tím vydal zdraví a život nebezpečí, jež při každém požáru a to i na vzdálenost 25 m hrozí z toho, že hořící předměty mohou kolem poletovati, že dojde k mačkanici a pod., a jež každý rozumný člověk obvyčejných schopností jest s to postřehnouti. Zavinění to není takového dosahu, by zcela osvobodilo žalovaného od ručení za následky výbuchu, naopak má zde místo § 1304 obč. zák. Ježto pak oboustranné zavinění nelze přesně odvážit, postihuje škoda každou ze stran jednou polovicí.

Nejvyšší soud dovolání žalovaného nedal místa, naproti tomu vyhověl dovolání strany žalující a obnovil ve zmíněné části mezitímní rozsudek první stolice.

Důvody:

Pokud dovolání vytýká vady řízení zejména v tom směru, že nebyl připuštěn důkaz místním shledáním, stačí poukázati na správné v tomto směru důvody rozsudku v odpor vzatého, k nimž se připojuje, že dle tvrzení žalovaného v odpovědi na žalobu i ve spise odvolacím u prostoru před skladištěm, kde úraz se stal, býval pouze vchod naznačený na situačním plánu písmenem d) večer uzavřen a opatřen zákazem vstupu, že však žalovaný ani netvrdil, že by to platilo i o druhém vchodu označeném na plánu písmenem e). Úsudek soudu odvolacího, že prostor před skladištěm nenáleží k oněm místnostem dráhy, do nichž vstup je zakázán, souhlasí tedy s vlastním tvrzením žalovaného, tak že důkaz místním ohledáním jest nerozhodný. Co se týče dovolacího důvodu § 503 č. 4 c. ř. s., dlužno názor soudu odvolacího, že výbuch válců s kyselinou uhličitou ve skladišti uložených sluší pokládati za příhodu v dopravě po rozumu § 1 zák. o ručení železnic, uznati za správný a to z důvodů sondem odvolacím uvedených a v úvaze, že nebezpečí dopravy, před nímž obecnstvo dle uvedeného zákona má být chráněno, nezáleží pouze v bezprostředním působení živelních sil, jimiž železnice jest poháněna — jest příhodou v dopravě zajisté i událost,

kteřá se stane při ručním posouvání vozů železničních — nýbrž i v ohromném rozsahu dopravy osob a zboží, který použitím živelních sil jest umožněn, pak ve chvatu touto dopravou vyvolaném, pro něž mnohé potřebné opatrnosti se nešetří. Poněvadž pak těmito okolnostmi by byl osobám třetím velice stížen, ano i naprosto znemožněn přesný důkaz o vině některého určitého zřízence dráhy, stanoví zákon domněnku, že příhoda v dopravě, kterou byla osoba na těle poškozena, nastala zaviněním podniku aneb osob, jichž dráha k provozu používá. Tento důvod zákonný platí nejen při dopravě vlaků, nýbrž i při všech úkonech s dopravou souvisejících, tedy i při uložení zboží ve skladišti až do ukončení dopravy a to zde tím více, ježto jde o předměty, které lehce mohou explodovati. Tvrzení, že přístup k místu požáru nebyl dovolen, nebylo prokázáno, jak v rozsudku odvolacím správně uvedeno. Že C na místě úrazu neměl ničeho pohledávati, jest nerozhodno, ježto zákon nerozlišňuje, zda poškozený dopravy na dráze se účastnil či nic. Názor, že výbuch nebyl neodvratný, jest správný, ježto oba nižší soudy vzaly za prokázáno, že v době mezi vypuknutím ohně a výbuchem, která činila asi půl hodiny, válce s kyselinou uhličitou mohly být odstraněny. Zda všichni zřízenci dráhy, zejména i přednosta stanice věděli, že válce s kyselinou uhličitou ve skladišti jsou, jest nerozhodno, poněvadž zavinění dráhy se dle § 1 cit. zák. předpokládá a nevhodnost zřízenců nelze považovati za neodvratnou náhodu. Co se týče otázky, zda tu jest zavinění usmrčeného C-a, jež jest předmětem dovolání obou stran, nelze v tom, že se k místu požáru přiblížil, ať se to stalo z pouhé zvědavosti, neb z jiného důvodu, shledávati nedostatek takové pozornosti, již při obvyčejných schopnostech lze použiti. Jest známo, že v takových případech, jak se stalo i zde, množství zvědavců se nahromadí, kteří také, pokud jsou ve větší vzdálenosti od místa požáru, nebývají ohroženi. Jak již uvedeno, má soud odvolací správně za to, že na místo před skladištěm nebyl vstup zakázán, když byl na ně volný přístup i vchodem označeným na plánu písmenem e. Nebylo zjištěno, že by byl C na toto místo vkročil vchodem d, u něhož byla tabulka se zákazem vstupu, ani že slyšel výzvu vojska k vyklizení místa. Že by bylo obecnstvo bývalo upozorněno na to, že jsou ve skladišti výbušné věci, nebylo ani tvrzeno. Názor soudu odvolacího, že každý při obvyčejných schopnostech může nahlédnouti, že při požáru i ve vzdálenosti 25 m je tu nebezpečí pro život vzhledem k možnosti, že hořící věci létají kolem a vzhledem k tlačenci, již nelze zabrániti, nelze uznati za správný, poněvadž tyto okolnosti zpravidla nemají v zápětí smrt a i v tomto případě smrt C-a přivodil pouze výbuch předmětů v skladišti se nalézajících, který jim nemohl být předvídan. Ježto tedy není tu zavinění C-a, kterým by tento byl úraz svůj zcela neb z části zavinil, jest nárok žalobní co do důvodu celý po právu; slušelo se dovolání žalovaného eráru zamítnouti a k dovolání žalobkyně rozhodnutí soudu odvolacího změniti a mezitímní rozsudek prvního soudu ve věci samé obnoviti.

Čís. 16.

Z okolnosti, že věc po odhalení vady dále byla zcizena, nelze ještě usuzovati, že kupitel zřekl se nároku na zmenšení tržové ceny pro vadnost věci.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1919, Rv I 26/19.)

Žalobě banky A na firmu B o přiměřenou slevu z kupní ceny za dodané semeno pro jeho vadnost čelila žalovaná firma mimo jiné obranou, že žalující banka, zcizivši dále semeno v době, kdy o jeho vadnosti již věděla, zřekla se nároku ze správy.

Všechny tři stolice uznaly řečenou obranu neopodstatněnou. Nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Otázka, zda ten, kdo správu na druhém žadatí jest oprávněn, zciziv dále věc nároku toho pozbývá, může ačciv býti pochybnou v případech, kde nárok ze správy čelí k úplnému zrušení smlouvy a kde tudíž ten, kdo správy se domáhá, zbavuje se zcizením možnosti, by, jak na něm jest, věc druhé straně vrátil. O tento případ však v tomto sporu nejde. Žaloba směřuje k umenšení ceny tržové a není ani žalující banka povinná zboží vrátiti, ani žalovaná firma oprávněna zboží zpět požadovati. Podržení nebo další zcizení zboží kupitelkou vzájemných práv a závazků stran se nedotýká a nelze proto z té okolnosti, že žalující banka, zcizivši zboží teprve po době, kdy jeho vady seznala, o sobě nikterak ještě dovozovati, že zřekla se tím nároku na zmenšení ceny tržové. Jest tudíž okolnost, kdy žalující banka zboží dále zcizila, zejména, zda učinila tak v době, kdy již o jeho vadě věděla, pro tento spor bezvýznamnou a nebylo třeba, o této okolnosti důkazy prováděti, a jest i případný omylný předpoklad odvolacího soudu po této stránce veskrze nezávažným.

Čís. 17.

Obíratí se s otázkou viny na neplatnosti manželství obhájci svazku manželského nepřisluší.

Pokračování v manželství (§ 96 obč. zák.) znamená pouze pokračování v tělesném obcování manželů. Je-li tedy jeden z manželů stížen překážkou dle § 60 obč. zák., nemůže býti o pokračování v manželství po rozumu § 96 obč. zák. řeči.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1919, Rv I 31/19.)

A žalovala svého manžela B o neplatnost manželství z důvodu překážky dle § 60 obč. zák. — Soud první stolice (krajský soud v Chrudimi) prohlásil manželství mezi stranami uzavřené z viny manžela neplatným. Důvody: Žalobní návrh, směřující k prohlášení manželství neplatným, opírá se o překážku fyzické nemohoucnosti žalovaného k povinnostem manželským ve smyslu § 60 obč. zák. Na základě přednesu žalobkyně i žalovaného a především na základě srovnalého nálezu a posudku soudních znaleců lékařů zjišťuje soudní dvůr, že žalovaný jest trvale nezpůsobilý k souloži a že nezpůsobilost tato stávala již v době sňatku a jest trvalá. Nehledě tedy k srovnalému přednesu stran, jest důkaz o nemohoucnosti k povinnostem manželské proveden ve smyslu §§ 99, 100 obč. zák. znalci lékaři, kteří na základě nálezu podali dobré zdání, že u žalovaného trvá a v době sňatku trvala nezpůsobilost soulože i plození. Tím jest dána překážka manželství v § 60 obč. zák. uvedená a jest bez významu tvrzení obhájce svazku manželského, že sporné strany delší

dobu v manželství žily: neboť sám žalovaný tvrdí, že mezi nimi k souloži vůbec nedošlo, jelikož týž asi od 56. roku věku svého jest soulože vůbec neschopen. Návrhu žalobnímu slušelo tudíž vyhověti, manželství za neplatné prohlásiti a zároveň vytknouti, že na neplatnosti viny má žalovaný, v jehož osobě překážka manželská vznikla, neboť, ač žalovaný v době uzavření sňatku o překážce té věděl, přece manželce přesně a jasně o ní se nezmínil. Žalovaný ovšem tvrdí, že manželka vzhledem na jeho pokročilý věk s nezpůsobilostí jeho k souloži počítati mohla a že ji také před sňatkem naznačil, aby na požitky pohlavní nároků nečinila, avšak sám tvrdí, že není vyloučeno, že slovům jeho neporozuměla, z čehož soudní dvůr zjišťuje, že žalovaný o své nezpůsobilosti k souloži určitě se nevyslovil a tudíž neplatnost manželství zavini. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) k odvolání obhájce svazku manželského tento rozsudek v podstatě z těchto důvodů potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání obhájce svazku manželského.

Důvody:

Dovolání obhájce svazku manželského, které se opírá o dovolací důvody č. 2 a 4 § 503 c. ř. s., nelze přiznati oprávněnosti. Vytýkaná neúplnost odvolacího řízení shledává se v tom, že nebyl připuštěn důkaz výslechem stran o té okolnosti, že žalovaný již před sňatkem upozorňoval na svou pohlavní neschopnost, a pak, že nebylo zjištěno, zdali žalobkyně není stížena toutéž překážkou manželství, která u žalobce byla v skutku shledána. Než odvolací řízení netrpí vadou neúplnosti, pak-li důkaz shora uvedený byl pomínut, vztažně svrchu uvedená okolnost nedošla zjištění. Okolnosti k důkazu nabídnuté byly by snad důležitými při posouzení otázky, který z manželů nese vinu na neplatnosti manželství a zdali nemá stejně viny i žalobkyně. Než otázka viny, v prvé stolici v neprospěch žalovaného rozhodnutá, nebyla ani předmětem úvahy stolice druhé, nebyvši žalovaným jediné k tomu oprávněným vzata v odpor. Nepřisluší pak obhájci svazku manželského, aby se v opravném řízení s tímto předmětem zabýval. Předmět ten jest vyjmut z jeho pravomoci úplně, iť ponechán úvaze stran samých, zdali dotyčné rozhodnutí soudu míní bráti v odpor či ne. Žalobu vznesla v tomto případě pouze manželka žalovaného s poukazem na překážku manželství v § 60 obč. zák. uvedenou a při ústním přeličení tento sám na svou impotenci poukázal. Tuto překážku platného manželství oba nižší soudy bezvadně zjistily a tím věc došla pro manžely jako sporné strany svého rozřešení, zvláště když žalovaný, jak již vytknuto, vůči rozsudku soudu prvního opravného prostředku nepoužil. Mínil-li ale obhájce svazku manželského vytknutím nedostatků odvolacího řízení také k tomu poukázati, že žalobkyně, byvši nastávajícím manželem svým na to upozorněna, že jest stížena impotencí, pozbyla tím práva, platnosti manželství odporovati, pak přehlídí, že žalovaný sám při svém dne 22. června 1918 k informaci konaném výslechu pouze tvrdil, že před svatbou upozorňoval nevěstu na to, že jest starší člověk, aby nečinila žádných nároků na požitky pohlavní. Takovéto prohlášení neznamená však již přiznání k úplné pohlavní neschopnosti, spíše jen upozornění, že u nastávajících manželů pohlavní styky jejich snad ani nenastanou. Dovolací důvod § 503 č. 2 c. ř. s. tudíž padá. Dle

mínění obhajce svazku manželského jest sporná věc omylně právně proto rozsouzena, poněvadž nevzato zřetele k okolnosti, že žalobkyně, trvajíc v manželském svazku delší dobu i po seznání, že žalovaný k souloži jest neschopen, mlčky na jevo dala, že se vzdala práva odporovati neplatnosti manželství ze soukromoprávní překážky § 60 obč. zák. Než právem i odvolací soud této námitce, případně k dotyčnému odvolacímu důvodu nepřihlížel. Připustiti jest, že dle § 96 obč. zák. pouze strana bez viny jsoucí může žádati za prohlášení neplatnosti sňatku manželského, že však i tato ztrácí tohoto práva, pakli »v manželství pokračovala.« Totó pokračování v manželství sluší však vykládati jen tak, že znamená pokračování v tělesném obcování manželů. Tohoto předpokladu však zde není, poněvadž na jisto postaveno jest, že žalovaný již před sňatkem byl k souloži neschopným, během několikaměsíčního manželského spoluzítí k souloži vůbec nedošlo, tedy o nějakém zákonem vyžadovaném »pokračování v manželství«, to jest v manželském tělesném obcování, řeč býti nemůže. Že by manželka před sňatkem se byla dozvěděla o oné tělesné vadě manželově, obě nižší stolice právem vyloučily. Nelpi tedy na ní žádná vina. Rozsudek soudu odvolacího odpovídá tudíž zákonu, pročež ani druhým a posledním dovolacím důvodem § 503 č. 4 c. ř. s. stížien není. Slušelo proto dovolání jako bezdůvodné zamítnouti.

Čís. 18.

**Předčasná výpověď nájemní smlouvy s určitou dobou trvání, vymí-
něná pro případ, že by při devaluaci měny za nájmu nebylo zapláceno
nájemné v takové peněžité hodnotě, jež rovná se měně dočasně pokleslé
tak, by nájemné nedoznalo ztenčení, jest jen tehdy přípustnou, oznámil-li
pronajímatel nájemci, že a oč pro pokles měny více na nájemním po-
žaduje.**

(Rozhodnutí ze dne 21. ledna 1919, Rv I 59/19.)

Smlouvou ze dne 22. července 1913 propachtovali žalobci žalovaným na dobu ode dne 1. listopadu 1914 až do dne 31. ledna 1926 více pozemků s příslušnými obytnými a hospodářskými budovami. V pachtovní smlouvě stanoveno mimo jiné toto: Článek 3., poslední odstavec: »Za jakékoliv devaluace měny nebo změny bankovní valuty, která by po čas tohoto pachtu nastati mohla, jsou páni nájemci vázáni, pachtovné vždy v takové peněžité hodnotě spláceti, která se nynější rakouské korunové měně rovná, tak sice, by suma pachtovného žádného ztenčení nevzala.« Článek 22.: »Kdyby páni nájemci některému ze závazků, jim touto smlouvou uložených, včas nebo přesně nevyhověli nebo v této věci danému jim se strany pronajímačích vyzvání nejdéle během 4 neděl nevyhověli, jest strana pronajímačící nejen oprávněna, ihned zaplacení resp. jinaké plnění a náhradu škody vymáhati, ale i smlouvu nájemní 1. července dotyčného roku pololetně vypověděti.« Opíraje se o tato ustanovení pachtovní smlouvy, a tvrdíce, že pachtěři, ač nastala devaluace korunové měny, nezachovali se dle článku 3. poslední odstavec smlouvy, vypověděli propachtovatelé pachtěřům dne 21. června 1918 pacht od 1. července 1918 k vyklizení a odevzdání dnem 1. ledna 1919. — K námitkám pachtěřů prohlášena mimo- soudní výpověď všemi třemi stolicemi za zrušenou, p r o c e s n í m s o u-

d e m p r v é s t o l i c e (okresním soudem v Nových Benátkách) v podstatě z těchto úvah: Soud nesdílí názor žalobců, že by důkaz proto, že nastala devaluace měny, podán byl tím, že nyní, za poměrů vyvolaných válkou, není možno, jak je notoricky známo, dostati za papírovou dvacetikorunu zlatou dvacetikorunu a že by nyní dostali žalobci na korunách ve zlatě méně na pachtovním, vyměňujice toto v papírové měně přijaté; vždyť právě cis. nař. ze dne 20. března 1915 č. 69 ř. z. ustanovuje výslovně, že i soukromoprávní dluhy státní mohou úplně a správně vyrovnány býti všemi zákonnými prostředky korunové měny, ať znějí na jakékoliv platidlo, a pravidla tohoto obdobně a úvahou a maiore ad minus sluší užití i na plnění povinností soukromníků, a způsobu placení takovouto, v jakékoliv způsobě pozůstávající korunovou měnou, napomáhá se i obsahem císařského nařízení ze dne 20. března 1915 č. 71 ř. z., jímž zakazuje se přílišná manipulace vývozu a provozu zlata a stříbra, a dlužno míti i na zřeteli, že žalobci neměli vymíněno, aby pachtovné placeno jim bylo nějakou zvláštní měnou, aby pro sebe mohli se dovolávati obdobně ustanovení §§ 986 až 989 obč. zák. Soud nemůže dále uznati a nemá za prokázáno, že na devaluaci měny anebo změnu bankovní valuty souditi jest z té všeobecně známé okolnosti, že v nynějších mimořádných, válkou vyvolaných poměrech nastalo zdražení všech potřeb a tím zvýšení výdajů peněžních a že by již tím podán byl důkaz o tom, že žalovaní neplatí pachtovné v takové peněžní hodnotě, aby suma pachtovného žádného ztenčení nevzala; vždyť dražota tato, jako přirozený následek každé války a tím nastalých změn, zejména skleslou výrobou, zničením různých konjunktur, omezením výroby hospodářské a nedostatkem přívozu různých surovin vyvolána, tísní kde koho a se zřetelem na ustanovení císařského nařízení ze dne 11. června 1916 č. 176 ř. z. a ze dne 26. května 1917 č. 235 ř. z. znemožněno i žalovaným doplniti domnělé ztenčení sumy pachtovného poskytováním určitých dávek naturálních z korce. Vzhledem k ustanovení zákona ze dne 2. srpna 1892 č. 126 ř. z., jímž dnes platná korunová měna zavedena byla, a se zřetelem k tomu, že změna nějaká ohledně ní platnými předpisy zákonnými nenastala, nesdílí soud náhled žalobců, že by důvod v článku 3. poslední odstavec smlouvy pachtovní zde byl a je k podání výpovědi opravňoval, a následkem toho, neuznává ani nutnost prováděti důkazy v tom směru nabízené, námitkám proti dané výpovědi přiznal oprávnění. — O d v o l a c í s o u d (krajský soud v Mladé Boleslavi) zaujal ve věci toto stanovisko: Nejprve dlužno vůči stanovisku strany žalující ukázati k tomu, že v případě tomto nejde o výpověď pravidelnou, po zákonu nebo dle smlouvy oběma stranám příslušející bez ohledu na nějaké důvody zvláštní, tedy o výpověď, která se o důvod nějaký opíráti nemusí; nýbrž že strana žalující výpověď svou opírá o čl. 22 smlouvy, který pouze jí poskytuje právo výpovědi pro případy v článku tom naznačené. Příklad takový musí nastati, aby výpověď bylo možno dáti; to jest důvodem k výpovědi. Důvod takový tvoří tu podstatnou část výpovědi. Pronájemce musí takový důvod skutečně míti, ježto by výpověď jinak vůbec nebyla oprávněna. Mimo soudní výpověď opírá se o důvod článku 3 smlouvy ve spojení s článkem 22, totiž, že žalovaní, ač nastala devaluace měny, totiž papírových peněz měny korunové, neplatí pachtovné v hodnotě přiměřeně zvýšené. V té příčině soud odvolací nesdílí stanovisko soudu prvé stolice, který neprávem do-

volává se zde císařského nařízení ze dne 20. března 1915. čís. 69 ř. z. Toto nařízení obsahuje předpis pro platy soukromoprávních dluhů státu, znějících na zlaté mince nebo měnu cizozemskou, jež diti se mají v tuzemsku, nedotýká se však plnění platebních povinností stran soukromých mezi sebou. Všeobecnou povinnost, přijímatí platidla měny korunové dle hodnoty jim přikázané, stanovily zákon ze dne 2. srpna 1892 čís. 126 ř. z., čís. nařízení ze dne 21. září 1899 čís. 176 ř. z. a čl. 86 stanov rakousko-uherské banky. Než s touto povinností nesluší směřovati úmluvu stran v článku 3. smlouvy pachtovní. Tam nestanovily strany, že pachtovně platiti se má v jiné měně než korunové, nýbrž, že pachtýř má v případě devaluace měny nebo změny bankovní valuty platiti pachtovně v takové peněžní hodnotě, která se rovná tehdejší («nynější», t. j. při uzavření smlouvy) rakouské měny korunové, tak sice, aby suma pachtovného žádného ztenčení nedoznala. To jest úplně volná dispozice stran, není to úmluva contra jus cogens, když strany učiní opatření pro případ, že cena platidel právě platných a běžných klesne; tu nejde o jiné platidlo, než zákonné, nýbrž o to, aby pronajímatel dostal na pachtovném takovou hodnotu směnnou, jakou znamenala suma ve smlouvě uvedená v době uzavření smlouvy. Žalobci nevzpírají se přijímatí nadále placení pachtovného v zákonitě měně korunové, také ne přijetí peněz papírových, ukazují jen k tomu, že nastal případ devaluace peněz, zákonného platidla dosavadního, na který bylo právě v článku 3. smlouvy pamatováno. Jde tedy jen o to, zda taková devaluace, takové znehodnocení peněz papírových nastala. Tu pak nelze popřítí a uznává sám soud stolice prvé za notorické, že papírové peníze, jaké nyní výhradně v oběhu jsou, nemají na trhu peněžním a v obchodě ceny peněz zlatých; je všeobecně známo, že rakousko-uherská banka sama platí za zlaté mince korunové měny v penězích papírových sumy více než 100 proc. vyšší, než je nominální hodnota jejich. Také je známo všeobecně, že ceny všech předmětů nutné potřeby, ba všeho zboží vůbec za války nesmírně stouply a že drahoty všeobecná byla vyvolána nejen zvýšenou poptávkou při zmenšené nabídce, nýbrž z valné části tím, že dáno bylo do oběhu mnohonásobné množství peněz papírových, naproti tomu z oběhu vzaty peníze zlaté a zmizely také stříbrné. Tím cena peněz papírových, ve skutečnosti nyní jediného platidla, valně klesla. To je patrné na trhu devis z poměru naší koruny k říšskoněmecké marce a zejména k platidlům států neutrálních. To však není nic jiného než devaluace — znehodnocení — našich pehěz papírových, jakou právě článek 3. pachtovní smlouvy má na mysli. Devaluace ta jest úředně potvrzena nařízením ministerstva financí, obchodu a orby z 18. září 1918 čís. 339 ř. z. a nařízením ministerstva financí z téhož dne čís. 340 ř. z., dle nichž se poplatky celní platiti mohou místo v mincích zlatých také v bankovkách rakousko-uherské banky, při čemž se však platiti má přírážka 150 proc. Je na bíledni, že suma pachtovného ve smlouvě stanovená — v penězích papírových — nemá nyní daleko té hodnoty směnné, jako v době uzavření smlouvy. Nicméně soud odvolací dospěl také k úsudku, že výpověď není po právu. Uvážiti nutno, že ani v článku 3. smlouvy, ani pak jinde ve smlouvě není určité stanoveno ciferně, v jaké vyšší hodnotě pachtýřům platiti je pachtovně v případě devaluace peněz; praví se pouze všeobecně, že jsou nájemci vázáni platiti v takové peněžní hodnotě, která se rovná «nynější» (t. j. při uzavření smlouvy) ra-

kouské korunové měně, tak aby suma pachtovného žádného ztenčení nezala. To není tedy povinnost, která by nastala sama sebou za daných okolností; neboť je pachtýřům nutno věděti nejen, že skutečnosti povinnost tu podmiňující nastaly, nýbrž i, že propachtující nárok ze skutečnosti těch odvozuje, a zejména, do jaké míry. Tím teprve by se povinnost stala náležitě určitou, co do času a rozsahu přesně vymezenou. Článek 22. smlouvy také ve směru tom rozeznává pravě: »Kdyby páni nájemci některému závazku včas nebo přesně nevyhověli« a dále: »nebo v této věci danému jim se strany pronajímající vyzvání nejdéle během 4 neděl nevyhověli;« v prvé větě jde o závazky co do času i rozsahu a obsahu určité a přesné, ježto jiné by nebylo možno plniti »včas a přesně«; v druhé pak o povinnosti, které teprve výzvy se strany oprávněných vyžadují. A sem řaditi také dlužno povinnost v článku 3. smlouvy stanovenou, jejíž obsah je závislý na poměrech a vůli stran a náležitě určitosti nabude teprve projevem vůle stran, po případě, není-li souhlasu, výrokem soudním. Žalovaní namítají, že lich žalobci před výpovědí nevyzvali, aby platili pachtovně vyšší, a tím méně, v jaké výši. Bylo tedy na žalobcích, aby prokázali, že takovou výzvu učinili a že jí žalovaní do 4 neděl nevyhověli. Žalobci však důkazu takového nepodali. Při tom ještě zůstává nedotčenou otázka, stačil-li by pouhý jednostranný projev vůle co do výše povinnosti pachtýřovy, či bude-li při odporu pachtýře třeba, aby tato zvýšená povinnost pachtýřů stanovena a vymezena byla výrokem soudcovským.

Nejvyšší soud opřel své rozhodnutí o tyto

důvody:

Pokud se týče omylného právního posouzení věci, dlužno především vytknouti, že předmětem přítomného sporu jest toliko otázka, zda výpověď pachtu, žalobci žalovaným daná, po právu pozůstává, čili nic. Správně udávají žalobci, že, když pachtýři některému ze závazků, jim pachtovní smlouvou uložených, včas nebo přesně nevyhověli, a nebo nevyhověli nejdéle během čtyř neděl v této věci jim propachtujícími danému vyzvání, jest strana propachtující oprávněna, nejen ihned domáhati se na nich plnění, ale i smlouvu pachtovní 1. července dotyčného roku pololetně vypověděti. Kdyby bylo tu přesně určeného smluvního závazku, jež dle pachtovní smlouvy pachtýřům plniti jest, pak ovšem žalobci nepotřebovali by žalované k plnění jeho teprve vyzývati, aby právo k výpovědi jim vzešlo, jelikož ta příslušela by jim, kdyby pachtýři smluvní své povinnosti včas a přesně nevyhověli. Avšak o takovou ve smlouvě přesně určenou povinnost se nejedná. Žalovaní dle ustanovení § 3 pachtovní smlouvy jsou ovšem povinni, platiti na pachtovném v případě devaluace peněz tolik, aby hodnota úplaty jejich rovnala se hodnotě v čas uzavření smlouvy v rakouské korunové měně vyjádřeného pachtovného. Nicméně i kdyby, jak odvolací soud za to má, devaluace peněz nastala, není přece jisto, co pachtýři na pachtovném více platiti mají, aby dosaženo bylo hodnoty obnosu činže při uzavírání smlouvy ciferně v korunové měně vyjádřeného, ba pro pachtýře nebylo ani jisto, zda žalobci, když pachtovní činži bez námitek přijímali, s ní se spokojují čili nic. Právě že žalobci činži placenou bez ohražení jako plnění přijímali, mohli žalo-

vaní, když ani vnitřní ani vnější (nominální) cena peněz jako platidel zákonem se nezměnila, důvodně mít za to, že se s dávanou úplatou jako plným placením spokojují. Vždyť dle druhu smlouvy nemá tu nastati jinaké plnění, tedy jiná zvýšená povinnost dlužníků, oni mají plniti stále stejně, ale plnění (plácení) má býti téže hodnoty, jaká byla smluvena. Aby nastalo tedy prodlení na jejich straně, aby uznati se mohlo, že přenesení závazek svůj neplní, jest potřebí nejen skutečnosti devaluace peněz, ale i projevu strany propachtující, že ve smlouvě stanovenou pachtovni činzi nemůže považovati za vyrovnanou zaplacením stejného obnosu v papírových platidlech rakouské korunové měny, jak tento ve smlouvě ciferně jest uveden, poněvadž není to úplata smluvní hodnoty, a že proto požaduje k docílení stejné hodnoty částku určité výše. Poněvadž obsah závazku smluvního se nemění, musí propachtující, neuznávající nabízenou dávku za hodnotně rovnou, sděliti to pachtýři. To odpovídá také předpisu § 914 obč. zák. v novém znění, jež dle ustanovení § 105 třetí novely k obč. zákoníku zde užití lze, že smlouvě musí se rozuměti tak, jak toho žádá obyčej poctivého obchodu. Zcela správně tedy odvolací soud vyvodil, že žalobci, aby jim vzešlo právo k výpovědi, musili by napřed žalovaným oznámiti, čeho pro nastalou devaluaci peněz požadují, aby smluvené pachtovné bylo stejné hodnoty jako dříve. To se před podáním výpovědi nestalo a proto táž právem byla zrušena.

Čís. 19.

Žádá-li se na místě původního žádání, aby uznáno bylo, že žalovanému nepřísluší právo jízdy po pozemku žalujícího, o nález, že mu nepřísluší právo jízdy ve prospěch jiných pozemků jeho po pozemku žalujícího, není to změnou, nýbrž obmezením žaloby.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1919, R II 2/18.)

Během sporu o žalobě, že nepřísluší žalovanému právo jízdy po pozemku žalujícího, změnil tento žalobní žádání v ten způsob, že žalovanému nepřísluší právo jízdy po pozemku žalujícího směrem od pozemků žalovaných od C nabytých a zpět. — První soud (okresní soud v Římařově) nepřipustil změnu žaloby přes námitku odporcovu, poněvadž následkem změny jest se obávati značného stížení, pokud se týče průtahu jednání (§ 235 odst. 3 c. ř. s.). — Soud rekursní (krajský soud v Olomouci) změnil usnesení prvního soudu a připustil změnu žalobního žádání, maje sice za to, že jest tato změna žalobního žádání pravou změnou žaloby podle § 235 c. ř. s., jelikož se jí změnil právní důvod žaloby a skutečnosti původního žalobního nároku (nezatížené vlastnictví žalobcovo, porušení jeho jednáním žalovaného) byly podstatně změněny, ano se nyní vychází z toho, že žalovanému služebnost přísluší a že jí nedovoleným způsobem rozšiřuje, avšak že přes to změnu sluší povolití, poněvadž není obavy, že by nastati mohlo značné stížení neb průtah jednání.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalovaného.

Důvody:

Žalující domáhal se žalobou, aby bylo uznáno, že žalovanému nepřísluší právo jízdy po pozemku žalobcovu; během líčení pak na-

vrhl, aby bylo uznáno, že žalovanému nepřísluší právo jízdy na uvedeném pozemku směrem od pozemků, kterých žalovaný od C nabyt, a zpět. Právní důvod žaloby změněn nebyl, neboť žalující zakládá i nyní svou žalobu na svém vlastnictví, které, jak tvrdí, žalovaný obmezuje, když jezdí po pozemku žalobcovu v uvedeném směru. Tím, že žalobce tvrdí, že žalovaný služebnost nepřipustně rozšiřuje (§ 484 obč. zák.), nebyl původní nárok žalobní změněn, nýbrž obmezen a bylo dle § 235 odst. 4 c. ř. s. o tomto nároku dále jednati a rozhodnouti.

Čís. 20.

Předpisy zákona ze dne 9. listopadu 1918 č. 32 sb. zák. a nař. o obstarání velkostatků jsou jus cogens, k němuž sluší přihlížeti ve stolicích vyšších i tehdy, když stolice nižší rozhodovala ještě před účinností tohoto zákona.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1919, R II 2/19.)

Oba nižší soudy a to zemský soud v Brně usnesením ze dne 12. června 1918 a vrchní zemský soud v Brně usnesením ze dne 28. září 1918 povolily k žádosti dočasného, fideikomisární substituční obmezeného vlastníka panství X zapsaného do desk zemských zadlužení panství toho do určité výše, avšak pouze za určitých podmínek.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu vlastníka panství X zrušil usnesení nižších soudů a odkázal věc na soud první stolice s tím, aby jednání ve smyslu níže uvedeném doplnil a pak vydal usnesení nové pořadí stolic podléhající.

Důvody: Zákon ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. zák. a nař., jenž dle svého § 3 nabyt účinností dnem vyhlášení, t. j. dne 13. listopadu 1918, nařizuje ve svých §§ 1—2, že každé zeřízení mezi živými jakož i zastavení a reální zatížení smluvní i exekuční statků zapsaných do desk zemských jest bez svolení úřadů pro správu zemědělskou neplatné a že zápisy do zemských desk o těchto právních jednáních, jež pocházejí ze smluv dafovaných před platností tohoto zákona, jsou nepřipustny. Poněvadž panství X jest zapsáno do zemských desk, dlužno napřed vyzvati stěžovatele, aby ve smyslu citovaného zákona předložil svolení úřadů pro správu zemědělskou k zamýšlenému smluvnímu zastavení a reálnímu zatížení tohoto statku. Dokud takovéto svolení zde není, jest každé další rozhodování o podmínkách, za kterých by bylo lze žádané zastavení povolití, předčasno. Jelikož předpis zákona ze dne 9. listopadu 1918 čís. 32 sb. zák. a nař. jest jus cogens a vydán byl v zájmu veřejnoprávním a jelikož dle § 2 zák. o nesporném řízení soud z úřední moci jest povinen dbáti toho, aby všeobecné předpisy o podmínkách právoplatných jednání a opatření byly přesně zachovávány, jest hořejší usnesení po zákonu ospravedlněno.

Čís. 21.

Žaloba domáhající se výroku, že jest žalovaný povinen smlouvu dodržeti, jest žalobou o plnění.

V řízení o žalobě domáhající se dodržení smlouvy nájemní, neplatí kratší lhůty § 575 c. ř. s.

Civilní rozhodnutí.

Odevzdána po rozumu § 1120 obč. zák. jest pronajatá nemovitost teprve, když byla nabývateli knihovně připsána. Do té doby lze se domáhati dodržení smlouvy nájemní jen na posavadním vlastníkovi.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1919. Rv II 1/18.)

Žalovaní, kteří dali své pozemky na dobu 6 let žalobci do nájmu, byli tímto žalováni na dodržení smlouvy pachtovní proto, že prodali po dvouletém trvání smlouvy, zůstavše zatím dále knihovními vlastníky, předmět nájmu třetí osobě C, která se sama ujala držby a užívání části pronajatých pozemků. První soud (okresní soud v Olomouci) vyhověl žalobě. Z důvodů: Ujednání smlouvy tržové o tom, kdo bude bráti užítky a ponese břeme a prodané nemovitosti, zakládají práva pouze mezi smluvníky, to jest pouze mezi žalovanými a kupujícími, jsou však bez významu pro nájemce. Právní poměr nového nabývatele vůči tomuto určuje předpis § 1120 obč. zák. Podmínkou uplatňování práva zde nabývateli poskytnutého jest, aby mu nemovitost byla již odevzdána. Po rozumu § 431 obč. zák. mohou však věci nemovitě býti odevzdávány jen zápisem do veřejných knih. Dle § 1120 obč. zák. jest tudíž podmínkou, aby byl kupující v pozemkové knize zapsán. Okolnost, že na základě smlouvy tržové byly kupujícímu již od určité doby dřívější poskytnuty držba a pobírání užitků, jest proto v poměru k nájemci bezvýznamna. Pokud jde o splnění smlouvy pachtovní, o níž tu jde, může se tedy nájemce držeti pronajímatele, to jest žalovaných, kteří jsou v pozemkové knize dosud jako vlastníci nemovitosti zapsáni. Dle přesvědčení soudu jednal C, ujav se držby a užívání části pozemků žalobcem najatých, svémocně; neboť k dohodě mezi ním a žalobcem nedošlo a smlouva pachtovní, uzavřená mezi žalovanými a tímto za souhlasu všech zúčastněných změněna nebyla. Trvá tudíž bez omezení dále po práva a žalovaní jsou dle § 919 obč. zák., který tu po rozumu § 149, III. nov. k obč. zák. ještě platí, povinni ji splniti, to tím spíše, an jest dle § 1096 obč. zák. pronajímatel zavázán, odevzdati pronajatou věc, a nesmí nájemce v ujednaném užívání nebo požívání rušiti a ana skutečnost, že splnění smlouvy již výhradně od vůle žalovaných nezávisí, protože předmět nájmu prodali, jejich závazku k dodržení smlouvy nezrušuje. Odvolací soud (krajský soud v Olomouci) rozsudek tento potvrdil. Z důvodů: O úplném převzetí pachtovních závazků žalovaných novým nabývatel nemovitosti C-em a to, což jest v rozepři této jedině rozhodujícím, s účinkem, aby žalovaní byli závazků svých sprostěni, dalo by se mluvití jen tehdy, kdyby byl býval podán důkaz o tom, že žalovaní zpravili C-a předem podle pravdy o obsahu těchto pachtovních závazků a že jej postavili za souhlasu žalobce na své místo jako dlužníka. Ničeho z toho se však nestalo. Naopak jest prokázáno, že žalovaní uvedli C-a o podstatném obsahu těchto pachtovních závazků, totiž o době trvání nájmu v omyl a že jednání, k němuž došlo ohledně pronajatých pozemků mezi C-em a žalobcem, změnilo nijak pachtovní smlouvy, uzavřené mezi sporujícími se stranami. Žaloba, o níž tu jde, je žalobou určovací, pro jejíž podstatu jest lhostejno, zda se domáhá výroku, že pachtovní smlouva pozůstává po právu, neb výroku, že žalovaní jsou povinni plniti všechny pachtovní závazky až do uplynutí celé smlouvou ujednané doby nájemní.

O žalobu na plnění šlo by jen tehdy, kdyby se tato domáhala na žalovaných splnění jednotlivých konkrétně vyznačených nároků ze smlouvy pachtovní, o jichž případný exekuční výkon také běží. Poněvadž pak bylo jednáno o určovací žalobě, obnášela odvolací lhůta 14 a nikoliv jen 8 dnů (§§ 575, 464 c. ř. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Důvody:

Dovolací soud pokládá v odporu s právním názorem odvolacího soudu žalobu, o níž tu jde, za žalobu o plnění. Rozdíl mezi touto a žalobou určovací záleží v tom, že se žalobou poslední domáhá žalobce ve svém právu dotčený ochrany jeho bez ohledu na nároky z něho plynoucí, tedy nálezu čistě theoretického, zda určitý právní poměr trvá čili nic, kdežto účelem první žaloby jest, aby žalobce se domohl exekuce schopného nároku, který mu dle jeho názoru proti žalovanému určitý právní poměr, resp. právo porušivšímu dle obsahu tohoto právního poměru přísluší. Byla-li porušena celá smlouva, jest předmětem žaloby o plnění celý její obsah a nelze proto schvalovati náhled odvolacího soudu, že o žalobě na plnění by bylo lze jen t e h d y mluvití, kdyby na žalovaných bylo žádáno splnění jednotlivých konkrétně vyznačených nároků ze smlouvy pachtovní. Byl-li soud odvolací toho názoru, že tu jde o žalobu určovací, bylo jeho povinností, aby napřed, než vyslovil její přípustnost, zkoumal, zda má žalující strana právní zájem na tom, aby právní poměr v žalobě uvedený byl co nejdříve zjištěn. Okolnost tato je věcnou podmínkou žaloby a, netvrdil-li žalobce ničeho o ní, měl se jí soud odvolací zabývatí z moci úřední. Na každý způsob mohl žalobě jen v tom případě vyhověti, když napřed k otázce té přisvědčil, jinak měla býti žaloba pro nedostatek podmínek § 228 c. ř. s. zamítnuta. Rovněž nelze schvalovati názor odvolacího soudu, že lhůta k podání odvolání by obnášela v té případnosti, kdyby šlo o žalobu na plnění, 8 a nikoliv 14 dnů. Dle § 575 c. ř. s. platí lhůta osmídenní k podání opravných prostředků pouze v řízení upraveném ve třetím oddíle, šestého dílu civil. řádu soudního a jest zkrácení těchto lhůt odůvodněno pilností věcí nájemních v § 571 c. ř. s. důrazně vytknutou. Této pilnosti není ve sporu, o němž tu jde; neboť žalobce má pozemky v pachtu již od 1. ledna 1916 a obdělával je dosud. Poněvadž žalobce s výkonem svých pachtovních práv už dávno započal, nelze spor tento na rovně klásti případům, o nichž jedná shora citovaný oddíl civ. řádu soudního a nelze z té příčiny odvolání podané proti rozsudku prvního soudu 13. dne pokládati za opožděné. Poněvadž bylo zjištěno, že žalovaná strana odpírá žalobci splnění pachtovní smlouvy dosud mezi nimi po právu trvající, kdežto ohledně těchže pozemků mezi žalobcem a C-em nebyla uzavřena žádná smlouva a poněvadž se může žalobce vzhledem k tomu, že žalovaní, jsouce dosud knihovními vlastníky pozemků žalobci do pachtu daných, neodevzdali jich dosud C-ovi ve smyslu § 1120 obč. zák., domáhati splnění pachtovní smlouvy s právním účinkem pouze na žalovaných, jest náhled dovolatelů, že žaloba jest předčasnou, nesprávnou a podaná žaloba odůvodněna.

Čís. 22.

Zalobě o náhradu za škodu, zvěří způsobenou, o jejíž jsoucnosti, výši a způsobu dle žalobcova tvrzení strany se již dohodly, nelze čelit námitkou nepřijatelnosti pořadu práva s poukazem k tomu, že prý k dohodě nedošlo.

Rozhoduje o námitce nepřijatelnosti nebo nepřijatelnosti pořadu práva, má soud obmezit se na řešení otázky, zda věc patřila by na soud dovolávaný nebo na soud řádný, kdyby tvrzený důvod žalobní byl po právu, nikoli však zabývá se otázkou, zda tvrzený důvod žalobní jest či není prokázán.

(Rozhodnutí ze dne 28. ledna 1919, RI 17/19.)

Zaloba rolníka A na majitelku panství B-ovou o náhradu určitého, v žalobě blíže označeného množství polních plodin, jež prý žalovaná jako majitelka honebního revíru uvolila se poskytnouti žalobci jako náhradu za škodu, jemu zvěří na pozemcích způsobenou, byla procesním soudem první stolice (zemský soud v Praze) pro nepřijatelnost pořadu práva odmítnuta. Soud první stolice dospěl dle výsledků průvodního řízení k přesvědčení, že mezi stranami nedošlo k dohodě o tom, zda škoda má se nahraditi v polních plodinách, jak tvrdí žaloba, či v penězích, jak tvrdí žalovaná, pro tuto neshodu nelze se prý tvrzené dohody vůbec dovolávat a jest pořad práva dle § 45, odst. 3 zák. o myslivosti ze dne 1. června 1866, č. 49 z. z. vyloučen. — Rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) námitku nepřijatelnosti pořadu práva zamítl, v podstatě z těchto úvah: § 45 zákona ze dne 1. června 1866, č. 49 z. z. ustanovuje v odstavci 3, že nároky na náhradu škody, způsobené zvěří na polních plodinách, vymáhati sluší, pokud ve smlouvě pachtovní nebo jinakým dohodnutím stran není něco jiného stanoveno, na soudě smírčím. Žalobce tvrdí, že v tomto případě takováto zvláštní úmluva se stala, neboť prý došlo mezi ním a mezi plnomocníky žalované k úplné dohodě jak o zásadní otázce náhrady vůbec, tak i o výši a způsobu náhrady tím, že bylo ujednáno, že žalobce obdrží od žalované náhradu v naturalích, jak v žalobě jsou podrobně vyjmenovány. Rozhodnutí o takovémto nároku, na smlouvě se zakládajícím, nepřislouží dle cit. § 45, odst. 3 zákona o myslivosti soudu smírčímu, nýbrž řádnému soudu. O tom, zdali ke smlouvě žalobcem tvrzené skutečně došlo, zdali tedy nárok žalobní jest odůvodněn či nic, lze dle §§ 390, 404 c. ř. s., ježto tu jde o hlavní předmět sporu, rozhodnouti pouze rozsudkem, otázka tato nemůže však býti rozhodnuta usnesením o námitce nepřijatelnosti pořadu práva. Pro toto rozhodnutí jest dle § 41, odst. 2 i. n. směrodatným pouze nárok žalobní a právní důvod žaloby; námitce nepřijatelnosti soudu nebo nepřijatelnosti pořadu práva zakládající se na tom, že nárok žalobní není věcně odůvodněn, nebylo proto vyhověno. Otázkou, zdali smlouva žalobcem tvrzená, nárok žalobní ve věci samé odůvodňující, platně byla uzavřena, nelze se nyní vůbec zabývat, nýbrž sluší námitku nepřijatelnosti pořadu práva jakožto bezdůvodnou zamítnouti.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu žalované nevyhověl.

Důvody:

Žalobce opírá svůj nárok žalobní o narovnání, tedy smlouvu, již se mu žalovaná škodu, utrpěnou zvěří z jejího revíru, v určitém množství naturalí zaplatiti zavázala. Nejde tu tedy o vymáhání škody, jež dle § 45 zákona o myslivosti teprv vyšetřiti se má, nýbrž o vymáhání škody dle tvrzení žaloby již uznané, za niž určitá náhrada, jak se požaduje, byla také již závazně přislíbena. Jest ovšem pravda, že podmínkou přijatelnosti pořadu práva jest v daném případě tvrzené ujednání. Avšak nebude-li toto prokázáno, pak padne nárok o ně opřený věcně. Pokud se ale nárok o toto ujednání opírá, jest pořad práva přijatelný. Nesprávně uvádí dovolací stížnost, že nařikáné usnesení nerozhoduje vlastně otázku přijatelnosti pořadu práva, nýbrž nařizuje, aby se o námitce v tom směru vznesené jednalo současně s věcí hlavní, což prý odporuje ustanovení § 261 c. ř. s. Usnesení v odpor vzaté námitku žalované strany výslovně zamítlo, zcela správně poukazujíc k ustanovení § 41 i. n., dle něhož se příslušnost soudů a tudíž i přijatelnost právního pořadu dle udání žaloby posuzovati musí. Tím jest námitka tato definitivně odstraněna. Právě, že o ní bez rozhodnutí ve věci samé nebylo lze rozhodnouti, byla nemístná, ježto pořad práva pro ten nárok, jak jej žalobce uplatňuje, dle § 45, odst. 3 zákona o myslivosti není vyloučen.

Čís. 23.

Přerušeni řízení dle § 162 c. ř. s. nemůže se domáhati odpůrce strany nepřítomné aneb strany, jejíž vedlejší intervenient jest nepřítomen.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1919, RI 34/19.)

K návrhu žalované akciové společnosti přerušil soud první stolice (obchodní soud v Praze) řízení dle § 162 c. ř. s., poněvadž jest se obávati, že by okolnost, že vedlejší intervenienti, přistoupiší ku straně žalobce, jsou ve službě válečné, mohla působiti na vedení rozepře v neprospěch žalované. — Rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) k rekursu žalobce a vedlejších intervenientů návrh na přerušeni řízení zamítl. Důvody: Ustanovení § 162 c. ř. s., týkající se přerušeni řízení v rozepři, slouží k ochraně strany nepřítomné, je-li se obávati, že by nepřítomnost a vzdálenost její od soudu rozepři projednávajícího mohla mít nepřiznivý vliv pro stranu nepřítomnou na další vedení rozepře. Tyto podmínky přerušeni řízení tu nejsou. Žadatelka netvrdí ani, že by tu byla obava nepřiznivých účinků na vedení sporu pro nepřítomné vedlejší účastníky, nýbrž snaží se přerušeni řízení docíliti pro sebe z důvodu nepřítomnosti vedlejších účastníků, přistoupiších ke straně jejího odpůrce. K takovému návrhu však strana žalovaná oprávněna není, poněvadž podmínky přerušeni řízení uvedené v § 162 c. ř. s. na její straně vůbec nenastaly. Poněvadž pak není ani žádných důvodů pro přerušeni řízení, jak je má předpis § 162 c. ř. s. na zřeteli, z moci úřední, bylo nutno rekursu vyhověti a návrh strany žalované zamítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalované.

Důvody:

Se zřetelem k jasnému ustanovení § 162 c. ř. s. a § 2 cis. nař. ze dne 29. července 1914 č. 178 ř. z., že, když strana neb vedlejší intervenient jest ve službě vojenské, lze přerušeni řízení naříditi jen tenkrát, je-li tu obava, že by tato okolnost mohla míti na spor vliv straně nepřítomné nepříznivý, jest usnesení v odpor vzaté správnými důvody jemu připojenými z plna opodstatněno. Okolnost, že jiné spory rekurentky následkem nepřítomnosti vedlejších intervenientů jsou přerušeny, jest pro tento spor nerozhodna. Zamítnutím návrhu na přerušeni řízení není nijak vyloučeno, kdyby došlo na důkaz slyšením vedlejších intervenientů jako svědků neb jako strany, aby přímo k procesnímu soudu byli voláni (§§ 276, 375 c. ř. s.).

Čís. 24.

Dle § 74 vod. zák. mor. náležejí před politické úřady jen takové záležitosti, týkající se používání a svádění vod a obrany proti nim, při nichž jde o ochranu zájmů veřejných; jde-li však o ochranu poměrů čistě soukromoprávních, jsou k rozhodování příslušny řádné soudy, i když jest důvodem žaloby změna přirozeného odtoku (srážkových) vod na újmu pozemku dolního (§ 11).

(Rozh. ze dne 28. ledna 1919, R II 6/19.)

O žalobě, v níž žalobci tvrdili, že žalovaná obec (na Moravě), změnivši před několika lety svémocně umělým způsobem přirozený odtok srážkových vod od určitého pozemku, svádí vjecku tuto a s výše položených pozemků stékající vodu směrem k jejich pozemkům, následkem čehož tyto trpí ve větší míře, nežli tomu bylo dříve, a kterou, cítíce se tím ve vlastnickém svém právu dotčeni, se domáhali výroku, že žalované obci nepřísluší právo, sváděti vodu tímto způsobem od jejího dřívějšího přirozeného odtoku odchylným, a že žalovaná obec jest povinna obnoviti dřívější stav tím, že odstraní nově položené roury a zasype příkop po nich zbylý, a zdržeti se nadále každého jednání, které by směřovalo k opětovnému mimořádnému svádění vody na jich pozemky, rozhodl prvý soud (okresní soud v Kyjově) meritorně. — Soud odvolací (krajský soud v Uh. Hradišti) zrušil v odpor vzatý rozsudek a předchozí řízení jako zmatečné a odmítl žalobu pro nepřipustnost pořadu práva. Z důvodů: V daném případě jedná se o svádění srážkových vod a, ježto při tom nejde jen o pouhou ochranu držby práv, která by arci vzhledem k § 3 říšského vodního zákona ze dne 30. května 1869 č. 93 ř. z. a § 3 morávského vodního zákona ze dne 28. srpna 1870 č. 65 z. z. náležela nepochybně před řádné soudy, dlužno z ohledu na ustanovení § 75 cit. vodních zákonů v první řadě (§ 42 i. n. a § 240 c. ř. s.) řešiti otázku, zda sporná záležitost patří na pořad práva vůbec, či patří-li před úřad politický. Rozřešení otázky této závisí od podstaty sporu, zejména od toho, čeho jest se ve sporu domáháno. Pro posouzení podstaty sporu jsou pak směrodatny údaje žalobní a žalobní nárok. Podle údajů žalobců a jejich petitu nejedná se zde očividně o porušení práva vlastnického

aniž, jak výslovně žalobci ve svém odvolání praví, o zjištění nějaké služebnosti, nýbrž jde tu toliko o ochranu proti svémocnému prý měnění přirozeného odtoku srážkových vod s pozemků hořejších v neprospěch pozemků spodnějších (§ 11 cit. vod. zákona) a žalobci domáhají se jen odstranění těchto umělých a svémocně předsevzatých zařízení žalované, přirozený odtok vod měnicích. Jak vidno, běží v daném případě o svádění vod; okolnost, zdali jsou ony vody stále či jen občas tekoucí, zůstává nerozhodnou; záležitostí, týkající se svádění vod, zejména jde-li při tom dokonce o zájem veřejný, což žalovaná obec v odvolacím sdělení tvrdí, náleží však dle § 75 cit. vodních zákonů před úřady správní. Bylo tedy v první stolici jednáno a rozhodnuto o věci na pořad práva se nehodící. Rozsudek a předcházející mu jednání trpí tudíž zmatečností dle § 477 č. 6 c. ř. s. a slušelo proto obě zrušiti (§ 42 i. n., § 471 č. 7, § 478 odst. 1 c. ř. s.) a žalobu odkázati.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacím stížnostem obou stran, zrušil usnesení odvolacího soudu a odkázal věc k soudu tomu, aby ji znovu projednal a o ní rozhodl.

Důvody:

Odvolací soud opírá své rozhodnutí, že věc, o níž tuto jde, nenáleží na pořad práva, jednak o ustanovení § 75 a 11 vodního zákona morávského ze dne 28. srpna 1870 č. 65 z. z., vydaného na základě říšského vodního zákona ze dne 30. května 1869 č. 93 ř. z., jednak o žalobní údaje a žalobní prosbu, z nichž prý vychází na jevo, že tu nejde očividně ani o porušení vlastnického práva, ani o zjištění nějaké služebnosti, nýbrž o ochranu proti domněle svémocné změně přirozeného odtoku srážkových vod s pozemků hořejších v neprospěch spodnějších pozemků, o níž mohou jediné úřady správní (politické) rozhodovati. Tento základ usnesení odvolacího soudu jest v obojím směru pochybený. Z předpisu § 75 cit. zemského vodního zákona vyplývá, že politické úřady správní jsou příslušny k rozhodování pouze oněch věcí, které dle tohoto zákona, totiž uvedeného zemského vodního zákona se vztahují na užívání a svádění vod a obranu proti vodám. O svádění vod a obraně proti nim jedná tento zákon v §§ 41—52 (ve třetím svém oddíle) a plyne z těchto zákoných předpisů, že se týkají ochrany zájmů veřejných, jež jest svěřena rozhodování úřadů politických. Naproti tomu zájmy soukromoprávní právě tak, jak to stanoví § 3 cit. zákona zemského v soulase s § 3 říšského vodního zákona ohledně ochrany držby práv, jsou z působnosti úřadů politických vyjmuty. To vysvítá z ustanovení § 71 vodního zákona pro Dolní Rakousy, vydaného takéž na podkladě zmíněného říšského vodního zákona, jenž připojil k ustanovení obsahem stejnemu jako § 75 mor. zemského vodního zákona dodatek, že jsou věci tamtéž uvedené z kompetence politických úřadů potud vyjmuty, pokud podléhají příslušnosti soudů. Tímto dodatkem jest jasně vyjádřeno, že vodním zákonem nebylo na příslušnosti soudů a politických úřadů ničeho změněno a že tedy nejen, pokud jde o ochranu držby, nýbrž ve všech případech, týkajících se poměrů soukromoprávních jsou příslušny k rozhodování soudy řádné. Odvolací soud praví správně, že rozřešení otázky příslušnosti závisí na podstatě sporu, zejména na tom, čeho se žaloba domáhá. Z obsahu žaloby

a její prosby je však patrné, že tu jde o ochranu vlastnického práva žalobců k jich pozemkům cproti straně žalované, která ale žaloby osobuje si právo sváděti veškeru srážkovou vodu s pozemku zvaného »skála« a s míst nad ním položených po obecní cestě do příkopu mezi jejich pozemky. Toto osobování si práva, dotýkající se zjevně vlastnického práva žalobců, záleží dle tvrzení žalobců v tom, že žalovaná obec asi před 6 lety zahradila odtok zmíněných srážkových vod do bočního příkopu, že pak, když obecní cesta trpěla novým svedením vody, vyházela v ní, aby byla všechna voda takto odváděna, otevřený příkop, ústící na příkop mezi jejich pozemky a konečně že před asi 3 roky, když otevřený příkop v cestě se vjížděním žalobců na pole stále zasypával, položila do cesty vodovodní roury, čímž všechna voda byla svedena do příkopu, jenž leží polovicí na poli jednoho z pozemků žalobců, odkudž stéká do hlubšího příkopu, jehož část tvoří druhý jejich pozemek. Poněvadž pozemky tyto nejsou, jak praví žalobcové dále, zatíženy žádnou služebností a dříve odtékala voda zmíněným příkopem pouze při větším dešti, kdežto nyní jest příkopu používáno ku pravidelnému odtoku vody, domáhají se žalobcové, chtějíce zabrániti vzniku služebnosti, výroku, že žalovaná straně nepřísluší právo sváděti dešťovou vodu do příkopu způsobem od dřívějšího přirozeného odtoku vody odchylným, jakož i že žalovaná obec jest povinna, odstraněním rour, resp. zaházením příkopu v cestě obnoviti stav dřívější. Z tohoto obsahu žaloby i její prosby jest patrné, že tu jde o nárok čistě soukromoprávní, a jest nerozhodno, že obmezování vlastnického práva žalobců má dle jich tvrzení svůj původ ve změně odtoku vod srážkových. Svádění vody není vlastním předmětem sporu, žalobcové nedomáhají se změny nynějšího stavu odtoku vod proto, že při ní nebylo šetřeno ustanovení vodního zákona, nýbrž proto, že žalovaná strana tak učinila jednostranně, bez souhlasu jejich, čímž bylo svémocně porušeno jich právo vlastnické. Poněvadž tu tedy jde o zápuřčí žalobu ve smyslu § 523 obč. zák., o níž rozhodovati náleží soudu, bylo usnesení odvolacího soudu zrušeno. Důsledkem toho dlužno věc vrátiti na soud odvolací podle § 510 c. ř. s., jelikož týž ve smyslu svého právního názoru nezabýval se dalšími odvolacími důvody v odvolání strany žalující uplatňovanými, o nichž nyní bude třeba rozhodnouti.

Čís. 25.

Záruka advokáta za výsledek po rozumu druhé věty § 880a obč. zák. na základě projevu, že za to stojí, že strana jím zastoupená jinému něco splní.

Ku vzniku nároku na plné dostiucnění proti tomu, kdo se zaručil za výsledek dle druhé věty § 880a obč. zák., není třeba důkazu, že přislíbené plnění třetího jest na tomto nedobytno; stačí důkaz, že týž nesplnil a splnění nemůže.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1919. Rv I 42/19.)

Jako kupci usedlosti převzali žalobci na srážku s ceny tržové mimo jiné knihovně zajištěnou pohledávku eráru na převodních poplatcích a zavázali se, že poplatek ten, bude-li vzhledem k podané stížnosti odepsán

a berním úřadem vrácen, prodávající C-ové doplatí. Když byl poplatek pak vskutku vrácen žalovanému, který jako advokát a zástupce obou smluvníků celou věc až do konečného vypořádání projednal, a žalobci jej požádali, aby vrácenou částku vyúčtoval předem na to, co oni z prodané usedlosti zapravili za C-ovou více, než dle smlouvy byli povinni, odpověděl žalovaný (dopisem z 31. prosince 1917), »že se to samo sebou rozumí, že z poplatku vráceného budou v první řadě vyrovnány nároky žalobců proti C-ové, že v té příčině nemusejí míti obav, že to bude míti již sám na starosti, aby došli uspokojení svých nároků«, a později je požádal v dopisu z 21. ledna 1918, »aby s ním sdělili výši svého požadavku proti C-ové, aby mohl obnos ten z vrácených mu peněz odraziti«. Když však použil žalovaný později na příkaz prodávající C-ové vrácených mu peněz na úhradu své vlastní pohledávky proti C-ové, žalovali jej žalobci na zaplacení obnosu, jež za C-ovou přeplatili. — První soud (krajský soud v Chrudimi) žalobu jako předčasnou pro tentokrát zamítl. **Důvodů:** V dopise žalovaného ze dne 31. prosince 1917 nelze sice shledávati, jak to tvrdí žalobci, přímého závazku žalovaného ku zaplacení zažalované pohledávky, avšak také nikoliv jen subjektivní jeho názor o pravděpodobném příštím uspořádání záležitosti, jak se snaží dovoditi žalovaný. Dopisy uvedené obsahují spíše závazek žalovaného za třetí osobu, že z peněz pro ni přijatých budou v první řadě uspokojeny nároky žalobců, tudíž závazek ve smyslu § 880a obč. zák., který předpokládá, aby tato třetí osoba svůj závazek nesplnila. Jak jest zjištěno, disponovala C-ová vrácenými penězi ve prospěch pohledávky žalovaného a nesvolila ku změně této dispozice ani, když ji žalovaný o to žádal. Za tohoto stavu věcí bylo na žalobcích, aby se pokusili, vydobýti pohledávku svou především na C-ové, a nestačí v tom směru jejich tvrzení, že tato jest stíhána exekucemi. Teprve až bude nepochybně zjištěno, že pohledávka proti ní jest nedobytna, bude lze nastupovati proti žalovanému ze závazku převzatého zmíněnými dopisy. — **O d v o l a c í s o u d** (vrchní zemský soud v Praze) na odvolání obou stran žalobě vyhověl. **Důvodů:** V určitém prohlášení žalovaného, že se samozřejmě rozumí, že v první řadě budou vyrovnány nároky žalobců, že nemusejí míti žádné obav o svou pohledávku za C-ovou a že sám bude míti na starosti, aby došli uspokojení svých nároků, nelze shledati pouhý slib, že třetí splní ve smyslu § 880a první věty obč. zák., nýbrž vážný, určitý a srozumitelný projev žalovaného, že také stojí za výsledek své činnosti po rozumu druhé věty téhož §. Žalovaný se sice přímo nezavázal, že osobně uspokojí žalobce jako věřitele C-ové, kdyby ona nesplnila svůj závazek, a nepřevzal tedy výslovně rukojemství po rozumu §§ 1346 obč. zák. a násled., zaručil se však za uspokojení jich nároků z poplatků jemu skutečně pak zpět zaplacených, a proto nelze shledati nesprávného posouzení věci po právní stránce v tom, že první soud věc posuzuje dle § 880a druhé věty obč. zák. Žalovaný odporuje si sám, tvrdí-li jednak, že neměl »animus obligandi«, jednak, že si věc představoval tak, že při súčtování s C-ovou pohledávku žalobců srazí a jim vyplatí, a měl nejlepší úmysl se postarati o to, aby žalobci měli svou pohledávku způsobem co nejkratším a beze sporu a výloh zaplacenou. Ovšem neměl třeba úmyslu vzíti na sebe rukojemský závazek, ale svým prohlášením zaručil se za výsledek své činnosti; jehož dočítati sám úmysl měl. To projevil také do-

pisem z 21. ledna 1918 («zda máte nějaký obnos od pí. C-ové k požadování, abych mohl jej z vrácených peněz odraziti»). To mohl a měl tím spíše učiniti, když peníze skutečně obdržel, je teprve pak súčtovati měl a súčtoval, byl také zmocněncem žalobců a, jak sám uvádí, C-ová disponovala s vráceným poplatkem ve prospěch jeho vlastní pohledávky. Žalovaný uvedl sice, že také všechny možné kroky v tom směru podnikl, to však neprokázal, neboť pouhý dotaz, chce-li C-ová částí poplatku použití na pohledávku žalobců, neprokazuje ještě, že žalovaný podnikl, seč byl, aby docílil výsledku, za který se zaručil, a že mu to znemožněno bylo bez jeho viny. Absolutní nemožnosti splnění dovolávati se nemůže. Nejeví se proto odvolání žalovaného odůvodněným. Pokud žalobci opírají svůj žalobní nárok o § 861 obč. zák., nemohou přece domáhati se z něho zaplacení, ježto ustanovení to obsahuje pouze všeobecné předpisy o tom, kdy a jakým způsobem dochází ke smlouvě, žalobní nárok pak dlužno odvoditi z určitého titulu, právního důvodu. Pokud tedy prvý soud jednání subsumoval pod ustanovení § 880 a obč. zák. a v prohlášení žalovaného shledal závazek jeho po rozumu tohoto ustanovení, použil již také při tom všeobecných předpisů §§ 861 a násl. obč. zák. Třebas by žalovaný jako zmocněnec dle § 1012 obč. zák. žalobcům byl práv za škodu, lze přece v prvé řadě použití na tento právní poměr ustanovení § 880a obč. zák. Odvolací soud shledává však nesprávné právní posouzení věci v tom, že prvý soud jest toho mínění, že příslušelo žalobcům, aby předem se pokusili o vydobytí své pohledávky u C-ové, a neprokázali, že jest nedobytna. Podle § 880a obč. zák. je ten, kdo projevil, že stojí za výsledek své přimluvy u třetího, také povinen plným dostiutěním, nesplní-li třetí. Žalovaný zaručil se, že při súčtování srazí se pohledávka žalobců za C-ovou z peněz jemu berním úřadem vrácených. To splněno nebylo, žalobci neobdrželi zaplacenou pohledávku, žalovaný připouští a prokazuje, že C-ová nesouhlasí, aby obnosu vráceného bylo použito k něčemu jinému než na zapravení jeho pohledávky. Nastal tu tedy případ § 880a druhé věty obč. zák. Není zapotřebí zajisté, aby žalobci napřed vymáhali svou pohledávku na C-ové; stačí dle § 880a obč. zák., když třetí nesplní. Zákon nežadá tu, aby plnění bylo nedobytno, nýbrž jen, aby slíbené plnění se nestalo. Pak jest však plně odůvodněn nárok žalobců proti žalovanému a bylo žalobě vyhověti.

Nejvyšší soud dovolání žalovaného nevyhověl mezi jiným z těchto

důvodů:

Odpovídá-li žalovaný na poukaz žalobců, aby vrácenou částku vyúčtoval předem na to, co oni z prodané usedlosti za C-ovou více zapravili, než dle smlouvy na se převzali, že se to samo sebou rozumí a že z poplatku vráceného budou v prvé řadě vyrovnány jejich nároky proti C-ové, že v té příčině nemusejí míti obav, že to bude míti již sám na starosti, aby uspokojení svých nároků došli, není to jen pouhé chlácholení neb plané utěšování právního zástupce oproti svému klientu, nýbrž přímo vážný slib, zcela určitý, že tak, jak žalobci žádají, súčtování konečně s C-ovou provede a že takový výsledek také zaručuje, že táž požadavek jejich odečistí svoji a v důsledku toho žalobci ze složeného poplatku takovou částku, jakou za C-ovou vynaložili, zpět obdrží. Že i žalovaný tak prohlášení

své pojímal, plyne z druhého jeho dopisu, v němž žádá již za sdělení výše uplatňovaného požadavku žalobců oproti C-ové, «aby mohl obnos ten z vrácených mu berním úřadem peněz odraziti», aniž připojuje k tomu jakých podmínek. Když s ním pak na tento jeho dopis žalobci sdělili, co si za C-ovou účtují, nemohou býti pochybnosti, že žalobci slib jeho již v prvním dopise ze dne 31. prosince 1917 obsažený přijali, takže v tom směru žalovaný marně nesprávné právní posouzení případu vyhraniti se snaží. Žalovaný ztotožňuje závazek, jak ho odvolací soud ze skutkového podkladu vyvodil, subsumpci zjištěných fakt pod ustanovení § 880a obč. zák. druhá věta se závazkem rukojeňským. Žalovaný nezaručil se za dluh C-ové, a proto právem odvolací soud takový úmysl zavázati se na straně žalovaného vyloučil. Avšak slíbil žalobcům, že súčtování jejich požadavku s C-ovou provede dle jejich poukazu, zaručiv jim výsledek jimi požadovaný. Že tento výsledek se nedostavil, žalovaný vůbec nepopírá a výsledek ten nemůže se už ani dostaviti, jelikož žalovaný použil vrácených mu berním úřadem peněz dle vlastního udání na částečnou úhradu své pohledávky u C-ové, jak ho tato k tomu prý poukázala. Správně tedy odvolací soud vyvodil, že není potřebí žalobcům, aby napřed vymáhali pohledávku svou na C-ové, než uplatňovati mohou nárok svůj proti žalovanému. Vždyť toho nebylo by třeba ani při smlouvě rukojeňské, tím méně při závazku dle § 880a druhá věta obč. zák., kteréž zákonné místo mělo jen vyložiti závazek, jaký normoval § 881 starého znění obč. zák. ve druhé své větě. Žalovaný zaručil, že C-ová svolí ke kompensaci nároku žalobců s protinárokem svým na vydání vrácené částky či, lépe řečeno, na doplacení tržové ceny ve stejné výši. Plnění C-ové záležiti mělo z uznání nároku žalobců a svolení ku vzájemnému vyrovnání jeho s jejím požadavkem, tedy placení určitým způsobem. To jest plnění v daném případě, jež žalovaný zaručil, jež nenastalo a už provésti nelze, za něž žalovaný plným dostiutěním jest povinen, když C-ová kompensování protipohledávky žalobců odepřela. Vždyť dle smlouvy tržové měli žalobci jako kupující, bude-li poplatek vrácen, tržovou cenu v téže výši C-ové doplatiti. Poněvadž žalobci poplatek zapravili, měli oni z vrácených peněz jí teprve doplácti. Stačilo proto pouhé svolení C-ové ke kompensaci, zvláště když nečinila námitek proti konečnému vyúčtu, takže částka, jak jest vymáhána, připadla by byla žalobcům ze složených jimi na poplatek peněz zpět. Nesprávně konečně udává žalovaný, že žalobci z toho důvodu, z kterého jim byl přiznán, nárok svůj ani neuplatňovali. Opřeli jej přece též o to hned v prvé řadě o závazný slib žalovaným jim daný v dopisech ze dne 31. prosince 1917 a 21. ledna 1918 a z toho důvodu byl jim také odvolacím soudem přiznán.

Čís. 26.

Proti kupiteli, jenž za mimořádně stoupajícími cenami po drahnou dobu ani na dodání zboží nenaléhal, ani nepoužil práva ku koupi úhradní, platí domněnka, že od smlouvy ustoupil.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1919, Rv II 5/19.)

Uzávěrkou z 10. června 1916 zakoupila žalující firma u žalované firmy větší množství dříví, jež žalovaná firma měla postupně dodatí do konce

září 1916. Část ukoupeného zboží dodána počátkem a v polovici července 1916. Zbytek ani k upomínkám z konce července a z počátku srpna 1916 nedodán. K další upomínce z ledna 1917 odpověděla žalovaná firma obratem pošty, že její majitel jest na vojně a že jí proto nelze zbytek dříví dodati. Po té odmítela se žalující firma až do května 1918, kdy znova na dodání zbytku naléhala. Dostalo s jí téže odpovědi, jako v lednu 1917. Žalovala proto počátkem června 1918 o dodání zbytku.

Procesní soud první stolice (krajský soud v Olomouci) žalobu zamítl, vyhověv z následujících důvodů obraně žalované firmy, že žalující firma pozbyla nároku na splnění. Pravdou jest, že smluvní práva, dokud nenastalo promlčení, uplynutím času nezanikají. Jisto jest však také, že strany smlouvu, jež nebyla splněna, mohou srovnalou vůlí zrušiti, že souhlas lze projevit i mlčky a že při tom dlužno vážný význam přiznati dejší době, jež již uplynula, a změněným okolnostem. Byl i v tomto případě nejednalo se o obchod fixní, jež marným uplynutím ujednané dodací lhůty a mlčením smluvníka bdělého byl by zrušen, přece samozřejmě nebyla dodací doba bez významu pro obchod a jmenovitě pro stanovení ceny za zboží, podléhající kolísavým poměrům tržním. Žalující strana poháněla v lednu 1917 dodávku, odmítěla se pak po dobu šestnácti měsíců, aniž by dále na svých smluvních právech trvala, a poháněla znova dodávku teprve v květnu 1918. Chovala se tudíž žalující firma tak, že žalovaná firma mohla se na určito domnívati, že žalující firma nechce dále o smlouvě ničeho věděti a souhlasí s tím, by obě strany ze vzájemných smluvních závazků byly propuštěny. Nelze proto žalovanou firmu, jež s tím počítala, ana již drahá doba byla uplynula od konce ujednané dodací lhůty, pokud se týče od poslední upomínky z ledna 1917, více k dodávce přidržovati, kdyžž jest všeobecně známo, že ceny dříví závratně stoupaly, a tudíž bylo by proti dobrým mravům, ukládati žalované firmě, by nyní dodala za původní ujednané ceny. Takovito neloyální chování se žalující firmy, jež není ničím jiným, než spekulací na účet žalované firmy, nemůže dojiti soudní ochrany. Tvrdí-li žalující firma, že nebyla s to něco zaříditi, an majitel žalované firmy byl na vojně, nutno poukázati k tomu, že měla na snadě, by již v lednu roku 1917 žádala, by pro žalovanou stranu zřízen byl opatrovník, na tohoto žalobu podala a tím projevila, že míní to vážně se svým právem na dodávku. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Brně) rozsudek první stolice potvrdil, dodav k jeho důvodům toto: Žalující firma shledává odpor v tom, že soud první stolice jednak míní, že dodací smlouva byla trpným chováním se žalující firmy zrušena, jednak vyslovuje své přesvědčení, že ceny dříví závratně stoupaly a žalující firma spekulovala na účet žalované. Vytýkaného odporu zde není. Soud první stolice mnil patrně říci, že žalující firma, ač ceny dříví závratně stoupaly, ještě dále čekala a na splnění dodávací smlouvy žalovanou nenaléhala, doufajíc patrně, že ceny ještě více stoupnou, takže bude moci levně koupené dříví odebrati v době, kdy jinde bude je lze dostati jen za ceny nepoměrně vyšší, kteréžto chování je dlužno považovati za spekulaci na účet smluvníka, v němž mlčení žalující firmy po mnoho měsíců musí přirozeně vzbuditi domněnku, že táž více na smlouvě netrvá. Arciť poukazuje žalující firma k tomu, že proto nenaléhala na dodávku ukoupeného dříví, že chtěla majitele žalované firmy, jež byl na vojně, šetřiti; než toto

tvrzení není věrohodným, poněvadž žalující firma odmítěla se po mnoho měsíců a tvrzeného úmyslu nikterak neprojevila. Že by pak záležitost, když byl majitel žalované firmy na vojně, nebyvalo lze urovnati, správně není. Pro majitele žalované firmy bylo lze zříditi opatrovníka a s tímto věc mohla se vyřídit. Ovšem bylo by bývalo nutno počítati s tím, že spor pro vojenskou službu majitele žalované firmy bude přerušen. Než žalující firma byla by včasným zažalováním dodávky projevila vůli, že trvá na tom, by žalovaná dříví dodala.

Nejvyšší soud dovolání žalující firmy nevyhověl.

Důvody:

Právní názor odvolacího soudu v soulase s právním stanoviskem procesního soudu první stolice v rozsudku naříkaném projevový, že žalovaná strana smlouvou se žalující firmou na dodání dříví uzavřenou, pokud ještě nebyla splněna, musila následkem nepoměrně dlouhého, úplně pasivního chování se této poslednějši pokládati za mlčky rozvázanou, jest zjištěnými okolnostmi odůvodněn. S obsahem dopisu žalující strany ze dne 9. ledna 1917, kterým se na žalovaném, se splnění smlouvy od října 1916 v prodlení jsoucím, velice důrazně domáhá dodání zbytku, hrozič případnými, žalovanému nepřijemnými opatřeními, kontrastuje nápadně následující na její odmítní se po více než šestnácti měsících a není, jak správně podotýká odvolací soud, věrohodným vysvětlení její, proč tak dlouho se vůbec o splnění smlouvy nestarala. Nejen to, co uvedl po této stránce odvolací soud, nasvědčuje tomu, že mlčení žalující strany mělo jiný důvod, než jak se ona snaží vysvětliti, nýbrž i ta okolnost zde padá na váhu, že žalující firma, ač vzhledem ku známé stoupající ceně dříví mohla, jak z jejího dovolání dlužno usuzovati, míti žalovaného v podezření, že, nedodávaje dříví, chce spekulovati ku škodě její, nepoužila vzdor tomu proti němu práva jí dle čl. 356 obch. zák. příslušejícího a že případnou úhradní koupí si nezjedнала náhrady. A dále, nastoupila-li žalující strana počátkem června 1918 proti žalovanému se žalobou o splnění dodávky bez ohledu na to, že jí žalovaná strana lístkem ze dne 15. května 1918 totéž oznamovala, co na její urgenci v lednu 1917, že totiž žalovaný je narukován a že nemůže jí žádné dříví dodati, vnučuje se myšlenka, že nebyly to ohledy na žalovaného, proč v roce 1917 žaloby nepodala a mlčela přes šestnáct měsíců. Pakliže žalovaný dle toho vykládal si mlčení žalující strany jako odstoupení od smlouvy, odpovídá to úplně tomuto stavu věci a není proto předhůzkou, kterou dovolatelka činí žalovanému, že o důvěře a obchodní poctivosti u něho nemůže býti řeči, nijak opodstatněna. Okolnost, že žalovaný prodal svůj obchod již v roce 1916, nemá pro rozhodnutí sporu významu; neboť dle nepopřitého žalující stranou tvrzení žalovaného prodal tento poslednějši dříví pro žalující firmu určené teprve potom, když se táž o věc již delší dobu nestarala a dříví se kazilo, jinam na palivo; aby předešel větší škodě.

Čís. 27.

K adopci netřeba souhlasu manžela, jež byl v čas adopce na duchu chorým, byť v té době nebyl soudem za choromyslného prohlášen.

Adoptovanému přísluší též práva vyhrazená vzájemnou dědickou smlouvou zákonným dědicům.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1919, Rv II 6/19.)

Na základě dědické smlouvy, která stanovila, že, zemře-li některý z manželů, nezanechav manželských dětí, obdrží manžel, který jej přežil, celou jeho pozůstalost, avšak se závazkem, vyplatiti zákonným dědicům manžela dříve zemřelého hotově čistou čtvrtinu soudně oceněné hodnoty veškerého jmění obou manželů, domáhali se tohoto odkazu vyhrazeného zákonným dědicům dříve zemřelého manžela jednak jeho adoptované dítě, jednak dědicové později také zemřelé jeho manželky. Tito, byvše žalováni, aby uznali, že adoptovanému dítěti (žalobci) přísluší právo na čtvrtinu pozůstalosti jakožto odkaz, přiznávali sice, že adopční smlouva byla uzavřena, a rovněž tak, že manželka adoptantova s ní projevila souhlas, namítali však, že smlouva ta jest neplatná a že žalobce není zákonným dědicem adoptantovým, poněvadž manželka tohoto byla v době uzavření smlouvy a projevu svého souhlasu na duchu chora, a proto nezpůsobila ku jednáním před právem platným. Žalobce hájil proti tomu náhled, že okolnost tato na platnosti smlouvy adopční ničeho nemění a že mu tudíž sporný odkaz přísluší. — První soud (krajský soud ve Znojme) žalobě vyhověl a odvolací soud (vrchní zemský soud v Brně) potvrdil jeho rozsudek z těchto důvodů: Dle doslovu § 180 obč. zák. ve znění l. novely se sice zdá, jako by adopční akt jednoho z manželů nevyžadoval souhlasu druhého jen v tom případě, když tento druhý manžel byl prohlášen na duchu chorým, nikoli však i tehdy, když byl týž, jak jest tomu ve případě našem, v době adopce sice na duchu chorým, nikoli však ještě za choromyslného prohlášen. Z dějin geneze nového znění § 180 obč. zák. však vychází, že zákonodárce chtěl odpomoci nesrovnalosti, k níž docházelo za platnosti dřívějšího zákona tím, že jeden z manželů mohl i bez souhlasu druhého přijati cizí dítě za své a že dítě to pak bylo pokládáno, byť i ne právně, tož přece jen dle společenských pojmů za dítě obou manželů, tudíž i onoho, který se adopce právně nesúčastnil. Platnost adopce měla býti učiněna závislou na souhlasu druhého manžela, ač i jen v tom případě, trval-li manželský svazek netoliko před právem, nýbrž i ve skutečnosti. Svazek ten však netrvá ve skutečnosti, je-li druhý manžel prohlášen za chorého na duchu, je-li pobyt jeho neznám, neb je-li manželství rozvedeno. Avšak právě tak jako jest manželství rozvedeno i v tom případě, když jest v čas adopce rozvedeno fakticky, byť i ne právně, to jest, když manželé se vzdali manželského spoluzití, jest tomu tak i tehdy, když není druhý manžel v době, kdy má svůj souhlas s adopcí manželem jeho zamýšlenou projeviti, protože jest na duchu chorý, s to, projev takovýto učiniti, třeba že v době této nebyl ještě za choromyslného prohlášen. Napadá ostatně také, že se v § 180 obč. zák. pouze praví: »Za chorého na duchu prohlášen« a nikoliv jako v § 273 obč. zák. »soudně prohlášen«. Z toho vyplývá, že není třeba souhlasu druhého manžela, bylo-li zjištěno, byť i ne soudem k tomu povoláním a po provedení řízení v § 273 obč. zák. předepsaného, tož přece jinakým postačitelým způsobem, že jest na duchu chorým. Skutečnost tato jest však ve případě našem zjištěna. Po

náhledu soudu odvolacího jest tudíž souhlas choromyslné manželky adoptanta s adopční smlouvou sice neplatným, dle zákona však nepotřebným a pro posouzení právní účinnosti smlouvy bezvýznamným. Byli-li však žalobce adoptován právoplatnou smlouvou adopční, pak jej sluší pokládati ne sice za pozůstalé manželské dítě (§ 755 obč. zák.) po rozumu příslušného místa vzájemné smlouvy dědické, avšak jistě za zákonného dědice adoptantova, jenž jako takový má nárok na sporný zde odkaz čtvrtiny celého jmění obou manželů, kteří dědickou smlouvu uzavřeli. Kdyby Tito byli zamýšleli povolati smlouvou k dědictví ohledně této čtvrtiny nejbližší příbuzné dle zákona a nikoliv osoby zákonem k dědické posloupnosti především povolané, byli by to musili vyjádřiti přesnějšími výrazy, což neučinili. Tím, že byl žalobce k této čtvrtině povolán, nastoupila ohledně této části pozůstalosti nikterak dědická posloupnost dle zákona. Žalobce domáhá se toho obnosu spíše jako odkazovník povolány společnou závětí manželů, kteří dědickou smlouvu uzavřeli, a domáhá se ho proto, že odkaz ten jest určen zákonným dědicům první linie (§§ 732 a násl. 755 obč. zák.), povolány před linií druhou (§ 735), k níž náleží žalování. K námitce, že by zákonní dědicové později zemřelé manželky adoptanta byli zkráceni, kdyby žalobce měl býti pokládán za oprávněna, nabývati netoliko ze jmění adoptantova, nýbrž i jeho manželky, sluší poznamenati, že jest to důsledkem smlouvy dědické a společné závěti, když měla manželka adoptantova obdržeti náhradou za to, že přenechá část svého jmění zákonným dědicům svého manžela, kromě jedné čtvrtiny veškeru jeho pozůstalost, která případně teď zase jejím zákonným dědicům.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Důvody:

Dovolání, opírajíc se jediné o dovolací důvod § 503 č. 4 c. ř. s., uplatňuje proti rozsudku odvolacího soudu tytéž námitky, které, byvše vzneseny proti rozsudku soudu první stolice, byly odvolacím soudem jako bezpodstatné vyvráceny. Dovolací soud poukazuje v první řadě na odůvodnění rozsudku soudu odvolacího a uvádí proti názoru dovolatelů toto: Jest nepochybně, že případy, v nichž manžel může adoptovati dítě bez souhlasu druhého manžela, jsou v novém znění § 180 obč. zák. taxativně uvedeny, a nelze také nikterak pochybovati o tom, že souhlas druhého manžela k adopci může jen osobním jeho projevem vůle býti dán. Z toho jde, že dle zákona jest k adopci potřebí souhlasu druhého manžela jen tehdy, je-li týž schopen rozumného projevu vůle, anebo má-li možnost vůli svou projeviti. Souhlas, jež dala ve případě našem adoptantova manželka, nemá proto, když byla v čas adopce duševně chora, právního významu; souhlas ten však nemusil a neměl býti od ní požadován, právě tak, jako od manžela, jehož pobyt byl v době adopce neznám, nebo jehož manželství bylo rozvedeno. Dovolatelé jsou toho názoru, že souhlasu toho by nebylo jen tehdy bývalo potřebí, kdyby manželka adoptanta byla bývala v době skutečného adopce soudně za osobu duševně chorou prohlášena, a v důsledku toho tvrdí dále, že, chtěl-li adoptant, jenž přece se svou manželkou ve společné domácnosti žil a znal její duševní stav, své nemanželské dítě adoptovati, měl se v čas o to postarati, aby manželka jeho byla prohlášena soudně za choromyslnou, načež mohl teprv bez souhlasu jejího adopci provésti. Tento názor nelze srovnati s ustanovením § 180 obč. zák. v jeho

novém znění, jež mělo usnadnit adopci nemanželských dětí jich otcem. Nezáleží na tom, kdy byl manžel, jehož souhlasu jest potřebí k adopci dítěte druhým manželem, prohlášen za duševně nemocného, nýbrž rozhodným jest, zda v době adopce byl skutečně duševně nemocen. Příkazuje nutnost souhlasu druhého manžela s adopcí jeho manželským spoludruhem zamýšlenou, předpokládá zákon dle motivů k novému znění § 180 obč. zák. vydaných u tohoto druhého manžela zájem na tom, aby rozhodnutí o adopci se nestalo bez jeho součinnosti. Proto vyloučil potřebu souhlasu toho v případech, je-li manžel prohlášen za duševně chorého, není-li pobyt jeho znám, neb je-li manželství rozvedeno. Nedostatek zájmu jest zajisté stejný u manžela, který v době adopce byl fakticky již duševně chorý, anebo byl-li tehdy také už za duševně chorého prohlášen. V případě prvnějším působí pozdější jeho prohlášení za duševně nemocného zpět, nepůsobí osoba takové k právnímu jednání nepočíná dnem, kdy byla prohlášena za nepřičetnou, nýbrž již dnem, resp. okamžikem, kdy se nepřičetnou stala. Tak jest tomu také při jejím projevu vůle, zda-li souhlasí s adopcí čili nic, a jest vzhledem k tomu, že tento projev vůle, jako projev čistě osobní, nemůže býti nahrazen prohlášením žádné jiné osoby, jen důsledně tvrdit, že ve smyslu § 180 obč. zák. není souhlasu jejího k adopci potřebí. Stejně nesprávným jest právní názor dovolatelů, že žalobci jako adoptovanému dítěti by příslušelo dle § 755 obč. zák. stejné dědické právo jako manželským dětem jen při zákonité posloupnosti do volně zděditelného jmění adoptantova, že však vzhledem k tomu, že tu jde o dědickou posloupnost dle manželské a dědické smlouvy a obsaženého v ní posledního pořízení jen zákonití dědicové adoptanta mají právo na odkaz tam blíže označený. Mezi zákonití dědice adoptanta nelze prý počítati žalobce, jenž v době uzavření dědické smlouvy ještě adoptován nebyl, a poněvadž tu není manželských dětí po adoptantu, mohli prý jako zákonití dědicové v citované smlouvě uvedení mínění býti pouze jeho nejbližší příbuzní. V § 755 obč. zák. byla vyslovena kvalita adoptovaného dítěte jako zákonitého dědice adoptanta, právě tak jako v §§ 730—751 obč. zák. ohledně příbuzných původu manželského, a dlužno adoptované dítě, resp. žalobce právě tak jako dítě manželské považovati nejen za zákonného, nýbrž ve smyslu § 762 obč. zák. a dv. dekr. ze dne 10. května 1833 čís. 2610 sb. z. s. i za nepominutelného dědice svého otce, jelikož dle adoptní smlouvy nebyl vyloučen ze zákonité posloupnosti dědické. Proto a se zřetelem k ustanovení §§ 778 a 1253 obč. zák. není nejmenší pochyby o tom, že žalobci jako zákonitému dědici, který v řadě první po zákonu k dědictví po adoptantu jest povolán, přísluší právo na odkaz k soudu složený. Dovolání žalované strany jest proto neodůvodněno a slušelo je zamítnouti.

Čís. 28.

Používání v podnájem daných částí bytu hlavním nájemcem nemíjí se jen spolubydlení, nýbrž i jinaké spoluužívání.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1919, Rv II 8/19.)

Žalobkyně má v domě X najatý v přízemí krám s bytem, pozůstávajícím ze dvou světnic s kuchyní, ve kterém bydlí, a pak v prvním

poschodí byt pozůstávající ze tří světnic, kuchyně, předsíně a komory. Z tohoto bytu v prvním poschodí se nalézajícího pronajala žalobkyně žalovanému v roce 1912 jednu světnici s nábytkem a s celým zaopatřením za ujednanou cenu 60 K měsíčně. Když se žalovaný v r. 1915 oženil, zůstal v bytě a pronajala mu žalobkyně ještě zařízenou kuchyni, zaopatření tehdy odpadlo. Na požádání žalovaného žalobkyně slevila nájemné na 24 K měsíčně, t. j. za pokoj s kuchyní se zařízením. Ostatní dva pokoje z tohoto bytu v prvním poschodí pronajala žalobkyně jiným podnájemníkům. Komory v bytu v prvním poschodí patřící užívá žalobkyně sama, tato komora má zvláštní vchod z chodby, z bytu do komory vchodu není, vchod do komory je vedle vchodu do bytu. Žalobkyně tvrdí dále, že užívá z bytu v prvním poschodí nejen komory, nýbrž také jednoho pokoje pronajatého podnájemníku, tento užívá tohoto pokoje pouze občas k přespání. Mimo to má prý v pokojích bytu v prvním poschodí a v kuchyni uzamčené zásoby a šatstvo ve skříní, od skříně té má výlučně jen sama klíč a má ke všem pokojům volný přístup. Půdy k tomuto bytu patřící užívá prý sama, sklepu spoluužívá, má v něm složeno uhlí a dříví, má klíče jak od půdy, tak od sklepu, má prý také klíč od tohoto bytu v prvním poschodí. Žalobkyně dala žalovanému výpověď z onoho pokoje s kuchyní se zařízením a navrhla, když vypovězený podal námítky, aby výpověď její ponechána byla v platnosti, uvádějíc, že jde o poměr podnájemní, který nespadá pod nařízení o ochraně nájemníků. Kromě toho uplatňovala několik důvodů, které jí dle jejího mínění dle § 7 č. 2, 4 a 5 nař. ze dne 20. ledna 1918 č. 21 ř. z. opravňovaly, aby dala z podnájemní smlouvy výpověď. — Soud první stolice (okresní soud Brno-město) zrušil danou výpověď, uváživ, že pod takovýmto spoluužíváním se strany hlavního nájemce jest rozuměti spolubydlení a že mezi stranami jest nesporno, že žalobkyně v bytě žalovaného nebydlí, pročez nařízení o ochraně nájemců na nájemní poměr mezi spornými stranami lze výpověď ve smyslu § 7 nař. o ochraně nájemců tu není. — O dvou odvoláních soud (zemský soud v Brně) uznal soudní výpověď za účinnou. Důvody: K názoru prvního soudce, že nařízení o ochraně nájemců lze na nájemní poměr mezi spornými stranami užití, nelze přisvědčiti. Neboť nařízení o ochraně nájemců nemá na mysli tak zv. nájemní poměr noclehářský, při němž hlavní nájemce jednotlivých místností svého bytu do podnájmu daných spoluužívá. Vychází to jasně ze znění nařízení uvedeného. V posledním odstavci § 7 tohoto nařízení se totiž praví, že předchozí ustanovení nelze použiti na podnájem jednotlivých nájemních částí bytu, jehož hlavní nájemce zároveň sám používá. Dle tohoto zcela zřetelného ustanovení není pochybnosti o tom, že použití nařízení o ochraně nájemců jest vyloučeno pro ten případ, jestliže hlavní nájemce, který nájemní částky bytu svého dal jednotlivě do podnájmu, ostatních součástí bytu toho sám používá. Tendence toho nařízení mluví pro tento správný výklad; neboť zákonodárce upravil postavení podnájemníků vůči hlavním nájemcům zcela jinak, nežli poměr nájemní hlavních nájemců oproti majitelům domu. Jen, když hlavní nájemce bytu svého vůbec nepoužívá, přísluší podnájemníku totéž postavení vůči hlavnímu nájemci, jako poslednějšimu vůči majiteli domu. Pojem »užívání« jest pojem širší a nelze jej zaměňovati s pojmem spolubydlení. Užívání či spoluužívání

zahrnuje v sobě bydlení či spolubydlení, nemusí však v něm spočívat. »Užívatí« lze bytu i jiným způsobem, jako na př. jestliže nájemního předmětu se užívá jako skladiště, prodejny atd. Jelikož žalující strana tvrdila, že bytu, z něhož jednu světnici a kuchyni žalovanému dala do podnájmu, užívá tím způsobem, že má v pokojích jemu nepronajatých uzamčené zásoby a šatstvo ve skříni, od nichž má též klíč, a že používá i sklepu a půdy, bylo nutno zjistiti, zdali tvrzení toto jest pravdivé. Prvý soudce o tvrzení tomto nabídnutý důkaz výsledkem stran neprovedl a zůstalo proto řízení v tom ohledu kusým. Odvolací soud odstranil vadu tuto provedeným důkazem výsledkem stran. Žalující strana uvedla, že užívá oněch dvou světnic, do pronájmu nedaných a k bytu v prvním poschodí patřících, z něhož část pronajata jest žalovanému, tím, že v nich má své bytové zařízení a ve skříni prádlo a šatstvo a mimo to i zásoby, které v obchodě nemůže mít, ježto týž jest poněkud vlhký. I k bytu náležející půdy, sklepu a komory užívá. Má totiž ve sklepe uhlí, koks, dřevěné uhlí a bedny a na půdě má nábytek, pro který není v pokojích místa, pak peřiny a prázdné bedny. Komůrky nyní nepoužívá, poněvadž věci tam uložené jí byly vykradeny. Žalující strana má klíč k bytu ten vůbec, neboť byt, pokud se týče pokoj a kuchyně pronajaté žalovanému a ony dvě zmíněné světnice mají společný vchod ze schodů a společnou předsíň. Obě světnice byly dříve pronajaty, jeden z obou pokojů již asi rok není pronajat a druhého pokoje užívá od června běžícího roku. Odvolací soud uvěřil této výpovědi žalující strany, ježto žalovaný částečně užívání zmíněného bytu, a sice půdy a sklepu žalobkyní sám potvrdil a i možnost připustil, že žalobkyně oněch dvou pokojů jí uvedeným způsobem používá. Soud odvolací zjistil tudíž na základě nepřisečné výpovědi žalující strany jako strany vyslechnuté, že bytu, z něhož jistou část žalovaný má v podnájmu, sama užívá a dospěl proto k závěru, že na tento podnájemní poměr mezi žalobkyní a žalovaným nelze užiti nařízení o ochraně nájemců a že tedy žalující straně právo výpovědní přísluší neobmezeně. Bylo proto odvolání vyhověti a rozsudek první stolice změniti v ten smysl, že se výpověď daná žalovanému z bytu jím najatého prohlašuje za účinnou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Žalovaná strana uplatňuje pouze dovolací důvod dle § 503 č. 4 c. ř. s. Tohoto důvodu dovolacího však zde není; neboť ku právnímu názoru soudu odvolacího, že na poměr mezi žalovaným a žalobkyní o nájem místností, které obývá a které od ní pronajal, nevztahují se se zřetelem na znění posledního odstavce § 7 nař. ze dne 20. ledna 1918 č. 21 ř. z. předpisy o ochraně nájemníků, dlužno přisvědčiti. Žalovaný má od žalobkyně v podnájmu jednu světnici s nábytkem a kuchyní a jsou tyto místnosti částí bytu pozůstávajícího ze tří světnic, kuchyně a komory, který žalobkyně od vlastníka domu najatý má. Dle § 7 odst. 4 uvedeného cí. nařízení nemá platiti pro poměr podnájemníků k nájemníkům ono obmezené právo vypovídací jako pro poměr nájemníka k nájemci a nelze použiti onoho obmezeného práva vypovídacího na podnájem jednotlivých nájemních částí bytu, jehož hlavní nájemce zároveň sám používá. Bylo pak

zjištěno, že žalobkyně užívá oněch dvou světnic žalovanému do podnájmu nedaných a k bytu patřících. Není zapotřebí, aby žalobkyně v místnostech těch spolubydlela, neboť uvedené nařízení vyhledává spoluužívání, nikoliv však i spolubydlení. Není rozhodným, že žalobkyně neužívá pokoje a kuchyně, které žalovanému do podnájmu dala, neboť místnosti tyto jsou částí bytu jí najatého a ona ostatních částí bytu spoluužívá a ku vyloučení stanovených omezení výpovědních stačí, jestliže hlavní nájemník jakkoli spoluužívá bytu, jehož některé jiné části dal do podnájmu, i když nespolužívá nikterak právě oněch částí do podnájmu daných. Dovolání nebylo proto vyhověno.

Cís. 29.

Před odevzdáním pozůstalosti není přihlásivší se dědic oprávněn, započísti na pohledávku zůstavitelova věřitele svou pohledávku za věřitelem.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1919, Rv II 9/19.)

V rozeprí o zaplacení pohledávky ze mzdy, kterou zůstavitelka dlužna své bývalé posluhovačce, namítala žalovaná pozůstalost, zastoupená přihlásivšími se dědici, compensando protipohledávku, která vůči žalobkyni příslušela dědicům k pozůstalosti se přihlásivším. — Prvý soud (okresní soud pro Brno-město) uznal, že zažalovaná i compensando namítaná pohledávka pozůstávají po právu a, poněvadž tato onu převyšovala, zamítá žalobu. K námítce žalující strany, že compensando namítaná pohledávka vzájemná se ku compensaci nehodí, poněvadž přísluší dědicům a nikoliv žalované pozůstalosti, která není dosud odevzdána, nepřihlížel, poněvadž, jsou-li dědicové oprávněni, zapraviti ze svého pozůstalostní dluhy, jsou zajisté i oprávněni, namítati compensando svoje pohledávky. — Odvolací soud (zemský soud v Brně) uznal, že namítaná protipohledávka nepozůstává po právu, a odsoudil žalovanou pozůstalost k zaplacení zažalované pohledávky. Z důvodů: Nelze přehlédnouti, že pozůstalost, o níž tu jde, nebyla dosud odevzdána a že namítaná pohledávka vzájemná nepřislúší žalované pozůstalosti, nýbrž jednotlivým dědicům. Kompensace mezi pohledávkami a dluhy zůstavitelovými a dluhy, resp. pohledávkami dědiců jest však před odevzdáním pozůstalosti pro nedostatek vzájemnosti (§ 1441 obč. zák.) vyloučena. Až do odevzdání pozůstalosti spravují dědici toliko pozůstalost (§ 145 nesp. pat.) Pozůstalost před odevzdáním (§ 797 obč. zák. není součástíou jejich jmění a právě proto nelze dědice tou dobou pokládati za věřitele, pokud se týče za dlužníky pohledávek resp. dluhů zůstavitelových. Tepry odevzdáním pozůstalosti nastane sloučení jmění zůstavitelova se jměním dědiců, a proto jest kompensace teprve po tomto sloučení přípustna. Kompensace mezi nároky dědiců a zažalovaným dluhem jest proto nepřípustna, to tím spíše, když se dědicové přihlásili k pozůstalosti s výhradou inventáře.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované pozůstalosti z těchto

důvodů:

Dovolání odporuje rozsudku odvolacího soudu z dovolacího důvodu § 503 č. 4 c. ř. s. prohlašuje za nesprávný názor v něm vyslovený, že

kompensace pohledávek nebo dluhů zůstavitelových s dluhy nebo pohledávkami jeho dědiců je pro nedostatek vzájemnosti jich před odevzdáním pozůstalosti vyloučena. Dovolací soud pokládá jak právní stanovisko dovolatelky, tak i výklad §§ 547, 548 a 550 obč. zák., jímž svůj právní názor hořejší opírají, za nesprávný. Tvrdí, že odvolací soud mylně nepokládá dědice před odevzdáním pozůstalosti za věřitele resp. dlužníky pohledávek, resp. dluhů zůstavitelových, dovozuje dovolatelka opak toho z ustanovení § 550 obč. zák., dle něhož dlužno dědice až do odevzdání pozůstalosti považovati za reprezentanta zůstavitele, resp. jeho pozůstalosti. Názor, že dědic jest reprezentantem, resp. zástupcem pozůstalosti, jest zajisté správný; z toho však ještě neplyne, že jako takový může představovati věřitele nebo dlužníka pozůstalosti. Ustanovení §§ 547 a 548 obč. zák. dlužno pojímá jen tak, že dědic k pozůstalosti se přihlásivší se stává po dobu mezi svou přihláškou k dědictví a odevzdáním pozůstalosti reprezentantem pozůstalosti, jehož právní obor působnosti jest vymezen ustanoveními §§ 810 obč. zák. a 145 nesp. řízení. Tím se však dědic nestal sám subjektem práv a povinností s pozůstalostí spojených, nýbrž až do odevzdání pozůstalosti zůstává jmění pozůstalosti od jmění dědicova fakticky i právně odděleno, dlužníkem věřitelů zůstavitelových není jeho dědic, nýbrž pozůstalost, jejíž podstata jest oproti věřitelům zůstavitelovým právně zavázána. Na tom ničeho nezměnilo ustanovení § 550 obč. zák., které upravuje poměr zastoupení pozůstalosti pro ten případ, je-li tu více dědiců. Řčení: »všichni za jednoho a jeden za všechny« znamená jen, že věřitelé pozůstalosti mohou se až do jejího odevzdání dědicům domáhati uspokojení svých pohledávek bez ohledu na podíl jednotlivých dědiců z celé pozůstalosti podstaty. Práv proto lze před odevzdáním pozůstalosti žalovati na zaplacení dluhů zůstavitelových pouze pozůstalost, zastoupenou dědici ve vlastním jmění, a byl pro takovéto žaloby ustanoven § 77 j. n. zvláštní soud výlučný. Poněvadž jsou tedy pohledávky compensando proti žalobnímu nároku namítané pohledávkami osob třetích, jest názor odvolacího soudu, jenž je ku kompensaci nepřipustil, správný a bylo proto dovolání jako neodůvodněné zamítnuto.

Čís. 30.

Ve smlouvě společnosti s ručením omezeným nesmí se ustanoviti, že do rady dozorčí voleny býti mohou jen společníci v určitých místech bydlící.

Lze však stanovití určitou odměnu, pokud se týče podíl na zisku jednatelům a paušál pro dozorčí radu.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1919, R I 11/19.)

Rekursu finanční prokuratury do usnesení soudu první stolice (krajského soudu v Kutné Hoře), firmu společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku zapisujícího, rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) vyhověl a jednatelům společnosti uložil, aby společenskou smlouvu ve lhůtě, již jim soud rejstříkový k tomu určí, v níže naznačených směrech opravili, jinak by po marném uplynutí lhůty té firma

z rejstříku z moci úřadu vymazána byla. Důvody: 1. § 21 resp. 33 a 39 společenské smlouvy stanoví, že při volbě dozorčí rady mají společníci býti vázáni zvoliti členy v určitých místech bydlící, přiči se § 30 zákona ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z.; neboť volba, bydlil-li by pouze jediný člen v určitém místě, byla by ilusorní, byla by to delegace členů dozorčí rady, což je nepřipustno. Pročež výhrada ta odpadnouti má. 2. Ustanovení §§ 15, 16 a 24 smlouvy, pokud stanoví určitou odměnu, pokud se týče procento ze zisku pro jednatele třeba v jistých mezích, resp. pokud stanoví předem paušál pro dozorčí radu, odporuje zákonu v §§ 82 a 35 č. 1 zákona, jakož i v § 26 smlouvy o funkcích valné hromady. O rozdělení zisku rozhoduje jediné valná hromada. Úroky určité výše nesmějí ani členům, tedy ani jednatelům předem vymíněny býti. Určitý plat, nehlédě na zisk docílený, byl by vrácením kmenového vkladu dle § 82 zák. nepřipustným. Proto také tyto §§ 15, 16, 24 přiměřeně opraveny buďtež.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu společnosti v prvním směru nevyhověl, v druhém pak směru vyhověl a zrušil dotýčný odstavec.

Důvody:

Dovolací rekurs uznává, že ustanovení §§ 21, 33 a 39 smlouvy společenské vyžadují změnu a navrhuje ji pouze příkladmo. Takovou změnou by snad vyloučen byl případ zvlášť vytknutý v odstavci 1 usnesení v odpor vzatého, nebyla by však odstraněna zásadní výtku, že se přiči zákonu, mají-li členové dozorčí rady býti zvoleni pouze ze společníků v určitých místech bydlících. Dozor v § 32 zákona ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z. nařízený mohou vykonávati pouze osoby způsobilé. Proto mohou do rady dozorčí zvoleny býti též osoby, které nejsou společníky, kdežto osoby, jimž se nedostává úplné nezávislosti a nestrannosti, nejsou volitelné. Přičilo by se tudíž duchu zákona, kdyby bez ohledu na způsobilost jenom sídlo rozhodovalo a kdyby valná hromada takto byla omezena ve výběru osob, které do rady dozorčí voliti má. Dovolací rekurs v této příčině jest bezpodstatným. V odstavci druhém usnesení rekursního soudu shledává se nezákonným ustanovení určité odměny, pokud se týče podílů na zisku jednatelům a paušál pro dozorčí radu v §§ 15, 16 a 24 smlouvy. Z druhého odstavce § 50 zákona z r. 1906 jest patrné, že jednatelům a členům dozorčí rady ve smlouvě společenské odměna stanovena býti může. Ze smlouvy není zjevno, že odměny uvedené zakrývají maji úrokování podílů v § 82 zák. zakázané. Jsou to vydání spojená s provozováním obchodu, teprve po jejich úhradě zbývá po případě zisk, který dle § 35 č. 1 zák. rozvrhuje valná hromada, pokud smlouvou společenskou není z rozdělení vyňat (§ 82 zák.). Ježto dávky ve smlouvě jednatelům a dozorčí radě přifknuté nejsou v souvislosti se závodními podíly, nýbrž mají povahu odměny za práce konané, není možno spatřovati v nich placení úroků nebo vrácení kmenového vkladu a není tedy příčiny ku změně smlouvy společenské. Rekurs jest tu odůvodněn, pročež usnesení v odpor vzaté v této příčině bylo zrušeno.

Soud podle splnění (§ 88 odst. 2 j. n.) platí také pro všechna vedlejší ustanovení dodací smlouvy, byla-li do faktury pojata a nebylo-li proti nim učiněno námitek.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1919, R I 12/19.)

Žalovaná firma odbírala od mnoha let od žalující firmy ve Vysočanech víno v nádobách a dostávala o dodávkách vždy faktury, obsahující podrobný účet o dodaných druzích vína a jejich cenách. Faktury měly doložku: »Splatno a žalovatelné v Praze«. Pod vyúčtováním uvedeny byly zasláné zároveň nádoby a jednotlivé jejich ceny, pak bylo poznamenáno: »zapůjčené nádoby v ceně...« a konečně, že nádoby zůstávají vlastnictvím žalobkyně, že vráceny býti mají ve 2, 3 neb-4 měsících franko do Vysočan a že po uplynutí této lhůty má žalobkyně dle své volby právo, buď žádati vrácení nádob neb domáhati se zaplacení uvedené ceny. Žalobkyně domáhala se žalobou na žalované firmě vrácení nádob u obchodního soudu v Praze, který vznesené žalovanou námítce místní nepřislušnosti soudu vyhověl a žalobu odkázal, poněvadž podle § 38 odst. 2 j. n., o který žalobkyně příslušnost dovolávaného soudu opírá, mohou přijíti v úvahu jedině žaloby, jež mají za předmět dodávku zboží, zde se však jest domáháno nikoliv zaplacení neb dodávky zboží, nýbrž vrácení nádob, jež sloužily za schránku prodaného zboží a jež prodávatel požaduje zpět jako své vlastnictví, kterého neprodal.. Rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) námítku místní nepřislušnosti soudu zamítl. **Důvody:** Žalobkyní tvrzené ustanovení o výhradě vlastnictví k nádobám a o vrácení jich jest následkem dodací smlouvy, souvisí s ní a není tedy předmětem zvláštní smlouvy, nýbrž tvoří s dodací smlouvou jednotnou smlouvu. Také tím, že toto vedlejší ustanovení pojato bylo do faktur o dodaném zboží vyhotovených vzešla jednotnost právního důvodu, o jehož platnosti rozhodnutí může jen též soud býti povolán, a to z důvodu právní bezpečnosti, poněvadž by jinak po případě o obchodu vzniklém z téže smlouvy rozhodovaly dva různé soudy. Jestliže tedy byly ve fakturách obsaženy řečené doložky a jestliže žalovaná faktury ty bez námítky přijala, podrobila se tím stran všech na základě těchto faktur vznesených, z téhož obchodu vznikajících žalob, tudíž také stran zažalovaného závazku ku vrácení zapůjčených nádob mlčky soudu splniště, tedy kausálně příslušnému obchodnímu soudu v Praze (§ 88 odst. 2 j. n. »žaloby z tohoto obchodu«). Znění doložky ve fakturách jest v našem případě užší, nežli doložka v § 88 odst. 2 j. n. předepsaná. Leč to nemění ničeho na právním stavu, jak byl svrchu uveden; neboť znění to nepřipouští jiného smyslu, nežli jaký jest obsažen v § 88 odst. 2 j. n., a srovnává se úplně s nynější praxí.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu žalované firmy vyhověl s poukazem na správné důvody naříkaného usnesení, jež nebyly vyvráceny vývodů dovolací stížnosti a k nimž jen ještě podotkl: Dle odst. 2 § 88 j. n. zakládá se mezi osobami, provozujícími některou živnost obchodní, soud splniště také tím, když přijme se faktura zároveň se zbožím nebo již před dojitím jeho zasláná, jež opatřena jest doložkou, že placení státi se má

na určitém místě a že na téže místě mohou býti podány žaloby z tohoto obchodu, leč že by se této poznámce nebo fakture vůbec vytykalo, že odporuje smlouvě, nebo že by se faktura bez poznámky vrátila, nebo zásilka, o níž faktura byla vyhotovena, jako neobjednaná se odmítla. Při výkladu pojmu »obchod« dlužno, odpovídajíc přirozené povaze celého poměru, přihlížeti k hospodářskému nazírání na věc. V případě, o němž se jedná, stala se mezi stranami ohledně vína smlouva trhová, ohledně sudů pak smlouva o zapůjčení. Leč s hospodářského stanoviska byl základem celého jednání mezi stranami kup, přenechání sudů stranou žalující bylo jen prostředkem plnění jí z kupu vzešlého, mělo v poměru ke kupu jen význam zcela podřízený, bylo s hospodářského hlediska součástí koupě, umožňující žalobkyni dodání prodaného předmětu, vrácení sudů žalovanou bylo, přihlížeje k jejím ostatním závazkům, toliko podružnou součástí celkového plnění, uloženého jí uzavřeným kupem. Nebylo zajisté vůlí žalobkyně a žalované, již možno dle § 88 odst. 2 j. n. pokládati za souhlasící, by k případnému rozhodování o vedlejší, podřízené součásti jednotného obchodu, jenž s hospodářského stanoviska tvoří celek a za takový musí býti považován, byl příslušen soud jiný, než pro hlavní plnění té které straně uložené, zvláště když bylo výslovně stanoveno, že vrácení sudů se má státi ve Vysočanech, totiž v obvodu obchodního soudu v Praze a že v Praze má též žaloba býti podána.

Čís. 32.

Nároky ani skutkově ani právně spolu nesouvisící, z nichž žádný o sobě nedosahuje 1000 K, jichž suma však 1000 K přesahuje, nemohou hromaděním v jedné žalobě žalovány býti u sborového soudu první stolice.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1919, R II 9/19.)

Odvolací soud (vrchní zemský soud v Brně) odvolání žalované vyhověl a rozsudek prvního soudu (krajského soudu v Olomouci) i jednání jemu předcházející zrušil a žalobu o zaplacení 2930 K zamítl. **Důvody:** Žalobce tvrdí, že ho žalovaná manželka jeho okrádá a poškozujíc, a uvádí v žalobě pět jej poškozujících skutečností. Předně, že mu dne 5. ledna 1918 cestou z Olomouce odcizila 1000 K, za druhé, že mu dne 26. února 1918 cestou ze Šternberka odcizila 300 K, dále, že mu v měsíci srpnu 1918 vybrala z tobočky obnos 950 K, pak že mu v měsíci červnu 1918 na cestě z Unčova sebrala z tašky 300 K, a konečně, že vybrala u mlynáře C pohledávku za prasata v obnosu 380 K. Žalobce čítá si takto za žalovanou pohledávku čimíc úhrnem 2930 K a žádá za odsouzení žalované k zaplacení této částky. První soudce vynesl při prvním nároku, k němuž se žalovaná nedostavila, ač obeslána byla, dle žalobního žádání rozsudek pro zmeškání. Právně žalovaná rozsudku tomu odporuje odvoláním, jež opírá o důvod zmatečnosti ve smyslu § 477 čís. 3 c. ř. s. Jak z toho, co shora uvedeno je, vychází na jevo, není oněch pět skutečností, na nichž žalobce svůj žalobní nárok zakládá, v nížádné ať již věcné anebo právní spojitosti. Společně mají mezinárodní právní titulu, totiž, že jsou nároky ovšem, že zakládají se na stejnorodém právním titulu, totiž, že jsou nároky ze škody, ale tato stejnorodost netvoří ještě jednotnost právního

jednání. Tato rozdílnost jednotlivých do téže žaloby spojených nároků nebyla by sama o sobě tomuto spojení ve smyslu § 227 c. ř. s. na závaždu, avšak druhá podmínka v tomto místě zákona stanovená není dána. Jest zapotřebí, aby jak pro každý jednotlivý nárok, tak pro souhrn jejich byl dovolaný soud příslušným a tentýž druh řízení přípustným (odpovědi min. spr. na dotazy a dobrozdání nejvyššího soudu k § 227 c. ř. s.). Toho tu není, neboť pro žádný z jednotlivých nároků do žaloby pojatých není příslušnost dovolaného krajského soudu dána. Tento soud byl by ovšem předmětně příslušným, kdyby zažalovaný úhrnný obnos se zakládal na jednotném právním jednání anebo třebaš na více jednotlivých jednáních mezi sebou v právní a věcné spojitosti jsoucích. V daném případě jde o nároky, z nichž ani jeden nepřesahuje 1000 K, a tudíž náleží před forum sborového soudu (§ 50 j. n.), nýbrž před forum okresního soudu (§ 49 č. 1 j. n.). Jelikož pak soudnictví okresního soudu nemůže žádná tam patřící ustápená ani dohodou stran býti odebrána (§ 104 j. n.), neměla býti žaloba ustanovením prvního stání vyřízena, nýbrž jako nehodící se k tomu pro předmětnou nepřísušnost dovolaného krajského soudu, jež byla dle údajů žalobních již zjevna (§ 41 j. n.), býti zamítnuta (§ 230 odst. 2 c. ř. s., § 43 odst. 1 j. n.). Byla-li však přece přijata, neměl býti při prvním stání rozsudek žalobnímu návrhu vyhovující vynešen, nýbrž mělo ku předmětné a neodstranitelné nepřísušnosti soudu z moci úřední býti přihlíženo (§ 240 c. ř. s.) a žaloba měla býti zamítnuta. Jelikož se tak nestalo, nezbyvá než na odvolání žalované zmatečný rozsudek a jemu předcházející jednání počínajíc usnesením žalobu vyřizujícím zrušiti a žalobu zamítnouti (§§ 471 č. 5, 477 č. 3, § 478 c. ř. s. a dobrozdání nejvyššího soudu k § 478 c. ř. s.). Takovému vyřízení není na závaždu ustanovení § 45 odst. 1. j. n., dle něhož rozhodnutí sborového soudu o jeho předmětné příslušnosti nemohou proto v odpor brána býti, poněvadž pro právní věc odůvodněna jest příslušnost okresního soudu, neboť krajský soud tím, že žalobu u něho podanou vyřídil ustanovením prvního stání a pak při tomto i rozsudek pro zmeškání žalobě vyhovující vynešl, uznal ovšem mlčky svou předmětnou příslušnost, ale o ní rozhodnutí ve smyslu zákona neučinil.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalobcovu ze správných, vývody rekursu nevyvrácených důvodů v odpor vzatého usnesení a pouze ještě připomenul, že dlužno trvati také na druhé náležitosti § 227 c. ř. s., aby totiž byl pro všechny nároky týž druh řízení přípustným.

Čís. 33.

Byla-li předmětem žaloby dle čl. 357 (355) obch. zák. náhrada škody vůbec, není vyloučeno přisouzení škody abstraktní, když tvrzená konkrétní škoda prokázána nebyla.

Prodejní cena zboží, vyňmaná do nepřiměřené výše mimořádnými (válečnými) poměry a přičítací se předpisům vydaným proti předražování, resp. lichvě s potravinami, není tržní cenou ve smyslu odst. 3. čl. 357 obch. zák. V případě takovém může výše abstraktní škody určena býti soudem dle § 273 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1919, Rv. I 11/19.)

Na základě § 368 ex. ř. domáhala se žalující firma na žalované náhrady zisku, který jí prý ušel tím, že jí žalovaná firma nedodala, jak byla k tomu odsouzena, v době rozsudkem stanovené a dnem 14. února 1916 končící vagon rafinovaného lněného oleje, který prý byl určen k výrobě margarínu a jež nebylo lze v uvedené době jinde koupiti. Vypočítávajíc tento ušlý zisk podle cen margarínu v únoru 1916 a na podkladě kalkulace, že by s pomocí onoho vagonu oleje byla vyrobila 5 a tři čtvrti vagonu margarínu, a nazývajíc utrpenou ujmu »škodou konkrétní«, domáhala se žalující firma náhrady ušlého zisku ve výši, která se rovnala as 350 proc. nákupní ceny oleje. Žalovaná firma namítala mezi jiným nepřiměřenost zažalovaného zisku. — Prv ý s o u d (krajský soud v Kutné hoře) přiznal žalující firmě náhradu škody jen ve výši 10 proc. nákupní ceny nedodaného oleje. Při tom vycházel z těchto úvah: O tom, v jaké výši lze žádati náhradu ušlého zisku, jedná čl. 357 odst. 3 obch. zák., který rozeznává »škodu abstraktní«, záležející v rozdílu mezi cenou smluvní a cenou trhovou, již vůbec mělo zboží v době plnění, od »škody konkrétní«, kterou vyjadřuje rozdíl mezi onou cenou a cenou v tom kterém určitém případě česazitelnou. Abstraktní škoda značí nejmenší míru náhrady, již se lze domáhati bez všelikého důkazu utrpené škody. Chce-li se poškozený domáhati jakékoliv vyšší náhrady (škody konkrétní), musí svůj nárok přesně konkretisovati, to jest jednotlivě tvrditi a prokázati. Požadavku tomuto žalující firma nevyhověla, neboť pro posouzení škody konkrétní nepodala dostatečného podkladu. Běže-li za základ výpočtu ušlého zisku trhovou cenu margarínu v únoru 1916 ve výši 700 K, ač maximální cena obnášela 662 K, a cenu lněného oleje ve výši 720 K, ač jí stál pouze 160 K 50 hal., jest patrné, že ceny tyto nemohou býti pokládány za vlastní ceny trhové neb bursovní, jak je má na zřeteli čl. 357 odst. 3 obch. zák. Jsou to ceny přepjaté a neoprávněné, vyvolané mimořádnými hospodářskými poměry za války, jež vylučují volné utváření cen při rovnováze v poměru nabídky ku poptávce, která jest pravidlem za normálních obchodních poměrů. K cenám těm nelze již proto hleděti, poněvadž by se to přičilo i trestním předpisům, vydaným proti předražování a lichvě s potravinami. Ušlý zisk na základě těchto cen vypočtený není také škodou konkrétní, nýbrž abstraktní a nelze jej již proto přiznati, že § 1239 obč. zák. pokládá za ušlý zisk jen onen, který kdo mohl očekávati podle obyčejného běhu věci, o kterém zde však řeči býti nemůže. Nehledě k tomu jest soud v souhlasu s posudkem znalce toho převědčení, že žalující firma mohla vyrobiti margarín i bez přísady lněného oleje, který je pouze nepodstatnou a přímo neprospěšnou přísadou, a nemůže proto s důvodem tvrditi, že jí v tom bylo zabráněno nedodáním oleje se strany žalované. I když však není prokázáno, že žalující firmě ušel zisk v žalobě uvedený proto, že jí bylo nedodáním rafinovaného lněného oleje zabráněno vyrobiti margarín, jest přece nepochybné, že utrpěla tímto nedodáním jistou škodu na majetku, neboť, i když ne zpracováním na margarín, mohla olej jinak zpeněžiti a zejména s výhodou prodati. Škodu tuto vyměřil soud vzhledem k tomu, že žalující firma neposkytla dostačujících podkladů pro zjištění konkrétní škody, podle § 273 c. ř. s., a to ve výši 10 proc. nákupní ceny dotyčného oleje, kterou pokládá za při-

měřenou náhradu slušného občanského ušlého zisku. Při tom není závadou, že žalující firma domáhá se náhrady pod jménem škody konkrétní, ač tu o konkrétní škodu vlastně nejde; neboť žalobní nárok musí býti posouzen dle své pravé podstaty; pouze nesprávné pojmenování nevedí a důvodem žaloby jest náhrada škody. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) rozsudek tento potvrdil a v důvodech svých uvedl: Pokud jde o nedodaný vagon rafinovaného lněného oleje, žádá žalobkyně výslovně náhradu škody konkrétní. Jakmile však volila náhradu této škody, nemohla, když se jí důkaz této škody nezdařil, činiti nárok na náhradu škody abstraktní neb interesse. Procesní soud nabyt přesvědčení, že se žalobkyni nezdařilo prokázati, že jí byla nedodáním vagonu lněného oleje ve lhůtě rozsudkem určené výroba margarínu zabráněna, a neshledal na základě podkladu poskytnutého mu žalobkyní spolehlivé opory pro zjištění konkrétní škody. Nebylo proto třeba vyměřovati nějakou nepožadovanou škodu abstraktní ani, poněvadž dle čl. 357 obch. zák. se tržní ceny pro válečný stav a spojené s ním tržní poměry tvořiti nemohou, přihlížeje k předpisům o předražování a lichvě s potravinami přisuzovati škodu tu ve formě občanského zisku dle § 273 c. ř. s. Nemá proto žalobkyně příčiny, stěžovati si do rozsudku v hlavní věci.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalující firmy pouze potud, že jí přiznal náhradu ušlého zisku ve výši 30 proc. nákupní ceny oleje.

Důvody:

Dovolatelce sluší přisvědčiti, pokud tvrdí, že, když výše konkrétní škody nebyla prokázána, není vyloučeno, přisouditi škodu bez ohledu na výpočet škody konkrétní; neboť předmětem žaloby jest náhrada škody vůbec a v žalobě vypočítává se nejen škoda konkrétní, nýbrž i škoda abstraktní, není tedy v odporu s ustanovením § 504 c. ř. s., když se pro stanovení výše škody vezmou za základ ustanovení týkající se škody abstraktní. Názor soudu odvolacího, že nebylo třeba vyměřovati nějakou nepožadovanou škodu abstraktní, nelze proto pokládati za správný. Názor prvního soudu, že žalobkyni v zásadě náhrada škody pro nedodání lněného oleje přísluší, nebyl žalovanou vůbec v odpor vzat a jest odůvodněn úvahou, že ceny tohoto oleje v den 14. února 1916, kdy dle rozsudku měl býti dodán, byly vyšší než cena, za kterou jej žalobkyně koupila. Rozdíl těchto cen, který by po rozumu čl. 357 odst. 3 obch. zák. (§ 368 ex. ř.) reprezentoval škodu abstraktní, nelze však ze správných důvodů prvního soudu žalobkyni přisouditi celý, poněvadž ceny, za něž se dne 14. února 1916 lněný olej prodával, nebyly pravými cenami tržními, které jsou výsledkem volné soutěže, nýbrž byly vyhnány do nepřiměřené výše a poněvadž by žalobkyně těchto vysokých cen vzhledem k nízké ceně nákupní byla mohla docíliti pouze přestoupením předpisů o předražování, tedy činem trestním, takže jí takový nedovolený zisk přisouditi nelze. Právně použil tedy první soud pro stanovení výše náhrady předpisu § 273 c. ř. s. Při tom sluší však dle dalších vývodů nejvyššího soudu přihlížeti nejen k tomu, že při dalším prodeji lněného oleje za normálních poměrů byl by zisk 10 proc. nákupní ceny přiměřený, nýbrž i k řadě jiných v rozsudku nejvyššího soudu blíže uvedených okolností, které v souhrnu

svém ospravedlňují závěr, že dle § 273 c. ř. s. jest přiměřenou náhrada škody žalobkyni vzešlé ve výši 30 proc. ceny nákupní.

Čís. 34.

Dnem 28. října 1918 přestala působnost c. k. nejvyššího dvoru soudního a zrušovacím ve Vídni pro území československé republiky.

Jsou-li tu předpoklady § 448 c. ř. s., platí zvláštní, pro věci nepatrné předepsaná ustanovení také ve sporech ze smluv nájemních a pachtovních, zejména o námitkách proti výpovědi.

Vyšší stolice rozhodují, zkoumajíce otázku, je-li opravný prostředek k nim vznesený přípustný čili nic, samostatně o tom, nastaly-li předpoklady pro zvláštní předpisy, vydané pro věci nepatrné.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1919, Rv II 12/19.)

Během sporu o námitkách proti výpovědi z bytu ocenil vypovídající hodnotu předmětu sporu na 100 K a vypovězený ničeho proti tomu nenamítal, ba prohlásil, že hodnota předmětu sporu není ani taková. První soud (okresní soud v Ivančicích) uznal danou výpověď za účinnou. — Odvolací soud (zemský soud v Brně) změnil rozsudek prvního soudu a zrušil výpověď. V důvodech svých prohlásil právní názor vypovídajícího, že jde o věc bagatelní a o řízení dle §§ 448 a násl. c. ř. s., v němž odvolání přípustno jest pouze z důvodů zmatečnosti dle § 477 č. 1 až 7 c. ř. s., jelikož vypovídající předmět sporu ocenil na 100 K a vypovězený ještě tuto cenu za vysokou považuje, mylným; neboť řízení ve věcech nájemních jest samostatně řízení zvláštní, jak tomu svědčí již jeho zařazení do šesté hlavy, díl 3 c. ř. s., jeho předpisy (§§ 560 a násl. c. ř. s.) platí bezpodmínečně ve všech věcech nájemních bez ohledu, zdali si je žalobce vůbec cení a jak vysoko si je cení, jelikož řízení ve věcech nájemních vůli stran, pokud se týče oceněním předmětu do 100 K pod předpisy §§ 488 a násl. c. ř. s. přesunouti nelze. Odvolání ve věcech nájemních do 100 K oceněných není tedy omezeno pouze na důvody zmatečnosti.

Nejvyšší soud, prohlásiv rozhodnutí vydané v téže věci dne 5. listopadu 1918 c. k. nejvyšším soudním dvorem ve Vídni jako soudem dovolacím za neplatné, odmítl dovolání vypovídajícího.

Důvody:

Zákonem ze dne 28. října 1918 č. 11 sb. zák. a nař. vstoupil samostatný stát československý v život. Tento zákon nabyt, byv řečeného dne veřejně vyhlášen, podle svého čl. 4 tímto dnem účinnosti. Rozhodnutí c. k. nejvyššího dvoru soudního ve Vídni o dovolání, o něž zde jde, dnem 5. listopadu 1918 vydané, kdy soudní dvůr ten již více nebyl tuzemským státním úřadem k rozhodování tomu po zákonu povoláným, jeví se proto neplatným a nemůže mít právního účinku. Zákonem pak ze dne 2. listopadu 1918 č. 5 sb. zák. a nař., nabytým dle § 14 účinnosti dnem vyhlášení, jež se stalo dne 4. listopadu 1918, zřízen byl pro celý obvod státu československého Nejvyšší soud se sídlem v Praze. Dnem 4. listopadu 1918 stal se proto pro rozhodnutí přítomného dovolání v této rozepři je-

dině a výhradně příslušným Nejvyšší soud v Praze. Následkem toho podjal se Nejvyšší soud československý vyřízení dovolání vzneseného vypovídajícím proti rozsudku odvolacího soudu, jež dosud platně vyřízeno nebylo. Dovolání to však bylo odmítnouti. Právem se v dovolacím spise vytýká, že jde v tomto případě o věc bagatelní. Neboť strana vypovídající udala hodnotu předmětu sporu na 100 K a strana vypovězená prohlásila, že proti tomuto ocenění ničeho nenamítá, že cena předmětu sporu není ani taková. Pak jest tu však případ §. 448 c. ř. s., věc bagatelní, v níž platí zvláštní ustanovení v §§ 449 až 453 uvedená. Nelze tvrditi, že by udání ceny předmětu sporu vypovídajícím bylo pro nakládání s rozepří jako s věcí bagatelní bez právního účinku. Neboť ze zákona nelze nikterak vyčísti, že by spory o námitkách proti výpovědi považovány byly za důležitější, nežli spory ze smluv nájemních a pachtovních, jež se zahajují žalobou a v nichž ocenění předmětu sporu tak jako ve sporech o jiná práva jest beze všeho dopuštěno. Neboť tam, kde z jakéhokolivěk důvodu, buď pro obtížnost právních otázek, jež se rozřešiti mají, aneb pro závislost rozhodnutí na odborně technických předpokladech a znalostech, se k hodnotě předmětu sporu nepřihlíží (na př. v §§ 50 odst. 2 a 51 č. 3 až 5 j. n., § 24 odst. 1 šek. zák. a v jiných), vytýká to zákon pokaždé zvlášť. Dle toho sluší míti za to, že také ve sporech o námitkách proti výpovědi předmět sporu oceněn býti může a že, ocení-li se na nebo pod 100 K, kromě zvláštních ustanovení o řízení nájemním a pachtovním užití jest taká ustanovení o řízení bagatelním, zvláště když jedna ustanovení nevylučují druhá a obě vedle sebe obstáti mohou. Pro přípustnost platnosti předpisů o řízení bagatelním v rozepřích nájemních a pachtovních mluví také historický vývoj, jelikož pojaté do § 4 bagatelního zákona ze dne 27. dubna 1873 č. 66 ř. z. vyloučení sporů nájemních a pachtovních z řízení bagatelního v civilním řádu soudním již nepřichází, což ospravedlňuje závěr, že dle nynějšího stavu právního není závady, aby zvláštních ustanovení o řízení bagatelním užito bylo i v řízení nájemním a pachtovním. Arciť jest řízení nájemní a pachtovní řízením zvláštním, upraveným ve zvláštním oddílu civilního řádu soudního. To však není na závadu tomu, aby vedle zvláštních ustanovení o řízení nájemním a pachtovním nemohlo býti používáno i ustanovení o řízení bagatelním, ježto, jak bylo již řečeno, oboje ustanovení se navzájem nevylučují a vedle sebe obstáti mohou. Tak zajisté nevylučuje ustanovení § 575 c. ř. s. o zkrácených lhůtách v řízení nájemním a pachtovním předpis § 502 odst. 2 c. ř. s., že ve věcech bagatelních není dopuštěn další pořad opravných prostředků proti rozhodnutí soudu odvolacího. Je-li však tomu tak, pak není vznesené tuto dovolání podle § 502 odst. 2 c. ř. s. dopuštěno a bylo je ihned odmítnouti, aniž bylo lze obírat se otázkou, bylo-li odvolání přípustno a rozhodnutí odvolacího soudu správné. Neboť zákonodárce dal tím, že v §§ 501, 502 a 517 c. ř. s. připustil pořad opravných prostředků proti rozhodnutí své stolice, byť způsobem obmezeným, že však pořad ten proti rozhodnutí soudu odvolacího naprosto vyloučil, zřejmě na srozuměnou, že ve věcech bagatelních rozsuzují pouze dvě stolice, že tudíž druhá stolice rozsuzuje s konečnou platností a nezměnitelně i že proto její rozhodnutí na každý způsob zůstávají v platnosti, bez ohledu na to, jsou-li správná čili nic, či jsou-li dokonce zmatečná. Vznesené dovolání bylo tedy odmítnouti.

Příslušník říše německé, vystupující jako žalobce před soudem československého státu, jest zásadně povinen dáti žalovanému k jeho žádosti jistotu za náklady na rozepří.

(Rozh. ze dne 4. února 1919, R141/19.)

V rozepří žalující firmy A v Drážďanech proti žalované B navrhla tato, aby žalující, jsouc příslušníci říše německé, složila podle § 57 c. ř. s. žalobní jistotu. Soud první stolice (krajský soud v Pisku) uložil žalující, aby složila jistotu za náklady na rozepří, ježto žalobkyně neprokázala své tvrzení, že by měla v obvodu republiky československé jmění uvedené v § 57 č. 2 c. ř. s., a ježto žalobkyně s účinkem nemůže se odvolávat na ustanovení Haagské konvence ze dne 14. listopadu 1896 č. 85 ř. z. z r. 1899, protože táž se nevztahuje na občany československé republiky, která ke smlouvě této nepřistoupila, a ježto žalobkyně ani tvrzeno nebylo, že by jmenovaná republika sama byla snad s Německem (resp. Saskem) uzavřela smlouvu, kterou by založena byla reciprocita v § 57 č. 1 c. ř. s. zmíněná. — Rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) návrh žalované zamítl. **Důvody:** Dle § 57 odst. 1 c. ř. s. a haagské procesní úmluvy nelze žalující firmě ukládati, by dala žalované jistotu za útraty rozepře. Toto ujednání nepozbylo účinnosti tím, že území nynější československé republiky se podařilo, vymaniti se ze semknutí s ostatními zeměmi bývalého rakousko-uherského mocnářství a domoci se zase své bývalé státní výsosti a samostatnosti. Bylot při jednání o Haagské úmluvě jako tehdejší podstatná součást bývalého rakousko-uherského mocnářství spolu účastněno, pro sjednání úmluvy mezi bývalým mocnářstvím a říší německou byly směrdatnými těsný právní styk a obdobné hospodářské poměry obou smluvních říší a rozčlankováním bývalého mocnářství v jeho prvotní dějinné součástky a změnou vládní formy ve výsostném nyní území československé republiky nezměnily se poměry, směrdatné při uzavírání Haagské úmluvy tak, že by úmluvu tu buďsi dle jejího obsahu, buďsi dle jejího účelu slušelo se v poměru československé republiky k říši německé považovati za rozvázanu. Názoru, že rozpadnutím se bývalého rakousko-uherského mocnářství odpadl jeden ze smluvníků a tím úmluva byla zvrácena, přisvědčiti nelze. Dějinné součásti bývalého mocnářství trvají dále, třeba že nadále žijí životem samostatným a na sobě nezávislým. Tato změna mohla by se po případě dotýkati otázky po právu k výpovědi Haagské úmluvy. S touto otázkou zde se zabývati však nelze a netřeba, poněvadž úmluva dosud se žádné strany vypovězena nebyla.

Nejvyšší soud výhověl dovolacímu rekursu žalované a obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Podle § 57 c. ř. s. jest z pravidla cizozemec, který v území civ. soudního řádu vystupuje jako žalobce, povinen, by složil žalovanému k jeho žádosti jistotu, ač-li státními smlouvami není ustanoveno něco jiného. Dle haagské procesní úmluvy, která víže též říši německou a bývalé moc-

nářství rakousko-uherské, jsou příslušníci obou uvedených států navzájem osvobození od povinnosti této. Z toho a v úvaze, že území nynější československé republiky jest podstatnou součástí bývalého mocnářství rakousko-uherského a že rozdláňkováním tohoto mocnářství v jeho prvotní dějinné součástky a změnou vládní formy ve výsostním nyní území československé republiky nezměnily se poměry, směrodatně při uzavírání haagské úmluvy, usuzuje soud rekursní, že haagská úmluva váže též nově se utvořivší československou republiku. Názoru tomu nelze pro jeho mylnost přisvědčiti. Zákon ze dne 28. října 1918, o zřízení samostatného státu československého, č. 11 sb. z. a n. vyslovil sice ve svém čl. 2, že veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti, nemínil tím však nikterak současně vysloviti, že zůstávají také v platnosti mezinárodní smlouvy oné říše (rakouské), z které právě ony zemské a říšské zákony a nařízení byly převzaty, třeba by ony smlouvy vedle předpisu § 306 obč. zák. a § 1 zák. ze dne 10. června 1869, č. 113 ř. z. v říšském zákoníku vyhlášeny. V odpor vzaté usnesení trpí, jak stěžovatelka správně vytýká, tou vadou, že zaměňuje území nějakého státu za stát samý a že nevyvozuje důsledky povstale vznikem státu (republiky) československého, jemuž přísluší státní výsost a samostatnost. Haagská konvence ze dne 14. listopadu 1896, č. 85 ř. z. z roku 1899, pokud se týče ze dne 17. července 1905, č. 60 ř. z. z r. 1909, jest státní smlouva, uzavřená mezi říší německou a mezi mocnářstvím rakousko-uherským. Trvání státních smluv jest podmíněno trváním států samých, které právě ony smlouvy uzavřely. Zánikem kteréhokoliv státu smlouvu uzavřevšího, nastává sám sebou i zánik té které státní smlouvy, poněvadž mezinárodní právo nezná nějakého přechodu (sukcese) práv a povinností suverenního státu po jeho zániku na stát jiný, který vznikne na území neb na části území onoho zaniklého státu. Takový nově vzniklý stát jest subjektem jiným; samostatným a jmenovitě zde od zaniklého nezávislým. Zaniknutím státu rakouského případně mocnářství rakousko-uherského zanikly též smlouvy státní s ním jiným státem uzavřené a nepřecházejí tudíž práva a povinnosti ze smlouvy vzniklé na nově utvořený samostatný a výsostní suverenní stát československé republiky, na části území zaniklého státu rakousko-uherského vznikly. Žalobkyni jako příslušníci říše německé nelze se tudíž dovolávat haagské konvence a to tím méně, když ani stát československý ani říše německá dosud neprohlásily, že mezi sebou navzájem ony státní smlouvy, t. j. haagskou konvenci pro sebe za závaznou uznávají. Slušelo proto dovolacímu rekursu žalované jako důvodnému vyhověti, v odpor brané usnesení změnití a usnesení prvního soudce obnoviti

Čís. 36.

Lékař, jenž přes manželův zákaz se podjal léčení manželky, nemůže, i když léčení bylo účelným a potřebným, domáhat se na manželu náhrady léčebného, leč že by šlo o bezodkladné nutné lékařské přispění.

(Rozh. ze dne 4. února 1919, Rv I 7/19.)

Vůči žalobnímu nároku na zaplacení lékařského honoráře za léčení své manželky specialistou neurologem namítal žalovaný, že není ku pla-

cení povinen, poněvadž léčení neobjednal, nýbrž manželka jeho vyhledala pomoc žalobcovu bez jeho svolení a proti jeho vůli, ač měla k dispozici domácího lékaře, a že žalobce v započatém léčení pokračoval, ač mu žalovaný své odmítavé stanovisko oznámil, podotknuv, že povinnost platiti honorář na se neběře. — Prvý soud (okresní soud na Král. Vinohradech) žalobě vyhověl. Rozsudek svůj opřel o ustanovení § 91 obč. zák., dle něhož jest manžel povinen poskytnouti své manželce bez ohledu na to, má-li tato vlastní jmění čili nic, dle svého jmění slušnou výživu, k níž náleží i lékařské ošetření v její nemoci, a o úvahu, že jako každý má i manželka zajisté tolik práva a svobodné vůle, aby si i proti vůli svého manžela zvolila lékaře, k němuž má osobní důvěru, poněvadž okolnost tato mívá značný význam pro příznivý průběh nemoci a vyléčení. Pokud jde o námitku, že žalovaný léčení neobjednal a že není tudíž k žalobě pasivně legitimován, odkazuje rozsudek rovněž ku předpisu § 91 obč. zák., který ukládá manžel povinnost, poskytnouti nemocné své choti pomoc lékařskou, a tím i závazek k placení lékařského honoráře, který se žalovaný zdráhá dobrovolně zaplatiti. — Odvolací soud (zemský soud v Praze) žalobu zamítl. V důvodech svých uvádí: Prvý soud, opíraje své rozhodnutí o ustanovení § 91 obč. zák., přehlíží, že tímto ustanovením upravuje se toliko poměr mezi manžely a že zde vystupuje jako žalobce proti manželu osoba třetí. Není sporu o tom, že žalobce nebyl v žádném smluvním poměru se žalovaným a že práce lékařské objednala si u něj toliko manželka žalovaného. Žalobce mohl by proti žalovanému přímo uplatňovati nárok na odměnu za ošetření lékařské toliko z toho důvodu, že mohl manželku pokládati za zmocněnu, aby v mezích § 91 obč. zák. naznačených potřeby pro svou výživu, k nimž dlužno čítati i lékařské ošetření, jménem manželovým sama objednávala, anebo z důvodu, že učinil za manžela náklad, který tento po zákonu byl povinen sám učiniti, a že tedy uplatňuje nárok podle § 1042 obč. zák. Oba tyto důvody jsou v tomto případě vyloučeny, poněvadž žalovaný, byv žalobcem vyrozuměn, že manželka jeho jest v žalobcově léčení, se výslovně proti tomu ohradil a prohlásil, že honorář za to platiti nebude. Tím bylo naprosto vyloučeno, aby manželka pokládána byla za zmocněnu, učiniti objednávku jménem manželovým, ale také úmysl, učiniti náklad ten za manžela, který se proti tomu ohradil. Nutné lékařské ošetření mohlo by ovšem i v tom případě, že by se stalo proti vůli manželově, založiti nárok podle § 1042 obč. zák., avšak jedině tehdy, kdyby se jednalo o zakročení neodkladné a nevyhnutelné. Takového případu zde nebylo, poněvadž se jednalo o léčení vleklé choroby nervové a nelze ani tvrditi, že by byl manžel potřebné ošetření manželce odepřel, když ji odkázal na domácího lékaře a prohlásil, že jí poskytne i léčení specialistou, uzná-li domácí lékař potřebu toho. Není tu tedy právního důvodu, z kterého by žalobce mohl svůj nárok na odměnu za lékařské ošetřování uplatňovati proti žalovanému, a bylo žalobní prosbu zamítnouti.

Nejvyšší soud odvolání nevyhověl. Pokud jde o právní posouzení rozepře, poukazují důvody rozsudku Nejvyššího soudu v podstatě k důvodům odvolací stolice a dovozují neopodstatněnost žalobního nároku zejména ve skutečnosti, že žalovaný k léčení své manželky žalobcem ani výslovně ani mlčky nesvolil, ba že svolení to přímo odepřel a že nebylo

mimo to prokázáno, že choroba jeho choti vyžadovala bezodkladné lékařské pomoci.

Čís. 37.

Vzal-li vypovězený námitky proti výpovědi po zahájení ústního jednání zpět, aniž vypovídající s tím souhlasil, budíž vynesena rozsudek podle uznání.

(Rozh. ze dne 4. února 1919, Rv I 82/19.)

Strana vypovězená vzala námitky své proti výpovědi z najatého mlýna po zahájení ústního jednání zpět a žádala, aby to soud vzal prostě na vědomí. Strana vypovídající s tím nesouhlasila, nýbrž navrhla, aby výpověď uznána byla rozsudkem za účinnou. — První soud (okresní soud v Táboře) uznal podle toho návrhu. **Důvody:** Okolnost, že strana vypovídající se zpětvzetím námitek nesouhlasila, nemá po stránce materiální naprosto žádného významu, poněvadž toliko zpětvzetí výpovědi, nikoli však zpětvzetí námitek proti výpovědi vázáno jest na souhlas protistrany. Vzetím námitek zpět, jež rovná se ve skutečnosti uznání žalobního nároku, odpadlo arci projednávání jejich obsahu, jehož vypovězená strana, uznávajíc patrně bezdůvodnost námitek, dobrovolně se vzdala. Okolnost, že strana vypovídající se zpětvzetím námitek nesouhlasila a navrhla, aby rozsudkem uznána byla výpověď za účinnou, má ovšem význam ryze procesualní. Kdyby se byla strana vypovídající spokojila s pouhým zpětvzetím námitek a projevila s ním souhlas, nebylo by rozhodováno rozsudkem, nýbrž zůstalo by při pouhé výpovědi, jakou tato dle své povahy před vznesením námitek byla. Poněvadž však strana vypovídající, s tímto ukončením věci se nespokojíc, nesouhlasila se vzetím námitek zpět a žádala, aby rozhodnuto bylo o otázce účinnosti výpovědi rozsudkem, nebylo lze takovému návrhu vzhledem k významu a právním účinkům se opírat i nechati jej nepovšimnutým. Bylo proto nalezeno dle účinného návrhu rozsudkem a výpověď, ježto ve zpětvzetí námitek dlužno spatřovati *missis*, zachována byla ve své účinnosti (§ 573 c. ř. s.). — **Odvolací soud** (krajský soud v Táboře) rozsudek prvního soudu potvrdil. **Důvody:** Námitky proti výpovědi nejsou žalobou, nýbrž obranou proti nároku ve výpovědi zahrnutému, aby předmět pachtu byl v určitý čas odevzdán, pročež předpis § 237 c. ř. s. o zpětvzetí žaloby zde místa nemá. O námitkách bylo zavedeno řízení sporné, jež podle § 572 c. ř. s. vyřízeno býti má k návrhu některé strany rozsudkem, při čemž lhůsteno zůstává, zdali avisát od vznesené obrany při nařízeném roku upustil anebo vůbec neprojednával. Bezpodstatnou je tudíž výtku odvolání, že po zpětvzetí námitek neměl býti vynesena rozsudek; neboť dle obsahu protokolu jednání byly námitky zpětvzaty po vyvolání věci, tedy po počátku roku (§ 133 c. ř. s.) a bez souhlasu strany vypovídající, kteráž navrhla, aby výpověď byla uznána účinnou, důsledkem čehož první soudce právem návrhu jejímu vyhověl a za účinnou uznal výpověď, proti kteréž strana vypovězená ve sporu obran svých neuplatnila.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání strany vypovězené.

Důvody:

Dle jasného znění § 571 c. ř. s. sluší stranu, od níž vycházela výpověď nebo vyzvání ku vrácení nebo převzetí předmětu nájemního nebo pachtovního, pokládati za žalobce; dále se ustanovuje, že, podají-li se proti výpovědi v čas námitky, sluší naříditi rok k ústnímu projednávání rozepře. Z toho jde, že při rozepřích ze smuv nájemních a pachtovních, pokud není nic zvláštního předepsáno v §§ 560 a násl. c. ř. s., dlužno používatí veškerých ostatních ustanovení, platících pro sporné řízení před soudy okresními, tudíž také předpisu o rozsudcích a usneseních a o předpokladech, za kterých rozsudky a usnesení mohou býti vydávány. Tu pak dovolatelka vzala, jak shora dotčeno, své námitky po počátku ústního sporného jednání zpět, dala tímto úkonem na jevo, že uznává neobmezeně nárok žalobní a je ochotna se mu podrobiti. O případu tomto zmiňuje se však § 395 c. ř. s. a vyhražuje žalobci právo navrhnouti, aby rozepře rozhodnuta byla rozsudkem podle uznání. Návrh strany vypovídající na vydání rozsudku, ač námitky byly odvolány, byl tudíž v zákoně odůvodněn a musilo mu býti vyhověno.

Čís. 38.

Přijímatel firmy ručí za obchodní dluhy svého předchůdce. Opačná úmluva mezi scizítelem a přijímatelem firmy tomu o sobě nevádí.

(Rozh. ze dne 4. února 1919, Rv II. 2/19.)

Z obchodování s protokolovanou firmou Bedřich W. vznikla žalovanému v roce 1912 nezapravená pohledávka 904 M 50 f. Po vzniku této pohledávky byla v listopadu 1912 firma jejím majitelem Bedřichem W. převedena na jeho bratra Václava W., Bedřichu W. udělena novým majitelem firmy prokura a obojí zapsáno v listopadu téhož roku do obchodního rejstříku. Při převodu firmy ujednáno mezi oběma bratry, že Václav W. přejímá firmu Bedřich W. se všemi aktivy, ale bez pasiv. V roce 1917 objednala firma Bedřich W. prokuristou Bedřichem W. u žalovatelého větší množství zboží a zaslala mu na ně předem 304 M 50 f. Na to vyrozuměl žalovaný firmu, že mu objednané zboží došlo a že zasláný peníz 304 M 50 f připisuje firmě k dobru na částečné vyrovnání své pohledávky z roku 1912, čínicí 904 M 50 f. Žaloba Václava W. jako majitele firmy Bedřich W. o vrácení předem zasláných 304 M 50 f byla prvním soudem (okresním soudem v Olomouci) s tímto **o d ů v o d n ě n í m** zamítnuta: Otázka, zda při přechodu obchodu přecházejí též pasiva, není obchodním zákonem upravena. Článek 23 obch. zák. stanoví pouze, že firmu nelze předati bez obchodu. Co však jest právem, převede-li se firma s obchodem, nanejvýš, zda obchodní věřitel může se za všech okolností držeti nového majitele firmy, v čl. 23 obch. zák. se nevyslovuje. Nelze o tom pochybovati, že obchod lze předati i bez pasiv. Dotyčná úmluva mezi předatelem a přijímatelem obchodu upravuje však jen vnitřní poměr mezi oběma. Ježto firmu nelze sciziti bez obchodu, obchodní dluhy pak náležejí k obchodu, musí nabyvatel firmy převzítí též obchodní dluhy. Lze ovšem ujednati, že dluhy zůstanou při sciziteli. Než úmluva ta ne-

dotýká se poměru mezi nabyvatelem a obchodními věřiteli, leda, že nabyvatel veřejně prohlásil, že obchodních dluhů nepřijímá. Ježto firmy lze nabýti jen spolu s obchodem, spočívá ve veřejném užívání staré firmy zároveň veřejně, tudíž i na prospěch věřitelů účinné prohlášení o převzetí obchodu, t. j., nebyl-li nabyvatelem veřejně opak prohlášen, též prohlášení o převzetí dluhů. Takového veřejného projevu nabyvatel v tomto případě neučinil, pročež dlužno usuzovati, že nabyvatel firmy Bedřich W. převzal též obchodní pasiva dřívějšího majitele firmy, tudíž i pohledávku žalovaného. — Odvolací soud (krajský soud v Olomouci) uznal dle prosby žalobní, vycházející z těchto úvah: Rozhodnutí sporu závisí na řešení otázky, zda žalobce jako nabyvatel firmy Bedřich W. ručí též za závazky, jež v době přechodu obchodu byly pasivy této firmy, jinými slovy, zda k přechodu obchodu poji se po právu nutně přejímatelovo ručení za obchodní dluhy dřívějšího majitele firmy. Názor první stolice, že dlužno tuto otázku zodpověděti kladně, any obchodní dluhy patří k obchodu, nelze schvalovati. Není ve shodě ani s literaturou, ani s převážnou většinou rozhodnutí nejvyššího soudu. Byť i pojmem obchodu ve smyslu čl. 22 obch. zák. vyrozumívala se veškerost práv a závazků, tudíž z pravidla jak aktiva, tak i pasiva, nelze ani z čl. 23 obch. zák. dovozovati, aniž jinak jest v obchodním zákoně nebo v soukromém právu stanoveno, že by při zcizení obchodu aktiva a pasiva nutně přecházela na nabyvatele. Mají tudíž strany po této stránce ruku volnou, takže vůlí stran lze při převzetí obchodu vyloučiti z přechodu buď pasiva, nebo částí aktiv nebo pasiv. Vedle platného práva ručí přejímatel podniku za závazky z obchodování, jež byly zde již v době, kdy závod převzal, jen tehda, když buďsi obchodní dluhy výslovně k placení převzal, buďsi z jeho počínů lze usuzovati, že pasiva převzal (Randa, I. 136, Staub-Pisko, § 14 k čl. 22 obch. zák.).

Nejvyšší soud obnovil rozsudek první stolice.

Důvody:

Žalující strana nabyví firmu Bedřich W. mohla tuto vzhledem k ustanovení čl. 23 obch. zák., dle kteréhož firma od obchodu, pro který dosavad byla vedena, odděleně prodražena býti nesmí, nabýti jen s obchodem. Jest ovšem stranám, o prodeji obchodu jednajícím ponecháno, aby se o tom domluvily, které věci do obchodu patří a které se vyloučí, tudíž také aby domluvily se o tom, zdali a která pasiva nabyvatel firmy a obchodu převezme. Avšak smlouvou takovou zakládají se jen práva a povinnosti mezi kontrahenty a obzvláště nemůže býti nikdy taková smlouva na úkor věřitelů; věřitelé mohou zaplacení svých pohledávek vždy od majitele firmy a obchodu se domáhati a lze též z ustanovení čl. 23 obch. zák. usuzovati, že právo to ani ujednáním mezi dosavadním majitelem obchodu a novým nabyvatelem obchodu vyloučeno býti nemůže. Co Bedřich W. jako dřívější majitel firmy a obchodu se svým bratrem Václavem W. jako novým nabyvatelem a nynějším majitelem firmy a obchodu ve smlouvě ze dne 19. listopadu 1912 ujednali, týká se jejich oboplných poměrů a nikoliv i jejich věřitelů a to tím méně, když s věřiteli ani sděleno nebylo, že nový majitel firmy a obchodu, přejímá obchod ten bez pasiv, a oni v tom, že firma byla převzata a dále vedena, spatřovati mohli ve-

řejně prohlášení, že nový nabyvatel firmy též pasiva této firmy převzal. Žalovaná strana byla tudíž věřitelkou žalující firmy a proto oprávněna, zažalovaný obnos sobě ponechati. Právní náhled soudu odvolacího, že žalující strana jako nabyvatelka firmy Bedřich W. závazky dřívějšího majitele firmy a obchodu Bedřicha W. oproti straně žalované piniti povinná není, jest právně pochybený, jest zde dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci ve smyslu § 503 č. 4 c. ř. s. a bylo proto dovolání žalované strany vyhověno a rozsudek soudu první stolice obnoven.

Čís. 39.

Vlastník domu propachtovaného k účelům hotelovým neručí za škodu vzešlou sklouznutím na neposypaném chodníku před domem.

(Rozh. ze dne 4. února 1919, Rv II 13/19.)

Žalobce domáhal se na obci Olomoucké jako vlastníci domu zařízeného jako hotel a obci propachtovaného náhrady škody způsobené mu tím, že dne 1. ledna 1918 sklouzl na neposypaném chodníku před domem tím a pádem se poranil. — Soud první stolice (krajský soud v Olomouci) uznal, že žalobní nárok co do důvodu jest po právu, poněvadž byla obec jako vlastnice domu povinná chodník očistiti a posypati, toho neučinila a této povinnosti se nemůže zhostiti poukazem k tomu, že hotel propachtovala C-ovi a že ona povinnost přešla na pachtěře. — Soud druhá stolice (vrchní zemský soud v Brně) prohlásil, že žalobní nárok co do důvodu není po právu. Důvody: Názor soudu prvního, že žalovaná obec jest povinná k náhradě škody přes to, že hotel dala C-ovi v pacht, jest právně mylný. Ručení za vzešlou škodu předpokládá zásadně zavinění (§ 1295 obč. zák.) a, jelikož podle § 1313 obč. zák. ten, kdož cizích bezprávních činů se nesúčastnil, za ně z pravidla neodpovídá, jest třeba, aby se straně žalované zavinění dokázalo. Jest zjištěno, že podle § 29 silničního řádu policejního pro hlavní město Olomouc ze dne 15. května 1899 č. 4898, pokud se týče podle vyhlášky obecního úřadu hl. města Olomouce ze dne 15. listopadu 1902 vlastníci domů ve městě Olomouci, pokud se týče jejich zástupci jsou, napadli-li sněh či nastalo-li náledí, povinni očistiti bez prodlení, pokud se týče nejdéle do 8. hod. ranní chodník podél domů v celé šířce od sněhu a náledí, posypati kluzká místa pískem, zemí neb popelem a o to se postarati, aby také, když delší dobu padá sníh neb mrzne, chodník byl trvale udržován v pořádku, by se po něm bezpečně mohlo choditi. Jest dále zjištěno, že dům a hotel žalované měl dne 1. ledna 1918 C v pachtu. Je-li však tomu tak, pak nelze na žalovanou obec použití ustanovení § 1311 obč. zák., poněvadž propachtováním hotelu přešla také správa domu na pachtěře, jenž měl jako zástupce vlastníka domu po rozumu svrchu uvedeného silničního řádu policejního pro hlavní město Olomouc opatřiti vše to, co hová policejnímu předpisu, tedy také co se týče čištění a posypávání chodníku. O ručení žalované strany za škodu žalobci vzešlou by se dalo mluvíti jen tehdy, kdyby tu bylo předpokladů pro ručení za škodu způsobenou jednáním cizím podle §§ 1313 až 1319 obč. zák. Žádného z případů uvedených v těchto ustanoveních zákona tu není, i sluší v té příčině zejména uvést: Předpisu § 1313 a obč. zák. užití zde nelze, poněvadž podle srovnalého přednesu stran není mezi

níni poměru smluvního, dle kterého by žalovaná byla povinna žalobci plniti, následkem čehož by státi jí bylo za zavinění pomocníka jako za zavinění vlastní. Že by však bylo pachtěře C, jakožto zástupce žalované ve správě domu považovati za osobu neschopnou podle § 1315 obč. zák., nebylo žalobcem vůbec tvrzeno, tím méně prokázáno. Z toho jde, že nedostává se zákonného důvodu právního pro závazek žalované k náhradě škody.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

Důvody:

Žalující strana uplatňuje ve svém dovolání dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci dle § 503 č. 4 c. ř. s. a shledává tento dovolací důvod v tom, že soud odvolací uznal, že ustanovení § 1311 obč. zák. na žalovanou stranu použití nelze, jelikož hotel, na jehožto chodníku žalobce dne 1. ledna 1918 úraz utrpěl, jest propachtován C-ovi a jelikož tím správa domu přešla na pachtěře, který jako zástupce vlastníka domu ve smyslu nařízení policejního silničního řádu pro město Olomouc o čištění a posypávání chodníku se starati měl, a že pachtěře C považovati nelze za osobu neschopnou ve smyslu § 1315 obč. zák. Tohoto důvodu dovolacího však zde není. Povinnost, chodník před domem čistiti a posypávati, náleží vlastníku domu neb jeho zástupci. Zvláštní formy neb zvláštního způsobu k ustanovení zástupce vlastníka domu, ku obstarávání prací a k dohledu nad výkonem těchto při čištění a posypávání chodníku není předepsáno. Tím, že hotel, na jehožto chodníku žalobce úraz utrpěl, byl dán do pachtu C-ovi, byl zároveň ustanoven zástupce vlastníka domu, aby zachovával předpisy policejního řádu, neboť s pachtem hotelu jest spojena jeho správa a dohled nad celým předmětem pachtu a tudíž i spojeno dovolené zastupování vlastníka domu, jak toho policejní nařízení města Olomouce ze dne 15. května 1899 č. 4898 vyžaduje. Pachtěř hotelu též převzal povinnosti vlastníka domu ohledně čištění a posypávání chodníku; neboť v odstavci X. smlouvy pachtovní ze dne 30. září 1914 jest výslovně ustanoveno, že pachtěř jest povinen všechny na vedení hotelu a restaurace se vztahující předpisy a ustanovení zachovávat. K těmto ku vedení hotelu se vztahujícím předpisům patří obzvláště uvedené policejní nařízení města Olomouce, dle kteréhož při náledí chodník podél domu nejpozději až do 8. hod. ranní od sněhu a náledí očistiti a kluzká místa pískem, zemí anebo popelem posypávati jest. Že by ustanovení zástupce majitele domu bylo oznámiti obecní radě, se v uvedeném policejním nařízení nevyhledává a není ustanovení takového zástupce od nějakého schválení závislým. Že by pak pachtěře C jako zástupce strany žalované při správě domu považovati bylo za neschopného, nebylo ani stranou žalující tvrzeno a nemohlo to tudíž býti ani vysloveno. Dovolání jest proto bezdůvodné, bylo je zamítnouti a rozsudek soudu odvolacího potvrditi.

Čís. 40.

V řízení o propůjčení cesty nezbytné (zák. ze dne 7. července 1896 č. 140 ř. z.) není dovolen dovolací rekurs proti usnesení rekursního soudu, jímž usnesení soudu prvního bylo zrušeno a téměř rozhodnutí ve věci uloženo.

(Rozh. ze dne 5. února 1919, RI 29/19.)

Nejvyšší soud odmítl jako nepřipustný dovolací rekurs do usnesení rekursního soudu (zemského soudu v Praze), jímž bylo zrušeno usnesení prvního soudu (okresního soudu v Kostelci n. Č. L.), vydané v řízení o propůjčení cesty nezbytné podle zák. ze dne 7. července 1896 č. 140 ř. z., a prvému soudu uloženo, aby ve hlavní věci rozhodl.

Důvody:

Zákon ze dne 7. července 1896 č. 140 ř. z. o cestách nezbytných je zákonem speciálním, jehož ustanovení jsou přizpůsobena zvláštnímu účelu, kterému slouží. S hlediska tohoto postupoval citovaný zákon při stanovení opravných prostředků, upraviv tyto samostatně a dopustiv v § 16 jakožto opravný prostředek rekurs, avšak, jak ze souvislosti s předcházejícím § 15 na jevo vychází, nikoliv neobmezeně proti každému rozhodnutí soudnímu, nýbrž pouze proti konečnému a věcnému rozhodnutí o propůjčení nezbytné cesty a o odškodnění. V daném případě nejedná se však o takovéto věcné rozhodnutí rekursního soudu; soud tento zrušil toliko usnesení okresního soudu, kterým po ukončeném řízení k návrhu žadatelů nezbytné cesty noví znalci ustanovení a další řízení nařizováno bylo, a uložil okresnímu soudu, aby ve věci hlavní rozhodl. Do takovéhoto rozhodnutí není však ve smyslu §§ 15 a 16 cit. zák. přípustný rekurs, zvláště když také civilní řád soudní vyslovuje v § 291 zásadu, že proti usnesením, kterými nabízené důkazy zavrženy byly, neb provedení důkazů nařizováno bylo, není dovolen zvláštní prostředek opravný. Náleželo proto dovolací rekurs jako nepřipustný zamítnouti.

Čís. 41.

Ode dne 28. října 1918 počínaje povoluje exekuci neb výkon exekuce na základě exekučního titulu, vzniklého v území bývalých království a zemí v říšské radě zastoupených mimo obvod československé republiky, soudní dvůr první stolice v § 82 ex. ř. stanovený.*

(Rozh. ze dne 5. února 1919, R II 17/19.)

K dožádání okresního soudu v Krakově nařídil okresní soud ve Frenštátě p. H. usnesením ze dne 7. prosince 1918 výkon exekuce, povolené usnesením prvějšího okresního soudu ze dne 2. prosince 1918. — Rekursní soud (krajský soud v Novém Jičíně) změnil k rekursu dlužníkovu usnesení prvního soudu a odmítl výkon exekuce. Důvody: Podle exekučního řádu ze dne 27. května 1896 č. 79 ř. z., jenž dle čl. 2 zák. ze dne 28. října 1918 č. 11 sb. zák. a nař. o zřízení samostatného státu československého zůstal prozatím v platnosti, jest k rozhodnutí o povolení navržené exekuce nebo navrženého výkonu exekučního na základě spisů a listin v cizozemsku zřízených příslušen sborový soud instance

* Viz, pokud jde o exekuci podle spisů a listin zřízených v německo-rakouském státě, nyní nařízení vlády ze dne 19. března 1919 č. 145 sb. zák. a nař.

první, u něhož má povinný svůj obecný soud ve věcech sporných (§ 82 ex. ř.), jenž na základě předložených spisů zkoumá, jsou-li tu podmínky v §§ 79, 80, 81 ex. ř. vyznačené. Ježto rozsudek proti povinnému vydaný byl vynesěn okresním soudem v Krakově, tedy v cizozemsku zřízen a povinný dle obsahu exekučního návrhu má své bydliště ve Frenštátě p. H., pokud se týče u soudu sborového první stolice v Novém Jičíně (§§ 65, 66 i. n.), jest toliko krajský soud v Novém Jičíně k povolení předmětné exekuce příslušen. Slušelo tedy rekursu vyhověti, výkon exekuce cizozemským úřadem povolené odmítnouti a soudu první instance naříditi, aby exekuční úkony již vykonané zrušil, až toto rozhodnutí druhé stolice nabude moci právní.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele.

Důvody:

Dovolací rekurs vychází z názoru, že rozsudek okresního soudu v Krakově, o němž stěžovatel opřel svůj exekuční návrh, dlužno vzhledem k tomu, že exekuční řád platí dosud nejen v Čechách a na Moravě, nýbrž také v Haliči, pokládati za platný exekuční titul ve smyslu § 1 ex. ř. a že proto byl okresní soud v Krakově příslušným k povolení navržené exekuce, kterou okresní soud ve Frenštátě jako exekuční soud ve smyslu § 17 ex. ř. jest povinen vykonati. Ani k tomuto právnímu názoru stěžovatelovu ani k jeho právnímu výkladu §§ 79 a násl. ex. ř. nelze přisvědčiti. Jakmile samostatný stát československý dle zák. ze dne 28. října 1918 č. 11 sb. zák. a nař. vstoupil v život, stala se od toho dne Halič oproti němu cizozemskem, s nímž mohou býti pouze mezinárodní styky udržovány. Okolnost, zdali v Haliči, pokud se týče u okresního soudu v Krakově platí dosud exekuční řád ze dne 26. května 1896 čís. 79 ř. z., jest nerozhodná; neboť ze státní samostatnosti československé republiky plyne, že exekučním titulem ve smyslu § 1 ex. ř. mohou býti pouze ony spisy a listiny, které ode dne 28. října 1918 vznikly v obvodu tohoto státu. Proto může v obvodě československé republiky býti exekuce na základě rozsudku okresního soudu v Krakově povolena a provedena jen a jedině za podmínek v §§ 79 a násl. ex. ř. blíže uvedených. Z té příčiny jest naříkané usnesení důvody k němu připojenými úplně opodstatněno.

Čís. 42.

Nepřípustnost určovací žaloby, když možno žalovati přímo o plnění.
— Zamítá-li se určovací žaloba pro nedostatek podmínek § 228 c. ř. s., není skutečnost, že se o meritu sporu nerozhoduje, o sobě důvodem pro zamítnutí žaloby pouze pro tentokráte.

(Rozh. ze dne 5. února 1919, Rv I 45/19.)

Žalobní prosba, která se domáhala toho, aby bylo uznáno právem, a) že žalovaný prodal žalobci určitý pozemek za 5000 K a b) že jest povinen, odevzdati mu jej a vydati příslušnou vkladní listinu, byla žalobcem

při ústním líčení omezena pouze na první část svého petitu, poněvadž žalovaný namítal nemožnost plnění z té příčiny, že prodal pozemek třetí osobě, která jej má již také v pozemkové knize připsaný. Žalovaný se proti této změně žaloby ohradil. První soud (okres. soud ve Slaném) ji však připustil, poněvadž ide o pouhé omezení prosby žalobní, a pustiv se do jednání o věci, zamítl žalobu z meritorních důvodů. — O d v o l a c í s o u d (zemský soud v Praze) vyhověl odvolání žalobcovu potud, že zamítl žalobu pouze pro tentokráte. V důvodech uznává, že provedená změna prosby žalobní jest pouhým jejím omezením. Jelikož však omezením tím se stala žaloba žalobou určovací po rozumu § 228 c. ř. s., domáhajíc se v podstatě své určení, že žalobce má proti žalovanému oblihačnický nárok z kupní smlouvy na odevzdání prodaného pozemku, bylo povinností soudu první stolice, aby předem zkoumal, jsou-li tu zákonné náležitosti určovací žaloby dle § 228 c. ř. s., to jest má-li žalobce právní zájem na tom, aby právní poměr byl co nejdříve na jisto postaven. Podmínky této zde však není; neboť žalobce mohl a z důvodů procesní ekonomie také měl, aby přešel dvěma sporům místo jednoho, žalovati ihned na příslušné plnění, které zamýšlí pro sebe odvozovati z tvrzeného právního poměru a z jeho nedodržení žalovaným, to jest na náhradu škody nebo interesse; v tomto smyslu mohl žalobní prosbu na odevzdání pozemku a vydání vkladní listiny dle § 235 odst. 4 c. ř. s. pozměnit. Jelikož jest určovací žaloba míněna jen pro ten případ, že nelze ještě žalovati na plnění, zájem na bezodkladném zjištění právního poměru, z kterého ono resultuje, zde však přes to jest a žaloba určovací nemá tudíž místa v případech, v nichž možno žalovati přímo na plnění, měl první soudce omezenou žalobu pro nedostatek zájmu na bezodkladném určení právního poměru zamítnouti a neměl se pouštěti do merita sporu. Právě proto však, že nelze o meritu věci nyní rozhodnouti a žalobci zůstává vyhrazeno, aby později žaloval buďsi na plnění neb, kdyby se později potřebný zájem vyskytl, na určení právního poměru, slušelo zamítnouti žalobu jen pro tentokráte.

Nejvyšší soud vyhověl z části dovolání žalovaného a zamítl žalobu nadobro.

Důvody:

Dovolání jest důvodno, pokud domáhá se zamítnutí žaloby vůbec. Správně dovodil odvolací soud, že po omezení žalobní prosby může se jen jednati o žalobu určovací. Procesní právo předpisuje z důvodů veřejných, že žalobce v určovací žalobě prokázati musí svůj zájem na určení práva nebo právního poměru. Neprokáže-li zájmu takového, musí důsledně se žalobou podlehnouti, poněvadž nevyhověl podmínkám procesním právem stanoveným. Není důvodu zamítnutí v takovém případě žalobu toliko pro tentokráte, takové zamítnutí přiči se procesnímu předpisu § 228 c. ř. s. Že o meritu sporu rozhodovati netřeba, není-li zájmu na zjištění, jest jen přirozeno a ničeho na věci nemění. Zamítl-li tedy odvolací soud žalobu toliko pro tentokráte, nelze to uznati za správné a bylo v tom směru rozhodnutí odvolacího soudu změnit a rozsudek prvního soudu obnoviti.

Žalobu o zrušení tržové smlouvy stran nemovitěho statku a vrácení jeho pro neplnění převzatých smlouvou povinností knihovně poznamenatí nelze.

Žalovanému nahraditi jest náklady na úspěšný rekurs jeho do povolení knihovní poznámky spornosti dle § 61 knih. zák.

(Rozh. ze dne 11. února 1919, R I 55/19.)

Vlastníci nemovitěho statku žalovali kupce jeho na zrušení tržové smlouvy a vrácení usedlosti z té příčiny, že kupec neplní převzatých povinností, a žádali zároveň o povolení knihovní poznámky spornosti vkladu práva vlastnického k nemovitěmu statku tomu. Soud první stolice (zemský soud v Praze) návrh na povolení knihovní poznámky zamítl, poněvadž nejde tu o neplatnost vkladu práva vlastnického k nemovitěmu statku a následkem toho nelze povolit navrhovanou poznámku ani podle § 61 knih. zák. ani podle §§ 378 a násl. ex. ř. — Rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) knihovní poznámku spornosti vkladu práva vlastnického povolil. **Důvody:** Tržovou smlouvou ze dne 6. srpna 1918 prodali žalující svůj nemovitý statek žalovanému, pro něhož také právo vlastnické v knize pozemkové vloženo bylo. Žalobou ze dne 19. října 1918 podanou domáhají se žalobci zrušení uvedené tržové smlouvy a vrácení usedlosti pro neplnění převzatých povinností se strany žalovaného. Běrou tím tudíž cestou sporu v odpor i vklad práva vlastnického, ježto smlouva dle vylíčení žaloby se zřetelem na ustanovení § 918 obč. zák. stala se ve skutečnosti neplatnou. Ustanovení § 61 knih. zák. není omezeno na případ původní neplatnosti tabulárního aktu, nýbrž vztahuje se i na případ, když neplatnost dodatečně odpadnutím právního titulu nestala. Domáháním se zrušení smlouvy domáhají se žalobci neplatnosti celého aktu i s vkladem práva vlastnického pro žalovaného a nabude též vyhověním žalobě platnosti dřívější věcné právo žalobců k usedlosti (§§ 20 lit. b, 61 knih. zák.). Neprávem proto zamítnul prvý soud návrh žalobců na povolení poznámky spornosti z důvodu, že nejde o neplatnost vkladu. Odůvodněnému rekursu bylo vyhověti a jak svrchu uvedeno uznati.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu žalovaného vyhověl, obnovil usnesení prvého soudu a uznal žalobce povinnými, aby nahradili žalovanému náklady na dovolací rekurs.

Důvody:

Dle § 61 knih. zák. jest poznámka spornosti přípustna jen tenkrát, když ten, kdo vkladem nějakým ve svém knihovním právu byl poškozen, vkladu pro neplatnost žalobou odpírá. V tomto případě však nebyli žalobci poškození vkladem práva vlastnického pro žalovaného, kterýžto vklad podle smlouvy kupní se žalobci uzavřené se stal s jejich souhlasem; žalobci neodpírají také tomuto vkladu pro neplatnost vkladu nebo kupní smlouvy, na základě níž vklad se stal, nýbrž domáhají se pouze rozhodnutí, aby kupní smlouva dle tvrzení jejich platně uzavřená dle

§ 918 obč. zák. následkem odstoupení jich od smlouvy byla prohlášena za zrušenou. Nejsou tu tedy podmínky § 61 knih. zák., který jakožto předpis výjimečný nepřipouští výkladu rozšiřujícího. Rovněž není žádost odůvodněna dle § 20 knih. zák., poněvadž nejde o vyznačení osobních poměrů, zejména nejde o omezení v disposičním právu žalovaného. Návrh na poznámku spornosti není opodstatněn ani jako prozatímní opatření po rozumu §§ 378 a násl. ex. ř., poněvadž jednak poznámka spornosti, která jest přípustna jen za předpokladů v § 61 knih. zák. stanovených, má jiný obsah a účinek než prozatímní opatření dle § 382 ex. ř., jednak ani tvrzený nárok ani nebezpečí žalobcům hrozící nebyly nijak osvědčeny. Slušelo proto usnesení prvého soudu návrh zamítající obnoviti. Ježto poznámka spornosti dle povahy své, jak též v motivech k čl. XIII. č. 7 uvoz. zák. k ex. ř. vysloveno, má povahu opatření prozatímního, byly útraty dovolacího rekursu návrhem žalobců vyvolaného dle §§ 41, 48, 50 c. ř. s., §§ 78, 394, 402 ex. ř. žalovanému přisouzeny.

Čís. 44.

Doplnění žalobního žádání o splnění smlouvy dodavací alternativním žádáním o případnou náhradu pro nesplnění jest přes odpor žalovaného dovoleno.

(Rozh. ze dne 11. února 1919, R I 56/19.)

Žalobce doplnil během rozepře žalobní žádání o splnění dodavací smlouvy tím způsobem, že žádal nyní buď splnění nebo náhradu pro nesplnění. — Soud první stolice (krajský soud v Plzni) doplnění to nepřipustil, poněvadž jeví se býti změnou žaloby po zahájení rozepře a žalovaný se proti té změně ohradil. — Rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) připustil doplnění žádosti žalobní. **Důvody:** Dle odst. 4 § 235 c. ř. s. není změnou žaloby, když beze změny důvodu žalobního žádání jest místo předmětu původně žádaného předmět jiný neb interesse. Ve sporu tomto žalobní důvod zůstal nezměněn a žalující doplnil pouze žalobní žádost, jež původně zněla na splnění smlouvy dodavací, v ten způsob, že žádá alternativně buď toto splnění nebo náhradu pro nesplnění. O rozšíření žádosti žalobní nelze tu mluvit, poněvadž nejsou žádány splnění i náhrada, nýbrž jen alternativně to neb ono, náhrada pak žádána jest jen ve výši 16.994 K 63 h, tudíž částkou mnohem nižší, než jest částka 35.000 K, kterouž oceněn byl v žalobě původní nárok žalobní. Není zde tedy změny žaloby ve smyslu § 235 c. ř. s., nýbrž dovolené doplnění žádosti žalobní. Ostatně i, kdyby toto doplnění pokládáno bylo za změnu žaloby, slušelo by jí připustiti podle 3 odst. § 235 c. ř. s., poněvadž podle povahy věci není obavy, že by změna ta přivodila podstatné stížení nebo podstatný průtah jednání.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu žalovaného nevyhověl,

neboť

správné, stavu věci a zákonu vyhovující důvody usnesení v odpor vztahého nejsou vyvráceny tím, co v dovolací stížnosti jest uvedeno.

Ručení uživatele krámu, jehož vchod jest nebezpečně zařízen, za následky tělesného úrazu z důvodu, že nevaroval vstupující buď nápisem na dveřích, neb po případě ústně. Schválení takového zařízení stavebním úřadem nezbavuje toho, kdo ho užívá, této povinnosti.

(Rozh. ze dne 11. února 1919, Rv I 52/19.)

Vstupující do krámu žalovaného, k jehož dveřím vedl z ulice stupeň tvořící zároveň práh dveří, upadla žalobkyně, která dříve s jinými koupěchtivými před krámem na vpuštění čekala a pak na pokyn žalovaného do něho vstoupila, hned za dveřmi a zlámala si nohu, poněvadž bezprostředně za prahem byla podlaha krámu o 10 cm níže položena nežli práh. Na její žalobu o náhradu škody uznal pr v ý s o u d (krajský soud v Mostě) právem, že nárok žalobní jest co do důvodu třemi čtvrtinami po právu. Zavinění žalovaného spatřoval prvý soud v tom, že týž jako uživatel krámu velkým počtem cizích lidí navštěvovaného neučinil pražádného opatření, aby odstranil neb aspoň zmírnil nebezpečí, které z vylíčeného zařízení prahu hrozilo osobám do místnosti vstupujícím a v ní neobeznámeným, a že neopatřil dveře krámu zvenčí aspoň nápisem, který by vstupující byl upozorňoval na stupeň za prahem. Část viny na úrazu nese však i žalobkyně, poněvadž, vstupující do místnosti jí celkem neznámé, nevěnovala náležitou pozornost místům, na něž po otevření dveří kladla nohu. O d v o l a c í s o u d (vrchní zemský soud v Praze) rozsudek tento potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Pokud jde o právní posouzení věci, postrádá dovolání taktéž důvodu. Žalobkyně zlámala nohu, když dne 18. srpna 1917, vcházejíc do krámu žalovaného, níže nežli práh položeného, pozbyla rovnováhy a upadla. Za bezprostřední příčinu pádu považuje rozsudek v odpor vzatý hlubší polohu krámu proti prahu a nedostatek upozornění na toto nebezpečství, pokud jde o osoby poměrů místních neznalé. Že žalobkyně o stupni dolů do krámu vedoucím nevěděla, soudí správně rozsudky nižších stolic z toho, že žalobkyně před delší dobou, asi 4 až 6 měsíců, pouze jednou v krámě byla. Kdyby i v tak dlouhé době dvakrát tam byla přišla, jak dovolání, ovšem mylně, z obsahu odvolacích spisů vyvozuje, nestačí pouhá návštěva krámu k tomu, aby se zvláštní poměry v paměť vstúpily, které nezavdaly příčiny ku povšimnutí. V kritické chvíli byly dveře do krámu uzavřeny. To zjistil soud procesní. I kdyby dveře byly zasklené, nebylo rozdílu mezi výší podlahy a prahu pozorovati, neboť nic podobného není zjištěno. V okamžiku, když se dveře rychle otevřely a žalující vkročila, rozdíl ten snad ihned se objevil. Ještě však pochybno, zdali člověk, připravující se ku kroku na rovině, může udržeti rovnováhu, když se nalézá náhle před nižší plochou, třeba by rozdíl výšek postřehl. Jest tedy takové zařízení vchodu do krámu nebezpečno a nebezpečí to každému člověku obvyčejných schopností pochopitelné. Z toho právem vyvozují soudy prvý a druhý stolice po-

vinnost žalovaného, upozorniti obecnstvo na nebezpečí, ať již vhodným nápisem neb ústně, jak se tu státi mohlo, ježto žalobkyni ku vstoupení do krámu vyzval. Schválení zařízení řečeného úřadem stavebním nezbavuje toho, kdo zařízení onoho užívá, ať jest vlastníkem domu neb pouhým uživatelem krámu, povinnosti právě uvedené. Povolení stavební, jež se řídí pouze předpisy stavebního řádu, nevylučuje možnost, že stavba zůstane v jistých směrech nebezpečnou, nedoplní-li se opatrnosti stavebním řádem žádané jinými dle času a místa potřebnými. Tak na příklad schodiště zůstane nebezpečno, neosvětlí-li se ve tmě a pod. Není tu přezkoumání jakéhosi rozhodnutí úřadu samosprávného, jestliže rozsudky nižších stolic uznávají, že zařízení vchodu do krámu žalovaného, ač bylo stavebním úřadem schváleno, nevylučovalo nebezpečství, zejména pro osoby místa neznalé. Proto také neshledávají zavinění jeho v tom, že vchod uvedeným způsobem zařídití dal, nýbrž, že nedal výstrahu obecnstvu vůbec nebo žalující zvlášt. Budiž připuštěno, že nebývá zvykem, upozorňovati při vchodu do obchodních místností na stupně do nich vedoucí. Tím však nenabývá uživatel místností práva, aby opomenul opatrnosti, která káže obyčejná způsobem postřehnouti nebezpečí, jak správně vyložil soud odvolací, poukazuje k §§ 335 a 431 tr. zák. Že ovšem také žalobkyně opomenula opatrnosti obyčejné, není sporno. Poměr viny její k vině žalovaného jest správně vyměřen; neboť dlužno zejména k tomu hleděti, že nebezpečství řečenému vydáno jest obecnstvo do krámu přicházející vůbec, že již i jiné osoby by tu byly upadly, kdežto žalobkyni omlouvá neznalost místa a překvapení. Jest tedy právní posouzení věci soudy nižšími správné a důvody jejich vývodu dovolání vyvráceny nejsou.

Čís. 46.

Nárok na náhradu škody proti zeměměřiči z důvodu, že jako znalec před soudem podal na základě chybného měření nesprávný posudek.

K otázce příčinné souvislosti mezi takovýmto zaviněním znalce a utrpěnou škodou a rozdělení příslušného právního břemene.

(Rozh. ze dne 11. února 1919, Rv I 68/19.)

Ve sporu s manželý C domáhali se manželé A soudního výroku, že manželům C nepřísluší služebnost odvádění vody z určitého pozemku přes jejich pozemek, zejména ne okapovou stružkou ležící ještě na pozemku jejich, že manželé C jsou povinni to uznati, zříditi jiné zařízení k odvádění vody a stružku zaházeti. Žaloba tato byla zamítnuta, poněvadž bylo posudkem inženýra a aut. civ. zeměměřiče B prokázáno, že zmíněná stružka neleží na pozemku žalovaných, nýbrž na sousední, jim do vlastnictví nepatřící parcele. S ostatními námitkami žalovaných a zejména s námitkou vydržení služebnosti se soud za tohoto stavu věci nezabýval. Když rozsudek tento nabyl moci práva, žalovali manželé A inženýra B na náhradu útrat, které musili, podlehnuvše v hořejším sporu, zaplatiti, jakož i nákladu, který jim vzešel soukromým novým přeměřením, tvrdíce, že B jako znalec měřil tehdy nesprávně, zanedbav pravidla svého umění, a že by, kdyby byl měřil správně, byl dospěl k výsledku, že stružka leží na pozemku manželů C. — Prv ý s o u d (krajský soud v Kutné Hoře)

žalobu tuto zamítl a odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) rozsudek tento potvrdil. V důvodech svých uvádí: Příčinná souvislost mezi zaviněním a utrpěnou škodou jest podstatnou náležitostí nároku na náhradu škody. Soudce o tomto nároku rozhodující musí se tedy z povinnosti úřední zabývat i touto otázkou i kdyby stranami nadhozena nebyla, a zkoumati, zda důkaz o této souvislosti byl podán. Není povinností žalovaného, aby dokazoval, že tu příčinné souvislosti není, neboť pro něho platí v pochybnosti právní domněnka § 1296 obč. zák., že škoda povstala bez jeho viny. Břímě důkazu padá tu na žalobce, kteří dokázati musí, že škoda jím způsobená by nebyla nastala, kdyby nesprávného posudku žalovaného tu nebylo, čili tedy, že jest škoda jejich v příčinné souvislosti s vinou žalovaného. Žalobci obmezili se pouze na tvrzení, že žaloba jejich podaná proti manželům C byla zamítnuta jedině na základě posudku žalovaného dle názoru jejich nesprávného a činí tohoto za škodu jim tím způsobenou odpovědným. Z rozsudků obou stolic ve sporu tom vynesných jest sice patrné, že jedinou a bezprostřední příčinou zamítnutí žaloby na oduznání práva sváděti vodu byl nález a posudek znaleců, že však byly proti žalobě vzneseny ještě další námitky, jimiž se žalovaní bránili a o nichž ve sporu rozhodnuto nebylo. Postačil-li soudu jeden důvod opírající se o posudek znalecký k zamítnutí žaloby, není tím ještě zjištěno, že ostatní námitky byly bezdůvodné. Není v tom tedy odporu se spisy, tvrdí-li rozsudek v odpor vzatý, že není jisto, zda by žalobu manželů A nebyl stihl stejný osud, kdyby posudek byl vyzněl jinak, snad v pravý opak, aneb kdyby ho vůbec nebylo. Důsledek, k němuž soud první stolice takto dospěl, pokládá soud odvolací za správný. Nehledí-li se ani k otázce vydržení služebnosti, byly v předchozím sporu tvrzeny ještě další okolnosti, které mohly míti vliv na jeho výsledek. Tyto okolnosti při rozhodování onoho sporu v úvahu vzaty nebyly. Nelze tedy tvrditi, že by byli žalobci spor vyhráli a škodu neutrpěli, kdyby byl znalec jiný správnější posudek podal. Nestačí také dokázati, že žalovaný nesprávný posudek podal, nýbrž bylo by nutno dokázati, že při správnosti posudku byli by žalobci ve sporu zvítězili. Takový důkaz jest však nemožný a žalobci to ani nenabízeli. Důkaz takový byl by i nepřipustný, poněvadž by znamenal opakování sporu již jednou právoplatně rozhodnutého. Soud první stolice tedy správně důkazy takové neprováděl a, poněvadž příčinná souvislost mezi škodou a vinou, podstatná to náležitost nároku na náhradu škody, prokázati se nedá, nebylo a není třeba prováděti důkazů o vině žalovaného. Není tu tedy neúplnosti řízení a věc byla po stránce právní i skutkové správně posouzena.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání, zrušil rozsudky obou nižších soudů a odkázal věc k soudu první stolici, aby ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dle rozsudku v původním sporu vydaného byl posudek žalovaného rozhodným důkazem, na němž založeno jest přesvědčení soudu o vlastnictví k sporné stružce, kteréž nutně vedlo k zamítnutí nároku na oduznání služebnosti. Ostatní námitky zůstaly nepovšimnuty. Byl tudíž posudek znalecký jedinou příčinou zamítnutí nároku toho. Jen to, co skutečně se

událo a jak se událo, může býti bráno v úvahu, nikoliv, co mohlo nastati. Proto nelze uvažovati o účincích ostatních námitek, které při rozhodnutí onoho sporu neměly vlivu. Nenáleží žalobcům dokazovati, že by při správném posudku jistě byli zvítězili, neboť to jest zcela jiná řada příčin a následků, nežli ta, z níž v tomto případě povstala jejich škoda, a pouze o tu jde. Naopak by žalovaný zbaviti se mohl ručení důkazem, že by škoda jistě byla nastala také tenkrát, kdyby nesprávnost jemu vytýkaná se nebyla stala. Není tedy možno přítomný spor řešiti, aniž by bylo zjištěno, zdali žalovaný při svém posudku zanedbal předpisy zákonné neb pravidla umění svého. Právní posouzení věci v rozsudcích obou soudů nižších jest tedy nesprávné a následkem jeho zůstalo řízení neúplným, poněvadž nebyly zjištěny skutečnosti, z kterých žalující vyvozují zavinění žalovaného a výši své škody (§ 503 č. 4 a 2 c. ř. s.). Poněvadž nedostatky řízení stejně již rozsudek první stolice jest stížen, byl mimo rozsudek druhé stolice zrušen též rozsudek první a uloženo soudu první stolice další projednání a nové rozhodnutí.

Čís. 47.

Pouhá oferta ve smyslu § 26 konk. ř., či oboustranná smlouva dle § 21 konk. ř.?

(Rozh. ze dne 11. února 1919, Rv I 70/19.)

V nájemní smlouvě, kterou firma A najala od firmy B její přádelnu, se všemi k ní náležejícími továrnami, staveními a pozemky a se vším závodním zařízením na dobu od 31. října 1917, bylo také stanoveno (v odst. IX.), že se najímající firmě vyhrazuje právo na dobu nájemní, v každém okamžiku celý nájemní objekt v rozsahu, jaký je této smlouvě základem, za určitou tržovou cenu ukoupiti. Dne 25. srpna 1915 byl uvalen na firmu B konkurs. Dne 3. října 1916 oznámila firma A správci konkursní podstaty, že užívá vyhrazeného jí práva kupního, a když to tento odmítl, žalovala konkursní podstatu na vydání tržové smlouvy ku knihovnímu vkladu způsobilé. Se žalobou touto byla však zamítnuta. Přihlásila proto pohledávku na náhradu škody dle § 21 konk. ř. ke konkursu, tvrdíc, že správce konkursní podstaty od kupní smlouvy ustoupil, a když při zkušebním stání byla správnost této její pohledávky popřena, žalovala konkursní podstatu firmy B na zjištění, že pohledávka ta jest po právu. — První soud (obchodní soud v Praze) uznal právem, že pohledávka žalující firmou ke konkursu přihlášená jako pohledávka konkursní po právu není. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) na odvolání žalující firmy rozsudek tento potvrdil. V důvodech svých uvádí: Spornou jest toliko právní povaha odstavce IX. smlouvy pachtovní. Odvolací soud sdílí náhled procesního soudu, že v čl. IX shledati sluší toliko ofertu, propachtující společností pachtující firmě učiněnou (během doby pachtovní, t. j. do 31. října 1917 předmět pachtu za cenu v pachtovní smlouvě naznačenou prodání) ve smyslu § 26 konk. ř., nikoli však oboustrannou smlouvu ve smyslu § 21 konk. ř. Podle svého pojmu vyhledává oboustranná smlouva, aby návrh jedné strany správně byl přijat. Oboje plnění navzájem souvisí, jedno druhé podmiňuje, spočívajíc na tomtéž právním důvodu. Naproti tomu jest oferta jednostranné prohlášení jedné strany, které nemůže po sta-

novou dobu čekací vzato býti zpět, jest to vyzvání k uzavření smlouvy. Poněvadž pak oboustranná smlouva má býti kupní smlouvou, vyhledává se dle všeobecných zásad určitost neb objektivní určitelnost jak předmětu tak ceny. Oferta v čl. IX pachtovní smlouvy obsažená nestala se podpisem smlouvy vzájemně vící kupní smlouvou. Ježto obě strany jsou kupci plného práva, nezáleží na tom, jakých slov užito pro ofertu v čl. IX smlouvy, záleží toliko dle čl. 278 obch. zák. na úmyslu stran. Právě slova »käuflieh zu erwerben« svědčí tomu, že propachtující chtěla pachtýřce toliko poskytnouti na příště právo, aby se prohlásila, zda propachtovanou továrnu koupiti chce, nikoli však, že ji již prodala. Není tu tedy výhrady odevzdání ani potestativní podmínky, nýbrž toliko jednostranná nabídka. Také s hlediska kupní smlouvy sluší souhlasiti s procesním soudem první stolice, že tu schází určitost předmětu a modalitů o převzetí dluhů a břemen, při čemž ze společenské smlouvy, pachtýřce ve sbírce listin přístupné, známo býti mohlo, že členové společnosti odevzdávají do společnosti pouze užívání strojů v továrně pachtované, vlastnictví k nim si vyhražujíce. Dispositivní předpisy zákona o splatnosti kupní ceny a převzetí břemen (§§ 1063, 1048—1051 obch. zák.) platí pouze, je-li tu skutečně kupní smlouva a neustanovily-li strany v té příčině ničeho výslovně; smlouva taková však uzavřena nebyla. Poněvadž tu jde o ofertu dle § 26 konk. ř., která do vyhlášení konkursu nad firmou B propachtující firmou přijata nebyla, pozbyla tato oferta dle § 26 odst. 3 konk. ř. vyhlášením konkursu platnosti, není tudíž správce konkursní podstaty na ni vázán. Ačkoli je správné tvrzení, že stačí každé prohlášení správce podstaty, že do oboustranného právního jednání nevstupuje a že pro případ takového prohlášení není třeba mu poskytovat k tomuto vyjádření zvláštní lhůtu dle § 21 konk. ř., nemá tato okolnost v tomto sporu významu, poněvadž o oboustrannou smlouvu ve smyslu § 21 konk. ř. nejde. Rozsudek spočívá tudíž na správném posouzení věci po stránce právní.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalující firmy.

Důvody:

Provádějíce dovolací důvod § 503 č. 4 c. ř. s. vytýká dovolání naříkavému rozsudku, že nesprávně pojímá ustanovení čl. IX smlouvy pachtovní jako nabídku ku koupi s určenou lhůtou k jejímu přijetí, kdežto ustanovení dotyčné sluší prý vykládati v souvislosti s ustanovením článků VIII a X zmíněné smlouvy jako ujednání o rozvázání smlouvy pachtovní a o vypořádání z rozvázání toho pro smluvníky vznikajících práv a závazků. Jest pravda, že za účelem odstranění likvidace při zrušení smluvního poměru se strany smluvní mnohdy již v původní smlouvě shodnou podmíněně na smlouvě najmě kupní, kteráž vyúčtování a vypořádání vzájemných nároků učiní zbytečným; avšak, aby tu právě takový případ byl, musily by obě strany smluvní býti vázány. Této náležitosti se však v daném případě nedostává, jak správně odvolací soud ve shodě s procesním soudem stolice první vyvodil, strany smlouvu pachtovní uzavírající neměly úmyslu, zároveň kupní smlouvu ani podmíněně uzavřít, nýbrž pachtýřka chtěla si jen zabezpečiti lhůtu ku přijetí učiněné jí nabídky se strany propachtujícího nabízeče, takže tu bylo jen jednostranné prohlášení jednoho smluvníka, jež nesmělo po stanovenou lhůtu čekací býti vzato zpět.

To zřejmě vyplývá nejen z doslovu smlouvy, jak soudy nižší stolice správně vyvodily, nýbrž i z neurčitosti předmětu, který by nutně musil přesně býti určen, aby nebylo nesrovnalosti vůle. Vždyť smlouvu pachtovní může uzavřít i pouhý poživatel a proto tato vztahovati se mohla i na stroje v závodu, jež byl předmětem smlouvy, jen používané, kdežto při smlouvě trhové byla by propachtující strana stroje, jež dle zjištění první stolice nepatřily žalované společnosti B, nýbrž byly výhradním vlastnictvím společníků, z převodu vlastnictví vyloučily. Proto také, jak správně nižší stolice vystihly, i kdyby tu ustanovení čl. IX za trhovou smlouvu pokládáno býti mohlo, nemohla by tato po právu obstáti pro nesrovnalost vůle stran ohledně předmětu jejího. Neboť kdežto strana žalující pokládala za předmět její nejen budovu, ale i zařízení, poněvadž vše to do pachtu přejímala, byla by se mohla vůle strany druhé vztahovati jen na budovy a nikoli též na stroje, jejichž jen používala, což mohla pachtýřka seznati ze smlouvy společenské, do níž mohla nahlédnouti u soudu rejstříkového. Marne tedy žalující strana snaží se vykládati článek IX smlouvy pachtovní jako ustanovení o rozvázání této smlouvy. Takové ustanovení obsahuje jen její článek VIII. Článek IX nemá s rozvázáním nic společného. Vždyť pachtýřka mohla nabídku v článku tom jí učiněnou přijmouti během celé doby pachtovní, nebylo třeba čekat až do rozvázání smlouvy. Že by přijetím nabídky a uskutečněním smlouvy trhové s likvidací sešlo, to byl by přirozený následek konsolidace, poněvadž by tu po uzavření trhové smlouvy práva a povinnosti spojily se v jedné osobě. Z toho však neplyne, že smlouva ta byla již v pachtovní úmluvě uzavřena. Žalující strana chtěla si pouze možnost takové smlouvy zabezpečiti a proto smluvila se stranou druhou, že tato nabídku kupní po čas trvání pachtu nesmí odvolati. Také z čl. X smlouvy nedá se nic na to odvozovati, že tu smlouva trhová byla smluvna, poněvadž tento článek urovnává jen poměry, které by se vyskytnouti mohly v případě požáru. Nesprávně uvádí dovolání, že mínění odvolacího soudu jest v rozporu s duchem konkursního řádu. Ten přece přesně stanoví, že jen při smlouvách přísluší straně druhé, když správce podstaty do smlouvy nevstoupí, náhrada. To proto, že tu smlouva byla a slušelo jí splniti. Ohledně pouhých konkursantových nabídek, kde ještě ke smlouvě nedošlo, platí ustanovení § 26 konk. ř., že jimi správce podstaty vůbec vázán není. Není tu tedy nesprávného právního posouzení.

Čís. 48.

Událost nastalá v osobě poškozeného není příhodou při dopravě (§ 1 zák. o ruč. žel.). — Příhoda taková může záležeti i v tom, že vkročil člověk do kolejí dráhy těsně před tím, než po nich jelo železniční vozidlo. — Příhodami při dopravě nejsou pouze události, které se přiči zákonu neb dopravním předpisům. — Zavinění zřízení dráhy může býti skutečností, která ruší z části účinky exkulpačního důvodu vlastního zavinění poškozeného (§ 2 zák. o ruč. žel.)

(Rozh. ze dne 11. února 1919, Rv I 92/19.)

Speditér C, kterého jeho povolání přivádělo často na nádraží, byl jednoho dne dopoledne, přecházeje koleje, zachycen lokomotivou, která se

zabývala posunováním vozů, poraněn a zraněn tak, že zemřel. Vdova po něm žalovala železniční erár na náhradu škody a placení doživotního důchodu. — První soud (obchodní soud v Praze) uznal, že nárok žalobkyně pozůstává co do důvodu polovicí po právu. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) nevyhověl odvolání finanční prokuratury a potvrdil rozsudek prvního soudu z těchto důvodů: Soud první stolice správně předpokládá, že posunování vozů lokomotivou náleží k úkonům služby dopravní, že tedy událost, která se při tom naskytne, spadá pod ustanovení § 1 zákona z 5. března 1869 č. 27 ř. z. S dalším názorem prvního soudu, že úchylkou od normální dopravy, tedy událostí, jest právě nehoda, již C zahynul, nelze však souhlasiti. Zmíněné ustanovení zákona vyhledává, aby tělesné zranění neb zahubení člověka bylo přivoděno událostí při dopravě. Musí tedy nejprve býti zjištěno, že nastala jakási událost, úchylka od pravidelné dopravy a že úraz jest následkem jejím. V této příčině tedy odvolání právem vytýká rozsudku nesprávné právní posouzení. Naproti tomu má soud odvolací za správné další důvody prvního rozsudku, pokud jde o zanedbání předpisů zřízení dráhy, tudíž nepravidelnost, kterou za událost podle uvedeného předpisu zákona pokládati sluší. V čl. 6 předpisů pro službu dopravní (č. XIX) ukládá se zřízencům dopravu provozujícím i těm, kteří ji řídí, aby udržovali pořádek a bezpečnost dopravy v nádražích a pečovali o zachovávání ustanovení §§ 96 a 102 dopravního řádu (cís. nařízení ze 16. listopadu 1851 č. 1 ř. z. z roku 1852). Tato ustanovení z a k a z u j í osobám, které nenáleží ku zřízencům dráhy vstupovati na koleje a ukládají zřízencům dráhy povinnost, osoby, které pouhého vyzvání nedbají, zadržeti. Znalec vykládá předpisy uvedené tak, že nepovažuje za úkol zřízenců, aby při posunování v první řadě dbali toho, blíží-li se někdo neopatrně kolejí, nýbrž aby v první řadě dávali pozor na koleje, po které se jeti má, a na signály dávané. Posudek jeho vyznívá tím způsobem, že chování zřízenců odpovídalo předpisům a že by se personálu dokonce za jistých poměrů vytýkati mohla pasivní resistence, kdyby přihlížel k tomu, zdali snad od skladiště nikdo nepřechází koleje, ačkoliv před početím lízdy v oblasti koleje, po níž se jeti mělo, nikoho neviděl. Soud procesní však zjistil, že zřízenci železniční trpěli nepovolaným osobám, zejména též C-ovi, přecházení přes koleje. Topič D doznal, že často viděl C-a přes koleje od staniční budovy ku skladišti a zpět choditi a to i, když se vozy přesunovaly. Také výhybkář E jej často viděl po kolejích choditi a napomínal jej proto. Oba tyto zřízenci byli zaměstnáni při přesunování v době úrazu. Měli tedy příčinu, aby nejen k tomu hleděli, co znalec za přední povinnost jejich uvádí, nýbrž, aby také toho si všímali, zdali někdo shovívavostí personálu sveden, nepřechází koleje, zejména když si byli vědomi, že zaměstnání při posunování jim nedovoluje, osobu, jež by do kolejí vkročila, zadržeti a tak zachrániti úrazu. Právem se tedy procesní soud nespokojil s výkladem znaleckým a shledal zejména, že topič D si nepočínal tak opatrně, jak mu povinnost kázala. Jedině on měl na parním stroji stanovisko takové, že pozorovati mohl, blíží-li se někdo ze strany jeho kolejím. Proto byl povinen dle čl. 131 (9) instrukce č. XIX ku zvláštní pozornosti a této ne dbal, když právě v místě, kde pro budku a stromy rozhledu neměl, příkládal, místo aby vyčkal, až bude moci se rozhlédnouti a zjistiti, že nebezpečí netrvá. V tomto směru pokládá soud odvo-

lací za správný názor soudu první stolice, že byly předpisy z a n e d b á n y a že nepravidelnost ta jest událostí v dopravě dle § 1 cit. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného eráru.

Důvody:

Dovolání opírající se toliko o dovolací důvod § 503 č. 4 c. ř. s. jest bezdůvodno. Nelze sice přisvědčiti k právnímu náhledu soudu odvolacího, že dlužno spatřovati příhodu při dopravě ve případě tomto dle § 1 zák. o ruč. žel. rozhodnou v tom, že byly zanedbány, pokud se týče přestoupeny jisté dopravní předpisy. Dlužno arci přiznati, že pojem příhody při dopravě ve smyslu zmíněného ustanovení zákona nesmí býti směřován nebo zaměřován se skutečností, že provozem železničním byl někdo poraněn neb usmrčen. Neboť z okolností, že § 1 zák. o ruč. žel. vyžaduje k tomu, aby platila tam stanovená zákonná domněnka a aby tedy mohlo býti použito tohoto zvláštního zákona, v dle prvotní příhody při dopravě, také ještě druhotní událost v osobě poškozeného, totiž jeho poranění nebo usmrcení, které musí příhodou první býti přivoděno, vyplývá zřejmě, že zákona o ruč. žel. nelze použiti tam, kde není kromě události nastalé v osobě poškozeného, také ještě příhody při dopravě železniční pro událost prvou kausální a časově jí předcházející. To nevádí však nikterak tomu, aby příhoda při dopravě ve případě tomto rozhodná byla shledávána již v tom, že C vkročil do kolejí právě v okamžiku, kdy po nich jeła posunovací lokomotiva, a v bezprostřední blízkosti této. Neboť ku pojmu příhody při dopravě ve smyslu § 1 zák. o ruč. žel. nevyžaduje se více, nežli událost v železničním provozu, odchylující se od obyčejného normálního průběhu věci, která jest o sobě způsobila, člověka zraniti neb usmrtiti, a nastala výlučně v osobě poškozeného. Zejména není nutno, aby se událost ta přičila některému předpisu zákona, dopravního řádu, instrukcí a pod. Poněvadž se pak děje provoz drah plného řádu vůbec a zejména i při posunování vozů ve stanici normálně na kolejích prostých překážek dlužno odchylku od tohoto pravidla a tudíž i příhodu při dopravě ve případě našem spatřovati nepochybně již v nenadále dopravní překážce, která se v osobě C-a postavila v cestu nepředvídaným způsobem další volné jízdy posunující lokomotivy a kterou dlužno přísně rozlišovati od později teprve následovavšího zranění a usmrcení C-ova, kdyžte přece nemusilo za okolností zvláště šťastných dojiti vůbec k jeho zranění. Poněvadž jest dále také prokázáno, že touto příhodou při dopravě byla v dalších důsledcích přivoděna smrt C-a, bylo plným právem použito předpisu § 1 zák. o ručební povinnosti dráhy a platí stanovená tam zákonná domněnka o zavinění žalovaného železničního podniku. Přestoupení jednotlivých dopravních předpisů, které se klade za vinu žalovanému železničnímu podniku, pokud se týče jeho orgánů, není pro rozhodnutí arci bez významu; přichází však v úvahu teprve v pozdějším stadiu tohoto rozhodnutí. Neboť když bylo právem shledáno, že jest tu příhoda při dopravě a že příhoda ta jest v příčinné spojitosti se smrtelným úrazem C-a, slušelo v druhé řadě, hledíc k námitce žalovaného eráru, že tu jest důvod sprostující jej ručení, totiž vlastní zavinění usmrceného, rozhodnouti dle § 2 zák. o ruč. žel. otázku, zda a do jaké míry jest žalovaný podnik sprostěn povinnosti k náhradě následkem vlastní viny C-a na příhodě při dopravě, spočívající v tom, že též vkročil neopatrně do ko-

lejí. Otázka tato jest výrokem prvního soudu vešedším v moc práva a spatřujícím zřejmě zavinění C-ovo v tom, že v myšlenky pohřben přecházel nevšimavě přes koleje, zodpovězena co do důvodu kladně. Zbývá tudíž ještě otázka, zda toto zjištěné vlastní zavinění C-a ruší domněnku o zavinění žalovaného podniku úplně či pouze z části a sprostuje-li tudíž žalovaný podnik povinnosti k náhradě dle § 2 zák. o ruč. žel. («v té míře») úplně, či pouze z části. I k této otázce dlužno však přisvědčiti; byly zjištěny také skutečnosti, které na druhé straně připouštějí závěr, že jest tu i konkurující spoluvina orgánů žalovaného podniku, záležející právě v přestoupení dopravních předpisů orgány těmi, jež bylo soudem odvolací mýlně pokládáno již za příhodu při dopravě. Jest to, jak soud odvolací věcně správně dovozuje, jednak přestoupení ustanovení čl. 6 předpisů pro službu dopravní (čl. XIX), jež spočívalo v tom, že orgány žalovaného podniku trpěly proti předpisům §§ 96 a 102 dopr. ř. přecházení nepovolovaných osob a zejména C-a přes koleje, a jednak nešetření předpisu čl. 121 (9) instrukce č. XIX topičem parostroje, který za jízdy zanedbal svou povinnost, touto instrukcí mu uloženu, dávatí zvláště bedlivě pozor na to, není-li nějaké překážky v jízdě neb nehrozí-li aspoň. Okolností, že znalec v záležitosti tohoto dvojnásobného zavinění orgánů žalovaného eraru zaujal stanovisko z části odchýlné, nemá rozhodujícího významu, poněvadž znaleci přísluší v otázce této pouze posudek, soudu však votum rozhodující a poněvadž otázka proveditelnosti těchto dopravních předpisů v praxi, v dovolání také nadhozená, se musí za všech okolností podříditi zamýšlenému jimi účelu ochrany publika před nebezpečími spojenými s provozováním železnic. Mimo to jde v obou shora naznačených směrech o přestoupení zákonů, jež zavazuje podle § 1298 obč. zák. toho, kdo se proti nim prohřešil, k náhradě škody, ač-li neprokáže, že mu bez jeho viny bylo zabráněno splnění jeho zákonný závazek. Slušelo proto bezdůvodné dovolání zamítnouti.

Čís. 49.

Pokud neprovedl cessionář bez úspěchu sporu proti cessori o zaplacení postoupené pohledávky, nemůže se proti cedentovi domáhati žalobou ani náhradního nároku, ani zaplacení původní pohledávky.

(Rozh. ze dne 11. února 1919, Rv II 15/19.)

K zaplacení svého dluhu 2500 K postoupil B firmě A svou pohledávku, která mu ve stejné výši příslušela proti C, a zaručil se za její správnost a dobytost. Poněvadž C, byv o postupu zpraven a k zaplacení postoupené pohledávky vyzván, pohledávku tu firmě A, popíraje její správnost, nezaplátil, žalovala jej firma A na zaplacení. Řízení o této žalobě bylo dle § 190 c. i. s. přerušeno a firma A podala, tvrdíc, že B v zahájeném sporu proti C správnost této pohledávky nedokázal, žalobu na zaplacení pohledávky proti B. — První soud (krajský soud v Novém Jičíně) žalobu tuto pro tentokráte zamítl a uvedl ve svých důvodech: Z vyličeného děje vychází, že postup pohledávky se stal za účelem placení a že cessionářka, uplatňující své právo z cesse, chce zažalováním postoupené jí pohledávky dosáhnouti zaplacení. Poněvadž však nemůže v této době požadovati zaplacení dvakrát, a to jak od cessa, tak od

cedenta, musila žaloba řízená proti tomuto, býti pro tentokráte zamítnuta. V podstatě cesse, provázené zárukou za správnost a dobytost pohledávky, leží, že žalující firma musí dříve vyčkati právoplatného rozhodnutí o své žalobě podané proti C; teprve, až bude právoplatně rozhodnuto, že postoupená jí pohledávka proti C po právu není, bude se moci hojiti na žalovaném s poukazem na to, že se za správnost a dobytost postoupené pohledávky zaručil. Pro rozhodnutí této rozepře jest bezvýznamno, že žalující u příležitosti cesse prohlásila, že nemá chuti vésti proces s C, načež prý jí žalovaný ujišťoval, že pohledávka ta jest nepochybná, správná a již dávno splatná a že C jí ihned, jakmile bude o cessi zpraven, zaplatí. Neboť přes to, že byl C o postupu zpraven, a přes to, že odmítl zaplacení, uváděje, že ničeho dlužen není, neodvolala žalující firma cessi a nežádala zaplacení na žalovaném, nýbrž, opírajíc se o nároky, které prý přísluší žalovanému a které jí byly postoupeny, žalovala naopak jako cessionářka cessa. Musí tudíž předem vyčkati, jak to se žalobou touto dopadne, neboť od toho bude teprve záviseti, zda a jaký nárok jí, pokud jde o postoupenou pohledávku, přísluší proti žalovanému. Slušelo proto tuto žalobu jako předčasnou pro tentokráte zamítnouti. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Brně) rozsudek tento v podstatě z týchž důvodů potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalující firmy.

Důvody:

Vzhledem k tomu, že žalovaný svou pohledávku proti C žalující straně úplně postoupil a že následkem toho pro nedostatek nějakého zvláštního jiného ujednání ručí, přestav býti věřitelem svého dlužníka, podle § 1397 obč. zák. za pravost a dobytost této pohledávky, která postupem přestala býti součástíkou jmění postupitelova, jest pro rozhodnutí tohoto sporu úplně lhostejno, zdali postup byl proveden na místě zaplacení, nebo pouze za účelem zaplacení. Neboť v žádném z těchto důvodů nemůže cessionář proti cedentovi nastoupiti žalobou, ať už jde o uplatnění původní pohledávky neb o vymáhání náhradního nároku, dříve, dokud spor proti C-ovi jako postoupenému dlužníku neprovedl. Poněvadž postup zůstal v platnosti, jest jedině žalující firma jako cessionářka oprávněna, pohledávku jí postoupenou na dlužníka o postupu zpraveného dobytí, a dokud úplným provedením tohoto sporu není zjištěno, že pohledávka postupitelova u C jest nedobytna, jest rozhodování o žalobě, sloužící za podklad sporu, o nějž tu jde, vyloučena. Poněvadž dle toho není opodstatněn dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci, bylo dovolání zamítnuto.

Čís. 50.

Místnosti najaté speditérem k umístění koní, vozů a píce pro koně jsou obchodními místnostmi po rozumu § 1 cís. nař. ze dne 20. ledna 1918 č. 21 ř. z. (pokud se týče § 1 min. nař. ze dne 17. prosince 1918 č. 88 sb. zák. a nař.).

(Rozh. ze dne 11. února 1919, Rv II 77/19.)

Vlastník domu vypověděl speditéru místnosti ve svém domě najaté a to konírnu, kolnu pro vozy a místnost nad ní na půdě pro krmivo. Vy-

povězený vznesl proti výpovědi námitky. Vypovídající tvrdil, že speditér má svůj obchod jinde, v jeho domě obchod svůj neprovozuje, jelikož tam nikdy zboží na vozy nenakládá a neodvází a jelikož nábytkové vozy tam vůbec nejsou umístěny, tak že místnosti najaté v domě vypovídajícího nelze považovati za obchodní místnosti a jim přiznati ochrany nař. zc dne 20. ledna 1918 č. 21 ř. z. Kromě toho však má prý vypovídající důležitý důvod k výpovědi po rozumu § 7 řečeného cis. nař., ježto vypovězený užívá místnosti ke značné škodě jeho, nechávaje vozy na dvoře státi, takže jimi jest mnohdy celý dvůr zastaven. — První soud (okresní soud v Brně-město) zrušil výpověď. Důvody: Obchodními místnostmi dlužno rozuměti místnosti potřebné k provozování obchodu. Jelikož vypovězený jako speditér potřebuje k provozování svého obchodu i vozů a koňů a jich skutečně také užívá, jak vypovídající sám přiznává, potřebuje k jich umístění nutně také místnosti, jež pak považovány býti musí za místnosti obchodní. Nebylo by vypovězenému nikterak pomozeno, kdyby sice jeho písařna v jiné ulici požívala ochrany cis. nařízení, ona však přes to se musil vzdáti obchodu, jelikož by neměl místnosti pro koně a vozy. Uzavřená mezi stranami nájemní smlouva jest tudíž podrobena nařízením o ochraně nájemců a může býti pouze z důležitých důvodů vypovězena. Důvodu k výpovědi vypovídajícím uplatňovaného tu však není; neboť jednak není vypovězený, jak vypovídající sám tvrdí, oprávněn k používání dvora, ježto ho nenajal, a může vlastník beze všeho vyklizení dvora se domáhati, nikoli však zrušení nájemní smlouvy; jednak nelze v udaném používání dvora spatřovati značnou újmu ve smyslu § 1118 obč. zák., ježto vypovídající ani netvrdil, že by dvůr tím byl nějak poškozen, aneb že by nájemníci domu byli ve svých právech zkracováni. — Odvolací soud (zemský soud v Brně) rozsudek prvního soudu ze správných jeho důvodů potvrdil, k nimž připojil jen ještě toto: Obchodními místnostmi rozuměti dlužno všechny místnosti, jež slouží účelům obchodním. Že koňů a vozů jest nutně třeba k provozování obchodu zasílatelského, o tom nemůže býti vážné pochybnosti. Místnosti potřebné k umístění jich sluší tudíž počítati k místnostem obchodním, i jest lhostejno, nakládá-li neb skládá-li se v místnostech těch zboží čili nic. Totéž platí přirozeně i ohledně krmiva, potřebného pro koně. Na takovéto místnosti užití jest proto nařízením o ochraně nájemců. K opačnému názoru odvolatelovu, že rozuměti jest místnostmi obchodními toliko ony ubikace, v nichž se obchod sám provozuje, a že místnosti, jež slouží pouze k umístění dopravních prostředků, za místnosti obchodní považovány býti nemohou, nelze přisvědčiti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání vypovídajícího.

Důvody:

Dovolání opírající se o revisní důvod § 503 č. 4 c. ř. s. vytýká naříkanému rozsudku, že odvolací soud, pokládaje za místnosti obchodní ony prostory, které slouží obchodním účelům nájemcovým, nesprávně dospěl k názoru, že i místnosti pro koně, a vozy náležejí k místnostem obchodním, poněvadž žalovaný jako speditér potřebuje koňů i vozů ku provozování svého obchodu. Tento věcně úplně správný názor odvolacího soudu dovolatel vlastně sám uznává, neboť jeho v dovolání obsažené tvrzení,

že obchodními místnostmi jsou pouze ony, které slouží účelům obchodu nájemcem provozovaného, t. j. kterých se k vykonávání obchodu nebo živnosti nájemcovy nějakým způsobem skutečně užívá, praví pouze jinými slovy totéž, proti čemu ve svém dovolání brojí. Dovolatel připouští sám, že speditér při svém obchodu potřebuje koňů i vozů a, poněvadž je samozřejmo, že ani vozy ani koně nejsou a ani nemohou býti stále v činnosti, plyne z toho nutně, že i ony místnosti, do nichž jsou na dobu, kdy činnost v obchodě speditérově ustala, koně odvedeni a vozy dopraveny, slouží k obchodním účelům speditéra, jenž je právě k tomu cíli najal. Proto jest mylným názor dovolatelův, že obchodními místnostmi lze zvatí jen ona místa, v nichž nájemce svůj obchod sám také fakticky provozuje; tímto tvrzením ocitá se v odporu s tím, co, jak bylo shora uvedeno, po této stránce dříve tvrdil.

Čís. 51.

Usnesení, vynovujícímu návrhu na povolení pojištění důkazů, nemůže býti odporováno opravným prostředkem, třeba vydáno bylo teprve druhou stolicí.

Ku zmatečnosti, vzešlé v nižší stolicí, může vyšší stolice přihlédnouti pouze tehdy, doví-li se o ní za příležitosti opravného prostředku podle zákona přípustného.

(Rozh. ze dne 12. února 1919, R II 14/19.)

Návrhu na povolení pojištění důkazů dvěma svědky věku již valně pokročilého pro zamýšlený spor proti obci B o tom, že jí nepřisluší právo jízdy přes pozemky navrhovatelovy, první soudce (okresní soud v Tišnově) nevyhověl, poněvadž se bude ve sporu, jež navrhovatel proti obci zahájiti zamýšlí, jednati o veřejnost cesty, k tomu však jsou povolány nikoliv soudy, nýbrž pouze správní úřady, pročež soud ani k povolení pojištění důkazů pro tento spor povolán není. — Rekursní soud (zemský soud v Brně) vyhověl návrhu. Důvody: Navrhovatel chce užití zmíněných důkazů, jež si chce pojistiti, ve sporu s obcí B o tom, že jí nepřisluší právo vozní cesty přes pozemky, které jsou dle tvrzení jemu knihovně připsány a tedy jeho soukromým vlastnictvím. Bude se tedy v zamýšleném sporu jednati o otázku čistě soukromoprávní (actio negatoria). Na tom nic nemění, bude-li ve sporu namítáno, že dotyčná cesta jest veřejná a přijde-li následkem toho ve sporu zamýšleném i tato otázka na přetřes. Okolnost tato mohla by případně vésti toliko ku přerušení řízení, čím by pak výslech svědků ve sporu zahájeném byl ovšem oddálen. Nejvyšší soud odmítl odvolací rekurs obce B jako nepřipustný.

Důvody:

Podle § 386 odst. 4 c. ř. s. nemůže usnesení, vyhovující návrhu na povolení pojištění důkazů, v odpor vzato býti opravným prostředkem. Zákon nerozpoznává, povolil-li pojištění důkazů soud první stolice či teprve soud stolice druhé. Zde povolil pojištění důkazů soud rekursní změniv usnesení prvního soudu, jež návrh na povolení pojištění důkazů zamítl.

Dovolací rekurs jest tedy nepřipustný. K názoru projevenému v dovolacím rekursu, že jest tento přípustný přes poslední odstavec § 386 c. ř. s., ježto prý jde o otázku zmatečnosti povoleného řízení, k níž má dle § 42 i. n. přihlédnouti i vyšší soud v každém stadiu řízení, přísvědčiti nelze. Neboť jest ovšem pravda, že ke zmatečnosti přihlédnouti sluší i vyššímu soudu v každém stadiu řízení, to však předpokládá vždy, že vyšší soud o zmatečnosti nabude vědomosti, vyřizuje opravný prostředek formálně přípustný. Není-li tu takového dle zákona přípustného opravného prostředku, odňata jest tím vyššímu soudu možnost, obírat se věcí samou, i nelze již zmatečnost řízení, byť byla nastala, napravit. Zde jest tomu tak, soud třetí stolice shledav, že dovolací rekurs jest dle § 386 odst. 4 c. ř. s. nepřipustný, musil jej odmítnouti a neměl již po zákonu možnost, aby zkoumal, zda řízení jest zmatečné čili nikoliv.

Čís. 52.

Převzetím inventované pozůstalosti proti zaplacení pozůstalostních dluhů a vyplacení dědičských podílů nestává se přejímatel dědicem. — Převzetí takové není také koupí dědictví dle § 1278 obč. zák. — Přejímatel není tu zejména povinen, platiti zůstavitelovy dluhy do inventáře neopjaté.

(Rozh. ze dne 12. února 1919, Rv I 17/19.)

Pozůstalá vdova B, která při projednávání pozůstalosti po svém manželu uplatňovala jen svůj nárok dle § 757 obč. zák., kdežto se za dědice přihlásily podmíněčně dvě nezletilé zůstavitelovy děti, a která při dalším jednání převzala dědičským narovnáním soudem schváleným veškeré inventované pozůstalostní jmění proti tomu, že zaplatí pozůstalostní dluhy a vyplatí nezletilým dětem dědičské podíly, byla zůstavitelovým otcem A žalována na zaplacení zápůjčky, kterou týž prý poskytl zůstaviteli za jeho života a která do inventáře mezi pozůstalostní dluhy pojata nebyla. — První soud (krajský soud v Kutné Hoře) zamítl žalobu pro nedostatek pasivní legitimace a žalobě na straně žalované a o d o l a c í s o u d (vrchní zemský soud v Praze) rozsudek tento potvrdil. V d ů v o d e c h svých praví: Žalobce domáhá se zaplacení své pohledávky od žalované jakožto universální dědičky jejího zemřelého manžela. Tou však žalovaná není. K pozůstalosti se přihlásily nezletilé zůstavitelovy děti. Vdova činila nárok na užívání čtvrtého dílu pozůstalosti. Převzetím veškeré pozůstalosti se všemi břemeny a dluhy nestala se universální nástupkyní zůstavitele. Smír sepsaný při projednávání pozůstalosti není kupem dědictví ve smyslu § 1278 obč. zák.; neboť nic nenasvědčuje tomu, že by žalovaná tímto smírem se byla zavázala, zaplatiti též nějaké další, při projednávání pozůstalosti neznámé a později na jevo vyšší dluhy, aneb že by nabyla jím nároku na jmění zůstavitelovo, snad později se vyskytující, že by tedy byla chtěla uzavřít smlouvu odvážnou dle § 1278 obč. zák. Dohodnutí to jest pouze koupí inventovaných aktiv s převzetím sepsaných pasiv pozůstalosti a podílů nezletilých dětí, nevztahuje se však na dluhy do inventáře neopjaté, jako neposkytuje žalované nároku na jmění zůstavitelovo, které by snad později na jevo vyšlo. Následkem toho

není žalobce, jehož pohledávka do inventáře pojata nebyla, oprávněn, dle § 1278 obč. zák. zaplacení její od žalované požadovati. Žalovaná nad to z pozůstalosti vlastně ničeho neobdržela. Dle spisů pozůstalostních obnášela čistá pozůstalost 2664 K. Žalovaná zavázala se dle dohodnutí shora zmíněného vyplatiti každému z obou pozůstalých dětí 3000 K, tedy daleko více, než činila čistá pozůstalost. Poněvadž pak dědicové ručí dle § 821 obč. zák. po odevzdání pozůstalosti za dluhy pozůstalostní v případě zřízení inventáře jen dle poměru svých dědičských podílů, jest zjevno, že žalovaná, která žádného dílu pozůstalosti neobdržela, k zaplacení pohledávky žalobcovy povinna není.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

D ů v o d y:

Jak nižší soudy na základě příslušných pozůstalostních spisů zjistily, přihlásily se k pozůstalosti jako dědici nezletilé zůstavitelovy děti výměněčně ze zákona, pozůstalá vdova pak, nynější žalovaná, činila nárok na požívání čtvrtého dílu pozůstalosti. Právo pozůstalého manžela dle § 757 obč. zák. není však svou právní povahou právem dědičským. To vyplývá z § 532 obč. zák., dle kterého je právo dědičné výlučné právo, ujeti se držby celé pozůstalosti neb části její stanovené v poměru k celku, tudíž právo, nabytí vlastnictví celku neb části. Předmětem práva vyhrazeného pozůstalému manželu dle § 757 obč. zák. není však vlastnictví pozůstalosti, nýbrž jen požívání její a nemohlo by právo to ani tehda přicházeti v úvahu jakožto právo dědičné, kdyby se žalovaná byla přihlásila k pozůstalosti po svém manželu za dědičku. Že žalovaná nestala se dědičkou převzetím inventované pozůstalosti, je zřejmo. Žalovaná není proto dědičkou, tím méně universální dědičkou po zemřelém manželu, nemůže pozůstalost jeho zastupovati, poněvadž reprezentanty jejími mohou býti po rozumu § 547 obč. zák. jen dědicové. V důsledku toho není žaloba, domáhající se zaplacení proti žalované jako dědičce resp. universální dědičce, oprávněna a byla tudíž právem zamítnuta. To tím spíše, když odvolací soud správně dovodil, že žalovaná, i kdyby se snad za dědičku považovati měla, k zaplacení pohledávky žalobcovy by povinna nebyla, ježto dědicové dle § 821 obč. zák. ručí po odevzdání pozůstalosti za dluhy pozůstalostní v případě zřízení inventáře jen dle poměru svých dědičských podílů, žalovaná však, ona převzala daleko větší výplaty nežli čistá pozůstalost činila, z pozůstalosti vlastně ničeho neobdržela. Odvolací soud uznal ve shodě s prvou instancí naprosto správně, že povinnost žalované ku zaplacení není dána ani ve smyslu § 1278 obč. zák. Jak z pozůstalostního spisu na jevo vychází, byla pozůstalost jak co do aktiv tak i co do pasiv zevrubně sepsána a bezprostředně na to bylo uzavřeno dědičné narovnání. Z toho dlužno usuzovati, že strany měly při vyjednávání smíru na mysli jen ona aktiva a pasiva, která jsou v předchozím inventáři seznámena, a dlužno proto za předmět kupu považovati vypočtená aktiva, za cenu kupní pak převzaté dluhy a dědičské podíly. Nebylo proto prodáno dědictví jako celek, povaha koupě dědičké záležitosti však právě v tom, že se přenáší dědictví jako celek, že tudíž kupující nastupuje úplně na místo dědicovo. To by mělo v zápětí, že na jevo vyšší snad nové jmění nepřipadlo by dědicům, nýbrž kupitelům dědictví. To však strany nezamýšlely a

nelze proto zmírněný smír považovati za koupi dědictví, nýbrž za obyčejnou koupi inventovaného jmění. Vzhledem k tomu vztahuje se povinnost ku zaplacení pozůstalých dluhů jen na ty dluhy, které byly výslovně převzaty, totiž na ty, které jsou v inventáři uvedeny. Byla proto žaloba zamítnuta právem i s tohoto hlediska a je právní posouzení věci se strany soudu odvolacího i v tomto ohledu bezvadným. Dovolací důvod § 303 č. 4 c. ř. s. není tudíž dán.

Čís. 53.

Nepřípustnost pořadu práva pro žalobu na náhradu škody z důvodu, že při pouličních výtržnostech, při nichž bylo přivoláno vojskem použito zbraně, byl zabit člověk.

(Rozh. ze dne 18. února 1919, R I 63/19.)

Rodiče syna, který byl při pouličních výtržnostech, při nichž přivolané vojsko použilo zbraně, zastřelen, žalovali československý stát za bývalý c. a k. vojenský erár na náhradu škody. — Prvým soud (okresní soud pro Staré město a Josefov v Praze) odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva z těchto důvodů: Po zákonu náleží soudům rozhodovati pouze v záležitostech občanských a to jen potud, pokud nejsou zvláštními zákony přikázány úřadům jiným (§ 1 j. n.). Za občanské záležitosti lze považovati jen takové spory, kde se uplatňovaný nárok odvozuje anebo dá odvoditi z práva soukromého, jež je souhrnem zákonů, upravujících soukromá práva a povinnosti občanů mezi sebou. Úprava práv a povinností občanů proti státu a naopak není předmětem práva soukromého, nýbrž zasahuje do práva veřejného, jehož úpravou se občanský zákoník nezabývá, a nelze proto jeho ustanovení užití k řešení otázek povahy čistě veřejnoprávní. Žalobou touto uplatňuje žalobce nárok na náhradu škody proti státu a dlužno proto vzhledem k ustanovení § 1338 obč. zák. zkoumati, byla-li škoda způsobena porušením soukromých práv žalobcových. Po stránce této tvrdí žalobci, že smrt jejich syna byla způsobena při výtržnostech pouličních, k jichž zdoání bylo přivoláno vojsko, a že syn byl zastřelen vojáky. Toto tvrzení žalobní označuje výhradně veřejnoprávní povahu nároku žalobního; neboť při udržování pořádku při pouličních výtržnostech vykonává stát svými orgány výsostní právo, výlučně jen jemu příslušící, a jeho úkol, aby veřejný pokoj, pořádek a bezpečnost byly chráněny, a opatření k dosažení tohoto cíle učiněná, jakož i jich provedení jsou povahy veřejnoprávní. Ježto pak k nepřípustnosti pořadu práva dlužno hleděti vždy a z moci úřední, nezbylo, než žalobu odmítnouti (§ 240 odst. 3 j. n.). — Rekursní soud (zemský soud v Praze) vyhověl rekursu žalujících, zrušil usnesení v odpor vzaté a uložil prvému soudu, aby nehledě k důvodům svého usnesení, žalobu po zákonu vyřídil. V důvodech svých uvádí: Podle § 1338 obč. zák. dlužno právo na náhradu škody jako jiné právo soukromé z pravidla uplatňovati u řádného soudce, tedy podle § 1 j. n., pokud jde o občanské právní záležitosti, u soudů v tomto předpisu uvedených. Bylo proto zkoumati, jaký je právní zdroj škody, žalující stranou požadované. Soud první stolice dospěl k tomu, že v žalobě je tvrzeno, že smrt syna žalobců způsobena

byla při výtržnostech pouličních, k jichž zdoání bylo přivoláno vojsko, a že syn byl zastřelen vojáky. Dle obsahu žaloby není však tento úsudek prvního soudu správným. Ze žaloby plyne, že je žalováno proto o náhradu škody, poněvadž vojsko, nedbajíc zákonných předpisů o používání zbraní a nemajíc k tomu podnětu, neboť na ulicích bylo ticho a klid a pořádek v nejménším nebyl porušen, použilo zbraně protizákonně a zavinilo tím smrt syna žalobců. Dle vylíčení žaloby není tedy příčinou náhradního nároku žalobního výkon výsostního práva státu, záležející v udržování pořádku za pouličních výtržností, nýbrž byl to nezákonný postup orgánů státu. Podle toho byla škoda, jejíž náhrady se žaloba domáhá, způsobena žalobci porušením jeho soukromých práv a náleží proto rozhodovati o ní dle § 1 j. n. soudům. Byl tedy žalobcům neprávem odepřen podle § 240 odst. 3 c. ř. s. pořad práva a slušelo proto vyhověti jeho rekursu.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu žalovaného státu a obnovil usnesení soudu prvního.

Důvody:

Dle § 1 j. n. přísluší soudům z pravidla rozhodovati pouze o nárocích z práva soukromého. Výjimky z toho upraveny jsou zvláštními zákony, tak příkladmo: zákonem syndikátním, zákonem ze dne 21. března 1918 č. 109 ř. z. o náhradě škody osobám neprávem odsouzeným, zákonem ze dne 13. srpna 1918 č. 316 ř. z. o náhradě za plnění k vojenským účelům, § 491 tr. ř., jakož i § 4 zák. ze dne 9. července 1894 č. 161 ř. z. o náhradě za tiskopisy neprávem zabavené a j. v. Z toho plyne, že, kde se jedná o nárok opírající se o právo veřejné, soudům z pravidla rozhodovati nepřislouší, ač-li tu jde o nárok dle § 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918 č. 4 Sb. z. a nař. Zásada zde projevená platí plnou měrou též o nárocích z důvodu náhrady škody, poněvadž § 1338 obč. zák., který přikazuje podobné spory řádným soudům, právě předpokládá, že nárok ten má svůj základ v právu soukromém, což obč. zákoník ve svém § 1 výslovně vytknul. Nárok sporný odůvodňuje se tím, že smrt syna žalobců způsobena byla při výtržnostech pouličních, k jichž zdoání bylo přivoláno vojsko. Skutková udání žaloby vylučují jakoukoliv pochybnost, že vojsko bylo povoláno a také zakročilo výhradně ku zdoání výtržností jako ochránce a strážce veřejné bezpečnosti, tedy u vykonávání výsostních práv státu samotnému výhradně příslušejících za účelem sřežení bezpečnosti, potlačení nepokojů, ochrany majetku, tedy v zájmu veřejném. Otázka, zda stát jest povinen k náhradě škody z důvodu toho, že jeho zřízení u výkonu úředních výkonů svých třetím osobám škodu způsobili, dá se však řešiti jedině na základě předpisů práva veřejného. (Randa, Schadenersatzpflicht, 3. vyd. na str. 91.) Zde nepatří zásady práva soukromého, neboť rázu soukromoprávního jsou pouze ona práva majetková, jichž vznik jest neodvislým od vztahu jednotlivce ku státu neb k jiné veřejné korporaci, neb neodvislým od vzájemného vztahu těchto. Ve sporném případě jde tudíž o poměr čistě veřejnoprávní mezi státem jako celkem a jednotlivými občany a na takové případy nelze užití pravidel práva soukromého. Náš případ týče se výkonu čistě výsostních práv jedině státu vyhrazených a pro ty platí zvláštní zákony a předpisy, různící se od ustanovení, která jsou

směrodatna pro občanské právní věci ve smyslu § 1 i. n. Z důvodů těchto sluší prohlásiti, že pro rozhodování sporného nároku není pořad práva přípustným. Bylo proto usnesení v odpor vzaté jako právně mylné k dovolacímu rekursu žalované strany změneno a usnesení prvního soudu obnoveno.

Čís. 54.

Splnění nároku na dodání díla proti současnému zaplacení mzdy lze vymáhati dle § 353 ex. ř. Mzda vyrovná se vyúčtováním na zálohu.

(Rozh. ze dne 18. února 1919, R I 73/19.)

Soudním smírem ze dne 7. června 1918 zavázala se strana povinná, že straně vymáhající kusy nábytku tam uvedené v cenách tam jmenovaných do dne 6. září 1918 pod exekuci zhotoví a dodá, naproti čemuž se strana vymáhající zavázala, že straně povinné obnosy cen kusů nábytku při dodávce každého jednotlivého předmětu zaplatí. Poněvadž dlužník nábytku nedodal, navrhl věřitel proti němu exekuci dle § 353 ex. ř. — První stolice (okresní soud v Klatovech) exekuci povolila. — Rekursní soud (krajský soud v Plzni) exekuční návrh zamítl, uváživ: Na straně dlužníka jde o závazek k plnění zhotovením a dodáním kusů nábytku s tím omezením, že tato jeho povinnost nastane teprve tehdy, když strana vymáhající ujednanou cenu za jednotlivé předměty současně při dodávce každého jednotlivého předmětu mu zaplatí, tedy, až dlužník sám vzájemné plnění od strany vymáhající obdrží, a že dle exekučního titulu straně vymáhající nárok na bezpodmínečné vymožení plnění se strany dlužníka nepřisluší. Dle § 8 ex. ř., má-li exekuce povolena býti pro nárok, jež zavázaný povinen jest splniti, toliko na vzájemné plnění, které se má, jako zde, státi z ruky do ruky, není sice povolení toto na tom závislé, by bylo prokázáno, že vzájemné plnění již bylo vykonáno neb alespoň jeho splnění jest zajištěno, ale aby exekuce pro takový nárok povolena býti mohla, jest nade vše pochybnost vzhledem k předpisu odst. 1 § 7 ex. ř. zapotřebí, by strana vymáhající k vzájemnému plnění z ruky do ruky zavázaná v exekučním návrhu k vzájemnému plnění exekučnímu titulu odpovídajícímu se nabídla a povolení exekuce takovým způsobem navrhla, by v povolení exekuce také způsob, objem a čas dlužného plnění strany povinné v soulase s exekučním titulem (odst. 1 § 7 ex. ř.) náležitého výrazu došel, ježto navrhovaná exekuce vzhledem k obsahu exekučního titulu pouze v ten způsob a s tím obmezením povolena býti může, že strana vymáhající má býti zmocněna, dáti si na útraty dlužníka jmenované kusy nábytku jiným mistrem truhlářským zhotoviti a dodati, že sama dlužníku při dodávce každého jednotlivého kusu nábytku smlouvenou a ve smíru uvedenou cenu jeho zaplatí. Ježto pak se strana vymáhající v exekučním návrhu ku vzájemnému plnění ze smíru vůbec nenabídla a exekuci bez obmezení výše zmíněného navrhla, k čemuž dle obsahu exekučního titulu oprávněna nebyla, nemělo exekučnímu návrhu vyhověno býti.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Vymáhající věřitel nebyl, hledíc k předpisu § 8 ex. ř., povinen, by již v návrhu na povolení exekuce k vzájemnému plnění se nabídl. Této povinnosti nelze vyvoditi ani z § 7 odst. 1 ex. ř., poněvadž v době, kdy podán byl návrh na povolení exekuce, dlužník s dodáním nábytku byl v prodlení, tudíž ze své strany ani neplnil ani plniti nebyl ochoten a vymáhajícímu věřiteli právě dle obsahu exekučního titulu nelze ukládati, by předem plnil nebo plniti se nabízel. K dlužníkovu plnění dojde teprve tehda, až jednotlivé kusy nábytku budou vymáhajícímu věřiteli k jeho objednavce u jiného truhláře tímto dodány. Teprve v této době bude vymáhající věřitel k vzájemnému plnění zavázán. Ovšem nebude ceny, ujednané ve smíru platiti dlužníkovu, nýbrž tomu, od něhož nábytek obdrží, a bude, jsa dle § 353 ex. ř. zmocněncem soudu, povinen, by vyúčtoval, kolik po vynaložení peněz, jež mu dle smíru platiti náleží, ze zálohy na opatření si nábytku upotřebil.

Čís. 55.

Je-li nárok na náhradu škody z důvodu ručení železnice uplatňován proti státu osobou soukromou, jest pořad práva přípustný i tehdy, byl-li jako příjemce zboží uveden v nakladním listě orgán státní správy.

(Rozh. ze dne 18. února 1919, R II 11/19.)

Žaloba, již se domáhala firma A na železničním eráru náhrady škody z důvodu, že vagon okurek, který jí byl zaslán z Uher pod adresou okresního hejtmanství v N jako příjemce, se cestou ztratil, a k níž přiložena byla písemná cesse, kterou toto okresní hejtmanství postoupilo své nároky ze ztráty zboží žalobkyni, byla prvým soudem (zemským soudem v Brně) pro nepřipustnost pořadu práva odmítnuta z těchto důvodů: V tomto případě jde o nároky proti železničnímu eráru, jež vzešly okresnímu hejtmanství v N z dopravní smlouvy proti státní dráze. Nejsouce právními osobami, nemají státní úřady jako takové žádného jmění a subjektem jmění jimi spravovaného jest erár, který jest označován podle jednotlivých odvětví, na která se správa jeho dělí, různými zvláštními jmény. Vzájemné náhradní nároky jednotlivých státních ústavů neb pokladen nenabývají povahy soukromoprávní ani tehdy, jsou-li oděny zevně v roucho právních jednání, poněvadž dlužní poměr předpokládá již dle svého pojmu dva samostatné právní subjekty (§ 859 obč. zák.). Diference vyličeného druhu jsou vždy povahy veřejnoprávní a dlužno je rovnati mezi příslušnými správními úřady buď cestou vypořádání neb súčtování. Tím, že přijal nakladní list a zaplatil dopravné, stal se příjemce v nakladním listě uvedený, to jest okresní hejtmanství v N jménem eráru, oprávněným k dispozici, tudíž po rozumu § 99 žel. dopr. ř. k tomu, aby uplatňoval proti žalovanému práva z dopravní smlouvy. Jelikož však soukromoprávní pohledávka může vzniknouti jen mezi dvěma různými právními subjekty, nemohl se vůbec státi existentním pořadem práva prosaditelný nárok okresního hejtmanství v N proti železničnímu eráru. Nárok, jemuž nelze průchod zjednati pořadem práva civilního, nemůže se

však státi žalovatelným ani tím, že byl postoupen jiné osobě. Postupem takovým se nezakládá žádný nový právní stav. Postup pohledávky jest co do svého pojmu právním jednáním, kterým se za přistoupení třetí osoby, a to nového věřitele proměňuje dlužní poměr již stávající (§§ 1357, 1392 a násl. obč. zák.). Nebylo-li tedy zde již před tím soukromoprávního nároku jedné osoby proti druhé, nemohl ani cessi okresního hejtmanství založen býti soukromoprávní poměr mezi železničním erárem jako dlužníkem a žalující firmou jako věřitelkou, jelikož zažalovaná pohledávka podržela i nadále svou veřejnoprávní povahu. Poněvadž pak nelze bez soukromoprávního podkladu nastoupiti řádný pořad práva, slušelo námitce nepřipustnosti pořadu práva vyhověti a žalobu odmítnouti. — Rekurzní soud (vrchní zemský soud v Brně) námitku nepřipustnosti pořadu práva zamítl. Důvody: Prvý soud rozhodl v odpor vzatým usnesením přes to, že měl rozhodnouti jen o námitce nepřipustnosti pořadu práva, již také o věci samé, uznav, že žalovaný nárok na náhradu škody žalující firmě proto nepřislouží, poněvadž nebyla dle nákladního listu vydaného o sporné smlouvě dopravní příjemcem dopravovaného zboží a nemohla nároku na náhradu škody nabýti ani tvrzenou cessi. Takto rozhodnouti byl by však mohl první soud jen rozsudkem ve věci hlavní, a to zase předpokládá, aby soud směl vůbec v hlavní věci rozhodnouti, aby tudíž byl pořad práva přípustný. Prohlásil-li první soud zároveň, že pořad práva není přípustný, nemůže toto jeho rozhodnutí již proto býti správné. Ono jest však nesprávné i z věcných důvodů. Poněvadž zde jako žalobce nevystupuje erár, nýbrž firma A, dlužno se při řešení otázky, je-li námitka nepřipustnosti pořadu práva opodstatněna, pouze ještě tázati, je-li zažalovaný nárok na náhradu škody nárokem veřejnoprávním či soukromoprávním a podrobeným tudíž soudní pravomoci v občanských záležitostech. K otázce této, kterou sluší řešiti na základě přednesu žalobce, odpověděl první soud, uznav, že jde o nárok veřejnoprávní, nesprávně. Žalobkyně uplatňuje zde proti železničnímu eráru nárok na náhradu škody, opírající se o předpisy §§ 84, 88 a 99 žel. dopr. ř., poněvadž se vagon okurek, odevzdaný uherské státní dráze k dopravě do N, během dopravy ztratil. Žalobní nárok zakládá se tudíž na dopravní smlouvě uzavřené mezi odesílatelem v nákladním listě uvedeném a uherskou státní drahou, ze které prý žalobkyně nabyla práva na odškodnění proti žalovanému eráru. Jde tu tedy o nárok soukromoprávní, o kterém rozhodovati přísluší nepochybně soudu. Na tom nemění ničeho ani okolnost, že nákladní list uvádí jako příjemce zboží okresní hejtmanství v N, tedy vlastně erár, poněvadž tím nárok soukromoprávní nebyl proměněn v nárok veřejnoprávní. Pro žalobu jest tudíž pořad práva přípustný. Teprve při rozsuzování rozepře samé bude rozhodnouti o tom, je-li žalobkyně oprávněna, uplatňovati zažalované právo přes to, že není v nákladním listě uvedena jako příjemce zboží. Po této stránce uvažoval první soud toliko o cessi žalobkyni tvrzené. V ohledu tomto tvrdila však žalobkyně v své řadě, že okresní hejtmanství v N bylo v nákladním listě uvedeno jen dle jména, tudíž jen na oko jako příjemce, ve skutečnosti že bylo zboží určeno pro žalobkyni, která je také koupila a zaplatila. Při řešení otázky, zda žalobkyni přísluší právo na odškodné, bude proto nutno zkoumati i správnost tohoto tvrzení. To se však bude moci státi teprve při vynášení rozsudku ve věci hlavní. Jelikož tedy nelze žalobní nárok vylučovati z po-

řadu práva, slušelo stížnosti žalující firmy vyhověti a námitku nepřipustnosti pořadu práva zamítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalovaného eráru, odkázav na správné, zákonu a stavu věci odpovídající a vývody dovolacího rekursu nevyvrácené důvody usnesení soudu rekursního.

Čís. 56.

Nárok ze správy, dávovaný ze smlouvě se příčícího provedení stavby továrního komína, týká se nemovitě věci a zaniká teprve po třech letech.

Nepřipustnost určovací žaloby k uplatňování takového nároku.

(Rozh. ze dne 18. února 1919, Rv I 62/19.)

Určovací žalobou domáhala se žalobkyně zjištění, že jí žalovaná firma ručí ze správy a že jest povinna jí nahraditi vzešlou škodu proto, že z části proti právu přerušila a nedohotvila, z části vadně provedla převoz stavbu továrního komína. Svůj právní zájem na tom, aby tento závazek žalované byl co nejdříve zjištěn, odůvodňovala žalobkyně pouze tím, že lhůta k uplatnění nároku ze správy uplyne po šesti měsících a že vyšší hodnoty bude moci vypočísti teprv po úplném postavení komína, který dosud hotov není. — Soud první stolice (krajský soud v Chebu) žalobu zamítl, poněvadž tu není podmínek pro určovací žalobu, a odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) rozsudek tento potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení věci shledává se v tom, že i odvolací soud v souhlase se soudem prvním za to má, že se tu nedostává náležitosti pro žalobu určovací. Ve směru tom jest směrodatným předpis § 228 c. ř. s., který dopouští vznesení žaloby určovací jen tenkrát, když právní poměr, jenž zjištěti se má, toho vyžaduje, aby zjištěn byl »co nejdříve«. Každá žaloba vyžaduje praktickou potřebu ať zjištění, ať uskutečnění právního nároku; bez tohoto požadavku nemůže se soudu jako orgánu veřejné moci býti dovoláváno. Z příčiny té chová v sobě každá žaloba dva živly: soukromoprávní, t. j. uplatňování jistého oprávnění proti určité osobě, a veřejnoprávní, totiž dovolávání se soudní ochrany pro tento žalovaný buď jen ohrožený, buď jím nesplněný nárok. Cíl žaloby určovací směřuje ku zjištění nároku, aby jeho využití v budoucnosti nebyly kladeny vážné překážky. Předpokladem pro oba druhy žalob určovacích (kladných i záporných) jest nejen v době vznesené žaloby jsoucí, ale i do vydání konečného rozsudku trvajícím právní zájem na bezodkladném zjištění, a to za účelem tím, aby žalobce dosáhnul výhody, jeho právu odpovídající, neb se vyvaroval škodě, hrožící jemu při užití svého práva. Tuto hrožící škodu spatřuje žalobkyně v blízkém promlčení svého nároku, majíc za to, že nastává v daném případě v šesti měsících po vzejití nároku. Jedině takto odůvodnila žalobkyně vznesení žaloby určovací v ří-

zení před soudem prvním, takže jen v tomto směru sluší přihlédnouti k jejímu právnímu zájmu. Nutno tudíž nechat nepovšimnutým, co přednesla k odůvodnění svého právního zájmu na pokud možno brzkém zjištění v řízení opravném, poněvadž se tomu příčí zákaz novot (§§ 482 a 513 c. ř. s.). Ostatně přehlíží též, že možná a obávaná ztráta průvodních prostředků není s to, aby onen právní zájem odůvodnila; vždyť tento jest s dostatek chráněn předpisy o zajištění důkazů (§ 384 c. ř. s.). Co pak se týče šestiměsíční lhůty promlčení, nemá žalobkyně zákonem opřeneho důvodu k obavě, že by promlčení již v této kratší lhůtě nastalo. V tom směru oba nižší soudy projevily svůj souhlasný názor v důkladném, vesměs správném a dovoláním nikterak nevyvráceném rozboru. Nárok ze správy a s ní úzce souvisící náhrady škody čerpá žalobkyně ze smlouvy se žalovanou firmou uzavřené a touto porušené. Smlouva ta měla za předmět zhotovení továrního komína na pozemku žalobkyni vlastním. V takovémto případě jde, ať již dodal látku objednatel neb ten, kdo vzal na sebe zhotovení, zde stavbu, o smlouvu o dílo (§ 1167 obč. zák.), poněvadž rozhoduje tu schopnost, dovednost a zručnost zaměstnaného. Duševní síla podnikatele jeví zde svou převahu. Dle § 1167 posl. věty obč. zák. platí tu, pokud nejsou zvláštní odchylky, obecná ustanovení, daná o správě při smlouvách úplatných, tedy i předpis § 933 obč. zák. dle něhož, kdo chce žádati za správu, přivésti má věc na soud, jde-li o věci nemovitě, do tří let, ježto by jinak právo žalobní uhaslo. Není pochyby, že máme tu činiti s věcí nemovitou, poněvadž dílo ku zhotovení určené mělo trvale býti spojeno s pozemkem objednateli vlastním (§ 297 obč. zák.). Jedná-li se v tomto případě o lhůtu tříletou, pak nebylo zákonem vyžadovaného právního zájmu, aby žalobce vznášel předem žalobu určovací, poněvadž žádná ujma majetková mu nehrozila, kdyby byl vyčkal, a měl proto po zjištění svého nároku ihned žalobu na plnění (zde na náhradu číselně určené škody) vznésti. Žaloby určovací nebylo tudíž vůbec třeba. Pro uvažování, jaké právní následky bude míti stanovisko žalobcem v tomto sporu uplatněné pro spor odpůrcem již zahájený, není zde ani místa ani nutkavého podnětu. Odvolací soud, odkázav taktéž žalobu, nedopustil se proto žádného právního omylu, takže jeho rozsudek není dovolacím důvodem § 503 č. 4 c. ř. s. stížen.

Čís. 57.

Předčasného rozvázání smlouvy nájemní neb pachtovní podle § 1118 obč. zák. může se pronajímatel neb propachtovatel domáhati i žalobou i výpovědí. — Rozhodl-li se pro výpověď, musí dáti výpověď zákonnou, nebyla-li mezi stranami smlouvena jiná lhůta výpovědní.

(Rozh. ze dne 18. února 1919, Rv II 83/19.)

Žalovaný pachtoval v r. 1917 mlýn na dobu tří let a sice až do 15. prosince 1920. Poněvadž žalobce spachtovaný mlýn koupil od správy velkostatku a žalovaný již byl pachtýřem tohoto mlýna, bylo mezi stranami vyjednáno, že kromě výše pachtovního mají platiti staré pachtovní podmínky. Písemné znění smlouvy bylo vyhotoveno teprve později a, když dne 12. září 1918 byla písemná smlouva žalovanému žalujícími k podpisu předložena, činil proti ní námitky a smlouvu nepodepsal. Žalobce

uvedl, že žalovanému dal výpověď z toho důvodu, že žalovaný neudrzuje spachtovaného mlýna v pořádku. Z toho důvodu dal prý žalovanému ve smyslu § 4 návrhu písemné smlouvy soudní tříměsíční výpověď a, poněvadž žalovaný prý se na nařízení vydané pro ochranu nájemců odvolávati nemůže, navrhl žalující, aby soudní výpověď byla uznána za platnou. Naproti tomu žalovaný navrhl zrušení soudní výpovědi, uváděje proti ní tyto námitky: Pachtovní smlouva zní na tři léta s platností do dne 15. prosince 1920, takže žádná ze stran nemá práva, před uplynutím pachtovní doby smlouvu pachtovní vypovídati. Čtvrtletní výpověď pachtovní smlouvy jest ostatně nepřipustná a měla býti dána nejméně šestiměsíční výpověď, poněvadž se jedná o pacht. Žalující nemá vůbec žádného důvodu, smlouvu pachtovní vypovídati, a vzal si za záminku výpovědi jen tu okolnost, že žalovaný se vzpěchoval podepsati písemnou pachtovní smlouvu. Žalující nemá ani vůbec práva, bezdůvodně pachtovní smlouvu vypovídati, vzhledem k vydanému nařízení o ochraně nájemců. — První soud (okresní soud v Břeclavě) zrušil výpověď. Důvody: Dle žalobce tvrzení byla dána žalovanému výpověď z toho důvodu, že nesplnil povinnosti jemu smlouvou uložených, zejména nepodnikal oprav, které byly nezbytně nutny, takže jejich zanedbáním hrozí škoda samotnému podnikovi a jeho okolí. Důvody tyto, vztahující se ku předpisu § 1118 obč. zák., opravňují nesporně stranu žalující, aby pachtovní smlouvu předčasně rozvázala. Prostředkem tomuto účelu sloužícím jest v daném případě jediné žaloba na zrušení pachtovní smlouvy, nikoli však výpověď, přičítají se jak smlouvě samé, tak ustanovením zákonným. Dle § 560 c. ř. s. má výpověď průchod jen v těch případech, kde dle ustanovení zákonných jest jí zapotřebí k rozvázání smlouvy nájemní aneb ku zabránění jejího obnovení mlčky. Jen k takovéto výpovědi vztahují se předpisy civilního řádu soudního a jen výpověď takto uzpůsobená stává se exekucním titulem po své pravomoci. Soudní nebo mimosoudní výpovědi lze tedy použiti toliko v případech §§ 1114 a 1116 obč. zák. § 1118 obč. zák. výpovědi nezná. — Odvolací soud (zemský soud v Brně) rozsudek prvního soudece potvrdil. Důvody: Odvolání nelze přiznati oprávněnosti, jakkoliv odvolací soud nesdílí úplně názor prvního soudece, že rozvázání pachtovní smlouvy ve smyslu § 1118 obč. zák. může se státi jediné cestou žaloby na zrušení téže a nikoliv výpovědi. Soud odvolací má spíše za to, že předčasně lze rozvázati pachtovní smlouvu ve smyslu § 1118 obč. zák. nejen žalobou na zrušení smlouvy, nýbrž i výpovědí. Ovšem není v tomto § slovo »výpověď« zřejmě uvedeno, avšak zařaden jest § 1118 obč. zák. pod titul »rozvázání nájemních smluv výpovědí«, což nasvědčuje tomu, že pronajímatel může předčasně zrušení smlouvy, když najímatel najaté věci tak užívá, že pronajímateli z toho značná škoda vzhází, i cestou výpovědi žádati. Na ustanovení §§ 1114, 1115 a 1116 obč. zák. nelze vzíti zřetele, poněvadž ustanovení tato čelí k tomu, aby se zabránilo obnovení smlouvy nejen výslovně, nýbrž i mlčky. V tomto případě však nespěšuje úmysl žalobcův ku zabránění obnovení pachtovní smlouvy, nýbrž ku zrušení smlouvy proto, ježto žalovaný mlýnu užívá tak, že žalující straně z toho vzniká značná škoda. Žalující strana, jsouc za tohoto stavu věci oprávněna k zrušení pachtovní smlouvy, může práva svého sama omeziti a se výpovědi spokojiti. Dala-li však strana žalující výpověď, pak jí náleží, aby základ čtvrtletní výpovědní lhůty dokázala. Toho však žalující

strana neučinila. Ona uvádí toliko výpovědi, že ve smyslu ustanovení pachtovní smlouvy tuto vypovídá na dobu čtvrt roku předem, nepodotýkajíc, které smlouvy se dovolává, zdali původní smlouvy mezi velkostatkem a žalovaným uzavřené anebo smlouvy, kterou žalující strana uzavřela se žalovaným. Avšak ze žádné z těchto pachtovních smluv nevychází, že by byla bývala obapolně ujednána čtvrtletní výpovědní lhůta. O lhůtě výpovědní vůbec v těchto smlouvách zmínky není. Dlužno tedy použití zde zákonného předpisu, dle něhož pachtu mají býti vypověděny šest měsíců dříve, než pachtovní předmět má býti vrácen (§ 560 č. 3 c. ř. s.). Jelikož žalující strana pachtovní smlouvu žalované straně vypověděla na čtvrt roku, nemajíc pro lhůtu tuto žádného podkladu, nelze tuto výpověď prohlásiti za účinnou, bylo spíše ji zrušiti.

Nejvyšší soud dovolání žalobce nevyhověl.

Důvody:

Dovolatel vytýká rozsudku soudu odvolacího, že, ač správně za to má, že poměr pachtovní mezi stranami může býti rozváznán výpovědí, žádá na žalující straně neprávem, aby dokázala základ čtvrtletní výpovědi, a že, poněvadž nepodala tohoto důkazu, bylo nutno vypověděti pachtovní smlouvu na půl léta. Jest zajisté správné, jak tvrdí dovolatel, že v tom případě, dokázal-li by některou z podmínek v § 1118 obč. zák. uvedených, byl by oprávněn, žádati za okamžité zrušení pachtovní smlouvy, za kterýmžto účelem by musil žalovati na vyklizení, pokud se týče odevzdání mlýna do pachtu daného, nikoli však pouze podati návrh na odevzdání ve smyslu § 567 c. ř. s., ale rozhodl-li se pro podání výpovědi, k čemuž — jak odvolací soud správně dovodil — byl oprávněn (viz vysvětlivky k § 1117 obč. zák. v novém znění, str. 323), pak zajisté jest povinen dáti zákonitou výpověď (§ 1116 obč. zák.), nebyla-li, jak dovolatel sám připouští, nějaká výpovědní lhůta mezi nimi umluvena. Poněvadž dovolatel dal bezdůvodně pouze čtvrtletní výpověď, místo zákonitě šestiměsíční výpovědi, potvrdil odvolací soud vším právem rozsudek prvního stolice, který danou čtvrtletní výpověď zrušil.

Čís. 58.

Zrušení soukromoprávních obmezení osob fysických, spočívajících na odvetných opatřeních bývalého rak.-uh. státu (cís. nař. ze dne 16. října 1914 č. 189 ř. z.), vysloveného nařízením Národního výboru československého z 9. listopadu 1918 č. 33 sb. zák. a nař., dlužno dbáti v každém období řízení z moci úřední, i když stolice nižší rozhodovala před účinností tohoto nařízení.

(Rozh. ze dne 25. února 1919, R I 24/19.)

Usnesením rekursního soudu (vrchního zemského soudu v Praze) ze dne 25. srpna 1918 byl v pozůstalostním řízení po vlastníkovi deskového statku rekurs nepominutelné dědičky, francouzské státní občanky, do meritorního usnesení soudu prvního stolice (krajského soudu v Táboře) odmítnut z těchto důvodů: Dle sdělení c. a k. ministerstva, c. a k. domu a zahraničních záležitostí sluší pokládati stěžovatelku za

francouzskou státní občanku a požívá táz se zřetelem na státní smlouvu uzavřenou s Francií stejných občanských práv s tuzemci. Dle sdělení obsaženého ve věstníku ministerstva spravedlnosti pro rok 1916 (str. 28, 29) byl výkon práv, příslušejících rakouským státním příslušníkům ve Francii, válečným stavem zrušen, i když jim držba těchto práv zůstala zachována; brány francouzských soudů jsou pro rakouské státní příslušníky uzavřeny a tito nemají ve Francii práva, státi k soudu. Nemohou tedy rakouští státní příslušníci jednati ve Francii samostatně, buďsi osobně neb svými plnomocníky, před soudy. Z toho plyne s ohledem na vzájemnost, již nutno dbáti po rozumu § 33 obč. zák., že nelze ani stěžovatelku jako francouzskou státní občanku uznati za oprávněnou k tomu, aby pokud jde výlučně o její práva, v Rakousku samostatně (osobně nebo svým zástupcem) před soudem jednala a návrhy činila. Nelze proto přihlížeti k její stížnosti, již podal jejím jménem její advokát, a slušelo proto stížnost tuto odmítnouti.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu plnomocníka stěžovatelčina, usnesením v odpor vzaté zrušil a uložil soudu rekursnímu, aby, neběra zřetele k použitým důvodům, ve věci samé znovu rozhodnul.

Důvody:

V odpor vzaté usnesení založeno jest na odvetných opatřeních bývalého rak.-uh. mocnářství vůči příslušníkům francouzským. Z nich se dovozuje, že stěžovatelce nepřísluší toho času způsobilost, v pozůstalosti její matky před tuzemským soudem jako súčasťná strana jednati a vůbec svá práva uplatňovati, poněvadž jest cizozemkou, t. j. příslušnicí francouzskou. Než nelze přehlédnouti, že po utvoření se samostatné a výsostnými právy opatřené republiky československé, která ihned zahájila přátelské styky s republikou francouzskou, nařízením Národního výboru československého ze dne 9. listopadu 1918 č. 33 sb. z. a n. byla veškerá obmezení soukromoprávní osob fysických, pokud spočívají na předpisech vydaných na podkladu cís. nař. ze dne 16. října 1914, č. 189 ř. z., i v odvetných opatřeních v oboru právním i hospodářském za příčinou válečných událostí zrušena. Tohoto v právu veřejném zakotveného nařízení sluší dbáti jako předpisu nepominutelného (ius cogens) v každém období řízení, tedy také i v řízení oprávněném, a to i z moci úřadu. Z příčiny té postrádá za tohoto stavu věci usnesení stížená, pokud spočívá na zprvu vytyčených opatřeních bývalého státu rak.-uherského, každého zákonného neb zákonu rovného podkladu, tak že nezbývalo, než u vyhovění podaného dovolacího rekursu je zrušiti a rekursnímu soudu naříditi, aby, neběra zřetele k použitým důvodům, ve věci samé poznovu rozhodnul.

Čís. 59.

Výmazem, nařízením v § 57 knih. zák., není dotčena poznámka hypotekární žaloby, jež v mezidobí byla povolena.

(Rozh. ze dne 25. února 1919, R I 77/19.)

V pozemkové knize poznamenáno dne 3. srpna 1918 zamýšlené zřízení nemovitosti, dne 14. srpna 1918 poznamenáno zažalování hypotekární

pohledávky, jež dávno před 3. srpem 1918 byla vložena, a dne 30. srpna 1918 vložena v pořadí poznámky ze dne 3. srpna 1918 převod vlastnického práva k nemovitosti pro nového nabyvatele. Po té žádal nový nabyvatel dle § 57 knih. zák. za výmaz poznámky hypotekární žaloby ze dne 14. srpna 1918. Knihovní soud (okresní soud v Liberci) žádosti vyhověl. — Rekursní soud (krajský soud v Liberci) žádost za výmaz řečené poznámky zamítl, uváživ, že příkaz § 57 knih. zák. není neobmezeným, nýbrž vztahuje se jen k zápisům, obsahujícím nová zatížení, nedotýká se však zápisů, vztahujících se k právům již zapsaným (poznámka žaloby, vykonatelnosti, spravení a pod.).

Nejvyšší soud potvrdil usnesení rekursního soudu, dodav k jeho odůvodnění ještě toto: § 57 knih. zák. nelze vykládati v tom smyslu, že výmazu v něm stanovenému podléhá bez rozdílu všechny knihovní zápisy. Předpis tento má na mysli jen takové výmazy, které se dotýkají podstaty věci a jeví věčný účinek na nemovitost samu. Tomu však není tak u poznámky hypotekární žaloby, poněvadž poznámka tato se vztahuje na pohledávku, která na nemovitosti již vázne a které se má dostati jen vykonatelnosti, takže na knihovním stavu nenastává nijaká změna. Stanovisko stěžovatelem hájené mělo by v zápětí, že uplatňování hypotekárních práv by byla kladena překážka, zvláště když by hypotekární dlužník měl možnost, vyhnouti se hypotekární žalobě tím, že by si vymohl poznámku prodeje nemovitosti. Takovýto stav přičil by se zásadám práva knihovního. Musí proto nabyvatel nemovitosti počítati s knihovními pohledávkami jeho poznamce předcházejícími a i s tím, že hypotekárnímu věřiteli je volno, zažalovati svou pohledávku v mezidobí v § 55 knih. zák. zmíněném. Důsledkem toho nemohou ty zápisy, které mají základ v položce knihovní na nemovitosti již váznoucí, podléhati vlivu poznámky prodeje. Náleželo proto dovolací rekurs jako neodůvodněný zamítnouti.

Čís. 60.

Přípustnost povolení exekuce soudy státu československého pro pohledávku bývalého c. k. eráru i po státním převratu ze dne 28. října 1918.*)

(Rozh. ze dne 25. února 1919, R II 18/19.)

Exekuční žádosti finanční prokuratury podané jménem »c. k. eráru« o povolení exekuce zabavením určitého sirotčího vkladu ku zajištění nákladů za ošetřovné bylo usnesením prvého soudu (okresního soudu v Židlochovicích) ze dne 30. listopadu 1918 vyhověno. — Rekursní soud (zemský soud v Brně) žádost tu na rekurs opatrovníka dlužníkovy zamítl. Neboť jako vymáhající věřitel vystupuje c. k. erár; tato právnická osoba však již nepozůstává a ve prospěch jiné osoby, nežli té, která v titulu exekučním jako oprávněná jest označena, může exekuce míti toliko potud místo, pokud listinami veřejnými nebo veřejně ověřenými se prokáže, že nárok v titulu exekučním uznáný neb závazek v něm určený

*) Srovnaj později vydané vládní nařízení ze dne 4. června 1919, čís. 313 sb. zák. a nař.

z osob tam pojmenovaných přešel na osoby, jimiž jest exekuce navržena (§ 9 ex. ř.).

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu finanční prokuratury a obnovil usnesení soudu prvního.

Důvody:

Rekursní soud žádost vymáhajícího věřitele zamítá s tím odůvodněním, že jako vymáhající věřitel vystupuje c. k. erár, tato právnická osoba však již nepozůstává. Tento názor jest nesprávný, neboť směřuje způsobem nepřipustným pojem státu jako útvaru politického se jménem státu, pokud se týče s pojmem eráru jako správce jmění státu (§ 1472 obč. zák.). Přestal-li existovati stát jako útvar politický, není tím řečeno, že přestalo existovati i jmění jeho; toto jako souhrn majetkových práv a závazků trvá dále a nastává cura bonorum, kterou opatřují buď bývalé orgány anebo zvláštní správcové. Ohledně podstaty jmění bývalého státu rakouského, výstižněji řečeno souhrn království a zemí v říšské radě zastoupených, po případě, ide-li o záležitosti společné, mocnářství rakousko-uherského, jest notorické, že existují likvidační orgány, jímž až do rozdělení jmění mezi státy nově přísluší správa jmění bývalého státu. Poněvadž se nejedná o nabytí nového jmění, nýbrž jen o zajištění pohledávky stávající, jest exekuční návrh oprávněn.

Čís. 61.

Lháta k rekursu do vyřízení návrhu, učiněného za sporu o zrušení smlouvy pro vadu dobytka na prozatímné opatření, aby zvíře bylo soudně prodáno (§ 932 a) obč. zák.), trvá osm dní.

(Rozh. ze dne 25. února 1919, R II 24/19.)

Za sporu o zrušení tržové smlouvy pro vady prodaných dvou koní učinil žalobce podle § 932a obč. zák. návrh na prodej těchto koní. Kdežto první soud (okresní soud v Uh. Brodě) návrh ten zamítl, vyhověl mu soud rekursní (krajský soud v Uh. Hradišti).

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs žalobcův.

Důvody:

Dovolací rekurs byl podán čtrnáctého dne po doručení rozhodnutí soudu rekursního a jest tedy opožděn. Přípustnost návrhu na prodej zvířete během sporu o zrušení smlouvy pro nedostatky stanoví obecný zákon občanský v § 932a (III. novela, § 124); týž stanoví, že prodej se má státi »prozatímním opatřením«. Tím, co se formelního provedení tohoto prodeje týče, odnáší se přímo k ustanovením o prozatímních opatřeních, jež jsou obsažena v II. části, 2. oddílu exekučního řádu, a to zcela přirozeně; neboť prodej zvířete dle hořejšího ustanovení jest ve své podstatě opatřením rázu vyřčeného v § 381 č. 2. ex. ř. Pro řízení v záležitostech prozatímních opatření platí předpisy §§ 378, 381 až 402 ex. ř. a následkem toho trvá dle §§ 402 a 65 ex. ř. lháta rekursní osm dní. Bylo proto dovolací stížnost jako opožděnou odmítnouti.

Čís. 62.

Dovolání, v němž se navrhuje, aby rozsudek vrchního zemského soudu v Praze jako soudu odvolacího byl pro nepřislušnost zrušen a věc byla odkázána příslušnému vrchnímu zemskému soudu se sídlem v Liberci buď přestě dovolatelů vráceno.

(Rozh. ze dne 25. února 1919, Rv I 47/19.)

Dovolání žalovaného proti rozsudku vrchního soudu zemského v Praze ze dne 7. listopadu 1918, jímž byl rozsudek krajského soudu v Mostě ze dne 19. června 1918 potvrzen, bylo nejvyšším soudem dovolateli vráceno.

Důvody:

V dovolacím spise není uvedeno, že se dovolání podává k nejvyššímu soudu v Praze. Z vývodů spisu odvolacího, kde se uvádí, že soud první instance leží v území státu německo-rakouské státní rady ze dne 8. listopadu 1918 č. 15 st. z. jakožto soud odvolací nebyl příslušným vrchní soud zemský v Praze, nýbrž vrchní soud zemský pro Německé Čechy se sídlem v Liberci a kde se navrhuje, aby rozsudek soudu odvolacího pro nepřislušnost byl zrušen a věc byla odkázána příslušnému vrchnímu zemskému soudu v Liberci, je patrné, že dovolání není řízeno na nejvyšší soud v Praze, který by přece zákony vydané v cizině ohledně zřízení a příslušnosti soudů ležících v území republiky Československé uznati nemohl. Ježto se tedy obžalovaný vůbec nedovolává rozhodnutí tohoto nejvyššího soudu, ba téhož působnost pro sebe za závaznou neuznává, nezbyvá, než předložený spis odvolací žalovanému přestě vrátiti.

Čís. 63.

Šestinedělní lhůta v § 933 obč. zák. stanovená neplatí pouze pro vady fyzické (nemoce dobytčí), nýbrž i při správě pro nedostatek smluvených vlastností.

(Rozh. ze dne 25. února 1919, Rv I 73/19.)

První soud (okresní soud v Rokycanech) zamítl žalobu, domáhající se uznání, že žalobní žádost toho obsahu, že 1. smlouva tržová, kterou žalobkyně v únoru 1918 koupila od žalovaného krávu za 1490 K pod výslovnou podmínkou, že kráva ta jest březí, prohlašuje se nesplněnou žalovaným a že 2. žalovaný jest povinen vrátiti žalobkyni cenu tržovou, poněvadž jest žaloba opožděna, ana kráva odevzdána žalobkyni v únoru 1918, žaloba však byla vznesena teprve dne 22. dubna 1918, tedy po uplynutí šestinedělní lhůty v § 933 obč. zák. pro správu vady dobytka stanovené. — Odvolací soud (krajský soud v Plzni) potvrdil rozsudek prvního soudce. Důvody: Odvolatelka tvrdí, že žalobní nárok opírá se nejen o ručení ze správy, nýbrž i o nesplněnou podmínku, pod kterou byla smlouva výslovně uzavřena, totiž, že kráva jest březí, že proto, když podmínka tato splněna nebyla, pozbyla smlouva platnosti a nemají také lhůty § 933 obč. zák. zde vůbec místa. Ale tomu tak není. Žalobkyně uvedla v žalobě, že krávu koupila a vyplatila, když žalovaný opakoval své tvr-

zení, že kráva ta jest březí, že se v květnu 1918 otelí, a zaručil se za to; při ústním jednání dodala k tomu, že při kupování krávy výslovně prohlásila žalovanému, když se zaručoval, že kráva je březí a že se v květnu 1918 otelí, že kupuje ji k užítku, aby po otelení měla od ní hodně mléka a měla užitek i z telátka. Netvrdí tudíž ani sama, že by bývala prohlásila, že platnost smlouvy učiněna jest závislou na tom, že kráva jest březí a že se otelí, to jest, že není-li kráva březí a neotelí-li se v květnu 1918, přestane závaznost smlouvy. Smlouva jest projev srovnalé vůle stran (§ 861 obč. zák.). Vůle stran musí býti tedy projevena a to určitě a srozumitelně (§ 869 obč. zák.) a nemůže proto to, co si strana jen myslí, ale neprojeví, býti předmětem smlouvy. Chtěla-li žalobkyně učiniti platnost smlouvy závislou na tom, že kráva jest březí a že se otelí, měla to určitě a srozumitelně projevit a teprve, kdyby žalovaný s tím souhlasil, byla by kupní smlouva uzavřena pod podmínkou a mohla by žalobkyně, když podmínka se nesplnila, totiž kráva březí nebyla, žalovati na nezávaznost smlouvy. Přednesení žalobkyně v první stolici o skutkových okolnostech, za jakých došlo mezi stranami ke smlouvě, jest jasné i dostatečné a neměl první soudce příčiny působiti k tomu, aby strana je doplňovala. Ostatně odvolatelka ani neuvádí, v jakém směru mělo býti přednesení strany doplněno, a také ani v odvolacím řízení netvrdí, že při uzavírání smlouvy prohlásila, že závaznost smlouvy závisí na tom, je-li kráva březí a jestli se otelí. Z toho, co žalobkyně ve sporu přednesla, plyne jasně, že jde zde jediné o nárok ze správy dle § 922 obč. zák., jak soud první stolice správně dovodil. Strany výslovně smluvily, že koupená, vztažně prodaná kráva jest březí, a poněvadž této smluvené vlastnosti nemá, jest žalovaný žalobkyni povinen správou. Dle § 933 obč. zák. musí ten, kdo chce žádati za správu, věc přivést na soud a to, jde-li o věci movité, do šesti měsíců, a jde-li o vady dobytka, do šesti týdnů od odevzdání věci, jinak by právo žalobní uhaslo. Odvolatelka tvrdí, že předpis tento dlužno vykládati tak, že šestinedělní lhůta preklusivní stanovena jest pouze pro vady fyzické, totiž nemoce dobytčí a nikoli při správě pro nedostatek smluvených vlastností, ale výklad ten v zákoně opory nemá. Zákon užívaje slova »vady« nerozlišuje mezi nemocemi a nedostatky smluvených vlastností (§§ 923, 928 a 932 obč. zák.), naopak shrnuje všechny tyto vady pod názvem »vady«. Mluví-li o vadách dobytka, jedná se tudíž o všechny vady neboli nedostatky dobytčat, ať jsou to již nemoci nebo nedostatek smluvených vlastností, vždyť takový nedostatek jest též vadou. Uvádí-li § 933 též, že lhůta, jde-li o správu pro vady dobytka, při nichž po určité době platí domněnka vadnosti, počíná uplynutím této doby, nemluví to pro názor odvolatelky, naopak právě rozlišování mezi vadami, pro něž platí právní domněnka, a ostatními vadami nasvědčuje tomu, že zákon chtěl stanoviti preklusivní lhůtu šestinedělní při vadách dobytka bez rozdílu, jde-li o nemoci nebo nedostatek smluvených vlastností. Tomu neodporuje také znění § 925 obč. zák. a nelze souhlasiti s odvolatelkou, že zákon identifikuje tu vady přímo s nemocemi; právě z okolnosti, že v § 925 uvádí »nemoci a vady«, je zřejmo, že činí se rozdíl mezi nemocemi a vadami. Jak z důvodů ministerstva spravedlnosti ve Věstníku ze dne 23. března 1916 str. 116 vysvítá, zdála se zákonodárci dříve platná šestiměsíční lhůta k uplatnění vad dobytka žalobou příliš dlouhou, neboť znemožňovala prodávajícímu, aby tvrzení kupujícího vyvrátil, podporovala uplatňování

bezdůvodných námitek, dlouho vlekoucí se drahé spory a činila veškeré obchodování dobyt看em nejistým, což účinkovalo na ceny, proto snížena byla lhůta ku podání žaloby pro vady dobytka na šest neděl ode dne odevzdání, a stanovena-li pro vadu dobytka po jistou dobu právní domněnka, počíná se lhůta uplynutím této doby. Nelze upříti, že ustanovení šestinedělní lhůty žalobní pro vady dobytka může býti někdy, v jistých případech, kdy nedostatek smluvené vlastnosti teprve po delší době bezpečně lze poznati a zjistiti, krutou, avšak tomu v daném případě není. Odvolatelka sama uvedla v žalobě, že již asi 14 dní po koupi se ukázalo, že kráva březí není, poněvadž se hrála, a nebylo tudíž překážky, aby věc včas na soud přivedla. Že slovy »vady dobytka« nerozuměl zákon pouze nemoci, jak odvolatelka se domnívá, plyne také z toho, že i v jiných zákonech pod výrazem tím shrnuty jsou všechny vady dobytka, nemoci i nedostatek smluvených nebo obyčejně předpokládaných vlastností. Tak jsou v § 49 č. 8 j. n. okresním soudům přikázány všechny rozepře pro vady dobytka a zajisté není pochybností, že pod ustanovení spadají i rozepře o nedostatek smluvených vlastností dobytka; žalobkyně sama o tom nepochybovala, když tuto žalobu podala u okresního soudu. Poněvadž v tomto případě sporná kráva odevzdána byla žalobkyni v únoru 1918, žaloba podána teprve dne 22. dubna 1918, t. j. po uplynutí šestinedělní lhůty, pomínalo právo žalobní ve správy a posoudil proto soud první stolice věc po stránce právní i skutkové zcela správně zamítnutou žalobou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

Dovolání opírá se o dovolací důvody § 503 č. 2 a 4 c. ř. s. V prvním směru poukazuje k tomu, že soud procesní nepřihlížel k přednesu žalobkyně, že žalovaný se zaručoval za březnost krávy a že žalobkyně prohlásila, že kupuje krávu k užitku, aby měla mléka a telátko. Tento přednes neobsahuje v sobě, jak již soudy nižší právem ukázaly, tvrzení, že by bývala březnost krávy byla nezbytnou podmínkou platnosti koupě. Snad že by z něho dalo se vyvoditi, že pro žalobkyni bylo pohnutkou ke koupi, aby kráva byla březí, avšak nevyplývá z něho, že by tato vlastnost krávy byla třeba jen mlčky mezi stranami učiněná podmínkou koupě. Za tohoto stavu věci neměl soud k dotázce ve směru podmíněné trhové smlouvy příčiny a neze proto vytykáti rozsudkům soudů nižších vadnost ve smyslu § 503 č. 2 c. ř. s. Ve příčině posouzení věci po stránce právní, snaží se dovolání opětně o důkaz, že preklusivní lhůta šestinedělní, v § 933 obč. zák. ohledně vad dobytka ustanovená, týká se jen nemocí dobytčích, nikoli však nedostatku vlastností dobytčete, jakým jest jalovost krávy u přítomném případě zjištěná. V tomto směru dlužno odvolání poukázati k případným důvodům náikáného rozsudku, jež vývody dovolání nijak vyvráceny nejsou a z nichž jasně vychází, že výraz »vady dobytka« v textu 3. dílčí novely k občanskému zákoníku zahrnuje v sobě nejen nemoci dobytčí, nýbrž i jiné vady dobytčete, pro které se ručení ze správy požaduje a pro které kupec koupenému kusu dobytka výtky činí, takže výraz »Viehängel« správně lze nahraditi slovem »Viehmängelung«, jež zákonodárce na mysli měl.

Závěr odvolacího soudu, že straně musily jisté skutečnosti býti známy, vymyká se, pokud jde o zevní skutkové okolnosti, z nichž byl učiněn, přezkoumání odvolací stolice; jen po stránce logičnosti lze mu odporovati s hlediska dovolacího důvodu § 503 č. 4 c. ř. s.

Výtka, že speditér zanedbal při vykonávání příkazu mu daného, nešetřiv obchodních zvyklostí, péči řádného obchodníka (čl. 380 obč. zák.), není oprávněna, jestliže zákazník se stejným jeho postupem v dřívějších případech, třeba jen mlčky, souhlasil.

(Rozh. ze dne 25. února 1919, Rv II 100/19.)

Speditér B, který již po delší dobu obstarával v pohraniční celní stanici vycelení zásilek zboží, docházejících z ciziny na firmu A a zásilky ty pak na ni dále zasílal, zaslal v jednom určitém případě balík zboží, který došel z ciziny s udáním ceny, po vycelení bez udání ceny dále. Jelikož se balík tento cestou ztratil a pošta ručila za jeho ztrátu pouze nepatrnou částkou, žalovala firma A speditéra B na náhradu škody, tvrdíc, že zanedbal, odeslav zboží bez udání ceny, péči řádného obchodníka, to tím spíše, ano jest prý obchodním zvykem, že zasilatel, došla-li zásilka s udáním ceny, zašle ji stejným způsobem dále. Naproti tomu namítal žalovaný, že stejným způsobem zasílal již po dvě léta bez námitek žalující firmě většinu zboží pro ni vyceleného. — První soud (okresní soud v Tepličkách) vyhověl žalobě v podstatě z těchto důvodů: Dle čl. 379 obč. zák. přejímá zasilatel obstarávání zásilek zboží a patří k tomu také řada služeb, které zasílání zboží připravují, zabezpečují a docílují a vztahují se na další osud zásilky. Právní věda i judikatura pokládá dnes všeobecně smlouvu zasilatelskou za smlouvu mandátní a zmocňovací po rozumu obč. zákona. Dle čl. 380 obč. zák. ručí zasilatel za to, že vykoná převzatý příkaz s péčí řádného obchodníka; jinak jest práv ze škody, jež vznikla. I když není všeobecně povinen ku pojištění zboží, jelikož dlužno pod pojištěním po rozumu čl. 387 a 367 obč. zák. rozuměti pouze pojištění ve vlastním toho slova smyslu, nikoli však deklaraci zboží k dopravě odevzdaného, dle které se řídí výše náhradní povinnosti dopravce, jest přece za určitých okolností při podání zboží zavázán k deklaraci interese na dodání. Příkaz k deklaraci ceny nemusí dán býti právě výslovně, i zde platí zásady čl. 278 a 279; stačí tudíž i příkaz mlčky daný a závazek příslušný se může zakládati i na obchodní zvyklosti. Zvyklosti tyto svědčí zde pro žalobce, jelikož dle zprávy obchodní komory stačí udání číslíce ceny k tomu, aby založilo závazek ku pojištění. Byl proto žalovaný jako zasilatel při nejmenším povinen, balíky, jež došly od odesílatele pojištěny s udáním ceny, zaslati stejným způsobem dále žalobkyni. Jelikož tak neučinil přes četné krádeže na drahách a poštách v nynější době a odeslal je jako obyčejnou zásilku bez udání ceny, jest, porušiv své povinnosti, dle § 380 obč. zák. práv ze škody, která nastala. — O d v o l a c í s o u d (krajský soud v Litoměřicích) žalobu zamítl. V důvodech svých mezi jiným uvádí: Dle čl. 380 obč. zák. ručí zasilatel za škodu, jež vznikne jmenovitě při výkonu převzatého zasílání zboží tím, že zanedbal péči řádného obchodníka, a jest na něm, by dokázal, že péči tuto

vynaložil. Vykonáváje uložený mu příkaz a zasílaje zboží, má zasílatel dbáti pokynů svého zákazníka. Pokud jde o pojištění zboží, ukládá mu povinnost tuto výslovně čl. 367 obch. zák., který dle čl. 387 platí i při smlouvě zasílatelské. Po této stránce rozhoduje vůle stran a jmenovitě žalující firmy jako komitentka. Soud odvolací zjistil, že žalovaný posílal po dva roky všechny zásilky, které pro žalující firmu docházely z ciziny, po vyclení firmě této bezvýjimečně bez udání ceny a že to žalující firmě musilo býti známo. Nečinila-li proti tomu námitek, a to se nestalo, projevila tím zřetelně a jasně vůli, že je s tímto způsobem zasílání srozuměna; a žalovaný musil z toho souditi, že není jejím úmyslem a vůlí, aby při zásilkách těchto deklaroval cenu. Za tohoto stavu věci nebyl žalovaný ani ve sporném případě povinen, deklarovati cenu zboží a neručí tudíž za škodu, jež vznikla tím, že zásilka se ztratila a že poštovní erár hradil žalobkyni pouze nepatrnou částku její škody.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalující firmy.

Důvody:

Uplatňujíc dovolací důvod § 503 č. 4 c. ř. s. spatřuje dovolání nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud vzal za to, že žalobce souhlasil s postupem žalovaného, když mu vyclené zboží, třeba bylo naň došlo s udáním ceny, bez udání ceny poštou odesílal. K tomu závěru došel odvolací soud, jelikož z vyšetřených a zjištěných okolností zjistil, že žalobce o tomto počínání žalovaného věděl a věděti musil a přece nikdy proti němu nečinil námitek, čímž mlčky projevils s ním svůj souhlas. Dovolatel obrací se především proti zjištění takové vědomosti žalobcovy, popíraje ji. Ku přesvědčení o »vědění« lze dospěti ovšem jen úsudkem ze zevnějšího skutkového děje na tento vnitřní duševní stav. Nicméně není přece žádným právním pojmem, nýbrž skutkovým stavem, který zjistiti spadá do rámce skutkového ocenění věci po rozumu § 272 c. ř. s. Od jinakého skutkového zjištění liší se toto zjištění vnitřního duševního stavu jen tak dalece, že se nedá prokázati přímo, nýbrž jen vyvoditi logickým úsudkem z prokázaných zevnějších okolností. Pokud tedy při tomto usuzování soudu přichází v úvahu ocenění jednotlivých zevnějších skutečností, z nichž soud nabyt přesvědčení logickým závěrem o vědění, jde tu o pouhé ocenění důkazů, které se přezkoušením soudu dovolacího vymyká. Přesvědčení soudů nižších o vědění mohlo by tudíž podrobeno býti přezkoumání se stanoviska § 503 c. ř. s. nejvýše jen potud, pokud by byla brána v pochybnost logičnost myšlenkového pochodu, která ovšem při soudcovské úvaze chyběti nesmí. Takovou logickou chybu však nikterak nelze vystihnouti. Neboť uváží-li se, že všechny zásilky žalovaný zasílal po vyclení jich žalobci nefrankovaně, musil tento zkoumati správnost poštou vybíraného porta a musil tudíž věděti, docházejí-li tyto s udáním ceny nebo bez udání ceny, jelikož dle toho se porto různí, jako to poznati musil svými orgány při podpisování poštovních průvodních lístků. Marně tedy dovolatel běhe v odpor správnost přesvědčení odvolacího soudu o tom, že způsob zasílání žalovaným vořený znal. Je-li však toto jisto, pak jest také zcela správný další úsudek soudu odvolacího, že, když proti němu po dva roky nedělal žalobce námitek, dal tím zřejmě na jevo svůj souhlas s ním. Vždyť žalovaný jednal jako mandatář žalobcův, musil tudíž

předpokládati, že provedení příkazu svého žalobce přezkoumá a případné nedostatky vytkne, aby zjednal nápravu. Nedošly-li výtky, nýbrž příkazy nové a bezvadné honorování likvidované odměny, musí takové mlčení ohledně provedení příkazu a udělení příkazu nového považováno býti za schválení postupu mandatařova a to tím spíše, jelikož by neodpovídalo zásadě kupecké poctivosti a dobré víry, aby mandant prospěch z jednání mandatařova pro sebe sice užíval, avšak aby risiko s ním spojené nenesl, jakoby nebyl s ním souhlasil. Právě vytknutá kupecká zásada vyžadovala toho, aby žalobce, jemuž nevyznačení ceny na zásilkách bylo materiálně výhodno tím, že proclívání a další expedování provedlo se levněji, rychleji a s menším spedičním nákladem, oznámil žalovanému, že takový postup jeho neschvaluje, nýbrž přeje si, aby na zásilky udával ceny, zvláště když taková udání ceny zboží při dopravě jeho poštou není ve skutečnosti nic jiného než pojištění zboží, za něž se poště platí zvláštní poplatek, a když k pojišťování takovému vedle čl. 387, 367 odst. 2 obch. zák. speditér povinen jest jen, je-li příkaz mandantův toho obsahu. Třeba tedy bylo zvykem, že speditér, je-li zásilka označena cenou, zašle ji dále opětně s udáním ceny, přece v případě, o který se jedná, když žalobce s jinakým postupem žalovaného souhlasil a z něho prospěch si přisvojoval, nemůže se tohoto zvyku dovoňavati pro sebe, neboť zvyk může objasnit jen vůli stran, když ale tato jiným způsobem jest projevěna, jest rozhodující jen tato vůle souhlasná, zakládající smlouvu. Právní posouzení věci se strany soudu odvolacího odpovídá tedy stavu věci i zákoru a uplatňovaný důvod dovolací § 503 č. 4 c. ř. s. není dán.

Čís. 65.

Hotelier, jenž jest zároveň restaurátorem, neručí dle § 970 obč. zák. za věci, uložené hotelovým hostem v místnostech restauračních.

(Rozh. ze dne 25. února 1919, Rv 113/19.)

Žalobce přijel dne 27. ledna 1918 večer do Prahy, zašel do hotelu žalovanému náležejícího a jím provozovaného, najal si od vrátného pokoj a odevzdal mu svůj ruční kufřík, chtěje pak v restaurační místnosti hotelu povečeřet, šel chodbičkou za restaurací do restaurace a, vida v chodbičce pověšeny kožichy a zimmiky, pověsil si tam také svůj zimmík s rukavicemi a chránitkem a klobouk. Žalobce posadil se v restauraci ke stolu a objednal si u číšníka večeři a v malé chvíli potom, jda do chodbičky neb chodbičkou k vrátnému zpozoroval, že jeho zimmík a rukavice, chránitko a klobouk zmizely i oznámil ihned ztrátu věcí těch žalovanému. V chodbičce za restaurací jsou věšáky, na něž hosté svůj oděv odkládají, ze zřízenců hotelu nikdo tam nehlídá; žalobce svého zimmíku s ostatními věcmi ani hotelieru ani nikomu z jeho zřízenců neodevzdal do uschování a také žalobce nikdo nepoukázal, by si svůj zimmík do řečené chodbičky pověsil. — Procesní soud prvního stáří (okresní soud pro věci obchodní v Praze) uznal, že nárok na náhradu škody za ztracené věci jest důvodem svým po právu, vycházejíc z těchto úvah: Ve smyslu § 970 obč. zák. ručí hostinští (hotelieri), kteří poskytují byt cizincům, jako schovatelé za věci, jež byly od přijatých hostů (do hotelu) vneseny, pokud nedokáží, že škoda

není ani zaviněna jimi nebo jejich lidmi, ani způsobena cizími osobami, jež z domu hotelu odcházejí neb do něho přicházejí. Za vnesené pokládají se také věci, které přineseny (uloženy) byly na místo v hotelu k tomu určené. Smlouva schovací přichází tudíž k místu a ručení hotelierovo za věci vnesené nastává i bez zvláštního odevzdání věci tím okamžikem, kdy cizinec jako host do hotelu na byt byl přijat a kdy věci své nejen v najmutém pokoji, nýbrž kdekoliv jinde v hotelu uložil na místo pro věci ty hostinským neb hotelierem určené. Jest nesporné, že žalobce dne 27. ledna 1918 večer si v hotelu žalovaného najal pokoj u vrátného a že, chtěje v restaurační místnosti, nalézající se v témže hotelu žalovaného, jím provozované a nejen hostům restauračním v hotelu nebydlícím, nýbrž i hostům v hotelu ložirujícím přístupné a za jídla pro ony i tyto sloužící a tudíž i ku provozování živnosti hotelierské patřící, povečeřeti, pověsil si zimmník s rukavicemi, chránitkem a kloboukem v chodbičce za restaurací. Chodbička tato jest dle souhlasného udání stran i svědků opatřena věšáky a určena k tomu, by tam hosté do restaurace přicházející dle své vůle svrchní oděv odložití mohli. Pověsil-li tudíž žalobce jako žalovaným přijatý host hotelový v této chodbičce k odkládání šatstva hotelierem určené a s tím jeho vědomím zřízené, že i hosté hoteloví, restauraci navštěvující, tam věci vnášeti a věšeti mohou a budou, svůj zimmník s přísl. a ztratil-li se mu, není pochyby, že ve smyslu řečeného ustanovení zákona žalovaný žalobci za věci vnesené na místo, k jich ukládání určené, ručí a v případě jich ztráty náhradu dáti jest povinen, poněvadž se jedná o věci přijatým hostem do hotelu vnesené a poněvadž určením a zařízením chodbičky té pro odkládání oděvu dává hotelier mlčky svůj souhlas, by i hosté hoteloví tam oděv odkládali, což i personálu restauračnímu žalobcem i k obsluze hostů hotelových určenému známo býti musí, tedy s vědomím hoteliera se tak děje. Jinému hostu restauračnímu, jenž v hotelu nenocluhuje, nemá najatého pokoje, by ovšem žalovaný za oděv v chodbičce pověšený dle § 970 obč. zák. neručil, poněvadž jeho ručební povinnost se právě zakládá na té skutečnosti, že cizinec byl jím jako host přijat, a proto věci cizincem do hotelu vnesené, hotelieru neb někomu z jeho lidí odevzdané neb na místo jimi vykázané neb konečně na místo, kdekoliv v hotelu se nalézající, ale pro ukládání věci určitého druhu hotelierem u provozování jeho živnosti určené, požívají zvláštní zákonné ochrany. Žalovaný sice namítá, že, kdo v řečené chodbičce si šat pověsí, činí tak na vlastní nebezpečí, poněvadž chodbičky té nikdo ze zřízců hotelu nehlídá. Avšak nebezpečí z tohoto nehlídání stihá dle názoru soudu, pokud jde o příj. téhož hosta hotelového, právě žalovaného, neboť ví a věděti musí, že v chodbičce té pro odkládání oděvu jím samým určené mohou oděv svůj odložití také hosté cizinci jím přijatí, jimž v případě ztráty povinen jest náhradou a proto jest jeho věcí, by opatření učinil, by věci uložené přijatými hosty na místa pro věci určená byly v bezpečí. Důkaz, že škoda žalobci ztrátou věcí těch povstala nebyla zaviněna žalovaným ani jeho lidmi, ani způsobena cizími osobami do hotelu vcházejícími a z něho odcházejícími, provéstí se žalovaný ani nepokusil, neřku-li provedl. Z těchto důvodů bylo dle § 393 c. ř. s. prozatím uznáno, že žalovaný jest povinen dáti žalobci náhradu za zimmník s přísl. — **O d v o l a c í s o u d** (obchodní soud v Praze) změnil rozsudek prv. stolice uznal, že žalobní nárok není důvodem svým po právu, v podstatě z těchto důvodů: Nemůže býti o tom pochyby, že

host hotelový, který zavítá do domu, tam se ubytuje, ohledně věci vnesených a v místnostech hotelových, k ubytování hostů přímo určených, nebo v místnostech, sloužících k uschovávání zavazadel, šatů a pod., a k pohodlí hostů hotelových zřízených, zplna požívá práv v § 970 obč. zák. stanovených. Jak však zjištěno, nejedná se v tomto případě o místnosti takové, nýbrž o místnosti restaurační, tudíž o místnosti, v nichž provozována živnost restaurační, do níž přístup mají netoliko hosté hoteloví, nýbrž také hosté, čili navštěvovatelé, kteří v domě, t. j. hotelu ubytováni nejsou. Hostům takovým zákon ochrany stanovené v § 970 obč. zák. neposkytuje a nepřichází k místu smlouva schovací mezi navštěvovatelem kavárny nebo restaurantu a majitelem živnosti, když host takový prostě věci své složí v místnostech, byt i k pohodlí hostů věšáky a podob. opatřených; neboť zákaz výslovně omezuje ručení hostinského na věci vnesené hosty v závodě jeho ubytovanými. Při uplatňování názoru prvním soudcem hájeného vyskytly by se případy, že by hostinský čili restaurater hostu, který také nahodile v oddílu závodním určeném pro ubytování hostů pokoj si najal, za úplně stejných okolností za vnesené věci ručil, kdežto by takové záruky oproti navštěvovateli restaurace, který své šaty a podobné na témž místě jako onen host hotelový složí, zbaven byl. Ustanovení cit. § jest ustanovení výjimečné a sluší ho proto vykládati přesně, což vylučuje, by záruka hostinského oproti hostu hotelovému rozšířena byla také na hosty, kteří toliko jako strážníci závod restaurační navštěvují.

Nejvyšší soud žalobcovu dovolání nevyhověl.

Důvody:

Ze souvislosti prvního a druhého odstavce § 970 obč. zák. plyne, že za místo k tomu určené ve smyslu druhého odstavce dotčeného zákonného předpisu lze považovati jen ono, jež hotelier u provozování této své živnosti výslovně nebo dle povahy věci ustanovil k tomu, by tam hoteloví hosté své svršky přechovávali, aniž by ovšem dále na tom záleželo, zda místo to přístupno jest jen hotelierovi, jeho zřízcům a hotelovým hostům, či též osobám třetím, poněvadž dle odstavce prvního § 970 obč. zák. hotelier za řečeného předpokladu nese nebezpečí, pochodící z toho, že cizí lidé do hotelu přicházejí a z něho vycházejí. Než v tomto případě jest chodbička, kde se žalobci věci ztratily, místem, jež žalovaný, opatřiv ji věšáky, určil u provozování živnosti restaurační pro navštěvníky restaurace. Na tento případ výjimečné ustanovení § 970 obč. zák. se nehodí. Na tom ničeho není s to změnití okolnost, že žalobce byl nejen navštěvníkem restaurace, nýbrž i zároveň hotelovým hostem. Jako hotelový host nebyl nikterak odkázán též na restauraci žalovaného a nahodilá okolnost, že i do restaurace zavítal, není s to, aby ručení žalovaného jako hoteliera rozšířila též na pobyt žalobce v místnostech restauračních. Není také, proč činiti by se měl rozdíl mezi navštěvníky restaurace, kteří jsou zároveň hotelovými hosty a jinými navštěvníky restaurace. Poměry jsou pro ty i ony totožné, a kdyby správným byl názor, zastávaný v dovolání, tož byl by důsledně žalovaný dle § 970 obč. zák. zodpovědným i za věci, jež by hotelový host, aniž by vůbec restaurační místnosti navštívil, v této místnosti nebo v chodbičce zanechal. Ostatně jest i okolnost, že

žalovaný jest zároveň hotelierem i restauraterem, okoiností veskrze nahodilou a zajisté neplatil by předpis § 970 obč. zák. proti žalovanému jako hotelierovi, kdyby restaurační místnosti byly, kde právě jsou, ale v rukou osoby jiné. Dovolacího důvodu § 503 č. 4 c. ř. s. zde tedy není.

Čís. 66.

I výtržnosti, které tropí v domě nájemník choromyslný, jsou důvodem k výpovědi z bytu podle § 7 č. 3 min. nař. ze dne 20. ledna 1918 č. 21. ř. z. (pokud se týče podle § 7 č. 3 min. nař. ze dne 17. prosince 1918, č. 83 sb. zák. a nař.).

(Rozh. ze dne 25. února 1919, Rv I 135/19.)

Výpověď z bytu, která byla dána pronajimatelem manželům B z důvodu, že choromyslný B ztrpčuje svým častým povykáním a výtržnostmi spolubydlitelům bydlení v domě a že tyto ohrožuje (§ 7 č. 3 min. nař. ze dne 20. ledna 1918 č. 21 ř. z.), byla prvním soudem (okresním soudem pro Staré Město a Josefov v Praze) zrušena z těchto důvodů: Jest sice prokázáno, že v bytě žalovaných byl asi třikrát křik, že poslední neděli před výpovědí šla žalovaná do bytu svědkyně C se žádostí, aby tam muže nepouštěly, dále že křičela jednou na chodbě o pomoc a po druhé že žádala svědkyni D, aby jí došla pro stráž, že se s ní muž pere. V základě těchto průvodů, dospívá však soudce také k přesvědčení, že příčinou těchto výstupů je výlučně spoluzalovaný B sám, který, jak je nesporné, byl pro choromyslnost úplně svéprávnosti zbaven, a dále, že výstupy ty mají u něho příčinu jedině v jeho choromyslnosti. Za tohoto stavu věci nemožno však v jednání žalovaného B, třebaš je objektivně nepřístojné a ostatním nájemníkům spolubydlení ztrpčuje, spatřovati důvod k výpovědi ve smyslu ustanovení § 7 nař. z 20. ledna 1918 č. 21 ř. z., poněvadž se B-ovi pro jeho duševní chorobu subjektivně přičísti nedá a ze znění a smyslu ustanovení § 7 č. 3 uvedeného nařízení jest patrno, že jen takové jednání může býti platným důvodem ku výpovědi, za které lze výtržníka činiti nejen objektivně, nýbrž i subjektivně zodpovědným. Ostatně, jedná-li se o to, aby duševně chorý nájemník svým jednáním okolí své neobtěžoval, je přece přirozeno, že jediným vhodným prostředkem k tomu jest umístění osoby takové v ústavu pro choromyslné, nikoli však výpověď z bytu, která nehledíc ani k tomu, že duševní stav chorého může značně zhoršiti, za dnešních známých svízelných poměrů bytových by mělo zajisté v zápětí, že by se nevinná rodina choromyslného ocitla na ulici bez přístřeší, čímž by byl docílen právě opak toho, co zákonodárcem nařízením ze dne 20. ledna 1918 č. 21. ř. z. zamýšlel. Bylo proto nájemníkům žalovaných vyhověno a výpověď z bytu zrušena. — Dovolací soud (zemský soud v Praze) ponechal výpověď v platnosti. V důvodech svých uvádí: Podle § 3 cís. nařízení ze dne 28. června 1916 čis. 207 ř. z. jest ten, kdo byl svéprávnosti úplně zbaven, pouze ve příčině způsobilosti k jednání postaven na roven dítěti před dokonáním sedmým rokem a platí o něm tedy předpis § 21 obč. zák. Tím však není vysloveno, že by byl každý povinen, mlčky ztrpěti jeho nepřístojné jednání, jak to vysvitá jmenovitě z předpisu § 1309 obč. zák., nýbrž dlužno za takové

jednání podle tohoto předpisu činiti zodpovědnými jeho zákonitě zástupce, v tomto případě mimo opatrovníka spoluzalovanou manželku choromyslného, která jej na revers z ústavu choromyslných do domácnosti přijala a za jeho činy spoluzodpovídá. Ze sdělení, jež tato učinila svědkyni C, dospívá odvolací soud ku přesvědčení, že si právě spoluzalovaná manželka jest dobře vědoma rozsahu nebezpečnosti, z jednání choromyslného hrozícího; neboť jej sama označuje za schopna násilností a při tom ještě podotýká, že by se mu za to nic nestalo, kdyby někoho zabil. Vidí proto soud odvolací i v tomto chování spoluzalované B, která, ač je nucena dovolávati se proti jednání choromyslného i policejní strážce, přece jej dále v domácnosti chová, nepřístojnost, která jest podle § 7 č. 3. cit. nařízení důvodem ku výpovědi nájemníka, svým jednáním spolunájemníkům spolubydlení ztrpčujícího. Uznává-li soud prvý, že jedině vhodným prostředkem, aby choromyslný nájemník svého okolí nepřístojným chováním neobtěžoval, jest umístění jeho v ústavu choromyslných, dlužno za to, že se tak nestalo, činiti zodpovědnými zase osoby, které přes to choromyslného v domácnosti chovají a nad jeho umístěním v ústavu disponují, což nejlépe vysvitá z úvahy, jak by jinak byl úplně bezmocný majitel domu, když by jeho velký dům byl náhodou obydlen pouze nájemníky, na revers z ústavu choromyslných propuštěnými. Další tedy vypovězení manželé nepřístojným jednáním zákonitý podnět k výpovědi, a proto bylo odvolání vyhověti a rozhodnouti, jak se shora stalo. Nejev vyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Důvody:

Zjištěno jest, že prvzalovaný tropí častěji v domě výtržnosti. Jakého druhu jsou a jak se stupňují, nejlépe jeho choť sama před soudem nesporně vylíčila. Chování se téhož tím vážněji sluší pojímati, poněvadž nevládně plným rozumem, tak že oprávněna jest obava, že se nepřístojnosti jeho budou stupňovati a že i vzejde nebezpečí spolubydlícím. Právem tedy možno za to míti, že jest zde důležitý důvod k výpovědi ve smyslu § 7 č. 3 min. nař. ze dne 17. prosince 1918, č. 83 sb. zák. a nař. Nerozhodno jest, zda-li spoluzalovaná jako choť na chování se manžela nese vinu čili nic a může-li chování to zabrániti. Stačí, když jeden z manželů dá svým chováním příčinu k důvodné výpovědi; vina jednoho má pak při nedílnosti výpovědi za následek výpověď proti oběma. Posoudil tudíž odvolací soud věc po zákonu a správně a nelze mu činiti důvodně výtku mylného právního posouzení věci. Bylo proto dovolání s odkázáním na ostatní správné důvody soudu odvolacího zamítnuto a, poněvadž lhůta výpovědní již minula, rozsudek tento opatřen doložkou dle § 573 odst. 1 c. ř. s.

Čís. 67.

Pořad opravných prostředků z usnesení krajských neb zemských soudů stran ustanovení jiného okresního soudu na místě příslušného soudu okresního jde k vrchnímu zemskému soudu.

(Rozh. ze dne 26. února 1919, R I 76/19.)

Ve sporu u okresního soudu v Blovicích projednávaném učinil žalobce návrh, aby místo tohoto soudu byl dle § 30 j. n. ku projednávání a roz-

hodnutí sporu ustanoven jiný soud okresní. — Krajský soud v Plzni, jemuž návrh ten byl předložen, mu nevyhověl, maje za to, že zde není žádného z důvodů v § 19 j. n. předpokládaných.

Rekurs do usnesení toho předložen byl nejvyššímu soudu, jenž jej přikázal vrchnímu zemskému soudu v Praze k vyřízení z těchto

důvodů:

Krajský soud v Plzni rozhodoval o řečeném návrhu jakožto soud podle pořadí instancí představený po rozumu § 20 j. n. ve stolici prvé, nikoliv, jak jest v hlavě jeho rozhodnutí uvedeno, »jako soud odvolací«, jelikož nerozhodoval o nějakém devolutivním opravném prostředku, rekursu neb odvolání, nýbrž o návrhu jedné strany, aby na místě příslušného soudu ustanoven byl k rozhodnutí sporu jiný soud stejného druhu. Pořad opravných prostředků z usnesení, vynesených v první stolici od soudu krajských a zemských, jde však dle § 4 j. n. ve stolici druhé k vrchnímu soudu zemskému. Tomuto soudu byl proto recurs proti usnesení krajského soudu v Plzni k vyřízení přikázán.

Čís. 68.

Ustanovení společenské smlouvy společnosti s obmezeným ručením, že se společnost na valné hromadě kromě případů zvláště uvedených v nichž jest třeba usnesení jednohlasného, usnáší prostou většinou hlasů, odporuje zákonu o spol. s ruč. obmez. v §§ 35 č. 7, 90 a 95.

Ve smlouvě společenské mohou ustanovení býti jednatelem i osoby, jež nejsou společníky.

(Rozh. ze dne 26. února 1919, R II 13,19.)

Usnesení prvního soudu (krajského soudu v Novém Jičíně), povolující zápis společnosti s ruč. obm. do obchodního rejstříku, bylo k rekursu finanční prokuratury rekurs ním soudem (vrchním zemským soudem v Brně) potvrzeno. Důvody: Proti povolenému zápisu stěžuje si finanční prokuratura proto, že 1. dle odst. 11 smlouvy společenské valná hromada se usnáší většinou hlasů, kdežto prý k nabytí nemovitostí a podniků a k prodeji společenského jmění jest potřebí tří čtvrtin hlasů, takže odstavec 11 odporuje prý ustanovením §§ 35, 90 a 95 zák. ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z. o společenstvech s ručením obmezeným; dále, že 2. dle prvního odstavce dodatku smluvního ustanoven byl C jednatelem společnosti, ač není společníkem, což prý se přiči ustanovení § 15 zmíněného zákona, dle něhož prý pouze společníci mohou býti ustanoveni jednatelem. Stěžovatelka navrhuje proto změnu usnesení, aby soudem první stolice bylo uloženo žadatelům, by předložili smluvní dodatek, v němž by vady uvedené byly odstraněny, jinak že by návrh na zápis firmy byl zamítnut a zápis vymazán. Stížnost není odůvodněna. Ustanovení § 11 společenské smlouvy, podle kterého společnost se usnáší většinou hlasů, odpovídá předpisu § 39 odst. 1 zmíněného zákona, který v jistých případech stanoví také většinu tří čtvrtin hlasů aneb souhlas všech hlasů (srovnej pozn. 1 k § 39 zákona vydaného drem. Milanem Škerjíim). Případy tyto však ve smlouvě uvedeny nejsou (až na ony pod a až d uve-

dené, pro které smlouva stanoví jednohlasné usnesení; mimo to stanoví § 18 smlouvy, že platí předpis zákona zmíněného, pokud smlouva určitých ustanovení neobsahuje. Z toho jest patrno, že obyčejná většina hlasů se vztahuje jen ra případy a usnesení, které dle zmíněného zákona nepodléhají většině určené v zákoně aneb souhlasu celé valné hromady. Zcela všeobecné ustanovení § 11 smlouvy vztahuje se tedy jen na obyčejná usnesení; ona usnesení, pro něž jest zapotřebí zvláštní většiny, podléhají § 18 řečené smlouvy, ve kterém se také netvrdí, že ve škerá usnesení bez rozdílu smí se státi jen jednoduchou většinou. Ustanovení § 11 smlouvy ve spojení s § 18 se proto zákonu nepříčí a není tedy důvod, aby smlouva byla dle návrhu stěžovatelky měněna. Totéž platí o druhé části stížnosti. V § 15 zmíněného zákona není obsažen podobný předpis jako ve čl. 227 odst. 2 obch. zák. aneb v § 15 zák. ze dne 9. dubna 1873 čis. 70 ř. z. (o společenstvech) a z ustanovení druhého odstavce § 16 zák. ze dne 6. března 1906 čis. 58 ř. z. vyplývá, že ustanovení jednatelem ve smlouvě společenské vyloučeno není, ať se jedná o společníky aneb osoby cizí. Také motivy k tomuto zákonu k §§ 15 a 16 nečiní rozdílu mezi ustanovením členů společnosti a nečlenů za jednatele a také doslovné znění zákona rozdílu toho, pro který není důležité příčiny, nezná. Dle ustanovení § 9 zmíněného zákona jest k platnému zápisu společnosti do obchodního rejstříku ustanovení jednatelem nutné, ať již byli ustanoveni ve smlouvě aneb zvláštním usnesením v ověřené formě (§ 9 č. 3; každý takový jednatel může býti dle § 16 zmíněného zákona kdykoliv úřadu svého zbaven, jednatel ve smlouvě ustanovený ovšem jen z příčin důležitých (§ 16 odst. 2). Také toto ustanovení zákona nerozlišuje mezi jednatelem-společníky a osobami cizími; v § 16 cit. zák. není na § 15 zák. poukázáno. Dle řečeného jde tedy ve sporné této otázce pouze o to, jestli k ustanovení jednatele-nečlena zapotřebí zvláštního usnesení (§ 3 č. 2) zákona; ustanovení to v daném případě stalo se platně veřejnou listinou dodatečně ke smlouvě, jak to ostatně stěžovatelka sama žádá. Bylo proto usnesení prvního soudu potvrzení.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu finanční prokuratury jen z části, zrušil usnesení rekursního soudu jakož i usnesení soudu prvního, jímž zápis do obchodního rejstříku byl povolen, pokud se týče odstavce 11 společenské smlouvy a nařídil soudu první stolice, by jednatelem uložil, aby v určité lhůtě předložili dodatek k tomuto odstavci společenské smlouvy, v němž by vada, o níž bude níže řeč, byla odčiněna, jinak by návrh na zápis firmy byl zamítnut a zápis vymazán.

Důvody:

Usnesením v odpor vzatým byl zákon ze dne 6. března 1906 čis. 58 ř. z. ve svých předpisech §§ 35, 90 odst. 4 a 95 odst. 2 porušen a jest proto odůvodněn dovolací recurs podaný proti usnesení vrchního zemského soudu, jímž bylo usnesení soudu prvního potvrzeno (§ 16 cit. pat. ze dne 9. srpna 1854 čis. 208 ř. z.). Neboť v odst. 11 společenské smlouvy, který jedná o způsobu hlasování při usnášení se valné hromady, jest zcela všeobecně ustanoveno, že kromě 4 případů tam blíže uvedených stačí k usnášení se v ostatních věcech společenských prostá většina hlasů společníků. V těchto ostatních věcech společnosti se týkajících jsou dle toho

zahrnutý i ony případy, o nichž jednají §§ 35, 90 a 95 cit. zákona a v nichž usnášeti se mohou společníci pouze tříčtvrtinovou většinou odevzdaných hlasů. Jelikož dle odst. 18 společenské smlouvy platí podpůrně předpisy zákona o obchodních společnostech s omezeným ručením jen v oněch případech, o nichž společenská smlouva právoplatně neobsahuje žádného ustanovení, nelze v tomto odst. 18 společenské smlouvy spatřovati korektiv odst. 11 téže smlouvy, z něhož lze jen vyčísti, že i v případech, v nichž jde o nabytí nemovitostí a podniků ve smyslu § 35 odst. 1 čís. 7 cit. zák. a o prodej společenského jmění při likvidaci společnosti dle § 90 odst. 4 a § 95 odst. 2 uvedeného zákona, stačí k usnášení se společníků při valné hromadě společnosti s obm. ručením prostá většina hlasů. Proto jest nutno, aby ustanovení odst. 11 společenské smlouvy bylo doplněno a uvedeno takto v souhlas s cit. paragrafy zákona o společnostech s obm. ručením. V tomto smyslu bylo odůvodněné stížnosti vyhověno způsobem shora uvedeným. Jinak se to má s druhou částí stížnosti, pokud jde o ustanovení nespolečníka za jednatele společenskou smlouvou. V tomto ohledu nebyl souhlasným rozhodnutím obou nižších soudů zákon porušen a není tu tedy podnět k dovolací stížnosti ve smyslu § 16 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z. Nesprávnost právního stanoviska stěžovatelky vyplývá z ustanovení §§ 34 a 35 zákona ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z. Dle těchto zákonných předpisů jest usnesení, jímž ve smyslu § 15 odst. 1 cit. zák. se ustanovují jednatele, vyhrazeno valné hromadě, ale kromě ní mohou tak učiniti společníci písemně, pakliže všichni souhlasí s opatřením, které zamýšlejí provésti. Poněvadž není o tom pochybnosti, že společenská smlouva jest takovýmto písemným projevem vůle všech společníků, jest zřízení nespolečníka jednatelem ve společenské smlouvě po zákonu úplně ospravedlněno. Proto bylo dovolací stížnost jako v tomto směru neodůvodněnou zamítnouti.

Čís. 69.

Odmítl-li odvolací soud podpůrný důkaz slyšením stran dle § 371 odst. 2 c. ř. s., nelze tomu v řízení dovolacím odporovati.

K pojmu příhody při dopravě dle § 1 zákona ruč. žel. — Pojem tento nesmí být zaměňován s pojmem úrazu na dráze. — Vlastní zavinění poškozeného, jenž vystupoval z vozu elektrické dráhy pouliční dráze, než týž v zastávce úplně zastavil.

(Rozh. ze dne 26. února 1919, Rv I 29/19.)

Žalobkyně, která vystupující v jisté zastávce z motorového vozu elektrické dráhy upadla a utrpěla úraz na těle, žalovala podnikatelstvo dráhy na náhradu škody a zaplacení bolestného, tvrdíc, že utrpěla úraz proto, že vůz, který se v zastávce již zastavil v okamžiku, když ona z něho vystupovala, ještě sebou trhnul a popojel, a poněvadž prý průvodčí vozu ještě před jeho zastavením otevřel ochranné zábradlí, které má brániti předčasnému vystupování cestujících. Svůj nárok opírala v první řadě o zákon o ručení železnic a mimo to o zavinění zřízenců dráhy, průvodčího a řidiče vozu. — Prvý soud (krajský soud v Litoměřicích) žalobu co do důvodu zamítl a odvolací soud (vrchní zemský soud

v Praze) rozsudek tento potvrdil. Oba soudové zjistili, že žalobkyně vystupovala z vozu dráze, než týž úplně zastavil, a nevzali za prokázáno, že průvodčí vozu před jeho zastavením ochranné zábradlí otevřel. Soud odvolací spatřuje v důvodech svého rozsudku příhodu při dopravě dle § 1 zák. o ruč. žel. v tom, že žalobkyně byla na posledním stupátku, sestupující s vozu, pohybem tohoto poražena a následkem toho zraněna. Vycházejí však ze skutkového zjištění, že žalobkyně vystupovala z vozu dráze, než týž úplně zastavil, a z úvahy, že žalobkyni tvrzené, ostatně však nedokázané otevření ochranného zábradlí průvodčím vozu nebylo dle vlastního jejího přednesu s úrazem v příčinné souvislosti, dospívá ku výsledku, že žalobkyně si svůj úraz na těle svým neopatrným jednáním sama zavinila a že žalované přichází následkem toho k dobru sprostňovací důvod vlastního zavinění poškozené dle § 2 zák. o ruč. železnic.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně mezi jiným z těchto

důvodů:

Důkaz slyšením stran jest, jak správně uvedl již odvolací soud, důkazem jen podpůrným, jenž může býti nařízen dle § 371 odst. 2 c. ř. s. pouze tehdy, není-li důkaz o skutečnostech pro rozhodnutí důležitých proveden již jinými průvodními prostředky. Posouzení otázky, zda lze tuto průvodní sílu přiznati již těmto jiným provedením důkazům, jest vyhrazeno pouze stolicím k oceňování průvodů povoláním. Ke stolicím těmto ne náleží však soud dovolací, který jest dle §§ 513 a 498 c. ř. s. naopak vázán zjištěními soudů nižších a povinen, položit je rozhodnutí svému za základ. Neshledal-li tudíž odvolací soud, nabyv přesvědčení o skutečnostech pro rozhodnutí sporu důležitých, již na základě jiných průvodů důkaz slyšením stran nutným, pak odmítl důkaz tento právem a nelze tomu ve věci hlavní i po stránce právní (§ 503 č. 4 c. ř. s.) opodstatněn. Soud odvolací vychází sice z mylného právního předpokladu, když má za to, že příhodu při dopravě ve smyslu § 1 zák. ze dne 5. března 1869 č. 27 ř. z. pokud se týče ze dne 12. července 1902 č. 147 ř. z. dlužno zde sledovati v tom, že žalobkyně byla na posledním stupátku, sestupující s vozu, pohybem tohoto poražena a následkem toho zraněna. Soud odvolací tu zaměňuje pojmy úrazu na dráze a příhody při dopravě ve smyslu hořejšího zákona. Příhodou takovou jest událost, která, odchylující se od pravidelných poměrů dopravních, jest o sobě způsobitá, přivoditi smrt neb poškození na těle člověka, a která nemá příčiny své v osobě poškozeného. Dokázati takovouto příhodu při dopravě jest první povinností každého, kdo uplatňuje nároky ve smyslu § 1 zák. hořejšího. Příhody takové však žalobkyně v případě našem nedokázala. Nelze sice popřít, že by příhodu takovouto bylo mohlo založiti prudké neočekávané trnutí vozu při sestupování, jež žalobkyně v žalobě své tvrdila (nikoliv ovšem jen obyčejný pohyb, o jakém soud odvolací mluví), ba i okolnost, že ochranné zábradlí bylo, ať již kýmkoliv otevřeno dráze, než vůz zastavil; neboť i když nejsou všechny vozy elektrických drah a zejména všechny jejich východy opatřeny takovýmto zábradlím, náleží zajisté již vzhledem k účelu tohoto zábradlí, chrániti během jízdy cestující před vypadnutím a brániti jim vystupování před zastavením vozu, ku pravidelnému způsobu do-

pravy, aby, je-li zde takovéto zábradlí, zůstalo až do úplného zastavení vozu v zastávce uzavřeno. Nějaké neobvyklé trhnutí vozu ať již zastaveného neb jedoucího nebylo však dokázáno a také žalobkyně již o důvod tento svého nároku neopírá. V pravdě však jej neopírá ani o skutečnost neuzavření, pokud se týče předčasného otevření ochranného zábradlí, neboť tvrdí, že čekala na plošinu vozu, až týž úplně zastavil, a pak teprv že sestupovala. Bylo-li v okamžiku tomto, kdy vůz již stál, ochranné zábradlí otevřeno, nebylo to jistě žádnou abnormalitou při dopravě a, tvrdí-li i žalobkyně v souvislosti této, že průvodčí vozu zdvihl ochrannou tyč dříve, než vůz zastavil, nebyla by tato událost přes to, že by jí nebylo lze upřítí povahu nepravdivosti a tudíž i příhody při dopravě po rozumu § 1 zák. o ruč. žel., s úrazem žalobkyně ve příčinné souvislosti, jelikož táž trvá na tom, že vystupovala z vozu teprve, když se byl zastavil. Za tohoto stavu věci nedokázala žalobkyně vůbec žádné příhody při dopravě, která by nárok její po zákonu o ručení železnic opodstatňovala, a tím méně přímého zavinění dráhy neb některého z jejích orgánů, které by úraz bylo přivodilo. Slušelo proto nárok její zamítnouti již z tohoto prvotního důvodu. Jelikož však bylo nad to ještě soudy nižších stolic pro soud dovolací závazným způsobem zjištěno, že žalobkyně vystupovala z vozu dříve ještě, než-li zastavil, což jest netoliko neopatrností, přičítací se předpisům § 1297 obč. zák., nýbrž i přestupkem dopravních nařízení, tedy nepochybným vlastním jejím zaviněním, nemá jistě prázdného důvodu ku stížnosti do rozsudku.

Čís. 70.

Neplatnost rozhodnutí německo-rakouského nejvyššího soudního dvoru o opravném prostředku proti rozhodnutí některého soudu oblasti československé republiky.

Nezákonnost zřízení vrchního zemského soudu v Liberci.

Pořad opravných prostředků z usnesení konkursního komisaře, jímž rozvržen byl výtěžek docílený při dražbě zvláštní podstaty, jde v druhé stolici k vrchnímu zemskému soudu.

(Rozh. ze dne 4. března 1919, R I 92/19.)

Vrchní zemský soud v Praze přikázal předložené mu rekursy do usnesení konkursního komisaře při okresním soudu v Chomutově, jímž rozvržen byl výtěžek docílený při dražbě zvláštních podstat, podle § 44 j. n. krajskému soudu v Mostě jako rekursnímu soudu k vyřízení. Důvody: V odpor braným usnesením byl, vyhovujíc názoru v předchozím rozhodnutí vrchního soudu zemského ze dne 29. prosince 1917 projevenému a rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 12. března 1918 schválenému, výtěžek za vydražené zvláštní podstaty rozdělen podle předpisů řádu exekučního. Řídí se proto, jak tolikéž z řečených rozhodnutí vysvítá, i pořad opravných prostředků podle předpisů řádu exekučního, zejména podle §§ 234 a 239 ex. ř. (srovnej § 125 odst. 4 konk. ř.). Na tom ničeho nemění okolnost, že konkursní komisař převzal funkci soudu exekučního. Pro opravné prostředky platí tudíž všeobecný předpis § 3 j. n., dle něhož jde pořad opravných prostředků

z usnesení okresních soudů v druhé stolici ke krajským a zemským soudům, i jest, jelikož jde o rozvrhové usnesení stran nemovitostí, podle § 239 odst. 3 ex. ř. přes ustanovení § 528 ex. ř. i do potvrzujícího rozhodnutí druhé stolice dovolací rekurs k nejvyššímu soudu přípustným. Výjimečný pořad prostředků opravných v řízení konkursním (§ 176 konk. řádu) jest proto vyloučen. — Rekurs správce konkursní podstaty do tohoto usnesení byl ještě před 28. říjnem 1918 předložen nejvyššímu soudnímu dvoru ve Vídni, jenž jej již jako německo-rakouský nejvyšší dvůr soudní dne 17. prosince 1918 vyřídil tím způsobem, že přikázal vrchnímu soudu zemskému v Liberci se sídlem ve Vídni, by o rekursech do rozvrhového usnesení věcně rozhodl. Týž tak učinil a, když jeho rozhodnutí došlo k soudu své stolice, předložil tento spisy nejvyššímu soudu v Praze.

Nejvyšší soud prohlásil rozhodnutí nejvyššího soudního dvoru ve Vídni ze dne 17. prosince 1918 i rozhodnutí vrchního zemského soudu v Liberci se sídlem ve Vídni ze dne 28. ledna 1919, v této věci vydaná, za neplatná, rekursu správce konkursní podstaty pak vyhověl, v odpor vzaté usnesení vrchního soudu zemského v Praze zrušil a tomuto soudu uložil, by o rekursech dosud platně nevyřízených rozhodl.

Důvody:

Zákonem ze dne 28. října 1918 č. 11 sb. zák. a nař., téhož dne veřejně vyhlášeným prohlášena byla samostatnost československého státu. Zákon tento nabyt dle § 4 ihned účinnosti. Jelikož dle § 2 téhož zákona zůstaly veškeré dosavadní zemské a říšské zákony jen v prozatímní platnosti a zákonem ze dne 2. listopadu 1918 č. 5 sb. zák. a nař., jenž dnem 4. listopadu 1918, kdy byl vyhlášen, nabyt účinnosti, zřízen byl pro obvod československého státu, k němuž náleží území celého českého království v historických svých hranicích, nejvyšší soud se sídlem v Praze, nebyl k rozhodnutí o přítomném rekursu povolán německo-rakouský nejvyšší soudní dvůr ve Vídni, jenž, isa úřadem cizozemským, neprávem o něm dne 17. prosince 1918 rozhodl, a proto rozhodnutí jeho slušelo se prohlásiti neplatným. Stejně neplatným jest i rozhodnutí po právu neexistujícího vrchního zemského soudu v Liberci se sídlem ve Vídni jako soudu rekursního ze dne 28. ledna 1919 v této konkursní záležitosti o rekursech podaných do rozvrhového usnesení konkursního komisaře v Chorutově ze dne 17. června 1918. Jelikož, jak shora uvedeno, zůstaly v platnosti pro celý obvod československého státu dosavadní zákony a nařízení, pokud jinými řádnou, legální cestou vydáními nebyly nahrazeny, vztahuje se na celý obvod království českého v jeho historických hranicích působnost vrchního zemského soudu v Praze, jak bylo vysloveno ve dvorním dekretu ze dne 12. dubna 1782 č. 44 sb. z. s. a zachováno nařízením ze dne 26. června 1849 č. 290 ř. z. a 6. dubna 1850 č. 137 ř. z., jakož i při nové organizaci v roce 1855 dle nař. min. spravedlnosti ze dne 6. dubna 1855 č. 63 ř. z. a konečně i při nejnovější dle zákona ze dne 27. listopadu 1896 č. 217 ř. z., jmenovitě jeho ustanovením § 48, dle něhož i nadále v platnosti zůstaly předpisy obsažené v nejvyšším rozhodnutí ze dne 14. září 1852, uveřejněném v ministerském nařízení ze dne 19. ledna 1853 č. 10 ř. z., i nemůže cestou nezákonnou pro část obvodu českého vrchního

zmského soudu v Praze zřízený jakýsi vrchní zemský soud v Liberci se sídlem ve Vídni rozhodovati s právní účinností v právních záležitostech, k jichž rozhodování ve stolici druhé vrchní zemský soud v Praze jest příslušným. V důsledku toho slušelo i toto rozhodnutí nezákonně zřízeného vrchního zemského soudu v Liberci prohlásiti neplatným. Podrobuje pak nejvyšší soud usnesení vrchního zemského soudu v Praze ze dne 19. srpna 1918 k stížnosti správce konkursní podstaty vlastního rozhodování, nemůže rekursu tomu upřítí důvodnosti. Vedle ustanovení § 49 odst. 2 konk. ř. platí ovšem pro rozúčtování nároků, které mají dojíti uspokojení ze zvláštních podstat, i když byly tyto zcizeny v konkursu dle přípustnosti § 120 odst. 2 konk. ř., předpisy řádu exekučního. Leč tím není nikterak dotčen pořad instancí, jenž pro nařízení a rozhodnutí konkursního komisaře určen jest v § 176 odst. 2 konk. ř., dle něhož jde opravný prostředek z rozhodnutí takového k vrchnímu zemskému soudu a pak dále na nejvyšší soudní dvůr. Vždyť citovaný § 49 odst. 2 konk. ř. stanoví platnost exekučního řádu jen pro pořadí nároků, čímž vyjádřiti chce, že na místě ustanovení §§ 31 až 41 starého konkursního řádu nastoupiti mají předpisy nového řádu exekučního, které přesně určují, pokud a jak z výtěžku dražebního zástavní věřitelé dojdou uspokojení, takže opakování předpisů těch v konkursním řádu jevílo se zbytečným. Že předpisů těchto právě i pro postup a pořadí při rozúčtování zvláštní podstaty v konkursu užití sluší, bylo již rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 12. března 1918 vysloveno, ale nic více, zejména nikoli, že by tím dotčen byl i pořad stolic pro řízení konkursní, stanovený v § 176 konk. ř. Že nemůže se předpis uvedeného § 49 odst. 2 konk. ř. vztahovati i na pořad stolic, zřejmo z toho, že ustanovení to dovolává se jen exekučního řádu, v němž pořad stolic vůbec není pro řízení exekuční normován. Kdyby byl tedy zákonodárce ustanovením § 49 odst. 2 konk. ř. obmyslel pro rozpočtení usnesení zvláštní podstaty v konkursu, vydané konkursním komisařem, zavéstí pořad instancí, jak platí tento pořad pro řízení exekuční, byl by to byl nutně musil vyjádřiti i v § 176 konk. ř. jako výjimku ze všeobecného tam normovaného pravidla. Tomu nevádí, že v tomto § 176 konk. ř. jest se dovoláno § 528 c. ř. s., poněvadž se současně praví, že stanovený zde předpis platiti může jen, pokud konkursní řád nic jiného neustanovuje. Stanoví-li ale § 49 odst. 2 konk. ř., že pro rozpočet zvláštní masy v konkursu platí předpisy řádu exekučního, pak platí i pro takového druhu usnesení konkursního komisaře ustanovení § 239 posl. odst. ex. ř., aniž proto třeba změnití pořad stolic konkursním řádem stanovených. Slušelo se proto usnesení naříkané, jímž dovolaný vrchní zemský soud svou nepřislušnost vyslovil a rekursy do rozpočetního usnesení konkursního komisaře dle § 44 j. n. krajskému soudu v Mostě jako příslušnému soudu rekursnímu odkázal, zrušiti jako nezákonné a jemu, k rozhodnutí jejich jedině příslušnému, vyřízení jejich uložiti.

Čís. 71.

Popírá-li německý státní příslušník v tuzemsku manželský původ dítěte manželkou jeho zrozeného, nutno po stránce práva hmotného použití předpisů německého občanského zákoníka (§§ 1591 a násl.) a nikoli usta-

novení § 158 obč. zák. V případě takovém platí zejména i jednorozční lhůta k odporování manželskému původu.

(Rozh. ze dne 4. března 1919, Rv I 109/19.)

Žaloba manžela, saského státního příslušníka, aby bylo uznáno právem, že dítě jeho manželkou zrozené, není jeho manželským dítětem, byla přes to, že bylo zjištěno, že žalobce, konaje v kritické době službu válečnou v poli, dítě to zploditi nemohl, pr v ý m s o u d e m (krajským soudem v Mostě) zamítnuta proto, že žalobce podal žalobu na oduznání manželského původu dítěte teprv během čtvrtého měsíce po té, co nabyli o tom zprávu, tedy po uplynutí tříměsíční lhůty § 158 obč. zák. — O d v o l a c í s o u d (vrchní zemský soud v Praze) vyhověl žalobě v podstatě z těchto důvodů: Právní poměry mezi rodiči a dítěti řídí se vedle zásad mezinárodního soukromého práva, jak tyto došly, pokud jde o poměr mezi bývalým Rakouskem a německou říší, výrazu v §§ 4, 33 a násl. obč. zák. a v čl. 7 a násl. uvoz. zák. ku něm. obč. zák. dle osobního statutu manželského otce neb nemanželské matky, to jest dle zákona onoho státu, k němuž osoby tyto dle svého státního občanství přísluší. To musí platiti i tehdy, jde-li o manželský původ dítěte, poněvadž původ takový jest podmínkou vzniku otcovské moci a právních vztahů, vyvěrajících z ní v poměru mezi manželským otcem a dítětem. Nutno tudíž, popírá-li německý státní příslušník v tuzemsku manželský původ dítěte manželkou jeho zrozeného, použití po stránce práva hmotného předpisů §§ 1591 a násl. něm. obč. zák. a nikoliv ustanovení § 158 obč. zák. Také čl. 18 uvoz. zák. k něm. obč. zák. stanoví výslovně, že manželský původ dítěte se posuzuje dle německého zákona, je-li manžel matky v době narození děcka Němcem. Z toho plyne zároveň, že, je-li ve sporu o manželský původ dítěte zahájeném v oblasti platnosti německého občanského zákoníka žalující manžel cizincem, se posuzuje nárok žalobní po stránce práva hmotného dle práva jeho domova. Že se tak vskutku děje, jde ná jevo z rozsudku říšsko-německého sděleného v č. 43 Zeitschrift für Notariat und freiwillige Gerichtsbarkeit in Oesterreich z roku 1908, str. 337. Tím jest vyhověno i požadavku vzájemnosti. Právní tento náhled hájí z největší části i novější právní věda. Dle § 1594 něm. obč. zák. obnáší však lhůta k odporování manželskému původu jeden rok od doby, kdy muž zvěděl o narození dítěte. Lhůta tato byla ve případě tomto zachována, poněvadž od narození dítěte, tudíž ode dne, kdy se žalobce mohl nejdříve o narození tomto dověděti, uplynulo do dne podání žaloby necelých pět měsíců. Jelikož jest však i zjištěno, že žalované dítě nevzešlo z tělesného obcování žalobce s jeho manželkou a jest splněna tudíž i podmínka § 1591 něm. obč. zák., dle něhož jest dítě nemanželským, když jest dle okolností zjevně nemožno, aby je byla žena s mužem počala, slušelo vyhověti žalobcovu odvolání a uznání dle prosby žalobní.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání opatrovníka dítěte.

Důvody:

Podle obsahu dovolání, jež opírá se o § 503, č. 4 c. ř. s., jedná se jen o to, zda pro určení lhůty k odporu § 158 obč. zák. vedle materiálního práva použití dlužno práva tuzemského či německého. Žalobce jest státní

příslušník saský. Vzhledem k tomu bylo právem použito práva německého, ve směru tom musí soud dovolací úplně přisvědčiti k důvodům soudu odvolacího, jež jsou právnicky bezvadné a vývody dovolacími vyvráceny nejsou, při čemž se, hledíc k vývodům dovolacím, podotýká ještě toto: Ve směru formelním dlužno ovšem dovolání přisvědčiti v tom, že v případě tomto, kde se jedná o právní poměry povahy práva rodinného, neposkytují ustanovení §§ 35 až 37 obč. zák., vztahující se pouze ku právním jednáním, žádné opory pro použití cizího práva. Z téhož důvodu nemůže také § 34 obč. zák., kterého se dovolává revisní odpověď, přicházeti v úvahu ve směru tom, kdežto ustanovení § 33 obč. zák., o který se dovolání opírá, má na zřeteli jen formelní a nikoli materiální reciprocitu. Musí se tudíž, poněvadž občanský zákonník ve svých sporých ustanoveních o mezinárodním právu soukromém neobsahuje předpisů o tom, jakého zákona dlužno použiti, jsou-li před tuzemským soudem vzneseny nároky práva rodinného od cizozemců proti tuzemcům, otázka tato vedle § 7 obč. zák. rozhodnouti podle přirozených právních pravidel, t. j. podle právního vědomí lidu odpovídajícího zákonům logického myšlení. Právní věda německá, jež měla velký vliv na vývoj právního vědomí v bývalém Rakousku, došla výrazu ve čl. 18 uvoz. zák. k něm. obč. zák., jenž stanoví, že manželský původ dítěte se posuzuje podle německých zákonů, je-li manžel matky v době narození dítěte německým státním příslušníkem. Této právní zásady dlužno tedy použiti z pravidla i u nás. Ve věci samé uvádí dovolání, že v otázce o manželském původu, o kterou jde, právo státní příslušnosti vůbec v úvahu nepřichází, manželský původ má prý mravní základ v přirozeném příbuzenství a musí prý tudíž soudy tuzemské vůbec použiti dotyčných ustanovení práva tuzemského, nehledě ku státnímu občanství zploditele a nehledě k tomu, jak v tomtéž případě se jedná s rakouskými státními příslušníky v cizozemsku. V tomto směru dlužno však úplně přisvědčiti náhledu soudu odvolacího, který se úplně shoduje s doktrinou největší části nových spisovatelů právních. Se stanoviska theorie práva mezinárodního platí zásada, že pro osobní poměr mezi rodiči a manželskými dětmi rozhodným jest statut personální. V otázce statutu, který jest bezprostředně směrodatným pro posuzování manželského neb nemanželského původu dítěte, možno však označiti větu, že jest rozhodným personální statut manžela v době narození dítěte, jak věta ta dochází také výrazu v uvedeném čl. 18 uvoz. zák. k něm. obč. zák. za panující mínění. Že při odporování manželskému původu dítěte otcem může býti rozhodným jen personální statut otcův, vysvětluje již z toho, že odpor ten se vznáší pro účinky, které čelí proti dítěti. Byl proto v případě tomto personální statut žalobcův právem pokládán za rozhodný pro řešení sporné otázky. Okolnost, že v případě našem, použije-li se práva cizozemského, se posune právní postavení dítěte, narozeného v tuzemsku, jehož manželský původ je sporný, potud v jeho neprospěch, že právo tuzemské ustanovuje v § 158 obč. zák. lhůtu tříměsíční, po jejímž uplynutí zanikne právo popírati manželský původ dítěte, kdežto podle německého práva (§ 1594) lhůta k odporu obnáší jeden rok, nemůže tomu býti na závadu, jakmile jest vysloveno, že dlužno zásadně trvati na shora uvedených zásadách mezinárodního práva soukromého. Dovolává-li se konečně revise výnosu min. spravedl. ze dne 10. října 1860, č. 14.939 a ustanovení §§ 183 a 219 cis. pat. ze dne 9. srpna 1854,

č. 208 ř. z., aby dokázala, že dlužno použiti práva tuzemského vždy, když nabývá dítě příznivějšího stavu, než, použije-li se právních předpisů cizozemských, dlužno proti tomu uvést, že tato ustanovení zákonná se týkají jen provisorních opatření povahy formelní a že nezasahují ani dost málo do osobních práv dětí tam jmenovaných. Při tomto stavu věci a práva nemohlo, poněvadž i ostatní okolnosti skutkové, jež jsou rozhodny pro odzunnání manželského původu žalcevaného, byly zjištěny a nebyly v odpor vzaty, bezdůvodnému dovolání býti vyhověno.

Čís. 72.

V nájemní smlouvě obsažené ujednání, že vlastník domu nájemteli prodá během určité doby kdykoli na jeho požádání dům za určitou cenu, není právem předkupním po rozumu § 1072 obč. zák.

(Rozh. ze dne 4. března 1919, R II 20/19.)

Návrhu, by na základě nájemní smlouvy zapsáno bylo v pozemkové knize předkupní právo pro navrhovatele, bylo prvním soudem (krajským soudem v Olomouci) vyhověno, rekursní soud (vrchní zemský soud v Brně) pak jej zamítl. Důvody: Podle § 9 knih. zák. může býti právo předkupní, jež jest po rozumu § 1073 obč. zák. z pravidla osobním právem, do pozemkové knihy zapsáno a tím proměněno v právo věcné. Toto právo předkupní předpokládá podle svého pojmu uzavření smlouvy kupní, ježto lze podle § 1072 obč. zák. o předkupním právu, jež tvoří předmět knihovního zápisu podle § 9 knih. zák., mluvití jen tehdy, nabývá-li kupující věci pod tou podmínkou, že ji, kdyby ji chtěl zase prodati, nabídne k vyplacení prodávajícímu. Z toho jde, že vlastníkem domu nájemteli propůjčené právo předkupní, které není ve spojení s kupní smlouvou, nýbrž se smlouvou nájemní, nepatří k oněm právům, jež mohou býti podle § 9 knih. zák. zapsána do pozemkové knihy, jak nade vší pochybnost vysvítá z citace § 1073 obč. zák. v uvedeném § 9 knih. zák.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu navrhovatele nevyhověl.

Důvody:

V odstavci VI. nájemní smlouvy, o níž jde, je užito sice výrazu »právo předkupní«, avšak to, co se pod tímto označením blíže uvádí, není svou podstatou právem předkupním. Toto jest v § 1072 obč. zák. definováno v tom smyslu, že ten, kdo nějakou věc pod tou podmínkou prodává, že kupující chce-li ji opětně prodati, má mu výkup nabídnouti, má právo předkupní. V daném případě bylo však domněle »předkupní právo« propůjčeno tím způsobem, že se vlastník a pronajímatel domu prohlašuje ochotným, prodati svůj dům nájemci během 10 let za kupní cenu 135.000 K kdykoli na jeho požádání. Jest na prvý pohled patřno, že to, co se tu rozumí pod »předkupním právem«, nekryje se naprosto s pojmem předkupního práva, jaké má zákon v citovaném § na mysli. Kdežto dle zákona vyhražuje si ten, kdo věc prodává, právo, věc zpět koupiti, slibuje v daném případě majitel věci, že tuto nájemníkovi prodá. Nejde-li tu však o právo předkupní, totiž o právo, jak je určují §§ 1072 a 1073 obč. zák.,

nemůže pod tímto titulem býti zmíněné ujednání do pozemkové knihy zapsáno. Ježto pak právo ve shora citovaném odstavci smlouvy nájemní vymíňně nezakládá také nížádného věcného práva ve smyslu §§ 307 a 308 obč. zák., nemůže dle § 9 knih. zák. býti vůbec do pozemkových knih zapsáno. Bylo proto dovolací rekurs zamítnouti jako neodůvodněný.

Čís. 73.

Priznal-li první soudce žalobci ze zažalované, 1000 K převyšující pohledávky pouze část a vyhověl-li odvolací soud žalobcovu odvolání, obmezenému na přisouzení další částky, 1000 K nepřevyšující, pouze z části, jest dovolání žalobcovu, domáhající se celé částky v odvolání požadované, dle § 502 odst. 3 c. ř. s. nepřipustné.

(Rozh. ze dne 4. března 1919, Rv II 23/19.)

A žaloval silniční okres B na náhradu škody, již si čítal na 2596 K a jež mu vznikla tím, že parní válec žalovaného mu poškodil při válcování okresní silnice dům. — Soud první stolice (krajský soud v Uher. Hradišti) přisoudil žalobci 594 K. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Brně) vyhověl odvolání žalobcovu, jímž domáháno se toho, by kromě přisouzených 594 K přiznáno bylo žalobci ještě 818 K, pokud se týče 810 K, na kterouž částku odvolací žádání při odvolacím jednání obmezil, jen z části a přiřknul mu pouze dalších 38 K, tedy celkem 632 K.

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobcovu, domáhající se další oduznané částky 772 K, jako nepřipustné.

Důvody:

Zažalována byla náhrada škody 2596 K s přísl. Prvá stolice přisoudila žalobci částku 594 K, s další částkou 2002 K však jej odkázala. Proti rozsudku prvního soudu podal odvolání toliko žalobce a žádal, by mu kromě přisouzených 594 K přiznáno bylo ještě 818 K, kteroužto žádost při odvolacím jednání obmezil na 810 K. Byl proto v odvolacím řízení spor jen o těchto 810 K. Odvolací soud nechal rozsudek soudu prvního ohled. k částce 594 K nedotčeným a přiřknul žalobci ještě dalších 38 K, tedy celkem 632 K s přísl. Proti rozsudku soudu odvolacího podává žalobce dovolání. Toto jest však nepřipustné. Neboť § 502 odst. 3 c. ř. s. stanoví, že dovolání proti potvrzujícímu rozsudku soudu odvolacího jest nepřipustno, jestliže předmět sporu, o kterém odvolací soud rozhodl, nepřesahuje na penězích neb hodnotě peněžní 1000 K. O takovýto případ se tu však jedná. Jak již řečeno, potvrdil odvolací soud rozsudek prvního soudu ohledně částky 594 K; při tom nemá pro řešení nadhozené otázky připustnosti dovolání významu okolnost, že odvolací soud kromě zmíněného obnosu přiřknul žalobci ještě další obnos. Předmět sporu, o kterém odvolací soud dle návrhu odvolatele rozhodoval, obnášel 810 K a nepřesahoval tudíž 1000 K. Jsou tu proto dány oba předpoklady § 502 odst. 3 c. ř. s., důsledkem čehož náleželo dovolání dle tohoto místa zákona odmítnouti jako nepřipustné.

Čís. 74.

Žaloba na nájemce zařízeného bytu o vrácení věci k zařízení bytu patřících a o náhradu škody za poškození věci takových náleží před soud, v jehož obvodě jest najatý byt (§ 83 j. n.).

(Rozh. ze dne 5. března 1919, R I 88/19.)

Žalobkyně uvedla ve své žalobě, že žalovaný měl její byt s celým zařízením za měsíční činzi 50 K v podnájmu, že nájemní poměr skončil dne 15. října 1918, žalovaný, že jí některé předměty ze zařízení nevrátil, jiné vrátil znehodnoceny a poškozeny, a navrhla, by žalovaný byl uznán povinným, vrátiti jí řadu předmětů a nahraditi 271 K za poškození. Žalovaný namítl nepřislušnost soudu, poněvadž nemá v obvodě dovolávaného soudu řádného bydliště. — Prvý soud (okresní soud v Litoměřicích) vyhověl námítce místní nepřislušnosti soudu a žalobu odkázal. Důvody: Dovolávání se tohoto soudu, opírající se o § 83 j. n., není odůvodněno. Podle tohoto ustanovení náleží rozepře z nájmu nebo pachtu pozemků, budov nebo věcí zákonem za nemovitě prohlášených před soud, v jehož obvodě jest předmět najatý neb pachtovaný. Nárok touto žalobou vymáhaný odvozuje se ovšem z nájemného poměru stran bytu se zařízením, vztahuje se však na zařízení bytu, tedy na věci movité, ježto se činí nároky z části vlastnické, z části na náhradu škody. Rozepře sama nemá za předmět nemovitě věci, nýbrž věci movité, jež nebyly zákonem za nemovitě prohlášený a nemají vlastnost příslušenství dotyčného bytu po rozumu §§ 294 a 297 obč. zák. Na tom nemění ničeho okolnost, že dotyčné movitosti ty nenabýly tímto jednotným pronajmutím nikterak vlastnosti věci nemovitě. K rozhodování této rozepře jest proto příslušným jedině soud, u něhož má žalovaný svůj soud-obecný. — Rekursní soud (krajský soud v Litoměřicích) zamítl námítku nepřislušnosti soudu. Důvody: Podle § 1109 obč. zák. má nájemce po skončené smlouvě nájemní — že jde již podle obsahu žaloby pouze o poměr podnájemní stran úplně zařízeného bytu, jest nesporno — věc dle inventáře aneb alespoň v tom stavu vrátiti, v němž se jí byl ujal. Vznáší-li žalobkyně nároky na vrácení, pokud se týče na náhradu škody z té příčiny, že věci zažalovanému s bytem odevzdané scházejí, pokud se týče, jsou silně poškozeny, zakládají se tyto nároky na porušení této dle § 1109 obč. zák. na nájemním poměru spočívající povinnosti nájemce. Žaloby toho druhu, náleží dle § 49 č. 5 j. n. před okresní soudy a, jelikož jde o uplatňování práv ze smlouvy nájemní stran bytu a nikoliv o úplně od ní nezávislou žalobu na vrácení věci, jest příslušným soud, v jehož obvodě jest předmět najatý.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalovaného.

Důvody:

Správně doličil již soud rekursní, že tato rozepře jest rozepří nájemní. Než i další podmínka § 83 j. n., že jednati se musí o spor z nájmu nemovitosti, jest splněna. Předmětem nájemní smlouvy byl byt, opatřený ná-

bytkem, nájemné sjednáno bylo jednotně za užívání jak bytu, tak i nábytku. Nutno proto smlouvu ve všech jejích právních vztazích posuzovati jako celek a dle týchž zákonných předpisů. Které to předpisy jsou, určuje se povahou věci hlavní. Tou byl zajisté byt, takže předpisů platných o nájmu nemovitosti dlužno použiti na celý nájemní poměr, tudíž i ohledně nábytku. Nelzež připustiti, by projednáváním nároku pro poškození bytu zabýval se jiný soud, než který by dle názoru dovolatelky byl příslušným pro projednávání nároku pro zničení nebo poškození nábytku.

Čís. 75.

Za členy představenstva výrobních a hospodářských společenstev mohou býti voleny pouze osoby fyzické, nikoliv firmy.

(Rozh. ze dne 5. března 1919, R I 96/19.)

Oповěď společenstva s ručením obmezeným k zápisu do rejstříku společenstev byla rejstříkovým soudem (obchodním soudem v Praze) vrácena k opravě povoláním kupců jednotlivců a nikoliv jejich firem do představenstva. — Rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) rekursu společenstva nevyhověl. **Důvody:** Podle opovědi mají býti do rejstříku zapsáni nově koptovaní členové představenstva, mezi jinými i pět firem. Z pojmu firmy v čl. 15 obch. zák. obsaženého vysvitá, že kupec pod svou firmou může provozovati výlučně jen své obchody, že firmy své k jiným účelům použití nesmí, že tudíž firma za člena představenstva výrobního a hospodářského společenstva volena býti nemůže. Kromě toho spočívá udělení úřadu člena představenstva na osobní důvěře. Tuto důvěru může míti pouze určitá osoba fyzická, není proto vykonávání toho úřadu náměstkem přípustno. Vůči tomu by spočívalo, kdyby byla ustanovena firma za člena představenstva, vykonávání funkcí jeho v ruce zástupce zvolené firmy, v době zřízení neznámého. Z toho a z ustanovení zákona společenstevního, zejména § 16 (členové představenstva dávají svůj podpis před soudem obchodním), § 17 (o způsobu podpisu společenstevní firmy), § 20 (přísahy vykonávají se jménem společenstva představenstvem), § 21 (o doručování společenstvu do ruky některého člena představenstva), vyplývá, že za členy představenstva výrobního a hospodářského společenstva mohou ustanoveny býti jediné fyzické osoby. Učiněná opověď se nesrovnává s tímto na zákoně spočívajícím stanoviskem, pročez oprava rejstříkovým soudem nařízená jest odůvodněna.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu společenstva nevyhověl, poněvadž tu není podmínek § 16 čís. pat. z 9. srpna 1854 č. 208 ř. z., za kterých možno v odpor bráti souhlasná usnesení soudů nižších stolic.

Čís. 76.

V mimosmluvním poměru ručí hromadná osoba za škodu, způsobenou zaviněním její zákonných nebo statutárních zástupců, bezvýjimečně, za škodu, způsobenou zaviněním její pomocníků, jen za podmínek §§ 1314 a násl. obč. zák.

Otázku, zda povolení k používání cesty nebo silnice parostrojem po rozumu vyhlášky místodržitelství pro Čechy ze dne 31. října 1875 čís. 54.458, čís. 77 z. z., nutno si vyžádati od případu k případu, či zda stačí povolení povšechné, dlužno řešiti dle obsahu uděleného přivolení.

(Rozh. ze dne 5. března 1919, Rv I 125/19.)

Žalobce A, podnikatel pozemních staveb, prováděl v roce 1918 k objednávce majitele továrny C, podél továrny předlažbu na okresní silnici, vedoucí z M. kolem továrny; práce pokročila do dne 20. srpna 1918 tak dalece, že na jedné polovině silnice byly pozemní práce hotovy a mělo se přikročiti k pracem na druhé, podélné polovici silnice. Téhož dne přijel od města M. po okresní silnici parní pluh cukrovaru B, společností s obmezeným ručením, řízený strojvůdcem D. Dospěv až k předláždované části silnice, byl strojvůdce vyzván žalobcovými lidmi, by dále nejel, neuposlechl však a jel dále tak, že pravá kola parního pluhu jela po čerstvě vydlážděné, levá kola pak po dosud nezpracované polovici silnice. Tím byla hotová část předlažby značně poškozena a zavdán žalobci A podnět, by domáhal se na cukrovaru B náhrady škody. — Prvý soud (okresní soud v Mostě) uznal mezitímním rozsudkem, že žalobní nárok jest svým důvodem po právu. Soud vycházel z právního názoru, že cukrovar B, jenž jest osobou právnickou a sám není s to jednati, ručí za zavinění strojvůdce D a dospěl k úsudku, že strojvůdce dopustil se zavinění, když s parním pluhem zpět se nevrátil, ač to, byť i se značnými obtížemi, bylo možno. **Dovolací soud** (krajský soud v Mostě) změnil rozsudek první stolice a uznal, že žalobní nárok není důvodem po právu, proto, že žalovaný vyžádal si dle vyhlášky místodržitelství pro Čechy ze dne 31. října 1875 č. 54.458, č. 77 z. z., platné dle vyhlášky téhož místodržitelství ze dne 26. března 1884 č. 12.053 zejména i pro jízdu parními pluhy, povolení u policie města M., silnice nebyla uzavřena a na strojvůdci D nebylo za daných okolností lze žádati, by se s parním pluhem zpět obrátil.

Nejvyšší soud k žalobcovu dovolání zrušil rozsudky obou předchozích stolic a uložil procesnímu soudu, by věc znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Žalovanou stranou jest společnost s o. r., škoda způsobena byla žalobci mimosmluvním jednáním strojvůdce parního pluhu žalované společnosti. Žalovaná strana, již dle § 61 zákona o společnostech s obmezeným ručením ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z. dlužno posuzovati jako obchodní společnost, jest osobou hromadnou a používá tudíž dle § 26 obč. zák. v poměru k jiným osobám zpravidla týchž práv, jako osoba fyzická. Této zásady dlužno dbáti i v otázce, pokud osoba hromadná v mimosmluvním poměru práva jest ze škody, způsobené zaviněním její zaměstnanců. Zpravidla ručí osoba hromadná za tuto škodu za týchž zákonných podmínek, jako osoba fyzická, leda, že by cos jiného buď vyplývalo z povahy osoby hromadné, nebo zákonem zvlášť bylo nařízeno. Povšechného zákonného předpisu, jímž byla by upravena zodpovědnost hromadných osob za škodu, jež jejími zaměstnanci byla v mimosmluvním poměru třetím osobám způsobena, v platném právu není. Plyne však jednak z některých zvláštních

předpisů zákona, jednak z povahy osoby hromadné, že pro rozřešení zmíněné otázky dlužno rozeznávat mezi zákonnými nebo statutárními zástupci hromadné osoby na straně jedné a jejími pouhými pomocníky na straně druhé. Povaha osoby hromadné, jež přirozeně sama jako celek pouze myšlený vůli svou projevovati a tudíž jednati není s to, takže jednání její zákonných nebo statutárních zástupců jest jedním jejím a plodí proto tytéž právní účinky, jako kdyby osobou hromadnou samou bylo předsevzato, vede důsledně k zásadě, vyslovené pro zvláštní případy jednak v § 337 obč. zák., jednak zejména v § 45 zákona o úrazovém pojištění dělníků z 28. prosince 1887 č. 1 ř. z. na rok 1888, že hromadná osoba i v mimosoudním poměru ručí bezvýjimečně za škodu, jež zaviněním její zákonných nebo statutárních zástupců byla třetím osobám způsobena. Jinak má se však věc ohledně otázky, pokud v mimosmluvním poměru odpovídá hromadná osoba za škodu, jejími pouhými pomocníky zaviněnou. Zde dochází platnosti zásada § 26 obč. zák., ježto není nikde v zákoně vysloveno, aniž jest povahou věci ospravedlněno, by v otázce, o níž jde, naložilo se s hromadnou osobou přísněji, než s osobou fyzickou. Vždyť v témže postavení, jako osoba hromadná, jest i velkoobchodník, velkopřemyslník a vůbec každý podnikatel ve velkém. I on musí přirozeně dáti práce svého podniku obstarávati svými pomocníky a, považuje-li zákon tyto úkony u podnikatele jednotlivce za úkony osob jiných, nelze seznati, proč by tytéž úkony, jestli podnikatelem osoba hromadná, měly platiti za její vlastní jednání. Stihá tudíž i hromadnou osobu zodpovědnost za mimosmluvní bezpráví její pouhých pomocníků jen za podmínek §§ 1314 a násl. obč. zák. Že by v daném případě byly zde skutečnosti, pro něž by žalovaná strana byla zodpovědna po rozumu posléz dotčených zákonných předpisů za škodu, jež jejím pomocníkem D byla žalobci způsobena, tímto ani tvrzeno ani dokázáno nebylo. Ovšem ale tvrdila žalující strana již v řízení na prvé stolici přímé zavinění zástupců žalované společnosti, sledávajíc je v tom, že jízda parním pluhem po okresní silnici dne 20. srpna 1918 nebyla žalovanou společností okresnímu výboru opovězena. Důkaz, nabídnutý o této skutečnosti žalobcem, a důkaz, nabídnutý žalovanou o opaku, nižšími stolicemi připuštěny nebyly. Oba předchozí soudy vycházejí z právního názoru, že žalovaná společnost ručí bezvýjimečně za zavinění strojvůdce D; prvá stolice, uznavši, že škoda byla D-em zaviněna, nezabývala se dále více shora řečeným přímým zaviněním zástupců žalované společnosti, druhá stolice, vyloučivši zavinění strojvůdce, vyřídila otázku přímého zavinění zástupců žalované poznámkou, že jízda byla hlášena u policie města M., a že nebyly překročeny předpisy, vydané vyhláškou místodržitele pro Čechy z 31. října 1875 č. 54.458, č. 77 z. z. Poněvadž pak souhlasný právní názor obou nižších stolic dle shora řečeného není s to, by obstál před správným výkladem zákona, a poněvadž, jak bude ještě doličeno, výklad dotčeného vyhlášení místodržitele soudem odvolacím není správným, trpí řízení v obou nižších stolicích pro nevyšetření okolností, zda jízda parním pluhem po okresní silnici dne 20. srpna 1918 žalovanou společností měla býti u okresního výboru hlášena a přes to hlášena nebyla, vadou, jež nepůsobíc zmatečností, byla s to, býti na úkor zevrubnému a důkladnému posudku rozepře, a jest v tomto směru opodstatněn uplatňovaný dovolací důvod jak č. 2 tak č. 4 § 503 c. ř. s. Co se týče výkladu

shora dotčené vyhlášky z 31. října 1875 č. 77 z. z., dlužno především vytknouti, že oznámením zamýšlené jízdy u policie žalovaná sice vyhověla povinnosti, uložené jí § 3 řečené vyhlášky, že však tím nijak ještě není rozřešena otázka, zda byla povinna, ucházeti se po rozumu § 1 téže vyhlášky o povolení u okresního výboru jakožto správce dotyčné okresní silnice. Arcif nelze přisvědčiti právnímu názoru, zastávanému v dovolání, že by dle § 1 vyhlášky bylo za všech okolností nutným, by majitel parostroje v každém jednotlivém případě ucházel se zvlášť u majitele silnice nebo cesty o povolení k jízdě. Bude spíše věcí majitele cesty nebo silnice, by uvážil, zda udělí majiteli parostroje povolení povšechné a vyhradí si, by, hledíc ke stavu silnice nebo cesty, povolení to od případu k případu omezil neb vůbec na čas odvolal, či zda dáti chce povolení jen právě pro určitou jízdu a za jakých dalších obezřetností. Není majitel silnice nebo cesty ve směru tom vyhláškou přirozeně nijak obmezen, on nejlépe zná nebo znáti musí stav cesty nebo silnice. Udělil-li povolení bez omezení a nedopouští-li její stav na čas nebo vůbec, by k povolené jízdě parostrojem byla používána, bude na něm, by povolení vhodným způsobem, na př. uzavřením cesty nebo silnice omezil nebo vyloučil. Bude-li dokázáno, že žalovaná společnost byla povinna, by o povolení k dotyčné jízdě u okresního výboru se ucházela, že však tak učiniti opomenula, a bude-li dále dokázáno, že jest příčinná souvislost mezi tímto opomenutím a situací, v níž se ocitl strojvůdce D., bude žalobní nárok po právu, aniž by dále na tom záleželo, zda D. nějakého zavinění se dopustil, čili ne. Jinak nebude žalobní nárok po právu. Bylo proto dle § 510 c. ř. s. učiněno shora uvedené usnesení.

Čís. 77.

Pronajimatel nemůže přímou výpovědí vypovědět z bytu obyvatele, který v něm vykonává nájemní práva jiného. V případě takovém jest bezprávní významu i závazek tohoto obyvatele, že v určité době byt vyklídí. Na splnění takového závazku nemohlo by se též naléhat soudní výpovědí z bytu.

Pouhá koupě domu nestačí o sobě k výpovědi bytu z důvodu, že pronajimatel potřebuje tohoto nutně sám pro sebe.

(Rozh. ze dne 5. března 1919, Rv I 150/19.)

Koupiv v srpnu 1918 dům, v němž žalovaný bydlel, dal žalobce tomuto ještě v témže měsíci mimosoudní výpověď z bytu k únorovému termínu 1919. Poněvadž žalovaný, poznamenav na to, že se ohlédne po jiném bytě a, nenajde-li žádného, že se přičiní, by mu jeho zaměstnavatelka, firma C, uvolnila jiný byt, proti výpovědi té ničeho nenamítal a žalobce se chtěl do vypovězeného bytu nastěhovati, vypověděl svůj posavadní najatý byt a dal žalovanému koncem října 1918 také ještě soudní výpověď k témuž termínu. Proti výpovědi této namítal žalovaný, že není sám nájemníkem bytu, nýbrž firma C, která mu byt dala zdarma k dispozici podle smlouvy služební, a dovolává se ochrany nájemníků, tvrdil mimo to, že žalobce nemá důvodů k výpovědi podle platného mín. nař. o ochraně nájemců. — Prvý soud (okresní soud v Aši) rozhodl, že žalobcova

soudní výpověď jest účinnou. V důvodech svých hájil názor, že by žalobce mohl již na základě mimosoudní výpovědi, která vešla v moc práva proto, že žalovaný nepodal proti ní námitek, zakročiti proti tomuto v únorovém termínu 1919 u soudu o vyklizení bytu. Mimo to neuznal důvodným ani námítka, jež podal žalovaný proti soudní výpovědi. Dle § 1120 obč. zák. musí nájemník, tudíž i podnájemník, nedal-li své právo vložiti do knih veřejných, ustoupiti, prodal-li a odevzdal-li vlastník jinému věc pronajatou, novému držiteli po náležité výpovědi; jest proto lhostejno, zda jest žalovaný nájemníkem nebo podnájemníkem. Podmínky § 7 č. 5 min. nař. o ochraně nájemců žalobce však prokázal, neboť, vypověděv v důvěře, že žalovaný přijal bez námitek jeho mimosoudní výpověď, svůj posavadní najatý byt, mohl by nyní po uplynutí listopadového termínu najíti jen stěží jiný byt, kdežto žalovaný, přijav bez námítka výpověď již v srpnu, měl dosti času naléztí byt pro únorový termín; vzešla by tudíž žalobci ze zachování nájemní smlouvy v platnosti nepoměrně větší ujma, nežli žalovanému z výpovědi. — O d v o l a c í s o u d (krajský soud v Chebu) zrušil výpověď. Přes to, že zjistil, že sporný byt nebyl najat žalovaným, nýbrž firmou C, která jej pak dala žalovanému k užívání, sdílel náhled prvního soudu, že žalovaný jest ve sporu tomto pasivně legitimován, jelikož pod označení »Bestandinhaber« v § 1120 obč. zák. spadá každý, kdo práva nájemní skutečně vykonává, nejen nájemník, nýbrž i podnájemník a zejména tedy i žalovaný, poněvadž i on jest v držení bytu na základě smlouvy nájemní, následkem čehož může poměr nájemní i vůči němu býti výpovědí rozvázán. Otázku, zda žalovanému přísluší ochrana nájemníků, zodpověděl však soud odvolací kladně, protože žalobce po rozumu § 7 odst. 3 min. nař. o ochraně nájemců nedokázal, že má důležitý důvod k výpovědi; tvrdil jen, že koupil dům pro vlastní potřebu a že ho žalovaný pohnul tím, jak se zachoval vůči jeho mimosoudní výpovědi, k tomu, že vypověděl svůj posavadní byt. Zejména však nedokázal po rozumu § 7 č. 5 cit. nař., že potřebuje nájemního předmětu nutně sám pro sebe, poněvadž ani netvrdil, že byl již před tím, než dal žalovanému výpověď, nucen hledati si jiný byt. Uvádí-li první soudce, že žalovaný přijal mimosoudní výpověď a že jest již proto povinen byt vykliditi, stačí k tomu poznamenati, že o nic takového se ve sporu tomto nejedná.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

Důvody:

Odvolací soud zjistil, že nájemcem bytu, z něhož byla dána výpověď, není žalovaný, nýbrž firma C. Tím odůvodněno jest zrušení výpovědi. Z § 1120 obč. zák. zejména ze slova »Bestandinhaber« nedá se vyvozovati právo toho, kdo koupí nabytí vlastnictví předmětu pronajatého, aby docílil výpovědi vyklizení všech místností, ať jest jich užíváno na základě smlouvy nájemní, neb z jakéhokoliv jiného důvodu. Protokoly o poradách komise k sepsání občanského zákona nenasvědčují domněnce, že slova »Bestandinhaber« bylo v § 1120 obč. zák. užito úmyslně, by bylo vyjádřeno, že kupec nemovitosti pronajaté může výpověď dáti nejen nájemníku, nýbrž i podnájemníku. Ostatně poměr žalovaného k firmě C nelze pokládati za podnájem. Jež zjištěno, že žalovanému opatřen byl byt

jako část služného. Takový poměr nemůže býti zrušen ani mezi stranami smlouvajícími výpovědí domnělého poměru nájemního, tím méně pak třetí osobou. Žalobce má za to, že žalovaný přijal mimosoudní výpověď, a proto povinen jest uznati dodatečnou výpověď soudní. Dle toho, co uvedeno, nebylo mezi nynějšími spornými stranami vůbec poměru smluvního. Kdyby se byl žalovaný zavázal, že byt vyklidí, nebylo by tím zrušeno právo firmy C na nájemní užívání bytu a, poněvadž je vykonává tím, že žalovanému byt ten k bydlení přikázala, není ani právo žalovaného tvrzeným dohodnutím odstraněno. Také by takové dohodnutí o zrušení užívání bytu nemohlo býti provedeno soudní výpovědí, poněvadž tato předpokládá trvání poměru, jenž výpovědí má býti zrušen. Ježto z příčin tuto uvedených soudní výpověď proti žalovanému vůbec místa nemá, odpadá uvažování o tom, zda-li vyloučena jest nařízením o ochraně nájemců, jehož § 7 odst. 3 vyžaduje, aby pronajímající dokázal důležitou příčinu výpovědi. Žalující se domáhá zrušení domnělého nájmu, poněvadž potřebuje bytu nutně pro sebe. Pouhá koupě domu není důležitou příčinou, by v něm kupující bydlel. Dal-li žalobce z dosavadního bytu výpověď, dokud neměl zajištěnu možnost, koupeného domu užívati, připravil si obtíže sám. Že nejsou nepřekonatelné, vyplývá z toho, že žalobce vypočítává škodu vzházející zachováním práv žalovaného tak, že čítá pouze náklad za stěhování do jiného, cizího domu. Náklad žalovaného, kdyby musil ustoupiti, by byl poměrně stejný. Nejsou tedy ani podmínky uvedeného nařízení splněny, by výpověď byla přípustnou. Řízení provedené stačí dle toho, co tuto uvedeno, k spolehlivému rozhodnutí sporu a není ani důvod § 503 č. 2 ani č. 4 c. ř. s. opodstatněn, pročež dovolání nebylo vyhověno.

Čís. 78.

Nejde-li o nabytí v důvěře v knihy veřejné, může knihovní dlužník vůči hypotekární žalobě namítati všechny okolnosti, které vznik platné pohledávky zamezily, třeba se skutečností tyto týkaly poměru žalobcova k osobnímu dlužníku: naproti tomu nemůže namítati compensando vzájemné pohledávky osobního dlužníka vůči knihovnímu věřiteli, i když byl k tomu osobním dlužníkem zmocněn.

(Rozh. ze dne 11. března 1919, Rv I 117/19.)

Koupivši od C-ové dům, převzala B na srážku s tržové ceny mezi jinými knihovními dluhy také pohledávku věřitele A na domě tom právem zástavním zjištěnou. Když pohledávka tato po své splatnosti nebyla zaplácena, byla B žalována věřitelem A na její zaplacení pod následky exekuce na dotyčný dům. Proti žalobě této namítala B: 1. že pohledávka vůbec po právu nepozůstává a nevzešla ani proti původní osobní dlužnici C, poněvadž tato obdržela od A místo peněz značně přeceněné zboží, které mu dala ihned k dispozici, a 2. compensando nárok na náhradu škody, kterou prý způsobil žalobce svým bezprávným jednáním C-ové a kterou proti němu uplatňuje žalovaná, jsouc k tomu C-ovou zmocněna. — O b a n i ž š í s o u d y (zemský a vrchní zemský soud v Praze) vyhověly žalobě, nepřipustivše důkazů o námitkách žalované. — O d v o l a c í

soud právi ve svých důvodech: O vytýkané vadnosti a neúplnosti řízení bylo by lze mluvit jen tehdy, kdyby bylo pravda, že první soud nesprávně posoudil věc po stránce právní. Pouze v tom případě totiž, kdyby skutečně byla žalovaná oprávněna, uplatňovati v tomto sporu vůči žalobci jako věřiteli námitky, které proti němu domněle příslušely původní osobní dlužníci ze vzájemného právního poměru, z něhož vzešla zažalovaná knihovní pohledávka, bylo by také nutno zjistiti podklad pro posouzení, zda námitky ty jsou činěny důvodně, a tudíž připustiti důkazy nabídnuté o rozhodných v tom směru okolnostech. Ale podmínky té zde není. Právní posouzení sporné věci prvním soudcem je zcela bezvadné. Jde tu o prostou žalobu hypotéckární dle § 466 obč. zák., opírající se o skutečnost, že zažalovaná je knihovni vlastníci domu a že smlouvou kupní převzala na srážku z kupní ceny mimo jiné též knihovni pohledávku žalobcovu. Tím vzala žalovaná dle §§ 443 a 461 obč. zák. na sebe povinnost trpěti, by knihovni věřitel došel ze zavazené nemovitosti uspokojení svého nároku dle rozsahu a míry knihovního zápisu, založeného dluhopisem. Ježto pak žalovaná není k žalobci jako knihovnímu věřiteli, pokud jde o zmíněnou knihovni pohledávku, v žádném poměru obligačním (aspoň nic takového nebylo ve sporu tvrzeno), může proti hypotéckární žalobě jeho činiti jen takové námitky, které jí poskytuje knihovni stav nebo skutečnosti, jež snad mezi ní a knihovním věřitelem bezprostředně se udály a na další trvání závazku jejího vliv měly. Ani v tom ani v onom směru neuvedla žalovaná ničeho podstatného. Její snaha nese se k tomu, by byly za odůvodněné uznány námitky, kterými má býti prokázáno, že pohledávka od ní převzatá hned původně věřiteli ani proti osobní dlužnici po právu nevzešla a tudíž také platně proti nástupkyni osobní dlužnice ve vlastnictví zavazené nemovitosti vymáhána býti nemůže. Ale názoru tomu nelze přisvědčiti. Poukaz odvolatelčin na předpisy III. dílčí novely obč. zák. o převzetí dluhu (§§ 181 a násl. čili §§ 1404 a násl. obč. zák. v novém znění) jest již proto nemístný, že se převzetí dluhu, o němž jde, stalo dle kupní smlouvy již v prosinci 1914, takže se příslušné předpisy III. dílčí novely na toto převzetí nevztahují (§ 190 cit. nov.). Ale i kdyby toho nebylo, přehlíží odvolatelka, že možnost, uplatňovati námitky předchůdcovy (§ 184 cit. nov., § 1407 obč. zák.), má dlužník přejímací jen za podmínek v § 182 nov. (§ 1405 obč. zák.) vyznačených, totiž když věřitel dal svůj souhlas k tomu, by nový dlužník nastoupil na místo dřívějšího. To platí dle § 185 cit. nov. (§ 1408 obč. zák.) i v případě zcizení nemovitosti a převzetí zástavního práva na ní váznoucího nabyvatelem, kdež je třeba, by prodávající aspoň vyzval věřitele písemně, by zaň přijal nového dlužníka. Že by však byl souhlas věřitelův v daném případě ať tak či onak zjednan býval, odvolatelka ani netvrdila. Ale také z dřívějších předpisů obecného zákoníku občanského nevyplývá oprávněnost vývodů odvolacích. Zejména nelze jí hájiti také předpisy §§ 1400 a násl. obč. zák. v původním znění, protože dle § 1401 asignace neúplná, o jakou by zde nejvýše mohli jíti, když souhlas věřitelův není prokázán, jest účinná jen pro ty strany, které s ní souhlasily, tedy zde jen pro původní dlužníci a novou dlužnici, nikoli též pro věřitele. Soud procesní tedy správně věc posoudil, když se postavil na stanovisko, že žalovaná není oprávněna. Přiváděti ve sporu k platnosti námitky, které by snad příslušely osobní dlužníci. Tím padá i oprávněnost, dovolávati se předpisu čl. 350 obch.

zák. Snaží-li se odvolatelka vyhnouti se důsledkům zákonných ustanovení svrchu zmíněných tvrzením, že byla osobní dlužnici zmocněna, aby uplatňovala její námitky z původního právního poměru, nelze jí v tom směru přiznati úspěchu, protože jest žalována jménem vlastním, nejde zde tedy o spor mezi věřitelem a původní osobní dlužnicí, tato není v něm stranou a nelze v něm její námitky uplatniti ani pod záminkou zmocnění. Aby se tak mohlo státi, byla by auktorka žalované musila jako vedlejší intervenientka vstoupiti do sporu, státi se tak jeho účastnicí a pomáhati žalované k vítězství uplatňováním vlastních námitek proti pravosti zažalované pohledávky. Pouhým tvrzením zmocnění prý jí daného a nabízením důkazu o tom nemůže žalovaná nedostatek tento nahraditi.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalované, zrušil rozsudky obou nižších soudů a odkázal věc k soudu své stolice, by jí znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolání uplatňuje dovoiací důvody § 503 č. 2 a 4 c. ř. s. v tom směru, že jest nesprávný názor soudu odvolacího, že žalovaná může proti žalobě hypotéckární činiti jen takové námitky, které jí poskytuje knihovni stav nebo skutečnosti, jež snad mezi ní a knihovním věřitelem bezprostředně se udály, a že následkem tohoto nesprávného názoru neprávem nebyly připuštěny důkazy o rozhodných skutečnostech žalovanou namítaných. Dovolání dlužno částečně uznati za opodstatněné. Jak oba nižší soudy správně uvádějí, což není stranami v odpor vzato, jde o žalobu hypotéckární. Vzhledem k pojmu práva zástavního, jež dle § 449 obč. zák. předpokládá platnou pohledávku, a ježto v daném případě nejde o nabytí v důvěře v knihy veřejné, dlužno rozhodnouti o tom, zda-li žalobci vůbec platná pohledávka vzešla, a nutno proto hypotéckárnímu dlužníku přiznati právo, by mohl namítati všechny okolnosti, které vznik platné pohledávky zamezily, bez ohledu na to, zdali skutečnosti tyto týkají se poměru žalobce k dlužníku hypotéckárnímu neb osobnímu. Vždyť dle opačného názoru nižších soudů mohl by hypotéckární věřitel, jemuž ve skutečnosti žádná pohledávka nepřísluší, i když nejde o ochranu důvěry v knihy veřejné, žalobou hypotéckární domoci se zaplacení pohledávky neexistující, což by pojmu práva zástavního přímo odporovalo. Věřitel měl by, když věc v zástavu daná náhodou přešla na osobu třetí, postavení výhodnější, než kdyby zůstala ve vlastnictví dlužníka osobního, což by zajisté nebylo odůvodněno. V okolnosti, že žalovaná v kupní smlouvě převzala pohledávku žalobcovu na srážku s kupní ceny, nelze přece shledávati uznání pohledávky, zejména když prohlášení ani se nestalo vůči žalobci. Toto převzetí týká se pouze poměru mezi žalovanou a prodávající a nemůže tedy žalobce z něho žádných práv pro sebe dovozovati. Jest proto bez významu, uvádí-li první soud, že, nebyla-li pohledávka žalobce po právu, neměla žalovanou na srážku kupní ceny býti přejímána. Žalovaná jest tedy oprávněna, námitky proti vzniku zažalované pohledávky samostatně uplatňovati bez ohledu na to, zdali jí osobní dlužnice k tomu zmocnila. Tyto námitky pro spor rozhodné soud odvolací vůbec nezval na přetřes, trpí tedy v tomto směru řízení odvolací vadou dle § 503 č. 2 c. ř. s. Soud první uvedl sice, že dle doznání žalované si

C-ová zboží žalobcem dodané podržela, nedovodil však z toho žádných důsledků. Okolnost tato o sobě jest nerozhodná, poněvadž nevylučuje, by vady, které řádnému užívání nepřekážejí, dle § 932 obč. zák. přejímající věc si podržel a žádal zmenšení úplaty. Poněvadž tedy bude třeba v tomto směru dalšího jednání v první stolici, byly dle § 510 c. ř. s. rozsudky obou nižších soudů zrušeny a věc vrácena soudu první stolice k dalšímu jednání a vydání nového rozsudku. Pokud však žalovaná namítá compensando nárok na náhradu škody, kterou prý žalobce C-ové způsobil, jest správný názor obou nižších soudů, že žalovaná není oprávněna, tuto námitku činit a to ani tenkrát, kdyby byla C-ovou k tomu zmocněna; neboť kompensace jest dle § 1438 obč. zák. přípustná jen při pohledávkách vzájemných mezi věřitelem a dlužníkem. Pohledávku osoby třetí nelze dle § 1441 obč. zák. kompenzovati a to ani na základě zmocnění téže, poněvadž i potom protipohledávka zůstává majetkem této třetí osoby, tudíž podmínky kompensace dle § 1438 obč. zák. tu nejsou a rozsudek nemohl by o pohledávce compensando namítané po rozumu § 411 c. ř. s. nabytí moci práva, poněvadž proti třetí osobě na sporu neúčastněně nemá účinku. V tomto směru tedy odvolání, pokud vytyká nesprávné posouzení právní, není odůvodněno a následkem toho není tu ani vady dle § 503 č. 2 c. ř. s.

Čís. 79.

Cizoložství, kterého se dopustila manželka po právoplatném soudním rozvodu jejího manželství pouze z viny manželovy, nemá v zápětí zánik jejího nároku na výživu dle § 91 obč. zák.

(Rozh. ze dne 11. března 1919, Rv I 126/19.)

Vůči žalobě, kterou se domáhala manželka po právoplatném soudním rozvodu svého manželství pouze z viny manžela na tomto placení zákonného výživného, namítal žalovaný manžel, že žalobkyně nároku toho pozbyla, poněvadž se po rozvodu dopustila cizoložství a porodila nemanželské dítě. — První soud (krajský soud v Mostě) vyhověl žalobě mezi jiným z těchto důvodů: Není pochyby, že zákonný závazek manželův, poskytovat své manželce dle svého jmění slušnou výživu, založený v § 91 obč. zák., zůstává, nevzdala-li se ho manželka, nedotčen i tehdy, když bylo manželství rozvedeno od stolu a lože nedobrovolně soudním výrokem toliko z viny manžela. K náhledu, že žalobkyně nároku toho pozbyla, poněvadž se ho stala nehodnou, pro cizoložství, jehož se po rozvodu dopustila, nelze přisvědčiti. Občanský zákoník nestanoví nikde takového zániku nároku pro nehodnost bez svolení manželky a nelze jí ho proto odepřít ani, když se prokáže, že se dopustila cizoložství, ovšem teprve po právoplatně ukončeném sporu o rozvod jejího manželství. Kdyby se byla žalobkyně domáhala tohoto výživného zároveň se žalobou o rozvod, neb vedle této, bylo by jí toto nepochybně bývalo soudem přiznáno. Jelikož se pak dopustila cizoložství teprve po právoplatném ukončení řízení o rozvod a nikoliv za něho, nebo před ním, nelze právem také tvrditi, že se ve případě tomto pošimuly základy příslušného rozsudku. Rovněž tak nelze dovozovati z předpisů §§ 91, 1263 a 1264 obč. zák., že

může manžel při manželství rozvedeném z jeho viny odepřít své rozvedené manželce výživné v tom případě, porušila-li tato věrnost manželskou. § 91 ukládá manželu bez výjimky povinnost, živiti svou manželku, § 1263 obsahuje pouze předpisy o oddělení jmění pro případ dobrovolného rozvodu a § 1264 stejné předpisy pro případ soudního rozvodu, dodávaje k tomu v druhé větě, že při rozvodu soudním může strana, která jest bez viny, žádati za přiměřenou výživu. V případě našem bylo však právoplatně vysloveno, že jest žalobkyně bez viny. Přísluší jí tudíž nárok na výživu proti žalovanému. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) potvrdil tento rozsudek v podstatě z jeho důvodů, dodav, že zrušením manželského spoluzití pomíjejí i právní účinky manželství, jichž předpokladem jest společenství manželů, tudíž i povinnost k zachovávaní manželské věrnosti. I když se má však za to, že zachovávaní této věrnosti nenáleží k těmto účinkům a že tělesný styk některého z manželů s osobami třetími se přičítá právu i po provedeném rozvodu, tož může přece míti v zápětí jen ony následky, které s ním zákon spojuje, nikoli však ztrátu práva na slušnou výživu, jež poskytuje zákon manželce pro případ, že došlo k rozvodu z viny manžela, bez jakéhokoliv omezení (§§ 91, 1264 obč. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Dovolání nelze přiznati úspěchu. Vytýkajíc rozsudku v odpor vzatému nesprávné posouzení po stránce právní, snaží se dovolání dokázati, že žalobkyni z té příčiny, že po rozvedení manželství vedla život nemravný, nepřisluší nárok na výživné po rozumu § 91, 1263, 1264 obč. zák. Tu dlužno především podotknouti, že okolnost, že by byla vedla žalobkyně po rozvedení manželství život v nejvyšší míře závadný, zjištěna není. Třeba že nelze bez výhrady přisvědčiti názoru, že by rozvedený manžel nebyl povinen zachovati manželskou věrnost, nelze již ve skutečnosti, že žalobkyně za několik roků po rozvedení manželství porodila nemanželské dítě, souditi na život nejvýše závadný a nemravný. Než i když se připustí, že pohlavní styky manžela katolického vyznání s osobami třetími po vykonaném rozvodu de lege lata porušují právní sféru manžela druhého, nemůže to míti za následek ztrátu nároku na výživu, která žalobkyni bez zavinění na její straně již rozvedené přísluší proti manželu, z jehož viny manželství rozvedeno bylo; neboť o ztrátě tohoto práva již nabytého zákon nikde ustanovení nemá, ač na jiných místech nehodnost osob výslovně jako příčinu ztráty práv uvádí (sr. §§ 540 a násl. obč. zák.). Proto nelze sdíleti názoru, že by okolnost žalobkyni přiznaná, že po rozvodu porodila nemanželské dítě, vylučovala jí z práva poskytnutého jí jasným a bezpodmínečným ustanovením §§ 1263, 1264, 91 obč. zák., to tím méně když soudce i při rozvodu z viny obou manželů v uvážení veškerých okolností z důvodu slušnosti může manžela přidržeti k poskytování slušné výživy (dv. dekr. ze dne 4. května 1841 č. 531 sb. z. s.). Právní náhled dovolání nemá v zákoně opory, dlužno proto uznati správným právní posouzení věci se strany soudů nižších a dovolání jako bezdůvodné zamítnouti.

Nároky ze správy. — Článek 347 obch. zák. nelze použítí obdobně na obchody místní. — Byla-li kupní cena za dobytče zaplacená po zjištění vad zřízcem kupujícího, který o vadách nevěděl, není to o sobě konkludentním činem, kterým se kupující vzdává nároků ze správy. — Nároku na zrušení kupní smlouvy není také překážkou, že kupující zpeněžil kůži z poraženého dobytčete, jehož maso a kosti musily býti zničeny.

(Rozh. ze dne 11. března 1919, Rv I 144/19.)

Žalující společnost pro zpeněžení dobytka koupila a převzala prostřednictvím svého zástupce od žalovaného v X. dne 11. dubna 1918 vola na porážku. Po porážce dne 13. dubna 1918 bylo zjištěno, že maso jest následkem choroby dobytčete nepoživatelné. Bylo proto zničeno a kůže prodána. Vůči žalobě na zrušení kupní smlouvy a vrácení tržové ceny po srážce výtěžku za kůži namítal žalovaný mezi jiným, že žalobkyně se vzdala nároku ze správy tím, že přes to, že vady byly zjištěny již 13. dubna, přece 23. dubna kupní cenu bez námitek zaplatila a také s kůží volně disponovala, čímž restituci při zrušení smlouvy nutnou, znemožnila. — První soud (okresní soud v Chotěboři) vyhověl žalobě. Zjistil, že vady vola nebyly zřejmy a napravitelné, poněvadž se objevily teprve po porážce, a že vůl byl jimi stížen již před odevzdáním. Námítky, že žalobkyně, zaplativši kupní cenu a prodavši kůži, se vzdala konkludentními činy nároku ze správy, odmítl, poukázav k tomu, že prodej kůže, kterou prodala ostatně hned po zjištění vad okresní hejtmanství v Y, se netýká podstatné části a že kupní cena byla úřednicí žalující společnosti, která o vadnosti nevěděla, poukázána žalovanému jen omylem. — Odvolací soud (krajský soud v Kutné Hoře) zamítl žalobu z těchto důvodů: Žalující společnost, jak sama v žalobě udává, koupila sporného vola jako komisionář pro pomocnou akci při okresním hejtmarství v Y. Právní jednání to jest obchodem dle čl. 272 č. 3 obch. zák. a sluší na daný případ použití ustanovení zákona obchodního (čl. 277). Obchod ten jest koupí obchodní, kterou náleží posuzovati dle předpisů čl. 337 a násl. obch. zák., neboť předmětem smlouvy kupní bylo dobytče, tedy zboží dle čl. 337 obch. zák. Sporný vůl koupen byl dne 11. dubna 1918 v X. zástupcem žalující společnosti od žalovaného k porážení a teprve při porážce dne 13. dubna 1918 byla zjištěna raprosta nepoživatelnost, ba přímo škodlivost masa pro lidské požívání. Výtka odvolání, že se jedná o viditelnou vadu a že z důvodu toho správa jest vyloučena, jest neodůvodněna a dlužno souhlasiti se soudem první stolice, že jde o vadu skrytou, která teprve při porážce vola byla objevena. Náleží proto, ačkoliv se jedná o obchod místní, na daný případ použití analogicky ustanovení čl. 347 obch. zák. Článek ten ustanovuje, že kupec má vady zboží po jich objevení prodávajícímu bez prodlení oznámiti, jinak pokládá se zboží za schválené. Jest tedy včasné a řádné oznámení vad předpokladem pro uplatňování práva ze správy. Sluší uvážiti, zda se žalující strana dle tohoto zákonného ustanovení zachovala. Nezpůsobnost a škodlivost masa poraženého vola následkem vnitřních chorobných proměn byla dne 13. dubna 1918 zjištěna a zástupci žalující společnosti, který maso dne 13.

dubna prohlížel, ihned oznámena. Žalující společnost nejen že o této vadě žalovanému bez prodlení oznámení neučinila, nýbrž ještě samovolně kůži vola disponovala; neboť prodej kůže okresním hejtmanstvím v Y, dne 17. dubna 1918, tedy čtyři dny po zjištění vady, připustila. Ano žalující strana dopustila ještě dne 23. dubna 1918 poukázání kupní ceny žalovanému, což bylo bankou dne 27. dubna 1918 provedeno, takže žalovaný musil býti té důvěry, že koupený vůl byl žalobkyní bez námítky přijat. Žalující společnost teprve dopisem ze dne 13. května 1918, tedy za měsíc po zjištění vady, žádala za vrácení kupní ceny patrně z důvodu vadnosti vola. Z toho vychází, že se žalující společnost nezachovala dle předpisu čl. 347 obch. zák. a že tím pozbyla nároku ze správy. Neposoudil tedy soud první stolice věc spornou po stránce právní správně, když za tohoto stavu věci žalobě vyhověl.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalující společnosti a obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Jde o koupi místní. Čl. 347 obch. zák. výslovně stanoví, že ustanovení jeho se vztahují na obchody distanční. Není tu tedy obdoby a tudíž nemůže býti užito uvedených předpisů v tomto případě, nýbrž sluší její řešiti dle ustanovení ob. zákona občanského. Jde o vadu nenapravitelnou a proto může žalující společnost žádati úplné zrušení smlouvy; neboť jest zjištěno, že tu vada byla již v době koupě, že při koupi nebyla však patrna. Při tom jest lhostejno, kdy kupující společnost vadu žalovanému oznámila (§ 927 obč. zák.) Práva svého nepozbyla společnost ani tím, že kůži nenabídla žalovanému. Jak již rozsudek první stolice uvádí, bylo zaplacení kupní ceny zařizeno, aniž by úřednice žalující společnosti, která plat poukázala, věděla o vadnosti koupeného dobytčete. Žalovanému rozdělení prací u žalující společnosti může býti lhostejným. Peníze jemu společnosti zasláné může přijmouti jako zaplacení kupní ceny bez ohledu na to, zdali dle vnitřního zařizení žalující společnosti schválení zboží jest předpokladem placení čili nic. Má-li ale placení býti konkludentním jednáním, dlužno hleděti přece k tomu, jak došlo k zaslání peněz a zdali zástupcové společnosti, kterým přísluší smlouvy uzavíratí, platem tím projevíli, že zboží, jehož vady seznali, na splnění smlouvy přijali. V případě našem poukázala úřednice žalující společnosti peníze k výplatě, aniž jí byla vadnost zboží známa. Proto nelze v zaslání peněz spatřovati vzdání se práv z vadnosti zboží společnosti příslušejících. Pokud jde o kůži, dlužno uvážiti, že netvořila samostatnou část koupě, nýbrž musí jako součást dobytčete býti buď při zrušení smlouvy prodávajícímu s hlavní věcí vrácena aneb s ní kupcem podržena. Prodávající nemá tedy nároku, by tato část, třeba nabyla zabitím dobytčete samostatné povahy, jemu po zrušení smlouvy byla vrácena, ačkoliv maso a kosti jemu vydány býti nemohou. Je-li tomu tak, neznamená prodej kůže vzdání se námitek z vadnosti dobytčete, nýbrž jest spíše opatřením k zamezení větší škody žalovaného. Kdyby bylo možno považovati kůži za samostatný předmět smlouvy, pak by podržení její kupcem také jen jako schválení koupě tohoto předmětu musilo býti posuzováno a nemělo by významu pro ostatní

předmět smlouvy. Žalující společnost tedy nepozbyla nároku ze správy a jest v té příčině dovolání opřená o důvod § 503 č. 4 c. ř. s. opodstatněno.

Čís. 81.

Podnikatel veřejné místnosti, jenž návštěvím poukázal návštěvníky, by ukládali oděv ve zvláštní šatně, ručí jako schovatel za věci, jež návštěvníky nebo k jich příkazu za ně zřízenčí místností byly, byť i v nepřítomnosti osoby, určené k dozoru na šatnu, tam uloženy.

(Rozh. ze dne 11. března 1919, Rv I 147/19.)

V kavárně, kde žalovaný je kavárníkem, jest šatna, oddělená od hlavní místnosti kavárny tím způsobem, že tvoří samostatný pokoj, nalézající se ve zvýšeném terainu, t. zv. galerii, zvýšené nad niveau kavárny o 3 stupně, z kteréžto galerie vedou do šatny dvěře, uzavírající se na kliku a opatřené zámkem. Do šatny té vede z místnosti kavárenské velké okno otevřené, sloužící pro hosty, kteří odložené šatstvo oknem tím garderobierce podávají. Nad oknem je nápis »Garderoba 6 h« a po obou stranách okna jsou tabulky s nápisem »za oděv v šatně neodložený se neručí«. Dvěře do šatny vedoucí bývaly většinou otevřené, poněvadž personál jimi často chodí dovnitř se šatstvem. V nepřítomnosti garderobierky neměli hosté kavárny volného přístupu do šatny a museli se obracet na číšníka nebo pikola, by jim šaty do šatny uložil. Než nějaký výslovný zákaz v kavárně o tom vydán nebyl a někteří známí stáli hosté někdy odpoledne i v nepřítomnosti garderobierky si šatstvo osobně do šatny ukládali. Šatna byla i odpoledne v činnosti, poněvadž tam garderobierka byla vždy i odpoledne, třebaže měla povinnost, býti přítomna teprve od 6. hodiny odpolední pro večerní koncert. Dne 26. ledna 1918 zavítal kol čtvrté hodiny odpolední do kavárny její častější návštěvník inženýr Rudolf Z. se žalobkyní a předal sklepníkovi S. svůj zimmik jakož i kabát a kožešinový límec žalobkyně s tím, by věci ty uložil v šatně, položiv obyčejně poplatek za šatnu na její okno. Sklepník pověsil v šatně, kde garderobierka nebyla přítomna, věci na věšáky. Sklepník ukládal i jiným hostům tímž způsobem věci do šatny, žalovaný o tom věděl a choval se k tomu nečinně. Z věci inženýrem Z. sklepníku předaných kabát a kožešinový límec žalobkyně v šatně se ztratily. — Žalobě o náhradu procesní soud první stolice (zemský soud v Praze) vyhověl, v podstatě z těchto důvodů: I kdyby bylo lze připustiti, že žalovaný svému personálu někdy zakazoval, by odpoledne od hostů šatstvo přijímali a do šatny dávali, dlužno ze zjištěného stavu věci usouditi, že zákazů těch důsledně neprováděl, takže v manipulaci odpolední šatny nastaly jisté nepravdivosti, jež nemohly by býti přičítány ke škodě návštěvníkům kavárny, kteří, vidouce zvláštní zařízení šatny a nápisy vedle ní, že se za oděv v šatně neodložený neručí, a vidouce, že personálem v kavárně odložený šat do šatny jest ukládán, taktéž personálu toho použili a poplatek za šatnu zapravovali v důvěře, že mají o bezpečnost svého šatstva postaráno. Nelze přece ještě nadto od hostů žádati, by i dále pátrali po tom, zda personál jest k tomu od žalovaného zmocněn a zda poplatek jimi zapravovaný jest skutečně jemu odváděn. Bylo spíše povin-

ností žalovaného, by v případě, že jeho rozkazů personálem nebylo dbáno, buď proti personálu rázně zakročil nebo vhodným způsobem v kavárně hosty výslovně na to upozornil (tabulkami, nápisy), že za nepřítomnosti garderobierky odpoledne za ztráty šatstva prostřednictvím obsluhujících personálu do šatny uloženo neručí. To se však nestalo a proto jest žalovaný za případné škody personálem jeho způsobené zodpovědným (1315 obč. zák.). Poněvadž jest pak zjištěno, že žalobkyně svým plnomocníkem Rudolfem Z. svůj kabát a kožešinový límec prostřednictvím vrchního číšníka do šatny k uschování odevzdala a též poplatek uschovací jí zapraven byl, dlužno usouditi, že došlo mezi oběma stranami a to na straně žalovaného činy konkludentními (§ 863 obč. zák.) ke smlouvě schovací dle ustanovení §§ 957 až 964 obč. zák., a bylo tudíž žalovaného odsouditi. — O d v o l a c í s o u d (vrchní zemský soud v Praze) žalobu zamítl, vycházejce z těchto úvah: Žalobkyni náleží důkaz, že žalovaný její kabát a kožešinový límec skutečně v uschování přijal a takto dle § 957 obč. zák. o těchto věcech s ní uzavřel smlouvu schovací. K tomu vyžaduje se dle §§ 861, 863 obč. zák., by srovnalá vůle obou stran o převzetí uvedených věcí v uschování žalovaného byla prohlášena, třeba jen konkludentními činy. Okolnostmi prvním soudem zjištěnými, že průvodčí žalobkyně inženýr Z. odevzdal odložený kabát a kožešinový límec žalobkyně číšníku S. s příkazem, by šatstvo dal do uschování v šatně, že číšník S. tyto věci do šatny k uschování uložil a tam na věšáky pověsil, jest ovšem opodstatněno zjištění, že žalobkyně prostřednictvím inženýra Z. jakožto svého zmocněnce projevila vůli, by tyto věci v šatně byly v uschování přijaty, a že k odevzdání jich použila číšníka S. jakožto posla. Naproti tomu není prokázáno, že žalovaný ony věci skutečně v uschování přijal. Že by to byl učinil osobně zvláštním prohlášením, ani žalobkyně netvrdí. Skutečnost, že v kavárně byla k uschování oděvu návštěvníků zřízena šatna a že do ní byly věci uloženy, stačila by dle § 970 odst. 2, první věty obč. zák., pouze v případech tam uvedených k založení závazku schovatelského. Z toho však, že v tomto výjimečném předpisu zvláště jest vytknuto, že za vnesené pokládají se věci, jež byly přineseny na místo k uložení určené, plyne právě, že v jiných případech takové uložení na místě k tomu určeném k založení poměru schovatelského nestačí. I když tedy v kavárně žalovaného byla zřízena šatna, nebyla pouhým uložení oděvu v šatně bez vědomí žalovaného neb osoby jím k obstarávání šatny určené, uzavřená smlouva schovací. Jest notorické, že k přijímání a vydávání věcí v šatně bývá podnikatelem vždy určena nějaká osoba, která jako zmocněnec podnikatelův smlouvy schovatelské pro podnikatele závazně uzavírá. Není-li tato osoba přítomna, nemůže host, který své věci do šatny uloží, platnou smlouvu schovací uzavřít, poněvadž tu není druhé smluvní strany, která by v plné moci podnikatelově nabídka hostovu na uzavření smlouvy po rozumu §§ 861 a 862 obč. zák. přijala. Ponechá-li tedy host věci své v šatně v nepřítomnosti garderobierky, činí to na své nebezpečí, nikoliv na základě smlouvy schovací. Totéž platí zde, kde číšník S. věci ponechal v šatně, jednáje k příkazu inženýra Z., tedy jako posel neb zmocněnec žalobkyně. Z toho, že žalovaný nezakazoval číšníku S., by odpoledne šatstvo od hostů přijímal a do šatny dával, a že to trpěl, nelze dle § 862 obč. zák. dovozovati, že tím číšníka S. k přijímání věcí v šatně zmocnil neb ohledně věcí do šatny ulo-

žených smlouvu dodatečně schválil; toto jednání žalovaného připouští i výklad ten, že žalovaný číšník S. ponechával na vůli, by sám věci hostů pod vlastní zodpovědností v šatně uložil. Vždyť jest zjištěno, že žalovaný říkával pikolům, by odpoledne šatstvo hostů do šatny nedávali, a že ani sklepníku S. nedal výslovného svolení k tomu, by šatstvo hostů do šatny dával. Z toho jde, že číšník S. nebyl žalovaným zmocněn, by věci hostů do šatny v zastoupení žalovaného do uschování přejímal. Hosté, zejména žalobkyně, nemohli takové zmocnění číšníka S. ani předpokládati, poněvadž jest obvyklé, že v šatně jen osoba k tomu ustanovená věci do uschování přijímá, číšník však, který má zaměstnání jiné, k uzavření smlouvy schovací za podnikatele povolán není. Když, jak zjištěno, žalovaným ustanovená garderobierka dne 26. ledna 1918 v šatně nebyla přítomna a když poplatky odpoledne v šatně placené žalovanému nebyly súčtovány, nedošlo se strany žalovaného k uzavření smlouvy schovací a jest proto žaloba na náhradu bezdůvodna.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního stolu.

Důvody:

Dovolacímu důvodu § 503 č. 4 c. ř. s. nelze upříti oprávněnosti.

Odvolací soud prohlašuje sice, že žalobkyně prostřednictvím inženýra Z. projevila vůli, by věci, jichž náhradu nyní žalobou požaduje, byly žalovaným v uschování přijaty, jest však toho mínění, že není prokázáno, že by byl žalovaný ony věci skutečně v uschování přijal. S tímto názorem nelze souhlasiti. Rozsudek v odpor vzatý sám uznává, že srovnalá vůle stran o převzetí věcí v uschování žalovaným mohla býti projevena též činy konkludentními (§ 863 obč. zák.). Soud dovolací má pak za to, že ke srovnalému projevu vůle stran ohledně uschování věcí, jež v šatně byly odevzdány, skutečně došlo. Žalovaný, upozorniv zvláštními nápisy po obou stranách okna do šatny vedoucího, že za oděv v šatně neodložený neručí, vyzval tím, poukazuje na možnost ztráty oděvu v šatně neuloženého, návštěvníky své kavárny, by oděv ukládali v šatně, a tím projevili zároveň vůli, věci návštěvníky do šatny uložené do uschování přijímat. Tím pak, že hosté, ať již osobně, či prostřednictvím číšníka jako posla, skutečně oděv v šatně uložili, došlo k uzavření platné smlouvy schovací ve smyslu § 957 a násl. obč. zák. Okolnost, že osoba ke přijímání šatstva a dohledu v šatně určená (garderobierka) v té době právě přítomna nebyla, jest nerozhodna. Neboť nelze pochybovati o tom, že může i v nepřítomnosti schovatele nebo jeho zástupce dojíti k uzavření smlouvy schovací, když schovatel předem platně projevili vůli, že věc, jež u něho bude uložena, v uschování přejímá, a věc ona se pak na místě jím určeném skutečně uloží. Nepřítomnost garderobierky mohla by v daném případě jen tehdy padati na váhu, kdyby byl žalovaný v oněch vyhláškách aneb snad v jednotlivém případě zvláště hosty upozornil nebo upozorniti dal, že šatstvo přijímá v uschování jen v určitých hodinách nebo jen v době, kdy garderobierka jest přítomna. To však se nestalo, naopak bylo dle zjištění prvního soudu, jež v odvolacím řízení změny nedošlo, obvyklým, že hosté odpoledne šatstvo v šatně žalovaného dávali ukládati prostřednictvím vrchního číšníka, že žalovaný to trpěl a že garderobierka skutečně pravidelně odpoledne v šatně bývala přítomna, byť i k tomu dle ujednání se

žalovaným nebyla zvláště povinna, a byť i si poplatky za šatnu odpoledne pro sebe ponechávala. Žalovaný zřídil v kavárně své šatny a vyzval hosty, by do ní šatstvo po dobu své návštěvy v kavárně ukládali, převzal povinnosti schovatele a ručí tudíž dle § 964 obč. zák. za škodu způsobenou hostům tím, že zanedbal náležitou péči o šatstvo v šatně uložené. Opmínutí této povinné péče dlužno zejména sledovati v tom, že žalovaný, ačkoliv hosté byli vyzváni — a to bez jakéhokoliv časového omezení aneb nějaké další podmínky — by šatstvo v šatně ukládali, trpěl, ba snad přímo s garderobierkou vyjednal, by byla v šatně přítomna jen po dobu večerního koncertu. Žalovaný byl povinen na šatstvo v šatně uložené buď sám neb některou osobou jím ustanovenou dohlédati, a nebylo věci hostů, by zkoumali, která osoba jest právě pověřena dozorem v šatně a je-li tam právě v okamžiku odevzdání oděvu přítomna, když nebyli na to nikterak upozorněni, by šatstvo odevzdávali jen, je-li garderobierka v šatně osobně přítomna. Za to, jaký byl co do obsluhy v šatně stanoven pořádek, či lépe řečeno, jaký tam byl nepořádek — když číšníci odpoledne beze všeho hostům do šatny oděv ukládali, nehledě k tomu, zda tam osoba k dohledu zřízená přítomna byla čili nic — jest žalovaný sám jako schovatel dle § 964 obč. zák. zodpověden. Dle toho, co bylo řečeno, spočívá rozsudek odvolacího soudu na právně mylném posouzení věci a bylo proto dovolání vyhověti a změnití v odpor vzatý rozsudek v tom směru, že se obnovuje stavu věci i právu úplně vyhovující rozsudek prvního stolu — na jehož správné důvody se v ostatním poukazuje.

Čís. 82.

Neplatnost manželství pro překážku dle § 58 obč. zák.

Ve sporu takovém není povinností žalované manželky, by dokázala, že jejímu manželu bylo včas sňatku její těhotenství s jiným známo, nýbrž jest na žalujícího manžela, by, tvrdě, že jest tu překážka, činící jeho manželství neplatným, dokázal všechny zákonné náležitosti této.

Ve sporech o neplatnost manželství jest i stolice dovolací povinna, přezkoumávati ocenění průvodů soudem odvolacím, bylo-li tomuto ocenění v dovolání odporováno.

(Rozh. ze dne 11. března 1919, Rv II 80/19.)

Žalobě manžela, by jeho manželství se žalovanou bylo prohlášeno neplatným, poněvadž po sňatku shledal, že tato jest s jiným těhotna, a že žalovaná jest vinna touto neplatností, vyhověli oba nižší soudové (zemský a vrchní zemský soud v Brně). Na základě předchozího rozsudku, jímž bylo právoplatně uznáno, že dítě, které se narodilo žalované v 7. měsíci po svatbě, jest mimo manželství zrozeno, a zjištění, že žalobce před sňatkem se žalovanou neobcoval, nabyli přesvědčení, že dítě to musila žalovaná míti s jiným. Námitky obhajce svazku manželského, že žalovaný byl již před sňatkem na to upozorněn, že žalovaná není čista, a že pozbyl mimo to i práva odporovati platnosti manželství, poněvadž se žalovanou souložil i ještě v době, kdy věděl, že jest těhotna, odmítli; první proto, že různé pověsti, které se žalobci donesly o chování se jeho manželky před sňatkem, mohly sice u něho vzbuditi snad podezření o její

mravní čistotě, nikoli však přesvědčení, že jest těhotna, druhou proto, že žalobce, i když pokračoval v manželství ještě i v době, kdy na manželce těhotenství pozoroval, a až do narození dítěte, měl za to, že žalovaná jest těhotna s ním; subjektivní jistotu a tudíž vědomost ve smyslu § 96 obč. zák., že jeho manželka byla těhotna s jiným, nabyl teprve po narození dítěte, když mu lékař, prohlédnuv na jeho žádost novorozence, autoritativně potvrdil, že dítě jest donošené a zralé, takže nemůže pocházeti z jeho první soulože se žalovanou. V důvodech svých vyslovil odvolací soud i náhled, že dle § 58 obč. zák. jest na žalované, by dokázala, že žalobci bylo její těhotenství s jiným při uzavření sňatku známo, a že není tedy povinností žalobcovou, by dokázal opak.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání obhájce svazku manželského mezi jiným z těchto

důvodů:

Z ustanovení § 58 obč. zák., zvláště z jeho zařazení do překážky manželství z omylu plyne, že jako náležitosti uvedené překážky manželské jsou: těhotenství manželky včas sňatku, způsobené jiným mužem než manželem, a manželova nevědomost o něm v době uzavření sňatku. První dvě náležitosti dovolání nepopírá, popírá toliko náležitost třetí. Leč i ta byla rozsudky nižších stolic zjištěna přes to, že odvolací soud přidal, čemuž ovšem přisvědčiti nelze, že žalované příslušelo, by prokázala, že žalobci bylo její těhotenství s jiným včas sňatku známo. Otázka, komu břímně původní v tomto směru přísluší, jest sice i v theorii i praxi sporná. Leč uváží-li se, že josefinský zákon (III. hl. § 30) výslovně manželu ukládal důkaz o tom, že neměl vědomosti o těhotenství své manželky včas sňatku, nutno dospěti k tomu, třeba občanský zákoník ustanovení toto zřejmě nepřejal, jelikož stojí přece ohledně manželského práva na přísnějším stanovisku církevním, a jelikož to odpovídá i zásadě § 226 c. ř. s., že žalující manžel, tvrdí, že je tu překážka, manželství jeho neplatným činící, musí též prokázati toto své tvrzení, tudíž všechny náležitosti k překážce této zákonem požadované. Toho ostatně žalobce byl si také vědom; proto již v žalobě tvrdil nevědomost o těhotenství ženině včas sňatku a nabídl o okolnostech, z nichž vyplývala, důkaz, hlavně spisy sporu o nemanželském původu děcka jejího a průvody v nich provedenými, z nichž i první soud nevědomost jeho o ženině těhotenství zjistil, v čemž mu i druhá stolice přisvědčila. Neprávem vytýká tudíž dovolání, že zmíněná náležitost nebyla zjištěna. Dovoání zdá se provedení zjištění nedostatečným, poněvadž nebylo prý dosti účinně přihlédnuto k výpovědím svědkyň M. N. a M. P. v onom sporu učiněným. Jelikož podle § 14. dv. dekr. ze dne 23. srpna 1819 č. 1595 sb. z. s., který byl nařízením min. práv ze dne 9. prosince 1897 č. 283 ř. z. (§ 10) výslovně za dále platný uznán, má soud důvody pro neplatnost nebo rozloučení manželství uváděné nejen úplně objasniti, ale i přísně zkoumati, podrobuje i revisní soud uplatňovanou překážku manželskou přezkoumání přísnému, zvláště, když dovolatel, obhájce svazku manželského, vytýká neúplnost řízení. Leč přes to nemůže přisvědčiti dovolateli, že by nebyl podán o tom důkaz, že žalobce o těhotenství své manželky s jiným včas uzavření sňatku svého nevěděl. — Důvody nejvyššího soudu rozebírají a oceňují pak jednotlivé průvody a dospívajíce při tom k výsledku, že vědomost žalobcova

o těhotenství jeho manželky s jiným včas uzavření sňatku prokázána není a že mu v tom směru nelze přičítati ani zaviněnou nevědomost, právě dále: Jelikož pak ze skutečnosti, že žalobce obcoval tělesně se svou manželkou i ještě ve čtvrtém měsíci po sňatku a tudíž v době, kdy musil její těhotenství pozorovati, a až do slehnutí, nelze dovozovati důsledky § 96 obč. zák., poněvadž v době té již mohl předpokládati, že manželka se stala těhotnou s ním, a jelikož jest dále zjištěno, že, jakmile z posudku lékařova zvěděl, že žalovaná byla již před sňatkem s jiným těhotna, ihned s ní manželské spoluzítí přerušil, jest správným úsudek odvolacího soudu, že žalobce nepozbyl práva uplatňovati překážku manželství dle § 58 obč. zák. a domáhati se toho, aby toto bylo prohlášeno neplatným.

Čís. 83.

Předpisy o ochraně nájemců dlužno vykládati tak, by se nájemcům zamýšlené ochrany skutečně dostalo. To platí zejména při změně ve vlastnictví najatého předmětu.

(Rozh. ze dne 11. března 1919, Rv II 117/19.)

Žalobce koupiv 15. srpna 1918 dům v J., v němž žalovaný má dle smlouvy ze dne 19. srpna 1915 proti půlletní výpovědi najatý byt, dal mu dne 21. října 1918 k období květnovému 1919 půlletní výpověď, již oproti námitkám žalovaného odůvodňoval zjištěnými ve sporu okolnostmi, že bytu potřebuje sám pro sebe, že si zamýšlí zříditi domácnost, že se bude v brzkú ženiti, že si pořídil vlastní nábytek, který pro nedostatek vlastních místností musel ponechat u prodatele na skladě, ježto bydlí sám v podnájmu, kde mu nad to hrozí každou chvíli výpověď. — Procesní soud první stolice (okresní soud v Jihlavě) zamítl námitky a zachoval výpověď v platnosti, ježto by žalobci ze zachování nájmu vzešla větší ujma, než žalovanému, u něhož záležela by ujma pouze v tvrzené nemožnosti, naléztí v květnovém období jiný byt. — Odvolací soud (krajský soud v Jihlavě) k odvolání žalovaného rozsudek změnil a prohlásil výpověď za bezúčinnou, vycházející z těchto úvah: Jest právním omylem naříkaného rozsudku, míní-li, že jest nerozhodným, zda-li nájemce v době, kdy byt musí vykliditi jest s to, jiný byt si opatřiti čili nic. § 7 č. 5 min. nař. stanoví, že nabytí-li pronajímatel nemovitosti teprve po 21. lednu 1918, což se v tomto případě stalo, může z důvodu č. ř. § 7 smlouvu nájemní, která již dříve byla v platnosti, pouze tehdy vypovědět, vzejde-li mu ze zachování nájmu nepoměrně větší ujma nežli nájemci z výpovědi. Ujma nájemce z výpovědi jest dána, není-li s to, by do dne vyklizení jiný vhodný byt nalezl vůbec, nebo jen za podmínek, jež jsou nepoměrně obtížnější, než podmínky dosavadního nájemce. Je-li zde takový stav pro nájemce, chrání min. nař. jeho a nikoliv pronajímatele a to proto, poněvadž pronajímatel, nabyv po 21. lednu 1918 předmětu nájmu, musí počítati s tím, že nebude moci byty ve svém koupeném domě vypovědět, kdežto nájemce oproti novému majiteli dle § 1120 obč. zák. by neměl žádných obran. Koupě domu po 21. lednu 1918 děje se vždy na nebezpečí, že kupitel v koupeném domě nebude moci sám bydlet. Dlužno teď ujmy sporných stran porovnatí, by bylo lze posouditi, zdali ujma pro-

najímatele při zachování nájemní smlouvy je nepoměrně větší než ujmá nájemce z výpovědi. Ujma obou stran pozůstává hlavně v tom, že pro každého jest velmi nesnadno byt dostati. V tom směru jest soudu úplně známo, že v J. panuje taková nouze bytů, že bytu nelze takřka vůbec dostati. Prázdné byty pronajímají se z pravidla pod rukou bez vypsaní. Je-li byt vypsán, jest v nejkrajší době pronajat. Menší byty lze ještě spíše dostati než větší. Nájemci s větší rodinou dostávají nesnadněji byt než s menší rodinou. Porovná-li se tyto obecně známé okolnosti s ujmou obou stran, dlužno uznati, že ujma žalované strany z výpovědi jest daleko větší, než žalující strany z uchování nájemní smlouvy. Jak nepopřeno, pozůstává rodina žalovaného z 5 členů, žalobce jest do té doby svoboděn. Oženil-li se před 1. květnem 1919, bude přece jeho rodina pozůstávat pouze ze dvou členů. Dvoučlená rodina může spíše byt dostati, než pětičlenná. Žalobce jest prozatím podnájemníkem a může jako takový snadněji byt dostati, po případě v hotelu, což při pětičlenné rodině jest takřka vyloučeno. Ovšem bylo by pro žalobce výhodnějším, kdyby mohl ve svém domě bydlet, nejen proto, že mu byt přijde laciněji, nýbrž i proto, že může lépe vésti dozor nad domem a nad obchodem, který od 1. května 1919 bude v jeho domě umístěn. Než ujmy, které by žalobce trpěl tím, že nemůže ve svém domě bydlet, nedosahují vážnosti a důležitosti shora uvedených neprospěchů žalovaného, kdyby týž byl nucen, byt opustiti; tím méně lze říci, že žalobcova ujma jest závažnější.

Nejvyšší soud žalobcovu dovolání nevyhověl.

Důvody:

Dovolací důvod § 503 č. 4 c. ř. s. není opodstatněn. Cís. nařízení z 20. ledna 1918 č. 21 ř. z. právě tak, jako obdobné předpisy pozdější, byly vydány na ochranu nájemců proti neblahým zjevům válečným, zejména proti lichvaření, jež, jako jinde, i při pronajímání bytů zakořenilo se způsobem, obecné zájmy těžce ohrožujícím a poškozujícím. Nutno proto v duchu zákonodárce vykládati ony předpisy tak, aby nájemcům skutečně účinné ochrany se dostalo, a čeliti všem pokusům o obcházení těchto předpisů. Této posléz řečené potřebě hověí zejména předpis § 7, č. 5. týkající se případu, kdy pronajímatel nabytí nemovitosti teprve po započítání působnosti císařského nařízení. Bylo se obávati, že pronajímatel, než spokojil by se s posavadním nájemným, raději nemovitost prodá a jiný, nanejvýš válečný zbohatlík nemovitost ochotně přeplatí, ježto, máje pro sebe předpis § 1120 obč. zák., bude moci posavadní nájemce vypověděti a byty pak předražiti. Stanoví proto zákon pro tento případ zvlášť přísné podmínky pro přípustnost výpovědi. Tyto podmínky dány jsou v zájmu veřejném a jim musí přirozeně ustoupiti, jak jinak zásadně uznaná volnost a neomezenost vlastnictví, tak i ohledy na nerušený obchod s nemovitostmi. S těmito podmínkami musí nabyvatel nemovitosti vzhledem k ustanovení § 2 obč. zák. počítati a, pakliže, nedbaje tohoto zákonného předpisu a spoléhaje na to, že bude moci nájemce vypověděti, vytvořil si sám stav, pro sebe nepříznivý, nemůže tím zvrátiti ochranu, zákonem nájemci zaručenou. Odvolací soud, odvažuje vzájemné ujmy stran z výpovědi, pokud se týče z uchování nájmu, dal se vésti úvahami veskrze správnými, k nimž dovolací soud se přidává a žalující stranu prostě poukazuje.

Čís. 84.

V řízení odvolacím připouštějí se jen novoty, opodstatňující neb vyvracející uplatněné odvolací důvody, nikoliv i novoty, jež mají opodstatnit věcné návrhy učiněné ve stolici prvé.

Rozsah manudukčních povinností procesního soudce. — Ani z §§ 182, 195 a 431, ani z 432 c. ř. s. nelze dovozovati povinnost soudu, by stranám práva nezalovaným a advokáty nezastoupeným nahražoval při vedení sporu právního přítele; uvést vše, co nárok opodstatňuje nebo podporuje, je povinností strany.

(Rozh. ze dne 12. března 1919, Rv I 106/19.)

Proti rozsudku prvého soudu (okresního soudu v Nymburce), kterým byla žaloba nezl. A., by žalovaný B. byl uznán jeho manželským otcem a odsouzen platiti výživné, zamítnuto proto, že žalovanému se zdařil otcem a odsouzen platiti výživné, zamítnuta proto, že žalovanému se zdařil narozením souložil, poněvadž dítě přišlo na svět donošené, namítal žalobce v odvolacím spise neúplnost řízení, poněvadž nebyl ve stolici prvé proveden důkaz o jistých skutečnostech, ze kterých lze dovoditi, že soulož stala se již devět měsíců před porodem. — Odvolací soud (krajský soud v Mladé Boleslavi) zamítl tuto námitku jako nepřipustnou novotu dle § 482 c. ř. s., protože nebyla ve stolici prvé vůbec tvrzena, a potvrdil rozsudek prvý.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu, které z téhož důvodu uplatňovalo vadnost odvolacího řízení dle § 503 č. 2 c. ř. s., poukazujíc i k tomu, že žalobce nebyl ve stolici prvé zastoupen advokátem a že bylo tudíž úkolem soudu, vyšetřiti všechny rozhodující skutečnosti z povinnosti úřadu.

Důvody:

Dovolání opírající se o dovolací důvody § 503 č. 2 a 4 c. ř. s. nevystituje správně význam a dosah předpisu § 482 odst. 2 c. ř. s., když má za to, že odvolací soud odmítl neprávem jako nepřipustnou novotu tvrzení spisu odvolacího, kterým mělo býti dokázáno, že soulož se stala již devět měsíců před porodem. Stanoví-li § 467 č. 4 c. ř. s., že odvolací spis má mezi jiným také obsahovati skutkový přednes a průvody, jež mohou prokázati pravdivost odvolacího důvodu, neznamená to, že lze ve spise tomto uplatňovati i nové ve stolici prvé nepřednesené skutky a průvody jakéhokoliv druhu. Novoty takové připouští předpis § 482 odst. 2 c. ř. s., plátcí pro celé odvolací řízení, jen potud, pokud slouží k opodstatnění nebo ku vyvrácení uplatněných odvolacích důvodů, to jest jen potud, pokud slouží důkazu, že jednotlivé stížnosti do rozsudku jsou na základě procesní látky, která zde byla v době vynesení rozsudku, oprávněny. Naproti tomu jest však mylný názor, že novoty ty mohou sloužiti i k opodstatnění návrhů věcných ve stolici prvé učiněných. Názor tento by činil illusorními všechna ustanovení zákona čelící k tomu, by řízení odvolací bylo pokud možno pevně ohraničeno, a vedl by v důsledcích svých prostě k novému projednání věci soudem druhé stolice. Zejména by však bylo zneužitím předpisu § 482 odst. 2 c. ř. s., kdyby byl vykládán tím způ-

sobem, že na podkladě jeho mohou strany ve stolici druhé uplatňovati i průvody a skutečnosti, které ve stolici první předněti opomenuly, a to i tehdy, když mají tyto skutky a průvody sloužiti zdánlivě k opodstatnění odvolacích důvodů, v pravdě však opírají žalobu, pokud se týče návrh její na zamítnutí o nové základy. Jeť odvolací soud dle § 498 c. ř. s. zásadně povinen, položit rozhodnutí svému za základ výsledky líčení a průvodů, zjištěné v procesních spisech a v rozsudku soudu první stolice. S hlediska tohoto označil soud odvolací právem tvrzení žalobcovy v té příčině za nepřipustnou novotu dle § 482 odst. 2 c. ř. s. a neučinil odvolací řízení dle § 503 č. 2 c. ř. s. kusým, když důkaz ve směru tom nabídnutý odmítl. Na tom nemění ničeho ani skutečnost, že žalobce nebyl ve stolici první zastoupen advokátem. Dle §§ 182, 195, 431 c. ř. s. má sice procesní soudce působiti při líčení k tomu, by skutečnosti pro rozhodnutí sporu důležité byly i s průvody, které je mohou dokázati, uvedeny, pokud se týče doplněny; jelikož však musí zůstaveno býti stranám, by samy určily, která práva chtějí uplatňovati ať v útoku či obraně a o kterých nárocích chtějí míti rozhodnuto, nutno řídicí činnost soudu vedle § 182 c. ř. s. omeziti jen na ony dotazy a podněty, jež slouží bližšímu vysvětlení a objasnění věci. Rovněž tak nelze vykládati předpis § 432 c. ř. s., který ukládá soudu, by strany práva neznalé a advokáty nezastoupené do jisté míry poučoval, tím způsobem, že jim má při vedení sporu nahrazovati právního přítele; máť soudce i dle § tohoto nahrazovati nedostatek právního zastoupení pouze potud, pokud to jest nutno pro spořádaný pochod řízení a pro ochranu strany před nezaviněnými ujmami právními. Uvésti vše, co nárok opodstatňuje neb aspoň podporuje, jest však povinností strany a sice již v řízení před soudem prvním. Zanedbá-li tuto povinnost, pak padá toto zanedbání jen na její vrub. Dovolací důvod § 503 č. 2 c. ř. s. není tudíž dán.

Čís. 85.

Žaloby na složení vyjevovací přísahy dle čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. nemůže použití ten, kdo může žalovati přímo na vydání věci jemu vlastních, o něž mu jde.

(Rozh. ze dne 12. března 1919, Rv I 121/19.)

Zrušiv společnou domácnost se svou manželkou, zanechal žalobce u této řady jemu prý vlastních svršků. Když manželka později zemřela, ustanovivši universální dědičkou svého jmění svou sestru, která jí před smrtí ošetřovala, žaloval tuto žalobce, tvrdě, že neví, kam se jeho věci, pokud nebyly z části pojaty neprávem do pozůstalostního inventáře, poděly, že jest však přesvědčen, že to ví žalovaná, která se u nebožky stále zdržovala, na složení vyjevovací přísahy dle čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s., by předložila seznam jmění, udala, co jest jí známo o jmění žalobcově, pokud se týče o jeho a jeho zemřelé manželky společném jmění a o jeho zamlčení a zatajení, a, by vykonala přísahu, že jsou její udání správná a úplná. — První soud (zemský soud v Praze) zamítl žalobu z těchto důvodů: K žalobě na složení vyjevovací přísahy jest podle druhé věty čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. oprávněn jen, kdo má soukromoprávní zájem

na zjištění jakéhosi majetku. V našem případě mohl by se tím přirozeně rozuměti jen zájem žalobcův na zjištění majetku jeho zemřelé manželky. Toho zájmu však žalobce nemá, neboť sám uznává, že pozůstalostní jmění nepřipadne jemu, nýbrž žalované jakožto universální dědičce. Věci, o něž mu jde, jsou podle jeho vlastního tvrzení až na nepatrné výjimky výhradním jeho vlastnictvím a do pozůstalosti tedy nepatří. Také mu nejsou neznámy, včtyř je až do takových maličkostí, jakými jsou cigarety, sám vypočítává a popisuje. Za tyto svršky zájem jeho nesahá a mimo ně jest mu objem pozůstalostní podstaty z míry lhostejný. Nestará se o jeho zjištění, nýbrž jde mu o to, by se dověděl, kam se poděly vlastní jeho věci, jež u zůstavitelky zanechal. Přítomný spor je mu tedy jen prostředkem sebrání látky k jinému, novému sporu, jímž bude snad vymáhati své svršky na osobách třetích. K takovému ryze procesnímu účelu žaloba na vyjevovací přísahu zajisté sloužiti nesmí. Zvláště v našem případě jí k tomu nelze užiti, poněvadž není překážky, by žalobce své vlastnické nároky, a o nic jiného mu přece na konec neběží, neuplatňoval přímo proti pozůstalosti. Z těchto důvodů, totiž pro nedostatek žalobcova zájmu na zjištění majetku jeho manželky a dále proto, že nemá zapotřebí, by své vlastní, dobře mu známé jmění dal zjišťovati, jest žaloba jeho pochybena. Arciť by nebylo lze vyhověti jí ani s hlediska žalované. Opomenul žalobce uvésti přesné skutkové okolnosti, z nichž by pravděpodobně a věrohodně vypíývalo, že žalobcovy nebo pozůstalostní jmění bylo zašantročeno a že žalovaná o tom ví. Pouhé podezření nijak nedoložené v té příčině nestačí, zvláště je-li podáno tak všeobecně, jak to učinil žalobce prohlášením, »že je přesvědčen, že žalovaná o tom věděti musí«. Nesporný fakt, že žalovaná zůstavitelku ošetřovala, sám o sobě podezření nevzbuzuje a neoprávnňuje k nedůvěře dotýkající se cti osočované osoby, dokud prokázána pozitivní činnost této osoby sama k tomu podnětu nezavdává. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) rozsudek tento potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovy, mezi jiným z těchto

důvodů:

V potíraném rozsudku soudu odvolacího nelze shledati nějaký právní omyl, k věcnému vyřízení se nesoucí. V souhlase s prvním soudem projevili i soud odvolací názor, že tu není podmínek přísežného vyjevení jmění, jak je má na zřeteli předpis čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. Předpokladem pro nárok dotýčný jest, nehledíc ku soukromoprávnímu zájmu žalobcovy, okolnost, že strana žalovaná má vědomost o zatajení a zamlčení jmění žalobcova. Hlavním účelem této žaloby však jest, by bylo přísežným vyjevením zjištěno, je-li tu nějaké zamlčené a zatažené jmění a v čem toto jmění spočívá. Než tohoto účele žaloba naše vlastně nesleduje. Žalobce zná dopodrobna veškeré věci, které v bytu své později zemřelé manželky zanechal, týž také je zevrubně uvedl a i žalovaná ohledně každé z nich se vyjádřila. Že by ještě jiných než uvedených věcí bylo, ani se netvrdí. Zná-li tudíž žalobce předměty dle udání mu vlastní a tvrdí-li, že část jich mu žalovaná vydati odpírá, pak jest na něm, by své vlastnictví ku všem těm předmětům prokázal a žalobou na vydání jich naléhal. K tomu není však přítomné žaloby vyjevovací třeba, táž ostatně ani pak místa nemá;

neboť kdo zná jednotlivé předměty neb součástky svého jmění a kdo nemůže tvrditi, že by ještě jiné majetkové věci byly zamlčeny neb zatajeny, nemůže žádati přísěžného udání jmění najmě pozůstalostního a nemůže také naléhati na složení přísahy vyjevovací ve smyslu shora uvedeného předpisu zákonného. Odvolací soud tedy, zamítнув odvolání, posoudil věc po právnícké stránce správně.

Čís. 86.

O prodloužení doby, na kterou bylo prozatímné opatření učiněno (§ 391 ex. ř.), nelze žádati, když byla doba ta již uplynula.

(Rozh. ze dne 12. března 1919, R II 27/19.)

V usnesení, jímž bylo povoleno prozatímné opatření, určen byl čas, na který opatření se činí, do 1. prosince 1917. Teprve dne 29. listopadu 1918 navrhla strana ohrožená, aby jí lhůta ta byla až do 1. prosince 1921 prodloužena. — Návrhu tomu první soud (okresní soud ve Frýštátě) vyhověl, rekursní soud (krajský soud v Těšíně) jej však zamítl. Důvody: V § 391 ex. ř. nařízené určení času, jež obsahovati má povolení prozatímného opatření, jest soudcovskou lhůtou podle § 123 c. ř. s. a § 78 ex. ř. Podle § 128 c. ř. s. mohou býti soudcovské lhůty soudem prodlouženy, avšak návrh na prodloužení musí býti podán u soudu před vypršením lhůty, jež má býti prodloužena, což se v tomto případě nestalo, pročež bylo návrh na prodloužení lhůty jako opozdžený zamítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu strany ohrožené.

Důvody:

Doba do 1. prosince 1917, pro kterou prozatímní opatření bylo povoleno a omezeno, uplynula v den podání žádosti za prodloužení doby té, t. j. dne 29. listopadu 1918. Ustanovení v usnesení prvního soudu, že toto prozatímné opatření se povoluje pro dobu do 1. prosince 1917, jest považovati za lhůtu soudcovskou dle rozumu § 78 ex. ř. a § 123 c. ř. s., která byla soudcem vzhledem na potřeby stran stanovena, jak toho věc vyžadovala. Tato lhůta mohla býti soudem i prodloužena. Uplynula-li doba, pro kterou prozatímné opatření bylo povoleno, pak nastaly následky uplynutí lhůty, aniž by bylo zapotřebí bývalo, zvláště to vysloviti, a nebylo proto zapotřebí, by odpůrce strany ohrožené po uplynutí doby té žádal za zrušení prozatímného opatření. Není nikde v exekučním řádu ustanoveno, že prozatímné opatření trvá, pak-li po uplynutí doby, pro kterou prozatímné opatření bylo povoleno, za zrušení tohoto prozatímného opatření se nežádá a toto se nevysloví. Není správné, tvrdí-li stěžovatel, že návrh na prodloužení doby, pro kterou prozatímné opatření bylo povoleno, v případě tomtokdykoliv mohl býti podán, jelikož zákon s uplynutím doby té žádných právních následků nespojuje. Tyto následky nastanou uplynutím lhůty samy sebou a, by nenastaly, náleží dle § 78 ex. ř. a § 128 c. ř. s. straně, by se o to postarala a žádala před uplynutím lhůty za její prodloužení. To se ale nestalo a jest tudíž usnesení soudu

rekursního odůvodněno a bylo proto bezdůvodnou stížnost strany ohrožené tohoto usnesení zamítnouti.

Čís. 87.

Šestiměsíční lhůta § 1162d obč. zák. platí i pro uplatňování nároku zaměstnavatelova na konvenční pokutu, sjednanou pro případ svémocného vystoupení zaměstnaného ze služby. — Lhůta ta jest preklusivní a dlužno k ní přihlížeti z povinností úřadu.

Smluvená konvenční pokuta může býti soudem zmírněna.

Povinnost odvolací stolice, přihlížeti i k odvolacím důvodům, jež nebyly sice výslovně pojmenovány, co do obsahu však doličeny.

Pokud smí odvolací soud i bez opakování důkazů oceňovati volně průvody, předsevzaté soudem dožádaným, a listinné důkazy.

(Rozh. ze dne 12. března 1919, Rv II 67/19.)

Ředitelka divadelní společnosti, která angažovala dne 1. července 1917 písemnou smlouvu žalovanou jako subretu na divadelní sezonu 1917—18 se závazkem, že jí tato zaplatí v případě, že by smlouvu porušila neb o své vůli z engagementu vystoupila, pokutu ve výši 5000 K, žalovala na zaplacení této pokuty, poněvadž jí žalovaná dne 2. srpna 1917 oznámila, že vystupuje ze svazku jejího divadla, a přijala engagement jinde. — První soud (zemský soud v Brně) zamítl žalobu, jelikož přijal za prokázáno, že smlouva byla uzavřena pod resolutivní, ústně dojednanou podmínkou, že žalovaná musí, kdykoliv o to požádá, dostati dvou až tří denní dovolenou, a že žalobkyně v jednom určitém případě podmínce této nevyhověla. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Brně) vyhověl žalobě. Důkazu slyšením stran ve stolici první provedeného neopakoval; jelikož však důkazy svědecké byly provedeny před soudem dožádaným, pokládal se za oprávněna, důkazy tyto a ve spojení s nimi i důkaz slyšením stran samostatně oceniti, a na základě tomto přijal za prokázáno, že svrchu uvedená podmínka mezi stranami ujednána nebyla a že žalovaná tudíž, opustivši podnik žalobkyně, smlouvu svémocně zrušila. V důvodech se praví dále: Ve směru formálním má odvolací soud za to, že odvolání strany žalující nelze posuzovati pouze z důvodů odvolacích výslovně jako takových v odvolání uvedených, jelikož odvolatelka pod titulem nesprávného právního posouzení věci brojí zároveň proti nesprávnému ocenění důkazů, poukazujíc jmenovitě na výpovědi vyslechnutých svědků C. a D. Poněvadž důvod odvolací tvoří každé tvrzení odvolatelovo v odvolání uvedené, jímž odůvodňuje strana, s rozsudkem soudu prvního nespokojená, své odvolání, pokládá odvolací soud, stojí na stanovisku, že důvodem odvolacím v technickém slova smyslu, je vše to, co považuje odvolatel za vlastní příčinu vadnosti naříkaného rozsudku, za svou povinnost, aby, přezkoumal, zda-li byly výpovědi zmíněných dvou svědků soudem první stolice správně oceněny. Se zřetelem k ustanovení § 1162 d) obč. zák. (třetí novela) nepokládá soud odvolací za to, že žalující strana byla povinna, domáhati se zaplacení konvenční pokuty do 6 měsíců od uplynutí onoho dne, kdy tento svůj nárok mohla uplatniti. Kdyby mělo platiti toto posléze citované ustanovení zá-

kona, byla by žaloba po případě arci opožděna. Leč smlouvenou pokutu konvenční nelze pokládati za náhradní nárok, který žalující straně dle § 1162 a) obč. zák. (třetí novela) přísluší, a proto nelze šestiměsíční lhůtu v § 1162 d) obč. zák. pro takový nárok určenou vztahovati na ni. Domáhá-li se službodárce náhrady škody ve smyslu § 1162 a) obč. zák., musí, jako při každé žalobě o náhradu škody, prokázati, že a v jaké výši škodu utrpěl předčasným zrušením smluvního poměru, naproti tomu jest účelem smluvené konvenční pokuty, by takovýto důkaz byl službodárci uspořen, a jest tedy propadnutí konvenční pokuty nezávislým na průkazu škody, naopak propadne táž i v takovém případě, když se dokáže, že žádná škoda nevznikla. Proto také z právní povahy smluvené konvenční pokuty plyne, že na žalobu tomuto sporu za základ sloužící nelze použiti ustanovení § 1162 d) obč. zák. Právo soudu, konvenční pokutu zmírniti, zakládá se na jasném znění § 1336 odst. 2 obč. zák. a, poněvadž stranám smluvním nepřisluší právo, by toto zákonitě ustanovení změnilo nebo dokonce zrušilo, jest ujednání sporných stran, že smluvená konvenční pokuta 5000 K jest pevná a že nemůže býti soudem zmírněna, neplatným. Leč vzdor tomu neshledal soud odvolací příčiny, by tohoto svého zmírňovacího práva užil. Dle citovaného § 1336 obč. zák. dlužno smlouvenou pokutu zmírniti v tom případě, prokáže-li dlužník, že jest přílišna. Žalovaná nic takového netvrdila, tím méně prokázala; neboť vycházejíc se stanoviska, že dle § 1336 obč. zák. jest třeba k propadnutí konvenční pokuty, by povstala porušením smlouvy s její strany nějaká škoda, tvrdila pouze, že odchod její od divadelní společnosti žalobkyně neměl pro tuto žádných škodlivých následků, jelikož vstupem jiné subrety do divadelní společnosti strany žalující byla ztráta ta úplně vyvážena, takže žalobkyni nepovstala žádná hmotná škoda. Jelikož toto tvrzení, i kdyby bylo pokládáno za pravdivé, jest pro oprávnění žalující strany, domáhati se zaplacení konvenční pokuty, úplně lhotejným a jelikož z něho vyplývá, že požadovaná konvenční pokuta, jak byla umluvena, jest přílišna, nebylo lze odvolacímu soudu užiti práva zmírňovacího a bylo proto žalobkyni přisouditi celý smluvený obnos.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalované, zrušil rozsudek soudu odvolacího a odkázal věc k tomuto, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolatel uplatňuje dovolací důvody § 503 č. 2, 3 a 4 c. ř. s. Pokud jde o důvod posléz jmenovaný vytýká dovolatelka rozsudku soudu odvolacího nesprávné právní posouzení v tom směru, že vychází z právního názoru, že v daném případě nelze bráti zřetele k předpisu § 1162 d) obč. zák., jenž stanoví pro uplatňování právních nároků uvedených v § 1162 a) obč. zák. lhůtu šestiměsíční. Tomuto dovolacímu důvodu nelze upřiti oprávnění. Žalobkyně domáhá se žalobou zaplacení konvenční pokuty 5000 K, jež mezi stranami byla nesporně ujednána pro případ porušení smluvního poměru žalovanou. Konvenční pokuta jest smlouvou předem umluvený ekvivalent zájmu, který slibuje dlužník věřiteli pro případ, že závazek smlouvou převzatý nebude buď vůbec neb řádně neb včas splněn. Konvenční pokuta je povahy akcesorní; smluvení její pokládati

dlužno za smlouvu vedlejší (§ 912 obč. zák.), která se řídí podle povahy smlouvy hlavní. Jak zjištěno, uzavřela žalovaná se stranou žalující dne 1. července 1917 smlouvu, dle níž byla žalovaná od 5. července 1917 až do konce divadelní sezony 1917 až 1918 angažována k divadelní společnosti strany žalující za první subretu za podmínek ve smlouvě blíže vylíčených. Zjištěno je dále, že žalovaná oznámila dopisem ze dne 2. srpna 1917 straně žalující, že vystupuje ze svazku divadla jejího a že přijala angagement u divadla v B. a že dne 13. srpna 1917 od divadelní společnosti strany žalující skutečně odjela a že od té doby působí u divadla v B. Smlouva hlavní mezi spornými stranami uzavřená jest tedy smlouvou služební dle § 1151 obč. zák., nárok následkem porušení smlouvy žalobou vymáháný (§ 1162 a) obč. zák. řídí se tudíž dle § 1162 d) obč. zák. Vedle tohoto zákonného ustanovení musí býti nároky pro předčasné vystoupení na soud přivedeny do 6 měsíců ode dne, kdy mohly býti vzneseny; pozdější jejich vznesení se nedopouští. Právo uplatňovati nárok ve smyslu § 1162 a) obč. zák. je tudíž již předem časově omezeno (prekluse) a zaniká, nebylo-li v této lhůtě uplatňováno. Zásad o promlčení, jmenovitě § 1501 obč. zák. nelze na tento případ použiti a musí soud k preklusi takové přihlížeti z moci úřední, nehledě k tomu, že strana námítku dotýčnou ve sporu neuplatňovala. Odvolací soud v rozsudku sice vytkl, že by žaloba byla podána opožděně. Stalo se však tak na základě skutečností, ku kterým žalobkyně nemohla dosud zaujati svého stanoviska, poněvadž v prvé stolici nebyla otázka ta vůbec předmětem jednání, kdežto v druhé stolici zvítězivší žalobkyně neměla příčiny a podnětu, by takovému pro ni sice nepříznivému, na konečný výsledek sporu však žádného vlivu nemajícímu stanovisku opravným prostředkem odporovala. Nezbyvá tudíž, než řízení odvolací takto vadou stížené zrušiti a odvolacímu soudu naříditi, by poskytnul oběma stranám příležitost, by k otázce včasnosti žaloby t. j. okolnosti, byla-li žaloba v zákonné lhůtě šesti měsíců na soud vznesena, údajem příslušných skutečností zaujaly určité stanovisko, přednesly tedy děj a důkazy, a po té učinil skutkové zjištění k tomu se nesoucí. Pro případ, že by dovolací soud dospěl k přesvědčení, že žaloba byla podána ve lhůtě § 1162 d) obč. zák., podotknouti dlužno toto: Soud odvolací přihlížeje jednak k obsahu smlouvy, že pokuta jest pevná a nezměnitelná, jednak k tomu, že žalovaná neprokázala, že ve výši smluvené jest přílišna, nezmírnil pokutu, stanoviv ji obnosem smluveným. Právo soudu, zmírniti pokutu konvenční, je-li přílišna, bylo v § 1336 obč. zák. dle nového znění opět stvrzeno. Námítky ku zmírnění pokuty vedoucí, přednesla žalovaná ve své odpovědi a jest tedy řízení neúplné, když odvolací soud, přiznávaje žalobkyni nárok na pokutu konvenční, k okolnostem, dotýčným vůbec nepřihlížel a ve směru tom námítky žalované a zjištění k tomu se pojící pomínil. I v tomto směru byl by pak dán dovolací důvod § 503 č. 2 c. ř. s. Pokud jde o výtka dovolatelovu, že odvolacímu soudu nepřislušelo skutkové zjištění prvého soudu pozměnit, poněvadž se odvolacího důvodu nesprávného ocenění důkazů a nesprávného skutkového posouzení a zjištění věci nebylo dovoláváno, budiž ještě poznamenáno toto: Pravdou jest, že tento odvolací důvod nebyl pojmenován, než pod odvolacím důvodem omylného právního posouzení věci byl v skutku rozebrán a proveden, takže odvolací soud mohl se pokládati za oprávněna k němu při-

hlédnouti. Dále se poukazuje k tomu, že odvolacímu soudu nepřislušelo, uchýlit se od skutkových zjištění soudu prvního, když důkazů v první stolici předsevzatých neopakoval. Odvolací soud čerpá své oprávnění k vlastnímu, třeba odchylnému přesvědčení a zjištění z toho, že důkazy svědecké, na nichž hlavně své přesvědčení staví, předsevzaty byly soudem dožádaným, takže při nich postrádal bezprostřednosti právě tak, jak soudce první. Při tom nemožno však pominouti mlčením, že strany slyšeny byly za účelem důkazním před prvním soudem samým a že tudíž odvolací soud neměl toho pominouti, že měl i tu dbáti zásady bezprostřednosti. Než v daném případě toto opomenutí vady řízení s účinkem v § 503 č. 2 c. ř. s. uvedeným přece jen nezakládá, poněvadž odvolací soud založil své zjištění hlavně na důkazech svědeckých a na důkazu listinném, v ohledu tomto na vlastnoručním dopisu žalované žalobkyni, jehož obsah při přesvědčení soudu odvolacího rozhodoval.

Čís. 88.

Uplatňuje-li pensijní ústav na základě § 72 zák. ze dne 16. prosince 1906, č. 1 ř. z. z roku 1907 svůj postízní nárok proti třetí osobě k náhradě škody zavázané, může si tato proti pojištěnému započísti to, co mu již bylo pensijním ústavem na důchod vyplaceno.

(Rozh. ze dne 12. března 1919, Rv II 71/19.)

Žalovaný, kterému byl proti eráru právoplatně přisouzen měsíční důchod 750 K z důvodu, že se stal nezpůsobilým ku práci následkem úrazu, jež utrpěl při jízdě drahou dne 5. května 1914, vymáhal proti eráru exekucí důchod za únor a březen 1918. Proti vymáhanému nároku namítal erár opoziční žalobou, že nárok ten zanikl dle § 72 zák. ze dne 16. prosince 1906, č. 1 ř. z. z roku 1907 zákonnou cessí a kompensací, poněvadž pensijní ústav pro soukromé zřizence, u něhož byl žalovaný také pojištěn a který mu přiznal roční rentu 900 K a obnosem přes 3000 K mu ji již vyplatil, žádal cestou postihu na ředitelství dráhy, by mu nahradilo částku žalovanému již vyplacenou. — První soud (zemský soud v Brně) vyhověl opoziční žalobě z těchto důvodů: Jest nesporno, že zemská úřadovna všeobecného pensijního ústavu pro zřizence v Praze přiznala žalovanému výměrem ze dne 1. února 1918 invalidní rentu v ročním obnosu 900 K, že tento výměr nabyt právní moci a že zemská úřadovna vyplatila žalovanému přes 3000 K. Úraz, který měl v zápětí nezpůsobilost žalovaného ku práci, přihodil se dne 5. května 1914, tedy před vydáním cis. nařízení ze dne 25. června 1914, č. 138 ř. z. Pro posouzení nároku žalovaného platí tedy zákon o pensijním pojištění ze dne 6. prosince 1906, č. 1 ř. z. z 1907, jelikož žalovaný nabyt nároku na rentu vznikem invalidity a doba, kdy byl nárok uplatňován, jest bez významu. Dle § 72 tohoto zákona přecházejí na pensijní ústav nároky na odškodnění, které přísluší osobám pojistné povinnosti podléhajícím proti třetím osobám. Pensijnímu ústavu přísluší tedy proti dráze na základě zákonné cesse nárok na náhradu vyplacených důchodů. Pensijní ústav žádá skutečně od dráhy náhradu a erár byl oprávněn, zadržeti poškozenému částku 1500 K za měsíce únor a březen, i když pensijnímu ústavu náhrady dosud neposkytl; neboť

dle § 72 pensijního zákona přecházejí nároky na odškodnění na pensijní ústav až do výše renty, která pensijním ústavem má být poskytnuta; není však předepsáno, že by renta musila již být vyplacena. Námitka žalovaného, že splátky jemu pensijním ústavem do 1. června 1916 vyplacené byly vlastně promlčeny, jest neoprávněna. Jest prokázáno, že zaměstnavatel žalovaného oznámil úraz, který se stal dne 5. května 1914, již dne 10. června 1914. Nárok na rentu vznikl tedy již v květnu 1914 a nikoli teprve, když nárok žalovaného byl jeho zástupcem dne 15. června 1917 uplatňován. Dle § 22 pens. zák. promlčuje se nárok na rentu sám v deseti letech po vzniku, nárok na jednotlivé splátky renty za rok po jejich splatnosti. Poněvadž byla renta vyměřena teprv výměrem ze dne 1. února 1918, nemohla dospělost jednotlivých splátek nastati před stanovením jejich výše a nemůže proto být řeči o promlčení splátek renty za dobu do 1. června 1916. Bylť pensijní ústav již na základě oznámení zaměstnavatele žalovaného ze dne 10. června 1914 s to, následky úrazu zjistiti; neučinil-li žádného opatření, nemůže to býti poškozenému na ujmu, zvláště když mu pensijní ústav přiznal invalidní rentu bez výhrady a bez poznámky, že mu vyplatí snad z ochoty a z milosti i splátky promlčené. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Brně) rozsudek tento potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného mezi jiným z těchto

důvodů:

Přiznání důchodu (renty) výměrem ze dne 1. února 1918 nastala skutečnost, následkem které přešly nároky přiznané žalovanému proti železničnímu eráru právoplatně zákonným postupem na zemskou úřadovnu všeobecného pensijního ústavu v Praze, a to do výše přiznané invalidní renty. Do 1. února 1918 splatné renty byl žalovaný oprávněn požadovati od eráru železničního. O ty zde však nejde. Předmětem tohoto sporu jsou rentové lhůty za měsíce únor a březen 1918 po 750 K; ty však vedle předpisu § 72 zák. ze dne 16. prosince 1906, č. 1 ř. z. z roku 1907 přešly zákonnou cessí na jmenovanou úřadovnu, a proto nemá žalovaný práva obnosy ty na železničním eráru vymáhati. Obnos invalidní renty výměrem uvedené úřadovny ze dne 1. února 1918 žalovanému celkem přiznaný přesahuje obě jeho vymáhané lhůty, takže týž jako zákonný postupitel není k jejich vymáhání více oprávněn. Při zákonné cessi není třeba zvláštního vyrozumění dlužníka (debitor cessus), »vyrozumění«
děje se již zákonem samým, jehož neznalost neb opomenutí dle § 2 obč. zák. nikoho neomlouvá. Právem tedy odvolací soud uznal oprávněnost žaloby vedle § 35 ex. ř. vznesené, takže mu nelze s důvodem vytknouti omylné právní posouzení věci.

Čís. 89.

Od dne 28. října 1918 počínajíc lze na základě spisů a listin zřízených ve státě německo-rakouském povolití a provéstí exekuci jen tenkrát a tou měrou, pokud vzájemnost jest zaručena státními smlouvami nebo vládními prohlášeními o tom vydanými, ve Sbírce zákonů a nařízení vyhlášenými.*)

*) Viz nyní nař. vlády ze dne 19. března 1919 č. 145 sb. zák. a nař.

Návrh vymáhající věřitelky na povolení exekuce k dobytí tří směnečných pohledávek byl prvním soudem (zemským soudem v Praze) zamítnut, jelikož exekuční tituly, o něž se návrh opírá, totiž tři směnečné platební příkazy, vydány jsou obchodním soudem vídeňským, tedy dle nynějšího stavu soudem cizozemským, jelikož nad to exekuční tituly tyto vzešly a staly se vykonatelnými teprve po tom, když již bývalá monarchie se rozpadla a když již jmenovaný soud k jinému státu náležel, a jelikož zachováváří vzájemnosti tímto cizím státem není zaručeno způsobem uvedeným v § 79 ex. ř. Při tom se podotýká, že § 79 ex. ř. stanoví za podmínku výkonu exekuce podle cizozemských titulů v tuzemsku, že vzájemnost je zaručena smlouvami státními nebo vyhlášenými vládními prohlášeními, tedy výslovně, že však výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 23. ledna 1919 č. 1501 k návrhu připojený neobsahuje potvrzení tohoto pozitivního požadavku a předpokladu pro povolení žádané exekuce. — Rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) usnesení prvního soudu zrušil a uložil těmž, by o návrhu znova po zákonu rozhodl, nehledě k důvodům zrušeného usnesení. **Důvody:** Dle § 79 ex. ř., jenž podle čl. 2 zákona ze dne 28. října 1918 č. 11 Sb. zák. a nař. zůstal pro náš stát prozatím v platnosti, smí exekuce na základě listin zřízených v cizině vykonána býti v tuzemsku toliko tenkrát a v té míře, když a pokud vzájemnost jest zaručena státními smlouvami nebo vládními prohlášeními o nich náležitě vyhlášenými. Toto omezení bylo, jak vysvitá z vládních motivů (str. 169), vydaných k osnově řádu exekučního z roku 1896, v zákonu pojata k ochraně zájmů tuzemcův i nelze je vykládati v neprospěch vymáhající věřitelky, když exekuční tituly, o které jde, vydány byly ve státě německo-rakouském a stát československý s tímto státem dosud neuzavřel smlouvy o vzájemném výkonu exekucí. Vzhledem na tuto okolnost stačí místo všeobecné státní smlouvy nebo vládního prohlášení, jak žádáno jest v § 79 ex. ř., potvrzení ministerstva spravedlnosti, přiložené k návrhu exekučnímu, i nelze návrh tento zamítnouti z důvodů, že zachovávání vzájemnosti státem německo-rakouským není zaručeno způsobem uvedeným v § 79 ex. ř.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu dlužníkovu, změnil usnesení rekursního soudu a obnovil usnesení soudu prvního.

Důvody:

Na opodstatněnou svého zrušovacího usnesení dovolává se rekursní soud v prvé řadě motivů k § 79 ex. ř. Podává je však neúplně a dospívá následkem toho k důsledku, s nímž nelze souhlasiti. V příslušné stati motivů praví se: »Otázka exekucovatelnosti rezsudků a pod. určitého cizího státu nebude budoucně řešena v přímém styku obojích soudů a těmito konkrétně od případu k případu, nýbrž zásadně mezi vládami samými, jimž tímto způsobem umožněna je účinnější ochrana zájmů vlastních státních příslušníků podle zvláštních vztahů tuzemska k dotyčnému cizímu státu.« Z této stati motivů vyplývá, že ochrana zájmů vlastních státních příslušníků vložena jest do rukou vlády. Na vládě bude, by položila si otázku účinné ochrany zájmů vlastních státních příslušníků dříve, než

státní smlouvu uzavře neb učiní v říšském zákoníku prohlášení o zaručení vzájemnosti. Pro soud jest státní smlouva nebo vládní prohlášení, uveřejněné v říšském zákoníku, jak praví se v téže stati motivů, pozitivní hranicí a podmínkou pro vykonatelnost cizozemských exekučních titulů. Rozhoduje o návrhu na povolení exekuce na základě takového exekučního titulu, musí soud nepovšimnutou ponechati okolnost, zda jest návrhovatelem tuzemec či cizozemec, poněvadž zákon po této stránce ni žádného rozdílu nečiní a tudíž dle zásady § 33 obč. zák. není přípustno, řečený rozdíl činiti, aniž smí soud zabývatí se otázkou, zda povolení či nepovolení exekuce bude v zájmu či ku škodě tuzemského účastníka, poněvadž, jak řečeno, ochrana těchto zájmů přísluší vládě, nikoli však soudu. Zaručena-li vzájemnost státní smlouvou nebo vládním prohlášením uveřejněným v říšském zákoníku, soud, jsou-li splněny i další náležitosti §§ 80 a 81 ex. ř., exekuci povolití musí, buď kdo buď návrhovatelem a třeba, že by z povolení exekuce tuzemci ujma hrozila. Není-li zde naopak prv řečené základní podmínky, soud exekuci povolití nesmí, byť i zjevno bylo, že by uznání vykonatelnosti exekučního titulu bylo v zájmu tuzemcův. Než ani výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 23. ledna 1919, č. 1501/19 není s to, by nahradil státní smlouvu, pokud se týče vládní opírá se návrh na povolení exekuce. Zákon vyžaduje v § 79 ex. ř. vládní prohlášení, jímž byla by uznána vykonatelnost exekučních titulův, o něž prohlášení, uveřejněné v říšském zákoníku, na jehož místo vstoupila pro státní obvod československé republiky sbírka zákonův a nařízení. Zákon rozeznává mezi vládními prohlášeními, jež jsou pro soud závaznými, taková, jež jsou rázu povšechného a musí býti uveřejněna v říšském zákoníku (§ 79 ex. ř.), a taková, jež si soud, jsa v pochybnostech, vyžádati má v konkrétním případě na ministru spravedlnosti (na př. při otázce práva chudých dle § 63 odst. 2 c. ř. s.). Poněvadž jedná se o předpisy rázu formálního, nelze v případech, pro něž prv zmíněná forma jest předepsána, spokojiti se s formou vládního prohlášení, zmíněnou na místě druhém. Než nehledíc k tomu, není řečeným výnosem ministerstva spravedlnosti vysloveno, že by zachovávání vzájemnosti bylo skutečně zabezpečeno. Praví se ve výnosu pouze, »že ani zachovávání vzájemnosti se státy bývalého Rakouska není povolení exekuce na závadu«. Tímto právním názorem není však soud vázán a také jím, hledíc k předpisu § 79 ex. ř., vázán býti nemůže. Jest proto usnesení soudu rekursního neodůvodněno i bylo obnoviti zákonu vyhovující usnesení soudu prvního.

Čís. 90.

Smluvník ručí dle § 1313 a) obč. zák. i za zavinění toho, jehož k splnění smlouvy použila osoba, které smluvník dotyčný úkon přímo byl uložil.

(Rozh. ze dne 18. března 1919, Rv I 151/19.)

Žalobkyně A. objednala u žalované firmy B., obchod s uhlím, fůru uhlí s dovozem do svého domu. Žalovaná použila k dovozu uhlí povozníka Julia Z. a tento dal fůru s uhlím zavéztí do domu žalobkyně svým kočím Josefem K. Kočí, složiv uhlí na dvoře domu žalobkyně, vytlačoval

vůz pozpátku ze dvora, narazil však při tom na zdivo domu a plotu před domem, čímž obě značně bylo poškozeno. Žaloba objednatelky A. proti firmě B. o náhradu škody byla procesním soudem první stolice (okresní soud v Karl. Varech) zamítnuta. Soud uznal sice, že vyjížďka prázdného vozu z domu byla pro těsnou souvislost s dovozem uhlí součástí plnění, mínil však, že předpis § 1313 a) obč. zák. nelze rozšiřovati na ručení žalované firmy za zavinění kočího, jehož k splnění dále použil povozník Julius Z. jakožto pomocník žalované firmy, přímého pak zavinění žalované firmy, najmě pokud šlo o výběr pomocníka Julia Z., zde není. — Odvolací soud (krajský soud v Chebu) uznal dle žalobního návrhu, vycházející z právního stanoviska, že povozník Julius Z. nebyl v pravdě pomocníkem, nýbrž náhradníkem žalované firmy a pomocníkem jejím byl kočí Josef K., takže žalovanou firmu stihá zodpovědnost jednak dle § 1010 obč. zák., poněvadž proti tomuto zákonnému předpisu zřídila si náhradníka, jednak dle § 1313 a) obč. zák., poněvadž pomocník Josef K. způsobil škodu svým zaviněním.

Nejvyšší soud potvrdil rozsudek odvolacího soudu.

Důvody:

Dovolací soud přidává se k právnímu názoru procesního soudu první stolice, sdílenému též soudem odvolacím, že vyjížďka vyprázdněného vozu ze dvora žalobkyně byla v tak těsné spojitosti s dodávkou a dovozem uhlí, že dlužno jí považovati za součást plnění sama. Mělať žalobkyně již ze smlouvy nárok na to, by žalovaná firma odstranila, složivši uhlí, ze dvora vůz, na němž tam uhlí přivezla. Vždyť žalovaná firma byla jen proto oprávněna, s vozem na dvůr žalobkyně vjeti, že vezla na něm koupené uhlí. Stala se proto žalobkyni škoda při plnění dodací smlouvy žalovanou firmou. Tím splněn prvý z předpokladů pro použití § 1313 a) obč. zák., o který opřen jest nárok žalobní. Nesporno dále mezi stranama, že žalovaná firma použila k dovozu uhlí do domu žalobkyně Julia Z., jenž dle vysvědčení purkmistrovského úřadu provozuje živnost povoznickou, a nesporno též, že Julius Z. svěřil dovoz uhlí svému kočímu Josefu K. Poněvadž dále strany jsou v tom za jedno, že škodlivá událost sběhla se v osobě kočího Josefa K., jest jádrem sporu otázka, jednak, zda tento kočí škodu svou vinou způsobil, jednak, zda žalovaná firma jest po rozumu § 1313 a) obč. zák. práva z tohoto případného zavinění. V oné otázce procesní soud první stolice ze svého právního hlediska se nevyjádřil, odvolací soud otázku tu si položil a zodpověděl ji kladně. Proti tomuto výroku odvolacího soudu uplatňuje se v dovolání žalované firmy dovolací důvod § 503 č. 2 c. ř. s., leč neprávem. O tom, za jakých okolností došlo k poškození, vyslechl procesní soud první stolice svědka Vincence L. a prohlásil v důvodech rozsudku jeho výpověď za věrohodnou. Tím okolností tímto svědkem dotvrzené, došly zjištění již na soudě první stolice a byl odvolací soud oprávněn, tyto okolnosti, zejména i onu, že bylo z dostatek místa k projeti, po právní stránce zhodnotiti k úsudku, zda škoda způsobena vinou kočího, či zda šlo o škodu nahodilou. Tohoto oprávnění použil odvolací soud, neučinil však, jak míní dovolatelka, nových skutkových zjištění. Na tom ničeho nemění se tím, že odvolací soud svůj právní úsudek uvádí jako zjištění, poněvadž nerozhoduje zde výraz,

nýbrž právní podstata výroku. Právní názor odvolacího soudu, že poškození stalo se nepozorností kočího, sdílí i soud dovolací, poukazuje k správnému odůvodnění odvolacího soudu a podotýká, že nezáleží na tom, že, jak tvrdila žalující strana, opomenul brzdu utáhnouti; dosti na tom, že za daného stavu věci poškození jinak, než právě neobezřetností kočího, vůbec státi se nemohlo. Za zavinění kočího ručí žalovaná firma žalobkyni dle § 1313 a) obč. zák. Tímto zákonným předpisem došla výrazu zásada, dle níž v smluvním poměru zavinění osob, jichž k splnění smlouvy jednou stranou bylo použito, platí v poměru k druhému smluvníkoví jakoby zavinění strany samé. Při tom jest lhostejno, zda pomocník přímé strany ustanoven byl od této přímo či nepřímou prostřednictvím pomocníka, jehož smluvní strana byla přímo úkonem pověřila. Zákonným důvodem předpisu § 1313 a) obč. zák. byla úvaha, že smluvník nemá vlivu a nemá vědomosti v tom směru, komu druhá strana splnění jako pomocníku ukládá, a že jest proto spravedливо, přесunouti riziko na toho, kdo pomocníků používá a má tudíž možnost a povinnost, o jich schopnosti se přesvědčiti. Strana k plnění oprávněná může žádati, by co ujednáno, se jí dostalo, strana, zavázaná k plnění, jest povinna, je uskutečniti. Jak je uskutečniti, zda-li to, co předsevzítí jest, předsevezme sama nebo dá předsevzítí jinými, jest její věcí a jde na její účet a nebezpečí. Použije-li tudíž pomocníka a tento zase úkon dále přenesl na osobu třetí, nedotýká se tato okolnost strany k plnění oprávněné, nýbrž jediné strany k plnění zavázané, již ponecháno býti musí, by vypořádala se se svým pomocníkem, a tento, by vypořádal se s osobou, na niž převzatý úkon dále byl přenesl. Jestli však žalobní nárok odůvodněn ustanovením § 1313 a) obč. zák., netřeba dále zabývati se otázkou, zda odůvodněn jest též předpisem § 1010 obč. zák. a zda v tomto směru jsou zde uplatňované dovolací důvody § 503 č. 2 a 4 c. ř. s.

Čís. 91.

Obchodní zvyklost, uschovávatí na příkaz komitentů tuzemskou bankou v cizozemsku zakoupené cizozemské cenné papíry u cizozemské bank, zbavuje tuzemskou banku povinnosti k náhradě škody z důvodu, že jí bylo poměry válečnými znemožněno, vrátiti tyto papíry na požádání komitentů.

(Rozh. ze dne 18. března 1919, Rv II 35/19.)

Žalovaná banka, která obstarávala pro žalobkyni na její příkazy od roku 1906 až do roku 1914 nákup a prodej různých cenných papírů, a zakoupila pro ni zejména i značný počet akcií dvou ruských bank, byla žalována na náhradu škody z důvodu, že uložila tyto akcie bez svolení žalobkyně a nejsou k tomu donucena poměry, v Paříži a Petrohradě, čímž se stalo, že žalobkyně nemohla po vypuknutí války vrácení těchto akcií od ní dosíci a prodati je osobě, která jí za ně právě nabídlá velmi výhodnou cenu. — Ob a nižší soudové (krajský soud v Olomouci a vrchní zemský soud v Brně) uznali co do důvodu, že žalobní nárok není po právu. Z důvodů rozsudku soudu odvolacího: Jde o to, zda žalovaná banka jest žalobkyni práva ze škody, kterou jí způsobila tím,

že, zakoupivši pro ni na její příkaz ruské akcie, s nimiž se obchoduje jen na burzách petrohradské a pařížské, nepřevezla je do tuzemska do vlastního depot, nýbrž odevzdala je do uschování spřáteleným bankám v Petrohradě a v Paříži, čímž bylo žalobkyni následkem válečných událostí znemožněno, akcie ty toho času zpeněžit. Ve případě našem uzavřely strany, jež k sobě byly původně v poměru komisionářském, smlouvu schovací tím, že žalovaná oznámivši žalobkyni, že pro ni papíry zakoupila, s ní zároveň sdělila, že papíry ty uložila do jejího depot, pokud se týče je k němu připojila, že žalobkyně vzala sdělení to bez námitek na vědomí a udělala jí pak další příkazy, jež žalovaná tímž způsobem vyřizovala, a že se tak dělo po léta. Provádějc odvolací důvod nesprávného posouzení rozepře po stránce právní, přehlíží žalobkyně, že důkazem znaleckým jest zjištěno, že při nákupu cizozemských papírů v cizozemsku bankou tuzemskou, jež k tomu dostala od komitenta příkaz, jest uschování zakoupených akcií u spřátelených cizozemských bank ze závažných hmotných důvodů pravidlem všeobecným, jehož bylo tudíž dbáti i žalované bance podle čl. 1, 278 a 279 obch. zák. Tato obchodní zvyklost není ani tak s výhodou pro banky, jako spíše pro uschovatele, jmenovitě u takových cizozemských papírů, u kterých se odstíhují a vyměňují kupony, neb u nichž se uplatňují odběrná práva na nové akcie, jež vyžadují bez výjimky předlohy skutečných titrů. Žalovaná banka nemusila si tudíž opatřit k tomuto normálně obvyklému způsobu uschování také ještě výslovný souhlas žalobkyně, naopak by bylo bývalo povinností uschovatelky, chtěla-li, by akcie ty odchylkou od tohoto všeobecně obvyklého pravidla se převezly do tuzemska, by dala žalované k tomu nutné zvláštní příkazy, což se však nestalo, přesto že manžel žalobkyně, který v případě tomto jednal jako její zmocněnec, musil již po obdržení prvních zpráv žalované o nákupu sporných akcií seznati (§ 1297 obč. zák.), že tyto v cizozemsku zakoupené akcie nebyly do tuzemska nikdy přivezeny a žalovanou zde do uschování převzaty. Mělo mu napadnouti, že nebyla účtována zaslací porta, pojistné a kolky atd. a to ani bezprostředně po nákupu akcií v Petrohradě a v Paříži, ani později při výměně kuponů a při uplatňování odběrných práv, a že žalovaná, prodávši na jeho příkaz část těchto akcií a podávši mu o tom zprávu, odečetla při tom provisi a kotáží v Petrohradě. Z toho plyne, že žalobkyně byla s tím mlčky srozuměna, by ruské akcie, jež pro ni žalovaná zakoupila, byly ponechány v cizozemsku a to tam, kde byly koupeny. Byl-li však schovatel dovolen mlčky dohled třetí osobou, nebo bylo-li to za daných poměrů nutno, pak ručí jen za nedbalost ve výběru (§ 1315 obč. zák.). Po této stránce nepřednesla žalobkyně ničeho, co by tomu i jen nasvědčovalo, že žalovaná uschovala tyto akcie u nějaké nezpůsobilé neb nereálné banky v Petrohradě nebo v Paříži. Poněvadž však schovatel ručí za škodu nahodilou, která potkala věc uloženou u osoby třetí, pouze tehdy, byla-li náhoda ta následkem nějakého jednání, které se nesrovnává s povinnostmi, nemůže ani s tohoto hlediska býti o ručení žalované řeči. Nemůže proto žalobkyně dnes, kdy následkem válečných poměrů se ukázalo, že všeobecně obvyklé ponechávání hodnot cizozemských v cizozemsku jest, pokud jde o možnost okamžité dispozice s nimi, náhodou nevýhodno, přisumovati riziko s držením ruských akcií, ať se již nacházejí kdekoli, jak to dokazují válečná opatření ruské vlády, vždycky spojené na žalovanou

a činiti jí právu z toho, že dbala správně příslušných všeobecných obchodních zvyklostí, to tím méně, ana žalobkyně požívala po léta i značných výhod těchto zvyklostí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně, mezi jiným z těchto

důvodů:

Ani dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci není opodstatněn; neboť na zjištěný skutkový děj bylo zákona správně užito. Soudy nižšími bylo zjištěno, že žalovaná banka nyní není s to, by se spornými akciemi disponovala a zjistil též odvolací soud nezávadně, aniž by to bylo v odporu se spisy, že žalobkyně, třebaže jen mlčky, byla srozuměna s ponecháním akcií v cizozemsku. Žalobkyně netvrdila také, že by žalované bylo lze přičítati vinu při volbě cizozemských bank; pouhou domněnkou; jest její názor, že by jí bylo bývalo možno prostřednictvím velkých bank v neutrální cizině dosíci sporných cenných papírů, neboť o opaku svědčí zjištěný v Rusku a Francii vydaný zákaz konati výplaty cizozemcům. Za těchto okolností nelze, vzhledem k tomu, že dle zákona nebylo k uložení resp. uschování sporných akcií v cizině potřebí výslovného svolení žalobkyně, žalovanou banku činiti zodpovědnou za to, že jí bylo následkem vypuknutí války v roce 1914 znemožněno disponovati jimi a vydati je žalobkyni. O nějakém zavinění žalované banky nelze tu mluvíti, a proto ve smyslu § 964 resp. 965 obč. zák. není též povinna k náhradě škody. Tvrzení dovolání, že povinnost žalované k náhradě ceny předmětů do uschování převzatých, nemůže-li je vrátiti, jest zákonným dogmatem, odporuje přímo citovaným zákonným předpisům. Uvádí-li žalobkyně dále ve svém dovolání, že obchodní zvyklost nikdy se nemůže vyvinouti proti zákonu, že strany musí znáti existující obchodní zvyklost, má-li jí býti použito, jest to vzhledem k tomu, co bylo shora uvedeno, právě tak bezvýznamno, jako její další vývody o významu sdělení žalované banky týkajícího se nákupu a zařazení koupených papírů do depot žalobkyně resp. připsání jich k dobru na účet její.

Čís. 92.

Nepřípustnost námítky, že smlouva byla uzavřena na oko, vůči třetí osobě, která v důvěře v prohlášení nabyla práv (§ 916 odst. 2 obč. zák.).

Nastoupila-li na místo zboží, které mělo býti prodávajícím dle smlouvy dodáno, které však bez jeho viny náhodou dodáno býti nemohlo (poněvadž bylo úřadem rekvirováno), vyšší cena prodejně, než jaká byla ujednána s původním kupcem, má tento vůči prodávajícímu nárok na docílený přeplatek.

(Rozh. ze dne 18. března 1919, Rv'II 78/19.)

Závěrním listem ze dne 30. září 1916 zavázal se žalovaný, že dodá žalobci do konce února 1917 10 vagonů kyselého zelí, 100 kg za 42 K. dodal mu však pouze 5 vagonů. Poněvadž v březnu 1917 bylo žalovanému všecko zelí politickým úřadem rekvirováno a zapláceno mu za každých 100 kg 48 K, tvrdil žalobce, že se žalovaný obohatil tímto zabavením a výhodnějším prodejem: na jeho škodu o 3000 K, a žaloval na

zaplacení tohoto penize. Žalovaný popíral aktivní legitimaci žalobcovu k žalobě, poněvadž prodal zeli C-ovi, který je koupil jménem vlastním a prodal z něho dále 10 vagonů žalobci, a poněvadž závěrní list vystavil na jméno žalobcovy pouze na oko na žádost C-a, který výslovně prohlásil, že se to děje pouze na oko, jelikož žalovaný nemá co činiti se žalobcem, nýbrž jen s ním. Dále namítal, že žalobce nemůže žádati náhradu škody, poněvadž o zaslání zbývajících 5 vagonů nikdy nežádal a neposkytl žalovanému též dodatné lhůty k dodání, a nezaviněnou nemožnost plnění, poněvadž mu všecko zeli bylo zabaveno. — Oba nižší soudové (zemský a vrchní zemský soud v Brně) uznali dle prosby žalobní. Námitku, že závěrní list byl vystaven na jméno žalobcovy pouze na oko, odmítli, nepřipustivše o ní důkazů, již proto, že žalovaný ani nevrdí, že žalobce o příslušném ujednání věděl, a námitka podobná nemá podle § 916 odst. 2 obč. zák. místa vůči třetí osobě, která v důvěře v prohlášení nabyla určitých práv. Pokud jde o námitky ostatní, odkázali k tomu, že žalovaný se octl s dodávkou 5 vagonů v prodlení. I když se mu přizná, že se mu splnění této dodávky stalo později nemožným a že nelze tudíž mluvit o jeho povinnosti k náhradě škody, kterou by musil poskytnouti z vlastního jmění, tož nelze popírat oprávněnost žalobního nároku, když žalobce podal důkaz, že žalovaný obdržel za zboží více, než-li by byl dostal podle kupní smlouvy uzavřené se žalobcem. Jeť rekvizice zboží pouze skutečnosti, která žalovaného sprostila povinnosti k dodávce a tudíž i k náhradě škody pro nedodání. Ze skutečnosti této nesmí však prodávající míti na škodu kupujícího prospěchu a jest mu tedy práv ze škody, pokud tento prospěch sahá. Musí mu proto, nezavinil-li nemožnost plnění, nahraditi to, co obdržel nad ujednanou kupní cenu za zboží následkem jeho zabavení. Závazek tento nedovožoval odvolací soud z ustanovení §§ 878 nov. znění, pokud se týče § 1447 obč. zák., nýbrž s hlediska §§ 1048 a 1049 obč. zák. a z úvahy, že zboží nezaniklo náhodou dle § 1447, nýbrž bylo v zájmu veřejném zabaveno a jinam dražé prodáno, prodávající však není oprávněn přisvojit si tento prospěch, poněvadž zboží zabavené nebylo již vlastně jeho, nýbrž žalobcovy.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Vydal-li žalovaný žalobci závěrní list o prodeji 10 vagonů zeli a nevrdí-li ani, že žalobce věděl o tom, že se to děje pouze na oko, nemůže dle § 916 odst. 2 obč. zák. (§§ 103, 105 III. nov.) žalobci namítati, že jednání bylo učiněno na oko. Žalobce mohl se, jak oba nižší soudy správně uvedly, spolehnouti na to, že kupní smlouva tímto listem potvrzená jest závazna a legitimace jeho k žalobě jest proto dána. Nesprávný jest další názor dovolatelův, že zabavení věci rovná se zaniknutí a že tudíž pomíjí tím veškerý závazek prodávajícího. Při úplném zaniknutí věci nezbývá prodávajícímu žádná výhoda a jest tedy logickým důsledkem předpis § 1447 obč. zák., že jest v tomto případě prodávající veškerého závazku sprostěn. Zde však, kde bylo dle vlastního tvrzení žalovaného veškeré u něho uložené zeli státem převzato, nastoupila na místo věci, jejíž dodání stalo se ovšem nemožným, kupní cena, a to cena vyšší, než se žalobcem byla ujednána, a tu dle zásady v §§ 877, 1431 a násl., 1447 posl.

věti obč. zák. vyslovené, že nikdo ze škody druhého nemá míti užítku, žalovaný není oprávněn, přijatou vyšší cenu si podržeti. Odporovalo by to dobrým mravům a zásadě poctivosti a víry v obchodování, kdyby prodávající, který náhodou závazku k dodání věci byl sprostěn, mohl si ponechati vyšší cenu, kterou za věc obdržel a kterou by byl obohacen, kdežto kupujícímu nesplněním smlouvy by ušel zisk, což v nynějších poměrech jest notorické. Nárok žalobní na zaplacení rozdílu ujednané a žalovanému vyplacené kupní ceny jest tedy z těchto úvah odůvodněn, i když ustanovení §§ 1048 a 1049 obč. zák., k nimž poukazuje soud odvolací, zde nemají významu. Kdyby cena, kterou prodávající obdržel při rekvizici, byla nižší než cena s kupujícími ujednaná, musil by prodávající dle §§ 1048, 1049; 1311 obč. zák. škodu ovšem nésti sám. Z toho však nelze dovozovati, že by byl oprávněn, podržeti si užitek, když cena rekviziční jest vyšší, poněvadž by při řádném splnění smlouvy tohoto užítku nebyl docílil; vždyť zejména v tomto případě, kde lhůty dodací do konce února 1917 ujednané nedodržel, docílil by žalovaný prodlením svým při plnění smlouvy většího zisku, než při plnění řádném, což by odporovalo zásadám slušnosti. Že věc prodaná není totožna se zabavenou, nebylo v první stolici namítáno, nelze tedy k tomuto tvrzení dle § 504 odst. 2 c. ř. s. hleděti. Ostatně jest to nerozhodno, když žalovaný sám namítal, že následkem zabavení dodatí nemůže. Rovněž jest nerozhodno, že žalobce ani neprokázal, že utrpěl škodu; neboť nejde tu vůbec o nárok neb náhradu škody, nýbrž o plnění toho, co nastoupilo na místo věci, jejíž dodání stalo se nemožným; ostatně ani dle čl. 355, 357 odst. 3 obch. zák. není třeba důkazu škody, žádá-li se náhrada škody abstraktní. Že žalobce dodání zboží nikdy nežádal a dodatečnou lhůtu k plnění neposkytl, jest bez významu, poněvadž měl žalovaný dodatí dle závěrního listu do konce února 1917; když pak dle vlastního jeho udání bylo v březnu 1917 veškeré zeli u něho uložené zabaveno a tím nastala nemožnost plnění, bylo by bývalo zcela zbytečno, by žalobce plnění žádal a dodatečnou lhůtu poskytoval (čl. 356 obch. zák.). Námitka, že dle závěrního listu může žalovaný při vyšší moci dodávku odložit, jest dle § 504 odst. 2 c. ř. s. nepřipustnou nevotou. Tímto ustanovením jest ostatně jen řečeno, že žalovaný neručí za škodlivé účinky vyšší moci, nikoli však, že výhody tím vzešlé si může podržeti. Bylo tedy dovolání ve všech směrech bezdůvodné zamítnuto.

Čís. 93.

Obsahuje-li objednávací lístek, vyhotovený při obchodu uzavřeném obchodním zřízencem prodávajícího mimo úmluvu o příslušnosti soudu dle § 104 j. n. i poznámku, že »vyřízení této zakázky se vyhražuje«, není tato poznámka, splnil-li prodávající smlouvu, na újmu úmluvě dle § 104 j. n., třebaš tato nebyla prodávajícím dodatečně výslovně schválena.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, R I 107/19.)

Žalobě o zaplacení kupní ceny za dodané zboží, dovolávající se soudní příslušnosti dle § 104 j. n. proto, že na objednávacím lístku byla vytištěna poznámka, že ve všech sporech z tohoto obchodu vzniklých podrobují se

obě strany kompetenci okresního soudu v Čáslavi, bylo prvním soudem (okresním soudem v Čáslavi) po odmítnutí námítky nepřislušnosti soudu vzhledem k řečené poznámce na objednacím lístku podle § 104 j. n. správně dovolaného vyhověno. — Odvolací soud (krajský soud v Kutné Hoře) zrušil tento rozsudek a, vyhradiv právní moc svému usnesení, odkázal věc k soudu dle §§ 50 a 65 j. n. příslušnému. O d ů v o d n ě n í: Objednací lístek, z něhož žalobce odvozuje příslušnost okresního soudu v Čáslavi, nevyhovuje požadavku v § 104 j. n. uvedenému. Jest totiž třeba »výslovného dohodnutí« stran, že se podrobují příslušnosti soudu jinak nepřislušného. Zě spisů jde, že obchod, jenž jest předmětem tohoto sporu, nebyl ujednan přímo žalobcem, nýbrž jeho cestujícími. Poněvadž však objednáací lístek obsahuje doložku: »vyřízení této zakázky se vyhražuje,« nelze tohoto cestujícího pokládati za plnomocníka žalobce k definitivnímu uzavření smlouvy oprávněného a objednáací lístek jest jednostranným návrhem, jenž potřebuje schválení žalobcem. Takové výslovné schválení žalobcem se však nestalo, nelze tudíž mluvíti o dohodnutí se stran po rozumu § 104 j. n. a příslušnost předmětná a místní řídí se všeobecnými předpisy druhého dílu jur. normy, zde §§ 50 a 65.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu žalobce, obnovil výrok soudu první instance o námítce nepřislušnosti a uložil odvolacímu soudu, by věc projednal a rozsudek vynesl.

D ů v o d y:

Žalovaná strana vznesla námítku nepřislušnosti dovolaného soudu, tvrdíc, že nejsou zde podmínky § 104 j. n., o který se žalobce opřel, poněvadž se prý strany výslovnou úmluvou okresnímu soudu v Čáslavi nepodrobily. První soud zjistil, že žalovaná, přečetši celý obsah objednáacího lístku, v němž mimo klausuli »k placení a žalování v Čáslavi« je i vytištěna poznámka, že ve všech sporech z tohoto obchodu vzniklých podrobují se obě strany kompetenci okresního soudu v Čáslavi, lístek ten vlastnoručně podepsala a tím k návrhu strany žalující, za níž podepsal zmíněný objednáací list její cestující, přistoupila. Za tohoto stavu nemůže tu býti pochybnosti, že došlo mezi stranami k výslovné úmluvě, již se pro případ sporu z obchodu mezi nimi právě uzavřeného podrobily okresnímu soudu v Čáslavi. Neboť, že by cestující, jenž písemně úmluvu za stranu žalující podepsal, nebyl k takovému ujednání oprávněn, nebylo se strany žalované ani namítáno a okolnost, že na objednáacím lístku jest i další poznámka: »vyřízení této zakázky se vyhražuje,« není ujednání ohledně podrobení se kompetenci okresního soudu v Čáslavi nijak na závadu. Nehledě ani k tomu, že strana žalovaná z poznámky té ničeho neodvozovala, může tato míti jen ten smysl, že, kdežto kupitel jest vázán bezvýhradně, principál prodávajícího plnomocníka nechce se vázati na pevně ohledně dodávky, splní-li ale dodávku, pak platí všechna ustanovení dle objednáacího lístku výslovně smluvená. Jelikož dodávku v listě objednáacím smluveného zboží žalobce o plnění se pokusil, schválil tím výslovně ujednání plnomocníkem svým uzavřené a pro toto dodatné schválení není již potřebí ani výslovného projevu, ani listinného dokladu, poněvadž stojí mimo ujednání, jako okolnost, od níž závazek výslovně smluvený pro prodávatele závisel. Stanovisko odvolacího soudu, že, není-li

tu výslovného schválení, není tu ani výslovného dohodnutí, jeví se tudíž právně omylné, v důsledku čehož slušelo stížnosti vyhověti a dle § 519 č. 3 c. ř. s. rozhodnouti, jak vpředu uvedeno.

Čís. 94.

Pro pořadí práv zástavních, nabytých na hmotných věcech movitých soudním zabavením, jest rozhodnou jediné doba, kdy exekuce byla skutečně vykonána.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, R I 108/19.)

První soud (okresní soud v Teplé) rozdělil výtěžek, docílený za prodané hmotné věci movité, v částce 3.396 K poměrně mezi zástavní věřitele C. a D., příkázav na přihlášenou úhrnnou pohledávku C-ovu v částce 2.284 K poměrný díl 713 K, na přihlášenou úhrnnou pohledávku D-ovu 8.541 K poměrný díl 2.683 K, maje za to, že obě tyto pohledávky požívají téhož pořadí. — Rekursní soud (krajský soud v Chebu) vyhověl rekursu věřitele C. a přikázal mu jeho účtovanou pohledávku 2.284 K, zbytek výtěžku 1.112 K pak věřiteli D. k částečné úhradě jeho pohledávky, účtované částkou 8.541 K; rekurs D-ův pak zamítl. — D ů v o d y: Poměrné přikázání pohledávky C-ovy v sumě 2.284 K a pohledávky D-ovy v sumě 8.541 K částkami 713 K a 2.683 K nesrovnává se se zákonem. Exekuce pro pohledávky ty byly sice v též den provedeny, avšak nikoliv současně. Obě exekuce se měly vykonati na přihlášení a ze zájemního protokolu jest patrné, že exekuce pro pohledávku C-ovu počala dne 16. října 1918 o půl 9. hod. a skončena byla o 10. hod. dopol., kdežto exekuce pro pohledávku D-ovu počala o 10. hod. a skončena byla o 11. hod. dopol.; i vyslechnutý v té příčině výkonný orgán E. potvrzuje, že tyto exekuce nebyly vykonány současně. Pro pořadí práv zástavních, nabytých na hmotných věcech movitých soudním zabavením, jest, nehledíc k případům současného zabavení, rozhodnou doba, kdy bylo zabavení skutečně vykonáno. Podle toho však předchází zástavní právo C-ovo právu zástavnímu D-ovu i bylo rozvrhové usnesení prvého soudce změnití a přikázati C-ovi celou jeho účtovanou pohledávku v sumě 2.284 K a zbytek výtěžku 1.112 K D-ovi na částečnou úhradu úhrnné pohledávky jeho 2.683 K. Následkem toho nemohlo rekursu D-ovu býti vyhověno; pohledávka jeho nemohla býti, jak navrhoval, přikázána před pohledávkou C-ovou, ba ani současně s ní, poněvadž pro jeho pohledávku věci zabaveny byly teprve po zabavení jich pro pohledávku druhou. V příčině té odkazuje se na to, co bylo svrchu řečeno. Skutečnost, že byla již dne 14. října 1918 žádost o opětný výkon zabavení podána a že právní zástupce vymáhajícího věřitele chtěl tehdy zájem přihlásiti k výkonu, není s to, by založila přednější pořadí. Vymáhající věřitel měl na vůli přihlásiti se k exekuci hned tenkrát a bylo by proto zabavení řádně před exekucí pro pohledávku D-ovu, dne 16. října 1918 k výkonu přihlášenou, nebo alespoň současně s ní bývalo vykonáno. Jelikož se tak nestalo a exekuce byla teprve dne 16. října 1918 po provedení exekuce ve prospěch C-a k výkonu přihlášená, nelze činiti proto ani soudci ani výkonnému orgánu předhůzku; neboť s výkonem zájmů, jež se mají na přihlášení provésti, dlužno sečkat až na přihlášení a nelze je vy-

konati s jinými zájmy, jestliže vymáhající věřitel se nedostaví, nýbrž mají se, když uplynuly čtyři neděle, vrátiti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu D-ovu.

Důvody:

Dle zájemního protokolu byl, jak soud rekursní správně uvádí, exekuční zájem svršků pro pohledávku C-ovu proveden dne 16. října 1918 od půl 9. do 10. hodiny dopol., pro pohledávku rekurentovu týž den od 10. do 11. hod. dopol. Dle §§ 253 a 256 ex. ř. nabyl tedy C. práva zástavního k zabaveným svrškům dříve než rekurent, byla proto pohledávka jeho dle § 286 odst. 3. ex. ř. právem před pohledávkou rekurentovou z výmězku za prodané svršky přikázána. Proč exekuční zabavení pro pohledávku rekurentovu bylo vykonáno později než pro pohledávku C-ovu, jest pro pořadí práv zástavních nerozhodno. Ostatně dle návrhu rekurentova ze dne 14. října 1918 měl zájem býti proveden teprve na přihlášení a za intervence vymáhajícího věřitele a dle výpovědi soudního kancelisty F. a výkonného orgánu E., byla exekuce pro pohledávku rekurentovu přihlášena k výkonu dne 16. října 1918 teprve po provedení exekuce C-ovy provedené, takže dle §§ 161 odst. 2., 383 odst. 3 jedn. ř. příkaz k výkonu teprve potom výkonnému orgánu mohl býti dán. Bylo tedy neodůvodněně dovolací rekurs zamítnouti.

Čís. 95.

Odporují-li si přihlášky zákonných dědiců, ježto jedni popírají dědické nároky druhých proto, že se jich zřekli, buďtež tito jako žalobcové odkázáni na pořad práva.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, R I 112/19.)

K pozůstalosti po svém otci přihlásilo se šest sourozenců ze zákona. Synové A. a B. uplatňovali své výhradné právo dědické, tvrdíce, že se spoludědičky sestry C., D., E. a F. při projednání pozůstalosti po matce, dne 19. dubna 1912 zemřelé, svých nároků na pozůstalost po nyní zemřelém otci zřekly a že proto jsou z jeho pozůstalosti nyní projednávány vyloučeny. — Tento odpor v dědických přihláškách rozluštil pozůstalostní soud (okresní soud pro Malou Stranu v Praze) tím, že odkázal syny A. a B. na pořad práva a poukázal je, by podali žalobu na spoludědičky k provedení svého výlučného práva dědického ve lhůtě šesti neděl pod následky § 125 nesp. pat. Důvody: Všichni dědicové podali své přihlášky k dědictví, spočívající v témž důvodu práva dědického, ježto všichni přihlásili se ze zákona, a byly tyto jejich všech přihlášky dědické na soud přijaty. Vzhledem k tomu, že dědicové A. a B. uplatňují své výhradné právo dědické z důvodu, že ostatní spoludědici při projednání pozůstalosti po jejich matce, dne 19. dubna 1912 zemřelé, nároků svých na pozůstalost po jich nyní zemřelém otci se vesměs zřekli a tudíž z této pozůstalosti jsou vyloučeni, jest proto na dědicích A. a B., by provedli své výhradné právo dědické oproti ostatním spoludědicům a vyvrátili tak důvod jejich práva dědického. Bylo tudíž přihlášky dědické obou

skupin dědiců na soud přijati a skupinu prvnější, ježto vylučují dotyční dědicové práva dědická ostatních konkurujících dědiců, na pořad práva odkázati, poněvač musí výhradně své právo proti těmto, druhým sourozencům, za daného stavu, jelikož jde o skutečnosti, jež jen formálním provedením důkazu dají se objasniti a soud pozůstalostní v nesporném řízení do řešení těchto otázek nemůže se pouštět, v cestě sporu prokázati. — Rekursní soud (zemský soud v Praze) uložil naopak dědicům C, D, E a F, by podaly na spoludědice A a B žalobu za účelem provedení svého tvrzeného práva dědického v téže lhůtě a pod týmiž následky, jak je určil první soud. Důvody: Dlužno předem podotknouti, že prvý soudce shledává tu případ § 125 a nikoli případ § 2 č. 7 nesp. pat., neboť tu jde o odporující si dědické nároky, jež § 125 nesp. pat., jak z § 126, mluvícího o nárocích, plyne, pod dědickými přihláškami rozumí. Přihlášky dědické odporují si vždy, jestliže soudce vzhledem k návrhům učiněným nemůže projednání pozůstalosti položit za základ všechny podané dědické přihlášky, aniž by to kladeným nárokům některého účastníka odporovalo. A tomu v daném případě tak jest, ježto rekurenti připisují si výhradné právo dědické a vylučují dědičky ze spoludědictví, na něž tyto naopak nárok činí. Avšak prvý soudce po náhledu rekursního soudu nesprávně posoudil otázku, které straně sluší příkazati roli žalobčí, to jest, která má titul slabší (§ 126 odst. 2 nesp. pat.) Posouzení to náleží, ježto zákon tu žádného ustanovení nemá, na logickém zhodnocení celého stavu věci. Pro prvého soudce bylo rozhodným, že stěžovatelé uplatňují výhradné právo dědické, to však má rekursní soud za mylné; neboť z pravidla uplatňují obě strany výhradné právo dědické, zejména v případech odstavce prvního § 126, takže výhradností činěné nároku není ničeho rozhodnuto. Rozhodným je právo ne výhradné, ale dle stavu věci silnější, jak zákon praví. Silnější právo však mají stěžovatelé, neboť jejich zákonný nárok není odpůrci popřeny, kdežto nárok odpůrkyn stěžovateli popřeny jest a to ne svévolně, nýbrž se značným osvědčením, to jest s poukazem na jejich vzdání se dědických práv po zůstaviteli, prohlášené v podání jejich ze dne 11. června 1912, při čemž arci podotknouti dlužno, že otázka, je-li toto vzdání se platné (§§ 538, 551 st. zn. obč. zák., srovn. čl. II, odst. 1 III. díle novely a § 5 obč. zák., když k § 551 žádného zvláštního přechodného ustanovení není, řešeno býti může až právě v procesu o dědické právo a nikoli již zde.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu dědiček.

Důvody:

Je arci správně, že dědické právo stěžovatelek opírá se o týž titul jako dědické právo spolupozůstalých bratrů, totiž o zákon. Než na druhé straně nelze přehlížeti, že stěžovatelky zákonného nároku svých odpůrců nepopřely, kdežto tito dědické nároky stěžovatelek popírají, tvrdíce, že dědické jejich právo pominulo zřeknutím se. Na doklad svého tvrzení předložili listinu stěžovatelkami podepsanou, z níž ono zřeknutí se je na prvý pohled patrné a proti níž co do pravosti stěžovatelky žádných námitek nevzněsly. Nelze neuznati, že silnější právo má pro sebe ten, kdo ve svůj prospěch může se na zmíněnou listinu odvolávati. To nejsou však stěžovatelky, důsledkem čehož byly rekursním soudem právem na pořad práva odkázány.

Šlo-li o akty pouhé liberality, nemůže se otec, který stravoval ve svém domě snoubence dcerina jako hosta a převzal do uschování jeho svršky, domáhati za to úplaty.

Nezaměstnává-li se ten, kdo převzal do uschování cizí svršky, uschováním po živnostensku, může mzdu za uschování požadovati jen tehdy, když si ji výslovně vymínil.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, Rv I 154/19.)

Žalobce, který na podzim roku 1915 ubytoval ve svém domě a stravoval as po tři týdny žalovaného, propuštěného na revers jako rekonvalescenta z vojenské nemocnice, a který měl po tři leta ve svém domě v uschování některé jeho svršky, žaloval ho o náhradu útrat stravovacích a na zaplacení odměny za uschování svršků. Žalovaný proti tomu namítal, že mu obě bylo poskytnuto z ochoty a bezplatně, poněvadž měl známost se žalobcovou dcerou. — Prv ý s o u d (okresní soud v Karlových Varech) žalobě vyhověl. Zjistil, že žalovaný dal sám podnět k tomu, by žalobce si propuštění žalovaného z nemocnice do své domácnosti vymohl, a že žalobce známost žalovaného se svou dcerou nijak nepodporoval; známost ta byla snad důvodem, že žalovaný se o přijetí do žalobcova domu ucházel, nelze však z ní usuzovati na úmysl tohoto, stravovati žalovaného a vzítí jeho svršky v uschování bezplatně. — O d v o l a c í s o u d (krajský soud v Chebu) zamítl žalobu. Na základě spisů o procesu, ve kterém se domáhala žalobcova dcera na žalovaném náhrady škody z důvodu, že týž s ní zrušil bez příčiny zasnoubení, zjistil, že žalovaný měl s touto dcerou nejen známost, nýbrž že byl s ní i zasnouben a že se ucházel o její ruku, aniž by se tomu žalobce byl vzpíral, a že žalovaný byl již dříve jednou po několik neděl hostem u žalobce; nepokládal proto za věrohodné, že by žalobce byl žalovaného stravoval na podzim roku 1915 v očekávání, že mu tento nahradí náklad s tím spojený, to tím méně, když mu nároku toho nijak neohlásil. Byl-li však žalovaný pouhým hostem žalobcovým, nemůže se tento na něm domáhati náhrady stravování, poněvadž mu stravu vlastně daroval. Pokud jde o nárok na poplatek za uschování svršků, poukazuje soud odvolací předem k tomu, že žalobce vlastně ani netvrdí, že uzavřel se žalovaným schovací smlouvu s ujednáním, že žalovaný mu za to bude platiti jistý poplatek, a mimo to i k blízkému poměru, ve kterém se strany k sobě nalézaly a při němž bývají zvykem vzájemné úsluhy a laskavosti z ochoty. Nehledíc však k tomu, odkazuje tu i k předpisu § 969 obč. zák., dle něhož nepřísluší žalobci za uschování těchto svršků proto žádná mzda, poněvadž tato nebyla ani výslovně ani podle stavu schovatelova mlčky vymíněna; neboť žalobce není speditérem, nýbrž rolníkem a nezaměstnává se po živnostensku uschováváním svršků, nemá tudíž také v tomto případě nároku na poplatek za uschování.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

D ů v o d y :

Pokud se týče důvodu § 503 č. 4 c. ř. s., dovozuje jej dovolání v dvojitým směru, popírajíc jednak správnost názoru soudu odvolacího, že právním

podkladem stravování a ubytování žalovaného žalobcem byl akt liberality, spadající ve své podstatě pod ustanovení 18. hlavy obč. zák., jednak dovozujíc, že uschování movitostí žalovaného dovolatelem bylo rovněž jednáním úplatným. V obojím směru jest pro posouzení právní stránky rozhodující srovnalá vůle stran, projevená způsobem, v druhé větě prvního odstavce § 863 obč. zák. naznačeným, a v té příčině nelze dovolacímu soudu odchýliti se od závěrů soudu druhé stolice, v rozsudku jeho blíže odůvodněných, jenž přihlížejce k tehdejší známosti dcery žalobcovy se žalovaným a k všeobecným zvyklostem s takovým poměrem spojeným dospěl k tomu výsledku, že úmyslem žalobcovým bylo, poskytnouti žalovanému pohostění bezplatně, a že s tím i vůle tohoto se shodovala. Ustanovení druhé větě § 1247 obč. zák. se žalobce vzhledem k tomu, co ustanoveno jest v § 952 obč. zák., s úspěchem dovolávati nemůže. Oprávněnost nároku žalobcova na odměnu za uschování movitostí žalovaného konečně vyloučena jest zřejmým ustanovením § 969 obč. zák., oproti němuž z § 970 obč. zák., k němuž v dovolání jest poukazováno, ve prospěch žalobcův ničeho nelze dovozovati.

Čís. 97.

Zákon o statkových úřednících. — Ustanovení § 11 zák. ze dne 13. ledna 1914 č. 9 ř. z. platí i pro případ povolání hospodářského úředníka k vykonávání služby vojenské v čas války. Platnost tu nevyklučuje zejména druhý odstavec téhož §.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, Rv I 155/19.)

A, jenž sloužil jako hospodářský příručí s nárokem na měsíční služné, volný byt a bezplatnou stravu u majemce velkostatku B, zaměstnávajícího mimo něj jen ještě jednoho hospodářského úředníka, a jenž na základě povolávacího rozkazu nastoupil dne 1. prosince 1917 vojenskou službu válečnou, aniž by byl býval vypovězen z posavadního služebního poměru, žaloval svého zaměstnavatele na zaplacení, pokud se týče náhradu všech služebních požitků, které mu dle smlouvy příslušely, za dobu od 1. prosince 1917 do 31. května 1918. — Prv ý s o u d (krajský soud v Mostě) zjistil, že žalovaný přijal po odchodu žalobcovu náhradou za něho do svých služeb ihned jiného hospodářského adjunkta, kterému platil mimo jinak stejné naturální požitky, v době od 1. prosince 1917 do 15. ledna 1918 o 10 K měsíčně menší služné nežli žalobci, později však stejné, a přisoudil proto žalobci, zamítnuv jinak žalobu, dle 2. a 3. větě § 11 zák. o statk. úř. plné služební požitky jen za půl měsíce a mimo to 15 K jako diferenci mezi jeho a služným jeho zástupce za dobu od 1. prosince 1917 do 15. ledna 1918. Požadavek žalobcův, který odkazuje k tomu, že byl povolán k službě vojenské v čas války a že tu tedy platí předpis druhého odstavce § 11 zák. o statk. úř., se domáhal na základě něho plných služebních požitků i za dobu od 15. prosince 1917 do 31. května 1918, prohlásil za bezdůvodný, poněvadž tu předpis tento místa nemá, nýbrž ustanovení 2. a 3. větě § 11, která opravňují zaměstnavatele, nemajícího v provozovacím odvětví, kterému zaneprázdněný zaměstnanec náleží, kromě něho více než dva úředníky, k tomu, by mu zřídil zástupce, a která stanoví, že náklady

tohoto zastupování nese zaměstnanec, kterého něco zašlo, avšak teprve od patnáctého dne překážky a jen do výše požitků, které mu náležejí za čas této překážky. Byl proto žalovaný od 15. dne po tom, co žalobce nastoupil službu vojenskou, oprávněn, přesunouti na něj náklad spojený s jeho zastoupením ve službě. Druhý odstavec § 11 chce pouze vyjádřiti, že v případě, byl-li zaměstnanec povolán k vojenské službě v čas války, může služební poměr zrušen býti zaměstnavatelem toliko výpovědí danou na dobu šesti měsíců, tedy bez ohledu na to, jak dlouho trval poměr služební, na nejvyšší výměru výpovědní lhůty § 19. — **O d v o l a c í s o u d** (vrchní zemský soud v Praze) potvrdil tento rozsudek z těchto důvodů: V § 11 zák. ze dne 13. ledna 1914 č. 9 ř. z. o statkových úřednicích upraveny jsou, pokud jde o vojenskou povinnost zaměstnancovu, tyto případy: a) povolání zaměstnance k vykonání presenční služební povinnosti na zákonně stanovenou jednoroční nebo delší dobu, b) povolání zaměstnance k splnění jiných vojenských povinností jeho aa) v čas války, bb) mimo čas války. Dle 1. odstavce § 11 jest předčasné propuštění ve smyslu § 29 č. 5 přípustno v případě a), nepřipustno však v případech b), a to v případech bb) i aa). V případech b) může dle 2. odstavce § 18 služební poměr zrušen býti výpovědí; ustanovení §§ 18 odst. 2 až 23 platí v této příčině v případech aa) toliko s omezením 2. odstavce § 11, v případech bb) naproti tomu hěz tohoto omezení. Jestliže však v případech b) výpověď nebyla dána, sluší použití ustanovení 2. a 3. věty prvního odstavce § 11 a to, poněvadž 1. odstavec § 11 nečiní rozdílu mezi případy aa) a bb), v obou těchto případech, tudíž i v čas války. Tomuto výkladu nasvědčuje též § 12, upravující podobné případy a připouštějící pro tyto případy ustanovení § 11 o zastoupení. Vždyť počáteční slova prvního odstavce § 11 »Povolání zaměstnance ke splnění jeho vojenské povinnosti« týkají se podle svého jasného znění nejen vojenské povinnosti v míru, jak odvolatel se domnívá, nýbrž povinnosti vojenské vůbec; první odstavec § 11 nehledí na případy, v nichž poměr služební byl vypovězen, naproti čemuž 2. odstavec tohoto § 11 vztahuje se na výpověď, týká se však toliko případu aa) a nikoliv též případu bb).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

Důvody:

Nesprávné právní posouzení věci shledává dovolatel v tom, že odvolací soud ustanovení prvního odstavce § 11 zák. ze dne 13. ledna 1914 č. 9 ř. z. vykládá v ten smysl, že mají platnost i na případ povolání hospodářského úředníka k službě vojenské za doby války, kdežto dovolatel snaží se doložit, že odstavec druhý téhož § platnost těchto ustanovení pro případ válečný vylučuje. Dovolací soud přidává se ve směru tom k právnímu názoru druhé stolice, odpovídajícímu stavu věci a zákonu, k němuž dovolatele, zejména pokud se týče odůvodnění soudu odvolacího, poukazuje a k čemuž jen tolik shledává připomenouti, že všeobecné znění počátečních slov prvního odstavce shora citovaného §: »Povolání zaměstnance ku splnění jeho povinnosti vojenské« zřejmě nasvědčuje tomu, že další ustanovení téhož odstavce vztahují se na veškeré případy takového povolání, vyjmajíc případ speciálně tam vyloučený, totiž povolání zaměstnance k vykonání presenční služební povinnosti; že tudíž mají

platnost zejména, i když zaměstnanec byl povolán ke konání služby vojenské ve válce, na čemž ničeho nemění okolnost, že druhý odstavec téhož § obsahuje pro tento poslednější případ ustanovení ve prospěch zaměstnanců, jež s ustanovením odstavce prvního věcně ani slovně nesouvisí.

Cís. 98.

Při exekuci na vydání věcí movitých nacházejících se v moci dlužníkově (§ 364 ex. ř.) nepřekáží výkonu exekuce skutečnost, že předmět exekuce byl trestním soudem jako corpus delicti obstaven.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, R II 38/19.)

Byv povolujícím soudem dožádán o výkon exekuce odnětím dynamoelektrického stroje nacházejícího se u dlužníka v jeho mlýně a odevzdáním ho na stvrzenku vymáhajícímu věřiteli, odepřel exekuční soud (okresní soud ve Strážnici) tento exekuční výkon, ježto v trestní věci zahájené proti vymáhajícímu věřiteli pro zločin podílnictví na krádeži byl stroj ten podle § 98 odst. 2 tr. ř. jako corpus delicti soudně zabaven a vydáním jeho vymáhajícímu věřiteli, jenž jest zároveň i obviněným, by vzešlo nebezpečí, že budou porušeny nebo zahlazeny určité známky, dle kterých mají svědci totožnost stroje toho při hlavním přelíčení zjištěti. — **Rekursní soud** (krajský soud v Uh. Hradišti) zrušil v odpor vzaté usnesení a uložil soudu exekučnímu, by povolenou exekuci vykonal. — **Důvody:** Nebudíž zde rozebírána otázka, zda exekuční soud, když měl již za to, že exekuci povolenou provésti nelze, neměl to oznámiti soudu exekuci povolivšímu, aby tento další zařídil. Usnesení v odpor vzaté nelze dle náhledu soudu rekursního uvésti v soulad se zákoným ustanovením exekučního řádu, jež jedná o právech příslušejících vymáhajícímu věřiteli proti dlužníku. Jde tu o exekuci na vydání movitých věcí ve smyslu § 346 ex. ř. Ustanovení toto předpokládá pouze, by věci nalézaly se v moci dlužníka; z jakého důvodu je dlužník ve své moci má, nerozhoduje, poněvadž eventuelní práva osob třetích chráněna jsou § 37 ex. ř. Na tom tudíž nemůže ničeho změnit ani skutečnost, že trestní soudce prohlásil dynamoelektrický stroj, o jehož exekuční vydání jde, dle § 98 tr. ř. za zabavený jako corpus delicti a ponechal stroj ten u dlužníka v opatrování, jakož i, že soudní orgán označil pak řečený stroj číslicemi na znamení, že stroj byl jako corpus delicti zabaven. Ohledně věcí, které jsou z exekuce vyloučeny, rozhoduje exekuční řád a sice v článcích VI. až XI. uv. zák. a v §§ 250, 251, 252, 290, 291 až 293 a 330. Pod žádné z ustanovení citovaných nelze případ tento zařaditi. Prohlášení stroje dynamoelektrického za corpus delicti je ohledně vymáhajícího věřitele potud bezvýznamným, pokud stroj ten nalézá se v moci dlužníka. Exekuci nebylo by lze provésti jen tehdy, kdyby trestní soudce, prohlásiv stroj za corpus delicti, vzal jej z moci exekuta a dal do uschování soudního aneb do uschování osoby třetí; neboť pak by bylo lze exekuci provésti jen za podmínek § 347 ex. ř. Vymáhající věřitel má pro sebe přesné znění zákona a nelze mu brániti, by v mezích zákona uplatňoval svá práva. Bylo proto stížitosti vyhověti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu dlužníkovu:

Důvody:

Dlužník nemůže odporovati výkonu exekuce z toho důvodu, že věc, která mu má být odebrána, byla trestním soudem dle § 98 tr. ř. jako corpus delicti prohlášena za zabavenou a ponechána u něho v opatrování. Jde o soudní opatření v záležitosti trestní a jen trestnímu soudu přísluší, by učinil další opatření, bude-li jich zapotřebí. Dlužníku samému nepřislouží však právo, požadovati, aby exekuce z uvedeného důvodu provedena nebyla.

Čís. 99.

Není třeba, by mimosoudní výpověď obsahovala vyzvání odpůrce, by najatý nebo pachtovaný předmět v určeném čase pod uvarováním exekuce odevzdal nebo převzal nebo proti výpovědi své námitky u soudu podal.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, R II 40/19.)

Návrh vymáhající strany, by jí na základě právoplatné výpovědi ze dne 31. ledna 1919 povoleno bylo nucené vyklizení bytu stranou povinnou najatého a používaného, byl prvním soudem (okresním soudem pro Brno-město) pro nedostatek účinného titulu exekučního (§ 1 č. 18 ex. ř.) zamítnut, poněvadž mimosoudní výpověď nesrovnává se potud s předpisem § 562 odst. 1 c. ř. s., pokud v ní straně nebylo oznámeno, že má své námitky podati u soudu. — Rekursní soud (zemský soud v Brně) navrženou exekuci povolil, maje za to, že mimosoudní výpověď nemusí obsahovati návrhů § 562 c. ř. s., neboť v § 565 c. ř. s. vyžadují se u dání v § 562 odst. 1 a 2 vyznačená, nikoli však také návrh § 562.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu povinné strany nevyhověl, zdůrazňuje při tom rozdíl mezi údaji a návrhy v § 562 c. ř. s., z nichž tyto se v § 565 c. ř. s. nevyžadují.

Čís. 100.

Ustanovení § 1154 b) obč. zák. platí i pro služební poměr horníků přes to, že poměr tento upravují zvláštní zákonné předpisy obecného horního zákona a zákonů o bratrských pokladnách.

Ustanovení služebního řádu, že mzda dělníka se počítá dle skutečně vykonané práce, nevyklučuje o sobě použití § 1154 b) obč. zák.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, Rv II 41/19.)

Jsouc žalováno na základě § 1154 b) obč. zák. jedním ze svých horníků, který po 14 dnů nemohl pro nemoc pracovati, na zaplacení mzdy za prvých 7 dnů nemoci po srážce poloviční nemocenské podpory za 5 dnů, učinilo žalované těžařstvo mezitímní návrh, aby bylo zjištěno, že žalobci nepřislouží v případě, že mu nemoc, nehoda neb jinaké důležité, v jeho osobě se sběhnuvší důvody překážejí konati služby po dobu jeden týden nepřevyšující, aniž to zavinil úmyslně neb hrubou nedbalostí,

proti žalovanému těžařstvu dle ustanovení služební smlouvy nárok na zaplacení úkolní neb šichtovní mzdy vypadající na takto zameškané směny. — Prvý soud (okresní soud v Mor. Ostravě) zamítl tento mezitímní návrh z těchto důvodů: Z ustanovení § 1154 b) obč. zák. vychází, že zákonodárce chtěl za určitých podmínek přiznati zaměstnanci proti zaměstnavateli nároky, jež nebyly dosud žádným zákonem uznány, totiž plat dle smlouvy služební za nejvyšší počet 7 dnů, po které zaměstnanec nemohl bez vlastní viny služby konati. Jest to ustanovení veskrz nové, vydané v zájmu a na ochranu dělníků jako strany vůči zaměstnavatelům sociálně slabší. Domněnka žalovaného těžařstva, že případ, o němž jedná § 1154 b) obč. zák., byl upraven již horním zákonem, jest nesprávná. Předpis § 214 horn. zák. vydaného v roce 1854 jest předstížen zákonem o bratrských pokladnách z roku 1889. Ustanovením § 214 horn. zák. byla majitelům dolů uložena právě tak, jako čeledním řádem hospodářům péče o onemocněvší dělníky, poněvadž tu nebylo ještě veřejnoprávního závazného pojištění nemocenského. Zákonem o bratrských pokladnách bylo takovéto pojištění horníků nařízeno. Ustanovení § 1154 b) obč. zák. sahá však dále; poskytuje zaměstnanci jednak nárok na plat netoliko v případě, když nemohl konati službu pro nemoc, nýbrž i z jiných příčin a dává mu mimo to, když onemocní, vedle nároků z veřejnoprávního pojištění i nárok na mzdu ze smlouvy námezdní proti zaměstnavateli. Výhody této horní zákonů dělníkům neposkytuje a platí proto podle § 2 obč. zák. předpis § 1154 b) i pro pracovní smlouvu horníků. Na služební řád z roku 1909 a jeho dodatek z roku 1912, prodloužený co do platnosti dne 23. července 1915, nelze odkazovati již proto, poněvadž předpisy tyto nemohou rušiti neb omezovati ustanovení zákona vydaného teprve dne 19. března 1916. Kdyby se pokládal za správný názor žalovaných, stal by se předpis § 1154 b) obč. zák. pro četné zaměstnance illusorním, což by se přičilo účelu zákona, zlepšiti stav dělnictva. Ostatně však nevyklučuje ani služební řád z roku 1912 nároků opřených o § 1154 b) obč. zák.; § 20 tohoto řádu stanoví pouze, že mzda toho, kdo bez překážky pracuje, se řídí podle jeho výkonu, neobsahuje však žádného ustanovení o tom, co náleží tomu, kdo bez vlastního zavinění pro překážku pracovati nemůže. § 5 prac. ř. nařizuje jen, že každý horník musí dle právě platného zákona o bratrských pokladnách vstoupiti do takovéto pokladny, opakuje tudíž pouze předpis § 10 zák. o br. pokl. a dokazuje, že zavedením bratrských pokladen byla ustanovení §§ 214 a 240 lit. f) horn. zák. předstížena. Pokud pak jde o § 23 dodatku k služebnímu řádu z roku 1912, dle něhož se horníci zřikají dalších mzdových požadavků, tož není toto zřeknutí se absolutním, nýbrž spjato jen se sankcí, že požadavky těmi dotčená správa závodu není ujednáním tímto více vázána. Ostatně by nebylo lze ani zřeknutí se absolutní vykládati tak, že dělnictvo se chtělo tím zřici i případných zlepšení mzdových a pracovních podmínek, která jim poskytnou pozdější zákony a která v době uzavření smlouvy nebyla ještě známa. Neodůvodněna jest i námitka, že v případech uvedených v § 1154 obč. zák. nepřislouží dělníku válečná podpora a také mzda od kusu, nýbrž v nejlepší případě t. zv. panská mzda šichtovní a že žalobce nemá také nároku na nedělní přídavek. § 19 služ. ř. určuje výslovně, kdy má dělník proti své vůli jen nárok na panskou mzdu šichtovní a nikoliv na mzdu od kusu; jest to případ, že dělník stanovený mu úkol nepřijme

a vypoví. Nemůže-li tedy dělník konati své práce za podmínek § 1154 b) obč. zák., musí se mu vypláceti ujednaný plat, který měl bezprostředně před překážkou, tudíž mzda od kusu a nikoliv panská mzda šichtovní. Válečná podpora jest jen na dobu trvání války poskytovanou mzdou časovou, stipňovanou podle počtu členů rodiny, jež dělník živí, a tudíž součástí výdělku, který dělníku nemohoucímu pro překážku pracovati, ujde. Pokud jde o nárok na nedělní přídavek, jest žalovanou stranou přiznáno, že žalobce zmeškal v prvních sedmi dnech překážky pro nemoc jednu nedělní směnu. Neděle ta byla tudíž pro něj dnem práce a má proto nárok na plat připadající na tento den. Tendenci zákona by se též přičil náhled, že žalobci nepřisluší nárok na plat proto, že nemohl pro nemoc pracovati déle nežli 7 dnů; bylo by proti duchu zákona, odepíratí dělníku, který pro delší chorobu potřebuje ještě více ochrany zákona, ochranu tu právě proto, že nemoc jeho dlouho trvala. I motivy zákona (78 příloh k těsnopisným zápisům panské sněmovny, 21. sezení, 1912, str. 215) prohlašují proto, že se samo sebou rozumí, že, trvá-li překážka déle, zůstává nárok na mzdu za onu krátkou lhůtu práce v platnosti, jak to uznala i praxe ohledně čl. 60 obč. zák. — O d v o l a c í s o u d (krajský soud v Nov. Jičíně) vyhověl, změnil rozsudek prvního soudu, mezitímnímu návrhu žalovaného těžařstva z těchto důvodů: Není rozhodným, zda § 153 III. dílčí novely vylučuje nadobro použitelnost § 1154 b) obč. zák. na služební poměr horníků. Dle tohoto místa zákona nejsou dotčeny zákonné předpisy, jež platí o určitých služebních poměrech, obzvláště předpisy obecného horního zákona a ustanovení § 150 má býti užito jen, pokud ve zvláštních zákonných předpisech, daných pro určité služební poměry, nejsou obsažena ustanovení o služební smlouvě. Vychází-li se z náhledu, že ustanovení § 150 III. nov. nelze použítí na služební poměr horníků, poněvadž týž jest upraven zvláštními předpisy obecného horního zákona a zákona o bratrských pokladnách, byl by určovací návrh opodstatněn. Týž jest však stejně opodstatněn, i když nesdílí se tento právní náhled žalovaných. Předem nutno při tom trvati, že ustanovení § 1154 b) obč. zák. nenáleží k předpisům donucovacím. Otázka, co přísluší dělníku, pak-li mu nemoc neb nehoda překazí konati službu, jest upravena zvláštními zákonnými předpisy horního zákona (§ 200 lit. f) a § 214) a zákona o bratrských pokladnách. V těchto směrech nelze tudíž dle §§ 153 III. nov. a § 2 obč. zák. ustanovení § 1154 b) vůbec použítí. Naproti tomu není zvláštních zákonných předpisů pro případ, že jiraké důležité důvody překazily dělníku bez jeho viny konání služby, a o tom, jaké nároky mu ve případech těchto příslušejí. V případech takovýchto bylo by lze tudíž podle §§ 2 obč. zák. a 153 III. nov. beze všeho použítí ustanovení § 1154 b), pokud není jeho použítí zrušeno neb omezeno smlouvou služební. To se však v případě našem stalo. Služební řád ze dne 31. března 1909, schválený revírním horním úřadem v Mor. Ostravě, jest podle svého § 1, poněvadž se mu žalobce, přijav pracovní knížku, pokud se týče pokračovav ve služebním poměru po jeho vyhlášení, podrobil, základem služební smlouvy. § 20 tohoto služ. ř. stanoví, že se každému dělníku počítá jeho výdělek (mzda) dle jeho skutečného výkonu. Tím jest určitě a jasně vyjádřeno, že se odměňuje pouze výkon skutečný a že mzda bez práce jest vyloučena. Ujednání toto jest smluvním právem mezi stranami a váže právě tak jako žalované těžařstvo i žalobce, pokud není smlouva tato

zrušena neb omezena pozdějším ujednáním neb nějakým donucovacím předpisem zákona. Ani první ani druhé se však nestalo. Nemůže proto žalobce, překazila-li mu nemoc, nehoda nebo jinaký důležitý, v jeho osobě se sběhnuvší důvod bez jeho zavinění konati služby, činiti vůbec žádných nároků na mzdu. Mezitímní návrh žalovaných jest proto opodstatněn a slušelo již proto vyhověti odvolání. Plat žalobcův skládá se ze mzdy s přídavky a z válečné podpory. Po názoru odvolacího soudu může dělník, konající z pravidla práci akordní, pokládati za svůj plat průměrnou mzdu akordní, takže sluší položití za základ zmeškanou mzdu akordní dle průměrného výdělku v příslušném mzdovém období a, není-li to možno, průměrnou mzdu, která se určí podle § 273 c. ř. s., přihlížeje k průměrnému výdělku. O tak zv. válečné podpoře to však neplatí. Právem poukazuje odvolání k tomu, že tato podpora se poskytuje jen za projetou směnu. Nesiel-li žalobce na směnu, nemůže se, hledě k ujednání, že tato válečná podpora se poskytuje jen za směnu projetou, domáhati v žádném případě této podpory jako části mzdy, poněvadž se nároku takového přičí smlouva. Námitky žalovaných, že žalobci nepřisluší nárok podle § 1154 b) proto, že nekonal pro nemoc déle nežli týden služby a že se podle ujednání ve služebním řádu nároku toho vzdal, zamítí odvolací soud v podstatě z týchž důvodů jako soud prvý.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalobcovu a obnovil rozsudek soudu prvního.

Důvody:

Dovolání jest odůvodněno, neboť rozsudek odvolacího soudu, jenž žalující strana odporuje z revisního důvodu § 503 č. 4 c. ř. s., spočívá v několika bodech na nesprávném právním posouzení věci. Především jest právně mylným názor odvolacího soudu, že jest nerozhodno pro rozřešení sporu, zdali § 153 třetí novely k obč. zák. vylučuje použítí § 1154 b) téže novely na služební poměr horníků. Pravý opak jest pravdou a vyplývá to ze znění a smyslu § 153 cit. zákona, jmenovitě z jeho druhého odstavce. Neboť, kdyby předpis citovaného § 153 oprávněval k úsudku, že na služební poměr horníků nelze užítí ustanovení obč. zákona o služební smlouvě vůbec a § 1154 b) zvláště, byly by s vyloučením obč. zákona pro něj v tom případě rozhodny jen předpisy §§ 200—214 horn. zák. a zákonných ustanovení je doplňujících a bylo by tím též již rozhodnuto o žalobním nároku. Proto jest nutno zkoumati a zodpovědětí shora uvedenou otázku. Jest sice pravda, že ve smyslu § 1164 třetí novely k obč. zák. jest ustanovení § 1154 b) téhož zákona povahy pouze dispositivní, nelze však souhlasit s dalším právním názorem, že otázka, zdali a jaký nárok přísluší žalobci proti zaměstnavateli v případech v § 1154 b) blíže uvedených, byla již upravena jednak obecným zákonem horním a zákony o bratrských pokladnách, jednak služebním řádem pro žalobce závazným. Věc se má v podstatě jinak. Ustanovení § 200 lit. f a §§ 210 až 214 horn. zák., která se jediné na věc vztahují, nevylučují nikterak použítí § 1154 b) na služební smlouvu horníků. Odvolací soud správně praví, že ohledně důležitých důvodů, překážejících dělníku v konání služeb a dotýkajících se jeho osoby (kromě onemocnění nebo nehody horníkovy), není žádných zákonných předpisů, které by upravovaly nároky horníkovi z toho vzešlé; neprávem má však za to, jak bude níže

doloženo, že použití § 1154 b) na tento případ jest vyloučeno služebním řádem. Z ustanovení § 200 lit. f) horn. zák., dle něhož do služebního řádu, který dlužno ve všech závodech horních zavést, náležejí také ustanovení o požitcích v případě onemocnění a nehody, nelze dovozovati, že by již tím byl dán zákonitý předpis o předmětu v § 1154 b) obč. zák. upraveném. Horní zákon, přenechávaje to prostě služebnímu řádu, neurčuje tím nikterak míru toho, nač má horník nárok při svém onemocnění nebo při nehodě, která jej stihla. Jest na místě poukázati zde na obdobu, jak tomu jest při závodech továrních. Ačkoli pracovní řády v továrnách a větších živnostenských závodech dle živn. řádu povinně zavedené mají dle § 88 a) živn. ř. podobným způsobem stanoviti, jak se jest postarati o opatření dělníků v nemoci neb při úrazu, přec nebude nikoho, kdo by chtěl vylučovati dělnictvo takovýchto závodů právě pro tento předpis z účasti na ustanovení § 1154 b). Předpis § 214 horn. zák., ukládající majitelům dolů povinnost, aby svým onemocněvším neb do neštěstí upadlým dělníkům poskytovali alespoň takovou pomoc, jakou jsou zavázáni poskytovati službodárci dle všeobecných zákonů svým osobám služebním, platil dle svého znění jen do té doby, dokud nebyly zřízeny při dolech bratrské pokladny. Poněvač jest nesporno, že při dolech žalované strany bratrská pokladna již dávno existuje (viz § 5 služebního řádu), nemá toto ustanovení § 214 horn. zák. pro spor žádného, leč historického významu a nelze proto mluviti o tom, že by byl tímto předpisem obecného horního zákona § 1154 b) ohledně služebního poměru žalobce k žalované straně vyloučen. Ani zákony o bratrských pokladnách (ze dne 28. července 1889 č. 127 ř. z., ze dne 17. ledna 1890 č. 14 ř. z. a ze dne 17. září 1892 č. 178 ř. z.) neobsahují žádného zvláštního ustanovení o služebním poměru horníků ve smyslu § 153 třetí novely k obč. zák., má-li onemocněvšímu neb nehodou postiženému horníku býti plat dále vyplácen či nikoliv. Není nerozhodno, že bratrské pokladny jsou zavázány poskytovati svým členům zákonem stanovené podpory v nemoci, pohřebné a provisi (viz § 1 zák. ze dne 28. července 1889 č. 127 ř. z.); neboť z § 11 citovaného právě zákona, jenž byl nově upraven zákonem ze dne 17. září 1892 č. 178 ř. z., vyplývá, že bratrské pokladny mají dle svého účelu plniti právě tak, jako okresní nemocenské pokladny a úrazové pojišťovny dělnické úkoly veřejnoprávní a již proto nemohly rozřešiti otázku shora položenou. I okolnost, že si nelze mysliti, by horníci, pokud se týče zaměstnanci v dolech, jimž zákonodárství pro zvláštní nemáhavost a nebezpečnost prací v dolech věnovalo ode dávna zvýšenou pozornost, byli, onemocněli neb postihne-li je nějaká nehoda, hůř na tom, než jiní zaměstnanci, kteří kromě příspěvku z veřejného pojištění by dostávali ještě plat od svého zaměstnavatele, nasvědčuje tomu, že ani horní zákon ve svých §§ 210 až 213, které odkazují na bratrské pokladny, ani zákony o bratrských pokladnách neupravily předmětu, jimž se obírá § 1154 b). Leč ani s hlediska služebního řádu, vydaného pro dělníky kamenouhelného okresu Ostravsko-Karvinského, nelze pokládati za správný právní názor v rozsudku odvolacího soudu projevený. Tento dosud platný služební řád, schválený revírním horním úřadem dne 31. března, 1909 pod č. 4714/09, ustanovuje v § 20, že každému dělníku se vypočte výdělek (mzda) dle jeho skutečného výkonu, a v § 23, který, byv nově upraven dle dohody mezi

majiteli hor a dělníky, byl týmž horním úřadem schválen dne 6. prosince 1912 pod č. 6100 a platí rovněž dosud, zavázali se dělníci, že po dobu platnosti služebního řádu při žádném závodě v revíře nebudou klásti nových mzdových požadavků a že ani stávkami ani úmyslným snižováním svých výlonů nebudou zkracovati svůj výdělek. Se zřetelem k obsahu §§ 1—3 služ. řádu dlužno sice za to míti, že služební řád jako základ pracovní smlouvy jest výrazem smluvní vůle obou stran, jak zaměstnavatele tak i zaměstnance; naproti tomu nelze však míti za to, že by zmíněné jeho §§ 20 a 23 upravovaly také otázku, zda-li zaměstnanec má nárok na plat, nemůže-li pracovati následkem nezaviněné překážky ve smyslu § 1154 b). Odvolací soud kalkuluje, že žalobce nemůže dle § 20 služebního řádu požadovati mzdu bez skutečně vykonané práce a, poněvač ustanovení § 1154 b) nemá rázu donucovacího, nemá prý žalobce bez výkonu pracovního nároku na mzdu, následkem čehož mezitímní návrh určovací jest odůvodněn. Na to dlužno odvětiti: Ustanovení § 20 služ. řádu (srovnej dikci: dělníku vypočte se výdělek (mzda) dle...) znamená jen měřítko, dle kterého se mzda určuje; říčení: »dle skutečného výkonu« dlužno rozuměti tak, že mzdy se dostane dělníkovi, který skutečně pracoval, jsa způsobilý k práci. O tom, zdali mu po případě náleží nějaký plat i tehdy, nemohl-li bez zavinění pro nemoc neb následkem nehody jej stihnouti neb z jiných důležitých důvodů pracovati, není v § 20, resp. 23 služ. řádu zmínky a nelze, jejich smysl vykládati tak, že podle vůle v nich projevené se horník vzdal při nezaviněné překážce pracovní vůbec jakékoliv odměny. Poněvač tedy dle obsahu pracovní smlouvy, obsažené ve služebním řádě, strany, opomenuvše v té příčině učiniti nějaké opatření, neujednaly ničeho, co by vylučovalo použití předpisu § 1154 b), jest třeba při rozhodování otázky, o niž v tomto sporu jde, sáhnouti ve smyslu § 2 horn. zák. podpůrně k obč. zákonu, resp. k jeho § 1154 b), jak to bylo ostatně dle zprávy bývalé panské sněmovny, podané k § 153 třetí novely, zamýšleno. Pokud se týče otázky, na jaký plat má žalobce dle § 1154 b) třetí novely k obč. zák. nárok, dlužno poukázati k tomu, že plat ten není ani vlastně mzdou ve smyslu služebního řádu, který předpokládá skutečně vykonanou práci. Vyplývá to z materiálů vydaných ku třetí novele k obč. zák., dle nichž jest účelem tohoto zákonného předpisu, by, hledíc k nynějším hospodářským poměrům, byla s dělníka snata část nebezpečí, které ohrožuje následkem nezaměstnanosti, mající svůj původ v nahodilé, jim nezaviněné překážce, jeho hospodářskou existenci. Nárok jeho na plat stanovený v § 1154 b) v zájmu sociálně politickém jest tedy výsledkem snáhy, odškodniti dělníka za to, že, nemoha z nahodilé překážky, bez své viny pracovati, nemohl pobíratí mzdu. Není proto plat dle § 1154 b) mzdou, nýbrž nastupuje na její místo a jest v ní sloučen, jak to vyplývá z druhého odstavce tohoto paragrafu, živelně soukromoprávní se živlem veřejnoprávním. Pokud se prvnějšího týče, jest jeho základem buď mzda za panskou směnu, anebo úkolová mzda, dle toho, jakou mzdu měl horník bezprostředně před tím, než mu nahodilou, od něho nezaviněnou překážkou bylo znemožněno pracovati (viz §§ 19 a 20 služebního řádu). Jelikož zamítnutím mezitímního návrhu určovacího jest zjištěno, že nárok žalobcův jest po právu co do důvodu, bude na prvním soudě, by dle zjištěného skutkového děje rozhodl při stanovení číselné výše pohledávky

žalobní, jaká mzda žalobci ve zmíněné pracovní periodě právem příslušela. Co se týče válečného příplatku, sluší tento pokládati z důvodů v rozsudku prvního soudu uvedených za část mzdy. Na tom ničeho nemění okolnost, že se má vypláceti jen za skutečně projetou směnu. Toto ustanovení nemá jiného významu, než ustanovení § 20 služ. řádu, že se mzda vypočte dle skutečného výkonu. Z těchto důvodů bylo dovolání u věci samé vyhověno.

Čís. 101.

Sporu o zrušení společenství dle § 830 obč. zák. nemusí se nutně účastnití všichni podílníci společné věci. Příslušnou žalobu nutno arcí podatí proti všem podílníkům, kteří se zrušení zpěčují, zbytečno jest však žalovati i podílňky, kteří se zrušením společenství souhlasí. Tito nemusí se také vesměs účastnití sporu jako spoluzalobcové.

Při posuzování otázky nevčasnosti zrušení společenství nejsou rozhodny subjektivní (osobní) poměry podílňků, nýbrž poměry objektivní, dotýkající se podstaty věci a jevíci na tuto účinek.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, Rv II 69/19.)

Ze 6 spoluvlastníků určitého pozemku žalovali dva spoluvlastníci tři další na zrušení společenství veřejným prodejem, tvrdíce, že jeden ze žalovaných zrušil o své újmě společenství, rozděliv pozemek fysicky na dílce, které nabídl ostatním podílňkům ku převzetí, proti čemuž se však žalobcové ohradili. Právní následníci po šestém (zemřelém) spoluvlastníku C-ovi nesúčastnití se sporu ani na straně žalobců ani na straně žalovaných, ohradili se však rovněž proti svémocnému fysickému rozdělení a vymohli si na příslušném pozůstalostním a poručenském soudu schválení, by pozemek byl za účelem zrušení spoluvlastnictví prodán veřejnou dražbou. — Prvý soud (okresní soud Brno—okolí) zamítl na ten čas žalobu. Uznal, že zrušení spoluvlastnictví nucenou dražbou by bylo toho času v nevčas; nejen proto, že cena peněz za války značně poklesla a stále ještě klesá, kdežto cena statků, jmenovitě nemovitých neustále stoupá, takže by znamenal prodej pozemku za nynější doby pro vlastníky nepochybnou značnou ztrátu, nýbrž zejména i proto, že za nynějších válkou neobyčejně stížených vyživovacích poměrů má držba sebe menšího pozemku pro vlastníky kromoběžný význam, poskytujíc jim neocenitelné právní i faktické výhody samozásobitelů. Musí si tedy žalobci dle § 830 obč. zák. dáti líbiti poměrům přiměřený odklad zrušení spoluvlastnictví. — Odvolací soud (zemský soud v Brně) potvrdil tento rozsudek se změnou, že se žaloba zamítá vůbec, a to z těchto důvodů: Jest zjištěno, že křihovním spoluvlastníkem pozemku jest vedle sporných stran i zemřelý C., jehož pozůstalost, resp. nezl. právní nástupci se sporu tohoto ani na straně žalobců ani na straně žalovaných nesúčastnití. Když i žalobní návrh žádá, by bylo zrušeno též spoluvlastnictví C-a, pokud se týče jeho právních nástupců, nejsou žalobcové jednak k zastupování těchto legitimování po stránce aktivní, jednak nemůže proti nim míti rozsudek právního účinku ve směru passivním, jelikož nejsou vůbec stranou ve sporu. Žalování se arcí nebráníli námítkou, že žaloba dílcí vyžaduje již svou povahou, by se všichni podílňci společně

věci sporu súčasnití. Proti tomu sluší však míti na zřeteli, že náleží soudu, aby podřadil zákonu zjištěný děj skutkový a dle toho pak sám posoudil, zda jest žalobní návrh odůvodněn čili nic. V přítomném případě nelze žalobě vyhověti; § 830 obč. zák. praví sice, že každý podílňk může žádati za zrušení společenství, nestanoví však pro případ, že se domáhá tohoto zrušení žalobou, proti komu má žaloba a její návrh čeliti. Z povahy právního poměru všech podílňků společně věci vespolek plyne, že podílňci, kteří se domáhají zrušení společenství, musí podatí žalobu proti všem ostatním podílňkům tak, aby ve sporu bylo celé společenství zastoupeno. Nestojíť každý jednotlivý podílňk ve zvláštním právním poměru ke každému jednotlivému podílňku, nýbrž všichni podílňci vespolek stojí k sobě jen v jediném právním poměru, který lze proto zrušiti jen jednotně. Na tom nemění ničeho ani okolnost, že příslušný pozůstalostní a poručenský soud schválil zrušení společenství veřejnou dražbou, ponevadž rozsudek nemá, jak bylo již řečeno, právního účinku proti pozůstalosti C-a, a nebylo by tedy jisto, zda lze celé společenství jednotně zrušiti. Aby to bylo umožněno, bylo na pozůstalosti C-a, resp. na jeho právních zástupcích, aby se sporu jako strana súčasnití. Jelikož tak neučinili a žaloba musí směřovati proti všem ostatním podílňkům, schází žalovaným samotným passivní legitimace k žalobě. Bylo ji proto vůbec zamítnouti a nikoli pouze na ten čas, jak to učinil první soud, zamítnuv ji z důvodů, že žalobní návrh je podán v nevčas a na škodu žalovaných.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalobců a uznal dle prosby žalobní. —

Důvody:

S hlediska dovolacího důvodu § 503 č. 4 c. ř. s. nelze dovolání upřítí oprávnění. Odvolací soud zamítl žalobu pro nedostatek aktivní, pokud se týče passivní legitimace žalobní. Odvolací soud míní, že ve sporu o zrušení společenství ve smyslu § 830 obč. zák. musí býti súčasnití všichni podílňci společně věci a že se proto spor nemůže odehrati pouze mezi podílňky jednotlivými. V případě, o němž se jedná, nejsou však nezl. dědicové po C-ovi ve sporu súčasnití ani jako žalobcové ani jako žalovaní. Tuto nezbytnou účast ve sporu nemůže prý nahraditi usnesení okr. soudu v N., kterým schváleno bylo pozůstalostně a poručensky, by sporný pozemek byl prodán veřejnou dražbou za účelem zrušení společného vlastnictví. Tento názor soudu odvolacího nelze sdíleti. Není pochybnosti o tom, že, souhlasí-li všichni podílňci společně věci, lze již na základě tohoto dobrovolného projevu vůle zakročiti o veřejný prodej společné věci (§§ 267 a násl. nesp. pat.). Na snadě je dále, že proti těm podílňkům, kteří se zdráhají dáti souhlas, je nutno domáhati se soudcovského výroku, by jim zjednána byla náhrada za odepíraný dobrovolný souhlas a že žalobu dlužno, vzhledem ku povaze právního poměru, ve kterém společníci navzájem se nacházejí, podatí proti všem zpěčujícím se podílňkům súčasně. Naproti tomu nelze shledati v zákoně žádné opory pro mínění, že by podílňk pořad práva nastoupivší byl povinen podatí žalobu proti všem ostatním spoluvlastníkům bez rozdílu, tedy i proti těm, kteří dobrovolně dali svoje svolení. § 830 obč. zák. stanoví zcela všeobecně, že každý podílňk může náležati na to, by se společenství zru-

šilo, a nelze proto tohoto ustanovení použití za důvod v naznačeném směru. Naopak přičilo by se základním zásadám o uplatňování práv, aby se bylo dovoláváno soudcovské pomoci i proti tomu, kdo práva neporušil. Jsouť soudy povolány rozhodovati jen o sporných právech (čl. I. uvoz. zák. k c. ř. s.) a jest zejména v § 45 c. ř. s. stanovena sankce pro ten případ, když se bylo právní pomoci dovoláváno zbytečně. V daném případě je tu ohledně nezletilých dědiců po C-ovi nejen souhlas s vymáhaným zrušením společenství, nýbrž dokonce žádost za veřejnou dražbu pozemku a není tudíž mezi žalobci a nezletilými dětmi v záležitosti, o níž jde, práždného sporu. Bylo by proto nemístno a zbytečno, by žalobcové dovolávali se soudu i proti nezletilým spoluvlastníkům, když tito se žádáním žalobců souhlasí a sporu účastniti se nechtějí. Nebylo však také zapotřebí; by nezletilé děti, účastnily se sporu jako spolužalobcové; neboť § 830 obč. zák. propůjčuje, jak již řečeno, každému podílníku právo, požadovati zrušení společenství, z čehož nelze ještě nikterak dovozovati, že všichni souhlasící spoluvlastníci musí vystoupiti jako žalobcové. K tomu přistupuje, že nikdo nemůže býti k vedení sporu nucen. Není proto důvod, z kterého odvolací soud žalobu zamítl, ospravedlněn. Důsledkem toho je nutno přikročiti k rozhodování ve věci samé. I v tomto směru je žalobci uplatňovaný dovolací důvod nesprávného právního posouzení (§ 503 č. 4 c. ř. s.) dán. Žalovaní namítali proti žádosti žalobní hlavně, že by zrušení spoluvlastnictví bylo pro tentokrát v nečas, jelikož prý po trvání války mají pozemky pro každého vlastníka největší cenu, poskytující mu možnost, pěstovati si na něm plodiny a potraviny k výživě nezbytně potřebné. Tuto námitku nelze však uznati za důvodnou. Při posuzování otázky nečasnosti zrušení společenství ve smyslu § 830 obč. zák. nejsou rozhodny poměry subjektivní, nýbrž objektivní, které se dotýkají podstaty věci samé a jeví na tuto věcný účinek. Neboť při více podílnících mohl by nastati případ, že pro osobní poměry toho kterého podílníka by byla nečasnost zrušení společenství vždy dána a že by spoluvlastníku zrušení se domáhajícímu odňata byla po případě vůbec možnost, uplatniti právo jemu dle § 830 obč. zák. propůjčené. Nemůže proto padati na váhu okolnost, že prodejem pozemku bylo by zásobování žalovaných potravinami znesnadněno, poněvadž tato okolnost je rázu subjektivního, majíc svůj důvod hlavně jen v dotyčných osobních poměrech žalovaných, kdežto na pozemek vlivu nepříznivého nemá, naopak hodnotu jeho vzhledem ku všeobecně stíženým poměrům životním a zásobovacím jen zvyšuje. Nelze proto za to míti, že by zrušení společenství ku pozemku, posuzuje-li se z naznačeného stanoviska objektivního, bylo žádáno v čase nepříhodném, důsledkem čehož jest žádost žalobní oprávněna. Žalovaní poukázali kromě nečasnosti zrušení spoluvlastnictví i k tomu, že prodeje pozemku není zapotřebí také proto, poněvadž hmotným jeho rozdělením, které provedl jeden ze společníků, bylo každému spolumajiteli umožněno, užívati samostatně fysického dílu pozemku, odpovídajícího jeho ideálnímu podílu. Než k námitce této nelze přihlížeti. Neboť fysické rozdělení pozemku sporného stalo se, jak žalovaní nepopřeli, svémocně, dle pojmu společného vlastnictví nesmí však vůbec žádný podílník bez svolení ostatních ve věci společné ničeho změnit (§ 828 obč. zák.); toto fysické rozdělení, proti kterému se žalobcové ohradili a které vůči nim nemá proto platnosti, nemůže tudíž býti na úkor právu jim dle § 830 obč.

zák. příslušejícímu. Náleželo proto dovolání žalobců, jež se stanoviska § 503 č. 4 c. ř. s. jest odůvodněno, vyhověti, rozsudek změnit a oprávněné žádosti žalobní dát místo.

Čís. 102.

Byl-li rozsudek doručen k vlastním rukám strany zastoupené advokátem a nikoliv tomuto, není opravný prostředek podaný tímto po uplynutí opravné lhůty, čítané od onoho doručení, opožděn.

Opravný prostředek může strana podati i dříve, než jí bylo soudní rozhodnutí doručeno.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, Rv II 91/19.)

Proti rozsudku odvolacího soudu (krajského soudu v Těšíně), který byl doručen podlehnuvšímu žalobci a nikoliv jeho právnímu zástupci, podal tento, nevyčkav, až bude rozsudek i jemu dodán, dovolání, které došlo k soudu již po uplynutí čtrnáctidenní dovolací lhůty, počítá-li se tato ode dne doručení rozsudku straně samé. Žalovaný namítal proto v dovolací odpovědi, že dovolání jest opožděno, poněvadž žalobce zmeškal zákonnou lhůtu k dovolání.

Nejvyšší soud pokládal dovolání to za včasné z těchto

důvodů:

Konaným šetřením vyšlo na jevo, že rozsudek odvolacího soudu byl doručen žalobci samému dne 13. července 1918 a nikoliv jeho právnímu zástupci. Poněvadž jest toto doručení podle § 93 c. ř. s. neplatné, nelze čtrnáctidenní dovolací lhůtu počítati od tohoto dne. Kterého dne byl rozsudek ten dodán žalobcovu zástupci, nedalo se zjistiti, vyšlo jen na jevo; že se tak stalo teprv po podání dovolání tímto. Tím jest vyvrácena námitka, že dovolání jest opožděno, a jelikož nelze zabraňovati straně, by se bránila proti rozsudku dříve, nežli jí byl doručen, nutno dovolání žalobcovu přezkoumati i po stránce věcné.

Čís. 103.

K bezpečnostním opatřením, která jim správními úřady nařízena nebyla, jsou železnice povinny jen tehdy, nestačí-li bezpečnostní opatření nařízená a provedená v určitém případě ani tenkrát, když osoby, jež škodu utrpěly, vynaložily se své strany veškeru pozornost, uloženou jim v § 1297 obč. zák.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, Rv II 94/19.)

Žalobce, jehož vůz a koně octli se při přejezdu dráhy mezi závorami, které byly s obou stran spuštěny právě, když byl povoz na kolejích a vlak přiřížděl, žaloval železniční erár na náhradu škody, kterou utrpěl tím, že

mu přijevším pak vlakem byl jeden kuň zabit a vůz polámán. Zavinění žalovaného shledával v tom, že závory u přejezdu přes koleje byly neosvětleny a pozdě spuštěny, že křižovatka byla se zřetelem na poměry terénu a ruchu tam panujícího nedostatečně hlídána, že zejména tam nebyl ustanoven hlídač a že přístroj ke spuštění závor i se zvonkem nesprávně fungoval. — Oba nižší soudové (zemský a vrchní zemský soud v Brně) zamítli žalobu v podstatě z toho důvodu, že žalovaná dráha se zachovala ve všech těchto směrech podle předpisů uložených jí správnými úřady a že stávající ochranná opatření u přejezdů (automatické zvonění předcházející spuštění závor, výstražné poučovací tabulky atd.) stačila i podle § 17 žel. dopr. ř., aby zabránila nehodám, když přecházející neb přejíždějící šetří náležitě pozornosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobcovu.

Důvody:

Nesprávné posouzení právní shledává dovolání v tom, že soud odvolací neprávem má za to, že dráha nebyla povinna k ochraně přejezdu učiniti více, než jí bylo přikázáno. Možno připustiti, že dle § 17 žel. dopr. ř. ze dne 16. listopadu 1851 č. 1 ř. z. z r. 1852, dle něhož mají dráhy používatí prostředků poskytnutých zkušeností a vědou, pokud jsou s hospodářským účelem podniku v rozumném poměru, by se nehodám zabránilo a jim předešlo, pak dle §§ 1297, 1299, 1311 obč. zák. dráhy jsou povinny v případech, kde toho bezpečnost obecnostva a majetku vyžaduje, učiniti i taková opatření bezpečnostní, která jim úřady správnými nařízena nebyla. Ovšem může tato povinnost nastati jen tenkrát, když bezpečnostní opatření na základě všeobecných zkušeností nařízená a provedená v jednotlivém případě nedostačují ani tenkrát, když osoby, jež škodu utrpěly, použily se své strany veškeré opatrnosti, kterou na nich dle § 1297 obč. zák. lze žádati. Chce-li žalobce nárok na náhradu škody odůvodniti tím, že dráha opomenula na přejezdu, o nějž jde, učiniti zvláštní opatření bezpečnostní, které jí nařízeno nebylo, musil by dokázati, že, ačkoliv jeho čeledín šetřil při přejíždění kolejí veškeré opatrnosti, zařízení bezpečnostní drahou provedená k odvrácení nebezpečí nedostačovala. Tento důkaz proveden nebyl. Žalobce tvrdil sice, že čeledín, když se k přejezdu blížil, vůbec varovného signálu neslyšel, že, když vůz vjel na koleje, náhle dvakrát neb třikrát zvonky zazvonily, v tomž okamžiku závory spadly a vůz uzavřel a že doba nejméně 25 vteřin, která dle předpisu mezi počátkem zvonění a spuštěním závor má uplynouti, nebyla dodržena. Ježto však svědkové uvedených okolností nepotvrdili, nepokládají je nižší soudové za prokázány, naopak vzali za zjištěno, že zvonítka a přístroj na spuštění závor řádně fungovaly. Pokud ale není prokázáno, že bezpečnostní opatření drahou provedená v daném případě k zamezení srážky nestačila přes to, že čeledín se své strany řádné opatrnosti šetřil, nelze dráze přičítati za vinu, že neprovedla opatření dalších, která nařízena nebyla. Nelze tedy mluvit o nesprávném posouzení právním, když žaloba byla zamítnuta. Proto jest také nerozhodno, zdali v jiných případech na onom přejezdu nehody se staly, takže nepřipuštění důkazů o tvrzeních žalobců v tomto směru neopodstatňují důvodu § 503 č. 2 c. ř. s. Slušelo tedy bezdůvodné dovolání zamítnouti.

Čís. 104.

Hrozící vpád nepřátelský a spojené s ním důsledky (evakuace, nakupení dopravovaného zboží ve stanicích, zastavení železniční dopravy a j.) mohou zajožiti vyšší moc, sprostředkující dráhu ručení dle § 84 žel. dopr. ř., pakli vynaložila péči řádného obchodníka, by škodné následky této vyšší moci odvrátila.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, Rv II 106/19.)

Stěhuje se brzy po vypuknutí války z Bukoviny do Brna, odevzdal žalobce svůj nábytek a domácí nářadí dne 25. září 1914 železnici ve stanici Itzkany k dopravě. Věci došly brzy do stanice Jakobeny, odkud musily však do stanice Borsy dopraveny býti obyčejnými povozy, poněvadž mezi oběma těmito stanicemi není kolejového spojení a ostatní dopravní linie byly již postupujícími Rusy ne-li zabráněny, alespoň ohroženy. Část věcí byla skutečně do Borsy zavčas dopravena a došla odtud neporušena do Brna 26. října 1914. Zbytek nemohl však pro nedostatek povozů a velký nával zboží býti zavčas z Jakobeny vypraven a došel do Borsy teprv po 2. říjnu 1914, kdy místo to již bylo před blížícím se nepřítelem vyklizeno a železniční doprava z rozkazu vojenského zastavena. Věci tyto byly proto uloženy drahou u obecního představenstva v Borse, kde však byly procházejícími vojsky z části poškozeny, z části vykradeny, a odeslány odtud teprve dne 1. července 1915 do Brna. V žalobě své o náhradu škody kladl žalobce dráze jmenovitě za vinu, že nevyužitkovala k dopravě řádně doby od 27. září (kdy věci jeho došly do Jakobeny) do 2. října 1914, kdy byla železniční doprava z Borsy zastavena. — Oba nižší soudové (zemský a vrchní zemský soud v Brně) rozhodli co do důvodu, že žalobní nárok není po právu. Uznali, že železnice za škodu, jež vznikla, neručí, poněvadž tato byla způsobena vyšší mocí po rozumu § 84 žel. dopr. ř. a § 78 služ. ř. pro zřizence státních drah. Tuto vis major viděli v hrozícím vpádu nepřátelském, který měl v zápětí nejen velké nakupení zboží ve stanici Jakobeny, které nemohlo pro nedostatek nutných povozů dopraveno býti veskrz zavčas do Borsy, nýbrž i nařízené vyklizení tohoto místa od civilního obyvatelstva se všemi jeho důsledky a konečně i nařízené zastavení dopravy, kteréžto všechny zjevy nebyla s to správa dráhy odvrátiti prostředky, jež měla po ruce. Poněvadž pak dráha, uloživši žalobcovy věci u obecního představenstva v Borse, učinila vše, co bylo v její moci, by škodné následky této vyšší moci pro žalobce odvrátila neb aspoň seslabila, a vynaložila tudíž péči řádného obchodníka, neručí za škodu, která byla způsobena žalobcovým věcem, třeba i vojáky vlastního státu.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Důvody:

Dovolacího důvodu omylného právního posouzení věci nelze shledati. Především se vytyká, že odvolací soud shledává veškeré předpoklady vyšší moci (vis major). Než v tomto směru stolice dovolací připojuje se plně k názoru soudu druhého. V době prevozu zboží žalobcovy byl

již válečný stav zahájen a řádila válka již v nejbližším okolí, kde věci žalobcovy se nalézaly. Poněvač pak železné dráhy a veškerý provoz podléhaly správě vojenské, musili jak žalobce, tak železniční správa již předem s tím účtovat, že dovoz věcí do stanice určení (do Brna) jen potud proveden býti může, pokud to dovolí válečné poměry. Ovšem bylo i tu železniční správě vynaložiti veškeru péči řádného povozníka a nesměla ničeho zanedbat, by uvarovala odesílatele a majitele zaslaných věcí od možné škody. Že by v tomto směru se byla vůbec nějak provinila, nikterak na jevo nevyšlo. Mimořádné poměry toho vyžadovaly, by zboží povozem bylo dopraveno z Jakobeny do Borsy, odkudž mělo dále drahou až do Brna býti vypraveno. Než z rozkazu vojenského byla doprava z Borsy pojednou znemožněna. Okolnost tato od dráhy nezávislá, neodvratná, z vyšších státních ohledů zařízení, jest vskutku důležitým momentem při posouzení tehdejší situace. I nejlepší vůle správy železniční, veškeré její úsilí nebylo s to tuto překážku odstraniti, poněvač tu zasáhla »vyšší moc«, t. j. věcná, nepřekonatelná překážka pro výkon práva, v našem případě pro splnění uzavřené smlouvy dopravní, kteréžto se táž chtějíc nechtějíc podrobiti musila. Tím doznala smlouva provozní předčasného a přechodného přerušeni bez viny povozníkovy. Že by správa železniční byla mohla toto přerušeni předpokládati, použití vyšší moci nepřekáží a zavinení její ještě neodůvodňuje, neboť s mimořádnými, stále se měnícími poměry ve válečném území, jak již řečeno, měly a musily účtovat strany obě. Přerušeni provozu v Borse ukládalo železniční správě ovšem nové povinnosti. Těch nikterak nezanedbala, naopak učinila jim ve smyslu předpisu čl. 282, 361, 380 a 387 a j. v. obch. zák. plně zadost, v prvé řadě tím, že dala uschovati zboží na úřadě obecním, tedy na místě, které za tehdejších poměrů nejvíce zaručovalo jejich bezpečnost a neporušenost. I v tomto ohledu sluší tudíž vyloučiti každé zavinení dráhy a každou zodpovědnost za poškození na místě uschovacím se později stavši. I tu ještě uplatňoval se účinek exkulpačního důvodu »vyšší moci« (čl. 395 obch. zák., § 84 dopr. ř. pro žel. a § 78 služ. řádu pro zřizence st. drah), na který se žalovaná strana plným právem odvolávati může. Stanovisku zde hájenému odpovídá rozsudek naříkaný, týž není stížen dovolacím důvodem § 503 č. 4 c. ř. s., takže dovolání, kteréž v ostatním na správné důvody soudů prvé i druhé stolice odkázati jest, zamítnuto bylo.

Čís. 105.

Nový vlastník předmětu pronajatého nebo propachtovaného má právo dát nájemci neb pachtýři, jehož právo není v pozemkové knize zapsáno, výpověď (§ 1120 obč. zák.) i tehdy, jestliže byla ve smlouvě nájemní neb pachtovní ujednána závaznost její i pro dědice a právní nástupce stran a jestliže se kupec zavázal při koupi prodávajícímu k náhradě za škodu, která by mu zrušením neb obmezením nájemní neb pachtovní smlouvy vzešla.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, Rv II 108/19.)

Žalobcové vypověděli soudně žalovanému pacht nemovitostí, které měl od C-ové, pokud se týče její právních nástupců, posléze smlouvou ze

dne 16. února 1910 až do 1. března 1922, pachtovány a které trhovou smlouvou ze dne 28. srpna 1918 přešly vlastnictvím na žalobce. Tito věděli, uzavírajíce řečenou smlouvu, o existenci pachtovní smlouvy mezi žalovanými a právními předchůdci žalobců. Žalovaný podal proti výpovědi zejména tyto námitky: 1. Smlouva pachtovní ze dne 16. února 1910 jest podle svého znění závazna i pro dědice a právní nástupce stran. 2. Žalobci jsou dle trhové smlouvy z 28. srpna 1918 povinni, svým právním předchůdcům, prodávatelům, poskytnouti náhradu za škodu, která jim zrušením, resp. obmezením zmíněné pachtovní smlouvy vznikne, a nejideálnější náhrada spočívá v tom, aby tyto prodávatelé umožnili žalovanému užívání sporných nemovitostí až do konce umluvené doby nájemní. Oni mohou tento nárok vůči žalobcům uplatniti a žalovaný, který tuto náhradu na spolukontrahentech žádá, dá si jejich nárok skutečně odevzdati. 3. Právní předchůdcové žalobců uzavřeli smlouvu i ve prospěch žalovaného, zavázavše si žalobce k náhradě, a žalovaný přijímá tuto smlouvu, aniž by právních předchůdců žalobců ze závazku propouštěl.

První soud (okresní soud ve Zdounkách) prohlásil rozsudkem, že soudní výpověď trvá po právu. Důvody: Námitky žalovaného nejsou s to, aby přivodily zrušení dané výpovědi. V § 1120 obč. zák. akceptována jest zásada práva německého: »Kauf bricht Miete« a jest nový vlastník oprávněn, řádnou výpovědí vynutit si ústup nájemce. Zákon sám přímo v § 1120 stanoví z tohoto pravidla výjimku pro případ, že nájemní či pachtovní právo jest zapsáno v knihách veřejných. Další výjimkou by ovšem byla a námitku proti výpovědi by tvořila skutečnost, že nový vlastník zavázal se dodržeti zbývající smlouvu pachtovní. Nemůže býti o tom pochybnosti, že nemusilo by se tak státi úmluvou mezi novým vlastníkem a starým pronajímatelem, nýbrž i úmluvou mezi novým vlastníkem a osobou třetí, zejména prodávatelem ve prospěch pronajímatele. Naproti tomu jest závazek prodávatelův za právní nástupce, resp. dědice pro tyto nezávazným (§§ 880 a resp. 881 ve starém znění obč. zák.). Tím odpadá námitka ad 1. přímo. Sluší tedy přihlédnouti k obsahu a dosahu ustanovení čl. IX. kupní smlouvy z 28. srpna 1918 a zkoumati, jaký závazek žalobcové na sebe běrou. Kupitelé nepřebírají dle znění ustanovení toho na sebe závazky plynoucí z pachtovní smlouvy prodávatelův s pachtětem, avšak v tom případě, kdyby tento pachtěť žádal následkem zrušení neb obmezení pachtovní smlouvy na prodávatelích náhradu, zavazují se kupitelé solidárně, že poskytnou prodávatelům náhradu za škodu, která by těmto zrušením neb obmezením pachtovní smlouvy vzešla, tak, aby prodávatelům žádná škoda ze zrušení pachtovního poměru nevzešla. Smlouva tato vylučuje dle tohoto znění závazek kupitelův k dodržení smlouvy pachtovní, obsahuje ale ovšem závazek k náhradě škody. I kdyby vzhledem k ustanovení § 881 a obč. zák. žalovaný měl příhý nárok na tuto náhradu, tedy nemohla by okolnost ta žalobce ve volné dispozici nájatými pozemky omezovati. Právní předchůdcové žalobců jsou k náhradě zavázáni, ale náhrada tato nezáleží a dle povahy věcí nemůže záležeti v poskytnutí užívání, i když toto by bylo nejideálnější náhradou. K odůvodnění tohoto náhledu stačí poukázati na ustanovení § 1120 obč. zák. a srovnati jeho první a druhou větu navzájem. Kdyby správnou byla dedukce žalovaného, bylo by ustanovení o tom, že pachtěť musí novému vlastníku ustoupiti, illusorním. Ostatně náhradou škody rozuměti sluší vždy odškod-

nění za újmu a nikoliv bezvadné vyplnění smlouvy a neliší se v tom směru náhrada škody ex contractu od náhrady z jiných titulů. Vzhledem k tomu, co bylo řečeno, bylo prohlášeno výpověď za trvající po právu. — Odvolací soud (krajský soud v Uher. Hradišti) potvrdil rozsudek prvního soudce ze správných jeho důvodů, k nimž připojil ještě toto: Nebylo věcí prvního soudce zabývatí se eventuelními nároky žalovaného za bývalými majiteli propachtovaných pozemků, neboť otázku náhrady škody ze zrušení poměru pachtovního následkem prodeje pozemků dlužno vyřídit mezi bývalými kontrahenty; v ohledu tomto nejsou žalobci v žádném poměru se žalovanými. Není pravda, že úmluva ve smyslu kupní smlouvy ze dne 8. srpna 1918, dle níž zavázali se kupitelé (žalobci) předchůdcům žalobcovým poskytnouti náhradu za škodu vzniklou a požadovanou eventuelně nájemcem z důvodu zrušení poměru nájemního, byla učiněna ve prospěch žalovaného. On nebyl ani smluvní stranou, ani nebylo smlouveno, že jemu má býti plněno (§ 881 obč. zák.). Ve smlouvě jest výslovně uvedeno, že kupitelé (žalobci) nepřebírají na sebe závazků, plynoucích z pachtovní smlouvy. Pokud nájemní práva nejsou vložena do knih, jest právo nájemní jen právem osobním; věcným stává se teprve knihovním vkladem (§ 1095 obč. zák.). Poněvadž v případě tomto nájemní práva nebyla do knih vložena, ručí právní předchůdci žalobců žalovanému jako bývalému nájemci za škodu jen ve smyslu § 1120 obč. zák. právě proto, že prodejem se zhavili možnosti smlouvu dodržeti a také § 1323 obč. zák., jehož se žalovaný dovolává, mluví o restituci jen, pokud je možna.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Žalovaný uplatňuje dovolací důvody: a) že rozsudek soudu odvolacího nepřihlíží k důležitým skutkovým okolnostem, jež byly ve sporu zjištěny a že se takto s nimi ocitl v rozporu (§ 503 č. 3 c. ř. s.), pak b) že rozsudek ten se stanoviska právního není správný (§ 503 č. 4 c. ř. s.). Co se týče prvního důvodu dovolacího, uvádí žalovaný, že soud odvolací nepřihlížel ku čl. 16. pachtovní smlouvy ze dne 16. února 1910, že jest pachtovní smlouva, uzavřená ve příčině sporných pozemků mezi žalovaným a právními předchůdci žalobců na dobu od 1. března 1922, platnou a závaznou pro dědice a právní nástupce, že žalobci doznali, že jim celá pachtovní smlouva a dodatek k ní byly známy, dále, že se podle čl. IX. kupní smlouvy ze dne 28. srpna 1918 zavázali žalobci, že poskytnou svým předchůdcům náhradu za škodu, která by jim zrušením neb obmezením pachtovní smlouvy vzešla, tak, aby jim škoda nevznikla. Soud odvolací pak se vyslovil, že se právní předchůdci žalobců prodejem zhavili možnosti smlouvu dodržeti. Tím však projevil soud odvolací svůj právní názor, nevzal za základ předpoklad, jež by se spornými spisy první a druhé stolice byl v rozporu a není zde tudíž důvodu dovolacího dle § 503 č. 3 c. ř. s. Uvedenému právnímu názoru lze odporovati dovolacím důvodem nesprávného právního posouzení věci dle § 503 č. 4 c. ř. s. Žalovaný shledává tento důvod dovolací v tom, že odvolací soud nesprávně vyložil předpisy o náhradě škody (§ 1323 obč. zák.), pak před-

pis o nároku na náhradu škody obsažený v § 1120 obč. zák. a že nevystihl vhodně obsah závazku, jež žalobci v kupní smlouvě ze dne 28. srpna 1918 podstoupili. V případě tomto jedná se však o výpověď smlouvy pachtovní. Předpoklady, za kterých dle § 1120 obč. zák. výpověď smlouvy pachtovní dána býti může, nastaly a bylo ustanovení tohoto místa zákona správně použito. Dle tohoto zákona přísluší žalovanému ovšem náhrada škody proti pronajímatelům. Tito však nejsou žalováni a nemůže býti proti nim rozsudek vyneseno. Pokud se žalovaný dovolává na ustanovení § 1344 obč. zák. a tvrdí, že žalobci musí dodržeti smlouvu pachtovní, jelikož byla na ně přesunuta povinnost k náhradě škody, podotýká se, že z ustanovení kupní smlouvy ze dne 28. srpna 1918 nevyplývá, že dodržení pachtovní smlouvy jest ono odškodné, jež předchůdci musí plniti. Není zde proto důvodů dovolacích v platnost uvedených a nebylo proto dovolání vyhověno.

Čís. 106.

Při překážce manželství trvalé neschopnosti manžela, plnění manželské povinnosti (60 obč. zák.), nerozoznává zákon mezi absolutní a relativní impotencí a jest lhostejno, zda tato spočívá v tělesné soustavě, nebo ve psychopatickém stavu impotentního manžela.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, Rv II 113/19.)

Žaloba, kterou se domáhala žalobkyně, by její manželství bylo prohlášeno neplatným pro překážku trvalé neschopnosti jejího manžela, plnění manželské povinnosti, byla oběma nižšími soudy (krajským soudem v Jihlavě a vrchním zemským soudem v Brně) zamítnuta, poněvadž nálezem a posudkem znaleců bylo zjištěno, že žalovaný jest sice povahy poněkud uzavřený a chladný, že však pohlavní jeho ústrojí jest dobře vyvinuto, že v okolí jeho není ničeho, co by překáželo výkonu soulože, a že nelze u něj zjistiti též nervové choroby neb jiné duševní abnormality, takže tu není objektivních známek, které by nasvědčovaly tomu, že žalovaný není schopen soulože, a vyvracely jeho tvrzení, že s jinými ženami i ještě po uzavření sňatku souložil.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalobkyně, zrušil oba rozsudky nižších soudů a odkázal věc k soudu prvnímu, aby jí znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Žaloba opírala se původně o neplatnost manželství z důvodu naprosté (absolutní) neschopnosti žalovaného manžela k tělesné souloži. Průběhem sporu poukázáno bylo též k relativní neschopnosti. Že překážky rázu prv. vyznačeného tu není, bylo s dostatek zjištěno. Za to však postrádá se zevrubné vysvětlení ohledně překážky druhé. Manželé sami o tom vůbec slyšení nebyli, ač toho bylo nevyhnutelně třeba, by podklad pro isoucnost relativní neschopnosti, jmenovitě nepřekonatelná vzájemná neb jen jednostranná nelibost, svrchovaný odpor, štítění se, ba i hnus a pod., kterých pocity činí každé souložení již od počátku a navždy nemožným,

zjednan býti mohl. Bez důkladného slyšení obou manželů v tomto směru a zjištění dotyčných okolností nelze vůbec podstatu oné překážky poznati a posouditi, to tím méně, když ani znalci lékařů nepodali úplného a jasného dobrozdání. Tito jen v jediné pro rozhodnutí sporu však nepostačující větě zdají se: na takovouto překážku poukazovati. Již z tohoto uvedení jest zjevno, že řízení odvolací, které spokojilo se s řízením v první stolici, stíženo jest dovolacím důvodem neúplnosti, kteráž vada jest způsobilá; zameziti úplně vysvětlení a důkladné posouzení rozepře (§ 503 č. 2 c. ř. s.). Jelikož tedy tato není zralou k věčnému rozhodnutí dovolací soud a bez nového řízení v první stolici nelze se obejít, slušelo se dle § 510 c. ř. s. rozhodnouti tak, jak nahoře jest uvedeno. Pokud se týče vzpomenuté překážky manželství, sluší s ohledem na současně uplatňovaný dovolací důvod omylného právního posouzení věci (§ 503 č. 4 c. ř. s.) připomenouti toto: Zákon nečiní rozdílu, zdali neschopnost k souložení jest pouze u jednoho z manželů neb u obou, je-li dále tato nemohoucnost naprostá (absolutní) vůči všem osobám dotyčného pohlaví aneb jen vztažná (relativní), která se uplatňuje jen proti určitému manželovi, v našem případě jen vůči žalobkyni, konečně, spočívá-li ve fyzické, tělesné soustavě impotentního manžela neb pouze v jeho duševní (psychické) vlastnosti, má-li tedy svou příčinu ve stavu psychopatickém. Ve všech těchto případech jest neschopnost překážkou k dosažení účelu manželského spojení v § 44 obč. zák. vzpomenutého, což stačí k odůvodnění neplatnosti manželství. Okolnost, že neschopnost v § 60 obč. zák. uvedená označena jest tam v marginální rubrice jako nedostatek fyzické schopnosti, nevadí použití tohoto zákonného ustanovení na psychopatický stav této neschopnosti za základ sloužící; neboť toto označení bylo zvoleno jen proto, aby vyjádřena byla protiva k nedostatku mravní schopnosti uvedenému v §§ 61—68 obč. zák. Tím označeny jsou překážky, které staví se na odpor fyzickému, k rozmnožení lidstva směřujícímu účelu manželství a které mají svůj původ v přirozené povaze a v ústrojí jednoho z obou manželů, odlišující se jako protivy oněm mravnímu oboru příslušejících vlastností manželů, které brání ethickým účelům manželského spojení. Konečně se připomíná, že bude při novém rozhodování též uvážiti, zdali v našem případě se vyžaduje jednoroční zkoušky v § 101 obč. zák. vzpomenuté či nikoliv.

Čís. 107.

Min. nař. ze dne 17. prosince 1918, o ochraně nájemníků, čís. 83 Sb. z. a n. (§ 7 č. 5).

Výpověď z důvodu, že pronajimatelka, manželka lékaře, potřebuje vypověděného bytu k tomu, aby manželu, vrátivšimu se ze služby válečné, postoupila ordinační místnosti, které po dobu jeho nepřítomnosti obývala. — Ochrana nájemníků nesahá tak daleko, by činila bezúčinným výpovědní právo podle § 7 č. 5 pouze proto, že si pronajimatel může nalézt v cizím domě byt. — I značná ujma, plynoucí z ponechání nájemní smlouvy v platnosti pro manžela pronajimatelky, může býti ujmou po rozumu § 7 č. 5.

(Rozh. ze dne 26. března 1919, Rv II 132/19.)

Manželka lékaře, který, vrátiv se ze služby vojenské, chtěl ve svých dřívějších ordinačních místnostech, nacházejících se v domě jí vlastním,

znovu zahájit lékařskou praxi, vypověděla dne 28. listopadu 1918 z jednoho bytu nalézajícího se v tomtéž domě nájemníka, tvrdíc, že potřebuje bytu toho sama nutně proto, že bydlela po dobu, kdy její manžel konal službu válečnou, pouze v jeho ordinačních místnostech, ve kterých bude manžel zase praxi vykonávati, a že by utrpěla značnou ujmu, kdyby nájemní smlouva byla ponechána v platnosti. K námitkám nájemníkovým zrušili oba nižší soudové (okresní soud Brno-město a zemský soud v Brně) tuto výpověď a odvolací soud uvedl ve svých důvodech: Z přednesu žalující strany vychází na jevo, že vypověděného bytu nutně nepotřebuje. Tvrdí sice, že bytu nemá, připustila však, že bydlí dosud v ordinačních místnostech svého manžela; ovšem uvedla, že místností těch více užívati nemůže, ježto by v nich jinak její manžel nemohl vykonávati lékařskou praxi. Z toho vychází jen tolik, že bytu potřebuje, nikoliv však též, že potřebuje právě bytu vypověděného. Žalobkyně musila počítati s návratem svého chotě z vojenské služby a měla tedy dosti času, by se postarala o byt jiný; neučinila-li tak a nemá-li nyní bytu, zavinila si to sama; utvořiti si vlastním zaviněním důvod k výpovědi nelze. Jinak by tomu bylo, kdyby žalobkyně při nejlépeší snaze jiného bytu naléztí nemohla. To však ve stolici prvé ani netvrdila. Z jejího přednesu, že lze najíti v místě byt, a ze skutečnosti, že žalovanému byt, ovšem dražší, sama vyhledala, jde naopak na jevo, že možnost tu má. Náhled její, že má-li sama vlastní dům, a potřebuje-li v něm bytu pro sebe, nemůže býti nucena, hledati byt v domě jiném a že může proto dáti výpověď jednomu ze svých nájemníků, není po dobu platnosti nařízení o ochraně nájemníků správný. Nařízení to jest normou sociálně politickou, která ukládá vlastníku domu vzhledem k mimořádným poměrům, vyvolaným válkou v zájmu širokých vrstev obyvatelstva jistá břemena, kterými trpí také jiné společenské třídy. Jediné rozhodující jest tu odpověď na otázku, zda pronajimatelka potřebuje předmětu nájmu pro sebe. Toho však žalobkyně nedokázala a neměl proto prvý soudce ani příčiny, obírat se otázkou škody, kterou by utrpěla, kdyby nájemní smlouva zůstala v platnosti. Po této stránce uvedla sice žalobkyně, že by její manžel utrpěl nenahraditelnou škodu, kdyby zůstala bydliti v jeho ordinačních místnostech a on v nich nemohl vykonávati svou lékařskou praxi. Škoda, kterou by však její manžel utrpěl, jest pro tento spor nerozhodná, poněvadž není v přímé souvislosti s ponecháním posavadní nájemní smlouvy v platnosti. Značnou škodu, kterou by sama utrpěla, však ani netvrdila, natož dokázala. Nepřipustil tedy prvý soud právem důkazů o výši nabídnutých.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalobkyně a, zrušiv rozsudek soudu odvolacího, uložil tomuto, aby spor znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolatel uplatňuje dovolací důvody § 503 č. 2, 3 a 4 c. ř. s. Pokud jde o důvod č. 4, spočívá rozhodnutí odvolacího soudu na právním názoru, že podle § 7 č. 5 min. nař. ze dne 17. prosince 1918 č. 83 Sb. z. a n. má pronajimatel teprv tehdy důležitý důvod k výpovědi, pakli prokáže, že potřebuje právě toho bytu pro sebe, na něž se výpověď vztahuje, a že nelze v místě vůbec najmouti byt jiný. Tomuto názoru odvolacího soudu

nelze přisvědčiti. Citované min. nařízení o ochraně nájemníků jest nařízením významu sociálního, které má nájemníky chrániti před výpovědmi pronajímatelů z důvodů malicherných a nedostatečných. § 7 cit. nař. ustanovuje výslovně, že pronajímatel může výpověděti nájemní smlouvu jen z důležitých důvodů, a uvádí dále, které důvody dlužno pokládati za důležité, aniž by je taxativně vypočítával. Č. 5 tohoto § uvádí za důležitý důvod, potřebuje-li pronajímatel nutně nájemního předmětu pro sebe a utrpěl-li by značnou ujmu, kdyby smlouva nájemní byla ponechána v platnosti. V daném případě jde tedy o otázku, zda žalobkyně bytu žalovaného nutně potřebuje a utrpěla-li by značnou ujmu, kdyby smlouva nájemní se žalovaným zůstala v platnosti. Dovolací soud je toho názoru, že ochrana nájemníků nesahá tak daleko, aby pronajímatel sám byl nucen hledati si byt jinde, než ve svém domě, i kdyby tu byla možnost naléztí byt jinde, a že stačí, pakli prokáže, že bytu potřebuje a že by mu hrozila jinak značná ujma. Okolnosti, týkající se těchto dvou podmínek výpovědi, uvedla žalobkyně již před soudem první stolice a měl tudíž soud odvolací jimi se zabývat. Pokud se týče ujmy, kterou by utrpěla, tvrdila žalobkyně před soudem první stolice, že by její manžel, povoláním lékař, utrpěl nenahraditelnou škodu, kdyby lékařskou praxi nemohl vykonávat v ordinacních místnostech, kterých by ona užívala dále za byt. Dle názoru odvolacího soudu není tato škoda v příčinné souvislosti s ponecháním nájemní smlouvy, uzavřené se žalovaným, v platnosti. Názor tento však není správný; neboť hrozí-li značná ujma manželu žalobkyně, který dle obč. zákonníku jest k výživě rodiny v první řadě povolán (§ 91 obč. zák.), stihá tato ujma i žalobkyni a jest tu tedy příčinná souvislost s ponecháním zmíněné nájemní smlouvy v platnosti, nehledí-li se ani k tomu, že by změna ordinacních místností, od jichž vhodné polohy ve větším městě závisí často i výnosnost praxe lékařské, zvláště když jedná se o znovuzahájení praxe v místnostech, kde se již provozovala a kam si obecnost navyklo již choditi, měla eventuelně v zápatí ujmu, která by zase stihala žalobkyni společně s jejím manželem. Spočívá proto rozsudek odvolacího soudu na nesprávném právním posouzení a jest tudíž dán důvod dovolací § 503 č. 4 c. ř. s. Poněvadž pak zjištění skutková odvolacího soudu o rozhodných okolnostech nejsou dostatečná, by dovolací soud ve věci samé rozhodl, nezbyvalo než rozhodnouti, jak shora uvedeno, při čemž se podotýká, že na odvolacím soudu jest, aby provedl kromě zjištění, pokud jde o otázku značné ujmy a nutné potřeby bytu, i zjištění ohledně okolností žalovaným tvrzené, že jemu náleží výpověď čtvrtletní a nikoliv čtrnáctidenní. V důsledku toho netřeba se zabývatí dalšími dovolacími důvody § 503 č. 2 a 3 c. ř. s.

Čís. 108.

Předpis § 7a nařízení ministra sociální péče a ministra spravedlnosti ve srozumění s ostatními účastněnými ministry ze dne 17. prosince 1918 čís. 83 Sb. z. a nař. o ochraně nájemců nemá místa, podán-li již přede dnem působnosti tohoto nařízení (28. prosince 1918) návrh na vyklizení (odevzdání) nebo převzetí najatého předmětu, byl i o návrhu tom do té doby nebylo ještě právoplatně rozhodnuto.

(Plenární rozhodnutí ze dne 1. dubna 1919, Pres. 281/19.)

Právě naznačená otázka zodpověděna nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 19. února 1919, Rv II 73/19 kladně, v usnesení ze dne 5. března 1919, R II 31/19 záporně. I přikázána prvním presidentem nejvyššího soudu senátu plenárnímu, jež usnesl se na shora uvedené zásadě, vycházející při tom z těchto

ú v a h :

Nutnost ochrany nájemců, podmíněná zájmy veřejnoprávními, zrodila ministerské nařízení ze dne 26. ledna 1917 čís. 34 ř. z., které později nahrazeno min. nařízením ze dne 20. ledna 1918 čís. 21 ř. z. Obor působnosti tohoto min. nařízení byl sice u srovnání s oním značně rozšířen jak místně tak i věcně, ale teprve do min. nařízení ze dne 17. prosince 1918 čís. 83 Sb. z. a n., obsahově totožného s min. nařízením ze dne 26. října 1918 čís. 283 ř. z., byly pojaty nájemní smlouvy, zanikající dle § 1113 obč. zák. bez podání výpovědi již uplynutím času. Kdežto ona dvě nařízení chránila nájemce v podstatě ve dvou směrech, obmezujíce jednak zvýšení nájemného, jednak možnost výpovědi, takže již pojmově vztahovala se jen k nájůmům, na neurčitou dobu uzavřeným, k jichž rozvázání třeba výpovědi, byly min. nařízením ze dne 17. prosince 1918 čís. 83 Sb. z. a n. (§ 7a) nájemní smlouvy, zanikající projitím času bez výpovědi, jichž smluvná doba převyšuje půl roku, za dalších podmínek § 7a na roveň postaveny nájemním smlouvám na neurčitou dobu uzavřeným, čímž ochrana nájemců i na ně rozšířena. Min. nařízením ze dne 20. ledna 1918 čís. 21 ř. z., jež dle § 21 odst. 1 min. nařízení ze dne 17. prosince 1918 čís. 83 Sb. z. a n. pozbylo platnosti dnem 28. prosince 1918 (dnem účinnosti posléz řečeného min. nařízení), obsahovalo ve svém § 22 též předpis, že jeho § 7 (obmezení práva výpovědního) dlužno použití také na výpovědi, které v den jeho vyhlášky již byly dány, ale nestaly se ještě právoplatnými. Tím bylo určitě vysloveno, že i ve sporech do dne 22. ledna 1918 právoplatně nerozhodnutých platí na místě dřívějšího min. nařízení č. 34/1917 ř. z. již nové nařízení, jehož donucovací ráz byl tím zdůrazněn. Důvodem tohoto opatření bylo asi, že min. nařízením ze dne 26. ledna 1917 čís. 34 ř. z. o ochraně nájemců neplatilo ve všech obcích bývalého Rakouska, a měla proto súčasněná ministerstva zájem na tom, aby od určitého dne byla ochrana nájemců v celém bývalém Rakousku upravena jednotně. Takovéhoho ustanovení ministerské nařízením ze dne 17. prosince 1918 čís. 83 Sb. z. a n. ohledně nájemních smluv. na určitou dobu uzavřených, neobsahuje, za to však v odstavci 4 svého § 21 o přechodných ustanoveních nařizuje podstatně totéž pouze při novém svém předpisu o výpovědi podnájmu jednotlivých součástí bytu, užívaného hlavním nájemcem samým, předpisujíc, že v tom případě jest použití ustanovení jeho § 7, a to i tehdy, byla-li výpověď v den vyhlášky nařízením (23. prosince 1918) již dána, ale dosud právní moci nenabyla. Odstavec první § 21 posléze dotčeného ministerského nařízení, ovšem všeobecně, nařizuje, že pátým dnem po jeho vyhlášení, kdy jeho účinnost nastává, pozbývá platnosti min. nařízení ze dne 20. ledna 1918 čís. 21 ř. z., ale má význam jen potud, pokud ostatní předpisy v něm zahrnuté neobsahují jiných přechodných ustanovení, ježto nelze onen od-

stavec posuzovati odděleně od ostatních, nýbrž dlužno dbát; všech odstavečů § 21 jako celku. A tu z jednotlivých odstavců jest patřno, že tvůrčové nového nařízení, mají-li na zřeteli zásadu v § 5 obč. zák. vytčenou; že zákony zpravidla nepůsobí zpět, vyslovili, probavše všechny jeho předpisy, přesně, pokud má nové nařízení zpětně působiti. Tak se vyslovili jmenovitě o § 2b, § 6 odst. 2, § 7 a nepřehlédli ani § 7a, o němž pojednali v odstavci 5 § 21. stanovivše pouze jistou úlevu, byl-li opomenut do dne vyhlášky výpovědní termín v místě obvyklý, nevzali však zřetel k případu, že prohlášení nájemcovo, že v nájmu nechce pokračovati, anebo žádost pronajímatelova o zrušení nájmu ve smyslu § 7a staly se sice do dne 28. prosince 1918, ale nenabýly do té doby právní moci. Následkem toho dlužno za to míti, že tvůrčové citovaného min. nařízení nechtěli vydati a úmyslně nevydali předpisu o zpětném působení § 7a. Z té okolnosti pak, že v § 21 odst. 4 min. nařízení ze dne 17. prosince 1918 čís. 83 Sb. z. a n. stanovena ohledně výpovědi podnájemních smluv, jimž právě tak jako nájemním smlouvám zanikajícím uplynutím času bez výpovědi, dostalo se ochrany teprve cit. min. nařízením, výjimka ze zásady § 5 obč. zák., nelze usuzovati, že by téhož výjimečného ustanovení bylo lze použiti i na rozvázání nájemních smluv, uvedených v § 7a cit. min. nařízení; neboť zpětná působnost nového zákona jest, hledíc k § 5 obč. zák., výjimkou, již náleží přesně vykládati a jež nepřipouští obdobného použití. Ani zákonodárného důvodu předpisů o ochraně nájemců, spočívajících v důležitých ohledech veřejnoprávních, nelze se pro opačný názor dovolávati. Jest sice pokládati za jisté, že ustanovení ta mají ráz nepomíjitelných předpisů právních, ale při právních normách, patřících do oborů tak zvaného »jus cogens«, dlužno v podstatě rozeznávati dvě skupiny. Jsou to jednak zákazy, pokud se týče příkazy, vztahující se na jednáni povahy obecně škodlivé; jež mají nadále býti vůbec a nadobro zamezena, jednak předpisy mající slušný zřetel k soukromému zájmu jednotlivců, jimž se ostatek ponechává na vůli, chtějí-li použití dobrodini zákona čili nic, aniž by, nepoužijí-li ochrany zákona, trpělo tím veškerenstvo, pokud se týče jeho morální nebo jinaké zájmy. Není pochyby o tom, že předpisy o ochraně nájemců, jimiž smluvní volnost, jinak s hlediska povšechnosti nezávadná, byla z důvodů sociálně politických na prospěch nájemců obmezena, náležejí do skupiny poslednější. To vysvětluje již z toho, že předpisy o ochraně nájemců nebrání nájemci, by dohodou nájemní poměr předčasně zrušil, a také výpověď pronajímcem proti těmto předpisům nájemci daná, nepodal-li včas proti ní námitek, stane se proti němu účinnou a vykonatelnou. Soukromoprávní ráz chráněného zájmu zde oproti sociálně politickému důvodu převládající dochází taktó ochrany jen potud, pokud dotčený účastník právě si přeje býti chráněn, jeho soukromý zájem nestane se pro právní ochranu mu poskytnutou zájmem veřejným. Poněvadž se zde tedy v pravdě nejedná o absolutní ochranu zájmů veřejných, nerozumí se samo sebou zpětná účinnost ochranných předpisů; táž musí, má-li nastati, býti zákonem zvlášť stanovena. Proto při nájemních smlouvách na určitou dobu uzavřených (§ 1113 obč. zák.), jejich smluvní doba převyšuje půl roku, dlužno vzhledem k tomu, že takovéhoho předpisu o zpětné působnosti, jak bylo shora dovoďeno, není; trvati v zájmu právní jistoty a ochrany důvěry v platné zákony na zásadě, že, jde-li o rozhodování o návrhu na vyklizení (ode-

vzdání) nebo převzetí takovouto smlouvou najatého předmětu, podaném před 28. prosincem 1918, ale do té doby právní moci nenabývším, má soud prvě stolice jen zkoumati, zda nárok neb obrana byly důvodnými, hledíc ku právnímu stavu v čas zahájení rozepře platícimu, a soud rozhodující o opravných prostředcích smí jen prozkoumati, zda rozhodnutí nižší stolice vyhovovalo tehdejšímu právnímu stavu. Pokud by se konečně při srovnávání jednotlivých nařízení o příroči chtělo poukazovati na jakousi obdobu a hledati v ní oporu pro názor opačný, nelze to pokládati za důvodné, ježto při nařízeních o příroči postupováno právě směrem opačným. Nebo prvním nařízením o příroči ze dne 31. července 1914 čís. 123 ř. z. bylo zásadně stanoveno, že se splatnost pohledávek; vzešlých přede dnem 1. srpna 1914, odkládá, kdežto následujícími nařízením bylo toto obmezení práv věřitelských pohnáhlu seslabováno; naproti tomu při nařízeních na ochranu nájemců byla ochrana nájemců postupně sesilována a teprve do třetího nařízení pojata i ochrana nájemních smluv na určitou dobu končících bez výpovědi, kdežto dřívější nařízení se této otázky vůbec netýkala.

Čís. 109.

Po zákonu není závady proti žádosti, by v Čechách zápisy do obchodního rejstříku staly se v jazyku českém i německém a, by zejména dosaďadní jednojazyčné zápisy byly dodatečně provedeny též v druhém jazyku.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1919, R I 110/19.)

Žádosti firmy A, by zápisy, v obchodním rejstříku při této firmě jazykem německým již provedené, staly se nyní též jazykem českým, rejstříkový soud (obchodní soud v Praze) nevyhověl, vycházeje z těchto uvaž: § 10 nař. min. vnitra a spravedlnosti ze dne 19. dubna 1880 č. 14 z. z., jež dosud zrušeno nebylo, předpisuje, že zápisy do obchodního rejstříku vykonati se mají v řeči ústní neb písemné opovědi, pokud se týče usnesení o ní vydaného. Zápisy tyto, vyjma zápisy, znění firmy se týkající, mají se ale diti jen v jediné řeči, ve které usnesení, zápisu svědčící, vydáno bylo. V daném případě jsou veškeré sloupce, jichž opětý zápis se navrhuje, již v jazyce německém zapsány, pročež opětý jich zápis, pokud se netýká znění firmy, ať v jazyce německém, ať v jazyce českém — se jeví býti nepřipustným, ježto nejsou ani novou změnou ani dodatkem zápisů již provedených. — Rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) nedal stížnosti firmy místa. Důvody: Soud rejstříkový správně se dovolává ministerského nařízení ze dne 19. dubna 1880 č. 14 ř. z., z jehož § 10, ustanovujícího, že zápisy do knih pozemkových a do obchodního rejstříku diti se mají v jazyku podání, plyne, že zápisy tyto prováděti se mají jen v jednom jazyku zemském, což účelu rejstříku obchodního právě tak jako knih pozemkových úplně vyhovuje. Výjimku činí pouze znění firmy, ježž zápis v různých jazycích ve smyslu výnosu ministerstva spravedlnosti ze dne 18. ledna 1883 čís. 20.176 jest připustný, ač-li ovšem v těchto různých jazycích od sebe se liší, čehož v tomto případě není.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou předchozích stolic a uložil rejstříkovému soudu, by, nehledě k důvodu, pro zamítnutí žádosti uvedenému, o ní znovu rozhodl.

Důvody:

Účelem rejstříku obchodního jest, jisté právní skutečnosti, obchodních živností se týkající, v stálé patrnosti chovati a u veřejnost uvéstí (čl. 12 až 14 obch. z., §§ 11—18 uv. z.). Tomuto účelu hovějí lépe zápis v obou jazycích v zemi obvyklých nežli omezení zápisů na jediný jazyk, tak jako užívání firmy dvojjazyčné také v rejstříku obchodním zápisem obojího znění výrazu dochází. Zákonem není zakázáno zapisovati tytéž záznamy v obou řečech. Nařízení ze dne 19. dubna 1880 č. 14 z. z., řeší v § 10 pouze otázku, ve které řeči se má státí zápis do rejstříku, předpokládajíc, že nebylo žádáno o užití určitého jazyka nebo snad obou zemských jazyků, neboť neobsahuje toto ustanovení výslovného předpisu, že zápis pouze v jedné řeči musí býti proveden. Pozdější nařízení o užívání zemských jazyků v úřadech ze dne 24. února 1898 č. 16 z. z. určuje, kterého jazyka užívati mají úřady jako jazyka služebního a v § 13 stanoví, že soudy, s jejichž řeči služební se neshoduje řeč žádosti o zápis do knih veřejných a rejstříků, provéstí mají zápis v řeči žádosti a připojití mají překlad v řeči služební, k němuž též při výtazích zřetel bráti dlužno. Toto nařízení bylo nařízením ze dne 14. října 1899 č. 59 z. z. zrušeno. Z toho však nenásleduje, že mezi ustanovením § 13 nařízení z roku 1898 a § 10 nařízení z 19. dubna 1880 č. 14 z. z. byl zásadní rozpor a že obnovením stavu právního tímto posledním nařízením (z r. 1880) zavedeného stal se zápis do rejstříku ve dvou jazycích nepřipustným. Dlužno ovšem přisvědčiti, že zpravidla dostačí účelům rejstříku jediný zápis, pouze v jedné řeči vykonaný, a že též ohledy na zbytečné rozmnožování práce a nepřehlednost rejstříku, kdyby tytéž zápisy v různých řečech v různých dobách provedené obsahoval, neodporučují, aby žádostem za takové rozmnožování zápisů bylo vyhověváno. Má-li však býti zodpověděna otázka, zdali zákon zakazuje takové zápisy a bylo-li tedy zamítnutí návrhu po zákonu správné či protizákonné (§ 16 pat. z roku 1854) nezbyvá nežli prohlásiti odepření žádaných zápisů v jazyku českém za protizákonné, pročež dovolacímu rekursu bylo vyhověno způsobem shora uvedeným.

Čís. 110.

Podmínky nároku dle § 1042 obč. zák. proti domovské obci na náhradu nákladu učiněného za ni na výživu a ošetření chudé a nemocné příslušnice obce.

Připustnost pořadu práva pro uplatňování takového nároku.

Povinnost soudu, opatřiti si dle §§ 180 a 182 c. ř. s. skutkový základ pro rozhodnutí, i když byla příslušná neúplnost řízení vytýkána teprve při ústním odvolacím líčení.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1919, R I 116/19.)

Ujav se chudé a nemocné příslušnice žalované obce Františky F. a poskytav jí po 3 léta výživu a ošetření, domáhal se žalobce z důvodu § 1042 obč. zák. na žalované obci náhrady nákladu, který za ni učinil a který obec byla povinna dle platných zákonů, t. j. dle zák. ze dne

3. prosince 1863, č. 105 ř. z. a ze dne 3. prosince 1868, č. 59 z. z. učiniti sama. Mimo nepřipustnost pořadu práva namítala žalovaná obec, že zákonnou svou povinnost splnila, plativši Františce F., třeba že do její rukou, měsíční chudinskou podporu ve výši 6, 8 a později 12 K. — Prv ý s o u d (krajský soud v Chrudimi) žalobu zamítl. Pokud jde o otázku připustnosti pořadu práva, poukázal na rozhodnutí říšského soudu ze dne 18. ledna 1906, č. 514 z 1905, uveřejněné ve Věstníku ministerstva spravedlnosti, ročník 1906, ve věci uvedl pak mezi jiným ve svých důvodech: Dlužno předem rozhodnouti otázku, zda žalovaná obec placením zjištěných chudinských podpor Františce F. v roku 1916, 1917, 1918 skutečně splnila povinnost uloženou jí zákonem ze dne 3. prosince 1868, č. 59 ř. z. a ze dne 3. prosince 1863, č. 105 ř. z. Dle ustanovení těchto zákonů jest obec povinna pečovati jen o to, co chudým jest nevyhnutelně třeba (§ 1 zák. z 3. prosince 1868, č. 59 z. z.), obci přísluší rozhodovati o tom, jak chce své chudé opatřovati, chudý nemá naprosto práva žádati tu neb onu pomoc a každý, kdo by opatřením obce ve věcech chudinských byl stížen, má právo si stěžovati u okresního výboru (§§ 11 a 35 cit. zemsk. zák.). Žalobce však opravného prostředku proti výši podpory žalovanou vyměřené nepodal, ačkoliv o vyměření podpory věděl, a nestěžoval si, když náhrada jím za dopravu Františky F. do nemocnice a zpět na 45 K účtovaná upravena byla žalovanou na 32 K, kterýžto peníz byl vyplacěn, odměna pak účtovaná za ošetřování penízem 38 K nebyla vůbec upravena a vyplacena. Poněvadž tedy žalobce opravnými prostředky nedomáhal se zvýšení vyměřené podpory a poněvadž v žalobě ani při ústním jednání neuvedl zevrubně okolností, ze kterých by bylo zřejmo, že příspěvky obce nestačily na výživu Františky F., ježto táž sama nemohla si nic opatřiti a vydělati, že tedy byla ku každému výdělku naprosto nezpůsobilou, neprokázal žalobce další podmínky žalobního nároku, že onen náklad jím tvrzený a podnikaný na výživu a ošetřování Frant. F. byl nutným a že by jej tedy žalovaná obec jako obec domovská byla povinna dle řečených zákonů nahraditi. — O d v o l a c í s o u d (vrchní zemský soud v Praze) vyhověl odvolání žalobcovu a, zrušiv rozsudek prvního soudu, odkázal věc tomuto, by jí znovu projednal a rozhodl. Námitku nepřipustnosti pořadu práva zamítl z důvodů uvedených prvním soudem. Věcný svůj výrok pak odůvodnil takto: Dovolává se § 1042 obč. zák. tvrdí žalobce, že, ujav se chudé, nemocné příslušnice žalované obce a opatřiv jí výživu a ošetření, učinil tento náklad za žalovanou obec. Náleželo tedy vzíti na přetřes důkazy v ohledu tomto nabízené a zjištění, zdali Františka K. v době, za níž účtováno, byla k výdělku naprosto neb jak dalece nezpůsobilá, zda příspěvky poskytované jí obcí na výživu její nestačily a zdali vše, resp. co z částek žalobcem účtovaných byl náklad nutný a v zájmu žalované obce za ni učiněný. Nelze přehlédnouti, že, byť i obec byla povinna opatřovati své chudé příslušníky, vztahuje se tato povinnost jen na péči o to, čeho jest chudým nezbytně potřebí (§ 1 zák. ze dne 3. prosince 1868, č. 59 z. z.) a zavírá v sobě toliko závazek, dávati jim potřebnou výživu a poskytnouti jim ošetření v případě nemoci (§ 24 zák. ze dne 3. prosince 1863, č. 105 ř. z.), a mimo to, že povinnost ta nastává jen, pokud vlastní jejich jmění a způsobilost k výdělku nestačí (viz § 1 prv. cit. zák.), pokud tedy chudý podle § 26 cit. zákona z roku 1863 svým vlastním přičiněním si nemůže zjednati potřebné výživy. Kdo

proto, třeba jen s námahou, výživu potřebnou vlastními silami si opatřit může, nemá nároku na trvalé a úplné zaopatření chudinské, ba obec může dle § 26 cit. zákona z roku 1863 chudého, který se o opatření uchází, i prostředky domcovacími přídržeti, by konal příhodnou práci. Náleželo tedy žalobci, by prokázal účtovaný náklad, a podle §§ 178, 180 odst. 3, 182 a 184 c. ř. s. bylo povinností soudu, by na to naléhal. Jelikož takto potřebného podkladu pro důkladné posouzení rozepře zde není, nezbyvalo, než učiniti opatření shora uvedené.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalované obce.

Důvody:

Žalobce před procesním soudcem první stolice výslovně uplatňoval nárok dle § 1042 obč. zák., tvrdě, že žalovaná obec povinna jest starati se o chudou a nemocnou svou příslušnici Františku F., nésti náklady její výživy i jejího ošetřování a tedy nahraditi je žalobci, jemuž vzešly. Vzhledem na ustanovení § 42 j. n. a §§ 240 odst. 3, 477 č. 6 i 503 č. 1 c. ř. s. sluší především zodpověděti otázku, lze-li žalobní nárok na základě uvedeného právního důvodu uplatňovati pořadem práva čili nic. Otázku tuto zodpověděti jest kládně, poněvadž nejde o nárok Františky F. jako osoby chudé proti žalované obci podle zákonů ze dne 3. prosince 1863 č. 105 ř. z. a ze dne 3. prosince 1868 č. 59 z. z., nýbrž o nárok osoby třetí, neupravený uvedenými právními zákony, zakládající se na § 1042 obč. zák., tudíž o nárok soukromoprávní (čl. 1 uvoz. zák. k c. ř. s.). Následkem toho jest procesní soud, příslušný ku provedení tohoto sporu, také příslušným k rozhodování o všech prejudiciálních otázkách, na nichž závisí rozhodnutí o nároku hlavním, zejména tedy též o tom, zdali by ve smyslu § 1042 obč. zák. žalovaná obec byla bývala povinna náklad, jehož náhrady žalobce se domáhá; učiniti sama, dotyčně, zdali a pokud žalovaná obec jako domovská obec Františky F. byla povinna poskytovat této své chudé příslušnici podporu chudinskou. Není totiž zákona, který by v této příčině omezoval výjimečně příslušnost řádných soudů. Zejména neobsahují omezení takového zákony svrchu uvedené z roku 1863 a 1868, podle § 190 c. ř. s. pak jsou soudy toliko oprávněny, nikoliv však povinny, v případech tam uvedených vyčkati příslušného rozhodnutí jiných úřadův o právních poměrech sporných a pro rozhodnutí ve věci hlavních důležitých; vždyť taková rozhodnutí o předběžných otázkách, učiněná soudem procesním, nemohou nabýti právní moci ve smyslu § 411 c. ř. s., nejsou obsažena v nálezu rozsudečném, nýbrž toliko v důvodech rozhodovacích k němu připojených. Náleží tudíž procesnímu soudu, by samostatně rozhodl o tom, jsou-li zde podmínky § 1042 obč. zák. vzhledem na ustanovení výše uvedených zákonů z r. 1863 a 1868. Žalobce sice v první stolici neuváděl skutečností rozhodných pro rozřešení otázky, zdali a pokud žalovaná obec byla povinna poskytovat Františce F. chudinskou podporu, a zejména, zdali byla povinna učiniti náklad, jež učinil žalobce na její výživu a ošetřování; žalobce v těchto směrech též nenabídl důkazů potřebných. Tím však nepozbyl práva učiniti tak dodatečně; soud první stolice jest podle §§ 180, 182, 276 a 277 c. ř. s. povinen pečovati o náležité doplnění řízení, jež v uvedených směrech zůstalo neúplným. Okolnost, že žalobce v řízení odvolacím, nikoliv už v odvolacím spise,

nýbrž teprve při ústním přelíčení vytkl, že řízení zůstalo v uvedených směrech neúplným, nezbavila odvolací soud povinnosti, by, jak tento soud skutečně učinil, zrušil dle odvolacího návrhu žalobcov rozsudek prvního soudce a vrátil dle § 496 c. ř. s. věc procesnímu soudu první stolice k dalšímu jednání i vynesení nového rozsudku; neboť podle tohoto § 496 státi se tak musí, když, jak tomu jest v tomto případě, nelze bez doplnění řízení rozhodnouti spolehlivě o návrzích odvolacích podle 1. odstavce § 462 c. ř. s. Rozhodnutí takové nebylo zde možno; neboť první soudce zjistil toliko, že žalovaná obec poskytovala Františce F. chudinskou podporu určitými obnosy peněžitými, neopatřil však skutkového základu pro rozhodnutí, zdali podpora ona vyhovovala ustanovením výše uvedených zákonů z r. 1863 a 1868, zejména §§ 24 a 26 zákona říšského a § 1 zákona zemského. Žalobce, nezakročiv opravnými prostředky podle § 35 zem. zák. z r. 1868, nepozbyl svého nároku, pokud tento zákonem jest odůvodněn. V odpor vzaté usnesení soudu odvolacího tudíž odpovídá věci i zákonu.

Čís. 111.

Prozatímní odvolání jednatele z jednatelství dozorčí radou po rozumu § 32 odst. 4 zákona o společnostech s o. r. ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z. není předmětem zápisu do rejstříku.

Jednatele společnosti s o. r., jemuž jako takovému svěřeno společenskou smlouvou řízení závodu, lze odvolati z říditelství závodu jen za týchž podmínek, jako z jednatelství sama.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1919, R I 117/19.)

Dozorčí rada firmy A, společnosti s r. o., usnesla se ve své schůzi dne 28. listopadu 1918, že suspenduje Josefa B. z funkce ředitele závodu jmenované firmy a že svolá bez prodlení mimořádnou valnou hromadu, na jejíž programu byla též zpráva o této suspensi a o odvolání Josefa B. z úřadu jednatelského. V této valné hromadě, konané dne 13. prosince 1918, nebyly tyto zprávy a návrh na odvolání Josefa B. z úřadu jednatelského schváleny většinou, předepsanou ustanovením § 13 společenské smlouvy. Na to usnesla se dozorčí rada ve své schůzi ze dne 11. ledna 1919 na tom, že se Josef B. zbavuje jednatelství a funkce ředitele závodu a že za příčinou dalšího vedení obchodu oprávnění jsou k zastupování společnosti ostatní čtyři jednatele. K žádosti dozorčí rady zapsána pak rejstříkovým soudem (obchodní soud v Praze) při firmě společnosti tato změna: »Usnesením dozorčí rady ze dne 11. ledna 1919 byl jednatel Josef B. odvolán a vymazuje se. K zastupování společnosti jsou prozatím oprávněni kteříkoli dva z ostatních čtyř jednatelek a děje se znamenání firmy kolektivně tak, že pod znění firmy připojí své podpisy společně dva z ostatních čtyř jednatelek. Odporující tomu zápisy se vymazují.« Zároveň uloženo dozorčí radě, by konečná úprava zastupování společnosti byla do tří měsíců řádně k zápisu do rejstříku opovězena. K stížnosti jednatele Josefa B. změnil rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) usnesení rejstříkového soudu v ten smysl, že se návrh ze dne 7. ledna 1919, by suspense Josefa B. z funkce jednatelské v obchod-

ním rejstříku byla poznamenána a návrh dozorčí rady firmy A., společnost s r. o., by do obchodního rejstříku při téže firmě bylo zapsáno, že Josef B. byl usnesením dozorčí rady ze dne 11. ledna 1919 zbaveni jednatelství a funkce ředitele závodu, zamítá. Následkem toho zrušeno z moci úřední též usnesení v odpor vzaté potud, pokud jím nařízen byl zápis další změny, že k zastupování společnosti jsou prozatím oprávněni kteříkoliv dva z ostatních čtyř jednatelů, že se děje znamenání firmy kolektivně tak, že pod znění firmy připojí své podpisy společně dva z ostatních čtyř jednatelů, a že odporující tomu zápisy se vymazují. Soudu rejstříkovému uloženo obnovení zápisu vymazaného. **Důvody:** Dle § 32 odst. 4 zákona ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z. jest dozorčí rada oprávněna zbavití jednatele jednatelství, musí však bez prodlení svolati dle odst. 5. téhož paragrafu valnou hromadu společníků, kteréž jedině dle § 16 citovaného zákona a §§ 13 a 22 spol. smlouvy přísluší právo, většinou nejméně tři čtvrtin odevzdaných hlasů o odvolání jednatele z jeho úřadu se usnésti. Z toho plyne, že opatření dozorčí rady týkající se zbavení (suspense) jednatele z funkce jednatelské jest jen provisorní a že usnesení definitivní o tom, má-li jednatel býti odvolán, přísluší valné hromadě společníků. Je-li tedy usnesení dozorčí rady ze dne 11. ledna 1919 o zbavení Josefa B. funkce jednatelské opatřením ve smyslu odstavce 4. § 32 zákona ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z., jest bezúčinným jednak proto, že též návrh dozorčí rady již na valné hromadě společníků ze dne 13. prosince 1918 kvalifikovanou většinou schválen nebyl, jednak proto, že v tomto novém usnesení nebyla dle předpisu odstavce 5. § 32 zákona o spol. s r. o. svolána bez průtahu nová valná hromada společníků. Znamená-li ale toto nové usnesení ze dne 11. ledna 1919 odvolání Josefa B. z úřadu jednatelského dle § 16 citovaného zákona, jak také usnesením v odpor vzatým do rejstříku bylo zapsáno, jest ono nové usnesení dozorčí rady neplatným, poněvadž dle citovaných již ustanovení zákona o společnostech s r. o. a společenské smlouvy o odvolání jednatelů usnášeti se může pouze valná hromada společníků. Následkem toho není ani návrh ze dne 7. ledna 1919 na zápis suspense Josefa B. s funkce jednatelské vzhledem k tomu, že tato suspense na valné hromadě ze dne 13. prosince 1918 předepsanou většinou schválena nebyla, ani nový návrh dozorčí rady ze dne 12. ledna 1918 na zápis odvolání Josefa B. z jednatelství do obchodního rejstříku odůvodněn, pročez slušelo stížnosti Josefa B. vyhověti a usnesení v odpor vzaté změnit v tom smyslu, že se návrhy ty zamítají.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu dozorčí rady nevyhověl.

Důvody:

Dle § 32 zákona ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z. má dozorčí rada právo zbavití jednatele společnosti s r. o. povinností jejich a opatření čeho třeba k prozatímnímu dalšímu vedení obchodů. Takové opatření dozorčí rady jest pouze prozatímní a proto musí dozorčí rada bez prodlení svolati valnou hromadu, kteréž dle § 16 cit. zák. výhradně přísluší odvolati ustanovení jednatelů. Zákon neukládá dozorčí radě povinnost, by takové prozatímní opatření přihlížela k zápisu do obchodního rejstříku a poněvadž

nemá téhož významu, jako odvolání zřízení jednatele, nedá se vykládati jako změna poměrů, jež by zápisu dle § 17 cit. zákona (odst. 2) a čl. 45 obch. z. podléhala. Z uvedeného práva opatření nutných k dalšímu provozování obchodů neplyne oprávnění dozorčí rady měnití ustanovení smlouvy společenské o tom, kdo a jak má podepisovati firmu. Právem tedy byl zamítnut návrh na poznamenání opatření dle § 32 cit. z. v rejstříku obchodním. Jednatel Josef B. nebyl jako pouhý zmocněnec povolán k řízení závodu jako ředitel, nýbrž jest v § 13 smlouvy společenské ustanoven jednatelem a v této vlastnosti jemu svěřeno řízení. Není tedy možno odlučovati jeho funkci říditelem, pokládati ji za zvláštní zmocnění a vykládati § 13 smlouvy společenské tak, že vyžaduje odvolání jednatele Josefa B. jako takového většinu $\frac{3}{4}$ hlasů ve valné hromadě odevzdaných, nikoliv ale odvolání jeho z působnosti říditelem. Stalo-li se usnesení, o jehož zápis bylo žádáno, formálně platně čili nic, musí posuzovati soud rejstříkový a vytýká tedy dovolací rekurs neprávem, že nepřisluší soudu tomu přihlížeti k meritorní otázce. Meritorní otázku, zda opatření dozorčí rady bylo chováním jednatelovým odůvodněno, usnesení v odpor brané neřeší. Rovněž bez důvodu vytýká dovolací rekurs, že soud rekursní rozhodl o předmětu, o němž rozhodovati nemůže, poněvadž jednatel odvolaný může prý se svého práva domáhati pouze u valné hromady společnosti. O právech však nebylo rozhodováno, nýbrž o tom, zdali žádaný zápis do rejstříku povolen býti má, a k tomu soud obchodní jest bez odporu povolán. Neplatným usnesení dozorčí rady ovšem není, třeba by valná hromada nebyla prozatímní odvolání jednatele schválila a tak je učinila konečným a třeba by bylo opomenuto po opětovném usnesení dozorčí rady svolati valnou hromadu jak § 32 zák. z r. 1906 předpisuje. K zápisu do rejstříku se, však nehodí a tím jest odůvodněno nařízení výmazu zápisů povolených v první stolici a obnovení dřívějšího stavu. Pokud dovolací rekurs odpírá jednatelem právo k rekursu, stačí odkázati k § 9 čís. pat. z 9. srpna 1854 č. 208 ř. z.

Čís. 112.

Nárok spoludědiců dědičatele rolnické usedlosti střední velikosti, upravený §em 11 zemského zákona pro Čechy ze dne 7. srpna 1908 č. 68 zem. zák., nemá místa proti osobám, na něž usedlost by i do deseti let od úmrtí původního zůstavitele přešla po dědičateli nápadem dědičným, i když ještě v řečené lhůtě dobrovolně statek v celku prodaly neb po částkách zcela nebo nad rozsah § 11 rozprodaly.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1919, Rv I 141/19.)

V roce 1913 zemřel Jan Sch., majitel selské usedlosti střední velikosti. Dědičným narovnáním z téhož roku vypořádána pozůstalost tak, že zůstavitelův syn František Sch. převzal po rozumu zemského zákona pro Čechy ze dne 7. srpna 1908 čís. 68 zem. zák. v ujednané hodnotě usedlost, kdežto dědičateli sourozencům vyššípeny peněžité podíly dědičné a vyhrazen nárok, upravený §em 11 dotčeného zákona. V roce 1917 padl dědičateli usedlosti František Sch. ve válce a usedlost přešla dědičným

nápadem na jeho pozůstalou vdovu a jeho dvě nezletilé děti. Tito prodali v roce 1916 dobrovolnou dražbou usedlost za cenu, převyšující několikrát hodnotu, v jaké byla usedlost roku 1913 Františkem Sch. převzata. Opírajíce se o tento skutkový děj vznesli sourozenci a svého času spoludědic přejímatele statku Františka Sch. proti jeho vdově a dětem nárok, naznačený v § 11 shora dotčeného zákona. Žaloba byla ve všech třech stolicích zamítnuta. **Procesní soud první stolice** (krajský soud v České Lípě) vycházel z těchto úvah: Zákonem o dělení dědictví při rolnických usedlostech střední velikosti poskytuje se příjemci zvýšením jeho dědického podílu výhoda na účet spoludědiců za tím účelem, by chráněn byl před předlužeností a uchován v držbě statku a tím statek zůstal pokud možno v rodině, jakož i v úvaze, že příjemce musí si důchod ze statku prací na něm vyzískati, kdežto spoludědicové jsou s to, by kromě dědického podílu využili též svých sil pracovních. Tohoto účelu výhody, poskytnuté příjemci, nebude dosaženo, zhostil-li se příjemce, nejsa k tomu nutkán, usedlostí a dá tím na jevo, že nezáleží mu na tom, by usedlost zůstala v rodině. V tomto případě jest povinen, by rozdělil se se spoludědici o to, oč, zciziv usedlost, na ni vyzískal. Zákon obmezuje kruh osob, oprávněných to požadovati, na příjemce spoludědice a jich dědice z řady potomstva, vylučuje tudíž z tohoto nároku rodiče, manžela, pobočné příbuzné a jiné dědice spoludědiců a sprostňuje příjemce z náhradní povinnosti tehda, nezczizil-li usedlosti dobrovolně, nýbrž usedlost prodána vnucenou dražbou, ač příjemce i v tomto případě vyzíská snad právě tolik, jako při zcizení dobrovolném. Již z těchto ustanovení zákona, jenž o příjemcových dědících a právních nástupcích nemluví jakožto o osobách, náhradou povinných a okruh těchto osob také nezuzuje, nutno usuzovati, že závazek příjemce usedlosti dle § 11 nepostihuje jeho dědice a právní nástupce, nýbrž obmezuje se na jeho osobu. Tomu nasvědčuje též ustanovení posledního odstavce § 11, dle něhož ustanovení tohoto paragrafu nevztahují se na nabytí spoluvlastnického práva ku statku manželem resp. manželkou příjemce, za to však mají platnost i pro další převod práva spoluvlastnického manželem resp. manželkou nabytého na osobu třetí. Z tohoto výjimečného předpisu lze seznati pravidlo, že příjemcovy spoludědici mají jen tehda nárok na podíl na tom, co za usedlost více bylo docíleno, byla-li usedlost zcizena samým příjemcem. K tomuto obmezujícímu výkladu § 11 nutkají též úvahy rázu praktického. Úmrtím příjemce usedlosti přechází usedlost na osoby, jež s někdejšími příjemcovými spoludědici jsou již v příbuzenském poměru daleko vzdálenějším, po případě nejsou s těmito vůbec v poměru příbuzenském, pročez postrádal by již všelikého přirozeného právního důvodu závazek těchto osob, by, prodávše statek, dělily se se spoludědici příjemcovými o to, co nad někdejší přejímací hodnotu za statek utržily. Nadto byl by podobný závazek příjemcových dědiců podstatně na úkor právní bezpečnosti, ježto do deseti let mohou se vlastníci usedlosti vícekrát změnit a tím ovšem mění se ponejvíce přejímací hodnoty, takže nebylo by zde zákonného měřítko pro stanovení výše náhradní pohledávky příjemcových spoludědiců. **Dovolací soud** (vrchní zemský soud v Praze) schválil výklad, jehož § 11 dostalo se v rozsudku první stolice, poukávav v podstatě ještě k těmto okolnostem: Z toho, že zákon v § 3 ustanovil, že vlastník statku není obmezen, o stat-

ku pořizovati právními jednáními ani mezi živými, ani pro případ smrti, že v § 11 odst. 3 obmezil nárok na náhradu výslovně na spoludědicovy dědice z řady potomstva a v odstavci 5. téhož paragrafu závazek k náhradě rozšířil jen na další převod práva spoluvlastnického manželem resp. manželkou v mezičase nabytého na osoby třetí, nutno usuzovati, že náhradu dlužno jen tehda poskytnouti, prodají-li dobrovolně právními jednáními mezi živými usedlost nebo její převážnou část příjemce nebo jeho manžel resp. manželka, kteří po zůstavitelově úmrtí stali se spoluvlastníky. Kdyby byl zákonodárce zamýšlel, rozšířiti náhradní povinnost též na pozůstalost a na dědice příjemce usedlosti, byl by to musil zřejmě a jasně vyjádřiti, ježto předpis § 547 obč. zák. dle něhož dědic, přijav dědictví, představuje vzhledem na dědictví zůstavitele, byl by nutně přiměl zákonodárce k tomu, by pro případ, že by usedlost do deseti let přešla dědickým nápadem postupně na více osob, z nichž dle zákona představuje každá svého zůstavitele a tudíž poslední z nich zároveň prvního zůstavitele, doplnil ustanovení § 11 odst. 3 předpisem o tom, které ze závazků, jež projednáním pozůstalostí po příjemci nebo jeho přímých nebo dalších dědících byly uloženy, může si poslední dědic odečísti od toho, co více za usedlost byl utržil. Obmezení přechodu náhradního závazku jen na pozůstalost a na dědice příjemce usedlosti bylo by se musilo státi v samém zákoně. Dle všeobecných zásad právních nelze právo, s vlastnictvím volně vládnouti, obmezovati dále, než zákonem přikázáno, pročez nelze ustanovení § 11 vykládati jinak, než jak dolíčeno.

Rozhodnutí nejvyššího soudu opírá se o tyto

Důvody:

Dovolání uplatňuje dovolací důvod § 503 č. 4 c. ř. s., vycházejíc oproti právnímu posouzení věci oběma soudy nižšími se stanoviska, že povinnost uložená §em 11 zákona zemského pro Čechy ze dne 7. srpna 1908 č. 68 z. z. přejateli statku, by totiž, zcizil-li do deseti let od úmrtí zůstavitele přejatý statek zcela nebo převážnou jeho část po dílcích tak, že katastrální čistý výnos zbytku netvoří polovinu čistého katastrálního výnosu převzatého statku, dodatečně o peníz, o který docílená tržbová cena převyšuje cenu v pozůstalostním řízení za přejmutí určenou, po srážce dokazatelných oprav se spoludědici nebo jich dědici z řady potomstva se rozdělil, přechází i na dědice přejatele, zemřel-li tento do deseti roků od úmrtí původního zůstavitele, a že tedy ono právo dodatečného nároku spoludědiců proti přejateli jest nejen aktivně na straně oprávněných, nýbrž i passivně na straně přejatelově dědičné. Jedná se v konkrétním případě o statek č. 163 v H., který František Sch. dědickou úmluvou přejal dne 6. května 1913 po zemřelém Janu Sch. za vyšetřenou čistou cenu 15.594 K 51 h, zajistiv žalujícím, tehdejší svým spoludědicům, suročitelné podíly po 4.000 K, s výhradou jich dodatečného nároku ve smyslu § 11 výše citovaného zemského zákona. František Sch. ovšem statku přejatého nezczizil, padl však v polí před uplynutím desetileté lhůty od přejmutí, a, ježto vdova a děti po něm statek v dobrovolné dražbě za tržbovou cenu obnos 15.594 K 51 h několikrát převyšující zczizil, tvrdí

dovolání, že i žalovaní jako dědicové přejatelovi, třebaže přejatel sám statek nezcižil, jsou povinni k dodatečnému rozdělu přebytku původní ceny, při přejetí stanovené. Názor tento proti jasnému znění jak říšského tak i zemského zákona o statcích dědičných a proti intencím zákona nelze udržeti. Intence zákona nese se hlavně k tomu, by udržány a proti rozkouskování chráněny byly selské usedlosti střední velikosti. Proto hlavně vzat zřetel k tomu, by ani podstatné části přejaté usedlosti do deseti let od kmenu její zcizeny nebyly a zachována byla pokud možno usedlost v celé své podstatě. Zákonodárce zajisté předpokládal, že do deseti roků nabyvatel usedlosti přílně k své půdě tak, že nebude třeba její nedělitelnosti a nezcižitelnosti dále hájiti opatřeními, kterými zamezen býti měl vznik ziskuchtivosti v přejateli, hlavní to pohnutky k případnému prodeji statku jemu ještě cizího, nebo podstatných součástí jeho. Již z této intence zákona jest vidno, že jedná se o obmezení nebo ztížení práva volné zcižitelnosti statku, jež stihnutí má čistě a výhradně jen osobu přejatelovu. Z osoby přejatelovy, jemuž ostatně další přenesení nabyté nemovitosti právními jednáními jak mezi živými tak i pro případ úmrtí vždy zůstává volným na nabyvatele třetího závazek ten nepřechází. Vedoucím motivem zákona jest toliko, chrániti statek proti prodeji nebo rozkouskování z příčin ziskuchtivosti nabyvatelovy, který by předčasným prodejem nebo rozkouskováním nabyté nemovitosti oproti ustupujícím spoludědicům neoprávněného obohacení dosíci mohl. Podrželi se na zřeteli tato okolnost, nelze ani z doslovu ani z ducha zákona vyvozovati právní názor, že by dodatečný nárok spoludědiců na podíl z docílené vyšší ceny tržové vztahovati se mohl i na případ přítomný, kde přejatel platným posledním pořízením před uplynutím zmíněných deseti roků přejatý statek jako odkaz své manželce zůstavil a tato teprve společně se zákonnými dědici, ku kterým žalobcové nepatří, statek ten prodala. Zákon o dědičných statcích výbrazuje sice dodatečné nároky na docílený vyšší výtěžek nejen spoludědicům přejatelovým, nýbrž i jejich dědicům z řady potomstva jako dědičkým jich nástupcům, než k ukoujení těchto dodatečných nároků zavazuje jen přejatele, nikoli též dědice jeho, a přejatele jen pro případy zcizení nahore uvedené. Dědicové Františka Sch. statek nepřejali, nýbrž nabyli ho pořadem práva dědičského od zůstavitele, vůči němuž žalující z dědictví vyloučení jsou. Podle § 3 zmíněného zákona zemského není přijatel v právech, s přijatým statkem dle vůle své naložiti, nijak obmezen a jen pro případ, že by statek do deseti roků od smrti Jana Sch. zcižil, ukládá mu jak úmluva dědičká tak i zákon povinnost žalobou požadovanou. František Sch. však statku nezcižil. Nedožil se ovšem uplynuté lhůty deseti roků, avšak dědicům jeho ani dědičká úmluva ani zákon povinnost dělby vyššího výtěžku neukládá.

Čís. 113.

Pro žalobu vlastnickou stačí důkaz, že žalovaný moci nad věcí se ujal, potřeba však dokazovati, že věc dosud v moci má (§ 369 obč. z.).

(Rozh. ze dne 1. dubna 1919, Rv I 159/19.)

Vlastnická žaloba o vydání movitých věcí, jež žalovaný obmyslně na se byl převedl, byla procesním soudem své stolice (okresní

soud v Karlových Varech) zamítnuta, poněvadž žalobce prokázal sice vlastnictví k věcem i okolnost, že žalovaný moci nad nimi obmyslně se ujal, zůstal však dlužen důkaz o tom, že žalovaný věci ještě v moci má. — Odvolací soud (krajský soud v Chebu) uznal dle prosby žalobní, ježto vlastnická žaloba stala by se nemožnou, kdyby na žalobci žádal se důkaz o tom, že věci jsou dosud v moci žalovaného.

Nejvyšší soud potvrdil rozsudek odvolacího soudu.

Důvody:

§ 369 ob. z. ukládá arci tomu, kdo vlastnickou žalobu vznáší, by dokázal, že žalovaný má požadovanou věc ve své moci. Ustanovení toto doznalo však změny, šem 346 ex. ř., z kteréhožto předpisu dlužno v souvislosti s šem 369 ob. z. obč. dovozovati, že otázka, zdali žalovaný má zažalovanou věc ve své moci, jest již věcí exekučního řízení, takže ve sporu dle § 369 ob. z. obč. postačí, dokáže-li žalobce, že žalovaný se do držby věci dostal, to tím spíše, když by pro žalobce důkaz, že žalovaný dosud věc ve své moci má, byl za okolností velmi obtížným, ba neproveditelným.

Čís. 114.

Připustnost pořadu práva pro uplatňování práv z pronájmu honitby.

Platnost smlouvy o pachtu honitby (dle českého zákona o myslivosti) není podmíněna ani písemnou formou, ani tím, by vzata byla okresním výborem na vědomí.

Neplatnost úmluvy, že pachtýř honitby bude tuto vykonávati sám, bez hostí, že jiného za sebe stříletí nenechá a že za spolčníky přijme kteréhokoli ze členů honebního společenstva za poměrnou náhradu.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1919, Rv I 160/19.)

Najav od honebního výboru A honitbu, zavázal se B po sepsání pachtovní smlouvy ústně, že bude honitbu tu vykonávati sám bez hostí, že jiného za sebe stříletí nenechá a že za spolčníky přijme kteréhokoli ze členů honebního společenstva za poměrnou náhradu. Když krátce před svou smrtí předal honitbu tu C-ovi, který ji začal ihned vykonávati, žaloval honební výbor jeho manželku jako jeho dědičku na dodržení hořejší úmluvy. Dříve ještě než byla tato rozepře zahájena, uznal příslušný okresní výbor, že honební výbor jest oprávněn, honitbu dále pronajati následkem smrti B-a a proto, že týž nedodržel podmínek, pod nimiž mu honitba byla pronajata; zemský výbor český však rozhodnutí toto změnil, uznav, že žalovaná jest jako dědička na základě smlouvy nájemcem honitby a že smlouva písemná žádných pachtěře obmezujících ustanovení neobsahuje. — První soud (okresní soud v Klatovech) žalobu zamítl v podstatě z těchto důvodů: Dle § 23 čes. zákona o myslivosti ze dne 1. června 1866, č. 49 z. z. jest okresní výbor povolán dohlédati a bděti nad tím, aby ustanovení honebního zákona, zejména co se pronájmu ho-

níby týče, bylo šetřeno a aby ustanovení ta byla prováděna. Aby okresní výbor této své dohlédací činnosti a povinnosti mohl dostáti, jest přirozeně třeba a také se to zachovává, že se smlouvy o nájem honitby předkládají okresnímu výboru. — Z toho plyne, že § 23 cit. zák. jest smlouva o nájmu honitby vázána nepřímou písemnou formou a že ujednání o pachtu honitby jsou potud platná, pokud smlouva byla jako honebnímu zákonu odpovídající vzata okresním výborem na vědomí. — Dle § 24 honeb. zák. jest oprávněn vykonávati honitbu osobně mimo pána honitby pachtěf a honební host. Dle § 16 má pachtěfem honitby býti zpravidla osoba jednotlivá a fysická. — Z toho dovozuje soud, že propachtování honitby více osobám co společníkům jest jen tehdy přípustno, když okresní výbor k tomu přivolí. Uváží-li se, že ústní smlouva, že B přijme za společníky honitby jen členy honebního společenstva za poměrný poplatek, neuvádí ani času uzavření smlouvy ani určitých kontrahentů, nutno z toho dovozovati, že tato ústní smlouva jest neplatná a nezávazná, neje: proto, že se přiči honebnímu zákonu, nýbrž i se stanoviska § 936 obč. zák. — Odvolací soud (krajský soud v Plzni) žalobě vyhověl. Z důvodů: Soud odvolací neshledal, že by v odpor vzatým rozsudkem bylo rozhodnuto o věci na pořad práva nepatřící a že by proto rozsudek a řízení mu předcházející byly dle § 23 zákona o myslivosti pro království České ze dne 1. června 1866 č. 49 z. z., jehož se žalovaná v této příčině dovolává a který stanoví, že dohled na zákonné provádění předpisů §§ 2, 4, 6, 8 až včetně 22 téhož zákona přísluší okresnímu výboru, není zdrojem a základem právního poměru, na němž spočívá žalobní žádost. Žaloba zakládá se jediné na smlouvě pachtovní mezi stranou žalující a B-em o pacht honitby uzavřené a na tvrzení, že právní poměr mezi smluvními stranami uzavřením smlouvy vzniklý přešel universální successi na žalovanou jako dědičku po B-ovi, tedy na čistě soukromoprávní poměru. Jsou tedy jediné soudově povolání, aby ve věci této dle předpisů práva občanského rozhodovali. S náhledem soudu první stolice, že by úmluva uzavřená ústně po sepsání a podepsání písemné smlouvy pachtovní byla neplatná, nelze v žádném směru souhlasiti. Z předpisu § 23 zákona o myslivosti nelze, jak to soud první stolice mylně usuzuje, dovoditi, že by smlouva o pacht honitby vázána byla formou písemnou, ani že by ujednání ohledně pachtu honitby byla jen potud platná, pokud smlouva jako zákonu honebnímu vyhovující vzata byla okresním výborem na vědomí. Neboť písemná forma jest podmínkou platnosti smlouvy dle § 883 obč. zák. jen tehdy, je-li zákonem předepsána a dle § 884 obč. zák. tehdy, smluvily-li se strany na písemném jejím uzavření: výše uvedený zákon o myslivosti písemné formy pro smlouvy o pachtu honitby však nepředpisuje a z ustanovení § 23 honebního zákona nelze vázanost smluv takových na písemnou formu dovozovati, ježto jest zajisté možno a přípustno, aby obsah ústně uzavřených smluv pachtovních písemně zprávou jedné neb obou smlouvajících stran byl okresnímu výboru k vykonání jeho dohlédací povinnosti oznámen. Ujednání ohledně pachtu honitby jsou zajisté, pokud se týče smlouvajících stran, platná a závazná jich uzavřením jako jiné smlouvy podle předpisů §§ 861 a 869 obč. zák., poněvadž zákon o myslivosti k platnosti jich schválení neb vzetí na vědomí okresním výborem nepředpisuje, ukládaje tomuto toliko dohled nad šetřením výše zmí-

něných předpisů. Výše uvedená ústní úmluva jest pouhým dodatkem ku pachtovní smlouvě uzavřené písemně a nelze jí vytýkati ani nedostatek udání času uzavření, ani neurčitost kontrahentů; byla uzavřena hned po podepsání písemné pachtovní smlouvy mezi týmiž smluvními stranami, nešlo tu také o úmluvu o budoucí uzavření smlouvy dle § 936 obč. zák., nýbrž smlouva byla uzavřena perfektně. Že by se úmluva ta přičiila předpisům §§ 24 a 16 zákona o myslivosti, nelze rovněž uznati, neboť i dle ní měl B zůstatí sám pachtěfem honitby a měl býti toliko ve volbě případných hostí neb společníků ku provozování honitby, pokud jich příbrání jest přípustno, obmezen na členy honebního společenstva a zákazem, nechati někoho jiného za sebe zvěř stříleti. O neplatnosti neb nezávaznosti zmíněné ústní smlouvy z důvodů prvním soudem ku platnosti přiváděných nemůže tudíž býti řeči a jelikož jest nesporno a nepotřebuje dle § 266 c. ř. s. důkazu, že B dne 3. srpna 1917 zemřel a pozůstalost byla odevzdána žalované jako jeho vdově a dědičce, následkem čehož tato, i pokud jde o závazek úmluvou tou převzatý, dle §§ 547 a 548 obč. zák. na místo B-a nastoupila, jest i ona povinna, závazek ten dodržeti.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalované a obnovil rozsudek první stolice.

Důvody:

V otázce, zda tato právní rozepré patří na pořad práva, poukazuje se k správnému stanovisku odvolacího soudu, k jehož odůvodnění se jen ještě podotýká jednak, že ústně ujednaný dodatek k pachtovní smlouvě byl již předmětem řízení nadřízených úřadů samosprávných, čímž umožněno jim bylo, vykonávati právo dozoru dle § 23 zákona o myslivosti, jednak, že otázku, zda pachtovní smlouva o honitbě dochází právní účinnosti teprve, když byla okresním výborem vzata na vědomí, jako otázku předurčující přísluší dle § 190 c. ř. s. řešiti řádným soudům. Také posléz řečenou otázku zodpověděl odvolací soud správně a tento svůj výrok správně odůvodnil. Rozboru další otázky, zda pachtovní smlouva není ve smyslu obrany žalované strany z jiných důvodů neplatná a pro žalovanou nezávazná, sluší předeslati že tím, že odst. I. rozsudku prvé stolice nebyl žalovanou stranou vzat odvoláním v odpor, nepozbyla žalovaná strana práva k odporu proti změnujícímu výroku odvolacího soudu a že opačné stanovisko dovolací odpovědi jest pochybeným. Neboť, porovná-li se rozsudečný výrok prvé stolice s důvody jeho, jest na prvý pohled jasno, že odstavcem I. zjišťuje se pouze skutečnost, že ústní dodatek k písemné pachtovní smlouvě, jak byl žalující stranou tvrzen, byl ovšem ujednan. Že však toto ujednání jest právně nezávazným, což pak došlo výrazu v odstavci II. rozsudečného výroku prvé stolice. Ve věci samé nelze upříti dovolání oprávněnosti potud, pokud, uplatňujíc dovolací důvod § 503 č. 4 c. ř. s., zastává právní názor, že ústní dodatek k pachtovní smlouvě přiči se dobrým mravům a zákonu o myslivosti a jest proto, jakož i pro neurčitost neplatným, takže pak smlouva pachtovní není pro žalovanou vůbec závazná. Řečeným dodatkem zavázal se pachtěf, že honitbu tu bude vykonávati sám bez zvaní hostí, a že jiného za sebe stříleti nenechá. Tím odjata pachtěfi možnost, vykonávati honitbu způ-

sobem, naznačeným v § 24 písm. b) a c) zákona o myslivosti, a pro případ, že by honitbu pro nemoc nebo jinou překážku nebyl s to osobně vykonávat, možnost výkonu honebního práva vůbec, což při žalované jako ženě zvlášť padá na váhu. Takováto úmluva, již výkon nejpodstatnějšího práva ze smlouvy pachtovní činí se již předem pochybným, pokud se týče nemožným, přiči se dobrým mravům a jest dle § 879 obč. z. nič, to tím více, když uložena pachtěři povinnost, udržovati stav zvěře na míře pokud možno nejnižší a honebnímu výboru vyhrazeno právo smlouvu pro nedodržení podmínky redukování zvěře ihned zrušiti. Zmíněným dodatkem zavázal se dále pachtěř honitby, že přijme kteréhokoli ze členů honebního společenstva za společníka k provozování honitby proti poměrné náhradě. V tomto bodě jest ústní úmluva jednak neurčita, poněvadž nelze seznati, jakým způsobem slušelo by poměrnou náhradu vypočítati, jednak přiči se zákonu o myslivosti. Dle povšechného znění dodatku byl by pachtěř povinen, přijati za společníky k provozování honitby i veškeré členy honebního společenstva. Tím byl by však obcházen předpis § 6 zákona o myslivosti.

Čís. 115.

K třiceti- (čtyřiceti)letému vydržení netřeba ani titulu, ani pravosti držby. Stačí držba bezelstná.

Pro nabytí a uchování držby práva nezáleží na tom, zda druhá strana zvěděla o výkonu práva čili nic.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1919, Rv I 167/19.)

Žalovaní jsou spoluvlastníky mlýna, žalobce jest vlastníkem velko- statku, k němuž připsány jsou knihovně parcely, tvořící potok, na němž jest mlýn žalovaných. Žalobní nárok, by uznáno bylo právem, že žalovaným nepřísluší právo, na mlýnském potoce nikomu povolení k děláni ledu zdarma nebo za úplatu dávatí a nikomu, zejména ne zřizencům a lidu žalující strany děláni ledu zakazovati nebo jim v tom brániti, byl o d v o l a c í m s o u d e m (vrchní zemský soud v Praze) zamítnut a to z těchto důvodů: Procesní soud prvé stolice zjistil, že žalovaní, pokud se týče jich právní předchůdci v držbě mlýna po dobu třiceti, ba dokonce 40 let vykonávali právo, dávatí třetím osobám povolení k děláni ledu na mlýnském potoce. Míni však, že žalovaní nemohou nicméně odvolávati se s úspěchem na vydržení toho práva, poněvadž žalující strana namítá, že nevěděla o tom, že mlynář dává třetím osobám povolení k děláni ledu na shora uvedených potočních parcelách, žalovaná strana o opaku důkazu nenabídla a z celého jednání nevyšlo na jevo, že by žalující strana v době vydržení o tom byla zvěděla, a velkostatek mohl míti za to, že řezníci a hostinští dělají led bez povolení mlynářův. Soud odvolací tohoto stanoviska nesdílí a sledává po této stránce odvolací důvod nesprávného právního posouzení záležitosti opodstatněným. V držbu věci nehmotných nebo práv vejde ten, kdo jich svým jménem užije. (§ 312 obč. z.) Dle § 313 obč. zák. užije někdo práva záporného, když něčí věc s jeho povolením k svému užitku obrátí. Z porovnání §§ 312, 313 a 345

obč. zák. plyne však, že povolení, o němž se mluví v § 313 obč. zák., není podmínkou pro nabytí držby, nýbrž rozhoduje pouze o tom, zda lze držbu považovati za bezelstnou a pořádnou čili nic. Při mimořádném počtu let může po případě i držba obmyslná a nepořádná vésti k vydržení, tehda totiž, nebude-li obmyslnost a vadnost držby dokázána tím, proti němuž směřuje (§§ 328, 1477 obč. zák.). Bylo tudíž v daném případě na žalující straně, by vadnost držby dokázala. Této povinnosti nedostála pouhým tvrzením, že o výkonu práva nevěděla. Byla by musela tvrditi a dokázati skutečnosti, opodstatňující úsudek, že o udělení povolení k hraní ledu mlynář nevěděla a při patřičné obezřetnosti věděti nemusela. Rovnát zákon (§ 326 obč. zák.) vědomosti též zaviněnou nevědomost a o tom, kdo o výkonu práva ví nebo při patřičné vědomosti jest s to, věděti, a chová se nečinně, lze za to míti, že k výkonu mlčky přivoluje. Dle toho, co řečeno, nabyta žalovaná strana vydržením práva udělení třetím osobám povolení k děláni ledu, a tím i práva v zákazu děláni ledu, ježto toto právo jest pouhým rubem onoho.

Nejvyšší soud rozsudek ten potvrdil.

Důvody:

Podle § 309 a 2. věty § 313 obč. zák. nabývá se držby práva výkonem obsahu práva toho, spojeným s vůlí, vykonávati jej jako právo vlastní. Svolení vlastníka věci služebné není, jak by se dle znění § 313 obč. zák. zdálo, k tomu třeba, neboť 2. věta tohoto § 313 má patrně na mysli jen případy, kdy svolení takové dáno bylo, ale z §§ 309, 312 a 345 obč. zák. vysvítá, že držby lze nabytí také beze svolení takového. Dovolací spis uvádí § 313 obč. zák. neúplně a částečně nesprávně; prvé věty tohoto § 313 nelze zde užiti, neboť se nehodí na tento případ. S 20letým držením zákon (§ 1477 na rozdíl od § 1460 obč. zák.) spojuje výhodu, že k vydržení není třeba vůbec žádného titulu ve smyslu § 317, ani pravosti držby ve smyslu § 345 obč. zák., nýbrž že stačí držení bezelstné. Kdo jest bezelstným držitelem podle § 326 obč. zák., dovolatelé správně uvedli, ale dospěli z toho k nesprávnému závěru v příčině držby žalovaných. U těchto nejde totiž o držbu mlýnského potoka dotyčně o držbu pozemkových parcel jako věci hmotné, nýbrž o držbu práva; sluší tudíž u nich užiti obdoby § 326 obč. zák. toho znění, že bezelstným držitelem práva je ten, kdo z příčin pravděpodobných má za to, že právo, jež vykonává, jest právem jeho. Není tedy důležitá, zdali žalovaní, jak dovolatelé tvrdí, věděli, že mlýnský potok jest vlastnictvím panství. Ono přesvědčení osoby v držbě práva jsoucí, že vykonává právo vlastní, musí ovšem býti omluvitelné; kdo z okolností mohl seznati, že práva, o něž jde, nenabyt, nemůže pokládán býti za bezelstného držitele práva toho. Dokud však není důkazu, že držitel práva věděl a nebo mohl z okolností seznati, že nenabyt práva toho, sluší podle § 328 i podle 2. věty § 1477 obč. zák. pokládati jej za držitele práva, o něž jde u žalovaných, nerozhodno, zdali žalující strana věděla o tom, že žalovaní zasahují do práv jejích, osobu jíce si právo ono, čili nic. Opačné mínění dovolatelů jest mylné. Soud odvolací tudíž posoudil věc správně po stránce právní a uplatňovaného důvodu dovolacího zde není, pročez dovolání není důvodno, i nebylo mu vyhověno.

Zrušení nájemní smlouvy z některé z příčin § 1118 obč. zák. lze se domáhat nejen žalobou, ale i výpovědí. V tomto případě není pronájemce vázán na výpovědní lhůtu v § 560 c. ř. s. uvedené.

Přípustnost předčasného zrušení nájemní smlouvy výpovědí uplatňovaného řídí se podle doby, kdy byla výpověď dána; § 406 c. ř. s. zde užiti nelze.

(Rozhodnutí ze dne 1. dubna 1919, Rv I 192/19.)

Soudní výpovědí ze dne 8. ledna 1919 dána byla nájemkyni výpověď z bytu o jednom pokoji s kuchyní k 1. únoru 1919 z té příčiny, že v něm přechovává lehké ženštiny, čímž se budí v domě pohoršení. Vypovězená popřela tuto okolnost a namítá, že výpověď neodpovídá stěhovacímu řádu pro Prahu a okolí. — První soud (okresní soud pro Dolní Nové Město v Praze) zrušil výpověď. vzav sice za prokázáno, že vypovězená měla u sebe jako podnájemnice lehké ženštiny, což by ospravedlňovalo výpověď podle § 7 č. 3 min. nař. ze dne 17. prosince 1918 č. 83 Sb. z. a nař., máje však za to, že výpověď neodpovídá ustanovení Pražského stěhovacího řádu, dle něhož mohla vzhledem k tomu, že mimořádná lhůta výpovědní mezi stranami nebyla smluvena, dána býti výpověď jen o termínech v řadě označených na čtvrt roku napřed, což se nestalo. — Odvolací soud (zemský soud v Praze) uznal výpověď za účinnou z těchto důvodů: První soud bezvadně zjistil, že žalovaná přechovává ve svém bytě jako podnájemnice lehké ženštiny (prostitutky) a že si stěžovali nájemníci téhož poschodí, že se žalovanou téhož záchodu užívají, aby k něčemu nepřišli, k čemuž podotknouti jest, že dle výpovědi domovnice byla jedna z těch podnájemnic žalované v nemocnici jako nakažená. Přechovávání prostitutek jest beze vši pochyby značně škodlivým zneužíváním bytu po rozumu § 1118 obč. zák., jenž nikterak nevyžaduje, aby zneužíváním děla se na objektu škoda hmotná, nýbrž stačí i každá ideální, zvláště však mravního rázu, zvláště vše, co dobrou pověst domu poškozují a tím jej znehodnocují; neboť taková mravní ujma může majiteli domu působiti ještě větší hmotnou škodu, než fyzické poškození bytu neb domu, a nemůže od něho býti žádáno, by takové poškozování zájmů svých trpěl po výpovědní lhůtu, k čemuž by byl odsouzen, kdyby neměl možnost, nájemní poměr ihned zrušiti, jak to právě § 1118 obč. zák. dovoluje. Jest jen otázka, vadí-li to, když domácí místo žaloby, uplatňující zrušení nájemního poměru, z uvedeného důvodu podal výpověď. Odpověď musí býti záporná. O tom není ani v praxi ani v literatuře pochyby. (Srv. Neumann, str. 1597.) Výpověď není nic jiného, nežli žaloba, jak to § 571 odst. 2. c. ř. s. výslovně uznává, k čemuž motivy (u § 560) dobře podotýkají, že jest o to péči míti, by při ústním jednání všecek rozdíl mezi výpovědí a žalobou odstraněn byl. Dokonce § 7 č. 4 nař. o ochr. nájem. uznává nyní výslovně možnost výpovědi z důvodů § 1118 obč. zák., čímž ovšem nikterak není řečeno, že tím bylo předpisu tomuto derogováno potud, že by nemohla býti více podána žaloba na zrušení nájemního poměru, nýbrž musila býti podána výpověď, naopak ustanovení

to (§ 7 č. 4 nař.) samo možnost žaloby výslovně potvrzuje: »Ize-li podle § 1118 obč. zák. žádati zrušení smlouvy bez výpovědi,« lze to tedy posud. Namítá se jen další otázka, zdali, když domácí nastoupil cestu výpovědi, jest také povinen dodržeti lhůtu výpovědní v § 560 c. ř. s. stanovené, tedy dle č. 2 téhož § lhůtu stěhovacího řádu pro Prahu a měla-li tedy přítomná výpověď dána býti k termínu květnovému 1919. I tuto otázku dlužno zodpověděti záporně. § 560 c. ř. s. předpisuje výpovědní lhůtu tam uvedené toliko pro případ, že výpovědi jest dle předpisu občanského zákona třeba, by zamezeno bylo automatickému obnovení smlouvy nájemní (§ 1114, 1115 obč. zák.) aneb docíleno bylo její zrušení (§ 1116 obč. zák.). O takový případ zde však nejde, zrušujícím důvodem není zde výpověď (§ 1116), nýbrž škodlivé užívání a na tom se zakládající žádost pronájemce (§ 1118 obč. z.). § 560 c. ř. s. vylučuje tedy ze sféry své působnosti zcela jasně případ § 1118 obč. zák. Kdo podává výpověď z tohoto důvodu, není na termíny řádu výpovědního vázán. To souhlasí nejen s tím, že takový může dle hořejšího místo výpovědi podati žalobu na zrušení nájemního poměru, nýbrž i s tím, že takový má také nárok nato, by poškozování jeho zájmů ihned přestalo a nebylo kontinováno ani po výpovědní lhůtu, ježto takové, byť i jen dočasné kontinování mohlo by pro něho míti nedohledné následky. Nepodal-li žalobce v daném případě žalobu z § 1118 obč. zák., nýbrž výpověď k 1. únoru 1919, naložil se žalovanou milosrdněji, nežli jak dle zákona s ní naložiti mohl; neboť na žalobu nebyla by jí udělena ani lhůta do 1. února 1919, jak z předpisů §§ 574 a 573 c. ř. s. jde, ježto zrušení poměru nastalo žádostí žalobcovou (§ 1118 obč. z.) k tomu směřující a tedy, nestal-li se projev v tom smyslu dříve mimosoudně, nejpozději žalobou, dnem jejíhož podání uplynula tedy nájemní doba. Nemá tedy z toho důvodu žalovaná újmy, že podána výpověď místo žaloby na zrušení. Sumou má se tedy věc takto: Žalobce podal výpověď z důvodu § 7 č. 4 nař. o ochr. nájem., tedy výpověď, která na lhůtu § 560 c. ř. s. není vázána, a uvedený důvod prokázal. Bylo tedy změnou naříkaného rozsudku výpověď uznati za účinnou a naříditi, by vyklizení dle § 573 c. ř. s. stalo se ihned.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Zjištěno jest soudy nižších stolic, že žalovaná měla ve svém bytě za podnájemnice lehké ženštiny. Že tuto okolnost pokládati sluší za důvod pro předčasné zrušení smlouvy nájemní podle § 1118 obč. zák., soud odvolací případně odůvodnil, aniž odůvodnění dotyčné vyvráceno jest vývody spisu dovolacího. Soud odvolací rovněž správně odůvodnil, že k soudnímu uplatnění důvodu § 1118 obč. zák. nebylo na straně majitele domu třeba žaloby, nýbrž, že přípustna byla i výpověď, jakož i, že nebylo třeba výpovědi se lhůtou řádnou ve smyslu § 560 c. ř. s., nýbrž že stačila výpověď ke dni 1. února 1919. V § 1118, zařazeném v obecném zákoníku občanském pod marginální rubrikou výpovědi jako třetího způsobu zrušení smlouvy nájemní, není totiž uvedeno, jakým způsobem zrušení toto uplatňovati jest před soudem. V § 7 č. 4 min. nař. ze dne 17. prosince 1918 č. 83 Sb. z. a nař. jest ovšem uveden § 1118 obč. zák., ale dovolatelka mylně z toho dovozuje, že podle tohoto § 7 přípustna

jest v případě § 1118 obč. zák. toliko výpověď s řádnou lhůtou výpovědní. Min. nařízením právě uvedeným není § 1118 obč. zák. nikterak změněn. Poněvadž pak žalobce podle tohoto § 1118, obsahujícího ustanovení ve prospěch pronájemců, oprávněn byl zrušiti smlouvu nájemní předčasně, tudíž bez jakékoliv lhůty výpovědní, nebyl povinen, poskytnouti žalované své nájemnici řádnou výpovědní lhůtu dle § 560 c. ř. s. a bylo jen k jejímu vlastnímu prospěchu, když jí povolil lhůtu do 1. února 1919 k vyklizení a odevzdání najatého bytu, takže žalovaná nemůže z toho vyvozovati důvod ke stížnosti. Že žalovaná, jak tvrdí v dovolacím spise a jak též přednesla při ústním přelíčení v první stolici, propustila své podnájemnice dne 24. ledna 1919, není zjištěno, dovolatelka pak neuplatňuje dovolacího důvodu vadnosti řízení dle § 503 č. 2 c. ř. s., aniž navrhuje zrušení rozsudku v odpor vzatého za tím účelem, by řízení bylo doplněno provedením důkazu o oné tvrzené, ale nezjištěné skutečnosti. Soud dovolací tedy nemůže na tvrzení to vzíti zřetel. Ono tvrzení jest však i nerozhodné, neboť přípustnost předčasného zrušení smlouvy řídí se podle stavu v oné době, kdy zrušení bylo soudně uplatněno, tedy zde podle stavu dne 8. ledna 1919, kdy výpověď z bytu byla podána, žalobce pak nepozbyl uplatněného práva zrušení smlouvy nájemní tím, že důvod pro zrušení její, který dne 8. ledna 1919 tu byl, později odpadl. Ustanovení § 406 c. ř. s. nelze zde užítí, poněvadž se na tento případ nehodí.

Čís. 117.

Ustanovení § 575 c. ř. s. o zkrácených lhůtách pro řízení opravně platí i v řízení o žalobách, jimiž jest se domáháno zrušení nájemní neb pachtovní smlouvy z důvodu § 1118 obč. zák.

Za opožděnou dovolací odpověď nelze přiznati nákladů.

(Rozhodnutí ze dne 1. dubna 1919, Rv II 85/19.)

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobkyně a zamítl návrh žalované na přisouzení nákladů řízení dovolacího.

Důvody:

Žalující strana domáhá se toho, by z důvodu § 1118 obč. zák. zrušena byla pachtovní smlouva, uzavřená dne 9. dubna 1916 mezi stranami o užívání zahrady v X. Platí tudíž pro dovolání a dovolací odpověď osmidenní lhůta § 575 c. ř. s. V té příčině přidává se nejvyšší soud k stanovisku a důvodům nálezu č. 196 repertoře (úřední sbírka č. 967) bývalého c. k. nejvyššího dvoru soudního. V řečené lhůtě nebylo však podáno ani dovolání, ani dovolací odpověď. Rozsudek odvolacího soudu doručen zástupci žalující strany dne 24. prosince 1918, dovolací spis podán na poštu teprve 4. ledna 1919, dovolací spis doručen zástupci žalované dne 9. ledna 1919, dovolací odpověď podána u soudu dne 18. ledna 1919. Mělo proto dovolání jako opožděné býti procesním soudem první stolice zavrženo (§ 507, odst. 1 c. ř. s.). Poněvadž se tak nestalo, odmítnuto dovolání dle §§ 513, 471 č. 2, 473 a 474 odst. 2 c. ř. s. soudem

dovolacím. Opožděná dovolací odpověď nemůže dojiti povšimnutí, náklady s ní spojené neslouží k účelné právní obraně a byl proto návrh na jich přisouzení zamítnut (§§ 41 a 50 c. ř. s.).

Čís. 118.

K obhajobě svéprávnosti proti odporovatelnému ještě soudnímu usnesení o uvalení opatrovnickví může si opatrovanec zříditi právního zástupce a vzíti tím na sebe platný závazek k náhradě útrat zastupování.

(Rozh. ze dne 1. dubna 1919, Rv II 86/19.)

Usnesením okresního soudu v Hranicích ze dne 20. července 1914 dán žalovaný Zdeněk B. pro slabomyslnost v opatrovnickví a Raimund C. ustanoven jeho opatrovníkem. Plnou mocí ze dne 27. července 1914 pověřil Zdeněk B. advokáta A. svým zastupováním a zavázal se, že nahradí mu útraty zastupování. Právní zástupce A. podal proti usnesení ze dne 20. července 1914 rekurs a proti potvrzujícímu usnesení dovolací rekurs, jenž rovněž minul se s úspěchem. Právoplatným usnesením opatrovnického soudu upraveny k návrhu advokáta A. proti opatrovanci B-ovi útraty řečeného zastupování na 204 K 15 h. Žalobu A-ovu na B. o zaplacení těchto útrat procesní soud první stolice (okresní soud v Hranicích) zamítl, poněvadž uvalení opatrovnickví má ráz deklatorní, zjišťující pouze, že opatrovanec již před tím postrádal způsobilosti k právním činům. Odvolací soud (krajský soud v Novém Jičíně) uznal dle prosby žalobní, uváživ, že dne 27. července 1914 usnesení opatrovnického soudu o uvalení opatrovnickví nenabýlo ještě mocí práva, žalovaný tudíž v této době nebyl zbaven svéprávnosti a ve sporu tvrzeno nebylo, že by tehdy nebyl býval si vědom dosahu toho, co činí, a s to následky svého jednání postřehnouti (§ 21 obč. zák.). Ostatně ponechává řád o zbavení svéprávnosti výslovně tomu, jehož se týče, by za řízení ustanovil si na své útraty zástupce (§§ 29 a 62).

Nejvyšší soud dovolání žalovaného nevyhověl.

Důvody:

Dovolání dlužno upříti oprávnění. Žalovaná strana uplatňuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci dle § 503 č. 4 c. ř. s. a shledává tento v tom, že soud odvolací uznal, že žalovaný mohl dne 27. července 1914 žalobce právoplatně zplnomocniti za příčinou tou, by odpíral usnesení ze dne 20. července 1914, dle kterého byl dán pod opatrovnickví, a se zavázati ku placení útrat na základě tohoto mandátu povstalých. Soud dovolací sdílí právní názor soudu odvolacího. V době, kdy žalovaný žalobce zplnomocnil, by ho v příčině obhajoby svéprávnosti zastupoval, při čemž se zavázal, že mu útraty z tohoto mandátu plynoucí zaplatí, nenabýlo usnesení ze dne 20. července 1914 ještě právní mocí. Žalovaný byl tehdy oprávněn za příčinou obhajoby svéprávnosti se nechati zastupovati, zříditi si plnomocníka, tudíž smlouvu dle § 1002 obč. zák. s ním uzavříti. Žalobce ovšem tehdy věděl, že soudem první

stolice bylo vysloveno, že žalovaný se dává pod opatrovnictví, avšak opatrovník žalovaného v tomto sporu ani netvrdil, že žalobce tehdy, když převzal zastupování Zdeňka B. ihned na něm poznati musel, že jedná s člověkem nepřičetným. Žalobce mohl proto od žalovaného zastupování převzít, neb nebylo tu předpokladů, za kterých dle § 865 obč. zák. smlouva uzavřena býti nemůže. Z ustanovení § 273 obč. zák., na který se opatrovník žalovaného odvolává, nikterak nelze usuzovati, na to, že počíná působnost dání pod opatrovnictví i ohledně zastupování opatrovnice od okamžiku veřejného prohlášení soudního usnesení, dle kterého se vyslovuje, že někdo byl dán pod opatrovnictví. Uvedené místo zákona pouze stanoví, že soudní usnesení veřejně prohlásiti jest. I z ustanovení zákona ze dne 28. června 1916 č. 207 ř. z. o odejmutí svéprávnosti jest zřejmo, že nárok žalobní jest odůvodněn. Dle §§ 29 a 30 tohoto zákona, může si osoba, která má dána býti pod opatrovnictví, zřídit zástupce a může i tento dle § 49 do usnesení, kterým se vyslovuje, že se osoba, kterou zastupuje, zbavuje svéprávnosti, podati stížnost. Dle § 62 má zastoupený útraty sám nésti. Z toho jest zřejmo, že v případě tomto ustanovení § 67 č. 1 uvoz. zák., dle kterého usnesení o pozbytí svéprávnosti nabude působnosti počátkem dne, kterého bylo doručeno, použití nelze. Žalovaný jest tudíž dle § 1014 obč. zák. povinen, by útraty soudem ustanovené, jejichžto účelnost byla uznána, žalobci zaplatil.

Čís. 119.

Skutečnost, že cena věci prodané přesto, že tato jest vadnou, ode dne koupě značně stoupla, nevylučuje o sobě nároku na správu. Úplatnost právního jednání (§ 922 obč. zák.) vyžaduje rovnováhu vzájemného plnění jen v době plnění; pozdější vzestup ceny prodaného předmětu přichází k dobru tomu, kdo ho nabyl.

Odmitnutím dalšího výhodného prodeje vadné věci nepřichází nabyvatel o nárok ze správy. Nároku toho nepozbývá ani tím, že se zřekl práva, odporovati smlouvě.

Nevědomost prodávajícího o vadě věci nevylučuje jeho povinnosti ku správě.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1919, Rv I 173/19.)

Žalobkyně, která koupila od žalovaných v roce 1916 dům za 32.500 korun, domáhala se, poněvadž dům byl zachvácen již v době koupě houbou dřevokaznou, žalobou z důvodu správy, aby žalovaní houbu z domu odstranili a provedli za účelem tím příslušné stavební práce, vyžadující nákladu as 8.000 K, a aby jí nahradili náklad vynaložený na provedení důkazů ku zajištění. — Prvý soud (zemský soud v Praze) vzal za prokázáno že dům byl zachvácen již v době koupě houbou dřevokaznou, tedy vadou, která řádnému jeho užívání brání, avšak odstraněna býti může a, že veškeré v žalobě uvedené práce se musí provést, aby byla zjednána jistota. Že houbu jest nadobro odstraněna a že se více neobjeví. Přesto zamítl však žalobu z těchto důvodů: Vůdčí zásadou při úplatných smlouvách jest, aby každá ze smluvních stran, pokud možno,

měla stejný podíl na ceně předmětu smlouvy. Byla-li tedy za nějaký předmět dána určitá cena, předpokládá se, že tato cena odpovídá skutečné ceně předmětu, objeví-li se pak, že předmět má nějakou vadu, která jeho obvyklou cenu snižuje, která tedy předmět znehodnocuje, pak má ona strana, jež za předmět onu určitou cenu dala, právo, domáhati se správou nápravy způsobem v § 932 obč. zák. výtčeným, při čemž spočívá ovšem na ní břímě průvodní, že předmět je znehodnocen, t. j. že nemá té ceny, kterou za předmět druhé straně složila. V případě tomto dala žalobkyně žalovaným za dům v roce 1916 32.500 K, a stál by jí dům tento, kdyby náklad k odstranění houby nutný sama nesla, as 40.500 K. Poněvadž jest však dále zjištěno, že žalobkyně odmítla netoliko kupní cenu 40.000 K, která jí byla za dům nabízena, nýbrž že jednala o prodej domu také ještě s jinou stranou a že by při jednání tomto bylo došlo k prodeji za 65.000 K, kdyby kupující, zvěděvše že dům jest k vůli houbě ve sporu, nebyli z důvodu toho žádali za slevu 8.000—10.000 K, na niž však žalobkyně nepřistoupila, prohlásivši, že pod 65.000 K dům neprodá, z čehož plyne, že si žalobkyně cení dům ten sama, přesto že jest zachvácen houbou, za 65.000 K, nemůže právem tvrditi, že by dům ten, koupený od ní za 32.000 K, byl značně znehodnocen a že by ona bývala při smlouvě poškozena. Naopak by byli značně poškozeni žalovaní, kdyby, prodávše žalobkyni dům za 32.000 K, měli nyní ještě nésti náklad nutný k odstranění houby, poněvadž by jako cenu domu obdrželi toliko as 24.500 K, kdežto žalobkyně by za týž dům za 2 roky po koupi chtěla požadovati 65.000 K, při čemž 55.000 K jí bylo již nabízeno. Dle toho by byla obohacena o 20.500 K a přála by si vzhledem k svému požadavku 65.000 K. býti obohacena o 30.500 K. Z výpočtu tohoto plyne, že nemůže býti řeči o tom, že by dům onen byl houbou znehodnocen a že by žalobkyně se mohla cítiti poškozenou. Tou mohla by se cítiti jen tehdy, kdyby cena domu byla nyní touž, nebo přibližně touž jako v době, kdy dům koupila. Stoupla-li však cena domu jen následkem mimořádných poměrů, bez nejmenší součinnosti žalobkyně do tak značné výše, jak žalobkyně si dům nyní sama cení, bylo by naprosto neodůvodněným, aby tato vysoká cena byla ještě zvyšována nákladnými, byť i nutnými opravami, jež hraditi by měli žalovaní, neboť požaduje-li žalobkyně nyní za dům 65.000 K a nabízí-li se jí 55.000 K, nebyla by cena domu 40.500 K, kdyby totiž žalobkyně sama náklady s opravou spojené nesla, vzhledem k nynější ceně domu nepoměrnou. Nelze sdíleti názor žalobkynin a bylo by také proti dobrým mravům, aby následkem vyvinuvších se mimořádných poměrů měla z těchto míti zisk a to zisk nepoměrný toliko jedna ze smluvních stran a to na úkor strany druhé, kdežto tato pouze značnou škodu. To nemůže býti a není také úmyslem zákona o správě dle § 932 v. obč. z. a nemůže žalobkyně z tohoto stavu věci domáhati se náhradě v základě tohoto ustanovení zákona. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) vyhověl žalobě v plném obsahu. V důvodech uvádí: Názor soudu procesního, že při smlouvách úplatných jest vůdčí zásadou, aby každý ze smluvníků, pokud možno, měl stejný podíl na ceně předmětu smlouvy, taktó všeobecně vyslovený, neobstojí. Zásada ta platí jen, když dle srovnalé vůle kontrahentů plnění jedné strany svou hodnotou má skutečně se rovnati vzájemnému plnění druhé strany. S touto výhradou a s tímto omezením pak

lze ovšem přisvědčiti k dalšímu náhledu soudu prvního, že, byla-li za nějaký předmět dána určitá cena, předpokládá se, že cena ta odpovídá ceně předmětu, a objeví-li se, že předmět má nějakou vadu, která činí jeho obvyklou cenu menší, která znehodnocuje předmět, ta strana, jež dala za předmět určitou cenu, má právo, domáhati se nápravy správou způsobem v § 932 obč. zák. vytčeným. V tom však spočívá podstatný omyl soudu prvního, že při řešení otázky, ubylo-li domu, o který jde, ceny zjištěnou vadou (houbou), přihlížel k nynějším poměrům cen, prohláší, že žalobkyně, dávši za dům 32.000 K, není poškozena kupní smlouvou, když si cení dům dnes na 65.000 K přesto, že jest zachvácen houbou. Stejně, jako by byla žalobkyně měla škodu z případného klesnutí ceny koupeného domu, jdou i mimořádné okolnosti, které měly v posledních dobách za následek značné stoupání cen nemovitostí, k dobru žalobkyni, aniž lze v tom spatřovati bezdůvodné obohacení neb nepoměrný, dobrým mravům se příčí zisk na škodu žalovaných. Opácný názor soudu procesního nelze uvést v soulad se zásadou v §§ 1050, 1064 obč. zák. vyslovenou. Také v případě v § 934 obč. zák. naznačeném musí nepoměr býti posuzován podle doby učiněné smlouvy, kdyžž strany mohly mít na mysli jen tehdejší stav věcí. Nesmí se pustiti se zřetele, že i žalovaným byla různým způsobem poskytnuta možnost, použití výhodně kupní ceny jim v roce 1916 za prodaný dům žalobkyni vyplacené a zajisté žalobkyně nemohla by jim důvodně vyčítati, kdyby si byli ponechali nemovitost, kterou koupili tehda za peněz, jež od žalobkyně obdrželi a nemovitost ta do dnešního času v ceně byla by stoupla. Ostatně stoupání cen nemovitostí jest vlastně jen zdánlivým, když se strany druhé hodnota peněz stejnou, ne-li větší měrou klesá. Kdyby žalobkyně prodala dres dům, o který jde, za 65.000 K, jež žádá, nemohla by, jak obecně známo, tímto obnosem opatřiti si toho více, než v roce 1916 za tehdejší kupní cenu 32.500 K. Nelze tedy tvrditi, že získala něco stoupnutím ceny tohoto domu, nanejvýš ničeho neztratila. Z těchto úvah vyplývá, že lze ve sporném případě hleděti jen k poměrům cen stávavším v době koupě, to jest v roce 1916. A tu žalovanými samými nebylo v první stolici namítáno, že smluvená kupní cena 32.500 K neodpovídala tehdejšímu poměru, že byla snad tenkrátě nepoměrně nízká. Z dobrého zdání znalce pak jde na jevo, že jest třeba značného nákladu, aby houba z obytného stavení byla odstraněna. Vada již v roce 1916 stávavší byla tedy zajisté na újmu tehdejší, nikoli neobvyklé ceně domu. Ostatně i dnešní prodejová cena domu byla by větší, kdyby nebyl stížen houbou. Proto, že cena koupeného domu přes to, že v něm jest houba, ode dne koupě značně stoupla, nelze tedy žalobkyni upřiti nárok na správu. Soud první, učiniv tak, mylně posoudil věc po stránce právní. Dlužno spíše z toho, co prvním soudem zjištěno, dospěti k úsudku, že žalovaní jsou vůči žalobkyni správou povinni. Při tom není vůbec třeba, pouštěti se do otázky, zda žalovaní výslovně ujišťovali, že dům jest prost houby, nebo, zda zamlčeli tuto vadu (§ 923 obč. zák.). Nárok na správu jest odůvodněn již dle ustanovení § 922 obč. zák. Poněvadž jde o vadu, bránící řádnému užívání obytného domu, předpokládá se při koupi takového domu obvykle, že jest prost této vady. Žalobkyně nepozbyla nároku na správu ani tím, že nechtěla prodati dům za cenu jí žalovanými neb někým jiným nabízenou. Nabylaf koupí bezpodmínečného práva ke kou-

penému domu a není ustanovení zákonného, které by jí v tomto právu omezovalo ve prospěch toho, kdo jest správou povinen. Nárok její na správu byl by arci vyloučen, kdyby se ho byla výslovně vzdala. V tom směru bylo žalovanými poukazováno k tomu, že ve smlouvě prozatímní bylo stanoveno, že žalobkyně kupuje vše v tom stavu, jaký jest 1. srpna 1916, a že strany se vzdávají práva, odporovati smlouvě z jakýchkoli důvodů. Ale jednak nebyla ustanovení ta pojata do konečné smlouvy, jednak nemohlo by, i kdyby se tak bylo stalo, v tom spatřováno býti zřeknutí se nároku na správu, jak nyní jest uplatňován, kdyžž ten, kdo se domáhá správy dle druhé věty § 932 obč. zák., neodporuje tím smlouvě.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných mezi jiným z těchto důvodů:

Při úplatných smlouvách předpokládají ovšem smluvníci, jakž to povaha úplatnosti právního jednání ostatně sama sebou žádá, aby vzájemná plnění byla jaksi v rovnováze, tudíž byla rovnocenná. Avšak tato rovnocennost musí tu býti právě v čase smluvního plnění, kterouž dobou přechází nebezpečí, a proto také musí okolnosti přivozující vzestup cen té straně jíti k dobru, která se stala majitelem předmětu. Správně proto usoudil soud odvolací, že náhrada ze správy žalobkyni požadovaná, nemůže proto býti vyloučena, že od doby předání domku ceny realit se zvýšily, když žalovaní netvrdili, že s ohledem na vytýkanou vadu neb vady domku vůbec trhovou cenu jeho snížili. Nesprávně také uvádí dovolání, že, kdyby se jednalo o vadu neodstranitelnou, nemohla by žalobkyně nic více požadovati, než zrušení smlouvy, a že proto, když jest zde odstranitelná vada, nemohou býti hůře postiženi, jako jsou, když žalobkyně domek ani za vyšší cenu, než sama dala, prodati nechce, ale oprav jeho na nich požaduje. Je-li vada prodané věci podstatná a trvalá, to jest taková, že se odstraniti nedá a řádnému užívání překáží, pak dle ustanovení § 932 obč. zák. může zkrácený dožadovati se zrušení smlouvy. Zákon praví, že může, nikoli že »musí«, není k tomu tedy zkrácený ani v tomto případě nucen, nýbrž jest mu volno i při neodstranitelnosti vady, domáhati se ostatních jemu v dotčeném zákonném ustanovení vyhrazených práv. Odmítnutím prodeje domku nepřišla tedy žalobkyně o právo ze správy, to vyloučeno by bylo jedině, jak odvolací soud správně vytkl, kdyby se ho byla smluvně zřekla anebo, kdyby při koupi domku o vadách byla věděla neb alespoň při náležitě opatřnosti je postřehnouti musila (§§ 928, 929 obč. zák.). Ani to ani ono nebylo prokázáno. Také zřeknutí se odporovati smlouvě nezahrnuje v sobě ještě zřeknutí se práva ze správy, kteréž právo existenci smlouvy předpokládá. Ostatně žalovaní ani netvrdili, že by se při ústní úmluvě žalobkyně zřekla i veškerých práv ze správy a že omylně toto ustanovení smluvní do písemní listiny nebylo pojato; tvrdili jen, že zřekla se odporovati smlouvě, což právní ochranu ze správy nevylučuje. Mylně domnívá se dovolání, že nevědomost žalovaných o vadě vylučuje jejich povinnost k náhradě. Při kromobyčejných vadách vschází zkrácenému právu ze správy, byly-li mu tyto zamlčeny. Zákon užívá slova zamlčeny (verschwiegen) a nikoli zatajeny (verheimlicht), aby tím vyjádřil, že není rozdílu, zdali prodávající kromobyčejnou vadu věci znal čili nic. I když jí sám neznal, jeví se tato oproti kupiteli zmlčena a prodávatel přece za ni ručí.

Účinnost výpovědi z najatého neb pachtovaného předmětu posuzovatí jest podle doby, kdy byla podána; zásada § 406 c. ř. s. tu nepatí.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1919, R II 42/19.)

Žalobkyně koupila v prosinci 1918 dům, v němž měl žalovaný najatý byt. Podle tržové smlouvy přešla všechna práva vlastnická i užívací na žalobkyni dnem 1. ledna 1919. Koupěný dům připsán byl v knihách dne 5. ledna 1919 do vlastnictví žalobkyně. Proti výpovědi dané žalobkyní dne 30. prosince 1918 vznesl žalovaný námitky, zejména také z toho důvodu, že nebyla žalobkyně v době podané výpovědi knihovní vlastníctví domu a nebyla tudíž oprávněna dáti výpověď. — První soud (okresní soud v Olomouci) uznal výpověď za bezúčinnou z těchto úvah: Námitce žalovaného proti výpovědi z toho důvodu, že žalující v době podané výpovědi, t. j. 30. prosince 1918, ještě knihovní vlastníctví nebyla a že tudíž k výpovědi tehdy ještě oprávněna nebyla, bylo vyhověti. Dle ustanovení § 1120 obč. zák. jest předpokladem práva nového majitele pronajatého předmětu, by předmět ten nejen byl novému majiteli prodán, nýbrž by mu byl také již odevzdán. Odevzdání nemovitých věcí stane se dle § 431 obč. zák. jenom knihovním vtělením. Vlastnictví žalující bylo však teprve dne 5. ledna 1919 knihovně vtěleno a proto nebyl dům, ve kterém se vypovězený krám žalovaného nachází, dne 30. prosince 1918, t. j. dne dané výpovědi, ještě žalující straně ve smyslu zákona odevzdán. Tvzení žalující, že dle obsahu kupní smlouvy přešla veškerá práva vlastnická i užívací na žalující dnem 1. ledna 1919 a že žalující tedy již před tímto dnem nabyla práva, tímto domem disponovati, pokud tyto dispozice a jejich právní účinky spadají do doby po 1. lednu 1919, jest vzhledem na ustanovení §§ 431 a 1120 obč. zák., jak již shora uvedeno, bezvýznamné. V ohledu tom poukazuje se též na ustanovení § 156 ex. ř., který nařizuje, že užítky náležejí vydražiteli ode dne příklepu a že břemena též od tohoto dne nésti musí, kdežto v druhém odstavci ustanovuje, že odevzdání nemovitosti a knihovní vtělení práva vlastnického se má státi v době pozdější, tam blíže naznačené. Nebylo třeba tudíž se zabývatí s jinými námitkami proti výpovědi. — O d v o l a c í s o u d (kraj-
ský soud v Olomouci) zrušil v odpor vzatý rozsudek a vrátil věc prvému soudci, by ji znova projednal a rozhodl. D ů v o d y: Uplatňovaný důvod odvolací nesprávného právního posouzení věci je tu dán. Ovšem má právem rozsudek první stolice za to, že dle § 1120 obč. zák. nový nabyvatel pronajaté nemovitosti není oprávněn samostatně (t. j. z důvodu práva vlastnického) vypověděti nájemní smlouvu uzavřenou knihovním předchůdcem, pokud pronajatá věc novému nabyvateli nebyla odevzdána, a že toto odevzdání ve smyslu zákona (§ 1120 obč. zák.) znamená tolik, jako vklad práva vlastnického ve prospěch nového nabyvatele. Avšak rozsudek první stolice nebere ohledu k předpisu § 406 c. ř. s., dle kteréhož odsouzení žalovaného k nějakému plnění je přípustno, i když splatnost zažalovaného nároku nastala teprve v době vynesení rozsudku první instance. Tím byla zavedena všeobecná, věcně ničím neobmezená zásada právní, dle kteréž pro existenci věcných základů

rozsudků nerozhoduje žádná jiná doba než konec ústního jednání v řízení první stolice. To vysvítá z předpisů civ. řádu soudního o přípustnosti změn žaloby v průběhu řízení první stolice, o možnosti uplatňovati v jistých mezích nové útočné nebo obranné prostředky i v tomto období řízení první stolice a konečně z onoho předpisu civ. řádu soudního, jenž přesně ustanovuje, co má býti skutkovým základem rozsudků (§§ 179, 181, 193, 235, 272, 275, 278, 279 c. ř. s.). Ovšem mluví tu zákon (§ 406 c. ř. s.) jen o splatnosti zažalovaného nároku; avšak táž zásada má obdobnou platnost i ohledně všech věcných předpokladů žaloby. V tomto případě byla věcná legitimace žalující strany k dané výpovědi (t. j. vklad práva vlastnického ve prospěch její) již dána dne 5. ledna 1919, tedy před prohlášením konce ústního líčení v první stolici (srovn. v témže smyslu: Hellwig, System der ZPO., str. 289, Stein, Kommentar k německému řádu soudnímu, 10. vydání, 1. svazek, str. 747 a rozhodnutí v poznámce 38, Turnau a Förster, 2. vydání, Das Liegenschaftsrecht, sv. I., str. 230). Není tu tedy onoho důvodu právního, který by odůvodňoval zamítnutí vznesené žaloby na vrácení pronajaté nemovitosti. Mimo nedostatek věcné legitimace žalobkyně k dané výpovědi vznesl však žalovaný ještě jiné námitky proti platnosti dané výpovědi, které pro částečnou spornost skutkových základů vyžadují provedení důkazů, jež po ruce nejsou. Bylo proto věc vrátiti procesnímu soudu první stolice (§ 496 c. ř. s.) za účelem nového projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud vyhověl rekursu žalovaného, zrušil v odpor vzaté usnesení, vrátil věc odvolacímu soudu a uložil mu, by o odvolání znova rozhodl, nehledě k důvodu uvedenému ve zrušovacím usnesení.

D ů v o d y:

Obě nižší stolice vycházejí ze správného stanoviska, že dle § 1120 obč. zák. nový nabyvatel pronajaté nemovitosti, jež zapsána jest v knihách, není oprávněn, samostatně (t. j. z důvodu práva vlastnického) vypověděti nájemní smlouvu uzavřenou jeho knihovním předchůdcem, pokud pronajatá nemovitost nebyla novému nabyvateli odevzdána, a že toto odevzdání po zákonu (§§ 321, 322 a 441 obč. zák.) znamená tolik, jako knihovní vklad práva vlastnického ve prospěch nového nabyvatele. Usnesení v odpor vzaté však přes to dovozuje, že první soud neprávem vyhověl námitkám žalovaného proti soudní výpovědi dané dne 30. prosince 1918, opírajícím se právě o uvedený právní názor; a to s tím odůvodněním, že knihovní vklad práva vlastnického ve prospěch žalobkyně se stal sice po podání výpovědi (a také po podání námitek proti výpovědi), ale ještě před prohlášením konce ústního jednání v první stolici, že dle § 406 c. ř. s., jímž byla zavedena všeobecná, věcně nijak neobmezená zásada právní, dle níž pro existenci věcných základů rozsudku nerozhoduje žádná jiná doba, než konec ústního jednání v řízení první stolice, dlužno přihlížeti k tomu, zda věcná legitimace žalobkyně k dané výpovědi byla dána před ukončením ústního jednání v první stolici, což ovšem dle spisů není sporno. Názoru tomu nelze přisvědčiti. Předpis § 406 c. ř. s., stanovící pravidlo, že na splatnost žalobního nároku, vzniklou teprve během sporu v první stolici, jest vztáti zřetel, platí pouze pro

žaloby o plnění. Že se v daném případě nejedná o plnění, není třeba dokazovati a proto § 406 c. ř. s. dle svého znění na daný případ se nehodí; obdoby paragrafu toho bylo by lze užiti na takové případy, které jsou plnění obdobnými. Toho zde však není, jak seznati lze ze srovnání obsahu rozsudku. Při nároku na plnění rozhoduje rozsudek o tom, zdali nárok pozůstává po právu čili nic v době vynesení rozsudku: při sporech o výpovědi vyslovuje dle § 572 c. ř. s. rozsudek, zdali a pokud výpověď se uznává účinnou čili nic, a to výpověď daná, tedy právě ta, proti níž byly podány námitky; neboť podáním námitek se výpověď neodstraňuje, ona trvá dále až do rozhodnutí sporu, jsouc pouze co do účinnosti do téže doby suspendována. Z toho důvodu dlužno posuzovati platnost výpovědi podle doby, kdy byla podána, a poněvadž dle toho, co shora uvedeno, žalobkyně v den dané výpovědi nebyla oprávněna ku podání výpovědi, nemůže rozsudek vyřknouti, že tato neoprávněnou osobou podaná výpověď se uznává účinnou. Nemůže se pak žalobkyně s úspěchem odvolávati na to, že později (dne 5. ledna 1919) pro ni bylo knihovně vtěleno právo vlastnické k objektu nájemnímu, a to tím méně, když již před tím, totiž dne 4. ledna 1919 byly žalovaným podány námitky proti oné výpovědi. Bylo tedy rekursu žalovaného výhověti.

Čis. 121.

Kdo o své újmě bez svolení příslušného místa (okresního silničního výboru) předsevezme na veřejné silnici něco, co provoz po ní ztěžuje, ručí již z tohoto důvodu třetím osobám za škodu, která jim ze zařízení toho vzešla, třebas toto bylo účelně provedeno.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1919, Rv II 125/19.)

Žalovaný položil na podzim 1917 přes okresní silnici, bez povolení silničního výboru koleje polní dráhy od své továrny na pozemky za silnicí ležící k odvezení bahna na pozemky ty. Na silnici byly koleje položeny na fošnách, přes které napříč ležela prkna nepřiléhající těsně k sobě. Vozy po okresní silnici jedoucí musely přejížděti ony koleje. Již v dřívějších letech činil žalovaný tak a to bez úředního povolení a teprve v r. 1917 zažádal dne 11. prosince o povolení, jehož se mu dne 15. prosince dostalo. Dne 6. prosince 1917 jel syn žalobcův s vozíkem, v němž byl kůň zapřažený, a, ač jel opatrně a krokem, zůstal kůň při přecházení kolejí jednou nohou ve šterbině vězeti, upadl a poškodil se tak, že musel býti hned poražen. Škodu tím způsobenou zažaloval žalobce proti žalovanému. — Soud první stolice (zemský soud v Opavě) vyhověl žalobnímu žádání, maje za to, že synu žalujícího nelze přičítati žádnou vinu na nehodě koni se přihodivší, za to žalovanému, jenž bez řádného povolení příslušného úřadu učinil zařízení přes veřejnou cestu, jež stěžovalo dopravu a tažný dobytek ohrožovalo. Kromě toho jest na žalovaném, jenž koleje ve vlastním zájmu položil, by bahno z továrny na svá pole mohl rychle a pohodlně dopravit, by škodu vzniklou následkem toho zařízení třetí osobě, která v té příčině viny nemá, každým způsobem nahradil. Kdo zřídil živnostenský podnik, kdo provozuje továrnu,

činí tak na vlastní vrub, nikoli na nebezpečí svého okolí, ba ani odvoláním se na úřední povolení a koncesi nemůže se této zodpovědnosti sprostiti. Účinek koncese jest jen ten, že podnikatel smí podnik provozovati, byť z toho mohlo pro třetí osoby vzniknouti nebezpečí. Za ohrožování a škody s podnikem spojené jest podnikatel každým způsobem práv. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Brně) odvolání žalovaného nevyhověl, ač k myšlence v důvodech rozsudku prvního soudu projevené, že podnikatel práv jest ze škody, již sousedu zařízením třeba úředně schváleným způsobem, poněvadž podnik byť povolený jde na jeho vrub, přisvědčiti nemohl, ježto předpisu § 364 a) obč. z. zde nelze užiti, protože nejde o škodu způsobenou podnikatelem sousedu na pozemku. Vina žalovaného záleží však v tom, že položil přes silnici, sloužící veřejné dopravě, koleje, v nichž tažný dobytek mohl zůstati viseti a se poškoditi. To se zde stalo, poněvadž kůň jel přes koleje opatrně a pomalu a přes to kůň zůstal za nohu viseti a se poškodil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Žalovaný činí s odvoláním se na dovolací důvod § 503 č. 4 c. ř. s. rozsudku soudu odvolacího předhůzku mylného právního posouzení věci, poněvadž bez ohledu na provinění se žalovaného vyvozuje z předpisu § 1311 obč. zák. jeho závazek k náhradě škody. Staví prý do popředí a neprávem závazek z výsledku (Erfolgshaftung) místo jedině správného a v zákoně kotvícího ručení za provinění (Schuldhaftung). Stanovisko žalovaným hájené bylo by jen tehdy správným, kdyby se byl žalovaný postaral před tím, než koleje na okresní silnici k přejezdu položil, o schválení takového zařízení příslušným silničním výborem. Týž jest oprávněn stanoviti předpoklady všeobecného užívání takového veřejného statku. Svůli-li k tomu, by jednotlivci používali veřejné okresní silnice zvláštním způsobem, v našem případě průmyslový závod položením kolejníc k svému přejezdu, schváli-li týž pro jednotlivce podmínky takového užívání a je-li prokázáno, že podmínkám těm ve všem bylo vyhověno, pak možno všeobecností používatí takové okresní silnice jen v mezích daných, tedy tak, v jakém stavu silnice právě se nalézá. Nutno tedy pak každému chodci, jezdcí a povozníku šetřiti při použití takového veřejného statku všech opatrností, jakých schválené, ovšem samo o sobě účelné zařízení vyžaduje. Možno tu pouze poukázati na příklad lokálních drah železných, které nezřídka silnice protínají a kde tedy obecnost silnice s náležitou opatrností používatí musí. V našem případě však dle zjištění soudu prvního, který poukázal na dopis okresního silničního výboru v Opavě ze dne 12. září 1918, — na zjištění tom soud odvolací neučinil žádné změny, — žalovaná společnost kolejní přejížděku zařídila bez zmocnění a schválení majitele veřejného statku a nebylo také v době úrazu zařízení to tímto schváleno. Tím předsezvala žalovaná o své újmě a bezprávně něco, což dojistá vedlo ku zatížení provozu po oné silnici, třebas by snad ono zařízení bylo bývalo účelně provedeno. Ono zařízení dle zjištěného stavu věci vedlo ku poškození koně majetku žalobcova a to bez jeho viny, takže žalovaný již ze všeobecných před-

pisů §§ 1295 a násl. obč. zák. za způsobenou vlastní škodu zodpovídá a na předpis § 1305 obč. zák. odvolávat se nemůže. Ostatně vysvítá z dopisu okresního silničního výboru, že též ručení za každou škodu kolejnicemi vzniklou od sebe odmítl a uvalil toto na onoho, kdo kolejnice položil. Tedy z tohoto hlediska ručí žalovaný za každou škodu jeho zavřením vzniklou. S tohoto hlediska možno prohlásiti stížený rozsudek, který ovšem na jiném právním základě vedl k stejnému, pro žalovaného nepřiznivému konečnému výsledku, s ohledem na tento za prostý právního omylu, aniž by nutným bylo ještě se obíratí s obsahem dovolání a dovolací odpovědi, který probírá příběh úrazu koně různým způsobem, poněvadž uvedení ta zjištěna nejsou a tím již se vymykají posouzení soudu odvolacího. Bylo proto bezdůvodné dovolání zamítnuto.

Číslo 122.

I společník, jenž není oprávněn zastupovati samostatně veřejnou společnost obchodní, může danou prokuru samostatně odvolati.

(Rozh. ze dne 5. dubna 1919, R I 130/19.)

K návrhu A, společníka veřejné obchodní společnosti, jenž byl oprávněn zastupovati společnost pouze společně s druhým společníkem B, byla soudem první stolice (krajským soudem v Chebu) vymazána v obchodním rejstříku prokura, udělená dvěma prokuristům, i nebylo rozkladu B-a prvním soudem vyhověno. **Důvody:** Krajský soud přidal se při výmazu prokury k rozhodnutí c. k. nejvyššího dvoru soudního ze dne 17. února 1914, R II 136/14, zapsanému pod č. 233 v repertoriu nálezů a uveřejněnému v úřední sbírce pod č. 1539, podle kterého může i ten společník veřejné obchodní společnosti, jenž není samostatně oprávněn zastupovati společnost, o sobě odvolati udělenou prokuru. Neboť návrhvatel byl oprávněn, jakožto společník učiniti návrh na výmaz prokury ve vlastním jméně. To vyplývá z čl. 104 odst. 2, na rozdíl od odst. 1. obch. zák., dále z čl. 118 obch. zák., jenž upravuje pouze účinky udělení a zrušení prokury vůči třetím osobám a vyslovuje zásadně, že se prokura uděluje jakož i zrušuje s právním účinkem vůči třetím osobám, byť se tak stalo pouze jediným, k zastupování společnosti oprávněným společníkem. Že v případě společného zastupování může každý ze společníků k zastupování oprávněných odvolati danou prokuru samostatně, k tomu dlužno tím spíše přisvědčiti, když jest i udělení i odnětí prokury čistě věcí důvěry, z čehož jde, že se prokurista musí těšiti důvěře všech společníků k zastupování oprávněných, že se tudíž jeho ustanovení může státi jedině v dorozumění všech společníků k zastupování oprávněných, jeho odvolání však vycházeti může i jen od jednoho z nich. — Rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) potvrdil usnesení soudu první stolice z důvodů téhož, obsažených ve vyřízení rozkladu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu B-ovu, poněvadž tu není podmínek, za kterých dle § 16 cis. pat. ze dne 9. srpna 1854, č. 208 ř. z. možno souhlasná usnesení obou nižších soudů bráti v odpor.

Čís. 123.

Sudiště dle § 77 odst. 1 j. n. jest výlučným pouze oproti sudišti obecnému.

(Rozh. ze dne 5. dubna 1919, R. I 134/19.)

Ve sporu žalobkyně A. s firmou B. v Praze VII procesní soud první stolice (okresní soud pro věci obchodní v Praze) vyhověl námitce místní nepřislušnosti a žalobu odmítl, vycházející z těchto úvah: Žalobkyně A. domáhá se žalobou na firmě B. vrácení 7 m sametu, který firmě té dne 30. srpna 1918 k přebarvení odevzdala, než zaplacení zaň 500 K s příslušenstvím. Jak nesporno, zemřel jediný majitel této firmy dne 3. února 1918 v Karlíně, pozůstalost po něm, do níž i firma náleží, projednává se u okresního soudu v Karlíně a posud odevzdána nebyla. Dlužno tudíž žalobkyni považovati za věřitelku pozůstalosti; nárok její směřuje proti zůstaviteli, pokud se týče jeho pozůstalosti a pro žaloby z takového nároku jest příslušným onen soud, u něhož se projednává pozůstalost, v tomto případě okresní soud v Karlíně (§ 77, 49 j. n.). Okolnosti, žalobkyni tvrzené, že žalovaná firma provozuje dále obchody, přijímá a vyřizuje korespondenci a že v obchodním rejstříku vymazána nebyla, nýbrž dále trvá, nemohou žalovanou stranu zbaviti práva výlučným ustanovením § 77 j. n. jí zaručeného, žádati, by veškeré žaloby, proti ní po čas projednávání pozůstalosti podávané, soustředěny byly u soudu pozůstalost projednávajícího. Proto bylo námitce místní nepřislušnosti tohoto soudu žalovanou vznesené vyhověti a žalobu pro nepřislušnost odmítnouti.

Rekursní soud (obchodní soud v Praze) zamítl námitku místní nepřislušnosti. **Důvody:** Neopodstatněn jest návrh rekursní, pokud její stěžovatelka opírá jednak o veřejnou důvěru v zápisy obchodního rejstříku jakožto knihy veřejné, jednak o okolnost, že žalovaná strana jest firma, která úmrtím majitele nezaniká a tudíž za každých okolností jest subjektem žalovatelným. Co se týče především onoho důvodu rekursního, týkajícího se všeobecné důvěry, které obchodní rejstřík požívá, byla sice po úmrtí majitele žalované firmy pozůstalá vdova jako spludědička a správkyne pozůstalosti podle čl. 25. odst. 1. obch. zák. povinna oznámiti rejstříkovému soudu změnu nastalou v osobě majitele firmy ve příčině dalšího provozování obchodu pro dobu projednávání pozůstalosti. Podle předpisu čl. 25, odst. 2 obch. zák. mohla se žalobkyně a může se stěžovatelka i když se tak nestalo, na veřejnou důvěru v nezměněný zápis v obchodním rejstříku odvolati, ale jen tenkrát, když jí okolnosti nezapsané známy nebyly. Žalobkyně ale podala sama žalobu na firmu k rukám vdovy po majiteli firmy, věděla tedy o úmrtí majitele a není tedy oprávněna ve svůj prospěch využítkovati zásady o veřejné důvěře obchodního rejstříku. Dále jest sice správné, že lze na základě ustanovení čl. 15 obch. zák. zažalovati kupce jednotlivce v obchodních záležitostech pod jeho firmou, poněvadž ale firma jednotlivcova není ničím jiným než pouhým jménem, označením kupce v jeho obchodu, a ježto taková firma zejména není dokonce snad zvláštním právním subjektem vedle fyzické osoby majitele firmy, jest ve sporu zahájeném proti

firmě jednotlivcově pravou stranou procesní toliko majitel této firmy, kupec jednotlivce a nikoli firma. Důsledkem toho jeví se býti právním žalovaným i ve sporu, o němž zde jde, jen protokolovaný obchodník B, čili vzhledem k tomu, že on nesporně dne 3. února 1918 zemřel, jediné jeho pozůstalost, která se s volením soudu pozůstalostního obchod zůstavitelův dále provozuje. Jde však nyní o další rozhodnou zde otázku, který soud jest místně příslušným k jednání o žalobě, podané proti firmě B, v Praze VII. a čelící dle oněch vývodů správně proti pozůstalosti majitele B, jež dosud se projednává u okresního soudu v Karlíně, jakožto místa řádného bydliště zůstavitelova. Tuto otázku pak arcibiskupský soud první instance dle náhledu rekursního soudu po stránce právní nesporně rozhodl. Podle předpisu § 77 odst. 1 j. n. náleží sice všechny žaloby pozůstalostních věřitelů, tedy i žaloba, o níž se jedná, podle výlučného soudu místního před věcně příslušným soudem pozůstalostním, t. j. zde okresní soud v Karlíně, to však zásadně jen potud, pokud odvozována jest příslušnost proti straně žalované jediné z důvodu obecného jejího soudu, neboť místní soud v pozůstalostních záležitostech, upravený v § 77 j. n., výlučným jest toliko oproti soudu obecnému, nevylučuje však nikterak jiné zvláštní soudy místní. Žalobkyně však v tomto sporu místní příslušnost dovolaného soudu neodvozuje z obecného soudu žalované firmy, pokud se týče majitele jejího, kterýžto soud obecný by ovšem určen byl toliko řádným bydlištěm majitele jakožto fyzické osoby dle § 66 j. n., pokud se týče jeho pozůstalosti podle § 77 j. n. v Karlíně, poněvadž firma jednotlivcově jako taková obecného soudu vůbec nemá a to ani podle § 66 j. n., nejsou fyzickou osobou, ani podle ustanovení § 75 j. n., jež platí toliko pro firmy společenské. Žalobkyně zakládá naopak místní příslušnost dovolaného soudu pražského výslovně na té okolnosti, že žalovaná firma, pokud se týče její majitel a nyní jeho pozůstalost, obchody své provozuje v Praze VII a opírá tudíž příslušnost proti žalované straně o zvláštní soud závodu podle § 87, odst. 1 j. n. ve znění novely ze dne 1. června 1914 č. 118 ř. z. Tento soud zvláštní však, jak shora vylíčeno, soudem v záležitostech pozůstalostních, upraveným v § 77 j. n. nikterak vyloučen není, trvá vedle tohoto soudu, to tím více, poněvadž i pozůstalost obchody žalované firmy zůstavitelovou vdovou v Praze VII. dále provozuje, kdež také dle zápisu v obchodním rejstříku sídlo firmy se dosud nalézá. Před soudem touto provozovnou určeným, tedy před věcně příslušným okresním soudem pro věci obchodní v Praze, mohla ve sporných záležitostech obchodních vedle ustanovení § 87 odst. 1 j. n. žalována býti firma B, pokud se týče její jediný majitel Stanislav B, i když měl řádné své bydliště v Karlíně, a jest pro takové záležitosti a tedy i pro tento spor také oproti pozůstalosti majitele oné firmy jednotlivcovy tento okresní soud místně příslušným.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu žalované strany nevyhověl.

Důvody:

Nejvyšší soud sdílí právní názor soudu rekursního a poukazuje k jeho správnému odůvodnění. Stačí proto podotknouti na vývody dovolacího rekursu toto: Dvorský dekret z 19. ledna 1790 sb. z. s. čís. 1094 písm. d), řeší pouze otázku, proti komu dlužno podati žalobu, týkající se pozůsta-

losti ještě neprojednané. Otázky příslušnosti řečený dvorský dekret se nedotýká. Zákonodárným důvodem, pro který žaloby z nároků věřitelů pozůstalosti za její projednávání odkázány byly na soud, naznačený v § 77 odst. 1, j. n. byla výhoda, plynoucí pro věřitele z toho, že sprostěn býti měl povinnosti, vyšetřovati teprve obecní soudiště ohledně všech osob, účastněných jako dědici na projednání pozůstalosti, a sledovati je žalobou u tohoto soudu (motivy str. 76 a 77). Z toho plyne, že soudiště § 77, odst. 1 j. n. jest v naznačených případech ovšem soudištěm výlučným vůči obecnému soudišti, že však není soudištěm universálním, vylučujícím jiné žalobci na výběr dané soudiště. To bylo též stanoviskem jak judikatury, tak literatury, zejména spisů, dotčených v dovolacím rekursu, pokud šlo o výklad stejné v tomto bodě znějícího, nyní zrušeného § 37 staré j. n. a totéž stanovisko zaujato též v zodpovězení sporných otázek nových zákonů procesních, kde soudiště smlouvy uvedeno jen příkladně a na soudiště § 87 j. n. ve znění novely přirozeně ještě pamatováno býti nemohlo. Že pak soudiště § 87 j. n. ve znění novely jest opodstatněno, plyne z toho, že sameť převzat k barvení v provozování chemické prádelny a barvirny. Tento podnik patří dle nesporného přednesu stran do pozůstalosti, již žalovaná jako zůstavitelova vdova zastupuje. Jest naproti lhotejno, že sameť převzat byl k barvení teprve po smrti majitele závodu, poněvadž závazek z toho plynoucí postihuje pozůstalost. Ostatně námitka věcné nepřislušnosti nebyla v první instanci opověděna a nebylo by rozhodnutí o této námitce vůbec lze odporovati (§ 45 odst. 2 j. n.).

Čís. 124.

Pozbyl-li odkaz k obecně prospěšným účelům určený sirotčí jistoty, dlužno jistotu tu i po odevzdání pozůstalosti doplniti.

Vykonavatelé poslední vůle jest bdíti nad splněním jejím i po odevzdání pozůstalosti.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1919, R I 128/19.)

K upozornění finanční prokuratury, že způsob provedení zajištění kapitálu 25.000 K na nadaci pro chlapce vokalisty při městském kostele toho času nestačí, ježto následkem nastalých změn státoprávních cen úpisů válečných půjček, jež jsou nejpodstatnější částí složené jistoty, stala se pochybnou, pokud se týče tato cena se toho času alespoň bezpečně nedá zjistiti, vyzval po zůstalosti soud (okresní soud v Karlových Varech) vykonavatele poslední vůle po projednání pozůstalosti, by na místě válečné půjčky prokázal zajištění přiměřené hotovosti, pokud se týče vkladní knihy tuzemské spořitelny, neb cenných papírů se sirotčí jistotou, a zamítl rozklad vykonavatele poslední vůle z toho důvodu, že, byť svého času válečné půjčky byly poskytovaly úplnou jistotou, tomu nyní tak není a podle § 158 nesp. říz. účastníci, pokud zjištění není v poslední vůli samé prominuto, mohou vždy doplnění zajištění sirotčí jistoty požadovati, dokavad není odkaz sám zapraven. — Rekursní soud (krajský soud v Chebu) usnesení prvního soudu potvrdil z těchto důvodů: Jelikož dle § 161 nesp. říz. jest každý odkazovník

jak před odevzdáním pozůstalosti tak i po něm oprávněn, požadovati zákonnou jistotu za odkazy, jichž zaplacení buď proto, že ještě neuplynula lhůta, aneb, že byla v poslední vůli připojena doložka časová neb podmínka, ještě nemůže býti žádáno, musí to tím spíše platiti o oněch odkazech, jež podle zákona zajistiti sluší sirotčí jistotou. Závazku uloženého mu vůči osobám v § 159 nesp. řiz. jmenovaným nemůže se tudíž dědic zhostiti pouhým poukazem ke skutečnosti, že byla odevzdací listina již vydána. Pouze k větší jistotě nařizuje § 159 nesp. řiz., že na tak dlouho ustati se má od odevzdání pozůstalosti do právní držby, pokud není prokázáno zajištění odkazů k obecně prospěšným účelům určených. Avšak nelze přisvědčiti ani k názoru stěžovateli, že vydáním odevzdací listiny zaniká úřad vykonavatele poslední vůle. Jest povinností tohoto, by vůli zůstavitelovu pokud možno splnil aneb splnění zajistil a se o tom vykázal (§§ 816 a 817 obč. zák.). Má proto i po odevzdání pozůstalosti nad provedením poslední vůle bděti. K tomu patří, by o to pečoval, aby odkaz měl sirotčí jistotu a, kdyby toho poměry vyžadovaly, by odkaz této jistoty opět nabyl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vykonavatele poslední vůle.

Důvody:

I když nemá zde místa ustanovení § 161 nesp. řiz., měl odkaz pro nadaci dle § 159 nesp. řiz. před odevzdáním pozůstalosti býti zaplacen aneb zajištěn. Poněvadž zaplacení se nestalo a hodnota úpisů válečných půjček ku zajištění složených klesla, jak rekurent sám uznává, jest výzva k plnému zajištění odkazu odůvodněna. Odevzdáním pozůstalosti zanikl ještě úřad vykonavatele poslední vůle, vždyť má tento dle § 816 obč. zák., § 164 nesp. řiz. pečovati o to, aby poslední vůle byla splněna, tedy zde, by nadační odkaz byl zaplacen, pokud se týče až do zaplacení řádně zajištěn bez ohledu na to, zdali pozůstalost byla již odevzdána či nic. Tato povinnost náleží rekurentovi dle § 817 obč. zák. tím více, ježto jest zároveň zástupcem dědicovým. Ježto čisté jmění pozůstalosti činí dle inventáře 59.106 K 91 h, stačí zajisté k zaplacení odkazu, i když by se odečtly sumy pojistek 9.900 K. Zaplacení odkazu u příslušného úřadu mohlo se státi již před zřízením nadační listiny. Nestalo-li se tak, není tím, že zajištění odkazu k soudu bylo přijato, dědic sprostěn povinností, by odkaz zaplatil, po případě, pakli složení zajištění nestačí, jej plně zajistil. Slušelo tedy dovolací rekurs pro nedostatek podmínek § 16 nesp. řiz. zamítnouti.

Čís. 125.

Do usnesení, jímž podle § 216 odst. 6 c. ř. s. prohlášena byla nepřislušnost soudu a žaloba postoupena soudu žalobcem označenému, není opravného prostředku, byť usnesení to nečinil soud první, nýbrž teprve soud druhé stolice.

Do rozhodnutí soudu druhé stolice o nákladech sporu o příslušnost není dovolací rekurs dopuštěn přes to, že § 261 odst. 6 c. ř. s. nevylučuje opravného prostředku proti rozhodnutí o nákladech těch.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1919, R. I 137,19.)

Proti žalobě, podané u okresního soudu ve Veselí n. L. a opírající příslušnost tohoto soudu o § 49 č. 5 i. n., vznesl žalovaný námitku nepřislušnosti, tvrdě, že příslušným jest krajský soud v Táboře. Žalobkyně navrhly na to, by žaloba pro případ, že by námitce nepřislušnosti bylo vyhověno, postoupena byla krajskému soudu v Táboře. Prvý soud odmítl žalobu pro svou nepřislušnost, jelikož zde nejde o poměr nájemní, nevyhověl však návrhu žalobkyň, by žaloba postoupena byla podle § 261 odst. 6 c. ř. s. krajskému soudu v Táboře, ježto řízení u krajského soudu je zcela jiné nežli u soudu okresního a krajský soud nemůže pokračovati v jednání s použitím jednacího protokolu v prvním jednání sepsaného. — Rekursní soud (krajský soud v Táboře) nevyhověl rekursu, pokud bylo námitce nepřislušnosti soudu vyhověno, ze správných důvodů v odpor vzatého usnesení, jinak mu však vyhověl a vyřkl, že se žaloba postoupuje krajskému soudu v Táboře, ježto soud návrhu na postoupení žaloby podle § 261 odst. 6 c. ř. s. vyhověti musí, jestliže nepovažuje soud, kterému žaloba má býti postoupena, za očividně nepřislušný, čemuž ohledně krajského soudu v Táboře tak není, a jiné podmínky tu není a zejména nebylo stanoveno, že způsob řízení u soudu toho musí býti stejný jako u soudu dříve dovolaného, jak soud první mýlně za to pokládá. Zároveň uznal žalovaného povinným, aby dle §§ 41 a 50 c. ř. s. nahradil žalobkyním náklady rekursu.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs žalovaného jako nepřipustný.

Důvody:

Rekursní soud tím, že, vyhověv rekursu žalujících, postoupil žalobu krajskému soudu v Táboře a že zamítl rekurs jejich, pokud si bylo stěžováno do vyhovění námitce nepřislušnosti soudu, a tím s konečnou platností prohlásil okresní soud ve Veselí n. L. nepřislušným, spojil postoupení žaloby krajskému soudu v Táboře s usnesením svým o nepřislušnosti okresního soudu ve Veselí n. L. Proti takovému usnesení se však dle § 261 odst. 6 c. ř. s. kromě rozhodnutí o nákladech sporu o příslušnost žádný opravný prostředek nepřipouští. Jest tedy dovolací rekurs žalovaného do postoupení žaloby krajskému soudu v Táboře nepřipustným, na čemž ničeho nemění okolnost ta, že postoupení nevyslovil první soud, nýbrž teprve soud rekursní, poněvadž v té příčině zákon nerozlišuje mezi soudy první a druhé stolice. Dovolací rekurs do odsouzení k náhradě útrat rekursu jeví se býti nepřipustným přes to, že § 261 odst. 6 c. ř. s. opravný prostředek proti rozhodnutí o útratách sporu o příslušnost nevylučuje, poněvadž nepřipustnost ta vysvítá z jiného zákonného ustanovení, a to z § 528 c. ř. s., podle něhož jsou rekursy proti rozhodnutím soudu druhé stolice v otázce útrat nepřipustny.

Čís. 126.

Soukromník jako schovatel není po zákonu povinen, by věc v uschování vzatou dal proti škodě pojistiti.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1919, Rv I 143/19.)

Žalobcův nezletilý syn dal si počátkem května 1918 u žalovaného, jenž jest obuvníkem, do uschování pár jezdeckých bot v ceně 250 K. Koncem května téhož roku vloupali se v noci neznámí pachatelé do uzamčeného obuvníkovy krámu a odcizili tam mimo jiné i řečené jezdecké boty. Nezletilcův otec žaloval obuvníka na zaplacení 250 K. — Prvá stolice (okresní soud v Teplicích) žalobě vyhověla, ježto žalovaný nedokázal, že by jen pro pouhou náhodu nebyl s to, boty vrátiti. Odvolací soud (krajský soud v Litoměřicích) žalobu zamítl, poukávav k tomu, že žalobce opírá žalobní nárok jen o to, že žalovaný nedal se pojistiti proti krádeži a vloupání, žalovaný však ani po zákonu ani dle smlouvy nebyl zavázán, by jezdecké boty žalobcova syna dal pojistiti. Nejvyšší soud žalobcovu dovolání nevyhověl.

Důvody:

Žalobce opřel svoji žalobu pouze o ten důvod, že žalovaný, u kterého si dal syn žalobcův pár jezdeckých bot do uschování, jež byly v noci na 22. května 1918, krádeží vloupáním z uzamčených místností žalovaného odcizeny, nedal se pojistiti proti vloupání a krádeži a že je následkem toho práv ze škody opominutím tím vzešlé. Při zkoumání oprávněnosti náhradního nároku žalobcova dlužno se proto obmeziti jen na tento důvod žalobní. Že by žalovaný býval převzal smluvně závazek ku pojistění, žalobce ani netvrdil. Je tedy otázka, zda povinnost takováto nedá se dovoditi snad z ustanovení zákona o smlouvě uschovací, o kterou v dalším případě jde. Příslušné předpisy zákona (§ 957 a násl. zák. obč.) neobsahují však žádného pozitivního ustanovení v této příčině a není tu ani jinakých předpisů zákonných, z kterých závazek takový by vyplýval. Že zejména nelze na příklad použití na živnost žalovaným provozovanou dotyčných zvláštních předpisů, jež platí pro skladiště, netřeba šířeji rozváděti. Zákon stanoví v § 964 zák. obč. zcela povšechně, že schovatel ručí pouze za škodu vzešlou z opomenutí povinné péče, nikoli však za náhodu a to ani tenkrát ne, kdyby svěřenou, třeba cennější věc, mohl zachrániti obětováním své vlastní věci. Míru povinné péče, již schovatel vynaložiti má, dlužno posuzovati s hlediska § 1297 zák. obč. A tu ze zásady v tomto § vyslovené plyne, že každá škoda, kterou lze zameziti jen námahou, která přesahuje hranici v tomto ustanovení vytčenou, považovati dlužno za náhodu ve smyslu §§ 964 a 1311 zák. obč., za kterou žalovaný nemá již ručiti. Byl by proto nárok žalobní odůvodněn jen tenkrát, kdyby, čemuž však v daném případě tak není, bylo bývalo žalobcem tvrzeno a soudem zjištěno, že žalovaný nevynaložil při uschování jezdeckých bot takový stupeň pile a pozornosti, který při obyčejných schopnostech lze vynaložiti. Žalobce však v první stolici ani netvrdil, že by byl žalovaný při uschování bot nepostupoval s patřičnou péčí, nebo že by měl snad účast na krádeži (§ 1313 ob. z. obč.), nýbrž opíral, jak již řečeno, svůj nárok pouze o to, že žalovaný nedal se pojistiti proti vloupání a krádeži. Z toho pak, že žalovaný nedal se pojistiti, nedá se také ručení žalovaného ve smyslu § 1297 resp. § 964 ob. zák. obč. dovoditi, jak správně prokázal již soud odvolací, zvláště když scho-

vatel dle § 964 ob. zák. obč. neručí za škodu vzešlou náhodou ani tenkrát, kdyby svěřenou, třeba cennější věc mohl zachrániti obětováním věci vlastní.

Čís. 127.

Rozvedený manžel se pohlavním stykem s osobou třetí nedopouští cizoložství.

Cizoložství vylučující dle § 543 obč. zák. dědické právo z poslední vůle musí býti doznáno neb dokázáno před smrtí zůstavitelovou.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1919, Rv I 164/19.)

C. byl třikráte ženat. S první manželkou, dne 14. dubna 1879 zemřelou, měl dvě děti, nynější to žalobce. Druhé, dne 26. srpna 1879 uzavřené manželství zůstalo bezdětné a bylo dne 2. února 1881 soudně dobrovolně rozvedeno. Po tomto rozvodu vzal C. k sobě za hospodyně nynější žalovanou a měl s ní šest dětí, z nichž čtyři zemřeli. Když druhá manželka dne 8. února 1908 zemřela, uzavřel měsíc na to s nynější žalovanou sňatek a legitimoval dvě na živu jsoucí děti per subsequens matrimonium. Dne 20. února 1918 C. zemřel zanechav poslední vůli ze dne 27. června 1917, kterou jmenoval nynější svou manželku jedinou dědičkou celého svého jmění a uložil jí, by každému ze čtyř dětí vyplatila otcovský podíl po 600 K. Děti z prvního manželství C-ova žalovaly, poukázány byvše na pořad práva, ustanovenou dědičku o uznání, že jest pro nezpůsobilost k dědictví dle § 543 obč. zák. z práva dědického na základě poslední vůle vyloučena a že tudíž jest tato poslední vůle co do jmenování žalované dědičkou neplatna, ježto za živobytí druhé manželky zůstavitelovy s ním žila v konkrétně, za tu dobu porodila šest dětí a že to dne 21. května 1918 před pozůstalostním soudem doznala. — Soud první stolice (krajský soud v Mostě) uznal podle žalobního žádání. Důvody: Na základě veřejných listin, oddacího listu a listů křesťanských, jest zjištěno, že žalovaná porodila děti v době, kdy rozvedená druhá manželka C-ova byla ještě na živu, a že tyto děti, pokud nezemřely, byly při sňatku C-ově se žalovanou dne 3. března 1908 jakožto C-em zplozené per subsequens matrimonium legitimovány. Tyto děti byly tedy skutečně v cizoložství zplozeny i jsou C a žalovaná z tohoto cizoložství veřejnými listinami podle § 292 c. ř. s. usvědčeni, jelikož oba před příslušným úřadem uznali, že jsou obě děti zůstavitelem zplozeny, a zejména C to výslovně uznati a také navrhnouti musil, aby do křesťanské matriky bylo zapsáno, že děti jsou per subsequens matrimonium legitimovány. Tato zjištění stačí, by se mělo dle § 543 obč. zák. za prokázáno, že zůstavitel a žalovaná spáchali cizoložství. K tomu přistupuje, že žalovaná před soudem pozůstalost po C-ovi projednávajícím doznala, že druhá manželka C-ova, jak ví, dne 8. února 1918 zemřela a že ona na to v březnu se zůstavitelem uzavřela sňatek, a že, byvši v tomto sporu informativně vyslechnuta, udala, že asi v r. 1890 po narození jedné dcery zůstavitele vyzvala, by si ji vzal za manželku, že on jí však odvětil, že nemůže tak učiniti, isa rozveden, že tedy žalovaná alespoň v r. 1890 věděla, že zůstavitel s ní cizoložil, a že přes to za dalšího spoluzití se žalovaným tě-

lesně obcovala a z toho zrozeňo bylo ještě poslední děcko. Jelikož pak tělesně obcování jednoho manžela s jinou osobou nežli s manželem druhým tvoří ve smyslu zákona skutkovou podstatu cizoložství, neznalostí řádně prohlášeného zákona se však podle § 2 obč. zák. nikdo omlouvatí nemůže, jest tu na straně žalované skutková podstata § 543 obč. zák. K názoru žalované, že doznání obou stran učiněno býti musí před smrtí zůstavitelovu, nelze přistoupiti, poněvadž obsah posledního pořízení veide vůbec ve známost teprve po smrti pořizovatele a teprve tím se naskytne dědickým zájemníkům příležitost, aby nabyli vědomosti o poslední vůli a ji uznali neb neuznali, a zcela jasně znění § 543 obč. zák. nedává podnětu k tomu, aby vkládána byla do smyslu tohoto ustanovení určení časová, okolnost pak, že první slovo tohoto paragrafu zní »osoby«, a nikoliv »osoba«, dá se snadno vysvětliti tím, že musí býti nejméně dvě osoby, mají-li býti »navzájem« z dědického práva z poslední vůle vyloučeny. Ze znění zákona nedá se také vyvozovati, že cizoložný poměr musil ještě včas zřízení poslední vůle trvati, to již proto nikoliv, jelikož, jak bylo již řečeno, teprve po zřízení posledního pořízení obsahem jeho a v té příčině konaným šetřením může po případě se objeviti, že zůstavitel, který snad se svou manželkou žil až do své smrti v manželském společenství, přesto za manželství toho spáchal s ustanoveným dědicem cizoložství. Jestli nezpůsobilost k dědictví dle § 543 obč. zák. zákonným následkem činu nedovoleného a ustanovení osoby, jež jest k dědictví nezpůsobilá, zvláště také po rozumu § 543 obč. zák., absolutně neplatné. Že konečně rozvedené osoby považovati jest ve smyslu zákona za osoby ženaté, pokud se týče vdané, vyplývá z toho, že rozvodem od stolu a lože ruší se sice závazek konání manželské povinnosti, nikoli však, ježto svazek manželský trvá dále, také závazek k manželské věrnosti a porušením tohoto se spáchá cizoložství. — **D o v o l a c í s o u d** (vrchní zemský soud v Praze) zamítl žalobní žádání z těchto důvodů: Prvý soud byl toho právního názoru, že rozvodem od stolu a lože se ruší sice závazek konání manželské povinnosti, avšak nikoliv, jelikož trvá svazek manželský dále, také závazek k manželské věrnosti a že se porušením tohoto spáchá cizoložství. Dle toho byl pak vzhledem ku zjištěním, že žalovaná alespoň v roce 1890 věděla, že jest zůstavitel ženat a pouze rozveden, přesto s ním však dále tělesně obcovala, nutným závěr, že se zůstavitelem spáchala cizoložství, že jest tedy podle § 543 obč. zák. nezpůsobilou k dědictví. K názoru prvního soudu nelze však přisvědčiti. Rozvod od stolu a lože jest dle našeho práva korelátém k jinak možnému rozlučení manželství, nutným následkem nerozlučitelnosti manželství katolíků. Bezpodmínečné zachování manželského poměru by v určitých případech odporovalo právu a morálce. Nebylo by pak slušné a nedalo by se osravedlniti, kdyby se chtěly účinky rozvodu na úkor manželů obmezovati nad nejnutnější míru. Tato jest podmíněná jedině zásadou nerozlučitelnosti manželského svazku, jež vylučuje pouze možnost vejití v nové manželství za živobytí rozvedeného manžela. Všechny jinaké povinnosti manželů nejsou právními následky svazku manželského, nýbrž úzkého společenství manželského, sankcionovaného uzavřením manželství. Jak závazek ke konání povinnosti manželské, tak i další v § 90 obč. zák. uvedené závazky k manželské věrnosti a k slušnému chování se rozvázáním společenství, nastalým dle práva zničením vlastní podstaty manželství

ruší, neboť všechny tyto závazky mají pouze ten účel, aby zaručily nerušené a úzké společenství manželské. Že jest tomu tak ohledně závazku ke konání manželské povinnosti, připouští ostatně prvý soud sám; nelze nahlédnouti, proč by to nemělo platiti také ohledně dalších v § 90 obč. zák. spolu uvedených závazků. Odporovalo by citu právnímu a slušnosti, kdyby se chtělo žádati, by se rozvedený manžel, jemuž se konání manželské povinnosti druhým manželem odpírá, se své strany považoval vázaným právem na výlučné společenství pohlavní a aby zachovával manželskou věrnost, jež přece má pouze toto výlučné společenství pohlavní za předpoklad a je zabezpečiti má. Rozvedený manžel se tedy pohlavním stykem s osobou třetí nedopouští cizoložství a nemůže proto v tomto případě také býti řeči o nezpůsobilosti k dědictví na straně žalované podle § 543 obč. zák. jako následku spáchaného cizoložství. Tím odňat jest žalobě všecken právní podklad.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobců.

D ů v o d y :

Dovolání vytýká rozsudku v odpor vzatému nesprávné právní posouzení věci (§ 503 č. 4 c. ř. s.). V tom směru připojuje se dovolací soud ku správným, stavu věci i zákonu zcela odpovídajícím důvodům odvolacího soudu, jež ničím vyvráceny nebyly. K tomu přistupuje, že mezi zůstavitelem a žalovanou bylo uzavřeno platné manželství, takže by žalované dle § 1249 obč. zák. smlouvou dědickou část pozůstalosti byla mohla býti zanechána. Již z toho, že § 543 obč. zák. mluví pouze o právu dědickém z poslední vůle, nikoliv též ze smlouvy dědické, jest patrné, že na případy, kde došlo k platnému manželství, jako zde, vůbec se nevztahuje, poněvadž by jinak byl musil stejné následky právní stanoviti i ohledně práva dědického ze smlouvy dědické. Kromě toho dlužno uvésti ještě další důvod vyplývající z ustanovení § 543 obč. zák. Toto ustanovení vylučuje z testamentární posloupnosti ty, kdož se právně přiznali, že se dopustili cizoložství, anebo by v tom byli usvědčeni (»welche des Ehebruches gerichtlich geständig oder überwiesen sind«). Dle § 545 obč. zák. určuje se způsobilost dědití jedině dle doby skutečného dědického nápadu, tedy úmrtí zůstavitele. Z toho jde, že doznání neb důkaz onoho důvodu vylučovacího předcházetí musí úmrtí zůstavitelovu; neboť zákon se nespokojil v § 543 stanovením cizoložství jako důvodu vylučovacího, nýbrž připojil též podmínku doznání neb provedení důkazu, čehož by jinak nebylo třeba, kdyby neměl důkaz býti proveden již před úmrtím zůstavitele; vždyť jest samozřejmo, že vyloučen býti může pouze ten, jemuž se příčina vyloučení dokáže. Táž úvaha, která vedla k výslovnému ustanovení, že cizoložství jest překážkou manželskou jenom tenkrát, bylo-li dokázáno před uzavřením sňatku (§ 67 obč. zák.), má zajisté platnost i zde. Nemravné poměry, když přestaly, nemají býti dále přetřásány na úkor úcty k osobám dotčeným. Dne 20. února 1918 zcmřel zůstavitel C. I kdyby zde tedy šlo o případ § 543 obč. zák. byly by doznání žalované, u soudu pozůstalost projednávacího teprve 31. října 1918 učiněné, a důkaz během tohoto sporu prováděný opozděny a

bylo by tedy i z tohoto důvodu nepřipustno žalovanou dle § 543 obč. zák. vylučovati z posloupnosti dědické z poslední vůle. Není tudíž žaloba důvodnou a bylo rozhodnouti, jak shora uvedeno.

Čís. 128.

Společnost s ručením obmezeným i společníci její ručí pojištěnému dělníku za škodu úrazem v podniku vzešlou pouze v mezích § 46 odst. 1 a 2 zákona ze dne 28. prosince 1887, č. 1 ř. z. z roku 1888.

Jednatelé společnosti s ručením obmezeným nenáleží k osobám označeným v nadpisu k §§ 45—47 tohoto zákona osobami třetími, jež dle § 47 ručí za úrazy jimi způsobené podle obecně platných ustanovení zákona o náhradě škody.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1919, Rv I 175/19.)

A. jsou jako dělnice zaměstnána v závodě továrny na zužitkování ovoce, patřící společnosti s ručením obmezeným B, jejíž společníkem a jednatelem byl C, utrpěla dne 22. ledna 1917 úraz tím, že byla zachycena nekrytou transmisí a otáčena a tlučena o zeď i podlahu. Úrazovou pojišťovnou jí byla na to vyměřena roční úrazová renta 408 K 96 hal. Řízené trestní, z důvodu úrazu zavedené, bylo dle § 90 tr. ř. zastaveno. A domáhala se žalobou na firmu B a na C-a podanou, náhrady škody a to za jí ucházející roční výdělek vyšší, nežli jak jí byla úrazová renta vyměřena, pak za poškozené šatstvo a kromě toho odškodnění za utrpené bolesti. — Soud první stolice (krajský soud v Jičíně) žalobu zamítl. Důvody: Náhradní nároky žalobkyně nejsou zákonem odůvodněny. B jest podnikatelkou závodu, kde úraz se stal a podnikatel takový, jehož dělníci jsou ve smyslu zákona o pojištění dělníků pojištěni, je oproti pojištěnému povinen náhradou z důvodu utrpeného úrazu závodního jen v případě úmyslného přivodění úrazu (§§ 46 a 45 odst. 2 úrazového zákona). A ale něco takového netvrdí a výslovně úmyslnost způsobení úrazu vylučuje, takže z toho důvodu je žaloba její proti firmě B bez zákonného podkladu. Ale i ohledně spolužalovaného C je žaloba neodůvodněna. Týž je jednatelem, ale také zároveň společníkem společnosti B. Na něj tedy jako na společníka závodu vztahuje se také předpis § 46 uvoz. zák., takže také on může býti povinen k náhradě z úrazů závodních jen úmyslně jím způsobených. Pouhé zavinění z neopatrnosti, o který důvod se žaloba opírá, by jej nezavazovalo k náhradě i kdyby všechny údaje žalobkyně v tom směru byly pravdivé, poněvadž jej nelze považovati za zmocněnce neb representanta podniku ve smyslu § 47 uved. zák., kteréž osoby ovšem dle zákona za kulposní úrazy ručí. Postavení společníka společnosti s ručením obmezeným nemůže býti v tom směru nepříznivějším, nežli by snad bylo u společníka veřejné společnosti. Při této by zajisté společník musel býti považován za podnikatele a tudíž by dle § 46 uvoz. zák. za kulposní úrazy závodové neručil, při

společnosti s obmezeným ručením není důvodu, by společník, posuzován byl jinak. On jako spoludávatel závodu účastněn je na placení příspěvků pojišťovacích za dělníky (90 proc. pojištění dle § 17 úraz. zák.) a to právě je důvodem, proč vyloučeno jest ručení za úrazy jen z opomenutí vzešlé. Žalobu bylo tedy úplně zamítnouti. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) potvrdil rozsudek první stolice z těchto důvodů: I. V příčině žalované firmy B. Dle § 46 odst. 1. zák. o úrazovém pojišťování dělníků ze dne 28. prosince 1887, č. 1 ř. z. z roku 1888 jest pojištěný jen tenkrát oprávněn uplatňovati proti podnikateli nárok na náhradu škody, jestliže některá z osob, uvedených v 1. a 2. odst. § 45 tohoto zákona zúmyslně úraz přivodila. Dle skutkových zjištění prvního soudu však úraz žalobkyně nebyl přivoděn zúmyslně, pročť A nemá proti firmě B jako podnikatelce zákonného nároku na náhradu. Nelze rozšířiti ustanovení 1. odst. § 46 uvedeného zákona na případy, ve kterých úraz nebyl přivoděn zúmyslně, nýbrž hrubou nedbalostí, poněvadž by to odporovalo nejen jasnému znění tohoto 1. odst. § 46, nýbrž i zřejmému úmyslu zákonodávce; neboť v tomto 1. odstavci § 46 není tak, jako v 1. odst. § 45 uvedeného zákona, hrubá nedbalost úraz přivodivší na roveň postavena zlému úmyslu, nýbrž jest tam řeč toliko o zlém úmyslu čili zúmyslnosti, čemuž by zajisté tak nebylo, kdyby zákonodávce nebyl chtěl ustanovení 1. odst. § 46 omeziti na případy, kde úraz přivoděn byl zúmyslně. Odvolatelka pokusila se vyložití zákon jinak, ale tento pokus se jí nezdařil, ja v přímém odporu s vykládacím pravidlem § 6 obč. zák. II. V příčině spolužalovaného C: Pokud tento je společníkem žalované firmy B, procesní soud správně odůvodnil, že neručí dle § 47 uvedeného zákona žalobkyni za následky jejího úrazu a že tedy žalobní nárok proti němu není v zákoně odůvodněn. Pokud však druhý žalovaný jest jednatelem společnosti B, jest rovněž prost všeho ručení žalobkyni, jak vysvítá z úvahy této. V §§ 45 a 46 uvedeného zákona z roku 1887 jest ustanoveno, komu, za jakých podmínek a jakou měrou podnikatel ručí za následky úrazu. Dle § 46 pojištěný jest, jak už nahoře bylo uvedeno, jen tenkrát oprávněn, uplatňovati nárok na náhradu škody proti podnikateli, jestliže úraz zúmyslně přivodila některá z osob, uvedených v 1. a 2. odst. § 45. Těmito osobami jsou podnikatel a, je-li tento nezpůsobilý k právním činům, jeho zákonný zástupce. Zákonný zástupce podnikatelův tedy není v uvedeném zákoně pokládán za osobu rozdílnou od podnikatele, nýbrž za orgán, jímž podnikatel na venek činným jest a výlučně činným býti může a jež sluší s podnikatelem stotožňovati. Z toho plyne, že zákonný zástupce podnikatelův ručí za nároky na náhradu škody dle úrazového zákona z roku 1887 pojištěnci osobně toliko v objemu témž, jako podnikatel, tedy (dle § 46 zákona toho) jen tenkrát, jestliže přivodil úraz úmyslně. Z toho však také již následuje, že zákonný zástupce podnikatelův nenáleží k osobám v § 47 uvedeného zákona jmenovaným, jež v nadpisu k §§ 45—47 označeny jsou jako osoby »třetí« a jež dle § 47 ručí za nehody, které způsobily, neomezeně dle § 30 hlavní části obč. zák., tudíž i za nehody, způsobené pouhým kulposním jednáním neb opominutím. Výraz »representant« v § 47 úrazového zákona z roku 1887 jest patrně vzat z § 2 německého zákona o ručení ze dne 7. června 1871 a byl v § 94 osnovy rakouského živnostenského řádu ze dne 16. prosince 1880 nahrazen slovy »jiný zřízenec majitele živnosti«;

onen výraz »representant« znamená tudíž jen tolik, co »náměstek« nebo kvalifikovaný zmocněnec a může býti vztahován jen na zřizence podnikatelovy a na osoby, jež stojí mimo osobu podnikatelovu; takovou osobou může býti po případě prokurista nebo náměstek ve smyslu § 55 živ. řádu, nikoli však zákonný zástupce podnikatelův. To vysvětluje i ze rčení »zmocněnci neb representanti« v § 47 uvedeného zákona a z čl. 234 obch. zák. Podle §§ 18 a 19 zák. o společnostech s ručením obmezeným ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z. však jednatele společností těchto jsou jejich zákonnými zástupci, pročež neručí za následky úrazu dle § 47 úrazového zákona z roku 1887.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

V ohledu materiálně právním rozhodným jest zde výklad §§ 46 a 47 úrazového zákona. Výklad soudu odvolacího zní v obou směrech v neprospěch žalobkyně. Že by druhou stolicí byl vzpomenutý zákon mylně vyložen, toho vlastně ani odvolání netvrdí a nedovojuje; neobírá se vývody právními po jich vlastní stránce a nepoužívá také ustanovení pozitivního práva ku vyvrácení důvodů naříkaného rozsudku, nýbrž snaží se jen uvést nedostatky daného zákona o úrazovém pojištění se stránky sociální. V tomto směru mezi jiným také tvrdí, že účel zákona onoho byl a jest, chrániti dělníka proti následkům úrazu v závodech i v těch případech, v nichž nelze zaměstnavateli přičítati ani sebe menší zavinění, tedy ani nedopatření, kde by tedy dělníkům dle všeobecných zásad nepřislušel nárok na náhradu. Není tedy prý účelem zákona chrániti zaměstnavatele, by nemusil poskytnouti náhradu ani v těch případech, v nichž by jí musil dáti dle všeobecných zásad o náhradě škody. Účelem zákona prý bylo, chrániti slabšího a nikoliv ve směru kapitalistickém zbavovat zámožného podnikatele povinnosti k náhradě škody. K tomu dlužno jen podotknouti, že soudům přísluší řešiti spor na půdě platného práva, třeba by i všem požadavkům doby nevyhovoval; není jejich úkolem odstraňovati vady zákona a o právu rozhodovati proti jeho znění a obsahu. Ostatně dovolatelka přehlíží, že zákonem o úrazovém pojištění, byly předpisy o náhradě škody potud rozšířeny, a to ve prospěch dělníka, že mu poskytuje náhradu za úraz i tenkrát, když na něm závod, zaměstnavatel viny nemá, ba za jistých předpokladů i tenkrát, když dělník úraz sám zavinil; další náhrada nad míru v zákoně úrazovém stanovenu přísluší mu ovšem jen za podmínek §§ 46 a 47 cit. zák. Výklad těchto ustanovení odvolacím soudem toliko dlužno prohlásiti za naskrze správný. Výklad ten souhlasí také úplně s rozhodnutím bývalého rak. nejvyššího soudního dvoru ze dne 10. července 1917, č. j. Rv II 183/17 (uveř. v úřed. sbírce pod č. 1848), v kterém případě ovšem šlo o členy správní rady akciové společnosti. Než v našem případě nelze taktéž jednatele a společníka společnosti s ručením obmezeným pokládati za osoby v prvním odstavci § 47 úraz. zák. uvedené; neboť pod těmito vyrozumívají se pouze zřizenci závodu a osoby od majitele závodu, od podnikatele odlišné, ku kterým spolužalovaný však nepatří. Dovolacího důvodu § 503 č. 4 c. ř. s. tu tedy není, poněvadž věc byla po právu a po zákonu správně rozhodnuta.

Čís. 129.

Soud garnisony (§ 68 j. n.) platí jen pro dobu míru a nikdy neplatí pro záložníky, povolane na čas k činné službě vojenské.

Posledním společným bydlíštěm manželů, z nichž muž byl za války jako záložník povolán k činné službě vojenské, jest po rozumu § 76 j. n. jich poslední společné bydlíště před povoláním manžela k činné službě válečné.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1919, R II 41/19.)

Žalobce uzavřel se žalovanou dne 31. prosince 1911 ve Zločově, kdež pak manželé až do války žili, sňatek. Když vypukla válka, povolán byl žalobce dne 1. srpna 1914 jako záložník ke kádru zeměbranceckého pluku č. 35 ve Zločově, jenž dne 14. srpna 1914 přeložen byl do Munkáče v Uhrách. Kolem 26. srpna 1914 odvezl si žalobce žalovanou ze Lyova, kamž se byla utekla, do Munkáče. Po té byl žalobce následkem vojenských příkazů ve vojenské službě zaměstnán ještě v různých jiných místech, kamž byl kádr pluku za války přeložen a kamž ho manželka obyčejně následovala. Od 20. listopadu 1915 žila žalovaná na přání žalobce ve Šternberku. Žalobce sám přišel dne 3. prosince 1915 do Šternberku, když kádr pluku sem byl přeložen, a manželé zůstali až do počátku 1916 pohromadě. Nyní podal žalobce, jsa stále ještě ve službě vojenské, u krajského soudu v Olomouci na žalovanou žalobu o rozvod od stolu a lože, proti níž vznesla žalovaná námitku nepřislušnosti, tvrdíc, že Šternberk nebyl posledním společným bydlíštěm manželů, poněvadž se tam zdržovali pouze přechodně a nikoli trvale v úmyslu, v místě tom zůstatí. — Soud první stolice zamítl žalobu pro nepřislušnost. Důvody: Podle § 76 j. n. náležejí žaloby o rozvod manželství před soud, v jehož obvodu měli manželé své poslední společné bydlíště. Sluší proto zkoumati, kde bylo poslední společné bydlíště manželů. Jelikož obě strany srovnale udaly, že byl žalobce v Zločově, kde manželé až do vypuknutí války společně bydleli, na počátku války jako záložník k vojenské službě povolán a že se manželé od 4. prosince 1915 až do počátku dubna 1916 ve Šternberku zdržovali, dlužno rozřešiti otázku, zdali platí pro žalovaného stran soudu místo garnisony po rozumu § 68 j. n. čili nic. Na žalobce jako záložníka neplatí soud garnisony (§ 68 j. n.). Vůbec lze zásady § 68 j. n., dle které pro vojenskou osobu povolanou k činné službě vojenské nastupuje soud místa garnisony na místo obecného soudu, užití toliko v míru, poněvadž mobilisací všeho vojska pojem garnisony ve smyslu § 68 j. n. odpadl, jsa v odporu s pojmem všeobecné mobilisace. Soud garnisony platí pouze pro vojiny, již jsou v činné trvalé službě vojenské, nikoli však pro záložníky, kteří byli jen následkem války po čas války povoláni ke konání služby vojenské. Po vypuknutí války byl pobyt žalobcův na různých místech přechodní, závislý jedině na ohledech vojenských. Z těchto příčin dlužno vyřknouti, že za poslední společné bydlíště manželů nelze považovati Šternberk, nýbrž jejich poslední společné bydlíště před vypuknutím války, totiž Zločov. Dle toho jest námitka nepřislušnosti plně odůvodněna. — Rekursní soud (vrchní zemský

soud v Brně) zamítl námitku místní nepřislušnosti soudu. Důvody: jest sice pravda, že pro žalovaného, jenž není osobou vojska, válečného loďstva neb zemské obrany, v činné službě jsoucí, nýbrž pouze osobou civilní, která byla k válečné službě povolána z poměru záložního, není rozhodným soud garnisony dle § 68 j. n. Jest proto zbytečno zkoumati, zda žalobce byl ve Šternberku v garnisoně čili nic. Zde záleží na tom, měly-li sporné strany v řečeném, k obvodu krajského soudu olomouckého patřícím místě své poslední společné bydliště (§ 76 j. n.) či nikoliv. K otázce té sluší přisvědčiti. Jest zjištěno, že strany, jež až do vypuknutí války bydlely společně ve Zločově, během války svůj byt tam trvale opustily, že žalobce šel za pobytem svého mobilisovaného oddílu vojenského na různá místa, z části sám bez manželky, z části s manželkou, která na přání jeho za ním do dočasného místa pobytu docházela, že se odebrala již dne 20. listopadu 1915 do Šternberka, kamž se žalovaný dne 3. prosince 1915 se svým kadrem dostavil a kdež manželé v době od 4. prosince 1915 až do počátku dubna 1916 ve společné domácnosti žili, až žalobce, jenž se od své manželky odloučil, počátkem května 1916 se svým vojenským oddílem přesídlil do Frýdku, kdežto žalovaná zůstala nadále, a to až do srpna 1917, tedy ještě déle než rok ve Šternberku. Uvážili-li se, že sporné strany žily ve Šternberku se svým dítětem a že zde měly domácnost se služkou, není pochybnosti, že tam měly své bydliště, které bylo v době od 4. prosince 1915 do dubna 1916 společným. Ježto od té doby již spolu nebydli, dlužno toto považovati za jejich poslední bydliště po rozumu § 76 j. n. Žalovaná má za to, že za poslední společné bydliště sporných stran považovati sluší Zločov, kde bydlely před vypuknutím války, kam při odjezdu zase vrátiti se zamýšlely a kam se ona také skutečně ze Šternberka vrátila. Tomu však není tak, ježto se strany svého bytu tamtéž svého času definitivně vzdaly, i nábytek tam zanechaly jen do září 1917, tedy ani do podání žaloby (4. října 1917), tím tudíž projevily, že nemají úmyslu již se tam vrátiti, a ježto vedly mezi tím společnou domácnost ve Šternberku. Bylo dle toho usnesení soudu prvního změnití a námitku nepřislušnosti zamítnouti.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu žalované a obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Rekursní soud zavrhl námitku nepřislušnosti dovolávaného soudu žalovanou stranou vznesenou proto, poněvadž pokládal Šternberk za poslední společné bydliště proucích se manželů. Dovolacímu rekursu žalované strany, tento právní názor potírajícímu nelze upříti oprávnění. Společné bydliště manželů řídí se ve smyslu ustanovení § 92 obč. zák., předpisujícího, že manželka jest povinna následovati svého manžela do jeho bydliště, vůlí manželovou, ale tato jeho vůle musí směřovati k tomu, by pobyt v místě jím zvoleném byl trvalý. Z doznání oběma spornými stranami děje skutkového vyplývá, že žalobce, stanoviv město Šternberk za místo pobytu pro sebe a svou rodinu, takovéto vůle neměl; neboť zvolil si město Šternberk právě tak, jako před tím jiná místa svého dočasného pobytu, vždy dle svých služebních poměrů, které ho jako osobu vojenskou, teprve na počátku války činnou službu vojenskou nastoupivši,

poutaly pokaždé na nějaký čas na určité místo, v němž konal vojenskou službu u svého oddílu. Poněvadž místo garnisony žalobcovy ve smyslu § 68 j. n. nelze, jak rekursní soud správně uvádí, považovati za bydliště jeho, dlužno otázku, zdali Šternberk byl společným bydlištěm žalobcovým a jeho manželky, posuzovati jen na základě ustanovení § 66 j. n. A tu vzhledem k tomu, že žalobce ve Šternberku sloužil pouze nějaký čas jako rezervista, nelze z té okolnosti, že si tam najal soukromý byt, v němž bydlela žalovaná jako jeho manželka s jejich dítětem, a že si tam najali posluhovačku, ještě usuzovati na to, že žalobce tím projevil též úmysl trvale se tam zdržovati. Účel jeho dočasného pobytu ve Šternberku byl ryze vojenský a on se také ze Šternberku odstěhoval, pobýv tam od 4. prosince 1915 do počátku května 1916, ihned, jakmile jeho vojenský oddíl byl přeložen do Frýdku. Tím jest zjištěno, že není tu podměnek § 66 j. n. pro názor, by mohl býti Šternberk považován za společné bydliště manželů, a poněvadž oni od této doby spolu více nebydli, nelze pokládati Šternberk za poslední společné jejich bydliště dle § 76 j. n. Okolnost, že sporné strany dle svého doznání svůj společný byt ve Zločově během války trvale opustily, jest nerozhodna, má jen ten význam, že od té doby, združující se pouze dočasně po sobě v několika garnisonních místech (§ 67 j. n.), neměly žádného bydliště ve smyslu § 66 j. n. Proto bylo odůvodněnému dovolacímu rekursu vyhověno a obnoveno usnesení soudu prvního stolice.

Čís. 130.

Nedostatečné zastavení vozu elektrické pouliční dráhy v řádné stanici jest příhodou v dopravě. — Spoluzavinění cestujícího na úraze z důvodu, že před úplným zastavením vozu sestupoval na stupátko.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1919, Rv I 162/19.)

Žalobkyně, která, jedouc elektrickou drahou, chtěla vystoupiti v jisté přestupní stanici, odebrala se na kraj zadní plošiny vozu a, sestoupivši jednou nohou na stupeň, čekala, až vůz se zastaví. Tento, přiblíživ se ke stanici, zmírnil sice rychlost, nezastavil však úplně, nýbrž právě v okamžiku, když žalobkyně očekávala, že se zastaví, rozjel se zase rychleji. Poněvadž žalobkyně při tom s vozu vypadla a zranila se, žalovala podnik dráhy na náhradu škody. — Oba nižší soudové (obchodní soud a vrchní zemský soud v Praze) rozhodli, že nárok žalobní jest co do důvodu polovicí po právu. Uznali, že nezastavení se vozu ve stanici, ve které má zastaviti každý vůz elektrické dráhy, jest úchylnou od pravidelného provozu, ba i odchylkou od platných předpisů dopravních a tudíž příhodou v dopravě dle § 1 zák. o ruč. žel.; poněvadž pak žalobkyně následkem této nepravdivosti s vozu vypadla a se zranila a úraz její jest tedy v příčinné souvislosti s příhodou v dopravě, platí tu domněnka o vině žalovaných podniků. Příhoda ta nebyla však po náhledu obou soudů jedinou příčinou úraze; konkuruje s ní i zavinění žalobkyně, která zanedbala nutnou opatrnost tím, že během jízdy se nedržela v bezpečné vzdálenosti od okraje plošiny a nepřidržovala se dosti pevně tyče. Podle

§ 1304 obč. zák. nesou tedy obě strany škodu poměrně a, poněvadž se poměr tento určití nedá, každá z polovice.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných podniků.

Důvody:

Pokud se týče dovolacího důvodu § 503 č. 4 c. ř. s., vytýká žalovaná strana, že nesprávně byl případ posouzen po právní stránce v tom, že 1. soud odvolací uznává nezastavení vlaku ve stanici za událost v dopravě, dále 2. že uznává příčinnou souvislost této události s poraněním žalobkyně a 3. že neshlédal samozavinění žalobkyně na její úraz a exkulpační důvod pro žalované elektrické podniky. Jako příhoda v dopravě přichází v úvahu od normy se odchylojící událost v železniční dopravě, která je sama o sobě způsobila, by člověka na těle poškodila neb usmrtila. Bylo zjištěno, že vlak ve stanici, kde úraz se žalobkyni při vystupování stal, nezastavil, alespoň nezastavil dostatečně, to jest tak, by vozy zůstaly v naprostém klidu, než žalobkyně vystoupila. Jelikož jde o stanici, kde bez výjimky vlak zastaviti má, nebylo potřebí, by žalobkyně oznámila výpravčímu, že vystoupiti hodlá. Rychlost dopravy poliční elektrické dráhy vyžaduje toho sama sebou na obecnostva, by, když blíží se stanice, kde ten, kdo vystoupiti hodlá, činil již přípravy k výstupu, by zastávku zbytečně neprodložoval. Když žalobkyně, počítajíc s tím, že vlak ve stanici určitě zastaví, jakmile blížila se tato stanice, vyšla na přední plošinu a držela se pravou rukou k tomu účelu tam pořízené tyče, činila přípravy k vystoupení. Jak zjištěno, zmírnil sice motorový vůz, dospěv stanice té, jízdu, ale nezastavil zcela, to jest tak, aby zůstal pro výstup v úplném klidu, nýbrž ještě se, třeba snad nepatrně, pohybuje obdržel proud, trhl a rozjel se zase rychleji. Nemůže býti o tom pochybnosti, že tato událost jest odchylkou od normy, která předpisuje zastavení se, tedy naprosté uklidnění vozu, a sice po tak dlouho, pokud vystupující obecnostvo vůz zcela neopustilo. Rovněž nepřipouští pochybnosti, že takové pouhé zmírnění pohybu vozu místo úplného zastavení se jest pro vystupující obecnostvo způsobilé přivoditi úraz. Uznaal je proto odvolací soud zcela právem za příhodu v dopravě a zcela důvodně též usoudil, že příhoda tato jest s úrazem žalobkyně vzešlým v příčinné souvislosti. Kdyby byl vůz pořádně zastavil, jak předpis provozu ukládá, to jest uveden byl do stavu naprosté nehybnosti a klidu, a to po tak dlouho, než žalobkyně vystoupila, nebyl by se jí úraz stal. Tuto příhodu v dopravě žalobkyně nezavinila, což, aby se stalo, § 2 zák. o ruč. žel. za exkulpační důvod uznává. Ovšem ale spoluzavinila svůj úraz tím, že, ač vůz ještě v pohybu byl, sestupovala na stupátko, což jest nejen zakázáno, nýbrž pro každého člověka zdravých smyslů jako nebezpečné samozřejmo. Proto také uznáno bylo i na její spoluvinu, kteráž ale, nejsou jedinou výlučnou příčinou úrazu, nemohla žalovanou stranu, kterou stíhá zodpovědnost za druhou spolupříčinu úrazu, plně exkulpovati. Právní posouzení rozepře odpovídá tedy zcela zákonu.

Čís. 131.

Zrušily-li strany shodnou vůlí uzavřenou smlouvu a není-li jedna z nich s to, vrátiti druhé v prvotní podobě to, co od ní jako smluvní plnění ob-

držela, poněvadž to jako bezelstná držitelka spotřebovala, může se svého závazku sprostíti náhradou ceny.

Zásada tato platí, nebylo-li zrušení smlouvy stranou zaviněno, i pro věci zastupitelné, jichž cena mezi uzavřením smlouvy a zrušením této stoupila.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1919, Rv I 180/19.)

Směnná smlouva, uzavřená dne 24. září 1917, v níž se manželé A mezi jiným zavázali, že dodají manželům B ze své cihelny za určitou kupní cenu 30.000 cihel a 10.000 tašek, byla dne 22. dubna 1918, kdy manželé A již celé množství cihel a 1150 kusů tašek byli dodali, srovnalou vůli stran zrušena. Když manželé A žádali, aby jim manželé B vrátili v důsledku zrušení smlouvy všechny dodané cihly a tašky, vrátili jim manželé B in natura pouze 27.000 kusů cihel, kdežto za ostatní nevrácené zboží nabízeli náhradu cen svého času smluvených, poněvadž zboží to již zastavěli resp. upotřebili ho ku správce střech. Žaloba manželů A, aby bylo nalezeno právem, že manželé B jsou povinni, vrátiti žalobcům i ostatní cihly a tašky, byla oběma nižšími soudy (krajským soudem v Kutné Hoře a vrchním zemským soudem v Praze) zamítnuta. Z důvodů odvolacího soudu: Jde především o otázku, zda jsou žalovaní dle zákona povinni, zbytek cihel 3000 kusů a 1150 kusů tašek vrátiti in natura, jak žádají žalobci, či zaplatiti cenu jejich v penězích, jak se k tomu nabízejí žalovaní. Žaloba domáhající se vrácení toho, co v předpokladu vzájemného plnění bylo jednou stranou splněno, jest, jak odvolatelé správně uvádějí, žalobou z bezdůvodného obohacení (condictio causa data, causa non secuta). Objem nároku z obohacení určuje všeobecně ustanovení § 1431 a 1435 obč. zák. Dle těchto ustanovení má žalobce zásadně nárok na vrácení toho, co bylo bezdůvodně plněno. Avšak nárok tento v případě odstoupení od smlouvy jest podstatně omezen ustanovením § 921 obč. zák. ve znění III. novely. Dle tohoto ustanovení, připojujícího se k ustanovení § 1447 obč. zák. má v případě, když jedna strana pro neplnění druhé strany od smlouvy odstoupí, tato obdržanou úplatou takovým způsobem vrátiti neb nahraditi, aby žádná strana ze škody druhého zisku nebrala. Tato zásada musí tím spíše platiti, když od smlouvy ustoupily souhlasně strany obě a když není řeči o tom, že by nesplnění smlouvy jedna neb druhá strana byla zavinila. V případě přítomném zjistil soud procesně, že žalovaní tašky a cihly, pokud jich nevrátili, zužili a že jich tedy více nemají, a dovedil též správně, že žalovaní byli oprávněni věci těchto zužiti, neboť je přijali jako plnění a byli tedy jejich bezelstnými držiteli (§ 329 obč. zák.). Kdyby i věci ty, jak tvrdí odvolatelé byly věcmi zastupitelnými, musili by žalovaní, kdyby je měli vrátiti in natura, opatřiti si je jinde. To však by bylo v době, kdy měli cihly a tašky vrátiti, spojeno s náklady většími, než činila smluvená cena kupní, neboť dle posudku znaleckého stálo 1000 kusů cihel v dubnu 1918 220 K a 1000 kusů tašek 300 K, kdežto v žalobě podané v červnu 1918 oceňují již žalobci 1000 kusů cihel na 320 K a 1000 kusů tašek na 600 K a udávají v odvolání, že tyto předměty skoro denně na ceně nabývají. Vrácením předmětů těch in natura utrpěli by tedy žalovaní škodu, z které by měli zisk žalobci, kteří jsouce majiteli kruhové cihelny,

mohli by nyní cihly a tašky in natura jim vrácené výhodněji prodati, než by je byli prodali v době uzavření smlouvy ze dne 24. září 1917 a v době dodání jich žalovaným. Nárok na vrácení cihel a tašek in natura přišel by se tedy zásadě vyslovené v § 921 obč. zák. a jest proto bezdůvodný. Žalobci se musí tedy spokojiti zaplacením ceny cihel. Jaká to cena být má, zda cena smluvená či cena platná v době dodání neb v době, kdy žalovaní byli povinni plnění vrátiti, nelze v tomto sporu rozhodovati, poněvadž se zde jedná jen o nároku na vrácení věci.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobců v podstatě z těchto

důvodů:

Jelikož strany smlouvu ještě zcela nespíněnou shodnou vůli svou zrušily, nelze zavinení žádné straně přičítati. Platí tu tedy ustanovení §§ 1435, 1437 a § 921 nového znění obč. zák. s vyloučením první věty tohoto poslednějšího zákonného předpisu. Každá strana musí vrátiti zpět, co jako úplatu od druhé obdržela, a není-li již s to vrátiti věc in natura, dáti jí náhradu tak, aby žádný z nich ze škody druhého neměl zisku, jak to také pro případ nezavinené nemožnosti plnění určuje § 1447 obč. zák. Žalobci dodali žalovaným 30.000 cihel a 1150 tašek. Tolik měli by tedy žalobcům žalovaní nyní vrátiti. Oni vrátili cihly až na 3000 kusů. Tento počet cihel a tašky nejsou s to vrátiti, jelikož jich jako bezelstní držitelé spotřebovali. Jest ovšem pravda, že jedná se o věc zastupitelnou a že podle zásady genus perire non censetur mohli by žalovaní vrátiti žalobcům cihly a tašky stejného druhu, jak by také odpovídalo § 1323 obč. zák., aby uveden byl předešlý stav. Než poslednější ustanovení platí jen pro náhradu škody zavinené. Zde jak řečeno, není zavinení, jelikož strany shodly se dobrovolně, aby zrušena byla smlouva směnná mezi nimi dříve smluvená. Proto, předpisu § 1323 obč. zák. užití nelze a žalovaní, kteří jako bezelstní držitelé byli oprávněni spotřebovati cihly a tašky, jsou, když, uživše jich, nejsou s to je vrátiti, povinni, dáti náhradu za ně jen tak, aby žádná strana ze škody druhé neměla zisku. To obé by se ale stalo, kdyby měli žalovaní při zrušení smlouvy opatřiti si jinde nákupem spotřebované cihly a tašky, aby je vrátiti mohli žalobcům. Aby neměla žádná strana ani zisku ani škody, musí se jíti zpět do času, kdy smlouva směnná byla mezi stranami uzavřena. Vtom čase byly cihly a tašky dle posudku znaleckého a soudního zjištění levnější než v době, kdy strany se usnesly o rozvázání smlouvy směnné. Kdyby byli tehdy žalovaní cihly a tašky, které spotřebovali, opatřili jinde než u žalobců, byli by vydali méně než by musili za ně vydati nyní v čase rozvázání smlouvy směnné, utrpěli by tudíž škodu, kdyby byli nuceni zboží to nákupem si opatřiti, aby je druhově mohli žalovaným vrátiti. Tito pak nabyli by nyní neoprávněně zisku, jenž rovnal by se škodě žalovaných, poněvadž by nyní za vrácené cihly a tašky obdrželi vyšší tržovou cenu, než mohli docíliti prodejem jich v čas směnné smlouvy. A to právě zákon v případech, kde není zavinení, zameziti chtěl. To vycituje také dovolání, kladouc stále váhu na to, že žalovaní jsou v zavineném prodlení. Než o prodlení mohlo by se mluvit teprve ode dne zrušení směnné smlouvy, tedy od dubna 1918, od kdy přestali by žalovaní, kdyby byli nespoteřebované cihly a tašky měli ještě v držení, býti bez-

istnými držiteli. Ale v této době byly právě již cihly a tašky dražší než obnášela cena jejich v čase uzavření smlouvy směnné, jak odvolací soud vyvodil, aniž to dovolání běže v odpor. Byli tedy žalovaní oprávněni odeřiti dodávku in natura, nemůže tedy o zavinení jejich býti řeči.

Čís. 132.

Nárok na náhradu z důvodu, že následkem neodbornicky provedené práce stavební se utvořila v domě houba, není nárokem ze správy, nýbrž ryzím nárokem na náhradu škody.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1919, R I 136/19.)

Žalobkyně, která dala na svém domě provésti žalovanou firmou jisté stavební práce, které byly v říjnu 1913 dokončeny, domáhala se na žalované firmě z důvodu, že táž provedla objednané práce tak neodbornicky, že se na podzim 1916 objevila v domě houba, vytknuvši již 2. října 1916 vady stavební, nápravy a dala, když se tato její žádost nesetkala s úspěchem, provésti příslušné opravy na účet žalované jinou firmou. Žaloba její na náhradu nákladu, který jí taktó vzešel, podaná v červenci 1918, byla prvním soudem (krajským soudem v Mostu) zamítnuta, poněvadž týž uznal, že námitka žalované, že nárok žalobní jest promlčen, jest opodstatněna. Domáhá se žalobkyně náhrady škody, která jí vzešla tím, že se na podzim 1916 utvořila v jedné nově položené podlaze houba a tvrdí, že příčinou toho jest, že žalovaná provedla stavbu neodbornicky. Její nárok na náhradu škody jest tudíž v provedě nárokem opírajícím se o ručení žalované ze správy za vady, jež vznikly při provádění prací stavebních. V tomto směru stanoví však § 933 obč. zák. ve znění III. dílčí novely, že nárok ze správy, týkající se věcí movitých, musí, nemá-li žaloba zaniknouti, uplatňován býti před soudem během tří let. Dle judikátu č. 228 nejsou lhůty, stanovené tímto paragrafem pro žaloby ze správy lhůtami promlčecími, nýbrž preklusivními a běží, pokud jde o žaloby ze správy pro vady věci, ode dne fyzického odevzdání. Poněvadž pak byly objednané práce stavební dokončeny již v říjnu 1913, bylo na žalobkyni, by podala žalobu nejpozději v říjnu 1916. Ve skutečnosti byla však žaloba tato podána teprve v roce 1918 a slušelo jí proto, poněvadž již zanikla, k námitce žalované zamítnouti. K náhledu žalobkyně, že žaloba tato není žalobou ze správy, nýbrž žalobou na náhradu škody a jako taková byla dne 18. července 1918 podána včas, poněvadž houba v domě byla zjištěna teprve v roce 1916, nelze přisvědčiti, jelikož se žalobní nárok odvozuje z vad stavby a pro nároky takové neplatí všeobecné předpisy o promlčení, nýbrž zvláštní předpisy § 933 obč. zák. — **O d v o l a c í s o u d** (vrchní zemský soud v Praze) vyhověl odvolání žalobkyně a zrušiv rozsudek prvního soudu, odkázal rozepři k soudu první stolice, aby ji znovu projednal a rozhodnul, až usnesení toto nabude moci práva. **D ů v o d y:** Dle údajů žalobních a skutečností, které položil první soud rozhodnutí svému za základ, nepokládá odvolací soud žalobu, o níž jde, za žalobu ze správy, nýbrž za ryzí žalobu o náhradu škody. Předem dlužno vytknouti, že nárok ze správy není totožným s nárokem, na náhradu škody; za správu se ručí i bez zavinení, kdežto

náhrada škody zavinění předpokládá, (viz též § 932 obč. zák. v novém znění). V žalobě tvrdí žalobkyně, že stavba byla provedena v roce 1913 neodbornicky a že jí z toho vzešla velká škoda, že musila již v roce 1915 provést na vlastní náklad menší opravy, jimiž však škody nadobro odstraněny nebyly; teprve na podzim 1916 prý se ukázalo, že se utvořila v domě houba, jejíž zhoubné účinky již velkou škodu způsobily. Zajišťovacími důkazy bylo prý také zjištěno, že jest možno a pravděpodobno, že příčinou houby jest neodbornický způsob provedení stavby. Poněvadž žalovaná škodu odčinit odmítla, byla prý žalobkyně přinucena, dáti to provést jiným podnikatelem staveb a žádá proto, aby jí škoda byla nahrazena, od žalované obnosy, jež vynaložila. Žalobkyně opírá tudíž svůj nárok na náhradu škody o neodbornické provedení stavby, které prý bylo příčinou, že houba vznikla, a nikoliv o vady věci nebo materiálu, které tu byly již při dokončení stavby v roce 1915. Nejde tu tedy o žalobu ze správy (§§ 932, 933 a 1167 obč. zák.), nýbrž o ryzí žalobu na náhradu škody podle §§ 1293 obč. zák., ohledně jejíž včasnosti platí předpis § 1489 a nikoli ustanovení § 933 obč. zák. Tříletá promlčecí lhůta běží tudíž od doby, kdy poškozený zvěděl o škodě a o osobě škůdcově. Žalobkyně tvrdí, že houba, která v domě škodu způsobila a má příčinu svou v neodborném provedení stavby žalovanou, byla objevena teprve na podzim 1916. Dle toho by byla žaloba podána včas. Jelikož soud prví stolice nepřipustil následkem svého právního názoru žádných důkazů a nebyly na přetřes vzaty ani skutečnosti rozhodné pro posouzení žaloby jako žaloby na náhradu škody, zůstalo řízení kusým. Slušelo proto rozsudek dle § 469 č. 2 a 3 c. ř. s. zrušiti a, kdyžtž zde není podměnek posl. odst. § 496 c. ř. s., odkázati věc do stolice prví.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalované firmy.

Důvody:

Neprávem poukazuje se v rekursu v příčině nároku žalobkynina na ustanovení § 1167 obč. zák. nového znění, neboť toto zákonné ustanovení stalo se podle čl. II. čís. nař. ze dne 19. března č. 69 z. z. účinným teprve dnem 1. ledna 1917, práce žalované firmy, o něž jde, byly však skončeny už v říjnu 1913, jak nahoře jest uvedeno, dle § 5 obč. zák. tedy se ustanovení § 1167 obč. zák. nového znění na ně nevztahuje. Nejde však ani o nárok ze správy ve smyslu § 932 obč. zák., neboť žalobkyně nežádá náhrady pro vadnost hmot, jichž firma žalovaná ke stavbě užila a jež byly vadny už v době jich upotřebení, nýbrž pro vadnost díla, jež vzešla teprv neodborným provedením díla toho, totiž stavby, tedy opominutím potřebné péle nebo nedostatkem potřebných znalostí při konání dotyčných prací, za kteréž opominutí a nedostatek žalovaná firma ručí podle § 1299 obč. zák. Nárok žalobní jest nárokem na náhradu škody dle § 1153 obč. zák. starého znění ve spojení s §§ 1295 a 1299 obč. zák. (Viz též § 919 obč. zák. starého znění a 1. odst. § 116 hořejšího čís. nař. z r. 1916.) Opačné mínění rekurentčino jest mylné. Následkem toho nelze, jak soud odvolací správně uvedl, žádost žalobní zamítnouti z důvodu toho, že žaloba podána byla teprve po uplynutí preklusivní lhůty, uvedené v § 933 obč. zák., nýbrž užití jest ustanovení § 1489 obč. zák., dle něhož žaloba o náhradu škody promlčuje se ve 3 letech od doby, kdy poškozený zvě-

děl o škodě a osobě škůdcově. Skutečnosti, jež vzhledem na toto právní stanovisko jsou důležité pro rozhodnutí sporu, nebyly však v první stolici soudní náležitě probrány, aniž byly důkazy o nich připuštěny, pročež soud odvolací právem prohlásil řízení neúplným a rozhodl podle § 496 c. ř. s. Rekurs tedy není důvodný, i nemohlo mu býti vyhověno.

Čís. 133.

Není závady, by k výslovné žádosti byly v Čechách zápisy do obchodního rejstříku provedeny v jiném z obou jazyků, než ve kterém sepsána jest opověď.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1919, R I 139/19.)

V německy sepsané opovědi změn při firmě A žádáno, by změny ty zapsány byly do obchodního rejstříku jazykem českým. Rejstříkový soud (obchodní soud v Praze) zapsal změny do rejstříku jazykem německým. Stížnosti do tohoto postupu rekursní soud nevyhověl, opíraje se o tyto důvody: Dle §u 10 nařízení ministerstva vnitra a spravedlnosti ze dne 19. dubna 1880 č. 14 zem. z. československým státem recipovaného, jest zanášky do obchodního rejstříku provést v jazyku žádosti, případně usnesení, na základě kterého se konají. Výjimky zde není. Tedy vyřízení opovědi o zápisy změn opověděných do rejstříku děje se v jazyku opovědi. Návrh, aby opověď vyřízena byla v jazyku jiném, než ve kterém jest sepsána, nemá účinku. V přítomném případě opověď sepsána jest v jazyku německém. Právem tedy obchodní soud opověď vyřídil v jazyku německém, a také zápis v jazyku německém proveden byl.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu firmy vyhověl, usnesení obou předchozích stolic zrušil a uložil rejstříkovému soudu, by opověď vyřídil jazykem českým.

Důvody:

Opověď, ačkoliv sepsána jest německy, obsahuje výslovnou žádost, by zápisy v obchodním rejstříku byly vykonány v jazyku českém. Min. nařízení z 19. dubna 1880, č. 14 z. z. stanoví v § 10, že zápisy do obchodního rejstříku vykonány býti mají v tom jazyku, v němž o ně bylo žádáno a v kterém vydáno bylo usnesení, dle kterého mají býti vykonány. Není však tímto nařízením zakázáno vyhověti výslovné žádosti strany, by užito bylo jazyka jiného, nežli toho, v jakém jest opověď sepsána. Nařízení uvedené upravuje pouze případy, kde takové výslovné žádosti opověď neobsahuje. Usnesení obchodního soudu, jímž žádané zápisy povoleny byly v jazyku německém, přiči se tedy zákonu a bylo proto spolu s potvrzujícím usnesením vrchního zemského soudu v Praze zrušeno a opatřeno nové vyřízení věci.

Čís. 134.

Pro nároky, pro něž není přípustna uhražovací exekuce dle §§ 87 až 345, nýbrž jen dle §§ 346 a násl. ex. ř., nelze povolití exekuci zajišťovací.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1919, R I 142/19.)

Žalobce A, domáhal se na žalovaném B, by zaplatil C-ovi 9000 K do 14 dnů pod důhonem práva. Na základě srovnalých rozsudků prvé a druhé stolice, jimiž uznáno dle prosby žalobní, učinil A za dovolacího řízení návrh, by mu povolena byla zajišťovací exekuce záznamem zástavního práva na nemovitosti žalovaného B. — Prvá stolice (krajský soud v Mostě) návrhu vyhověla, druhá stolice (vrchní zemský soud v Praze) návrh zamítla.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu nedal místa.

Důvody:

Exekuční úkony dle §§ 370 až 377 ex. ř. dopouští zákon jen k zajištění pohledávek peněžitých. Peněžitými pohledávkami jsou pouze ty, při nichž věřitelův nárok směřuje k plnění určité sumy peněz, nikoli však pohledávky, mající za předmět ukojení jiného věřitelova zájmu, byť i tento zájem byl zájmem majetkovým a byť i jeho uspokojení spojeno bylo pro dlužníka s obětí na penězích. Peněžitými pohledávkami jsou ony, jichž vydobytí řídí se předpisy §§ 87 až 345 ex. ř., nejsou však jimi jednání neb opomenutí, jichž exekuční vymáhání upraveno třetím oddílem prvního dílu (§§ 346 až 369 ex. ř.) Kde nebyla by přípustnou uhrazovací exekuce dle §§ 87 až 345 ex. ř., není přípustnou též exekuce zajišťovací, poněvadž úkolem exekuce zajišťovací jest, by jakmile stane se exekuční titul vykonatelným, přešla v exekuci uhrazovací. V daném případě vymohl si vymáhající věřitel exekuční titul, zavazující dlužníka, by plnil osobě třetí. Uhrazovací exekuce dítí by se musela dle § 353 ex. ř. Na tom ničeho není s to změnit okolnost, že dlužník plnití má C-ovi určitou sumu peněz. Neboť tento peněz nesmí se dostat do majetku vymáhajícího věřitele, pro něho exekuci ukojil by se jen jeho zájem na tom, by C-ova pohledávka byla zapravena. Arciť mohl by vymáhající věřitel, jsa k tomu zmocněn povolujícím usnesením dle § 353 ex. ř., zapraviti C-ovu pohledávku z vlastních peněz a odškodniti se za tento výdaj ze zálohy, o níž zmiňuje se § 353 ex. ř. Než tento náklad byl by v jádru věci útratami exekuce, nestal by se však předmětem plnění, k němuž dlužník byl dle exekučního titulu zavázán.

Čís. 135.

Čtrnáctidenní lhůta, stanovená v § 575 c. ř. s. pro žádost za nucené vyklizení najatého neb pachtovaného předmětu, počíná se dnem po pravomoci exekučního titulu, pokud se týče pro ten případ, když lhůta k plnění a k právní moci jest stejná a opravný prostředek podán nebyl, dnem po doručení rozsudku.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1919, R I 145/19.)

Na základě pravoplatného rozsudku, jímž bylo nájemci nařízeno, by se z najatého bytu neprodleně vystěhoval, žádal pronajímatel o nucené

vyklizení bytu toho, kterémuž návrhu prvý soud (okresní soud na Král. Vinohradech) vyhověl. — Rekursní soud (zemský soud v Praze) zamítl návrh pronajímatelův. Důvody: Výpověď soudní i mimosoudní, dále příkaz dle § 567 c. ř. s. vydaný, proti nimž námitky v čas podány nebyly, jakož i, jak se samo sebou rozumí, rozsudky k námitkám neb žalobě vydané, jimiž byla povinnost k odevzdání nebo převzetí věci najaté (pachtované) žalovanému pravoplatně uložena, jsou tituly exekuční (§§ 1, č. 1, 4, 18 ex. ř.). Exekuce může býti povolena, jakmile vypršela lhůta, ve které měl býti předmět zcela neb z části vyklizený odevzdán (§ 573 posl. odst.). Pro exekuci na základě shora zmíněných titulů exekučních platí však obmezení v tom směru, že tyto tituly pozbudou s výhradou výroku o náhradě nákladů soudních platnosti, jestliže ve 14 dnech potom, kdy mělo nastati úplné vyklizení neb převzetí, nebude navržena exekuce (§ 575 odst. 3). Čtrnáctidenní lhůta k vyklizení bytu uplynula tu, ježto rozsudek doráčen byl stěžovateli dne 23. února 1919, dnem 8. března 1919. Již dnem následujícím pozbyl tudíž rozsudek platnosti, následkem čehož nebylo exekučnímu návrhu, teprve dne 16. března 1919 podanému, lze vyhověti.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu vymáhající strany vyhověl a obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Ustanovení § 575 posl. věty c. ř. s., dle něhož pravoplatná výpověď nebo příkaz k odevzdání nebo převzetí věci najaté, jakož i pravoplatné rozsudky o námitkách vydané s výhradou výroku o náhradě nákladů soudních, pozbývají platnosti, nebyla-li do 14 dnů potom, kdy mělo nastati úplné vyklizení nebo převzetí, navržena exekuce, lze vykládati jen v ten smysl, že tento následek nastává teprve tenkrát, když strana oprávněná, ač za exekuci žádati mohla, přece ve lhůtě čtrnáctidenní tak neučinila. Toto ustanovení jest totiž jednak důsledkem § 569 c. ř. s., jednak jest patrné, že lhůta, jejíž uplynutím právo k vedení exekuce zaniká, nemůže se počítati dříve, než exekuci vésti lze. Proto stanoví také § 409 odst. 3 c. ř. s., že lhůta k plnění v rozsudku stanovená počíná se dnem po právní moci rozsudku. Pouze pro ten případ, když lhůta k plnění a k právní moci jest stejná a když opravný prostředek podán nebyl, lze v zájmu osoby z exekučního titulu oprávněné uznati, že lhůta k plnění nastává již doručením exekučního titulu, poněvadž strana povinná, nepodá-li opravného prostředku, má plnit. Je-li však lhůta k plnění kratší než lhůta k opravným prostředkům, nemůže lhůta k plnění končiti se dříve než lhůta poslednější (tak i dobré zdání nejvyššího dvoru soudního v zodpovědění otázek k § 409 c. ř. s.), poněvadž rozsudky a usnesení jsou dle § 1 č. 1 ex. ř. exekučními tituly pouze tenkrát, když proti nim další pořad stolic jest vyloučen, aneb nepřisluší alespoň opravný prostředek exekuci ukládající. Proto stanoví také § 573 posl. odst. c. ř. s., že exekuci k vyklizení lze povolití pouze na základě pravoplatných rozsudků, když lhůta k úplnému vyklizení prošla. Bylo-li tedy zde, jak obě strany souhlasně udávají, v rozsudku žalovaného dne 22. února 1919 doručeném, vyřknuto, že vyklizení bytu se má státi ihned, a šlo-li, jak strana povinná v rekursu tvrdí, o odvolací lhůtu 8 dnů, skončila lhůta k vy-

klizení uplynutím lhůty odvolací, tedy dne 2. března 1919 a další čtrnáctidenní lhůta v § 575 posl. odst. c. ř. s. stanovená trvala do 16. března 1919. Byla-li lhůta odvolací, jak tvrdí strana vymáhající, 14 dnů, končila se lhůta k vyklizení teprve dne 8. března 1919 a další lhůta čtrnáctidenní teprve dne 22. března 1919. V obou případech byl tedy návrh na vyklizení dne 16. března 1919 podán včas, protože bylo mu prvním soudem právem vyhověno. Slušelo tedy usnesení soudu rekursního změnití a usnesení soudu prvního obnoviti.

Čís. 136.

Pro pohledávku proti eráru dopouští se exekuce jen tehdy, byla-li pohledávka ta již k výplatě poukázána, ale vyplacení její bezdůvodně se odpírá.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1919, R I 146/19.)

Návrhu vymáhajícího věřitele, by mu na základě právoplatného rozsudku byla k vydobytí vykonatelného pohledávání příslušejícího mu v částce 1100 K proti eráru, povolena exekuce nuceným zřízením práva zástavního na nemovitostech eráru knihovně připsaných, první soud (okresní soud v Karlíně) vyhověl; rekursní soud (zemský soud v Praze) však návrh ten zamítl z těchto důvodů: Dle stávajících předpisů konají se platy státu osobám soukromým tím způsobem, že obnos, který se má vyplatiti, poukáže se příslušným úřadem k výplatě a vyzvednutí proti předložení řádné kvitance. Tyto předpisy nebyly exekučním řádem zrušeny. Dle čl. IX. odst. 5. uvoz. zák. zůstala v platnosti ustanovení dv. dekr. ze dne 21. srpna 1838 č. 291 sb. z. s., jimiž nedopouští se obštávka nebo soudní zabavení pohledávek ještě nelikvidních a u veřejných pokladen ještě nepoukázaných, z kteréhož ustanovení nutno dovoditi, že i pro pohledávky proti eráru exekuce jen tehdy je přípustná, když pohledávka ta k výplatě již poukázána byla, ale vyplacení její bezdůvodně se odpírá. Skutečnost tu navrhovatel neprokázal. Mimo to dle § 15 ex. řádu může exekuce proti státu k vydobytí peněžních pohledávek, ač nejde-li o uskutečnění práva zástavního ze smlouvy, povolena býti toliko vzhledem k takovým součástkám majetkovým, kterých bez ujmy zájmů veřejných, o něž stát starati se má, může užito býti k uspokojení věřitelů, správní úřadové státní jsou pak k tomu povolány, by podávali prohlášení, pokud věc tak se má při určitých součástkách majetkových. Prohlášení toto vymáhající věřitel nepředložil. Že exekuce pro vykonatelné pohledávání peněžité proti eráru bez prohlášení státních úřadů povoliti nelze, plyne i z dvor. dekr. ze dne 21. září 1798 č. 434 sb. z. s., dle něhož knihovním zápisům na státní statky vždy výslech zástupců fisku přecházeti má. Předpoklady pro povolení žádané exekuce dány tedy nejsou, protože bylo rekursu vyhověno a povolující usnesení prvního soudu změněno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele.

Důvody:

Přisvědčiti jest ovšem názoru, projevenému v dovolacím rekursu, že usnesení v odpor vzaté neprávem odůvodněno jest poukazem na § 15 ex. ř.; dle tohoto § 15 a dle vládních motivů, k jeho osnově připojených (str. 154 a 155), jakož i dle prováděcího nařízení ze dne 6. května 1897, č. 153 ř. z., totiž jednak tento § 15 nevztahuje se na exekuce, vedené proti eráru, jednak není, i když jde o povinné dlužníky, uvedené v tomto § 15, přípustno, zamítnouti exekuční návrh proto, poněvadž vymáhající věřitel nepřipojil k němu prohlášení správního úřadu státního dle tétož § 15, nýbrž soud, rozhodující o návrhu exekučním, má buď návrh ten vrátiti k patřičnému doplnění, neb opatřiti si sám potřebné prohlášení státního úřadu, nebo může i povoliti exekuci s výhradou oněch částek jmění exekuci podrobeného, jež by snad podle § 15 ex. ř. slušelo vyloučiti. Soud rekursní však přes to právem zamítl návrh exekuční vzhledem na ustanovení dekretu dvorské komory ze dne 21. srpna 1838 č. 291 sb. z. s., jež podle čl. IX. č. 5 uvoz. zák. k ex. ř. zůstal v platnosti. Dle tohoto zákonného ustanovení nelze vésti proti eráru exekuci k dobytí pohledávky, jež nebyla dosud poukázána k výplatě, v příčině které tedy dosud není jisto, která pokladna provede výplatu, takže tu dosud není žádné k zaplacení povinné pokladny. Toto zákonné ustanovení hájí důležité zájmy státní, na něž sluší zřetel bráti zejména v nynější době, kdy úřední řízení, potřebné k poukazu výplat pohledávek, příslušejících soukromým věřitelům bývalého c. k. eráru proti tomuto, následkem státního převratu ze dne 28. října 1848 doznalo značného průtahu, poněvadž nastala potřeba, by nové státy, vzniklé na území bývalého Rakouska, dohodly se o tom, který z nich má ty které dluhy bývalého c. k. eráru rakouského převziti k zaplacení. Vymáhající věřitel však v návrhu exekučním omezil se na neurčité a nezávažné tvrzení, že pohledávka jeho nebyla zapravena »přes odevzdání řádné kvitance«, aniž tvrdil, že pohledávka jeho byla poukázána k výplatě příslušným úřadem. Tvrzení jeho v dovolacím rekursu, že poukaz byl už vydán, jest jednak nedovolenou novotou, na kterou nelze vzíti zřetel, jednak není, jak v dovolacím rekursu správně jest uvedeno, doloženo přílohou rekursu tohoto. Poukaz rakouské ředitelské pokladny ve Vídni ze dne 30. října 1848 uvedený v první větě přílohy té, nemá totiž významu právního, poněvadž stal se po dni 28. října 1848 a nový poukaz příslušného úřadu nebyl podle posledních slov přílohy té dosud vydán. Rekurs dovolací není tudíž důvodný, i nebylo mu vyhověno.

Čís. 137.

Ustanovení §u 39 odst. III. želez. tarifu, díl I., obmezující ručení dráhy za ztrátu zavazadla v nádražní šatně uloženého na 100 K, má moc zákona. Právní povaha příslušného slovního listu.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1919, Rv I 188/19.)

Při příjezdu do stanice T. společnosti Ústecko-Teplické dráhy uložil inženýr A. v nádražní šatně objemný cestovní kufr, mající se svým obsa-

hem cenu přes 5000 K. Na toto zavazadlo obdržel složenku, na jejímž rubu vytištěno pod bodem 6. toto: »Za ztrátu, poškození, úbytek neb opožděné vydání hradí se prokázaná škoda za jedno zavazadlo penízem nejvýše 100 K.« Kufr byl neznámým pachatelem bez zavazadla dráhy ze šatny odcizen. Žaloba inženýra A. na dráhu byla, pokud jde o částku přes 100 K, ve všech stolicích zamítnuta, nejvyšším soudem z těchto důvodů:

Dovolání uplatňuje dovolací důvod § 503 č. 4 c. ř. s. v tom směru, že odvolací soud neprávem má za to, že ustanovení §u 39 odst. III. želez. tarifu, díl I., má zákonnou platnost. V tomto směru stačí poukázat na správné důvody odvolacího soudu, dle nichž předpis § 39 odst. III. uvedeného tarifu, jímž se ručení dráhy za ztrátu zavazadla v nádražní šatně uschované obmezuje na 100 K, jest prováděcím ustanovením — (nikoli odchylkou nebo změnou) — po rozumu § 2 odst. 1 želez. doprav. řádu, vydaného na základě zákona ze dne 27. října 1892 č. 187 ř. z. Ustanovení toto neodporuje také předpisům §§ 961, 964 obč. zák., které nejsou rázu donucovacího a které tedy nepřipouštějí, by ručení za ztrátu věci schované bylo obmezeno na určitou výši, pokud to neodporuje dobrým mravům. Ustanovení § 970 a) obč. zák., dle něhož u hostinských odmítnutí ručení vyhláškou nemá právního účinku, nelze jakožto ustanovení vyjimečného použití na tento případ. Že dle § 35 odst. 2 doprav. ř. při dopravě cestovních zavazadel náhrada za ztrátu může býti obmezena na nejvyšší obnos jen při zvláštních poměrech dopravních, jest odůvodněno tím, že dle § 35 odst. 1, § 88 doprav. ř. jest míra ručení za ztrátu při dopravě v doprav. řádu stanovena, takže se může jednatí jen o výjimku dle § 2 odst. 2 doprav. ř., kdežto ohledně zavazadel uložených v šatně takového ustanovení o výši náhrady v doprav. řádě není, takže tu jde o ustanovení prováděcí. Nelze tedy mluvit ani o odporu s předpisy doprav. řádu. Pokud žalovaná namítá, že žalobce přijetím složního listu, na němž obmezení závazku ručebního do výše 100 K jest vyznačeno, se tomuto obmezení podvolil, nelze tento názor uznati za správný, neboť o tom, že žalobce s uvedeným obmezením po rozumu § 863 obč. zák. souhlasil, mohlo by se mluvit jen tenkrát, kdyby přijetí složního listku s uvedenou doložkou nepřipouštělo jiného výkladu. Avšak složní listek není dle podstaty své listinou o smlouvě, nýbrž pouze papírem legitimacním, jehož účelem jest pouze, žalované poskytnouti ulehčení, že může bez zkoumání osobní totožnosti složitele věc vydati tomu, kdo list předloží. Naproti tomu není tento list určen k tomu, by do něho byla pojmuta ustanovení o obsahu smlouvy schovací, a nelze tedy dle zvyklosti poctivého obchodu — zvláště uváží-li se spěch, s kterým z pravidla takové ukládání zavazadel se děje — na složiteli požadovati, by všechny na složním listku vytištěné dodatky četl, a nelze proto usuzovati, že i když tak neučinil, přece dle § 863 z. obč. s těmito dodatky souhlasí. Uvedené ustanovení tarifu je však z důvodů shora vytknutých jakožto řádně vyhlášené nařízení pro žalobce závazné.

Čís. 138.

Opomenul-li řídící horního závodu zjednatí si spolehlivou vědomost o postačitelnosti bezpečnostních opatření v závodě, jest práv z úrazu,

který stihl horníka z nedostatečnosti oněch opatření, aniž vymlouvati se může tím, že pro jednoduchost úkonu měl právo spolehnouti se na odborného dozorce (§ 170 horn. zák. a § 4 zák. ze dne 31. prosince 1893 č. 12 ř. z. z roku 1894).

(Rozh. ze dne 15. dubna 1919, Rv I 198/19.)

Žalobce, který jako horník pracoval na důlu, na němž řídí žalovaný správu závodní, a který utrpěl při práci těžký úraz na těle tím, že se propadla s ním část prkenné podlahy visuté lávky, na níž pracoval, domáhal se na žalovaném jako zodpovědném správci závodu náhrady škody, kterou utrpěl tím, že mu byla přiznána menší úrazová renta, než činil jeho roční výdělek, a bolestného. — Oba nižší soudové (krajský soud v Chebu a vrchní zemský soud v Praze) zjistili, že příčinou propadnutí se podlahy bylo, že z prken ji vyplňujících dvě, která se se žalobcem právě sřítla, neměla jako ostatní po obou stranách bezpečné opory, totiž na jedné straně zeď a na druhé trám, nýbrž že byla kratší, odříznutá, takže byla jen na jedné straně o zeď opřena, kdežto na druhé straně ležela volně na 40 mm silné latě, přibité drátěnými hřebíky k postranním prknům podlahy vespod tak, že hřebíky pronikaly nejprv podlahová prkna a pak lať a vyčnívaly ještě na 50 mm, aniž byly jejich špičky zahnuty zpět do latě. Tento způsob zařízení podlahy, po níž horníci chodí a mají pracovati, uznán na základě znaleckého posudku za neobornicky a pro nebezpečnost těla pracujících vadně, ba nesvědomitě provedený; neboť, buď mělo i tu býti použito delších prken, jako byla ostatní, která by měla dostatečnou oporu po obou stranách, nebo měla, když již bylo použito kratších prken, podpírající je lať připevněna býti tak, by se odtrhnouti nemohla, čehož by se bylo docílilo již zahnutím vyčnívajících špicí hřebíků zpět do latě. Poněvadž pak žalovaný jako řídící závodu zanechal svou povinnost, pečovati buď sám nebo prostřednictvím svých závodních dozorců o to, by o bezpečnost života a zdraví osob v závodě pracujících bylo náležitě postaráno, povinnost to, kterou mu ukládal jednak § 170 horn. zák., jednak § 4 zák. ze dne 31. prosince 1893, čís. 12 ř. z. z roku 1894, a ze zanedbání alespoň příslušné povinnosti k doзору vznikl úraz žalobcův, rozhodly obě nižší stolice, že žalovaný jest práv ze škody, jež vzešla žalobci a že nemůže svou odpovědnost přesunovati na dozorce, které měl k ruce.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného mezi jiným z těchto

důvodů:

Zjištěný děj skutkový postačí úplně, by odůvodnil soudní výrok žalovaného odsuzující, poněvadž jsou dány všechny předpoklady žalobou uplatňovaného náhradního nároku, zejména i zavinění žalovaného a jeho příčinná souvislost s úrazem. Marně vytýká žalovaný neúplnost odvolacího řízení. Rozměry výroby vůbec a v závodě, o který běží, zvláště nemohou zbavit povinnosti říditele výroby, pečovati o tělesnou bezpečnost dělníků. Proto nebylo třeba prováděti důkazy o tomto rozměru. Neboť, nestačily-li síly žalovaného na dohled, měl upozorniti na to podni-

katelstvo, by zřídilo dle §u 1 zák. z 31. prosince 1893 čís. 12 z roku 1894 zvláštní samostatná oddělení výrobní, by pro každé takové samostatné oddělení byla zvláštní, dle §u 4 cit. zák. zodpovědná síla dozorců. Jedná-li se o bezpečnost těla pracujícího dělnictva, nelze zanedbatí dohled na provedení práce, která tuto bezpečnost má zaručiti, jen proto, že dohled ten jest nesnadný, spojený s obtížemi, anebo že práce byla tak jednoduchá, že se předpokládá dalo, že jest provedena účelně. Za tím účelem zavedl právě zákon z 31. prosince 1893, č. 12 ř. z. ex 1894 při práci hornické obligatorní ustanovení zodpovědných řiditelů výroby a dohlížitelů, by dělnictvo v horách pracující, které právě ze všech stran nebezpečí jest vysazeno, bylo co možno pro tělo a zdraví své v práci zabezpečeno. Na dělníku, jenž veškerý svůj intelekt musí věnovati práci, nemůže se vůbec požadovati, by, když soustřeďuje pozornost svou k výkonům, jež práce jeho sebou nese, byl také bedliv i okolí, nehrozi-li mu nebezpečí. Tím méně může tak požadováno býti na hornicích, kteří pracují v poměrech a za okolností nejnepříznivějších. Ti zvláště musí spoléhati, že pro bezpečnost jejich nebylo ničeho zanedháno, že pro ochránění jejich stalo se vše možné, co provéstí se dá, by nebezpečností, beztak četná, byla co nejvíce, pokud jen možným opatřením zamezena. Proto stanoví § 170, odst. 2 a) horn. zák., že při těžbě bezpečnost osoby musí býti co nejvíce zajištěna a zvláště § 171, odst. c) téhož zák. ukládá náležité zabezpečení průchodů, jako žebříků, schodišť a nástupišť, t. j. míst, na nichž dělníci chodí neb na něž musí vstupovati za účelem práce. Taková místa — a o takové se zde právě jednalo — musí zvláště bezpečně býti zařízena, by dělník byl zcela jist, že chůzi po něm není nebezpečí vysazen. Že v daném případě byla podlaha visuté lávky, na níž bylo žalovanému při práci vstoupiti, nebezpečně zařízena, nemůže býti pochybností. Správně udal znalec, že měla býti i ta dvě prkna, jimiž byl bývalý otvor v podlaze uzavřen, stejně dlouhá jako ostatní, by i ona na obou koncích spočívala na zcela bezpečných podkladech, tedy na zdi s jedné a na trámu s druhé strany. Upotřebením odříznutých dřívějších prken a prodloužení jich latí hovělo sice zásadě úspornosti, ale přičilo se naprosté bezpečnosti, která jest zákonem předepsána. Že úspornost v takovém případě, kde jedná se o zamezení nebezpečí pro tělo a zdraví dělníků, jest nejen nemístna, nýbrž přímo protizákonna, jest na bíledni. To platí tím více, když místo vystavěno bylo offesům, nárazům, jimž jedině celistvost prkna mohla čeliti s úspěchem. Již v tom leží protizákonné počínání, když použito bylo místo celých prken jen nepostačujících kusů, jež se podchytily; neboť již tím zanedbán byl předpis §u 170 horn. zák., by, co jen možno, zabezpečila se tělesná jistota. To platí pak tím více, když se uváží, jak primitivně, neodborně, ba přímo lehkomyšlně podchytení prken bylo provedeno, že ani konce hřebů nebyly ohnuty, by alespoň lať, která měla býti oporou, sama od hořejších fošen, s nimiž byla spojena, nemohla se oddělití. Marně poukazuje dovolání k tomu, že nemůže se požadovati zvláštní opatrnost. Té nebylo tu zajisté třeba, když nebezpečnost provedení, jak se stalo, každý člověk obyčejných schopností, jen když má zdravé smysly, rozpoznati může. A že by opatření, jak je znalec za účelné označil, leželo mimo dosah možnosti §em 170 horn. zák. uložené, nemůže býti opravdově tvrzeno. I otázku, zdali žalovanému přičísti sluší zavinění na úrazu žalobcovu, zodpověděl od-

volací soud právem kladně a správně také usoudil, že nebylo tu náhody nezaviněné, nýbrž že náhodu umožnila, tedy zavinila skutečnost, že žalovaný zanedbal povinnosti zákonem mu uložené. Jak shora uvedeno, nařídil zákon z 31. prosince 1893 čís. 12 ř. z. z roku 1894, by ustanoven a úřadu hornímu oznámen byl pro každé samostatné oddělení horní výroby způsobilý zodpovědný řiditel závodu (Betriebsleiter), kterého dle §u 4 stihá zodpovědnost jako majitele, rozšířená podle §u 47 zák. o úrazovém pojištění na ručení za škodu způsobenou nejen úmyslně, nýbrž i zaviněním. Nikoli, by tohoto řiditele zodpovědnosti sprostil, nýbrž by mu povinnost ručení jen usnadnil, zavedl zákon na prvním místě uvedený vedle zodpovědného řiditele závodů i obligatorní dohlížitele. Tito jsou ovšem také zodpovědní, avšak zavedením jich není řiditel povinností prost, neboť jinak by ustanovení o jeho zodpovědnosti nemělo žádného smyslu a povinnost zákonem mu uložená dala by se prostě přesunovati na orgány podřízené, takže by se stala velmi problematickou. Dohlížitelé odpovídají v prvé řadě. Řídící správce odpovídá potud, pokud zanedbá dohled na tyto osoby, to jest na vykonávání jejich povinností. A právě takovéto zanedbání povinné péče bylo žalovanému prokázáno. Třeba se jednalo o práci jednoduchou, kterou tesařští dělníci podniku sami s to byli provéstí a na kterou i dohlížitel v prvé řadě měl přihlídnouti, přece, ano tu šlo o zabezpečení místa zvláště důležitého a dělníky užívaného k chůzi a práci, bylo povinností žalovaného, jenž doznal správu vedl, by nařídil, jak se provéstí má a dohlédl k tomu, zdali rozkaz byl řádně vykonán. Je-li uloženo zákonem, že zvláště taková místa, jichž dělnictvo užívá k chůzi a nástupu ku práci, musí zvláště bezpečně býti zajištěna, nesmí se výrobu řídící osoba, která za vše ručí, spoléhati prostě na podřízené dozorce a dělníky, že opatří, čeho bude třeba, nýbrž musí sama býti toho bedlivá, aby předpis zákona byl řádně plněn. Tu nemůže čekati, učiní-li dělník nebo dozorce oznámení, že je tu nebezpečné místo, jako nemůže poukazovati k tomu, že úřad mající vrchní dohled nic závadného nepozoroval. Provedení největšího zabezpečení jest uloženo kategoricky; musí proto přesně býti vykonáváno, rigorosně a nikoliv lehkomyšlně. Podřízení orgánové nemají ani tolik inteligence, by vše vystihnouti mohli, jako odborné vyškolený řiditel. K tomu není potřebí, by každou práci dal provéstí pod svým dohledem, ale třeba, aby alespoň dotazem u dohlížitele zabezpečil se, jak byla práce provedena, by usouditi mohl, nebylo-li při ní zanedháno náležité opatrnosti. Za to jest také své zodpovědnosti přiměřeně honorován. To na něm žádá zákon a může to požadovati právem i dělník, aniž v tom lze spatřovati něco nedovoleného, neboť tento, maje jediň svou způsobilost k práci, nemůže jí dáti v obět, proto, že řídící síla na úkol jí uložený nestačí. Je-li tomu tak, bylo její povinností zjednati nápravu, by úkol, jež pod zodpovědností vlastní na se vzala, správně také mohla plniti. Dovolání marně poukazuje i k tomu, že zákon (§ 47 zák. o úr. poj.) vyžaduje k ručení za úraz, aby tento byl zaviněním přímo přivoděn, jak prý plyne ze slova »veranlasst« užitého v citovaném místě zákona. Tím popírá žalovaný vlastně příčinnou souvislost úrazu se zanedbáním své povinnosti k dohledu. I když se přistoupí na stanovisko, že stala se náhoda v tom, že se podlahu držící lať uvolnila a spadla, lze položit otázku, co přivodilo tuto náhodu? Odpověď může

zní jen, že náhoda ta způsobena byla právě zaviněním žalované strážnice. Neboť, kdyby byla podlaha řádně pořízena bývala, nemohlo k této náhodě dojít. Aby se tak stalo, měl žalovaný dohlédnouti, a neučinil-li tak, zavinil náhodu sám. Uznání na jeho náhradní povinnost ze zavinění vyplývající odpovídá tedy zcela přesně §u 1311 obč. zák. a tudíž i §u 47 zák. o úr. poj. Jest tedy i zavinění žalovaného i příčinná spojitost zavinění toho s úrazem zcela řádně odůvodněna.

Čís. 139.

Příhodami v dopravě dle § 1 zák. o ruč. žel. jsou pouze události mající svůj, ať již bezprostřední nebo odvozený původ v provozování železnic parní neb jinou živelní silou.

Výbuch kamen v nádražní čekárně nezakládá příhody v dopravě.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1919, Rv II 107/19.)

Čekajíc v čekárně zastávky elektrické pouliční dráhy na vlak, do něhož měla předsednouti, postavila se tam žalobkyně k roztopeným kamnům. Žalobkyně tvrdí, že z kamen těch vybuchl náhle oheň, který jí nejen šatstvo poškodil, nýbrž i na těle spálil a žalovala podnikatelstvo dráhy na náhradu škody, kterou utrpěla, opírajíc žalobu o tvrzení, že tu jde jednak o příhodu v dopravě, jednak, že žalovaní zavinili škodu tím, že vytápěli kamna uhelným prachem a že jich řádně nečistili. Oba nižší soudové (krajský soud v Novém Jičíně a vrchní zemský soud v Brně) žalobu zamítli. Jednak nevzali za prokázáno, že oheň z kamen vybuchl, nýbrž, že se šaty žalobkyně vzňaly žárem proto, že se postavila příliš blízko k roztopeným kamnům. Mimo to tu neshledali příhody v dopravě ani pro ten případ, kdyby kamna byla vybuchla; neboť výbuch ten nastal při železniční dopravě a čekárna, ve které prý nastal, není s dopravní službou v nutné spojitosti, sloužíc jen pohodlí obecnstva. Soud odvolací k tomu dodal, že žalobkyně, postavivši se příliš těsně k rozžhaveným kamnům, nepočínala si s náležitou obezřetností (§ 1297 obč. zák.) a že svůj úraz sama zavinila.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

Uplatňujíc dovolací důvody dle § 503 č. 4 a 2 c. ř. s., neopírá dovolání nárok žalobní o předpisy občanského práva o náhradě škody, nýbrž toliko o ustanovení zákona o ručení železnic. I po této stránce jest však neopodstatněno. Nejen proto, že soud odvolací zjistil v souhlasu se soudem prvé stolice, že k úrazu žalobkyně nedošlo, jak ona tvrdí, tím, že vybuchl oheň z kamen umístěných v čekárně zastávky místní elektrické dráhy, k nimž se žalobkyně postavila, nýbrž zejména i proto, že událost tato by nezakládala ani tehdy, kdyby se byla odehrála tak, jak žalobkyně líčí, příhodu v dopravě po rozumu §u 1 zákona ze dne 5. března 1869 č. 27 ř. z., pokud se týče ze dne 12. července 1902 č. 147 ř. z.

Pojem »v dopravě« není v zákoně blíže určen. Právě tak, jako by byl vykládán příliš úzce, kdyby se mělo za to, že značí tolik, jako »při pohybu vlaku«, byl by na druhé straně vykládán příliš široce, kdyby byl stotožňován s pojmem »železničního provozu«; neboť pojem tento zahrnuje v sobě mimo dopravní i jiné agendy podniku, zejména agendy správní a hospodářské a extensivní výklad zákona výjimečného se zásadně nepřipouští. Vycházíme-li však z úvahy, že pohnutkou pro vydání zákona o ručení železnic byla dle jeho genese a motivů skutečnost, že používání parní síly, pokud se týče jiné živelní energie při provozování železnic zvýšilo podstatně nebezpečí pro tělesnou jistotu lidí, kteří přicházejí s dráhou do styku, dospějeme k výsledku, že sluší za »příhody v dopravě« po rozumu §u 1 zákonu svrchu uvedených pokládati pouze události, které mají ať již bezprostřední nebo odvozený původ v provozování železničních podniků silou parní nebo jinou silou živelní, které vtiskují podnikům tím právě jejich zvláště nebezpečný ráz, pokud se týče, které jejich nebezpečí aspoň podstatně zvětšují. K stejnému celkem výsledku dospějeme, vycházíme-li z definice služby dopravní, jak ji uvádí bývalým c. k. generálním ředitelstvím rakouských drah státních vydaná instrukce č. XIX. pro službu tuto, která shrnuje pod pojem tento nejen dopravní službu v užším toho slova smyslu, nýbrž i udržování drah, dohled na ně, jízdu vlaků a službu v dílnách. Že výbuch roztopených kamen v nádražní čekárně nesouvisí ani přímo ani nepřímo se speciálním nebezpečím, které vtiskuje podnikům železničním jejich pohon parní neb jinou elementární silou, leží na bíledni. Nelze jej proto také pokládati za příhodu v dopravě ve smyslu § 1 zákona o ručení železnic. K tomu přistupuje, že výbuch ten se udál dle vlastních tvrzení žalobkyně v čekárně a tudíž v místnosti, již věnovala správa dráhy účelu, který s dopravní službou nutně nesouvisí; neboť čekárny jsou zřizovány drahami jen z ochoty k většímu pohodlí cestujícího obecnstva. Nebylo by tudíž ani z tohoto důvodu spravedlivě, rozšiřovati výjimečně a přísně ručení železnic i na události, k nimž došlo v takovýchto místnostech. Nezakládá-li však událost, o kterou žalobkyně opírá svůj nárok žalobní, příhodu v dopravě po rozumu § 1 zákona ze dne 5. března 1869 ř. z. č. 27 ani tehdy, jestliže se udála tak, jak tvrdí žalobkyně, pak nebylo třeba prováděti o ní vůbec žádných důkazů a netřeba též řešiti otázku, zda žalobkyně událost tu sama zavinila. Výtka dovolání, že odvolací řízení je ve smyslu § 503 č. 2 c. ř. s. kusým, poněvadž nebyly provedeny jisté důkazy o tom, jak došlo k úrazu, je proto neopodstatněna a vývody dovolání, které mají dokázati, že rozsudek soudu odvolacího neřeší správně otázku vlastní viny žalobkyně, jsou bezpředmětny. Slušelo proto dovolání zamítnouti.

Čís. 140.

Předpis § 268 c. ř. s., dle něhož jest civilní soudce vázán obsahem právoplatného odsuzujícího nálezu soudu trestního, platí také v řízení ve sporných věcech manželských.

»Soudem trestním« míněn jest v § 268 c. ř. s. jak civilní tak i vojenský trestní soud tuzemský.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1919, Rv II 109/19.)

Soud první stolice (krajský soud v Těšíně) prohlásil po šetření konaném na oznámení A-ové, manželství její s B-em neplatným z viny tohoto. **Důvody:** Zjišťuje se, že B uzavřel s A-ovou sňatek dle ritu římsko-katolického dne 22. ledna 1918 a s C-ovou dne 27. února 1915. Právoplatným rozsudkem vojenského soudu jest zjištěno, že B byl uznán vinným, že, ač byl ode dne 27. února 1915 oddán s C-ovou, přece dne 22. ledna 1918 vešel se svobodnou A-ovou v manželství, a že byl za to pro zločin dvoježenství dle § 511 voj. tr. zák. potrestán. Tento rozsudek jest dle § 268 c. ř. s. pro soud, jemuž přísluší rozhodovati o platnosti manželství, závazným. Vyskytla se proto ohledně manželství, o něž jde, překážka svazků manželského podle § 62 obč. zák., již odstraniti dle § 98 obč. zák. nelze. Že první manželka C-ová v době, kdy B opět vešel v manželství, byla ještě na živu, vyplývá z té skutečnosti, že byla podle spisů vojenského soudu dne 16. dubna 1918 vyslýchána jako svědkyně. Proto bylo druhé manželství jako neplatné zrušiti a to z viny B-a, ježto stávající svazek manželství A-ové zamlčel. — **O d v o l a c í s o u d** (vrchní zemský soud v Brně) potvrdil rozsudek soudu první stolice. **Důvody:** Podle § 9 nař. min. spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897 č. 283 ř. z. dlužno, vyšetřuje-li se platnost manželství, bráti zřetel k předpisům §§ 94—102, 115—117 obč. zák., při čemž sluší dle § 97 obč. zák. z povinnosti úřadu dbáti pravé podstaty věci. V tom směru byl po náhledu odvolacího soudu, který jest v řízení, týkajícím se platnosti manželství, oprávněn, by samostatně hodnotil důkazy v první stolici provedené, celkovým výsledkem vyšetřování u nalézacího soudu provedeného podán úplný důkaz, že B nejprve dne 27. února 1915 s C-ovou a pak dne 22. ledna 1918 s A-ovou druhý sňatek uzavřel, ač první manželka ještě byla na živu. Že by v čas, kdy druhý sňatek byl uzavřen, nebylo první manželství již stávalo po právu, nebylo nikým uplatňováno a není pro to také nijaké opory. Jest tedy také další objasnění skutečnosti, že první manželství stává po právu, naprosto zbytečné. Podle stavu věci byl manželství uzavřenému dne 22. ledna 1918 překážkou stávající svazek manželský po rozumu § 62 obč. zák. i jest následkem toho ono druhé manželství protizákonné a neplatné.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání obhajce svazku manželského.

Důvody:

Dovolání obhajce svazku manželského vytýká rozsudku odvolacího soudu, jinak odvolávajíc se na vývody spisu odvolacího, že vzal tak jako soud první stolice za základ rozsudek zeměbraneckého divisního soudu ze dne 17. května 1918, maje za to, že jest soud civilní nálezem tím podle § 268 c. ř. s. vázán. K tomuto názoru dlužno přisvědčiti. Ve vládní osnově civ. řádu soudního bylo v §§ 599 a 609 obsažena řada ustanovení o řízení ve věcech manželských. Ustanovení ta však stálý výbor sněmovny poslanců ze zákona vyloučil, maje za to, že vládní osnovou nebylo na řízení dvor. dekretem ze dne 23. srpna 1819, č. 1595 sb. z. s. upravením nic podstatného změněno a že následkem toho není třeba, by se manželský proces nově upravoval. Skutečně stal se civ. řád soudní zákonem,

aniž obsahoval nějakých ustanovení o sporech manželských. Poněvadž tedy řízení ve sporných věcech manželských nepatří k přednětým, které byly v civ. řádu soudním upraveny (čl. I. odst. 2 uvoz. zák. k c. ř. s.), zůstal dvor. dekret ze dne 23. srpna 1819 č. 1595 sb. z. s. i nadále v platnosti. Aby pak dvorní dekret ten uveden byl v soulad s předpisy civ. řádu soudního, vydáno bylo na základě čl. LV uvoz. zák. k c. ř. s. nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z. Podle § 1 tohoto nařízení budíž s výhradou těch zvláštností, které na jevo idou z ustanovení všeobecného zákonníka občanského, z uvozovacího zákona k civ. řádu soudnímu a z následujících nařízení, šetřeno předpisy zákona o soudním řízení v občanských rozepřích právních ze dne 1. srpna 1895 č. 113 ř. z. také v řízení ve sporných věcech manželských, v §§ 94, 97 a 107 obč. zák. předepsaném. Zvláštností nějakých v příčině závislosti neb nezávislosti civilního soudce od právoplatného odsuzujícího nálezu soudu trestního ani v občanském zákonníku, ani v uvozovacím zákonu k civ. řádu soudnímu, ani pak v dvor. dekretu ze dne 23. srpna 1819 č. 1595 sb. z. s. neb v nař. min. spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897 č. 283 ř. z. není, proto platí § 268 c. ř. s. také v řízení ve sporných věcech manželských, i byl následkem toho soud první stolice vázán obsahem vydaného o tom právoplatného odsuzujícího nálezu soudu trestního. Při tom nezáleží na tom, že v tomto případě vydán byl odsuzující nález vojenský u soudem. Neboť civ. řád soudní nerozeznává mezi civilním a vojenským soudem trestním a míní výrazem »soud trestní« zajisté oba, ač-li jsou tuzemskými. Nad to jsou si civilní a vojenské soudy trestní od platnosti vojenského trestního řádu ze dne 5. července 1912 č. 130 ř. z. v té příčině úplně na roveň postaveny, jelikož nyní má vojenský soud trestní tytéž prostředky k vypátrání pravdy po ruce, jako trestní soud civilní. Z právoplatného rozsudku zeměbraneckého divisního soudu ze dne 17. května 1918 jde však na jevo, že B uzavřel manželství nejprve s C-ovou dne 27. února 1915 a pak dne 22. ledna 1918 s A-ovou a že prvější manželka jeho včas, kdy druhé manželství bylo uzavřeno, byla ještě na živu. I tato poslednější skutečnost jest nálezem trestního soudu na jisto postavena, jelikož by vojenský trestní soud B-a byl nemohl pro zločin dvojnásobného manželství odsouditi, kdyby včas uzavření druhého manželství byla první manželka již zemřela. Že pak byla v čas uzavření druhého manželství (22. ledna 1918) ještě na živu, vyplývá kromě toho také z toho, že byla dne 16. dubna 1918 u vojenského soudu jako svědkyně vyslýchána. Po prozkoumání sporných spisů z povinnosti úřední shledal dovolací soud rozhodnutí obou nižších soudů správnými a nevyhověl proto dovolání obhajce manželského svazka.

Čís. 141.

Náhradní nárok dělnické úrazové pojišťovny po rozumu § 47 zákona o úraz. pojišť. vůči dráze, zodpovědné za úraz dle § 1 zák. o povinném ručení železnic, nesahá přes meze, jež v poměru poraněné neb usmrčené osoby, pokud se týče jejich pozůstalých vůči dráze vytčeny jsou §§ 1325 až 1327 obč. zák.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1919, Rv II 123/19.)

Závodní inženýr doň Felix S. utrpěl za služební cesty úraz na dráze, jemuž dne 23. prosince 1916 podlehl. Úrazová pojišťovna hornická poskytla pozůstalé vdově náhradu hotových nákladů a převzala závazek, platiti jí měsíční důchod až do její smrti neb opětného provdání. Žaloba pojišťovny na dráhu byla pokud jde o vdovský důchod za dobu ode dne 23. prosince 1921 dále jdoucí ve všech třech stolicích zamítnuta. Soud první a druhé stolice, vycházející ze zjištění, že inženýr Felix S. byl v době úrazu do té míry churav, že by byl, i kdyby nebylo došlo k úrazu, žil nejdéle ještě pět let, tudíž nejdéle do 23. prosince 1921, vyslovily právní názor, že pozůstalé vdově příslušel by dle § 1325 až 1327 obč. zák. důchod jen do 23. prosince 1921 a že pojišťovna jakožto cessionářka vdovy ze zákona vůči dráze více než vdova sama požadovati nemůže.

Rozhodnutí nejvyššího soudu, nevyhovující dovolání, založeno na těchto

důvodech:

Dovolání, uplatňující jako jediný revisní důvod č. 4 § 503 c. ř. s., potírá právní názor odvolacího soudu o předpisu § 47, odst. 2 zákona o úraz. pojišťování ve více směrech, tvrdíc, že tímto ustanovením zákona bylo úrazovým pojišťovnám přiznáno zvláštní právo na odškodnění, a že ve všech těch případech, ve kterých jsou oprávněny k regresu, jim přísluší úplné odškodnění. Náhradní nárok úrazové pojišťovny jest, jak vyplývá ze slovního znění a smyslu § 47 odst. 2. zák. o úraz. pojišť., vlastním nárokem pojišťovny, nikoli nárokem odvozeným od nároku osoby pojištěné, pokud se týče její pozůstalosti, resp. osob pozůstalých. V odst. 2. §u 47 cit. zákona jsou oba tyto náhradní nároky upraveny samostatně vedle sebe. Nároku pojišťovny jest určeno proti nároku pojištěncovu právo přednostní v tom smyslu, že do té míry, pokud úrazová pojišťovna jest povinna na základě zákona o úrazovém pojišťování škodu nahraditi, přísluší jí jediné odškodnění oproti třetí osobě úraz zaviniší, kdežto osoba pojištěná resp. její pozůstalí mohou od této třetí osoby žádati jako odškodnění jen onen obnos, o který náhrada škody jim příslušející dle stávajících zákonitých předpisů proti této třetí osobě převyšuje to, co dle zákona o úrazovém pojišťování jest povinna pojišťovna platiti jako náhradu škody. Dle toho přísluší úrazové pojišťovně proti třetí osobě, náhradou povinné, nárok na odškodnění vždy, když sama je povinna dle úrazového zákona k náhradě škody, kdežto pojištěnci poškozenému resp. jeho pozůstalým jen tenkrát, je-li odškodnění, které jest třetí osoba povinna dle stávajících zákonů platiti, větší, nežli odškodnění, které vyplácí úrazová pojišťovna dle zákona o úrazovém pojišťování. Z toho vyplývá, že není správným názor odvolacího resp. též procesního soudu první stolice, jako by nárok uplatňovaný žalobkyní proti straně žalované jako osobě třetí byl nárokem odvozeným, závislým na nároku pozůstalé vdovy po inženýru Felixu S., a neprávem mluví odvolací soud o cessi resp. zákonné cessi. Do té míry jest dovolání, tento právní názor odvolacího soudu potírající, v právu. Leč jiná jest otázka, v jakém objemu přísluší žalující pojišťovně náhradní nárok proti žalované straně jako

osobě třetí. To závisí na rozsahu v jakém tato třetí osoba ručí za škodu jejím zaviněním vzešlou. V tomto směru ustanovuje první odstavec § 47 zák. o úraz. pojišť. že ručení třetí osoby se řídí dle stávajících předpisů. Žalován je jako třetí osoba sice crár, ale, poněvadž úraz Felixe S., který byl zároveň úrazem podnikovým, přihodil se mu následkem události v dopravě na státní dráze, a dráha ve smyslu § 1 zákona ze dne 5. března 1869, č. 27 ř. z. jest povinna poskytnouti náhradu za tělesné poškození resp. usmrcení osoby, jež bylo způsobeno událostí v dopravě, v mezích ručení jí citovaným právě zákonem uloženého, nemůže žalující pojišťovna žádati na žalované straně více, nežli onu náhradu, která jest ustanovena v §§ 1325—1327 obč. zák., výslovně uvedených v § 1 zákona o povinném ručení drah. Jenom v tomto objemu přísluší proti straně žalované jako osobě třetí náhradní nárok jak žalující pojišťovně, tak i pozůstalé vdově, oba tyto nároky v poměru proti žalované straně prýští z téhož právního důvodu, totiž z ručení dle zákona ze dne 5. března 1869 č. 27 ř. z.; a není proto pro výši náhradního nároku strany žalující rozhodno, co ona sama jest povinna platiti pozůstalé vdově dle úrazového zákona. Tento smysl má ustanovení § 47 zákona o úraz. pojišťování, jehož oba odstavce dlužno vykládati v souvislosti. To plyne již z jich slovního znění. V odstavci 2., začínajícím slovy: »nárok na odškodnění z tohoto ručení vznikající«, se poukazuje přímo na odst. 1., jenž toto ručení upravuje, a poněvadž v tomto poslednějším se výslovně praví, že ručení toto se řídí dle stávajících zákonitých předpisů, jest zřejmo, že nárok žalující strany nemůže jíti dále, než pokud žalovaná strana ručí dle zákona o povinném ručení drah. Otázka, zdali a jakým způsobem by měly býti spočítány veškeré náhradní obnosy vyplacené ze škody úrazem vzniklé, jest pro tento spor úplně bezvýznamna, neboť nežalovala pozůstalá vdova, nýbrž úrazová pojišťovna, jejíž náhradní nárok jest nezávisle na náhradním nároku pozůstalé vdovy zákonem přesně vymezen. Jelikož o tom není více sporu, že by Felix S., kdyby se mu nebyl přihodil úraz, byl žil nanejvýš o pět let déle, následkem čehož žalovaná strana není povinna ve smyslu § 1327 obč. zák. platiti pozůstalé vdově důchod déle než pět let ode dne jeho úmrtí počítajíc, a jelikož žalující strana již v odvolání svém připustila, že vdově po Felixu S. přísluší naproti dráze vdovská renta, jen po dobu, ve které by byl — nebyti úrazu — pravděpodobně zůstal na živu, přesahuje žalobní nárok, pokud se jím žalující pojišťovna domáhá proti žalované straně jako třetí osobě přisouzení náhrady za vyplacení dalšího než pětiletého důchodu pozůstalé vdově — rozsah ručení žalované strany, a byl proto odvolacím soudem všim právem potvrzen rozsudek procesního soudu první stolice, jenž žalobní prosbu pokud aplikuje více než pětiletý důchod, zamítá.

Čís. 142.

Přeměna zajišťovací exekuce v exekuci uhražovací povolena býti může jen k návrhu osoby oprávněné.

Povolení přeměny té bez návrhu strany stíženo jest zmatkem § 477 č. 5 c. ř. s., k němuž vyššímu soudu přihlížeti jest z úřední povinnosti, třeba ho strana v opravném prostředku svém neuplatňovala.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1919, R I 151/19.)

Žádostí ze dne 16. prosince 1918 u okresního soudu v Hluboké jako soudu procesního podanou učinil vymáhající věřitel A proti dlužníku B návrh na povolení exekuce vnučeným zřízením práva zástavního knihovním vkladem na nemovitosti dlužníkovy pro vykonatelnou pohledávku z rozsudků obou nižších soudů. Usnesením ze dne 18. prosince 1918 povolen byl pouze k zajištění řečené pohledávky toliko záznam práva zástavního s odůvodněním, že vklad práva zástavního povolití nelze, protože rozsudek nenabyl ještě moci práva. Usnesení toto, jemaž dlužníkem nebylo odporováno, vešlo v moc práva. Usnesením ze dne 30. prosince 1918 nařídil okresní soud v Hluboké bez návrhu vymáhajícího věřitele exekuci poznámkou spravení dříve povoleného záznamu. Do tohoto usnesení podal B rekurs z toho důvodu, že prý učinil trestní oznámení proti svědkům z prvního sporu pro křivé svědectví a že výsledkem řízení trestního bude dán podklad pro obnovu sporu civilního. — Rekursní soud (krajský soud v Čes. Budějovicích) zrušil usnesení prvního soudu ze dne 30. prosince 1918. Důvodem pro zrušení to nebylo mu sice to, co bylo uplatňováno v rekursu, jelikož by nebylo lze odepřítí povolení exekuce na základě právoplatných rozsudků jen proto, že by tu byla možnost příští obnovy řízení, nýbrž spíše a zejména úvaha, že první soud nařídil spravení záznamu a tedy přeměnu exekuce zajišťovací v exekuci uhrazovací bez návrhu, což odporuje zákonu v § 3 odst. 2 a v §§ 370 a 371 odst. 1 ex. ř. a jest důvodem pro zrušení v odpor vzatého usnesení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele.

Důvody:

Přeměna zajišťovací exekuce v exekuci uhrazovací jest exekuční výkon, který povolen býti může jen na návrh oprávněné osoby (§ 3 odst. 2 ex. ř.), a to na návrh předpisům §§ 53 a 54 ex. ř. přesně odpovídající. V daném případě jde o exekuci dle § 88 ex. ř. nuceným zřízením práva zástavního na dlužníkovu nemovitost knihovním vkladem. Třeba pro vymáhanou pohledávku bylo již zástavní právo ku zajištění její zaznamenáno, jest přece potřebí nyní vkladu tohoto zástavního práva v pořadí získaného záznamu a ten dle §§ 87 a 88 ex. ř. opět jen k návrhu věřitelovi státi se může. Dopouštíť i knihovní zákon oproti předpisu § 76 knih. zák. i exekuční řád oproti shora citovaným ustanovením knihovní zápisu bez přímého návrhu oprávněné strany jen v případech výjimečných, v zákoně přesně vyčtených, z nichž však žádný zde v úvahu nepřichází. Tak §§ 98, 130, 134, 148, 173, 183, 186, 188, 189, 207, 320, 322, 323, 324, 374, 378 ex. ř. Jelikož zde soud stolice prvé vydal usnesení povolující exekuci uhrazovací bez návrhu strany či jinými slovy zakročil za stranu oprávněnou sám, zavínil zmatek vyčtený v § 477 č. 5 c. ř. s., prováděje řízení, v němž strana vůbec nebyla zastoupena. Na tento zmatek dle §§ 477 odst. 1, 514 c. ř. s. a § 78 exl. ř. vzal soud rekursní právem ohled a naříkané usnesení zrušil, třeba jej strana v opravném svém prostředku neuplatňovala, jen když usnesením povolený vklad práva zástavního vzala v odpor, zrušení jeho navrhuje, poněvadž důvody zmatečnosti jsou povahy veřejnoprávní a proto k nim za všech okolností přihlížeti sluší (zodpovězení otázek k § 477 c. ř. s.), aniž zmatek sběhlý mohl napraven býti

pozdějším návrhem na vnučenou dražbu, jelikož tato jest zvláštním druhem exekuce, odlišným od té, která byla povolena. Bezdůvodnému rekursu bylo proto odepřítí úspěchu.

Čís. 143.

V nové firmě kupce jednotlivce, jež zapsána býti má v řeči české, musí rodové jméno ženské míti koncovku, ženský rod vyznačující (-ová).

(Rozh. ze dne 23. dubna 1919, R I 158/19.)

Návrh na zápis firmy »M. Spitzer« do obchodního rejstříku byl rejstříkovým soudem (krajským soudem v Kutné Hoře) zamítnut a žadatelce vrácen. Důvody: Matylda Spitzerová žádá za zápis firmy (»M. Spitzer«) jako firmy kupce jednotlivce a to jako firmy nové. Nová firma kupce musí obsahovati pravé občanské (rodové) jméno kupce s příměním nebo bez něho (čl. 16 a 18 obch. zák.). Občanským jménem žadatelky není v řeči české »Spitzer«, nýbrž »Spitzerová«. Z toho jde, že žádaný zápis firmy »M. Spitzer« jest dle čl. 16 obch. zák. nepřipustným a slušelo proto návrh zamítnouti. — Rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) rekursu navrhovatelky nevyhověl. Důvody: Stížnost není odůvodněna a odkazuje se ke správným důvodům usnesení v odpor braného, k nimž vzhledem k vývodům stížnosti připomíná se toto: Poněvadž žádost o protokolování sepsána jest jazykem českým a jedná se o obchod ve městě českém, jest za to míti, že jedná se o firmu českou. Dle § 16 obch. zák. smí kupec jednotlivce jen svého jména rodinného (občanského) za firmu užití, musí tedy firma pravdivě a nepochybně vyznačovati majitele obchodu. Rodinným (občanským) jménem majitelky obchodu jest v jazyce českém, jak její žádost sama dokazuje, Spitzerová a, kdyby česká firma zněla M. Spitzer, neodpovídala by požadavku pravdivosti firmy plynoucímu z nutné ochrany zájmů odběratelů i věřitelů, by věděli, že majitelkou jest žena. Námitka, že v jazyce německém tomu tak není, padá, poněvadž jde o firmu přihlášenou česky. Ostatně v říší německé, aby pravdivost firmy byla zabezpečena, předpisuje § 18 obch. zák., by jméno (křestní jméno) bylo vypsáno. Také námitka, že by rodová přípona mála cizozemské obchodní přátele, jest vratkou, poněvadž i cizincům jazyková zvláštnost češtiny nebude neznámá a záhy na ni zvyknou a jistě jim bude méně vaditi, než nejistota, je-li majitelkou obchodu žena či muž, což by tím více tam bylo na snadě, kde by jazyková nesprávnost byla obchodním přátelům známa.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu navrhovatelky nevyhověl, poněvadž tu není podmínek v § 16 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z., za kterých přípustno jest v odpor bráti potvrzující usnesení soudu rekursního.

Čís. 144.

Podnikatele staveb považovati jest za obchodníka podle čl. 271 č. 1 a 272 č. 1 obch. zák.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1919, R I 159/19.)

Rejstříkový soud (krajský soud v Jičíně) vyzval zednického mistra A, by vzhledem k tomu, že stavební živnost jeho přesahuje meze řemesla, svou firmu opověděl k zápisu do obchodního rejstříku. — Rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) rekursu A-ovu nevyhověl. **Důvody:** Soud rekursní připojuje se úplně k názoru a vývodům v ple-
nissimárním usnesení bývalého nejvyššího soudního dvoru ze dne 27. dubna 1915 pres. 151/15 čís. 1645 úř. sb. obsaženým, dle nichž podnikatele stávek jest považovati za obchodníka ve smyslu čl. 271 č. 1 a 272 č. 1 obch. zák. Poukazujíc k těmto vývodům připomíná se jen toto: Zákon vyžaduje v čl. 272 č. 1 pouze zpracování movitých věci pro jiné, bez ohledu na to, jestli věc ze zpracování pak vzniklá jest movitou či nemovitou. Provádění stávek pro stavebníka na jeho pozemku z jeho materiálu spadá tudíž pod ustanovení čl. 272 č. 1 obch. zák. Provádí-li se to po živnostensku a přesahuje-li provozování živnosti té meze řemesla, jde pak o obchod. Avšak i tehdaž se jedná o obchod ve smyslu obchodního zákona, pakli stavitel stavby z materiálu jim dodaného na pozemku stavebníka provádí a odměnu za stavbu celkově účtuje. Podnikatel kupuje právě stavební hmoty, tedy zboží aneb jiné movité věci k tomu účelu, by je ve stavu zpracovaném (ve stavu provedené stavby) zcizil. Činnost jeho v tomto případě spadá pod čl. 271 č. 1 obch. zák., neboť nevyžaduje zákon nikterak, by věc kupovaná při zcizení byla věcí movitou. Ježto stěžovateli dle výkazu okresního hejtmanství ze živnosti na daní výdělkové jest předepsáno 73 K 29 h, vzešla tím jeho povinnost, by svou firmu do rejstříku opověděl (§§ 7, 10 uvoz. zák. k obch. zák. a čl. 19 obch. zák.). Rekursu nebylo tudíž vyhověti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu A, protože tu není podmínek, za kterých dle § 16 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. souhlasná rozhodnutí obou soudů nižších v odpor bráti jest přípustno.

Čís. 145.

Manžel, nabyvší vědomosti o cizoložství druhého manžela, nepozbývá pokračováním v manželství (§ 96 obč. zák.) práva, žádati za rozvod manželství od stolu a lože.

Zákaz novot (§ 482 c. ř. s.) platí také v řízení o rozvod manželství od stolu a lože.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1919, Rv I 177/19.)

Soud první stolice (zemský soud v Praze) uznal k žalobě manžela A, že se manželství mezi ním a žalovanou manželkou B uzavřené rozvádí od stolu a lože z viny obou stran, vzav za prokázáno, že jim oběma padají za vinu skutky, jež v zápětí svém přivodily rozvrat života manželského; i vyvrátil námitku žalované, že žalobce nemá práva, by uplatňoval spáchané prý žalovanou cizoložství za důvod rozvodu dle § 109 obč. zák., poněvadž po cizoložství, jež ostatně popřeno, po celých 6 let s ní žil v manželském obcování, tím, že nikde není dokázáno, že

žalobce žalované nevěru odpustil, naopak z ostatních tvrzení obou stran sluší souditi, že manželství sporných stran jest nepřetržitým řetězem vzájemných pokořování a útisků, které konečně vedly k žalobě. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) potvrdil rozsudek soudu první stolice, při čemž v příčině svrchu nadhozené otázky uvedl ve svých důvodech toto: § 96 obč. zák. zbavuje práva, domáhati se neplatnosti manželství, toho, kdo, znaje jeho překážku, v manželství pokračoval, t. j. s druhým manželem pohlavní styky udržoval; ustanovení toho nelze však rozšiřovati na případ, kde domáhá se manžel jen rozvodu manželství, ježto dáno jest výslovně pro případ neplatnosti, při rozvodu však o neplatnost manželství nejde. V tom, že manžel pokračoval v manželství, zůstiv důvod rozvodu, nelze spatřovati jeho prominutí mlčky. Byť státi se mohlo prominutí mlčky, přece třeba by bylo zjistiti takové činy, jež neponechávají pochybnosti o tom, že manžel zavinení druhého promínil. Takové činy zde však tvrzeny a zjištěny nebyly. Výslovné prominutí pak ve stolici první nebylo namítáno. Přihlížeti k tomu, co žalovaná v té příčině uvádí teprve v odvolání, brání zákaz novot daný v § 482 c. ř. s.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Důvody:

Právně mylný jest prý naříkaný rozsudek hlavně proto, že přiznává žalobci právo, uplatňovati za důvod rozvodu, že se žalovaná dopustila cizoložství, ačkoliv prý, nabyv vědomosti o poklescích žalované, žil s ní dále ve společné domácnosti a v pohlavním styku a ačkoliv prý jí ony poklesky výslovně odpustil. K tomuto prominutí nutno prý přihlížeti vzhledem k úřednímu rázu řízení o rozvod také tenkrát, bylo-li předneseno teprve v opravném řízení. Mimo to prý naříkané řízení ponechalo zcela nepovšimnuto, že žalobce vybízel svou manželku, by pokračovala v cizoložném poměru, o němž nabyl vědomosti, a že také z tohoto důvodu pozbyl práva uplatňovati dotýčný důvod rozvodu. K tomu dlužno podotknouti toto: O tom, že žalobce měl vědomost o zmíněném poměru v době, kdy trval, že s ním souhlasil a svou manželku pobízel, by v něm pokračovala, důkaz podán nebyl, pročež nutno ponechati tuto skutkovou okolnost bez povšimnutí. Žalovaná namítla před procesním soudem první stolice, že žalobce pozbyl tím, že pokračoval v manželském společenství, když nabyl vědomosti o zmíněném trestním poměru, práva uplatňovati dotýčný důvod rozvodu dle ustanovení § 96 obč. zák., jehož dlužno použití obdobně. Z toho bylo odvozeno prominutí mlčky. S tímto právním náhledem nelze souhlasiti. Danou otázku, není-li nutno míti za to, že žalobce své manželce odpustil zmíněné porušení povinností tím, že s ní pokračoval v manželském společenství, dlužno zodpověděti záporně, poněvadž není přípustno, rozšířiti obdobně ustanovení § 96 obč. zák., jež předpokládá neplatné manželství, na případ stávajícího ještě manželského svazku. To vyplývá z úvahy, že za prohlášení manželství neplatným může žádati pouze strana nevinná, kdežto tohoto předpokladu u žádosti za rozvod manželství od stolu a lože není, ježto také strana na rozvodu vinná jest oprávněna za rozvod žádati, dále z úvahy,

že dle § 110 obč. zák. dokonce skutečné, však pouze skutečné spojení, řádnému soudu neoznámené, nezrušuje účinku nálezu o rozvodu, tudíž vysloveného rozvodu manželství, a konečně z úvahy, že manžel může mít různé příčiny, prozatím se stavem věci sečkat, s ním se spokojit a teprve v okamžiku, který shledá vhodným, svá práva uplatňovat. V našem případě nelze však z pozdějšího manželského společenství soudit na prominutí mlčky učiněné a to tím méně, že jak zjištěno, dotyčná porušení povinností dala podnět k stálým manželským rozepřím a nespokojením, takže manželské spolužití tvoří nepřetržitý řetěz vzájemných příkoří a útisků. Že žalobce výslovně odpustil své manželce dotyčná porušení, když nabyl o nich vědomostí, bylo předneseno teprve v řízení odvolacím s poukazem na udání žalobce, učiněná v nesporném řízení. Zamítnutí těchto nových okolností a průvodních prostředků odpovídá ustanovení § 482 c. ř. s. Že řízení ve sporech o rozvod od stolu a lože není řízením z moci úřední, vyplývá jasně z předpisu § 4 dvor. dekr. ze dne 23. srpna 1819 č. 1595 sb. z. s. a z ustanovení § 6 min. nař. ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z., dle něhož soudce nesmí přihlížeti k neuplatněným příčinám rozvodu, tudíž jest omezen návrhy stran, a ze srovnání těchto předpisů s ustanoveními §§ 9 a 10 posléz citovaného nařízení kde má místo úřední setření pouze v případě neplatnosti nebo rozluky manželství. Z toho vyplývá, že nařikávaný rozsudek, na jehož správné odůvodnění se jinak poukazuje, jest prost veškerého právního omylu, takže bylo nutno dovolání pro nedostatek uplatňovaných dovolacích důvodů zamítnouti.

Čís. 146.

Pro napotomní zavedení dávky z přírůstku hodnoty nemovitostí (cis. pat. ze dne 29. prosince 1915 č. 83 z. zák. pro Čechy) může vlastník nemovitostí (§ 936 obč. zák.)

(Rozh. ze dne 23. dubna 1919, Rv I 195/19.)

Na základě úmluvy, kterou se žalovaní zavázali, že prodají žalobci během pěti let, kdykoli si toho bude přát, ze svých pozemků plochu 3000 čtv. sáhů, sáh za 6 K, a že o tom podepíší trhovou smlouvu ke knihovnímu vkladu způsobilou, a o úmluvě této později sepsaného písemného prohlášení, dle něhož vloženo do pozemkové knihy pro žalobce právo předkupní, domáhal se tento na žalovaných splnění tržové smlouvy a podpisu příslušné vkladní listiny. — Obě nižší stoliice (zemský a vrchní zemský soud v Praze) uznaly dle prosby žalobní. Z důvodů rozsudku soudu odvolacího: O právu předkupním v právnickém slova smyslu nemůže zde býti řeči. Vždyť dle § 1072 obč. zák. má právo předkupní ten, kdo prodá věc s výminkou, že kupující, chtěl-li by ji zase prodati, napřed mu ji nabídne ku vyplacení. Těchto předpokladů tu nebylo a není. Proto jsou také bezpodstatny veškeré vývody, jimiž žalovaní brojí proti zdánlivému právu předkupnímu, jmenovitě se stanoviska § 1075 obč. zák. Jde tu spíše v podstatě o úmluvu ve smyslu § 936 obč. zák., která neobsahuje nic nedovoleného nebo neslušného (§§ 878 a 879

obč. zák.) a musí býti splněna tak, jak byla učiněna. Úmluva mezi stranami byla účinná a platná, ježto byly stanoveny podstatné kusy smlouvy a doba, ve které smlouva má býti uzavřena (§ 936 obč. zák.) Účelem smlouvy bylo na straně žalovaných, vzdáti se úplatně ve prospěch žalujícího určité části svého nemovitého majetku za stanovenou jednotnou cenu, — na straně žalujícího pak, nabytí této věci za smlouvenou cenu. Tento účel změněnými okolnostmi zmařen nebyl. Vše, co žalovaní v tom směru uvedli, — stoupající hodnotu pozemků stavebních, vázaný obchod pozemkový (nařízení ze dne 9. srpna 1915 č. 234 ř. z.), zřízení pozemkové komise, zákonné přiděly produktů zemědělských, potřebu pozemků pro hospodářství, nemožnost získání jiných pozemků, nemožnost staveb, zavedení dávky z přírůstku hodnoty (patent ze dne 29. prosince 1915 č. 83 z. zák.) jest tedy pro posouzení platnosti úmluvy bezvýznamným; rozboru v těchto směrech nebylo třeba a důkazy v té příčině nabízené byly zbytečny. Jestliže snad žalovaní se zklamali co do očekávané výhodnosti a prospěšnosti prodeje, jde to na jejich vrub; poňutka nebyla učiněna podmínkou a nelze tudíž k ní přihlížeti (§ 901 obč. zák.).

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalovaných a zamítl žalobu.

Důvody:

Pokud jde o právní posouzení věci, dlužno sdíleti názor soudu odvolacího, že úmluva, která se stala tím, že prohlásily obě strany svůj souhlas s tím, že žalovaní prodají žalobci 3000 čtv. sáhů pozemků po 6 K během pěti let, kdykoli si žalobce během této doby přátí bude, jest pactum de contrahendo po rozumu § 936 obč. zák., poněvadž tím bylo umluveno, že strany chtějí smlouvu teprve budoucně učiniti, při čemž žalobci bylo vyhrazeno, nabídku přijmouti neb odmítnouti. Tato úmluva jest tedy dle § 936 obč. zák. závazna jen tehdy, když se mezi tím okolností nezměnily tak, že by tím účel smlouvy, výslovně umluvený nebo z okolností patrný, byl zmařen. Patentem ze dne 29. prosince 1915 č. 83 z. zák. byla zavedena dávka z přírůstku hodnoty nemovitostí, která se dle § 1, 5, 13 řádu o zavedení této dávky vyměřuje z přírůstku hodnoty převedených nemovitostí, totiž z rozdílu mezi hodnotou při dotyčném převodu ujednanou a hodnotou nabývací a která činí 5 až 25 procent tohoto přírůstku dle toho, činí-li vzestup hodnoty nad 5 až 150 procent hodnoty nabývací. Dle § 15 tohoto řádu jest dávku platiti povinen zcizitel. Žalobce ani netvrdil, že by přírůstek hodnoty při tomto prodeji nepřevyšoval 5 procent hodnoty nabývací, v kterémžto případě by ovšem dle § 3 cit. řádu byl převod od dávky osvobozen. Žalovaní musili by tedy, kdyby byli povinni splnit smlouvu, platiti tuto dávku. Tím by se však kupní cena, kterou by od žalobce obdrželi, zmenšila o obnos této dávky, tak že by, ježto se žalobce nenabídl, že jim tuto dávku nahradí, nevyzískali plně kupní ceny 6 K za 1 čtv. sáh, s níž při uzavření smlouvy roku 1913 počítali, nýbrž pouze cenu o výši dávky zmenšenou. Zavedením této dávky, jež roku 1913 nemohlo býti předvídáno, změnily se tedy okolnosti tak, že by účel smlouvy na straně žalovaných ze smlouvy a z okolností patrný, vyzískati celou kupní cenu 6 K za 1 čtv. sáh, byl zmařen. Nejsou tedy žalovaní dle § 936 obč. zák. smlouvou vázáni a slu-

šlo proto rozsudek soudu odvolacího změnití a žalobu zamítnouti, aniž bylo třeba zabývatí se dalšími námitkami žalovaných.

Čís. 147.

Také proti mimosoudní ústní výpovědi, listinami § 565 c. ř. s., neprokázatelné, lze bránit se jen soudními námitkami. Nepodány-li včas námitky, lze na základě výpovědi žalovati o vyklizení a odevzdání najaté věci a spor obmezí se na otázku, zda dána výpověď a zda vzneseny proti ní námitky.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1919, Rv I 213/19.)

Na základě ústní mimosoudní výpovědi, listinami neprokázatelné, žaloval pronajímatel A nájemce B o vyklizení a odevzdání najatého bytu. Procesní soud první stolice (okresní soud pro Holešovice-Bubny v Praze) žalobu zamítl, nenabýv přesvědčení o tom, že měl žalobce vážný důvod k výpovědi, a výslovně názor, že nerozhodno, že žalovaný nepodal proti ústní výpovědi soudně námitky, neboť nejednalo se tu o mimosoudní výpověď listinami dle § 565 c. ř. s. prokázatelnou a v tomto případě by dle § 566 c. ř. s. byly soudní námitky nepřijímány. Odvolací soud (zemský soud v Praze) uznal dle prosby žalobní. **Důvody:** Jedná se o to, jaké účinky spojeny jsou s nepodáním námitky proti ústní výpovědi, zda zejména ty, jaké má na mysli ustanovení § 566 c. ř. s. totiž, že v případě takové výpovědi stává se účinnou. Zákon v § 565 c. ř. s. stanoví, že mimosoudní výpověď mimo formu notářskou také jiným způsobem státi se může, z čehož plyne, že i ústní výpověď, daná druhé straně, sama o sobě je způsobilá přivoditi zrušení smlouvy nájemní. V tomto §u praví se sice ještě dále, že, má-li mimosoudní výpověď nabýti jakožto titul exekuční účinnosti výpovědi soudní, musí býti prokázána listinami tam blíže označenými, ale z toho ještě nelze dovodovati, že ustanovení § 566 c. ř. s. vztahuje se jen na tyto mimosoudní listinami prokázatelné výpovědi, neboť § 566 c. ř. s. předpisuje, že ten, proti němuž taková mimosoudní výpověď řízena jest..., musí podati proti ní námitky, z čehož nutno usuzovati, že ustanovení § 566 c. ř. s. má na mysli všechny výpovědi, o nichž předchází ustanovení zákona, totiž § 566 c. ř. s., jedná, tedy i výpovědi ústní, listinami neprokázané. Rozdíl mezi těmito výpověďmi je ten, že výpověď mimosoudní, je-li prokázána listinami, naznačenými v § 566, odst. 3 c. ř. s., je exekvovatelnou, kdežto mimosoudní výpověď ústní listinami takovými neprokázaná, je sice platnou, účinnou, ale nikoli vykonatelnou. Aby vypovídací tohoto posledního účelu dosáhl, musí se zachovati dle předpisu § 567 c. ř. s. Žalobce ve smyslu tohoto zákonného ustanovení podal žalobu na vyklizení a odevzdání najatých předmětů a bylo proto povinností soudce prvního pouze zjistiti, zda výpověď dána byla a zda proti ní námitky v čas byly podány. Uplatňovati jiné námitky v tomto sporu žalovaný oprávněn není. Žalovaný nemůže se v tomto sporu dovolávati ustanovení nařízení o ochraně nájemníků (nař. ze dne 20. ledna 1918 č. 21 ř. z. pokud se týká ze dne 23. prosince 1918 č. 83 ob. z. a nař.), poněvadž nařízení ta poskytují ochranu jen těm, kdo si jí žádají, žalo-

vaný pak, ač již za platnosti prvního nařízení výpověď dostal, nepodal námitky, jakž zákon v § 566 c. ř. s. výslovně nařizuje, tudíž výpověď tím za platnou uznal a ochrany, kterou mu citované nařízení poskytují, dobrovolně se vzdal.

Nejvyšší soud dovolání žalovaného nevyhověl.

Důvody:

Dovolání žalovaného uplatňuje toliko dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci soudem odvolacím (§ 503, č. 4 c. ř. s.), leč neprávem. Žalobce, opíraje se o mimosoudní ústní výpověď, již dal dne 4. listopadu 1918, žalovanému, domáhá se nyní žalobou vyklizení a odevzdání najatého předmětu, z něhož byl vypověděl žalovaného. Jest zde jediné řešiti otázku, zda se stala taková výpověď z najatého předmětu, na základě níž možno nyní právem žádati v rozepři za vyklizení a odevzdání. K otázce té dlužno souhlasně se soudem odvolacím přisvědčiti. Strany shodují se v tom, že dána byla žalobcem výpověď ústní, mimosoudní, kteráž postrádá i náležitosti v §u 565 odst. 3 c. ř. s. výtčených. Tento způsob výpovědi nezabraňuje nijak, by jí přiznány byly ony právní účinky, jež přikládá výpovědi jakožto jednostrannému právnímu jednání materiální právo soukromé. § 1116 obč. zák., jenž tu přichází v úvahu, stanoví totiž, že, pokud není určena doba nájemní smlouvy ani výslovně, ani mlčky, ani zvláštními předpisy, nutno tomu, kdo chce zrušiti smlouvu, dáti výpověď z najatého předmětu ve lhůtě zákonné dříve, než má nastati odevzdání. Nějaké určité formy zákon pro výpověď nevyžaduje, platí tu tedy všeobecná zásada vyslovená v §u 883 obč. zák., dle níž nerozhoduje určitá forma. Jest tudíž každá výpověď bez rozdílu, jakým způsobem byla dána, způsobilým prostředkem přivoditi zrušení nájemní smlouvy a zdvižení nájemního poměru. Totéž stanovisko zaujímá v podstatě i c. ř. s.; stanoví, že možno vypovědět nájemní smlouvy buďto soudně neb mimosoudně (§ 561 c. ř. s.). Výpověď mimosoudní může se dle §u 565 c. ř. s. státi u notáře nebo způsobem jiným. Jakým jiným způsobem se může dáti, o tom zákon se nezmiňuje, vyslovuje pouze, že oznámení, které má býti za účelem výpovědi učiněno odpůrci strany vypovídací, má obsahovati vždy také udání vyznačená v §u 562, odst. 1, 2 c. ř. s. a ponechává tedy stranám ostatně úplně volnou ruku, pokud se týče způsobu a formy výpovědi. V §u 565, odst. 3 a 4 jsou dále výtčeny ony zákonné předpoklady, za nichž možno výpověď mimosoudně danou na roveň postaviti výpovědi dané u soudu. Zákon přikládá tudíž výpovědi, jež byla dána u soudu, zvláštní právní účinky, pokud se týče její vykonatelnosti; můžeť výpověď soudní již sama o sobě tvořiti exekuční titul (§ 1 č. 4 ex. ř.); jsou-li u mimosoudní výpovědi splněny podmínky naznačené v §u 565, odst. 3 a 4 c. ř. s., pokud se týče v §u 1, č. 18 ex. ř., rovná se taková výpověď úplně výpovědi soudní a má tytéž právní účinky jako tato. Není-li tu zmíněných náležitostí, příslušíť mimosoudní výpovědi pouze ony právní účinky, jež přikládá materiální právo soukromé každé výpovědi jakožto jednostrannému právnímu jednání bez rozdílu, jakým způsobem se stalo; jest, jak již bylo řečeno, právním úkonem, jenž směřuje k tomu, přivoditi zrušení nájemního poměru a zabrániti jeho

obnově mlčením; postrádá však oně soudní vykonatelnosti, již příkládá zákon soudní výpovědi, u níž jsou splněny náležitosti §u 565, odst. 3 a 4 c. ř. s. Dle §u 566 c. ř. s. jest se brániti odpůrci vypovídajícího proti výpovědi námitkami. Tento způsob bránění se proti výpovědi platí ohledně všech výpovědí jak soudních, tak mimosoudních, bez rozdílu, zda posléze uvedené odpovídají předpisům §u 565 odst. 3 a 4 c. ř. s. Vyplývá to ze znění a smyslu zákona, jakož i ze zvláštní právní povahy věci. § 566 c. ř. s. navazuje prostě na předchozí paragraf, v němž vysloveno, že není třeba určité formy pro výpověď, a nerozlišuje nijak, zda mimosoudní výpověď vyhovuje požadavkům odst. 3 a 4 §u 565 c. ř. s. Nemělo by také smyslu zmiňovati se v odst. 1 a 2 §u 565 o mimosoudních výpovědích zcela povšechně a tam stanoviti, že mohou býti dány způsobem jakýmkoli, nechtěl-li zákon jim všem přiznati významu v rámci dotyčných zákonných ustanovení. K tomu přistupuje další okolnost, že zákon používá jak v odstavci 3 §u 565, tak i v §u 566 týchž slov (taková mimosoudní výpověď); slova použitá v § 565, odst. 3 vztahují se zcela nepochybně na veškeré mimosoudní výpovědi a nelze naprosto nahlédnouti, proč by táž slova krátce po sobě použitá měla míti na místě pozdějším jiný a sice užší význam, než na místě prvé; k takovému výkladu opravňoval by toliko důvod nutkavý, jehož však nelze vyčísti ze zákona. I zvláštní právní povaha věci mluví pro výklad zákona, jaký tu byl vyličen; ten, komu byla dána výpověď, nemá býti donucen uplatňovati své právní stanovisko proti výpovědi ve zvláštní rozepři, zahájené na základě oddělené žaloby, nýbrž má mu býti v zájmu urychlení celé záležitosti a vzhledem na naléhavost věci, o níž se jedná a jež netrpí dlouhého odkladu, bezprostředně a přímo, navazujíc na danou výpověď, jež pak nahraňuje žalobu, poskytnuta možnost, uplatňovati u soudu své námitky pro výpovědi v řízení, jež jest veskrz ovládáno zásadou jednoduchosti, krátkosti a rychlosti. Jest na snadě, že potřeba ta stává u jakýchkoli mimosoudních výpovědí bez rozdílu, zda vyhovují náležitostem v §u 565 odst. 3 a 4 c. ř. s. vytčeným; nutno pro ně všechny uznati platnost řízení upraveného v §u 566 c. ř. s. Opomenul-li v tomto případě žalovaný podati námitky proti výpovědi, stala se tato účinnou, proč se nemůže žalovaný více domáhati ochrany, již poskytuje nájemníkům nař. ze dne 20. ledna 1918, č. 21 ř. z., pokud se týče ze dne 23. prosince 1918, č. 83 sb. zák. a nař. Ježto žalovaný nevznesl žádných námitek, neměl soud, jenž vůbec žádné činnosti nezahájil, ani příčiny, vyžádati si na vypovídající žádné příležitosti, vykázati se u soudu takovými listinami, poněvadž k nějakému soudnímu řízení ani nedošlo. § 566 odst. 2 c. ř. s. předpokládá, že následkem podání námitek odpůrcem vypovídajícího zahájen byl spor, v němž nutno na vyzvání soudu (tedy nikoli bezpodmínečně) prokázati den, kdy byla výpověď sdělena straně, tak jako každou jinou rozhodující a spornou okolnost a sice z důvodu naléhavosti věci a urychlení řízení listinami druhu význačeného v § 565, odst. 4 c. ř. s. Tohoto předpokladu tu nebylo v tomto případě, proč se nemůže přijíti v úvahu, zda splněna byla i náležitost § 566, odst. 2 c. ř. s. Padají důsledkem toho veškeré v tomto směru uplatňované výtky dovolacího spisu, k nimž budíž jen mimochodem podotknuto, že nelze sdíleti názoru odvolacího spisu, že možno provésti důkaz, jehož vyžaduje § 566 odst. 2 c. ř. s. toliko př-

semným potvrzením pocházejícím od odpůrci vypovídajícího a jím podepsaným. Ustanovení § 566 odst. 2 c. ř. s. jest ostatně pouze předpisem o provedení důkazu, platnost výpovědi sama o sobě není podmíněna listinami v § 566, odst. 2 c. ř. s. zmíněnými. Právní posouzení věci odvolacím soudem jest úplně správné, uplatňovaného dovolacího důvodu § 503, č. 4 c. ř. s. tu není, proč se nebylo lze dovolání přiznati úspěchu.

Čís. 148.

Vlastník domu nemůže se dovolávati s úspěchem výpovědního důvodu dle § 7, č. 5 min. nař. ze dne 17. prosince 1918 č. 83 sb. zák. a nař. ve znění § 5 min. nař. ze dne 9. února 1919 č. 62 sb. zák. a nař., přijal-li dobrovolně výpověď z dosavadního svého bytu, najatého v cizím domě.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1919 Rv I 217/19.)

A, jenž bydlel dosud v cizím domě, z něhož však dostal výpověď, vypověděl, jsa sám vlastníkem domu, z tohoto manžele B-ovy a když ti to podali proti výpovědi námitky, tvrdil, že potřebuje bytu toho nutně pro sebe následkem výpovědi, kterou dostal a proti níž se ubrániti nemohl, a že má v místě knihtiskárnu, kterou řídí osobně, kdežto B-ovi jsou bez zaměstnání a žijí ze soukromého jmění, následkem čehož mohou bydleti kdekoliv i mimo Prahu. — P r v ý s o u d (okresní soud na Král. Vinohradech) uznal, že výpověď jest účinnou. Na základě spisů o nesporném řízení, v němž jednáno o výpovědi, kterou dostal žalobce, vzal za prokázáno, že žalobce potřebuje vypovězeného bytu nutně pro sebe a nabytí přesvědčení také o tom, že uйма, kterou by žalobce utrpěl, by byla nepoměrně větší nežli ujma žalovaných; neboť žalovaní nejsou jako soukromníci svým zaměstnáním vázání na pobyt v Praze a žijí ze soukromých důchodů, kdežto žalobce, řídě v místě knihtiskárnu, jest k uvarování hmotných ztrát nucen bydleti v místě závodu. Okolností, že žalovaný jest 89 let star a stížen těžkým zkratěním cév, spojeným s občasným ochrnutím a slabostí končetin, jakož i stařeckou slabostí, která mu občas brání v pohybu bez cizí pomoci, a že jeho 88letá manželka jest stářím sešlá, polohluchá a téměř slepa, takže sama vycházeti nemůže, nevylučují ani možnost, aby si žalovaní opatřili byt pomocí třetích osob, ať již v Praze neb na venkově, aniž možnost přesídlení, zejména když není prokázáno, že jsou nezpůsobilými k dopravě. — O d v o l a c í s o u d zrušil výpověď. Předem neuznal, že žalobce potřebuje nutně vypovězeného bytu pro sebe. Zjistil ze spisů o nesporném řízení, v němž jednáno o výpovědi, kterou dostal žalobce z posavadního svého bytu, že tento přijal beze všeho tuto výpověď, zavázav se zároveň po uplynutí výpovědní lhůty byt ten vykliditi a nebrániv se proti výpovědi námitkami, o nichž nelze beze všeho tvrditi, že by za platnosti nařízení o ochraně nájemníků byly bývaly marnými, i když vypovídající tvrdil, že navrátiv se z vojny a chtěje se oženiti, potřebuje bytu toho nutně pro sebe. Není zde však ani podmínky nepoměrně větší ujmy žalobcovy. Neboť týž ani neuvedl, v čem by jeho majetková

ujma záležela, kdyby nebydlel v místě své živnosti; bylo by to arci k jeho většímu pohodlí, z opaku však ještě nelze souditi na škodu blíže neuvedenou. Naproti tomu jest nepochybné, že pro nadprůměrně staré a churavé žalované by hledání bytu, i kdyby se dělo třetími osobami, bylo velmi obtížno a spojeno s duševním rozčilením, které by mohlo býti jejich zdraví nebezpečno. Nutno proto vzíti v ochranu žalované proti vypovídajícímu, jenž nejednal, pokud šlo o jeho posavadní byt, dosti opatrně.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Důvody:

Závěr, k němuž odvolací soud dospěl na základě mimosporných spisů jest zcela správný a věc sporná jest v rozsudku v odpor vzatém po právní stránce správně posouzena. Dle zjištění soudu odvolacího přijal nynější žalobce beze všeho danou mu výpověď z nájmu, a zavázal se posavadní byt svůj vykliditi a odevzdati v období květnovém 1919; vypovídající tvrdil ovšem ve své výpovědi, že navrátiv se z vojny, nemaje vlastního bytu a chtěje se oženiti potřebuje vypovězeného bytu pro sebe, avšak tyto skutkové okolnosti nebyly zjištěny ani v předchozím mimosporném řízení, ani v nynějším sporu, v němž žalobce důkazuje o nich vůbec ani v první ani v druhé stolici nenabídl. V dovolacím spise nevytýká neúplnosti řízení odvolacího pro nedostatek důkazův o uvedených právě okolnostech, neuplatňuje v tomto směru dovolacího důvodu § 503 č. 2 c. ř. s. a nenavrhuje zrušení rozsudku v odpor vzatého a vrácení spisů soudům nižším za účelem doplnění řízení. Sluší tedy přisvědčiti mínění soudu odvolacího, že žalobce přijal danou mu výpověď dobrovolně a že nelze tvrditi, že nutně potřebuje bytu žalovaných ve smyslu § 7, č. 5 min. nař. ze dne 17. prosince 1918 č. 83 ve znění § 5 min. nař. ze dne 9. února 1919 č. 62 sb. z. a n., dle něhož nehledí se k ujmě, kterou pronajímatel sám způsobil svým jednáním neb opominutím. Opačnému názoru dovolatele nelze přisvědčiti. Okolnost, že žalobce potřebovati bude bytu od květnového období, není sama o sobě, bez ohledu na okolnosti, jež daly k ní podnět, závažna. Žalobce sice tvrdil v první stolici, že v předchozím mimosporném řízení nemoohl se ubrániti výpovědi; to však nevysvětluje ani z jeho skutkového přednesení, ani ze skutkových zjištění soudu odvolacího. Nesprávným názorem soudu první stolice, že žalobce nutně pro sebe potřebuje bytu žalovaných, soud odvolací nebyl vázán, jak dovolatel mylně se domnívá. Také nelze, jak soud odvolací správně uvedl, míti za to, že žalobce by utrpěl značnější újmy než žalovaní, kdyby nájemní smlouva, mezi nimi uzavřená, zůstala v platnosti; v této příčině poukazati jest na případné odůvodnění rozsudku v odpor vzatého, k němuž dodává se toto: Tvzení, že by žalobce, kdyby nemoohl užívati bytu žalovaných, přišel jako majitel knihtiskárny k nepoměrné škodě, nebo že by svou knihtiskárnu nemoohl dokonce ani vésti, nelze přisvědčiti, vzhledem na osmihodinnou dobu pracovní, zavedenou zákonem ze dne 19. prosince 1918 č. 91 sb. z. a n., jakož i vzhledem na stávající dopravní prostředky. Dovolatel podotýká, že žalovaní mohou se vystěhovati na venek mimo Prahu a její předměstí, ale při tom přehlíží, že tato možnost jest žalovaným citelně stížena vysokým věkem a tělesnými vadami.

Čís. 149.

Pavilon a kůlnu, jež postaveny jsou v dřevní ohradě a kterých se používá za kancelář, pokud se týče prodeju při obchodu dřívím, lze jen tehdy pokládati za obchodní místnosti ve smyslu § 1 min. nař. ze dne 17. prosince 1918 č. 83 sb. zák. a nař., jsou-li s pozemkem trvale spojeny. Pouhá ohrada bez výstavnosti není obchodní místností ve smyslu cit. nařízení, byť i sloužila provozování obchodu dřívím v ní složeným.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1919, Rv I 218/19.)

Soudní výpověď, danou Josefem P. Albinu V. z nájmu ohrady dřevní s kůlnou a pavilonem, proti níž se žalovaný dovolával nařízení o ochraně nájemníků, prohlásil soud první stolice (okresní soud na Král. Vinohradech) za účinnou a ponechal ji v platnosti s tím odůvodněním, že nepokládá ohradu dřevní za obchodní místnost ve smyslu zmíněného nařízení a že kůlna a pavilon, jež se při prodeji dříví používá, jsou věci movité, na kteréž se nařízení o ochraně nájemníků nevztahuje. Odvolací soud (zemský soud v Praze) prohlásil výpověď za bezúčinnou z těchto důvodů: Soud odvolací je toho právního názoru, že prvý soudce se stanoviska právního nesprávně věc posoudil, když prohlásil danou výpověď za účinnou z toho důvodu, že nepokládá dřevní ohradu za obchodní místnost a že se tedy nařízení o ochraně nájemníků ze dne 17. prosince 1918 č. 83 sb. z. nevztahuje na tento předmět. Jest nesporné, že žalovaný jako nájemce ohrady jest velkoobchodník dřívím, a že ohrada ta slouží k provozování dotyčného obchodu a nebylo popřeno, že v ohradě té jsou místnosti i kancelář. Z toho soudí odvolací soud, že nelze mluvit o tom, že by takovouto dřevní ohradu bylo možno pokládati za pozemek, soud odvolací jest naopak tohoto právního názoru, že se zde jedná o obchodní místnost, která patrně slouží provozování obchodu dřívím, a že není zákonem stanoveno, že lze považovati za obchodní místnost pouze místnost jsoucí v nějaké budově. Záleží na povaze obchodu a jest očividno, že k obchodování dřívím jest nutno míti rozsáhlé místnosti, a jest všeobecně známo, že k tomu slouží ohrady. To byl jediný důvod, pro který prvý soudce pokládal výpověď za účinnou, poněvadž prý se nejedná o obchodní místnost; ostatní důvody výpovědi nebyly prvým soudcem uznány, a k vývodům těm se odvolací soud též připojuje. Jedná se tudíž o obchodní místnost, vztahuje se tedy na ni nařízení ministerské o ochraně nájemníků, výpověď daná nemá podkladu a bylo ji proto prohlásiti za bezúčinnou.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalobcovu, zrušil rozsudky obou nižších stolic a věc vrátil procesnímu soudu první stolice k novému projednávání a rozhodnutí, mimo jiné z těchto

důvodů:

Sluší rozřešiti otázku, lze-li nařízení o ochraně nájemců použiti i na přítomný nájemní poměr. Otázku tu, kterou první soud zodpověděl záporně, a proto danou výpověď v platnosti ponechal, zodpověděl soud od-

volací kladně. Ke spolehlivému rozřešení jejímu třeba uvědomiti si vznik a účel ministerského nařízení. Nařízení o ochraně nájemců vyvolala bytová nouze, vzniklá válkou zaviněným ochromením stavitelského podnikání. Nouze o byty hrozila zploditi bytovou lichvu a té mělo v první řadě čeleno býti zmíněným nařízením. Nájemci měli býti chráněni proti bezdůvodnému zvyšování činže pronajímateli, jimž měl zároveň znemožniti se tlak na nájemníky pohrůzkou výpovědi nebo skutečnou výpovědí, pročež omezeno právo k výpovědi jen na zvlášť odůvodněné příčiny. Z tohoto vzniku a účelu nařízení vidno, že používati ho dlužno najmě na budovy (domy) aneb alespoň na výstavnosti s nemovitostí trvale spojené, jichž se používá za byty neb místnosti obchodní. Proto určuje § 1 cit. nařízení dosah jeho použití tak, že ustanovení jeho vztahují se k nájmu bytů, jich částí a k nájmu obchodních místností. Jelikož pak z ustanovení §§ 2, 8, 9, 10, 18 min. nař. zřejmo, že předpisy jeho obmezeny jsou na nemovitosti, možno sporné mezi stranami slovo »místnost«, zákonem použité, v duchu tohoto vylčení jen tak, že rozumí se jím taková část prostoru, která svým vymezením s pozemkem trvale je spojena za účelem své ochrany proti vlivům užívání jeho rušícím. Jisto jest, že žalovaný najal od žalobce s ohradou dřevní i pavilon a »boudu«, jichž současně používal za »kancelář«, pokud se týče prodeje. Aby mohlo rozhodnuto býti bezpečně o tom, lze-li tyto objekty na pozemku najatém spoluužívané považovati za »místnosti« — neboť o pouhé ohradě bez výstavnosti by tak souditi nebylo lze — třeba vyšetřiti a zjistiti, jak dalece a jakým způsobem jsou s pozemkem pevně spojeny, jsou-li jen rázu provisorního či snad určeny k trvalému spojení s pozemkem již přede dnem 27. ledna 1917 zařízeny tak, že jich jako obchodních místností bylo lze používati (§ 3 odst. 2 cit. nař.). Neboť jen tehdy bude je lze uznati za výstavnosti a tudíž za obchodní místnosti zákonem chráněné, když s pozemkem trvale jsou spojeny, takže jich nelze přemístiti, a když tento stav byl tu již v takovém čase, na který účinnost zákona ohledně domů se vztahuje. Tyto okolnosti zůstaly odvolacím soudem nevyšetřeny.

Čís. 150.

Zjištění, že jízdní silostroj nepřekročil při jízdě nejvyšší rychlosti přípustné § 46 min. nař. ze dne 28. dubna 1910, č. 81 ř. z., nevylučuje o sobě ručení vlastníka a řidiče automobilu za úraz, jenž nastal; dle okolností jest řidič povinen i tuto přípustnou rychlost zmírniti a vůz po případě zastaviti (§ 45 cit. min. nař.).

Skutečnost, že osoba automobilem poškozená kráčela v jízdní dráze ulice, nezakládá již o sobě její spoluzavinění na úrazu, šetřila-li při tom zákonem předepsané opatrnosti (§ 1297 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 23. dubna 1919, Rv II 115/19.)

Ubíraje se kolem 7. hodiny ranní s četnými jinými dělníky a chodci po jedné z nejživějších brněnských ulic do práce, byl A poražen, přejet a usmrčen automobilem. O žalobě vdovy a pozůstalých po něm děti na náhradu škody, kterou utrpěly usmrčením svého živitele, podané proti

vlastníku automobilu a jeho řidiči uznal první soud (zemský soud v Brně), že žalobní nárok pozůstává proti žalovaným co do důvodu z polovice po právu. Z důvodů: Dle § 1 zák. o ruč. autom. ručí za úraz žalovaná jako vlastnice a spolužalovaný jako řidič. Ručení jejich nevyžaduje důkazu o vině řidiče, nýbrž spočívá na zásadě abstraktního ručení a osoby ručící mohou závazku svého býti sprostěny buď úplně neb z části pouze tehdy, prokáží-li některý ze sprostujících důvodů § 2 zák. o ruč. autom. Ve směru tomto tvrdí žalovaní, že automobil jel zvolna, že řidič šetřil při jeho řízení všech předepsaných a s hlediska odborného nutných opatrností, že dával znamení píšťalou a trubkou a, že A zavinil svůj úraz sám, poněvadž si počínal, když se automobil k němu přiblížil, přímo nerozumně. Kráčel totiž v jízdní dráze a neohlížeje se na to, neblíží-li se snad ze zadu nějaký vůz elektrické dráhy, nebo jinaký povoz, ubíral se nepozorně dále a když se k němu automobil přiblížil, vyhnul se nejprve na pravo k chodníku, učiniv hned na to zase neúčelný pohyb na levo do jízdní dráhy. Rozvoj velkoměstské dopravy přináší sebou, že obyvatelé musí již v zájmu vlastní bezpečnosti vynaložiti onen stupeň obezřetnosti, kterého jest třeba, by čehli nebezpečím, s nimiž jest doprava pouliční přirozeně spojena. Chodník jest pro pěší chodce, jízdní dráha ulic pro dopravu povozů. Vstoupí-li tudíž chodec na jízdní dráhu, jest nezbytnou jeho povinností, aby ve svém nejvlastnějším zájmu vynaložil náležitou pozornost, by se vyhnul srážce s povozy tam jezdícími a tím úrazu. V případě našem šel A v jízdní dráze, nestaraje se o to, co se za jeho zády děje, a zanedbal tím hrubě opatrnost, které musí dbáti každý chodec při velkoměstské dopravě. Tato jeho nepozornost jest tím větší, an nedoslýchá a byl tudíž povinen, vyrovnati tuto svou vadu, která v situacích nebezpečných padá zvláště na váhu, zvýšenou pozorností a přesvědčiti se častěji a pečlivým ohlédnutím, neblíží-li se nějaký povoz nebo vlak elektrické pouliční dráhy. Tímto svým počínáním projevil A neomluvitelný nedostatek obyčejné pozornosti (§§ 1294, 1297 obč. zák.) a zavinil tím spolu úraz. Zavírání toto nesprostuje však žalované zcela jejich povinnosti k ručení, poněvadž A svým počínáním úraz sice spolupřivodil, nedal k němu však příčiny sám. Jízda s automobilem chová v sobě nebezpečí již pro motorickou sílu, již se používá k pohonu a dlužno proto požadovati na řidiči, aby jej vedl a řídil zvláště pozorně. V případě našem nevynaložil však řidič oněch opatrností, které mu situace ukládala. Opomenul zmírniti náležitě rychlost jízdy, když spatřil kráčeti před sebou v jízdní dráze více osob, které, nedbajíc opětovných výstražných znamení, se dále ubíraly a nepodnikaly ničeho, aby se vyhnuly. Neboť i když rychlost 15 km za hodinu, přípustná dle min. nař. ze dne 28. dubna 1910, č. 81 ř. z. překročena nebyla, a i když znalec prohlásil, že rychlost as 15 km za hodinu byla na místě urazu přípustna, nemohou okolnosti tyto sprostiti řidiče viny, jelikož rychlosti takové lze použiti pouze, je-li jízdní dráha volna a netřeba se obávati, že povozy neb chodci budou ohroženi. V případě našem kráčel A v průvodu jiných osob v jízdní dráze ještě asi 20 kroků před automobilem. Úraz mohl tedy býti odvrácen, když byl řidič tempo jízdy, jak to stav věci vyžadoval, zmírnil, neb automobil zastavil; musil řidič počítati i s tou okolností, že chodci, nedbajíc toho, že se automobil blíží, bývají, signály zmateni, sváděni často k neúčelným pohybům, jak je učinil i A. Skutečnost, že žalovaný řidič

při krátké vzdálenosti automobilu od A a jeho průvodců nezmírnil rychlosti jízdy do té míry, aby úraz mohl být odvrácen, přiči se však předpisům § 45 min. nař. ze dne 28. dubna 1910, č. 81 ř. z. Příčinou úrazu nebylo tudíž jen zavínění usmrceného, nýbrž spolupůsobilo také zavínění řidičovo. Nutno proto škodou po rozumu § 2 odst. 4 zák. o ruč. autom. rozdělit a to rovným dílem, poněvadž zavínění obou stran jest asi stejné. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Brně) uznal, že žalobní nárok pozůstává proti žalovaným co do důvodů v plném obsahu po právu. V důvodech svých uvádí: Vycházejí ze zásady, že zákon o ručení za škody vzešlé z používání jízdních silostrojů stanoví zásadně ručení vlastníka a řidiče jízdního silostroje za výsledek, že tedy, došlo-li k úrazu automobilem, nestojí proti sobě zavínění proti zavínění, nýbrž zákonné ručení vlastníka, pokud se týče řidiče jízdního silostroje na jedné a vlastní zavínění poškozeneho na druhé straně, nemůže soud odvolací přiznati důvodnost odvolání žalovaných. Poukazuje-li toto k tomu, že přípustná rychlost jízdy 15 km za hodinu byla zachována, přehlíží, že předpis § 46 min. nař. ze dne 28. dubna 1910, č. 81 ř. z. chce jen vysloviti, že překročení této největší rychlosti v případech tam uvedených ručení pro každý případ zakládá, nikoli však, že nepřekročení její ručení řidičovo za všech okolností vylučuje; jinak by předpis § 46 cit. min. nař. zrušoval ustanovení § 45 téhož nařízení, dle něhož má řidič vozu rychlost jízdy náležitě zmírniti a, je-li toho třeba, i zastaviti a motor zaraziti. Otázkou, zda řidič automobilu se zachoval dle předpisů a podle stavu věci, nutno proto řešiti nikoli na základě § 46, nýbrž § 45 cit. min. nař., který dále praví, že nutno za všech okolností voliti rychlost jízdy tak, aby řidič zůstal pánem své rychlosti a neohrožoval bezpečnosti osob a majetku. Náhled žalovaných, že po této stránce jest pouze rozhodným, zda jízdní silostroj zachoval při své jízdě rychlost připuštěnou zákonem, čili nie, jest tedy mylným. V průvodním řízení bylo zjištěno jednak, že řidič automobilu, kdyby byl vynaložil při jízdě, jak mu to ukládal předpis § 2 zák. o ruč. autom., stavu věci odpovídající zvláště kvalifikovanou pozornost, byl by musil postřehnouti nebezpečí, že povoz jeho může přivoditi úraz, jednak, že neučinil všeho, co bylo za daných okolností možno, aby úraz odvrátil. Jest zjištěno, že A kráčel s jinými ještě chodci v jízdní dráze, tudíž po silnici a že řidič, který tuto skupinu lidí před sebou viděl, musil postřehnouti, že ohrožení jejich není vyloučeno, zvláště, když chodníky byly naplněny osobami spěchajícími do práce, takže uskočení na chodník bylo spojeno s obtížemi. Za těchto okolností bylo povinností řidičovou, zmírniti rychlost jízdy na nejmenší míru a po případě zcela zastaviti, až bude odstraněna možnost ohrožení osob kráčejících v jízdní dráze. I v poslední chvíli mohl ještě řidič dle posudku znalce úraz odvrátiti, kdyby byl, strhnuv automobil, A-a obejel. Jelikož sofer ručí za to, že vynaloží opatrnost zkušeného a věci znalého odborníka a, jede-li po oživené ulici, kde se dojmy rychle střídají, jest povinen vše sledovati s nutnou chápavostí a duchapřítomností, aby mohl podle § 45 cit. min. nař. učiniti ihned všechna opatření, nutná k odvrácení nebezpečí hrozícího osobám a vlastnictví, řidič automobilu však neučinil vše, co bylo lidsky možno, aby úraz odvrátil, nepodařila žalovaná strana po rozumu § 2 zák. o ruč. autom. důkazu, že škodná událost se nedařila odvrátiti přes to, že jízdní silostroj byl veden a řízen s opatrností, jež odpovídala jak před-

pisům, tak stavu věci. Po názoru soudu odvolacího nelze však v případě tomto právem tvrditi, že usmrcený úraz svůj sám spoluzavinil. Jest sice správně, že jest povinností každého chodce, aby, vstoupil-li do jízdní dráhy, dával bedlivý pozor na vše, co se tam děje, aby se tak vyhnul nebezpečí, které mu hrozí po případě z pouliční dopravy. Nesmí se však přehlédnouti, že úraz se stal v časně hodině ranní, kdy nejen silnice, nýbrž i chodník byly oživeny dělníky spěchajícími do práce a že povozy tehdy nejezdily. Nehrozilo tudíž A-ovi a osobám jej doprovázejícím s žádné strany nebezpečí, ba není ani zjištěno, že by v kritické chvíli byla elektrická pouliční dráha jezdila. Když se pak ozvalo znamení automobilu a týž se přiblížil asi na 20 kroků ke skupině, k níž náležel i A, vyhnuli se všichni a i A-ovi bylo by se podařilo uskočiti na chodník, kdyby mu v tom nebyly překážely osoby, jež se tam nacházely. Dalo by se snad namítnouti, že by A, kdyby nebyl do jízdní dráhy vkročil, nebyl tím přivodil první podmínku, jež měla úraz v zápětí. To by však bylo jenom tehdy správně, kdyby A byl zanedbal onen stupeň pozornosti, již nutno předpokládati u každého, kdo vládne rozumem a jest přičetným (§ 1297 obč. zák.). Přihlíží-li se však k tomu, že i A se snažil ihned se vyhnouti, když signál automobilový zazněl, nelze mluvíti o hrubé jeho nedbalosti a tudíž ani o tom, že zavinil sám úraz.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Z d ů v o d ů:

Odvolací soud vykládá podstatu ručení stanoveného zákonem o ručení automobilů způsobem bezvadným a nelze také seznati, že by na daný případ, berou-li se za základ jeho zjištění skutková, použil zákona nesprávně. Jest zjištěno, že úraz se udál v časně hodině ranní, kdy jak silnice, tak i chodník tak byly oživeny dělníky spěchajícími do práce, že v době, kdy automobil jel, nalézali se A a několik jiných osob v kolejích pouliční dráhy, totiž na silnici samé a že chodníky byly dělníky do práce jdoucími naplněny, takže odskočení na chodník bylo spojeno s obtížemi. Dále přiznává řidič automobilu sám, že viděl ve vzdálenosti asi 80 kroků více osob na jízdní dráze. Za těchto zjištěných okolností bylo povinností řidiče vozu, který, jak odvolací soud správně zdůrazňuje, již vzhledem ku svému povolání má vynakládati obezřetnost zkušeného a věci znalého odborníka, by pozornost tuto ještě zvýšil a zejména se zachoval tak, jak to § 45 min. nař. ze dne 28. dubna 1910 č. 81 ř. z. předpisuje, totiž aby po případě zmírnil přiměřeně rychlost jízdy a třeba-li, zůstal stát a zarazil motor. Musí řidič vozu počítati také s tím, že chodci na bližení se automobilu nedbají neb znamení se zaleknou a ve zmatku udělají neúčelný pohyb, který nehodu zavíniti může, jak se to také v tomto případě stalo. Žalovaný řidič automobilu nezachoval se však dle citovaného předpisu, neboť automobil pohyboval se ještě ve vzdálenosti 20 kroků od místa úrazu rychlostí 15 km za hodinu a brzda vozu byla uvedena v činnost teprve v nejkrajnější blízkosti asi 4 kroků před místem úrazu. K tomu přistupuje další závažné zjištění, že, když automobil dal znamení a přiblížil se asi na 20 kroků skupině lidí, mezi kterými se nalézal též A, všechny osoby se vyhnuly a že i A pokusil se vyhnouti, že však mu

osoby na chodníku jdoucí znemožnily vkročení na chodník. Tato zjištěná okolnost nasvědčuje ve spojení s předchozím zjištěným dějem zjevně tomu, že úraz přivoděn byl jediné neprozřetelností automobilistů; neboť jen tím, že nezmírnili jízdu po případě nezastavili včas vůz, se stalo, že A, nemoha se pro lidi uhnouti na chodník, učinil pohyb, jenž měl v zápětí úraz. V tom jediné, že A použil jízdní dráhy, nelze ještě spatřovati nějaké zavinení, neboť jízdní dráha není ničím, čemu by se byl musil, zvláště za daných okolností, vyhýbat; její použití zavazovalo ho jen ku vynaložení zákonem předepsaného stupně opatrnosti (1297 ob. zák. obč.) Ze zjištění nižších stolic nevychází však ničeho na jevo, z čeho by se dalo souditi, že nedbal povinné pozornosti, naopak je tu, jak již uvedeno, zjištění, které takovýto předpoklad vylučuje, totiž, že A po daném znamení chtěl ihned vyhnouti se na chodník, že se mu to však pro lidi na něm jdoucí nepodařilo. Tím je nade vší pochybnost prokázána nejen příčinná souvislost mezi jednáním žalovaných řidičů automobilu a úrazem, nýbrž i jejich výhradně zavinení. Náhled soudu odvolacího, že žalovaná strana ručí v plném rozsahu za přihodivší se úraz, je proto jak v zákoně tak i ve skutkových zjištěních odůvodněn.

Čís. 151.

Ani za platnosti předpisů na ochranu nájemců není pronajímatel povinen, by již ve výpovědi z bytu důvod její udal neb dokonce opodstatnil. Tato povinnost vzejde mu teprvé, když podány byly proti výpovědi námitky.

Vynášeje rozsudek dbáti má soud též takových závažných okolností, k nimž strany sice výslovně nepoukázaly, jež však vyšly na jevo z jednání a dokazování.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1919, Rv II 140/19.)

Dovolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu, jímž potvrzen rozsudek první stolice, prohlásivší soudní výpověď z bytu za účinnou, nejvyšší soud nevyhověl, mimo jiné z těchto důvodů:

Jest ovšem správně, že v řízení o námitkách proti výpovědi považuje se vypovídatel za žalobce. Tím není však řečeno, že výpověď musela by vyhovovati předpisu § 226 c. ř. s. Její podstatný obsah stanoven jest § 562 c. ř. s., z něhož zejména vyplývá, že netřeba ve výpovědi důvod uvést, tím méně pak opodstatniti. Teprve, byly-li proti výpovědi podány námitky, jest za platnosti zákonných předpisů o ochraně nájemců věci pronajímatele prokázati, že tu je důležitý důvod k výpovědi (§ 7, odst. 3 min. nař. ze dne 17. prosince 1918, č. 83 sb. zák. a nař.). V případě, o němž se tuto jedná, přednesl žalobce jako důležité důvody k výpovědi mimo jiné, že žalovaný křikem a voláním o pomoc při opětovných rodných svárech ztrpčoval spolubydlitelům bydlení v domě a že s vodou nešetrně zacházel. Řízením průvodním vyšlo na jevo, že klid v domě rušen byl způsobem, spolubydlitele obtěžujícím, ze strany žalovaného i tím, že se v jeho bytě pozdě do noci zpívalo a hrálo, dále, že spolubydlitelé byli obtěžováni a dům poškozován též tím, že se v bytě za-

lovaného květiny nemírně a nebezpečně zalévaly. Procesní soud první stolice byl nejen oprávněn, nýbrž přímo povinen, i těchto dalších skutečností si povšimnouti a dáti si otázku, zda tyto skutečnosti o sobě nebo ve spojení s tím, k čemu bylo žalobcem výslovně poukázáno, jsou důležitým důvodem k výpovědi. Máť procesní soud první stolice vynéstí rozsudek na podkladě ústního líčení (§ 414 c. ř. s.), tudíž dbáti všech okolností, pro spor závažných, zejména i těch, o nichž zvěděl ze seznání svědků, třebaže stranou nebylo k nim výslovně poukázáno.

Čís. 152.

Věřitelům, odkázaným na uhrazovací jistinu, příslušejí při napotomném jejím rozvrhu úroky jen do dne příklepu.

(Rozh. z 29. dubna 1919, R I 157/19.)

Při jednání o rozvrhu uhrazovacího kapitálu, uvolněného úmrtím výměnice, podal věřitel B odpor proti tomu, by jeho předchůdci A byly mimo kapitál a útraty přikázány z rozvrhové podstaty i účtované úroky ode dne příklepu do dne rozvrhového roku. — První soudce (okresní soud v Novém Strašeci) zamítl tento odpor a přikázal účtované úroky, poněvadž poukázáním na uhrazovací kapitál nepozbývá zástavní věřitel nároku na uspokojení své pohledávky s úroky a má nárok na úrok v te míře, jaký byl z uhrazovacího kapitálu docílen: — Rekursní soud (zemský soud v Praze) zamítl nárok na přisouzení účtovaných úroků. **Důvody:** Úroky z hypotekárních pohledávek příslušejí dle předpisu § 216 posl. odst. ex. ř. toliko do dne příklepu a z ustanovení toho nečiní žádné výjimky ani předpis § 219 odst. 2 ex. ř. ohledně rozvrhu uhrazovacího kapitálu, neboť i to jest vlastně rozvrh nejvyššího podání, jenže určitým obnosem na krytí renty vyhrazeného a pominutím renty uvolněného. Ze žádným způsobem nemohou býti přikázány úroky po příklepu, plyne i z předpisu § 219 odst. 2 ex. ř. samého, neboť dle něho má se rozvrh uhrazovacího kapitálu provésti, možno-li již předem, hned při rozvrhu nejvyššího podání, a v takovém případě je zřejmo, že lze přihlížeti jen k úrokům až do příklepu, neboť nemůže býti ještě známo, kdy uvolnění kapitálu nastane a rozvrh jeho konati se bude. Každý jiný den mimo příklepu vzatý jakožto den rozhodný pro nárok úrokový jest libovolný a to platí též o dnu rozvrhu uhrazovacího kapitálu, jež první soudce za rozhodný považoval. Neprávem přikázal tedy první soudce věřiteli A též úroky ode dne příklepu až do dne rozvrhu. K tomu dlužno podotknouti, že formálního odporu tu třeba nebylo, neboť, ježto tu jde pouze o použití předpisů exekučního řádu, jichž soudce šetřiti musí, nedohodli-li se účastníci jinak (§ 214 ex. ř.), nedává k zamítnutí neoprávněného nároku podnět a základ teprv přednesení strany, jako při pravém odporu (§ 213 ex. ř.). Rekursní soud zamítl proto prostě neoprávněný nárok, aniž by byl odpor formálně vyřizoval.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti věřitele A.

Důvody:

Stěžovatel nařiká si do toho, že nebyly mu z uhrazovacího kapitálu, úmrtím výměnice uvolněného, přikázány k zaplacení také úroky ode dne příklepu dále jdoucí. Stalo se tak zcela právem. Neboť uvolněný nyní kapitál jest částkou nejvyššího podání, které příklepem nastoupilo na místo hypotéky a slouží k uspokojení zástavním právem nadaných pohledávek a jich příslušenství jen do dne příklepu, kterým dnem realizace zástava vydražené nemovitosti pro ně přestává, takže jen to, co věřitel až do tohoto dne k pohledávání má, platí za hypoteční pohledávku (§§ 216 posl. odst., 156 a 171 odst. 2 ex. ř.). S poukazem na zákonu zcela odpovídající vývody rekursního soudu sluší proti mínění dovolací stížnosti dodat jen tolik, že úroky z nejvyššího podání, jež vydražitel platí a jež se ovšem rovněž mezi věřitele rozvrhují, nepřislušejí těmto a také se jim nepřikáží z nejvyššího podání z důvodu smluvně pro ně zřízeného zástavního práva, nýbrž ony tvoří, jak vidno z §u 229 ex. ř., zvláštní masu jako plody složeného nejvyššího podání, na kterých participují ovšem věřitelé dle poměru pohledávek, jež a pokud došly úhrady, poněvadž nejvyšší podání bylo pro ně složeno, pokud se týče náleželo jim ode dne příklepu, a proto náleží jim také jeho plody od tohoto dne. V daném případě však z uhrazovacího kapitálu jdoucí úroky příslušely dle původního rozvrhu hypotekárnímu věřiteli na místě výměnici, která mu postoupila přednost knihovní před svojí rentou, a kapitál samotný, který právě se rozvrhuje, sloužití může jen k úhradě pohledávek, pro které platila hypotéka.

Čís. 153.

Zrušil-li odvolací soud rozsudek první stolice pro zmatečnost, neodmítnul-li však žalobu, nýbrž odkázal věc k opětovnému projednávání a rozhodnutí, lze si proti tomu stěžovati jen tehdy, jestliže soud odvolací vyhradil právní moc svého zrušujícího usnesení.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1919, R I 161/19.)

Odvolací soud (krajský soud v Chebu) zrušil rozsudek prvního soudu (okresního soudu v Karlových Varech) pro zmatečnost § 477 č. 4 c. ř. s., jelikož nebyla žaloba žalovanému řádně doručena a tím mu byla odňata možnost, před soudem projednávati, zrušil pak také předchozí řízení od prvního roku počínajíc a odkázal věc k procesnímu soudu první stolice, aby ji projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud odmítl rekurs žalobcův jako nepřipustný.

Důvody:

Soud odvolací v odpor vzatý rozsudek a předcházející řízení zrušil a vrátil věc soudu první stolice k novému jednání a rozhodnutí, aniž by vyhradil právní moc svého zrušujícího usnesení. Nastal tudíž případ § 519 č. 3 c. ř. s., v němž proti usnesení odvolacího soudu za odvolacího

řízení vydaným rekurs není dopuštěn. Nelze namítnouti, že jde o případ § 519 č. 2 c. ř. s., jelikož byl rozsudek první stolice pro zmatek zrušen. Neboť tohoto případu lze užití jen tehdy, když byla v odpor vzatým usnesením odvolacího soudu nejen vyslovena zmatečnost rozsudku první stolice, nýbrž také odmítnutí žaloby, poněvadž se v tomto případě podle § 488 odst. 1 c. ř. s. věc již neprojednává a proto případ § 519 č. 3 c. ř. s. vůbec nastati nemůže.

Čís. 154.

Na základě § 1 zák. o ruč. žel. lze se domáhati jen náhrady škody způsobené zraněním na těle neb usmrcením člověka, nikoliv i náhrady škody věcné.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1919, Rv I 199/19.)

Žalobkyně, která, stojíc mezi jízdou elektrickou pouliční drahou na přední plošině vozu, z vozu toho vypadla, protože vlak, chtěje mimo zastávku zastaviti, při brzdění sebou trhl a výstup s plošiny nebyl uzavřen řetězem, domáhala se na podnikatelství dráhy nejen náhrady škody, kterou utrpěla zraněním na těle, nýbrž i škody, která jí byla způsobena poškozením šatu a klobouka. — Obě nižší stolice (krajský soud v Litoměřicích a vrchní zemský soud v Praze) uznaly, že žalobní nárok pozůstává co do důvodu v plné míře po právu. Pokud jde o žalobkynin nárok na náhradu škody, kterou utrpěla poškozením šatů a klobouku, uvedl soud odvolací ve svých důvodech: Nové znění odst. 2 § 104 j. n. připouští dohodu stran o příslušnosti obchodního soudu. Jakmile jest určen rok k ústnímu líčení, nemůže nepřislušnost obchodního soudu z moci úřední již učiněna býti předmětem rozhodnutí a nepřislušnost kausálního soudu nezakládá již také důvodu zmatečnosti. Jelikož věcná nepřislušnost soudu při prvním roku namítána nebyla, byl procesní soud podle § 227 c. ř. s. oprávněn, jednati spolu o nároku na náhradu škody věcné. I kdyby závazek dráhy k náhradě škody věcné ze zákona o povinném ručení železnic nevyplýval, byl by závazek ten přece opodstatněn podle občanského práva o náhradě škody, poněvadž ve případě našem byla i tato věcná škoda bezprostředním a jistým následkem příhody v dopravě a zákonná domněnka zákona o ručení železnic, že příhoda ta nastala z viny podniku neb osob, jejichž tento k výkonu dopravy používá, nebyla, jak to vyžaduje zákon o ručení železnic, vyvrácena, takže má žalovaná i na této škodě vinu. (§ 1295 obč. zák.)

Nejvyšší soud, vyhověv z části dovolání žalované dráhy, uznal, že žalobní nárok pozůstává co do důvodu po právu jen, pokud jde o náhradu škody způsobené žalobkyni zraněním na těle, kdežto nárok na náhradu škody, způsobené jí poškozením šatu a klobouku, co do důvodu po právu není.

Důvody:

Dovolání jest oprávněno, pokud, uplatňujíc dovolací důvod nesprávného právního posouzení rozepře dle § 503 č. 4 c. ř. s., si stěžuje, že nárok žalobní byl uznán po právu, i pokud jde o náhradu škody způsobené

bené žalobkyni poškozením šatu a klobouku. Podmínkou povinnosti ku náhradě škody způsobené poškozením jakékoliv věci jest zavinění jedním, jež mělo v zápětí, že cizí věc byla, ať přímo neb nepřímou ztracena, zničena neb v hodnotě své snížena. (§§ 1293—1295, 1331, 1332 obč. zák.). Nárok čelí proti škůdci a jeho případným společníkům (§ 1301, 1313) a jen výjimečně ve případech v zákoně jmenovitě vyloučených proti bezvinné třetí osobě (§§ 970, 1316, 1318 a i.). Přímé zavinění zřízenců, za něž by žalovaná dráha ručila, žalobkyně ve případě našem v řízení opravném již ani netvrdí a rovněž neopírá nárok svůj o děj, který by bylo lze podřaditi některému ze svrchu uvedených výjimečných předpisů. Zakládá jej spíše, i pokud jde o náhradu škody věcné, o ustanovení §u 1 zákona ze dne 5. března 1869 č. 27 ř. z. o povinném ručení železnic. Již z doslovu tohoto §u jest však zjevno, že právní domněnka tam stanovená platí jen pro případ, že příhodou při dopravě bylo přivoděno zranění na těle neb usmrcení člověka a že povinnost dráhy k náhradě se řídí dle předpisů §§ 1325 a 1327 obč. zák., jež určují povinnost škůdce k náhradě škody rovněž jen pro případ, že jeho jednání neb opomenutí mělo v zápětí buď zranění na těle (§§ 1325, 1326) nebo smrt člověka (§ 1327), nikoli však též v případě poškození věcí. Na tom nemění, jak má soud odvolací mylně za to, praničeho ani skutečnost, že § 1 zák. o ruč. žel. stanoví zákonnou domněnku, že příhoda při dopravě, jež zranění na těle neb usmrcení člověka způsobila, nastala zaviněním podniku neb osob, kterých týž při výkonu dopravy používá. Nelzeť s úspěchem hájiti náhled, že žaloba opírající se o právní důvod §u 1 zák. o ruč. žel. jest v podstatě své obyčejnou žalobou na náhradu škody, při níž poskytuje zákon žalobci jen jisté procesní výhody tím, že v jeho prospěch přesunuje břímě průvodní. Žaloba ta jest spíše samostatnou novou žalobou, jejíž právní důvod nespočívá, odchylkou od předpisů obecného práva o náhradě škody, v zavinění, nýbrž prostě a jediné v zákoně o povinném ručení železnic, který ukládá železničním podnikům ve formě svrchu uvedené právní domněnky čiré ručení za výsledek. Následkem toho není také povinnost dráhy k náhradě dle §u 1 zákona svrchu zmíněného žádnou obligací *ex delicto* nebo *quasi ex delicto*, nýbrž čistou obligací *ex lege*, k jejímuž vzniku stačí prostě kausalita mezi událostí při dopravě a zraněním na těle neb smrtí člověka. Právní domněnka tam stanovená není tudíž v podstatě své žádným zjištěním, nýbrž jen právní fikcí zavinění, která má prostě vyjádřiti, že železnice ručí za úrazy na těle, jež mají příčinu svého vzniku v provozování podniku. Že na tomto hmotně-právním významu předpisů o ručení železnic nemožnou ničeho měniti ustanovení práva formálního, leží na bilední. Jest proto také zcela bezvýznamno, že dle nového znění §u 104 odst. 2 j. n. a §u 227 c. ř. s. nelze ničeho namítati proti příslušnosti soudu a kumulaci nároku na náhradu škody věcné s nárokem na náhradu škody způsobené žalobkyni na těle v jedné žalobě. Je-li však správným náhled, že na základě §u 1 zák. o pov. ruč. žel. lze se domáhati jen náhrady škody způsobené zraněním na těle neb usmrcením člověka, nikoli však též náhrady škody věcné, pak nelze uznati za správný rozsudek soudu odvolacího, který co do důvodu přiznal žalobkyni náhradu obou těchto druhů škod. Slušelo tudíž po této stránce dovolání žalované firmy vyhověti a naléztí, jak bylo svrchu uvedeno.

Čís. 155.

Rozbití skla v okně vozu elektrické pouliční dráhy jest příhodou v dopravě dle § 1 zák. o ruč. žel., ať se stalo z jakékoliv příčiny. Příčinu tu dokazovati není povinností žalobcovou, nýbrž jest na žalované dráze, aby, chce-li se ručení sprostíti, dokázala, kterou z příčin uvedených v § 2 se tak stalo.

Příhodou v dopravě jest i vysmeknutí se kladky motorového vozu z vrchního vedení drátu.

Pod pojem neodvratné náhody (vyšší moci) dle § 2 zák. o ruč. žel. nespadají v žádném případě t. zv. »vnitřní dopravní nehody«, zejména i nahodilé poruchy v dopravním zařízení, třebaš jim nebylo lze čeliti žádným preventivním technickým opatřením — »z dopravních nehod vnějších« pak jen ty z venčí příšle zjevy přírodní, jež dráha prostředky přiměřenými jich účelu odvrátiti nemohla.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1919, Rv I 204/19.)

Za jízdy vlaku elektrické pouliční dráhy byl žalobce, sedící ve vlečném voze, zraněn na oku odlétuvší střepinou skla rozbitého okna. Příčinou tohoto rozbití bylo, že kladka motorového vozu se vyšinula za jízdy z vedení, že přírodní tyč pod kladkou se přerazila, že její přeražený na provaze upevněný kus zůstal na trolejovém drátě viseti a že okno vozu, ve kterém žalobce seděl, bylo patrně úlomkem této přeražené tyče rozbito. — Oba nižší soudové (obchodní soud a vrchní zemský soud v Praze) uznali, že náhradní nárok žalobcův, odvozovaný z tohoto úrazu, jest co do důvodu po právu. Z důvodů odvolacího soudu: Názor odvolatelův, že nebyla prokázána žádná událost v dopravě, není správným. Vysmeknutí kladky z drátu trolejového, přeražení tyče přírodní a rozbití okna vlečného vozu, tvoří úchylku od pravidelného provozování jízdy a sluší je tedy pokládati za události při dopravě ve smyslu § 1 zákona ze dne 5. března 1869 č. 27 ř. z. Vysmeknutí kladky nepřestává býti událostí v dopravě proto, že jest to zjev každodenně se opakující a že pravidelně nemívá za následek poranění nějaké osoby. Úchylkou od pravidelného provozu a tedy událostí ve smyslu citovaného zákona jest vždy již proto, že má vždycky za následek (byť i jen krátké) přerušeni jízdy. Tím více je sluší pokládati za událost, mělo-li v zápětí přeražení tyče přírodní. Ostatně i kdyby tomu ani tak nebylo, spočívá v rozbití okna vlečného vozu samém o sobě, událost ve smyslu citovaného již zákona, neboť jest rovněž úchylkou od pravidelného provozování jízdy přinášející sebou nebezpečí pro cestující. Platila by tedy i v tomto případě, kdyby tu nebylo souvislosti mezi přeražením tyče a rozbitím okna, domněnka §u 1 citovaného zákona, že událost tato nastala zaviněním žalovaných podniků. Zjištění soudu procesního, že žalobce zraněn byl střepem skla, který nárazem na okno z tabule odlétl, nebylo vzato v odpor a jest tudíž příčinná souvislost mezi událostí v dopravě a zraněním žalobcovým dána. Na žalovaných podnicích jest tedy, aby dokázaly, že jest tu některý z exkulpacních důvodů §u 2 cit. zákona. Žalované podniky namítali v tomto směru, že rozbití okna stalo se neodvratitelnou náhodou

(vyšší moci). Okolnost, že zřízcům elektrických podniků nelze ani nejmenšího poklesku při konání jejich služby přičítati, nerozhoduje, neboť zákon nerozeznává, stala-li se příhoda vinou či bez viny zřízců podniku. Rovněž nezáleží na tom, že nebylo možno učiniti opatření, které by každou poruchu tyče a kladky vylučovalo a že konstrukce přívodu proudového, jak znalec seznal, u motorového vozu, o němž jde, provedená po stránce pevnostní úplně vyhovuje požadavkům, které se stanoviska technického na ni isou kladeny, neboť porucha povstala přes to v zařízení elektrické dráhy a přičísti ji sluší buďsi již na vrub (třeba skryté a nepředvídané) vadnosti materiálu aneb na vrub systému přívodního, o němž znalec seznal, že při něm vysmeknutí kladky z drátu trolejového často se přihází a jest jeho nevýhodou, takže za následky tohoto nevýhodného systému žalované podniky ručiti musí. Událost měla tedy v každém případě svůj původ v zařízení elektrické dráhy, tedy v podniku samotném, nikoli ve vyšší moci, to jest v náhodě mimo okruh podniku vzniklé a působící. Poněvadž pak ustanovení zákona žádá důkaz této vyšší moci, nemůže rovněž stačiti k exkulpací žalovaných podniků pouhá domněnka znalce vyslovená, že okno vlečného vozu rozbito bylo pravděpodobně vlivem mimo zařízení dráhy ležícím. K exkulpací žalovaných podniků by bylo třeba důkazu, že rozbití okna stalo se neodvratitelnou, mimo okruh provozování dráhy elektrické ležící náhodou, tedy vyšší moci. Tento důkaz podán nebyl a platí tudíž právní domněnka § 1 zákona ze dne 5. března 1869 č. 27 ř. z., že tato událost stala se vinou žalovaných podniků.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných podniků.

Důvody:

Není zde ani nesprávného posouzení rozepře po stránce právní (§ 503 č. 4 c. ř. s.). K opodstatnění žalobního nároku dle § 1 zák. o ruč. žel. stačí úplně již pouhé zjištění, žalovanou drahou nepopřené, že během jízdy vlaku, v jehož vlečném voze seděl žalobce, se okenní sklo tohoto vozu, ať již z jakékoliv příčiny, roztránilo a že žalobce byl odlétnuvší střepinou tohoto rozbitého skla na pravém oku zraněn. Neboť již tato zjištění ospravedlňují závěr, že tu došlo nejen ku příhodě v dopravě po rozumu § 1 zákona svrchu zmíněného, nýbrž i, že příhoda ta jest v příčinné souvislosti se zraněním žalobce. Nevyžaduje se k pojmu příhody při dopravě dle § 1 zákona ze dne 5. března 1869, č. 27 ř. z. více, nežli událost, která, odchylujíc se od normálně obvyklého způsobu dopravy, jest sama o sobě způsobila člověka zraniti neb usmrtiti a která se přihodila mimo jeho osobu. Otázka, zda některý z následků uvedených vskutku nastal, není, jak má dovolání mylně za to, již podstatným znakem pojmu příhody v dopravě, nýbrž jen otázkou její příčinné souvislosti s jedním z uvedených následků. Poněvadž jest však rozbití okna vozu určeného ku dopravě obyčejně nepřihází, a žalování v řízení před soudem prvním a ve stolici odvolací ani netvrdili, natož dokázali, jak by to bylo jejich povinností bývalo, kdyby se byli chtěli exkullovati i v tomto směru podle § 2 zákona citovaného, že toto rozbití okna bylo způsobeno buď neodvratnou náhodou neb neodvratným činem třetí osoby, za jejíž zavinení

neručí, neb vlastním zavinením poškozeného, jest rozsudek stolice odvolací již z toho důvodu úplně opodstatněn. Tim více jest však opodstatněn, přihlíží-li se i k dalším zjištěním, že zranění žalobce bylo způsobeno tím, že během jízdy vlaku se kladka motorového vozu vyšinula z vedení, že přívodní tyč pod kladkou se přerazila, že její přeražený na provaze upevněný kus zůstal na trolejovém drátě, byv přes něj přehozen, viseti a že okno vozu, ve kterém žalobce seděl, bylo patrně nějakým úlomkem této přeražené tyče rozbito. Zjištěnou tím příčinnou souvislost mezi žalobcovým úrazem a souborem událostí právě uvedených dovolání popírati nesmí. Již vysmeknutí kladky z vrchního vedení drátového jest, i když se dosti často přihází, přece jen nepravdelností, která k bezvadně obvyklému způsobu dopravy nenáleží. Tim větší nepravdelností a tím i bezespornou příhodou v dopravě byla ovšem ve případě našem skutečnost, že při tomto vysmeknutí kladky z drátu se přívodní tyč přerazila a úlolek její rozbil okno vozu; neboť něco podobného přihází se i při vysmeknutí kladky z drátu jenom zcela mimořádně. Snaha dovolání, popírati i po této stránce podmínky § 1 zák. o ruč. žel., je tudíž zcela bezúspěšna. Zbývá vyřídití pouze ještě otázku, zda se podařil žalovaným podnikům dle § 2 zákona svrchu zmíněného důkaz, že tato příhoda při dopravě byla způsobena neodvratnou náhodou (vyšší moci). I na tuto otázku sluší však odpovědětí záporně. Dle zcela již ustáleného výkladu pojmu neodvratné náhody neb vyšší moci nespadají pod pojem tento v žádném případě tak zvané »vnitřní nehody při dopravě«, k nimž patří zejména i všechny zcela nahodilé poruchy ve stavu dopravních zařízení. Náhodou takovou jest beze sporu přeražení tyče přívodní. A jelikož dráhy ručí za podobné »vnitřní« náhody ve svých podnicích bez výjimky, třeba jim nebylo lze čeliti žádným preventivním opatřením technickým, nemůže se žalovaná dráha hájiti ani tím, že přívodní tyč byla v dobrém stavu, z bezvadného materiálu, že plán konstrukce zejména i tyče byl schválen příslušnými úřady a že žalovaná šetřila všech preventivních opatření, které rozvoj techniky poskytuje a nezanedbala též dozoru ve směru tomto nutného. V dovolacím spise namítá žalovaná dráha arci neodvratnou náhodou i vůči náhledu, jenž pokládá za příhodu v dopravě žalobní nárok dostatečně opodstatňující již pouhé rozbití okna vozu, ať se stalo z jakékoliv příčiny, a dovozuje oprávněnost této námítky z obdobných prý případů, v nichž bylo okno vozu rozbito buď střelou nebo kamenem neznámého pachatele z venčí. Nehledě však ani k tomu, že jest námítka tato, která ve stolicích nižších učiněna nebyla, nepřipustnou novotou dle §§ 482 a 513 c. ř. s., nebyla by ani v tom případě odůvodněna, kdyby se k ní mohlo přihlížeti a kdyby nebylo nad to ještě prokázáno, že okno vozu bylo rozbito úlomkem tyče přívodní. Především není správným náhled dovolání, že by ve případě takovémto bylo povinností žalobcovou, podati důkaz o tom, jak bylo okno rozbito. Při žalobách založených na § 1 zák. o ruč. žel. nemusí žalobce prokázati více, než příhodu v dopravě, způsobilou přívodní úraz na těle (a tou by bylo zde již pouhé rozbití okna, ať se stalo z jakékoliv příčiny), a kausální souvislost mezi touto příhodou a jeho úrazem. Naproti tomu jest však povinností dráhy, která se chce povinnosti ku náhradě sprostiti, by podle § 2 zákona zmíněného dokázala, že příhoda ta byla vyvolána jednou z příčin v §u tomto uvedených. Nestačilo by proto ani

ve případě našem pouhé dovolávání se skutečnosti, na niž se žalovaná dráha v dovolacím spise omezuje, že okno bylo z jakési neznámé vnější příčiny rozbito. Chtějíc uplatnití exkulpční důvod neodvratné náhody neb vyšší moci s úspěchem, musila by žalovaná dráha — kterou by kterákoliv »vnitřní« náhoda v podniku, na př. samovolné prasknutí skla z důvodů svrchu uvedených ani ve případě tomto povinnosti ku náhradě nesprostila — povinna dokázati, kterou »vnější náhodou«, to jest kterým z venčí příšlým zjevem přírodním, jež nebyla s to odvrátiti prostředky přiměřenými jich účelu, bylo sklo okna rozbito. Takovouto vnější neodvratnou náhodu nemohla však žalovaná dráha ani určitěji označiti, následkem čehož se již proto marně dovolává exkulpčního důvodu neodvratné náhody. Příklady v dovolání uvedené jsou voleny nadto i nevhodně, poněvadž námitka, že okno bylo někým z venčí rozbito, ať kamenem neb stělou, zůstává námitkou zavinění třetí osoby i tehdy, když zůstal pachatel neznám, a otázka, zda jest námitka tato opodstatněna, jest otázkou jen čistě průvodní. Slušelo proto dovolání zamítnouti.

Čís. 156.

Smlouvu, vedle které jeden manžel má za odstupné státi se spoluvlastníkem nemovitosti, dosud výlučně druhému manželu patřící, dlužno považovati za smlouvu svatební. Se žalobou o rozvod manželství od stolu a lože lze spojití žalobu o zrušení smluv svatebních. Pro vypořádání majetkových poměrů následkem zrušení smlouvy svatební jest rozhodnou doba, kdy smlouva byla uzavřena.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1919, Rv I 212/19.)

Manželé Tomáš N. a Marie N. podali na sebe navzájem žalobu o rozvod manželství od stolu a lože. Marie N. domáhala se ve své žalobě zároveň výroku, že zrušuje se smlouva, uzavřená mezi manžely notářským spisem ze dne 23. února 1917 a Tomáš N. uznává se povinným, by proti vrácení postupní ceny a náhradě nákladů, jím na nemovitosti vynaloženého, dohromady celkem 2.200 K, zpět postoupil své manželce polovici chalupy č. p. 30 ve V. i s pozemky za podmínek v žalobě blíže naznačených a dal na svůj náklad vymazati břemena, na jeho polovici chalupy váznoucí. Co do vzniku řečené smlouvy udaly obě strany ve sporu souhlasně, že již před svatbou při tak zvaných námluvách, kde se jednalo o tom, kdo co do manželství přinese, Tomáš N. ještě jako nápadník a ženich žádal, aby se stal polovičnickem chalupy jako manžel a žalobkyně prohlásila, že jest s tím srozuměna, by on, který přinášel také hotovost, za to se stal jako její manžel a řádný muž polovičnickem chalupy, dále že po svatbě se prohlásili stejně a nechali si smlouvu tu napsati, že po svatbě u notáře pak hlásili, že muž přinesl peníze a že za to se má státi polovičnickem, o tom, v jaké formě se má smlouva napsati, ponechali vše notáři, že Marie N. postoupila mu polovici chalupy jen proto, že byl jejím mužem, chalupu neb polovici její jinak by vůbec nebyla zcizila a nejed-

nalo se o to, by dostala peníze, nýbrž chtěla býti s mužem živa a hospodařiti, že také Tomáš N. beze sňatku by Marii N. nebyl přinesl peníze a také by nebyl převzal polovici chalupy, nýbrž chtěl s ní žiti a hospodařiti na chalupě společně. Dle udání žalobkyně byla v době uzavření smlouvy cena polovice chalupy daleko vyšší než 1400 K, kterýžto obnos byl ve smlouvě uveden jako odstupní cena; činila prý až 6.000 K. Rovněž uvedl žalovaný, že usedlost má snad v nynější době cenu 12.000 zl., takže patrně i v čas postupu měla polovice mnohem vyšší než ujednanou cenu postupní. Všechny tři stolice uznaly srovnale na rozvod manželství od stolu a lože z viny obou manželů. Procesní soud první stolice (krajský soud v Českých Budějovicích) vyhověl též žalobě Marie N. o zrušení shora uvedené smlouvy, prohlásiv, že smlouva, která byla sepsaná několik jen dnů po svatbě a na základě ujednání, kteráž se stala již před svatbou, uzavřena byla výhradně vzhledem na tento sňatek a z důvodu sňatku tohoto; smlouvy však, které mají za předmět majetkové poměry snoubenců neb manželů a vzhledem k sňatku a z důvodu sňatku se uzavírají, jsou po rozumu § 1217 obč. zák. smlouvami svatebními, na čemž ničeho nemění ta okolnost, že v § 1217 obč. zák. a násled. smlouvy postupní mezi manžely výslovně uvedeny nejsou, neboť již ze slov, že tyto smlouvy mají za předmět »zejména« plyne, že jednotlivé druhy smluv, které náležejí mezi smlouvy svatební, jsou vypočteny toliko příkladmo a nikoli výlučně. Výtky předčasnosti žaloby není důvodnou, neboť předpokladem žaloby takové není, že by rozvod musel býti již pravoplatně vyříknut, stačí, že vyříknut byl, a není tudíž žádné překážky zákonné, žalobu tuto spojití se žalobou o rozvod a uznati jedním rozsudkem o obou žalobách. Okolnost, že snad mezi tím hodnota nemovitostí stoupla a hodnota peněz poklesla, nemá pro posouzení tohoto sporu žádného významu, neboť zrušení smluv svatebních má právě ten účinek, že vše se má vrátiti tak, by nastal stav dřívější, totiž, že každý manžel vrátí to zpět, co svatebními smlouvami od druhého manžela byl obdržel. Nárokům Tomáše N. na vrácení postupní ceny a jeho případným nárokům na náhradu nákladů, které mimo tuto postupní cenu, na nemovitost tu konal (§ 471 obč. zák.), učinila Marie N. zadost v prosbě žalobní, a to ve výši oběma stranám souhlasně určené. Odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) zamítl žalobu Marie N., pokud domáhá se zrušení shora naznačené smlouvy, ježto smlouva ta jest smlouvou tržovou, nikoli smlouvou svatební, zejména pak není to smlouva o společenství statků dle §§ 1233 a 1234 obč. zák. Ve formě spisu notářského musila smlouva býti uzavřena podle odstavce b), avšak nikoli podle odstavce a) §u 1 zákona ze dne 25. července 1871, č. 76 ř. z. Na tom ničeho nemění skutková zjištění v rozsudku, neboť i dle tohoto skutkového zjištění stal se Tomáš N. »polovičnickem«, totiž spoluvlastníkem chalupy s pozemky za to, že přinesl hotovost, tedy peníze čili tržovou cenu. Nerozhodno jest, že manželský sňatek zavdal podnět ke smlouvě, o kterou jde. Pohnutka, z níž oba manželé uzavřeli spolu smlouvu tu, totiž okolnost, že byli manžely a že chtěli společně hospodařiti na nemovitostech, jež byly předmětem smlouvy, není způsobila, změnila smlouvu tržovou ve smlouvu svatební, to tím méně, poněvadž ve smlouvě není vůbec nikterak projevena. Odvolatel tudíž právem vytýká, že soud první stolice posoudil smlouvu tu nesprávně s hlediska právního. Proto bylo odvolání Tomáše N. v této

příčině vyhověno a rozsudek procesního soudu první stolice byl změněn v ten způsob, že žalobní žádost Marie N. o zrušení smlouvy ze dne 23. února 1917 se zamítá.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek první stolice.

Důvody:

Z přednesu stran vyplývá, že se nejednalo stranám smlouvu uzavíracím v podstatě a v pravdě o žádný kup, jímž se má dostatí prodávajícímu zpravidla úplaty za zcizený předmět, odpovídající aspoň přibližně jeho skutečné hodnotě, a jímž kupec má nabýti neobmezeného a výhradního vlastnictví koupeného předmětu. Ze strany nezamýšlely uzavřítí smlouvu tohoto obsahu, jest patrné z toho, co bylo předem řečeno. Dle §u 914 obč. zák., nové znění, nesluší při výkladu smlouvy lpěti otrocky na slovném znění, nýbrž dlužno vyšetřiti úmysl stran a rozuměti smlouvě tak, jak toho vyžaduje obyčej poctivého obchodu. Posuzuje-li se s tohoto hlediska smlouva, již uzavřely sporné strany, nutno přisvědčiti k názoru procesního soudu první stolice, že se tu jedná o smlouvu svatební ve smyslu §u 1217 obč. zák. Ono jmění, jež měly obě strany, manželský sňatek uzavírající a jež přinášeli oba manželé do manželství, mělo se státi jaksi společným majetkem přihlízejíc právě jen k manželskému spoluzítí a z tohoto důvodu měla různost druhu majetkových a hospodářských hodnot, jež přinášela do manželství ta která strana, býti smlouvou vyrovnána, manžel, jemuž se nedostávalo majetku nemovitého, měl býti i v tomto ohledu na roveň postaven své manželce, při čemž zase on měl přispěti prostředky, jež měl po ruce, hotovými penězi, takto měla býti spojenými prostředky utvořena v pravdě oběma stranám společná majetková základna, jež měla sloužiti jako zdroj příjmů k úhradě nákladů na manželské spoluzítí; při tom nebylo nijak přesně dbáno toho, zda hodnota toho, co poskytuje jedna strana druhé, se rovná úplně hodnotě příspěvku této strany. Mimo manželské spoluzítí a tím podmíněně společné hospodaření obou manželů neměla míti dle toho smluvená úprava majetkových poměrů žádného významu a žádné platnosti. Jedná se tu tedy v pravdě o smlouvu uzavřenou mezi manželky o jmění za příčinou sňatku manželského, tedy dle §u 1217 obč. zák. o smlouvu svatební, proto se může žalobkyně dle §u 1264 všeob. obč. zák. právem domáhati toho, by smlouva tato byla zrušena, jelikož bylo uznáno na rozvod manželství od stolu a lože z viny obou manželů. Pokud se týče námitek vznesených žalovaným Tomášem N. proti žalobnímu nároku na zrušení dotyčné smlouvy, jež ostatně nebyly již uplatňovány v řízení dovolacím, byly tyto vesměs správně vyvráceny již procesním soudem první stolice, pročez stačí odkázati žalovaného na onu část rozsudku prvního soudu, jež tu přichází v úvahu.

Čís. 157.

Zřídí-li se o směnečném dluhu dluhopis, obsahující vedlejší závazky, směnečnému závazku cizí, přemění se směnečný dluh obnovou na dluh obecnoprávní.

Tím, že zastavenou nemovitost vydražil za peníz nepoměrně levný, nepozbude hypotekární věřitel proti osobnímu dlužníku nároku na zaplacení pohledávky do té míry, v jaké není kryta nejvyšším podáním.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1919, Rv I 214/19.)

Manželé B-ovi dlužili v rámci kauční hypoteky na jejich domě vázanou C-ovi dle směnky ze dne 4. ledna 1908, 2.100 K splatných dne 15. března 1908. Před uplynutím této lhůty došlo mezi C-em a manželky B-ovými k ujednání, o němž sepsán dluhopis ze dne 13. března 1908. V listině této uznali manželé B-ovi směnečnou pohledávku 2.100 K za pravou a zavázali se jí rukou společnou a nerozdílnou ode dne 16. března 1908 6 proc. zúčiniti a po půlroční oběma stranám volně výpovědi zaplatiti, davše zároveň svolení, by na základě této listiny a současně předloženého prvopisu směnky bylo v rámci kauční hypoteky vloženo zástavní právo pro zmíněnou pohledávku s přísl. Z této pohledávky postoupil C postupně listinou ze dne 28. března 1918, 2.000 K s přísl. spořitelni a záložní pokladně A, jež ji dopisem ze dne 7. ledna 1918 manželům B-ovým půlročně vypověděla, a když včas nezaplatili, proti nim zažalovala. Žalovaní manželé B-ovi uplatňovali proti žalobě předně námitku promlčení, ježto prý žalovaná pohledávka je ve skutečnosti pohledávkou směnečnou. Dále namítali, že vymáhání pohledávky přiči se prý dobrým mravům, jelikož žalobkyně vydražila zastavený dům dle příklepu okresního soudu v Ústí n. L. ze dne 24. června 1914 za 20.000 K, kdežto dům ten má dle odhadního protokolu ze dne 8. dubna 1918 cenu 33.300 K, takže žalobkyně, byť i svého času při rozvrhu nejvyššího podání vyšla se svou pohledávkou vůbec na prázdno, není zkrácena, nýbrž naopak obohacena. — První soud (krajský soud v Litoměřicích) i odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) uznal právem ve smyslu žaloby, tento zejména z těchto důvodů: Byl i v listině ze dne 13. března 1918 nebylo výslovně vytknuto, že C ponechává žalovaným směnečný obnos jako zápůjčku, vyplývá přece z ujednání, dle něhož žalovaní uznávají, že C-ovi ze směnky dluhují 2.100 K a se zavazují, platiti úroky a úroky z prodlení, dle něhož byla dále smluvena vzájemná výpověď pohledávky, že se jednalo o ponechání směnečného dluhu jakožto dluhu ze zápůjčky, zvláště když zmíněná listina jest svým obsahem listinou o zápůjčku, je označena jako dlužní list a dáno v ní svolení ku vkladu zástavního práva pro řečenou pohledávku na domě žalovaných, což přiči se povaze směnky. Z toho jde, že úmluvou stran proměněn byl původní právní důvod směnky v obecnoprávní titul zápůjčky, že tudíž uzavřena byla smlouva o obnovu ve smyslu §§ 1376 a 1377 obč. zák., důsledkem čehož není zažalovaná pohledávka pohledávkou směnečnou a tudíž nemůže býti o promlčení řeči. V druhé řadě vznesená námitka je rovněž bezdůvodná. Dle §u 464 obč. zák. jest osobní dlužník v případě, že dluh nedejde úhrady ze zástavy, povinen, to, co schází, nahraditi, aniž by tento závazek byl závislým na nějaké jiné podmínce, zejména na tom, zda hypotekární věřitel není snad jako vydražitel hypoteky kryt cenou, již docílil při dalším prodeji nemovitosti. Ostatně nekryje se odhadní cena nemovitosti vždy s její hodnotou prodejní, poněvadž, jak zkušenost učí, velmi často se stává, že nemovitost za soudně vyšetřenou odhadní cenu

nelze vůbec prodati. Třebaže nakrásně vydražitel prodal vydraženou nemovitost za cenu vyšší, není tato ještě ziskem, poněvadž od ceny dlužno odpočítati různé s vydražením spojené náklady, dále náklady vzešlé ze správy a obhospodařování, jakož i námahu při tom vynaloženou. O obohacení bylo by lze vůbec mluvit jen tehda, kdyby nemovitost při zahájení sporu osobnímu dlužníkovi byla již prodána a hypotekární pohledávka kupní cenou kryta. V případě však, o který tuto jde, kde k prodeji ještě nedošlo, není zatím jisto, vylpne-li pro žalobkyni z prodeje vůbec nějaký zisk, pročež závěry žalovanými v ohledu tomto činěné jsou při nejmenším předčasnými.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Důvody:

Dovolací důvod č. 4 §u 503 c. ř. s. čerpá se ze zamítnutí obou námitek stěžovatelů také odvolacím soudem vysloveného. Než neprávem. Ke správným a přesvědčivým důvodům v odpor braného rozsudku lze tímto poukázati a ještě jen toto dodati: Promlčením by bylo sporné pohledávání jen tenkrát, kdyby zde vskutku šlo o pohledávku směnečnou. Takovou ale pohledávání zažalované není, poněvadž dle zjevného úmyslu stran a dle znění dluhopisu proměněn byl požadavek směnečný v obecnoprávní; že v dlužném úpisu mluví se o směnce, jest pochopitelné. Tím mělo býti jen naznačeno, že pohledávání upsané má svůj původ ve směnce. Tím jen kontinuita měla býti vyznačena. Veškeré závazky do úpisu vložené jako: zúročení, výpověď, svolení ku knihovnímu zajištění atd. odporují povaze čistého směnečného závazku (čl. 4., 7., 96. a 98 směn. ř.). Zde tedy předpisy č. 77, 78 směn. řádu nade vši pochybnost neplatí. V dalším jest jisto, že žalující strana při rozpočtu tržové ceny za nemovitost žalovaným exekučně prodanou vyšla na prázdno. Ať již koupila nemovitost za cenu jakoukoliv — v tom směru není ani cena odhadní ani nejvyšší podání pro náš případ směřodatným — neztratila dle § 464 obč. zák. práva, požadovati na dlužnicích, a takovými žalovaní byli a zůstali, práva, domáhati se na nich zaplacení nejvyšším podáním nekryté pohledávky. Že právě strana žalující omu nemovitost vydražila, jest věcí pro tento případ vedlejší, nerozhodnou; to jest nahodilost, která nejeví žádných účinků právních na existenci a splatnost sporné pohledávky. Pročež jest veškeré dovozování, že strana žalující, levně nemovitost vydraživši, jest obohacena věcí marnou, nemající v zákoně žádného podkladu. — Vždyť není žádného zákonného předpisu, který by takového vydražitele, který výhodně věc vydražil, zbavoval práva požadovati na osobně povinně zaplacení nejvyšším podáním nekrytého dluhu. To rozhoduje. Žalovaným nemůže pomoci proti ani použití §u 914 obč. zák., poněvadž zákon dopouští výslovně vymáhání sporné a při nucené dražbě na prázdno vyšlé pohledávky. Odvolací soud posoudil proto spornou věc zcela správně a nedopustil se také ani poklesku v tom směru, že se nepustil do zjišťování okolností, zdali a jak dalece strana žalující nemovitost žalovaných výhodně vydražila, zdali touto výhodnou koupí nabyla více, než činí její na prázdno vyšlá pohledávka a zdali jest tím obohacena. Pominutí dotyčných návrhů důkazních, zcela nerozhodných (§ 275 a 463 c. ř. s.), nezakládá proto také dovolacího důvodu č. 2 §u 503 c. ř. s., takže v každém směru bezdůvodně dovolání slušelo zamítnouti.

Čís. 158.

Zákazu zcizení a zavazení, zaknihovaného před počítím působnosti § 364 c) obč. zák., tento předpis se netýká, Zaknihován-li takovýto zákaz tím, že jeho překročení má v zápětí ztrátu práva, působí i vůči osobám třetím, zejména i vůči věřitelům oprávněného.

Přísluší-li právo na opětovné dávky pod výminkou rozvazovací, nepozbývá se splněním výminky práva na zadrželé dávky, jež staly se dospělými před splněním výminky.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1919, Rv I 216/19.)

Dle poslední vůle Antonína B. st. ze dne 20. května 1901 vloženo dne 1. října 1901 pro jeho synovce Antonína B. ml. poživací právo k zůstaviteli domu v Praze. Dle téže poslední vůle byl Antonín B. ml. povinen, by, dokud bude poživatelem domu, platil svému bratru Emanuelu B, druhému to zůstavitelovu synovi, důchod ročních 2400 K v měsíčních, předem splatných lhůtách po 200 K. Pro tento doživotní důchod vloženo téhož dne 1. října 1901 na domě právo zástavní a ve smyslu poslední vůle poznamenáno, že důchod nesmí ani soukromě, ani exekučně býti zadlužen, ani osobám třetím postoupen za následků zastavení jeho výplaty. V lednu 1917 povolena vymáhajícímu věřiteli A-ovi proti Emanuelu B-ovi exekuce zabavením řečeného důchodu a jeho příkázáním k vybrání. Podlužník Antonín B ml. odepřel platiti vymáhajícímu věřiteli, odvolává se ku knihovní poznámce zákazu zcizení a zavazení. I podal vymáhající věřitel A na podlužníka Antonína B ml. žalobu, domáhaje se zaplacení jednak zadrželých lhůt, jež dospěly k placení do dne povolení exekuce, jednak lhůt, jež dospěly k placení ode dne povolení exekuce až do vynesení rozsudku prvé stolice. Procesní soud prvé stolice (zemský soud v Praze) žalobu zamítl, a to z těchto úvah: Rozhodnutí tohoto sporu závisí na zodpovědění otázky, zda žalobce jakožto osoba třetí vázán jest, lépe řečeno, zda též proti němu působí zákaz dobrovolného i exekučního zabavení důchodu, stanovený v posledním pořízení Antonína B st. a knihovně vyznačený při zástavním právu za důchod Emanuela B. ročních 2400 K. Soud došel k přesvědčení, že nejen proti Antonínu B. ml. jakožto poživateli (fiduciářovi) tohoto domu, nýbrž i proti žalobci, jemuž byl řečený důchod cestou exekuce právoplatně k vybrání příkázán, zákaz ten působí a zejména, že vedení exekuce proti Emanuelu B-ovi na jeho zmíněný důchod mělo v zápětí zánik důchodu toho. Vždyť zůstavitel Emanuelu B odkázal řečený důchod s výslovným příkazem resp. zákazem, že nesmí exekučně býti zadlužen a to za následků zastavení výplaty a odkaz ten jest dle povahy své dán pod výminkou rozvazovací, takže, když výminka exekučním zabavením nastala, přestal nárok na vybírání důchodu a odkaz ztracen (§ 709 všeob. zák. obč.). Ztráta nároku nestihá však jen toho, komu důchod byl zanechán, nýbrž i vymáhajícího věřitele, jenž vybírá jej smí jen potud, pokud po právu stává (§ 308 ex. ř.). Při tom dovolávati se nelze ustanovení §u 364 c) obč. zák., ježto toto ustanovení nemá platnosti zpětné, jak výslovně jest zdůrazněno se zřetelem na § 5 obč. zák. ve zprávě justiční komise k III. novele k obč. zák. str. 44. Odvolací

s o u d rozsudek první stolice potvrdil. D ů v o d y: Otázka po právních účincích zákazů zadlužení (a zcizení), které se zakládají na smlouvě nebo na posledním pořízení a v pozemkové knize jsou zapsány, byla před vydáním předpisu nového §u 364 c) obč. zák. (III. nov. § 13) spornou. Praxe soudů a s ní část literatury (tak zejména Exner Hypothekenrecht str. 161, 456) přiklání se k náhledu, že každý takovýto zákaz, týká-li se nemovitosti nebo práva knihovního a je-li dosti přesně v pozemkové knize poznamenán, má účinek absolutní, t. j., že víže nejen osobu zákazem stíženou, nýbrž působí také proti osobám třetím. Jen ta výjimka byla pravidelně připouštěna, že takovýto zákazem, byť i v pozemkové knize poznamenaným, nemůže býti bráněno věřitelům, by nevedli exekuci na nemovitost nebo knihovní právo, jichž zákaz se týká. V tom směru poukázováno obyčejně k tomu, že, vyjmajíc případy v zákoně výslovně stanovené, žádný majetek dlužníkův, pokud jest v obchodu, nemůže býti odňat přístupu věřitelů, že tedy zákaz zadlužení (nebo zcizení) omezuje sice dispoziční volnost oprávněnce a činí proto smlouvy, jím proti zákazu uzavírané bezúčinnými, ale nedotýká se oprávnění věřitelů, žádati uspokojení z nemovitosti nebo knihovního práva, když tito neodvozuji svých nároků z jednáni dlužníkoví zapovězených a tudíž neplatných, nýbrž z titulů jiných. Než plná platnost přiznávána této zásadě jen tehdy, šlo-li o pouhý zákaz bez připojení výminky rozvazovací. Poznamenaná-li však v pozemkové knize výslovně, že jednáni proti zákazu má pro oprávněnce v zápětí ztrátu práva takto omezeného, uznáváno vzhledem k pravidlu §u 468 obč. zák., že zákaz knihovně poznamenaný jeví účinek i proti věřitelům exekucí nastupujícím. Zásady takto naznačené doznaly ovšem podstatné změny ustanovením §u 364 c) obč. zák. (III. novely §u 13), z něhož vyplývá, že smluvený nebo v posledním pořízení daný zákaz zcizení nebo zadlužení věci nebo věcného práva zavazuje sice prvního vlastníka (a pouze toho), že však proti osobám třetím působí jen tehdy, byl-li dán mezi manžely, rodiči a dětmi, zvolenci nebo opatrovanci nebo jejich manžely a byl-li zapsán ve veřejné knize. Nelze sdílet mínění žalovaného, že dle dotčeného článku zákona zákaz učiněný osobami jinými, než právě jmenovanými, jest platným i v tom případě, když není v pozemkové knize zapsán. Takovýto výklad přiči se vzniku §u 364 c) obč. zák. Když byla třetí dílčí novela k obecnému zákoníku občanskému vydána císařským nařízením ze dne 19. března 1916, č. 69 ř. z., ministerstvo spravedlnosti ve svých vysvětlivkách v č. VI. věstníku z roku 1916 na stránce 107 výslovně podotklo, že císařské nařízení obsahuje celkem veškerá ustanovení novely dříve již chystaná dle usnesení panské sněmovny a že lze tudíž k jeho odůvodnění a výkladu poukázati na materialie novely, jmenovitě na zprávu právnické komise panské sněmovny (č. 78 příloh k těsnopisným protokolům panské sněmovny XXI. sese 1912). Z těchto materialí a z dotčené zprávy však vysvítá, že v §u 69 návrhu právnické komise panské sněmovny, jenž odpovídá jinak úplně §u 13 třetí dílčí novely (§ 364 c) obč. zák.) výslovně bylo stanoveno, že zákaz tam uvedený působí proti třetím osobám, jen když byl dán mezi osobami tamže jmenovanými a zapsán ve veřejné knize. V nynějším doslovu §u 364 c) obč. zák. slovo jen ovšem nepřichází, ježto však ve výše vzpoměných vysvětlivkách ministerstvu spravedlnosti nebylo nic uvedeno, co by nutkalo k závěru, že tím § 69 návrhu právnické komise panské

sněmovny zásadně měl býti pozměněn, nutno míti za to, že tu jde toliko o zjednodušené znění zákona neb o pouhou změnu redakční. Se strany druhé však nelze ani přidati se k náhledu odvolatelova, že dlužno § 364 c) obč. zák. užiti na případ, o který v tomto sporu jde. Vstoupil § 13 třetí dílčí novely (§ 364 c) obč. zák.) v platnost dnem 1. ledna 1917, tedy po knihovním zápisu záповědi a dle §u 5 obč. zák. nepůsobí zpět na právní poměr touto poznámkou založený. Že tomu tak, vyplývá nade vší pochybu z dotčené již přílohy č. 78 k těsnopisným protokolům panské sněmovny, z které jest vidno, že § 54 vládní předlohy, v němž to výslovně bylo stanoveno, jako samozřejmý byl vyloučen (str. 44). Nerozhoduje tudíž, že exekuce na důchod Emanuela B. povolena byla 1. ledna 1917, nýbrž že knihovní poznámka zákazu stala se před tímto dnem. Vzhledem k tomu dlužno při posuzování právních účinků tohoto zákazu vycházeti ze zásad, jež v úvodu těchto rozhodovacích důvodů byly vyloženy a jež soud odvolací přijímá za své, nemaje příčiny, by od nich se odchýloval. Tu pak po stránce skutkové není sporu, že při doživotním ročním důchodu 2400 K pro Emanuela B. právem zástavním zajištěném v příslušné knihovní vložce výslovně jest poznamenáno, že důchod nesmí ani soukromě, ani exekučně býti zadlužen ani osobám třetím postoupen pod následkem zastavení jeho výplaty. Tím bylo právo Emanuela B. na roční důchod učiněno závislým na výmince rozvazovací a výminka ta byla jasně a přesně v pozemkové knize vyznačena. Dle zásady publicity musíť tedy každý věděti, že, povede-li exekuci na důchod Emanuela B., nastane ztráta nároku dlužníkovy na vyplácení důchodu a odpadne předmět zamýšlené exekuce. Jak výše bylo vyloženo, zanikl okamžikem, kdy povolena byla exekuce na důchod Emanuela B., nárok tohoto na vyplácení důchodu, Emanuel B. pozbyl tedy také právo na vyplácení lhůt sice splatných, ale dosud nevyplacených a zároveň žalovaný Antonín B. ml. sproštěn byl vůbec povinnosti, vyplatiti něco Emanuelu B-ovi. Nezáleží tedy na tom, zda a které lhůty důchodové byly tenkrát splatny, aniž lze za správné uznati tvrzení odvolatelova, že mu měl na každý způsob býti přiznán nárok na důchodové lhůty při povolení exekuce splatné, ale zadrželé.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek druhé stolice a vrátil spor odvolacímu soudu k novému projednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Dovolatel především hájí náhled, že na tento případ sluší již užiti předpisu § 364 c) obč. zák. (§ 13 třetí novely k obč. zák.), poněvadž zde exekuce povolena byla po 1. lednu 1917, tudíž již za platnosti shora uvedeného ustanovení. Názor ten jest zřejmě mylným, poněvadž přec nerozhoduje okamžik (čas) vedené exekuce, nýbrž jediné doba vzniku vztahné knihovního zajištění zákazu zcizení a zavazeni. Doba vkladu práv osob třetích jest vedlejší. V tomto směru dlužno ještě odkázati na správné důvody potíraného rozsudku. Neplatí-li zde nový předpis § 364 c) obč. zák., pak ovšem není třeba uvažovati, zdali jsou zde podmínky jeho platnosti a působnosti. Za předpisů starších i knihovně vložený zákaz zcizení a zavazeni vůči třetím osobám zásadně neplatil, nepřiznat mu ráz

věcný. Než v našem případě jest věc jinaká. Zde zůstavitel opatřil své ustanovení o důchodu a o zákazu jeho zcizení, zavazení a postoupení výminkou rozvazovací, k čemuž byl úplně oprávněn, a tím nabývá vzpomenu-
nutý zákaz jiného rázu. Jakmile ona výminka nastala — a to se zde stalo — právo k důchodu pro oprávněného pominulo a to výslovným a dle zákona dovoleným ustanovením pořizujícího (§§ 696, 699, 709 obč. zák.). Výminka ta byla a jest z knihy pozemkové zřejma a účinkuje tudíž proti každému i proti věřiteli. Jen v jediném bodu sluší dovolání přiznati oprávněnost, pokud se týče vedení exekuce na již splatné důchodové lhůty (částky). Odvolací soud i ohledně těch uznává, že následkem vedení exekuce propadly a že tedy dlužník Emanuel B. na ně práva nemá. K tomu nelze přisvědčiti. Rozvazovací výminka nastala teprve vedením exekuce, tedy, když jde o právo věcné, o pohledávku knihovní, v době, kdy poddlužníka došel zákaz platební (§§ 320, 294 ex ř.). V tu dobu důchod zaniknul. Nezaniknuly však do této doby již splatné lhůty důchodové. Na ty k důchodu oprávněný nabyt nároku, ty staly se již jeho jměním, ty mohl od majitele zatížené reality požadovati i žalobou vymáhati. Že by zákaz zadlužení působil také zpět, z ničeho nevyplývá, naopak dle smyslu ustanovení pořizujícího a dle přirozených zásad vykládacích za to sluší pokládati, že újma z vedení exekuce vzniklá má působiti teprve od doby vedení exekuce, tedy pro čas budoucí (§§ 614, 655, 914, 915 a 6 obč. zák.). Má tudíž žalobce právo, požadovati na poddlužníku do vedení exekuce již splatné částky důchodové a jest v tomto směru rozsudek soudu odvolacího stížen dovolacím důvodem č. 4 §u 593 c. ř. s. V tomto směru a s tímto obmezením bylo dovolání vyhověno a, poněvadž v rozsudech nižších soudů nejsou tyto splatné důchodové lhůty přesně a spolehlivě zjištěny, nezbyvalo než po rozumu § 510 c. ř. s. rozsudek v odpor bráný zrušiti a vysloviti, jak shora uvedeno jest.

Čís. 159.

Nešetření předpisů poplatkových nemá vlivu na platnost právního jednání.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1919, Rv II 126/19.)

Dle obsahu písemné kupní smlouvy prodala žalobkyně žalované nemovitosti za 40.000 K, jež zaplacený byly částkou 12.000 K před podpisem smlouvy, zbytkem vtěleny na nemovitostech a spláceny býti měly v ročních lhůtách; žalobkyně tvrdí ve své žalobě, že kupní cena naodpovídá skutečnému dohodnutí, ježto byla smluvna na 42.000 K a částka 30.000 K měla býti splatna ve lhůtách a vtělena na prodaných nemovitostech. Několik dní před sepsáním tržové smlouvy požádali jí prý žalovaní, by si dala knihovně zajistiti pouze 28.000 K, 2.000 K prý splatí co nejdříve, takže by bylo knihovní zajištění u tohoto zbytku bezúčelné. Žalobkyně prý této žádosti vyhověla nevědouc, že žalovaným šlo o snížení poplatků převodních, poněvadž podle zák. ze dne 18. června 1901, č. 78 ř. z. obnáší převodní poplatek při kupní ceně nemovitosti do 40.000 korun pouze 3½ proc. a při kupní ceně přes 40.000 K 4 proc. kupní ceny. Jelikož jí žalovaní na ony 2.000 K splatili dosud pouze 500 K, domáhá se

na nich zaplacení částky 1500 K. — Soud první stolice (krajský soud v Novém Jičíně) vyhověl žalobnímu podání, vzav za prokázáno, že tržová cena skutečně byla smluvna na 42.000 K, že bylo ujednáno, že částka 2.000 K bude zaplacená co nejdříve, nejdéle do roka, že však na ní spláceno bylo pouze 500 K, takže nárok žalobní na zbytek 1.500 K jest ospravedlněný. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Brně) potvrdil rozsudek prvního soudu z těchto důvodů: Strana žalovaná potírá rozsudek prvního soudce v první řadě proto, že soudce opomenul prohlásiti smlouvu kupní mezi spornými stranami uzavřenou za neplatnou podle § 879 obč. zák. a že z toho důvodu žalobu zamítl. Při tom však přehlíží žalovaná strana, že nešetření předpisů poplatkových na platnost právního jednání vlivu nemá a že v zákoně o poplatcích ze dne 9. února 1850 č. 50 ř. z. podobného předpisu (až na § 86, který se však jen týče písemných závazků) není; ovšem ale nastávají následky trestní dle § 84 č. 2 poplatk. zákona.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Důvody:

Žalovaní shledávají nesprávné posouzení po stránce právní v tom, že ujednání mající za účel, by fiskus byl na poplatcích zkrácen, jest závazné. Než věc byla odvolacím soudem správně posouzena. Neboť k tvrzení žalovaných, že každá úmluva, při které nedbáno ustanovení poplatkového zákona, odporuje dobrým mravům a jest dle § 879 obč. zák. neplatnou, nelze přisvědčiti. Nešetření předpisů poplatkových na platnost právního jednání vlivu nemá. Všeobecná ustanovení § 879 obč. zák. nevztahují se vůbec na případy přestupku poplatkového zákona, protože případy ty jsou zvláštními ustanoveními zákona o poplatcích upraveny. V § 84 zák. o poplatcích ze dne 9. února 1850 č. 50 ř. z. se výslovně ustanovuje, že udání nižší ceny v listině, která jest podkladem pro vyměření poplatku, dlužno stihati dle norem poplatkového zákona, aniž by bylo vysloveno, že smlouvy takové jsou neplatné; extensivní výklad § 86 poplat. zák. jest vzhledem k výjimečnosti tohoto ustanovení nepřipustný.

Čís. 160.

Právo předkupní, náležející jednomu ze spoluvlastníků, brání domáhati se zrušení spoluvlastnictví veřejnou soudní dražbou.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1919, Rv II 129/19.)

Žalující manželé jsou vlastníky jedné, žalovaná vlastníci druhé nedělené polovice domu. Na domě tom zapsáno jest vzájemné právo předkupní, jež má dle srovnalého výkladu stran ten smysl, že, když jedna strana prodati neb postoupiti chce svou polovici, tuto musí předem nabídnouti ku koupi druhé straně a, pakli tato by tuto polovici nechtěla převzít, že má prodávající, pokud se týče postupující strana právo, svou polovici zciziti i třetí osobě. Žalobci žalovali druhou spoluvlastnici na zrušení spoluvlastnictví prodejem ve veřejné soudní dražbě, poněvadž se cítí chováni se žalované v užívání domu omezení a obtíženi a žalovaná nechce na nutné opravy a novostavby v domě přispívati. — Soud první

stolice (krajský soud ve Znojmě) vyhovět žalobnímu žádání. **Důvody:** Žalovaná odporuje žalobnímu nároku jen ze dvou právních důvodů, jednak proto, že prý důsledkem práva předkupního oběma stranám navzájem příslušejícího tato žaloba jest nepřipustna, při nejmenším pak předčasna, jelikož žalobci svou ideální polovici domu žalované ku koupí nenabídli, jak jest to podle smlouvy prý jejich povinností, a žalobci by teprve, kdyby žalovaná odmítla své předkupní právo vykonávati, snad mohli žádati o zrušení spoluvlastnictví cestou prodeje ve veřejné dražbě, jednak — a tento důvod uplatňoval zástupce žalované teprve při ústním jednání — že dle znění postupní smlouvy strany prý vůbec jsou omezeny v právu, zciziti své ideální podíly k řečené usedlosti bez svolení druhé strany a že tedy také žádná z nich žádati nemůže za zrušení spoluvlastnictví soudním prodejem. Než dotyčné ustanovení postupní smlouvy nevedí nikterak žalobnímu nároku. Neboť nemůže býti dle svého znění jinak vykládán, než tak, že, když jedna strana svou polovici prodati aneb postoupiti chce, tuto předem druhé straně ku koupí nabídnouti musí, což jiného neznamená, než právo předkupní v druhém dílu zmíněného odstavce imenované, nedá se ale nikterak první díl tohoto odstavce ze souvislosti vytrhnutí a jemu rozuměti tak, že by strany byly omezeny ve svém právu nakládati se svou polovicí tak daleko, že by vůbec, pokud jsou snad živý, aneb aspoň pokud smlouva zůstane nezměněnou, přinuceny byly, za všech okolností, i kdyby to bylo nemožným anebo nesnesitelným, společnost s druhou stranou udržeti a trpěti, nechce-li této druhé polovice nabýti anebo ku zcizení třetí osobě svoliti. Taková smlouva přičila by se jako nemravná také § 879 obč. zák., nehledíc ani k tomu, že by, kdyby mělo dotyčné ustanovení postupní smlouvy skutečně ten smysl, jak to žalovaná tvrdí, výhrada práva předkupního by vůbec neměla žádného smyslu. Než i druhá námitka, kterou žalovaná dovozuje z okolnosti, že žalobci svou ideální polovici domu žalované ku koupí nenabídli, není po právu. Jak bylo zjištěno, jest fyzické rozdělení řečené nemovitosti nemožným a musilo by se tedy exekuční provedení žalobního nároku státi na základě § 352 ex. ř. soudní dražbou dle ustanovení §§ 272 až 280 cis. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. Dle § 1076 obč. zák. nemá právo předkupní knihovně poznamenané jiného účinku, než že oprávněný musí býti jmenovitě ku dražbě předvolán. Ustanovení § 1076 obč. zák. platí však také pro dražby, které se vedle § 272 a 280 cit. cis. pat. provéstí mají. — Ustanovení § 1075 občanského zákona tu místa nemá a proto také žalovaná svou námitku o to, že jí od žalobců jejich polovice ku koupí nabídnuta nebyla, opíráti nemůže. — Bylo tedy dle shora uvedeného a, jelikož také s hlediska § 830 obč. zák. proti přípustnosti žalobního nároku žádné překážky není, žalobě vyhověti. — **O d v o l a c í s o u d** (vrchní zemský soud v Brně) potvrdil rozsudek prvního soudu z těchto důvodů: Poněvadž žádná ze sporných stran, tedy jmenovitě také žalující strana, nezamýšlí své ideální polovice k domu nějaké třetí osobě prodati nebo odstoupiti nebo jen toto své spoluvlastnictví soudní dražbou zciziti, není zde předpokladu, přihlížeti toho času ku vzájemnému právu předkupnímu, na kterémž se obě nyní sporné strany v odstupní smlouvě dohodly, a nejsou tudíž přirozeně žalobci povinni, nabídnouti svou vlastnickou polovici žalované ke koupí. V tomto sporu jde prostě o rozhodnutí otázky, zda žalobci jako spoluvlastníci zmíněného domu jsou

oprávněni žádati zrušení společenství a to, ježto obě strany označují fyzické rozdělení domu za nemožné, zrušení společenství soudní dražbou. K této otázce jest přísvědčiti, poněvadž každý spoluvlastník má podle § 830 obč. zák., jsou-li, jako zde, předpoklady § 843, bezpodmínečné právo, žádati za dražbu, a poněvadž toto právo žalobcům ani smlouvou nebylo odňato. Právo předkupní, na kterém se sporné strany ve zmíněné smlouvě pro případ zamýšleného dobrovolného prodeje neb odstoupení jedné polovice zmíněného domu dohodly a které přísluší oběma stranám, každé ohledně ideální polovice odpůrcovy, není tedy naprosto v žádné spojitosti se žalobní pobou žalující strany a není v nejmenším na ujmu právu obou sporných stran, žádati za zrušení společenství soudní dražbou. Uvažovati o tom, jak žalovaná, bude-li to svého času vůbec chtíti, bude moci své právo předkupní knihovně vtělené vykonati, ježto určitá cena pro předkup nebyla smluvěna, bude lze ve smyslu §§ 1076 a 1075 obč. zák. teprve při provádění dražby podle §§ 272 až 280 nesp. řiz. Toho času a v tomto sporu není k tomu žádného důvodu.

Nejvyšší soud vyhověl z části dovolání žalované a zamítl žalobu pro tentokráte.

D ů v o d y :

Žalobci a žalovaná jsou spoluvlastníky domu, o jehož prodej soudní dražbou jde. Dle § 830 obč. zák. může ovšem každý spoluvlastník společné věci z pravidla žádati za zrušení společenství; toto jeho právo může však býti časově obmezeno a sice buď z nařízení třetí osoby aneb z vůle stran smluvních. Pouze závazek ku společenství majetku na věčné časy jest dle § 832 obč. zák. nepřipustný. V tomto případě uzavřely obě strany ohledně zrušení společenství smlouvu, která má dle právě vůle stran ten smysl, že, když chce jedna strana prodati neb postoupiti svou polovici domu, musí tuto předem nabídnouti ke koupí straně druhé a, pakli by tato této polovice nechtěla převzít, že má prodávající, pokud se týče postupující strana právo, svou polovici zciziti i osobě třetí. Z této smlouvy jest zřejmo, že smluvní strany obmezily jednostranný prodej aneb postup spoluvlastnictví k uvedené nemovitosti na osoby třetí a připustily ho jen za smluvené podmínky, že předem bude polovice nabídnuta straně druhé a že teprve, nepřijme-li tato nabídky, může polovice ta býti zcizena osobě třetí. Takováto úmluva jest přípustna a závazna, nepřípouští prodej spoluvlastnictví strany druhé, dokavad uvedená nabídka učiněna a odmítnuta nebyla, platí pro všechny případy a tudíž i pro případ zrušení spoluvlastnictví veřejnou dražbou. Názor soudu odvolacího, že každý spoluvlastník má podle § 830 obč. zák. bezpodmínečné právo žádati za dražbu a proto že také žalobci jsou k tomu oprávněni, jest tedy právně mylný. Žalobcům náleželo, by, když prodati chtěli svou polovici domu, tuto dle smlouvy předem nabídli ke koupí žalované. Teprvé, když by ona ji převzít nechtěla, mohli ji zciziti třetí osobě a i zrušení spoluvlastnictví se domáhati. Jelikož však žalobci svou polovici domu žalované ke koupí nenabídli, nemohlo býti jejich žalobě na zrušení spoluvlastnictví na ten čas vyhověno. Rozsudky první a druhé stolice prosbě žalobní vyhovující byly proto změněny a byla žaloba pro tentokráte zamítnuta.

Oceněn-li předmět sporu penízem do 100 K, platí předpisy bagatelního řízení i ve věcech nájemních.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1919, Rv II 141/19.)

Odvolací soud (krajský soud v Olomouci) změnil k odvolání žalované strany rozsudek prvního soudu (okresního soudu v Olomouci) a prohlásil výpověď z bytu vůči žalované straně za bezúčinnou.

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobkyně jako nepřipustné.

Důvody:

Dovolání jest nepřipustným, jelikož tu jde o věc bagatelní. (§ 502 odst. 2 c. ř. s.) Dle protokolu o ústním líčení byl předmět sporu oběma stranami souhlasně oceněn na 100 K. Hledíc k ustanovení § 448 a k předpisu §u 453 c. ř. s., dle jehož druhého odstavce v tom případě, byly-li omezením žalobní prosby u okresního soudu podané obnos nebo cena sporného předmětu sníženy na nebo pod hranici v §u 448 v. ř. s. uvedenou, dlužno spor od té doby projednat i rozhodnouti dle předpisů řízení bagatelního, jest se též při posouzení přípustnosti dovolání řídití těmito normami danými pro bagatelní řízení, a platí to také pro rozepří, o niž tuto jde. Na věci ničeho nemění okolnost, že tento spor je sporem nájemním, zahájeným k námitkám proti výpovědi z bytu; neboť jak historický vývoj, tak i zákon o civilním soudním řádě tomu nasvědčují, že užití předpisů bagatelního řízení v rozepřích nájemních a pachtovních vůbec není vyloučeno. V onom směru sluší poukázat na to, že byly sice v § 4 dřívějšího zákona o řízení bagatelním ze dne 27. dubna 1873 č. 66 ř. z. spory nájemní a pachtovní z bagatelního řízení vyloučeny, že však toto ustanovení nebylo pojato do nynějšího civilního řádu soudního (§ 448). Ve směru druhém padá na váhu, že udání resp. snížení ceny předmětu sporu žalobcem buď v žalobě neb i v pozdějším stadiu sporného řízení jest vedle § 448 a 453 c. ř. s. beze všeho přípustno i ve sporech nájemních a pachtovních, jež se zahajují žalobou, právě tak jako ve sporech o jiná práva vedených. Poněvadž pro spory o námitkách proti výpovědi platí též pravidla právní, nelze o tom pochybovat, že i v nich může předmět sporu býti oceněn; poněvadž pak dále, byl-li předmět sporu oceněn na nebo pod 100 K, nastal případ §u 448 resp. 453 c. ř. s., a pro věci bagatelní platí předpisy §u 449 až 453 c. ř. s., sluší míti za to, že také ve sporech o námitkách proti výpovědi jest užití kromě zvláštních ustanovení o řízení nájemním též ustanovení o řízení bagatelním, zvláště když jedna nevylučují druhých a mohou obstáti vedle sebe. Tak zajisté nevylučuje ustanovení § 575 c. ř. s. o zkrácených lhůtách v řízení nájemním předpis § 502 odst. 2 c. ř. s., že ve věcech bagatelních není dopuštěn další pořad opravných prostředků proti rozhodnutí soudu odvolacího. Je-li tomu tak, pak není dovolání podle § 502 odst. 2 c. ř. s. dopuštěno a bylo je ihned odmítnouti.

Narizení k ochraně nájemců mají moc zákona a lze jimi v mezích zmocnění zákona ze dne 24. června 1917 č. 307 ř. z. platné zákony změnit nebo doplnit.

Dříve uzavřených soudních smírů o vyklizení najatých místností § 7 a narizení ze dne 17. prosince 1918 č. 83 sb. z. a n. se nedotýká.

(Rozh. ze dne 2. května 1919, R I 164/19.)

Na základě soudního smíru ze dne 24. července 1918 žádal pronajímatel v únoru 1919 o nucené vyklizení z bytu. Soud první stolice (okresní soud v Čes. Brodě) návrh s poukazem k ustanovení § 7 a) narizení ze dne 17. prosince 1918 č. 83 sb. z. a n. zamítl. Rekursní soud (zemský soud v Praze) exekuci povolil, odůvodniv své rozhodnutí takto: Soud rekursní nesdílí náhledu soudu exekučního, že by se ustanovení § 7 a) narizení ze dne 17. prosince 1918 č. 83 sb. z. a n. vztahovalo též na soudní smíry. Ustanovením tím se nenařizuje prodloužení nájemních smluv na další dobu vůbec, nýbrž stanoví se pouze, že se dotyčné smlouvy považují za obnovené na další dobu, že se tedy předpokládá souhlas obou stran s prodloužením nájemní smlouvy, leč že by strany výslovně způsobem v § 7 a) cit. nari. uvedeným projevily svou vůli, že smlouvy na další dobu neobnovují. Předpoklad takový jest však při soudních smírrech ve věcech nájemních vyloučen, neboť pronajímatel již danou výpovědí projevili, že na zrušení nájemní smlouvy trvá, a nájemce uzavřením soudního smíru nejen se zrušením nájemní smlouvy projevili souhlas, nýbrž i případnému nucenému vyklizení bytu se podvolil. Proto také výslovně ustanovuje cit. § 7 a), že ustanovení to má místo pouze při smlouvách nájemních, které bez výpovědi zanikají, a nelze proto ustanovení toho užití též na nájemní smlouvy již vypovězené. Soudní smíry tvoří dle §u 1 č. 5 ex. ř., tedy ustanovení zákona, titul exekuční a nelze též proto výše citovaného narizení na smíry ty vztahovati a nemohlo to býti též v úmyslu narizení toho, poněvadž ustanovení zákona pouhým narizením ministerstva měniti nelze.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu nájemce nevyhověl.

Důvody:

Zákonem ze dne 24. července 1917 č. 307 ř. z. byla vláda zmocněna, by po čas mimořádných, válkou vyvolaných poměrů narizením opatřila, čeho třeba, by obyvatelstvu zabezpečeny byly potraviny a jiné potřeby. Narizení, vydaná vládou na základě tohoto zákonného zmocnění mají dle čl. 11 zákl. zákona o moci vládní a výkonné č. 145 ř. z. moc zákona a není proto použití jich na závalu, že se jimi na dobu mimořádných poměrů změní neb účinnosti zbavují předpisy zákonné. Tento právní stav nedoznal změny zřízením samostatného státu československého, ježto dle čl. 2. zákona ze dne 28. října 1918 č. 11 sb. z. a n. veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a narizení zůstaly prozatím v platnosti a shora řečené zákonné zmocnění vlády dosud odvoláno nebylo. Takovému na-

řízením s mocí zákona jest zejména i nařízení o ochraně nájemců ze 17. prosince 1918, č. 83 sb. z. a n., jež vydáno bylo s výslovným poukazem k zmocnění zákona ze dne 24. července 1917, č. 307 ř. z. a v mezích tohoto zmocnění. Poukazuje-li tudíž rekursní soud k tomu, že ustanovení § 1 č. 5 ex. ř. jakožto ustanovení zákonné pouhým nařízením ministerstva nebylo by lze změnit, jest toto stanovisko, jak shora doličeno, ovšem **pochybno**. Nicméně lze z ostatních důvodů rekursního soudu přidati se k jeho právnímu názoru, že § 7 a) nařízení o ochraně nájemců povolení **žádané** exekuce není nijak na závadu. Soudním smírem nabyli vymáhající věřitelé vykonatelného nároku na to, by najaté místnosti byly nájemci v ujednaný čas vyklizeny. Tohoto nabytého práva § 7 a) nařízení o ochraně nájemců, hledíc k zásadě § 5 obč. zák. se nedotklo, ježto v tom směru **zpětná účinnost** § 7 a) nařízení o ochraně nájemců v tomto nařízení ani není výslovně stanovena, aniž z něho lze ji dovoditi. Kdyby správným byl výklad, zastávaný stranou povinnou, byl by pronajimatel zcela bezmocný i v případě, že by mu v době mezi soudním smírem a ujednaným časem k vyklizení najatých místností vzešly důležité důvody ke zrušení nájmu. Neboť na požadavek pronajimatele o zrušení nájmu ze závažných důvodů slušelo by dle zmíněného již § 7a) použití obdobně předpisů o výpovědi nájmu, pronajimatelově soudní výpovědi bylo by však lze čeliti námitkou věci, soudním smírem již urovnané.

Čís. 163.

Za tím účelem, by prohlášená, ale pro formální poklesek neplatná písemní závěť byla po případě uchována v platnosti jako závěť ústní, nelze žádati za výslech svědků poslední vůle dle §u 65 nesp. říz.

(Rozh. ze dne 6. května 1919, Rv I 150/19.)

V pozůstalostním řízení po Juliáně T. prohlášena byla dle §u 61 nesp. říz. soukromá písemní závěť, již zůstavitelčina dcera Terezie B. povolána za universální dědičku. Ježto však se objevilo, že jedním ze svědků poslední vůle, podepsaných na písemní závěti, jest tchán universální dědičky, žádala tato, tvrdíc, že poslední vůle jest za všech okolností platnou alespoň jako soukromá ústní závěť, by dle § 65 nesp. říz. vyslechnuti byli druzí dva svědci, na listině podepsaní, jakož i další osoby, jež prý k poslednímu pořízení jako jeho svědci byly přivzaty. **Pozůstalostní soud** (okresní soud v Kadani) návrhu vyhověl, ježto pro osud majetku po smrti zůstavitele má jeho vůle býti po výtce rozhodnou a tudíž dlužno usilovati o to, aby písemná závěť alespoň jako závěť ústní byla zachována v platnosti. Rekursní soud (krajský soud v Mostě) k stížnosti zákonných dědiců návrh universální dědičky zamítl, uváživ toto: Dle § 123 nesp. říz. náleží pozůstalostnímu soudu pouze zkoumati, zda jest zde poslední vůle co do obsahu a zevní formy bezvadná. Zkoumati platnost poslední vůle není, jakž plyne z §§ 123 a 126 nesp. říz., věci soudu pozůstalostního, nýbrž, odporováno-li platnosti, věci soudu procesního. Terezie B. vyhradila si za projednávání pozůstalosti, že uplatňovati bude účinnost poslední vůle jakožto ústní) posled-

ního pořízení. Prohlášená písemní závěť neprozrazuje svým zevnějškem, že by zůstavitelka byla zamýšlela svou poslední vůli ústně projevití a že by tudíž listina byla pouhým záznamem poslední vůle po rozumu §u 585 obč. zák. Nutno proto dle §u 123 nesp. říz. naložiti s listinou jako s písemní závětí. Tvrdí-li oproti tomu povolaná universální dědička za odporu ostatních dědiců ze zákona, že zůstavitelka tímž projevem vůle, jenž zavdal podnět k vyhotovení listiny, zamýšlela zároveň zříditi ústní závěť před svědky, částečně jinými, než jak na listině jsou podepsáni, jedná se o spornou otázku skutkovou, kterou jen sporem lze rozřešiti, pročež výslech svědků, na listině podepsaných a dalších svědků poslední vůle byl by úkonem rozepří předběhajícím a tudíž dle §u 2 č. 5 a 7 nesp. říz. v pozůstalostním řízení přípustným není.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu universální dědičky nevyhověl.

Důvody:

Ustanovení §§ 61 a 65 cis. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. vycházející ze zřejmého předpokladu, že jedná se o projev poslední vůle zůstavitelovy nově na jevo vyšlý a dosud neprohlášený, nikoliv ale, jako v tomto případě, o poslední pořízení, prohlášené již jakožto písemné, které ale dědičky účastník, v jehož prospěch zní, pro nějakou vadu jsoucí na závadu jeho platnosti jakožto posledního pořízení písemného eventuálně jakožto ústní uplatňovati chce. Není pochybnosti o tom, že zůstavitel má možnost učiniti za přivzetí týchž neb jiných svědků pořízení písemní i ústní a že pak oboje dle předpisů §§ 61 a 65 cit. cis. pat. prohlásiti jest, to ale předpokládá, by se jednalo o dva samostatné projevy poslední vůle. V daném případě nebylo vůbec tvrzeno, že by zůstavitelka byla učinila poslední pořízení dvoje, písemní a ústní a netvrdila tak ani testamentární dědička Terezie B., která při projednání pozůstalosti toliko prohlásila, že vyhrazuje sobě uplatňovati právoplatnost písemného pořízení Juliány T. ze dne 27. října 1916 jakožto pořízení ústního, a při slyšení stran konaném dne 10. února 1919 prostřednictvím svého zástupce učinila návrh, by právě zmíněný písemný testament uznán byl platným jakožto ústní a by za tím účelem svědkové na dotyčné listině podepsaní a další svědek tehdy přítomný jakožto svědkové poslední vůle byli slyšeni. Těmito svými návrhy a prohlášeními postavila se Terezie B. přímo na stanovisko, že není tu poslední pořízení dosud neprohlášeného a není zde tudíž věcného podkladu k úřednímu jednání ve smyslu §u 65 cit. zák. Ostatně poukazuje se stěžovatelka na správné **vývody** soudu rekursního.

Čís. 164.

Na základě ujednání, jímž jedna strana prodává věc straně druhé nebo za týchž podmínek osobě třetí, jež jí do určitého času bude oznámena, může třetí v čas pojmenovaná osoba domáhati se na prodávateli splnění kupní smlouvy, aniž by na tom záleželo, jaký byl právní poměr mezi ní a tím, kdo s prodávatelem se dohodl.

(Rozh. ze dne 6. května 1919, R I 162/19.)

Žalobu A-ovu na manžele S. o dodržení kupní smlouvy o domě čp. 613 v Ž. prvá stolice (zemský soud v Praze) zamítla pro nedostatek aktivní legitimace, poněvadž ujednání ze dne 18. srpna 1918, o něž se žaloba opírá, učiněno bylo mezi žalovanými a Václavem V. a tento ani výslovně ani mlčky neprojevil, že ujednání to, jež jest úmluvou o budoucím uzavření kupní smlouvy, činí jako plnomocník žalobcův. Odvolací soud (vrchní zemský soud v Praze) k žalobcovu odvolání rozsudek prvé stolice zrušil a této nařídil, by, až zrušovací usnesení dojde moci práva, spor znovu projednala a rozsoudila. **Důvody:** Žalobou svou domáhá se A. uznání, že jsou žalovaní manželé S. povinni dodržeti smlouvu trhovou ze dne 18. srpna 1918 o domě čp. 613 v Ž. mezi nimi a Václavem V., co plnomocníkem žalobcovým, uzavřenou. Prvý soud, zabývaje se pouze námitkou nedostatku aktivní legitimace, dospěl k právnímu názoru, že žalobce k podání žaloby legitimován není, poněvadž tvrzenou smlouvu z 18. srpna 1918 neuzavřel Václav V. jako plnomocník žalobce, nýbrž jménem vlastním a proto ze smlouvy takové, když nenásledovala cesse, nemůže A. žádných práv proti manželům S. uplatňovati. Názoru tohoto odvolací soud nesdílí a pokládá v tom směru odvolací důvod nesprávného právního posouzení za opodstatněný. Jest sice pravda, že Václav V., ujednav se žalovanými koupil domu čp. 613 v Ž., nesdělil jim, že jest plnomocníkem žalobce a že za něho kupuje, však žalobci vejití v tuto smlouvu kupní vyhradil tím, že se žalovanými platně a závazně ujednal, že prodávají jemu, neb osobě jím do 15. září 1918 pojmenované, kteráž osoba do všech podmínek vstoupí a dům od manželů převezme. Manželé S. věděli tudíž předem, že prodávají dům svůj buď V. samému anebo za týchž podmínek osobě třetí, která nejdéle do 15. září 1918 bude jím od V. pojmenována a do smlouvy vstoupí. Žalovaní dobrovolně se k tomu zavázali a uplatňování nějakých námitek proti osobě za V. nastupující se vzdali. Překážek k uzavření smlouvy vyplývajících z osoby A-ovy není. Jelikož včas před 15. zářím 1918 V. žalovaným oznámil, že A. jest osobou, pro kterou dům jejich koupil, a také písemně A. sám včas se žalovaným představil, převzetí všech práv a povinností z koupě domu vyplývajících jim ohlásil a výslovně k splnění veškerých smluvních podmínek se zavázal, nemůže býti pochyby o tom, že A. vůči žalovaným ze smlouvy je legitimován. Že šlo o kupní smlouvu, nikoliv o pouhé ujednání o uzavření smlouvy kupní v budoucnosti (§ 936 obč. zák.), vyplývá z celkového znění smlouvy ze dne 18. srpna 1918 samé a měla-li by býti v tom směru přece nějaká pochybnost vzhledem na nedostí jasnou stylisací smlouvy v počátku jejím: »zavazuje se prodati« — jest pochybnost ta rozptýlena výslovným uznáním žalovaných, že dům svůj v základě uvedené smlouvy prostřednictvím V. prodal ovšem C-ovi nikoliv A-ovi (§ 914 všeob. obč. z.). Z řečeného vyplývá tudíž, že A. prostřednictvím V. a na základě výslovného svolení žalovaných ve smluvní poměr se žalovanými vešel a že tudíž k uplatňování svých práv vůči žalovaným legitimován jest. Nepravém proto, po náhledu soudu odvolacího zamítnul první soud žalobu již na základě domnělého nedostatku aktivní legitimace, věci hlavní se nedotknuv a tvrzení resp. námitek stran ve věci učiněných neprojednav. Jelikož po

té stránce zůstalo řízení kusé a neúplné (§ 496 odst. 3 c. ř. s.) bylo k odůvodněnému odvolání strany žalující v odpor vzatý rozsudek zrušiti a jak svrchu uvedeno s výhradou právomoci ve smyslu §u 479 c. ř. s. prvému soudu uložití.

Nejvyšší soud rekursu žalovaných na zrušovací usnesení nevyhověl.

Důvody:

Soud prvé stolice zjistil, že Václav V. uzavřel se žalovanými písemně smlouvu ze dne 18. srpna 1918, o jejímž obsahu není mezi stranami sporu. Soud odvolací převzal zjištění toto a zjistil dále, že Václav V. se žalovanými umluvil, že prodávají jemu neb osobě, jím do dne 15. září 1918 pojmenované, kteráž osoba vstoupí do všech podmínek a převezme dům od žalovaných, jakož i, že V. přede dnem 15. září 1918 oznámil žalovaným, že žalobce jest onou osobou, pro kterou dům jejich koupil, rovněž pak, že žalobce sám písemně žalovaným včas se představil, převzetí všech práv i povinností z koupě domu vyplývajících jim ohlásil a výslovně se zavázal ke splnění veškerých smluvních podmínek. Z toho následuje, že žalovaní jako prodávající uzavřeli o svém domě trhovou smlouvu dle §u 1053 obč. zák. a že kupujícím stal se žalobce dle téhož §u 1053 a § 861 obč. zák., ať do smlouvy trhové vstoupil na základě příkazu, daného Václavu V. (§ 1002 obč. zák.), nebo na základě V-ova jednání bez příkazu (§ 1035 obč. zák.), nebo jako postupník V-ův (§ 1392 obč. zák.), nebo dle § 881 obč. zák., jednajících o smlouvách ve prospěch osob třetích. Který z těchto případů skutečně zde byl, nelze pro nedostatek potřebných k tomu skutkových zjištění s určitostí říci, ale není toho také třeba. Žalobce založil svůj žalobní nárok na správném tvrzení, že Václav V. uzavřel dotyčnou trhovou smlouvu a že on, žalobce, potvrdil žalovaným, že prostřednictvím V. koupil dům ten od nich podle oné smlouvy. Když věc má se tak, není důležité, že Václav V. neuzavřel smlouvu trhovou s žalovanými výslovně jako zmocněnec žalobcův, čili, že při uzavření smlouvy té neurvedl, že ji uzavírá jménem žalobcovým a neprokázal plně moci žalobcovy ke koupi domu žalovaných, rovněž pak není důležité, zdali, jak žalovaní tvrdí, Václav V. před uzavřením smlouvy trhové ani nemluvil s žalobcem o domě žalovaných a teprve později tento dům jemu přenechal. Právním důvodem žaloby není totiž ani smlouva o zmocnění Václava V. žalobcem, ani postup práv, nabytých V-ou, žalobci, nýbrž smlouva trhová; žalobce jest oprávněn k žalobě z této smlouvy, poněvadž dle zjištěných okolností stal se kupujícím domu žalovaných manželů. Dle poslední věty §u 1017 obč. zák. ovšem tajná plná moc, udělená zmocnitelem zmocněnci, nemá vlivu na práva osoby třetí, avšak usnesení soudu odvolacího není v odporu s tímto zákonným ustanovením, neboť nevyvozuje práva žalobcova vůči žalovaným z tajné plné moci, V-ovi žalobcem snad dané, nýbrž ze závazných prohlášení, jež stala se mezi V-em i žalobcem na jedné a žalovanými na druhé straně. Tvrzení žalovaných v rekursu, že Václav V. předstíral jim, že kupuje dům pro Č., nemá opory ve zjištěných skutečnostech, pročež nelze vzíti na ně zřetele.

Čís. 165.

Obmezení dědice tak zvaným fideicommissum ejus, quod supererit nutno knihovně pozuamenati při nemovitostech, k nimž se vztahuje. Ohledně svršků, tímto obmezením zatížených, jistoty dáti netřeba.

(Rozh. ze dne 6. května 1919, R I 167/19.)

Zůstavitel A. učinil v poslední vůli svou manželku universální dědičkou a substituoval jí své sourozence v ten způsob, že má se jim dostat jen toho, co po smrti dědičky zde, z pozůstalého majetku ještě bude. Pozůstalost, k níž patřily jednak nemovitosti, jednak cenné papíry, byla pozůstalé vdově ve smyslu poslední vůle odevzdána. Zajištění substitutů nebylo na pozůstalostním soudě ani navrženo, ani tímto nařízeno. Proti odevzdací listině podali substituti rozklad, po případě rekurs, domáhajíce se toho, by substituce byla na pozůstalostních nemovitostech knihovně pozuamenána a dědičce uloženo, by ohledně poděděných cenných papírů poskytla sirotčí jistotu. Pozůstalostní soud (okresní soud v Teplicích) rozkladu nevyhověl. Rekursní soud (krajský soud v Litoměřicích) dal rekursu místa a rozhodl ve smyslu rekursního návrhu v podstatě z těchto důvodů: Stěžovatelé opomenuli sice navrhnouti za projednání pozůstalosti, by učiněna byla opatření, jichž se nyní domáhají. Ježto však pozůstalostní soud rozkladu nevyhověl, není závady, by toto jeho rozhodnutí bylo věcně prozkoumáno. Rekurs jest ospravedlněn. Jest arcí pravdou, že ustanovení § 158 nesp. ř. z. má na zřeteli ustanovení §u 613 obč. zák. a toto k danému případu se nevztahuje, poněvadž zde ponechává se dědičce, by se zděděným majetkem mezi živými volně nakládala. Nicméně nutno, hledíc k doslovu §u 158 nesp. ř. z. a k vykládacímu pravidlu § 6 obč. zák., onoho předpisu i zde použiti. Nelze také tvrditi, že zůstavitel, ponechav dědičce, by se zděděným majetkem mezi živými volně vládl, jí ohledně svršků dáti jistoty výslovně nebo mlčky prominul.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu dědičky ohledně knihovní poznámky nevyhověl, ve přičině cenných papírů však příkaz rekursního soudu zrušil.

Důvody:

Správně uvádí dovolací stížnost, že v přítomném případě jedná se o fideicommissum ejus, quod supererit, takže závazek substituční vztahuje se jen na to, co po smrti fiduciára, jenž v jednání mezi živými ohledně dědictví nemá býti nijak obmezen, z dědictví převzatého zbude. Nicméně i v takovém případě jest substitut zůstavitelem za dědice povolán a proto jest tu opravdová fideicommissární substituce, třeba se na ni ustanovení §u 613 obč. zák. nevztahovalo. Jelikož pak v §u 158 nesp. ř. z. substituce, pokud se dotýkájí nemovitostí, musí bezvýjemně na nemovitosti ty ve veřejných knihách býti zapsány, a zajištění toto ohledně nemovitostí ani zůstavitelem nemůže býti sleveno, takže z moci úřední na ně naléhati dlužno, tož správně rekursní soud nařídil,

že substituční závazek ovšem v objemu zůstavitelem určeném na nemovitostech zděděných při vkladu vlastnictví pro fiduciára v pozemkové knize zapsán býti má a ve smyslu tom též naříkané rozhodnutí pokud se týče odevzdací listinu doplnil. V tom směru jeví se tedy dovolací stížnost bezdůvodnou, aniž jest třeba, by obmezení substitučního závazku zvláště bylo ještě blíže objasňováno, poněvadž v odevzdací listině jest obsaženo a při zápisu do knih vedle §§ 5 a 12 knih. zák. poukaz na tuto listinu zajisté postačí. Naproti tomu nelze rekursnímu soudu přisvědčiti v tom, že zůstavitel v testamentu neslevil fiduciáru dáni jistoty ohledně pozůstalých svršků. Uznáno-li mezi stranami, totiž fiduciárem a substituty právoplatně, že zůstavitel nechtěl prvnějšího obmeziti ve vlastnickém právu, takže substituční závazek vztahovati se může jen na to, co po smrti fiduciára zbude, pak chtěl zůstavitel zajistiti substitutu zajisté jen posloupnost, neměl však v úmyslu zajistiti mu také pozůstalý majetek (dědictví). Neměl-li ale zůstavitel úmyslu zajistiti substitutu dědictví vůbec, pak leží v tom i slevení fiduciáru dáni jistoty vůbec, tedy i za pozůstalé svršky, proto zajištění takového vedle § 158 nesp. ř. z. ohledně svršků potřeba není a nařízení jeho k důvodné stížnosti z usnesení rekursního soudu vyloučiti slušelo, zůstavši obmezeno jen na nemovitosti, pro které citovaným zákonným ustanovením kategoricky jest předepsáno.

Čís. 166.

Otálí-li vnucený pachtěř s placením pachtovného, lze buďto na jeho účet a nebezpečí provésti opětnou dražbu nebo zříditi k návrhu vymáhajícího věřitele nebo dlužníka opatrovníka, pokud se týče zmocnění vymáhajícího věřitele, by dlužné pachtovné na vnuceném pachtýři žalobou a exekucí vymáhal.

(Rozh. ze dne 6. května 1919, R I 168/19.)

A., vnucený pachtěř hostinské živnosti, nezapltil včas pachtovného a nečinil tak ani, když exekucním soudem byl k tomu vyzván. K návrhu vymáhajícího věřitele vydal pak exekucní soud (okresní soud v Karlových Varech) usnesení, jímž uložil vnucenému pachtěři, by dlužné pachtovné s úroky z prodlení do 14 dnů pod důhonem práva na soudě složil. K rekursu vnuceného pachtěře změnil rekursní soud (krajský soud v Chebu) usnesení exekucního soudu a zamítl návrh vymáhajícího věřitele, uváživ toto: Tím, že nebyla dodržena platební lhůta, nastaly účinky prodlení. Jaké to účinky jsou, lze seznati ze zákona a pachtovních podmínek. Dle § 340, odst. 2. ex. ř. dlužno v případech, kde zabavené právo dává se veřejnou dražbou do pachtu tomu, kdo nejvíce podal, použití obdobně ustanovení o dražbě zabavených svršků. Tu pak stanoví § 278, odst. 3. ex. ř., že, nesložil-li vydražitel kupní ceny do ukončení dražby, věc, jemu přiklepnutá v témže termínu znova se prodraží. Používajíce obdobně tohoto ustanovení určují v případě, o němž tito jde, dražební podmínky, že, ocitne-li pachtěř s placením pachtovného v prodlení, jest vymáhající věřitel oprávněn, by na zbývající ještě dobu pachtu dal provésti opětnou dražbu na účet a nebezpečí pachtěře, jenž ručí pak

celým svým jménem za případný schodek. Dle zákona a pachtovních podmínek může vymáhající věřitel jen tohoto práva použití. Schválené pachtovní podmínky jsou sice smlouvou, mezi všemi účastníky uzavřenou, netvoří však listiny, jež po zákonu byla by nadána vykonatelností, a nemůže jí dojít ani tím, že exekuční soud vyzve vnučeného pachtěře, by své platební povinnosti dostal. Kdyžžte v pachtovních podmínkách ničeho není o tom ustanoveno, nezbyvá vymáhajícímu věřiteli, než, by prvé opatřil si žalobou exekuční důvod a by teprve na základě tohoto hojil se pro dlužné pachtovné z majetku vnučeného pachtěře. Jen v tom případě, kdyby v pachtovních podmínkách bylo stanoveno, že, nedostojí-li pachtěř podmínkám, propadá vadium pro podstatu, bylo by též lze, by kauce vnučeného pachtěře byla k částečné úhradě pachtovních zadrželostí bez dalšího řízení prohlášena za propadlou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele, poukázav k důvodům druhé stolice a podotknuv dále ještě toto:

Pakliže pachtěř svým povinnostem neučiní zadost, ustanoví se k návrhu vymáhajícího věřitele neb povinného dlužníka opatrovník k zažalování a vymáhání nároků, pachtěřem dlužných a splatných, případně zmocní se vymáhající věřitel sám ke krokům těmto (viz komentář Neumannův, vyd. 2. na str. 977). Že možno opětovou dražbu provést, již ve schválených dražebních podmínkách vyhraženo jest. Je-li táz v této věci účelnou, na právním stanovisku zde zaujatém ničeho nemění.

Čís. 167.

Podán-li opravný prostředek přímo u vyšší stolice a touto zaslán soudu stolice prvé, čítá se toto mezidobí do lhůty k opravnému prostředku.

(Rozh. ze dne 6. května 1919, R I 171/19.)

V exekuční záležitosti vymáhajícího věřitele A. proti dlužníkovi B. o povolení mobilární exekuce odmítl nejvyšší soud dovolací rekurs vymáhajícího věřitele do změnujícího usnesení rekursního soudu.

Důvody:

Dovolací rekurs měl podle 2. odst. §u 65 ex. ř. podán býti u soudu prvé stolice do 8 dnů po doručení usnesení v odpor vzatého, jež se stalo dne 31. března 1919, tedy nejdéle dne 8. dubna 1919, došel však tam teprve dne 17. dubna 1919, podán byv původně u soudu rekursního a tedy nepříslušného a byv tímto soudem zaslán soudu prvé stolice dne 15. dubna 1919, sedmého dne po uplynutí lhůty rekursní. Dovolací rekurs tudíž jest opožděn, pročež byl podle §u 78 ex. ř. a 2. odst. §u 526 c. ř. s. odmítnut.

Čís. 168.

Označení »závod« ve firmě společnosti s obmezeným ručením jest přípustno pouze při podniku značného rozsahu.

(Rozh. ze dne 6. května 1919, R I 174/19.)

Opověď firmy »Ústav pro vědecké závodní vedení (laboratoř pro hospodářskou psychologii a nauku o závodním řízení), společnost s obmezeným ručením« v P. vrátil rejstříkový soud (obchodní soud v Praze) k opravě smlouvy společenské, dle ní pak opovědi a příloh mimo jiné stran firmy vyloučením z ní slova »Ústav« a vůbec jasnější stylisaci celé firmy, ježto slovem »ústav« možno naznačiti pouze podnik většího slohu a značnějšího rozsahu, neboť nehledě k tomu, že zmíněného označení užívá se hlavně pro vědecké instituce povahy veřejnoprávní nebo zřízené a vydržované rozsáhlejšími, obecně uznanými korporacemi, v daném případě jedná se však o podnik celkem nepatrný, při němž celá stylisace firmy může vésti i v omyl, že se jedná o odborný institut vysokoškolský. Rekursu společnosti rekursní soud nevyhověl z těchto důvodů: Dle smlouvy společenské jest A. jediným jednatelem společnosti a hlavním společníkem se vkladem 18.000 K, kdežto druzí dva společníci účastní jsou na podniku poměrně nepatrnými vklady po 1000 K. Dle toho řízení bude celý podnik jmenovaným jednatelem, tedy jedinou osobou. Není sice vyloučeno, by společnost s ručením obmezeným nesla ve firmě název »ústav«; avšak z ustanovení § 5, odst. 1. zákona ze dne 6. března 1906 č. 58 ř. z. plyne, že firma má odpovídati předmětu podniku a není proto přípustno, by si osvojovala takové označení, které ani předmětu, ani rozsahu podniku neodpovídá, a svádí k domněnce, že jde o podnik velkého rozsahu, ač veden jest jedinou osobou a s kapitálem v nejnižší dle zákona přípustné výši. Proto pojmenování »ústav« v tomto případě není vhodným. Předmětem podniku jest dle smlouvy společenské na venek porada při volbě zřízenců a dělníků, zkoušení jich způsobilosti a podávání posudku při organisaci vedení závodů obchodních a průmyslových. Byť i společníci a jednatel závodu měli v úmyslu provozovati tento podnik na základech vědeckých, není přesto název »vědecké závodní vedení« a zejména »laboratoř pro hospodářskou psychologii a nauku o závodním řízení« na venek dosti jasný a srozumitelný a neoznačuje dostatečně a srozumitelně pro širší veřejnost předmět podniku ve smlouvě vytčený (§ 5 citovaného zákona).

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu pro nedostatek podmínek §u 16 nesporn. řízení nevyhověl.

Čís. 169.

I když zůstavitel vydědil své dítě z důvodu, jenž není s to obstáti před zákonem, může toto požadovati pouze díl povinný.

Okolnost, že pisatel poslední vůle použil výrazu, zůstavitel cizího, nevadí, jen když výrazem kryta je pravá vůle zůstavitelova.

(Rozh. ze dne 6. května 1919, Rv I 221/19.)

Barbora A., majitelka selské usedlosti, dostavila se k notáři a žádala ho, by sepsal její poslední vůli, říká, že chce udělati dědici svého veskerého jmění syna Ondřeje a dceru Marii s vyloučením syna Martina,

protože dostal celý dvůr a je tím už odbyt. Notář sepsal pak poslední vůli, kde se praví: »Za universální dědice svého veškerého jmění ustanovuji své děti Ondřeje A. a Marii A-ovou stejným dílem. Svého třetího syna Martina A. opomím z toho důvodu, že postoupením jemu našeho selského domu č. p. 8 v N. v nižší ceně, než jakou skutečně zahrnuje, svým otcovským i mateřským podílem, daleko jeho povinný podíl přesahujícím, odbyt byl.« Sepsanou tuto poslední vůli přečetl notář v přítomnosti svědků pořizovatele a tato k jeho dotazu, zda přečtená vůle odpovídala její vůli, prohlásila, že jest tato poslední vůle dobře. Po smrti Barbory A-ové přihlásili se za její dědice její děti Ondřej a Marie ze závěti, její syn Martin ze zákona. Byv odkázán na pořad práva se svým odporem proti platnosti závěti, podal Martin A. na své sourozence Ondřeje a Marii žalobu, již domáhal se výroku, že závěť Barbory A-ové je neplatnou a že pozůstalost po ní má se projednati dle zákonné posloupnosti, po případě pak, že žalobci přísluší alespoň díl povinný. Soud první stolice (krajský soud v Plzni) v první části žalobu zamítl, v druhé části (nárok na díl povinný) žalobě vyhověl. Rozsudek ten potvrzen soudem odvolacím i soudem nejvyšším, tímto mimo jiné z těchto důvodů: Dovolatel vyvozuje z té okolnosti, že ho matka v poslední své vůli bez důvodné příčiny pomínula, vydělila, neplatnost posledního pořízení. Takovýto závěr nemá však v občanském zákoně žádné opory. Stanoví sice § 762 obč. zák., že zůstavitel v posledním pořízení své dítky obmyslí musí a že vydělení může se státi toliko z důvodů v § 768 obč. zák. vyloučených — a takových zde vskutku není — než pomnutí takového nepominutelného dědice nemá v zápětí neplatnost dotyčné poslední vůle, nýbrž toliko, že zkrácený dědic může domáhati se vyměření povinného dílu nebo jeho doplnění (§§ 775, 776, a 1487 tamtéž). Důvod, proč zůstavitel jedno ze svých dítek opomenul, jest proto pro platnost poslední vůle zcela lhostejným. Takovému dědici nepřislouží podíl dědický, nýbrž jen díl povinný. Nárok na přiznání a vyměření (doplnění) povinného dílu se žalobci výslovně přiznává, čímž se jeho nároky z uvedených předpisů plynoucí splňují. Vytýká-li dále dovolání, že ve spisu nalézájí se slova, kterých, jak nesporno, pořizující neznala a nepoužila (jako příkladmo: »universální«), nevadí to taktéž pravosti, a platnosti poslední vůle, jen když se zjistí, že obsah spisu souhlasí s vůlí pořizujícího a že tuto správně vyjadřuje. Jednotlivá slova nepadají zde na váhu. Že pak pořizující mínila vskutku žalované ustanoviti za povšechné (»universální«) dědice, veškerý svůj majetek jim zanechati, vyplývá nepochybně též z opětovných pozdějších jejích projevů, jak vskutku odvolacím soudem bylo vzato za zjištěno.

Čís. 170.

»Dalšími výlohami, následkem porodu snad nutnými« míněny jsou v §u 167 obč. zák. jen takové výlohy, jež porod jako takový měl bezprostředně v zápětí.

(Rozh. ze dne 6. května 1919, Rv I 224/19.)

Opírajíc se o § 167 obč. zák. domáhala se A. na otci jejího mimomanželského děcka náhrady nákladů na opatření dětského kočárku, prádla a

peří do peřinek a útrat lékařského ošetřování dítěte. Prvá stolice (okresní soud v Ústí n. L.) žalobě vyhověla, zjistivši, že tvrzený náklad byl žalobkyní skutečně vynaložen. Odvolací soud (krajský soud v Litoměřicích) žalobu zamítl, vycházeje z právního názoru, že dalšími výlohami míní zákon v § 167 obč. zák. pouze výlohy, přímo matky se týkající, nikoli též výlohy na dítě, poněvadž tyto zahrnuty jsou v §u 166 obč. zák. a nárok z tohoto ustanovení vyvozený přísluší proti otci pouze dítěti, nikoli však matce.

Nejvyšší soud dovolání žalobkyně nevyhověl.

Důvody:

Dovolání epírající se o dovolací důvod nesprávného právního posouzení rozepře jest neopodstatněno. Žalobkyně přes to, že byla ve stolicích nižších zastoupena práva znalými zástupci chudých, neodůvodňovala svůj nárok na náhradu nákladů nutných na opatření dětského kočárku, prádla a peří do peřinek a rovněž tak i útrat lékařského ošetřování dítěte tvrzením a důkazem, že učinila náklad tento za žalovaného, který dle zákona jest jako otec v první řadě povinen, nemanželské dítě způsobem jmění svému přiměřeným živiti, vychovávat i zaopatřiti; nepřela tudíž tyto nároky o právní důvod §§ 1042 a 166 obč. zák., nýbrž obmezila a obmezuje se také v dovolání na tvrzení, že jí náhrada těchto nákladů přísluší na základě předpisu §u 167 obč. zák. Názor tento jest však zřejmě nesprávný. Kdežto § 166 obč. zák. upravuje práva nemanželského dítěte vůči jeho rodičům, určuje § 167 v novém znění, které nároky příslušejí nemanželské matce vůči otci dítěte. Předpis tento není nikterak snad doplňkem §u 1328 obč. zák. a nezakládá vůbec žádných nároků z důvodu náhrady škody, nýbrž samostatnou obligaci ze zákona, která, prýstíc z péče o nemanželské děti, rozšiřuje okruh povinností otcovských a byla proto také zařazena mezi předpisy práva rodinného. Dle §u 167 jest otec povinen, nahraditi matce útraty porodu a jejího zaopatření za prvních 6 týdnů po porodu a nastane-li následkem porodu nutnost dalších výloh, i tyto. Že výpočet nároků v §u tomto nemanželské matce vůči otci poskytnutých jest taxativní, o tom není vůbec pochyby. Z povahy závazků paragrafem tímto stanovených, které nemají svůj původ v poškození proti právu způsobeném, nýbrž v sociální péči, která, nemá-li býti tísnivá, nesmí zatěžovati toho, kdo nese její břímě, více, než jest nezbytno, vychází však zároveň, že předpis §u tohoto o »dalších výlohách následkem porodu snad nutných« nesmí býti extensivně vykládán. Nasvědčuje tomu také skutečnost, že subkomité býv. rakouské panské sněmovny, volivši výraz »výlohy«, se rozhodlo pro znění přesnější a užší, než bylo navrhováno ve vládní předloze (Aufwendungen). Z úvah těchto plyne, že mezi tyto »další výlohy následkem porodu snad nutné« lze čítati jen takové výlohy, které porod takový měl bezprostředně v zápětí, v žádném případě tedy i náklady na pořízení dětského kočárku, prádla, peří do peřinek a útraty lékařského ošetření dítěte. Výlohy zde právě uvedené jsou snad částí nákladu, jež mají, poněvadž jest nutným k výchově a zaopatření dítěte, dle §u 166 obč. zák. nésti jeho rodiče a v první řadě otec, a jehož náhradu by mohla nemanželská matka

žádati na otci podle §u 1042 obč. zák., kdyby ovšem tvrdila a prokázala, že učinila tento náklad za něj v úmyslu, jej zavázati; rozhodně však ne náleží mezi »další výlohy nutné následkem porodu«, jichž náhradu by mohla nemanželská matka požadovati z důvodu §u 167 obč. zák. Poně vadž však žalobkyně příslušné své nároky pouze o tento právní důvod opírala a i ve svém dovolání opírá, nelze spatřovati nesprávného posouzení rozepře po stránce právní v tom, že byla s nimi zamítnuta.

Čís. 171.

Dodání rozsudku advokátu stranu zastupujícímu advokátem jiným, jemuž byl rozsudek omylem soudem doručen, nenahrazuje řádného doručení a lhůta ku podání opravného prostředku neběží ode dne takového dodání.

(Rozh. ze dne 6. května 1919, Rv II 99/19.)

Rozsudek odvolacího soudu (krajského soudu v Novém Jičíně) doručen omylem soudní kanceláře advokátu Dru D., který vůbec žádnou ze stran nezastupoval, a zaslán tímto teprve po několika dnech do kanceláře advokáta Dra C., kterému měl býti správně doručen. Tento vrátil rozsudek soudní kanceláři, by mu jej řádně doručila, a teprv, když se tak stalo, podal v čtrnáctidenní dovolací lhůtě dovolání. Druhá strana namítala v dovolací odpovědi, že dovolání jest opožděno.

Nejvyšší soud zamítl tuto námitku a uznal dovolání za včasné z těchto

důvodů:

Poněvadž procesní soud první stolice byl povinen doručiti rozsudek dle §u 93 c. ř. s. Dru C., šetře při tom ustanovení v §§ 339 a násl. jedn. řádu, a jelikož sluší pokládati rozsudek za doručený teprv tehdy, když byl buď tomuto neb osobě jím ku převzetí jeho zmocněné odevzdán, a příjem jeho na zpátečním lístku potvrzen (viz též předpis §u 227 č. 2 c. ř. s.), nelze o tom pochybovati, že donáška rozsudku z kanceláře Dra D. do kanceláře Dra C. není ještě řádným doručením, poněvadž tu nešlo o nějaké doručení mezi advokáty podle § 112 c. ř. s. Ve smyslu citovaných zákonných předpisů dlužno proto pokládati za to, že rozsudek byl doručen Dru C. teprv dne 23. srpna 1918, kdy byl též podle zpátečního lístku převzat zřízencem jeho kanceláře. Z toho plyne, že dovolání podané proti odvolacímu rozsudku dne 31. srpna 1918 u procesního soudu první stolice, bylo podáno včas a jest proto neoprávněna námitka činěná v dovolací odpovědi ve smyslu §u 507 c. ř. s., že opravný tento prostředek jest opožděn.

Čís. 172.

Předpisy zákona ze dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n. vztahují se pouze k nárokům veřejnoprávním.

Nárok proti státu o náhradu za věci vojskem při pohraniční prohlídce odebrané jest nárokem veřejnoprávním.

(Rozh. ze dne 13. května 1919, R I 182/19.)

Opíraje se o tvrzení, že jel dne 13. listopadu 1918 vlakem z Vídně do Ústí nad Labem zároveň s vojenskou výpravou a že, ač byl oděn v občanský šat, mu na nádraží v Lysé nad Labem vojsko československé republiky, prohlížející věci dopravovaných vojáků, odňalo 4 zimní košile, 3 podvlékačky, 1 plátěnou kazajku a 1 pár bot v ceně 136 K, že prohlídka ta i odebrání věci stalo se k rozkladu Československého státu a že věci jemu odebrané zároveň s věcmi vojenským osobám odebranými byly odevzdány československému velitelství na nádraží, tedy Československému státu, domáhal se A. žalobou u okresního soudu pro Staré město a Josefov v Praze na Československé republice vydání řečených věcí nebo zaplacení 136 K. Prvá stolice žalobu z věcných důvodů zamítla. Odvolací soud rozsudek zrušil pro nepřipustnost dovolávaného soudu první stolice a uložil tomuto soudu, by, až zrušovací usnesení vejde v moc práva, odstoupil spor zemskému soudu v Praze, v podstatě z těchto důvodů: Žalobou uplatňován jest nárok proti státu a pro takové žaloby jest dle §u 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918 č. 4 sb. z. a n. příslušným v první stolici výhradně zemský soud v Praze. Mylným jest názor žalované strany, že citovaný zákon týká se pouze nároků veřejnoprávních, neboť právě z citovaného paragrafu, který odkazuje na § 2 čís. 6 zákona ze dne 2. listopadu 1918 čís. 3 sb. z. a n. plyne, že pro veřejnoprávní nároky zachován jest postup soudnictví správního, tedy zákonem tím nebyl dotčen předpis §u 1 j. n., podle kterého přísluší soudům rozhodovati jen o nárocích soukromoprávních (srov. slova »v občanských rozepřích«), jako je jím nárok přítomnou žalobou uplatňovaný. Dle §u 104/2 j. n. nemohou býti rozepře výhradně sborovému soudu přikázané dohodnutím stran na okresní soud přenášeny, tedy jde v tomto případě o nepřipustnost, které dle §u 43. j. n. i z povinnosti úřadu dlužno dbáti. Proto na tom nesejde, že žalobce sám žalobu u nepřipustného soudu podal, o ní jednal a rozsudek vymohl, a nyní tuto okolnost jako zmatečnost dle §u 477 čís. 3 c. ř. s. sám uplatňuje, neboť je to zmatečnost, která z povinnosti úřadu dbáno býti musí. Poněvadž tedy jde o zmatečnost, bylo o odvolání podle §u 471 čís. 5 a §u 475/2 c. ř. s. rozhodnouti a potřebné opatření, by rozepře u příslušného úřadu byla zahájena, učiniti.

Nejvyšší soud rekursu žalobce nevyhověl.

Důvodů:

Nelze přisvědčiti k názoru soudu odvolacího, že zákonem ze dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n. přikázány byly zemskému soudu v Praze k rozhodování jen, za to však veškeré soukromoprávní nároky proti státu nebo jeho částem. Přikazovati rozhodování o soukromoprávních nárocích proti celému státu nebo jeho jednotlivým zemím řádným soudům nebylo třeba a nebylo by také ničím novým, ježto se to dle §u 1 a 74 j. n. a §u 290 obč. zák. rozumělo samo sebou již dle platného dosud práva. Soustřediti rozhodování o soukromoprávních nárocích proti státu nebo jeho částem u jediného sborového soudu, totiž u zemského soudu v Praze, nebylo ani úmyslem zákonodárce, ježto nebylo proto pochopi-

telného důvodu, naopak ohledy praktické zrazovaly od podobného kroku, aniž lze opácné mínění vyvoditi ze zákona. Podstata předpisu zákona ze dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n. tkví arcí v tom, že rozhodování o určitých nárocích proti státu nebo jeho částem přikazuje se řádným soudům a že dotyčné rozepře soustředí se u zemského soudu v Praze. Přirozeně týče se soustředění jen těch nároků, jež k rozhodování přikazují se řádným soudům. Které to nároky jsou, plyne z porovnání řečeného zákona s čís. 6 Šu 2 zákona z téhož dne čís. 3 sb. z. a n. Oba tyto předpisy jsou důsledkem toho, že pro československou republiku upuštěno od toho, zříditi obdobný tribunal soudní, jakým byl dle základního zákona státního ze dne 21. prosince 1867 čís. 143 ř. z. soud říšský. Jak § 2 čís. 6 zákona čís. 3 sb. z. a n., tak § 1 zákona čís. 4 sb. z. a n. z roku 1918 týkají se nároků proti státu nebo jeho částem, jež do té doby dle čl. 3 písm. a) základního zákona státního z 21. prosince 1867 čís. 143 ř. z. byly odkázány na soud říšský. Rozhodovati o těchto nárocích přikazuje se na dále tenkrát, rozhodly-li již o nárocích těchto v mezích své příslušnosti v instančním pořadí úřady správní a jde-li toliko o přezkoumání tohoto rozhodnutí, nejvyššímu správnímu soudu (§ 2 č. 6 zákona čís. 3 sb. z. a n.), jinak řádným soudům (§ 1 zákona čís. 4 sb. z. a n.). Podědivše takto po bývalém říšském soudě z části rozhodování o nárocích řečených, stali se řádní soudové jeho nástupci v rozhodování o nárocích, nehodících se k tomu, by byly vyřízeny řádným pořadem práva (čl. 3 písm. a) zák. stát. čís. 143). Toto dědictví bylo arcí nutno řádným soudům zákonem zvláště přikázati, ježto o sobě právě opak by se rozuměl, a bylo též pochopitelné, soustředěno-li rozhodování o těchto nárocích u jediného sborového soudu prvé stolice, a to u sborového soudu prvé stolice v hlavním městě republiky. Z řečených úvah plyne, že zákon z 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n. soukromoprávních nároků proti státu nebo jeho částem vůbec se nedotýká a že ohledně těchto nároků zůstalo i na dále při posavadních předpisech o věcné a místní příslušnosti řádných soudů. Leč přes to nebylo lze vyhověti stížnosti žalované strany a jest rozhodnutí odvolacího soudu správným, byť i z jiného důvodu, než který uvedl odvolací soud. Jednat se tu v pravdě o nárok veřejnoprávní. Žalobce uvedl v žalobě k opodstatnění svého žalobního žádání, že byly všem cestujícím vojákům odebrány erární šaty, pokud je měli na sobě, že bylo i jemu, ačkoliv nebyl vojákem, nýbrž pouze vojenským dělníkem a ačkoli byl oděn v šat občanský, odebráno veškeré prádlo, třebaže nebylo erárním. Toto všeobecné odnímání šatstva stalo se prý vojskem na rozkaz státní a bylo řízeno vojenským nádražním velitelstvím. Věci odebraných nepodrželi si prý vojáci, nýbrž je odevzdali vojenskému velitelství na nádraží, tedy Československému státu. Není prý zákona, jež by opravňoval Československý stát, odebrati bez úplaty žalobci jeho soukromé vlastnictví. Svě údaje objasnil žalobce ve svém odvolacím spise ještě v ten rozum, že jest jeho žaloba míněna v prvé řadě jako žaloba z obohacení, případně že se zakládá na ručení státu za jeho zaměstnance. Dle toho nelze pochybovati o tom, že jest uplatňován touto žalobou nárok veskrz veřejnoprávní. Rozhodnou pro řešení otázky, zda ten který nárok jest nárokem soukromoprávním nebo veřejnoprávním, jest toliko přirozená a právní povaha a podstata uplatňovaného nároku. Jedná-li se o vzájemné styky a vztahy jednotlivců

jakožto právních subjektů sobě navzájem na roveň postavených, nutno uznati vznesený nárok za nárok soukromoprávní; jedná-li se však o právní poměry jednotlivců jakožto příslušníků oněch veřejnoprávních útvarů, v něž se dělí lidská společnost (státu, zemí, okresů, obcí a t. d.), tedy o postavení jednotlivců jakožto členů podřízených tomuto celku, jsou nároky vzešlé z takových poměrů povahy veřejnoprávní. Dle toho jsou soukromoprávními veškerá majetková práva, pokud jich vznik není závislým na poměru jednotlivce jakožto příslušníka toho kterého veřejnoprávního útvaru k státu nebo k jinému veřejnoprávnímu tělesu. Všude tam však, kde přicházejí v úvahu právní styky státu jakožto takového k jednotlivým jemu podřízeným a jeho svrchovaností podléhajícím osobám, dlužno považovati majetková práva plynoucí z těchto styků za práva veřejnoprávní. Při tom nerozhoduje nijak, zda nárok vzešlý z takového poměru se opírá v jednotlivém případě o titul, jež náleží i do oboru práva soukromého. Vždyť i v právu veřejném setkáváme se namoze s právními tituly týchž druhů, jaké shledáváme v právu soukromém (na př. vydržení, smlouva, náhrada škody). Stejná vlastnost právních titulů nemění ničeho na právní povaze podkladu, na němž jest vznesený nárok zbudován, a který jedině může býti rozhodným. V tom směru srovnej spis prof. Dra Otta Rechtspflege und Verwaltung, na str. 56, 58, 59, 60. Posuzuje-li se s tohoto hlediska nárok uplatňovaný touto žalobou, jest ihned zřejma jeho ryze veřejnoprávní povaha. Skoncování války, všeobecné odzbrojování, vznik nových státních útvarů, jich vzájemné styky, namoze i nutnost příštího vzájemného vypořádání se mezi těmito státy, různost hospodářských poměrů v jednotlivých státech a jiné podobné důvody měly téměř všeobecně v zápětí, že nastala naléhavá potřeba věnovati zvýšenou pozornost přichozím z ciziny a vyhověti různými prostředky zájmům, jež tu právě v úvahu přicházejí a jichž nutno šetřiti, nemá-li celek utrpěti újmy. Při takových opatřeních nevystupuje stát proti jednotlivci jakožto rovnocenný právní subjekt, jednotlivci na roveň postavený, nýbrž ve své vlastní povaze jakožto státní celek, jakožto jednotlivým osobám nadřizená vrchnost, jejížto rozkazům nutno se podrobiti; jednat se tu o vykonávání svrchované výsostního práva státu, jež směřuje k nutné a účelné ochraně jeho území a k zabezpečení zájmů shora naznačených. Právní nárok, jež dovozuje žalobce z tohoto výkonu státního výsostního práva, jest tudíž nárokem veřejnoprávním, o němž náleží rozhodovati řádným soudům, jelikož tu není podmínek vytčených v Šu 2 č. 6 zákona ze dne 2. listopadu 1918 č. 3 sb. z. a n. (§ 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918 č. 4 sb. z. a n.), příslušným k rozhodování v prvé stolici jest výlučně zemský soud v Praze. Rozhodnutí odvolacího soudu jest tedy správným, byť i z jiného důvodu, než který uvedl soud druhé stolice.

Čís. 173.

Doba, kterou dlužno podle Šu 391 odst. 1 ex. ř. stanoviti pro účinnost povoleného prozatímního opatření, není lhůtou soudcovskou, prodlužitelnou dle §§ 123 a 128 c. ř. s. a Šu 78 ex. ř.

(Rozh. ze dne 13. května 1919, R II 53/19.)

Prvý soud (okresní soud na Vsetíně) změnil k návrhu ohrožené strany prozatímní opatření povolené jeho právoplatným usnesením ze dne 28. srpna 1918 pro dobu, až bude ohrožené straně možno, dobývat si svého nároku nuceným výkonem neb exekucí k zajištění, nejdéle až do 1. března 1919, pozdějším usnesením ze dne 10. února 1919 v ten rozum, že toto prozatímní opatření se povoluje na dobu, až ohrožená strana bude s to, by se dovolávala svého nároku nuceným výkonem, nejdéle však na dobu do 1. září 1919. — Rekursní soud zamítl návrh ohrožené strany na uvedenou změnu povoleného prozatímního opatření. **Důvody:** Usnesení, kterým se povoluje prozatímní opatření, má dle § 391 odst. 1 ex. ř. určití čas, na který toto opatření se činí, a dle § 391 odst. 2 ex. ř., povoluje-li se opatření to dříve, než právo tvrzené dospěje nebo jinak, nežli rozepře neb exekuce se zavede, stanoviti přiměřenou lhůtu k podání žaloby nebo k návrhu na povolení exekuce. Toliko lhůtu dle § 391 odst. 2 ex. ř. lze považovati za lhůtu soudem k provedení nějakého úkonu stanovenou, tedy za lhůtu soudcovskou, kterou může soud dle § 128 c. ř. s. prodloužiti, když strana, v jejíž prospěch jest lhůta, z neodvratných neb alespoň velmi závažných důvodů nemůže včasné provésti úkon lhůtou vázaný. V přítomném případě jde o stanovenou dobu platnosti prozatímního opatření dle § 391 odst. 1 ex. ř. Právoplatným usnesením ze dne 26. srpna 1918 bylo prozatímní opatření povoleno pro dobu, až ohrožené straně bude možno, by svůj nárok nuceným výkonem neb exekucí k zajištění si dobývala, nejdéle až do 1. března 1919. Toto časové omezení platnosti prozatímního opatření dle § 391 odst. 1 ex. ř. nemá však nic společného s určením lhůty, kterou soudce k provedení úkonu dle § 123 c. ř. s., máje zřeteli ku potřebám a povaze té které případnosti, stanoví a neobsahuje zákon ustanovení, dle kteréhož by lhůta dle § 391 odst. 1 ex. ř. mohla býti prodloužena. Nezbytnou částí povoleného prozatímního opatření jest jeho časové omezení a má soud, než rozhodne o žádosti za povolení prozatímního opatření, v níž dlužno vyložití jednotlivé skutečnosti podle pravdy, pečlivě zkoumati, pro kterou dobu se opatření povoluje. Jeť odpůrci strany ohrožené, nebyl-li již dříve slyšen, než se usnesení stalo, ponecháno na vůli, by ve lhůtě stanovené v § 397 ex. ř. předal proti přípustnosti a přiměřenosti povolení opatření odpor. Z těchto úvah slušelo se rekursu vyhověti a návrh ohrožené strany, obsahující ve skutečnosti žádost o prodloužení lhůty stanovené podle § 391 odst. 1 ex. ř. až do 1. září 1919 zamítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu ohrožené strany.

Důvody:

Usnesení v odpor vzaté jest ospravedlněno důvody k němu připojenými, které nikterak nebyly vyvráceny vývody dovolací stížnosti. Právem rozlišuje rekursní soud mezi lhůtami odstavce 1 a 2 § 391 ex. ř. Dle odstavce 2 § 391 jest v usnesení povolujícím prozatímní opatření vysloviti, do které doby musí býti zahájeno spravení vydaného proza-

timního opatření, a může soud, máje zřeteli k okolnostem jednotlivého případu tuto lhůtu dle § 123 a 128 c. ř. s., pokud se týče § 78 ex. ř. prodloužiti. Naproti tomu týká se doba, již dlužno stanoviti v usnesení povolujícím prozatímní opatření dle prvního odstavce § 391 c. ř. s., udání času, na který toto nařízení platí, nevztahuje se však na činnost stran, ku které jsou ve smyslu § 123 c. ř. s. resp. 78 ex. ř. vyzvány soudem za účelem provedení nějakého procesního úkonu v určité lhůtě. Proto nelze ku prodloužení lhůty posléze uvedené užiti obdobně ustanovení §§ 123 pokud se týče 128 c. ř. s. a § 78 ex. ř. a jest proto nutno, je-li ohrožená strana toho názoru, že jest zapotřebí dalšího trvání prozatímního opatření, by znovu žádala za jeho povolení. Vyplývá to také z úvahy, že každé prozatímní opatření zasahuje těžce do disposičních práv odpůrce strany ohrožené. Na věci ničeho nemění, že usnesení soudu prvního, kterým bylo prozatímní opatření původně povoleno, neobsahuje lhůty odstavce 2 § 391 ex. ř.; neboť bylo věcí ohrožené strany, by se proti neúplnosti zmíněného usnesení svého času bránila.

Tvrdí-li dovolací rekurs, že tu jde vlastně o novou žádost ohrožené strany za povolení prozatímního opatření, a nikoli o novou lhůtu, tedy dlužno poukázati jednak k tomu, že nebyly v ní tvrzeny podmínky rozhodné pro povolení prozatímního opatření, jednak k obsahu zmíněné žádosti a k jejímu konečnému návrhu; soud první nepovolil také nového prozatímního opatření, nýbrž ve svém usnesení ze dne 10. února 1919 změnil dodatkem ku svému původnímu usnesení ze dne 26. srpna 1918 toto poslednější v ten rozum, že rozšířil platnost povoleného prozatímního opatření na dobu do 1. září 1919.

Čís. 174.

Příročí poskytnuté vojenským osobám v § 7 nařízení veškerého ministerstva ze dne 28. prosince 1918 č. 3 sb. z. a n. z roku 1919 platí i pro případ, že nesložily ve lhůtě určené dražebními podmínkami nejvyššího podání za vydraženou nemovitost.

(Rozh. ze dne 13. května 1919, R II 56/19.)

Vydraživ pozůstalostní nemovitosti v dobrovolné dražbě, povolené soudem pozůstalostním, nesložil vydražitel J. W. — zároveň jeden ze spoludědiců, — jenž nastoupil později válečnou službu vojenskou, nejvyššího podání ve lhůtě určené dražebními podmínkami. Ostatní spoludědci navrhli proto opětou dražbu. — Prvý soud (okresní soud v Mikulově), schváliv výkaz o rozdělení pozůstalosti, dle něhož připadl J. W-ovi dědický podíl 608 K 62 hal., zamítl návrh na opětou dražbu, pokud jde o jeden z vydražených pozemků, poněvadž nejvyšší podání za pozemek tento, nedosahující výše dědického podílu, může s tímto býti kompensováno, kdežto návrhu na opětou dražbu ostatních nemovitostí vyhověl, poněvadž nejvyšší podání za tyto nebylo vydražitelem úplně zapláceno. — Rekursní soud (krajský soud ve Znojmě) zamítl návrh na opětou dražbu ohledně všech vydražených nemovitostí.

Právní stanovisko soudce prvého o kompensaci nezaplaceného nejvyššího podání s dědickým podílem neuznal za správné, poněvadž nemá žádného právního základu a dražební podmínky neustanovují ničeho o takové kompensaci. Jelikož J. W. nastoupil v roce 1915 službu vojenskou a od té doby se domů nevrátil, přísluší mu pro tuto z dražebního aktu vyplývající soakromoprávní peněžitou pohledávku spoluprodávajících, vzniknuvší před jeho povoláním k vojenské službě, podle §u 7 nařízení veškerého ministerstva ze dne 28. prosince 1918, č. 3 sb. z. a n. z roku 1919 tříměsíční přiročí, a následky zmeškání stanovené dražebními podmínkami, nemohly tudíž, když tu není dlužníková prodlení, nastoupiti. **Nejvyšší soud** nevyhověl dovolacímu rekursu, který se domáhal toho, by opětná dražba byla povolena ohledně všech vydražených nemovitostí, z těchto

d ů v o d ů :

Vzhledem k tomu, že již okresní soud opětnou dražbu ohledně jedné z vydražených nemovitostí zamítl, jest dovolací stížnost v tomto směru přípustna pouze za podmínek § 16 nesporného řízení. Poněvadž pak zde není ani odporu se spisy, ani zmatečnosti, ani protizákonnosti — jak níže bude doloženo — byla tato část dovolací stížnosti pro nedostatek podmínek § 16 nesporného řízení zamítnuta. Pokud se týče druhé části dovolací stížnosti, nelze ji shledati odůvodněnou. Rekursní soud právem ukazuje na ustanovení §u 7 nařízení veškerého ministerstva ze dne 28. prosince 1918 čis. 3 sb. z. a n. z roku 1919, a dlužno mu přisvědčiti, dovozuje-li z tohoto nařízení vzhledem k tomu, že J. W. nastoupil v roce 1915 vojenskou službu, dosud se domů nevrátil, a jest nezvěstný, že přiročí v citovaném §u 7 nařízené platí i ohledně nejvyššího podání za shora uvedené nemovitosti v jeho prospěch, následkem čehož se stěžovatelé nemohou dovolávati proti němu odstavce X. dražebních podmínek. Jest sice pravda, že předpisem §u 7 cit. min. nařízení nebylo, jak z jeho §u 10 vyplývá, na splatnosti nejvyššího podání ničeho změněno, ale jiné následky splatnosti, nežli které jsou uvedeny v §u 10, resp. 11 cit. nařízení nemohou nastati, ať už jde o následky zákonné nebo smluvené. Právě tak jako by věřitel nemohl se na př. dovolávati účinků prodlení uvedených v čl. 354 obč. zák., nemohou také stěžovatelé opírati právo své na povolení opětné dražby o ustanovení článku X. dražebních podmínek. Předpis §u 7 uvedeného nařízení jest novým ochranným opatřením, vydaným v zájmu civilních osob během války mobilisovaných, a účelem jeho jest, chrániti je po celou dobu jejich vojenské služby před pronásledováním věřitelů, což vyplývá ještě zřetelněji z toho, že jim byla i po jejich návratu do občanského života poskytnuta tříměsíční lhůta, by do té doby mohly uspořádati své hospodářské poměry a dorozuměti se se svými věřiteli. Proto jest rozlišování mezi procesuálními a materiálně právními následky nařízeného přiročí, jak dovolací stížnost činí, neodůvodněno. Pohledávka z nejvyššího podání vznikla dříve, než J. W. nastoupil vojenskou službu (viz odst. 3 § 7 cit. min. nařízení) a nelze na něm dle §u 10 citovaného nařízení žádati více, než. by za dobu, o které bylo zaplacení nejvyššího podání přiročím odloženo, byly zaplacený zákonné úroky z prodlení. Ani ustanovení § 11 citovaného min. nařízení nemůže se stížnost dovolávati s úspěchem. Smluvené právní

újm, o nichž tento paragraf jedná, týkají se jen placení úroků, anuit nebo splátek ze soukromoprávních pohledávek před 1. srpnem 1914 vzniklých, nikoli však zaplacení celé peněžitě pohledávky samé. Poněvadž pak prodatelům, tedy pozůstalosti, zastoupené přihlášenými dědici, k nimž náleží ostatně i vydražitel J. W., nebylo takové právo vyhrazeno v odstavci X. dražebních podmínek, a zaplacení celého kapitálu lze dle § 11 nařízení žádati jen tehdy, byl-li dlužník povinen pod smluvenou sankcí okamžitého zpět požádání celé jistiny v čas platiti úroky, anuity anebo jiné splátky z celé pohledávky, nemohou stěžovatelé na základě §u 11 cit. min. nařízení žádati za relicitaci. Jinak by byl zmařen úmysl tvůrcův tohoto ministerského nařízení, kteří hospodářské poměry civilních osob mobilisovaných za jich nepřítomnosti chtěli pokud možno chrániti před nároky jich věřitelů, při čemž splácení kapitálu ve smluvených anuitách neb jinakých splátkách, jakož i placení úroků jevílo se jim býti srovnatelným s prospěchem nepřítomného vojína civilisty. Naprosto však nechtěli ohledně placení, peněžitých pohledávek v jiných než v § 11 cit. nařízení uvedených případech odchýliti se od zásady vyslovené všeobecně v §u 7 cit. ministerského nařízení, neboť jinak by pozbylo toto ustanovení veškerého významu. To, co dovolací stížnost uvádí o soudcovském přiročí, nesouvisí s věcí, a jest tuto část stížnosti ponechati nepovšimnutou. Poněvadž nařízení veškerého ministerstva ze dne 28. prosince 1918 čis. 3 sb. z. a n. z roku 1919 nabylo dle svého §u 14 platnosti dnem 1. ledna 1919, a žádost za relicitaci byla podána dne 10. ledna resp. 20. ledna 1919, bylo dovolací stížnost i ohledně druhé její části zamítnouti jako neodůvodněnou.

Čís. 175.

Záповeď přijímáti vklady na knížky, běžné účty, pokladniční poukázky, nebo bezúročná depozita, vydaná šem 12 nař. min. fin. ve srozumění s min. spravedlnosti ze dne 25. února 1919 č. 86 sb. z. a n. platila i pro soudní uschovací úřady. Při složení k soudu má tento jen zkoumati, jsou-li zde podmínky § 1425 obč. zák., nikoliv i otázku, je-li složení oprávněno a jaké právní následky má pro složitele nebo toho, pro nějž bylo složeno.

(Rozh. ze dne 13. května 1919, R II 57/19.)

Prvý soud (okresní soud pro Brno — město) odepřel přijati do soudního uschování 2000 K, které tam chtěl navrhovatel dne 1. března 1919 pro jinou osobu složiti, poukávav ku předpisu § 12 min. nařízení ze dne 25. února 1919 č. 86 sb. z. a n. (o okolkování bankovek vydaných rak. uher. bankou a nalézajících se na území čsl. státu), — Rekursní soud (zemský soud v Brně) přijal k stížnosti navrhovatele uvedený peníz do soudního uschování.

D ů v o d y: Usnesení v odpor vzaté bylo ustanovením zákona v něm citovaným opodstatněno. Náhled stěžovatelův, že § 12 min. nařízení z 25. února 1919 č. 86 sb. z. a n. neplatí pro soudní uschovací úřady, jest mylný. Nařízení toto sloužilo ku provedení státní finanční akce, nařízené

zákonem ze dne 25. února 1919 č. 84 sb. z. a n. I když se § 12 cit. nař. nezmíní o soudních uschovacích úřadech, plyne přece již z účelu okolkování bankovek a soupisu jmění v zákoně výslovně vytčeného, že předpis jeho platí i pro tyto úřady; neboť z příčiny tohoto okolkování bylo právě zapovězeno přijímatí vklady. Mezitím byla však tato v době skladu, to jest dne 1. března 1919 plativší záповeď nařízením vlády republiky čsl. ze dne 6. března 1919, čís. 111 sb. z. a n. počínajíc dnem 10. března 1919 zrušena, takže toho času není závady, by zmíněný sklad byl přijat do soudního uschování. Přijetí to bylo proto povoleno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti opatrovníka osoby, pro niž byl obnos složen.

Důvody:

Usnesení soudu rekursního jest správně odůvodněno, pročez se na důvody jeho poukazuje, neboť vývody stížnosti nejsou s to, by správnost jich vyvrátily. Dlužno pouze dodatí, že soudu náleží při složení k soudu toliko zkoumatí, jsou-li po ruce podmínky pro složení k soudu v § 1425 obč. zák. stanovené. V tom směru stížnost nevytýká ničeho. Oprávněnost složení k soudu zkoumatí nemá soud ani povinnosti ani práva, rovněž tak není oprávněn zabývat se otázkou, jaké následky právní složení k soudu pro slozitele anebo pro toho, pro nějž bylo složeno, má neb míti může. Jest proto stranou ponechatí vývody stížnosti k této otázce se vztahující.

Čís. 176.

Na náhradu plně prokázané škody abstraktní pro plnění (čl. 355 a 357 obč. zák.) má prodávající i tehda nárok, převyšuje-li tato prokázaná škoda značně obvyklý zisk občanský.

(Rozh. ze dne 13. května 1919, Rv II 150/19.)

Nesplnivší svůj smluvní závazek, dodatí žalobci 400 pytlů po 5 K 95 hal., byla firma B žalována na náhradu škody pro nesplnění ve výši 15 korun za každý nedodaný pytel, celkem tedy na zaplacení 6000 K. Proti žalobě namítala žalovaná strana, že náhrada žalobcem požadovaná jest nepřiměřená, převyšujíc ujednanou kupní cenu o 200 procent. — Prvý soud (krajský soud v Uh. Hradišti) zjistiv, že tržní cena činila v době, kdy vypršela dodatečná lhůta, povolená žalované žalobcem, 22 až 24 K, odsoudil žalovanou k náhradě celého zažalovaného peníze vytknuv toto: Škoda žalobcem vypočtená jest jistě značně vysoká. Počítá-li si však škodu abstraktní (čl. 355, 357 obč. zák.), má na nejméně nárok na náhradu rozdílu mezi cenou trhovou a tržní v době a na místě, kdy, pokud se týče kde byl povinen dodatí. A rozdíl tento činí více, než co žádá žalobce. Nelze také tvrditi, že by to bylo nedovolené neb proti dobrým mravům, poněvadž týž vzestup cen byl by přišel k dobru žalované. Porušení smlouvy nemá jí však přinést zisk. — Odvolací soud (vrch. zemský soud v Brně) přiznal žalobci ze zažalovaného peníze jen částku

900 K, odůvodniv svůj výrok takto: Ve případě tomto nejde o náhradu škody konkrétní. Kdyby žalobce byl tvrdil a dokázal, že koupené a nedodané pytle prodal dále a že mu tím ušel zisk, který se rovná zažalovanému obnosu, neb, že si opatřil ony pytle jinde, by dostal závazku převzatému jejich dalším prodejem, a že za ně platil o zažalovaný obnos více, byl by snad i odvolací soud mu přiznal celý, arci neobvykle vysoký rozdíl mezi cenami. Žalobce domáhá se však náhrady škody abstraktní. To znamená, že neutrpěl vlastně žádné škody, že by ji však byl mohl utrpěti, kdyby se byl tehdy ohlédl po náhradě za nedodané pytle. Jde tedy o požadování zcela neobvykle vysoké výhody, za kterou vděčí žalobce jen válečným poměrům, jež vyvolaly zcela mimořádné stoupnutí cen pytlů, jichž byl tehdy, jak jest obecně známo, zvláště velký nedostatek, poněvadž mimo záповeďi, pytle vyvážeti, (nař. z 22. ledna ř. z. č. 15) platila i jiná opatření obmezující obchod s pytly. Přiznání žalobci tento celý rozdíl v cenách jako náhradu škody abstraktní dle zásady čl. 357 obč. zák., bylo by nespravedlivou újmou pro žalovanou a neoprávněným obohacením žalobce, tím spíše, an by tento při nedodání pytlů byl lépe na tom, než kdyby tyto bývaly dodány. Neboť v tomto případě byl by se musil, koupiv pytle jako obchodník k dalšímu zcizení, spokojiti, kdyby se nebyl chtěl dopustiti předražování, s občanským ziskem, pozůstávajícím v několika procentech ceny nákupní, kdežto zde by získal bez námahy a nebezpečí více než dvojnásobný obnos. K něčemu takovému mu soud dopomáhati nemůže. Na základě §§ 273 a 364 c. ř. s. a uváživ, že po čas války pracovali i nejslušnější obchodníci se ziskem 20—30%, vyměřil proto odvolací soud abstraktní škodu žalovaného obnosem rovnajícím se 30% kupní ceny, zaokrouhliv obnos tento nahoru. Způsobem tímto není zkrácen žalobce, jemuž náhrada škody náleží, a žalovaná, která, nedodržeavši smlouvu, porušila právo, není nespravedlivě utlačena.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu prvního.

Důvody:

Soud odvolací ve shodě se soudem první stolice zaujal správně právní stanovisko, že žalobci přísluší dle čl. 356 obč. zák. nárok na náhradu škody pro neplnění, míní však, že žalobcem žádaný a prvním soudem přiřčený obnos 6000 K jest příliš vysoký vzhledem k tomu, že přesahuje značně obvyklý u slušných obchodníků výdělek 30%, takže by přisouzení celého zažalovaného obnosu znamenalo nespravedlivé poškození žalované firmy a zcela neoprávněné obohacení žalobcovy; vyměřil tedy soud odvolací podle zásad §u 273 a 364 c. ř. s. škodu přiměřeným dle svého mínění obnosem 900 K. Toto umenšení škody spočívá na právním omylu. Pro výpočet škody, kterou kupec žádá pro neplnění, jest směrodatným čl. 357 odst. 3 obč. zák., a to nejen při obchodech fixních, nýbrž i při jiných obchodech, o nichž v ostatním platí ustanovení čl. 356 obč. zák. Dle tohoto ustanovení pozůstává obnos náhrady, kterou prodávatel má poskytnouti, v rozdílu mezi smluvní cenou kupní a mezi tržní cenou prodaného zboží, jaká jest v čase plnění na místě plnění. Tato abstraktní škoda jest minimum, na které kupec má právo, neboť

kupec jest oprávněn požadovati i větší dokazatelnou škodu (škodu konkrétní), on má právo volby požadovati tu neb onu škodu. Jak první stolice bylo zjištěno, — a v tom se odvolací soud od zjištění prvé stolice neodchyluje — činila tržní cena pytlů moučných v čase, kdy mělo býti plněno, 22 až 24 K. Zdali za čas plnění jest považovati duben 1919, jak mívá soud odvolací, čili září 1918, jak za to má soud prvé stolice, jest v daném případě lhostejno, poněvadž jak v dubnu, tak i v září 1918 byly ceny moučných pytlů stejné. Dlužno však správným uznati v té příčině názor soudu prvého, neboť doba plnění končí teprve tehdy, když prošla dodatečná lhůta ku plnění, prodávateli dle zákona poskytnutá. Poněvadž pak smluvní cena pytlů činila dle dopisů žalované firmy 5 K 95 h za kus a jejich tržní cena v čase, kdy mělo býti dodáno, 22 až 24 K, činí žalobcem jako abstraktní škoda požadovaný obnos 6000 K ještě méně, než by dle zákona byl oprávněn požadovati. Úvahu odvolacího soudu, že by přiřčením celého rozdílu mezi cenou smluvní a cenou tržovou se dostalo žalobci neoprávněného zisku, nelze uznati případnou vůči přesnému ustanovení zákona, jenž škodu tu způsobem určitým a jasným stanoví, úvaha ona není však ani zcela příležitou. Žalovaná firma byla povinna smluvený počet pytlů za smluvenou cenu nejdéle do posledního dne lhůty jí dodatečně poskytnuté žalobci dodati. Buď zboží to měla po ruce, anebo musila si je tehdy opatřiti; měla-li je po ruce a nedodala, vyplynul jí nedodáním zisk v ten způsob, že mohla zpeněžit zboží za tržní ceny v onu dobu platné, ano mohla vzhledem k tomu, že dle posudku znalců cena ta koncem září 1918 stoupla až na 28 K, docíliti zisku ještě většího. Pak-li by však, by svému smluvnímu závazku vůči žalobci dostála, byla musila pytle koupiti, byla by je musila platiti po 22 až 24 K a tedy byla by ztratila nejméně 15 K na kuse, kteréžto ztratě se vyhnula porušením smlouvy. To jest rub úvahy soudu odvolacího, ke kterému též nepřihlížel, ač tak tím spíše učiniti měl, protože žalovaná firma to jest, která smlouvu porušila, a podle zásad cti a víry v obchodě v prvé řadě jest ohled vzíti na onu stranu, jež při smlouvě věrně a poctivě trvá. Nebyl tedy odvolací soud oprávněn v tomto případě od přesného ustanovení zákona (čl. 357 odst. 3 obch. zák.) se odchýliti, a není ostatně ani dovolání se ř. 273 c. ř. s. v tomto případě na místě, poněvadž tu není podmínek v témž ř. pro jeho užití uvedených. Bylo tedy dovolání ve věci vyhověti, a poněvadž rozsudek prvé stolice odpovídá zákonu, bylo jej obnoviti.

Čís. 177.

Zákaz postupu uzávěrky postihuje též nárok na náhradu škody pro nedodání, pokud se týče nárok na náhradu zájmu dle ř. 368 ex. ř.

(Rozh. ze dne 20. května 1919, Rv I 237/19.)

Závěrečným listem ze dne 4. července 1915 koupil obchodník A u obchodníka B 100 beden sardinek. Dle doložky závěrečného listu jest uzávěrka nepřevoditelná. Nedodav zboží byl B k žalobě A-ově pravoplatně odsouzen, tak učiniti. Než i exekuce, vedená dle ř. 346 ex. ř. mi-

nula se s úspěchem. Po té postoupil A své nároky C-ovi a tento podal na B žalobu o náhradu zájmu dle ř. 368 ex. ř. Žaloba byla ve všech třech stolicích zamítnuta, ne j v y š š í m s o u d e m mimo jiné z těchto

důvodů:

Nesprávné posouzení právní ohledně otázky nedostatku aktivní legitimace k žalobě shledává žalobce v tom, že soud odvolací má za to, že i postup pohledávky na náhradu nyní žalované dle závěrečného listu jest nepřipustný. Nejen při nároku na dodání zboží, nýbrž i při pohledávce peněžité může dlužník mít zájem na tom, by postup osobě třetí byl vyloučen, zejména také proto, by dlužník případné své protinároky, které mu později proti přímému kontrahentovi vzniknou, mohl uplatňovati kompensací. Nárok na náhradu škody pro nedodání zboží jest právě tak jako nárok na dodání nárokem z učené uzávěrky, nárok ten nezakládá se pouze na zákoně, nýbrž po rozumu ř. 1295, 1298 obč. zák. na nesplnění povinnosti smluvní. Ujednání v závěrečném listu obsažené, že »uzávěrka,« totíž práva z ní vyplývající jsou nepřevodna, platí tedy i pro tento nárok a smluvní obmezení tohoto nároku v tom směru, že postup jeho jest nepřipustný, není zákonem zakázáno, jest tedy dovoleno, a nelze seznati, proč by odporovalo dobrým mravům.

Čís. 178.

Majitel stroje, používaného jen mimochodem v podniku zemědělském, jest podnikatelem ve smyslu ř. 11, posl. odst. zákona o úrazovém pojištění dělníků bez ohledu na to, zda propůjčuje stroj k tomuto používání po živnostensku, čili nic.

O nároku na náhradu škody, příslušejícím pro opomenutí oznámení dle ř. 29 zákona o úraz. pojištění dělníků pojištěnci proti podnikateli, lze platně učiniti narovnání.

(Rozh. ze dne 20. května 1919, Rv I 247/19.)

Žalovaný půjčoval v roce 1916 hospodářům v Chrudimi a okolí za poplatek k účelu výmlatu obilí mlátičí stroj prostřední velikosti poháněný elektrickou silou, kterou dodávala elektrárna v Chrudimi. Žalovaný činil tak na rozkaz okresního hejtmanskví; dělnice i dělníka Josefa P., kovářského dělníka v Chrudimi, platili ti hospodáři, kteří si stroj na mláčení vydlužili. Mezi dělnicemi byla také žalobkyně. Dne 20. září 1916 vydlužila si onen stroj od žalovaného Antonie Č., rolnice v Chrudimi. Dne 21. září 1916, když žalobkyně posunovala rukou obilí, na vál naložené, do stroje, zachytily jí zuby a utržily jí pravou ruku do půl dlaně. Byla pak dodána do nemocnice, kdež jí byla ruka amputována až po zápěstí. Poněvadž žalovaný jako podnikatel opomenul úraz ohlásiti, přišla žalobkyně o svůj nárok proti pojišťovně a domáhala se na žalovaném náhrady. Žalovaný mimo jiné namítal jednak, že půjčuje stroj z úředního příkazu a nikoli po živnostensku, jednak, že se se žalobkyní již vyrovnal. Obě nižší

stolice (krajský soud v Chrudimi a vrchní zemský soud v Praze) žalobu zamítly. Uznaly sice, že žalovaný byl podnikatelem a jako takový povinen, úraz hlásiti, dospěly však k úsudku, že strany se mimosoudně vyrovnaly.

Nejvyšší soud dovolání žalobkyně nevyhověl mimo jiné z těchto důvodů:

Oproti námitce žalovaného, na níž tento trvá i v řízení dovolacím, že nebyl povinen úraz oznámiti, dlužno ovšem uvést, že žalovaného sluší dle § 1 odst. 3., č. 2, a § 11 posl. odst. zákona o úraz. pojištění dělníků ze dne 28. prosince 1887, č. 1 ř. z. z roku 1888 pokládati za podnikatele, poněvadž citovaný § 11 posl. odst. nerozeznává, zdali majitel stroje používaného jen mimochodem v podniku zemědělském propůjčuje stroj k tomuto používání po živnostensku čili nic. Názor žalovaného, že k oznámení byl povinen hospodář, jemuž žalovaný stroj zapůjčil, odporuje tedy předpisům § 11 a 29 cit. zák., dle nichž k oznámení úrazu jest povinen podnikatel a tím byl v daném případě žalovaný, jako vlastník stroje. Jak oba nižší soudy správně uvedly, byl tedy žalovaný dle § 29 cit. zák. povinen úraz žalobkyně v stanovené lhůtě oznámiti a, když tak neučinil a žalobkyně tím, ježto sama nároku svého dle § 34 cit. zák. nepřihlásila, nároku na rentu vůči úrazové pojišťovně pozbyla, byl žalovaný dle § 1295, 1297, 1299 obč. zák. povinen k náhradě škody tímto opomenutím žalobkyni vzešlé. Neodůvodněno jest však dovolání, pokud vytýká, že prý soud odvolací má neprávem za to, že nastalo platné narovnání. Z toho, že předpisy o úrazovém pojišťování jsou rázu donucovacího a že dle § 41 cit. zák. k platnosti ujednání s úrazovou pojišťovnou o tom, by místo důchodu byl vyplacen kapitál, třeba souhlasu příslušné obce, nelze nijak dovozovati, že by osoba, proti úrazu pojištěná, nemohla se nároku na náhradu vůči podnikateli vzdáti neb učiniti o něm narovnání, vždyť neuplatňuje-li svého nároku, v čemž není nijak omezena, má to stejný účinek jako vzdání se. I předpis § 43 cit. zák., že jest bez účinku každá dispozice s pohledávkou proti úrazové pojišťovně příslušející, nelze jakožto ustanovení výjimečné rozšiřovati na nárok příslušející osobě pojištěné pro opomenutí oznámení dle § 29 cit. zák. vůči podnikateli. Tento nárok jest prostým soukromoprávním nárokem na náhradu škody, který nepodléhá žádným omezením co do dispozice. Předpisu § 63 zák. o nemocenském pojišťování ze dne 30. března 1888, č. 33 ř. z., jehož se žalobkyně dovolává, nelze analogicky použiti, poněvadž pojištění nemocenské spočívá na jiných zásadách, než pojištění proti úrazu; ostatně se tu jen stanoví, že zaměstnavatel nesmí použiti předpisů zákonných předem smlouvou vyloučiti neb omeziti, narovnání ohledně nároků na náhradu, které vzejdou v jednotlivých případech, tím však není vyloučeno. O absolutní neplatnosti nebo nedovolenosti narovnání o nároku zažalovaném nelze tedy důvodně mluvíti. Dovolací důvod nesprávného posouzení právního není proto opodstatněn.

Čís. 179.

Sdělení o mimosoudní výpovědi, které má učiněno býti odpůrci vy-povídající strany (§ 565 odst. 2 c. ř. s.), nemusí obsahovati též příkaz,

by odpůrce buď předmět nájmu v určené době pod exekucí odevzdal pokud se týče převzal, nebo podal proti výpovědi u soudu námitky (§ 562 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 20. května 1919, R II 58/19.)

Návrh vymáhajícího věřitele, by mu na základě mimosoudní výpovědi, proti které nepodány námitky, povolena byla exekuce vyklizením místnosti, najaté vypovězenou stranou v jeho domě, byl pr v ý m s o u d e m (okresním soudem v Mor. Ostravě) zamítnut, ježto písemné sdělení o výpovědi neobsahovalo příkazu, by odpůrce buď předmět nájmu v určené lhůtě pod exekucí odevzdal neb podal proti výpovědi u soudu námitky (§§ 565 odst. 2 a 562 c. ř. s.), následkem čehož nenabyla výpověď ta účinků soudní výpovědi. — Rekursní soud (krajský soud v Nov. Jičíně) vyhověl návrhu na vyklizení, poznamenav k tomu: Důvod, z něhož zamítl prvý soudce návrh na vyklizení, poukázav k tomu, že vymáhající věřitel neuložil v písemné své výpovědi odpůrci, by buď předmět nájmu v určené lhůtě pod exekucí odevzdal, nebo podal proti výpovědi u soudu námitky, neobstojí před zákonem, poněvadž § 565 c. ř. s. náležitosti této při mimosoudních výpovědích nepředpisuje a stačí, označuje-li sdělení o výpovědi předmět nájmu a udává-li dobu, kdy má nájemní smlouva skončiti. Příkaz, by odpůrce předmět nájmu odevzdal, neb podal námitky, o němž zmiňuje se § 562 c. ř. s., může se týkati jen přípravných spisů neb žádostí podaných v soudních protokolech (§ 74 c. ř. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu, poukázav ku správným důvodům rekursního soudu.

Čís. 180.

Předpisy cis. nařízení ze dne 17. prosince 1915, č. 373 ř. z. (§§ 6, 8) nejsou na překážku tomu, by dlužník, na jehož obchodování byl nařízen dozor, byl odsouzen ku placení ve lhůtě § 409 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 20. května 1919, Rv II 155/19.)

Vůči žalobě o zaplacení tržové ceny za dodané zboží namítala žalovaná firma mezi jiným, že jsouc pod obchodním dozorem, nemůže odsouzena býti k placení do 14 dnů pod exekucí, nýbrž jen k placení, jak to připouští § 8 cis. nařízení ze dne 17. prosince 1915 č. 373 ř. z. — Pr v ý s o u d (krajský soud v Nov. Jičíně) uznal ve smyslu této námitky žalované. Odvolací soud (vrchní zemský soud v Brně) odsoudil však žalovanou ku placení do 14 dnů pod exekucí, odůvodniv výrok ten takto: I když jest správně, že dozor na obchodování v případě tomto povolen sborovým soudem příslušným ku zahájení konkursu (§ 1 cit. cis. nař.), a že byl nařízen nad vedením dlužníkovy obchodu a nikoliv nad jeho jméním, následkem čehož jest úplně bez významu otázka, žalobcem nadhosená, nalézá-li se jmění dlužníkovy pouze v tuzemsku, či také v cizozemsku, tož přehlídí přece v odpor. vzaté rozhodnutí především, že cis.

nařízení ze dne 17. prosince 1915 upravuje jen otázku, jak dlužno užití peněz docílených obchodním dozorem (§ 8) a otázku nabytí soudcovského zástavního práva po čas dozoru na obchodování (§ 6). Na rozdíl od konkursního řádu neotřáslo však toto cís. nařízení předpisem § 409 c. ř. s., dle něhož činí lhůta k plnění, již nutno vysloviti rozsudkem, pokud neustanovuje zákon tento (t. j. civ. řád soudní) jinak, 14 dnů. Na tom nemění ničeho ani okolnost, že žalobce nebude přes lhůtu pariční, přiznanou jeho pohledávce, snad s to, nabýti již za 14 dnů po právní moci rozsudku soudcovského práva zástavního neb práva na uspokojení, pokračovali v době této ještě obchodní dozor. Otázka tato spadá pouze do oborů vykonatelnosti rozsudku, nedotýká se však určení rozsudečné lhůty k plnění. Nutnost, určití v rozsudku zákonnou 14denní lhůtu k plnění, stane se ostatně aktuální v okamžiku zrušení dozoru na obchodování, ježto by žalobce, kdyžž tu není podobných předpisů jako v řádu konkursním (§ 61 a j.), nebyl bez určení 14denní lhůty k plnění v rozsudku podle §u 7 ex. ř. s to, by vedl ihned po zrušení obchodního dozoru beze všeho exekuci.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Důvody:

Dovolatelka hájí názor, že § 8 cit. nař. vztahuje se na veškeré jmění dlužníkové a nikoliv pouze na prostředky nabyté v době dozoru na obchodování, a že předpisuje, jak veškeré jmění dlužníkové má vynaloženo býti k uspokojení věřitelstva. Dále doličuje, že 14denní lhůta k plnění stanovená §em 409 c. ř. s. jest povahy procesuální, kdežto předpis § 8 cit. nař. spadá do oboru práva hmotného, připouští plnění z dlužníkovy jmění po ruce jsoucího jen dle předpisů konkursního řádu; nelze prý tedy dlužníka odsouditi, by zaplatil do 14 dnů pod důhonem práva, poněvadž by se to přičilo zákonu. V tomto kuse nelze však přisvědčiti straně žalované. Správně uvádí soud druhé stolice, že § 8 cit. nař. upravuje, jakým způsobem má býti užito prostředků dlužníka tu jsoucích, a že se tím nerozumí veškeré jeho jmění (jinak by § 8 obsahoval nařízení o úplné likvidaci jmění), nýbrž že předpis ten se vztahuje na ony majetkové prostředky, jež dojdou dalším obchodováním. Praví se tam přece výslovně, že k uspokojení věřitelů upotřebí se zbývajících snad přebytků. Nelze také tvrditi, že bylo nesprávně použito §u 409 c. ř. s., jenž určuje 14denní dobu jako lhůtu k plnění, nestanoví-li civilní řád soudní sám jiné lhůty. Předpisy o zavedení dozoru nad obchodováním nestanoví nikde, že odklad možnosti exekuce má býti vyjádřen již v rozsudku a jest přisvědčiti názoru odvolací stolice, že otázkou touto jest se zabývati teprv soudci exekucí. Jde tu vlastně o dlužníka v cizozemí, na čemž nemění ničeho okolnost, že v našem státě rovněž jako v Rakousku jest vzhledem k čl. 2 zákona ze dne 28. října 1918 č. 11 sb. z. a n. dosud stejným způsobem upraven dozor na obchodování dlužníků. Kdyby dlužník cizozemec měl jmění i v oblasti československé republiky, ohledně kteréhož by nebyl zaveden dozor na obchodování, pak by se exekuce na jmění to povolila, nepřihlížeje k § 8 cit. nař. Již z toho plyne, že otázku tu řešiti jest teprve při povolení exekuce.

Čís. 181.

Pro úřední úkony, uložené starostovi obce v přeneseném oboru působnosti (na př. svírka pozůstalého jmění, by uchráněno bylo před zavlečením), nelze ho pořadem práva bráti v zodpovědnost (dvorský dekret ze dne 14. března 1806 č. 758 sb. z. s.).

(Rozh. ze dne 27. května 1919, R I 173/19.)

Dědicové po Evě V. žalovali starostu obce o náhradu škody, opíraje svůj nárok o to, že žalovaný opomenul předsevzítí svírku pozůstalostního jmění, čímž se stalo, že jmění to bylo neznámými osobami zavlečeno. Prvá stolice (okresní soud v Lomnici n. Luž.) žalobu zamítla, poněvadž nařízení ze dne 28. června 1850, č. 256 ř. z. hledíc k § 31 nesp. říz. více neplatí a není zde jiného předpisu, jenž ukládá by starostovi obce péči o jmění pozůstalostní. Odvolací soud (krajský soud v Čes. Budějovicích) rozsudek zrušil a vyhradiv právní moc, uložil prvé stolici, by spor znovu projednala a rozhodla. K otázce přípustnosti pořadu práva odvolací soud přisvědčil, uváživ toto: Dvorského dekretu ze dne 14. března 1806 č. 758 sb. z. s., na který případně mohlo by se býti odvoláno, nelze zde analogicky použiti, neboť jest to předpis výjimečný, který se výslovně jen na státní úředníky vztahuje a který tedy na obecní zřízení a starosty obce jak dle svého znění, tak dle smyslu zákona rozšiřován býti nemůže, ať jedná se o úřední úkony v oboru samostatné, nebo přenesené působnosti obce. Následkem toho náleží nárok proti starostovi obce na náhradu škody, kterou prý ve výkonu své samostatné nebo přenesené působnosti porušením své úřední povinnosti někomu způsobil, na pořad práva ve smyslu § 1338 obč. zák. Rovněž i v otázce o platnosti dotčeného nařízení dospěl odvolací soud k právnímu názoru, že nařízení to dosud zrušeno nebylo.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí obou předchozích stolic jakož i celé posavadní řízení pro zmatečnost a odmítl žalobu.

Důvody:

Pokud jde o otázku přípustnosti pořadu práva, nelze uznati za správný názor žalovaným v dovolacím rekursu projevený, že pořad práva jest dle § 37 odst. 2 obec. zřiz. vyloučen; vždyť tento předpis týká se pouze nároků na náhradu škody proti obci ze zanedbání policie místní, zde však žalován jest obecní starosta. Rovněž však nelze sdíleti názor soudu odvolacího, že zažalovaný nárok náleží na pořad práva. Žalobci zakládají nárok svůj v žalobě na tom, že žalovaný ne učinil zadost své úřední povinnosti jako starosta obce, by při úmrtí Evy V. učinil všechna opatření, by jmění po ní pozůstalé bylo ochráněno, a ve spise odvolacím dovozují tuto povinnost žalovaného výslovně z předpisu nařízení ze dne 28. června 1850 č. 256 ř. z. Dle § 3 a 5 tohoto nařízení náleží obecnímu starostovi, když okresní soudce nevyšle na úmrtí zápis úředníka soudního nebo notáře, by dle všeobecného nebo zvláštního požádání okresním soudcem učiněného, předsevzal

úmrtí zápis a je-li tu nebezpečí, že by jmění bylo zavlečeno, také svírku pozůstalostního jmění. Těmito předpisy — při čemž není třeba, zabývat se otázkou, zdali uvedené nařízení ještě platí —, bylo jak v § 1 nař. výslovně řečeno, spoluúčinkování při úmrtím zápisu a svírce pozůstalosti zařaděno v okruh přenesené působnosti obce, obecní starosta má v tomto směru provádět úřední úkony úředníka státního, platí tedy i ohledně něho dvorní dekret ze dne 14. března 1806, č. 758 sb. z. s., že pro úřední úkony, které vykonati má v přenesené působnosti obce místo úředníka státního, nemůže u civilního soudu býti žalován a že tedy soudce civilní takové žaloby ihned má odmítnouti. Vždyť uvedený dvor. dekret klade hlavní váhu na to, že státní úředníci pro své úřední úkony nemohou býti u civilních soudů žalováni, záleží tedy hlavně na tom, jde-li o úřední úkon předsevzatý u vykonávání výsosti státní, nikoliv o to, je-li úředník ustanoven státem, nebo vykonává-li obecní starosta úkony úředníka státního v přenesené působnosti obce. Výjimečné ustanovení zákona syndikátního ze dne 12. července 1872, č. 112 ř. z., dle něhož soudcovští úředníci jsou právi ze škody, kterou způsobili v úřední své působnosti přestoupením povinnosti úřední a které by tedy po případě platilo i tenkrát, když soudcovským úředníkem svírka jmění pozůstalostního byla opomenuta, nevztahuje se dle § 4 cit. zák. na obecní starosty v přenesené působnosti obce jednající; to však není důvodem, by platnost uvedeného dvorního dekretu zde byla vyloučena, poněvadž podobné případy nastávají i u úředníků státních, tak na př. na náhradu škody, která vzešla nedopatřením při doručování soudních spisů, může dle § 4 cit. zák. býti žalován soudní sluha, který doručení vykonal, nikoliv však sluha poštovní, když doručení bylo provedeno poštou. Žaloba měla tedy dle cit. dvor. dekretu a § 42 j. n. již soudem první instance bez zavedení sporného řízení býti odmítnuta. Jsou proto řízení v obou instancích jakož i rozhodnutí obou nižších soudů zmatečna dle §u 477 č. 6, § 503 č. 1 c. ř. s., pročež bylo dle § 510 odst. 2., § 514 odst. 2., § 478 odst. 1 c. ř. s. uznati, jak shora uvedeno.

Čís. 182.

Úřední vysvědčení žádat lze jak o skutečnostech z obchodního rejstříku patrných, tak i o tom, že rejstřík určitého zápisu neobsahuje.

(Rozh. ze dne 27. května 1919, R I 193/19.)

Žádost firmy A, by vydáno jí bylo úřední vysvědčení o určitých zápisech obchodního rejstříku, byla rejstříkovým soudem (krajský soud v České Lípě) s poukazem k § 25, odst. 3. min. nař. ze dne 9. března 1863 č. 27 ř. z. zamítnuta a ponecháno žadatelce, by ucházela se o příslušný výpis z rejstříku. Rekursní soud usnesení to potvrdil, sdíleje právní názor rejstříkového soudu, že úřední vysvědčení lze vydávati jen o negativním obsahu rejstříku, kdyžtž ohledně pozitivního obsahu stačí úřední výpisy, a § 281 nesp. ř. z. k této, zákonem zvlášť upravené otázce se nevztahuje.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu vyhověl, usnesení obou předchozích stolic zrušil a uložil rejstříkovému soudu, by znovu o žádosti rozhodl.

Důvody:

Znění §u 25 min. nařízení z 9. března 1863 č. 27 ř. z. nenasvědčuje náhledu vyslovenému v usnesení v odpor vzatém, že vysvědčení z rejstříku obchodního jen o negativním obsahu jeho (že tam jistý zápis zanesen není) vydávána býti smějí. Odstavec 3. tohoto paragrafu stanoví, že úředními vysvědčeními může býti potvrzeno, že určitá firma nebo určitý zápis o ní v rejstříku zanesen není. Kdyby nařízení zřejmě stanovilo, že vysvědčení jen o tom takového obsahu vydána býti mohou, byl by názor uvedený správným. Takového obratu však v ustanovení onom není. Sluší je tedy vykládati v souvislosti s prvním odstavcem a s § 281 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, č. 208 ř. z. tak, že vysvědčení vydána býti mohou o skutečnostech z rejstříku patrných, ale také o tom, že rejstřík určitého zápisu neobsahuje. Usnesení v odpor vzatá jsou tedy zřejmě protizákonná, pročež dle § 16 cís. pat. z roku 1854 dovolacímu rekursu bylo vyhověno, jak jest svrchu uvedeno.

Čís. 183.

Rozepré zahájená dle předpisů exekučního řádu u kausálního soudu jakožto soudu povolivšího exekuci, projednávatí dlužno bez přivzetí odborného soudce laika. Jinak jest řízení zmatečným.

(Rozh. ze dne 27. května 1919, R I 197/19.)

Na základě rozsudku krajského soudu jako obchodního senátu v Chebu byla tímto soudem povolena exekuce. Proti ní podal dlužník u téhož soudu žalobu dle § 35 ex. ř. Soud projednal a rozhodl spor v senátě, do něhož na místě jednoho soudce z povolání přivzal odborného soudce laika. Odvolací soud zrušil rozsudek a řízení, jemu předcházevší, počínajíc líčením, k němuž byl přivzat odborný soudce laik a, vyhradiv právní moc zrušovacím svého usnesení, uložil prvě stojící, by spor znova projednala a rozhodla, a to s poukazem k předpisům §§ 50 a 51 ex. ř. a § 477 č. 2 c. ř. s. a hledě k tomu, že § 51 ex. ř. nedopouští, by na tento případ použito bylo zásad, vyslovených v §§ 45 a 104 j. n. v nové jich úpravě.

Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu potvrdil.

Důvody:

V případě přítomném jedná se jen o otázku, byl-li rozhodující soud náležitě obsazen a zdali sběhnuvší se vada má v zápětí zmatečnost rozsudku a jemu předcházejícího řízení, pokud toto před vadně obsazeným soudem se odbyvalo. Mylně má dovolatel za to, že, když dle nového ustanovení §u 104 j. n. mohou strany platně smluviti, by rozepré

spadající pod obecnou pravomoc, vznesena byla na soud obchodní, nemůže býti vadou, když předmětná rozepře, která dle § 50 c. ř. s. měla rozhodována býti výhradně jen soudci zkoušenými, projednána a rozhodnuta byla senátem za přibrání soudce odborného z kruhů obchodních, ana žádná strana proti tomu výtky neučinila. Sestavení senátu vymyká se dohodě stran, tu platí bezvýmínečně předpis zákona a proto i ustanovení § 50 ex. ř. má ráz práva donucovacího. Nelze zde proto užití analogie posledního odstavce § 104 i. n., to tím méně, ano se jedná o vykonávání moci soudní v řízení exekučním, v němž jakákoli dohoda mezi stranami jest neúčinná. Mylně také za to má dovolatel, že sběhnuvši se vada nezakládá zmatečnosti, poněvadž § 50 ex. ř. takové sankce nestanovil. Exekuční řád stanoví v § 78, že, pokud v něm není nic zvláštního stanoveno, platí všeobecné předpisy civilního řádu soudního. Prohlašuje-li tedy předpis § 477 č. 2 c. ř. s. za zmatek, pro který nutno zrušiti rozsudek i vadné řízení, když rozhodující soud nebyl řádně obsazen, platí předpis ten i zde ve sporu přítomném, třeba to § 50 ex. ř. zvláště nestanovil, poněvadž citované zákonné místo určuje jen, jak oproti § 7 i. n. sluší v rozepřích, k nimž exekuční řízení dalo podnět, a jež se před kausálním soudem projednávatí mají, rozhodovací soud obsaditi. Nebyl-li tento předpis zachován, jak se stalo právě zde, sběhl se zmatek, který má za následek, co určuje § 477 úvod. věta c. ř. s. a co také odvolací soud vyslovil.

Čís. 184.

Zápis firmy u obchodního soudu odštěpného závodu předpokládá průkaz, že odštěpný (a nikoliv jen hlavní) závod byl dříve zapsán u obchodního soudu hlavního závodu.

(Rozh. ze dne 27. května 1919, R II 59/19.)

Žádost akciové společnosti A o zápis odštěpného závodu do obchodního rejstříku zemského soudu v Opavě byla prvním soudem návrhatele vrácena, by prokázala, že odštěpný závod jest již zapsán do rejstříku obchodního soudu v Praze jako obchodního soudu hlavního závodu. Rekurzní soud usnesení toto potvrdil, poznamenav, že mínění prvního soudu, že odštěpný závod musí býti napřed zapsán u obchodního soudu hlavního závodu, jest odůvodněno zněním čl. 21 odst. 3 obch. zák., podle kterého se firma u obchodního soudu odštěpného závodu nezapíše, dokud není prokázáno, že u obchodního soudu hlavního závodu zápis již byl vykonán; že mínění toto jest správné, tomu svědčí i ustanovení § 59 zák. o společnostech s obm. ruč., kde jest výslovně nařízeno, že zřízení odštěpného závodu společnosti s obm. ručením jest ohlásiti u soudu závodu hlavního.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti.

Důvody:

Usnesení rekursního soudu, kterým bylo usnesení prvního soudu potvrzeno, ani neodporuje zákonu, ani není zmatečným, a poněvadž zde

tudíž není podmínek § 16 zák. o nesp. říz., jest dovolací stížnost neodůvodněna. K vyvrácení stížnosti dlužno uvést ještě toto: Ustanovení třetího odstavce čl. 21 obch. zák., jímž se nařizuje, že zápis u obchodního soudu odštěpného závodu nelze provést, dokud nebylo prokázáno, že byl proveden zápis u obchodního soudu hlavního závodu, nelze rozuměti ve smyslu stěžovatelem tvrzeném, že tento zákonný předpis se vztahuje na zápis hlavního závodu, a že dle něho musí býti firma závodu, tedy nejdříve hlavního závodu zapsána do obchodního rejstříku. Neboť čl. 21 obch. zák., jenž jedná o firmování odštěpného a nikoliv hlavního závodu, předpokládá, že v době, kdy jde o zápis odštěpného závodu, hlavní závod nejen existuje, nýbrž také jest v obchodním rejstříku svého příslušného obchodního soudu již zapsán. Poněvadž nelze míti za to, že by něco, co jest samozřejmé, bylo ještě zvláště nařizováno, dlužno zmíněnému ustanovení čl. 21 obch. zák. rozuměti tak, že musí býti odštěpný závod napřed zapsán v obchodním rejstříku obchodního soudu závodu hlavního, a pak teprv že lze žádati o zápis firmy odštěpného závodu u obchodního soudu pro něj příslušného. To plyne nejen ze stylisace prvního odstavce téhož článku obch. zákona, v němž se praví, že firma odštěpného závodu musí býti také ohlášena u jeho příslušného obchodního soudu, nýbrž i z účelu, který ustanovením čl. 21 obch. zák. jest sledován, by totiž byla vyznačena souvislost právních vztahů hlavního a odštěpného závodu mezi sebou, při čemž jest zajisté přirozeno a odpovídá povaze věci, že napřed musí předcházeti zápis odštěpného závodu v rejstříku obchodního soudu hlavního závodu.

Čís. 185.

Nemanželský otec není oprávněn k stížnosti do usnesení, jímž odepřel poručenský soud schváliti smír uzavřený mezi nemanželským dítětem a jím ve sporu o uznání otcovství a placení výživného.

(Rozh. ze dne 27. května 1919, R II 60/19.)

Stížnost, kterou vznesl nemanželský otec proto, že poručenský soud (okresní soud v Uh. Ostrohu) odepřel schváliti smír uzavřený v jeho sporu o uznání otcovství a placení výživného, byla soudem rekursním (krajským soudem v Uh. Hradišti) zamítnuta pro nedostatek legitimace stěžovatelovy; neboť do usnesení takového může si stěžovati jen nezletilec, pokud se týče jeho poručenství, nikoli však i nemanželský otec jako osoba třetí, ohledně níž poručenskému soudu žádné schvalování nepřísluší (§ 233 obč. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti.

Důvody:

Usnesení v odpor vzaté jest připojenými k němu důvody, srovnávacími se se zákonem a stavem věci ospravedlněno. Dle §u 9 zák. o nesp. říz. může si sice stěžovati, kdo se pokládá za stěžena opatřením prvního

soudu vydaným v nesporném řízení; v řízení týkajícím se schválení smíru uzavřeného ohledně placení výživného mezi nemanželským otcem s jedné a poručenstvem nemanželského dítěte s druhé strany, které je vnitřní záležitostí poručenského soudu a při němž rozhoduje jedině prospěch dítěte, iest však k hájení práv nezletilcových povolán jen jeho zákonný zástupce a nikoli i nemanželský otec, vystupující při uzavření smíru jako odpůrce dítěte a pečující při tom, jak jest přirozeno, o své vlastní zájmy. Plyne to i z ustanovení § 865 obč. zák., dle něhož může druhý kontrahent v podobných případech žádati pouze přiměřenou lhůtu k prohlášení, na rozhodnutí poručenského soudu však vlivu vykonávati nemůže. Nedostává se tedy stěžovateli práva odporovati usnesení, jímž poručenský soud odepřel schválení uzavřeného smíru.

Čís. 186.

Prozatímní opatření soudním prodejem dobytčete (§ 932 a obč. zák.) jest přípustno toliko za procesu o zrušení smlouvy pro vadnost dobytčete; po skončení procesu nelze žádati ani za výkon takového opatření dříve již povoleného.

(Rozh. ze dne 27. května 1919, R II 61/19.)

Po právoplatném ukončení sporu o zrušení smlouvy pro vadnost koní, prodaných žalovaným žalobci, navrhl tento dne 2. května 1919 u procesního soudu, by nařízen byl soudní prodej těchto koní, dne 18. prosince 1918 povolený, usnesením ze dne 3. ledna 1919 však odložený, a, by o výkon tohoto soudního prodeje byl dožádán okresní soud v M. — První soud (okresní soud v Uh. Brodě) vyhověl tomuto návrhu. — Rekursní soud (krajský soud v Uh. Hradišti) nevyhověl však návrhu, by požádán byl okresní soud v M. o prodej sporných koní. **Důvody:** Dle znění §u 932 a) obč. zák. není pochyby, že prozatímní opatření prodejem vadného dobytčete jest přípustno toliko za sporů. I nesrovnává se tudíž s tímto ustanovením zákona, když první soudce dožaduje se v naříkaném usnesení ve smyslu žalobcova návrhu výkonu takového prozatímního prodeje, ač proces o vadná zvířata jest již právoplatně skončen. Proto neprávem bylo návrhu žalobcovu na dožádání o výkon prodeje vyhověno a musilo usnesení prvního soudce býti změněno. Prodej sporných koní jako prozatímní opatření až po právoplatném ukončení procesu, kdy už možno vésti exekuci, odporoval by též ustanovení §u 379 ex. ř., dle něhož jest prozatímní opatření nepřipustno, když jest nárok vykonatelný a lze pro něj vésti exekuci. Prodej ten by odporoval mimo to i zásadě, platné při prozatímních opatřeních vůbec (motivy k § 396 ex. ř.), že prozatímní opatření nelze více vykonati, jakmile už není podmínek k jeho povolení. Podmínkou prodeje vadného dobytčete cestou prozatímního opatření jest však trvání procesu, a, je-li tedy proces ten již skončen, není tu ani podmínek ku povolení prodeje a proto ani podmínek k jeho výkonu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalobcovu.

Důvody:

Usnesení v odpor vzaté dovolává se správně ustanovení § 932 a) obč. zák., dle něhož prozatímní opatření prodejem sporného zvířete jest přípustno toliko za sporu. Nelze sice přisvědčiti k odůvodnění rekursního soudu, pokud se odvolává na ustanovení § 379 ex. ř., poněvadž § tento platí jen o zajištění pohledávek peněžitých, kdežto v daném případě jde o zajištění jiného nároku po rozumu § 381 č. 2 ex. ř., pro nějž tedy prvý odstavec § 379 ex. ř. platnosti nemá; avšak stejně nelze přisvědčiti ani k vývodům stížnosti, jež zdůrazňuje, že se nejedná o povolení prozatímního opatření, ježto povoleno bylo již za sporu, nýbrž toliko o jeho výkon. § 396 ex. ř. stanoví, že právě výkon povoleného prozatímního opatření jest nepřipustným, když ode dne, kdy povolení bylo navrhovatelem doručeno usnesení oznámeno, uplynula lhůta delší měsíce. Poněvadž v tomto případě byl výkon opatření, povoleného rekursním soudem, podáním revizní stížnosti odložen, počala běžeti lhůta dnem doručení rozhodnutí třetí stolice; toto rozhodnutí doručeno navrhovatelem dne 13. března 1919 a jest tedy návrh na výkon povoleného opatření podaný teprv dne 2. května 1919 opožděn. Ostatně mluví i stěžovatelem citované motivy k § 396 ex. ř. proti němu, neboť tím, že zatím spor byl právoplatně ukončen, změnily se poměry tak, že »by toho času žádané opatření soudem povoleno nebylo,« jak k tomu již soud rekursní poukázal.

Čís. 187.

Skutečnost, že strana, proti které povolena exekuce vyklizením z bytu, nemá jiného přístřeší, a že by jí mohla neprodleným vystěhováním vzejíti škoda na zdraví, může býti důvodem k nařízení odkladu exekuce (§§ 42 a 44 ex. ř.).

Lhůtu, po kterou má exekuce býti odložena (§ 44 odst. 3 ex. ř.), sluší obmezití určitým dnem.

(Rozh. ze dne 27. května 1919, R II 62/19.)

První soud (okresní soud v Příboře) nařídil na 14 dnů odklad exekuce vyklizením z bytu obývaného exekutem, poněvadž ho došlo potvrzení obecního úřadu bydliště exekutova, že by táz a jeho dvě děti ve věku 11 a 12 let byly v případě, kdyby musily posavadní byt ihned opustiti, úplně bez přístřeší, ježto jim obec nemůže poskytnouti ani prozatímního útulku, a že by neprodleným vystěhováním jim mohla vzejíti škoda na zdraví. — Rekursní soud (krajský soud v Novém Jičíně) zrušil toto usnesení, ježto odložení exekuce může nařízeno býti pouze k návrhu (§ 42 odst. 1 ex. ř.), který zde však nebyl učiněn, a nařídil soudu prvému, by v exekuci pokračoval.

Nejvyšší soud, zjistiv, že návrh příslušný byl exekutem ústně u soudu učiněn a zasláným potvrzením obecního úřadu později doložen, a že jen opomenutím prvního soudu nebyl návrh tento učiněn ve spisech patrným, nařídil odklad exekuce do 1. července 1919 a to proto, že dle

§§ 42 a 44 ex. ř. může odklad exekuce býti nařízen, kdyby provedení exekuce bylo pro toho, kdo za odklad žádá, spojeno s nebezpečím majetkové újmy nenahraditelné nebo těžko nahraditelné, a poněvadž skutečnosti osvědčené potvrzením obecního úřadu v K. ospravedlňují s hlediska tohoto předpisu zákona nařízený odklad exekuce tím spíše, ano ohrožení zdraví jest nebezpečím mnohem závažnějším, než hrozící majetková újma těžce nahraditelná. Návrhu exekuta, by exekuce byla odložena až do doby, kdy týž bude mít nový byt, nevyhověl nejvyšší soud; ježto má při povolení odkladu soud udati, na jak dlouho má exekuce býti odložena (§ 44 odst. 3) a lhůtu tuto nelze stanoviti neurčitě.

Čís. 188.

Proti usnesení, jímž bylo odepřeno přerušení řízení, nepřipouští se opravný prostředek ani tehdy, bylo-li přerušeno toto odepřeno teprv soudem rekursním (§ 192 odst. 2 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 27. května 1919, R II 65/19.)

Procesní soud první stolice (okresní soud v Ivančicích) přerušil řízení v určitém sporu, před ním projednávaném, poněvadž rozhodnutí tohoto sporu závisí na tom, je-li nebo není-li tu právní poměr, který jest předmětem jiné zahájené rozepře, na tak dlouho, až bude tento právní poměr právoplatně rozsouzen (§ 190 c. ř. s.). — Rekursní soud (zemský soud v Brně), neshledav tu podmínek prejudiciality dle §u 190 c. ř. s., zrušil toto usnesení a nařídil prvému soudu, by v líčení pokračoval.

Nejvyšší soud odmítl jako nepřipustný dovolací rekurs, podaný proti tomuto usnesení.

Důvody:

Podle § 192 c. ř. s. nemohou nařízení, vydaná podle §§ 187 až 191 c. ř. s., pokud nestanoví, by řízení bylo přerušeno, opravným prostředkem vzata býti v odpor. Zde rekursní soud rozhodl, by řízení, jež soudce první až do právoplatného skončení sporu mezi týmiž stranami o neplatnost kupní smlouvy u zemského soudu v Brně vedeného přerušil, přerušeno nebylo; nýbrž, by se v něm pokračovalo. Nastal tedy případ § 192 odst. 2 c. ř. s., že totiž není opravný prostředek dopuštěn. Nezáleží na tom, že přerušeno řízení odepřel soud rekursní a nikoliv soud první, poněvadž zákon nerozeznává, která stolice přerušeno řízení odepřela, a úmysl zákonodárce patrně k tomu čelí, odstraniti všechny překážky, vadící rychlému a nepřetržitému provedení sporu.

Čís. 189.

I soudní výpověď, proti které nepodány námitky, jest právoplatným rozhodnutím, kterému lze odporovati žalobci pro zmatečnost (§ 529 c. ř. s.).

Skutečnost, že soudní výpověď nebyla doručena vypovězenému k vlastním rukám (§ 564 c. ř. s.), neopodstatňuje žalobu pro zmatečnost dle § 529 č. 2 c. ř. s., byla-li výpověď ta přes to dodána později vypovězenému tak, že mohl proti ní podati včas námitky.

(Rozh. ze dne 27. května 1919, Rv II 153/19.)

Právoplatné soudní výpovědi z bytu odporoval žalobce žalobou pro zmatečnost a navrhoval její zrušení z důvodu § 529 č. 2 c. ř. s., poněvadž výpověď ta nebyla mu doručena k vlastním rukám, jak to předpisuje § 564 c. ř. s., nýbrž za jeho nepřítomnosti jeho manželce, která mu ji teprv den na to dodala. — První soud (okresní soud v Uh. Brodě) vyhověl žalobě, jelikož zjistil, že soudní výpověď, o niž se jedná, nebyla doručena žalobci, nýbrž jeho manželce, která ji přijala, ač nebyla žalobcem zmocněna přijímatí listiny, které mu dlužno doručiti do vlastních rukou, a doručenkou jménem žalobcovým podepsati, a jelikož nebyl tudíž žalobce v příslušném nájemním řízení vůbec zastoupen (§ 529 č. 2 c. ř. s.). — Odvolací soud (krajský soud v Uh. Hradišti) zamítl žalobu z těchto důvodů: Předpis § 529 c. ř. s. platí jako ostatní ustanovení civilního řádu soudního pro záležitosti sporné (čl. I. uvoz. zák. k civ. řádu soudnímu: »občanské právní rozepře«), pro řízení mimosporné platí předpisy mimosporného patentu. Soudní výpověď z bytu nespadá však do řízení sporného, nýbrž do řízení mimosporného; teprv podáním námitky přechází mimosporné řízení v řízení sporné. § 529 c. ř. s. vztahuje se jen na sporné řízení; to plyne již ze slov »rozhodnutí« a »rozhodující soudce«, jakož i ze znění § 532, 533, 534 odst. 2 a 535 c. ř. s. Žaloba tato měla proto býti zamítnuta podle § 538 c. ř. s. jako nehodící se k ústnímu jednání.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalobce uplatňuje výhradně dovolací důvod nesprávného posouzení věci po stránce právní (§ 503 č. 4 c. ř. s.) a spatřuje jej v tom, že soud druhé stolice, pokládaje soudní výpověď z nájmu před podáním námitky za část řízení mimosporného, pro něž platí předpisy cis. patentu ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z., uznal žalobu pro zmatečnost za nepřipustnou. Tomuto názoru odvolacího soudu nelze přisvědčiti. Řízení ve věcech nájemních jest upraveno civilním řádem soudním jakožto zvláštní druh řízení v §§ 560 až 576 c. ř. s., kdežto nesporné řízení se jím vůbec nezabývá ani ve shora jmenovaném císařském patentu, ani ve III. díle jurisdikční normy v §§ 105 až 122. Pro názor, že řízení ve věcech nájemních jest až do vznesení námitky proti výpovědi nesporné, a že přechází teprve podáním námitky v řízení sporné, není v zákoně opory; třetí oddíl šesté části c. ř. s. upravuje výslovně »řízení v rozepřích ze smlouvy nájemní nebo pachtovní.« Ministerské nařízení ze dne 17. prosince 1918 č. 83 sb. z. a n. a ze dne 9. února 1919 č. 62 sb. z. a n. nejsou tomu na závadu, ježto jimi bylo pouze přechodně a na krátkou dobu zavedeno v nájemních věcech pro určité části mimosporné řízení. Usnesení soudu o vý-

Civilní rozhodnutí

povědi ukládá nájemci, by vyklidil a odevzdal najatý předmět pod důhonem práva, nebo, by podal včas své námitky. Upravuje tedy spornou věc na způsob rozsudku a jest tedy, nepodaří-li se námitky, právoplatným rozhodnutím, jímž věc jest vyřízena. (§ 529 c. ř. s.). Žaloba pro zmatečnost jest tedy proti němu přípustna. Přes to nebylo však dovolání žalobcovu vyhověti, poněvadž tu není předpokladů žaloby pro zmatečnost dle § 529 č. 2 c. ř. s. Soud první stolice zjistil totiž, že manželka žalobcova, které sporná výpověď doručena byla dne 13. ledna, odevzdala jí den na to, tedy dne 14. ledna 1919 žalobci. Tento jí měl tedy i když ne přímo od doručovacího zřízence, přece závčas v rukou, a byl proto i s to, což jest dle smyslu zákona a povahy věci rozhodným, podat proti ní námitky. V takovém případě není však dopuštěna žaloba pro zmatečnost a bylo proto dovolání odepriti úspěch.

Čís. 190.

Pořad stolic, upravený § 3 i. n., platí též pro soudní usnesení, jimiž stanoveno odškodné za pozemky, vyvlastněné k železničním účelům.

(Rozh. ze dne 3. června 1919, R I 195/19.)

Okresní soud v Kostelci n. O. stanovil odškodné za pozemky, vyvlastněné k účelům železničním. Rekurs, vnesený proti dotyčnému usnesení na krajský soud v Hradci Králové, byl tímto soudem ve věci samé vyřízen.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu mimo jiné z těchto

důvodů:

Příslušnost krajského soudu v Hradci Králové k rozhodnutí o rekursu proti usnesení okresního soudu v Kostelci n. O. v této záležitosti bývá dovolací rekurs neprávem v pochybnost. Článek VIII. uvozovacího zákona k jurisdikční normě ze dne 1. srpna 1895 čís. 110 ř. z. v odstavci 4. prohlásil za nedotčené předpisy zákona ze dne 18. února 1878 čís. 30 ř. z. »o příslušnosti soudů v případech vyvlastnění k cíli zřízení a provozování železnic«. Zvláštní ustanovení o příslušnosti obsahuje zákon ze dne 18. února 1878 čís. 30 ř. z. pouze v druhém odstavci § 23, který prohlašuje okresní soud, v jehož obvodu vyvlastnění provedeno býti má, za příslušný ku zjištění odškodného. Zmínka v § 30, že rekurs předložiti sluší vrchnímu zemskému soudu, není zvláštním ustanovením o příslušnosti, neboť tenkrát platná jurisdikční norma ze dne 20. listopadu 1852 čís. 251 ř. z. v § 93 přikazuje rozhodování o stížnostech proti usnesením všech soudů první stolice vrchním zemským soudům jako stolici druhé. Toto zásadní ustanovení o pořadí instancí bylo novou jurisdikční normou v § 3 změněno tak, že stížnosti proti usnesením okresních soudů říditi dlužno na krajské a zemské soudy. Výjimku z tohoto předpisu neobsahuje čl. VIII., odst. 4. uvoz. zákona k i. n., a bylo by tedy odchýlné ustanovení, kdyby v § 30 zákona vyvlastňovacího bylo obsaženo, dle čl. I. odst. 2.

uvoz. zákona k i. n. pozbylo účinnosti. Není tudíž usnesení v odpor brané zmatečným pro nepřislušnost krajského soudu v Hradci Králové jako soudu rekursního.

Čís. 191.

Rádným soudům nepřisluší, by předsevzaly zajištění důkazů o opotřebení a poškození věcí, jež dle zákona o válečných úkonech byly zabráný k vojenským účelům.

(Rozh. ze dne 3. června 1919, R I 202/19.)

Firma A. ve Vídni navrhla u okresního soudu v Chebu, by proveden byl k zajištění svému důkaz soudní obhlídkou a znalci o opotřebení a poškození nemovitostí, průmyslového zařízení a svršků, firmě patřících, jež za války byly c. a k. vojenskou správou dle zákona o válečných úkonech zabráný k vojenským účelům. Okresní soud návrhu vyhověl. Za řízení učinila čsl. finanční prokuratura v Praze v zastoupení býv. c. a k. vojenské správy návrh, by řízení bylo zastaveno, poněvadž soud není povolán k tomu, by řečené důkazy prováděl. Okresní soud tomuto návrhu nevyhověl v podstatě proto, že ani v zákoně o válečných úkonech ani v prováděcím nařízení k tomuto zákonu není zcela jasně a nepochybně vysloveno, že by pořadem práva nebylo lze uplatňovati nároky, jichž prováděné důkazy se dotýkají. Rekursní soud (krajský soud v Chebu vyhověl rekursu finanční prokuratury do tohoto usnesení, usnesení i s předchozím jednáním zrušil a zastavil další řízení, poukávav k tomu, že soudům nepřisluší prováděti zajištění důkazů o nárocích, o nichž rozhodovati nejsou povolány, a že rozhodovati o nárocích, jichž se důkazy týkají, náleží úřadům správním, pokud se týče zvláštním komisím.

Nejvyšší soud nedal místa dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podle § 1 i. n. jsou soudové ku vykonávání soudní moci povoláni pouze v občanských právních věcech a mohou proto vedle §§ 384 až 389 c. ř. s. také důkazy zajišťovány býti jen v záležitostech práva soukromého. Dovolatelka navrhla soudní zjištění opotřebení a škod, jež jí vznikly na nemovitostech a jich průmyslovém zařízení, jakož i na předmětech, při zabrání jejího závodu k účelům vojenským podle předpisu zákona o válečných úkonech ze dne 26. prosince 1912 čís. 236 ř. z. spolu vojenskou správou požadovaných. Avšak právě citovaným zákonem a k němu vydaným prováděcím nařízením ze dne 23. ledna 1918 čís. 23 ř. z. vyhrazeno jest vyšetření všech okolností otázky náhrady takové se týkajících, úřadům politickým pokud se týče zvláštním komisím sestaveným úřady správními (§ 33 zák. cit. čl. I., k § 18, k §§ 19 a 20 a k § 33 prov. nař.). Z toho plyne, že vyšetřiti rozsah škody, již navrhuje firma na podniku svém a jeho zařízení, k válečným účelům zabraným, utrpěla, jest zákonem o válečných úkonech prohlášeno za záležitost práva veřejného a že stanoveno pro vyřízení její zvláštní řízení, čímž řízení před soudy jest vy-

loučeno. Nesprávně udává dovolatelka, že řízení komisionelní, citovaným zákonem normované, nelze zavést, poněvadž jedná se o nárok proti bývalému vojenskému eráru, který již nepozůstává. Vždyť zákonem ze dne 28. října 1918 čís. 18 sb. z. a n. zachovány byly v platnosti všechny dosavadní, v bývalé rakouské říši platící zákony a nařízení a zvláště pokud se týče zákona o válečných úkonech, byla nařízením Národního výboru ze dne 29. října 1918 č. 12 sb. z. a n. zrušena jen dosavadní militarisace a vojenský dozor závodů, kdežto Šem 2 cit. nař. povolal současně Národní výbor veškeré závody, jež dosud byly zákonu o vojenských úkonech podřízeny, do služeb československého státu ve smyslu tohoto zákona, čímž další jeho působnost výslovně uznal. — Také nesprávně poukazuje stěžovatelka na zákon ze dne 2. listopadu 1918 č. 4 sb. z. a n., jenž ustanovuje, že, pokud pro nároky proti státu neplatí předpis § 2 č. 6 zákona o nejvyšším správním soudu, lze uplatňovati nároky takové u řádných soudů a příslušným pro žaloby takové že jest v první stolici zemský soud v Praze. Především stanoví zákon tento jen příslušnost soudní, aniž by určoval pořad práva pro nároky samé. Mimo to vytkl zřejmě, že předpis netýká se nároků, které vyřizují se úřady správními v mezích jejich příslušnosti. Poněvadž předmětný nárok náhradní určuje se dle zákona o válečných úkonech cestou správní, vymyká se rozhodování o něm příslušnosti řádných soudů. Kde ale soudové rozhodovati nemohou o nároku, tam nepatří k jejich příslušnosti ani zajišťování důkazu, vztahujícího se na takový nárok. Ježto pak dle § 41 j. n. soudce, jakmile se věc u něho zahájí, zkoumatí má svou příslušnost a má podle § 42 j. n. v každém období řízení vysloviti zmatečnost řízení, shledal-li, že právní věc řádným soudům jest odňata, právem rekursní soud dle § 477 čís. 6 c. ř. s. a § 514 odst. 2. c. ř. s. stížnosti finanční prokuratury vyhověl a správně rozhodl. Dovolacímu rekursu nelze proto přiznati úspěchu.

Čís. 192.

Pro sdružení se více osob za účelem převzetí skladu tabáku a tabáčních prodejen útvar výrobního a hospodářského společenstva se nehodí.

(Rozh. ze dne 3. června 1919, R I. 204/19.)

Žádost Viléma B. a spol. za zápis firmy: »Tabáčnické družstvo československých válečných invalidů v P., zapsané společenstvo s ručením omezeným,« byla rejstříkovým soudem (krajský soud v Plzni) zamítnuta. Důvody: Dle § 1 zákona ze dne 9. dubna 1873 čís. 70 ř. z. o výrobních a hospodářských společenstvech platí předpisy tohoto zákona pro spolky s neomezeným počtem členů, jejichž účelem jest, by podporovaly výdělek aneb hospodářství svých členů společným provozováním podniku neb poskytováním úvěru, a jsou v němž § některé z těchto spolků podle druhu své činnosti příkladem uvedeny. Předpokládá proto toto zákonné ustanovení, by členové takového spolku měli svůj, to jest samostatný výdělek nebo hospodářství a tento výdělek nebo hospodářství by podporováno býti mohlo a podporováno bylo společným

podnikem od spolku prováděným neb úvěrem od téhož spolku členům jeho skýtaným. Může se proto ve výdělkovém a hospodářském, či výrobním životě společenstvo jeviti jen jako prostředek sloužící společným provozováním podniku nebo poskytováním úvěru výdělků a hospodářství svých členů, nikoli však jako útvar, který provozováním společného podniku aneb poskytováním úvěru členům svým výdělek bezprostředně opatřuje. Dle § 3. stanov neboli společenstevní smlouvy spolku, za jehož zápis se žádá, jest účelem společenstva toho převzetí hlavního skladu tabáku (hlavní abaldy, rozdělovny tabáku) v P. a s tímto spojené hlavní trafiky v P. po případě jině v oblasti čsl. republiky od nynějších držitelů a vedení tohoto skladu a hlavní trafiky na základě oprávnění (licence) k tomu cíli u finančního úřadu nabytého, by podporovalo užitek, prospěch, výdělek a hospodářství svých členů společným provozováním podniku toho, kteréhožto účelu hodlá společenstvo podle § 4. téže smlouvy dosíci společným provozováním tohoto licencovaného podniku. Které výdělkové neb hospodářské skupině v čsl. republice mají náležeti členové společenstva není z ustanovení společenstevní smlouvy zřejmo, ale § 7 téže smlouvy ustanovuje, že členem společenstva může býti každý, kdož v době vstupu do něho jest válečným invalidou se schopností k výdělku, zmenšenou nejméně o 20 proc., a členem: »Družiny čsl. válečných invalidů,« jakož i, že případná změna v invaliditě nebo příslušnosti ku družině nezmění ničeho na příslušnosti k tomuto družstvu ani na pravech, plynoucích z této smlouvy. Z posléze uvedeného ustanovení plyne, že po uplynutí času zůstává členem společenstva dřívější čsl. invalida, který invalidou vůbec již býti přestal, a není tudíž již ani osobou uvedenou v 1. větě téhož § 7. společenstevní smlouvy. Netřeba ani uváděti, že válečný invalida jako takový nebo-li podle pojmu uvedeného právě označení není osobou, provozující výdělek, živnost neb hospodářství, naznačené v § 1. výše uvedeného zákona, nýbrž válečný invalida jest osobou, kteréhokoliv povolání, výdělku, živnosti a hospodářství, která utrpěla poškození na těle ve válce a jejíž způsobilost výdělková nebo výrobní byla poškozením tím zmenšena. Dle presenční listiny o nastávající valné hromadě společenstva, za jehož zápis se žádá, ze dne 6. dubna 1919 jsou členové téhož svým povoláním: první setníkem, druhý nadporučíkem, třetí zámečnickem, čtvrtý obuvníkem, pátý obchodvedoucím, šestý kadeřníkem, sedmý vzorkářem, osmý zámečnickem a devátý slévačem. Mezi těmito druhy povolání, pokud se týče výdělku a hospodářství právě uvedených členů a mezi podnikem, který společenstvo společně provozovati hodlá, není spojitosti ani předmětné, ani podmětne, jak patrně z pojmu uvedených právě druhů povolání, pokud se týče výdělku a hospodářství týchž členů se strany jedné a účelu společenstva dle obsahu § 3, jak jest výše uveden, se strany druhé, a nemůže proto provozování společenstevního podniku poskytovatí výše zmíněným členům pro jejich výdělek pokud se týče hospodářství ničeho jiného, leč peněžního výtěžku, z provozování podniku toho snad plynoucího. Není proto společenstvo, za jehož zápis se žádá, spolkem osob činnosti, naznačené v § 1. výše uvedeného zákona, nýbrž sdružením osob, které provozováním podniku naznačeného v § 3. smlouvy, má opatřovati členům bezprostředně peněžité výtěžky, z provozování podniku plynoucí. Účelu tomu však neslouží a nemůže slou-

žiti společenstvo dle § 1 téhož zákona zřízené, nýbrž buď společnosti uvedené ve všeobecném obchodním zákoně nebo společnost s omezeným ručením dle zákona ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z. Ani předpisům uvedeného práve § 1 zákona ze dne 9. dubna č. 70 ř. z. o neobmezeném počtu členů není vyhověno. Dle § 7 odst. b) téže smlouvy jest druhou podmínkou členství společenstva usnesení valné hromady, uskutečněné dvoutřetinovou většinou přítomných členů družstva. V odst. 3. protokolu o ustavující valné hradě jest zjištěno, že Karel A. a František J. si vyhradili svůj přístup za členy společenstva, a druhá věta odstavce b) § 7 smlouvy stanoví o členech, kteří si při ustavující valné hradě vyhradili zápisem svůj přístup, že stačí ku jejich členství jednoduché písemné prohlášení, že přistupují za členy. Touto výhradou stanoveny jsou pro určité osoby jiné podmínky vstupu do společenstva, než pro ostatní osoby, čímž porušen jest jednak uvedený již předpis zákona o neobmezeném počtu členů, jednak smlouvou stanovené právo valné hromady rozhodovati o přihlášce za člena společenstva dvoutřetinovou většinou přítomných členů. Dle téhož § 7 odst. d) I. pozbývá se členství zasláním písemného prohlášení člena o vystoupení. Ustanovení toto odporuje předpisu § 77 téhož zákona, dle kterého nesmí se vystoupení člena státi před uplynutím správního roku a jen po předcházející výpovědi, nejméně 4 nedělní, kterýžto zákonný předpis musí býti ve společenstevní smlouvě dle § 11 téhož zákona zachován. Dle § 9 odst. c) téže smlouvy jsou členové povinni doplniti mimo případ naznačený v § 84 téhož zákona závodní podíly na původní výši, budou-li podíly ty z části odepsány. Ježto není uvedena číselná výše, do které může se ono doplnění státi, a rovněž ne, kolikrát takové plnění může se opakovati, jest toto ustanovení smlouvy v odporu s předpisy §§ 76 a 2 téhož zákona. — Rekursní soud usnesení to potvrdil, dodav k důvodům prvé stolice toto: Ne každou asociaci možno ustaviťi podle norem předepsaných zákonem ze dne 9. dubna 1873 čís. 70. ř. z. Zákon ten předpokládá, že jde o jednu z kategorií družstevních, v § 1 cit. zák. příkladmo uvedených, tedy o produktivní nebo konsumní družstvo, zřízené za účelem tím, by podporovalo výdělek nebo hospodářství svých členů. Společenstvo, jehož registrování soudem prvé stolice odmítnuto bylo, má však dle § 3 předložených stanov za účel převzetí rozdělovny tabáku a hlavní trafiky v P. resp. i jinde, by podporovalo užitek, prospěch, výdělek a hospodářství svých členů společným provozováním tohoto licencovaného podniku. Má býti tedy společenstvo toto zřízeno za účelem dosažení přímého výdělku členů, jichž všech zaměstnání leží mimo obor, o něž jde, a nikoliv, by výdělkovou činností jednotlivců podporovalo. Ostatně jest z předmětu samého zřejmo, že vyloučeno jest, by všichni členové na provozování podniku se osobně zúčastnili. Nejde tu přirozeně o žádný odbyt zboží, členy vyrobeného, rovněž ne o získávání záloh a půjček k výrobě takového zboží, resp. surovin k výrobě nutných, nejde tu ale také o konsumní spolek, který se nutně omezuje jen na získávání zboží pro členy své. Dle celého obsahu stanov má pouze býti opatřen kapitál, z něhož by se pak zakoupila abalda a výnos z ní plynoucí pak mezi členy dělil. To není ale v podstatě nic jiného než asociace kapitálu, jakou zákon pro společenstva na mysli neměl a kterou možno utvořiti jen podle jiných zákonem normovaných útvarů pro obchodní společnosti. Právem tedy soud rejstříkový zamítl

návrh na zápis osnovaného společenstva do rejstříku, a stížnosti proti tomu podané nebylo lze vyhověti.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu nevyhověl.

Důvody:

Soud rekursní souhlasně se soudem prvé stolice uznává, že společenstvo, jež se domáhá zápisu do rejstříku společenstev, nevyhovuje zákonu ze dne 9. dubna 1873 čís. 70 ř. z., poněvadž není jeho účelem podporovati výdělek neb hospodářství členů společným provozováním podniku aneb opatřováním úvěru způsobem příkladmo, co do hlavních útvarů, v zákoně uvedeným. Revisnímu rekursu nepodařilo se prokázati opak. I když zákon neobsahuje výslovný předpis, že společenstvo výdělečné, o jaké tu jde, vyžaduje osobního účastenství členů při provozování, že nemá býti pouhou asociací kapitálu, směřující k tomu, by členové se pouze dělili o výtěžek z investovaného kapitálu, vede přec správný výklad zákona k těmto důsledkům, které výslovně vytknuty jsou v nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 17. ledna 1900 čís. 4 věstníku. — Není-li pak společenstvo zřízeno k účelu, uvedenému v zákoně z roku 1873, jehož § 11 stanoví, že úchytky se dopouštějí jenom v těch směrech, jež výslovně jsou uvedeny, nesmí soud, rejstřík vedoucí, dle § 3 nařízení ze dne 14. května 1873 čís. 71 ř. z., odst. 2., zápis do rejstříku společenstev povoliti a odpadá další zkoumání, vyhovuje-li smlouva společenská i ostatním obsahem zákona. Není tedy usnesení v odpor vzaté proto neúplným, že se omezuje na zkoumání § 3 společenské smlouvy, jenž stanoví účel společenstva a, shledavši účel ten nepřipustným, zápis do rejstříku odepírá. Účel ten sám sebou ovšem nejen není dovoleným, nýbrž vši podpory hodným. Utvoření společenstva však k dosažení účelu toho nesrovnává se s uvedeným zákonem. Nejde o sdružení k poskytování úvěru členům. Bylo by tedy pouze možno uvažovati, zdali společným provozováním podniku výdělek členů neb jejich hospodářství podporováno býti má v některé z forem v § 1 zák. uvedených. Mohlo by tu jíti pouze o produktivní družstvo, tedy společnou výrobu, neb zpeněžení výrobků jednotlivých společníků. Nicemu takovému se však nerovná převzetí hlavního skladu tabáku a hlavní trafiky. Společné provozování omezuje se na opatření nutného kapitálu a rozdělení zisku, což jest známkou čisté asociace kapitálové, o sobě ovšem nezávadné a zákony dovolené ve formě obchodních společností dle obchodního zákona nebo zákona ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z., jenom ve formě společenstva nepřipustné, poněvadž dle § 1 zákona z roku 1873 platí předpisy jeho pouze pro spolky s nezavřeným počtem členů, jejichž účelem jest podporování živnosti neb hospodářství členů společným provozováním závodu. Z § 26 zákona nedá se vyvozovati, že zákon nežádá bezprostřední součinnosti členů, neboť toto ustanovení připouští zmocnění nečlenů ku provozování podniku a zastupování společenstva jako celku na venek, kdežto společná činnost členů buď v dodávání výrobků aneb ve společné výrobě záležitosti musí, ať tuto již osobně nebo plnomocníky vykonávají. Pouhé opatření kapitálu vkladem není činností podniku věnovanou. Zmínka o různých povoláních členů, která nespadají v obor společného podniku, nemá vý-

znam ten, že soud rekursní neb soud prvě stolice omezuje možnost přistoupení ke společenstvu pouze na osoby téhož povolání a odborného zaměstnání. Z oné různosti pouze vyvozuje, že nejde o společnou výrobu, o společné provozování podniku, nýbrž o pouhé účastenství na zisku. Také zmínka o potřebě licence k provozování zamýšleného podniku nemá významu, jaký jí přikládá dovolací recurs, neboť není nedostatek licence prohlášen za překážku zápisu společenstva do rejstříku. Schází-li podstatná náležitost společné výrobní činnosti, netřeba se obíratí další otázkou, zdali musí býti činnost ta obmezena na členy. Vývody dovolacího rekursu neprokazují, že usnesení souhlasná obou nižších soudů jsou zřejmě protizákonná. Nejsoú tu tedy podmínky § 16 čís. patentu ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z., za kterých by bylo možno změnití souhlasná usnesení ta. — — —

Čís. 193.

V tom, že průvodčí vlaku, by i prudce, přirazil dveře osobního vozu, nepřesvědčiv se dříve o tom, nehrozí-li z toho nebezpečí pro cestující, nemusí nutně, ale může za zvláštních okolností, spočívatí příhoda v dopravě.

(Rozh. ze dne 3. června 1919, Rv I 269/19.)

Dne 4. dubna 1918 zamýšlela žalobkyně A. nastoupiti cestu osobním vlakem. Při mimořádném návalu cestujících nebyla, ač celý vlak obešla, s to, do vlaku se dostatí. Dospěvši k poslednímu vozu, obrátila se se žádostí o místo na průvodčího. Tento zavedl žalobkyni a ještě jednu starší ženu na druhou od nástupiště odvrácenou stranu vlaku, otevřel dveře posledního vozu a vyzval obě ženy, by rychle do přeplněného vozu nastoupily. Nejprve vstoupila žalobkyně. Když již stála na chodbě vozu, pokoušela se o vstup do vozu ona druhá stará žena, ověšená těžkým bafochem. Chtějíc jí pomoci, žalobkyně podala jí jednu ruku, druhou pak zachytila se za rám u dveří vozu. Dříve ještě než druhá žena byla hotova s nastupováním, dáno z předu vlaku znamení k odjezdu. Průvodčí vlaku přirazil prudce dveře vozu, při čemž prsty žalobkyně přiskřípnuty. K žalobě o náhradu škody uznaly všechny tři stolice nárok co do důvodu za ospravedlněný, nejvyšší soud mimo jiné z těchto

důvodů:

Soud odvolací posoudil i po stránce právní (§ 503 č. 4 c. ř. s.) rozepři zcela správně. Sluší sice přiznati, že uzavírání, ba i prudší přirazení dveří osobních vagonů průvodčími vlaku před jeho výjezdem ze stanice nezakládá samo o sobě z pravidla příhodu při dopravě po rozumu § 1 zák. o ruč. žel., to jest událost, která se od normálně obvyklého způsobu dopravy odchyluje. Jeť činnost tato přímo jednou ze služebních povinností průvodčích vlaků, kteří se také při krátkosti času, který mají k dispozici, a při spěchu, v němž musí v zájmu rychlé dopravy tento svůj úkol plniti, nemohou u každých jednotlivých dveří bližší prohlídkou vnitřku vozů

o tom přesvědčiti, nehrozí-li tím žádné nebezpečí cestujícím, to tím méně, ani jsou oprávněni, s tím počítati, že tito vynaloží sami dle § 1297 obč. zák. veškeru pozornost a opatrnost, která je nutna k jejich vlastní ochraně, a že se nevydají sami lehkovážně v nebezpečí. Mimo to není také přirazení dveří vagonů, předpokládajíc, že cestující zákonem jim uloženou pozornost a opatrnost vynaloží, samo o sobě ani způsobitelným, přivoditi poranění na těle. Pouhé přirazení nezakládá proto ani v případě našem příhodu při dopravě, jež poranění žalobkyně, přiskřípnutí jejího prstu přivodila. Zcela správně uznal však soud odvolací za příhodu při dopravě, která úraz vyvolala, skutečnost, že dříve ještě, nežli vstoupila do vozu stará žena, které žalobkyně byla při nastupování nápomocna, zazněl signál k odjezdu a že následkem toho průvodčí vlaku, který dvěře uzavíral, učinil tak rovněž předčasně, a že k oběma těmto zcela zřejmým úchylkám od normálně obvyklého způsobu dopravy došlo proto, že průvodčí ten nechal žalobkyni, onu starou ženu a ještě dvě jiné osoby nastupovati do vozu proto, že tyž byl přeplněn, se strany od peronu odvrácené, ze které se za normálních okolností nenastupuje a dle dopravních předpisů vůbec nastupovati nemá. Že všechny tyto události, které ze vzájemné příčinné souvislosti vedly k tomu, že žalobkyni, která podávajíc oně staré ženě při nastupování ruku, se druhou rukou přidržovala postranní stěny, byl přirazeny konduktérem dveřmi přiskřípnut prst, jsou na nejméně nepravdivostmi a tudíž příhodami při dopravě po rozumu § 1 zák. o ruč. žel., jest na bíledni; poněvadž pak přivodily úraz žalobkyně, platí zde právní domněnka o ručení žalované dráhy. Namítajíc vlastní zavinění žalobkyně z neopatrnosti podle § 1297 obč. zák., neuplatňuje dovolání vlastně příslušného exkulpačního důvodu dle § 2 zák. o ruč. žel., neboť netvrdí a nemůže ani tvrditi, že svrchu uvedené příhody při dopravě byly způsobeny zaviněním poškozené; namítá tím vlastně jen nedostatek příčinné souvislosti mezi zmíněnými příhodami a jejím úrazem, pokud se týče, že příčinná tato souvislost je aspoň z části vlastním zaviněním žalobkyně přerušena. Než ani v tomto směru není námitka ta opodstatněna. V tom, že žalobkyně, pomáhajíc oně staré ženě při nastupování tím, že jí rukou do vozu vytahovala, se přidržela druhou rukou nejbližšího místa stěny vozu, nelze již proto spatřovati žádného zavinění, poněvadž mohla právem počítati s tím, že průvodčí vlaku předčasně, před nastupením oně ženy do vozu, dveře jeho nepřirazí. Rovněž tak nemůže býti o tom řeči, že by přeplnění vozu cestujícími a cestovními zavazadly, třebas by bylo vyvoláno mimořádnými válečnými poměry, zakládalo jakoukoliv a tím méně neodvratnou náhodu (vyšší moc), jež po rozumu § 2 zák. o ruč. žel. žalovanou dráhu povinnosti k náhradě sprostuje; neboť nehledě ani k tomu, že železnice mohou a snad i mají takováto přeplnění vozů odvracetí buď vhodnějším rozdělováním cestujících neb obmezenějším jich přijímáním k dopravě, zakládá toto přeplnění vozu spíše ještě další nepravdivost a tudíž příhodu při dopravě po rozumu § 1 zákona o ruč. žel., která by mohla býti pokládána mnohem spíše za další důvod pro ručení žalované dráhy nežli za důvod exkulpační.

Pořadatel veřejného podniku ručí jako schovatel za věci, jež návštěvníky podniku byly uloženy v šatně, jsoucí v jeho správě.

(Rozh. ze dne 3. června 1919, Rv I 286/19.)

Spolek B. najal od hostinského pro pořádání plesu taneční sál i s vedlejšími místnostmi, zejména i se šatnou, za jejíž přenechání zapravil zvláštní nájemné. Obstaráváním šatny při plesu pověřil spolek svého spolkového sluhu Josefa S. Návštěvníci platili sluhovi za použití šatny spolkem stanovený poplatek, který ponechán sluhovi odměnou za to, že roznesl pozvánky na ples a obstarával při plesu šatnu. Plesu účastnil se mimo jiné i žalobce A. Týž, zapraviv sluhovi určený poplatek, uložil na kontrolní číslo v šatně zimmák a klobouk. Věci ty se v šatně ztratily. Žalobu na spolek o náhradu procesní soud první stolice (okresní soud v Kadani) zamítl. Nelze přý žalovanému spolku vytýkat ani, že by zaviněně obstaráváním šatny byl pověřil osobu neschopnou, poněvadž spolkový sluha Josef S. dílem u žalovaného, dílem i u jiného spolku konal k plné spokojenosti podobné práce, ani přímé zavinění, poněvadž šatna nevyhovovala sice všem požadavkům úplně bezpečného uložení věcí v ní chovaných, ale žalobci tento stav šatny byl znám a týž s uschováním svých věcí za těchto poměrů byl srozuměn. — O d v o l a c í s o u d (krajský soud v Mostě) uznal dle žalobní prosby, uváživ v podstatě toto: Schovací smlouva přišla k místu mezi žalobcem a žalovaným spolkem. Tento byl pořadatelem plesu, on pozval si hosty na ples, on najal potřebné místnosti i se šatnou. Josef S. přichází v úvahu pouze jako služebník schovatele. Žalovaný spolek nedbal obezřetnosti, uložené mu § 961 obč. zák. Ač dle počtu rozeslaných pozvámek musel počítati se silnou návštěvou, nepostaral se o postačitelně velkou šatnu a o dostatečný počet věšáků v šatně a nedohlížel k tomu, by jeho sluha měl šatnu v pořádku, by uložené kusy uspořádal si dle čísel a, by netrpěl, by si lidé bez dozoru věci sami vybírali. Žalovaný spolek ručí dále dle § 1313 a) obč. zák. za zavinění svého sluhu, jevíci se v tom, že týž doby do půlnoci nevyužil k tomu, by si uschované věci uspořádal dle čísel a odstranil je ze stólů, kde k nim každý mohl, že nepřipravil si vydávání věcí pro půlnoční přestávku, kdy s návaem mohl počítati, a že trpěl, by návštěvníci sami si věci vybírali. Ani s hlediska § 1315 obč. zák. nelze žalovaný spolek ušetřiti výtky, poněvadž Josef S. osvědčil se jako garderobier neschopným, a žalovanému spolku bylo známo, že obstarávání velké šatny nepatří ku každodennímu zaměstnání Josefa S. a že týž jen tu a tam měl na starosti šatnu při slabě navštívených spolkových podnicích. Tím, že dosud ničeho se mu nepříhodilo, nelze neschopnost Josefa S. odčiniti.

Nejvyšší soud dovolání žalovaného spolku nevyhověl, mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Neprávem uplatňuje žalovaný dovolací důvod č. 4 § 503 c. ř. s., shledává nesprávné právní posouzení věci v závěru soudu odvolacího, že

žalovaný spolek zjednal Josefa S. k obstarávání prací v šatně jako sluhu, že žalobce vstoupil ve smlouvu schovací toliko se žalovaným spolkem a, zaplativ poplatek ze šatny, nabyl nároku na uschování svých věcí proti tomuto spolku. V tomto směru dlužno poukázati na správné a ničím nevyvrácené vývody odvolacího soudu, k nimž se pouze toto podotýká: V první řadě nutno řešiti otázku, s kým vstoupil žalobce ve smluvní poměr, z něhož druhému smluvníkovu vzešel závazek k plnění vůči žalobci, zda se žalovaným spolkem či jeho sluhou Josefem S. V tomto směru dospěl dovolací soud na základě skutkových zjištění nižších stolic k témuž právnímu názoru, jako soud odvolací, že žalobce tím, že si koupil vstupenku na zábavu, pořádanou žalovaným spolkem, vstoupil s tímto ve smluvní poměr, z něhož mu vedle jiných práv vzešlo i právo, by šatstvo po dobu jeho návštěvy v zábavě bylo v místnosti, určené pro šatnu, uschováno. Že Josef S. byl v daném případě pouhým zřízencem spolku, vysvítá jasně z toho, že spolek to byl, jenž pořádal zábavu a najal místnosti k tomu potřebné, mezi nimi i šatnu, a, poněvadž sám jako osoba právnická šatnu obstarávati nemohl, ustanovil k tomu svého sluhu Josefa S. za garderobiera a ponechal mu výtěžek šatny jako odměnu za roznášení pozvámek. Když žalovaný spolek pořádal ples, byl dle všeobecné zvyklosti také povinen; postarati se o to, by odložený vrchní oděv návštěvníků mohl v šatně řádně býti uložen. Že si spolek této povinnosti byl vědom, plyne již z toho, že šatnu skutečně najal. Tím pak, že připustil, by jeho sluha S. v šatně přijímal šatstvo, dal vůči návštěvníkům na jevo svou vůli, že s nimi sám smlouvu schovací uzavírá prostřednictvím svého sluhu. Chtěl-li spolek, by šatnu obstarával S. jako samostatný podnikatel, byl by to musil návštěvníkům zřetelným způsobem oznámiti. Když tak neučinil, jest ujednání pouze mezi ním a S. přý učiněné a návštěvníkům neoznámené dle § 871 obč. zák. pro ně bezvýznamné. Ostatně žalovaný spolek v řízení v první stolici této námítky ani neučinil, naopak předseda jeho uvedl jako strana, že jest u spolku zvykem, že sluha spolkový obstarává šatnu jakožto náhradu za zvaní a že tenkrát zvláštní ujednání učiněno nebylo. Není tedy také opodstatněn dovolací důvod § 503 č. 2 c. ř. s., jež žalovaný spolek shledává v nepřipuštění důkazů v odvolacím řízení, nabídnutých o tom, že Josef S. převzal šatnu na své vlastní jméno a na svůj účet, kteréž důkazy ostatně vzhledem na ustanovení 2. odstavce § 482 c. ř. s. právem byly soudem odvolacím odmítnuty jako nedovolené novoty. Ze smluvního poměru vzešla žalovanému spolku povinnost ve smyslu § 961 obč. zák. vrátiti žalobci po skončení uschování uložené tam věci v téže stavu, jak byly převzaty a podle § 1313 a) obč. zák. ručí spolek za zavinění svého zřízence Josefa S., jehož použil ku splnění závazku, jemu oproti žalobci ze smlouvy schovací vyplývajícího, jako za vlastní zavinění. Pokud jde o tuto otázku zavinění poukazuje dovolací soud na správné a výstižné důvody odvolacího soudu. Tato ostatně s ohledem na shora uvedené nepadá na váhu. Dovolací důvod č. 4 § 503 c. ř. s. není tudíž dán.

Čís. 195.

»Zemědělcem« po rozumu nařízení úřadu pro výživu obyvatelstva ze dne 3. června 1918, č. 192 ř. z. není pouhý chovatel dobytka.

Pouhá zápůjčka předmětů spadajících pod zákazy § 2 nařízení čís. 235 ř. z. z roku 1917, § 6 a) nařízení čís. 216 ř. z. z roku 1918 a § 2 nařízení čís. 192 ř. z. z roku 1918, přijatá se závazkem, že stejné množství věcí téhož druhu bude v poměrně krátké době vráceno, není »zcizením« a neplatným právním jednáním ve smyslu těchto předpisů.

(Rozh. ze dne 3. června 1919, Rv II 156/19.)

Žalovaná, povoláním hostinská, vypůjčila si v roce 1918 ku krmení dobytka od žalobce 128 kg sena a 14 kg otrub, přislíbivši, že, až je bude mít, vrátí stejné množství věcí téhož druhu žalobci. Když byla na vrácení žalována, namítala, že věci in natura vrátiti nemůže, protože jak otruby, tak i seno jsou úředně zabaveny; projevila však ochotu nahraditi tržní ceny. — První soud (okresní soud v Přerově) vyhověl žalobě na dodání a odevzdání uvedených věcí, vycházející z těchto úvah: Ve sporu tomto jest vzhledem ku nesporným a doznáním okolnostem jediné rozhodujícím, je-li smlouva o zápůjčce zastupitelných věcí ve smyslu § 983 obč. zák. platnou. Dle čís. nařízení ze dne 26. května 1917 čís. 235 pokud se týče ze dne 17. června 1918 čís. 216 ř. z. ohledně otrub, které patří k mlýnským výrobkům a ze dne 3. června 1918 čís. 192 ř. z. ohledně sena, jsou ovšem tyto věci státně zabaveny. Leč dlužno při tom uvážiti, že zde nejde o zcizení těchto věcí, nýbrž o jejich zápůjčku a že se žalovaná zavázala, vrátiti zapůjčené množství těchto zastupitelných věcí v témže množství. Vzhledem k tomu, že žalovaná věci ty si vypůjčila ke krmení vlastního dobytka, nemůže býti pochyby, že jí po zákonu přísluší též nárok opatřiti si toto krmivo zákonnou cestou, pokud se týče podržeti si je ze svých zásob a vrátiti z něj vypůjčené množství žalobci. (§ 2 nařízení ze dne 3. června 1918 čís. 192 ř. z. a § 3 čís. nař. ze dne 26. května 1917 čís. 235 ř. z.). Její námitka, že věci vypůjčené vrátiti nemůže, protože jsou státně zabaveny, jest proto bezpodstatnou a žalobní žádost odůvodněna. — Odvolací soud (krajský soud v Olomouci) zamítl žalobu z těchto důvodů: Zabavení mlýnských výrobků, mezi něž patří i otruby, platnými nařízeními (min. nař. ř. z. čís. 235/17, 176/16, 41/15 a nařízení vlády republiky československé ze dne 7. března 1919 čís. 125 sb. z. a n.) jakož i zabavení sena nařízením ze dne 3. června 1918 čís. 192 ř. z. znamená, že disponovati otrubami jako mlýnským výrobkem a senem jest výlučně právem státu, kterýž právo to si vyhradil v zájmu veřejném. Jednotlivec (ať již jde o výrobce samého neb osobu, která způsobem, ve smyslu citovaného nařízení dovoleným, dostala se do držení těchto předmětů), jest oprávněn použiti předmětů těch zase jen k účelu, oněmi nařízeními dovolenému (§ 3 min. nař. ř. z. čís. 235/17 a § 3 min. nař. ř. z. čís. 192/18), případně k účelu úředně schválenému (vlastní výživa); jiný způsob upotřeben, zejména jakékoli zcizení, jest mu zakázán a právní jednání, tomuto zákonu se přičítá, jest neplatné. (§ 2 u všech cit. min. nař.). Pakli žalobce, jak není sporno, zapůjčil žalované 128 kg sena a 14 kg otrub, to jest předně zřejmo, že tím předměty ty, ve prospěch státu zabavené, zcizil, neboť pod zcizením rozuměti jest ve smyslu zákona nejen úplatné předání osobě druhé, nýbrž každé jednání, sledující účel, by předmět dotyčný byl disposiční moci státu odňat. K jednání takovému však žalobce oprávněn nebyl. Neboť co se týče otrub, odporuje jednání

to jak § 2 min. nař. ř. z. čís. 235/17, tak i § 6 A. min. nař. ze dne 17. června 1918 čís. 216 ř. z., dle něhož zemědělci (a tím žalobce jest dle vlastního udání) musí mlýnské výrobky, jim sice po rozumu zákona náležející, pokud je nespotebují a tedy uspoří, prodati státnímu podniku obilnímu. Pokud se týká sena, přiči se jednání žalobcovy rovněž § 2 min. nař. ř. z. č. 192/18 a nedalo by se ospravedlniti ani ustanovením § 3 e) téhož nařízení, ježto žalovaná, jak odvolací soud má jejím udáním za prokázáno, zemědělcem vůbec není. Smlouva ohledně těchto předmětů mezi stranami uzavřená byla proto po rozumu § 878 obč. zák. neplatna, ježto smlouvené plnění bylo zákonem přímo zakázáno. Jelikož pak nařízení, týkající se zabavení mlýnských výrobků a sena ve prospěch státu, byla řádně prohlášena a pronikla též dlouhou dobou jejich trvání do všech vrstev občanstva, takže byla úplně vžita, nelze se odvolávati na jejich neznalost a naopak dlužno z toho dovoditi, že strany, uzavírajíce onu smlouvu, činily tak u vědomí, že jejich jednání přiči se zákonným nařízením a že smlouva je zmatečna. Žalobce nemůže proto po rozumu § 471 obč. zák. ani zpět žádati to, co dal vědomě k uskutečnění nedovoleného činu. Žalobní nárok směřuje jen na plnění in natura, postrádá však oprávnění také z toho důvodu, že žalované jest plnění vůbec nemožným (§ 1447 obč. zák.). Žalovaná, nejsouc zemědělcem, může si mlýnské výrobky zaopatřiti jen úředním povolením (chleбенkou) a to jen ve množství, nutném ku zásobování její domácnosti, nějaké plus, které by stačilo ku splnění žalobního nároku, nemůže si dovoleným způsobem vůbec opatřiti, když dle § 6 a) min. nař. čís. 216/18 zemědělci i úspory, vzniklé ze zásob zákonem jim přiřknutých, musí prodati státnímu ústavu obilnímu. Většího pak množství sena, než eventuálně žalovaná může nabýti zákonnými předpisy pro svůj dobytek, nemůže si zaopatřiti ani na základě ustanovení § 3 e) min. nař. čís. ř. z. 192/18, když tento způsob nabývání sena jest možným jen mezi zemědělci, kterým žalovaná není. Žalobní návrh směřující na vrácení zapůjčených 128 kg sena a 14 kg otrub jest tudíž neodůvodněný a bylo jej, vyhovujíc odvolání žalované, zamítnouti.

Nejvyšší soud, vyhověv částečně dovolání, zamítl žalobu toliko pro tentokráte.

Důvody:

Pokud jde především o dovolací důvod čís. 3 § 503 c. ř. s., který prý záleží v tom, že rozsudek soudu odvolacího prohlašuje, prý proti spisům, že žalovaná není zemědělcem dle nařízení úřadu pro výživu obyvatelstva ze dne 3. června 1918, čís. 192 ř. z., nelze odvolací tento důvod pokládati za provedený podle zákona, poněvadž dovolání brojí tu ve skutečnosti proti právnímu závěru odvolacího soudu, vyvozenému ze zjištěné a spisy doložené skutečnosti, že žalovaná žádných pozemků nemá. S hlediska právního posouzení (čís. 4 § 503 c. ř. s.) sluší pak tento závěr odvolacího úřadu uznati za správný. Pro názor, dovolatelem hájený, že slova »zemědělec« bylo v nařízení úřadu pro vyživování obyvatelstva ze dne 3. června 1918 čís. 192 ř. z. užito též ve smyslu »chovatel dobytka,« neposkytuje znění zmíněného nařízení, v němž se onen výraz ně-

kolikrát vyskytuje, žádného podkladu; naopak z § 3 cit. nařízení plyne jasně, že zákonodárce rozlišoval mezi zemědělcem a chovatelem dobytka, rozeznáváje případy, kdy zemědělec může zciziti seno neb slámu zemědělcům (lit. e), a kdy jiným spotřebitelům (lit. f), kterýmiž míněni jsou právě chovatelé dobytka, jak nesporno z toho, že svolení dává pobočná úřadovna pro suchou píci. Není tedy dovolání v tomto směru odůvodněno. Naproti tomu nelze dovolání, pokud v jiném směru uplatňuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení, upříti částečné oprávnění. Mylným jest názor odvolacího soudu, že právní jednání, jež bylo uzavřeno mezi stranami ohledně sena a otrub, jest neplatné, přičic se ustanovením § 2 nařízení ze dne 26. května 1917 čís. 235 ř. z. a § 6 a) nařízení ze dne 3. června 1918 čís. 192 ř. z. V odpor vzatý rozsudek tu nesprávně vykládá pojem zcizení. Zcizením rozumí se v cit. předpisech jen takové, ku převodu vlastnictví vedoucí právní jednání, jež má v zá-pěti, že se dosavadní vlastník zbavuje předmětů, spadajících pod zákazy tam uvedené, definitivně bez jakéhokoliv nároku na vrácení předmětů aspoň stejného druhu v době dohledné. Zákonodárce chtěl znemožniti zemědělcům, aby neodnimali důležité zemědělské výrobky všeobecněmu a spravedlivému rozvržení jich ústavem k tomu povoláním. Jakkoli jde zde tedy o zápůjčku, která způsobila, že vlastnictví k zapůjčeným předmětům (seno a otruby) přešlo na žalovanou, nelze přece v tomto právním jednání spatřovati zcizení ve smyslu citovaného nařízení, neboť žalobce vymínil si vrácení téhož množství věcí a mělo ono množství býti jen na krátkou poměrně dobu (až je žalovaná sama bude mít) odňato dispozici žalobce, po případě příslušného ústavu. Šlo zde jen o krátkodobou vý-pomoc osobě, jež předmětů státem zabavených nutně potřebovala. Jest to případ zcela obdobný onomu, když někdo, nemaje při sobě nebo v do-mácnosti nějakou potravinu, jejíž prodej jest podroben nyní zvláštním zákonným omezením, si ji vypůjčí od souseda, zavazuje se, že mu ze svého přídělu stejné množství vrátí. V takovém jednání nelze spatřovati nic nedovoleného, všeobecným zájmům se přičicího. Že pak zákonodárce zamýšlel ze všeobecného zákazu povoliti výjimky ve prospěch jiných zemědělců, pokud se týče spotřebitelů v zájmu všeobecném, umožniti chov dobytka, plyne jasně z ustanovení § 3 lit. e) a f) nař. čís. 192 z roku 1918. Vychází-li se z tohoto, zájmům všeobecným vyhovujícího výkladu zákona, dlužno nezbytně dojiti k závěru, že právní jednání, o něž šlo, nelze zařazovati pod pojem zcizení ve smyslu několikrát již citovaných nařízení, a proto také nemůže býti pokládáno za zakázané a neplatné, tudíž zmatečné dle § 2 cit. nař. a § 879 obč. zák. Není-li ale právní jednání ono neplatným, pak přísluší straně žalující nárok na vrácení předmětů téhož druhu ve smyslu §§ 983, 992 obč. zák. Žalovaná strana nemůže si však, jak odvolací soud v tomto směru správně dovo-dí, opatřiti většího množství otrub a sena, než sama pro sebe potřebuje, ježto tomu brání předpisy o zásobování obyvatelstva, a nejsou země-dělcem, nemůže ani použiti výhody § 2 lit. e) nař. čís. 192 z roku 1918. Že by pak zde byly podmínky § 3 lit. f) cit. nař., to nebylo žalobcem ani tvrzeno, jeví se proto požadované plnění nyní, pokud citovaná omezení v platnosti jsou, nemožným, i musila býti žaloba zamítnuta, avšak jen pro tentokrát, a bylo proto pouze v tomto směru dovolání vy-hověti.

Žaloval-li kupitel teprve po rozsudku, ukládajícím prodávateli, by dočal zboží, dle § 368 ex. ř. o náhradu interese (škody), jest pro výpočet této náhrady rozhodnou doba, kdy rozsudek stal se vykonatelným a nikoli, kdy byl vynesen (čl. 357 III. obch. zák.). Ušlý zisk, vyvozovaný z toho, že kupiteli nedodáním zboží bylo znemožněno, je dále zciziti, nelze počítati dle přemrštěných nákupních cen, jež za mimořádných poměrů byly se na trhu vytvořily, nýbrž dle občanského zisku, jak v obchodování jest obvyklým.

(Rozh. ze dne 3. června 1919, Rv II. 161/19.)

Nesplnivši povinnosti, uložené jí rozsudkem soudu prvě stolice, ze dne 15. října 1917 a potvrzujícím rozsudkem soudu odvolacího ze dne 27. prosince 1917, by dodala hostinskému A. 194 litry slivovice, 100 litrových procent za 36 K, byla firma B. žalována podle § 368 ex. ř. na náhradu interese ve výši 3.257 K 20 h, to jest na náhradu rozdílu mezi cenou smluvní a cenou placenou prý žalobcem při úhradní koupi, jež činila prý 78 K za 100 litrových procent. — Oba nižší soudové (okr. soud v Mor. Ostravě a krajský soud v Novém Jičíně) odsoudili žalovanou pouze k zaplacení 640 K. Vycházejíce z právního náhledu, že žalobní nárok na náhradu rozdílu mezi cenou kupní a cenou tržní v době dlužné dodávky jest opodstatněn předpisem čl. 357 odst. 3 obch. zák., že by nebylo však slušno ukládati žalované náhradu celého rozdílu v cenách, který tu byl v době tvrzené a žalobcem ostatně spolehlivě neprokázané úhradní koupě (v dubnu 1918), když rozdílnost nemá ani tak příčinu svou v prodlení žalované, jako spíše v mimořádných, válkou vyvolaných hospodářských poměrech, jak se vyvinuly od vynesení rozsudku dne 15. října 1917, přiznali oba nižší soudové žalobkyni jen náhradu oné škody, která tu byla dle posudku znalce a slušného uvážení soudu v den vydání rozsudku ze dne 15. října 1917.

Nejvyšší soud nevyhověl ani dovolání žalobcovu, ani dovolání žalované.

Důvody:

Vycházejíce z názoru, že pro výpočet náhrady škody, příslušející žalobci, jest rozhodným předpis čl. 357 obch. zák. a dle něho doba, ve které byl žalovaný povinen dodati zboží podle smlouvy, a z úvahy, že žalobce musil z toho, jak se žalovaný zachoval v předchozím sporu, nejpozději v době vynesení rozsudku soudu prvě stolice seznati, že nechce vůbec plniti, pokládá odvolací soud den 15. října 1917, kdy byl onen rozsudek vydán, za rozhodný pro stanovení výše náhrady škody, náležející žalobci dle § 368 ex. ř. S tímto právním názorem nelze však souhlasiti, neboť termín 15. října 1917 není odůvodněn ničím, a zejména ani článkem 357 obch. zák., dle něhož je pro určení výše náhrady škody pro nesplnění (3. odstavec tohoto čl.) rozhodnou doba, v níž byl žalovaný podle smlouvy povinen, splniti svůj závazek, při čemž musí jiti o zboží mající tržní nebo bursovní cenu v místě splnění. Dlužno mít na zřeteli, že žalobce domáhal

se v předchozím sporu jako kupující podle smlouvy na žalovaném dodání zbývajících 194 litrů slivovice a, bylo-li z počínání si žalovaného patrné, že týž plnění odpírá, byl žalobce zajistě oprávněn, nikoli povinen, žádati ihned v onom sporu místo splnění náhradu interesse pro nesplnění a změnit dle toho po rozumu § 235 c. ř. s. žalobní prosbu. Ve případě tomto byla by ovšem výše náhrady škody musila býti stanovena dle čl. 357 obch. zák. Leč žalobce tak neučinil, trváje na splnění smluvního závazku žalovaného, a poněvaž žalovaný, ač byl právoplatně odsouzen, slivovici dodat, této rozsudkem mu uložené povinnosti nedostál, a exekuce, vedená proti němu na základě onoho rozsudku, zůstala bezvýslednou, vznikl žalobci proti němu samostatný nárok dle § 368 ex. ř. na záplacení interesse pro nesplnění závazku, anebo na náhradu škody, tím způsobené. Nárok tento není totožný s nárokem na náhradu škody pro nesplnění podle čl. 355 obch. zák., ať už vymáhaným zvláštní žalobou následkem provedené volby po upuštění od nároku na splnění smlouvy, nebo uplatňovaným následkem změny prosby žalobní, znějící původně na splnění smlouvy. Právě tak, jako nemůže žalobce, zvoliv si v obou těchto případech následkem prodlení žalovaného náhradu škody pro nesplnění, žádati více na žalovaném, aby smluvní závazek splnil, nemá ani žalobce, vymáhavší splnění, podle smlouvy více práva, žádati náhradu škody podle čl. 357 obch. zák. Od jednou vykonané volby nemůže žalobce více ustoupiti, jelikož jí zkonsumoval právo, příslušející mu podle článku 355 a 356 obch. zák., a ani neuposlechnutí rozkazu, ukládajícího žalovanému v rozsudku plnění, nedává mu právo nové volby, která jednou provedena, je definitivní. Kdyby měl býti správným názor žalovaného, že dlužno výši náhrady škody stanoviti podle doby, původního plnění, neměl by celý spor, v němž se žalobce domáhal splnění, žádného smyslu, a byl by vůbec bezúčelným každý spor o plnění. Nárok podle § 368 ex. ř., zakládající se na ustanovení § 920 obč. zák. v novém znění, resp. na § 912 obč. zák., poskytuje žalobci vzhledem k tomu, že šlo původně o kupní smlouvu podle obchodního zákona, vedle čl. 283 obch. zák. a též dle § 1331 obč. zák. právo, žádati též náhradu ušlého zisku, avšak výše náhrady dle § 368 ex. ř., ať už jde o náhradu škody skutečně utrpěné neb o ušlý zisk, řídí se vzhledem k tomu, že žalobce byl vedle § 368 ex. ř. na základě právomocného rozsudku, vydaného v předchozím sporu, oprávněn vésti exekuci na splnění, podle doby, v níž bylo lze exekuční návrh podati. To byl den 25. ledna 1918, ježto rozsudek odvolacího soudu nabyt tehdy právní moci. V této době činila dle zjištění nižších soudů cena slivovice za 100 litrových procent 75—85 K, a odpovídal by peníz požadovaný v žalobě jako náhrada škody, tomuto poměru obzvláště, když žalobce odvolal se po této stránce na koupi úhradnou, provedenou za cenu 78 K. Než o koupi úhradné nelze tu vůbec mluvit. Není sice o ní žádných zákonných ustanovení, co do času, místa, způsobu a podmínek jejího provedení, ale tolik jest zajisté nepochybné, že žalobce, jenž podal žalobu na náhradu podle § 368 ex. ř. dne 20. března 1918, nemůže tento svůj nárok opírat o koupi provedenou v dubnu 1918, jako o koupi úhradovou. To vyplývá též z povahy koupě úhradné jako prostředku k uspokojení potřeby opírat o koupi provedenou v dubnu 1918, jako o koupi úhradnou. To vyplývá též z povahy koupě úhradné jako prostředku k uspokojení potřeby kupujícího, jež zůstala následkem nedodání prodávajícího neukojena; musí

proto koupě, by byla úhradnou, provedena býti již z tohoto důvodu ihned, jakmile se prodávající octl se splněním v prodlení. Nejde tu tedy o uplatňování konkrétní škody a bez významu jsou i všechny důsledky, jež vyzvojuje žalující ze své domnělé koupě úhradné, kterou ostatně i obě nižší stolice více méně zřetelně vyloučily. Žalobou svou domáhá se žalobce v pravdě náhrady ušlého zisku následkem nesplnění dodávky žalovaným; neboť domnělá jeho škoda vznikla mu dle jeho vlastního tvrzení tím, že zboží koupené jako domnělou úhradu v dubnu 1918 prodával dle cen smluvných se žalovaným, kdežto žaloba jeho, v níž domáhá se této náhrady škody, byla podána již 20. března 1918, tedy v době, v níž vůbec ještě ani žádné škody neutrpěl. Kromě toho netvrdil žalobce ani za sporu a tím méně prokázal, že následkem nedodání slivovice se strany žalovaného musel někomu jinému nějakou škodu nahraditi. Ušlý zisk záleží pravidelně v rozdílu mezi nákupní cenou a cenou, kterou by bylo lze docílití při dalším zcizení dotyčného zboží, a bylo by dle toho možno i zde si takto počínati při stanovení výše náhrady žalobci podle § 368 ex. ř., kdyby na trhu panovaly poměry normální a ceny zboží byly skutečně výsledkem nabídky a poptávky ve volném prodeji. Tomu tak, dle zjištění nižších soudů, vlivem mimořádných, válkou vyvolaných poměrů však nebylo, ceny slivovice libovolně stoupaly, a z té příčiny nelze nákupní ceny, které koncem ledna 1918 se vytvořily, považovati za vhodný základ pro náhradní nárok žalobcův. Ušlý zisk, požadovaný žalobcem dle prosby žalobní a činící as 63 proc. původní nákupní ceny, neodpovídal by dobrým mravům, jeho výpočet, jež v podstatě dlužno postavit na roveň žádání přemrštěné ceny, vedl by k nedovolenému dle § 879 obč. zák. tedy nepřipustnému výsledku, a třeba proto vzíti za měřítko žalobního nároku obvyklý v obchodě občanský zisk, jemuž odpovídá obnos přisouzený žalobci nižšími soudy (asi 12 proc.).

Čís. 197.

Zákonem ze dne 10. prosince 1918 čís. 61 sb. z. a n. o zrušení šlechtictví, řádů a titulů nebyla odstraněna povinnost, řádové odznaky po smrti jich nositele vrátiti a odvésti (§§ 59, 90 nesp. řiz.).

(Rozh. ze dne 11. června 1919, R I 209/19.)

V pozůstalostní věci po A-ovi učil pozůstalostní soud (okresní soud v Hlinsku) universálnímu dědici, by na soud odvedl řádové znaky, jichž držitelem byl zůstavitel. Rekursu universálního dědice do tohoto usnesení nedal rekursní soud (krajský soud v Chrudimi) místa z těchto důvodů: Dle zákona ze dne 28. října 1918 čís. 11 sb. z. a n., dle něhož veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti a všechny úřady prozatím úřadují a jednají dle dosavadních platných zákonů a nařízení (čl. 1., 2. a 3.), § 4 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 1 sb. z. a n., § 20 zákona ze dne 13. listopadu 1918 čís. 37 sb. z. a n., kterými zákon ten opět vyhlášen a platným uznán, dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 2 sb. z. a n., kterým zřízeny nejvyšší správní úřady ve státě československém, a § 3 zákona ze dne 10.

prosince 1918 čís. 61 sb. z. a n., kterým ministru vnitra uloženo, by v dohodě se účastněnými ministry provedl zákon ten o zrušení šlechtictví, řádů a titulů, dle výnosu ministerstva spravedlnosti ze dne 29. března 1919, čís. 6740/19, sděleného výnosem presidia vrchního soudu zemského ze dne 4. dubna 1919, pres. 10.920—12/19, dle něhož prováděcí nařízení k zákonu o zrušení šlechtictví, řádů a titulů z 10. prosince 1918, čís. 61 sb. z. a n. bude teprve za nějaký čas vydáno, ministerstvo vnitra však sdělilo, že, co se týče odvádění řádových dekorací, které po úmrtí majitele se vracejí, sbírají je i nadále příslušné zemské správy politické, kterým současně se dostává pokynů, jak s nimi prozatím až do konečného rozřešení této otázky naložiti mají, okresní soudy pak dle téhož výnosu poukázány, by takoveto dekorace zasílaly zemské politické správě, nelze o tom pochybovati, že novými zákony a nařízeními nových správních úřadů uznává se platnost §§ 59 a 90 nesp. pat., pokud se týče odvádění řádových dekorací pozůstalostními soudy a že naříkané usnesení prvního soudce v těchto zákonech a nařízeních jsou odůvodněna (srovnej § 2 čís. 5 nesp. pat.). — Dovolacímu rekursu nevyšší soud nevyhověl, dodav k důvodům usnesení rekursního soudu, že státním převratem nenastala v soukromém vlastnictví žádná změna, takže, uznává-li, že řády, o něž se jedná, byly zůstaviteli bývalým panovníkem uděleny jen k používání, bylo povinností dědice, jenž je po úmrtí zůstavitelově v uschování vzal, odevzdati je ihned soudu, by byly na příslušné místo vráceny. Mylně se domnívá stěžovatel, že zákonem ze dne 10. prosince 1918 čís. 61 sb. z. a n., jenž zrušil nejen řády, nýbrž i práva z nich plynoucí, zrušena byla i povinnost odznaků řádové i vrátiti. Zákon má zřejmě na mysli jen práva, která z udělení řádu vykonávati směl významenaný, netýká se tedy povinnosti ku vrácení odznaků dědici po zániku práv, nastalém úmrtím osoby oprávněné. Ministerské nařízení ze dne 29. března 1919 čís. 6740 neřeší otázku vlastnictví odznaků řádových, nýbrž dává toliko soudům pokyn, na který úřad nyní po nastalém státním převratu takové odznaky řádové, které po úmrtí držitele dle § 90 nesp. říz. musí se vrátiti, mají býti zasílány. Nařízení to není tedy proti zákonu vydáno, nýbrž podle zákona, neboť řády uděleny byly faktorem svrchovanost státní vykonávajícím s výhradou jich vrácení, a proto když předpis zákonný o vrácení jich zůstal zachován, vrátiti je sluší tomu, kdo podle nyní platných zákonů o samostatném státě československém tuče svrchovanou státní moc vykonává.

Čís. 198.

V pouhém mlčení nájemce ku pronajímatelově výhradě, že v případě prodeje nemovitosti musí nájemce kupiteli ustoupiti, lze spatřovati na nejvýše zřeknutí se práva na řádnou výpověď se strany kupitele, nikoli též zřeknutí se nároku na odškodné za předčasné rozvázání nájemního poměru.

(Rozh. ze dne 11. června 1919, R I 213/19.)

Emanuel S., uzavíraje v roce 1911 jménem Milady S. s Václavem J. na dvanáct let pachtovní smlouvu o pozemku, patřivším Miladě S., při-

pomenul, že, kdyby pozemek byl prodán, pachtýř musí novému držiteli ustoupiti. Pachtýř Václav J. ničeho k tomu nenamítl. Za trvání pachtu prodala propachtovatelka pozemek manželům K., jimž pachtýř následkem výpovědi musil pozemek před časem odevzdati. Žaloba Václava J. na Miladu S. o odškodné za předčasné rozvázání pachtovního poměru bylo soudem první stolice (okresní soud v Ném. Brodě) zamítnuta, poněvadž žalobce přistoupil na výhradu propachtovatelky, jak shora byla uvedena, čímž pozbyl všelikého nároku z § 1120 obč. zák. Odvolací soud (krajský soud v Hoře Kutné) k žalobcovu odvolání rozsudek první stolice zrušil a vrátil věc první stolici, by jí po právomoci zrušovacího usnesení znova projednala a rozhodla. Svě usnesení odůvodnil odvolací soud v podstatě takto: Soud odvolací nesdílí právního názoru soudu první stolice, že žalobce souhlasně s ustoupením od pachtu v případě prodeje pole, vzdal se i veškeré náhrady. V ujednání tom mohlo by býti nejvýše spatřováno vzdání se práva na řádnou výpověď, po které dle § 1120 obč. zák. žalobce jako pachtýř novému kupci teprve ustoupiti byl povinen. Výslovně vzdání se náhrady žalobcem v případě prodeje pole nebylo tvrzeno a v ujednání, jak soudem prvním bylo zjištěno, nelze spatřovati ani vzdání se mlčky náhrady takové dle § 1444 obč. zák. Nárok žalobců, žádati na žalované jako propachtovatelce úplnou náhradu, jak za škodu vzatou, tak i za ušlý zisk, jest ustanovením § 1120 věta druhá obč. zák. odůvodněn. Pro tento právní názor mluví i předpis § 915 posl. věta obč. zák., dle něhož nejasné vyjádření strany smluvní, zde strany propachtující (žalované), jde na její škodu. Posuzuje-li se věc s tohoto právního hlediska, pak jednání v první stolici zůstalo neúplným, jelikož důkazy o skutkových okolnostech, žalobcem k prokázání skutečné škody a ušlého zisku tvrzených, pokud se týče žalovanou k jich vyvrácení namítaných a pro spor rozhodných, nebyly vůbec provedeny. Tím trpí řízení v první stolici podstatnými vadami, které, aniž by zmatečnost řízení zakládaly, zabránily důkladnému vysvětlení a řádnému posouzení rozepře.

Nevyšší soud rekursu žalované strany proti řečenému usnesení nevyhověl.

Důvody:

Podle první věty § 1120 obč. zák. pachtýř musí při dobrovolném prodeji pachtovaného pozemku ustoupiti novému držiteli pozemku toho, ale podle druhé věty téhož § 1120 jest oprávněn, žádati na propachtující náhradu škody a ušlého zisku. Soud odvolací převzal dle druhého odstavce § 498 c. ř. s. skutkové zjištění prvního soudce, že Emanuel S., uzavíraje v roce 1911 jménem žalované se žalobcem pachtovní smlouvu, připomenul, že, když by pozemek byl prodán, žalobce musí novému držiteli ustoupiti, proti čemuž žalobce ničeho nenamítl. Soud odvolací však právem uvedl i správně odůvodnil, že žalobce dle onoho soudního zjištění sice mlčky se zavázal ustoupiti novému držiteli, bude-li pozemek prodán, ale nevzdal se tím nároku náhradního, uvedeného v druhé větě § 1120 obč. zák., nýbrž nanejvýše jen nároku na řádnou výpověď podle první věty tohoto § 1120. Žalobce nebyl povinen výslovně náhradní nárok sobě vyhraditi, neboť ujednání o ustoupení novému držiteli pozemku nevybo-

čovalo z rámce první věty § 1120 a nedotýkalo se nikterak zákonného ustanovení věty druhé o nároku náhradním, jsouc v tomto směru zcela jasné a určité; ujednáno nebylo zrušení smlouvy pro případ prodeje pozemku, jak žalovaná při ústním přeličení před prvním soudcem namítala, ani nebylo žalovanou stranou žádáno a žalobcem dáno svolení k prodeji, nýbrž smlouveno bylo pouze ustoupení novému držiteli. Náhradní nárok žalobcův nebyl tedy vyloučen; chtěla-li strana žalovaná spřistiti se povinností k náhradě škody, bylo na ní, by v té příčině projevila náležitě svou vůli vůči žalobci; poněvadž však tak neučinila, jest žalobce oprávněn užití ustanovení druhé věty § 1120 obč. zák., aniž lze jemu, jak rekurentka činí, vytýkati nepřipustnou mentální rezervaci. Soud odvolací posoudil věc v této příčině správně po stránce právní a rekurentka mylně se domnívá, že nesprávně vyložil úmluvu mezi stranami uzavřenou.

Čís. 199.

Úpis pokladničních poukázek rakouské válečné půjčky u bankéře zakládá obchod komisionářský.

Za vady (znehodnocení), jež utrpěly tyto papíry po uzavření komisionářské smlouvy a jmenovitě potom, kdy byly komisionářem převzaty do uschování, neručí tento, ani když vady ty se přiči vlastnostem příslušným v úředním prospektu býv. ministerstva financí.

(Rozh. ze dne 11. června 1919, Rv II 175/19.)

B., jenž upsal 17. června 1918 u banky A. pokladniční poukázky 8. rakouské válečné půjčky za 5000 K nominále, zavázav se, že splatí upsanou cenu v měsíčních splátkách do 28. října 1918, byl, ježto splatil pouze prvních 500 K, žalován po vypršení lhůt na doplatek 4280 K. Vůči žalobě namítal, že se dal k úpisu pohnouti jen ujišťováním prokuristy žalující banky, že válečná půjčka jest úplně bezpečným uložením peněz, že bude rakousko-uherskou a i žalující bankou lombardována 75 proc. nominálu, že žalovaný bude, pokud bude půjčka uložena u banky, pouze povinen úrokovati nesplacenou částku, jakož i slíby oficiálních přihlašovacích podmínek, že upisovatelé budou půjčky moci použít k zaplacení daně z válečných zisků a ku placení při prodejkách a dražbách demobilizačních statků po válce, že půjčka požívá pupilární jistoty atd., že však všechny tyto přislíbené výhody byly zmařeny nařízením, vydanými v československém státě po 28. říjnu 1918; následkem toho nemají prý upsané kusy vlastností jim přikládaných, jsou nezpůsobilými k ujednanému použití a, poněvadž jde o vady neodstranitelné, překážející řádnému použití cenných papírů, žádal žalovaný dle §§ 923 a 932 obč. zák. z důvodu správy, by smlouva byla pokládána za zrušenou. — Oba nižší soudové (krajský soud v Novém Jičíně a vrchní zemský soud v Brně), zjistivše, že prokurista žalující banky poukazoval jen na výhody přislíbené v oficiálním prospektu, a líčil obchod jako výhodný, a pokládajice uzavřenou smlouvu za obchod komisionářský podle čl. 360 obch. zák., uznali dle prosby žalobní. Z důvodů rozsudku soudu odvolacího: Jaké vlastnosti

přikládal pokladničním poukázkám 8. válečné půjčky úřední prospekt býv. c. k. ministerstva financí, jest, nehledíc ani k tomu, že zákon nezná ručení z prospektů (čl. 357 obch. zák.), pro tento spor bez významu, proto, že papíry, koupené žalovaným, měly v době, kdy smlouva byla uzavřena, a doba ta jedině rozhoduje (§ 923 obč. zák.: Kdo přikládá věci vlastnosti), i ty vlastnosti, které jim byly přikládány v oficiálním prospektu, a ježto žalobkyně nepřevzala nad to vlastního ručení za slíby oficiálního prospektu a nevstoupila též do smlouvy sama jako prodávající (čl. 376 obch. zák.). Vlastnosti, jež papírům těm přikládal prokurista žalující banky, byly tu však netoliko v rozhodující době uzavření smlouvy, nýbrž dokonce i v době, kdy žaloba byla podána a rozsudek v odpor vzatý vydán. Žalobkyně vyhověla také všem závazkům, které jí ukládal čl. 361 obch. zák. Žalovaný uznal ostatně též provedení nákupní komise, uložené žalobkyni, tím, že schválil bez námitek její zprávu ze dne 20. června 1918 o provedeném příkazu a že nenamítal ani ještě v prosinci 1918, že obchod nebyl uzavřen na jeho účet (čl. 364, odst. 2. obch. zák.). Nelze proto mluvit o ručení žalobkyně za vady později snad nastalé a oficiálnímu prospektu býv. ministerstva financí neodpovídající. O závazcích žalobkyně ze správy nemůže však býti ani proto řeči, že žalovaný měl upsaný počet pokladničních poukázek, které byly vydány 14 dní po upisování, skončeném dne 2. července 1918 — a na určité kusy neměl podle příhlášky své nároku — alespoň od 16. července 1918 kdykoliv k dispozici v uschování žalující banky, takže odevzdání těchto kusů se stalo podle § 428 obč. zák. nejpozději 16. července 1918. Nahodilé zhoršení těchto cenných papírů, jež nastalo teprve po tomto dni, stihá tudíž výlučně jen žalovaného, poněvadž se náhoda tato sběhla již v jeho jmění. Konečně zameškal žalovaný i zákonnou lhůtu k uplatňování nároku ze správy podle § 933 obč. zák., učiniv tak před soudem teprve ve své odpovědi na žalobu dne 3. února 1919, tedy později než 6 měsíců po odevzdání papírů.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Není tu žalovaným uplatňovaných důvodů č. 2 a 4 § 503 c. ř. s. Žalovaný dovozuje v tomto směru, že ujednal se žalobkyní o dodání 8. rak. válečné půjčky smlouvu, jejíž podkladem byly oficiální podmínky prospektu tehdejšího c. k. finančního ministerstva, jež se tím staly částí smlouvy. Tím převzala po jeho názoru žalující firma záruku, že cenné papíry, jež dodá, budou míti vlastnosti, v prospektu přislíbené. Naproti tomu dlužno poukázat na zjištění, že žalující banka nepřevzala žádné záruky za cenné papíry, tehdejším státem prodávané, ovšem ale, že poukázovala na výhody, jež byly v dotyčném prospektu přislibovány. Právem zdůrazňuje soud druhé stolice, že cenné papíry v rozhodném čase (§ 923 obč. zák.) ujednané smlouvy ještě měly vlastnosti, v oficiálním prospektu přislíbené. Šlo tu, jak správně uvedeno oběma nižšími soudy, o jednání komisionářské, žalobkyně měla tedy podle čl. 361 obch. zák. převzaté-obchodní jednání s pečlivostí řádného kupce k prospěchu komitenta podle příkazu provésti, jej o tom uvědomiti, složiti mu o tom

účty a konečně mu vydati, čeho měl z tohoto obchodního jednání požadovati. To se také stalo dopisem ze dne 20. června 1918 a nikdy se žalobkyně nezdráhala odevzdati žalovanému složené u ní pro něho cenné papíry, jakmile zaplatí zbytek kupní ceny. Že cenné papíry nebyly dne 20. června 1918 ještě natisknuty a teprve dne 16. července 1918 vydány, nevadí tomu, by považován byl den ujednané smlouvy za rozhodný v tom směru, že ony cenné papíry měly vlastnosti jim připisované. Bylo všeobecně známo, že ony státní úpisy se ještě dříve upisovaly, než byly vydávány, a této podmínce podrobil se každý upisovatel. Podstata oné státní půjčky záležela v právu pohledávky proti tehdejšímu státu a v právu, bráti úroky, kteréž již 1. června 1918 počaly dospívat. Žalovaný na dopis ze dne 20. června 1918 neprohlásil, že zamítá koupi, jakoby se nebyla stala na jeho účet, a již z toho plyne, že jednání svého komisionáře schválil. Dovolatel tvrdí dále, že musil dle čl. 376 obch. zák. považovati žalobkyni samu za prodávatelku, ježto, oznamujíc mu provedenou koupi, nepoznačila osoby třetí jako prodávatele; avšak tvrzení toto jest novotou, kteráž podle § 504 c. ř. s. zůstanež nepovšimnutou; ostatně žalovaný dříve nikdy netvrdil, že uplatní právo, příslušející mu dle čl. 376 obch. zák. Dovolatel též uvádí, že mu koupené papíry dosud nebyly dodány (§ 428 obč. zák.); neboť prohlášení ze dne 20. června 1918 nelze prý za odevzdání považovati, poněvadž tenkrát nebyly papíry ty skutečně ještě hotovy; odevzdání prohlášením možno prý vztahovati jen na určité, individualisované věci a nevyhovuje tomuto požadavku možnost, že žalovaný mohl sobě vybrati kdykoliv v žalujícím bankovním závodě papíry stejného druhu. K tomu sluší podotknouti, že by byl upisovatel na požádání obdržel na ony státní dlužní úpisy hned mezitímní stvrzenky a že neupsal určitých kusů oněch zastupitelných věcí. Ježto žalující banka měla ony dlužní úpisy již od 16. července 1918 pro žalovaného v uschování, nastalo zmenšení ceny ve jmění žalovaného, anižby žalující strana z toho byla práva. Netřeba tedy ještě probírat otázku, zda-li a v jaké míře válečná půjčka pozbyla jednak na výnosnosti, jednak na pupilární jistotě, jí původně připisované.

Čís. 200.

Protiv usnesením věřitelského výboru není opravných prostředků.

(Rozh. ze dne 17. června 1919, R I. 219/19.)

V úpadku Jana S. učinil úpádce na vrchní zemský soud v Praze podání označené jako odpor, v němž stěžoval si na usnesení věřitelského výboru ze dne 4. června 1918. — Vrchní zemský soud podání to odmítl, poněvadž opravnými prostředky lze bráti v odpor jen soudní usnesení, o takové se však zde nejedná.

Nejvyšší soud úpádcevu rekursu nevyhověl.

Důvody:

Správně sice uvádí stížnost, že zákon ukládá i správci podstaty i výboru věřitelskému, jimž přísluší správa jmění úpádcevu, by tuto správu

vedli řádně, a jsou také zodpovědní všem účastníkům za majetkové újmy, které by jim způsobili nepořádným vedením svého úřadu (§§ 81 odst. 3 a 86 odst. 2 konk. ř.). Avšak konkursní řád nezná opravného prostředku proti usnesením výboru věřitelského, jelikož opravný prostředek stížnosti (rekursu) jest přípustný jen do usnesení soudu, tudíž konkursního komisaře nebo soudu konkursního. Aby tu byla záruka řádného vedení správy jmění stanovil zákon v § 79 odst. 2 konk. ř. právo konkursního komisaře dohlédati k činnosti osob, kterým jest svěřena správa jmění úpádcevu, jež vykonává v rámci určeném §§ 84 a 95 konk. ř. Nad to ještě vyhradil zákon v § 95 odst. 2 konk. ř. konkursnímu soudu právo, usnesení výboru věřitelského, ba i hromady věřitelů konkursních zodpověděti po případě i jiným opatřením nahraditi. Tím však vyčerpáno jest omezení, uložené autonomii věřitelů. Nebylo-li tudíž zmíněných dohlédacích práv použito vymyká se usnesení věřitelského výboru přezkoumání soudů stolic vyšších a proto zcela důvodně rekursní soud odpor úpádcevu proti usnesení věřitelského výboru dne 4. června 1918 jako nepřipustný odmítl. Stížnost do rozhodnutí toho jeví se proto bezdůvodnou a slušelo jí zamítnouti.

Čís. 201.

Úředně stanovené maximální ceny nejsou sazbami po rozumu § 1059 obč. zák.

(Rozh. ze dne 17. června 1919, R I. 227/19.)

Žalobou u okresního soudu v Nepomuku domáhal se Bohumil N. na Richardu K. vrácení přeplatku, který od něho obdržel žalovaný za prodané prase nad maximální cenu, ustanovenou § 3 nařízení místodržitelství pro království České ze dne 19. července 1916 čís. 60 z. z. Žalovaný, odvolávaje se na ustanovení § 1059 obč. zák., vznesl proti žalobě námitku nepřipustnosti pořadu práva. — Prvá stolice námitce té nevyhověla, poněvadž úředně stanovené maximální ceny nelze považovati za taxy po rozumu § 1059 obč. zák. — Rekursní soud (krajský soud v Plzni) námitce žalovaného vyhověl a odmítl žalobu pro nepřipustnost pořadu práva uváživ v podstatě toto: Pod sazbou ve smyslu § 1059 obč. zák. jest dlužno rozuměti také maximální cenu na zboží, úřadem stanovenou, neboť nejen úřední sazby, na př. lékárnické, tabáčnické, nýbrž i úřední maximální ceny, týkající se různého jmého zboží, vydány byly z důvodů veřejnoprávních, zejména v poslední době válkou přivoděných. Nezáleží na tom, že při maximálních cenách není udána určitá nepohyblivá číslice, nýbrž až do nejvyšší ceny pohyblivá, poněvadž v § 1059 obč. zák. se výslovně praví, že vyšší cena, nežli sazbou určená je protizákonná. Příslušnost politických úřadů k rozhodování sporů ve případech, kde překročeny byly úředně stanovené sazby na zboží, byla patrně ustanovena proto, že tyto úřady sazby po vyšetření poměrů určily, že jim přísluší bděti nad jich zachováváním a že jim přísluší trestati překročení sazeb; to vše platí o maximálních cenách úředních na zboží, jak to i ze shora uvedeného nařízení místodržitelství na jevo vychází. Úřední

maximální ceny na zboží vepřové jsou tudíž také úředními sazbami po rozumu § 1059 obč. zák.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního stolu.

Důvody:

Rekursní soud má za to, že v tomto případě sluší užití předpisu § 1059 obč. zák. a že z důvodu toho pořadí práva jest nepřijatelným. Než neprávem. Sluší přisvědčiti názoru stěžovatelovu, že ustanovení vzpomínuté jest ustanovením výjimečným, že je tudíž jest vykládati přesně a že každé rozšiřování jeho působnosti obdobou jest vyloučeno. Výrazem »Taxe« »sazba« vyrozumívá se úředně stanovená, určitá, číselně nepohyblivá sazba neb úplata za zboží nebo pracovní výkon, tedy pevná sazba, od níž úchyly jsou vyloučeny. Taxa, sazba, předpokládá na jedné straně právo koupit, na druhé straně prodat za tuto úřední cenu. Tomu však při nejvyšších, maximálních cenách tak není. Cena ta neváže nikoho v tom směru, že by prodat musel, nýbrž pouze učuje, zač se prodat již nemá, nesmí. Tento závěr jest také posílen úvahou o vzniku § 1059 obč. z. Mínilo se sporným ustanovením především postihovati druhy zboží, při nichž úřed. úprava cen byla diktována zvláštními úvahami buďsi fiskálního (při tabákovém a solním monopólu) nebo zdravotně politického rázu (při taxách lékárnických), v druhé řadě přihlednuto ovšem také k povšechným poměrům vyživovacím (při chlebě, mouce a pod.), kde by bylo nutno stanoviti pevné, nekolsivé sazby ve prospěch obyvatelstva, tu ale s povinností, že za tuto sazbu zboží majitelem, živnostníkem prodáno býti musí. Okolnost, že překročení maximálních cen tresce se i v nových zákonech úřady politickými, nepadá na váhu, poněvadž tu rozhodují důvody veřejnoprávní a systematika trestního práva politického a policejního. Slušelo se proto v souhlase se soudem prvním námitku nepřijatelnosti pořadí práva zamítnouti, poněvadž jest nepochybné, že nejde-li tu o případ § 1059 obč. zák., jedná se o záležitost soukromoprávní. Tím důvodnému dovolacímu rekursu bylo vyhověno.

Čís. 202.

Proto pouze, že zaměstnancova odměna záleží v podílu na zisku, nepřestává smluvní poměr býti poměrem služebním, podrobeným za ostatních zákonných podmínek pravomoci soudů živnostenských.

Vymezena-li místní příslušnost živnostenského soudu dle obvodů soudních okresů, nedozná změny tím, že ten který ze soudních okresů bude napotomně rozdělen ve dva nebo více samostatných okresů.

(Rozh. ze dne 17. června 1919, R I 232/19.)

Strojmistr A. zažaloval majitele továrny B. u okresního soudu v Nuslích o podíl na čistém zisku továrny. Mezi stranami nebylo sporu o tom, že mezi nimi učiněna byla dne 11. února 1919 smlouva, podle níž vstoupil žalobce do podniku žalovaného jako dílovedoucí, máje obstarávati práce

strojnické a pečovatí o výrobu požívatin, začož mělo se mu dostati 25 proc. čistého zisku, který se měl každoročně nejdéle do konce ledna zjistiti a žalobce měl nárok na měsíční zálohy do výše 500 K. Okresní soud odmítl žalobu, ježto patří na soud živnostenský. Rekursní soud (zemský civilní soud v Praze) zamítl námitku nepřijatelnosti, v podstatě z těchto důvodů: Podle § 1 zákona ze dne 27. listopadu 1896 č. 218 ř. z. zřízeny jsou soudy živnostenské k rozhodování sporů živnostenských mezi živnostenskými podnikateli s jedné a dělníky s druhé strany a dále mezi dělníky téhož podniku. Spory ty vypočteny jsou podrobně v § 4 cit. zák. a z výpočtu toho vysvítá, že jsou to vesměs jen rozepře, týkající se živnostenských poměrů pracovních, učebních a námezdních, takže jakékoli jiné spory z příslušnosti soudů živnostenských jsou vyloučeny. V tomto případě ujednání stran jest svou právní povahou výdělečnou smlouvou společenskou ve smyslu § 1175 obč. zák., neboť podle § 1187 obč. zák. společník může se zavázati také jen ku práci, aniž by bylo třeba, by do podniku vložil ještě nějaký vklad peněžité nebo nějakou jinou věc. Neběží tedy o žádnou smlouvu námezdni správně služební, jakou má na mysli § 1151 obč. zák. ve znění III. novely, poněvadž takováto smlouva předpokládá závazek ke konání služeb na jistou dobu pro jiného, čehož v tomto případě není, neboť žalobce měl vykonávati práci pro společný podnik, na jehož prosperitě přímo byl účastněn tím, že měla mu připadnouti celá čtvrtina čistého zisku. Činnost jeho nebyla tedy vynakládána pouze pro jiného, nýbrž také společně mimo ve prospěch dalších dvou společníků i pro něho samého jako společníka třetího. V tomto smyslu dlužno žalobce pokládati za společníka živnostenského podniku žalované, tedy za spolupodnikatele. Na rozepře mezi společníky živnostenského podniku mezi sebou, tedy na spory v jejich vzájemného poměru společenského, se však příslušnost soudů živnostenských nevztahuje, jak z toho, co svrchu o obsahu §§ 1 a 4 zák. o soudech živnostenských bylo uvedeno, jest zřejmo. Mylně tedy první soud vyhověl námitce nepřijatelnosti z toho důvodu, že příslušným k rozhodnutí této sporné věci jest soud živnostenský.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního stolu.

Důvody:

Názor soudu rekursního, že jde o spor z poměru společenského, nelze sdíleti. Vždyť obě strany souhlasně uvádějí, že byla uzavřena mezi nimi smlouva, dle níž měl žalobce konati žalované služby za plat. S tohoto stanoviska vychází žalobce i ve svém rekursu, zakládaje příslušnost prvního soudu jen na § 37 zák. o soud. živn. ze dne 27. listopadu 1896 č. 218 ř. z., poněvadž prý soud živnostenský v Praze není místně příslušný. Dle souhlasného tvrzení stran o obsahu smlouvy jde tedy o smlouvu služební po rozumu § 1151 obč. zák.; na tom nemění ničeho okolnost, že jakožto plat bylo ujednáno 25 procent čistého zisku, vždyť § 1152 obč. zák. nepředepisuje, že plat musí býti ujednan v určité výši, naopak ponechává ujednání platu vůbec úmluvě stran a § 14 zák. o obchod. pomoc. ze dne 16. ledna 1910 č. 20 ř. z. výslovně jedná o případu, když plat zcela neb z části byl ujednan v podílu na zisku. Poněvadž pak není

sporu, že na podnik žalované sluší použití předpisů živnostenského řádu, jest věcná příslušnost živnostenského soudu pro tento spor opodstatněna (§§ 1, 4, 5 zák. o soud. živn., § 41 zák. o obch. pomoc.). Dle § 2 nařízení ze dne 1. července 1900 čís. 110 ř. z. vztahuje se místní příslušnost živnostenského soudu v Praze také na obvod okresního soudu na Král. Vinohradech, k němuž roku 1900 náležela i obec Nusle, kde žalovaná má svůj podnik. Tímto nařízením byla tedy příslušnost soudu živnostenského pro obec Nusle vyslovena právě tak, jako kdyby tato obec v nařízení tom zvláště byla jmenována. Nařízením ze dne 21. listopadu 1901 čís. 190 ř. z. byl pro obec Nusle a jiné obce zřízen okresní soud v Nuslích a bylo vyřknuto, že počátkem působnosti tohoto soudu, jež nastala dle nařízení ze dne 10. listopadu 1903 čís. 226 ř. z. dnem 1. ledna 1904, uvedené obce z dosavadního obvodu okresního soudu se vylučují. Tím byla pro budoucnost pouze místní příslušnost okresního soudu na Král. Vinohradech omezena, nebyla však nijak změněna příslušnost živnostenského soudu, stanovená nařízením ze dne 1. července 1900 čís. 110 ř. z. i pro obec Nusle. Vždyť obvod živnostenského soudu stanoví se dle § 2 a 3 zák. o živn. soudech zvláštním nařízením, vydaným ministerstvem spravedlnosti ve srozumění se účastněnými ministerstvy a může tedy býti změněn opět jen takovým zvláštním nařízením, nikoliv pouhým nařízením ministerstva spravedlnosti, jímž se mění pouze obvod soudu okresního. Jest tedy pro tento spor odůvodněna věcná i místní příslušnost živnostenského soudu v Praze, pročesť slušelo uznati, jak shora uvedeno.

Čís. 203.

46 zákona o úrazovém pojištění dělnickém. Hrubá nedbalost osob, naznačených v § 45, odstavec první a druhý, nestačí, by opodstatněn byl pojištěncův náhradní nárok proti podnikateli.

(Rozh. ze dne 17. června 1919, Rv I 291/19.)

Havíř A., utrpěv úraz při těžbě uhlí na dolu společnosti B., žaloval ji dle § 46 zák. o úraz. poj. děln. o náhradu škody, ježto prý z hrubé nedbalosti opomenula postaratí se o vhodná bezpečnostní opatření. Žaloba byla ve všech stolicích zamítnuta, nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobcovo dovolání shledává nesprávné posouzení věci po stránce právní v tom, že nebyl § 46 zák. o úraz. pojištění správně vyložen, stavíc hrubé zavinění, jehož se žalovaná společnost prý dopustila, na roveň úmyslnému způsobení úrazu, následkem čehož mělo býti užito § 46 cit. zák. Než dovolání není odůvodněno. Již občanský zákoník rozeznává přesně mezi poškozením z vůle a bezděčným a dělí poškození z vůle opět na poškození zakládající se na zlém úmyslu, t. j. způsobené s vůlí a vědomě, a na poškození, zakládající se na nedopatření (§ 1294 obč. zák.). Příznává-li pak občanský zákoník v § 1324 poškozenému jak v případě

škody způsobené ze zlého úmyslu, tak i v případě škody způsobené nápadnou bezstarostností plné zadostiučinění, nestaví tím nikterak oba naprosto rozdílné pojmy co do jejich podstaty na stejný stupeň, nýbrž stanoví pouze stejnou míru ručení, jak zřejmě vyplývá z marginální rubriky k § 1323 »způsoby náhrady škody«. Avšak při řešení přítomné otázky nezáleží ani tak na ustanoveních občanského zákoníka o náhradě škody z poranění na těle, jako spíše na ustanoveních zákona ze dne 28. prosince 1887 čís. 1 ř. z. z roku 1888. Neboť ona ustanovení byla ohledně tělesných poškození, způsobených u některé z osob, pojištěných dle tohoto zákona ze dne 28. prosince 1887, č. 1 ř. z. z roku 1888 proti následkům úrazu, vyskytujících se při provozování podniku k pojištění povinného, jak ohledně okruhu osob ručením povinných, tak také ohledně předpokladů pro vznik povinnosti k náhradě škody, tak i konečně ohledně objemu ručení změněna a jsou nyní v takových případech výlučně rozhodna ustanovení §§ 45—47 zák. o úraz. pojišt., obsažená pod marginální rubrikou »ručení podnikatelů a třetích osob za úrazy«. §§ 45 a 46 opsaly pojem ručení podnikatelů proti pojišťovně a proti pojištěnému nebo jeho pozůstalým, § 47 ručení třetích osob proti pojišťovně a proti pojištěnému, pokud se týče jeho pozůstalým. Kdežto však dle § 45, jest povinen podnikatel vůči pojišťovně k náhradě škody, přivodil-li úraz úmyslně nebo hrubým zaviněním, ručí dle § 46 pojištěnému nebo jeho pozůstalým pouze v případě, byl-li úraz při provozování způsoben úmyslně. § 47 upravuje konečně ručení třetích osob proti pojišťovně a proti pojištěnému, pokud se týče jeho pozůstalým dle stávajících zákonných předpisů, trdíc dle ustanovení občanského zákoníka vůbec. Z protivy mezi § 45 s jedné a § 46 zák. o úraz. pojišt. s druhé strany lze zřejmě seznati, že povinnost ručení podnikatele proti pojištěnému nastává pouze a jedině při úmyslném způsobení úrazu podnikového a že ani hrubé zavinění podnikatelovo nemůže pro pojištěného založiti nárok na náhradu škody proti podnikateli. K stejnému výsledku vede úvaha o dějinách vzniku dotyčných zákonných ustanovení. § 48 vládní předlohy obsahuje v podstatě též ustanovení jako § 46 zák. o úraz. pojišt. a vysvětlivky k němu znějí takto: »Jest přirozeným následkem zavedení povinného úrazového pojištění, jehož náklady v prvé řadě tíží podnikatele, že další nároky dělníků a jejich pozůstalých proti podnikatelům, přesahující výši zaručeného pojištění, musí býti vyloučeny. Tuto zásadu vyslovuje § 46. Odpovídá účelu a povaze nové instituce, že, by byl dosažen účel, spočívající v obecném zájmu, jednotlivci snesou nepatrné omezení svého práva. Výjimku z toho tvoří pouze případy, ve kterýchž byl úraz způsoben podnikatelem úmyslně, neboť v takových případech má každý ohled přirozené meze (75. příloha k stenografickým protokolům poslanecké sněmovny, zasedání X., str. 66). Kdežto poslanecká sněmovna přijala dotyčné ustanovení ve smyslu vládní předlohy, usnesla se sněmovna panská na návrh hraběte Belcrediho dáti prvnímu odstavci § 46 toto znění: »Pojištění nebo jejich pozůstalí mohou uplatňovati proti osobám uvedeným v § 45, odst. 1 a 2 nárok na náhradu škody pouze tenkrát, byl-li podnikový úraz způsoben některou z těchto osob úmyslně nebo hrubým zaviněním«. Poslanecká sněmovna obnovila však dřívější znění tohoto ustanovení a panská sněmovna se konečně podrobila, takže se stal § 46 v nynějším znění zákonem (viz stenografické protokoly panské sněmovny, 21. schůze X. zasedání, str. 302 a násl.

a 23. schůze, str. 334 a násl. a sněmovny poslanecké 178. schůze X. zasedání, str. 6484 a násl.). Z vylíčeného parlamentárního projednání předmětu vyplývá zcela nepochybně, že ručení podnikatele proti pojištěnému a jeho pozůstalým bylo vědomě omezeno na případ úmyslnosti, že tudíž hrubé zavinění podnikatelo vědomě bylo vyloučeno. Správně tedy posoudil soud odvolací věc po stránce právní. Je-li však tomu tak, jestli tedy by žalovaná společnost ručila za úraz, jímž žalobce byl postižen, jedině tehdy, kdyby úraz ten byl způsoben některou z osob v § 45 odst. 1 a 2 zák. o úraz. pojišt. jmenovaných úmyslně, pak není tu také vadnosti řízení, zakládající se prý v tom, že nebyly připuštěny nabídnuté důkazy o zavinění společnosti.

Čís. 204.

Toho, kdo nikoli jako obvyklý přechodný host najal si k obývání místnost v hotelu, postihuje zodpovědnost dle § 1318 obč. zák., byť i byl svěřil osobní obsluhu a úklid místností hotelovým zřízcům.

(Rozh. ze dne 17. června 1919, Rv I 304/19.)

Ubírají se po chodníku kolem hotelu zasažen byl Jindřich S. skleněnou vázou, spadnuvší s okna hotelového pokoje, a utrpěl vážnější zranění. Pokoj, s jehož okna váza spadla, měla na dobu svého pobytu v Praze najatý Anna H., která osobní obsluhu a úklid pokoje svěřila hotelovým zřízcům. Opouštějíc ráno v den úrazu hotelový pokoj k pochlůzkám po městě, postavila Anna H. vázu s květinami na okno, jehož jedna půlka byla otevřena. Když pak pokojská k vůli úklidu vstoupila do pokoje, byla váza povstavším průvanem smetena na ulici. Žaloba Jindřicha S. o náhradu škody podaná na hoteliéra a Anny H., byla ohledně hoteliéra již v první stolici právoplatně zamítnuta, poněvadž nelze ho v tomto případě považovati za majitele bytu ve smyslu § 1318 obč. zák. S úspěchem setkala se však ve všech stolicích žaloba, pokud čelila proti Anně H., v první stolici (zemský soud v Praze) s poukazem k tomu, že žalovaná, byvši v den úrazu majitelkou bytu, ručí dle § 1318 obč. zák. za následky úrazu. Druhá stolice přičinila k důvodům první stolice tyto další úvahy: V podstatě závisí rozhodnutí sporu na otázce, zda-li najmutím pokoje v hotelu založena jest ve smyslu § 1318 obč. zák. zodpovědnost žalované Anny H. za úraz, vzešlý žalobci spadnutím vázy s okna pokoje hotelového. Názor prvního soudu, jenž otázku tuto kladně zodpověděl, pokládá odvolatelka za právně mylný a nesprávný. V tom směru sluší uvážiti: za škodu, způsobenou spadnutím věci nebezpečně postavené, ručí dle § 1318 obč. zák. ten, z jehož bytu věc spadla; to může býti majitel domu, je-li zároveň majitelem bytu, neb jeho nájemník i podnájemník, pakli byt ten jest pronajmut. Lhostejno na jakou dobu jest byt pronajmut a kde se nalézá. Pokoj, o který jde, najmula žalovaná v hotelu za účelem obývání po dobu svého pobytu v Praze. Pokoj jí propůjčen na základě smlouvy (§ 1090 obč. zák.), ze smlouvy čerpala žalovaná svá nájemní práva (§ 1098 obč. zák.), a, pokud pokoj od ní byl používán, nemohl s ním majitel hotelu volně disponovati. Lhostejno, zda-li

nájemkyně používala služebného personálu z hotelu při úklidu a udržování čistoty ve svém pokoji a zdali za tímto účelem personál ten za jejího souhlasu měl volný přístup do pokoje. Vždyť bylo jí volno při najímání pokoje učiniti si výhrady jiné, než obvyklé, mohla se starat o úklid a čistotu v pokoji sama nebo prostřednictvím vlastní služebné, mohla si zapovědět přístup osob cizích do bytu a také nebyla nucena odvádět klíč pokojový vrátnému. Z toho ze všeho plyne, že žalovaná měla v hotelu najmutý byt tak, jako mohla za tímž účelem najmouti byt v kterémkoliv jiném pražském domě. V hotelích a hostincích ovšem mluví se o hostech, byť by i v hotelu nebo hostinci bydleli a jeho nájemníky byli, avšak takové hosty rozeznávají dlužno od osob, které u sebe hostíme, bez jakékoliv smlouvy, z ochoty, vykazující jim přístřeší a byt náš k použití. O těchto posléz jmenovaných nelze ovšem mluvit jako o majitelích bytu ve smyslu § 1318 obč. zák., ale nájemce v hotelích, jímž byt jest vyhrazen plným právem, za majitele bytu ve smyslu citovaného zákonného ustanovení pokládají dlužno.

Nejvyšší soud odůvodnil své stanovisko takto:

Sporným jest, sluší-li pokládati žalovanou za majitelku bytu a lze-li na ni použiti předpisu § 1318 obč. zák. Dovolatelka to popírá s odůvodněním, že byla v hostinci (hotelu) jen přechodným hostem, že úklid a obsluha svěřena byla personálu hostinského (hoteliéra), takže vlastně za majitele bytu sluší pokládati tohoto. Než dovolání neúčtuje tu se zjištěným stavem věci, dle něhož žalovaná najala byt v hotelu na určitou dobu, za určitou cenu a že v pokoji najmutém bydlela (1090 obč. zák.), že jí tudíž za obvyklého přechodného hosta pokládati nelze a že táž samochtic svěřila obsluhu a klid v najmuté místnosti služebnictvu v hostinci (hotelu) se nalézajícímu. Měla tudíž tato žalovaná byt najmutý po způsobu jiných, obyčejných nájmu a sluší jí a nikoliv hostinského pokládati za uživatelku bytu ve smyslu ustanovení § 1318 obč. zák. Není tedy v tomto případě žádné příčiny uchýliti se ohledně dovolatelky od předpisu § 1318 obč. zák., zvláště když nijak nebylo ve přičině nastalé nehody a tím vzniklého úrazu prokázáno nějaké zavinění hostinského neb jeho služebnictva. Za uvedeného stavu věci nemohl hostinský vésti nad najmutým bytem dozor, jak jej § 1318 obč. zák. předpokládá. Ustanovení §§ 970 a 1316 obč. zák. nemá ničeho společného s cit. § 1318.

Čís. 205.

Formálně správnou dědickou přihlášku ze zákona vzdálenějšího příbuzného nelze bez dalšího odmítnouti prostě proto, že přihlásil se ze zákona příbuzný, bližšího pokolení.

(Rozh. ze dne 24. června 1919, R I 234/19.)

K pozůstalosti po Františce F., která zemřela, nezanechavši posledního pořízení, přihlásila se Barbora V. udávajíc, že je dcerou po bratru matky zůstavitelky Josefu R. a tedy příbuznou III. linie. Pozůstalostní soud (okresní soud pro Staré Město a Josefov v Praze) přihlášku tu na

soud nepřijal, ježto pozůstali po zůstavitelce příbuzní linie II. (děti po sestře zůstavitelky), kteří se o pozůstalost hlásí, pročež je Barbora V. z posoupnosti dědické po zůstavitelce vyloučena (§ 730, 735 obč. zák.). Re k u r s n í s o u d rekursu Barbory V. vyhověl, usnesení v odpor vzaté zrušil a okresnímu soudu uložil, by, nehledě k důvodům, z nichž dědic-kou přihlášku Barbory V. na soud nepřijal, znovu ji vyřídil a po zákonu dále jednal, — a to z těchto důvodů: Podle §§ 121 a 122 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z. má každý dědic t. j. osoba, činící nároky dědické na pozůstalost, před nastoupením dědictví podati dědickou přihlášku vyhovující náležitostem uvedeným v §§ 799 a 800 obč. z., totiž učiniti u soudu prohlášení, že nastupuje dědictví bezvýjimečně nebo s do-broditím inventáře, a vykázáti právní důvod, o nějž svůj dědický nárok opírá (dědickou smlouvu, poslední pořizení nebo zákon). Přihláška musí býti vlastnoručně podepsána nebo podpisem vykázaného plnomocníka opatřena. Důkaz dědického právního důvodu může býti podán d o d a t e č n ě (§ 122 nesp. pat.). Každá, v předepsané formě podaná dědická přihláška budiž přijata na soud. (§ 122 nesp. pat.). Jak ze spisů pozůsta-lostních jest zřejmo, dědická přihláška stěžovatelčina všem těmto for-málním ustanovením zákonným úplně vyhovuje, pročež soudem pozůsta-lostním měla býti přijata, aniž by tento byl oprávněn odmítnouti ji proto, že Barbora V. jako příbuzná zůstavitelčina ze III. linie podle §§ 731 a 738 obč. zák. z dědictví jest vyloučena, ježto jsou tu příbuzní z linie II. (§ 730 obč. zák.) a že následkem toho domněle schází jí vůbec legitimace k po-dání přihlášky dědické, neboť při prvním vyřizování přihlášek dědických obmeziti se jest soudu výhradně jen na zkoumání správnosti jich po-stránce formální a nemůže pouštěti se do řešení otázky, zda nárok dě-dický také věcně jest odůvodněn. Soud první stolice nerozlišuje patrně přesně obojí, uvádí-li ve svém usnesení, že dědická přihláška Barbory V. není formálně správná, ježto nespočívá v dostatečném důvodu práva dě-dického, vždyť formálně udává se v přihlášce správně jako právní důvod zákon a, je-li tento také věcně dostatečným důvodem uplatňovaného ná-roku, o tom rozhodnouti lze jen pořadem práva (§ 2 č. 1. nesp. pat.). Poněvadž podle přihlášky Barbory V., jsou tu ještě dědické přihlášky bližších příbuzných zůstavitelčiných, rovněž o zákon se opírající, tedy dvě skupiny přihlášek vzájemně si odporujících (§§ 730 a 731 obč. zák.), jsou tu předpoklady pro řízení, předepsané v §§ 125 a 126 odst. 2 nesp. pat. a bylo tedy povinností pozůstalostního soudu, by je provedl, což se však nestalo.

Nejvyšší soud potvrdil usnesení soudu rekursního.

Důvody:

Správné a zákonu odpovídající důvody usnesení v odpor vzatého ne- jsou vývody rekursu vyvráceny. Vzhledem k vývodům těm dlužno do-dati ještě toto: Spisy nevykazují na první pohled, že by stěžovatelce nedo-stávalo se legitimace k přihlášce dědické; neboť ani přihláška domněle bližších příbuzných ani přihláška Barbory V. nejsou doloženy doklady li-stinnými o tvrzeném stupni příbuzenstva se zůstavitelkou. Nelze tudíž s naprostou bezpečností prohlásiti již nyní, že by přihláška jednoho z dě-

diců vylučovala druhého; to by bylo lze důvodně tvrditi teprve po pro-zkoumání titulu práva dědického v základě listin, plný důkaz tvořících. Poněvadž pak za nynějšího stavu spisů není ještě zjevno, že by dědická přihláška Barbory V. spočívala na nedostatečném důvodu práva dědic-kého a jsou zde předpoklady, by soud pojednal o odporujících sobě při-hláškách k pozůstalosti, bylo právem usnesení prvního soudu zrušeno, jak tomu svědčí i předpis § 2 č. 7 nesp. říz., jehož se sama stížnost do-volává.

Čís. 206.

Předmětem jednání a rozhodování o odporu proti povolenému proza-tímnímu opatření může býti též odpůrcem ohrožené strany popřená jsou-cnost nároku, o jehož zajištění se jedná.

(Rozh. ze dne 24. června 1919, R I. 236/19.)

Gustav S. navrhl u okresního soudu v Lokti, by mu ku zajištění nároku z kupní smlouvy o několika pozemcích povoleno bylo proti jich prodátelei a posavadnímu knihovnímu vlastníku prozatímní opatření knihovní po-známku zákazu zcizení, zastavení a zatížení oněch pozemků. Okresní soud, nevslechnuv prvé odpůrce, navrhané prozatímní opatření po-volil. Ve svém odporu proti prozatímnímu opatření uplatňoval navrho-vatelův odpůrce, že tvrzená kupní smlouva nepřišla k místu a že proto tvrzený nárok netrvá po právu. — Prvá stolice, pojednavši o odporu, zrušila povolené prozatímní opatření. Dospěla ku zjištění, že odpůrce při-znal sice navrhovatelí ohledně pozemků právo opční, že však vzal tento závazek na sebe jen pro případ, že nedal by se s jinou osobou do vyjed-návání o prodeji. Ježto však odpůrce prodal skutečně pozemky osobě jiné, nastala výjimka, pod kterou odpůrce vzal na se závazek vůči navrho-vatelí a není proto povinen státi navrhovatelí ve slově. Re k u r s n í s o u d (krajský soud v Chebu) zamítl odpor proti povolenému prozatím-nímu opatření a uchoval je v platnosti, vycházejce z názoru, že prvá stolice, podjávši se jednání a rozhodování o jsoucnosti tvrzeného nároku, vybočila z mezí, vykázaných jednání a rozhodování o odporu ustano-vením § 398 ex. ř. Dle tohoto ustanovení lze k odporu jednati a rozho-dovati toliko o přípustnosti a přiměřenosti povoleného prozatímního opa-tření, tudíž jen o jeho formelních předpokladech, zejména co týče se dáni jistoty. To nutno však vyhraditi rozepří.

Nejvyšší soud obnovil usnesení první stolice.

Důvody:

Navrhovatel, by vymohl žádanou záповěd zcizení a zatížení nemo-vitostí, odpůrci patřící, tvrdil, poněvadž takové prozatímní opatření pro peněžité pohledávky dle § 379 posl. odst. ex. ř. jest nepřipustné, že mu přísluší nárok na nemovitost samu a to z toho důvodu, že mu jí odpůr-kyně v listině ze dne 23. února 1912 pokud se týče ze dne 19. listopadu

1917 za cenu po 3 K jeden čtvereční sáh ke koupi nabídla se závaznosti nabídky té do konce roku 1918 a on že nabídku dopisem z 13. prosince 1918 přijal, čímž nemovitost koupil. Tvrdil tudíž navrhovatel, že uzavřel s odpůrcem o nemovitosti kupní smlouvu určitého obsahu, z které vyvozoval nárok na dodržení její, jež jest prý odpůrcem ohrožen, poněvadž tento nemovitost osobě jiné prodává. Vedle § 389 ex. ř. přísluší navrhovateli prozatímního opatření, by osvědčil tvrzený nárok a nebezpečí, jemu hrozící. To jsou podmínky přípustnosti navrženého opatření. Určuje-li tedy § 398 ex. ř., že, byl-li podán odpůrcem navrhovatelovým odpor proti povolenému opatření, má býti po ústním jednání o něm rozhodnuto, zdali jest povolené opatření přípustné a přiměřené, pak právem první soudce vzal při jednání v úvahu i navrhovatelem tvrzený nárok, je-li osvědčen, čili nic, ba i otázku jeho existence, neboť, osvědčil-li odpůrce, že nárok vůbec po právu nepozůstává, pak není osvědčení jeho, navrhovateli zákonem uložené, vůbec dánó a povolené opatření proto nepřipustné. Mýlně domnívá se rekursní soud, že odporem vznésti lze námitky jen formální a že také jen tyto mohou býti předmětem jednání o odporu. Kdyby tomu bylo tak, pak nebyl by zákon vedle opravného prostředku rekursu připustil i odpor proti povolenému opatření. Tento obranný prostředek má právě za účel předvésti soudu, jež opatření povolil, nový materiál skutkový, což rekursní státi se nemůže. Na základě tohoto nového materiálu a výsledků, hodících se k osvědčení, totiž takových, jichž ihned při jednání lze použiti, má soud rozhodnouti o přípustnosti povoleného prozatímního opatření, tedy také o tom, je-li tvrzený nárok navrhovatelův vůbec a jak dalece osvědčen. Popírá-li odpůrce navrhovatelův ve svém odporu nárok vůbec, popírá tím zajisté přípustnost opatření, neboť, osvědčil-li při jednání, že nárok tvrzený po právu nepozůstává vůbec, pak padá osvědčení navrhovatelovo o jeho existenci, které jest přece nutnou podmínkou povolení opatření. Tím není ještě prejudikováno sporu hlavnímu, neboť rozhodnutím o odporu nerozhoduje se o nároku tvrzeném s konečnou platností, nýbrž jen na základě průvodů, k osvědčení se hodících, tak dalece, je-li bezpodstatnost nároku osvědčena, jak ji tvrdí odpůrce, či je-li osvědčena jeho existence, jak ji tvrdí navrhovatel opatření. První soudce šel ovšem dále, než bylo potřebí. Avšak poněvadž z výsledků průvodů, odpůrcem navrhovatele produkovaných, zvláště i z listin (dopisů) za pravé uznaných, jde na jevo, že žadatel měl kup majitelům pozemků jen sprostředkovati, není nárok jeho na nemovitost samu, jak jej tvrdí, osvědčen vůbec, neboť veškerá průvodní moc listin, kteroužto osvědčiti chtěl, mizí, srovná-li se tato s jeho dopisy zaslanými Karlu a Josefu H., kteří za ostatní majitele pozemků a tudíž i přítomného odpůrce jednali, s listinami, jimiž si dal přislíbiti sprostředkovatelkou provisi. Jest tedy v odporu se spisy rozhodnutí rekursní, praví-li, že nárok navrhovatelův jest vykázan, naopak ze zjištění první stolice jde, že dosvědčil dostatečně odpůrce navrhovatelův, že tvrzený nárok neexistuje, a proto zcela důvodně první soudce povolené opatření zrušil. Nebylo lze proto opatření zachovati ani alespoň proti dání jistoty, neboť tato nemůže nahraditi osvědčení vůbec, nýbrž toliko nedostatečné osvědčení. Není-li tu osvědčení žádného, jako zde, sluší opatření žádané vůbec zamítnouti nebo, bylo-li povoleno, zrušiti.

Společnosti s omezeným ručením. Účast tichých společníků není přípustna.

(Rozh. ze dne 24. června 1919, R I 252/19.)

Opověď společností s omezeným ručením A. H. k obchodnímu rejstříku byla rejstříkovým soudem (obchodní senát v Litoměřicích) hladce vyřízena. K rekursu finanční prokuratury bylo vrchním zemským soudem v Praze usnesení rejstříkového soudu zrušeno a navrhovatele pod pohrůzkou výmazu firmy z rejstříku uloženo, by společenskou smlouvu a opověď uvedla ve shodu se zákonem. Závady shledal rekursní soud v těchto směrech: Dle § 12 společenské smlouvy jest jednatel zmocněn, by bez předchozího souhlasu valné hromady přijímal do společnosti tiché společníky a s nimi smlouvy uzavíral. Připustění tichého společníka k účasti na společnosti s r. obm. nelze však uvésti ve shodu se zákonem, poněvadž nejen, že jest zákonu neznámo, nýbrž přiči se přímo ustanovení § 78 zákona o společnostech s r. o., dle něhož vůči společnosti platí za společníka jen ten, kdo jako takový zapsán jest v knize podílů. Přijetím tichého společníka do společnosti jednak změnila by se zákonem upravená forma účasti více osob na společenském podniku, jednak byly by obcházeny zákonné předpisy o společnících, kměnových vkladech, závodních podílech, rozdělení zisku a pod. Přiči se proto ustanovení §§ 12, 16, 17, 18 a 23 společenské smlouvy, pokud vztahují se k tichým společníkům, předpisům zákona.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu společnosti nevyhověl.

Důvody:

V rekursu finanční prokuratury, jemuž usnesení v odpor vzaté vyhovělo, jest zvláště jako nepřipustné vytknuto ustanovení smlouvy společenské (§ 12), že jednatel může bez usnesení valné hromady přijímati do společnosti tiché společníky. Tato výtku jest důvodna. Smlouva společenská uděluje jednateli řečené právo, jestliže vklad tichého společníka záleží v penězích a jestliže podíl na zisku, který mu zajištěn býti má, nepřevyšuje podíl na čistém zisku, který připadá na jednotlivého společníka dle závodního podílu. Tento podíl na zisku dle § 20 smlouvy stanoví každoročně valná hromada. Nemůže tedy předem jednatel tichému společníku jakýsi určitý podíl na zisku zajištěti, jelikož dle § 35 čis. 1 zákona z r. 1906 schválení účtů a rozvrh zisku přísluší valné hromadě. Není sice v zákoně ze 6. března 1906 č. 58 ř. z. výslovně zakázáno účastenství osob, které nejsou společníky, na valných hromadách. Má-li však poměr tichého společníka k majiteli obchodní živnosti v čl. 250 až 265 obch. zák. zachován býti a nemá-li utrpěti autonomie společnosti s o. r. ujmy, nelze přiznati nikomu, kdo není členem společnosti s o. r. účastenství na valných hromadách, ani pouhým hlasem poradním, dále nelze nikomu, mimo společnost stojícímu, přiznati práva, by stanovil místo, kde valná hromada se má odbyvati, by v protokolech návrhy jeho byly zaznamenány a pod. Veškerá ustanovení §§ 12, 16, 17, 18 a 23 smlouvy společenské jsou způ-

sobilá, vzbuditi domněnku, že nejde o poměr majitele závodu k tichému společníku, nýbrž o poskytnutí jakési účasti na společnosti s obmezeným ručením, která dle § 61 zákona z roku 1906 pouze v mezích zákona toho samostatným subjektem práv a závazků býti může, též osobám, stojícím mimo společnost. Aby takovým pochybnostem bylo zabráněno, jest nutno vyloučiti řečená ustanovení ze smlouvy, jejíž předmětem jest zřízení společnosti s ručením obmezeným, a jež tedy pouze poměry společníků mezi sebou a zastupování na venek stanoviti má.

Čís. 208.

K zápisu do seznamu kandidátů advokacie jest mimo jiné třeba příkazu, že ten, kdo má býti zapsán, jest státním občanem československého státu.

(Rozh. ze dne 24. června 1919, R II 74/19.)

Výbor advokátní komory v Brně nevyhověl žádosti advokáta dra F. D., aby dr. J. K. byl zapsán do seznamu kandidátů advokacie, proto, že dr. J. K. nenabyl definitivně domovského práva v některé obci v Československé republice. — K stížnosti dra J. K. zrušil vrchní zemský soud v Brně toto usnesení a nařídil výboru advokátní komory, by vyřídil žádost dra F. D., nehledě k zamítacímu důvodu, kterého použil. **Důvody:** Advokátní řád (zákona ze dne 6. července 1868 čís. 96 ř. z.), jenž zákonem ze dne 28. října 1918 čís. 2 sb. z. a n. o zřízení samostatného československého státu byl ponechán v platnosti, nestanoví pro zápis do seznamu kandidátů advokacie nikde požadavku státní příslušnosti kandidáta advokacie a nelze tedy odpírati stěžovateli zápis do advokátní praxe potud, pokud požadavek příslušnosti v Československé republice zákonem stanoven není, vyhověl-li jen ostatním zákonným předpokladům pro přijetí do advokátní praxe. Že stěžovatel tak učinil, vysvítá ze spisů presidia mor. sl. vrchního zemského soudu, dle nichž byl dr. J. K. připuštěn na základě zákona ze dne 24. prosince 1910 č. 1 ř. z. ex 1911 k soudní praxi a ji v letech 1914 a 1915 a v roce 1919 bez závady u okresního soudu v Prostějově a u krajského soudu v Olomouci vykonával.

Nejvyšší soud vyhověl stížnosti výboru advokátní komory a zrušil usnesení vrchního zemského soudu.

Důvody:

Dle § 30 adv. ř. jest tomu, kdo žádá za zápis do seznamu kandidátů advokacie, prokázati, že vyhověl požadavkům předepsaným ke vstoupení do soudní praxe. Podle § 4 zákona o organizaci soudní ze dne 27. listopadu 1896 čís. 217 ř. z. platí ohledně podmínek pro vstup do přípravné služby soudcovské ony předpisy, dle nichž se počátkem účinnosti zákona toho řídí přijetí do soudní praxe a ustanovení auskultantem. V § 1 soudní instrukce (čís. pat. ze dne 3. května 1853 čís. 81 ř. z., jednající o vnitřním zařízení a jednacím řádu soudním) jest stanoveno, že

též pro úřady soudní platí všeobecně předepsané náležitosti pro přijetí do státní služby a byl tento předpis v § 19 zák. o org. soudní výslovně ponechán v platnosti. K všeobecným náležitostem k dosažení úřadu ve státní službě civilní náleží v první řadě dle čl. 3 st. z. z. ze dne 21. prosince 1867 čís. 142 ř. z. státní občanství. Platí-li pro vstoupení do praxe soudní tytéž předpisy, jako pro auskultanty, kteří jsou nepochybně soudními úředníky, pak jest státní občanství nutnou náležitostí pro vstoupení do právní praxe, tedy ve státě našem státní občanství československého státu. Ježto ohledně dra J. K. nebylo dosud vyhověno podmínce posléze uvedené, bylo usnesení výboru advokátní komory správným a bylo proto zrušující je usnesení v odpor vzaté zrušiti, čímž se zároveň obnovuje zamítající usnesení výboru advokátní komory v Brně.

Čís. 209.

Smlouva, již rodiče jednoho snoubence přenechávají snoubencům hledíku zamýšlenému jich sňatku a pro případ, že k němu dojde, za úplatu své nemovitosti, není smlouvou svatební. Zrušiti takto založené spoluvlastnictví lze dle § 830 obč. zák. i za trvání manželství.

Dočasný, mimořádnými válečnými poměry vyvolaný vzestup cen nemovitosti nečiní zrušení spoluvlastnictví nečasným.

(Rozh. ze dne 24. června 1919, Rv I 310/19.)

Notářským spisem ze dne 31. října 1898 přenechal Josef V., majitel usedlosti čís. pop. 10 v K., tuto svou usedlost za 9.610 zl. svému synovi Václavu V. a jeho nevěstě Anně P. hledě k tomu a pro případ, že dojde mezi nimi ku sňatku. Když se pak sňatek uskutečnil, vloženo bylo pro Václava V. a jeho manželku Annu. po rodu P-ovou, spoluvlastnictví, pro každého jednou polovinou. Nedlouho po sňatku podala Anna V. na svého manžela Václava V. žalobu o rozvod manželství od stolu a lože, vypověděla mu správu svého majetku a vymohla si po čas sporu povolení odděleného bydliště. Dříve ještě, než právoplatně ukončen byl spor o rozvod, vznesla Anna V. na svého manžela Václava V. žalobu o zrušení spoluvlastnictví k řečené usedlosti jejím soudním prodejem. Žalovaný namítal předčasnost žaloby jednak proto, že smlouva, vtělená v notářský spis jest smlouvou svatební a tudíž její zrušení před právoplatným ukončením sporu o rozvod jest nepřipustným, jednak proto, že spoluvlastnictví dle vzniku a účelu smlouvy bylo zamýšleno po čas manželského společenství, a namítal dále, že žaloba jest v nečas, poněvadž za dnešních poměrů jednak peněžních, jednak cenových jest nevhodným pouštěti nemovitosti za znehodnocené peníze. Procesní soud první stolice (okresní soud v Českém Brodě) uznal veškeré tyto obrany důvodnými a zamítl žalobu. Odvolací soud (zemský soud v Praze) žalobě vyhověl a to z těchto důvodů: Rozhodnutí tohoto sporu závisí především od zodpovězení otázky, lze-li smlouvu, učiněnou mezi otcem žalovaného s jedné strany a spornými stranami se strany druhí a obsaženou ve spise notářském ze dne 31. října 1898 pokládati za smlouvu

svatební ve smyslu § 1217 obč. zák. čili nic. První soudce zodpověděl ji kladně. Soud odvolací názor ten pokládá za právně mylný. Z obsahu řečeného notářského spisu vysvítá pouze, že Josef V., majitel usedlosti čís. pop. 10 v K., když syn jeho Václav V. (žalovaný) zamýšlel pojeti Annu P. (žalobkyni) za manželku, postoupil jim oběma svou usedlost za 9610 zl. (= 19.220 K), vyhradiv si mimo to výměnek, při čemž bylo smlouveno, že postoupené nemovitosti odevzdány budou v držení a užívání přejímatelům dnem uzavření sňatku, od něhož závisela také platnost celé smlouvy. Jinakých nějakých ustanovení, jež by se vztahovala na manželství sporných stran a úpravu jich vzájemných poměrů majetkových, v řečeném spise notářském není. — Jisto jest tedy jen tolik, že sňatek, mezi spornými stranami zamýšlený, byl podnětem ke smlouvě a že platnost její byla podmíněna uzavřením manželství. Okolnosti tyto o sobě však ještě nestačí, by ona smlouva mohla býti právnicky kvalifikována jako smlouva svatební, ač smlouvy takové obecně obvykle tímto výrazem se označují. Smlouvami svatebními jmenují se podle § 1217 obč. zák. ony, které se »činí« in Absicht auf die eheliche Verbindung über das Vermögen«. Jak materialie k občanskému zákoníku, týkající se vzniku tohoto paragrafu, nás o tom poučují, obratem tímto měly býti zahrnuty pouze majetkové smlouvy mezi manžely, případně snoubenci, totiž smlouvy uzavírané při nebo po sňatku, jichž obsah tvořila smluvní úprava majetkoprávních poměrů jich. Tomu nasvědčuje zřejmě také slovní výklad onoho obratu, při čemž slova: »in Absicht« neznamenají nic jiného než římskoprávní »matrimonii causa«, »auf die eheliche Verbindung« pak vyznačují sňatek mezi smluvními stranami, na což ukazuje určitý člen »die« a konečně slova »über das Vermögen« mají beze vší pochyby smysl »über das beiderseitige Vermögen der Brautleute oder Ehegatten«. Rozšiřování pojmu svatebních smluv také na jiné smlouvy jen u příležitosti nebo za účelem sňatku činěné odůvodněno tedy není a zejména smlouvy o koupi a odevzdání, uzavřené mezi rodiči a dětmi a osobami, s nimi v manželství vcházejícími, a toho druhu smlouvy snoubenců s jinými třetími osobami nelze pokládati za smlouvy svatební již z té příčiny, že sňatek byl podnětem ke smlouvě a že platnost její učiněna byla závislou od uzavření jeho. (Plennissimární usnesení nejvyššího soudu ze dne 10. ledna 1905 čís. 398 Praes. z r. 1904 jud. č. 166.) Poněvadž ani z citovaného notářského spisu samého ani z jiných okolností vedlejších nevychází na jevo, že by smlouvou v něm obsaženou měly býti upraveny poměry manželského práva majetkového mezi spornými stranami, plyne z toho, že smlouvu tu za svatební ve smyslu § 1217 obč. zák. pokládati nelze, nýbrž že jest to smlouva tržová (§ 1053 obč. zák.). Důsledky, jež první soud vyvodil ze svého názoru, že běží o smlouvu svatební a vrcholící v závěru, že žaloba jest za trvání manželství předčasnou, ztrácejí při opačném mínění soudu odvolacího opory. Soud odvolací nepokládá také námitku žalovaného, že by žádost žalobní byla nevčasnou nebo ke škodě jeho (§ 830 obč. zák.) za odůvodněnou. Především není ani v dotyčném spise notářském podkladu pro to, ani jinak nevyšlo na jevo, že by mezi založením spoluvlastnictví mezi spornými stranami k řečené usedlosti a jich manželským sňatkem byla tak úzká spojitost, že by jedno bez druhého trvati nemohlo a že by zrušení spoluvlastnictví za trvání manželství bylo vyloučeno a že by strany

to byly zamýšlely. Názor tento dal by se hájiti jen, kdyby běželo o smlouvu svatební o společenství statků (§ 1236 obč. zák.), toho však zde, jak svrchu ukázáno, není. Jest sice pravda, že usedlost postoupena byla sporným stranám, by společným hospodařením na ni jako manželé našli obživu. Z toho však nevyplývá ještě, že by se tak díti musilo po celou dobu trvání jich manželství, vždyť na př. manžel jeden mohl by naléztí později za změněných poměrů výhodnější existenci v jiném oboru, v obchodu, průmyslu a pod. a nemusilo by dojítí k rozvedení manželství a nebylo by možno vylučovati v takovém případě zrušení spoluvlastnictví jen proto, že manželství trvá. Podmínky zrušení dlužno posuzovati jediné s hlediska § 830 obč. zák. i v daném případě a poměry, jak se utvářely mezi spornými stranami, nezavdávají příčiny k domněnce, že by žádost žalobní byla nevčasnou nebo ke škodě žalovaného, zvláště když uváží se ještě toto: Netušené zisky, jež za trvání války vždy hojnější měrou poskytovaly podniky zemědělské následkem uzavření státních hranic a tím způsobeného vyloučení soutěže cizozemské, jakož i vlivem jiných ještě činitelů s válkou souvisejících, byly příčinou značného stoupenutí výnosnosti a tím přirozeně i hodnoty jich, jež dosáhla nebývalé výše. Na ní udrží se však jen do té doby, dokud mimořádné poměry válečné nepominou. Až zase odpadnou řečené příčiny zvýšené výnosnosti statků rolnických, až otevrou se hranice a umožněn bude z ciziny dovoz výrobků zemědělských, hospodářského zvířectva, umělých hnojiv atd., stlačí se touto soutěží ceny výrobků domácí produkce zemědělské a přirozeným následkem toho bude zajisté zcela nepochybně pokles ceny usedlostí rolnických, které tím na své ceně prodejní utrpí. Mimo to dosavadní touha po půdě oslabena bude nabídkou její, jež kyne ze zamýšlené akce vyvlastňování velkostatků, takže i tento činitel přispěje k sestupné tendenci cen rolnických usedlostí. Naproti tomu není tu ničeho, o č opřítí by se dal předpoklad, že by cena jich snad ještě dále stoupala. Z toho plyne, že není oprávněna domněnka, že by v pozdější době bylo lze očekávati výhodnější zpeněžení usedlosti, o níž běží, a že by nynější doba pro to nebyla vhodná. Žalovaný proti vyličeným všeobecným poměrům neurvedl ani, tím méně prokázal, že by tu byly nějaké zvláštní okolnosti, z nichž by se v daném případě na nevčasnost nebo škodlivost prodeje usuzovati dalo. Pouštěti se do úvah o tom, který způsob uložení peněz, zda v realitách či v jiném majetku jest vhodným nebo bezpečným, v tomto sporu nelze, neboť v něm řešiti jest jen otázku, jsou-li zde podmínky pro zrušení spoluvlastnictví podle § 830 obč. zák., čili nic. Poněvadž žalobní žádost, opřená o toto ustanovení, soudem odvolacím podle řečeného shledána byla oprávněnou a důvod odvolací nesprávného posouzení právního věci prvním soudem tím dán, bylo odvolání vyhověno a rozsudek v odpor vzatý změněn.

Nejvyšší soud potvrdil rozsudek odvolacího soudu.

Důvody:

Dovolání, jež vytyká rozsudku v odpor vzatému mylné právní posouzení věci, nemůže obstáti. Třeba že smlouva, mezi stranami sporu dne 31. října 1898 uzavřená, měla formu spisu notářského a třeba že pohnutkou její bylo očekávané uzavření sňatku mezi žalovaným a Annou P.,

nyňější žalobkyní, nelze ji proto ještě považovati za smlouvu svatební. Pojem a rozsah smluv svatebních jest v zákoně úzce obmezen a kritérium, že smlouva řečená uzavřena byla se zřetelem na očekávaný sňatek stran, ještě samo o sobě nestačí, by propůjčena jí byla právní povaha smluv svatebních. V té příčině poukazuje se dovolání na vývod rozsudku v odpor vzatého, k nimž netřeba ničeho připojiti. Není-li smlouva z 31. října 1898 smlouvou svatební, nelze také dovozovati, že by platnost její skončiti měla teprve rozvázáním svazku manželského. Ale ani jinak nejeví se býti rozdělení společné dosud rolnické usedlosti nevčasným. Opírá-li žalovaný odpor svůj proti rozdělení usedlosti o usanovení § 92 ob. z. obč., podle kterého manželka povinna jest manželá do společné domácnosti, t. j. do usedlosti, jež rozdělena býti má, následovati, tu dlužno poukázati k tomu, že již právoplatným usnesením zemského soudu v Praze ze 24. prosince 1918 povoleno bylo žalobkyni po dobu trvání sporu o rozvod manželství od stolu a lože oddělené bydliště, že žalovaný sám, jsa již rok ve vazbě, na usedlosti nehospodaří a že souhlasnou vůlí stran usedlost ve smyslu § 836 obč. zák. již od 15. února 1919 spravována jest společným správcem Josefem V., takže by pobyt žalobkyně na usedlosti té neměl pro hospodaření na ní žádného významu a doba přítomná i příznivá nyňější konjunktura, jak soud druhé stolice právem vytknul, právě brzké zrušení spoluvlastnictví, pokud se týče prodej společné usedlosti žádoucím a pro stranyúčastněné neškodlivým, nýbrž spíše výhodným a užitečným čím. Dovolání není oprávněno a nemohlo proto dosíci úspěchu.

Čís. 210.

Kdo používal nemovitosti dle pachtovní smlouvy, již z původu neplatné, není, vraceje věc, povinen, by vyúčtoval užítky, jichž byl docílil.

(Rozh. ze dne 24. června 1919, Rv I 323/19.)

Emanuel T., pachtěř pozemků v L., dal tyto pozemky Josefu D. do podpachtu, vymínil si, že podpachtovné bude zapraveno stanoveným počtem q obilí. Když po sklizni měl Josef D. dodati Emanueli T. ujednané množství obilí, odmítl tak učiniti s poukazem k tomu, že obilí bylo v čase uzavření podpachtovní smlouvy a jest dosud státem zabaveno. Podal proto Emanuel T. na podpachtěře žalobu, domáhaje se toho, by podpachtovní smlouva byla prohlášena za neplatnou, by žalovaný byl uznán povinným, nemovitosti vrátiti a by mu uloženo bylo, vyúčtovati příjmy a výdaje z nemovitosti za dobu, co jich žalovaný používal, a vydati žalobci čistý přebytek. Soud první stolice (zemský soud v Praze) uznal v plném rozsahu dle žalobního návrhu, poukázav ohledně nároku na vyúčtování k §§ 1109 a 1295 a násl. obč. zák. Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného a změnil rozsudek první stolice potud, že zamítl žalobní nárok, týkající se vyúčtování užítků a odůvodnil tuto část svého rozhodnutí takto: Vydati účet dle občanského práva povinen jest pouze ten, komu zákon výslovně ukládá tuto povinnost. V občanském zákoníku stanovena povinnost taková v §§ 150, 238, 282, 786, 830, 837, 1012, 1039, 1198 až 1200, z nichž však žádný zde nepřichází v úvahu. Ani z §§ 1295

a násl., k nimž soud procesní poukazuje, povinnost žalovaného k vydání účtu nedala by se odvoditi, i kdyby žalobce byl opodstatnil nějaký nárok na náhradu škody. Domnívá-li se žalobce, že žalovaný jest povinen, vrátiti mu kromě pozemků také část výtčků, jest jeho věcí, by si způsobem, zákonně přípustným, zjednal podklad pro příslušný nárok. Odvolání, pokud směřuje proti odstavci 3. rozsudku soudu prvního, bylo tudíž vyhověno a zřetou tohoto odstavce byla dotyčná část žalobního návrhu zamítnuta.

Nejvyšší soud žalobcovu dovolání nevyhověl.

Důvody:

Jest právoplatně rozhodnuto, že smlouva o podpachtu jest neplatna. Byla neplatna hned z původu, poněvadž se přičila vydaným zákazům (§ 879 obč. zák.). Žalovaný držel a užíval nemovitost na podkladě neplatné smlouvy. Že však by byl proto povinen vydati účet, ze zákona neplatne. Jest pouze ten povinen vydati účet dle občanského práva, komu zákon povinnost tu výslovně ukládá. Není však zákonného ustanovení, z něhož by se dalo dovozovati, že v případě, o němž jde, by byl žalovaný povinen, vydati účet. Jest tedy nesprávně, tvrdí-li dovolání, že povinnost vydati účet, jest pouhým důsledkem výroku, že smlouva jest neplatna. Tvrdí-li dovolání, chtějíc uplatněný nárok odůvodniti, že žalovaný spravoval nemovitost, o níž jde, opouští zjištěný skutkový stav a neprovádí důvodu nesprávného právního posouzení věci po zákonu. Že z § 1295 obč. zák. nelze nárok na vydání účtu vyvoditi, dovozuje správně již odvolací soud. Žalovaný užíval nemovitosti na základě smlouvy, není tedy správně dovolávati se § 1039 obč. zák., jenž předpokládá jednání bez příkazu. Ustanovení § 1198 až 1200 nemohou rovněž býti s úspěchem uplatněna, poněvadž se týkají složení účtů při společenství statků. Že ani na § 113 III. nov. a na čl. XLII. uvoz. zák. k c. ř. s. se důvodně odvolávati nelze, plyne z jejich doslovu. Právní posouzení věci jest bezvadné, odůvodnění odvolacího soudu správně a odkazuje se jinak k němu.

Čís. 211.

Zmatečnost rozsudku a předchozího řízení dle § 477 č. 4 c. ř. s., bylo-li cizozemské straně, zastoupené cizozemským advokátem, znemožněno účastniti se ústního líčení následkem uzávěry hranic, nařízené § 9 nařízení ministerstva financí ze dne 25. února 1919, čís. 86 sb. z. a n. ku zajištění dokonalého a úplného provedení okolkování bankovek.

(Rozh. ze dne 24. června 1919, č. i. Rv II 145/19.)

Ve sporu tuzemské firmy proti firmě vídeňské, zastoupené tamějším advokátem, o zaplacení kupní ceny za dodané zboží zrušil nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu (vrchního zemského soudu v Brně) jakož i předchozí ústní odvolací líčení, předsevzaté pouze za účasti zástupce strany žalující, jako zmatečné a odkázal věc soudu odvolacímu, by jí znovu projednal a rozhodnul.

Důvody:

Dovolacímu důvodu čís. 1 § 503 c. ř. s. nelze upříti oprávnění. Odvolací jednání dne 27. února 1919 konalo se v nepřítomnosti žalované strany; předvolání bylo sice doručeno zástupci této dne 20. února 1919 a žalované samé, obesané za účelem provedení důkazu výsledkem stran, dne 17. února 1919, odvolací soud nevzal však zřetele k tomu, že dle nařízení min. financí ze dne 25. února 1919 čís. 86 sb. z. a. n. (§ 9) byly, počínajíc dnem 26. února až včetně do 9. března 1919 uzavřeny hranice státu československého naproti cizozemsku pro veškeru dopravu osob drahou, poštou a jinými dopravními prostředky, jakož i každý přechod osob přes hranice. Tím bylo znemožněno zástupci žalované firmy, bydlicímu ve Vídni, by sám se k odvolacímu roku dostavil, a poněvadž dle téhož ustanovení (odst. 4.) počínajíc dnem 26. února 1919 i veškerý poštovní styk s cizinou byl přerušen, nebylo straně žalované, pokud se týče jejímu zástupci ani možno, by závčas učinil opatření za účelem zjednání právního zástupce v sídle odvolacího soudu. Možnost telegrafování zde sice byla, avšak bez současného zaslání spisů neb aspoň podrobné a důkladné informace bylo telegrafické zjednání brněnského advokáta jako substituta bezcenným. Poněvadž pak nařízení ministerstva, shora uvedené, vzhledem k účelům, jež sledovalo, bylo vydáno teprve dne 25. února 1919 a takovým způsobem, by obecnístvo bylo překvapeno a tím znemožněno podniknouti něco, co by účel nařízení toho zmařilo neb ztěžilo, nelze ani namítati, že by žalovaná byla mohla vydání tohoto nařízení a tím i přerušeni dopravy osob a poštovního styku předvídati a chrániti se závčas proti následkům z toho plynoucím. Poněvadž straně žalované byla takto odňata možnost před soudem odvolacím jednat, jest dán důvod zmatečnosti podle § 477 č. 4 a § 503 čís. 1 c. ř. s. a slušelo se proto podle § 510 c. ř. s. rozsudek odvolacího soudu a řízení jemu předcházející, pokud zmatečnosti jest stíženo, zrušiti a věc odkázati odvolacímu soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Čís. 212.

Kupitelův závazek, zaslání zboží ohledati, jest pouhým předpokladem závazku, oznámiti prodávateli vady zboží. Vytkl-li kupitel závčas vady zboží, jest lhotejno, zda zvěděl o nich po řádné prohlídce zboží, či snad jen nahodile (na př. tím, že obal byl poškozen).

(Rozh. ze dne 24. června 1919, Rv II 171/19.)

Firma B., jež objednala u firmy A. dva balíčky papírových šátek, zboží to, když došlo poštou, však nepřijala, namítala, byvši žalována na zaplacení kupní ceny, že uzavřená tržová smlouva byla později svornou vůlí stran zrušena a mimo to, že odmítla přijetí zboží i pro vadnost, ježto, třebaže došlých zásilek nerozbalila, následkem poškozeného z části obalu upozorovala, že zaslání šátek nevyhovují objednavce ani co do barvy a nákresu, ani co do jakosti, a že vady tyto žalující firmě ihned oznámila. — Obě nižší stolice (zemský soud v Brně a vrchní zemský soud

tamže), zjistivše, že uzavřená smlouva tržová dodatečně zrušena nebyla, a že se žalovaná nezachovala, když tu nešlo o fixní obchod (čl. 357 obch. zák.), dle čl. 356 obch. zák., neoznámivši prodávající, že od smlouvy ustupuje a neposkytnuvši jí přiměřené lhůty k nápravě toho, co zameškala, vyhověly prosbě žalobní o zaplacení kupní ceny. S námitkou vytknuté vadnosti zboží se vůbec neobíraly; soud první stolice ji pokládal za nerozhodnou proto, že žalovaná, hájíc náhled, že smlouva byla dodatečně zrušena, nechtěla zboží vůbec přijati a také je poště vrátila; soud odvolací pak k ní nepřihlížel proto, že žalovaná, zpozorovavši tvrzenou vadnost zboží pouhou náhodou následkem toho, že poštovní obal byl poškozen, nevyhověla své povinnosti, zboží prohlédnouti, kterou jí ukládal čl. 347 odst. 1. obch. zákona.

Nejvyšší soud vyhověl v tomto kuse dovolání žalované a zrušiv rozsudky obou nižších soudů, odkázal věc k soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodnul.

Důvody:

Soud odvolací ve shodě se soudem první stolice vychází z názoru, že otázka, zachovala-li se žalovaná ve případě tomto podle čl. 347 obch. zák., není rozhodnou, poněvadž žalovaná zaslání zboží vůbec nepřijala a o jakosti zaslání šátek pouze náhodou zvěděla, sama pak netvrdí, že by zboží byla podrobila zkoušce a na základě této zkoušky vadnost jeho zjistila. Tento právní názor odvolací stolice není však správný. Článek 347 obch. zák. ukládá sice kupujícímu povinnost, zboží zaslání prozkoumati, avšak zkoumání to nemá povahy právní povinnosti, jakou má povinnost, zjištěné nedostatky prodávajícímu oznámiti, nýbrž jest k němu přihlížeti pouze jako ku podkladu oznámení vad v tom smyslu, že kupec jest oprávněn své oznámení vad opříti o provedené prozkoumání zboží. Z toho následuje, že oznámení vad odpovídá zákonu i tehdy, když kupec zboží zkoumání nepodrobil, on může se o vadách dovědět jiným způsobem, ano může dokonce i nazdařbůh je tvrditi, jen když je závčas ohlásí a pak také dokáže. V našem případě však žalovaná zboží prohlédla a tedy zkoumala, jak tvrdí, poněvadž, třeba že přijetí od poštovního úřadu odepřela, nedostatečný a potrhaný obal dovoloval jí seznati tolik, že ani výkres, ani látka nevyhovuje její objednavce. Ona shledala a tvrdí, že zaslání šátek měly světlou barvu, výkres, který nejde na odbyt, papír, z něhož byly vyrobeny, že byl tvrdý, tuhý a hranatý, takže se nedal kolem hlavy vázati, kdežto objednány byly šátky z velmi hladkého, měkkého, poddajného papíru, se solidním tmavým nákresem, na rubu plstnaté. — Tyto vady také žalovaná žalobci oznámila způsobem v čl. 347 obch. zák. předepsaným, odepřevši přijetí zboží, a neuvádí, že přijaté zboží odepřela také z důvodu, který se jí zdál býti pádnějším, totiž proto, že kupní smlouvu stornovala. O jakosti šátek a o tom, že jakost neodpovídala objednavce nabídla žalovaná důkazy, jež neprávem byly pomínuty. Má-li zboží žalobkyni zaslání, vady jemu žalovanou vytýkané, pak odepřela žalovaná právem jejich přijetí, pak ale žalobkyně nesplnila a nemá právo požadovati zaplacení kupní ceny. Jest tedy provedení nabídnutých důkazů o kvalitě zboží zaslání k úplnému probrání a řádnému posouzení věci nutným, a jest proto odůvodněna výtka dovoláním odvolacímu roz-

sudku učiněná, že v tomto směru jest dána vada řízení, která zabraňuje důkladnému probrání a řádnému posouzení rozepře.

Čís. 213.

Prohlásil-li kupitel, byť i neprávem, že ustupuje od pevně ujednaného kupu, není prodávatel více oprávněn, zboží mu zasílati, nýbrž jest na něm; by zachoval se dle čl. 343 obch. zák. Bylo-li zboží přes to zasláno a dráhou pro nepřijetí kupitelem dle železničního dopravního řádu prodáno, není tento prodej prodejem po rozumu čl. 343 obch. zák.

Prodávatel není bez zvláštní úmluvy oprávněn, by zboží zaslal na dobírku.

(Rozh. ze dne 24. června 1919, Rv II 173/19.)

K nabídce protokolovaného obchodníka A. objednal u něho protokolovaný obchodník B. 1.000 kg balícího papíru po 360 K za 100 kg. A. potvrdil objednávku, přičinil však vzhledem k tomu, že veškeré tovární zásoby papíru byly tehda vládou zabaveny, výhradu »nezávazně«, »splnění dle možnosti.« Teprve více než za jeden měsíc poté vyrozuměl B. prodávatele A., že objednávku zrušuje. Prodávatel odpověděl kupiteli, že zrušení kupu neuznává, zaslal mu fakturu, v níž čítal 100 kg papíru po 360 K a předal současně objednaný papír dráže na dobírku k dopravě na kupitele. Tento však papír na dráze nevyzdvihl, dráha opětovně naléhala na prodávatele a odesílatele A., by učinil opatření ohledně papíru a posléze dala papír dle železničního dopravního řádu prodati. Žaloba prodávatele A. na kupitele B. o zaplacení kupní ceny byla ve všech stolicích zamítnuta. Prvá i druhá stolice (krajský soud v Novém Jičíně a vrchní zemský soud v Brně) dospěly sice k úsudku, že smlouva byla pevně dojednána, poněvadž žalovaný, nechtěje přistoupiti na žalobcovu výhradu, byl povinen, hned to žalobci oznámiti, shledaly však, že žalobce prohřešil se na zákonné své povinnosti jednak tím, že zboží zaslal na dobírku, jednak tím, že nezachoval se dle předpisu čl. 343 obch. zák.

Nejvyšší soud odpověděl na vývody žalobcova dovolání těmito

důvody:

Žalovaný, prohlásiv žalobci, by mu zboží neposílal, octl se v prodlení s přijetím zboží, a nebyl žalobce následkem toho více povinen míti je u sebe v uschování ve smyslu odst. 1. článku 343 obch. zák. Za to však bylo jeho povinností, by se zachoval dle předpisu druhého odstavce článku 343 obch. zák., t. j. by zboží buď na nebezpečí a útraty kupitelovy uložil ve veřejném skladišti, neb u osoby třetí, anebo, by zařídil jeho prodej způsobem, tam blže uvedeným. Při tom byl však vázán ustanovením článku 282 obch. zák., který mu, kdyžtě dle sporných spisů byla smlouva mezi stranami uzavřena na obou stranách obchodem, ukládal za povinnost, by při dalším svém nakládání se zbožím užil péče řádného kupce. Odhodlal-li se žalobce přece k tomu, by žalovanému zboží dráhou zaslal, bylo na něm, by do té doby, dokud en jedně byl ve smyslu čl. 402 obch. zák. oprávněn zásilkou disponovati, učinil vhodné opatření

ve smyslu druhého odstavce čl. 343 obch. zák. v místě určení, když mu bylo oznámeno, že adresát — žalovaný — odmítl přijati zboží. Záným způsobem neměl připustiti — trval-li na splnění smlouvy — by bylo provozním úřadem železničním prodáno, a dlužno souhlasiti s rozsudkem odvolacího soudu, že prodej papíru, provedený zmíněným železničním úřadem dle § 81 želez. doprav. řádu, nelze pokládati za svépomocný prodej žalobci dle čl. 343 obch. zák. Žalobce, prohřešiv se takto na své povinnosti, jemu dle čl. 282 a 343 obch. zák. uložené, zavinil tím ztrátu zboží, a nemůže proto žádati na žalovaném splnění smlouvy. — K tomu všemu přistupuje ještě další důležitá okolnost, že žalobce zaslal žalovanému zboží dobírkou, a že požadoval dle zasláné mu faktury vyšší, nežli smlouvenou cenu. Dle tvrzení žalobcova byla tržní cena dojednána na 360 K za 100 kg a byla splatna za 30 dní se 3procentním skontem. Naproti tomu zněla faktura na zasláné zboží ze dne 12. listopadu 1918 na 360 K za 100 kg a bylo žádáno zaplacení celé kupní ceny dobírkou. Jest nepochybno, že žalobce, zaslav za těchto podmínek zboží, nesplnil tím smlouvu se žalovaným uzavřenou, a nemůže proto, hledíc k ustanovení § 1052 obč. zák. domáhati se zaplacení kupní ceny. Názor dovolatelův, že žalobce, odevzdav zboží dráže k dopravě, splnil již v tomto okamžiku smlouvu, a že tou dobou přechází nebezpečí na kupitele, jest právně mylný, neboť, hledíc k tomu, že žalobce, zaslav zboží na dobírku, smlouvy nesplnil, není zde rozhodnou doba, kdy ve smyslu § 429 obč. zák. nastala tradice zboží odevzdáním k dopravě, nýbrž rozhodným jest onen okamžik, kdy kupitel se ujal sám zboží, a sám jím mohl disponovati. (Čl. 402 obch. zák.) Poněvadž pak žalovaný, odepřev přijetí zboží dříve, než bylo žalobcem odesláno, octl se v prodlení, musí žalobce, jenž, nespokojiv se s reální oblací, zboží žalovanému zaslal, nésti následky toho, že nezachoval se dle předpisu článku 343 obch. zák. Rovněž nelze sdíleti názor dovolatelův, že žalovaný byl povinen žádati žalobce, by od dobírky upustil. Z jakého důvodu právního žalobce tuto povinnost žalovaného odvozuje, není v dovolání uvedeno, a není také žádného ustanovení zákonného, které by žalovanému tuto povinnost ukládalo. Nikoli porušení smluvního závazku na straně žalovaného, nýbrž nesplnění smlouvy se strany žalobcovy a přestoupení předpisu čl. 343 obch. zák. ukládacího sice fakultativně, ale zároveň výlučně prodávateli za povinnost, jak má naložiti se zbožím, octl-li se kupitel s přijetím jeho v prodlení, jest příčinou, proč byla žaloba zamítnuta.

Čís. 214.

Ustanovení § 219 odst. 2 poštovního řádu ze dne 22. září 1916 čís. 317 ř. z. jest ve shodě se zákonem.

(Plenární usnesení ze dne 1. července 1919 č. pres. 564/19.)

K dotazu, vznesenému v Národním shromáždění na ministra pošt a telegrafů, vyžádal si tento ministerstvem spravedlnosti posudek nejvyššího soudu o otázce, zda ustanovení § 219, odstavec druhý, poštovního řádu ze dne 22. září 1916 čís. 317 ř. z., jest ve shodě se zákonem. Ne-

vyšší soud v plném svém shromáždění zodpověděl otázku kladně a to z těchto

d ů v o d ů :

V dotazu na ministra pošt a telegrafů popírá se platnost § 219 odst. 2 poštovního řádu ze dne 22. září 1916 čís. 317 ř. z. jednak s poukazem k § 27, odst. 2 poštovního zákona ze dne 5. listopadu 1837 čís. 240 sb. z. s., kde beze všeho dalšího obmezení ustanoveno, že nároky, pochodící z ručení státu za předměty, odevzdané k dopravě státním poštovním ústavům, vyřizují se pořadem práva, jednak poukazem k čl. 11 zákl. zákona státního čís. 145 ř. z., dle něhož nelze nařízením zákon ani rušiti, ani měniti, ani doplňovati neb obmezovati. V té příčině dlužno vrátiti se zpět a podrobiti úvaze předpisy z doby jednak předústavní, jednak ústavní. Z doby předústavní pochází zejména řád pošty listovní ze dne 12. června 1838 čís. 280 sb. z. s. a řád pošty listovní ze dne 6. listopadu 1838 čís. 302 sb. z. s. Onen víže uplatňování náhradních nároků proti poštovní správě pořadem práva na podmínku, že prvé vyčerpán byl pořad stolic správních (§ 46). Dlužno si proto položit otázku, zda obmezení § 46 řádu pošty povozní mělo, hledíc k § 27, odst. 2 poštovního zákona, moc závaznou. K této otázce sluší se dáti odpověď kladnou. Jest ovšem v literatuře (srovnej Deutsches und österreichisches Postrecht, Der Sachverkehr, Dr. Hans Nawiasky, Vídeň, Manz 1909, str. 49 a násl.) sporno, zda pro dobu předústavní lze vůbec činiti rozdíl mezi mocí zákonodárnou a mocí nařizovací a, pakli ano, jaké byly meze a jaká byla podoba obojí této moci. Správným zdá se býti názor, že pro dobu předústavní není vůbec místa pro rozlišování obojí zmíněné moci, poněvadž za vlády absolutistické veškerá, jakékoli jméno mající moc (imperium) soustřeďovala se výlučně v osobě absolutistického panovníka a, co jím samým nebo jeho ústředními úřady z jeho plenipotence a v důsledku této bylo nařízeno a ustanoveno, mělo oproti poddaným touž moc a váhu. Vnáseti do této doby rozdíl mezi zákonem a nařízením znamenalo by, přiodívati tehdejší zcela heterogenní poměry ústavní v šat, jenž teprve napotomním zákonodárstvím pořízen byl na zcela změněné poměry ústavní. Než, i kdyby chtělo se pro předústavní dobu vycházeti z rozdílu mezi zákonem a pouhým nařízením a chtěl by se tudíž řád pošty povozní vůči zákonu poštovnímu považovati za nařízení s významem a dosahem nařízení pozdějších poměrů ústavních, slušelo by se přiznati § 46 řádu pošty dovozní alespoň pro dobu jeho vzniku moc závaznou. Již v uvozovacím patentu k poštovnímu zákonu praví se v odstavci 5: »O způsobu správy a používání poštovního regálu a o zařízení a sazbách poštovních ústavů budou předpisy na základě tohoto zákona zvláštními vyhláškami uvedeny na všeobecnou známost.« V poštovním zákoně sámém pak stanoví se pod nadpisem »d, nařízení poštovních ústavů« v § 24 toto: »Zvláštní nařízení (reglement) stanoví nařízení různých poštovních ústavů a řízení, jehož dlužno šetřiti při jich používání, a určí práva a závazky těch, kdo poštovních ústavů používají (řád pošty povozní a řád pošty listovní). Z těchto ustanovení, najmě pak z ustanovení § 24 poštovního zákona plyne, že poštovní správa obdržela i ve smyslu nynějších ústavních pojmů zákonem zmocnění, by, trvaje na zásadě § 27, odst. 2 poštovního zákona, učinila v zájmu vnitřní služby a

k uvarování se, zbytečných rozepří právo poškozeného k nastoupení pořadu práva závislým na předchozím, konečném vyřízení náhradní otázky cestou správní. Docela v souhlasu se zmíněným odstavcem 5. uvozovacího patentu k poštovnímu zákonu počíná dekret dvorní kanceláře ze dne 12. června 1838 čís. 280 sb. z. s. slovy: »C. k. nejvyšší dvorské poštovní správě sděluje se k prohlášení připojený řád pošty povozní, nabývající působnost dnem 1. listopadu 1838.« I dle této dikce vystupuje nejvyšší dvorská poštovní správa jako pouhá vykonavatelka všetvorné moci absolutistického vladaře. Dle řečeného měl předpis § 46 řádu pošty povozní v době předústavní moc závaznou. Nastolením ústavnosti zůstal poštovní zákon nedotčen, nebyv nižádným pozdějším zákonem zrušen (§ 9 obč. zák.). Zůstala tudíž i na dále v platnosti zejména též uvedená již ustanovení odstavce 5 uvozovacího patentu k poštovnímu zákonu a § 24 tohoto zákona, zmocňujícího poštovní správu zejména též k tomu, by zevrubněji upravila práva a závazky těch, kdo poštovních ústavů používají. Neboť § 11 písm. d) zákl. zákona státního z 21. prosince 1867 čís. 141 ř. z. přikazuje se sice do oboru působnosti říšské rady úprava poštovníctví. Tím však vymezuje se jen obor působnosti říšské rady oproti zemským sněmům a nepraví se nic jiného, než, že, pokud by k úpravě poštovníctví bylo třeba zákona, musela by se na něm usnětí říšská rada. Nerozhoduje se tím však otázka, kdy k této úpravě je třeba zákona a kdy může se úprava provésti nařízením. Po této stránce rozhodujícím jest čl. 11 odst. 1 základního zákona státního ze dne 21. prosince 1867 čís. 145 ř. z., dle něhož jsou státní úřady oprávněny, by v mezích své úřední působnosti vydávaly na základě zákona nařízení s mocí zákona, pro každého závazná a proti každému vynutitelná. Porovná-li se toto ustanovení s § 24 poštovního zákona, vyplývá, že tímto posléz řečeným předpisem jest poštovní správa zmocněna, by, šetříc zásady § 27 odst. 2 poštovního zákona, dle níž pro náhradní nároky tam naznačené, připouští se pořad práva, zevrubněji upravila podmínky, za kterých pořad práva lze nastoupiti, a že tato úprava nejděje se ovšem na dále reglementy, o nichž zmiňuje se § 24 poštovního zákona, nýbrž ve shodě s poměry ústavními řádně vyhlášenými nařízením, majícími dle zmocnění § 24 poštovního zákona moc zákona. Z těchto úvah nutno dospěti k závěru, že ustanovení § 219, odst. 2, poštovního řádu ze dne 22. září 1916 čís. 317 ř. z. jest ve shodě se zákonem. Tento předpis zachovává v platnosti zásadu § 27, odst. 2 poštovního zákona a upravuje pouze otázku, kdy nárok na náhradu, vznesený proti poštovní správě, lze považovati touto za odmítnutý, pokud se týče vůbec nebo z části za neuznaný a kdy tudíž vzešel vlastně mezi poštovní správou a poškozeným spor o náhradní nárok, jež řádným soudům náleží vyříditi. Nepraví se tím nic jiného, než že nárok neplatí již tehda za neuznaný, když odmítnut byl některou z nižších administrativních stolic, nýbrž, když odmítnut byl místem, v administrativním pořadí nejvyšším. Po této stránce měla poštovní správa, jsouc k tomu zmocněna § 24 poštovního zákona, volnou ruku i oproti předpisu § 20 řádu pošty listovní ze dne 6. listopadu 1838 čís. 302 sb. z. s., poněvadž tento řád v poměru k poštovnímu zákonu měl v době předústavní ráz reglementu, zmíněného v § 24 poštovního zákona, kde výslovně jako takový jest uveden, a za ústavních poměrů má vůči poštovnímu zákonu ráz nařízení s mocí zákona a mohl tudíž dle zmocnění

§ 24 poštovního zákona, hledíc k čl. 11 základního zákona státního čís. 145 poštovní správou nařízením s mocí zákona býti blíže upraven tak, jak se právě stalo v § 219, odst. 2 poštovního řádu z roku 1916.

Čís. 215.

Připustnost pořadu práva pro nárok na obec o náhradu škody, již obec způsobila tím, že neoprávněně nebo způsobem, přičicím se zákonu, prodala věci, jiným úřadem zabavené a u ní uložené.

(Rozh. ze dne 1. července 1919, R I 246/19.)

Při prohlídce, již provedlo četnictvo u žalobkyně, podezřelé dle čís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. z. z nedovoleného obchodu s obilím, bylo zabaveno též 24 kg vepřového masa. Četnictvo dalo maso do uschování žalované obci, jež je koncem prosince 1917 nebo počátkem ledna 1918 prodala. Trestní řízení proti žalobkyni bylo pak v dubnu 1918 zastaveno a spisy postoupeny okresnímu hejmanství, jež výměrem z června 1918 nařídilo obci, by vydala žalobkyni výtěžek za maso. Obec nabídla žalobkyni peněz, jež stržila za maso. Žalobkyně s tímto penízem se nespokojila a domáhala se soudně peníze, za který maso zakoupila. Povinnost obce k náhradě škody odůvodňovala žalobkyně jednak tím, že ujednala s obecním tajemníkem, že obec uschovaného masa neprodá, dokud oznámení na žalobkyni nebude vyřízeno, jednak tím, že obec nebyla oprávněna maso prodati a že zejména nesmělo se tak státi tím způsobem, že maso převzaly z volné ruky a za nízkou, libovolně stanovenou cenu dílem četnictvo, dílem sama obec. Žalovaná obec vznesla proti žalobě námitku nepřipustnosti pořadu práva. Soud první stolice námitce vyhověl, vycházejce z právního názoru, že z tvrzené úmluvy s obecním tajemníkem smluvní závazek obce nemohl vzejíti, jinak však že obec, hledíc k ustanovení § 56 čís. nařízení ze dne 24. března 1917 čís. 131 ř. z. jednala, vzavši maso do uschování, v přeneseném oboru působnosti jako orgán státní správy a nemůže proto pro škodu, již v této své působnosti žalobkyni snad zapříčinila, na řádném soudě býti žalována. — Rekursní soud usnesení první stolice zrušil a nařídil jí, by po právomoci zrušovacího usnesení, vyslechnouc strany, znova rozhodla. Rekursní soud schválil stanovisko první stolice o nezávaznosti úmluvy mezi obecním tajemníkem a žalobkyní pro obec, považoval však za rozhodnou, a tudíž přesného objasnění a zjištění vyžadující okolnost, zda prodej masa stal se tvrzeným, zákonu se přičicím způsobem, poněvadž z tohoto důvodu byla by obec soukromoprávně povinna náhradou škody.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalované obce.

Důvody:

Žaloba o náhradu škody zakládá se v tomto případě na dvojím právním důvodu:

I. na tom, že obec nedodržela ujednání, uzavřené dle tvrzení žalobkyně s obecním tajemníkem, že obec maso, u ní uschovaného, neprodá, dokud oznámení na žalobkyni nebude vyřízeno a

2. na tom, že obec nebyla oprávněna maso vůbec prodati, zejména ne z volné ruky, že maso nebylo prodáno veřejnou dražbou, nýbrž že je převzaly četnická stanice a žalovaná obec za nízkou cenu, libovolně určenou. Že ujednání k čís. 1 tvrzené by bylo ujednáním soukromoprávním, oba nižší soudy souhlasně správně uznávají. Pro nárok žalobní, pokud se zakládá na tomto právním důvodu, jest tedy pořad práva dle § 1338 obč. zák. a § 1 j. n. přípustným. O tom, zdali toto tvrzené ujednání skutečně se stalo, zda jest pro obec závazným a zda tedy nárok žalobní z tohoto důvodu jest opodstatněn, nelze rozhodovati pouze v důvodech usnesení o námitce nepřipustnosti pořadu práva, jak to nesprávně činí oba nižší soudové, nýbrž, ježto jde o rozhodnutí ve věci samé, dle §§ 390, 404 c. ř. s. pouze rozsudkem. K čís. 2 tvrdí žalobkyně v první řadě, že žalovaná obec, když jí maso bylo dáno četnictvem do uschování, nebyla vůbec oprávněna, maso prodati. Je-li to správné, pak nebyl prodej proveden u výkonu veřejnoprávní působnosti obce, nýbrž spadá mimo tuto působnost, tedy do oboru práva soukromého. I když obec byla k prodeji oprávněna, když však prodej předsevzala způsobem přičicím se zákonu, i tu nejde o výkon veřejnoprávní působnosti její, nýbrž o jednání bezprávně předsevzaté pouze při příležitosti této činnosti, takže i zde pořad práva jest přípustný, ježto pro takové případy nejsou dány předpisy zvláštní jako na př. ustanovení § 37 obec. zřiz. O tom, zdali z důvodů, žalobkyní tvrzených, nárok žalobní proti žalované obci jest opodstatněn, může, jak již shora uvedeno, dle § 390, 404 c. ř. s. býti rozhodnuto jen rozsudkem. Při tom jest lhotejno, že rozhodnutí toto závisí na rozhodnutí otázek veřejnoprávních, poněvadž, jak z § 90 c. ř. s. a z motivů k tomuto ustanovení na jevo jde, soudce civilní jest oprávněn i takové předurčující otázky v důvodech rozsudku samostatně řešiti. Námitka nepřipustnosti pořadu práva není tedy opodstatněna, měl proto soud rekursní usnesení prvního soudu, kterým žaloba pro nepřipustnost pořadu práva byla odmítnuta, změnití v ten smysl, že se námitka tato zamítá, neměl však důvodu, by usnesení toto zrušil, vždyť jednání o námitce uvedené — a jen o tuto nyní jde — není neúplným. Poněvadž však z důvodů rekursního soudu jest jasno, jaký význam usnesení jeho sluší přikládati, není třeba, stylisací jeho formálně opravovati.

Čís. 216.

Pro námitku zahájené rozepře nestačí, že již dříve táž žaloba byla na soud vznesena, nýbrž záleží na tom, zda jest ještě na soudě spor, onou dřívější žalobou zahájený.

(Rozh. ze dne 1. července 1919, R I 259/19.)

Ve sporu o vyklizení hotelu, vedeném pod značkou C 109/19, vznesli žalovaní námitku rozepře zahájené pod C 29/19 a C 62/19. První soud (okresní soud v Poděbradech) námitce vyhověl a žalobu odmítl z důvodů, že týž spor jest již zahájen mezi stranami pod C 62/19. Rekursní soud zamítl námitku rozepře zahájené. Důvody: Rozepře není zahájena ani pod čís. jedn. C 29/19 ani pod čís. jedn. C 62/19. Dle § 232 c. ř. s.

nastane právní zahájení rozepře (zahájení sporu) doručením žaloby žalovanému a končí právoplatným ukončením rozepře. V právní věci C 29/19 vznesli žalovaní proti mimosoudní výpovědi, pokud se týče příkazu k odevzdání najatého hotelu dne 1. února 1919 soudní námitky, které podáním ze dne 7. února 1919 vzali zpět. Ve sporu vedeném pod č. j. C 62/19 namítali žalovaní při roku dne 17. dubna 1919 toliko nepřipustnost pořadu práva a právoplatným usnesením ze dne 22. dubna 1919 č. j. C 62/19 bylo námitce té vyhověno a žaloba z důvodu toho odmítnuta. K právní moci usnesení tohoto dlužno přihlížeti, jelikož soud první stolice spisů C 62/19 k odůvodnění svého usnesení sám používá. Nejde proto o nové skutkové okolnosti nebo nové důkazy, kterých by dle § 520 c. ř. s. v rekursu nebylo lze uplatňovati. Z toho vychází, že rozepře, pod č. j. C 29/19 a C 62/19 vedené, byly právoplatně skončeny a že námitka rozepře zahájené není odůvodněna.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

K názoru, v dovolacím rekursu projevenému, že při posuzování námitky zahájené rozepře nutno přihlížeti k době podání žaloby, proti které směřuje námitka rozepře zahájené, v daném případě ke dni 3. dubna 1919, kdy žaloba C 109/19 na soud podána byla a kdy také ještě byla v běhu rozepře C 62/19, která vedena byla mezi týmiž stranami a měla rovněž za předmět rozvázání téhož nájemního poměru, nelze přisvědčiti. Zahájení sporu, jež se arcí stane doručením žalobního spisu žalovanému (§ 232, odst. 2 c. ř. s.), má dle § 233, odst. 1 c. ř. s. ten účinek, že, pokud trvá, nesmí o vzneseném nároku ani u téhož ani u jiného soudu právní rozepře býti provedena. Účelem toho jest podle motivů k vládní osnově civ. řádu soudního (mat. sv. II. str. 322), by bylo vzhledem k vykonávání spravedlnosti a k právní bezpečnosti zabráněno tomu, by se táž rozepře neprojednávala u různých soudů nebo, by o témže nároku opětovně, po případě způsobem opačným nebylo rozhodováno. Pokud nebezpečí to trvá, jest také na místě, by účinky, zákonem se zahájením rozepře spojené, zůstaly v platnosti. Odpadne-li však nebezpečí to zakončením toho neb onoho sporu buď právoplatným rozsudkem, nebo právoplatným odmítnutím žaloby neb zpětvzetím jejím nebo konečně smírem, pak odpadá také nutnost, by zákonem stanovené účinky zahájené rozepře potrvaly. Z toho jde, že při posuzování zahájené rozepře nelze přihlížeti k době podání žaloby, nýbrž že směrodatnou jest doba, kdy, třeba později, rozepře, jež brání současnému projednávání rozepře jiné, byla zakončena, neboť od toho okamžiku může ve zbývajícím rozepři býti pokračováno a rozhodováno bez nebezpečí, jemuž zákon chtěl předejiti, i jest pak lhostejno, bylo-li zde nebezpečí to dříve a nemohlo-li se proto dříve vzhledem k předpisu § 233, odst. 1 c. ř. s. v rozepři pokračovati.

Čís. 217.

Ustanovení § 45, odstavec první j. n. neplatí, rozhodl-li předmětně nepřislušný sborový soud první stolice o věci, odkázané na soud okresní, nezabývaj se otázkou příslušnosti.

(Rozh. ze dne 1. července 1919, R I 264/19.)

První soud (obchodní soud v Praze) zamítl z důvodů věcných žalobu opírající se o § 970 obč. zák., aniž se při tom zabýval otázkou své předmětné příslušnosti. Odvolací soud zrušil rozsudek prvního soudu a odmítl žalobu pro nepřislušnost soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Ve věci připouští stěžující si žalobce, že žaloba byla podána u soudu předmětně nepřislušného a že obchodní soud, ku kterému byla podána, ani výslovnou prorogací příslušným státi se nemohl, poukazuje však k ustanovení § 45, odst. 1 j. n., dle něhož v tomto případě nepřisluší procesní právo rekursní, tím méně pak prý jest vyšší stolice oprávněna, by sama od sebe vyslovila nepřislušnost soudu. Než ustanovení § 45, odst. 1 j. n. zde užití nelze. Neboť podle toho předpisu zákona, jež pro jeho vyjimečný ráz vykládáti dlužno přesně, nelze rozhodnutí sborového soudu první stolice o jeho předmětné příslušnosti v odpor bráti proto, že pro právní věc odůvodněna jest příslušnost některého okresního soudu. Musil se tudíž sborový soud první stolice otázkou příslušnosti následkem námitky nepřislušnosti obíratí a o příslušnosti své výslovně rozhodovati a to ve smyslu kladném, to jest vyřknouti, že jest předmětně příslušným. Zde se však tak nestalo. Soudní dvůr první stolice nejen že o své předmětné příslušnosti k námitce žalovaného nerozhodoval, nýbrž, projednav věc, rozhodnul ihned ve věci a to s plným vědomím, že jest vlastně nepřislušným, řka na počátku svých důvodů rozsudečných, že nebylo hleděti k tomu, že procesní soud jest předmětně nepřislušným, jelikož žalovaný proti žalobě, která nebyla zamítnuta a limine, nevznesl při prvním roku námitku nepřislušnosti. Jelikož tedy v daném případě § 45, odst. 1 j. n. neplatí, bylo odvolacím soudem právem z moci úřední přihlédnuto k tomu, že nastala zmatečnost dle § 477 č. 3 c. ř. s., čímž rozhodnutí jeho ve věci jest úplně odůvodněno.

Čís. 218.

Nárok na zrušení svatební smlouvy vzejde teprve soudcovským výrokem, jímž rozvod manželství od stolu a lože byl povolen. Teprve po tom lze domáhati se prozatimního opatření k zajištění tohoto nároku.

(Rozh. ze dne 1. července 1919, R I 268/19.)

První soud (okresní soud v Čáslavi) povolil navrhovatelce Emilii J. prozatimní opatření ku zajištění nároku na zrušení svatební smlouvy proti manželi jejímu Aloisu J., zapověděv mu ve smyslu § 382 čís. 6, by se svou polovicí domu jakkoliv nenakládal. Důvody: První podmínka žádaného prozatimního opatření, totiž osvědčení tvrzeného nároku, jest prokázána snímkem ze spisu notářského a okolností, že Alois J. žije odděleně od své manželky. Přípisem záložny Č-ské jest pak prokázáno, že se Alois J. uchází u záložny té o značnou zápůjčku na nemovitosti, svatební smlouvou nabyté, že tedy podnikl ohledně nemovitostí těch jednání,

jímž by uskutečnění nároků Emilie J. mohlo být zmařeno neb valně stíženo. Rekursní soud zamítl návrh na povolení prozatimního opatření. **Důvody:** Předpokladem pro povolení prozatimního opatření dle §§ 381 čís. 1, 382 čís. 6 a 384 odst. 2 ex. ř., o něž v tomto případě jde, jest jednak nárok, který se vztahuje na nemovitost nebo právo, ve veřejné knize zapsané, a osvědčení jeho, jednak ohrožení nároku toho. Těchto zákonných předpokladů pro vydání prozatimního opatření tu není. Navrhovatelka žádá o povolení prozatimního opatření k zajištění nároku proti svému manželovi na zrušení smlouvy. Tento nárok navrhovatelce posud vůbec nepřísluší, a nemůže proto jeho zajištění již nyní žádati. Dle ustanovení § 1264 obč. zák. může sice manželka žádati za zrušení smluv smlouvy, toto právo jest jí však přiznáno teprve, bylo-li rozsudkem na rozvod manželství uznáno, a to ještě jen za určitých předpokladů. Žadatelka má nyní jen nárok domáhati se rozvodu manželství s odpůrcem, ačkoliv ani ten nárok neosvědčila, a jest nejisto, zda vůbec jí vznikne nárok žádati zrušení smlouvy smlouvy. Předloženým snímek notářského spisu jest toliko prokázáno, že smlouva smlouvy byla mezi stranami uzavřena. Nárok, žádati zrušení smlouvy, může však vzejíti jen z rozsudku o rozvod. Z toho jde, že zde není prvního předpokladu žádaného prozatimního opatření, totiž nároku, o jehož zajištění se žádá.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu nevyhověl, poukávav na správné důvody usnesení soudu rekursního, k nimž připojil ještě, že dle daných okolností navrhovatelka má jen nárok, domáhati se rozvodu manželství, ač-li neměl Alois J. důvodné příčiny k opuštění společného bydliště, a nikoliv ještě nárok na zrušení smlouvy smlouvy, kterýž vzejde teprve soudcovským výrokem o rozvodu, na němž ona viny nemá.

Čís. 219.

Z toho, že zaměstnavatel nepropustil zaměstnance ihned, jakmile se dozvěděl o jeho poklesku, nelze ještě za všech okolností souditi, že se zřekl práva na předčasné rozvázání služebního poměru.

Propouštěje před časem zaměstnance, není zaměstnavatel povinen udati mu důvod, proč tak činí. Stačí, že zákonný důvod zde jest a bude ve sporu prokázán.

(Rozh. ze dne 1. července 1919, Rv I 308/19.)

Žalobce byl zaměstnán u žalované, nájemkyně hotelu, po řadu let jako domovník. V poslední době stěžovali si na něho hosté, jmenovitě dne 4. nebo 5. prosince 1918 byl přistižen jedním z hostů při krádeži chleba. Zaměstnavatelka ho proto dne 8. prosince 1918 propustila, udávši za důvod, že jest příliš stár. Propuštěný zaměstnanec domáhal se náhrady škody, jež mu vznikla nedodržením čtrnáctidenní lhůty výpovědní. První soud (okresní soud v Karlových Varech) žalobě vyhověl z těchto důvodů: Jest sice pravda, že vyskytl se důvod k propuštění dle § 82 živn. řádu, neboť žalobce byl přistižen přímo při krádeži. Leč k uplatnění důvodu toho se vyžaduje, by zaměstnavatel zaměstnance ihned propustil

a důvod propuštění mu udal. Sdělil-li mu však pouze, že důvodem propuštění jest jeho stáří, neuvede při tom jiného důvodu propouštěcího, vzdává se tím práva, uplatňovati jiný důvod propouštěcí. V postupu takovém možno spatřovati též klamání zaměstnance, jenž přec může požadovati, by mu byl oznámen důvod propuštění, by mohl posouditi, zda propuštění bylo důvodné. Krom toho mělo se propuštění státi ihned po odhalení krádeže, jež sama o sobě byla nepatrná. Žalovaná se však tak nezachovala, nýbrž ponechala žalobce ještě po několik dnů u sebe a tím se zřekla důvodu propouštěcího. **Dovolací soud** vyhověl odvolání žalované a žalobu zamítl z těchto důvodů: **Názor** prvního soudu je právně mylný. V žádném ze zákonů, upravujících poměr služební (zákon občanský, živnostenský řád, zákon o obchodních pomocnících, zákon o úřednících statkových) není ani zmínky o tom, že by bylo při rozvázání služebního poměru propuštěním třeba sděliti zaměstnanci důvod propouštěcí. Z mlčení zákonů, z nichž oba posléz uvedené zajisté hájí v první řadě zájmy zaměstnanců, nutno vyvozovati, že jest ponecháno úvaze zaměstnavatelově, zda hodlá zaměstnanci důvod propouštěcí ihned sděliti, či prozatím o něm pomlčeti. Zaměstnavatel může přestat na pouhém sdělení o propuštění. Odůvodnění propuštění a prokázání důvod jeho jest povinen pouze v tom případě, uplatňuje-li zaměstnanec proti němu nároky. Rovněž nelze souhlasiti s názorem prvního soudu, že v propuštění žalobce teprve několik dnů po nabytí vědomosti o důvodu propouštěcím jest spatřovati vzdání se důvodu propouštěcího. V této příčině neobsahují zákony žádných předpisů, pročež možno použiti pouze všeobecných předpisů o zřeknutí se. Vzdání se uplatňování nějakého práva možno buď výslovným prohlášením nebo lze naň usuzovati z chování se oprávněného (§ 863 obč. zák.). První způsob nebyl tvrzen a netřeba se jím proto zabývati; o konkludentním vzdání se bylo by možno mluvíti jen tehdy, není-li v uvážení všech okolností pochyby o tom, že jde skutečně o vzdání se. Mínění soudu prvního, že vzdání se jest spatřovati v pouhém podržení žalobce ve službě, ač měl být okamžitě propuštěn, neodpovídá zákonu; k mlčky se stavšímu vzdání se vyžadovalo by se takové chování se zaměstnavatele, z něhož dalo by se zřejmě souditi na odpuštění. V případě, o němž jde, měl žalobce odváděti žalované týdně 10 K ze zpropišného; znamená tudíž týden pro žalobce období sčítovací a nelze spatřovati vzdání se v tom, že nechal žalovaný uplynouti tuto dobu až do propuštění žalobce.

Nejvyšší soud dovolání nevyhověl.

Důvody:

Dovolání uplatňuje toliko dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s. Žalobce uznává sice opodstatněnost důvodu propuštění, o němž zde jde, namítá však, že žalovaná nemůže se na důvod tento odvolávati z dvojí příčiny. Jednak proto, že nepropustila žalobce ihned po té, jakmile o jeho poklesku zvěděla, jednak proto, že, propouštějíc ho, uvedla jako důvod, že je příliš stár. Dovolací soud prokázal však způsobem zevrubným a přesvědčivým bezdůvodnost obou námitek. Jest arcí správně, že určitého práva lze se zřeknouti také mlčky, konkludentním jednáním, než jednání toto musí být dle § 863 obč. zák. takové, by vylučovalo jakoukoliv pochybnost o vůli jednajícího. Že v daném případě tomu tak není, vyložil již odvolací

soud a dovolání nepřivádí k platnosti žádných důvodů, jež by byly s to, závažností úvah v odpor vzatého rozsudku otřásti, nýbrž obmezuje se na pouhé popírání správnosti vysloveného jím názoru. Není tu také skutečně žádných zvláštních okolností, které by opravňovaly k opačnému závěru. Žalovaná nepropustila sice okamžitě žalobce, jakmile o jeho závadném počínání byla zpravena, ale učinila tak ihned, jakmile odpadly pro ni překážky, plynoucí ze zvláštnosti konkrétního smluvního poměru. V tomto směru poukázal odvolací soud k okolnosti, že žalobce měl každý týden z přijatého zpropitného odváděti žalované 10 K a že tudíž jevil se býti každý týden pro žalovanou jaksi sčítovacím obdobím. Z toho tedy, že žalovaná nechala toto období z ohledu na usnadnění vzájemného vypořádání se dojíti, nelze ještě o sobě nikterak nutně souditi na zřeknutí se práva na propuštění, ana tím nebyla ještě přerušena příčinná souvislost mezi důvodem k propuštění a propuštěním samým. Vzhledem k tomu nelze dotyčnému, ostatně ani ne tak značnému mezidobí dvou dnů přiřkládati takový význam, jaký mu přiřkládá dovolání, a není proto také na místě poukaz dovolání na rozhodnutí živnostenského soudu čís. 883 sbírky rozhodnutí živn. soudu, dle něhož zaměstnavatel ponechal zaměstnance, zvěděv o propouštěcím důvodu, ještě 10 dnů v práci. Než ani druhá námitka, dovoláním uplatňovaná, nemůže obstáti před zákonem. Přisvědčiti dlužno naopak i v tomto směru správnému náhledu soudu odvolacího, že ani v živnostenském řádě ani v ostatních zákonech, služební poměry upravujících (ob. zák. obč., zákon o obchodních pomocnících, zákon o úřednících statkových) nelze shledati opory pro názor, že by zaměstnavatel, propouštěje zaměstnance pro nějaký zákonný důvod, byl povinen, udati zaměstnanci dotyčný speciální důvod. Podle zákona, jenž neupravuje nikde způsob, jakým propuštění diti se má, stačí naopak úplně, je-li v době propuštění takovýto důležitý důvod dán objektivně; jeho přesné udání, jakož i prokázání zůstává vyhrazeno případnému pořadu právnímu. Tím je odňata půda vytýkané dovoláním obraně, že žalovaná zřekla se uplatňování práva ku propuštění tím, že udala žalobci jako důvod k propuštění jeho stáří, to tím spíše, ana žalovaná při svém výsledku jako strana seznala, že tak učinila jen ze šetrnosti vůči žalobci.

Čís. 220.

Není závady, by označena byla ve firmě jako banka společnost s obmezeným ručením, provozující bankovní obchody, pokud k jich provozování není třeba státního schválení dle § 3 zák. o společnostech s o. r.

Vyřizující opravné prostředky proti rozhodnutí o zápisu společnosti s o. r. jsou vyšší soudové oprávnění, zaujati stanovisko i k otázkám, jež zůstaly nedotčeny opravným prostředkem.

(Rozh. ze dne 8. července 1919. R I 274/19.)

Rejstříkový soud (krajský soud v Chebu) povolil zápis karlovarské spojkové banky (Karlsbader Vereinsbank) společnost s o. r., jež udala za předmět podniku provozování všech obchodů bankovních a komisionářských kromě obchodů, jmenovaných v odstavci druhém § 3 zá-

kona ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z. Rekursní soud vyhověl stížnosti finanční prokuratury a nařídil žadatelům o zápis, by ve lhůtě, již určí prvý soud, zaměnili slovo »banka« ve firmě jiným vhodným výrazem, jenž by byl ve shodě s § 5 zákona o společnostech s o. r. Důvody: Nelze přisvědčiti názoru finanční prokuratury, že by označení »Karlsbader Vereinsbank« porušovalo ustanovení § 5 zákona o společnostech s o. r. a zásadu firemní pravdivosti, pokud by mohlo vzbuditi zdání, že firma jest orgánem nějakého spolku. Vždyť označení »Vereinsbank« vyjadřuje ve všeobecném smyslu slova, že jde o podnik, na němž jest sčástečně více osob. V tomto smyslu vznikla již celá řada bank (Wiener Bankverein, Fiumauer Vereinsbank). Dle názoru rekursního soudu nepřekáží zápisu ani § 11 společenské smlouvy, neboť obsahuje ve shodě se zákonem výslovné ustanovení, že dozorčí rada má býti volena valnou hromadou a naprosto nevádí, že prvá dozorčí rada byla společníky v zakládající schůzi — prvém to plném shromáždění — volena a ve smlouvě společenské uvedena. Soud rekursní má však za to, že jest nepřipustným zvolené znění firmy, pokud označuje společnost jakožto »banku«. Firma má především odpovídati skutečným poměrům. Zásada firemní pravdy, jak jest vyslovena v prvé knize třetí titul obchodního zákona, platí i pro společnosti s r. o. Dle názoru obchodních kruhů označuje však pojem »banka« živnostenský podnik, jenž svou organizací a svým obchodním rázem jest povolán a oprávněn, by využíváje značných obchodních prostředků, trvale a nezávisle od osob, při založení sčástečných, provozoval neobmezeně všechny obchody, jež charakterisují bankovní podnik. Leč tomu není tak při podniku, o který zde se jedná. Podnik a. společenský kapitál není nezávislým na osobách, jež se sčástečily při založení podniku. Vždyť dle § 8 společenské smlouvy jest sice dovolen převod podílu společenského mezi jinými na ostatní společníky, naproti tomu však jest vázán usnesením společnosti převod na osoby, jež dosud společníky nejsou, ku kterémužto usnesení se vyžaduje tříčtvrtinové většiny. Na tom nemožno ničeho změnit ustanovení §§ 76, 77 zákona o společnostech s o. r., neboť nemožno vyvrátiti okolnost, že kapitál, jenž jest dán společnosti k dispozici, jest odvislým od dočasných společníků způsobem, jenž naprosto neodpovídá pojmu banky. Společnost, v úvahu přicházející, není též co do druhu svých obchodů tak neobmezenou, jak jest předpokladem při podniku bankovním, jenž byl založen akciovou společností, zemí nebo státem. Celá řada obchodů, jež mají ráz obchodů bankovních, jest dle § 3 odstavec druhý a § 62 zákona o společnostech s r. o. u těchto společností přípustna pouze tehdy, byla-li smlouva společenská státem schválena. Leč takové koncesování podniků, o něž jde, není prokázáno; jest tudíž podnik vyloučen z provozování obchodů naznačeného druhu a neodpovídá provozování jeho ani rozsahu podniku bankovního. Používání slova »banka« ve firmě společenské mohlo by vyvolati ve styku obchodním klamnou představu, pročež bylo rekursu finanční prokuratury vyhověti, když jest mimo to v zájmu veřejného obchodního styku, by používání názvu »banka« — historickým vývojem — bylo spíše obmezováno, nežli rozšiřováno.

Nejvyšší soud, vyhověv dovolacímu rekursu, zrušil usnesení soudu rekursního.

Důvody:

Dovolací rekurs není odůvodněn, pokud uplatňuje formální důvod, že usnesení v odpor vzaté překročilo meze návrhu rekursující finanční prokuratury. Soud rekursní přezkoumal v mezích návrhu rekursního usnesení prvního soudu a návrhu tomu vyhověl, ačkoliv odůvodnění neshledal správným, poněvadž za to měl, že zvolená firma z jiných příčin nevyhovuje zákonu. K tomu byl soud rekursní oprávněn, neboť ustanovení společenské smlouvy, která by se přičila zákonu ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z. nemá dle § 4 odstavec druhý tohoto zákona právních účinků a dle § 2 čís. patentu ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z. musí soudové vůbec, tedy nejen soudy první stolice, šetřiti náležitostí, jejich platnost opatření (zde zápisu do rejstříku) vyžaduje, a není (dle odst. 6) obmezen na zkoumání okolností, stranou uvedených. Co do věci samé však jest dovolací rekurs odůvodněn. Společnostem s ručením obmezeným nejsou obchody bankovní zakázány. Dle §§ 3 a 62 zákona ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z. vyžadují pouze některé druhy obchodů povolení státního a podmínkou zápisu do rejstříku jest pouze povolení k obchodům, v § 3 uvedeným. Již z tohoto ustanovení zákona jest zjevno, že společnosti, které omezují svou činnost pouze na ostatní obchody bankovní, nejsou vyloučeny ze zápisu do rejstříku a tudíž z právní existence (§ 2 zák.). Tyto ostatní obchody bankovní podrobně uváděti nebo jedním společným názvem vystižně označiti tak, by firma na první pohled podávala přesné ohraničení činnosti společnosti, není možno. Dlužno tedy uznati, že označení společnosti jako »banky« vyhovuje § 5 zákona a není důvodu, by předmět podniku, obchodům bankovním věnovaného, ve firmě jiným názvem byl nahražován.

Čís. 221.

K založení soudiště dle § 87 a) j. n. stačí jedna objednávka. Stačí, stala-li se objednávka ústně, jen když listinou jest prokázána. Listiny, prokazující příslušnost, nemusí býti připojeny k žalobě.

(Rozh. ze dne 8. července 1919, R II 75/19.)

Žalobce uplatňoval v žalobě výslovně důvod příslušnosti dle § 88, odstavec druhý j. n., proti čemuž vnesl žalovaný včas námitku nepřislušnosti. Za řízení uplatňoval žalobce též příslušnost dle § 87 a) j. n. První soud (krajský soud v Olomouci) vyhověl námitce nepřislušnosti soudu a uvedl v důvodech, pokud šlo o příslušnost dle § 87 a) j. n.: Jest nepřijatno, by žalobce dovořoval se teprve při ústním jednání příslušnosti dle § 87 a) j. n. Není sice třeba, by listiny, prokazující objednávku a skutečné převzetí zboží, byly připojeny již k žalobě. Než žalobce měl již v žalobě aspoň tvrditi, že zboží bylo objednáno buď přímo žalovaným nebo jeho plnomocníkem a že zboží bylo skutečně převzato, pokud se týče odesláno. Měl též tvrditi, že má listiny, prokazující tyto okolnosti. Než všeho toho žalobce opominul, ač to měl učiniti, by žalovaný mohl již dříve zkoumati příslušnost z tohoto důvodu a zaujati k ní

stanovisko při prvním roku. Rekursní soud vyhověl žalobcově stížnosti a zamítl námitku nepřislušnosti mimo jiné z těchto důvodů: První soud správně uvedl, že listiny, zakládající příslušnost dle § 87 a) j. n., nemusely býti připojeny k žalobě. Leč první soud přehlédl, že žalobce uvedl již v žalobě všechny skutečnosti zakládající tuto příslušnost, třeba se jí výslovně nedovolával. Než § 87 a) j. n. toho nepředepisuje a o nějaké zálučnosti žalobcově nelze již z toho důvodu mluvit, ježto žalovaný i z uplatňovaného důvodu příslušnosti dle § 88, odstavec druhý j. n. poznal, že žalobce hodlá podati žalobu místo u jinak příslušného, osobního soudiště žalovaného (krajský soud v Novém Jičíně) u soudiště volby v Olomouci, pročež musel býti připraven na všechna tvrzení a všechny důvody sloužící k podpoření tohoto soudiště, to tím spíše, ježto mohly býti dle § 139 odstavce druhý c. ř. s. předneseny až do konce líčení. Že však žalobce byl skutečně s to, prokázati dle § 87 a) j. n. listinami objednávku a převzetí zboží, jde na jevo z nepopřných co do pravosti příloh, z nichž nade vši pochybnost vysvítá, že žalovaný objednal zboží, v žalobě uvedené, jež se téměř úplně kryje se zbožím, uvedeným v účtu a daň si je odvezti. Úmysl zákonodárcův, by bylo se vystříháno neplodných a věc protahujících sporů o soudiště, vysvítá zejména též z čís. nař. ze dne 1. června 1914 čís. 118 ř. z. (§ 261 c. ř. s. ve znění novely o úlevách soudů); jediná okolnost, že žalobce nervedl již v žalobě všechny důvody, sloužící k uplatnění soudiště, nevyklučuje již ze stanoviska právě uvedeného, by důvody ty byly uplatňovány i později.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalovaného.

Odůvodnění:

Soud, jehož se žalující strana dovolává, jest dle § 87 j. n. místně příslušným; neboť dle tohoto zákonného ustanovení mohou protokolovaní obchodníci žalovati obchodníky pro pohledávky, vzešlé z prodeje v jejich obchodě do dvou let, počítajíc od poslední objednávky, též před soudem svého sídla, prokáží-li listinami objednávku, sloužící za základ pohledávky, a, že zboží skutečně bylo převzato. Veškeré podmínky pro příslušnost soudu dovolávaného jsou dány a byly již v žalobě uvedeny. Žalobce i žalovaný jsou protokolovanými obchodníky, pohledávka zažalovaná vznikla z prodeje v obchodě žalobcově. Objedávka byla učiněna v lednu 1919 a žaloba byla podána dne 2. března 1919, tudíž včas. Stěžovatelka míní, že kromě jedné objednávky bylo zapotřebí ještě dalších objednávek a že jen tehdy může se soud státi místně příslušným, když od poslední objednávky neuplynula více než 2 léta, avšak neprávem. Stačí i jen jedna objednávka, a od této nesmí uplynouti víc než 2 léta. Úmysl zákonodárcův jest ten, by příslušnost, jednou založená, byla uplatňována v určité době. Založena jest pak příslušnost i jedinou objednávkou; bylo-li jich více, nesmí od poslední objednávky uplynouti doba delší dvou let, by tato jakož i dřívější pohledávky mohly býti zažalovány u soudu dle § 87 a) j. n. Pokud se týče zažalované pohledávky, bylo zboží objednáno a objednávka listinami prokázána. V zákoně není nikde vysloveno, že platnost objednávky jest závislou na písemné formě, že objednávka musí býti písemnou; může se státi i ústně, v otázce přísluš-

nosti lze však k ní vzít zřetel, byla-li předložena listina, z níž jest zřejmo, že se objednávka skutečně stala. Z listin, žalující stranou předložených, jest pak nepochybně zřejmo, že žalovaný objednal železo v žalobě uvedené u žalující firmy. V dopise ze dne 16. ledna 1919 žádá za vydání věcí, které skoro doslovně ve faktuře jsou uvedeny. Z dopisu ze dne 16. ledna 1919 jest pak zřejmo, že si žalovaný železo dal odvézt a že ho má v držení. V dopisu ze dne 24. února 1919 dokonce uvádí, že si zboží dal nestranným odborníkem odhadnouti. Nemůže proto býti pochybnosti o tom, že žalovaný železo převzal, a je má ve svém držení. Tyto okolnosti byly listinami prokázány a nebylo zapotřebí, by žalující firma předložila listiny tyto v žalobě, jelikož toho uvedený předpis zákona nevyhledává.

Čís. 222.

I pokud jedná se o poplatky notáře jako soudního komisaře, jest dovolací rekurs vyloučen (§ 528 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 8. července 1919, R II 80/19.).

Rekursní soud (zemský soud v Brně) změnil k rekursu notáře částečně usnesení prvního soudu, jímž upraveny byly poplatky notáře jako soudního komisaře. V otázce, kdo povinen jest hraditi notářovy poplatky, minul se rekurs s úspěchem. Do této části rozhodnutí rekursního soudu podal notář dovolací rekurs.

Nejvyšší soud dovolací rekurs odmítl s poukazem na § 14 odst. 2 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208, podle něhož proti rozhodnutí druhé stolice o útratách se rekursy nepřipouštějí, zvláště když podle úmyslu zákonodávce, by nejvyšší soud byl co možná ušetřen běžných věcí a zejména stížností do útrat, a se zřetelem na všeobecné znění řečeného § 14 odst. 2 jakož i souhlasného s ním v tomto ohledu § 528 odst. 1 c. ř. s. dlužno míti nutně za to, že obrat »rozhodnutí o útratách« vykládati sluší co možná široce, takže v něm zahrnuty jsou nejen rozhodnutí, co kdo platiti má, nýbrž také, která strana k placení jest povinna.

Čís. 223.

Prováděcí nařízení III. k § 39 žel. dopr. řádu, dle něhož dráha nahrazuje za předměty, do uschování převzaté, nejvýše 100 K za kus, platí bez ohledu na to, zda lze dráze vyčítati hrubou nedbalost či pouhé nedopatření.

(Rozh. ze dne 8. července 1919, Rv I 331/19.).

Žalobce odevzdal balík sukna do nádražní šatny, když si však pro něj přišel, nemohl mu býti vydán, ježto ze šatny v mezičase zmizel. Škoda žalobci způsobená činila 1452 K, dráha vyplatila mu pouze 100 K, žaloval tudíž na zbytek 1352 K. První soud (obchodní soud v Praze) žalobě vyhověl mimo jiné z těchto důvodů: Odevzdáním a přijetím ba-

líku byla uzavřena mezi žalobcem a žalovanou dráhou smlouva schovací, dle níž dráha po rozumu § 39 žel. dopr. ř. a § 957—970 obč. zák. ručí za řádné uschování a za škodu, kterou žalobce ztrátou balíku utrpěl. Co se týče výše škody jest stanoveno prováděcím nařízením III. k § 39 žel. dopr. ř., že náhrada škody za ztracené zavazadlo, k úschově odevzdané, činí nejvýše 100 K za kus. Toto prováděcí nařízení bylo výnosem ministerstva železnic ze dne 10. listopadu 1909 čís. 58601 schváleno a v Rakousko-bosensko-hercegovském želez. tarifu osobním a zavazadlovém publikováno a jest schvalovací doložka na každém exempláři tohoto tarifu patrna, takže jmenované prováděcí nařízení ve smyslu § 2 žel. dopr. ř. nutno pokládati za právně závazné. Mimo to jest prokázáno, že v rozhodné době, jak v nádražní dvoraně, z níž se do šatny vchází, a tak i v šatně samé připevněna jest vyhláška, v níž výslovně jest vyznačeno, že dráha ručí při ztrátě věcí, v šatně uschovaných za jeden kus do 100 K. Nutno však jest řešiti otázku, zda toto prováděcí nařízení jest závazným i v případě hrubého zavinění dráhy, po případě, jaká ustanovení platí při tomto hrubém zavinění. V tomto směru není sice přesného zákonného ustanovení, nemůže však býti pochybnosti o tom, že v případě hrubého zavinění uvedené prováděcí nařízení nemůže býti uplatňováno, ježto by to bylo contra bonos mores. Dle § 95 želez. dopr. ř. má se nahraditi plná škoda, byla-li při dopravě zboží způsobena škoda dráhou úmyslně nebo hrubou nedbalostí. Ustanovení to vztahuje se sice na škody vzniklé z dopravních smluv, ustanovení to nutno však rozšířiti i na takové případy, při nichž cestující obecně jako při dopravní smlouvě pro nedostatek jiných opatření výhradně jest odkázáno na dráhu. Tomu se má tak zejména při uschování zavazadel v nádražní šatně, ježto na nádraží uschování zavazadel jediné dráze přísluší a proto ustanovení § 95 žel. dopr. ř. nutno vztahovati i na tento případ, pakli skutečně dráze hrubé zavinění přičísti dlužno. Jest tudíž dráha povinna nahraditi dle § 1324 obč. zák. netoliko tržní cenu látky, nýbrž i ušlý zisk. Dovolací soud rozsudek prvního soudu potvrdil v podstatě z týchž důvodů, dodav jen ještě toto: Dle slovného znění prováděcích ustanovení k želez. dopr. ř. odst. III. § 39 není pochybnosti o tom, že obmezení ve výši ručení dráhy přípustno jest při pouhém ručení za výsledek bez prokázaného zavinění. Ve škerému právnímu citu by se přičilo, by ustanovení toto platilo i pro případy, kde mluviti lze o úmyslném jednání nebo hrubém opomenutí, neboť pak by obmezené ručení zahrnovalo v sobě jakousi odměnu za nesprávný, případně úmyslně nesprávný postup, což by se přičilo dobrým mravům. Oddíl IV. želez. dopr. ř., obsahující ustanovení o dopravě zavazadel, ve kterém zahrnuto jest ustanovení o uschování zavazadel v šatně, nemá následkem toho ustanovení o výši náhrady škody při ztrátě zavazadel, v nádražní šatně uschovaných, když tato přivoděna byla zúmyslným jednáním nebo hrubou nedbalostí. Pro ten případ předpisuje § 35 (1) žel. dopr. ř., že za zavazadla ručí dráha dle předpisů oddílu VIII., vztahujících se na ručení za zboží. Do oddílu toho zařaděn jest § 95 žel. dopr. ř. Při uschování zavazadel v šatně nádražní povinna jest tudíž dráha, když jí přičítati lze hrubou nedbalost, nahraditi plnou škodu.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalované a žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Dovolání vytyká rozsudku soudu odvolacího, jímž rozsudek prvního stolic byl potvrzen, nesprávné právní posouzení věci — a to právem. Dopravní řád železniční ze dne 11. listopadu 1909 čís. 172 ř. z. ukládá podnikům železničním v § 39, by na stanicích, kde se vypravují cestovní zavazadla, učiněna byla opatření, umožňující cestujícím, by svá zavazadla v přechodně uschování uložili, a stanoví, že v takovém případě ručí dráha jako schovatel. Další předpisy o tomto uschovávání dopravní řád neobsahuje. Zejména § 95 dopr. ř. není ustanovením všeobecným, které by platilo o náhradě kterékoliv škody, z jakéhokoliv důvodu, nýbrž týká se pouze škod, vzešlých na předmětech, k dopravě odevzdaných. To jest zřejmo jednak z výslovného ustanovení § 39 dopr. ř., že za předměty, k uschování převzaté, ručí dráha jako schovatel, nikoliv tedy jako povozník, jednak z toho, že k § 95 dopr. ř. poukazují pouze ona místa dopravního řádu samého, která jednají o ručení dráhy za škody, týkající se předmětů, k dopravě převzatých (§§ 35, 37, 43, 52, 88, 89, 94 dopr. ř.), nikoliv dle § 39. Dlužno tedy vykládati § 39, dopr. ř. tak, že výslovným označením ručení dráhy za věci, k pouhému uschování převzaté, jako ručení schovatelova vylučuje užití předpisů dopravního řádu o ručení za předměty, k dopravě převzaté také co do věcí, převzatých k uschování. V občanském zákoně, který upravuje smlouvu schovací, není zakázáno, obmeziti ručení schovatelova na jistý nejvyšší obnos, a není tato volnost smluvní vyloučena ani pro případ, že škoda povstala zlým úmyslem nebo hrubou nedbalostí schovatelovou. Prováděcí nařízení III. k § 39 dopr. řádu, že dráha nahrazuje ztrátu předmětů, v uschování převzatých, pouze do výše 100 K za kus, bylo řádně v tarifu vyhlášeno a vyhláška o tom byla umístěna též v šatně, kam žalobce balík sukna, o nějž jde, uložiti dal. Nutno tedy za to míti, že uzavřel smlouvu schovací pod touto, právě řečenou podmínkou a, poněvadž podmínka ta zní všeobecně, není možno rozlišovati, zda příčinou ztráty byla hrubá nedbalost, či pouhé nedopatření. Náhradu ujednanou žalobce obdržel. Jest tedy další nárok jeho bezdůvodným a bylo jej vůbec zamítnouti. Rozsudky obou nižších stolic neposoudily věc správně po stránce právní, užívající § 95 dopr. ř. a rozlišující, zdali ztráta schovaného balíku sukna byla zaviněna hrubou nedbalostí či nedopatřením. Z těchto důvodů bylo dovolání vyhověno a byly rozsudky obou nižších stolic změněny jak nahoře jest uvedeno.

Čís. 224.

Právo předkupní lze stanoviti též posledním pořizem. Závazek z práva předkupního přechází na dědice. Ustanovení § 1077 obč. zák. lze modifikovati též v posledním pořizem.

(Rozh. ze dne 8. července 1919, Rv I 336/19.)

V testamentu Julia F. byl obsažen též odstavec: »Kdyby chtěl můj syn Eberhard F. nemovitosti jakýmkoliv způsobem zciziti, přísluší oběma mým dcerám Julii a Janě právo předkupní k nemovitostem těm a sice

v ten způsob, že za cenu 12.000 K má přednost starší z nich, nabízel-li by však některá z nich více, postoupí jí můj syn nemovitosti za nabízenou cenu.« Na základě tohoto testamentu byla pozůstalost projednána a zaknihováno na nemovitosti vlastnické právo Eberhardu F-ovi a současně právo předkupní pro Julii F. a Janu F. Eberhard F. za nějaký čas zemřel a při projednávání pozůstalosti vyjednával poručník nezl. jeho dcery a dědičky o prodej nemovitostí oněch a skutečně našel se kupec, jehož nabídka činila 30.000 K. Julie F. a Jana F. uplatňovaly však své právo předkupní a odepřely své svolení ku výmazu práva předkupního. Nezletilá dědička žalovala proto, by předkupní právo prohlášeno bylo uhaslým smrtí Eberharda F-a a, by Julie F. a Jana F. byly uznány povinnými, to uznati a trpěti, by na základě rozsudku byl vložen výmaz práva předkupního.

První soud (krajský soud v Liberci) žalobě vyhověl. D ů v o d y: Nejde zde o předkupní právo v pravém slova smyslu, poněvadž dle § 1077 obč. zák. ten, kdo jest k uplatnění práva předkupního oprávněn, musí — není-li nic jiného smlouveno — složit cenu tržovou v té výši, v jaké byla nabídnuta osobou třetí. V případě, o němž jde, byly však žalované ochotny, složit pouze cenu 12.000 K. Než i v tom případě, kdyby poměr sporný byl považován za právo předkupní, byl by zavázán pouze Eberhard F., nikoliv však jeho dědička, poněvadž dle § 9 kn. zák. nečítá se ani zaknihované právo předkupní ku právním věcným. Právo, o němž zde jde, jest pouze testamentárním zákazem zcizení ve smyslu § 13. třetí dílčí novely k obč. zák. (364 obč. zák.), dle kteréhožto ustanovení jest však zavázán pouze první vlastník, nikoliv však jeho dědicové nebo jiní právní nástupci. Z těchto důvodů dlužno považovati domnělé právo předkupní za uhaslé smrtí Eberharda F-a.

Odvolací soud žalobu zamítl. D ů v o d y: Vědou i judikaturou jest uznáno, že není zákonem vyloučeno, by právo předkupní bylo zřízeno nejen při prodeji (§ 1072 obč. zák.), nýbrž i v posledním pořizem. Rovněž stanovení 12.000 K případně vyššího neurčitěho peníže odpovídá zákonu (§ 1077 obč. zák. slova: »nebylo-li nic jiného smlouveno«). Právo předkupní, jsouc samo o sobě právem osobním, stává se zaknihováním právem věcným a působí pak proti každému, kdož nemovitosti nabyt, přecházejíc jeho věcné břemeno na dědice nebo singulárního nástupce. Ze znění § 9 knih. zák., že v e c n á práva a právo předkupní mohou býti zaknihovány, nelze vyvozovati ničeho proti názoru právě uvedenému, vždyť právo předkupní, jsouc samo o sobě právem věcným, muselo býti v zákoně zvláště uvedeno, by náleželo k právním, jež možno zaknihovati. Knihovním zápisem stává se však právem věcným (§ 1073 a 1079 obč. zák.); rovněž předpis § 171 ex. ř. jest pouze důsledkem § 1076 obč. zák. a neopravňuje k závěru, že zaknihované právo předkupní není právem věcným. Náзор pak, že jde o pouhý zákaz zcizení ve smyslu § 364 lit. c) obč. zák., nelze srovnati se zněním testamentu Julia F.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Názor dovolatelky, že nejde o pravé právo předkupní, nýbrž o obmezení práva vlastnického, jež mělo vázati Eberharda F-a, není odůvodněn, vždyť dle vykládacího pravidla § 655 obč. zák., dle něhož při vý-

kladu poslední vůle sluší slovíkům z pravidla přikládati smysl, jež obvyčejně mají, nutno výrazu: »právo předkupní«, jehož zůstavitel použil, přikládati význam, který § 1072 a násl. obč. zák. stanoví, a není žádné příčiny, vykládati tento výraz jakožto obmezení vlastnictví nebo, jak žalobkyně v žalobě uvádí, jakožto zákaz zcizení, který by vázal jen Eberharda F-a, když o takovém zákazu se vůbec nemluví, nýbrž naopak předpokládá se případ, že k prodeji dojde. Mluví-li se v poslední vůli pouze o Eberhardu F-ovi, nikoliv též o jeho dědicích, vysvětluje se to tím, že zůstavitel pochopitelně myslil v první řadě pouze na svého dědice, nikoliv také hned na případ jeho smrti. Avšak závazek, z práva předkupního plynoucí, není obmezen na osobu dlužníka, jak to § 1074 obč. zák. stanoví pouze ohledně oprávnění; závazek tento přešel tedy dle §§ 531 a 548 obč. zák. na žalobkyni jako dědičku Eberharda F-a. Žalobkyně neuvedla žádných okolností, z nichž by se dalo dovozovati, že zůstavitel, jak § 655 obč. zák. předpokládá, s výrazem »předkupní právo« spojoval jiný význam než § 1072 obč. zák., nebo že závazek v tomto případě měl býti výjimečně obmezen na osobu Eberharda F-a, naopak z vlastního tvrzení žaloby, že Julius F. v poslední vůli ustanovil, že Eberhard F. má nemovitosti převzít v ceně 12.000 K a že se tak také stalo, spíše lze souditi, že úmysl zůstavitelův směřoval k tomu, by v případě, že by nemovitosti kýmkoliv byly prodány, dcery zůstavitelovy měly možnost, si je pro sebe zakoupiti za tutéž cenu, za jakou je bratr jejich převzal. Z ustanovení § 11 zák. o dědicích posloupností při selských statcích ze dne 7. srpna 1908 čís. 68 z. z., jež jako ustanovení výjimečné nepřipouští analogického použití, nelze pro tento případ ničeho dovozovati. Když, jak všeobecně známo a jak ani dovolatelka nepopírá, právo předkupní přes to, že § 1072 obč. zák. jedná pouze o zřízení smlouvou pro prodávajícího, může býti zřízeno pro osobu třetí i poslední vůlí, pak nemůže býti pochybností o tom, že podmínky pro výkon práva předkupního, odchylující se od pravidla § 1077 obč. zák., zejména tedy i výše kupní ceny, za niž oprávněný má věc převzít, mohou platně býti stanoveny nejen úmluvou, nýbrž i posledním pořízením. Ostatně jest správný názor soudu odvolacího, že v tom, že všichni dědicové souhlasili, by dotyčná ustanovení poslední vůle byla vzata za základ projednání pozůstalosti a odevzdací listiny po Juliu F-ovi, sluší spatřovati úmluvu po rozumu § 1077 obč. zák.; vždyť Eberhard F. nemusil se onomu ustanovení beze všeho podrobiti, nýbrž jako syn zůstavitelův byl by mohl namítati, že ono ustanovení jako nezákonné obmezení jeho dílu povinného jest neplatné. Rovněž neposkytují předpisy zákona žádné opory pro názor, že ustanovení § 1077 obč. zák., dle něhož ten, kdo má právo, věc vyplatiti, jest povinen, zapraviti úplnou cenu, kterou podal někdo jiný — jest nezměnitelné; vždyť § 1077 obč. zák. výslovně beze všeho obmezení dodává: »nebylo-li nic jiného ujednáno,« tak že i co do výše ceny přejímací dispoziční právo stran není nijak obmezeno. Taktéž nelze důvodně mluviti o tom, že při stanovení ceny přejímací nešlo by více o právo předkupní, nýbrž o úmluvu dle § 936 obč. zák., poněvadž zde na rozdíl od § 936 obč. zák. není vůbec žádného závazku k prodeji věci. Jak již shora vytknuto, neuvedla žalobkyně žádných okolností, z nichž by se dalo dovozovati, že pravá vůle zůstavitelova nesměřovala k tomu, by žalované po čas svého života právo předkupní proti zaplacení přejímací ceny 12.000 K mohly vykonávati.

Čís. 225.

Ku správě pozůstalostního jmění jsou povoláni všichni dědicové, kteří své dědické právo dostatečně vykážali. Ustanovení § 836 obč. zák. zde neplatí.

(Rozh. ze dne 15. července 1919, R I 273/19.)

Pozůstalostní soud (okresní soud v Karlíně) poukázal přihlášené dědice Antonína S. a Růženu F., by vedli společně správu domu pro pozůstalost. Proti tomuto usnesení podali stížnost přihlášení dědicové: shora zmíněný Antonín S. a František S. Rekursní soud stížnosti nevyhověl. Důvody: Přihlášení dědicové Antonín S. a František S. stěžují si, že soud pozůstalostní svěřil správu domu, patřícího do pozůstalosti, nejen Antonínu S-ovi, jehož stěžovatelé společně za správce navrhli, nýbrž i přihlášené dědičce Růženu F. Dle ustanovení § 145 cis. patentu ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z. a § 810 obč. zák. může býti přenechána správa pozůstalosti dědici při nastoupení dědictví, vykážal-li dostatečně své právo dědické. Zákon mluví všeobecně, nevylučuje žádného, z čehož vyplývá, že, je-li dědiců více a prokázali-li všichni dědicové dostatečně, má býti svěřena správa pozůstalostního jmění jim všem, žádají-li o to. Poněvadž i Růžena F-ová dědicové své právo na základě testamentu dostatečně prokázala, k pozůstalosti se přihlásila a ohradila se proti tomu, by správcem ustanoven byl jedině Antonín S., svěřil jí soud své stoličce právem správu pozůstalosti společně s ostatními přihlášenými dědici. Ustanovení § 836 obč. zák., jehož stěžovatel se dovolává, nelze na tento případ užíti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Není zde předpokladů § 16 cis. patentu ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z., jelikož ustanovení § 810 obč. zák., jehož se rekurs dovolává, týká se správy věci, do spoluvlastnictví více osob náležející, v tomto případě však jedná se o správu věci patřící do pozůstalosti, dosud neodevzdané, takže v opatření soudů nižších, jež odpovídá předpisu § 145 nesporného řízení, nelze shledati porušení zákona.

Čís. 226.

Společnost s o. r., mající sídlo mimo státní území Československé republiky, jest společností cizozemskou, byť i v cizozemsku platil pro ni též zákon ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z., který dosud platí na dále i v tuzemsku pro tuzemské společnosti s r. o.

Lháta k rekursu dle § 102 zákona o společnostech s r. o. čítá se finanční prokuratura od doručení usnesení, nikoliv ode dne vyhlášení zápisu.

(Rozh. ze dne 15. července 1919, R I 276/19.)

Rejstříkový soud (krajský soud v Chebu) povolil v době od listopadu 1918 do května 1919 řadu zápisů ohledně vídeňské firmy, ma-

jší poboční závod v Mariánských Lázních. Rekursní soud nařídil ku stížnosti finanční prokuratury prvému soudu, by zachoval se dle ustanovení § 107 a násl. zákona ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z. **Důvody:** Zákonem ze dne 28. října 1918 čís. 11 sb. z. a n. zřízen byl samostatný stát československý. Týmž zákonem bylo ustanoveno, že veškeré dosavadní zemské i říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti. Dnem 28. října 1918 staly se tedy Dolní Rakousy cizozemskem, a bylo o návrhu, na zápis pobočního závodu firmy »Hotel K. Gesellschaft m. b. H. in Wien« v Mariánských Lázních jednati jako o žádosti, podané u obchodního soudu ve Vídni a krajskému soudu v Chebu dle § 59 zákona ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z. postoupené za zápis tuzemského závodu cizozemské společnosti dle VI. hlavy citovaného zákona. Bylo tedy šetřiti ustanovení §§ 107 a násl. citovaného zákona, zejména předpisů §§ 114 a 102, dle nichž nutno opis opovědi a příloh po zápisu do obchodního rejstříku zaslati finanční prokuratuře sídla tuzemského závodu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žadatele.

Důvody:

Usnesení v odpor vzaté správně vystihlo, že zápisy, jichž se společnost »Hotel K., společnost s r. o.« domohla usneseními krajského soudu v Chebu ze dne 16. listopadu 1918, 9. prosince 1918, z 3. ledna 1919 a 27. května 1919, směřovaly k tomu, by společnost, mimo území státu československého sídlící, do území toho byla přenesena, aniž by šetřeno bylo předpisů §§ 107—114 zákona ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z. Z § 108 zákona toho jest zřejmo, že společnost za cizozemskou pokládáti dlužno, má-li sídlo své v území jiného státu, že tedy není rozhodno území, ve kterém zákon zmíněný platí, jak uvádí § 107. V době, kdy žádáno bylo o zápis pobočního závodu v Mariánských Lázních, měla společnost své sídlo ve Vídni, tedy v území státu, různého od státu československého. Šlo tedy o zápis podle § 107 zák., o němž dle § 102 zák. finanční prokuratuře měla býti dána zpráva. Dodatečné přenesení sídla společnosti, jejíž členové a jednatelé bydlí v Budapešti (§ 108 čís. 2 zákona), nemůže tudíž společnosti dáti povahu společnosti zdejší. Finanční prokuratuře pak nemůže býti upíráno právo k rekursu proti usnesením svrchu uvedeným, poněvadž zákon ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z., který jí v § 102 vyhrazuje právo rekursu proti povolení zápisů, neobsahuje zvláštních ustanovení, že lhůta rekursní čítána býti má ode dne vyhlášení zápisu v listě, k tomu ustanoveném. Platí tedy § 11 čís. patentu ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z., že počíná lhůta k rekursu doručením usnesení. Shora uvedená usnesení nebyla finanční prokuratuře doručena. Nařízení v odpor vzaté, by dodatečně bylo opatřeno doručení, vyhovuje tudíž zákonu a není oprávněnost jeho vyvrácena úvahami rekursu o nabytých právech osob třetích, které, důvěřující v rejstřík, právní jednání se společností uzavřely. Předpis § 102 zák., že finanční prokuratura teprve o povoleném a vykonaném zápisu zpravena býti má a proti vykonanému zápisu rekurovati může, svědčí tomu, že práva třetích osob rekurs vyloučiti nemohou, což se shoduje s odstavcem druhým § 2 zákona, jímž jest postaráno o práva takových osob.

Čís. 227.

Vyjímajíc případ § 49, odstavec druhý, čís. nař. ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. z., není ani v řízení o zbavení svéprávnosti přípustným rekurs na nejvyšší soud proti rozhodnutí o útratách.

(Rozh. ze dne 15. července 1919, č. j. R I 278/19.)

V řízení o zbavení svéprávnosti dle čís. nařízení ze dne 28. června 1916 čís. 207 ř. z. podal navrhovatel dovolací rekurs proti usnesení soudu rekursního o útratách.

Nejvyšší soud odmítl rekurs jako nepřipustný.

Důvody:

Dovolací rekurs směřuje pouze proti výroku, že náklady řízení o zbavení svéprávnosti včetně útrat vyšetření Karla H. nesou a jsou povinni hraditi rekurenti. Dle § 14, odstavec druhý nesporného řízení (ve znění čl. X. novely o úlevách soudů ze dne 1. června 1914 čís. 118 ř. z.) a § 528 odstavec prvý c. ř. s. (ve znění čl. V. čís. 34 téže novely), jichž v řízení o zbavení svéprávnosti dle § 56 odstavec prvý a § 57 odstavec druhý čís. nařízení ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. z. sluší použití, jsou však rekursy proti rozhodnutím druhé instance o útratách nepřipustny. Výjimečného ustanovení § 49 odstavce druhý uvedeného čís. nařízení nelze zde použiti, poněvadž se týká pouze útrat, vzešlých odporem.

Čís. 228.

Fakturové sudiště (§ 88 odstavec druhý j. n.). Zakoupení zboží hromadnou osobou pro její členstvo není koupí zboží v provozování obchodní živnosti. Nezáleží na tom, kdy faktura byla odeslána, nýbrž kdy došla objednatel. Fakturové sudiště předpokládá obchod distanční.

(Rozh. ze dne 15. července 1919, R I 279/19.)

Firma A. podala na odbočku hospodářského sdružení českých křesťanských zemědělců v P. u okresního soudu v Ledči žalobu o zaplacení kupní ceny za odebranou kostní moučku, opírajíc místní příslušnost dovolacího soudu o § 88 odstavec druhý j. n. Žalovaná odbočka vznesla námitku místní nepřislušnosti, poukazujíc k tomu, že obchody neprovozuje, že zakoupení kostní moučky od žalobkyně nebylo obchodem ve smyslu obchodního zákona, že faktura znějící na dodaných 100 q kostní moučky nebyla jí před dodáním zboží aneb současně s tímto doručena, nýbrž že ji obdržela teprve třetího dne po dodání zboží a že sudiště dle § 88 odstavce druhý j. n. zde tedy není. Prvá stolice námitku zamítla, vycházejíc z názoru, že koupí kostní moučky dlužno alespoň dle čl. 277 obch. zákona posuzovati i na straně žalované dle obchodního zákona, že faktura byla odeslána včas a že nezáleží na tom, kdy došla žalované.

Rekursní soud námitce místní nepříslušnosti vyhověl. **Důvody:** První podmínkou založení sudiště po rozumu § 88 odst. druhý j. n. jest, by kupní smlouva ujednána byla mezi osobami, provozujícími obchodní živnost. Tím nelze ovšem rozuměti toliko obchod v užším slova smyslu a obchodnickou vlastnost kupcovu dle obchodního zákona, nicméně však nutno, by kupující se zbožím dodaným, ať ve formě původní nebo zpracované, po živnostensku nakládal, tedy zejména je dále zpracoval. Žalovaná odbočka, jak zjištěno, objednávala zboží, v daném případě kostní moučku, toliko pro své členy, nikoli, by s ní obchod po živnostensku provozovala, byla tedy objednatelem, ale zároveň též konsumentem, jenž dodané zboží sám pro sebe spotřeboval. Nedostává se jí tudíž vlastností živnostníka a schází proto na její straně podmínka k založení sudiště dle § 88 odst. druhý j. n. Než ani druhé podmínky tu není, totiž by faktura s doložkou místa plnění došla na žalovanou buď před dodáním zboží aneb současně s ním. Nestačí, by faktura buď před zbožím aneb současně s ním byla odeslána, nýbrž je nutno, by na objednatele skutečně došla a zůstala nepozastavena. Zákon užívá slov »übersendeten Faktura«, tím však má býti toliko řečeno, že faktura, dodaná při místním obchodu, nemůže býti základem tohoto sudiště, nýbrž jen faktura, odjinud zasláná, čili jinými slovy, že toto sudiště jest možným toliko při obchodech distančních. Příčilo by se zajisté smyslu a duchu zákona, kdyby po dodání zboží prodávající měl ještě možnost určovati s účinkem místo plnění kupujícímu. Doslov zákona jest toliko stylisticky nejasným, třebaže »übersendet« není totožné s »abgesendet«, úmysl zákonodárcův jest však zřejmý a judikaturou uznáván. Jest zjištěno, že faktura ze dne 10. června 1916 došla na žalovanou teprve třetího dne po obdržení zboží a nemůže tudíž býti základem sudiště dle § 88 odst. druhý j. n., i kdyby žalovaná strana byla osobou, obchodní živnost provozující.

Nejvyšší soud nedal místo dovolacímu rekursu s poukazem k důvodům rekursního soudu.

Čís. 229.

Není-li tu již matky, má nemanželský otec právo, dítě za poručníkovu dozoru u sebe vyživovati a vychovávatí.

(Rozh. ze dne 15. července 1919, R I 280/19.)

Poručenský soud (okresní soud v Přešticích) přiřkl nezl. Annu S. do výživy a výchovy jejímu nemanželskému otci, odložil však účinnost usnesení toho na tak dlouho, pokud děd — a zároveň poručník — a bába nezletilé, u nichž byla dosud ve výživě a výchově, budou ochotní o ni pečovati, nežádajíc, by nemanželský otec přispíval na výživu dítěte. **Důvody:** Nemanželská matka nezl. Anny S., dne 30. listopadu 1911 narozené, která měla první nárok na to, by dítě vychovávala, zemřela. Nejbližší právo na vychování dítěte má tudíž nemanželský otec. Tento jest ženat, má zařízení domácnost, zcela dobře tedy může dítě vychovávatí a bylo mu je přiřknouti, kdyžť nic nebylo uvedeno, co by svědčilo tomu, že by dítě buď v ohledu tělesném nebo mravním trpělo újmu, kdyby mu bylo vydáno. Nemanželský otec prohlásil, že dítě nechá u jeho

děda a báby se strany mateřské, postarají-li se tito sami o jeho výživu, výchovu a ošacení. Bylo proto účinnost usnesení, jak shora uvedeno, odložiti. **Rekursní soud** nevyhověl rekursu děda a báby. **Důvody:** Mylný jest náhled stěžovatelů, že nemanželský otec není nikdy oprávněn, žádati, by mu dítě dáno bylo do vychování, a, že mu může uděleno býti právo, by dítě sám vychovával, jen na dobrozdání poručníka a s jeho svolením, nikoli však proti jeho vůli. Vždyť z ustanovení § 166 obč. zák., že i dítě, mimo manželství zrozené, má právo žádati na rodičích, by je podle svého jmění vyživovali, vychovávali a zaopatřili, plyne jasně, že zákon povinnost, nemanželské dítě vychovávatí, ukládá oběma rodičům a že, když matka dítěte zemře, povinnost, je vychovávatí, přechází na otce. Pravi-li odstavec druhý § 166 obč. zák., že vyživovati nemanželské dítě povinen jest v prvé řadě otec, nestanoví tím, že by otec byl pouze povinen, náklady na výživu dítěte hraditi, a nevylučuje, by otec sám výživu dítěte obstarával. Má tudíž nemanželský otec nade vší pochybnost právo, není-li tu již matky dítěte, je sám vychovávatí a sám u sebe vyživovati, čemuž nikterak na závadu není předpis § 216 obč. zák., dle něhož poručník má jako otec povinnost a právo, o vychování nezletilého pečovati, ježto poručník tuto povinnost a toto právo může bezvadně vykonávati i tehdy, když otec dítě ve svém vychování a ve své výživě má, vykonáváje dozor na obě.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu nevyhověl pro nedostatek podmínek § 16 cís. patentu ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z.

Čís. 230.

Bylo-li dovolání odmítnuto jako opožděné, čítá se lhůta § 409 c. ř. s. ode dne, kdy byl doručen rozsudek odvolacího soudu.

(Rozh. ze dne 15. července 1919, R II 84/19.)

Prvý soud (okresní soud v Hranicích) povolil usnesením ze dne 25. dubna 1919 exekuci k vydobytí 78 K 80 h. Rekursní soud vyhověl stížnosti dlužnice a zamítl návrh vymáhající věřitelky na povolení exekuce. **Důvody:** Usnesení nejvyššího soudu v Praze jako soudu dovolacího ze dne 1. dubna 1919 bylo zástupci stěžovatelky doručeno dne 18. dubna 1919. Rozsudek krajského soudu v Novém Jičíně jako soudu odvolacího ze dne 11. prosince 1918; dle něhož byla stěžovatelka Berta J. odsouzena k zaplacení útrat první stolice penízem 45 K 90 h a druhé stolice penízem 32 K 90 h, dohromady tedy 78 K 80 h do 14 dnů pod exekuci, nabyl tedy právní moci odmítnutím dovolání Berty J-ové nejvyšším soudem a sice ohledně Berty J-ové dnem doručení dotyčného usnesení nejvyššího soudu, totiž dnem 18. dubna 1919. Dle § 409 odst. 3 c. ř. s. počínají lhůty k plnění dnem po nastalé právní moci rozsudku. V tomto případě končila tedy 14denní lhůta k plnění dnem 2. května 1919 včetně. Vymáhající věřitelka Františka R-ová podala však exekuční žádost již dne 24. dubna 1919, tedy již šestý den po nastalé právní moci uvedeného rozsudku. Exekuční návrh měl proto jako předčasny býti zamítnut.

Civilní rozhodnutí.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky, změnil usnesení rekursního soudu a obnovil usnesení prvního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

Dovolání Bertý J-ové proti rozsudku krajského soudu v Novém Jičíně jako soudu odvolacího ze dne 11. prosince 1919, bylo usnesením nejvyššího soudu ze dne 1. dubna 1919, doručeným oběma sporným stranám dne 18. dubna 1919, jako opožděné odmítnuto, nikoliv tedy věcně vyřízeno. Tím nastal ten účinek, jako by odvolání vůbec nebylo podáno, tedy jako by rozsudku odvolacího soudu nebylo bývalo odporováno. V tom případě však dlužno po rozumu § 409 c. ř. s. počítati lhůtu k splnění závazku, v rozsudku uloženého, ode dne po doručení rozsudku, jemuž nebylo odporováno, osobě k plnění povinné (viz dobrozdání nejvyššího soudního dvoru k § 409 c. ř. s.). Doručení to stalo se dne 24. prosince 1918. Lhůta k plnění končila tedy dle toho, co bylo řečeno, dnem 7. ledna 1919. Jelikož pak exekuční návrh podán byl dne 24. dubna 1919, jest na bíledni, že v den, kdy exekuční návrh byl podán, lhůta k plnění již dávno prošla.

Čís. 231.

Do sedmileté praxe kandidátů advokacie jest započítati celou vojenskou službu kandidáta bez rozdílu, zda konána byla přede dnem platnosti nařízení ze dne 21. srpna 1916, čís. 268 ř. z., či po něm.

(Rozh. ze dne 15. července 1919, R II 85/19.)

Advokátní komora v Brně započítala kandidátu advokacie Dr. Erichu F., jenž žádal, by mu celá jeho činná služba vojenská byla započtena, z doby od 1. srpna 1914 do 26. srpna 1916 pouze dobu od 1. srpna 1914 do 31. prosince 1914, pak šest měsíců za rok 1915 a šest měsíců za rok 1916 až do 26. srpna 1916, dále pak dobu od 26. srpna počínajíc celou. Vrchní zemský soud v Brně nevyhověl odvolání zmíněného kandidáta a to z těchto důvodů: Stěžovatel, jenž konal činnou službu vojenskou v době od 1. srpna 1914 do 18. listopadu 1918, žádal neprávem, by mu celá tato doba byla vpočítána do advokátní praxe. § 3 čís. 1 min. nař. ze dne 21. srpna 1916 čís. 268 ř. z., jež bylo vydáno dne 25. srpna 1916 a ihned počalo působiti, stanoví, že jest čítati vojenskou službu do sedmileté praxe (§ 2 adv. ř.). Není pochyby o tom, že musí, 26. srpnem 1916 počínajíc, býti vpočítána kandidátu advokacie vojenská služba plně do praxe. Jinak jest však rozhodnouti, pokud jde o vojenskou službu kandidáta advokacie, již konal před 26. srpnem 1916. Poněvadž citované min. nař. nepůsobí zpět, možno započítati tuto vojenskou službu jen dle dosud platného zákona ze dne 12. července 1913 čís. 139 ř. z. Skutečně stanoví § 9 citovaného min. nař., že nároky na započtení, jež vzešly dle citovaného zákona, zůstávají netknutými, a nemělo by tudíž ustanovení to smyslu, kdyby zmíněné min. nař. bylo chtělo připustiti bezvýjimečně započtení celé doby, od počátku války, již ztrávil kandidát advokacie ve službě vojenské.

Nejvyšší soud vyhověl odvolání kandidáta advokacie a změnil usnesení v odpor vzaté v ten smysl, že mu započítal do předepsané advokátní praxe celou dobu (od 1. srpna 1914 až do 16. listopadu 1918), již ztrávil v činné službě vojenské.

O d ů v o d n ě n í :

Prokázáno jest, že byl odvolatel v době od 27. listopadu 1913 až do 28. prosince 1913 zapsán jako kandidát advokacie do seznamu advokátních kandidátů a že byl ode dne 1. srpna 1914 až do dne 16. listopadu 1918 v činné vojenské službě. Domáhá se nyní, by mu byla do sedmiletého praktického zaměstnání, předepsaného § 2 adv. ř., započtena celá doba od 1. srpna 1914 až do dne 16. listopadu 1918, a to vším právem. Dle § 3 nař. ministra práv ze dne 21. srpna 1916, čís. 268 ř. z. započte se do sedmiletého praktického zaměstnání, předepsaného § 2 adv. ř., vojenská služba. Pojem vojenské služby stanoví § 1 téhož nař.; je to aktivní vojenská služba nebo služba na základě zákona ze dne 26. prosince 1912, čís. 236 ř. z., vykonaná za nynější války nebo během lhůty, která nařízením bude stanovena. Zmíněné nařízení ministerstva práv nabývá dle § 10 ihned moci. Nesprávným jest stanovisko, jež zaujímají v otázce započtení vojenské služby odvolatelovy do advokátní praxe výbor advokátní komory v Brně a ve shodě s ním i odvolací soud, že totiž dlužno na dobu ztrávenou ve vojišti až do dne včetně 25. srpna 1916 užití předpisů zákona ze dne 12. července 1913, čís. 139 ř. z. a na dobu po 25. srpnu 1916 nařízení ministerstva práv ze dne 21. srpna 1916, čís. 268 ř. z. Celá úprava a znění posléze zmíněného nařízení (použití minulého času v nadpisu »bylo znemožněno«, použití slov »za nynější války« (§ 1), »nynější válkou« (§ 7) a »následkem nynější války« (§ 8) nasvědčují zřejmě tomu, že mají jím, pokud toho dopouští povaha věci, dle možnosti býti odčiněny veškeré škody, nevýhody a ztráty, jež již vzešly a ještě vzejdou právním čekatelům z toho, že byli a jsou následkem »nynější«, t. j. světové války nuceni ztrávit v činné vojenské službě čas, který by jinak mohli věnovati svému soukromému zaměstnání a který by jim přišel k dobru v jejich povolání soukromém. Týká se to, jak o tom svědčí celé znění nařízení a opětovné použití slova »nynější válka«, odčinění následků světové války vůbec jako takové, v celém jejím trvání a to jak následků, jež z ní již vzešly, tak i následků, jež z ní ještě v budoucnu vzejdou. Tomuto výkladu nařízení, o něž jde, nebrání nijak § 5 obč. zák. Stanoví se jím jen zásadní pravidlo, jež dopouští výjimky. Dosah, účel a význam nových zákonů má začasťe nutně v zápatí, že zákony ty působí i na dobu, jež předcházela jejich vydání a vyhlášení. Není ani třeba vysloviti obzvláště tuto účinnost zákona, vztahující se i na dobu minulou, vysvětluje to již z povahy a z dosahu zákona samého. Zákony tohoto druhu nejsou nijak řídkým zjevem v zákonodárství. Že nařízení ministerstva práv ze dne 21. srpna 1916, čís. 268 ř. z. náleží k zákonům tohoto druhu, bylo shora vylíčeno. Nechce, by byli právní čekatelé příliš zkráceni a ve svém povolání zdržováni nynější, t. j. světovou válkou vůbec a nikoli snad jen obdobím světové války, jež následovalo po dni 25. srpna 1916. Zamýšlí při tom šetřiti i zájmu advokátního stavu, jenž vyžaduje nutně dalšího předběžného vzdělání a pří-

pravného praktického zaměstnání, pročez stanoví, že připuštění k advokátní zkoušce jest mimo to závislým na průkazu, že bylo skutečně dovršeno alespoň šest měsíců praxe u některého soudu a dvě léta praxe u některého advokáta. Ponechává-li § 9 zmíněného nařízení nedotčenými nároky na započtení, které vzešly již podle zákona ze dne 12. července 1913, čís. 139 ř. z., jsou tím míněny nároky, jež nevzešly právním čekatelům z činné vojenské služby, ztrávené v »nynější«, t. j. ve světové válce. Na nároky vzešlé ze světové války vztahuje se jediné nařízení ministra práv ze dne 21. srpna 1916.

Čís. 232.

»Odhadní cenou« (§ 1323 obč. zák.) jest cena, již měla v době ztráty stejná nová věc po odečtení poměrné kvoty opotřebovací věci ztracené.

(Rozh. ze dne 15. července 1919, Rv I 341/19.)

Právoplatným mezitímním rozsudkem bylo rozhodnuto, že žalobkyně Stanislava a Jarmila K. daly si uschovati v šatně správy lázní různé části obleku, jež se v šatně ztratily, a že podnikatelstvo lázní jest povinno náhradou škody. Žalobkyně požadovaly náhradu penízem, jež musily vynaložiti, by si opatřily náhradu za ony ztracené věci, celkem 740 K. Prvý soud (okresní soud v Nuslích) vyhověl žalobě pouze co do 298 K mimo jiné z těchto důvodů: Mezitímním rozsudkem bylo zjištěno, že věci se ztratily pro nedostatečný dozor v garderobě žalovaného družstva, tedy zanedbáním povinné péče strany žalované. Pokud jde o výši náhrady ustanovuje § 1323 obč. zák., že, není-li možná restituce, má nahrazena býti cena odhadní. Hrubou nedbalost straně žalované vytýkati nelze, jak patrně z důvodů rozsudku mezitímního. Ježto věci, o něž se jedná, jsou ztraceny, nelze provésti odhad jejich a nelze tedy zjistiti odhadní jich cenu dle stavu, v jakém byly v den ztráty. Že nelze požadovati náhradu ve výši nákladu, vynaloženého na opatření jiných věcí; vyplývá z ustanovení § 1323 obč. zák. a nepotřebuje zvláštního odůvodňování. Ježto, jak uvedeno, nelze odhadní cenu přesně zjistiti, použil soud ustanovení § 273 c. ř. s. a určil výši náhradního nároku podle nákupní ceny ztracených věcí, která zajisté odpovídala jich hodnotě, hledíc k tomu, že ztracené věci byly nepatrně opotřebeny. Odvolací soud přisoudil celý zažalovaný peníz. Důvody: Procesní soud posuzoval sice právem otázku náhrady škody s hlediska § 1323 obč. zák., dle něhož má býti vše v předešlý stav uvedeno, a když to není možno, má býti odhadní cena nahrazena. Po této stránce vytýká žalobce právem ve svém odvolání, že soud prvě stolice brať za základ cenu, za jakou byly svršky roku 1917 koupeny, a nebral zřetele na odhadní cenu, jakou měly v době, kdy se žalující straně ztratily, tedy v červenci roku 1918, kterážto cena je dle § 1323 obč. zák. rozhodující. Bylyť notoricky válečnými poměry vyvolány takové poměry, že nákupní cena svršků i při jejich následující obnošenosti za základ odhadní ceny brána býti nemůže. Podkladem výpočtu náhrady škody může býti pouze nákupní cena těchže nových svršků v době ztráty po srážce poměrné částí za opotřebení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Správný jest právní názor soudu odvolacího, že dle § 1323 obč. zák., by vše v předešlý stav bylo uvedeno a byla nahrazena odhadní cena, sluší nahraditi odhadní cenu, kterou obuv žalujících měla v době ztráty roku 1918, poněvadž tato cena jest skutečnou ztrátou, kterou žalobkyně utrpěly. Když pak tuto odhadní cenu přímo vyšetřiti nelze, poněvadž se obuv ztratila, vzal soud odvolací při stanovení této ceny dle § 273 c. ř. s. právem za základ cenu, kterou stejná obuv měla v čas ztráty, po odečtení poměrné kvoty opotřebovací.

Čís. 233.

Úmluva, již zaměstnanci, vrátivšimu se z války, poskytnuto nižší než tříměsíční odbytné proti tomu, že zproštuje se povinnosti k službám po tříměsíční výpovědní lhůtu, není dle § 14, odstavec druhý, nařízení vlády Československé republiky ze dne 9. ledna 1919 čís. 14 sb. z. a n. neplatnou.

(Rozh. ze dne 15. července 1919, Rv I 342/19.)

Žalobce byl zaměstnán u žalované firmy jako obchodní pomocník za měsíčních 200 K od roku 1911 až do 26. července 1914, kdy nastoupil službu vojenskou. Byv v polovici listopadu 1918 z vojenské služby propuštěn hlásil se dne 1. prosince 1918 u žalované firmy k nastoupení služby. Ředitel žalované společnosti mu ihned sdělil, »že není co dělat,« že mu dává výpověď, že ho však po tři měsíce bude zaměstnávat, a radil mu, by přijal odbytné 1000 K, podotknuv, že se jinak, trvá-li na svém stanovisku, každého dne ráno ke službě hlásiti musí, i kdyby žádného zaměstnání pro něho nebylo. Žalobce přijal odbytné 1000 K, které mu bylo ihned vyplaceno. Po vydání nařízení vlády republiky Československé ze dne 9. ledna 1919 čís. 14 sb. z. a n. podal žalobce na firmu žalobu, domáhaje se zaplacení tříměsíčního platu, o 100 proc. zvýšeného, a platu za srpen 1914 (celkem 1400 K, po odečtených 1000 K zbytkem 400 K). Prvý soud (okresní soud v Karlových Varech) žalobě vyhověl v podstatě z těchto důvodů: Jádrem sporu jest, zda byl žalobce po výpovědi ze dne 1. prosince 1918 ochoten, konati další službu, ježto by mu jinak nepřislušel nárok na odškodnění ve výši tříměsíčního platu. Na základě provedeného řízení nabyt soud přesvědčení, že se žalobce po dané výpovědi nezpěchoval konati po tříměsíční výpovědní dobu služby u žalované. V tom, že žalobce přijal na domluvu žalované odbytné, nelze spatřovati odpirání služby, neboť je přijal až poté, kdy mu bylo naznačeno, že, setrvá-li na svém stanovisku (na zpětném přijetí resp. odškodnění ve výši tříměsíčního platu), musí se každého dne ráno ke službě hlásiti, i kdyby žádného zaměstnání pro něho nebylo. Než, nehledíc k tomu, že ujednání o odbytném bylo by neplatným dle § 14 novely k zákonu o obchodních pomocnících, příznává žalovaná sama, že se žalobce po dané výpovědi nezdráhal službu opět nastoupiti. Odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Pro rozhodnutí sporu je směrodatným, zda úmluva o odbytném jest platnou čili nic. Úmluva mezi zaměstnavatelem a zaměst-

nancem o zrušení poměru služebního připouští jak nařízení čís. sb. 14 tak i nařízení čís. sb. 15 z roku 1919 (§ 14 nař. čís. sb. 14 a § 4 odst. 2 nař. čís. sb. 15). Oba tyto předpisy liší se pouze tím, že nařízení čís. sb. 15 prohlašuje ujednání za přípustná beze všeho omezení, kdežto dle nařízení čís. sb. 14 jsou nepřipustnými taková ujednání, jež se odchylojí od předpisů tohoto nařízení v neprospěch zaměstnance. Dlužno tudíž uvážiti, zda úmluva z 1. prosince 1918 stala se v neprospěch žalobcův, při čemž třeba mít na paměti: Žalovaná dala žalobci tříměsíční výpověď, měl tudíž žalobce dle § 6 nař. čís. sb. 14 nárok na dvojnásobný plat po tři měsíce, tudíž celkem na 1200 K, byl však povinen konati služby po tyto tři měsíce. Tato práce a tyto povinnosti byly upraveny vůli stran tak, že žalobce byl zproštěn ze služeb po ony tři měsíce, naproti čemuž obdržel místo zákonitého platu pouze 800 K (vlastně 1000 K, z nichž 200 K bylo platem za srpen 1914). Zmenšení požitků žalobcových o 400 K bylo tudíž postaveno na roveň jeho tříměsíční službě. Před narukováním žalobce k službě válečné činily jeho požitky 200 K měsíčně, tudíž za tři měsíce 600 K. Citovaným nařízením čís. sb. 14 zvýšily se požitky jeho na 1200 K. V obou případech jest tudíž hodnota tříměsíční služby žalobcovy vyšší nežli ztráta, již trpí zmenšením svého příjmu o 400 K. Nestala se tudíž úmluva mezi stranami v neprospěch žalobcův a dlužno ji proto pokládati za platnou, ježto se nepřičí zákonu.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání podstatně z důvodů soudu odvolacího dodav, že třeba že nároky, žalobci dle § 6 cit. nař. příslušející, činily, jak zjištěno, 1400 K, nelze přece, jak v dovolání se uvádí, tvrditi, že byl žalobce o 400 K úmluvou tou zkrácen. Dovolatel přehlíží, že dle ujednání nemusel po celé tři měsíce žádných služeb pro žalovanou společnost konati. Že pak žalobce výhodou tuto sám výše cenil, než ztrátu 400 K, vyplývá z odpovědi jeho na návrh ředitele žalované společnosti: »Má-li mi dána býti výpověď vezmu raději odbytné.«

Čís. 234.

Při exekčním propachtování lékárny musí pachtýř vyhovovati podmínkám stanoveným v § 3. lékárnického zákona. Nepřípustno jest, by nezpůsobilý pachtýř zřídil si nejprve způsobilého správce a domáhal se na základě toho, by byl úředně schválen jako pachtýř lékárny.

(Rozh. ze dne 16. července 1919, R I 266/19.)

Při veřejné exekční dražbě, již měla lékárna v N. býti propachtována dle dražebních podmínek tomu, kdo učiní nejvyšší podání, podal nejvíce Jan J., soukromník v N. Prvý soud (okresní soud v Nuslích) odepřel příklep Janu J. jako nejvyššímu podateli. Důvody: Dle odstavce druhého pachtovních podmínek má nabýti příklep nejvyššímu podateli právní moci tím, že propachtování vydražitelem bude schváleno úřadem, udělivším koncessi, kteréžto schválení si vydražitel sám vymůže a soudu exekčnímu vykáže. Dle sdělení okresní správy politické není možno, by byl někdo Janu J-ovi schválen jako zodpovědný správce lékárny ve smyslu zákona lékárnického ze dne 18. prosince 1906 čís. 5 ř. z. z roku

1907, a dle dalšího sdělení téže správy politické nabylo svrchu zmíněné rozhodnutí její právní moci. Na základě těchto sdělení okresní politické správy odepřel soud udělení příklepu. Rekursní soud vyhověl rekursu nejvyššího podatele, usnesení v odpor vzaté změnil a příklep mu udělil pod podmínkou, že příklep nabude právní moci, bude-li vydražitel propachtování úřadem, koncessi udělivším, schváleno, kteréžto schválení si vydražitel sám vymůže a exekčnímu soudu vykáže ve lhůtě tří neděl; nevykáže-li se v této lhůtě schválením, bude mu příklep odepřen. Důvody: Dle odstavce druhého pravoplatně exekčním soudem schválených podmínek pachtovních, má příklep nejvyššímu podateli nabýti právní moci, bude-li vydražitel schváleno propachtování úřadem, koncessi udělivším, kteréžto schválení vydražitel sám si vymůže a exekčnímu soudu vykáže. Pachtovní podmínky jsou dle § 341 odstavec druhý ex. ř. pro posouzení celé věci směřodajny. Nejvyšší podatel ucházel se už před udělením příklepu u dvojí opatření. I. Žádostí, podanou u okresního hejtmanství dne 24. července 1918, by mu byl zřízen ve smyslu § 17, odst. 4. zákona lékárnického ze dne 18. prosince 1906 čís. 5 ř. z. z roku 1907 způsobilý zástupce v osobě MgPh. Viléma P., jenž žádost tu spolupodepsal. Tato žádost byla vyřízena tím způsobem, že nelze o ní rozhodnouti, dokud nejvyššímu podateli nebude udělen příklep a nenabude právní moci, II. by byl sám schválen jako pachtýř lékárny (§ 17 odstavec první lék. zák.). Dle sdělení okresní správy politické byla tato žádost definitivně zamítnuta. Pachtovní podmínky určují sice, že schválení pachtu má učiniti úřad, koncessi udělivší, tedy dle § 51 lék. zák. místodržitelství, ale to odporuje předpisu § 55 odstavec první lék. zák., dle něhož pachtýře a jeho zástupce ustanovuje příslušný politický úřad první stolice. Jest tedy jisto, že ad II. jest nemožno, by se nejvyšší podatel stal úředně schváleným pachtýřem, ale není vyloučeno ad I., by docílil zřízení způsobilého zástupce, neboť o této žádosti může býti rozhodnuto až po pravoplatném udělení příklepu. Poněvadž tu tedy takové schválení jest možné, slušelo se rekursu vyhověti, ovšem ale učiniti udělení příklepu dle ustanovení pachtovních podmínek na tom závislým, že vydražitel sám vykáže takové schválení a soudu je vykáže.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu vymáhajících věřitelů, zrušil usnesení rekursního soudu a obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Žádost nejvyššího podatele, by schválen byl jako pachtýř lékárny, byla příslušným politickým úřadem pravoplatně zamítnuta, ježto nebyl s to, vykážati, že pro svou osobu splnil náležitosti, požadované § 3. zákona ze dne 18. prosince 1906 čís. 5 ř. z. na rok 1907. Rekursní soud však míní, že není vyloučeno, by docílil zřízení způsobilého zástupce, ježto prý o této žádosti může býti rozhodnuto až po pravoplatném udělení příklepu. Tento právní názor jest především v rozporu se stanoviskem příslušné okresní politické správy. Tato ve svém přípisu ze dne 15. února 1919 prohlásila: »Z téhož důvodu (poněvadž nemůže předložiti zákonem předepsané doklady, nemaje požadovaného odborného lékárnického vzdělání) nemožno též panu Janu J-ovi nějakého zodpovědného správce lékárny ve smyslu lékárnického zákona ze dne 18. prosince 1906 čís. 5

ř. z. ex 1907 schváliti.« Toto stanovisko okresní politické správy jest venkoncem ve shodě s zákonem. Dle § 4 lékárenského zákona musí ten, kdo chce pachtovati veřejnou lékárnou, vyhověti tímž podmínkám, předepsány jsou pro dosažení oprávnění k samostatnému provozování lékárn, již zde jsou. Těchto podmínek, totiž oněch, jež stanoveny jsou v § 3 odst. 1. č. 3 a 4 lék. zákona, nejvyšší podatel není s to prokázati. Dle § 15 odst. 4 téhož zákona provozuje se za exekuční vnučené správy nebo vnučeného exekučního propachtování lékárn nadále na základě dlužnickovy koncesse. Tím řečeno pouze tolik, že i v rukou vnučeného správce nebo exekučního pachtěře koncessované veřejné lékárn rozsah, objem a osud koncesse řídí se osobou dlužnickovou. Co týče se exekučního propachtování koncessované veřejné lékárn, podléhá toto právě tak, jako propachtování z volné ruky dle § 17 odst. 1. lék. zákona úřednímu schválení. Z tohoto ustanovení ve srovnání s předpisem § 4 plyne, že pachtěř musí vyhovovati podmínkám, vymezeným v § 3. Rozdíl mezi propachtováním exekučním a propachtováním z volné ruky vysvitá z porovnání § 17 odst. 2 a 3 dotčeného zákona. Propachtování z volné ruky lze dle odst. 3 § 17 povolit jen ze závažných důvodů a jen na určitý čas. Toto omezení dle 2. odst. § 17 neplatí a nemůže dle povahy věci míti místa při exekučním propachtování, kde soudr musí býti zůstaveno rozhodnutí o tom, zda dle předpisů exekučního řádu lze exekuci povolit a kdy exekuce se končí. Jinak není rozdíl mezi propachtováním exekučním a z volné ruky a nerozlišují zejména § 4 a 17 odst. 1. mezi obojím druhem pachtěřů. Arciž může dle okolností i exekuční pachtěř koncessované veřejné lékárn zřídit si zodpovědného jejího správce, předpokládajíc ovšem, jednak, že byl již úřadem jako pachtěř schválen, jednak, že jsou zde závažné příčiny po rozumu § 17 odst. 3. lékár. zák. Opačný postup, záležející v tom, že by někdo, nemajíc osobní způsobilosti k samostatnému provozování koncessované veřejné lékárn, zřídil si nejprve způsobilého správce a, odvolávaje se k této skutečnosti, domáhal se toho, by byl úředně schválen jako exekuční pachtěř lékárn, byl by obcházením předpisů §§ 4 a 17 odst. 1. lékár. zák. Ježto dle řečeného jest právně nemožným, by nejvyšší podatel splnil bod 2. pachtovních podmínek, byl mu exekučním soudem právem odepřen příklep a nebylo důvodu, usnesení to v II. stolici měniti.

Čís. 235.

Nepřípustnost rekursu do usnesení odvolacího soudu, jimž pro věcnou neopodstatněnost zamítnuto bylo odvolání, opírající se o některý z důvodů, vyznačených v § 471 čís. 4 až 6 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 16. července 1919, R I 271/19.)

Odvolací soud zamítl jako věcně neopodstatněné odvolání žalovaného, pokud uplatňovalo z důvodu § 477 čís. 6 c. ř. s. zmatečnost řízení první stolice.

Nejvyšší soud rekurs žalovaného na toto usnesení odmítl.

Důvody:

Do usnesení odvolacího soudu v řízení odvolacím lze si stěžovati jen v případech, jež v § 519 c. ř. s. jsou uvedeny způsobem vyčerpávajícím. Z těchto případů pro stížnost žalovaných čís. 2 a 3 § 519 c. ř. s. nepřicházejí vůbec v úvahu. Než ani případu, naznačeného pod číslem 1 § 519 c. ř. s. zde není. Dle tohoto zákonného předpisu dopouští se stížnost na usnesení soudu odvolacího, jimž bylo odvolání odmítnuto. Výraz odmítnouti opravný prostředek jest výrazem přesně vyznačeného smyslu a lze použití ho jen na případy, na něž se hodí. Tímto výrazem, jemuž zákon rovná výraz zavrhnutí, vyznačuje se, že opravný prostředek nemůže dojíti povšimnutí, je nepřipustným, opožděným nebo formálně vadným, tedy z důvodů zevních, protivou k výrazu zamítnouti, kde neseká se opravný prostředek s úspěchem pro svou věcnou neopodstatněnost. V onom směru budiž poukázáno k předpisu § 474 odst. 2 c. ř. s., dle něhož v neveřejném sezení zavrhně se odvolání nepřipustné neb opožděné (§ 471 čís. 2 c. ř. s.) nebo formálně vadné (§ 471 čís. 3 c. ř. s.), dále k předpisu § 507 odst. 1 c. ř. s., dle něhož soudu první stolice náleží, by odmítl dovolání opožděné nebo nepřipustné, a k předpisům §§ 526 odst. 2 a 528 odst. první, dle nichž ihned zavrhně se rekurs nepřipustný neb opožděný a soudu první stolice se ukládá, by odmítl nepřipustné rekursy proti rozhodnutím druhé stolice. Vykládá-li se tudíž výraz odmítnouti, jehož použito v § 519 čís. 1 c. ř. s., v tom smyslu, jaký zákon mu vůbec přikládá, dlužno dospěti k závěru, že v § 519 čís. 1 c. ř. s. míněny jsou pouze případy, o nichž zákon zmiňuje se v § 474 odst. 2 c. ř. s., totiž případy, kde odvolání zavrženo odvolacím soudem jako nepřipustné neb opožděné nebo formálně vadné. Nelze však předpis § 519 čís. 1 c. ř. s. rozšiřovati na případy, kde odvolací soud odvolací důvody, naznačené v § 471 čís. 4 až 6 c. ř. s. uznal věcně za neopodstatněné a proto odvolání v dotčeném směru zamítl. V těchto případech lze po případě usnesení odvolacího soudu odporovati v dovolání z rozsudku odvolacího soudu, pokud toto jest ovšem přípustným, samostatná stížnost do zamítavého rozhodnutí odvolacího soudu, aťsi jím odvolání zcela nebo jen z části bylo vyřízeno, se však nedopouští.

Čís. 236.

Procesní zástupce, plnou moc vypovídající, jest povinen učiniti opatření, by mandantu byl ustanoven opatrovník k vedení rozepře. V návrhu jeho, by ustanoven byl opatrovník k přijetí vypovězení plné moci, jest obsažen též návrh, by ustanoven byl opatrovník k vedení sporu.

(Rozh. ze dne 22. července 1919, R I 288/19.)

Dosavadní zástupce nezvěstného žalobce, advokát Dr. E., vypověděv mu plnou moc, navrhl, by žalobci byl zřízen opatrovník a tomuto bylo doručeno vypovězení plné moci. První soud (krajský soud v Plzni) vyhověl tomuto návrhu, ustanovil opatrovníkem advokáta Dra K., doručil mu výpověď plné moci dosavadního žalobceva zástupce Dra E. a

poukázal tohoto, by odevzdal opatrovníkovi veškeré spisy, na spor se vztahující. Rekursní soud vyhověl částečně rekursu opatrovníka Dra K. a zrušil usnesení v odpor vzaté potud, pokud Dr. K. byl ustanoven žalobci též za opatrovníka k vedení sporu, nevyhověl mu však, pokud Dr. K. byl ustanoven opatrovníkem ku přijetí výpovědi plnomocenství. **Důvody:** Dr. E. zastupoval žalobce ve sporu na základě plné moci ze dne 5. listopadu 1918, vypověděl mu tuto plnou moc podáním ze dne 3. března 1919 a navrhol v podání ze dne 12. května 1919, by nezvěstnému žalobci zřízen byl opatrovník a témuž vypovězení plné moci doručeno bylo. Dr. E. navrhl tudíž zřízení opatrovníka pro nezvěstného žalovaného jen k tomu účeli, by témuž výpověď doručena byla. Pokud Dr. K. žalovanému k tomu účeli za opatrovníka ustanoven byl, jest usnesení v odpor vzaté zákonem odůvodněno. Soud první stolice ustanovil však Dra K. žalobci za opatrovníka také k vedení sporu. V tom směru nebyl posud nikým návrh učiněn a není příčiny k zakročení z moci úřední. Bylo proto rekursu v tomto rozsahu vyhověno a usnesení v odpor vzaté zrušeno.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu Dra E. a změnil usnesení rekursního soudu v části, již zrušeno usnesení soudu první stolice tak, že obnovil v této části posléz řečené usnesení.

Důvody:

Podáním ze dne 3. března 1919 sdělil právní zástupce žalobců, že žalobce, nezanéhav své adresy, odjel, vypověděl proto žalobci procesní plnou moc a navrhl, by též, jakož i strana žalující (míněna patrně strana žalovaná) o vypovězení plné moci byli vyrozuměni. Dále praví se v návrhu: »V případě, že by toto podání nemohlo býti doručeno, prosím, by k obhájení jeho práv byl zřízen opatrovník.« Oznamuje pak k vyzvání soudu podáním ze dne 12. května 1919, že žalobcův pobyt je neznámým, navrhl žalobcův zástupce, by žalobci byl zřízen opatrovník a témuž výpověď plné moci byla doručena. Obě shora uvedená podání spolu souvisejí a z jich spojitosti vyplývá, že žalobcovu zástupci jednalo se o to a že mínil navrhnouti, by žalobci zřízen byl opatrovník nejen k přijetí výpovědi, nýbrž, a to zejména, i k vedení rozepře. To jest též zcela přirozeno, uváží-li se, že zříditi opatrovníka pouze k přijetí výpovědi plné moci bylo zcela bezúčelným, jednak proto, že toto doručení mohlo se státi dle předpisu § 11 odst. 2 c. ř. s., jednak proto, že by tím žalobcův zájem nebyl nikterak ochráněn. Měla-li výpověď procesní plné moci v poměru k straně žalované dojíti účinnosti (§ 36 odst. 1 c. ř. s.), byl žalobcův posavadní procesní zástupce dle § 36 odst. 2 c. ř. s. povinen, učiniti opatření, by žalobci ustanoven byl opatrovník k vedení rozepře. To také posavadní procesní zástupce žalobcův měl při svých podáních zřejmě na mysli a nelze proto důvodně tvrditi, že zřízení opatrovníka k vedení rozepře stalo se bez návrhu.

Čís. 237.

Usnesení cizozemského soudu, jímž bylo po 28. říjnu 1918 vyhověno námitce nepřislušnosti a žaloba přikázána dle § 261 c. ř. s. soudu tuzemskému, jest pro zdejší soudy bezúčinným.

(Rozh. ze dne 22. července 1919, R I 289/19.)

Ve sporu proti firmě B. & Co. v Laupheimu ve Virtembersku, jenž zahájen byl u zemského soudu v Krakově, vznesla žalovaná strana námitku nepřislušnosti při prvním roku, konaném dne 29. října 1918. Při ústním tomto jednání tvrdil zástupce žalující strany, že žaloba jest namířena proti firmě J. B. & Co. v Laupheimu, a nikoli proti firmě J. B. & Co. v Kutné Hoře (v Chotěboři). Strana žalující pouze pro ten případ, že soudce uzná svou nepřislušnost, navrhl, by věc byla přikázána krajskému soudu v Kutné Hoře. Zemský soud v Krakově vyhověl námitce nepřislušnosti a postoupil (dle § 261 civ. ř. novelisovaného) věc k projednání krajskému soudu v Kutné Hoře. První soud (obchodní senát krajského soudu v Kutné Hoře) vyhověl námitce nepřislušnosti a žalobu odmítl. **Důvody:** Usnesení zemského soudu v Krakově stalo se v době, kdy byla již vyhlášena samostatná republika Československá. V této době tedy byla republika vůči Polskému státu státem cizím. Krajský soud v Kutné Hoře jako obchodní senát není vázán příkazem zemského soudu krakovského jako soudu státu cizího a, přijav žalobu se všemi spisy a podřídiv věc vlastnímu řízení, posuzuje případ tak, jako by byla žalující strana žalobu na tento soud přímo vznesla. Proto považuje také námitku místní nepřislušnosti, zde učiněnou, za přípustnou a v čas učiněnou. Hledíc k tomu, že v podané žalobě, jakož i při jednání v Krakově trval žalobce na tom, že žaluje firmu J. B. & Co. v Laupheimu a nikoli firmu J. B. & Co. v Kutné Hoře nebo v Chotěboři, které okolnosti ani při zdejším ústním jednání nezměnil, prohlásil se soudní dvůr za místně nepřislušna pro rozhodnutí této právní věci, ježto Laupheim neleží v obvodu krajského soudu v Kutné Hoře a odmítl žalobu. Rekursní soud usnesení to změnil a námitku nepřislušnosti soudu zamítl. **Důvody:** Proti žalobě, podané u zemského soudu v Krakově, vznesla žalovaná firma námitku místní nepřislušnosti z toho důvodu, že žalovaná firma má v tuzemsku (tehdejším) svůj závod v Chotěboři a jest v obchodním rejstříku krajského soudu v Kutné Hoře zapsána, že tedy jest k projednání rozepře příslušným tento krajský soud, a žádala, by zemský soud v Krakově svou nepřislušnost vyslovil a žalobu krajskému soudu v Hoře Kutné postoupil. Při ústním jednání tvrdil zástupce žalobkyně, že žaloba sice namířena jest proti firmě J. B. a spol. v Laupheimu, navrhl však rovněž pro případ, že zemský soud v Krakově svou nepřislušnost vysloví, by spisy postoupeny byly k dalšímu jednání krajskému soudu v Hoře Kutné. Zemský soud v Krakově těmto návrhům vyhověl, poněvadž na základě předložených výpisů z obchodních rejstříků zjistil, že firma J. B. a spol. v Laupheimu jest totožnou s firmou J. B. a spol. v Chotěboři. Postup spisů krajskému soudu v Kutné Hoře, ve smyslu § 261 c. ř. s. stal se tedy k návrhu obou stran, žalovaná si proti dotyčnému usnesení zemského soudu v Krakově ze dne 30. října 1918, doručenímu jejímu zástupci dne 19. listopadu 1918, nestěžovala, takže toto usnesení právní moci nabylo. Toto usnesení bylo sice vydáno v době, kdy již byla samostatnost československého státu vyhlášena a kdy tedy zemský soud v Krakově byl vůči němu soudem cizozemským. Přes to není jednání u zemského soudu v Krakově a postup tohoto sporu krajskému soudu v Hoře Kutné a jednání o něm u tohoto krajského soudu zahájené zmatečným, neboť tu není žádného z důvodů zmatečnosti, v civilním řádu soudním naznačených. Strana žalovaná mohla by tedy při jednání u kraj-

ského soudu v Hoře Kutné dle § 261 c. ř. s. námitku nepřislušnosti opírá jen o důvody, které nejsou v odporu s jejím dřívějším tvrzením a jmenovaný soud; jenž-projednávání této rozepře přijal a též o prozatímním opatření již rozhodl, mohl by dle § 43 j. n., nařídív stání k ústnímu jednání, jen tehdy se prohlásiti nepřislušným, kdyby žalovaná námitku nepřislušnosti, ve smyslu § 261 c. ř. s. odůvodněnou, v čas vznesla nebo kdyby soud nemohl býti učiněn příslušným ani výslovnou úmluvou stran. Žádného z těchto případů zde není. Žalovaná vznesla sice opětně námitku místní nepřislušnosti, avšak žádných důvodů pro ni neuvádla, nýbrž navrhla zrušení dosavadního jednání pro zmatečnost. Soud procesní pak odmítl žalobu pro nepřislušnost z toho důvodu, že žaloba směřuje dle udání žalobkyně proti firmě J. B. a spol. v Laupheimu a nikoli proti firmě stejného jména v Chotěboři a že Laupheim neleží v obvodu procesního soudu, tedy z důvodu, který ani žalovaná firma neuplatňovala a který by byl v odporu s jejím dřívějším tvrzením, že obě firmy jsou totožné a že příslušným jest k projednávání rozepře krajský soud v Kutné Hoře, poněvadž má žalovaná firma sídlo své v Chotěboři. Soud rekursní má tudíž za to, že usnesení v odpor vzaté vzhledem k ustanovení § 261 c. ř. s. odůvodněno není. Ostatně, i kdyby se vycházelo ze stanoviska, že jest žalovaná firma J. B. a spol. v Laupheimu ve Vírtembersku, tedy firma cizozemská, byl by přes to krajský soud v Kutné Hoře příslušným a to jak v době podání žaloby, tak i v době převzetí její tímto soudem, poněvadž tato cizozemská firma dle výtahu obchodního rejstříku má v tuzemsku (i dřívějším) sídlo své v Chotěboři, tedy v obvodu krajského soudu v Kutné Hoře.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Správně uvádí dovolací rekurs, že usnesení zemského soudu v Krakově ze dne 30. října 1918, jímž námitce nepřislušnosti bylo vyhověno a žaloba přikázána byla krajskému soudu v Kutné Hoře, jest bezúčinným pro soudy státu československého, který dle zákona ze dne 28. října 1918 č. 11 sb. z. a n. tímto dnem vstoupil v život. Spisy, dle usnesení onoho došlé, bylo tudíž vyříditi bez ohledu na nový odstavec § 261 c. ř. s., připojený čís. nařízením ze dne 1. června 1914 č. 118 ř. z. a nebylo překážky proti opětnému vznesení námitky nepřislušnosti. Jak v odpor vzaté usnesení soudu rekursního správně uvádí, není jednání zahájené u krajského soudu v Kutné Hoře zmatečným. Není také tvrzeného rozporu se spisy, neboť žalovaná firma skutečně v odpovědi na žalobu navrhla, aby zemský soud v Krakově se prohlásil nepřislušným a postoupil žalobu krajskému soudu v Kutné Hoře. Když pak stejný návrh též žalobce učinil, mohl soud rekursní právem vysloviti, že se postoupení stalo k návrhu obou stran. Pokud dovolací rekurs poukazuje k tomu, že žaloba jest podána na firmu v Laupheimu a nikoliv na firmu v Chotěboři, nemá rozdíl ten významu pro rozhodnutí o příslušnosti. Buď jde o firmu rozdílnou od žalované, pak by nebylo na místě namítati nepřislušnost, nýbrž nedostatek pasivní legitimace. Nebo jest firma Laupheimská totožná s firmou Chotěbořskou a sluší pak užití třetího odstavce § 99 j. n. Tím odpadáji pochybnosti, pronesené v dovolacím rekursu, které ostatně tím

jsou vyvráceny, že firma žalovaná (sídlem v Laupheimu) do sporu se pustila a v odpovědi na žalobu výslovně tvrdí, že žalovaná firma má závody také v »Braunau am Inn« a v Chotěboři.

Čís. 238.

Zjištěno-li rozsudkem, ukládajícím prodávajícímu prodávajícímu za povinnost, by vyhotovil a podepsal listinu, způsobitou ku knihovnímu převodu prodané nemovitosti na kupitele, až na intabulační doložku vše to, co dle § 26, odstavec druhý a § 52 odstavec první knih. zák. má obsahovati soud kromá listina vkladná, nahraňuje pravomoc rozsudku intabulační doložku a lze vésti exekuci dle § 361 ex. ř. Uloženo-li kupiteli jako vzájemné plnění, by složil zbytek kupní ceny, vybývající po srážce dluhů, jež vázly na nemovitosti v čase smlouvy a byly kupitelem převzaty, musí dle § 367 odstavec druhý ex. ř. složit celý tento zbytek na soud, byť i z pozemkové knihy bylo zřejmo, že prodávající po uzavření smlouvy zatížil nemovitost dalšími dluhy.

(Rozh. ze dne 22. července 1919, R I 293/19.)

Prvý soud (okresní soud ve Vrchlabí) povolil exekuční vklad práva vlastnického na dlužníkovu nemovitost. Rekursní soud zamítl návrh vymáhajícího věřitele. Důvody: Rozsudek, jehož bylo použito jako exekučního titulu, nezní v tom smyslu, že by vymáhajícímu věřiteli mělo býti vyhrazeno nějaké věcné, v tomto případě vlastnické právo na dlužníkově nemovitosti a že by na základě rozsudku mohlo býti právo vlastnické vtěleno, nýbrž, že dlužník jest povinen vyhotoviti a podepsati smlouvu, způsobitou k provedení knihovního převodu proti tomu, že vymáhající věřitel převezme knihovní dluhy, váznoucí na nemovitosti v době smlouvy, a že složí zbytek kupní ceny. Nejde zde tudíž o nějaký projev dlužníkovy vůle (§ 367 ex. ř.), nýbrž o nárok, by předsevzato bylo jednání, jež osoba třetí vykonati nemůže a jehož výkon zároveň závisí výhradně na vůli zavázaného; nárok takový lze uplatniti dle § 354 ex. ř. a vymáhající věřitel vymohl si také dle tohoto ustanovení exekuci uložením pokuty, v dalším průběhu pak uvalením vazby. Než, i kdyby se dalo vyvoditi z exekučního titulu, že dlužník dle obsahu jeho má učiniti projev vůle, závisela by povinnost k tomuto projevu vůle na vzájemném plnění § 367 odst. 2 ex. ř. Vzájemné plnění nelze však spatřovati v pouhém odvolání se na knihovní výtah, z něhož vysvítá, že dlužník zatížil po uzavření smlouvy penězem asi 5000 K nemovitost. Vzájemné plnění bylo by lze prokázati pouze tím, že vymáhající věřitel zaplatil dluhy, později zaknihované až do výše zbytku kupní ceny, nebo soudním uložením onoho zbytku ceny tržové, o nějž převyšuje kupní cena knihovní dluhy, váznoucí v době uzavření smlouvy. Poněvadž v případě, o nějž jde, není splněna podmínka § 367 odstavce 2., nemůže nastoupiti právní účinek odstavce prvního téhož paragrafu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

V právu jest ovšem stěžovatel, pokud odporuje právnímu názoru rekursního soudu, vedle něhož vymáhající věřitel, navrhnuv výkon rozsudku ve smyslu § 367 ex. ř., zvolil pochybený způsob vedení exekuce místo správného způsobu, jenž naznačen jest v § 354 ex. ř. Rozsudkem, tvořícím exekuční titul, zjištěny jsoucnost a obsah smlouvy tržové, jakož i závazek nynějšího dlužníka, smlouvu tu dodržeti, a uloženo mu, by vyhotovil a podepsal listinu, způsobilou ku knihovnímu převodu prodané nemovitosti na kupitele, nynějšího vymáhajícího věřitele. Zjištěno tudíž již rozsudkem to, co dle § 26 odst. 2 a § 32 odst. 1 a) knih. zák. má obsahovati soukromá listina vkladná, takže vkladná listina, již dlužníku vydati a podepsati by náleželo, obsahovala by dále jen ještě vkladnou doložku, t. j. výslovné prohlášení dlužníka, že svoluje ku vkladu převodu vlastnického práva k prodané nemovitosti na vymáhajícího věřitele (§ 32 odst. 1 b) knih. zák.). Z řečeného plyne, že exekučním titulem ukládá se dlužníku v pravdě jen projev vůle v posléz naznačeném směru a že jest zde případ, zmíněný v § 367 ex. ř. Dle tohoto zákonného předpisu platí souhlas dlužníkův ku knihovnímu vkladu převodu vlastnického práva k prodané nemovitosti na vymáhajícího věřitele za projevený, ježto rozsudek vešel v moc práva, jest tudíž zbytečno, by k průkazu tohoto souhlasu ještě zvlášť vkladná listina byla vyhotovována, a lze nyní na základě rozsudku přímo navrhnouti exekuční vklad práva vlastnického. Nicméně nebylo lze dovolacímu rekursu vyhověti, poněvadž vymáhající věřitel neprokázal, že vyhověl předpisu § 367 odst. 2 ex. ř. Po této stránce přidává se nejvyšší soud k správnému stanovisku rekursního soudu, podotýkaje k vývodům dovolacího rekursu toto: Za dluhy, zapsané na prodané nemovitosti po uzavření smlouvy tržové, bude vymáhající věřitel po vkladu převodu práva vlastnického ručiti věcně jakožto majitel hypoteky. Nelze však proto přiznati mu právo, by s poukazem k tomuto dodatečnému zatížení nemovitosti srazil si prostě zbytek tržové ceny, jež mu dle rozsudku složití náleží. Nelzeť tohoto času a na podkladu pouhého knihovního výpisu o novém a starém zatížení nemovitosti při vyřizování exekučního návrhu, o který se jedná, o tom rozhodovati, zda nově vložené dluhy jsou po právu, jakým penízem nutno je zapraviti a zda a do jaké míry zástavní věřitelé hojiti se budou z hypoteky. Co po této stránce nově tvrdí se teprve v dovolacím rekursu, musí ovšem dle § 78 ex. ř. a § 526 c. ř. s. zůstatí bez povšimnutí. Pro vymáhajícího věřitele, chce-li domáhati se exekučního vkladu převodu vlastnického práva, pro zabezpečení před poškozením z nového zatížení nemovitosti stačí, s druhé strany však k splnění jeho vzájemného závazku jest nutně třeba, by zbytek tržové ceny na soudě uložil a tím se při nové žádosti o exekuční vklad vlastnického práva náležitě vykázal.

Čís. 239.

Zmocnění úředníka výrobního a hospodářského společenstva k podpisování firmy není předmětem zápisu do společenstevního rejstříku.

(Rozh. ze dne 22. července 1919, R I 294/19.)

Rejstříkový soud (obchodní soud v Praze) zamítl žádost společenstva: »Občanská záložna na S.« by byl zapsán do družstevního rejstříku říditel záložny, ježto není ani členem představenstva ani prokuristou. Rekursní soud stížnosti nevyhověl. Důvody: Pro společenstva platí dle § 13 zákona ze dne 9. dubna 1873 čís. 70 ř. z. předpisy obchodního zákona, pokud onen zákon nic jiného neustanovuje. Dle § 12 záloženských stanov spravuje záložnu valná hromada a výbor. Dle § 14 odst. 3 a § 15 zálož. stanov volí valná hromada výbor jako představenstvo záložny a nutno dle § 16 cit. zák. jména členů výboru do rejstříku družstevního zapsati. Naproti tomu jest volba úředníků aktem správy a řízení (viz § 15 odst. 5 a § 14 záloženských stanov) a jména úředníků do rejstříku družstev se nezapisují, a nelze jich zapisovati potud, pokud nejsou snad členy výboru nebo prokuristy — a tím říditel František C., za zápis jehož jména žádáno, není — (čl. 12, 45 obch. zák.). Toto zákonné ustanovení není nijak změněno § 15 odst. 10 zálož. stanov, poněvadž právě jen jména úředníků neprokuristů do rejstříku zapisovati jest vyloučeno. Jakmile by tedy p. František C. byl prokurou pověřen, nebylo by nic tomu na závadu, by bylo zapsáno do rejstříku jeho jméno. To, že již zápis úředníka neprokuristy byl dříve jednou neb vícekrátě záložně povolen, nemění ničeho na stavu věci, poněvadž přece ustanovení zákona tím, že jich nebylo správně použito, neztrácí své působnosti. Poněvadž tedy všechny jiné než zákonem předepsané zápisy do rejstříku jsou vyloučeny, nebylo lze rekursu proti odmítnutí zápisu ředitele Františka C. do společenstev. rejstříku vyhověti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti.

Důvody:

Nejsou dány podmínky, za kterých dle § 16 čís. pat. z 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. dovolací rekurs proti souhlasným rozhodnutím nižších stolic se připouští. Dle čl. 12 obch. zák. mají býti činěny do obchodního rejstříku jenom takové zápisy, které zákon obchodní nařizuje. Tento předpis platí dle § 7 zákona ze dne 9. dubna 1873 čís. 70 ř. z. též o rejstříku společenstevním (§ 1 nařízení ze dne 14. května 1873 čís. 71 ř. z.). Dle § 6 tohoto zákona dlužno ze smlouvy společenstevní, do rejstříku zapsané, uveřejniti — tedy též v rejstříku v patrnost uvéstí — pouze formu, jakou představenstvo za společenstvo podepisuje. Není pochybnosti, že dle § 26 zákona a čl. 48 obch. zák. mohou úředníci společenstva ustanovení býti jako zmocněnci s oprávněním firmu podepisovati. Není však v zákoně stanoveno, že takové zmocnění do rejstříku zapisováno býti má, kdežto členové představenstva, kteří jsou dle § 17 firmu podepisovati oprávněni, dle § 16 zákona musí býti ohlášení. Jest tedy správným úsudek, že zmocnění úředníka společenstva ku podepisování firmy není předmětem zápisu do rejstříku společenstevního a nejsou proto souhlasná usnesení obou nižších soudů protizákonná.

Čís. 240.

Má-li knihovní soud vědomost o tom, že osoba, proti níž žádán knihovní zápis směřuje, zemřela, jest povinen k tomu přihlížeti a žádost pro nedostatek schválení pozůstalostního soudu zamítnouti.

(Rozh. ze dne 22. července 1919, R II 77/19.)

Knihovní soud (okresní soud ve Ždánicích) zamítl žádost o zápisy, spočívající na smlouvě odstupní, z důvodu, že nabyvatel zemřel a smlouva nebyla schválena soudem pozůstalostním. Rekursní soud stížnosti nabyvatele opatrovníka vyhověl a žádané zápisy povolil. **Důvody:** Zamítnutí žádaného knihovního zápisu odůvodněno není, jelikož žádost i příloha vyhovují úplně předpisům § 94 zák. knih., zejména i předpisu § 94 odst. 4 zák. knih., v tomto směru tím, že smlouva ohledně nabyvatele je nadopatrovnický schválena. Schválení za pozůstalost nezl. Martina S. zapotřebí není, protože pozůstalost není smluvní stranou, a smlouva uzavřena byla již 28. dubna 1918, na čemž ničeho nemění okolnost, že nadopatrovnického schválení došla teprve 6. února 1919. Soudce knihovní má se při vyřizování knihovní žádosti řídit pouze předpisy §§ 93—94 zák. knih. a s tohoto hlediska překážky proti povolení zápisu není.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu odstupitele a změnil usnesení rekursního soudu v ten smysl, že obnovil usnesení prvního soudu.

O d ů v o d n ě n í:

Usnesení soudu prvního jest správným. Knihovni žádost, o níž se jedná, byla podána u soudu dne 11. února 1919. Již před tím, buďto 19. prosince 1918 anebo 19. ledna 1919 — dotýčný protokol jest nesprávně datován — udal v opatrovnícké věci nezl. Martina S. Dr. J. P., že nezletilý Martin S. vrátil se od vojska domů, ale brzo po tom, asi za týden zemřel, totiž dne 3. prosince 1918. Úmrtí zápis nezl. Martina S. došel soudu dne 14. prosince 1918. Bylo-li tedy ze spisů povědomo knihovnímu soudu, jenž jest zároveň soudem opatrovníckým a pozůstalostním, že zemřel nezl. Martin S. dne 3. prosince 1918, byl povinen přihlížeti k této okolnosti a zamítnouti pro nynější knihovni žádost, ježto se týkala osoby, jejížto úmrtí bylo knihovnímu soudu známo, a postupní smlouvě, na níž se zakládala žádost za knihovni zápis, se nedostávalo potřebného schválení pozůstalostního soudu (§§ 93, 94, 77 knih. zák. a § 2 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. z.).

Čís. 241.

Lhůty § 575 c. ř. s. neplatí v řízení o žalobě na vyklizení bytu, jehož bezúplatné používání bylo posavadnímu vlastníku v tržové smlouvě o prodeji domu vyhrazeno.

(Rozh. ze dne 22. července 1919, R II 88/19.)

Proti rozsudku prvního soudu (okresní soud v Bohumíně), jímž rozhodnuto bylo o žalobě, domáhající se vyklizení bytu, jehož bezúplatné používání si žalovaná v tržové smlouvě o prodeji svého domu vyhradila, podáno bylo žalovanou odvolání čtrnáctý den po doručení rozsudku. Odvolací soud odmítl odvolání, ježto nebylo podáno v zákonné lhůtě. **Důvody:** Dle § 575 c. ř. s. (rozhodnutí bývalého c. k. nejvyššího soudu ze dne 9. ledna 1907 čís. 20.191 z roku 1906 rep. nálezu čís. 196, civ. sb. čís.

967) činí zákonná lhůta k odvolání i ve sporu, o něž jde, osm dní. Poněvadž rozsudek v odpor vzatý byl doručen zástupci žalované dne 24. května 1919, nebylo odvolání, podané žalovanou dne 7. června 1919, vzneseno v zákonné lhůtě osmídení, pročež bylo dle §§ 471 čís. 2, 473, 474 odst. druhý c. ř. s. zavrženo.

Nejvyšší soud vyhověl rekursu žalované, usnesení v odpor vzaté zrušil a uložil soudu odvolacímu, by jednal o odvolání bez ohledu na důvod opožděnosti.

O d ů v o d n ě n í:

Podle § 575 c. ř. s. trvá v řízení, upraveném oddílem třetím, lhůta pro podání opravných prostředků osm dní. V oddílu třetím upraveno jest řízení v rozepřích ze smlouvy nájemní nebo pachtovní, které arciž není omezeno na řízení o výpovědi, nýbrž objímá, jak správně vyřčeno nálezelem, zapsaným v repertoři pod čís. 196, i řízení o žalobách, jimiž se proti pronajímateli neb propachtovateli žádá za odevzdání věci dané do nájmu neb pachtu (§ 1096 obč. zák.), dále o žalobách, jimiž žádá se o zrušení neb zánik smlouvy nájemní neb pachtovní, konečně o žalobách, vznesených podle § 569 c. ř. s. na vrácení neb zpětvení předmětu nájmu neb pachtu. Vždy však musí býti základem řízení poměr nájemní neb pachtovní. Toho zde však není. Neboť bylo žalováno na vyklizení bytu, jehož bezúplatné používání si žalovaná v tržové smlouvě o prodeji domu svého vyhradila. Proti žalobnímu nároku namítala žalovaná, že jí žalobce, pokud se týče skutečný vlastník domu další používání dosavadního bytu jejího povolil. O nájemním nebo pachtovním poměru a tím také o nájemní neb pachtovní rozepři nemůže proto býti řeči, § 575 c. ř. s. o zkrácených lhůtách pro opravné prostředky neplatí, nýbrž trvá zde lhůta k podání odvolání dle pravidla § 464 c. ř. s. čtrnáct dní, pročež odvolání bylo vzneseno včas. Bylo proto rekursu žalované vyhověti a o odvolání zákonné řízení zavést.

Čís. 242.

Předpis § 13 zákona o obchodních pomocnících vztahuje se též na advokátního sollicitátora, jenž za práce, konané mimo úřední hodiny, přijal od strany odměnu.

(Rozh. ze dne 22. července 1919, Rv I 339/19.)

Advokát Dr. K., povolán byv k vojenské službě, svěřil vedení kanceláře svému sollicitátoru P., jenž přijal od Václava K. kromě palmárního účtu pro zaměstnavatele ještě pro sebe 225 K za práce, konané mimo úřední hodiny pro zmíněného klienta v jeho záležitosti, týkající se prohlášení téhož za svéprávného. Navrátil se z vojny, podařilo se advokát Dr. K. na sollicitátora P. žalobu o vydání oněch 225 K. Prvý soud (okresní soud v Žamberku) žalobu zamítl v podstatě z těchto důvodů: Žalobce opírá svůj nárok o ustanovení § 13 zák. o obch. pomocn., leč tím, že žalovaný přijal za žalovaných 225 K od Václava K-a, nebyl žalobce, ač

o přijetí toho peníze nevěděl, nijak ve svém právu zkrácen. Václav K. poskytl peněz ten žalovanému zcela dobrovolně a výslovně mimo palmární účet za zvláštní námahu, již tento měl se sháněním svědků a urychlováním vlekoucího se řízení. Václav K. navštívil žalovaného osm až desetkrát v polední přestávce a jednal s ním o své záležitosti. K tomu však žalovaný dle služební smlouvy nebyl povinen a nemůže přece intence § 13 zák. o obch. pom. směřovati tak daleko, by úplně znemožňovala přijetí každé odměny za práci a námahu, na niž zaměstnavatel nemůže mítí žádných nároků. **O d v o l a c í s o u d** uznal dle žaloby. **D ů v o d y:** Žalobce opírá žalobu o ustanovení § 13 zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910 čís. 20 ř. z. Předpoklady tohoto zákonného ustanovení jsou zde, neboť v přednesu stran a ze skutkové povahy rozsudku vysvitá, že žalovaný byl u žalobce zaměstnán jako solicítátor od 1. prosince 1911 do 30. června 1917, byl tudíž k žalobci v poměru zaměstnance a žalobce svěřil mu vedení advokátní kanceláře. Dále vysvitá z přednesu stran a skutkové povahy rozsudku, že Václav K. zavázal se dle prohlášení ze dne 21. ledna 1917 k zaplacení odměny 450 K, pokud se týče po učiněné slevě zažalovaných 225 K v době, kdy již byl svéprávným a zbavení svéprávnosti pro marnotratnost bylo nad ním zrušeno. Mimo to plyne z přednesu stran a skutkové povahy rozsudku, že Václav K. odměnu tu dal žalovanému ve své věci zrušení opatrovnictví pro marnotratnost, že žalovaný byl tehdy ještě u žalobce ve službách jako solicítátor a že žalovaný přijal odměnu tu bez souhlasu žalobce. § 13 zák. o obchodních pomocnících příkazuje, že zaměstnanec nesmí od toho, s kým obchod prostředkoval, vzítí bez zaměstnavatelova svolení provisi nebo jinou úplatu, a přiznává zaměstnavateli právo, kdyby se tak stalo, žádati na zaměstnanci vydání této provise, jakož i žádati náhradu, když vzešla mu tímto sprostředkováním škoda. Zákon tedy bezvýjimečně zakazuje brání odměny a nutno proto v duchu zákona vykládati jeho předpisy tak, by zaměstnavateli dostalo se ochrany proti zaměstnancům, by títo nemohli na svou pěst za zády zaměstnavatelů jednatí a by zabráněno bylo zaměstnancům přijímání provise a jakékoli odměny. Prvý soud posoudil tudíž věc po stránce právní nesprávně, když za to má, že odměna, poskytnuta žalovanému, nebyla takovou, jakou má na zřeteli § 13 cit. zák., neboť zákon nečiní rozdílu mezi odměnou dobrovolnou a nedobrovolnou a nestanoví žádných výjimek.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

D ů v o d y:

Názoru odvolacího soudu, že jde o nárok ve smyslu § 13 zák. o obchodních pomocnících, jest přisvědčiti. Z důvodů rozsudku v odpor vzatého vysvitá, že odvolací soud pokládá uplatňovaný nárok za nárok samostatný, jenž s propuštěním žalovaného nikterak nesouvisí, a že nepokládá jej tedy za nárok ve smyslu § 28 cit. zák., jenž má na mysli náhradní nároky pro předčasné vystoupení nebo propuštění. Vždyť není sporno, že žalobce se dověděl o vyplacení odměny žalovanému teprve po zrušení smlouvy. Vyslovil-li odvolací soud, že se jedná toliko o nárok dle § 13, usoudil zároveň, že není přípustno, dovolávati se lhůty § 28 cit. zák. Není tedy správné tvrzení, že nebylo rozhodnuto o námitce, v tomto

směru vznesené. Předpis § 13 zák. o obchodních pomocnících, o nějž odvolací soud své rozhodnutí opřel, jest imperativní, nezná ani výhrad ani výjimek, jest prostým důsledkem obsahu služební smlouvy. Služební poměr nesmí býti zdrojem zvláštních příjmů pro zaměstnance. Svědomité plnění služebních závazků náleží k jeho povinnostem. Práce mimo úřední hodiny může býti podnětem k úpravě poměru vůči zaměstnavateli, nemůže však odůvodniti samovolné výhrady hmotných prospěchů na úkor zaměstnavatele. Již v době trvání služebního poměru dal si žalovaný slíbiti odměnu za svou činnost ve věci, jejíž vedení mu bylo uloženo, a později odměnu také skutečně přijal bez zaměstnavatelova svolení. Jednání to jest zřejmě protizákonné a odůvodňuje uplatněný nárok na vydání toho, co bylo neprávem přijato. Jest tedy právní posouzení sporného případu odvolacím soudem správné.

Čís. 243.

Na kupní cenu, již exekut byl stržil prodejem zboží na základě smlouvy vetešnické (§ 1086 obč. zák.) nebo prostého zmocnění (§ 1002 obč. zák.), má zmocnitel pouze nárok obligační a nemůže se domáhati vyloučení její z exekuce, pokud se týče nastupovati proti vymáhajícímu věřiteli na vydání její z důvodu obohacení.

(Rozh. ze dne 22. července 1919, Rv I 340/19.)

Anna V. dala Ottilii W. různé součástky prádla do prodeje, tato je prodala a stržených 550 K, když Anna V. si pro ně v sobotu nepřišla, uschovala do šátku, používši před tím 4 K pro sebe. Při mobilární exekuci, provedené as po 14 dnech u Ottilie W. vymáhajícím věřitelem Karlem K. byly zabaveny peníze, stržené za prodané prádlo, a výkonný orgán, je muž Ottilie W. sdělila, že jsou to peníze Anny V., odevzdal je zástupci vymáhajícího věřitele proti potvrzení. Anna V. domáhala se pak žalobou na vymáhajícím věřiteli vydání řečeného peníze. Prvý soud (okresní soud v Ústí n. L.) žalobě vyhověl v podstatě proto, že poměr mezi Annou V. a Ottylií W. byl smlouvou vetešnickou (§ 1086 obč. zák.), žalobkyně byla vlastníci peněz, stržených za prodané věci, a jest tudíž nárok její oprávněn. **O d v o l a c í s o u d** žalobu zamítl. **D ů v o d y:** Správným jest názor prvního soudu, že jde o smlouvu vetešnickou (§ 1086 obč. zák.), leč nesprávným jest závěr, že žalobkyně stala se vlastníci peněz, stržených za prodané věci. Do uplynutí určené doby zůstává vlastníkem věci předatel (§ 1087 obč. zák.), leč nemůže po tuto dobu ani věc zpět požadovati ani žádati smlouvenou cenu. Po uplynutí určené doby jest předatel pouze oprávněn žádati určenou kupní cenu, naproti čemuž stává se příjemcem vlastníkem věci, neprodal-li ji dosud (Stubenrauch, Krainz a Krasnopolski k § 1086—1088 obč. zák.). Z toho, že tento právní ústav jest zařazen do II. dílu obč. zák. o smlouvách, vyplývá, že vzájemná práva a povinnosti smluvníků jsou povahy obligační, pročež příjemce věci jest povinen odvésti ve smlouvené době určitý peněz, nikoliv však ony druhy peněz, jež obdržel při prodeji věcí od kupitele, leč že by byli, což zde ne-

přichází v úvahu, smluvníci uzavřeli o tom zvláštní úmluvu. Na tom nemění se ničeho tím, že Ottilie W. uschovala peníze, jež za zboží obdržela, pro žalobkyni, oddělivši je od ostatních peněz, neboť tím neplnila žádné zvláštní povinnosti, kterou by jí ukládal jiný právní titul, nýbrž jednala pouze ve vlastním zájmu z opatrnosti, by splnila přesně smlouvu. To, že Ottilie W. peníze přijala a měla je ve své detenci, nevyvolalo žádných právních účinků mezi žalobkyní a věřitelem Ottilie W-ové, nynějším žalovaným. Pro tohoto byl peněz, o něž jde, majetkem Ottilie W-ové a moh! tudíž naň bez omezení sáhnouti při výkonu exekuce a jest proto považováti odněti peněz Ottilii W-ové a okamžitě vydání jich vymáhajícímu věřiteli za placení Ottilie W-ové ve smyslu § 261 ex. ř., pročez nebylo si právem povšimnuto jejího odporu proti zabavení a odebrání peněz. Třeba se jen ještě zabýváti otázkou, zda splněny jsou podmínky conditionis indebiti ve smyslu § 1431 obč. zák. Podmínky tohoto zákonného ustanovení, by totiž někdo plnil z omylu, třebas právního, něco, k čemu nebyl zavázán, zde není. Rozsudek spatřuje právní omyl v tom, že zabavené peníze byly vlastnictvím žalobkyně. Leč názor tento jest neudržitelným již vzhledem k tomu, co bylo uvedeno. Než nelze ani tvrditi, že žalobkyně byla v omylu, plnit při zabavení žalovanému, ač k tomu nebyla zavázána. Žalobkyně neměla v době zabavení proti Ottilii W-ové žádného práva, jež by se týkalo zabavených peněz jako takových, měla proti ní pouze obligační nárok na zaplacení, neměla vlivu na ony peníze a nelze proto tvrditi, že by postupem dle § 261 ex. ř. bylo nastalo nějaké opatření ohledně jejich peněz, obzvláště, že by byl býval zaplacen neexistující dluh. Žalobkyně má tudíž posud právo, žádati zaplacení onoho peníze, než pouze na Ottilii W-ové, jež nesplnila dosud své smluvní povinnosti, nikoliv však na žalovaném, nemajíc k tomu, jak doloženo, žádného právního důvodu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

Pokud jde o posouzení věci z práva sdílí soud dovolací vzhledem k zjištěnému stavu věci úplně názor soudu odvolacího. Dovolání vychází ze stanoviska, že nejedná se o rozkaz k prodeji ve smyslu § 1086 obč. zák., nýbrž o pouhé splnomocnění podle § 1002 obč. zák. Avšak, i když se považuje právní poměr mezi žalobkyní a Ottilii W-ovou za splnomocnění po rozumu §§ 1002 a násl. obč. zák., byla by Ottilie W-ová dle § 1009 obč. zák. toliko povinna, vydati žalobkyni veškerý užitek vzešlý jí z provedeného prodeje, žalobkyně by měla na 550 K, jež utrhla Ottilie W-ová za věci, jí žalobkyní odevzdané, pouze nárok obligační. Právní postice žalobkyně zůstává táž, ať posuzuje se právní poměr mezi ní a Ottilii W-ovou s hlediska § 1002 obč. zák. nebo § 1086 obč. zák.; každým způsobem přísluší žalobkyni k tržové ceně, Ottilii W-ovou docílené, nárok obligační, kdežto za vlastníci tržové ceny dlužno pokládati Ottilii W-ovou. Žalobní žádání jest tak i onak neodůvodněno. Nezáleží na tom, že, když žalobkyně pro peněz, pro ni uchystaný ve smluvené lhůtě si nedošla, Ottilie W-ová dotyčnou částku, ze které ostatně 4 K pro sebe upotřebila, měla zvláště uschovanou, neboť peněz ten, dokud žalobkyni odevzdán nebyl, byl vlastnictvím Ottilie W-ové, vůči které příslušel ovšem žalobkyni ob-

ligační nárok na odvedení 550 K jako výtěžku z prodeje věci, jí k tomu účelu Ottilii W-ové odevzdaných. Z toho pak přirozeně plyne, že nemůže býti řeči ani o bezdůvodném obohacení na straně žalovaného, který, prováděje exekuci proti Ottilii W-ové, ze jmění jejího částečného ukrojení svého nároku se domohl, třeba že tím byla zhoršena postice žalující, jež místo hotovosti, pro ni již připravené, nárok svůj nyní znovu uplatňovati bude nucena.

Čís. 244.

Vystavění zdi, jimiž se prostor, dosud před domem ležící, k domu přibírá a společnou střechou příkryvá, není pouhým zahrazením prostoru, nýbrž zastavěním.

Nabyli-li stavebníci, již byli při započeti stavby bezelstní, za stavby vědomostí o skutečných poměrech vlastnických nebo vznikly-li v nich po této stránce pochybnosti, přestali býti bezelstními a nemohou dle § 418 posl. věta obč. zák. nabytí vlastnictví k pozemku zastavěním, ať vlastník pozemku o tom věděl nebo nevěděl.

(Rozh. ze dne 22. července 1919, Rv I 347/19.)

Žalovaná skládala podél sklepa žalobců hnůj, kterýž tito, chtějice podniknouti přístavbu, odstranili na jiné místo. K žalobě pro rušenou držbu byli žalobci uznáni povinnými, uvésti vše do předešlého stavu. Žalobci podali nyní na žalovanou žalobu, v níž domáhají se uznání, že jest část jejich pozemku, o niž jde, prosta břemene skládání hnoje a že jest žalovaná povinna to uznati. První soud (okresní soud v Horažďovicích) žalobě vyhověl v podstatě proto, že žalovaná vydržení neprokázala, že žalobcům přísluší k sporné části pozemku vlastnictví naturální, jehož nabyli inaedifikací dle § 418 obč. zák. Stavbu, již žalobci provedli, dlužno pokládati za budovu ve smyslu § 418 obč. zák., ježto záleží z úplně vystavěné zdi, jež tvoří novou zeď, jest opatřena novým, těžkým krytem a ježto práce, jež podniknouti zbývá, jsou jen podružného rázu. Dovolací soud žalobu zamítl mimo jiné z těchto důvodů: Žaloba, o kterou se tuto jedná, jest žalobou zápůřčí (actio negatoria) ve smyslu § 523 obč. zák. Žaloba zápůřčí jest žalobou vlastnickou a čelí k obhájení vlastnictví proti těm, kdo ho ruší jiným způsobem než zadržováním věci. Takové rušení záležitosti bude pravidelně ve vykonávání obsahu některé affirmativní nebo negativní služebnosti, nebo v bezprávném rozšiřování některé služebnosti. Ježto žaloba zápůřčí jest žalobou vlastnickou a tudíž jejím základem, jest na straně žalobce vlastnictví a na straně žalovaného rušení téhož, náleží na žalobce, by dokázal své vlastnictví a rušební čin žalovaného. Dalšího důkazu se nevyhledává. Zejména není potřebí, by žalobce mimo to dokázal, že žalovanému nepřisluší právo, jeho vlastnictví obmezující, ježto vlastnictví jest již dle svého pojmu neobmezené a všech břemen prosté. Kdo tedy tvrdí, že má právo, cizí vlastnictví obmezující, musí dokázati, že mu právo to přísluší. By právo vlastnické, žalobci patřící, bylo v pozemkové knize zapsáno, vyhledává se dle § 431 obč. zák. pouze při odvozeném,

nikoliv však též při původním nabytí práva vlastnického, ježto při odvozeném nabytí obligační nárok (titul) skutečnému nabytí předchází, kdežto při původním nabytí objektivní právo (zákon) účinek nabytí práva vlastnického spojuje již s pouhou existencí jisté skutečnosti. V tomto případě však žalobci neprokázali kardinální podmínky žaloby vlastnické, totiž vlastnictví ku sporné ploše. Žalobci tvrdili, že sporná plocha jest proto jejich vlastnictvím, ježto dle knihovnické mapy katastrální plocha ta jest součástí jejich stavební parcely a později, když za sporu na základě snímku s mapy katastrální se objevilo, že zmíněné zakreslení na mapě katastrální jako součást stavební parcely č. k. 28 spočívá na omylu, změnili se svolením soudu přes odpor žalované žalobu v ten smysl, že dovozují své vlastnické právo k sporné ploše inaedifikací ve smyslu § 418 obč. zák. Občanský zákoník v § 417 až 419 dosti kasuisticky uvádí rozličné případy staveb; ve všech případech je římská zásada: »Inaedificato cedit solo« důsledně provedena. Vlastník pozemku stane se tudíž vlastníkem stavení, na něm zřízeného, nechť staví on sám nebo někdo jiný, se stavivem vlastním nebo cizím a to ipso jure bez knihovnického vkladu. Z pravidla toho je jediná, z pruského Landrechtu převzatá výjimka dle posledního odstavce § 418 obč. zák. v ten smysl, že, věděl-li vlastník půdy, že se na jeho pozemku staví a stavbu bezelstnému stavebníku ihned nezakázal, může pouze žádati, by se mu za zastavenou plochu dala cena obecná a stavitel bezelstný stane se vlastníkem pozemku a stavby. Ve všech ostatních případech, zejména věděl-li vlastník, že se na jeho pozemku staví, ale stavebník byl obmyslný, platí uvedené pravidlo, že se vlastník půdy stane vlastníkem stavení, na něm zřízeného. Na uvedenou výjimku § 418 v posl. větě obč. zák., že totiž nabyto vlastnictví inaedifikací, se žalobci odvolávají. To však v tomto případě nenastalo. Stavením ve smyslu § 418 obč. zák. nelze totiž po názoru soudu odvolacího, jak z účelu tohoto ustanovení, jímž jest asi vzhledem k nepoměru mezi cenou zastavené půdy a mezi nákladem stavebním to, chrániti bezelstného stavebníka před nejzazším důsledkem práva vlastnického, totiž před zbouráním, nazvati každé spojení stavebního materiálu s půdou, a tedy ani zeď, kterou žalobci za svým dosud nezbouraným stavením zřídili a krytinou opatřili a která zabírá spornou plochu, je vlastně pouhou hradební zdí, ježto ji lze bez porušení podstaty dosud stojícího stavení odstraniti. Žalobci tímto ohražením mohli dle § 312 obč. zák. nabytí pouze držby ohražené plochy a nikoliv jejího vlastnictví. Než i kdyby to, co žalobci na sporné ploše vystavěli, mohlo se považovati za stavení ve smyslu zákona, nemohli by žalobci dle § 418 obč. zák. nabytí vlastnictví sporné plochy, ježto obec, jako správkyň veřejného statku v čase povolené a žalobci prováděné stavby domnívala se, že sporná plocha jest součástí stavební parcely č. k. 28, žalobcům patřící, a tedy nevěděla, jak zákon k nabytí půdy inaedifikací dle § 418 posl. věta obč. zák. kategoricky žádá, že se na jejím pozemku staví. Nad to nelze považovati žalobce za bezelstné stavebníky ve smyslu § 418 obč. zák., ježto věděli tito nejpozději v čase podaného rekursu ze dne 19. července 1918, že sporná plocha není součástí jejich stavební parcely č. k. 28, nýbrž veřejným statkem, a po-

něvadž v čase tom přístavba jejich stavení, jak prvý soudce zjistil, dosud hotova nebyla a bona fides musí tu býti po celý čas stavby až do dokončení téže, má-li se nabytí vlastnictví zastavené plochy, dlužno žalobce nejpozději od 19. července 1918 dle § 326 obč. zák. považovati za obmyslné stavebníky. Dle toho, co výše dovozeno, nejsou žalobci ani knihovnickými vlastníky sporné plochy, jak již prvý soudce bez jejich odporu zjistil, ani nenabyli vlastnictví k ploše té inaedifikací. Proto nejsou žalobci k přítomné žalobě vůbec aktivně legitimováni.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobců mimo jiné z těchto

důvodů:

Pokud jde o právní posouzení věci soudem odvolacím, jest v podstatě správným. Schváliti nelze názor, že vystavění zdí, jimiž prostor před dosavadním domem se k domu přibírá a společnou střechou přikrývá, není zastavěním, nýbrž pouhým zahrazením prostoru toho. Prostora, zdmi úplně uzavřená a střechou zakrytá, jest dle obecných pojmů stavením a není rozhodno, zdali nové zdi a krytina mohou bez porušení podstaty ostatního stavení býti odstraněny. Za to ale sluší přisvědčiti vývodům soudu odvolacího v tom, že žalobci neprokázali nabytí vlastnictví onoho prostoru zastavěním. I když předpokládali, že prostor sporný jest částí jejich stavební parcely, k níž dle mapy knihy pozemkové náležel, takže aspoň na počátku stavby byli bezelstnými, nelze přiznati, že zástupcové obce jako správcové statku veřejného trpěli stavbu žalobců, vědouce, že staví na části statku veřejného. Jen když vlastník pozemku ví, že někdo jiný bezelstně na pozemku jeho staví, a nezakáže stavbu, nabude stavebník vlastnictví pozemku. Nestačí vědomost o provádění stavby vůbec, nýbrž musí si vlastník pozemku býti vědom, že na jeho pozemku se staví, poněvadž by jinak neměl příčiny k zakazování stavby. Důvěra ve správnost mapy knihy pozemkové musí platiti stejně pro obě strany. Ospravedlňuje jednak bezelstnost stavebníků, jednak nevědomost vlastníka pozemku o tom, že se staví na jeho pozemku a opomenutí zákazu. Rovněž tak působí stejně pro obě strany dodatečné přesvědčení o pravém poměru vlastnickém k prostoru spornému. Jakmile žalující se dověděli, že mapa knihy pozemkové jest nesprávná, neb aspoň vznikly pochybnosti o správnosti, přestali býti bezelstnými a nemohli dle § 418 obč. zák. nabytí vlastnictví zastavěním, ať vlastník pozemku o tom věděl nebo nevěděl. Správně tedy dovodil soud odvolací, že se žalobcům nezdařil důkaz vlastnictví k spornému pozemku a tím odpadá nárok, žalobou uplatňovaný.

Čís. 245.

Ochrana nájemníků. Pekařská dílna jest obchodní místností ve smyslu § 1 nařízení ze dne 17. prosince 1918 čís. 83 sb. z. a n.

Na majiteli domu nelze požadovati, by se živil v cizím závodě jako dělník, když může nalézt obživu ve svém vlastním podniku jako samostatný živnostník.

(Rozh. ze dne 22. července 1919, Rv II 202/19.)

Žalobce, pekař, dočasně však dělník v zásobárně, vypověděl žalovanému, rovněž pekaři, pekárnu ve svém domě. K námitkám došlo na spor, v němž uváděl žalobce jako hlavní důvod výpovědi značnou újmu, jež jest mu způsobena tím, že nemůže ve svém vlastním domě sám živnost pekařskou provozovati. První soud (okresní soud Brno-Okolí) prohlásil výpověď za bezúčinnou hlavně proto, že žalobce jakožto pekařský dělník vydělá si jen o něco méně než by vydělal jako samostatný pekař, tak že o značné ujmě nemůže býti řeči. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobcovu podstatně z těchto důvodů: Co se týče otázky, zda lze pekařskou dílnu považovati za obchodní místnost, jest odvolací soud toho názoru, že tomu tak jest. Pojem obchodní místnosti nelze vykládati jen v ten rozum, že jest to místnost, kde se ten který obchod skutečně provozuje, nýbrž dlužno za obchodní místnosti považovati i ty místnosti, jež slouží k provozování obchodu tím, že provozování jeho podporují a umožňují. Kupuje-li pekař mouku a peče-li z ní chléb, provozuje obchod a, by obchod ten mohl provozovati, třeba mu i dílny; dílna jest buď součástíkou jeho obchodní místnosti nebo jest obchodní místností samou. Žalobce od té doby, co se stal vlastníkem domu, neprovozoval pekařství, nýbrž jest dělníkem v zásobárně, má jiný pramen výdělků a nepotřebuje tudíž k své výživě provozovati pekařství. Tvrdí sice v odvolání, že poměr jeho může býti zrušen, netvrdí však, že byl zrušen a že se bude musiti od té neb oné doby ohlížeti po zaměstnání jiném. Tu by pak byla ovšem podmínka nutné potřeby splněna, neboť neměl by posavadního zaměstnání svého a jako vlastník nemusil by si hledati nového výdělků, když v domě svém by mohl provozovati svou živnost jako vyučený pekař.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalobcovu, zrušil rozsudek soudu odvolacího a uložil mu, by ve sporu pokračoval a znovu o něm rozhodl.

Důvody:

Dovolání vytýká především rozsudku soudu odvolacího, že věc byla nesprávně právně posouzena, protože bylo uznáno, že nařízení o ochraně nájemců ze dne 17. prosince 1918 čís. 83 sb. z. a n. se vztahuje též na místnosti, ze kterých byla dána výpověď. V tomto směru byla však věc posouzena soudem odvolacím správně, pekařská dílna, z níž dána výpověď, jest obchodní místností ve smyslu § 1 odst. prvního řečeného nařízení. Každý pekař jest zároveň obchodníkem ve smyslu čl. 271 čís. 1 obč. zák., kupuje-li mouku, by ji zpracoval a zpracovanou dále prodával. Pekařská dílna jest určena k provozování pekařské živnosti, podporuje a umožňuje provozovati obchod a jest proto obchodní místností ve smyslu § 1 čís. nař. Na tom nemění ničeho ani ta okolnost, že za dnešní doby žalovaný peče chléb též za mzdu následkem zákazu soukromého obchodu moukou, tudíž že činnost obchodní jest v klidu, neboť rozhoduje účel, za kterým místnost byla pronajata, a tímto účelem bylo, by byl provozován obchod. Pokud však dovolání vytýká rozsudku soudu odvolacího, že nesprávně byla věc právně posouzena potud, pokud dovozuje, že žalobce nepotřebuje pekárny nutně pro sebe, protože jest dělníkem ve vojenské zásobárně, takže má jiný pramen výdělků a nepotřebuje k své výživě

provozovati pekařství vlastní, nelze dovolání upříti oprávnění, neboť dům, v kterém pekařská živnost se nalézá, patří žalobci a může v tomto domě vypovídající provozovati pekařství, jemuž jest vyučen. Ochrana nájemníků nesahá tak daleko, by činila bezúčinným právo výpovědi podle § 7 čís. 5 nař. o ochraně nájemníků pouze proto, že si pronajímatel může naléztí potřebné místnosti pro svou živnost i v cizím domě. Nemůže se od něho požadovati, by se živil v cizím závodě jako dělník, když může naléztí obživu ve svém vlastním podniku jako samostatný živnostník. Koupil-li žalobce dům se spornou pekárnou jenom proto, by v něm provozoval pekařství, a zamýšlí-li nyní skutečně tam provozovati pekařství, potřebuje nájemního předmětu nutně pro sebe. Potřeboval-li však pronajímatel nájemního předmětu nutně pro sebe, bylo soudu odvolacímu řešiti další otázku, zdali by pronajímatele nájemního předmětu stihla značná újma, kdyby se do dílny nemohl nastěhovati. Soud odvolací otázky té nerozřešil. Nezjistil okolnosti, na základě kterých možno o této otázce rozhodnouti, ačkoliv zjištění těchto okolností v první stolici bylo z důvodu nesprávného ocenění důkazu odporováno. Vzhledem k tomu trpí jednání a rozhodnutí soudu odvolacího takovými nedostatkami, které zevrubnému rozebírání a důkladnému posuzování překáží, a bylo proto dle § 510 c. ř. s. rozsudek soudu odvolacího zrušiti a věc tomuto soudu vrátiti.

Čís. 246.

Příslušnost pro žaloby na železniční erár řídí se sídlem finanční prokuratury, v jejímž obvodu jest sídlo příslušného říditelství drah. Sídlo provozního inspektorátu jest nezávažno.

Ve vzájemném poměru nástupních států neplatí Bernská dohoda o mezinárodní železniční dopravě ze dne 14. října 1890 čís. 186 ř. z. na rok 1892.

(Rozh. ze dne 29. července 1919, R I 299/19.)

Firma A. domáhala se u obchodního soudu v Praze náhrady škody, kterou utrpěla tím, že se za dopravy po dráze ztratilo zboží, zaslané jí firmou B. ve Vídni dne 18. dubna 1918. Obě strany udávají souhlasně, že tato zásilka byla podána k dopravě na nádraží severozápadní dráhy ve Vídni, že zásilka ta se ztratila za dopravy na této dráze, že se ale neví kde, dále že říditelství této dráhy bylo ve Vídni, kdežto v Praze byl provozní inspektorát. Žalovaný erár vznesl námitku místní nepřislušnosti, ježto v obvodu finanční prokuratury v Praze není věc, na kterou se pře vztahuje a také v jejím obvodu nenastala událost, ze které uplatňovaný nárok povstal, tak že příslušnost řídí se úředním sídlem správního, pokud se týče dozorčího úřadu, který příslušnému úřadu, t. j. bývalému ministerstvu železnic jest bezprostředně podřízen, t. j. sídlem příslušného bývalého říditelství severozápadní dráhy ve Vídni (§ 4 nař. veškerého min. ze dne 9. března 1898 čís. 41 ř. z.). První soud námitku nepřislušnosti zamítl z těchto důvodů: Jest nesporno, že v Praze byl provozní inspektorát. Tento úřad vykonával správní a dozorčí moc v obvodu Pražském a třeba že se vyžadovalo schválení říditelství ve Vídni, které bylo podřízeno ministerstvu ve Vídni, nutno za to míti, že již tím příslušnost

tohoto soudu jest odůvodněna. Dále svědčí místní příslušnosti zdejšího obchodního soudu také účelnost, jeví se v novelisaci předpisů o příslušnosti, zejména v §§ 86 a 87 j. n., z níž plyne, že zákonodárství snaží se zjednodušit předpisy o příslušnosti pro stranu, práva se domáhající. Rekursní soud vyhověl stížnosti finanční prokuratury, změnil usnesení prvního soudu a odmítl žalobu pro místní nepříslušnost dovolaného soudu. Důvody: Nově zřízený stát československý převzal všechny zákony a nařízení, jež platily v bývalém státě rakouském, pokud výslovně nebyly změněny resp. pokud dle stavu věci převzetí jejich nebylo fakticky nebo výslovně vyloučeno. Zůstala tedy v platnosti i ustanovení min. nařízení ze dne 11. listopadu 1909 čís. 172 ř. z. (železniční dopravní řád) a min. nařízení ze dne 9. března 1898 čís. 41 ř. z. (instrukce pro finanční prokuratury) jak to ostatně bylo nejnověji výslovně prohlášeno vládním nařízením ze dne 4. června 1919 čís. 313 sb. z. a n. Než předpisy železničního dopravního řádu mohly jen potud zachovány býti v platnosti, pokud se jimi upravují poměry v Československé republice. Pokud železničním dopravním řádem upraveny byly i poměry v zemích, ležících mimo obvod republiky, nemohlo ničeho stanoveno býti o jeho zachování nebo změně, poněvadž se to vymyká okruhu zdejší pravomoci. Podle toho nelze použití shora citovaných min. nařízení při rozhodování otázky, zda příslušným jest v tomto procesu obchodní soud v Praze či ve Vídni. Čechy a Dolní Rakousy jsou si nyní navzájem cizinou, a tu nutno přihlížeti k tomu, jak otázku příslušnosti, o níž jde, luští bernská mezinárodní dohoda. Tato mezinárodní dohoda ze dne 14. října 1890, publikovaná pod čís. 186 ř. z. na rok 1892, stanoví předpisy dopravní v mezinárodním styku mezi státy, tam jmenovanými, mezi nimiž uvedeno jest i Rakousko-Uhersko. Tato mezinárodní dohoda platila a platí tady až dosud, nejsou odvolána, také pro jednotlivé země bývalé říše rakousko-uherské, resp. pro státy, z říše té se utvořivší. Státy ty ovšem také ve styku mezi sebou staly se cizinou, a dlužno tedy pravidel, v mezinárodní dohodě uvedených, použít tak, jak upravují styk jednoho cizího státu s druhým. A tu čl. 27 mezinárodní dohody ustanovuje, že dráha, která zboží k dopravě převzala, ručí za provedení dopravy, a že žalobu ze smlouvy dopravní lze podat na dráhu, která zboží k dopravě převzala, nebo již zboží dle nákladního listu bylo odevzdáno, nebo na jejíž průvozní trati škoda vznikla. V případě o němž jde, jest pouze zjištěno, že zboží odevzdáno bylo k dopravě ve Vídni na severozápadním nádraží jako rychlozboží, že do místa svého určení, totiž do Prahy, nedošlo. Co se se zbožím stalo, a kde se ztratilo, známo není. Vzhledem k tomu není k rozhodování ve věci této příslušným obchodní soud v Praze, nýbrž soud Vídeňský (čl. 27 mezinárodní dohody) a bylo proto nutno žalobu pro místní nepříslušnost odmítnouti. To vyplývá také z §§ 2, 4 a 5 cit. vládního nařízení ze dne 4. června 1919 čís. 313 sb. z. a n., neboť nařízením tím odmítnuto jakékoliv právní nástupnictví po bývalém rakousko-uherském státu a tu v případě, jenž tuto má býti rozhodnut, nejenom, že nejde o zájem státu, nýbrž bylo by to přímo proti zájmu státu, by přejímal ručení za zboží, o němž se ani netvrdí, že bylo vůbec vypraveno přes hranice rakouského státu a překročilo hranice československého státu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalobcovu.

Důvody:

Zákonem ze dne 28. října 1918 č. 11 sb. z. a n. byly veškeré zákony a nařízení rakousko-uherského mocnářství prozatím i ve státě československém ponechány v platnosti. Platí dosud nařízení ze dne 9. března 1898 čís. 41 ř. z., jímž zastupování státního jmění tehdejšího mocnářství uloženo jest finančním prokuraturám a zejména § 4, který určuje, která finanční prokuratura povolána jest k zastupování ve sporech pasivních, kde jest odůvodněna příslušnost soudu dle § 74 j. n. Soud první stolice uvádí, že správním a dozorčím úřadem, podřízeným příslušnému ústřednímu úřadu, byl pro severozápadní dráhu provozní inspektorát v Praze. Jak ale dále uvádí, vyžadovala opatření tohoto inspektorátu schválení říditelstva severozápadní dráhy ve Vídni. Bylo tedy pouze toto říditelstvo bezprostředně ústřednímu úřadu (ministerstvu železnic) podřízeným úřadem správním a poněvadž sídlo jeho není v území státu československého, není odůvodněna příslušnost obchodního soudu v Praze. Dovolací rekurs poukazuje k tomu, že událostí, z níž nárok žalobkyně vzešel, není podání zboží na nádraží ve Vídni, nýbrž neodevzdání zboží v Praze. Základem žaloby však není událost, k níž zákon poji vznik nároku, nýbrž závazek ze smlouvy dopravní a proto není možno příslušnost Pražského obchodního soudu vyvozovati z toho, že zboží v místě plnění nebylo dodáno. Předpisů mezinárodní úmluvy ze dne 14. října 1890 čís. 186 ř. z. z roku 1892 nelze užítí, poněvadž v době uzavření smlouvy dopravní bylo jednotné mocnářství rakousko-uherské, jehož rozpadnutím jednotlivé státy nové sice navzájem se staly cizinou, neuzavřely ale dosud dohodnutí, že uvedená úmluva též pro ně platnosti mítí má, takže na dopravu zboží z oblasti jednoho z těchto nových států do oblasti státu druhého nelze ani obdobou užítí uvedených předpisů smluvních. Jakkoliv v této příčině vývodům dovolacího rekursu přisvědčiti sluší, není, jak svrchu uvedeno, příslušnost obchodního soudu v Praze odůvodněna a proto dovolacímu rekursu nebylo vyhověno.

Čís. 247.

V právních záležitostech, odkázaných zákonem ze dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n. na zemský soud v Praze, přípustným jest též soudní zajištění důkazů.

(Rožl. ze dne 29. července 1919, R I 303/19.)

Živnostník, poškozený květnovým drancováním lidu, navrhl zajištění důkazu místním ohledáním a výsledkem znalce proti státu československému, na němž se hodlá domáhati náhrady škody, způsobené mu drancováním. Zástupce finanční prokuratury navrhl při roku dle § 384 c. ř. s., by provedení důkazů se nekonalo, poněvadž tu jde o poměr veřejnoprávní a jest tedy pořad soukromého práva vyloučen. První soud (okresní soud na Král. Vinohradech) vyhověl tomuto návrhu, poněvadž všeobecný zákon o ručení státu za zavinění státních orgánů (úředníků), sříbený čl. 12 zákona ze dne 21. prosince 1867 čís. 145 ř. z. nebyl dosud vydán a dle platných zákonů jedná se v tomto případě o poměr a nárok

práva veřejného, jehož uplatňování jest z pořadu práva vyloučeno. Rekursní soud stížnosti vyhověl, zrušil usnesení, vzaté v odpor, a uložil okresnímu soudu, by po právní moci usnesení pokračoval po zákonu dále v zahájeném řízení. Důvody: Správným jest názor, projevový v usnesení prvního soudu, že tu jde o nárok, spočívající na právu veřejném, neboť při posuzování právní povahy nároku není směrodatným jeho obsah a důvod (na příklad splnění smlouvy, náhrada škody a t. d.), poněvadž tyto mohou se vyskytovat právě tak v právu veřejném jako v právu soukromém, nýbrž rozhodnou jest okolnost, z jakého právního poměru dotýčný nárok se odvozuje, zda totiž ze vztahu určité osoby ke státu jako subjektu práv soukromých (srv. § 290 obč. zák.) či jako k nositeli veřejné moci a svrchovanosti státní. V onom případě jde o poměr soukromoprávní, v tomto o veřejnoprávní. Z obsahu podaného návrhu vychází nepochybně na jevo, že nárok na náhradu škody jest veřejnoprávního rázu. Důsledek, jež odvodit první soud ze svého zásadně správného hlediska, jest však právně mylným, ježto přehlédl úplně zákon ze dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n., jímž v § 1 bylo ustanoveno, že nároky proti celému státu nebo jednotlivým jeho zemím, pokud nepřísluší o nich rozhodovati podle § 2 čís. 6 zákona ze dne 2. listopadu 1918 čís. 3 sb. z. a n. nejvyššímu správnímu soudu, lze uplatňovati žalobami u řádných soudů a že v první stolici jest příslušným zemský soud v Praze. Tím prolomena byla zásada, vyslovená v § 1 i. n., že řádné soudy povolány jsou výhradně jen ku rozhodování v občanských záležitostech právních, potud, že nyní připuštěn jest pořad práva i pro nároky, kotvící v právu veřejném, pokud směřují proti celému státu nebo jednotlivým jeho zemím, čehož dříve nebylo. Zřízením samostatného státu československého nastala totiž potřeba, zříditi soudní forum na místě bývalého rakouského soudu říšského, zavedeného zákonem ze dne 18. dubna 1869 čís. 44 ř. z., jenž byl dotud příslušným k rozhodování o takovýchto nárocích. Soud říšský ve státě našem zřízen nebyl a kompetence jeho nahrazena příslušností soudů řádných ve smyslu citovaného zákona. Že tomu je skutečně tak, a že zákon tento se vůbec nedotýká příslušnosti soudní ve věcech občanských, vyplývá z úvahy, že jurisdikční norma obsahuje v § 74, zachovaném v platnosti zákonem ze dne 28. října 1918 čís. 11 sb. z. a n. postačitelny předpis, upravující soudní příslušnost k rozhodování o žalobních nárocích povahy soukromoprávní proti státu. Stejný názor hájí i nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 13. května 1919 č. j. R I 182/19-1. Ježto pak podle toho, co právě uvedeno, není žádné formální závady, by navrhovatel žalobu proti československému státu o náhradu tvrzené, jemu způsobené škody u zemského soudu v Praze podal, a poněvadž není předem nijak vyloučeno, že ve sporu tom po případě dojde k provádění důkazů o její výši, takže výsledků důkazů, provedených v řízení zajišťovacím, jež jest jen anticipovanou částí průvodního řízení (§ 388 odst. 1 a 2 c. ř. s.), bude lze použiti, nelze souhlasiti s prvním soudem v tom, že by spor nebyl vůbec možným a že by proto důkaz zajišťovací nebyl přípustným. Zákon ze dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n. neobsahuje vůbec žádných předpisů o tom, v jakých formách mají soudy o dotýčných žalobách, proti státu podaných, jednati. Jest tedy samozřejmým úsudek, že má se tak díti podle všeobecných předpisů civiltního řádu soudního a platí proto i zde § 388 c. ř. s.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu finanční prokuratury, poněvadž odůvodnění usnesení v odpor vzatého nebylo vyvráceno dovolacím rekuresem.

Čís. 248.

K vedení pasivních sporů za nezletilce nemá poručník zapotřebí schválení poručenského soudu.

(Rozh. ze dne 29. července 1919, R I 304/19.)

Žalovaný, příjem žalobu, vznesl při prvním roku námitku, že jest nesvéprávným. Konaným šetřením zjištěno, že jest skutečně nesvéprávným a že jest zastupován mateřskou poručnicí. Žalobní odpověď podal sice ještě žalovaný sám, mateřská poručnice projevila však v pozdějším podání souhlas s vedením sporu. První soud (krajský soud v Mostě) prohlásil dosavadní řízení zmatečným z těchto důvodů: By mohlo řízení dle zákona býti zahájeno, dlužno žalobu doručiti dle § 106 c. ř. s. do vlastních rukou žalovaného, nebo, je-li nezletilým, do rukou jeho zákonného zástupce a musí pak jím býti před soudem zastupován. V tomto případě byla žaloba doručena nezletilému, procesně nezpůsobilému žalovanému, nikoliv jeho mateřské poručnici, žalovaný nebyl jí u prvního roku zastoupen a nepodala místo něho odpověď. Bylo proto zahájené řízení zrušiti jako zmatečné dle § 7 a § 477 odst. 5 c. ř. s. Rekursní soud vyhověl stížnosti a nařídil prvnímu soudu, by ve sporu pokračoval. Důvody: K nedostatku zákonného zastoupení jest sice hleděti z povinnosti úřední v každém období sporu, leč zhojení tohoto nedostatku jest možno z důvodů procesní ekonomie, dokud řízení nebylo prohlášeno zmatečným. První soud odvolal se, odůvodňuje své usnesení, na § 7 a § 477 čís. 5 c. ř. s. § 7 c. ř. s. jedná o odstranění nedostatku procesní způsobilosti dříve, než bylo řízení prohlášeno zmatečným, § 477 čís. 5 c. ř. s. prohlašuje pak zmatečným rozsudek, v odpor vzatý a, pokud jest důvodem zmatečnosti zasaženo, i předchozí řízení, jestliže strana, potřebující zákonného zástupce, nebyla jím zastoupena, pokud nebylo vedení sporu dodatečně řádně schváleno. Die § 477 odst. 1 c. ř. s. jest spatřovati dodatečné schválení vedení sporu zvláště v tom, jestliže zákonný zástupce, aniž by byl uplatňoval nedostatek zastoupení, účastnil se řízení odvolacího tím, že podal přípravný spis. Může tudíž býti nedostatek zákonného zastoupení zhojen ještě v řízení odvolacím tím, že zákonný zástupce vedení sporu schválí. V případě, o němž tu jde, předložil zástupce žalovaného plnou moc mateřské poručnice žalovaného zároveň se žalobní odpovědí, ovšem podal tento přípravný spis ještě jménem nezletilce. Podání mateřské poručnice ze dne 6. dubna 1919 obsahuje však výslovné schválení dosavadního vedení sporu, neboť v něm prohlašuje, že vstoupila do sporu, a navrhuje, by nedostatek řízení byl pokládán zhojeným. Návrh tento nevyžaduje schválení poručenského soudu dle § 233 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalobcovu.

Důvody:

Netřeba zabývat se otázkou, zda dodatečné schválení vedení rozepře se strany nezletilého žalovaného stalo se již tím, že s odpovědí na žalobu byla předložena plná moc mateřské poručnice žalovaného. Dosti na tom, že stalo se tak způsobem jasným a nepochybným v podání mateřské poručnice ze dne 6. dubna 1919. Schválněji tímto podáním posavadní vedení rozepře schválila mateřská poručnice zejména též udělení procesní plné moci posavadnímu právnímu zástupci jejího nezletilého syna, též byl následkem toho při prvním roku řádně zastoupen a odpověď na žalobu podána řádně ustanoveným procesním zmocněncem strany žalované. Ani v tom nelze přisvědčiti k vývodům dovolacího rekursu, že mateřská poručnice měla k dodatečnému schválení posavadního vedení rozepře zapotřebí schválení poručenského soudu. Dle § 233 obč. zák. jest ovšem poručníku třeba přivolení poručenského soudu ve všech záležitostech, jež, nepatřice k řádnému hospodaření, jsou značnější důležitosti, a uvádí pak příkladmo některé záležitosti takovéto povahy. K nim řádnou účast poručníka v pasivních sporech nezletilce čítati nelze. Jdeť při nich o právní nárok strany druhé, jehož uplatňování nezávisí přirozeně na tom, zda poručenský soud strany žalované jest, či není s tím srozuměn. Musíť zákonný zástupce nezletilého žalovaného žalobu i bez souhlasu poručenského soudu přijíati a proti ní se brániti, ježto by jinak žalobci vzešel procesuální nárok, plynoucí ze zmeškání strany žalované. Jen pokud by zákonný zástupce nezletilého žalovaného chtěl o žalobním nároku předsevzítí úkon, nezletilce vízíci, zejména žalobní nárok uznati, byl by vázán souhlasem poručenského soudu. Jinak má, arcit pod vlastní zodpovědností, v právní obraně nezletilého žalovaného ruku volnou.

Čís. 249.

Žaloba, již domáhá se ten, kdo mimoknihovně nabyl úplatným způsobem nemovitostí, bezúčinností napotomního darování téže nemovitostí a výmazu vlastnického práva, o darování to se opírajícího, není žalobou odpůřčí a předmětem poznámky dle § 20 odp. ř. Poznámka takovéto žaloby není přípustna ani dle § 61 knih. zák.

(Rozh. ze dne 29. července 1919, R I 311/19.)

Žalobci (kupující) uzavřeli s manželi D. (prodávajícími) kupní smlouvu o usedlosti, dříve však, nežli smlouva byla vtčlena, darovali prodávající manželé D. usedlost tu žalovaným, jimž byla pak připsána. Žalobci podali proto na žalované žalobu o bezúčinnost darování usedlosti a o výmaz vlastnického práva a žádali zároveň za knihovní poznámku této žaloby. Knihovní soud (zemský soud v Praze) poznámku povolil. Rekursní soud žádost o povolení poznámky zamítl. Důvody: Dle § 20 odpůřčího zákona ze dne 10. prosince 1914 čís. 337 ř. z. může ten, kdo jest oprávněn odporovati právním jednáním dlužníkovým, žádati u soudu procesního za knihovní poznámku své odpůřčí žaloby. Již v tomto stadiu, když totiž o poznámku se žádá v žalobě, musíť tudíž soud procesní

zkoumati, zda žaloba odpůřčí jest přípustna na podkladě skutečností, v žalobě samé tvrzených, a zda tedy žalobce jest oprávněn, odporovati právnímu jednání, o něž v žalobě jde. K odporu takovému legitimován jest dle § 8 nového zákona odpůřčího (který až na nepatrnou stylistickou změnu zní stejně jako § 32 zákona odpůřčího ze dne 16. března 1884 čís. 36 ř. z.) jen ten, komu přísluší vykonatelná pohledávka. O takovéto pohledávce v žalobě zmínka se neděje, nýbrž žaloba zbudována jest na tvrzení, že manželé D-ovi uzavřeli s žalobci kupní smlouvu o usedlosti č. p. 56 v H. a že přes to 14 dní na to darovali žalovaným tuto žalobcům prodanou usedlost. O nějaké pohledávce, žalobcům příslušející, se v žalobě vůbec nemluví, tím méně pak o vykonatelné peněžité pohledávce. A přece jen vykonatelná peněžítá pohledávka opravňuje k podání odpůřčí žaloby a návrhu, by žaloba byla knihovně poznamenána. To plyne nejen z doslovného znění § 8 nového zákona odpůřčího, nýbrž i z celého účelu a ducha, jímž provanut jest zákon odpůřčí. To zřejmo jest zejména také z ustanovení § 17, dle něhož odpůřce odporovatelův může se sprostiti uplatňovaného nároku odpůřčího, když uspokojí pohledávku, příslušející odporovateli proti dlužníkovi. Žalobci nejsou tedy dle § 20 odpůřčího zákona legitimováni k podání návrhu na knihovní poznámku žaloby, kterou nazývají žalobou odpůřčí, a bylo tudíž nutno stížnosti žalovaných do usnesení, jímž poznámka ta byla povolena, vyhověti, návrh na povolení knihovní poznámky zamítnouti a výmaz její naříditi.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalobců.

Důvody:

Rekursní soud správně uznal a vhodně odůvodnil, že dle § 20 odp. ř. žádané poznámky povolití nelze. Žalující strana, neodporujíc tomuto stanovisku, snaží se doložit, že v pravdě jedná se zde o poznámku spornosti dle § 61 knih. zák., jejíž podmínky jsou prý splněny. Jest však v nepravu. Neboť, i kdyby knihovní poznámka, žalující stranou navržená, chtěla se posuzovati dle § 61 knih. zák., nebylo by jí lze povolití, ježto není zde podmínek tohoto zákonného předpisu. O tuto poznámku žádati může, kdo vkladem jeví se býti zkrácen ve svém právu knihovním. Nemá tudíž předpis § 61 knih. zák. místa na prospěch strany žalující, jež dosud v knihách není zapsána a tudíž na svém knihovním právu zkrácena nebyla. Musíť naopak strana žalující nejprve domoci se uznání svého osobního nároku proti posavadním knihovním vlastníkům a jich právním nástupcům, by vůbec mohla býti do knih zapsána, takže její vítězství v této rozepři nemělo a nemohlo by míti v zápětí obnovení dosud nepozůstávajícího knihovního práva žalující strany, nýbrž umožnilo by jí pouze, by na základě tvrzené kupní smlouvy přímo po prodatelích byla teprve knihovně za vlastníka zapsána.

Čís. 250.

Tím, že peníze byly složeny na jméno a účet vymáhajícího věřitele u poštovní spořitelny, nepřestaly ještě býti pohledávkou dlužníkovou a

jest proto na ně přípustna exekuce týmž vymáhajícím věřitelem dle § 294 ex. ř.

(Rozh. ze dne 29. července 1919, R II 90/19.)

Prv ý s o u d (zemský soud v Brně) povolil exekuci zabavením a přikázáním peněz uložených u vídeňské poštovní spořitelny na jméno a účet vymáhající strany, jež však byly vlastnictvím dlužníkovým. R e k u r s n í s o u d exekuční návrh zamítl. D ů v o d y: Návrh strany vymáhající, by povoleno bylo zabavení a přikázání k vybrání peněz, jež, jsouce vlastnictvím dlužníkovým, uloženy jsou u poštovní spořitelny vídeňské na jméno a účet strany vymáhající, domáhá se vlastně zabavení a přikázání pohledávky, jež složením peněz vznikla proti poštovní spořitelně. Pohledávka tato přísluší však pouze majiteli účtu (konta) a, poněvadž peníze byly uloženy na účet vymáhajícího věřitele, pouze tomuto, pročez by navrhovaná exekuce byla právně nemožnou, jsouc vedena na vlastní pohledávku. Přísluší-li snad dlužníku nárok na vrácení peněz a měla-li se exekuce snad týkatí tohoto nároku, musel by návrh exekuční jinak znít, ve formě, již použito, jest však nepřipustným.

Nejvyšší soud obnovil povolující usnesení prvního soudu.

O d ů v o d n ě n í:

Stížnosti do usnesení soudu rekursního, zamítajícího návrh na povolení exekuce, nelze upříti oprávnění, neboť k vydobytí své pohledávky z rozsudků vede vymáhající věřitel oproti povinnému exekuci dle předpisů § 294 a §§ 303, 308 ex. ř. Ustanovení § 294 ex. ř. předpokládá, by dlužník měl peněžitou pohledávku, což vymáhající věřitel tvrdí, uváděje, že povinnému přísluší pohledávky 15.000 K a 19.000 K. Vymáhající věřitel nevede exekuci na nárok strany povinné, nýbrž na uvedenou pohledávku. Tím, že byly peníze na jméno a účet vymáhajícího věřitele u poštovní spořitelny ve Vídni jako jistota uloženy, nemusely se státi pohledávkami strany vymáhající, a nejde tedy o právně nemožné vedení exekuce na vlastní pohledávky, nýbrž o vedení exekuce na cizí pohledávku, která se nalézá v detenci osoby, odlišné od dlužníka. Strana vymáhající jest pouze detentorem a věřitel má přece právo, by vedl na jmění dlužníkově a jeho práva exekuci takovou, jaká ho cestou nejkratší vede k uspokojení. Vedení exekuce na základě uvedených předpisů zákona jest tudíž přípustno.

Čís. 251.

Ručení dle § 970 obč. zák. jest uloženo pouze skutečnému podnikateli zájezdního hostince, nikoliv tomu, kdo se za takového vydává neb omylem za něho jest považován.

(Rozh. ze dne 29. července 1919, Rv I 379/19.)

Zřízenci žalobcovi zajeli s jeho vozem do hostince, přespali sami v kuchyni, nechali vůz ve dvoře a koně ve stáji a ráno zjistili, že z vozu se

ztratila plachta a ve stáji opratě. Žalobce domáhá se žalobou dle § 970 obč. zák. náhrady na hostinském, jenž proti žalobě jmenovitě namítal, že jest sice pachtýřem hostince, že však k hostinci přiléhající dvůr a stáj náležejí vlastníkům, kteří sami je pronajímají zájezdním povozníkům. Prv ý s o u d (okresní soud v Karlových Varech) vyhověl žalobě. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil v podstatě z těchto důvodů: Ručení majitelů stáji a kůlen dle § 970 obč. zák. jest ručením schovatele. Musí proto věci uschované býti předány hostinskému atd., nebo jeho zřízencům. Převzetí stane se mlčky tím, přijme-li hostinský hosta. V případě, o němž jde, došlo skutečně k smlouvě uschovací, poněvadž žalovaný kočího žalobcovu s jeho povozem přijal do hostince. Žalovaný dal žalobcovu kočimu na jeho otázku, zda může u něho s povozem přenocovati, přisvědčivou odpověď, čímž dal na jevo, že jest majitelem stáji a místa, kde může vůz přes noc státi, a že chce v těchto směrech uzavřít smlouvu se žalobcovým zřízencem. Kočí chtěl spáti ve stáji, na výzvu hostinského spal však v hostinci. Byl tudíž jeho hostem. Koně byli postaveni ve stáji a vůz na dvoře, jsou tudíž věcmi uschovanými. Mezi žalovaným a žalobcovým zřízencem vznikla mlčky smlouva schovací dle § 970 obč. zák. Jaký byl poměr nájemní mezi žalovaným a vlastníky hostince, nepřichází dále v úvahu.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalovaného, zrušil rozsudky obou nižších stolic a vrátil věc okresnímu soudu, by v jednání pokračoval a vydal nový rozsudek.

D ů v o d y:

Žalobce odůvodňuje nárok na náhradu škody za plachtu a koškové stroje, které se ztratily z jeho vozu, jež jeho zřízenci v hostinci přes noc postavili tím, že žalovaný hostinec ten provozuje. Žalovaný, doznávaje, že jest pachtýřem hostinství v uvedeném hostinci, popírá, že zpachtoval též stáje a dvůr, k zájezdu vozů určený, že tedy má stáje a skladní místnosti a může pokládán býti za podnikatele, naznačeného v § 970, odst. 2 obč. zák. (§ 127 novely III. k obč. zák.). Jak soud prvě stolice, tak soud odvolací mají za to, že není třeba zjistiti, zdali žalovaný skutečně provozoval podnik, posléze uvedený, či pouze žalobcovými zřízenci za takového podnikatele byl považován, poněvadž těm, kdo v zájezdním hostinci koně a vůz postaviti chtějí, nelze ukládati povinnost zkoumati pravý poměr právní. Než ručení dle uvedeného předpisu zákona uloženo jest pouze skutečnému podnikateli zájezdního hostince, nikoliv tomu, kdo se za takového vydává neb omylem za něho jest považován. Má-li o nároku žalobcově býti spolehlivě rozhodnuto, jest nutno zjistiti, zdali žalovaný provozuje také přijímání zájezdějcích k němu povozů a koní do stáje a dvora zmíněného hostince dle § 970 obč. zák. Tím, že zjištění toho ani soud první ani soud odvolací neučinil, zůstalo řízení neúplným, dovolání jest dle § 503 čís. 2 c. ř. s. odůvodněno a byly tedy rozsudky obou nižších soudů zrušeny a učiněno opatření svrchu uvedené.

Civilní rozhodnutí.

Čís. 252.

Rozhraničení působnosti soudu pozůstalostního a soudu procesního, hledíc k nároku, opírajícímu se o § 951 obč. zák. Soud pozůstalostní zjistí pouze, kolik dle stavu pozůstalostního jmění připadá na díl povinný a pokračuje nerušeně v projednání pozůstalosti, vše ostatní řeší se ve sporu.

(Rozh. ze dne 5. srpna 1919, R I 315/19.)

Za projednávání pozůstalosti po Františku M-ovi učinil zákonný zástupce zůstavitelových, k povinnému dílu oprávněných vnuků návrh, by předsevzal byl odhad nemovitostí, jež krátce před smrtí zůstavitele byly na základě tržové smlouvy knihovně převedeny ze zůstavitele na jeho syna Josefa (universálního dědice) a manželku tohoto a by prozatím nebyla vydána odevzdací listina. Návrh odůvodňován tím, že tržová smlouva byla v pravdě zahaleným darováním a že tímto darováním byli navrhovatelé zkráceni na dílu povinném. Nutno prý proto, by soudním odhadem zjistila se hodnota tohoto darování, tato se připočetla ku jmění pozůstalostnímu a by dle toho byl pak vyměřen díl povinný. Pozůstalostní soud návrh zamítl, rekursní soud návrhu vyhověl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení pozůstalostního soudu.

Důvody:

Dovolacím rekurssem bere se v odpor usnesení rekursního soudu potud, pokud uloženo jím pozůstalostnímu soudu, by předsevzal odhad nemovitostí stěžovatelů, v projednání pozůstalosti pokračoval a vydal novou odevzdací listinu. Dovolací stížnost jest v právu. Dle § 784 obč. zák. nutno za účelem správné výměry povinného dílu přesně sepsati a řádně odhadnouti veškeré k pozůstalosti patřící movité a nemovité věci, všechna práva a všechny pohledávky, jež zůstavitel byl oprávněn volně na své nástupce dědictvím přenášeti. K těmto věcem nelze čítati nemovitosti, připsané za živa zůstavitele nynějším dovolacím stěžovatelům. Jsou naopak jejich vlastnictvím a nepatří ani do pozůstalosti aniž přecházejí dědictvím nápadem na zůstavitelovy nástupce. Arci tvrdí se nezletilými zůstavitelovými vnuky, že tržová smlouva, již nemovitosti přešly na dovolací stěžovatele, byla v pravdě zakrytým darováním a že tímto darováním byli nepominutelní dědici zkráceni na dílu povinném. a navrhuje se, by soudním odhadem zjistila se hodnota darování, toto připočetlo se ku jmění pozůstalostnímu a dle toho povinný podíl byl vyměřen. Než o tomto nároku zůstavitelových vnuků nelze rozhodovati v řízení pozůstalostním a nelze do rozhodnutí o tomto nároku skoncování projednání pozůstalosti odkládati. Nárok zůstavitelových vnuků opírá se o ustanovení § 951 obč. zák. Pro tento nárok nutno ovšem, s druhé strany lze však jedině potud zjednatí jednu část skutkového podkladu v řízení pozůstalostním, že zjistí se projednáním pozůstalosti s konečnou platností, kolik dle stavu pozůstalého jmění vypadlo na díl povinný. S dalšími předpoklady nároku dle § 951 obč. zák. totiž, zda stalo se darování, zda nutno k němu dle § 785 obč. zák. při stanovení povinného dílu hleděti, nesmí

se pozůstalostní soud právě tak zabývatí jako nesmí rozhodovati o jsoucnosti a rozsahu nároku, opírajícího se o § 951 obč. zák. V těchto směrech nutno spíše ponechati nepominutelnému dědici, by nárok svůj uplatnil pořadem práva. Vždyť právním důvodem tohoto nároku jest inoficiosnost darování, odpůrcem nároku jest obdařený bez ohledu na to, zda jinak jest či není účastníkem pozůstalostního řízení, a uspokojení má se státi ze jmění, jež vůbec do pozůstalosti nepatří. O tomto jmění opatření činiti a rozhodovati není však povolán soud pozůstalostní, jemuž pouze náleží, by upravil přechod pozůstalosti na oprávněné osoby. Na tom ničeho není s to měniti ustanovení § 785 obč. zák., dle něhož při výpočtu povinného dílu nutno k žádosti nepominutelného dědice dbáti darování, tam blíže naznačených. Ustanovením tím vytýká se pouze, že a pokud nutno k darování hleděti, neřeší se však otázka, kdo a jak má o vyvozovaném z toho nároku rozhodovati, to tím méně, že dle okolností jiným bude postup tehda, vyřídí-li se věc započtením, pokud se týče odpočtením darování z dědictvého nebo povinného dílu obdařeného a jiný opět, vyvozuje-li se z darování nárok naznačený v § 951 obč. zák. Dle řečeného není pozůstalostní soud povolán k tomu, by k vůli tvrzenému nároku dle § 951 obč. zák. provedl odhad nemovitostí dovolacích stěžovatelů, aniž lze do rozhodnutí o tomto nároku otáletí se skončováním pozůstalostního řízení.

Čís. 253.

Postupem pohledávky nedotčeny zůstávají důvody věcné a místní příslušnosti pro její uplatňování, leda, že zakládaly by se ve zvláštních osobních poměrech věřitele nebo dlužníka. Ujednané sudiště (§ 104 j. n.) působí též pro cesionáře a proti němu.

(Rozh. ze dne 5. srpna 1919, R I 316/19.)

Banka C podala jako cesionářka inženýra A u krajského soudu v Jičíně žalobu na městskou obec B o zaplacení 37.757 K 61 h za provedení stavby reálky v B. Žalovaná obec vznesla námitku místní nepřislušnosti dovolávaného soudu, opírajíc se o to, že jak nesporno mezi inženýrem A a místní školní radou města B ohledně stavby reálky v B bylo ve všeobecných a zvláštních podmínkách pro stavbu obapolně písemně ujednáno a potvrzeno, by veškeré spory, které by ze smlouvy stavební vzešly, ať stavebník jest stranou žalující neb žalovancou, provedly se okresním soudem v B. Procesní soud prvě stolice námitce nevyhověl, vycházeje z tohoto hlediska: Cesionář podrží dle § 1394 obč. zákona veškerá tak zvaná privilegia causae, debitor cesus, podrží veškeré obrany proti postoupené pohledávce, které v čas nabyté vědomosti již tu byly. Nelze však sdíletí právní stanovisko strany žalované, že by strana žalující jako cesionář byla ve smyslu § 104 j. n. vázána též úmluvou v podmínkách stavebních ohledně příslušnosti okresního soudu v B, neboť dle § 1396 obč. zák. jest žalovaná strana oprávněna jen k oněm námitkám, které možno dovoditi z právní povahy a z obsahu postoupené pohledávky, úmluvou o soudní příslušnosti mezi cedentem a debitorem

cesem není však obsah a objem postoupené pohledávky nějakým způsobem dotčen. Rekursní soud námitce vyhověl a odmítl žalobu pro místní nepříslušnost dovolávaného procesního soudu první stolice, poněvadž dle § 1394 obč. zák. jsou práva cesionáře a cedenta totožná.

Nejvyšší soud nedal místa dovolacímu rekursu žalované obce.

Důvody:

Dovolacímu rekursu nepodařilo se, vyvrátiti správné stanovisko soudu rekursního. Stačí proto, podotknouti toto: U kterého soudu dlužno vymáhati postoupenou pohledávku, řídí se předpisy jurisdikční normy. Důvodů věcné a místní příslušnosti, pokud nezakládají se ve zvláštních osobních poměrech oprávněného nebo zavázaného, postup pohledávky, působící pouze změnu v osobě věřitele (§ 1392 obč. zák.), se nedotýká. Nestane se tím na př. posavadní zákonný důvod výlučné věcné nebo místní příslušnosti na dále důvodem příslušnosti na výběr dané a naopak. Za důvod místní příslušnosti uznává zákon v § 104 j. n. též dohodu o příslušnosti a není žádné opory v zákoně pro názor, že by s tímto důvodem místní příslušnosti mělo se následkem postupu pohledávky naložiti jinak, než s ostatními důvody místní příslušnosti, to tím méně, že změnou v osobě věřitele nesmí se právní postavení dlužníka v nižádném, tudíž ani v procesuálním směru zhoršiti, což by mohlo nastati, kdyby postupem pohledávky směl býti připraven o výhody, jež úmluvou o příslušnosti si zabezpečil.

Čís. 254.

Lhůta § 575 odstavec třetí c. ř. s. platí i pro případ, kdy konec doby nájemní byl určen vykonatelným soudním smírem.

(Rozh. ze dne 12. srpna 1919, R I 322/19.)

Vymáhající věřitel (vlastník domu) domáhal se povolení exekuce vyklizením bytu po uplynutí 14 dní po té, kdy měl býti předmět nájmu dle soudního smíru odevzdán. První soud (okresní soud v Hradci Králové) návrh zamítl jako opožděný, poněvadž byl podán po uplynutí lhůty v § 575 odst. třetí c. ř. s. naznačené, jež platí dle § 7 obč. zák. i pro smíry. Rekursní soud exekuci povolil. O důvodnění: Předpis § 575 odst. 3 c. ř. s., na základě něhož první soud zamítl návrh exekuční jako opožděný, nelze ani dle jeho doslovu ani dle smyslu vztahovati na soudní smír ujednaný následkem námitek proti soudní výpovědi z najatého bytu. Smír jest svou základní povahou smlouvou, učiněnou mezi stranami k odklizení sporu, a tato smlouva nepozbude účinnosti tím, že na základě ní nebyla exekuce v jisté lhůtě navržena. Byť tedy soudní smír nahražoval jako titul exekuční rozsudek neb právoplatnou výpověď z nájmu, nemůže naň užito býti obdobně ustanovení citovaného.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Jako nyní §em 569 c. ř. s., doplněn § 1114 obč. zák. již dříve doslova s § 569 c. ř. s. se shodujícím §em 22 cis. nařízení ze dne 16. listopadu 1858 čís. 213 ř. z. o řízení ve sporech nájemních. Za platnosti posléz dotčeného zákonného předpisu vzešla a byla různým způsobem řešena otázka, zda předpis ten platí i tehda, pokračuje-li se v užívání nebo požívání najaté věci, ačkoli je zde právoplatná výpověď anebo právoplatný příkaz k předání nebo převzetí najatého předmětu. Jak svědčí o tom motivy k § 575 c. ř. s., měla tato sporná otázka řešena býti odstavcem třetím § 575 c. ř. s. a zodpovězena zde kladně v ten rozum, že zmíněné tam exekuční tituly pozbývají, s výhradou výroku o náhradě útrat, účinnosti, nebylo-li do lhůty čtrnáctidenní, tam blíže označené. Žádáno za exekuci na vyklizení nebo převzetí. O soudním smíru, jímž za sporu o námitkách proti výpovědi nájemce se zavázal, že najatou věc do ujednané lhůty vyklidí a odevzdá, § 575 odst. 3 c. ř. s. se ovšem nezmiňuje. Nicméně dlužno tento případ dle vykládacího pravidla § 7 obč. zák. rozhodnouti tímž způsobem, jakým podobné případy výslovně a určitě rozhodnuty v § 575 odst. 3 c. ř. s. Porovná-li se totiž předpisy § 1114 obč. zák. a §§ 569 a 575 c. ř. s., lze seznati tyto zásady: Nájemní smlouvy, jež uhasnou uplynutím doby, aniž by k vůli rozvázání smlouvy nebo zamezení jejího, jinak mlčky nastávajícího obnovení bylo třeba výpovědi, považují se mlčky za obnovené, užívá-li nebo požívá-li nájemce najaté věci dále a pronajímatel zachová se k tomu nečinně. Pronajímatelova vůle čelící k odvrácení onoho účinku musí projevit se v určité lhůtě a určitým způsobem, totiž buďsi žalobou o vrácení najaté věci nebo, stanoven-li konec nájemní doby právoplatnou výpovědí nebo právoplatným příkazem k odevzdání, návrhem na povolení exekuce na základě těchto exekučních titulů. Týž právní poměr jako při právoplatné výpovědi nastává a dlužno pro tuto totožnost právního poměru jako při právoplatné výpovědi postupovati i v případě, kde konec doby nájemní určen byl rovněž vykonatelným soudním smírem.

Čís. 255.

Na základě výkazu, že u vojenského trestního soudu zahájeno jest proti vojenské osobě trestní řízení pro zpronevěru v úřadě, lze dle dvor. dekretu ze dne 18. září 1786 čís. 577 sb. z. s. (čl. III. uvoz. zák. k ex. ř.) povolití prozatímní opatření k zajištění zpronevěřené hodnoty.

(Rozh. ze dne 19. srpna 1919, R I 314/19.)

K návrhu finanční prokuratury v zastoupení vojenského eráru povolil okresní soud v Nových Benátkách proti odpůrci, oficiálu vojenského zásobovacího sboru, k zajištění pohledávky na náhradu škody ze zpronevěry v úřadě, prozatímní opatření soudní obstavkou odpůrcových bankovních vkladů a depot, odůvodniv své usnesení takto: Ohrožená strana osvědčila po rozumu § 389 ex. ř. a dvor. dekretu ze dne 18. září 1786

čís. 577 lit. c) sb. z. s. tvrzený jí nárok tím, že vykázala přípis zeměbraneckého divisiního soudu v Praze ze dne 25. listopadu 1918 a ze dne 19. prosince 1918 zavedení trestního vyšetřování proti dlužníku, jenž jest v podezření, že peněžité vklady, které prozatímním opatřením mají být stíženy a které buď on sám nebo jeho manželka u peněžních ústavů uložili, pokud se týče různé erární věci, ve více vagonech uložené, vojenskému eráru zpronevěřil. By ohrožená strana po rozumu § 389 ex. ř. ještě jednotlivě podle pravdy vykládala skutečnosti, které návrh odůvodňují, a osvědčovala nebezpečnost, v § 379 II. ex. ř. uvedené, není dle návrhu soudu třeba a to vzhledem k obsahu citovaného dvorního dekretu, který článkem III. uvoz. zák. k ex. ř. v platnosti byl ponechán a má za účel, poskytnutím úlevy co do formálností, exekučním řádem pravidelně a zásadně požadovaných, eráru zajišťování jeho pohledávek usnadnit a urychlit, a uvádí dvorský dekret výslovně, že k vymožení soudní obstarávký stačí průkaz zavedeného vyšetřování. Rekursní soud návrh finanční prokuratury zamítl a to z těchto důvodů: Předpis dvor. dekretu ze dne 18. září 1786 čís. 577 lit. c) sb. z. s. nebyl čl. III. uvoz. zák. k ex. ř. zachován v platnosti v plném původním rozsahu, nýbrž pouze co do nároků eráru, v článku tom v odstavci prvním uvedených, totiž daní a jiných dávek k účelům veřejným, pak jiných povinností, které daním co do dobývání na roveň jsou postaveny, jakož i pohledávek pokladny státní, o nichž rozhodovati a jež likvidovati přikázáno jest úřadům správním; dále zachovány v platnosti předpisy o zajišťování trestů důchodkových, o zajišťování pohledávek ze smluv pachtovních, které se týkají důchodků veřejných a o dobývání pohledávek takových. O žádnou z uvedených pohledávek a nároků zde nejde. Proto dlužno návrh posuzovati dle všeobecných předpisů exekučního řádu o prozatímních opatřeních. Dle § 379 a 389 ex. ř. má strana ohrožená v návrhu mimo jiné přesně označiti nárok jí tvrzený, a podle pravdy jednotlivě vyložiti skutečnosti, které návrh odůvodňují a je po případě osvědčiti. Těchto náležitostí návrh postrádá, ježto není ani nárok blíže označen, ani pak jediná okolnost uvedena, z které by se na ohrožení nároku souditi dalo.

Nejvyšší soud obnovil povolující usnesení prvě stolice.

Důvody:

Zadatelka uvedla v návrhu, o jaký nárok jde, vykazujíc přípis zeměbraneckého divisiního soudu v Praze ze dne 25. listopadu 1918 a ze dne 19. prosince 1918, že vojenská správa proti odpůrci jako bývalému oficiálu zásobovacího sboru čítá si pohledávku náhradní ze zpronevěry jím jako správcem vojenského porážkového skladiště v úřadě spáchané, a že jest tu podezření, že právě vklady peněžité, které navrženým prozatímním opatřením stíženy býti mají, pocházejí z této zpronevěry v úřadě. Správně tudíž první soud, poukávav na zmíněné přípisy zeměbraneckého divisiního soudu v Praze uznal tvrzený nárok navrhovatelky za dostatečně určený a i osvědčený, zvláště když i z přípisu divisiního soudu ze dne 1. dubna 1919 zcela zřejmě plyne, že proti odpůrci vede se tam trestní řízení pro zločin dle § 472 lit. a) voj. tr. z., tedy pro zločin zprone-

věry v úřadě, takže výšku vojenské správě odpůrcem způsobené škody jen tato v cestě administrativní určití může. Pro nárok, o němž rozhodovati a jež likvidovati přikázáno jest úřadům správním, byly dle čl. III. uvoz. zák. k ex. ř. dosavadní předpisy o zajištění ponechány v platnosti, zvláště když jde o nárok eráru, pro jaký vojenské úřady dle zákona ze dne 6. června 1887 čís. 72 ř. z. povolány jsou, vydati proti dlužníku nález na náhradu škody (čl. XXVII. čís. 5 uvoz. zák. k ex. ř.). Vždyť článkem III. uvoz. zák. k ex. ř. měly býti vyloučeny jediné čistě soukromoprávní pohledávky eráru, pro které ovšem výhoda, dvorním dekretem ze dne 18. září 1786 čís. 577 sb. z. s. stanovená platiti nemůže. Jelikož pro navrhovatelkou uvedený náhradní nárok jest vedle § 7 zákona ze dne 6. června 1887 čís. 72 ř. z. přípustna zjišťovací exekuce i na základě nálezu vojenského soudu, dosud právní mocí nenabyvšího, a kde o takový nárok se jedná, lze vedle ustanovení dvor. dekretu z 18. září 1786 čís. 577 lit. c) sb. z. s. na zajištění jeho povoliti i prozatímní opatření již i na základě pouhého výkazu o zahájeném vyhledávání (lediglich durch Darlegung hangender Inquisitionen), není tu potřeby vykazovati předpoklady, jaké pro povolení prozatímního opatření § 379 ex. ř. ustanovuje, jen když vykázáno jest, že koná se trestní řízení proti dlužníku, v kterém tvrzený náhradní nárok eráru má býti zjištěn.

Čís. 256.

S hlediska § 39 čís. 1 ex. ř. záleží jen na tom, zda exekuční titul byl úřadem, k tomu povolaným, v zákonné formě a právoplatným způsobem zrušen, účinností zbaven nebo za neplatný prohlášen. Naproti tomu jest lhostejno, zda oním úřadem byl právě soud a zda formou rozhodnutí byl právě rozsudek.

(Rozh. ze dne 19. srpna 1919, R I 321/19.)

V exekuční záležitosti okresní nemocenské pokladny proti staviteli A-ovi zamítl exekuční soud dlužníkův návrh, by exekuce byla dle § 39 č. 1 ex. ř. zrušena, zaujáv toto stanovisko: Vedle § 39/1 ex. ř. může exekuce zrušena býti toliko tenkrát, když exekuční titul byl »rozsudkem« za neplatný uznán, zrušen aneb jinak za neúčinný prohlášen. V daném případě však exekuční titul nebyl »rozsudkem« za neplatný uznán, zrušen nebo jinak za neúčinný prohlášen, nýbrž byla toliko doložka, »že výkaz o nedoplatcích vzrostl v právní moc a jest vykonatelným« okresním hejtmánstvím zrušena a nové řízení a rozhodnutí nařízeno. Rekursní soud návrhu vyhověl. Důvody: Dle § 39 č. 1 ex. ř. jest exekuci k návrhu zrušiti a exekuční úkony dosud vykonané zavrhnouti v tom případě, byl-li exekuční titul, který jest jejím základem, právoplatným rozsudkem uznán za neplatný, zrušen, nebo jinak za bezúčinný prohlášen. Zákon sice v § 39 č. 1 ex. ř. mluví jen o zrušení pokud se týče prohlášení bezúčinným exekučního titulu »rozsudkem«, ale dle právního náhledu soudu rekursního výrazu toho bylo použito v zákoně jen vzhledem na pravidelné případy demonstrativně, a vyrozumívá se jím

nejen rozsudek, nýbrž i každý jemu na roveň postavený jiný způsob zrušení pokud se týče prohlášení bezúčinným exekučního titulu, ježto tento může být zrušen i jiným způsobem, který má též účinek a touž moc jako na př. usnesením při povolené exekuci, při zmateční stížnosti dle čl. XXIII. uvoz. zák. k c. ř. s. a dále smírem, a ježto dále při mnohých exekučních titulech, jako jsou zejména nálezy správních úřadů a veřejnoprávních orgánů, zrušení těchto titulů rozsudkem dle povahy věci není ani možným a bez exekučního titulu žádná exekuce nemůže zůstatí v platnosti. Proto jest soud rekursní právního názoru, že zrušení výkazu nedoplatků nemocenské pokladny nadřízeným politickým úřadem jest na roveň postaveno zrušení téhož rozsudkem. Ježto v daném případě byl výkaz nedoplatků okresní nemocenské pokladny opatřený doložkou vykonatelnosti, k stížnosti dlužníka rozhodnutím místodržitelství pro vadnost řízení zrušen a okresnímu hejtmánství uloženo, by řízení doplnilo a znovu jak o povinnosti platební dlužníka, tak i o výši pohledávky nemocenské pokladny rozhodlo, měl prvý soudce vyhověti návrhu dlužníka na zrušení exekuce, povolené právě na základě zmíněného a uvedeným rozhodnutím odstraněného výkazu nedoplatků.

Nejvyšší soud nedal místa dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rekursní soud správně poukázal k tomu, že v případech § 39 č. 1 ex. ř. uvádí se rozsudek, jímž exekuční titul byl zrušen, jen příkladem, takže předpisu uvedeného užití sluší všude tam, kde exekuční titul, podle kterého byla exekuce povolena, pozbyl účinnosti. To stalo se právě i ohledně výkazu okresní nemocenské pokladny stvrzeného správním úřadem, který, když stvrzení správního úřadu první stolice bylo rozhodnutím místodržitelství zrušeno, pozbyl vůbec účinnosti. Vždyť § 41 zákona ze dne 30. března 1888 čís. 33 ř. z. výslovně určuje, že spory, které vzniknou mezi zaměstnavateli a pokladnou o povinnosti k placení příspěvků (§ 33) neb o náhradě dle § 32, rozhodovati přísluší dozorcímu úřadu správnímu, to jest politickému úřadu první stolice (§ 19), z jehož rozhodnutí jde další opravný prostředek dle § 70 na správní úřady vyšší. Nemohl by tudíž soud o platnosti výkazu okresní nemocenské pokladny vůbec rozhodnouti, nýbrž jedině úřad správní, jehož rozhodnutí má ovšem též význam jako rozsudek vyslovující bezúčinnost jiného exekučního titulu.

Čís. 257.

K pojmu nespravedlivé výhrůžky po rozumu § 870 obč. zák.

(Rozh. ze dne 19. srpna 1919, Rv II 211/19.)

Žalobce byl zaměstnancem žalované firmy. Pro neshodu o tom, přísluší-li žalobci zvláštní odměna za hodiny přes čas, propustila firma žalobce. Tento se tím spokojil a hledal si jiné místo. Nejsa však s to, by

našel si jiné zaměstnání, nastoupil opět službu u žalované firmy. Když znova požadoval zvláštní odměnu za hodiny přes čas za dřívější služební období, prohlásila žalovaná firma, že, nevzdá-li se těchto domnělých nároků, bude okamžitě propuštěn a musí nastoupiti vojenskou službu válečnou. Na to podepsal žalobce prohlášení ze dne 1. dubna 1918, jímž uznal, že nepřislušela mu zvláštní odměna za hodiny přes čas, že za uplynulé služební období jest s firmou vypořádán a nemá proti ní žádných nároků. Vystoupiv v roce 1919 opět ze služby firmy podal na ni žalobu o zaplacení řečené odměny za hodiny přes čas, ježto prohlášení ze dne 1. dubna 1918 bylo na něm vynuceno nespravedlivou vyhrůžkou. Okresní soud v Olomouci žalobu zamítl, zaujáv toto stanovisko: K pojmu bázňe dle § 870 obč. zák. žádá se nespravedlivost a pak důvodnost bázňe, pro kterou zase směrodatnou jest velikost a pravděpodobnost nebezpečí i tělesné a duševní rozpoložení osoby ohrožené. Žalovaná vykonávala toliko své smluvní právo, když vypověděla námezdní smlouvu se žalobcem, an tento na nové námezdní podmínky přistoupiti nechtěl, pročez nelze mluvit o nespravedlnosti, odvolává-li se žalobce na to, že mu v případě propuštění ze služeb žalovaného hrozilo okamžité nastoupení vojenské povinnosti, kterou zase za občanskou povinnost pokládati dlužno a nikoli za nějaké pravděpodobně hrozící zlo, kterým by se dalo druhému vyhrožovati a tím jeho přinutiti k nějakým proň zavazujícím prohlášením. Okolnost pak, že žalobce zrušením námezdní smlouvy vydán by byl újmě na majetku a rodina byla by zůstala bez přístřeší a výživy, jest důsledkem zrušení námezdní smlouvy a nebezpečím, které každý služební poměr sám s sebou přináší a, uzavírá-li žalobce v této situaci smlouvu a to vlastně úplně novou smlouvu námezdní s bývalým svým zaměstnavatelem, zůstává to bez významu jako v tom případě, kdyby za oněch podmínek nastoupil službu u zaměstnavatele docela jiného. Z těchto úvah nelze na straně žalobce mluvit o důvodně nespravedlivé bázni. — Odvolací soud rozsudek potvrdil z těchto důvodů: Rozhodnutí o žalobcově odvolání závisí v tomto případě jedině na řešení otázky, co ve smyslu zákona (§ 870 obč. zák.) znamená »nespravedlivá vyhrůžka« (§ 870 obč. zák.) jako právní důvod ke zrušení smlouvy. Podle žalobcova přednesení byl v tomto případě žalobce dne 1. dubna 1918 přinucen, vzdáti se zažalovaných nároků jedině vyhrůžkou žalované strany, že — nevzdá-li se zmíněných nároků — bude okamžitě z dosavadního poměru služebního propuštěn a musí nastoupiti vojenskou službu válečnou. Kdo za »nespravedlivou vyhrůžku« považuje již každé vyhrožování zlem, jehož použití za účelem vynucení jistého konkrétního plnění zákon nedovoluje, musí i v tomto případě k této otázce přisvědčiti, neboť zaměstnavatel nesmí dle zákona svému zřízení hroziti zrušením služebního poměru jen za tím účelem, by ho donutil ku vzdání se nároků na vydělanou mzdu. Nicméně nesdílí odvolací soud tohoto názoru o pojmu »nespravedlivé bázňe« ve smyslu § 870 obč. zák. V dnešním zápase mezi zaměstnavateli a dělníky, jenž zakládá se na protivě hospodářských zájmů bojujících stran, pokládá hospodářský život pouhou vyhrůžku zaměstnavatele zrušením pracovního poměru za přípustný prostředek bojovný; to učí denní zkušenost a totéž stanovisko zaujímá i zákonodárství tím, že v zákoně ze dne 7. dubna 1870, čís. 43 ř. z., vylučuje jen určité formy vyhrůžky (ustrasování nebo

násilí) jako zakázané pomůcky v boji o mzdu. V tomto případě však dle žalobce vyličení použila žalovaná strana jen svého práva na zrušení služebního poměru, by si vynutila jisté výhody hospodářské ve služebním poměru k žalobci. Takový způsob vyhrožování je dovolen. Jinak by se ovšem posoudilo takové jednání, kdyby žalovaná strana byla použila této vyhrůžky (zrušením služebního poměru) za tím účelem, by si proti žalobci zajistila hospodářské výhody v jiném oboru než ve služebním poměru (na př. by dělník se vzdal práva dědického), nebo kdyby tu byla dána skutková podstata lichvy ve smyslu § 879 čís. 4 obč. zák. Neboť, kdyby žalovaná strana, kořistic ze žalobcovy tísně, byla si dala za plnění slibů nebo poskytnouti plnění vzájemné, jehož majetková hodnota je v patrném nepoměru k hodnotě plnění (§ 879 čís. 4 obč. zák.), pak bylo by takové právní jednání absolutně neplatným. Toho však žalobce v tomto případě netvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou předchozích stolic a odkázal spor na okresní soud, by věc znova projednal a rozhodl.

Důvody:

Jest zajisté správné, že žalovaná strana mohla služební poměr vypovědi, žalobci danou, zrušiti, neboť žalobce, jenž sice tvrdil, že žalovaná strana ani nebyla oprávněna propustiti ho ze svých služeb, sám připouští, že výpověď přijal a si jinde hledal místo, ale na druhé straně sluší uvážiti, že žalovaná strana nešměla tohoto svého oprávnění zneužiti k tomu, by na žalobci, chtěl-li zase do jejich služeb vstoupiti, vynutila, by se vzdal svých nároků na mzdu již vydělanou, která mu — jak tvrdí a nabízí se dokázati — oproti žalované straně na základě smlouvy příslušela, a jí také byla uznávána. Vyhrůžka jest jen tehdy spravedlivá, přísluší-li tomu, kdo nutí, právo k tomu, by hrozil, a by zlo, kterým pohrozil, mohl k uskutečnění určitého plnění vykonati, ja k němu oprávněn. Kdyby bylo pravdou, že žalovaná strana byla dle dřívější smlouvy povinna žalobce za práce přes čas zvlášť odměňovati a že to též uznala, jest jasno, že by nebyla oprávněna na žalobci vynutiti, by od své vydělané mzdy upustil, jinak že ho do svých služeb zpět nepřijme, tu zase naopak věc by se měla docela jinak, kdyby, jak žalovaná strana tvrdí, žalobci mzda za práce přes čas nepřislušela; neboť žalovaná strana přijímajíc znovu žalobce do práce, by měla zajisté právo stanoviti si podmínky. Z toho plyne, že dosavadní řízení zůstalo kusým a jest proto třeba, by bylo po této stránce doplněno. Rovněž neúplným zůstalo řízení, pokud jde o rozřešení otázky, zdali bázeň, žalovanou stranou v žalobci vzbuzená, byla důvodnou. Odvolací soud při stanovisku, které zaujal ohledně »nespravedlivé bázně« dle § 870 obč. zák. se otázkou tou nezabýval. Bude-li po shora uvedeném doplnění řízení zjištěno, že nárok žalobcův na vydělanou mzdu trvá po právu, bude potřeba, by skutkové okolnosti, žalobcem uvedené, na důkaz toho, že jeho bázeň byla též důvodna, byly zjištěny a případně průvody v tomto směru nabídnuté provedeny.

Čís. 258.

Projednává-li se spor mezi tuzemcem a cizozemcem v cizozemsku (republice Rakouské), neřídí se příslušnost pro tuzemcův návrh na povolení prozatímního opatření odstavcem prvním, nýbrž odstavcem druhým § 387 ex. ř., byl i mezi oběma státy byla zaručena vzájemná vykonatelnost exekučních titulů.

Obecným soudištem cizozemské společnosti ve smyslu § 387, odstavec druhý ex. ř. jest soudišť, naznačené v § 99, odstavec třetí i. n.

Odkázati záležitosti, naznačené v § 44, odstavec první i. n. na soud příslušný povolány jsou i stolice opravné.

(Rozh. ze dne 2. září 1919, R I 343/19.)

Za sporu, jenž mezi tuzemskou firmou A. a těžařskou firmou B., mající sídlo ve Vídni a odštěpný závod v Mostě, projednáván byl ve Vídni, učinila firma A. u okresního soudu v Ústí n. L. návrh na prozatímní opatření správou domu v Ústí n. L., patřícího odpůrkyni. Okresní soud návrhu vyhověl, poukávav v otázce příslušnosti na ustanovení § 387, odstavec druhý ex. ř. K rekursu navrhovatelčiny odpůrkyně uložil rekursní soud okresnímu soudu v Ústí n. L., aby odkázal dle § 44 i. ř. věc na příslušný okresní soud v Mostě a to z těchto důvodů: Rekurs nebere usnesení okresního soudu v odpor z důvodů věcných, nýbrž jen pro nepřislušnost okresního soudu v Ústí n. L., domáhaje se toho, by usnesení své stolice bylo buď zrušeno nebo zamítnutím návrhu změněno. Rekurentka pomíjí však nadobro ustanovení § 44 i. n., jehož bylo zde použiti, kdyžžte jinak, v otázce příslušnosti, jest rekurs v právu. Rekurentka míní, že okresní soud v Ústí n. L. jest nepřislušným jednak proto, že dle § 387, odstavec první ex. ř. příslušným jest zemský soud ve Vídni jako soud procesní, to tím spíše, ana zaručena jest vzájemnost, jednak proto, že s hlediska § 387, odstavce druhý ex. ř. byl by příslušným okresní soud v Mostě, kde rekurentka má své sídlo. V onom směru nelze dáti rekurentce za právo. Dohoda mezi republikou Československou a Rakouskou o exekučním řízení (nařízení ze dne 10. března 1919 čís. 145 sb. zák. a nař. a výnos min. spravedl. ze dne 29. března 1919 čís. 6336/19, Věstník min. spravedl. čís. 5) vztahuje se jen k výkonu exekučních titulů, nikoli však k prozatímním opatřením. Podřízení této dohodě i prozatímní opatření bylo by v naprostém rozporu s ochranou vlastních státních občanů, poněvadž při povolování exekucí na základě cizozemských exekučních titulů jednak cizozemské procesní řízení, z něhož vzešel exekuční titul, jednak záruky, předepsané tuzemským právem pro povolení takovýchto exekucí, zabezpečují ochranu vlastních státních občanů, což však nadobro vyloučeno jest při prozatímních opatřeních, jež bez předchozího procesuálně právního a tudíž přezkoumatelného řízení vedou k opatřením, jež, i když dosažitelnou jest do jisté míry záruka za škody, mohou přes to býti daleko citelnějšími, než úkony exekucí, na něž exekut předchozím řízením jest připraven a jimž jest uspokojením věřitele s to čeliti, což při prozatímních opatřeních jest ponejvíce nemožno. Nutno proto vyloučiti možnost toho, aby v tuzemsku vykonáno bylo pro-

zatímní opatření, povolené soudem cizozemským. Důsledkem toho dlužno v tomto případě hleděti k věci tak, jako kdyby spor nebyl ještě vůbec zahájen a řešiti otázku příslušnosti dle § 387 odstavec druhý ex. ř. V tom směru jest rekurentka, mající své sídlo v Mostě, úplně v právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelky.

Důvody:

Navrhovatelka prozatímního opatření, jež jí povolil okresní soud v Ústí n. L., stěžuje si do výroku soudu rekursního, jímž tento zamítnuv stížnost odpůrkyně, podanou proti povolujícímu usnesení soudu stolice první ve věci samé, přikázal současně, uznáv okresní soud v Ústí n. L. za nepřislušný, záležitost okresnímu soudu v Mostě jako soudu příslušnému. Že rekursní soud k výroku tomu byl dle § 44 j. n. oprávněn, není pochybnosti, poněvadž usnesení takové může se státi v každém období řízení z úřední povinnosti, tudíž i v řízení rekursním. Správně uvádí stížnost, že podle druhého odstavce § 387 ex. ř., který zde ohledně příslušnosti k povolení prozatímního opatření a tudíž i vedle § 397 ex. ř. k jednání o odporu, proti němu vznesenému, přichází v úvahu, jest příslušným v prvé řadě soud okresní, u kterého odpůrce strany ohrožené má svůj obecný soud ve věcech sporných. Nesprávně však domnívá se stěžovatel, že odpůrkyně jeho nemá v Mostě sídla a proto tam také nemá obecného soudu ve věcech sporných. Stěžovatel zapomíná na ustanovení § 99 odst. 3 j. n., dle něhož cizozemské společnosti u toho soudu tuzemského žalovány býti mohou, v jehož obvodě jest jejich stále zastupitelství pro tuzemsko neb orgán, jemuž svěřeno jest obstarávání obchodů takových společností. Tímto ustanovením prohlašuje se u cizozemských společností místo, kde jest zastupitelství neb orgán obstarávající v tuzemsku obchody jejich, za sídlo společnosti v tuzemsku, kteréž ustanovení platilo dříve před nastoupením nových civilních zákonů dle čl. IV. čís. nař. ze dne 29. listopadu 1865 čís. 127 ř. z. jen pro cizozemské společnosti akciové. Poněvadž tyto akciové společnosti, jakouž odpůrkyně stěžovatelčina právě jest, jsou povinny v tuzemsku zříditi takové zastupitelství podle citovaného čl. IV. dovolaného císařského nařízení, musí za takové zastupitelství uznán býti v Mostě sídlící odštěpní závod cizozemské firmy, kteráž v naší říši k obchodům připuštěna jest, a proto sídlo jeho platí za sídlo jmenované firmy v tuzemsku. V důsledku toho jest pro jmenovanou firmu soud v Mostě obecným soudem oproti zvláštním soudům v § 99 odst. 1 a 2 j. n. a zvláštnímu foru § 87 j. n., které by tu přišlo v úvahu, kdyby firma v tuzemsku více pobočných závodů měla.

Čís. 259.

Uznáno-li na rozvod manželství od stolu a lože z viny obou manželů, nemá manželka zákonného nároku na výživné a nemůže, domáhajíc se výživného dle dv. dekr. ze dne 4. května 1841 čís. 531 sb. z. s., žádati k jeho zajištění za prozatímní opatření.

(Rozh. ze dne 3. září 1919, R I 339/19.)

Rozsudkem ze dne 18. září 1918 Cg IV. 57/18/15 bylo manželství Tomáše a Marie P-ových právoplatně rozvedeno z viny obou manželů. Žalobou ze dne 1. dubna 1919 domáhala se Marie P-ová odsouzení Tomáše P-a k placení výživného 800 K měsíčně a žádala, by žalovaný byl uznán povinným, by jí prozatímně platil výživné měsíčních 800 K od 1. dubna 1919 počínaje až do doby, než bude o této žalobě rozhodnuto právoplatně. Prvá stolice vyhověla návrhu, podotknuvši v důvodech mimo jiné toto: Názor žalovaného, že ku placení alimentů není povinen, poněvadž rozvod byl povolen z viny obou stran, není správný, poněvadž, pokud o této povinnosti není rozhodnuto právoplatným rozsudkem, jest tato prozatímní povinnost výslovně stanovena předpisy §§ 108, 117 obč. zák. a § 362 č. 8 ex. ř. Ustanovení § 1264 obč. zák. a dvor. dekretu ze dne 4. května 1841 čís. 531 sb. z. s. při tomto prozatímním určení výživného místa nemá. Rekursní soud návrh zamítl vycházeje z těchto úvah: Dle dvor. dekretu ze dne 4. května 1841 čís. 541 sb. z. s. nepřisluší manželce, z viny obou stran rozvedené, zpravidla žádný nárok na slušnou výživu a zůstaveno jest pouze soudci, by na její žádost od případu k případu, přihlížeje ku všem poměrům a k důvodům slušnosti, výjimečně přiměl manžela k tomu, by poskytoval své manželce slušnou výživu. Právo navrhovatelky na slušnou výživu, v § 91 obč. zák. stanovené, vzhledem k ustanovení dotčeného dvor. dekretu rozsudkem ze dne 18. září 1918 zaniklo. Z § 91 obč. zák. tudíž oprávněnost návrhu na zatímní výživné odvozovati nelze a rovněž §§ 108 a 117 obč. zák. nemají zde místa, poněvadž spor o rozvod jest již skončen. Otázku pak, zdali tu jsou podmínky pro poskytnutí výživy dle citovaného dvor. dekretu nelze a to ani provisorně řešiti v řízení dle § 381 a násl. ex. ř., poněvadž by se tím předbíhalo rozhodnutí sporu zahájeného Marií P-ovou proti Tomáši P-ovi o placení výživného.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Bylo-li manželství rozvedeno též z viny manželčiny, nepřisluší této dle zákona nárok na placení výživného. To plyne jasně z ustanovení § 1264 obč. zák. (posl. věty) a z úvodní věty dvor. dekretu ze dne 4. května 1841 čís. 531 sb. z. s. Mluví-li zmíněný dvor. dekret dále o tom, že manželce, jejíž manželství bylo z viny obou manželů rozvedeno, může soudece přes to k žádosti (nikoli žalobě) její přiknouti slušné výživné, pak nejde zde o nárok zákonný, nýbrž soudcovskému uvážení jest zde pouze ponecháno, zdali v jednotlivém případě, přihlížeje ke zvláštním okolnostem jeho (stupni viny obou manželů a majetkovým poměrům jejich) nemluví důvody slušnosti pro to, by rozvedené manželce přiznáno bylo výživné. Ježto v daném případě manželství bylo rozvedeno z viny obou manželů, nemá manželka zákonného nároku na placení výživného a nemůže se domáhati zajištění jeho prozatímním opatřením ve smyslu § 381 a násl. ex. ř., kteréž předpokládá, že se tvrdí a osvědčí nárok zákonem zásadně uznáný. Proto nelze se dovolávati též ustanovení § 382 č. 8 ex. ř., které má na zřeteli platný aneb aspoň ve sporu ještě právoplatně nezamítnutý nárok na výživné. Z těchto úvah jeví se usnesení

soudu rekursního, na jehož důvody se ostatně poukazuje, případným a nebylo proto vyhověti dovolací stížnosti.

Čís. 260.

Likvidace obchodní společnosti opodstatňuje, zvláště, jedná-li se o cizozemskou obchodní společnost, dle § 379, odstavec druhý ex. ř. návrh věřitelů společnosti na prozatímní opatření.

(Rozh. ze dne 3. září 1919, R. I 342/19.)

Ve sporu tuzemské firmy A proti akciové společnosti B v likvidaci ve Vídni o zaplacení 500 K, učinila žalující firma návrh na prozatímní opatření, odůvodňující návrh ten tím, že odpůrkyně jest cizozemskou akciovou společností a jest v likvidaci. — Procesní soud návrh zamítl, poněvadž tyto okolnosti neopodstatňují obavy, že by počinem odpůrkyně mohlo býti vydobyti zažalované pohledávky zmařeno nebo podstatně ztíženo. — Rekursní soud povolil prozatímní opatření, poukázav k tomu, že žalovaná strana jsouc v likvidaci, bude pracovat k tomu, by své pohledávky, nanejvýš též tuzemské, vydobyla, čímž odejme žalující firmě možnost, by z jejího tuzemského majetku se uspokojila a ztíží jí takto podstatně vymáhání zažalované pohledávky.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu nevyhověl.

Důvody:

Není sporu o tom, že žalovaná akciová společnost jest v likvidaci a že má své sídlo v cizině. Dle čl. 133, 137, 141, 142, 244 a 245 obch. zák. jest účelem likvidace, vyvoditi majetkové důsledky ze zrušení společnosti, zpeněžení její jmění, zaplatiti z něho dluhy a zbytek rozdělit mezi společníky, při akciové společnosti mezi akcionáře. Likvidaci jest tedy pokládati za činnost, která ohrožuje ve smyslu druhého odstavce § 379 ex. ř. ony věřitele společnosti, jejichž pohledávky jsou sporny, jak tomu jest co do pohledávky žalující firmy, o kterou jde. Nebezpečí hrozící žalující firmě likvidací žalované společnosti je tím větší, ano sídlo této společnosti jest v cizině, neboť tato okolnost by mohla podstatně ztížit vymáhání zažalované pohledávky, kdyby navržené prozatímní opatření nebylo povoleno. Proč žalovaná firma vstoupila v likvidaci, není důležité. Právem tedy soud rekursní dospěl k přesvědčení, že jsou tu podmínky druhého odstavce § 379 ex. ř., vývody dovolacího rekursu pak nejsou způsobilé, by vyvrátily správnost názoru tohoto.

Čís. 261.

Na základě rozsudku, jenž vyhlášen byl v přítomnosti obou stran, lze již před jeho doručením v písemném vyhotovení povolit zajišťovací exekuci, byf nejednalo se o věc bagatelní.

(Rozh. ze dne 3. září 1919, R. I 345/19.)

Dle rozsudku, jenž byl vyhlášen v přítomnosti obou stran dne 21. června 1919, v písemném vyhotovení však doručen teprve dne 27. června 1919, povolila první stolice pro přisouzených 555 K s přísl. usnesením ze dne 24. června 1919 exekuci zajišťovací. Rekursní soud návrh zamítl, vycházejíc z těchto úvah: Dle § 370 ex. ř. lze povolit exekuci zajišťovací podle konečných, dosud právní moci nenabyvších rozsudků, i když lhůta k plnění ještě neuplynula. Dle § 416 odstavec první c. ř. s. stává se však rozsudek účinným teprve, když jeho písemné vyhotovení bylo stranám doručeno a pouze u bagatelních rozsudků počíná jejich účinnost dle § 452 odstavec první c. ř. s. již jejich vyhlášením. V této věci vyhlášen byl rozsudek sice u přítomnosti obou stran, ale rozhodnutí o útratách vyhrazeno bylo písemnému vyhotovení rozsudku, které bylo doručeno povinné straně teprve dne 27. června 1919. Byla tedy povinné straně povolena zajišťovací exekuce podle rozsudku, dosud neúčinnkovavšího, a jmenovitě jí nebylo umožněno, by, kdyby chtěla plnit, mohla tak učiniti, neboť o výši přisouzených útrat procesních dověděla se teprve z písemného vyhotovení rozsudku, když už exekuce pro tyto útraty byla proti ní povolena. Tím, že má býti exekuce povolena pro plnění, jehož výše jest povinné straně dosud neznáma, osvětlena jest nejzřetelněji neudržitelnost právního názoru, že konečnými rozsudky dle § 370 ex. ř. lze rozuměti rozsudky pouze v přítomnosti obou stran vyhlášené a dosud nedoručené a tudíž právní účinnosti nemající.

Nejvyšší soud obnovil povolující usnesení první stolice, mimo jiné z těchto

důvodů:

Podle § 370 ex. ř. může povolena býti zajišťovací exekuce na základě konečných rozsudků, dříve než nabudou moci právní, nebo než uplyne lhůta pro plnění. Soud rekursní vykládá toto zákonné ustanovení, vzal neprávem zřetel na okolnost, v rekursu povinné dlužnice ostatně ani nevedenou, že rozsudek ze dne 21. června 1919, podle něhož první soudce povolil zajišťovací exekuci, byl v době tohoto povolení pouze ústně stranám prohlášen, ale doručen jim byl teprve o tři dni později. Mínení soudu rekursního, že podmínkou povolení exekuce zajišťovací dle § 370 ex. ř. jest doručení písemného vyhotovení rozsudku proto, poněvadž podle prvního odstavce § 416 c. ř. s. rozsudek stává se vůči stranám účinným teprve tímto doručením, jest mylné, neboť v § 370 ex. ř. onen požadavek není uveden a dle § 414 i druhého odstavce § 416 c. ř. s. rozsudek ve smyslu civilního řádu soudního je zde již tenkrát, když byl vyneseno a prohlášen. Rozsudek vyneseno a ústně prohlášený pokládati jest, i když není dosud stranám doručeno, za exekuční titul ve smyslu § 370 ex. ř.; opačný názor odporuje nejen znění, nýbrž i duchu zákona a účelu, jehož má býti dosaženo zajišťovací exekucí. Okolnost, že náklady rozepře, uvedené v písemném rozsudku ze dne 21. června 1919, nebyly při jeho prohlášení ještě co do výše určeny, nerozhoduje, poněvadž při prohlášení rozsudku bylo dle soudních spisů výslovně vyřčeno, že žalovaná jest povinna, zaplatiti nejen kapitál 555 K s 5 proc. úroky ode dne 24. května 1919, nýbrž i náklady sporu, jak budou v písemném vyhotovení rozsudku upraveny, a obnos jejich uveden byl v usnesení prvního soudce, zajišťovací exekuci povolující, souhlasně s písemným rozsudkem.

Přípustnost pořadu práva pro nárok o náhradu škody proti obci, jež způsobila škodu neopatřivši dostatečně obecní stoku na veřejné cestě.

(Rozh. ze dne 3. září 1919, R I 353/19.)

Povozník A. podal na obec B. žalobu o náhradu škody, opíraje ji po skutkové stránce o tvrzení, že jeho kůň prolomil se na čnatrné uzávěrce obecního kanálu, po právní stránce pak o § 28 čís. 3 čes. obec. zřiz. a o tvrzení, že kanál jest sice pod okresní silnicí, že však dozor nad kanálem a jeho udržování patří do oboru místní policie žalované obce. Prvá stolice vyhověla námitce nepřipustnosti pořadu práva a odmítla žalobu, poněvadž příslušným politickým úřadem nebylo dosud rozhodnuto o důvodu náhradního závazku (§ 37 odst. druhý čes. obec. zřiz.). Rekursní soud zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva, vycházející z právního názoru, že ustanovení § 37 čes. obec. zřiz. nehodí se na tento případ, poněvadž nejedná se o náhradní nárok, vyvozovaný z některého z důvodů, jež vypočteny jsou v prvním odstavci § 37, že právním důvodem žalobního nároku jest zanedbání povinnosti, uložené žalované obci § 28 čís. 3 čes. obec. zřiz., pro tento náhradní nárok však že dle zásady § 1338 obč. zák. příslušnými jsou řádní soudové.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu žalované obce nevyhověl.

Důvody:

Dle zjištěného stavu věci stal se úraz vedší k ujmě majetkové, nyní uplatňované, na veřejné okresní silnici a dle udání tím, že uzávěrka kanálu žalované obce nebyla náležitě opatřena. Dotyčný kanál patří žalované městské obci a jest tudíž její povinností, by o tuto stavbu měla náležitou péči a postarala se o její bezvadný stav. K stavbě té patří nepochybně i ona dle udání vadná uzávěrka. Uvedená povinnost vyplývající z práva vlastnického má svůj základ v právu soukromém (§§ 364 a násled. obč. zák.) a, dovolává-li se žalobce náhrady škody z opomenutí žalované obce v příčině řádného udržování věci jí vlastní, pak jde tu o žalobní důvod soukromoprávní a patří pak taková věc na pořad práva, třeba by se žalobce omylně dovolával veřejnoprávního předpisu § 28 obecního zřízení pro Čechy. Nemá proto tu místa ustanovení § 37 téhož zákona, jehož výklad soudem rekursním ostatně odporuje plenárnímu rozhodnutí býv. rak. nejvyššího soudu ze dne 1. června 1915, čís. 229/15 (zapsanému do knihy judikátní pod čís. 229, uveřejněnému v úř. sbírce pod čís. 1652). Ostatně nutno k tomu poukázat, že i uvedené plenární rozhodnutí — viz jeho věty konečné — má na zřeteli případy, kde na místních obcích v Čechách škody, stranám způsobené, pořadem práva uplatňovány býti mohou, a o takovou škodu na soukromoprávním důvodu spočívající, zde právě jde (§ 1338 obč. zákona). Z těchto důvodů, ovšem zcela odchylných od oněch, rekursním soudem přijatých, jest usnesení tohoto soudu správným, takže dovolacímu rekursu nebylo vyhověno.

Povšechné tvrzení, že výtěžek při každé dražbě zůstává daleko za pravou hodnotou věci, do dražby daných, nestačí, by povolen byl odklad exekuce. K tomu jest třeba, by skutečnosti, opodstatňující tvrzené nebezpečí, byly konkretisovány a osvědčeny.

(Rozh. ze dne 10. září 1919, R II 103/19.)

K dlužníkovu návrhu povolil exekuční soud odklad mobilární exekuce až do právoplatného rozhodnutí o žalobě dle § 35 ex. ř. Rekursní soud návrh zamítl, poněvadž povšechné navrhovatelovo tvrzení, že, jak obecně známo, výtěžek za zabavené věci jest kromě obvykle nízký, zůstává daleko za pravou hodnotou věci, není osvědčením nebezpečí po rozumu § 44, odstavec první, c. ř. s.

Nejvyšší soud nevyhověl dlužníkovu dovolacímu rekursu, přikloniv se k právnímu stanovisku rekursního soudu a dodav jen ještě toto:

Mylně se domnívá dlužník ve své stížnosti, že k povolení odkladu exekuce není třeba, by okolnosti, o něž se návrh opírá, byly osvědčeny; neboť kdyby pouhé ničím nedoložené tvrzení k tomu stačilo, neměla by významu ustanovení § 44 odst. 1 ex. ř. — jsouce závislá jen na libovolném dlužníkově tvrzení. Nestačí tedy k odůvodnění návrhu na povolení odkladu exekuce, tvrdí-li dlužník, že, jak obecně známo, výtěžek při provedení každé exekuce zůstává daleko za pravou cenou předmětů, které mají býti dražbou prodány. Takovýmto způsobem by dle stěžovatelova názoru byla při každé exekuci takového druhu, o jaký jde v tomto případě, dána podmínka pro její odklad ve smyslu § 44, odst. 1 ex. ř. Z toho je zřejmo, že ustanovení § 44 odst. 1 ex. ř. nelze takto rozuměti, a že dlužník jest povinen, by návrh na odklad exekuce opřel o konkrétní skutečnosti, z nichž na základě jejich osvědčení by vyplývalo, že by pokračování v exekuci bylo pro dlužníka spojeno s nebezpečnostvím nenahraditelné nebo těžko nahraditelné škody. Poněvadž stěžovatel takovýchto skutkových okolností nejen neosvědčil, nýbrž vůbec netvrdil, jest v odpor vzaté usnesení ospravedlněno.

Čís. 264.

Není pouhým nesprávným pojmenováním opravného prostředku po rozumu druhého odstavce § 84 c. ř. s., podán-li právním zástupcem mimo případ § 55 c. ř. s. proti rozsudku rekurs a nikoli odvolání a lze-li z obsahu podání souditi, že úmyslně voľen byl opravný prostředek rekursu.

(Rozh. ze dne 10. září 1919, R II 104/19.)

Proti rozsudku prvé stolice podal žalovaný advokátem rekurs, jímž jednak odporoval rozhodnutí o námitce nepřislušnosti, pojatému do rozsudku, jednak vytýkal rozsudku a řízení zmatečnost dle § 477 čís. 5 c. ř. s., poněvadž žalobci nedostávalo se procesní způsobilosti. Soud

druhé stolice naložil s opravným prostředkem jako by byl odvoláním a zrušil rozsudek i s předcházejším řízením pro zmatečnost, odvodniv své rozhodnutí takto: Rekurs žalované strany proti rozsudku první stolice směřuje nejen proti rozhodnutí v něm obsaženému o námitce zahájené rozepře, nýbrž uplatňuje též zmateční důvod § 477 č. 5 c. ř. s. a dlužno tedy tento opravný prostředek dle jeho obsahu považovati vzhledem k ustanovení § 84, odstavec druhý c. ř. s., cís. nař. ze dne 1. června 1914 č. 118 ř. z. za odvolání z rozsudku. Tento odvolací spis měl by přísně vzato býti předem doručen odpůrci k případnému podání odvolacího sdělení. Poněvadž řízení a rozsudek trpí zmatečností, k níž přihlížeti jest z moci úřední, takže by již prosté oznámení zmatku bylo mělo v zápětí zrušení rozsudku i s řízením jemu předcházejším, neuznal odvolací soud za nutno, zaslati spisy předem soudu první stolice za účelem doručení odvolacího spisu protistraně k případnému podání odvolacího sdělení. Dle sdělení katolického farního úřadu a městské obce zemřel žalobce dne 14. října 1918 a nebyl tedy v době podání žaloby, t. j. dne 21. ledna 1919, více na živu a nebyl tedy ani způsobilým býti stranou, ani způsobilým ke sporu. Advokát, jemuž žalobcem dne 5. srpna 1918 udělena byla plná moc, nebyl tedy oprávněn, po smrti žalobcově, t. j. po 14. říjnu 1918, podat žalobu, poněvadž žalobce již nebylo. Ustanovení § 35 odstavec první c. ř. s. předpokládá totiž, že žaloba byla podána před zmocnitelovou smrtí. Plná moc dle svého obsahu nebyla ostatně udělena k vedení tohoto sporu, nýbrž zcela všeobecně dle § 31 c. ř. s., takže touto plnou mocí také jiný spor zahájen býti mohl. Než i kdyby plná moc výslovně byla udělena bývala k vedení tohoto sporu, nebyl by zmocněnec oprávněn býval po smrti žalobcově, t. j. po 14. říjnu 1918, jménem žalobcovým žalobu podat, poněvadž smrtí žalobcovou procesní způsobilost tohoto zanikla. V době podání žaloby (21. ledna 1919) postrádal tedy žalobce procesní způsobilosti. Dle § 6 s. ř. má soud v každém období sporu hleděti z úřední povinnosti k procesní nezpůsobilosti. Rozsudek a celé řízení tomuto předcházející trpí tedy zmatečností dle § 477 č. 5 c. ř. s. a bylo je proto zrušiti. K zrušení tomu nebylo třeba ani rekursu ani odvolání, nýbrž stačilo prosté písemné oznámení soudu první stolice aneb ústní sdělení u tohoto soudu za účelem odstranění zmatku.

Nejvyšší soud změnil usnesení druhé stolice a odmítl rekurs, podaný proti rozsudku první stolice.

Důvody:

Stěžovatel brojí proti rozhodnutí soudu druhé stolice z toho důvodu, že tento soud pokládal rekurs, podaný stranou žalovanou proti rozsudku soudu první stolice, za odvolání a to vším právem. § 461 c. ř. s. ustanovuje jasně, že proti rozsudkům vydaným soudem první stolice jest přípustno odvolání. Porušení tohoto předpisu způsobem jako v daném případě, totiž užitím rekursu jakožto opravného prostředku proti rozsudku, nelze pokládati za pouhou formální vadu ve smyslu § 84 c. ř. s., obzvláště ne v daném případě, kde strana, rekurs podávající, zastoupena byla advokátem, tedy osobou právních předpisů znalou. Vždyť odvolací spis podle § 467 c. ř. s. musí na rozdíl od rekursu vyhovovati zvláštním po-

žadavkům dle tohoto § 467 a ustanovení § 55 c. ř. s., že výjimkou z § 461 c. ř. s. lze rozhodnutí o nákladech rozepře, obsaženému v rozsudku, odporovati toliko rekursem, nasvědčuje ve spojení s § 514 c. ř. s. tomu, že u věci samé rekurs není přípustným opravným prostředkem proti rozsudku vedle odvolání. V důsledku toho nelze toto porušení předpisu § 461 c. ř. s. pokládati za pouhý omyl, pouhé nesprávné pojmenování opravného prostředku (§ 84 odst. 2. c. ř. s. v novém doslovu), kteroužto vadu bylo by lze odstraniti z úřední moci, pokud se týče k ní vůbec nepřihlížeti. Nutno spíše za to míti, že zástupce strany žalované, ať již z důvodu jakéhokoliv, v ě d o m ě použil opravného prostředku rekursu, neboť opačný předpoklad není s odbornou znalostí advokáta vůbec slučitelný, zvláště když z podání samotného je patrné, že tu nejde o pouhé nesprávné pojmenování, neboť slovo »rekurs« tu nepřichází pouze v nadpisu, nýbrž v textu samotném častěji jest opakováno, a to ve spojení takovém, jež vylučuje každou možnost pouhého omylu. Zdá se, že strana žalovaná použila opravného prostředku rekursu do rozsudku prvního soudu místo prostého oznámení, neboť tvrdila v rekursu, že soud povinen jest vzítí na sběhlou zmatečnost zřetel z moci úřední a dle znění návrhu rekursního měl rozsudek v odpor vzatý zrušen býti soudem druhé stolice z moci úřední, což však jest v odporu s ustanovením § 462, odstavec první, §§ 466, 471 č. 5 a 7 i § 494 c. ř. s. Po vynesení rozsudku v první stolici nelze vzhledem na ustanovení prvního odstavce § 463 c. ř. s., jež poukazuje pouze na §§ 226—430, užívatí §§ 6 a 7 c. ř. s. Poněvadž tedy rekurs jakožto opravný prostředek proti rozsudku jest nepřipustný (§ 461 c. ř. s.), nezbývalo než rozhodnouti jak shora uvedeno.

Čís. 265.

Kdo plnil věc za slib směny věci, s níž v čase dohody zakázáno bylo volně obchodovati, nemůže požadovati vrácení věci, kterou plnil, pokud se týče náhradu její hodnoty (§ 1174 obč. zák.), byl i zákaz volného obchodování byl mezi tím zrušen.

(Rozh. ze dne 10. září 1919, Rv I 364/19.)

V době, kdy bylo zakázáno s máslem volně obchodovati, dohodla se žalobkyně A. se žalovanou B., že dá jí pár botek za 3 kg másla. Žalovaná botky převzala a jich používala, takže jsou již roztrhané a nelze jich dále užívatí, dodala však žalobkyni pouze ¼ kg másla. Poukazuje k tomu, že směnná smlouva, přičic se zákonnému zakazu, jest ničí, žalovala A. o zaplacení ceny botek v čase úmluvy po srážce ceny dodaného ¼ kg másla. Žalovaná namítala mimo jiné, že dle § 1174 obč. zák. nemá žalobkyně práva, co plnila, nazpět požadovati. Procesní soud uznal dle žalobní prosby. Vycházel z právního názoru, že smlouva, přičic se zákonnému zakazu, byla dle § 879 obč. zák. ničí, třebaže zákaz, volně s máslem obchodovati, byl mezi tím zrušen, poněvadž rozhodnou jest doba, kdy došlo k dohodě. Proto a poněvadž ke smlouvě o věcech, vyloučených z právního obchodu, dlužno hleděti, jako kdyby se nebyla stala

(§ 880 obč. zák.), musí ten i onen smluvník vrátiti, co mu bylo plněno (§ 877 obč. zák.). Ježto však botky jsou již rozedrány a vůbec neupotřebitelné, musí žalovaná nahraditi jich cenu v čase dohody, arcif po srážce ceny ¼ kg másla. Ustanovením § 1174 obč. zák. není žalobní nárok vyloučen. Ustanovení to předpokládá, že dáno něco za účelem nedovoleným. Musí se tedy jednati o účel, jenž, byť i nebyl právně v rozporu se zákonem trestním, přiči se alespoň dobrým mravům. O tom však nelze v tomto případě mluvit. Mimo to mluví zákon o nedovolených jednáních, jež mají se uskutečniti, a nemá proto na mysli případ vzájemného smluvního plnění věci. Kdyby vykládal se § 1174 obč. zák. tak, jak činí žalovaná, vedlo by to k důsledkům, jež zákonodárce zajisté nezamýšlel. Byl by na př. chráněn podvodník, jenž předstíraje, že má máslo na výměnu, přijal peníze, másla však nedodal. O dovolací soud žalobu zamítl. Přisvědčil procesnímu soudu v tom, že směnná smlouva byla neplatnou a zůstala neplatnou, ač zákaz volného obchodování s máslem byl mezi tím zrušen. Nesouhlasil však s procesním soudem v tom, že pro tento případ platilo ustanovení § 880 obč. zák., poněvadž toto ustanovení předpokládá, že věc po uzavření smlouvy vyloučena byla z právního obchodu, čemuž zde nebylo tak, nehledíc ani k tomu, že obchodování s máslem bylo sice podrobno dalekosáhlým obmezením, máslo nebylo však vůbec vyloučeno z právního obchodu. Rovněž není dle názoru odvolacího soudu na místě, dovolávati se ustanovení § 877 obč. zák., upravujícího právní následky v případě, kde požaduje se zrušení smlouvy pro nedostatek přivolení, ani ustanovení § 1447 obč. zák., upravujícího právní účinky v případě, kde bezelstně uzavřená smlouva pozbude účinnosti, poněvadž zamýšleného účele nelze dosáti. Neprávem odmítl procesní soud použití § 1174 obč. zák., zapomínaje, že toto ustanovení, jsouc v zákoně zařazeno mezi ustanovení o smlouvách úplatných, vztahuje se nejen k jednostranným projevům vůle, nýbrž ku všem smlouvám, kde z ruky do ruky jest plnění. Poněvadž pak jsou zde veškeré předpoklady § 1174 obč. zák., jest žaloba z tohoto důvodu nemístnou.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

Podle obsahu dovolání, jež opírá se o § 503 č. 4 c. ř. s., jedná se jen o to, zda ustanovení § 1174 obč. zák. v novém doslovu, prvá věta, dle kterého nelze zpět požadovati to, co kdo dal vědomě, by tím způsobil něco nemožného nebo nedovoleného, platí při smlouvách, při kterých plnění se má z ruky do ruky. Rozsudek v odpor vzatý zodpověděl otázku tu kladně a soud dovolací musil přisvědčiti důvodům těm, jež jsou obšírné, právně bezvadné a jež vývody dovolacími vyvráceny nejsou. Hledíc k vývodům dovolacími podotýká se ještě toto: Již nadpis § 1174 obč. zák. v novém doslovu »plnění k účelu nedovolenému« a druhý odstavec jeho, ve zápůjčka daná za účelem zapovězené hry, nemůže býti zpět požadována, jakož i všeobecné znění první věty poukazují k tomu, že ustanovení toto nelze obmeziti na smlouvy o mzdu, jak dovolání mylně se domnívá. Z nedovolené smlouvy nemohou však ani práva, ani povinnosti povstati. Nemůže-li však žalobkyně požadovati zpět věc,

kterou ku splnění nedovolené smlouvy žalovaná dala, nemůže také žádati náhrady za věc tu, poněvadž náhrada, v přítomném případě cena a věci, nastupuje za věc samu. Podotýká-li však dovolatelka ve spisu dovolacím, že právní stanovisko, které žalovaná ve sporu zaujala, není zcela jasné, že se v odvolacím spise prohlásila ochotnou, umluvené množství másla dodat, pokud se týče střevice vrátiti a že nemá právo odvolávati se na § 1174 obč. zák., není tato výtka nejasností právního stanoviska odůvodněna. Žalobkyně požaduje v žalobě výslovně zaplacení 185 K (obmezeného během jednání na 180 K), a nikoli dodání zbývajícího množství másla nebo vrácení střevice. O této žalobní prosbě bylo také rozsudky nižších stolic rozhodnuto. Že však ustanovení § 1174 obč. zák. v rozsudku v odpor vzatém správně použito bylo, jest snora již vloženo. Dovolání nebylo tudíž vyhověno.

Čís. 266.

Výjimečné ustanovení § 502, odstavec čtvrtý, c. ř. s. neplatí, byli-li sice prvý rozsudek procesního soudu odvolacím soudem dle § 496 čis. 2 nebo 3 c. ř. s. zrušen, ale ve zrušovacím usnesení nebyl odvolacím soudem vysloven právní názor, jímž procesní soud byl by vázán.

(Rozh. ze dne 10. září 1919, Rv I 419/19.)

Nejvyšší soud odmítl ve sporu A proti B o výpověď z bytu dovolání žalovaného.

Důvody:

Dle § 502 odstavec třetí c. ř. s. jest dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu nepřipustné, nepřesahuje-li předmět rozepře na penězích nebo peněžité hodnotě 1000 K. Dle čtvrtého odstavce téhož § jest dovolání arcif přípustno, byl-li soudem odvolacím potvrzený rozsudek soudu prvního vynesena následkem usnesení soudu odvolacího (§ 519 č. 3 c. ř. s.), jež rekursem nelze bráti v odpor, a jímž dřívější rozsudek podle §§ 496 čis. 2 a 3 a 499 c. ř. s. byl zrušen a právní věc byla přikázána zpět soudu prvního stolice. Uvedený § 502 c. ř. s. rozeznává tedy ohledně přípustnosti dovolání proti potvrzujícímu rozsudku dva případy, přihlíží-li se k zákonodárnému účelu výjimečného ustanovení odstavce čtvrtého dovolaného zákonného předpisu. Jsou-li tu totiž dvě souhlasná rozhodnutí soudu prvního a druhé stolice, vynesena úplně volně na sobě nezávisle, z vlastního samostatného přesvědčení, jest tu jistě dostatečná záruka správnosti právního posouzení věci. V tomto případě se dovolání nepřipouští, jelikož vnitřním důvodem odepření dalšího pořadu práva jest jen souhlas dvou soudů, rozhodovavších u vzájemné neodvislosti. Jinak však je tomu v případě druhém, kdy rozsudek soudu prvního byl již jednou zrušen a věc vrácena byla k novému projednání a rozhodnutí, při němž soud první pak vedle ustanovení § 499 odstavec druhý c. ř. s. nesmí již věc volně a neodvisle po právní stránce posuzovati, nýbrž jest vázán právním posouzením, z něhož vycházel soud odvolací, zrušuje

první rozsudek. V takovémto případě není tu souhlasu dvou soudů, rozhodovavších u vzájemné neodvislosti, není tu tedy vnitřního důvodu pro odepření dalšího pořadu, a proto je správně ponechati pro případ takový volnou cestu k soudu nejvyššímu (vládní motivy). Nevyslovil-li tudíž odvolací soud, zrušuje rozsudek soudu prvního, právního přesvědčení, jež by soud stolice první dle § 499 odstavec druhý c. ř. s. při novém rozhodování vázalo, takže tento, nově rozhoduje, jest prost vší odvislosti a opětně zcela dle svého vlastního přesvědčení rozhodnouti může, pak je tu, třeba byl rozsudek již jednou zrušen a věc vrácena k novému jednání a rozhodnutí, přece jen případ první. Neboť potvrdí-li pak soud odvolací nový rozsudek soudu prvního, jsou tu skutečně právně souhlasné rozsudky dvou soudů ve svých rozhodnutích navzájem nezávislých i odpadá důvod k dovolání zákonem obmyslený dle čtvrtého odstavce § 502 c. ř. s. a musí tu naopak zůstatí při pravidlu vysloveném v odstavci třetím téhož §, že další pořad je vyloučen. Tak tomu právě jest v tomto případě. Rozsudek prvního soudce byl zde sice odvolacím soudem zrušen vedle § 496 čís. 2 a 3 c. ř. s., jelikož první stolice nezjistila skutkové okolnosti, z kterých usuzovala, že je tu na straně vypovídacího žalobce větší újma než na straně vypovězené žalované. V rozhodnutí soudu odvolacího nebylo vysloveno právní přesvědčení. Soud první stolice mohl tedy beze všeho obmezení při novém rozhodování vycházeti opětně ze zcela volného vlastního právního přesvědčení a také tak učinil, zjistiť nyní v prvním rozsudku scházející skutkové okolnosti, z nichž vyvodil, jak byl již v prvním rozhodnutí svým usoudil, že by újma, kterou by žalobce utrpěl, kdyby smlouva nájemní zůstala v platnosti, byla větší než újma strany žalované. Tento nový rozsudek byl k odvolání žalované potvrzen, ježto i odvolací soud k právnímu názoru soudu prvního se přiklonil. Jsou tu tedy souhlasné rozsudky dvou na sobě nezávislých soudů, proti kterým, když předmět sporu 1000 K nepřevyšuje, dovolání je nepřipustno, neboť tentýž případ by tu byl nastal, kdyby odvolací soud byl hned první rozsudek soudu stolice první, nezrušiv ho, nýbrž řízení sám dle § 496 poslední odstavec c. ř. s. doplniv a potřebná zjištění předsevzav potvrdil. Podle předpisu § 507 odstavec první c. ř. s. má nepřipustné dovolání již soudem první stolice býti odmítnuto. Poněvadž se tak nestalo, slušelo dovolání podle ustanovení § 471 čís. 2, a 474 odstavec druhý c. ř. s., jichž tu dle § 513 c. ř. s. použítí dlužno, zahrnouti a odpůrci, jež nepřipustnost dovolání v dovolací odpovědi dle § 507 odstavec první skutečně uplatnil, přisouditi útraty dle § 41 a 50 c. ř. s., ovšem jen v rozsahu, jaký tato námitka vyžadovala.

Čís. 267.

Písemné podání, jímž žalobce, vzdávaje se současně žalobního nároku, bere žalobu zpět, musí v advokátském sporu býti opatřeno podpisem žalobcova advokáta. Nestačí žalobcův podpis na podání, opatřeném podpisem advokáta žalované strany.

(Rozh. ze dne 16. září 1919, R II 106/19.)

Za sporu, projednávaného na soudě sborovém, došlo soudu podání, opatřené podpisem advokáta žalované strany a žalobcovým podpisem,

v němž žalobce, vzdávaje se žalobního nároku, bere žalobu zpět. Procesní soud vzal toto oznámení na vědomost. Rekursní soud k rekursu žalobcova advokáta vyslovil, že nebere se na vědomost shora řečené žalobcovo prohlášení, poněvadž podání není opatřeno podpisem žalobcova advokáta a nelze proto dle §§ 27 a 75 odstavec třetí, c. ř. s. vzítí k němu zřetele.

Nejvyšší soud nevyhověl, dovolacímu rekursu žalovaného.

Důvody:

Zpětvzetí žaloby stalo se mimo přelíčení písemným podáním, jež jest sice opatřeno podpisem právního zástupce žalované firmy, nikoli však podpisem právního zástupce žalobcova; poněvadž jde o sporné řízení, pro něž jest předepsáno nucené zastoupení advokátem, právem rozhodl soud rekursní, že vzhledem k ustanovení §§ 27 a 75 odstavec třetí c. ř. s. musí býti opatřeno písemné podání podpisem žalobcova advokáta. Názor dovolací stížnosti, že stačí podpis jediného advokáta a že zákon nikde nepředepisuje podpis obou právních zástupců, není správným v té všeobecnosti, jak to vyjadřuje stížnost dovolací. V tomto případě, kde se jedná o zpětvzetí žaloby za současného vzdání se žalobního nároku stačil by sice podpis jediného advokáta, než to by musil býti právní zástupce žalobce, jež žalobu nazpět bere, poněvadž záleží na prohlášení žalobcově, k němuž souhlasu žalovaného není třeba. § 75 c. ř. s. předpisuje, že písemné podání musí vykazovati podpis strany nebo jejího zmocněnce, ve sporech, kde jest nucené zastoupení stran předepsáno, pak podpis advokáta, čímž rozuměti sluší advokáta strany, jež činí prohlášení obsažené ve spise; zákon praví »die Unterschrift des Advokaten« a nikoli »die Unterschrift eines Advokaten«, čímž jest zřejmý vztah advokáta ku straně, kterou zastupuje. Poukaz dovolací stížnosti, že mezi stranami byla mimosoudně dojednána dohoda, jejíž důsledkem jest zpětvzetí žaloby, na věci ničeho nemění, neboť mimosoudní prohlášení žalobce, že bere žalobu zpět, nemá na soudní jednání žádného vlivu. Vývody dovolací stížnosti, zda také v případě, kdy při prvním roku žalovaná strana není zastoupena advokátem, a pak teprve ještě před nařízením sporného jednání dojde ke zpětvzetí žaloby za současného vzdání se nároku, jest třeba na dotyčném spise podpisu advokáta, nejsou nijak případné, poněvadž v takovém případě žalovaná strana nemusí dotyčný spis podepsati, jelikož jejího souhlasu není zapotřebí.

Čís. 268.

Zní-li exekuční titul z doby před uzákoněním čl. měny na koruny, nelze povolití exekuci pro Kč, nýbrž nutno sporem vyřešiti otázku valuty.

(Rozh. ze dne 23. září 1919, R I 369/19.)

Na základě platebního rozkazu z ledna 1919, jímž uloženo firmě B v Čechách, by zaplatila firmě A ve Vídni 76 K 40 h s přísl., žádala firma A proti firmě B v červenci 1919 o uhražovací exekuci pro 76 Kč 40 hal.

s přísl. Prvá stolice povolila exekuci, jak žádáno. Rekursní soud zamítl návrh, pokud domáhá se exekuce k vydobytí pohledávky v Kč, poněvadž rozhodným jest exekuční titul a tento zní na koruny a nikoli československé koruny.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky nevyhověl, podotknuv, že otázku, v jaké měně dlužník vzhledem ke změněným poměrům státoprávním platiti má, nelze řešiti v řízení exekučním, v němž pro obsah a rozsah povinnosti dlužníkovy jest rozhodným jediné slovné znění exekučního titulu (§ 7 ex. ř.).

Čís. 269.

Zreknutí se nároku, odůvodněného §em 1154 b) obč. zák., tím, že zaměstnanec spokojí se po čas onemocnění s menším platem, než by mu po zákonu příslušel, a nedomáhá se pak po delší dobu vyrovnání nedoplatku.

(Rozh. ze dne 23. září 1919, Rv I 410/19.)

Havíř A. žaloval majitele dolu o vyrovnání nedoplatků na mzdu, jež mu dle § 1154 b) obč. zák. příslušela za dobu, po kterou, byv u žalovaného zaměstnán, byl nemocen. — Odvolací soud žalobu zamítl, nejvyšší soud rozsudek ten potvrdil, mimo jiné z těchto důvodů: Soud odvolací právem dospěl k přesvědčení, že žalobce konkludentními činy, tedy mlčky ve smyslu § 863 obč. zák. vzdal se nároku, žalobou vymáhaného. Vývody dovolacího spisu nejsou s to, by vyvrátily případné odůvodnění onoho názoru, obsažené v rozsudku soudu druhé stolice, což vysvětluje z této úvahy: Žalobce dle svého vlastního přednesení pětkrát onemocněl v době, když byl u žalovaného zaměstnán, a po dobu své nemoci vždycky dostával od žalovaného 10 K denně na stravu, celkem za 45 pracovních dnů, ač, jak sám výslovně uznal, příslušelo mu stravné — a ovšem také mzda na penězích — podle § 1154 b) obč. zák. pouze za 29 dní; mimo to dostával dle vlastního doznání z nemocenské pokladny po 19 dní příspěvek 5 K denně, žalovaný pak, ačkoliv podle téhož § 1154 b) mohl polovinu tohoto příspěvku srážeti žalobci ze mzdy, nesrážel mu ničeho. Když tedy žalobce ani při ukončení smluvního poměru dne 4. ledna 1919, ani před tím po celou dobu od února 1918 při výplatě mzdy nikdy neupozornil žalovaného na to, že nesouhlasí s postupem tímto, nýbrž že trvá na upravení platů dle § 1154 b) obč. zák., nelze vzhledem na obyčej a zvyklosti poctivého obchodu (§ 863 obč. zák. nového znění) dospěti k jinému názoru, než, že žalobce spokojil se s příjmy, jež byly mu skutečně vypláceny, a vzdal se nároku jich podle § 1154 b) obč. zák. Tento názor je správný i tenkrát, když má se za to, že žalobce neuplatňoval svého nároku zákonného po dobu trvání pracovního poměru proto, poněvadž snad se obával, že by dostal výpověď z práce, ač, jak již nahoře bylo uvedeno, žalobce toho netvrdil v první stolici, nýbrž teprve v řízení odvolacím. Mě-li žalobce skutečně onu obavu, sluší míti za to, že rozhodl se dobrovolně pro setrvání v práci a v důsledku toho pro vzdání se nároku dle § 1154 b) obč. zák., by, trvaje na nároku tomto, nemusil opustiti

práci a nedostal se takto do postavení, jež by snad bylo bývalo proň méně výhodno. Že by byl býval k tomuto rozhodnutí donucen pohrůžkou, žalobce vůbec netvrdil. Pohrůžku, pro kterou neuplatňoval svého zákonného nároku vůči žalovanému, mohl ostatně žalobce míti pouze po dobu trvání pracovního poměru, nikoli však při vystoupení z práce dne 4. ledna 1919, kdy mu nic nebránilo, by upravil s žalovaným vzájemné nároky společným sčítáním. Vzhledem na to jest nerozhodno, že podle znění § 1154 b) obč. zák. žalobce podržel nárok na úplatu za dobu, kdy byl nemocen, neboť toto zákonné ustanovení platilo proň jen tak dlouho, dokud se nároku toho nevzdal. Soud odvolací právem poukázal na ustanovení prvního odstavce § 1154 b) obč. zák., dle něhož zaměstnanec po dobu nemoci jen tenkrát nepozbude nároku na plat, když nemocí nezaplnil úmyslně nebo hrubou nedbalostí. Jestliže totiž zaměstnanec neuplatňuje po delší dobu svého nároku dle § 1154 b) obč. zák. a přijímá platy v obnosech, odchylných se od tohoto zákonného ustanovení, tu zaměstnavatel jeho může důvodně míti za to, že zaměstnanec vzdal se nároku onoho mlčky, a zaměstnavatel nemá tudíž příčiny, by pátral, zda zaměstnanec zaviniil svou nemoc čili nic; postupem času stěžuje se možnost, zjistiti tuto okolnost, vždy více. Nemá-li tedy dělník úmyslu, vzdáti se onoho zákonného nároku, ale odkládá uplatňování jeho a přijímá platy, nesrovnávající se s ustanoveními § 1154 b) obč. zák., nejedná dle zvyklosti a obyčejů poctivého obchodu. Okolnost, že dělníci dlouho nevěděli o ustanovení § 1154 b) obč. zák., jež vstoupilo v platnost dne 1. ledna 1917, jest již proto nerozhodna, poněvadž dovolatel sám uvádí, že dělnické organizace upozorňovaly horníky na právo, jim dle tohoto § 1154 b) příslušející, a že v roce 1918 horníci již uplatňovali před soudy své dotyčné nároky. Z dopisu, jež zástupce žalobcův předložil při odvolacím přelíčení, vysvětluje, že žalobce uplatňoval svůj nárok vůči žalovanému upomínkou ze dne 27. ledna 1919, nikoli tedy, jak dovolatel tvrdí, již několik málo dní po výstupu žalobce z práce, který nastal dle souhlasného přednesení obou stran dne 4. ledna 1919.

Čís. 270.

Náhradní povinnost státu dle zákona ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. z. není omezena ani na případy, s válečnými událostmi přímo související, ani časově na období po působnosti zákona, nýbrž vztahuje se v posléz řečeném směru i na případy od počátku války až do působnosti zákona.

(Rozh. ze dne 25. září 1919, R I 362/19.)

Dne 21. června 1918 došlo v P. k pouličním výtržnostem, při nichž vojenským oddílem, kterému bylo rozkázáno, rozehnati shluknuvší se lid, vypáleno bylo do davu asi 50 ran, jimiž bylo několik osob usmrceno, několik poraněno. Mezi jinými usmrcen byl také třináctiletý Karel H., žák páté třídy obecné školy. Otec jeho Josef H. odvolává se na ustanovení zákona ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. z. podal u vrchního zemského soudu v Praze na erár republiky Československé jako právní ná-

stupkyne bývalého státu Rakouského žalobu o náhradu škody. Žalovaný erár vzněsl proti žalobnímu nároku námitky nepřípustnosti pořadu práva a věcné nepříslušnosti dovolaného vrchního soudu zemského, již nelze odstraniti ani výslovnou úmluvou stran. K odůvodnění obou námitek žalovaný erár přednesl, že ustanovení zákona ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. z. se nevztahují k případu, který jest základem žaloby, protože a) uvedený zákon má na mysli pouze takové případy usmrcení nebo poškození osob civilních, které jsou v bezprostřední souvislosti s válečnými událostmi, a této souvislosti tu není; b) dotčený zákon, nabyv moci dnem 31. srpna 1918, dle všeobecných zásad právních, nepůsobí zpět na případy dřívější, pročž nelze ho použiti na události ze dne 21. června 1918; když však neplatí zde zákon ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. z., nejen nemá místa zvláštní příslušnost vrchního soudu zemského, nýbrž vyloučena jest vůbec příslušnost řádných soudů, ježto jde o nárok odvozaný z činu státních orgánů, vykonávavších výsostní práva státu, nároky takové však nepatří na pořad práva. Vrchní zemský soud námitky zamítl, to z těchto důvodů: Procesní soud neshledává obě námitky bezdůvodnými, pokládaje za to, že zákon ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. z. vztahuje se k případu, který jest základem žaloby. By správně a spolehlivě vystižen byl význam a dosah tohoto zákona, nutno hleděti k dějinám jeho vzniku. V té příčině přicházejí v úvahu tyto zdroje zákona:

1. návrh poslanců Dra Grossa a soudr. ze dne 22. června 1917 čís. 336 příloh k těsnopisným protokolům poslanecké sněmovny, XXII. zasedání 1917,

2. návrh poslanců Dra Benkoviče a soudr. ze dne 26. června 1917 v příčině náhrady škody osobám, za války politicky stíhaným (nevinně odsouzeným a zatčeným, protizákonně konfinovaným a internovaným) čís. 370 týchž příloh,

3. návrh poslanců hrab. Lasockého a soudr. v příčině odškodnění osob nevinně zatčených, internovaných a konfinovaných, po případě jich pozůstalých, jakož i příslušníků rodiny osob nevinně popravených čís. 883 týchž příloh;

4. zpráva justičního výboru poslanecké sněmovny z 28. února 1918 o návrzích pod 1. až 3. naznačených, čís. 1004 týchž příloh;

5. jednání v 71. zasedání poslanecké sněmovny ze dne 12. března 1918, těsnopisné protokoly poslanecké sněmovny XXII. sese, stránky 3593 a násl.;

6. usnesení poslanecké sněmovny o zákonu o povinnosti státu, nahraditi škodu za bezprávná poškození civilních osob za nynější války, č. 1031 příloh k těsnopisným protokolům poslanecké sněmovny XXII. sese 1918;

7. zpráva komise pro justiční záležitosti v panské sněmovně ze dne 24. dubna 1918 čís. 163 příloh k těsnopisným protokolům panské sněmovny XXII. sese 1918;

8. jednání v 35. zasedání panské sněmovny ze dne 19. července 1918, těsnopisné protokoly panské sněmovny XXII. sese, stránky 1125 a násl.;

9. jednání v 83. zasedání poslanecké sněmovny ze dne 26. července 1918, těsnopisné protokoly poslanecké sněmovny XXII. sese, stránky 4275 a násl.

Z těchto návrhů, zpráv, osnov a jednání jde na jevo toto: Bezprostřední podnět k dotčenému zákonu daly ovšem politováníhodné přehmaty orgánů vojenských a četnických v prvních dobách války, hlavně v Haliči. Než hned při podání návrhu poslanců Dra Grossa a soudr. čís. 336 bylo výslovně poukázáno k tomu, že sice v § 12 státního základního zákona ze dne 21. prosince 1867 čís. 145 ř. z. zásadně stanoveno jest ručení státu za porušení práva, která byla způsobena bezprávnými opatřeními státních zřízenců, že však úprava tohoto ručení byla vyhrazena zvláštnímu zákonu, k němuž (vyjmouc zákon syndikátní) dosud nedošlo; že jest nyní svrchovaný čas, by tato záležitost konečně byla upravena a by byly utvořeny alespoň ty záruky, jež platí v říši Německé od roku 1910 (zákon ze dne 22. května 1910), že se tudíž navrhuje zákon, který by také pro stát Rakouský stanovil ručení za státní zřízence, čítajíc k nim i osoby vojenské, pokud jde o jejich činnost ve službě veřejné. V té příčině měl § 1 navrhovaného zákona zníti v ten smysl, že, poruší-li státní zřízenec nebo státní úřad, vykonáváje veřejnou moc jemu svěřenou, úmyslně nebo z nedbalosti úřední povinnosti, jemu vůči osobám třetím přináležející, stát povinen jest náhradou — v § 3 mělo býti vysloveno, že totéž ručení má místo, porušeno-li právo úřady neb osobami vojenskými; dle § 12 měl zákon působiti zpět ode dne 25. července 1914, platiti tudíž při všelikém porušení práva, jež stalo se za války. Vláda původně prohlásila, že sice nesouhlasí s tím, by zákon o ručení státu za porušení práva, jehož dopustili se jeho úředníci, působil nazpět, že však jest ochotna, vyjmouti jisté křiklavé případy porušení práva, jež se v této válce přihodily, a v těchto těžkých případech uznati povinnost státu k náhradě škody. Vláda s počátku chtěla totiž převzít povinnost k náhradě škody pouze v těch případech, kdy četníci atd. vykonali exekuci, kdy lidé byli skoleni, aniž byl nad nimi vynesena rozsudek smrti. Výbor však rozšířil tyto případy a později byla v dohodě s vládou ve výboru usnesena osnova zákona, jež předložena byla poslanecké sněmovně (čís. 1004 příloh). Po kompromisu tedy výbor konečně prohlásil, že souhlasí, by zákon vyňal některé případy a by v těchto případech, pokud se v této válce udály — tedy se zpětnou působností od počátku války — stanovena byla povinnost státu k náhradě škody. Zpravodaj při jednání o této osnově zákona v poslanecké sněmovně pak výslovně prohlásil, že dle tohoto zákona nastává povinnost státu k náhradě škody, především v těch případech, kdy někdo nezákonně byl zabit nebo na těle těžce poškozen příslušníkem četnictva neb ozbrojené moci nebo k jejich rozkazu. Také zástupce vlády (ministr spravedlnosti) při téže příležitosti podotkl, že předpokladem pro povinnost státu k náhradě škody jest právu odporující zabití nebo zranění osoby civilní. Zákon, na němž poslanecká sněmovna dne 12. března 1918 se usnesla, zněl ve svém § 1 takto:

Byla-li osoba civilní v nynější válce příslušníkem ozbrojené moci nebo četnictva nebo k jejich rozkazu bezprávně usmrcena nebo na těle poškozena, jest stát povinen, dáti přiměřenou náhradu za majetkoprávní újmy z toho vzniklé. Nárok nemá místa, dopustil-li se usmrcený nebo poškozený skutku trestného, na který je stanovena smrt, nebo nebylo-li bezprávně usmrcení nebo poškození v žádné souvislosti s výkonem moci služební. Když pak panská sněmovna zabývala se touto věcí, bylo ve

zprávě komise pro justiční záležitosti (čís. 163 příloh) zdůrazněno, že účelem a základní myšlenkou osnovy zákona, jak poslaneckou sněmovnou byla přijata, jest, že stát má ručiti za následky úředních opatření, za války učiněných, nebyla-li kryta platným právem. Vyskytly se však pochybnosti co do pojmu »bezprávnosti«. Jen by tyto pochybnosti byly odstraněny, pozměněno bylo znění § 1 a navrženo, by v § 1 vyslovena byla zásada, že za újmy majetkové, jež vzešly z dotyčných usmrcení nebo poškození na těle (to jest dle toho, co výše uvedeno z usmrcení nebo poškození civilních osob za války příslušníky ozbrojené moci nebo četnictva nebo k jejich rozkazů) stát má dáti přiměřenou náhradu. Povinnost k náhradě škody platí pak obecně a naprosto, pokud není tu některá ze zákonných výjimek, jež justiční komisí byly ponavrženy. Ve znění, podle této zásady modifikovaném, usnesen po té zákon jak panskou, tak i poslaneckou sněmovnou a byl sankcionován. Z toho všeho s dostatek vysvítá, že platnost zákona ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. z. není věcně obmezena na případy, s válečnými událostmi bezprostředně související, nýbrž že provedením zásady, již v základním zákoně státním ze dne 21. prosince 1867 čís. 145 zák. ř. vyslovené, stanoveno bylo v něm — arci s obmezením časovým, totiž s obmezením na dobu války — ručení státu za wszelké poškození tam uvedené, jež státními úřady nebo příslušníky ozbrojené moci nebo četnictva nebo k jejich rozkazů osobám civilním bylo způsobeno a že toto zásadní ručení vyloučeno jest jen tehdy, když nastává některá z výjimek, v zákoně taxativně uvedených. Ježto pak není sporu o tom, že usmrcení nezl. Karla H. stalo se za války a že bylo způsobeno příslušníky ozbrojené moci, dlužno uznati, že zákon ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. z. se vztahuje k přítomnému případu. Vzhledem k tomu, že v zákoně ukládá se státu povinnost k náhradě škody za bezprávná poškození v nynější válce čili za nynější války, nebylo třeba, by v něm zvlášť bylo stanoveno, že působí zpět na případy předhodivší se ve válce, ale přede dnem vyhlášení zákona. Jen mimochodem se připomíná, že bylo ve zprávě justičního výboru poslanecké sněmovny (čís. 1004 příloh) uvedeno, že zákon se týká všech poškození, která se stala v nynější válce, tedy od jejího vypuknutí, — a že tento výklad výslovně s důrazem vytkčen byl v zasedání výboru jak výborem, tak i zástupci vlády. Podobné prohlášení učiněno také zástupcem vlády (ministrem spravedlnosti) v poslanecké sněmovně při jednání o osnově zákona (těsnopisné protokoly stránka 3596, sloupec druhý, poslední odstavec). Když tomu jest tak, jak výše vyloženo, nelze důvodně pochybovati, že jde o spornou záležitost, která zvláštním zákonem výslovně soudům byla přikázána a pro kterou byla stanovena zvláštní příslušnost vrchního soudu zemského jako procesního soudu stolice prvé. Námitky nepřipustnosti pořadu práva a věcné nepřipustnosti dovolaného soudu nejsou tedy odůvodněny a byly zavrženy. Otázky, zda žalovaný erár pasivně jest legitimován a zda jest tu některý ze zákonných důvodů omiluvných, týkají se věci hlavní; o nich bude jednáno, nabude-li toto usnesení moci práva.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu finanční prokuratury, poukázav k správnému odůvodnění prvé stolice a podotknuv, že v zákoně ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. z. nebylo třeba výslovně uváděti, že

účinkuje nazpět, poněvadž z jeho znění: »byla-li v nynější válce...« nepochybně vyplývá, že jeho ustanovení týče se veškerých případů ve válce 1914—1918 sběhlých, a že tudíž v odporu s předpisem § 5 obč. zák. má nazpět účinkovati.

Čís. 271.

Nepřipustnost pořadu práva pro nárok na náhradu škody, způsobené vadným stavem nouzového bytu tomu, komu byt obcí u výkonu bytové péče byl přikázán.

(Rozh. ze dne 30. září 1919, R I 371/19.)

Obci B dány byly vojenskou správou bezúplatně k použití pro bytovou péči důstojnické baráky bývalého zajateckého tábora. Uchazečům o nouzový byt vydávala obec zvláštní poukázky, jež je opravňovaly, by do baráků vstoupili, vhodné bytové místnosti si vyhledali a v nich pak bydleli. Místnosti ty přenechávány pak uchazečům bezúplatně jako byt z nouze. Pouze za používání elektrického osvětlení placeno obcí přiměřené odškodné. S řečenou poukázkou odebral se A do baráků. Vstoupiv do jednoho z nich utrpěl těžké zranění tím, že spukřelá podlaha baráku se pod ním probořila. Žaloval proto obec o náhradu škody. Žalovaná obec vznesla námitku nepřipustnosti pořadu práva. Procesní soud prvé stolice námitku tu zavrhl v podstatě proto, že mezi obcí a žalobcem založen byl přikázáním nouzového bytu právní poměr, jenž, jsa napodobeninou poměru nájemního, jest poměrem soukromoprávním, byt i užívání bytu poskytnuto bylo bezúplatně, poněvadž jednak úplatnost není podstatným znakem smlouvy nájemní, jednak obec sama vojenské správě za používání baráků ničeho neplatila, a byt i obec nebyla vlastníci baráků, poněvadž obec nadána byla vojenskou správou takovou mocí nad baráky, jež jinak jest jen výronem práva vlastnického. Rekursní soud odmítl žalobu pro nepřipustnost pořadu práva, poněvadž důvodem žalobního nároku jest v podstatě zanedbání místně policejní povinností obcí hledíc k nebezpečnému stavu baráků (§ 28 čes. obec. zřiz.) a jedná se zde tudíž o náhradní nárok, o jehož důvodnosti náleží rozhodovati úřadům správním (§ 37 čes. obec. zřiz.)

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalující strany.

Důvody:

Pro otázku, zda přípustným jest pořad práva, rozhodnou je podstata a povaha právního nároku. Po této stránce nezáleží především na tom, že jde o nárok majetkoprávní. Není majetkoprávní poměr o sobě totožným s poměrem soukromoprávním, ježto i v právních vztazích jednotlivců jako příslušníků organických svazů veřejného práva (státu, země, obce atd.) k těmto svazům vznikají nároky majetkoprávní. Rovněž o sobě nerozhodno, zda nárok opírá se o právotvornou skutečnost, jež jako t. zv. právní důvod došla zákonné úpravy a právníckého propracování hlavně v právu soukromém. Jsouť právotvorné skutečnosti téhož

druhu a způsobu, na př. smlouva, promlčení, jednání bez příkazu, způsobení škody a pod. vlastní i právu veřejnému. Rozdíl sluší hledati pouze a jedině v tom, zda v daném případě jednotlivec na jedné a svaz veřejnoprávní na druhé straně vystupují proti sobě na rovné půdě zákona jako rovnoprávné subjekty právních poměrů, pro něž, pro jejich vznik, změnu a zánik nepřichází v úvahu, že jednotlivec jest zároveň členem svazu veřejnoprávního, či zda jedná se o právní vztah jednotlivce k veřejnoprávnímu svazu jako takovému, kde tedy jednotlivec je v pravdě pouhým předmětem opatření, jež v zájmu veřejném, sleduje sobě vlastní úkoly, předsebere veřejnoprávní svaz, isa zde jako takový v poměru nadřízenosti oprávněn a zároveň povinen na svém příslušníku jako takovém požadovati nebo pro něho jako takového zákonem sobě uloženou činnost vyvíjeti. V případě, o který se tuto jedná, podjala se žalovaná obec bytové péče, chráníc veřejný zájem, jež dotčen byl tím, že obyvatelstvo zůstávalo bez přístřeší. Otázku, zda zhostila se tohoto úkolu způsobem přiměřeným a účelu vyhovujícím, dlužno právě tak řešiti dle hledisek veřejnoprávních, jako otázku, zda žalovaná obec, učinivši snad opatření nedostatečná, jest práva z újmy, jež účastníkům bytové péče byla tím způsobena. Na tom, zda účastníci bytové péče, davše si příkazati byt z nouze, vstoupili tím k žalované obci, zejména tím, že byli povinni platiti odškodné za elektrické osvětlení, v poměr, podobný snad soukromoprávnímu poměru nájemnímu, dle toho co shora řečeno, nezáleží. Dostí na tom, že žalovaná obec nevystupovala zde jako koordinovaný právní subjekt vůči rovnoprávnému s ní po této stránce používateli bytu z nouze, nýbrž vystupovala sledujíc jí jako vyšší jednotce příkázané úkoly veřejnoprávní.

Čís. 272.

V tom, že opomenuto, vyrozuměti stranu o roku, nařízeném k provedení důkazu mimo ústní přelíčení, zejména soudcem dožádaným, není zmatečností § 477 čis. 4 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 30. září 1919, R I 377/19.)

Rekursní soud nevyhověl stížnosti žalující strany do postupu dožádaného soudu, to z těchto důvodů: Žalobce běže usnesení své stolice a jednání, usnesení tomu následovavší, v odpor pouze pro zmatek § 477 čis. 4 c. ř. s. Dle tohoto zákonného předpisu jest však zmatečným řízení jen tehdy, byla-li soudem straně nezákonným postupem, zejména opomenutím doručení, odňata možnost na soudě projednávat. Z toho patrně, že možností na soudě projednávatí neodnímá každé porušení a opomenutí zákonných předpisů, nýbrž jen takové, kde strana byla z jednání vyloučena, tedy porušena zásada rovného slyšení obou sporných stran. V tomto případě shledává stěžovatel vytýkaný zmatek pouze v tom, že dožádaný soud nevyrozuměl o roku ustanoveném k provedení svědeckého a znaleckého důkazu ani stěžovatele, ani jeho zástupce, čímž prý mu byla odňata možnost, činiti námitky proti osobám soudem dožádaným ustanovených znalců a dávatí svědkům a znalcům při roku

otázky. Než tomu tak není v tomto případě. Ze zprávy okresního soudu jako soudu dožádaného vysvítá sice, že jeho v odpor vzaté usnesení, rok ustanovující a vyrozumění zástupců sporných stran nařizující, nezjištěným způsobem nedostalo se k poštovní dopravě, takže soud dožádaný, když neměl po ruce výkazu o vyrozumění zástupců stran, jímž dle § 93 c. ř. s. vyrozumění to se mělo státi, neměl při roku důkazu svědeckého a znaleckého prováděti, ježto provádění důkazů v nepřítomnosti stran předpokládá dle § 289 druhý odstavec c. ř. s. vyrozumění stran, pokud se týče jich zástupců, nicméně však toto porušení tohoto předpisu nezakládá zmatek, ježto tím stěžovateli nebyla odňata možnost, na soudě projednávatí. K roku u soudu dožádaného dostavil se totiž jak žalobce tak i žalovaný osobně a kromě toho i zástupce žalovaného, takže měl stěžovatel úplnou možnost svědkům a znalcům dávatí otázky, nebo před započatím jednání znalce odmítnouti. Než i kdyby se byl stěžovatel k roku tomu nedostavil, nemělo by toto porušení předpisu § 289, druhý odstavec c. ř. s. za následek vytýkaný zmatek, ježto zmatek ten vzniká jen tehdy, byla-li sporné straně odňata možnost, na soudě spor projednávat, kdežto v tomto případě spor byl již projednán a rok ustanoven byl jen k provádění důkazů a nikoliv také k pokračování v ústním jednání. Má-li stěžovatel za to, že výslech svědků a znalců soudem dožádaným jest neúplným, nebo že znalec jest vadným, mohl u soudu procesního navrhnouti dle § 289, druhý odstavec c. ř. s. doplnění, pokud se týče dodatečně znalce dle § 255, druhý odstavec c. ř. s. odmítnouti.

Nejvyšší soud nedal místa žalobcovu rekursu.

Důvody:

Žalobce stěžuje si do postupu dožádaného soudce, že nařízené provádění důkazů, ač strany nebyly vyrozuměny o roku, za tím účelem ustanoveném, předsevzal. Přesto, že zákon stížnost dopouští (§§ 514 a 520 c. ř. s.) jen proti usnesením, jímž soud dle postupu řízení na venek tedy oproti stranám sporným činí opatření, jež teprve v odpor brána býti mohou, přece rekursní soud stížnost žalobcovu věcně vyřídil. Když proti-strana s tím se spokojuje a opravný prostředek nyní do usnesení rekursního soudu čelí a ano tu není potvrzujícího usnesení soudu stolice druhé, nýbrž rozhodnutí první, rekurs do něho jeví se přípustným, podjal se nejvyšší soud jeho přezkoumáním. Rekursu však nelze přiznati důvodnosti. Soud, připuštěné důkazy provádějící, nebyl soudem projednávajícím, nýbrž dožádaným. Před ním se tedy pře neprojednávala, nýbrž činnost jeho obmeziti se musela jen na provedení důkazů, o něž byl procesním soudem dožádán. Nebyl-li tedy rok ustanoven k spornému jednání, nýbrž výhradně toliko k provedení určitého důkazu, nelze opomenutí doručení obsílky podřaditi pod předpis § 477 čis. 4 c. ř. s., poněvadž se právě sporně nejednalo a proto možnost projednávatí pře straně odejmuta nebyla. (Klein-Vorlesungen str. 238), Než v tomto případě nestala se stěžovateli vůbec žádná újma, poněvadž, třeba nebyl písemně vyrozuměn dle § 93 c. ř. s., osobně se roku účastnil a k procesním úkonům, které konají se před soudem dožádaným, předpis § 27 c. ř. s. o nuceném zastoupení advokátem se nevztahuje. Ze opomenutí vyrozumění strany

o provádění důkazu mimo ústní sporné jednání zmatku nezakládá, plyne zřejmě i z ustanovení §§ 283 odst. 2. a 389 odst. 2. c. ř. s. Jeví-li se provedené důkazy neúplnými neb vadnými, může, jak k tomu již správně bylo poukázáno, v usnesení rekursního soudu vada odstraněna býti opatřením soudu procesního dle ustanovení §§ 289, odst. 2. a 362, odst. 2. c. ř. s.

Čís. 273.

Žadati za soudní určení přiměřeného věna může žena, již nárok na věno přísluší, jakmile projevila vážný úmysl se provdati. Netřeba, by uvedla ženichovo jméno a označila přesně dobu zamýšleného sňatku. Při určení přiměřeného věna zůstává mimo úvahu stav nastávajícího manžela.

(Rozh. ze dne 30. září 1919, R II 112/19.)

K žádosti Anny O-ové uložil okresní soud jejímu manželskému otci, by vyplatil žadatelce 3000 K věna. K otcovu rekursu byla žádost rekursním soudem na ten čas zamítnuta. Důvody: Dle § 1220 obč. zák. jsou rodiče povinni dáti dcerám při jich provdání věno přiměřené svému stavu a majetku, nebo poměrně k němu přispívati. Ustanovením tím jest stanovena hranice, pokud mají rodiče věno dáti. Věnem pak dle § 1218 obč. zák. jest ono jmění, jež manželka sama nebo osoba jiná za ni dává nebo zajišťuje manželé k ulehčení břemen, spojených s manželským společenstvím. Manželskými břemeny jsou zejména náklady mužovy společné domácnosti a řídí se náklady ty dle stavu manželova. Má-li tudíž věno svému účelu vyhovovati, musí odpovídati sociálnímu postavení manželovu, a tvoří tudíž toto jeho postavení nejzazší hranici pro výměru věna, jež se stává splatným při provdání, a nebylo-li v tuto dobu žádáno, dlužno je vyměřiti dle stavu majetku rodičů v čase žádosti a nikoliv dle doby dřívější, ať příznivější či méně příznivé. Vzhledem k těmto úvahám mohla by tedy dcera Anna žádati na otci věno toliko při provdání se zřetelem na stav svého manžela a dle stavu otcova majetku, jaký tu byl v době podání žádosti. Ze žádosti její však nevyplývá, že by byla už provdána neb alespoň měla se v nejbližší době provdati; udání její, že má pevný úmysl se vdáti, ještě samo o sobě ji neopravňuje, by už nyní žádala za vyměření přiměřeného věna, jelikož dle § 1220 obč. zákona lze věno žádati při provdání, tento okamžik posud nenastal, nárok její není dospělý a žádost její jest předčasnou, nehledíc ani k tomu, že za těchto okolností nemohl by přijíti v úvahu při vyměřování věna stav jejího manžela.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu žadatelky zrušil usnesení rekursního soudu a uložil mu, by, pomina zamítací důvod předčasnosti žádosti, o rekursu, doplně šetření o otcových majetkových poměrech, znovu rozhodl.

Důvody:

Naříkaným usnesením bylo vysloveno, že se žádost dcery Anny za vyměření přiměřeného věna toho času zamítá, a nebylo proto rekursním soudem přikročeno k prozkoumání přiměřenosti žádaného věna. Stanovisko toto bylo rekursním soudem odůvodněno tím, že lze dle § 1220 obč. zák. věno žádati teprve při provdání se dcery Anny a že

toho času žádost dcery Anny jest předčasnou, jelikož doba, kdy může býti věno žádáno, ještě nenastala. Názor tento není správným. Sluší ovšem přisvědčiti rekursnímu soudu v tom, že věnem jest jmění, jež manželka sama neb osoba jiná za ni dává, nebo zajišťuje manželé k ulehčení výloh, spojených se společenstvím manželským, a že tedy uzavřené manželství na straně žadatelky jest předpokladem žádosti za poskytnutí věna. Také § 1220 obč. zák. výslovně uvádí, že rodiče, neb i dědicové atd. jsou povinni dáti dceři věno teprve v době, když tato se vdává. Ohledně otázky, nastala-li již zmíněná doba, nutno však poukázati na toto: Dcera Anna O. v této příčině již v žádosti o ustanovení věna podotkla, že se domáhá určení věna ve smyslu § 1220 obč. zák. a dále při stání výslovně uvedla, že má opravdový úmysl se provdati. Je tedy zřejmo, že, ačkoliv ženichovo jméno neudala a se o osobních a výdělkových poměrech ženicha blíže nezmínila a taktéž ani neuvédla přesně, kdy má býti sňatek uzavřen, žádost svou opírá o to, že sňatek bude uzavřen. Že tento předpoklad žádosti jest dán, nebylo otcem vůbec popřeno. Naopak tento, aniž by byl předčasnost žádosti namítal, výslovně prohlásil, že je ochoten dceři po jejím provdání se dáti věno ve výši 2000 K a navrhl, by věno dcerou požadované bylo tímto obnosem stanoveno. Konečně navrhl otec i v rekursu proti usnesení, jímž mu bylo uloženo vyplatiti dceři věno 3000 K do 14 dnů po uzavření sňatku, pouze to, že se domáhá změny zmíněného usnesení v ten rozum, by věno pro dceru Annu ze 3000 K bylo sníženo za menší peníz přiměřený cenám předválečným. Dle toho není mezi účastníky vůbec sporným, že doba pro vyměření věna již nastala. Není tedy žádného podkladu pro to, by soud žádost považoval za předčasnou a třeba tedy otázku výše věna blíže prozkoumati. Taktéž nelze přisvědčiti názoru rekursního soudu, že vyměření věna překáží i to, že za daných okolností nemohl přijíti v úvahu při vyměření věna stav jmění jejího manžela, neboť §em 1220 obč. zák. je zcela jasně stanoveno, že rodiče jsou povinni dáti dceři věno, které odpovídá jejich stavu; nikoli však stavu nastávajícího manžela, jehož stav pro určení věna není nijak rozhodným. Na tom ničeho nemění se tím, že manželskými břemeny jsou zejména náklady společné domácnosti a že náklady ty řídí se hlavně nebo z části stavem manželovým, neboť výše těchto nákladů není pro vyměření věna směrodatnou a nelze z toho odvozovati, že věno, by vyhovovalo svému účelu, musí v každém případě odpovídati sociálnímu postavení manželovu. Sluší tedy bez ohledu na zamítavý důvod předčasnosti již nyní ustanoviti věno dle stavu a jmění rodičů, pokud se týče otce. V té příčině však revisní soud vzhledem na udání otce, obsažené v dovolací stížnosti, nenalézá ve spisech dostatečného podkladu, pročez naříkané usnesení zrušil a pro nedostatek určitých dat, směrodatných pro vyměření věna nařídil rekursnímu soudu, by, doplně konané šetření, vydal nové usnesení.

Čís. 274.

Za vytknuté po rozumu čl. 347 obč. zák. lze považovati pouze vady, jež kupitel na odůvodněnou své všeobecné výtky byl výslovně uvedl.

(Rozh. ze dne 30. září 1919, Rv I 366/19.)

Ve sporu firmy A. s firmou B. o zaplacení kupní ceny za dodanou malířskou hlínu uznal odvolací soud dle žalobního návrhu.

Nejvyšší soud rozsudek ten potvrdil, mimo jiné z těchto

důvodů:

Dovolatel shledává nesprávné právní posouzení věci v tom, že dle názoru soudu odvolacího nebyla vada zboží ve sporu namítaná, totiž vlhkost malířské hlíny, vytýkána včas a že tudíž pokládati sluší zboží co do této vlastnosti dle čl. 347 obch. zák. za schválené. Dovolatel poukazuje k tomu, že prodej se stal dle vzorku, že vzorek malířské hlíny žalovanému zaslaný byl suchý, že však zboží mu dodané bylo vlhké tak, jak vyšlo z jámy, že tedy neodpovídalo vzorku a že žalovaný telegramem ihned po dojití zboží žalobkyni zaslaným vytknul, že zboží vzorku neodpovídá a dal je žalobkyni k dispozici, dopisem pak ze dne 15. září 1918 jí oznámil, že zboží se podobá spíše šedému a žlutavému jílu, z čehož prý žalobkyně jako odborná firma věděti musela, že šedé a žlutavé zabarvení hlíny přičítá dlužno její vlhkosti. Pravda jest, že žalobkyně tuto posléz uvedenou okolnost věděla, neboť to vysvítá z jejího dopisu ze dne 17. září 1918, v němž žalovanému sděluje, že barva malířské hlíny, z jámy dobyté, jest šedá a že usušením se stává čistě bílou a že uložením na vzduchu běže na sebe následkem vlhkosti žlutavé zabarvení. Než okolnost ta je vzhledem k obsahu oznámení vad bez významu. Otázku, zda při koupi dle vzorku k zachování práv z vadnosti dodaného zboží stačí všeobecné oznámení, že zboží neodpovídá vzorku, či zda jest třeba, by výtky tato byla blíže vypořádaná, netřeba v tomto případě řešiti, neboť žalovaný tuto svou všeobecnou výtku, telegramem žalobkyni oznámenou, odůvodnil blíže dopisem ze dne 15. září 1918, vytknuv ony vlastnosti hlíny, které zaslanému vzorku neodpovídaly. Ano všeobecné telegrafické oznámení může býti tedy posuzováno jen v souvislosti s dopisem ze dne 15. září 1918 a mohou býti pouze ony vady pokládány za vytknuté ve smyslu čl. 347 obch. zák., které žalovaný k odůvodnění své všeobecné výtky výslovně uvedl. Žalovaný vytýkal dodané malířské hlíně pouze její barvu, která jí činila spíše podobnou šedému, žlutavému jílu, nikoli však vlhkost. Též v návrhu na zajištění důkazu uvádí žalovaný, že místo objednané hlíny dle vzorku bílé barvy bylo mu dodáno zboží, které se podobá šedému a žlutavému jílu a pro zamýšlené účely není způsobilé. Žalobkyně musela se tedy právem domnívati, že žalovaný kromě onoho zabarvení jiných výtek nečiní. Sluší proto přisvědčiti názoru druhé stolice, že tato vlastnost (vlhkost hlíny) nebyla žalovaným vytknuta v čas a že zboží ohledně této vlastnosti pokládati sluší za schválené, neboť teprve provedeným důkazem zajišťovacím vyšlo na jevo, že dodaná hlína jediné co do suchosti vzorku neodpovídá. Soud druhé stolice právem se zabýval otázkou včasnosti oznámení vytkané vady, byť i v řízení před první stolicí na přetřes vzata nebyla, poněvadž uplatňování práv z vadnosti dodaného zboží jest již dle zákona samého (čl. 347 obch. zák.) od včasnosti výtek odvislé.

Čís. 275.

Určuje dle § 273 c. ř. s. výši pohledanosti, dbejž soud též mimořádného, válečnými poměry vyvolaného poklesu hodnoty peněz.

(Rozh. ze dne 30. září 1919, Rv I 371/19.)

Dne 22. října 1918 uveřejnil žalovaný Karel B. v časopise »Národní Politika« veřejně přislíbení tohoto znění: »Koně ukradeni. V neděli 20. tohoto měsíce ukradl asi 25letý voják dvě kobyly, hnědku a bělouše as 7 roků staré, ve valníku zapřažené a odejel směrem k Libni, Vysočanům. Před koupí se varuje. Kdo přivede na stopu koní, obdrží velkou odměnu. K. B. v K.« — Žalobkyně A. toto veřejné přislíbení četla a vzpomněla si, že u speditéra Frant. S. v B. mají pár koní, hnědku a bělouše, jichž dříve neměli. Poněvadž s koňmi a vozem jezdí voják F. a koně, jichž žalobkyně při okování u svého otce si všimla, měli venkovské kování, čerpala žalobkyně důvodně podezření, že nové koně u speditéra S. jsou snad totožní s ukradenými. Žalobkyně jela dne 24. října do K. k B-ovým a sdělila Alžbětě B-ové svou adresu za účelem podání zprávy. Dne 25. října přišla Alžběta B-ová do bytu žalobkyně a žádala tuto o bližší zprávu o ukradených koních. Žalobkyně jí sdělila, že dle jejího domnění ukradl F. koně žalovaných a že s nimi jezdí co kočí speditéra S. v B. Při tom radila Alžbětě B-ové, by jednala opatrně a k S-ovým ihned nechodila, by zloděj nebyl varován. Alžběta B-ová šla k S-ovým, poznala vůz na dvoře jako vlastnictví svého chotě, představila se Josefu S-ové a ptala se na koně. S-ová varovala telefonicky F-a a tento s koňmi ujel. Policie obdržela jak za několik dní dopis od jiné osoby, která oznamovala, že koně jsou v K. Koně byli pak policií nalezeni v B. a žalovanému vráceny. Tento složil 500 K na policejním fidejtužství v Praze jakožto odměnu pro toho, kdo vrácení odcizených koní způsobil a upozornil při tom na žalobkyni. Odměna byla policií dle jejího dobrého zdání rozdělena, ale žalobkyně ničeho z odměny neobdržela. Opírajíc se o tento nesporný děj žalovala A. o zaplacení odměny 2000 K. Procesní soud uznal za odměnu 1000 K, vycházející z těchto předpokladů: Cena odcizených koní s povozem činí 20.000 K. Přiměřená odměna za vystopování tohoto odcizeného majetku (v době předválečné v ceně as 2000—3000 K) činila dle náhledu soudů v době předválečné 200 K. Poněvadž cena rakouských peněz, platících též v státě Československém, za války tak značně klesla, že rolník požaduje za polní plodiny a výrobky zemědělské cenu patero- až desateronásobnou, následkem čehož kupní hodnota 200 K předválečných rovná se 1000 K v době nynější, dlužno odměnu 200 K (přiměřenou pro dobu předválečnou) násobiti alespoň pěti, by kupní hodnota její odpovídala nynější ceně zemědělských výrobků, nutných k živobytí. Odvolací soud snížil odměnu na 600 K, maje za to, že nelze bráti v úvahu výjimečné a namnoze ničím neodůvodněné peněžní a hospodářské poměry, za války nastalé, zejména pokles peněz rakouských, v Československém státu platících, a nepřiměřené ceny, jaké se za polní plodiny a zemědělské výrobky požadují a platí, a dle poměru těchto cen k cenám před válkou výši odměny určití

násobkem přiměřené odměny před válkou. Při posouzení přiměřenosti a určení výše odměny dle § 273 c. ř. s. dlužno naopak přihlížeti, dle zvláštnosti daného případu k ceně věci, o kterou se jedná, ke skutečnému významu, který žádaný úkon pro slibující stranu (žalované) má, a po případě i k námaze s provedením žádaného úkonu spojené a k výsledku jeho pro stranu slibující. V tomto směru dospěl soud odvolací, vycházející ze zjištění prvního soudce, který cenu koní i s vozem penízem 2000 K vzal za rozhodnou a uváživ, že pro rolníka v době dobývání bramborů a řípy má opět nabytí koní odcizených význam zvláště veliký, čemuž svědčí také znění veřejné smlouby, dáti za uvedení na stopu ukradených koní velkou odměnu — ku přesvědčení, že za žádaný a žalobkyní vykonaný úkon, i když pro ni nebyl spojen se zvláštní a značnou námahou, přiměřenou jest odměna 600 K.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního stolu, mimo jiné z těchto

důvodů:

Rozsudek soudu odvolacího uvádí v důvodech svých v podstatě zcela správně jisté momenty, k nimž nutno přihlížeti při určování výše odměny, již dlužno žalobkyni přiznati dle § 273 c. ř. s. za to, že přivedla žalované ve smyslu veřejného příslibení uveřejněného v »Národní Politice« dne 22. října 1914 na stopu ukradených koní a vozu. Naproti tomu nevyhovuje správnému právnímu posouzení věci názor téhož soudu, že nelze při tom bráti v úvahu i výjimečné a namnoze ničím neodůvodněné peněžní a hospodářské poměry za války nastalé. Jest všeobecně známo, že ceny všech předmětů nutné potřeby, ba všeho zboží vůbec, za války nesmírně stouply. Že by tato dražota nebyla »namnoze ničím odůvodněna«, nelze jistě právem tvrditi. Má příčinu svou jednak v tom, že při nabídce podstatně zmenšené vzrostla v poměru právě opačným poptávka po zboží a mimo to v nemenší míře v tom, že bylo dáno do oběhu příliš velké množství papírových peněz, kdežto peníze zlaté vzaty z oběhu a zmizely i stříbrné. Tím nastala úplná devaluace (znehodnocení) papírových peněz, ve skutečnosti nyní jediného platidla a devaluace ta jest nejzřejměji patrna na trhu devis z poměru naší koruny k platidlům států jiných s valutou buď neotřesenou neb aspoň méně otřesenou než jest naše. Že se ku těmto dlouhotrvající válkou vyvolaným rozvráceným hospodářským poměrům a zejména i k této devaluaci peněz přihlíží jak při výměře alimentů a bolestného, tak i při stanovení platů, mezd a odměn v hospodářském životě, jest všeobecně známo. A přihlíží se k nim zajisté právem, ježto tyto mzdy a odměny mají býti rovnocenným ekvivalentem za vykonané služby, práce nebo vůbec úkony, jejichž cena mimořádnými poměry válečnými jistě neklesla, nýbrž naopak ještě stoupla. Nutno proto přihlížeti k těmto poměrům i ve případě našem. Dbá-li se však při výměře odměny, již dlužno žalobkyni přiznati dle § 273 c. ř. s. všech nutných zřetelů pro vyměření toto rozhodných, neb aspoň významných, a vezme-li se tedy zřetel nejen k tomu, že žalovaní příslibili tomu, kdo je přivede na stopu ukradených koní, velkou odměnu, že ztráta páru koní s vozem znamená dnes pro vlastníka i jen menší usedlosti skoro hospodářskou pohromu, že žalovaný sám si ztrátu tuto ocenil na 20.000 K,

že žalobkyně žalované na pravou stopu ukradených koní vskutku přivedla, nýbrž hledí-li se při výměře té i k dnešním silně otřeseným peněžním i hospodářským poměrům, pak nelze uznati odměnu, již žalobkyni přisoudil soud odvolací ve výši 600 K, za dostatečně přiměřenou. Poměry válečnými vyvolaná devaluace běžných platidel, k níž odvolací soud odmítl přihlížeti, ospravedlňuje dle § 273 c. ř. s. sama její zvýšení na obnos prvním soudem přiznaný, to jest na 1000 K.

Čís. 276.

Starosta obce není oprávněn, by sám od sebe změnil dodatečně podmínky, na nichž se obecní výbor usnesl a dle nichž zadány byly užítky z obecního statku.

(Rozh. ze dne 30. září 1919, Rv I 403/19.)

Obecní výbor obce B. ve schůzi, konané 12. března 1914. se usnesl, aby v lese, zvaném »Stránci«, patřícím ku kmenovému statku žalované obce, prodáno bylo dříví na stojato veřejnou dražbou. Dražba konala se 21. června 1914 za dražebních podmínek, které byly na schůzi obecního výboru v B. dne 9. dubna 1914 schváleny a před dražbou žalobci A. sděleny, jenž na podmínky ty přistoupil. V dražebních podmínkách praví se mimo jiné: »S kácením lesa musí býti započato letošním rokem (1914) a kupující zaplatí před započatím kácení plný kupní obnos; do 31. prosince 1915 musí býti veškeré dříví, pařezy a roští odvezeno, tak, by byl pozemek k vysazení nové kultury způsobilým. Nedodržení těchto dražebních podmínek má za následek zrušení koupě.« Žalobce, složiv vadium, vydražil při shora zmíněné dražbě dílec lesa, označený ořezanými stromy, stvrdiv podpisem dražební protokol ze dne 21. června 1914, že dražební podmínky jsou mu známy. Prodej tento schválil obecní výbor v B. dne 27. června 1914. Žalobce jsa majitelem pily, koupil dříví k dalšímu zpracování a prodeji. Následkem všeobecné mobilisace musel žalobce v červenci 1914 nastoupiti vojenskou službu. K jeho poukazu obrátila se jeho manželka s písemným dotazem na obec, co bude s lesem. Starosta, nedotázav se obecního výboru, odpověděl dopisem ze dne 12. září 1914, že zakoupení obecního lesa ve veřejné dražbě je dosud v platnosti, že však, pokud manžel žadatelky bude ve válce, nebudou na ni doléhati ku dodržení dražebních podmínek. Žalobce, vrátiv se v druhé polovici listopadu 1918 z válečné služby, nabídl se složití trhovou cenu za koupený dílec lesa, žalovaná obec však tržové ceny nepřijala a započala sama na základě usnesení obecního výboru z 23. listopadu 1918 s kácením lesa. Opíraje se o tento děj, učinil žalobce žalobní návrh, by uznáno bylo právem, že obec B. jest povinna dodržeti smlouvu kupní o díl lesa zvaného »Stránci« v B. označený ořezanými stromy, pokud se týče o stromy toho dílce lesa, se žalobcem dražebně učiněnou, že jest povinna dopustiti, by žalobce stromy dílce lesa toho pro sebe vykáceti dal, kmeny, pařezy a roští po vykácených stromech si odvezl. Procesní soud zamítl žalobu v podstatě z těchto důvodů: Dle ustanovení § 31 čís. 1 obec.

zřízení pro Čechy, podléhají všechna opatření, týkající se kmenového statku a jmění obce schválení obecního výboru; dle § 31 čís. 5 a § 55 obec. zřízení starosta jest oprávněn ve vlastní působnosti vyřizovati jen takové věci, které se týkají řádné správy obecního jmění a to v mezích usnesení obecního výboru. O takovou záležitost se však v tomto případě nejedná, naopak, jak uvedeno, jedná se o záležitost týkající se prodeje lesa, patřícího ku kmenovému statku žalované obce, tedy nikoli o věc, náležející k obyčejné správě jmění. Nebyl proto starosta oprávněn k dodatečné změně dražebních podmínek, prodeje tohoto kmenového statku se týkajících, naopak spadá tato věc v působnost obecního výboru. Ježto pak dotyčná změna v obecním výboru usnesena nebyla, jest prohlášení starosty v dopise z 12. září 1914 pro žalovanou nezávazné a dlužno naopak prodej ve smyslu dražebních podmínek pokládati za zrušený. Odvolací soud rozsudek ten potvrdil, vytknuv po právní stránce toto: Nesprávné právní posouzení věci odvozuje žalobce z té okolnosti, že prvý soud zamítl žalobu jedině proto, že tu jde o nakládání s kmenovým statkem žalované obce, které jest platné jen tehda, když se o tom usnese obecní zastupitelstvo § 31 obec. zřízení. Ač právnímu názoru prvního soudu, že vykácení části obecního lesa pokládati dlužno za nakládání s kmenovým statkem obecním, nelze přisvědčiti, poněvadž vykácení lesních stromů v tomto obecním lese jest jen nakládáním s užitkem a výtěžkem z tohoto obecního lesa a nikoli nakládáním a přeměnou lesní parcely, tož přece právem žalobě nebylo vyhověno. Není o tom sporu, že obecní výbor obce B. ve schůzi ze dne 12. března 1914 na tom se usnesl, by v lese »Stránci«, ku kmenovému statku žalované obci patřícímu, veřejnou dražbou dříví na stojato bylo odprodáno, že dražba ta dne 21. června 1914 za podmínek, ve schůzi výborové stanovených, se konala a že žalobce těmito dražebními podmínkami v naříkaném rozsudku uvedeným úplně se podvolil. Prvý soud skutkově zjistil, že obecním výborem v B. tyto dražební podmínky nebyly změněny. Přihlíželi-li se k tomuto stavu věci a k tomu, že rozhodování o právech požitkových, jakož i vlastností předmětu majetkového jakožto obecního statku, či obecního jmění obecnímu výboru dotyčné obce přísluší (§ 69 obec. zřízení zák. ze dne 16. dubna 1864 čís. 7 z. z.), že obce, kterým náležejí lesy, jsou povinny, nechť jsou lesy ty obecním jměním (§ 69 obec. zřízení), neb obecním statkem (§ 70 obec. zřízení), hospodařiti v lesích těchto, jak to předpisuje zákon ze dne 14. ledna 1893 čís. 11 z. z. pro Čechy, že dle § 57 obec. zřízení starostovi přísluší v mezích usnesení spravovati obecní jmění a dohlížeti, jak se statku obecního užívá a jak se statek obecní zachovává, a uváží-li se, že dle toho obec. starosta o své vůli nebyl oprávněn od usnesení obecního výboru, týkajícího se řečených dražebních podmínek se odchylovati a je změňovati, a že žalobce těmito dražebními podmínkami nevyhověl, byla právem žaloba zamítnuta.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Důvody:

Jisto jest, že smlouveno bylo mezi stranami, že žalobce musí počítati s kácením lesa ještě v roce 1914, že před započítáním kácení měl zaplatiti

plnou kupní cenu, že do 31. prosince 1915 měl býti s kácením hotov tak, by byl pozemek lesní k vysázení nové kultury způsobilý, jinak že nedodržení těchto podmínek má v zápětí zrušení koupě. Žalobce této své smluvní povinnosti nedostál a proto právem bylo usouzeno, že vedle ustanovení § 902 obč. zák. v původním doslovu, kterého tu dle předpisu § 105 třetí dílčí novely k obč. zák. užití sluší, smlouva podle souhlasné vůle stran uhasla, takže z ní žalobce žádných práv na plnění odvozovati nemůže. Žalobce snažil se sice dokázati, že tato původní smlouva byla pozměněna písemným prohlášením starosty žalované obce ze dne 12. září 1914, s nímž se spokojil a dle něhož byla mu lhůta ke kácení stromů prodloužena přes čas, po který bude konat vojenskou povinnost. Leč o tomto prohlášení bylo zjištěno, že učinil je starosta obce o své újmě bez souhlasu obecního výboru, a byla mu proto právem i odvolacím soudem odepřena pro žalovanou obec závaznost. Jest sice pravda, že usnesení, o které jde, týká se jen užitků z kmenového jmění, takže nelze je zařaditi mezi usnesení, jež § 31 odst. 1 obec. zřízení pro Čechy na myslí má a jež předpokládá opatření v příčině podstaty statku. Nicméně uvážiti dlužno, že obecní výbor jest dle § 30 obec. zřízení orgánem v záležitostech obecních se usnášejícím, a představenstvem obecním dle § 51 téhož zákona orgánem vedoucím správu a orgánem výkonným. Zejména v ohledu správy obecního jmění, o jakou tu beze vší pochyby jde, jest dle § 31 čís. 5 obec. zřízení výboru obecnímu přikázáno usnášeti se ve všech záležitostech, jež nenáležejí k obyčejné správě jmění, kdežto starostovi přísluší dle § 57 téhož zákona správa jmění obecního pouze uvnitř mezi usnesení učiněných obecním výborem, tedy řádná obyčejná správa jmění obecního. V obor obyčejné správy jmění náležejí veškeré úkony, jimiž provádí se upravený již způsob užívání majetkového objektu, tudíž veškeré úkony odůvodněné obyčejným během věci a z pravidla se opakující, vůbec úkony menší důležitosti (viz § 233 obč. zák.). Mezi takové úkony nelze čítati změnu dražebních podmínek, na nichž se byl výbor obecní usnesl, by platily pro zcizování užitků, z obecního statku získávaných. Neboť tu vybočuje starosta z mezí usnesení, obecním výborem učiněného, a stanoví jednotlivci mimořádné výhody, odchylující se od řádné správy majetku obecního, jak pro ni výbor obecní usnesením svým dal právě direktivu. Nemohl-li tudíž žalobce dodržeti podmínek smlouvy stanovených, a žádal-li prostřednictvím své manželky za jejich pozměnění, jednalo se o záležitost, která nenáležejí již k obyčejné správě jmění a která proto dle § 31 čís. 5 obec. zřízení vyhražena jest usnesení výboru obecního. Samovolné prohlášení starostovo, vybočující z oprávnění jemu § 57 obec. zřízení vytčeného, nemůže tudíž pro žalovanou obec založiti závazku, jak správně uznal odvolací soud. Marně se dovolatel odvolává na analogii čl. 56 obč. zák. Vždyť předpis o prokuristovi a generálním zmocněnci obchodním jest výmínečným předpisem, platícím výhradně jen pro tyto osoby, k nimž přece starosta obce, jehož právo zástupčí jest nad to zákonem omezeno, zajisté počítati nelze. Překročil-li tento zákonné neb speciálně obecním výborem mu udělené zmocnění, platí tu ustanovení § 1016 obč. zák., dle něhož, pokud překročení dodatné nebylo obcí schváleno, tuto nezavazuje. Poněvadž takové dodatné schválení se nestalo, správně bylo usouzeno, že žalobce nároku uplatňovaného nemá.

Za škodu způsobenou srícením se vojenského letadla, ručí vojenský erár jen za všeobecných podmínek §§ 1293 a násl. obč. zák. Obdoba § 364 obč. zák. nemá zde místa.

(Rozh. ze dne 30. září 1919, Rv I 414/19.)

Žaloba firmy A. na čsl. vojenský erár o náhradu škody, způsobené srícením se vojenského letadla, byla ve všech stolicích zamítnuta. Odvolací soud vytкнуł toto: Žaloba, o niž se tuto jedná, jest žalobou o náhradu škody, kterou posuzovati dlužno dle třicáté hlavy druhého dílu obč. zák. (§§ 1293 a násl.). Žalobkyně žalujíc o náhradu škody československý stát dává tím sama na jevo, že zakládá povinnost jeho jako právnické osoby k náhradě způsobené jí škody v tom, že ručí za své vojiny. Tu však dlužno uvést, že není všeobecného zákonného ustanovení, dle něhož by stát u výkonu svých výsostních práv ručil za své orgány. Ustanovení, jaké dochází výrazu v zákoně ze dne 12. července 1872 čís. 112 ř. z., že stát ručí za způsobená porušení práva soudcovskými úředníky při výkonu jich úřední činnosti, neplatí ohledně ostatních státních orgánů, k nimž patří také osoby vojenské, z jichž zavinění se žalobní nárok odvozuje. V kterých případech stát (vojenský erár) přeče ručí za škody způsobené vojenskými osobami, stanoví zvláštní, o tom vydané předpisy zákonné. Jsou to škody způsobené vojenskými cvičeními a náhradu takovou vyměřuje úřad politický (dv. dekret ze dne 2. listopadu 1837 sb. pol. z. pro Čechy 19. sv. výn. min. zem. obrany ze dne 16. června 1872 čís. 6990, § 56 zákona ze dne 11. června 1879 čís. 93 ř. z., min. nařízení ze dne 1. července 1879, čís. 94 ř. z., zákon z 25. června 1895 čís. 100 ř. z.). Pod případy ty nespadá případ, o který jedná se v tomto sporu, a nespadá ani pod zákon ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. z. Ježto tedy stát neručí žalobkyni za zavinění osob vojenských na základě všeobecných právních zásad, právem uznal prý soud nárok žalobkyně za neodůvodněný a žalobu zamítl. Při tom uvést dlužno jen, že, pokud žalobkyně odvozovati chce nárok žalobní též z ustanovení § 364 obč. zák., předpoklad tohoto zákonného ustanovení je jiný, a že ani analogicky nelze tohoto zákonného ustanovení zde použítí, právě tak, jako nebylo tu lze ani obdobně použítí zákonů jiných, povinnost k náhradě škody stanovících, zejména zákona ze dne 9. srpna 1908 čís. 162 ř. z.

Nejvyšší soud opřel své rozhodnutí o tyto

důvody:

Škoda, jejíž náhrady se žalující firma domáhá, vznikla tím, že se vojenské letadlo při zkušebním letu sřítlo a porouchalo stavení, pozemky i stromy a drobná zvířata žalující firmy. Pádem letadla nebylo ve smyslu § 364 obč. zák. zasaženo do vlastnictví žalující firmy. Nestal se pokus, vlastnictví její obmezovati. Nemůže tedy nárok na náhradu ani přímo ani dle obdoby z § 364 obč. zák. býti odvozován. Jde o náhradu škody, jejíž důvod spatřuje žaloba v tom, že byla škoda způsobena zřizenci

strany žalované. Soudy nižších stolic správně k tomu poukázaly, že není ani tvrzeno nějaké zavinění orgánů strany žalované. Ručení právnických osob za škodná jednání orgánů jejich, pokud zákonem jest odůvodněno, předpokládá zavinění těchto orgánů. Žalobkyně však neuvedla, v čem zavinění takové záleží. Neprávem tedy tvrdí dovolání, že v tomto případě stát ručí za škody vojenskými osobami způsobené, pokud není zvláštních předpisů, dle předpisů všeobecných, neboť ručení za škodlivé výsledky nastává jen tam, kde je výslovné ustanovení zákona; jinak jest nevyhnutelnou podmínkou ručení zavinění škůdcovo.

Čís. 278.

Trval-li již služební poměr alespoň čtrnáct dní, přísluší zaměstnanci při jednom každém onemocnění náhrada § 1154 b) obč. zák., odstavec první, věta první, byť i mezi jednotlivými onemocněními nebylo uplynulo alespoň čtrnáct dní.

(Rozh. ze dne 30. září 1919, Rv II 235/19.)

Žalobce jest již po více let zaměstnán jako horník u žalované společnosti. Onemocněv beze své viny, nemohl vykonávati práci v době od 2. do 12. ledna a pak zase od 17. ledna do 31. ledna 1919. Tyto nemoci nikterak spolu nesouvisely, poprvé měl podebranou nohu, následkem toho nemohl se do práce dostavit, po druhé onemocněl chřipkou. Domáhal se proto žalobce na žalované společnosti zaplacení mzdy za sedm dní jednoho každého období, co byl nemocen. Žalovaná společnost uznala, že jest povinna žalobci zaplatiti požadovaný peněz za první období nemoci, tvrdí však, že žalobci nepřisluší náhrada za druhou nemoc, ježto mezi oběma nemocemi neuplynulo 14 dnů, jak toho zákon vyžaduje. Prvá stolice uznala dle žalobní prosby. Důvody: Je nesporno, že žalobce je již po delší dobu zaměstnán jako horník u žalované společnosti a že v lednu beze své viny onemocněl. Dle § 1154 b) obč. zák. má proto nárok na mzdu, kterou by byl vydělal v tu dobu, ovšem pouze s obmezením na jeden týden. Jest nesporno, že mzda ta po srážce kvoty, kterou žalovaná přispívá na nemocenské pojištění žalobcovo, činila by zažalovaný peněz. Sporným je, zda žalobci přísluší náhrada mzdy za první týden druhé nemoci, když onemocněl dvakrát po sobě opětně hned pátý den po ozdravení, či pouze za týdenní období nemoci první. Žalovaná strana jest toho mínění, že dle smyslu zákonného ustanovení je třeba, by mezi oběma nemocemi bylo mezidobí aspoň 14 dnů, má-li žalobce podržet svůj nárok na týdenní mzdu též za druhé onemocnění. Povinnost ku zaplacení peníze za první období nemoci uznává. Názor žalované strany nenalézá opory v ustanovení zákona. Lhůta 14 dnů, o níž v § 1154 b) obč. zák. se mluví, je rozhodnou pouze pro zjištění, jedná-li se o dělníka pevněji, trvaleji zaměstnaného. Každý, kdo aspoň 14 dní u někoho v práci jest zaměstnán, používá výhody ustanovení § 1154 b) obč. zák. Pouze přechodní dělníci a nádenníci, kteří jen pro krátký čas jsou do práce přijímáni, nemají nároku na náhradu mzdy ve smyslu tohoto ustanovení,

ježto by to bylo přílišné zatížení zaměstnavatele. Je samozřejmo, že by žalobci nepřislušel nárok na týdenní mzdu ve druhé nemoci tehdy, kdyby jednalo se o pokračování nemoci první, kdyby obě byly v příčinné souvislosti, v tom případě by dělník snadno mohl zneužívat této zákonné výhody tím, že by předčasně, před úplným uzdravením se dostavil do práce, tím přivodil si zhoršení svého zdravotního stavu a pak opět práci po týden konati nemohl. Tomu však není zde tak. Je nesporno, že obě žalobcovy nemoci spolu nesouvisely, obě vznikly bez jeho zavinění, v době od 2. do 12. ledna nemohl do práce se dostaviti, ježto měl podebranou nohu, v době od 13. do 16. ledna pracoval, od 17. do 31. ledna pak nemohl pracovat, ježto onemocněl chřipkou. Není důvodu, proč by žalobci nepřislušela náhrada mzdy vždy za týden každého období nemoci, kdyžtž zákon nikterak nárok dělníkův v tom směru neobmezuje. O d v o l a c í s o u d zamítl žalobu, pokud domáhala se zaplacení mzdy za sedm dní druhého onemocnění. D ů v o d y: Soud první stolice přisoudil žalobci plat za sedm druhým onemocněním zanedbaných pracovních dnů, ačkoliv žalobce, uzdraviv se z první nemoci, pouze pět dnů pracoval, máje za to, že nárok na plat po rozumu § 1154 b) obč. zák. jest již založen, když zaměstnanec u zaměstnavatele plných 14 dní pracoval a že tudíž není zapotřebí, by před každým onemocněním po tuto dobu pracoval, má-li podržeti nárok na týdenní mzdu též za druhé onemocnění. Toto právní posouzení považuje odvolací soud za mylné, neboť vedlo by ve svých důsledcích k výsledkům, které zákonodárce neměl patrně na mysli. Mohlo by se totiž, kdyby náhled první stolice byl správným, přihoditi, že by zaměstnanec od zaměstnavatele za více onemocněním zanedbaných dnů plat obdržel než skutečně pracoval. Tento případ může nastati, když zaměstnanec po 14denní nepřetržité práci v krátkých obdobích brzo po sobě několikrát onemocní. To však zákon chce vyloučiti, ustanoviv v § 1154 b), že zaměstnanec má nárok na plat jen tehdy, když mu po 14denní službě nemoc překazí konati práci po dobu p o m ě r n ě k r á t k o u. Z tohoto ustanovení plyne, že doba, po kterou zaměstnanec obdrží plat, aniž by pracoval, musí býti vždy kratší než doba, po kterou skutečně pracoval; tomuto požadavku zákonodárce vyhovuje jen ten výklad § 1154 b) obč. zák., který žádá, by zaměstnaný po každém onemocnění 14 dní pracoval, má-li mu býti zachován nárok na plat po dobu následujícího onemocnění.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek první stolice.

D ů v o d y:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s., jest přiznati oprávnění. Jedná se o to, jak jest ustanovení § 1154 lit. b) obč. zák., dle něhož zaměstnanec podrží nárok na mzdu, když konav práci nejméně po 14 dní, pro nemoc po dobu poměrně krátkou, však týden nepřesahující nemůže práci konati, vykládati v případě, že zaměstnanec opětovně onemocní, aniž mezidobí mezi prvním a druhým onemocněním dosáhne 14 dní. Rozsudek v odpor vzatý zaujal stanovisko, že v takovém případě zaměstnanec nároku na mzdu nemá, a že tedy při opětovném onemocnění jest třeba, by před každým opětovným onemocněním zaměst-

nanec aspoň 14 dní pracoval. Návoru tomu nelze přisvědčiti. Zámyslem zákona jest, jak z motivů vyplývá, by byla příznána výhoda práva žádati mzdu i za dobu, kdy zaměstnanec pro nemoc nebo nehodu po krátký, týden nepřesahující čas nemůže pracovati, takovým zaměstnancům, kteří jsou trvaleji zaměstnáni; výhody té nejsou účastni nájemníci a jiní podobní přechodní pracovníci. Jako znak trvalejšího zaměstnání stanoví § 1154 b) obč. zák., že zaměstnanec aspoň 14 dní pracoval. Jest tedy ustanovení předchozí 14denní práce podmínkou, jež nárok hořejší zakládá; jakmile pak nárok ten uplynutím nejméně 14denní pracovní doby jest založen, trvá dále po celou následovní pracovní dobu. Podmínka ta vztahuje se toliko na počátek pracovního poměru, neplatí však pro další trvání poměru toho. Má tedy úsloví »nach mindestens 14 tägiger Dienstleistung« týž význam jako úsloví: »wenn das Dienstverhältnis wenigstens 14 Tage gedauert hat.« To vyplývá ze srovnání § 1154 lit. b) s obdobným ustanovením § 1156 obč. zák. v doslovu novelisovaném, jež na případ zcela obdobný užívá rčení: »když poměr služební již 14 dní trval«, a dlužno poukázati také k tomu, že příbuzný zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910 č. 20 ř. z. stanoví v § 8 jako podmínku nároku na plat po dobu nemoci pouhé nastoupení služby. Ostatně zcela vhodně poukazuje dovolání na sociálně-politický účel uvedeného ustanovení zákona, podporovati a chrániti zaměstnance jako hospodářsky slabšího a vyvozuje z toho, že ustanovení zmíněné dlužno vykládati spíše ve prospěch zaměstnance. Stanovisko tuto vyložené zaujal první soudce, přisoudiv žalobci mzdu i za druhý týden jeho nemoci, a bylo proto, vyhovujíc dovolání, rozsudek první stolice obnoviti.

Čís. 279.

Soud není povinen, by doručoval nájemci prohlášení pronajímatele, že nepřistupuje na další prodloužení nájmu. Dal-li je však nicméně doručiti, nelze jeho opatření považovati za zmatečné.

(Rozh. ze dne 1. října 1919, R I 378/19.)

Vyřizuje rekurs v nájemním sporu propachtovatelek proti pachtěři zrušil rekursní soud sám od sebe jako zmatečné dřívější usnesení okresního soudu ze dne 30. července 1919, jímž doručeno pachtěři prohlášení propachtovatelek, že nepřistupují na další prodloužení pachtu, a prohlásil doručení příslušného přípravného spisu pachtěři za bezúčinné, poněvadž v nájemním řízení není ustanovení o nějaké notifikaci podobného prohlášení a tudíž nepřipustno, by pronajímatel použil soudu k doručení takovéto notifikace nájemci.

Nejvyšší soud zrušil k rekursu propachtovatelek zrušující usnesení rekursního soudu.

D ů v o d y:

Návrh stěžovatelek v podání ze dne 30. července 1919 směřoval pouze a jedině k tomu, by okresní soud v Jičíně doručil Františku P-ovi jejich prohlášení, že nepřistupují na další prodloužení nájemní smlouvy, s ním

uzavřené a podle jejich údajů mlčky do 31. ledna 1920 obnovené. Okresní soud vyhověv tomuto návrhu, dal prostě beze všeho dalšího vyřízení doručiti stejnopis podání Františku P-ovi. Doručení to jest tedy úkonem ryze formálním. Spolupůsobení soudu při takovémto doručování ovšem v zákoně nikde není stanoveno, ale rovněž není ustanovení zákonného, které by zapovídalo nebo vylučovalo podobné doručení. Okresní soud mohl je odepřít, nařídil-li je však, nelze tvrditi, že postup jeho přiči se zákonu a tudíž jest zmatečný. To nelze dovozovati ani z § 1 cís. patentu ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z., dle něhož v nesporných záležitostech právních soud — z moci úřední nebo k žádosti stran — jednati má jen potud, pokud zákony to nařizují, poněvadž ustanovení dotčeného § 1 má na mysli jednání soudu v technickém slova smyslu. Hmotného významu pouhé doručení ovšem nemá. V tom směru věc nemá se jinak, než kdyby stěžovatelky byly jiným způsobem projevíly svůj úmysl a svou vůli vůči Františku P-ovi. Že bylo podání mylně zapsáno do rejstříku výpovědi, jest bez významu, když soud neučinil opatření věcného. Nesouhlasí-li František P. s projevem vůle stěžovatelek, jest mu zůstaveno, by přivedl k platnosti případné své námítky způsobem zákonným. Z toho jest patrno, že soud rekursní neměl příčiny, zrušiti z moci úřední usnesení okresního soudu jako zmatečné a prohlásiti doručení přípravného spisu Františku P-ovi za bezúčinné.

Čís. 280.

Hodinové jízdné, nejsou součástíou služebního příjmu železničního zřízení, nepodléhá exekuci ani pro zákonný nárok na výživné.

(Rozh. ze dne 7. října 1919, R I 388/19.)

K vydobytí nároku manželských dětí na výživné povolila prvá stolice proti otci, průvodčímu čl. státních drah, mimo jiné exekuci zabavením a prikázáním k vybrání hodinového jízdného. K rekursu ředitelství státních drah zamítl rekursní soud v uvedeném směru návrh na povolení exekuce, poněvadž hodinové (jízdné) nelze pokládati za příjem služební, nýbrž za peníz určený ku krytí výloh při cestách služebních, které exekutu u vykonávání služby jest podniknouti, pročež částky tyto nelze ani ve prospěch zákonných nároků alimentálních v exekuci bráti, ježto nečiní část příjmů služebních.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajících věřitelů, poněvadž dle prohlášení ředitelství státních drah jest hodinové dietou za skutečně konané služební cesty a nikoli trvalým příjmem. Z povahy jeho plyne po zákonu vyloučení jeho z exekuce a je lhotejno, že jízdné stanoveno paušálním obnosem měsíčním.

Čís. 281.

Podal-li manžel, když nezvěstný manžel byl již prohlášen za mrtva, dodatečně návrh, by vysloveno bylo, že manželství považovati jest za

rozvázané, nutno znova provéstí zákonné řízení, najmě vydati znova edikt a stanoviti znova lhůtu jednoho roku.

(Rozh. ze dne 7. října 1919, R I 395 a 396/19.)

K návrhu Berty J. ze dne 20. dubna 1918 zahájil soud prvě stolice řízení za účelem prohlášení Ferdinanda J. za mrtva, vydal edikt ze dne 13. května 1918 a k opětné žádosti Berty J. ze dne 2. června 1919 vydal usnesení ze dne 6. června 1919, jímž Ferdinand J. za mrtva se prohlašuje, zamítl však pro tentokráte další návrh, obsažený v posléz řečené žádosti, by manželství prohlášeno bylo za rozvázané, poněvadž nebylo navrhovatelkou šetřeno předpisů zákonných §§ 112—114 obč. zák., § 9 zákona ze dne 16. února 1883 čís. 20 ř. z. a § 3 nařízení ze dne 31. března 1918 čís. 128 ř. zák. Rekursní soud nevyhověl usnesením ze dne 9. července 1919 rekursu Berty J., čelícimu proti posléz řečené zamítající části usnesení prvě stolice, uváživ toto: Prohlášením Ferdinanda J. za mrtva vyslovena jest pouze právní domněnka ve smyslu § 24 obč. zák. o jeho úmrtí. By mohlo býti vysloveno též, že manželství jeho se zrušuje, jest zapotřebí, by tu byly takové skutečnosti, které nezanechávají žádné pochybnosti o tom, že Ferdinand J. zemřel. (§ 112 obč. zák.) Zda okolnosti uvedené v návrhu Berty J. ze dne 20. dubna 1918, které spojeny byly s jeho pohřbením dne 9. listopadu 1914, na pravdě spočívají, vyšetřeno nebylo. Prohlášení Ferdinanda J. jest tedy dosud pouhou domněnkou, zakládající se jen na uplynutí lhůty zákonem stanovené, nikoliv na skutečnostech v § 112 obč. zák. stanovených. Za tohoto stavu věci nemohlo býti usnesením v odpor vzatým manželství stěžovatelky s Ferdinandem J. prohlášeno za zrušené a to tím méně, poněvadž nebyl zřízen ani obhájce svazku manželského dle § 9 zákona ze dne 16. února 1883, čís. 20 ř. z., bez jehož slyšení o návrhu stěžovatelky rozhodnutí nelze. K opětovné žádosti Berty J., by manželství bylo prohlášeno za rozvázané, vydal soud prvě stolice usnesením ze dne 11. června 1919 ediktální výzvu a vyslovil, že po roce rozhodne k nové žádosti o prohlášení manželství za rozvázané. Stížnost Berty J. do tohoto usnesení, pokud jím vysloveno, že teprve po uplynutí jednoho roku rozhodnuto bude k nové žádosti o návrhu na prohlášení manželství za zrušené, rekursní soud usnesením ze dne 11. srpna 1919 nevyhověl, poukávav k důvodům svého rozhodnutí ze dne 9. července 1919 a k předpisu §§ 113 a 114 obč. zák.

Nejvyšší soud nedal místa dovolacím rekursům proti usnesením rekursního soudu ze dne 9. července a 11. srpna 1919.

Důvody:

Stěžovatelce lze dáti za pravdu potud, pokud vytýká, že soud rekursní v usnesení ze dne 11. srpna 1919 neprávem se odvolal na předpisy §§ 113 a 114 obč. zák. Bylať ustanovení ta, upravující řízení, zrušena § 11 zákona ze dne 16. února 1883, čís. 20 ř. zák. a nahrazena předpisy §§ 1 až 9 téhož zákona. Ve věci však dovolací stížnosti nejsou odůvodněny. Stěžovatelka zcela správně poukazuje k tomu, že v tomto případě jde především o otázku, zda je třeba ještě jedné ediktální lhůty, když uplynula již marně první lhůta ediktální. Otázka ta dochází svého řešení ve čtvrtém odstavci § 9 dotčeného zákona, jenž stanoví, že, podá-li za-

nechaný manžel, když manžel nepřítomný již prohlášen byl za mrtva, d o d a t e č n ě návrh, by bylo vysloveno, že pokládáti jest manželství za rozvázané, soud o tom postupovati má podle předpisů tohoto zákona. Z dějin vzniku zákona (zpráva právnické komise panské sněmovny, čís. 275 příloh k těsnopisným protokolům panské sněmovny IX. sese, těsnopisné protokoly str. 9046 až 9056 o zasedání poslanecké sněmovny ze dne 3. února 1883) zřejmě vyplývá, že podle vůle a úmyslu povolaných činitelů zákonodárných soudů v takovémto případě má znova zavést a provést zákonné řízení, tedy zejména vydati nový edikt a určit novou lhůtu jednoho roku (§ 7), a teprve po uplynutí této nové lhůty rozhodnouti o dodatečné žádosti za zrušení manželství. Rozhodnutí to liší se ovšem co do obsahu svého od rozhodnutí prvního potud, že soud nerozhoduje opětně o prohlášení za mrtvého a nestanoví znova dne úmrtí, nýbrž usnází se pouze o návrhu, by manželství bylo pokládáno za rozvázané (§ 9). Právem tedy soud první stolice usnesením ze dne 6. června 1919 zamítl příslušný návrh stěžovatelčin jako předčasný a usnesením ze dne 11. června 1919 stanovil novou lhůtu ediktální, a když soud rekursní přes stížnosti Berty J. potvrdil tato ustanovení, nelze důvodně tvrditi, že jeho usnesení se spisy se neshodují, nebo že jimi zřejmě porušen byl zákon nebo dopuštěno se bylo zmatečnosti (§ 16 čís. patentu ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 zákona ř.).

Čís. 282.

Neodporovatelným dle § 45, odstavec první j. n., jest i rozhodnutí rekursního soudu, jímž vysloveno, že žaloba, vznesená na sborový soud první stolice, tímto soudem však pro věcnou nepřislusnost odmítnutá, patří k jeho věcné příslusnosti.

(Rozh. ze dne 7. října 1919, R II 118/19.)

Rekursní soud změnil usnesení sborového soudu první stolice, jímž žaloba odmítnuta byla pro věcnou nepřislusnost a zamítl námitku věcné nepřislusnosti.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

Důvody:

Krajský soud zamítl žalobu pro věcnou nepřislusnost maje za to, že jest věcně příslušným k projednání rozenře soud okresní. Vyhovčv rekursu žalující strany uznal soud rekursní, že přísluší rozhodovati o sporné věci krajskému soudu. Dle § 45 j. n. nelze rozhodnutím sborového soudu první stolice o jeho věcné příslusnosti odporovati z důvodu, že příslušným projednatí spor jest soud okresní. Zákon vychází ze stanoviska, že nejsou nijak dotčeny zájmy stran, ba že jest těmto více vyhověno a poskytnuta stranám větší záruka důkladnějšího, spolehlivějšího a tím také i správnějšího rozhodování, projednává-li věc sborový soud první stolice na místě okresního soudu, jenž by byl dle názoru té které strany k jednání pří-

slušným. Tattáž zásada musí platiti i v případě, o němž se jedná. Rozhodnutí soudu rekursního, že jest věcně příslušným krajský soud, nastupuje pouze na místo usnesení sborového soudu první stolice, nahrazuje toliko výrok sborového soudu první stolice, k němuž by bylo došlo, kdyby byla první stolice nazírala na věc správnč. Právní stav jest tž jako kdyby byl sborový soud první stolice již předem učinil v příčině věcné příslusnosti usnesení, odpovídající zákonu. Důsledkem této úvahy nelze dle zásady § 45 j. n. odporovati usnesení rekursního soudu a bylo jako nepřipustný odmítnouti dovolací rekurs vznesený proti usnesení druhé stolice.

Čís. 283.

Manžel, spravuje manželčino jmění dle § 1238 obč. zák., není sice povinen vyúčtovati užítky, není však z druhé strany oprávněn, žádati náhradu učiněného nákladu. Chce-li se domáhati této náhrady, musí nejprve vydati počet o příjmech a výdajích.

(Rozh. ze dne 7. října 1919, Rv I 390/19.)

Žalobce, rozveden byv od stolu a lože od své manželky, domáhal se na ní žalobou náhrady nákladu, jež podnikl, spravovav dle § 1238 obč. zák. její majetek. Žaloba byla ve všech stolicích pro tentokrát zamítnuta, nejvyšším soudem mimo jiné z těchto

důvodů:

Dle § 1239 obč. zák. ručí manžel ovšem jen za kmenové jmění a jest od kladení účtu o užitečích ze správy vybraných osvobozen. Nutným následkem toho je, že není-li povinen vyúčtovati užítky, t. j. příjmy, není také oprávněn žádati náhradu učiněných výdajů. Aby tedy mohl jako zmocněnec své manželky náhradu nutných a užitečných nákladů ve smyslu § 1014 obč. zák. žádati, jest nutno, by nejprve složil účet o příjmech a výdajích, z něhož teprve může býti vidno, zda a jaká náhrada mu přísluší. Dokud tak neučiní, jest jeho žaloba na náhradu nákladů předčasnou.

Čís. 284.

Nahodilá škoda nepostihuje toho, v jehož majetku vznikla nezaviněná příčina poškození, nýbrž toho, jehož majetek neb osoba byly takto poškozeny. (§ 1311 obč. zák.)

(Rozh. ze dne 7. října 1919, Rv I 391/19.)

V noci ze 7. na 8. února 1919 nastala nahodilá porucha na zařízení koupelny bytu žalovaného, následkem které voda vykapávala na podlahu, prosákla jí a odkapávala se stropu žalobcova skladiště nábytku na nábytek tam rozestavený. Žalobě o náhradu škody, takto způsobené, prvá

stolice vyhověla, poněvadž náhoda, kteráž žalobci škodu způsobila, vzešla v majetku žalovaného, neboť týž najal byt, převzav nájemní práva nad zařízením koupelny, tohoto zařízení užíval a nastala-li užíváním tohoto zařízení na tomto zařízení nějaká vada, dlužno okolnost tuto považovati, i když zde není zavinení, za náhodu, jejíž následky postihují dle § 1311 obč. zák. žalovaného. Odvolací soud žalobu zamítl, dospěv k úsudku, že nahodilá škoda postihuje v tomto případě s hlediska § 1311 obč. zák. žalobce, poněvadž náhodou, t. j. nezaviněným uvolněním kamínků v koupelně a tím způsobeným výtokem vody a prosakováním jejím do skladiště žalobce na umístěný tam jeho nábytek, postižen byl jeho majetek. První soudce nesprávně zaměňuje pojem majetku s pojmem užívání cizího majetku (bytu) a chybuje pak v tom, že subsumuje i toto pod pojem majetku. Mimo to mylně má za to, že náhoda by musila nastati přímo v oboru jeho práv, t. j. přímo v místnostech jeho skladiště, s čímž ovšem souhlasiti nelze, poněvadž nahodilá škodlivá událost přirozeně může nastati také zevně a postihnouti majetek.

Nejvyšší soud nechal místa žalobcovu dovolání, mimo jiné z těchto

důvodů:

S hlediska jedině uplatňovaného dovolacího důvodu č. 4 § 503 c. ř. s. dovolatel především hájí výklad, jehož se dostalo § 1311 obč. zák. soudem stolice první, proti opačnému názoru soudu odvolacího, leč neprávem. Ustanovení § 1311 obč. zák. jest zařaděno do hlavy o náhradě škody a dlužno vykládati je v souvislosti s předchozími předpisy §§ 1293 a násl. Z této souvislosti pak vyplývá, že »pouhá náhoda«, o které se mluví v první větě § 1311, znamená tolik, jako »škodu pouze nahodilou«. Ustanovení první věty § 1311 obč. zák. jest tedy rozuměti tak, že škoda pouhou náhodou vzešla stíhá toho, v jehož jmění neb osobě se přihodila. Že tomu tak, patrně též z druhé věty téhož článku zákona, která se zmiňuje o »poškození nahodilém«. V tomto případě nastala sice příčina škody, totiž porucha zařízení koupelny, v oboru majetku čili jmění žalovaného, nikoli však škoda sama, jejíž náhrady žalobce se domáhá. Touto dotčen byl majetek žalobcův, nábytek, jenž prosakuující vodou byl poškozen. Škodu nese tedy žalobce. Jen kdyby byl žalovaný svou vinou dal příčinu k náhodě, t. j. k nahodilé škodě, nebo přestoupil zákon, jímž se čeliti má škodám nahodilým, byl by dle druhé věty § 1311 obč. zák. povinen nahraditi žalobci všechnu škodu, která by se jinak byla nestala. Předpoklady tyto však dány nejsou.

Čís. 285.

Nevadí, že uplatňovaný nárok nebyl existentním v čase, kdy podána byla žaloba, jen když do vnesení rozsudku první stolice naplnila se míra skutečnosti, nárok opodstatňujících (§ 406 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 7. října 1919, Rv I 412/19.)

Žalobou ze dne 27. srpna 1918 domáhala se A. ochrany vylučného užívání prostoru, zapsaného do seznamu veřejného statku obce C.

Odůvodňovala žalobu jednak tím, že vylučné užívání prostoru bylo jí proti obci přiznáno právoplatným rozsudkem ze dne 7. května 1913, jednak tím, že žalovaný osobuje si právo jízdy a pohonu dobytka po řečeném prostoru. Žalovaný mimo jiné namítal, že žalobkyně neprokázala vylučného práva užívacího, poněvadž rozsudkem ze dne 7. května 1913 nabyla sice titulu k užívacímu právu, nikoli však věcného práva k vylučnému užívání prostoru. K této námitce zadala žalobkyně za sporu proti obci exekuční návrh, by na základě dotčeného rozsudku povolen byl zápis vylučného užívacího práva soudním uložením listiny. Návrhu tomu bylo právoplatným usnesením ze dne 8. května 1919 vyhověno. Procesní soud první stolice uznal pak rozsudkem ze dne 15. května 1919 dle prosby žalobní, maje za to, že na tento případ dlužno použití ustanovení § 406 c. ř. s., jehož účelem jest, by v takových případech, kde v době vnesení rozsudku nárok na zákonnou ochranu oprávněným se jeví, bylo se vyvarováno novému sporu, jejíž zamítnutí žaloby z toho důvodu, že v čase podání žaloby žalobní právo ještě neexistovalo, by mělo za následek, a sluší proto v § 406 c. ř. s. sledovati zásadu, dle níž pro posouzení a přisouzení nároku žalobního stačí, jsou-li tu jeho podmínky v době vydání rozsudku. Nelze ovšem přehlédnouti, že žalovana strana proti žalobě, původně neodůvodněné, musí se brániti a hraditi náklady spojené s vedením sporu, nesrovnalost tu však lze vyrovnati rozhodnutím rozsudku o útratách sporu. Odvolací soud zamítl žalobu pro tentokráte, v podstatě z těchto důvodů: Náhled prvního soudce, že dlužno v daném případě použití zásady § 406 c. ř. s. a že tedy stačí, že služebnost žalobkyně na výhradně užívání veřejného statku založena byla před vnesením rozsudku, jest právně mylným. Základní zásadou práva procesního jest, že podmínkou přisouzení nároku jest, by nejen existence, nýbrž i žalovatelnost jeho vzešla před podáním žaloby. Z důvodu procesní oekonomie ustanovil soudní řád výjimku v § 406 při žalobách o plnění, kde dostačí, nastala-li platnost a tím i žalovatelnost plnění třeba za sporu, jen stalo-li se tak před vnesením rozsudku. Toto ustanovení, jako ustanovení výjimečné, nedá se rozšiřovati na jiné spory, zejména na spory k ochraně práva vlastnického nebo služebnosti.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek druhé stolice a odkázal spor na odvolací soud k novému jednání a rozhodnutí. Odmítl výklad, jehož dostalo se § 406 c. ř. s. soudem odvolacím, a přiklonil se po této stránce k právnímu názoru první stolice, podotknuv toto: Ustanovení § 406 c. ř. s. obsahuje všeobecný předpis, týkající se procesního řízení vůbec, a vyslovuje se v tomto předpisu, že co do splatnosti plnění rozsudek zníti musí dle stavu věci v době, kdy byl rozsudek vydán. Vyjde-li tedy v řízení na jevo, že nárok žalobcův jest oprávněn, jest tím zároveň dovoděno, že žalobní nárok dodatečně nabytí věcné i formální oprávněnosti, byť i v době podání žaloby nebyl ještě býval odůvodněn. Přičilo by se ostatně zásadě procesní oekonomie, v níž má svůj původ také předpis § 406 c. ř. s., vylučovati použití tohoto zákonného ustanovení v rozepřích o oduznutí služebnosti a odmítati konečně vyřízení věci k rozhodnutí zralé bez nutkavého důvodu. Změna, v § 406 c. ř. s. stanovená, se stala, by nemusila býti podána žaloba totožná v den, kdy nárok byl dočasně zamítnut. Rozsudek soudu odvolacího stížen jest v tomto bodě dovolacím dů-

vodem č. 4 § 503 c. ř. s. a muselo proto dovolání dáno býti místa. Nejvyšší soud neshledal však věc zralou k rozhodnutí o dalších námitkách žalovaného.

Čís. 286.

Byla-li faktura, opatřená doložkou splatnosti a žalovatelnosti a zasláná před zbožím, kupitelem bez námitek přijata, zůstává při fakturovém sudišti, třebaže napotom zboží nebylo odesláno, protože kupitel je odmítl z důvodů, podatelem neuznaných.

(Rozh. ze dne 11. října 1919, R I 344/19.)

V žalobě o zaplacení tržové ceny, podané na fakturovém sudišti, tvrdil žalobce, že žalovaný odepřel přijati zboží z důvodů, jež neobstojí před zákonem, že zboží následkem toho, ač žalovaný bez námitek byl již přijal fakturu, opatřenou doložkou § 88, odstavce druhý j. n., jest na jeho účet a nebezpečí pro něho k dispozici u žalobce a žalovaný jest povinen zaplatiti kupní cenu. K námitce žalovaného odmítla prvá stolice žalobu pro místní nepřislusnost, poněvadž § 88, odstavec druhý j. n., žádaje, by faktura byla zaslána současně se zbožím nebo již před jeho dojitím, předpokládá, že zboží bylo vskutku zasláno, čemuž však dle žalobcových údajů není tak. Rekursní soud zamítl námitku místní nepřislusnosti, poněvadž v § 88, odstavec druhý j. n. neklade se důraz na to, že prodané zboží musí býti odesláno na jiné místo, nýbrž na to, že kupitel neobdržel faktury později než zboží.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalovaného.

Důvody:

Podmínka založení sudiště dle § 88 odstavec druhý j. n. jest, by faktura dodána byla zároveň se zbožím nebo již před dojitím jeho. Zákon neklade tedy váhu na to, že zboží, má-li se založiti soud splniště, musí býti zasláno, nýbrž by faktura byla dodána dříve a to také zcela důvodně. Neboť kupec nemůže přijati dříve zboží než zná podmínky, pod kterými se mu dodává. Přijal-li však fakturu s doložkou v § 88, odst. 2 j. n. vyčtenou, podvolil se podmínce v doložce vyjádřené a prodávatel může již zboží dodati dle přání kupitelova kdykoli. Poněvadž pak sudiště § 88 odst. 2 j. n. platí pro všechny žaloby z obchodu, fakturou deklarovaného, platí i tehdy, když kupitel zboží, jež mu dodáno býti mělo, odepřel přijati, ať již z jakéhokoliv důvodu, a prodávatel dožaduje se zaplacení tržové ceny, neuznávaje důvodu proti dodání uplatňovaného. Bylo by zajisté v takovém případě protismyslým, by prodávatel nucen byl přes kupitelův odpor zboží zaslati, když předem ví, že ho tento nepřijme. Založená pak již přislusnost soudní pro žaloby přijetím faktury, tedy mlčky nastavším souhlasem kupitelovým a obsahem fakturní doložky, nemůže libovůlí tohoto zvrácena býti tím, že zboží, jež mu dodáno býti má, odmítne, poněvadž souhlasem jeho stala se úmluva perfektní a žádná strana již jednostranným projevem od ní ustoupiti nemůže.

Čís. 287.

Předpokladem žaloby dle § 35 ex. ř. není pravomoc usnesení, povolivšího exekuci, tím méně pak, že bylo již započato s výkonem exekuce.

(Rozh. ze dne 14. října 1919, R II 124/19.)

Proti usnesení povolivšímu exekuci nuceným vyklizením bytu, podal nájemce rekurs, současně pak vznesl žalobu dle § 35 ex. ř., opíraje se o tvrzení, že pronajímatel, přihav bez námitek nájemné na další čtvrtletí, zřekl se nároku na vyklizení. Prvá stolice žalobu zamítla, poněvadž mezi tím vyhověno bylo rekursním soudem: dlužníkovu rekursu a zamítnut návrh na povolení exekuce, takže dlužník, podav žalobu v čase, kdy exekuce nebyla ještě právoplatně povolena, podal ji neprávem. Odvolací soud zrušil rozsudek procesního soudu a uložil mu, by po právomoci zrušovaciho usnesení spor znovu projednal a rozhodl. Důvody: Neprávem domnívá se procesní soud, že žaloba dle § 35 ex. ř. byla by jen tehda přípustna, byla-li dle exekučního titulu právoplatně povolena exekuce. Žaloba nesměruje k tomu, by odstraněno bylo opatření, týkající se výkonu exekuce, nýbrž by odstraněn byl sám exekuční titul. Není proto předpokladem žaloby, že bylo již započato s výkonem exekuce. Tím, že žalobci přísluší právo k rekursu proti povolení exekuce, zůstává jeho žalobní právo nedotčeno. Směřujef ten i onen právní prostředek jinam. Rekurs jest ochranným prostředkem proti exekučním opatřením, žaloba jest ochranným prostředkem proti samému nároku. Brzdou proti bezúčelnému hromadění obou právních prostředků jsou předpisy o bezúčelných útratách procesních.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalovaného proti změňujícímu usnesení, poukázav k jeho vhodnému odůvodnění a dodav jen ještě toto: Ze slov »za exekučního řízení« (im Zuge des Exekutionsverfahrens) nevyplývá, že jest předpokladem žaloby ve smyslu § 35 ex. ř., by povolení exekuce nabylo již právní moci. Již z §§ 50 a násl. ex. ř. jest zřejmo, že »exekuční řízení« nezačíná teprve výkonem exekuce a že nelze mluvíti o exekučním řízení teprve v době, když povolení exekuce jest právoplatným; vždyt na příklad již návrh na povolení exekuce patří k exekučnímu řízení.

Čís. 288.

Povolen-li odklad exekuce dříve, než bylo o ni žádáno, není odklad na závalu povolení exekuce.

(Rozh. ze dne 14. října 1919, R II 130/19.)

Návrh na povolení exekuce nuceným vyklizením najatých místností byl rekursním soudem zamítnut, poněvadž dlužník vymohl si na základě opočetní žaloby proti exekučnímu titulu odklad exekuce, vymáhající věřitel byl o tom dne 2. srpna 1919 vyrozuměn a nebyl proto dne 8. srpna 1919 oprávněn, činiti návrh na povolení exekuce.

Nejvyšší soud obnovil povolující usnesení své stolice.

Důvody:

Nelze přisvědčiti právnímu názoru rekursního soudu, že byli povolen odklad exekuce, návrh na povolení exekuce jest zamítnouti. Zákon jedná v § 42 ex. ř. o odkladu exekuce, dlužno však rozeznávat povolení a výkon exekuce. To plyne z účelu, jaký odklad má a jež motivy k ex. řádu takto objasňují: »Účelem odkladu exekuce jest zadržeti škodlivé změny dosavadního stavu, kdykoliv přípustnost a správnost exekuce, ať již z důvodů práva materiálního, ať již vzhledem na ustanovení řádu exekučního, se stane pochybnou.« Pouhým povolením exekuce »škodlivá změna dosavadního stavu« nenastává, nýbrž teprve výkonem exekuce povolené nebo exekuce, jež povolena býti má. Odklad exekuce tedy nevztahuje se na povolení, nýbrž teprve na výkon exekuce. Z toho následuje, že, byli odklad povolen dříve, než za exekuci bylo zažádáno, nemůže míti povolení odkladu žádného významu pro povolení exekuce, jinými slovy, že odklad exekuce jejímu povolení nezabraňuje. Bylo tedy při správném výkladu zákona exekuci, i když před tím odklad její byl povolen, povolit, v tomto případě tím spíše, poněvadž návrh exekuční vzhledem k ustanovení § 575 odst. 3 c. ř. s. byl nutným, neměla-li nastati ztráta práva exekučního.

Čís. 289.

Ustanovením § 1174 obč. zák. není vyloučeno, domáhati se vrácení tržové ceny, zapravené dle kupní smlouvy, jež uzavřena byla o věcech, vyloučených z volného obchodování, nebo způsobem, přičícím se předpisům proti válečné lichvě.

(Rozh. ze dne 14. října 1919, Rv I 430/19.)

Žalobce koupil v roce 1918 od Jaromíra N., syna žalovaného Rudolfa N., dva sudy odpadkových tuků po 34 K za 1 kg a zaplatil mu také kupní cenu 13.204 K. V tu dobu byly odpadkové tuky nařízením ministerstva obchodu ze dne 28. prosince 1917 čís. 518 ř. z. státem zabaveny a dány v uzávěru a přejímající cena tuků těch byla pouze 9 K 50 h za 1 kg. Obě bylo žalobci známo. Koupené tuky dodány nebyly a žalobce domáhá se tudíž vrácení zaplacené kupní ceny na Rudolfa N. tvrdě, že Jaromír N. uzavřel zmíněnou kupní smlouvu jako zmocněnec svého otce a pro tohoto že také peníze přijal. Procesní soud zamítl žalobu prohlásiv, že žalobci nepřisluší z důvodu, vytčeného v § 1174 obč. zák. právní nárok na vrácení oné sumy Jaromíru N. vyplacené. Žalobce tím, že koupil tuky, o nichž věděl, že nařízením příslušného úřadu z obchodu jsou vyloučeny a mimo to že zaplatil za ně cenu očividně přemrštěnou, dopustil se jednání, jak ministerským nařízením ze dne 28. prosince 1917 čís. 518 ř. z., tak i čís. nařízením ze dne 24. března 1917 čís. 131 ř. z. pod pohrůžkou trestu zakázaného, tedy zřejmě nedovoleného. Odvolací soud potvrdil rozsudek první stolice, dodav k jeho důvodům toto: Nelze pochybovati o tom, že žalobce, koupiv a zaplativ tuky, učinil tak jediné proto, by tuky ty také dostal. Vždyť doznal sám, že Jaromír N. o dodání jich upomínal. Jisto jest, že dodávka, ať by ji byl splnil Jaromír N. nebo

žalovaný, mohla se uskutečniti jenom přestoupením min. nařízení ze dne 28. prosince 1917 č. 518 ř. z. a že prodej sám v tom i onom případě zůstal trestným dle § 20 nař. ze dne 24. března 1917 č. 131 ř. z. Z toho vyplývá, že žalobce sumu, kterou vyplatil Jaromíru N., ať již suma ta určena byla tomuto či žalovanému, dal vědomě k tomu cíli, by vymohl jednání nedovolené. Obzvlášť zřejmě vynikne tento úmysl žalobcův, uvážili-li se, že zaplatil za tuky cenu nepoměrně vysokou a že zaplatil ji dříve, nežli mu zboží bylo dodáno a bez jakékoli záruky. Pro takové jednání, zvláště u obchodníka neobvyklé, nelze nalézt žádné jiné dostatečné příčiny, nežli že chtěl tím pohnouti buď Jaromíra N., buď žalovaného k prodeji a dodání tuků. Jelikož § 1174 obč. zák. ustanovuje pouze, že to, co někdo dal vědomě k vymození jednání nedovoleného, nelze zpět požadovati, o nějaké další podmínce nebo omezení se však nezmiňuje, jest patrné, že tento zákonný předpis hodí se úplně na jednání žalobcovo. Procesní soud vyvodil tedy správně důsledky z tohoto předpisu zákona vyplývající a nepřiznav oprávněnosti nároku vymáhanému, žalobu zamítl.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou předchozích stolic a vrátil věc procesnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Důvody:

Dle § 879 obč. zák. jsou nedovolené smlouvy neplatnými a nevznikají z nich ani práva ani závazky. Neplatnost smlouvy má z pravidla za následek, že, co na základě jejím bylo dáno, může býti jako sine causa dané požadováno zpět, neboť z neplatné, tedy neexistující smlouvy nemá míti žádná strana ani užitku ani škody. Výjimku tu činí ustanovení § 1174 obč. zák. předpisující, že to, co dáno bylo vědomě k vymození (vyvolání) nějakého činu nedovoleného, nemůže býti zpět požadováno. Ač slovem čin (jednání) rozuměti sluší i jednání právní, nelze přes to ustanovení § 1174 obč. zák. vztahovati na všechny nedovolené smlouvy, nýbrž pouze na takové, při kterých strana slib nedovoleného jednání přijímající dává za výkon a provedení jeho slibujícímu odměnu. Tomu nasvědčuje nejen slovné znění § 1174 obč. zák. (arg. slova: »co kdo dal k vymození«), ale i zařazení jeho do 26. hlavy II. dílu obč. zák. mezi smlouvy námezdní. Novelisací obč. zákona bylo toto ustanovení rozšířeno na zápůjčky dané za účelem zapovězené hry, čehož by zajisté nebylo třeba, kdyby se ustanovení § 1174 odst. 1 mělo vztahovati na veškeré nedovolené smlouvy a jednání. V případě sporném nejde o takový nedovolený čin, k jehož vymození by byla dána nějaká odměna, nýbrž o smlouvu kupní. Napřed zaplacená kupní cena nemá také — zajisté aspoň pokud se týče částky běžnou cenu nepřevyšující a hodnotě zboží odpovídající — povahu odměny dané za tím účelem, by docíleno bylo uzavření nedovolené smlouvy, aneb by vymožen byl nedovolený čin. S tohoto hlediska posuzována, jeví se sice smlouva, o kterou jde, ve smyslu min. nařízení ze dne 28. prosince 1917 čís. 518 ř. z. nedovolenou a neplatnou, avšak, ježto tu nejsou předpoklady § 1174 obč. zák., nelze právní účinky této neplatnosti posuzovati dle tohoto paragrafu, nýbrž dle §§ 879 a 1435 obč. zák. Soud dovolací má tudíž za to, že nižší stolice, opírajíce svá rozhodnutí o usta-

novení § 1174 obč. zák., neposoudily věc se stanoviska právního správně. Poněvadž pak následkem toho řízení zůstalo neúplným, bude třeba, aby bylo doplněno.

Čís. 290.

Ručení nájemce za škodu, jež způsobena byla na najatém předmětu tím, že nebylo ho užíváno.

(Rozh. ze dne 14. října 1919, Rv I 439/19.)

Firma B. měla najaty obchodní místnosti v domě A-ově. Poněvadž obchod vázl, uzavřela firma obchodní místnosti železnými závěsy a chovala je takto uzamčeny nepřetržitě od 1. května 1918 až do 1. listopadu 1918, kdy nájem se ukončil. Působením slunce na stále spuštěné závěsy povstala na lakovém nátěru dřeva a zdi pod závěsy škoda, jejíž náhrady domáhal se pak A. na firmě B. Prvá stolice žalobě vyhověla, poněvadž škoda na závěsech byla způsobena tím, že zůstaly po šest měsíců spuštěny, toto neužívání obchodních místností přičilo se smlouvě a z § 1098 obč. zák. vyplývá, že nájemce není oprávněn, najatý předmět po delší dobu nechati nepoužívaný a vydati takto věc poškození. O dovolaci soud žalobu zamítl, poněvadž žalované firmě nebylo hospodářsky lze, by obchodních místností používala k účelu, jemuž měly sloužiti, a používajíc těchto místností alespoň k uschování zboží, jednala v mezích práva nájemního, to tím spíše, že přirozeně byla nucena, zajistiti zboží, uložené v místnostech, před osobami cizími, což mohlo se státi právě jen spuštěním a uzamčením závěs.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek první stolice.

Důvody:

Nájemce jest podle § 1098 obč. zák. povinen najatého předmětu užívati ve smyslu smlouvy. Podle smlouvy užívala a měla užívati žalovaná najatých místností jako místností obchodních, které přirozeně, měl-li se obchod provozovati, musily za dne býti otevřeny, takže slunce na závěsy, kterými se obchody až po ukončení hodin obchodních uzavírají, působiti nemohlo a teprve po skončení obchodních hodin měly uzavírány býti obvyklým spuštěním železných závěsů. Nesporno jest, že obchod, v místnostech těch provozovaný, od počátku roku 1918 následkem poměrů válečných tak vážně, že nebylo lze jej dále provozovati. Trval-li však nájem dále až do listopadu 1918, zůstala pro žalovanou ohledně těchto místností nedotčenou povinnost, s místnostmi těmi naložiti tak, by nebyly poškozeny větší měrou, než se děje pravidelným provozem obchodu. Žalovaná sice tvrdí, že, majíc ještě zásoby zboží v místnostech, v nichž beze škody obchodu dále provozovati nemohla, byla nucena zásoby ty spuštěním a uzamčením závěsů před zasažením osob nepovolaných chrániti, než tento způsob ochrany nebyl jedině možným a bylo lze ochranu tu provésti i jiným způsobem, který by ani neměl oněch, pro pronajímatele škodlivých následků, ani nezpůsobil žalované výloh. Mělat možnost, ne-

bylo-li jí lze obchod s prospěchem dále vésti, bez velké námahy denně závěsy otevřít a v obvyklý čas i spouštět; že se v místnostech těch obchod více neprovozuje, třeba že závěsy spuštěny nebyly, bylo lze na uzamčených dveřích pouhým návštěvím obecenstvu oznámiti. Tímto způsobem bylo by účelu, chrániti zásoby v místnostech těch složené před osobami cizími, bývalo taktéž a možno říci i účinněji dosaženo, než pouhým spuštěním závěsů, prozrazujícím, že místnosti ty dnem i nocí prázdnými zůstávají. Žalovaná tudíž nemohla-li nebo nechtěla používatí najatých místností k provozu obchodu, měla podle smlouvy i podle všeobecných zásad o náhradě škody (§ 1297 obč. zák.) povinnost, učiniti takové opatření, by na místnostech, k tomu účelu najatých, nepovstala škoda větší, než jaká obvyklým jich upotřebením povstati musí.

Čís. 291.

Výše výživného, určená rozsudkem pro nemanželské dítě do budoucna pevným penízem dle těch časových období, rozumí se cum clausula rebus sic stantibus.

(Rozh. ze dne 14. října 1919, Rv II 219/19.)

Ve sporu dítěte s nemanželským otcem o uznání otcovství a placení výživného nevyhověl nejvyšší soud dovolání žalovaného.

Důvody:

Dovatel přiznává správnost rozsudku, pokud jím byla stanovena jeho povinnost, poskytovatí výživné žalujícímu dítěti až do té doby, kdy se dítě bude moci samo vyživovati a neodporuje také přiměřenosti výše výživného rozsudkem stanovené; stížným se však cítí tím, že odvolací soud nevyhověl jeho návrhu, by bylo vysloveno, že stanovená výše výživného má platiti pouze »až na dále« (bis auf Weiteres). V tom, že odvolací soud nevyřkl tohoto obmezení, shledává odvolatel nesprávné posouzení věci po stránce právní, neboť, neobsahuje-li rozsudek tohoto obmezení, jest tím číselný obnos výživného na základě dnešních poměrů pevně stanoven pro veškerou budoucnost, takže, kdyby se v budoucnosti utvářely majetkové poměry žalovaného nepříznivě, musilo by přes to zůstatí při vyměřených rozsudkem obnosech výživného. Než argumentace dovolatelova není správná. Podstatným předpokladem rozsudku, jímž se nemanželskému otci ukládá povinnost, poskytovatí dítěti výživu, jsou okolnosti, směrodatné pro objem výživného, jak zde jsou včas soudního projednání a rozhodnutí. Vyměřuje-li rozsudek výživné penízem 250 K až do 6. roku, penízem 300 K až do 14. roku dítěte a penízem 350 K až do té doby, kdy se dítě bude moci samo vyživovati, nepraví tím nic jiného, než že vzhledem k rozhodným okolnostem, panujícím v čase vydání rozsudku, shledává ten který obnos přiměřeným. Výrok platí pro budoucnost toliko cum clausula rebus sic stantibus: nastane-li v budoucnu změna okolností, jež dle rozsudku byly pro výši výživného směro-

datny, možno se domáhati i změny výživného, rozsudkem stanoveného. Kdyby pak nastal případ, že nemanželský otec by vůbec nebyl schopen výživné poskytovat, odpadla by samozřejmě i povinnost jeho k tomu. To odpovídá ustanovení slov: «ihrem Vermögen angemessene Verpflegung» (§ 166 obč. zák.). Jest tedy závěr, který dovolatel z nesprávného hořejšího předpokladu vyvozuje, že totiž rozsudek, spočívající jediné a výhradně na poměrech přítomnosti, předem již každou změnu poměrů těch prohlašuje za bezvýznamnou pro otázku výše alimentů, nesprávným, a výtka nesprávného posouzení po stránce právní, rozsudku odvolacímu činěná, není odůvodněna. Co se tkne důvodu dovolacího v § 503 č. 2 c. ř. s. uvedeno, dlužno poukázat k tomu, že nevytýká dovolatel vadu sběhnuvší se v řízení odvolacím, neboť dotyčný návrh důkazní, jehož pomínutí vytýká, v odvolacím řízení činěn nebyl, a také v odvolacím řízení dotyčná vada vůbec nebyla uplatňována. Jest tedy i tato výtka bezpodstatnou.

Čís. 292.

K pojmu »trvale neznámého pobytu« dle § 159, první věta, obč. zák.

(Rozh. ze dne 14. října 1919, Rv II 224/19.)

Rozsudek první stolice, jímž vyhověno bylo žalobě, podané dítětem na opatrovníka o oduznání manželského původu, byl odvolacím soudem potvrzen, mimo jiné z těchto důvodů: Nesprávné právní posouzení a nesprávné ocenění důkazů spatřuje odvolání v tom, že soud první stolice má prý neprávem za to, že jest zde předpoklad § 159 obč. zák., by dítě samo mohlo odporovat svému manželskému původu, totiž trvalá neznámost pobytu manžela jeho matky Františka V. od zrození dítěte. Odvolání sice připouští, že pobyt Františka V. v době narození dítěte, t. j. 9. října 1917 byl neznám, má však za to, že jest prokázáno, že František V. se dostal v roce 1914 do ruského zajetí, že lze jako v mnohých jiných případech předpokládati, že se zase vrátí a že tudíž nelze považovati jeho pobyt za trvale neznámý. Těchto důvodů odvolacích zde není. Obrat »trvale neznámý« ve spojení se slovy »od narození« znamená, že pobyt muže od zrození dítěte zůstal nepřetržitě neznám a to po dobu tak dlouhou, že asi již nelze očekávati, že muž sám se postará o zjištění pravdivého rodinného stavu dítěte. Jak dlouho musí býti muž neznám, by se mohlo říci, že jeho pobyt jest trvale neznám, určuje se dle okolností. Nesrovnávalo by se se smyslem a účelem zákona, kdyby pro pouhou, ničím nedotvrzenou možnost, že se neznámý muž snad přece jednou vrátí, bylo dítěti odprávo domáhati se zjištění svého rodinného stavu, dokud by nebylo jisto, že muž se více nevrátí. Právo odporovati manželskému zrození bylo zákonem přiznáno dítěti, pakli manžel jako hlava rodiny již není s to, neb nechce chrániti práv členů rodiny, a to hlavně k tomu účelu, by umožněno bylo uplatnění nároků dítěte na výživu, nároků to po výtce naléhavých, poněvadž by jinak v takovém případě dítěti, zrozenému v konkubinátě manželky, příslušel toliko zákonný nárok na výživu proti neznámému manželu,

jenž se ale nedá realizovati, a nikoliv i právo vůči přítomnému skutečnému otci. V tomto případě jde právě o to, že neznámý manžel se o práva dítěte starati nemůže neb nechce a že žaloba na oduznání manželského původu byla podána proto, by mohla býti uplatňována práva dítěte proti skutečnému otci. Vyhovuje tudíž zákonu, by se ochrana práva dítěte na pravdivé zjištění jeho rodinného stavu za ostatních zde nepo-přených zákonných podmínek přiznala dítěti samému.

Nejvyšší soud nevyhověl opatrovníkovu dovolání, mimo jiné z těchto

důvodů:

Nesprávné posouzení po stránce právní shledává dovolatel v tom, že odvolací soud považuje pobyt neznámého Františka V. za trvale neznámý, protože pobyt jeho zůstal od narození dítěte nepřetržitě neznám a to po dobu tak dlouhou, že asi již nelze očekávati, že se František V. sám postará o zjištění pravdivého rodinného stavu dítěte. Než dovolatel vychází z mylného právního názoru chledně významu slov »trvale neznámého pobytu« § 159 obč. zák. ve znění III. novely, vykládaje slovo »trvale« jakoby mělo význam »na vždy«. Již větová spojitost, v níž zákon slovo to uvádí («seit der Geburt des Kindes dauernd unbekanntes Aufenthaltes») poukazuje k tomu, že trvalost se vztahuje na dobu od narození dítěte do doby, kdy dítě popírá manželskost svého původu, tedy nikoli na dobu budoucí, takže pravděpodobnost návratu otce v úvahu nepřichází. Správně proto odvolací soud mluví o nepřetržitě neznámém pobytu otcově a jest v tom ohledu právní názor soudu odvolacího bezvadný.

Čís. 293.

Nepřípustné dovolání nemá odkladacího účinku po rozumu § 505, odstavec třetí, c. ř. s., třebaže bylo dovolání prvou stolicí na soud přijato, odpůrci sděleno a dále předloženo.

(Rozh. ze dne 15. října 1919, R I 402/19.)

V řízení o námitkách proti výpovědi nájemní smlouvy byla soudní výpověď rozsudkem první stolice zachována v platnosti. Odvolací soud potvrdil rozsudek první stolice, oceniv předmět sporu na 1000 K. Dovolání žalované strany, prvou stolicí na soud přijaté, odpůrci sdělené a nejvyššímu soudu předložené, bylo rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 10. září odmítnuto jako nepřípustné. Mezitím žalobce navrhl dle shodných rozsudků obou nižších stolic exekuci nuceným vyklizením najatých místností. Prvá stolice exekuci povolila. Rekursní soud návrh na povolení zamítl, uváživ toto: Stěžovatelka zcela správně poukazuje na změnu § 505 odstavec třetí c. ř. s., z kterého vypuštěno bylo při jeho novelisaci původní ustanovení, že dovolání proti potvrzujícímu rozsudku druhé stolice nemá účinku odkladacího. Ze změny této dlužno usuzovati, že dovolání zastavuje výkonost i potvrzujícího rozsudku druhé stolice, pokud o něm rozhodnuto nebylo. Ustanovení to souvisí s nynějším do-

slovem § 502 c. ř. s., odstavec čtvrtý, kde odvolání proti potvrzujícím rozsudkům přípustno je pouze ve výjimečných případech. V tomto případě nebylo dovolání proti rozsudku druhé stolice vráceno dovolatelce jako nepřipustné, nýbrž bylo předloženo nejvyššímu soudu, a má proto, pokud nebylo vyřízeno, účinek, exekuci zastavující.

Nejvyšší soud obnovil povolující usnesení první stolice.

Důvody:

Přisvědčení sluší rekursnímu soudu v tom, že dovolání i proti potvrzujícímu rozsudku druhé stolice zastavuje vykonatelnost rozsudku potvrzeného. To však platí jen v těch případech, kde se dovolání proti potvrzujícímu rozsudku druhé stolice přípouští. Kde takové dovolání zákonem je vyloučeno, vešel rozsudek stolice první nezadržitelně v moc práva, stal se titulem exekucním (§ 1 ex. ř.) a soud jest dle § 3 ex. ř. povinen exekuci podle něho straně oprávněně povolit, aniž může okolnost, že strana povinná podala po zákonu nepřipustné dovolání a soud je proti právně přijal, zbavití vymáhajícího věřitele práva k vedení exekuce. Jelikož právě takový případ se tu udál, slušelo důvodnému rekursu vymáhajícího věřitele vyhovět, naříkané usnesení změnit a obnovit usnesení stolice první.

Čís. 294.

Není závady, by na základě listiny, podepsané třemi testamentárními svědky, postrádající však podpisu zůstavitele, byly k návrhu v nesporném řízení přisezně vyslechnuti svědci poslední vůle, by se zjistilo, zda nejedná se o ústní poslední pořízení a jakého obsahu.

(Rozh. ze dne 15. října 1919, R I 411/19.)

V pozůstalostní věci po Marii V-ové usnesl se pozůstalostní soud k návrhu testamentárních dědiců, že vyslechne přisezně osoby, jež podepsaly listinu ze dne 27. září 1918, jež opatřena jest nadpisem »Moje poslední vůle« a jež byla na soudě přihlášena, poněvadž řečená listina, nejsou zůstavitelkou podepsána, nemá sice náležitosti poslední vůle, není však vyloučeno; že jest spisem, vyhotoveným, pokud se týče podepsaným svědky poslední vůle, že osoby tyto přítomny byly ústnímu projevu zůstavitelky jako svědci tohoto ústního projevu a to, jak se tvrdí, jako svědci dožadání, poněvadž dále zástupcem testamentárních dědiců činěn byl návrh na přisezný výslech, bylo návrhu tomuto dle § 576 zák. obč. vyhovět. Rekursní soud usnesení to potvrdil, a to z těchto důvodů: Neprávem tvrdí stěžovatel, že zůstavitelka neobmyslela ústně učinit poslední pořízení, neboť neuvedl konkrétních skutečností, ani nenabídl důkazů pro toto své tvrzení. Naopak dcera zůstavitelky předložila shora citovanou listinu, označila ji jako ústní pořízení zůstavitelky a soud pozůstalostní, zachovávaje zásadu vyhledávací, předepsanou pro řízení nesporné §§ 1, 2 čís. 5, 6 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z. k návrhu strany ve smyslu § 66 cit. pat. se usnesl veškeré okolnosti a po-

měry, které pro soudní opatření jsou důležité, z úřední povinnosti vyšetřiti a přisezný výslech svědků domněle ústní poslední vůle provést. I když předložená listina není ústním testamentem, může býti pokládána za listinu sepsanou po rozumu první věty § 65 cit. pat., vždyť stačí, chce-li kdo ústně testovati, by před třemi svědky poslední vůli prohlásil. Okolnost, že zůstavitelka písemně obmyslela poříditi, ale neučinila tak, není na závadu, by ústně o svém jmění pořídila, když neprojevila výslovně vůli písemně neb ústně poříditi. Nelze proto před výsledkem uvedených svědků tvrditi, že platně neb neplatně neb vůbec zůstavitelka o svém jmění nepořídila a nelze strany poukazovati, jak stěžovatel navrhuje, v tom, zdali byla platná či neplatná neb žádná poslední vůle učiněna, na pořad práva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dle protokolu ze dne 9. července 1919 tvrdil zástupce zůstavitelčiny dcery, jež se byla za dědičku ze zákona přihlásila, že zůstavitelka o svém jmění ústně pořídila a navrhl přisezný výslech svědků. Soudu byla předložena listina nadepsaná »Moje poslední vůle«, datovaná v Praze dne 27. září 1918 a podepsaná třemi svědky, nikoli však zůstavitelkou. Z toho, že tato listina byla sepsána, nelze souditi bezpečně, že zůstavitelka zamýšlela písemní poslední pořízení opatřiti a že nechtěla pořizovati ústně. Listina uvedená může býti též zápisem o ústním posledním pořízení a byla za takový pokládána, ježto byla prohlášena soudem (§ 65 pat. z roku 1854). Bližší okolnosti, kterak došlo k sepsání listiny té a jde-li o ústní poslední pořízení, musí soud dle § 2 čís. 5 cit. pat. vyšetřiti z povinnosti úřadu řízením nesporným, by mohl dle § 75 nesp. řiz. vyzvati dědice k přihláškám. Není tedy proti zákonu, že soud nařídil výslech svědků v řízení nesporném. Zejména však vyhovuje §u 66 nesp. řiz., že nařízen byl výslech přisezný, poněvadž o něj výslovně bylo žádáno. Tímto výsledkem svědků může soud zjistiti, zdali došlo k ústnímu pořízení a není třeba zjištění to odkazovati k řízení spornému, poněvadž čís. patent z roku 1854 obsahuje předpisy o tom, kterak se poslední pořízení ústní zjišťuje, tudíž nelze otázku, zda bylo ústně pořízeno a jaký obsah pořízení má (kteréž předměty v jedno spadají a odlišovati se nedají) pokládati za takovou, která dle § 2, čís. 7 patentu pořadu práva sporného vyhrazena jest, třeba některý účastník popřel tvrzení o ústním pořízení a učinil tak spornou otázku, zdali je tu ústní pořízení. Souhlasná usnesení obou nižších soudů nejsou ve zřejmém odporu se zákonem a není tu podmínek § 16 čís. patentu z roku 1854 pro mimořádný dovolací rekurs, jemuž tedy vyhověno nebylo.

Čís. 295.

Při posuzování otázky nevčasnosti zrušení společenství nejsou rozhodny subjektivní (osobní) poměry podílníků, nýbrž poměry objektivní, dotýkající se podstaty věci a jevící na tuto účinek. Naproti tomu jsou pro otázku, zda navrhovaný prodej společně není na újmu ostatních po-

dílníků, směřodatny okolností a ohledy subjektivní (na př. svízelné vyživovací poměry doby poválečné).

(Rozh. ze dne 15. října 1919, Rv I 424/19.)

Žaloba podílníka A na podílníka B o zrušení spoluvlastnictví k zemědělské usedlosti jejím prodejem, byla ve všech třech stolicích zamítnuta. Odvolací soud dospěl k právnímu názoru, že za dosud stávajících poměrů válečných žádaný prodej usedlosti byl by pro žalovaného nevhodným a ku jeho škodě (§ 830 obč. zák.). Jest u soudu všeobecně známo a nepotřebuje proto důkazů (§ 269 c. ř. s.), že dnes jest ještě takový stav válečný či poválečný, že ani valutové ani jinaké hospodářské poměry v republice Československé nejsou ustáleny, takže nelze bezpečně říci, zdali by při navrženém nynějším prodeji usedlosti docílena byla pravá prodejní cena její, či zdali by docílená tržová cena byla správným equivalentem za prodanou usedlost a zdali by při nynějším nízkém zúrokování kapitálu aneb při nynější koupi usedlosti vlastníci usedlosti většího užítku měli, nežli kdyby usedlost později třeba snad za nižší tržovou cenu prodána býti musela. Prodej byl by však také na zřejmou škodu žalovaného, neboť též za dosud stávajících obtížných vyživovacích poměrů, kde hospodářských výrobků k živobytí potřebných není dosud tolik, by lacino za peníze opatřiti se daly, vyživí mnohem snáze z výrobků polovice usedlosti, jemu patřící, sebe a svou rodinu, pozůstávající z několika členů, nežli kdyby hotové peníze, za polovici usedlosti stržené, na stravu své rodiny vynakládati musel. V nynější době potřebuje ještě žalovaný hospodářských výrobků z jeho polovice usedlosti docílených k výživě své rodiny, neboť utrpěl by značnou škodu, kdyby veškeré potraviny za nynější ceny kupovati byl nucen, nehledíc ani k obtížím, s jich opatrováním spojených. Tyto okolnosti potravinové jsou všeobecně známy (§ 269 c. ř. s.) a v témže smyslu vyjádřil se také znalec zcela určitě, že by žalovaný stěžít a s námahou sehnal pro svou rodinu potraviny, nemaje své usedlosti, ježto aprovisace na venkově ještě více pokulháva než aprovisace městská.

Nejvyšší soud vycházel z těchto úvah:

Lze plně přisvědčiti dovolatelce, že při posuzování otázky, zda zrušení společného vlastnictví jest včas či nikoli, nejsou rozhodny subjektivní (osobní) poměry podílníků, nýbrž poměry objektivní, dotýkající se podstaty věci a jevící na tuto účinek. S tohoto právního stanoviska nelze ovšem důvodně tvrditi, že prodej usedlosti, oběma sporným stranám společné, byl by nyní nevhodným, kdyžž za stávajících poměrů majetek nemovitý považován jest za nejbezpečnější, a proto snaha, nabytí takového majetku, nehledíc k požadované ceně, jest všeobecná, takže právě nyní lze za pozemky a hospodářské usedlosti docílití cen kromobyčejných, jakých zajisté nebude docíleno, až nastanou poměry klidné a pravidelné, což v doznívající době dá se očekávat. Pro nevhodnost prodeje tedy nárok žalobkyně za neoprávněný pokládati nelze. Podle § 830 obč. zák. nesmí však požadované zrušení společného vlastnictví býti ani na újmou ostatním podílníkům, a že by tomu tak bylo v tomto případě, rovněž bylo žalovaným namítáno. Při řešení otázky, je-li navržený prodej na újmu

tomu kterému podílníku, nepřicházejí pak již v úvahu poměry objektivní, t u rozhodují spíše okolnosti a ohledy subjektivní, neboť jen podle osobních poměrů podílníků lze posouditi, zda by tito prodejem ve svých majetkových právech a zájmech byli zkráceni a takto z prodeje měli škodu. V tom směru dlužno po stránce skutkové míti na zřeteli, že žalovaný má doma u sebe pět vlastních dětí a dvě cizí dívky. Správně pak soud odvolací poukázal na dosud stávající, všeobecně známé a proto důkazů nepotřebující (§ 269 c. ř. s.) obtížné poměry vyživovací, které mají v zápětí, že není dosud tolik hospodářských výrobků, k živobytí potřebných, by lacino za peníze daly se opatřiti, a správně z toho dovedl, že žalovaný vyživí mnohem snáze z výrobků polovice společné usedlosti sebe a četnou svou rodinu, než kdyby musel na stravování své rodiny vynakládati hotové peníze za polovici usedlosti stržené, že tedy v nynější přechodní době potřebuje ještě hospodářských výrobků ze své polovice usedlosti a utrpěl by značnou škodu, kdyby byl nucen kupovati veškeré potraviny za nynější — nepřiměřené — ceny.

Čís. 296.

Cenné papíry, jež složil jeden smluvník u druhého jako jistotu za závazky z diferenčních obchodů, mohou, nejsouce ani složenou, pokud se týče zapravenou sázkovou cenou, ani platnou ruční zástavou, kdykoli zpět býti požadovány.

(Rozh. ze dne 15. října 1919, Rv I 454/19.)

Žalobě o vrácení komunálních dluhopisů zemské banky bylo v druhé a třetí stolici vyhověno, nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Obě předchozí stolice dospěly srovnale k úsudku, že předmětem obchodování mezi soupeři této právní rozepře byly obchody diferenční. Oba soupeři s tímto stanoviskem v dovolacím řízení se spřátelili a dlužno proto přestati na něm i soudu dovolacímu. Obě předchozí stolice vycházely dále z téhož právního názoru, že na diferenční obchody dlužno použiti zákonných předpisů o hře a sázce. Také tomuto právnímu názoru neodporuje se v řízení dovolacím a dlužno na něm vybudovati i rozhodnutí dovolací stolice, to tím spíše, kdyžž řečenému právnímu názoru dostalo se výslovného uznání předpisy čl. XXV. uv. zák. k c. ř. s. a čl. XXIX. uv. zák. k ex. ř. Přezkoumati náleží dovolacímu soudu pouze dvě otázky, jež, jak uplatňuje žalovaný dovolacím důvodem § 503 č. 4 c. ř. s., byly prý v druhé stolici mylným výkladem zákona rozřešeny nesprávně. Jde jednak o to, zda komunální dluhopisy zemské banky dány byly žalobcem žalovanému jako zástava ruční, což jest stanoviskem soudu odvolacího, či zda byly hodnotou, danou v sázku, iak tvrdí žalovaný, jednak o to, zda k zabezpečení nároků z diferenčního obchodu lze platně zřídit zástavu, ku kteréžto otázce dal odvolací soud odpověď zápornou, kdežto

dle dovolatelova mínění dlužno otázku tu zodpovědět kladně. Dovolací soud přidává se v tom i onom směru k právnímu názoru soudu odvolacího. Jako při darování chrání zákon před ukvapeností a lehkomyšlností tím, že neuznává prostého darovacího slibu, nýbrž žádá buď sepsání notářského spisu nebo skutečné odevzdání (§ 1 písm. d) zákona ze dne 25. července 1871 čís. 76 ř. z.), tak i při hře a sázce čelí nerozváženosti a hráčské vášni tím, že nespokojuje se se slibem hodnoty, o níž se v sázku vchází nebo hrátí má, nýbrž trvá na tom, by hodnota ta byla skutečně zapravena nebo složena (§ 1271 obč. zák., Zeiler Kommentar, bod 7 k §§ 1269 až 1272 obč. zák.). Lze sice připustiti, že hodnotou, o níž se sází nebo hraje, nemusí býti nutně hotové peníze, nýbrž, že mohou to býti i jiné hodnoty, najmě tudíž i cenné papíry. Pruský »Landrecht«, jenž byl vzorem pro předpis § 1271 obč. zák., měl ovšem v § 579 I. 11 toto ustanovení: »Auch wegen Wetten ist eine gerichtliche Klage nur alsdann zulässig, wenn sie sogleich bar gesetzt und entweder gerichtlich oder in die Verwahrung eines Dritten niedergelegt war.« Při konečném textování § 1271 obč. zák. vypuštěno slovo »bar« a sice stalo se tak proto, aby pamatováno bylo i na případ, kde sází nebo hraje se nikoli o peníze, nýbrž o jiné hodnoty (Ofner II. str. 156). Nebylo však zamýšleno uchýliti se v tom směru, že by to, oč se sází nebo hraje, nemuselo býti totožným s tím, co bylo uloženo. Důsledkem toho nelze v tom, že žalovanému dány byly za jistotu cenné papíry, o něž se jedná, shledávati složení sázkové ceny po rozumu § 1271 obč. zák., poněvadž to, oč se hrálo, byl rozdíl v kursu cenných papírů, s nimiž bylo spekulováno, a nikoliv cenné papíry, jež jako jistota byly žalobcem u žalovaného deponovány. Nehledíc k tomu, nutno při složení dle § 1271 obč. zák. trvati na tom, by sázková cena byla dána v uschování osobě třetí, různé od těch, kdo mezi sebou se sází nebo mezi sebou hrají. To, jak uvedeno, stanovil Pruský Landrecht výslovně a rozumí se i dle zákona občanského, jemuž výraz »složiti« (»hinterlegen«) jest výrazem pevně vyhraněného smyslu, značícím, že věc dána v uschování osobě třetí (§§ 1425 a 455 obč. zák.). Není-li odevzdání komunálních dluhopisů, jak dolíčeno, složením sázkové ceny po rozumu § 1271 obč. zák., zbývá jen ještě obrátiti pozornost k tomu, nelze-li je snad považovati za anticipované zapravení sázkové ceny po rozumu druhé alternativy téhož zákonného předpisu. Než ani na tento výklad nelze přistoupiti. Dlužno zde míti na zřeteli dvoji možnost. Buď byla v době, kdy dal žalobce žalovanému v depot komunální dluhopisy, hra a sázka, záležející v obchodech diferenčních, již rozhodnuta, nebo byl výsledek její toho času ještě nejistým. Pro tento případ byly by dluhopisy dány žalovanému na místo placení pod výminkou, že hra a sázka dopadne v jeho prospěch a byl by tento případ totožným s případem, o němž již pojednáno a vysloveno, že s hlediska § 1271 obč. zák. je nepostačitelým, totiž o případ, že jiné věci, než o které se sází nebo hraje, uloženy do rozhodnutí o výsledku u jednoho ze samých účastníků hry a sázky. Byla-li však v době složení komunálních dluhopisů hra a sázka již rozhodnuta, mohlo by předání dluhopisů přicházeti v úvalu pouze jako jich dání na místo placení kursovní difference, žalovaným již vyzískané po rozumu § 1414 obč. zák. K tomu bylo by však třeba srovnalé vůle stran, dle níž by žalobce k zapravení kursovní difference žalovanému převáděl za souhlasu tohoto pevně a neod-

volatelně vlastnictví k dluhopisům. Takováto úmluva však nejen že nebyla tvrzena, nýbrž vyvrácena je označením dluhopisů jako jistota a skutečností, že v kontokorentu připisovány kupony dluhopisů i na dále k dobru žalobce. Nebyly-li komunální dluhopisy, jak dolíčeno, ani složenou ani zapravenou sázkovou cenou po rozumu § 1271 obč. zák., dlužníro považovati je za to, čím jeví se býti již dle svého označení, totiž jistotou, čili právnicky řečeno zástavou ruční a přikročiti k druhé otázce, jež dle dovolatelova mínění byla prý odvolacím soudem nesprávně rozřešena, totiž k otázce, zda platným a závazným je zřízení zástavy pro pohledávky z obchodů diferenčních. Jak již podotčeno, sdílí dovolací soud i po této stránce mínění soudu odvolacího. Zákon uznává v § 1271 obč. zák. sázku, pokud sázková cena byla skutečně zapravena nebo složena, za závaznou, čímž v tomto rozsahu vyloučena ovšem *condictio sine causa*. Z dalšího ustanovení § 1432 obč. zák. plyne, že, kde nemá místa *condictio sine causa*, vyloučena je i *condictio indebiti*. Přiznává tudíž zákon hře a sázce účinek jen potud, že to, co na jejích základě plněno, nelze zpět požadovati. S otázkou, zda nároku ze hry a sázky příslušejí i v jiných ještě směrech účinky právní, netřeba v jejích podrobnostech se zabývati. Stačí, zaujmouti k ní stanovisko jen potud, pokud jde o zřízení zástavy. A v tomto směru pravdu má odvolací soud, že zřízení zástavy pro pohledávku ze hry a sázky není právně účinným, nechť si t. zv. *natürlicher* oblikače míněny jsou v občanském zákoníku jako zvláštní prostředi mezi obligacemi platnými a neplatnými, jak bylo tomu v právu římském, či jsou rovněž obligacemi o sobě neplatnými, jimiž jen tolik jest vlastní, že při nich kondikce je vyloučena, jak z dějin vzniku dovozuje se pro zákon občanský (Staub-Pisko, Kommentar zum HGB., čl. 357 § 24). Pro otázku právní účinnosti zástavy přichází v úvalu pozitivní předpis § 451 obč. zák., jakož i předpisy exekučního řádu, dle nichž realizace zástavního práva státi se může pouze na základě exekučního titulu, tudíž vykonatelného soudního výroku o isoucnosti a objemu zástavní pohledávky. Jelikož však žaloba o pohledávku z hry a sázky přípustna není, jest vydobytí exekučního titulu a tudíž i vedení exekuce na zástavu právně vyloučeno a zástavníru právu odňata možnost realizace, tudíž jeho vlastní a nejpodstatnější obsah. Důsledkem toho netrvá zástavní právo po právu.

Čís. 297.

K útratám odvolacího řízení se předpis § 371 čís. 1 ex. ř. nevztahuje.

(Rozh. ze dne 21. října 1919, R II 132/19.)

Prvá stolice povolila k návrhu vymáhající strany na základě rozsudku krajského soudu a rozsudku vrchního soudu zemského, kterýmžto poslednějším rozsudkem rozsudek krajského soudu byl potvrzen, proti straně povinné k zajištění útrat prvé a druhé stolice exekuci zabavením a uschováním dlužníkových svršků. Rekursní soud zamítl návrh, pokud směřoval k povolení zajišťovací exekuce pro útraty odvolacího řízení, uváživ toto: Dle § 371 č. 1 ex. ř. lze povolití exekuci k zajištění

peněžitých pohledávek mimo jiné též na základě rozsudku v druhé stolici potvrzeného (auf Grund eines in zweiter Instanz bestätigten Urteiles), bylo-li proti rozsudku druhé stolice podáno dovolání. Ustanovení toto, jež vstoupilo na místo ustanovení poslední věty odstavce třetího, § 505 c. ř. s. (čl. VI. čís. 31 a čl. VIII. čís. 46 cís. nařízení ze dne 1. června 1914 čís. 118 ř. z.), jest ustanovením výjimečným a nelze je proto vykládati extensivně. Není proto pochybným, že titulem k zajištění v tomto případě jest toliko rozsudek prvního soudce, pokud byl v druhé stolici potvrzen, a nikoli snad i nový výrok soudu druhé stolice o útratách odvolacích, který nemusí ani sdíletí osud věci hlavní.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele.

Důvody:

Císařským nařízením ze dne 1. června 1914 čís. 118 ř. z. (o úlevách soudů) byla poslední věta § 505 c. ř. s., jež zněla »dovolání proti potvrzujícímu rozsudku druhé stolice nepřísluší odkládacího účinku«, odstraněna, z čehož plyne, že dovolání proti rozsudku druhé stolice, bez rozdílu, zda jedná se o rozsudek potvrzující či změnující, má účinek odkládací. Ustanovení § 371 čís. 1 ex. ř., jež souvisí se změnou provedenou takto ve znění předpisu § 505 c. ř. s., nemá právního významu, který mu přikládá stěžovatelka, nýbrž jím bylo jen vysloveno, že v případě, bylo-li proti potvrzujícímu rozsudku druhé stolice podáno dovolání, může býti na základě rozsudku druhou stolici potvrzeného, tedy na základě rozsudku první stolice, povolena zajišťovací exekuce i bez osvědčení nebezpečí, v § 370 ex. ř. blíže uvedeného. Povolení zajišťovací exekuce se tedy na útraty, vzešlé v druhé stolici, nemůže v takovém případě vztahovati a to přes ustanovení § 528 c. ř. s. v doslovu novely o úlevách soudu; neboť bylo-li, jako v případě, o němž tu jde, podáno dovolání proti celému obsahu potvrzujícího rozsudku odvolacího soudu, bylo tím odporováno i výroku o útratách, jenž, bude-li rozsudek druhé stolice ve třetí stolici ve věci samé změněn, může rovněž dojít změny, pokud se týče jich přisouzení (nikoli ovšem pokud jde o výši jednotlivých položek).

Čís. 298.

Ne přípustnost knihovní poznámky žaloby, již domáhá se manžel dle § 1264 obč. zák. zrušení svatební smlouvy o nemovitosti.

(Rozh. ze dne 21. října 1919, R II 133/19.)

Opíraje se o právoplatný rozsudek, jímž manželství sporných stran bylo z jich obapolné viny od stolu a lože rozvedeno, domáhal se manžel proti manželce, pro níž dle svatební smlouvy vloženo vlastnické právo k ideální polovici manželovy usedlosti, dle § 1264 obč. zák. zrušení svatební smlouvy, důsledkem toho zrušení spoluvlastnictví manželky k usedlosti a vkladu převodu jejího spoluvlastnictví na žalobce a učinil návrh na knihovní poznámku této žaloby. První stolice poznámku povo-

lila, druhá ji zamítla s tímto odůvodněním: V úvahu by mohlo přijít pouze ustanovení § 20 pokud se týče 61 knih. zák. Než není zde předpokladu ani toho, ani onoho ustanovení. Nejednát se s hlediska § 20 knih. zák. o vyznačení osobních poměrů nanejvýš obmezení v disposičním právu žalované a neodporuje žalobce s hlediska § 61 knih. zák. povolenému vkladu spoluvlastnictví žalované z důvodu neplatnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolacímu rekursu.

Důvody:

Nejde tu, jak dovolací stěžovatel tvrdí, o zkrácení jeho knihovnických práv dle § 61 knih. zák., neboť jistě obsahuje manželská a dědická smlouva, hledíc k ustanovení § 32 lit. b) knih. zák. jeho prohlášení, že svoluje ku vkladu vlastnického práva na ideální polovici usedlosti pro žalovanou, a nemohl proto žalobce vkladem, ve smyslu tohoto jeho svolení knihovnickým soudem nařízeným, býti na svých knihovnických právech zkrácen. Poněvadž žalobce nepopírá ani původní platnost manželské a dědické smlouvy, ani platnost knihovnického vkladu, na jejím základě povoleného, nýbrž žalobní svůj nárok odvozuje z právního důvodu, teprve později vznikuvšího, jest zřejmo, že není tu žádného z případů v § 61 knih. zák. uvedených, a byla proto dovolací stížnost zamítnuta.

Čís. 299.

Zabavení zboží státem za dopravy jde bez ohledu na přechod nebezpečí na účet majitele zboží.

(Rozh. ze dne 21. října 1919, Rv. I 481/19.)

Firma A domáhala se žalobou na firmě B zaplacení tržebné ceny za vagon uhlí, dne 8. září 1918 z Haliče na žalovanou firmu odeslaný, na cestě však dne 12. září 1918 topírnami státní dráhy v Mor. Ostravě zabraný. Žaloba byla všemi třemi stolicemi zamítnuta, nejvyšším soudem z těchto

důvody:

Místem plnění byly doly v Haliči, kde se uhlí těžilo, odtud bylo zboží zasláno žalovanému. Dle čl. 345 obch. zák. nese též nebezpečí, které stihne zboží při provozu. Zákon má tu však na mysli taková nebezpečí, která jednak jsou spojena s provozem (Gefahren des Transportes), jednak jsou při pravidelném běhu věci předvídatelna. Než zde bylo zboží s ohledem na mimořádné poměry, válkou vyvolané, z vyšších ohledů státních správou státní t. j. topírnou státních drah zabaveno a pro účely státní upotřebeno. Takové mimořádné nebezpečí stihá dle zásady § 1311 obč. zák. majitele zboží, a majitelem zboží byl tehdy žalobce, neb nevydav žalovanému duplikát nákladního listu, mohl před dojitím zboží do stanice určené a před odevzdáním nákladního listu dispo-

novati se zbožím pouze sám a jen on jest oprávněn na státní správě reklamovati, že zboží zaslané nedošlo a bylo jí zabaveno a odejmuto (čl. 402 a 405 obch. zák. a § 99 II./1 železničního dopravního řádu.) Když tedy zboží žalovaného nedošlo a týž nenese nebezpečí mimořádné ztráty zde nastalé, není k zaplacení tržové ceny za uhlí mu nedodané a jím nepřijatě povinen.

Čís. 300.

Rozdrobení akcie neb akciového podílu na ideální části jest vůči společnosti bez právního účinku, byť i bylo valnou hromadou schváleno a do knihy akcionářů zapsáno.

(Rozh. ze dne 21. října 1919, Rv II 200/19.)

František Z. a Josef Z. domáhali se žalobou, podanou na akciovou společnost A výroku o neplatnosti usnesení valné hromady. Oprávněnost k žalobě odůvodňovali tím, že jsou spoluvlastníky dílčí akcie čís. 1 b) a 4 b) a žalobce František Z. vlastníkem akcie čís. 2. Prvá stolice žalobu zamítla. Důvody: Žalobci nejsou akcionáři žalované společnosti a nepřislouží jim právo, proti uvedené valné hromadě činit odpor. Směrodatným jest v tomto směru čl. 207 obch. zák. a §§ 3 a 4 stanov žalované společnosti. Dle článku čís. 207 obch. zák. jsou akcie a dílčí akcie nedělitelné. Dle § 3 stanov jest přípustno, akcie znějící na 20.000 K dělití pouze na dvě dílčí akcie po 10.000 K. Dle § 4 stanov lze akcie převést na jiného jen s povolením a usnesením valného shromáždění akcionářů a, pokud valné shromáždění akcionářů převod akcie nepovolilo, pokládá se za vlastníka ten, kdo v akciové knize jest zapsán. Co se týče především dílčích akcií 1 b) a 4 b), byly tyto dílčí akcie ještě děleny na další dva díly a sice jest dílčí akcie 1 b) dále dělena mezi Františkem S. a Františkem Z. a dílčí akcie 4 b) mezi Josefem Z. a Antonínem Z., takže by každému příslušela jedna čtvrtina. Takovéto drobení akcie jest však proti stanovám a proti zákonu. Majitelem dílčí akcie může býti pouze jedna osoba, buď fyzická nebo právnická (Staub Pisko II. vydání str. 585). Provádí-li vlastník takové poloviční akcie další dělení své polovice, nemá to vůči společnosti žádného významu a žádné platnosti a jest dokonce pochybné, zda to může mítí vůbec nějakého právního významu, když jest to zakázané a protizákonné; v nejpříznivějším případě může však provádění takového dělení utvořiti pouze právní poměr mezi akcionářem a onou osobou třetí, které akcionář popustil právo na onu dílčí akci. Tento vnitřní poměr mezi akcionářem a onou třetí osobou se však netýká společnosti. Že akcionář svou dílčí akci dále drobil, nemusí společnost oznámiti, že společnost nemůže o tom ani se usnášeti a jest to lhostejno, zdali to společnosti jest vůbec známo čili nic. Není přípustno odchýliti se od předpisů stanov, neboť by povstala nejistota, kdyby se mohlo libovolně od předpisů stanov upustiti, stanovy byly by vůbec zbytečnými. Zde však dokonce další drobení i zákon (čl. 207 obch. zák.) zakazuje. Stanovisko žalobců, že dělení se nestalo hmotně, nýbrž žalobci jsou ideální spoluvlastníci dílčí akcie, není správné, než ani takové dělení není pří-

puštěným (vide Staub-Pisko ku čl. 207 obch. zák. druhé vydání str. 585) a museli by se takovito spoluvlastitelé dohodnouti, kdo z nich má vůči společnosti platiti za akcionáře a ostatní by bylo vůči společnosti považovati za osobu třetí. Co se dále týče akcie č. 2, o které tvrdí žalobce František Z., že jest vlastníkem, dlužno podotknouti, že převod této akcie na žalobce Františka Z. nestal se s povolením valné hromady, jak to stanov vyžadují. Proto dle § 4 stanov nelze považovati Františka Z. za akcionáře, nýbrž ještě dřívějšího majitele, to jest občanskou záložnu v D., od které František Z. akcie této nabyt; neboť převod této akcie bez zachování předpisů stanov jest nedovoleným a bezúčinným; že převod tento povolil správní odbor, nemá žádného významu, protože to neпадá dle stanov do kompetence správního odboru. Při valné hromadě o tom jednáno nebylo, protože to nebylo na pořadu. Odvolací soud potvrdil rozsudek první stolice. Důvody: Lze ovšem připustiti, že další drobení dílčích akcií 1 b) a 4 b) nestalo se na fyzické díly, což plyne dosti zřejmě již z knihy akcionářů, ve které se vyskytují toliko celé akcie a dílčí akcie, pokud jsou stanovami připuštěny a označeny dotýčným číslem celé akcie s písmenami »a« pokud se týče »b«. Lze také připustiti, že akcie (dílčí akcie) mohou býti ve spoluvlastnictví více osob a že tyto pak dle § 825 obč. zák. tvoří společenství. Akcionáři však i přes to nejsou, neboť jak již první soud zcela správně uznal, jest též dělení akcií (dílčích akcií) na podíly ideální vůči akciové společnosti nemožné a nepřipustné a nemůže proto ani takové dělení způsobiti právních účinků vůči společnosti. Jest pozoruhodno, že společnost ve smyslu § 825 obč. zák. není právnickou osobou. Libovolnému rozmnožování akcionářů má však býti právě zabráněno ustanovením článku 207. odstavec třetí obč. zák., pokud se týče ustanovením § 25, odstavec pátý ministerského nařízení ze dne 20. září 1899 čís. 175 ř. z. Počet akcionářů nemůže býti zvýšen nad míru, dle stanov přípustnou, ani akcionářem, ani akciovou společností samou, neboť i tato jest vázána stanovami. Spoluvlastník akcie (dílčí akcie) není tedy akcionářem a stane-li se více osob spoluvlastitelé akcie (dílčí akcie), pak musí se dohodnouti, kdo vůči společnosti vystupovati má jako akcionář. Akcionářem může ohledně jedné akcie (dílčí akcie) býti vždy toliko osoba jedna, ať již fyzická, ať právnická. Na tom nemění ničeho, že snad spoluvlastník akcie (dílčí akcie) byl valným shromážděním jako akcionář přijat a co takový do knihy akcionářů zapsán, neboť přijetí takové bylo by neplatným, jelikož by se přičilo zákonu a stanovám a, pokud jde o zápis do knihy akcionářů, nemá tento moci konstitutivní. Článek 183, odstavec druhý obč. zák. předpokládá nabytí vlastnictví k akci (dílčí akci) způsobem zákonným a dle stanov platným, článek 183 odstavec třetí obč. zák. stanoví toliko, že společnost ku přezkoumání legitimací jest ovšem oprávněna, nikoli však povinna. Z toho plyne, že akcionářem není, kdo byl co akcionář přijat valným shromážděním způsobem nezákonným a stanovám odporujícím a že se jím také zápisem do knihy akcionářů nestane. Tím jest však vyvráceno další tvrzení odvolatelů, že žalobce František Z. jest akcionářem jako vlastník akcie č. 2, neboť dle zjištění rozsudku byl sice František Z. do knihy akcionářů jako vlastník této akcie zapsán, nestalo se to však na základě usnesení valného shromáždění, ačkoliv § 4 stanov určuje, že akcie lze, vyjímaje případ dědictví, převést na jiného jen s povolením a usnesením

se valného shromáždění akcionářů. Nejsou-li však žalobci akcionáři ve smyslu čl. 216 obch. zák., pak nejsou ovšem k žalobě oprávněni a nemění se na tom ničeho tím, že pokládala je společnost sama za akcionáře, neboť i společnost jest, jako každá právnická osoba vázána zákonem a mimo to pak ještě stanovami. Toliko k vůli úplnosti budiž ještě podotknuto, že by se straně žalující, pokud jde o akcii 1 b) nedostávalo aktivní legitimace ani tenkrát, kdyby drobení akcií (dílcích akcií) na ideelní podíly bylo přípustno, jelikož by v tomto případě s, ohledem na ustanovení § 833 obč. zák. musili jako žalobci vystupovati oba spoluvlastníci této akcie.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Akcionářem jest ve smyslu čl. 207 a násl. obch. zák. ten, kdo peníz, připadající na akcii, upsal, a za upsaný peníz obdržel poměrný podíl na jmění společnosti (čl. 216 obch. zák.), representovaný akcií, nebo ten, na koho akcionář, řídě se stanovami společnosti a zákonem, akcií převedl. Z ustanovení čl. 207 obch. zák., dle něhož akcie a akciové podíly jsou nedílny, vyplývá, že oproti akciové společnosti existuje za každou akcii pouze jeden akcionář jako osoba v ní oprávněná, neboť právo akcií stělesněné jest jednotné, které ani akcionář, ani společnost nemůže libovolně změnit, a nelze tedy počet akcionářů určený číselně stanovami dle počtu akcií (dílcích akcií), pokud se týče akciových podílů (viz § 25 akc. regulativu ze dne 20. září 1899 čís. 75 ř. z.) zvýšiti. Ti, kdož na nedílné akcii, pokud se týče akciovém podílu, nabyli ideelního spoluvlastnictví, jsou v právním poměru pouze vůči akcionáři, nikoli však vůči akciové společnosti, jejíž stanovy se od imperativního předpisu zákona o nedílnosti akcií, pokud se týče akciových podílů, nesmí odchýlit, a nestanou se tím akcionáři. Dle stanov žalované společnosti jest rozdělena její akciová jistina 200.000 K na deset akcií po 20.000 K; z nichž jednotlivé mohou se rozdělit na dva akciové podíly po 10.000 K (§ 3 stanov), které, tvořice toliko části celých akcií, budou opatřeny číslem celé akcie a písmenami a), b), značícími jich dílcí vlastnost. Jelikož na valné hromadě má dle § 11 stanov každý akcionář na akcii jeden hlas, opravňuje k účastenství na valné hromadě deset celých akcií s deseti hlasy. Byly-li tedy některé celé akcie rozděleny na akciové podíly po 10.000 K, mohou majitelé těchto akciových podílů účastniti se valné hromady pouze jedním hlasem, ale jsou však ve smyslu stanov akcionáři a musí býti způsobem, ve stanovách určeným (čl. 238 obch. zák.), o svolání valné hromady uvědoměni. Tak tomu není u těch, kdož, jako žalobcové, proti znění stanov a zákona se stali spoluvlastníky akciových podílů, které na menší díly s právním účinkem oproti akciové společnosti nelze rozdělit. Proto dovolání mylně za to má, že spoluvlastník ideelní polovice akciového podílu jest akcionářem, že tedy žalobcové mají právo býti pozváni na valnou hromadu a účastniti se rokování a usnášení na ní. Práva plynoucí ze spoluvlastnictví akciových podílů čís. 161 pokud se týče 4 b) mohou žalobci dle § 825 a násl. obč. zák. uplatňovati pouze oproti druhým spoluvlastníkům těchto akciových podílů, oproti akciové společnosti samé však nemají žádných práv. Správně bylo poukazováno v rozsudcích nižších stolic také na to, že zá-

pisem do knihy akcionářů a schválením nabytí spoluvlastnictví zmíněných dvou akciových podílů i valnou hromadou společností na poměru tom ničeho se nezměnilo. Do knihy akcionářů mohla žalovaná společnost zapisati pouze majitele celých akcií anebo akciových podílů, a valná hromada byla oprávněna dle § 4 stanov povoliti toliko převod celých akcií nebo akciových podílů; jedině takovým převodem akcií, pokud se týče akciových podílů mohli jich nabyvatelé dosíci členství společnosti a zápis jich do knihy akcionářů mohl sloužiti za členskou legitimaci. Ustanovení článku 183 a 223 obch. zák. předpokládají, že jde o převod celých akcií nebo akciových podílů, které nový nabyvatel jest povinen předložiti za účelem schválení převodu. Jen v těchto případech vystupuje akciová společnost, jsouc vázána stanovami i zákonem, jako spolukontrahent, a nemá následkem toho zápis žalobců do knihy akcionářů a schválení prodeje spoluvlastnictví akciových podílů, žalobcům udělené valnou hromadou žalované akciové společnosti, oproti této žádných právních účinků.

Čís. 301.

Za trvání nájemního poměru není pronajímatel oprávněn, naléhati na nájemce, by uvedl najatou věc do stavu, v jakém jí byl převzal a bude svého času povinen vrátiti.

(Rozh. ze dne 21. října 1919, Rv II 212/19.)

Žalobce A domáhal se jako pronajímatel na nájemkyni bytu, by nahradila novými poškozenou mísu v klosetu a umývadlo v koupelně a dala do pořádku pochroumaná kamna. Prvá stolice uznala dle žaloby, podotknuvši v důvodech rozsudku, že dle § 1100 obč. zák. jest žalovaná povinna odevzdati najatý předmět v témže stavu, v jakém jej převzala. Dle toho jest žalovaná povinna zničenou mísu a umývadlo nahraditi novými a provésti opravu kamen. Z téhož zákonného ustanovení plyne však také její povinnost najatý předmět udržovati ve stavu, v němž byl převzat a tedy i povinnost nahraditi zničené předměty novými, resp. opravit poškozené již nyní (tak také Krasnopolski: Obligace str. 142 a Gl. U. N. F. čís. 3653). O dovolací soud zamítl žalobu pro tentokráte vycházejce z tohoto právního názoru: Právnem vytýká odvolatelka prvním rozsudku, že jí náhrada škody již nyní uložena byla. První soudce odvolával se k odůvodnění svého názoru na ustanovení § 1109 obč. zák.; z tohoto ustanovení však nevysvítá, že nájemce jest též povinen, najatý předmět po celou nájemní dobu udržovati ve stavu, v němž byl převzat. Kdyby to zákonodárce byl žádal, zajisté by to byl jasně vyslovil. Dle tohoto ustanovení stačí, když nájemce najatou věc odevzdá v řádném stavu v čase ukončení nájemního poměru. Tím ovšem nejsou vyloučeny případy, ve kterých oprava se musí státi ihned, nemá-li podstata najaté věci trpěti. O takový případ však tu nejde, neboť tím, že poškozené předměty se nenahradí jinými, pokud se týče neopraví, jest poškozen pouze nájemce v užívání bytu, nikoliv vlastník domu.

Nejvyšší soud dovolání žalující strany nevyhověl.

Důvody:

Uplatňujíc revisní důvod č. 4 § 503 c. ř. s. snaží se dovolání prokázati, že rozsudek soudu druhé stolice jest právně mylným, poněvadž žalobní nárok pro tentokráte zamítl, ačkoliv odvolací soud sdílí názor první stolice, že zmíněné škody na předmětech v najatém bytě povstaly zaviněním žalované. Dovolání nelze však přiznati oprávnění, neboť naříkaný rozsudek nalézá v připojených důvodech jak věcnou, tak i zákonnou oporu. Názor dovolatele, že přísluší mu právo žádati již nyní odstranění zjištěných vad, protože žalovaná ručí za škody na zmíněných předmětech podle § 30. hlavy obč. zák., není případným. Předpisy této hlavy obč. zák. není sporná otázka řešena. Ohledně vzájemných práv a povinností pronajímatelů a nájemců sluší přihlížeti ku zvláštním ustanovením, obsaženým v §§ 1090 a násl. obč. zák. Z těchto však nelze právo na bezodkladné odstranění vad odvozovati. Dle § 1098 a 1109 obč. zák. mohou nájemníci věcí najatých užívati podle smlouvy po umluvený čas — tento v tomto případě ještě nevypršel — a jsou povinni po této době věc, v nájem vztahem, vrátiti v tom stavu, v němž ji byli převzali. Taktéž vyplývá z § 1111 obč. zák., že vzala-li věc najatá škodu, nebo byla-li zlým užíváním opotřebována, jest třeba, by pronajímatel nejdéle do roka od navrácení pronajaté věci žádal náhradu za škodu zaviněním nájemníka povstalou. Je tedy předpokladem nároku pronajímatelova, aby v době navrácení věci škoda ještě trvala, t. j. by nebyla do té doby odstraněna. Z toho nutno souditi, že jest nájemníkům ponecháno, by do navrácení věci po případě vady a škody sami odstranili. Názor dovolatelův, že toto ustanovení platí pouze ohledně změn, ku kterým nájemník důvodem svého práva užívání byl oprávněn, kdežto jiné změny povstale zaviněním třeba v každém případě ihned již po dobu nájemního poměru odstraniti, není v zákoně opodstatněn. V příčině sporné otázky není dále případným poukaz na to, že nájemník dle § 504 obč. zák. smí upotřebiti najaté věci jen dle své potřeby, neporušiv podstaty její. Taktéž není rozhodným, že dle § 1118 obč. zák. pronajímatel může žádati, by nájemní smlouva dříve byla zrušena, když najímatel užíval najaté věci tak, že pronajímateli vzbudí z toho značná škoda, neboť tohoto práva se žalobce ani nedomáhal.

Čís. 302.

Při distančním obchodě rozumí se po zákonu sama sebou podatelova povinnost, postarati se s péčí řádného obchodníka o zaslání zboží na místo určené.

(Rozh. ze dne 21. října 1919, Rv II 217/19.)

Firma B. v Mor. Ostravě zakoupila u firmy A. ve Vídni zboží »ab Fabrik emballagefrei, Lieferzeit prompt, Kondition bei Erhalt der Ware«. Na zboží zaslala prodatelka kupitelce fakturu se žádostí, by učinila dispoice o zboží, pro ni v továrně přichystaném, a zaslala fakturovanou kupní cenu, poněvadž firma B. koupila zboží z továrny a jest proto na ni, by zboží v továrně převzala a zaplatila z ruky do ruky cenu trhovou,

to tím spíše, ježto zboží bez dovozního povolení nelze dopravit do území čsl. republiky a náleží na kupitelku, by si povolení to opatřila a umožnila takto prodatelce zaslání zboží. Kupitelka odmítla toto stanovisko prodatelky, poněvadž není povinna odebrati zboží z továrny a platiti dříve než zboží obdržela. Žalovala proto prodatelku o zaplacení kupní ceny. Prvá stolice žalobu zamítla, poněvadž doložka »ab Fabrik emballagefrei« neznamená, že by kupitelka měla převzít zboží v továrně, nýbrž jen tolik, že kupitelku postihují útraty zabalení zboží. Není-li zde odchýlné úmluvy, jest prodatelka povinna, by s péčí řádného obchodníka zařídila, čeho třeba, by zboží zasláno bylo na místo určení, tudíž by tam zboží zaslala. To plyne při distančních obchodech z ustanovení čl. 344 obch. zák., an prodatel jest povinen, zboží odevzdati, t. j. učiniti opatření, by rozdíl v místě, kde zboží jest a kam jest určeno, byl překonán. Z povinnosti, zboží dodati, plyne též povinnost prodatelky, by postarala se o dovozní povolení. Nedodavši zboží nemůže prodatelka žádati zaplacení kupní ceny. Odvolací soud potvrdil rozsudek první stolice v podstatě z týchž důvodů, dodav ještě toto: Odevzdání zboží, nutné při distančním obchodě nebo pokus tohoto odevzdání, nestane se zasláním faktury, jejímž účelem jest pouze, potvrditi uzavření smlouvy dodávací; faktura jest pouhým cirkulačním papírem, není však papírem disposičním, přijetím faktury zakládá se právo, zboží požadovati, nikoli však věcné právo na zboží. Dodatek »ab Fabrik« neodpodstatňuje závazku žalované firmy, plniti předem, poněvadž když o splnění není zvláštní úmluvy, dlužno dle povahy obchodu míti za to, že splněním pro žalobkyni jest dle čl. 324 obch. zák. Mor. Ostrava, kde jest obchod žalované firmy.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Právní názor odvolacího rozsudku není sice správný v tom bodě, že pokládá Mor. Ostravu za místo, kde žalobkyně měla smlouvu plniti; odvolací soud v té příčině směsuje místo plnění s místem, kam mělo býti zboží dodáno (Ablieferungsort, Bestimmungsort a contr. Erfüllungsort). Než tato nesprávnost nemá pro rozhodnutí sporu žádného významu, poněvadž na řešení otázky, které místo jest pro žalobce místem plnění, vůbec nezáleží. V ostatním směru jest však právní posouzení věci soudem odvolacím správné a jest mu přisvědčiti. V tomto případě jedná se o obchod distanční; při těchto obchodech jest povinností prodatele zboží kupiteli zaslati. Ovšem nestanoví čl. 344 obch. zák. přímo zákonné povinnosti prodatele k zaslání zboží, než povinnost ta rozumí se i beze zvláštní úmluvy všeobecně sama sebou tak, jakoby byla zákonem stanovena; vyplývá z povinnosti prodatele zboží odevzdati, což vzhledem k rozdílnosti míst, v nichž se kontrahenti nacházejí, se státi může jen odesláním. Správně dovodil odvolací soud, že odevzdáno musí býti zboží, a že nestačí pouhé zaslání faktury s prohlášením, že zboží jest u prodatele k dalšímu opatření se strany kupitele.

Čís. 303.

Ujednané, knihovně však nevložené úroky nelze přikázati z nejvyššího podání.

(Rozh. ze dne 25. října 1919, R I 401/19.)

K rozpočtu tržové ceny za nemovitost, tvořící zvláštní úpadkovou podstatu, jak docílena byla prodějem z volné ruky, přihlásili věřitelé A. a B. mimo zaknihované jistiny ještě 6 proc. úroky za tři roky ode dne prodeje nazpět počítajíc, ač při pohledávce A-ovi vloženo bylo zástavní právo pouze pro 4³/₄ proc. úroky a při pohledávce B-ově zástavní právo pro úroky vůbec nebylo vloženo. Tento nárok opodstatňovali řečení věřitelé tím, že ujednáno bylo úrokování 6 proc. Správce úpadkové podstaty připustil sice, že takováto úmluva se stala, vznesl však nicméně odpor proti přikázání dalších 1³/₄ proc. úroků A-ovi, pokud se týče 6 proc. úroků B-ovi, poněvadž v tomto směru nejsou úrokové nároky kryty právem zástavním. Konkursní komisař přiznal požadované úroky s poukazem k § 216 poslední odstavec ex. ř. a § 17 knih. zákona. Rekursní soud schválil stanovisko konkursního komisaře.

Nejvyšší soud rozhodl ve smyslu odporu správce úpadkové podstaty.

Důvody:

Rozvrh výtěžku docíleného za nemovitosti, má se vedle § 49 konk. ř. provést podle zásad exekučního řádu. Při rozvrhu nejvyššího podání docházejí však knihovní věřitelé vedle předpisu § 216 čís. 4 ex. ř. uspokojení ohledně svých pohledávek jen potud, pokud jsou tyto na vydrážených nemovitostech zástavním právem zajištěny. Zástavního práva na nemovitosti nabývá se vedle ustanovení § 451 obč. zák. vkladem pohledávky do knih. Titul k němu — v daném případě smlouva — poskytuje věřiteli toliko osobní právo, nikoli však právo věcné, t. j. právo požadovati zaplacení z věci samé. Vyskytují se ovšem v teorii i v praxi názory, že úroky z pohledávky zástavním právem na nemovitosti zajištěné, byly-li smlouveny, nebo jsou-li po zákonu při dospělosti pohledávky odůvodněny, jako její akcesorium sdílejí její osud, a že proto zástavní právo, pro pohledávku na nemovitosti nabyté, vztahuje se i na ně. Leč názor tento, opírající se o ustanovení § 17 knih. zák., nelze schváliti, ježto spočívá na jeho mylném výkladě a odporuje zřejmému ustanovení § 14 knih. zák. Ustanovujeť přece tento § 14 knih. zák. výslovně, že při pohledávce záručitelné musí do knihy pozemkové zapsána býti i míra úroková (výše úroků). Tohoto ustanovení nebylo by třeba, kdyby úroky samy sebou, byly-li smlouveny nebo dospěla-li pohledávka a stala-li se tím záručitelnou, požívaly již eo ipso s jejím vkladem zástavního práva. Ustanovení § 17 knih. zák. a § 216 poslední odstavec ex. ř. nikterak nesvědčí pro shora uvedený, mylný názor, neboť tyto dle svého doslovu mluví toliko o pořadí úroků a chtějí normovati toto pořadí jejich v poměru ke kapitálu, pokud ovšem práva zástavního požívají. Otázka však, zda-li ho požívají, zde rozřešena není, poněvadž spadá do oboru hmotného práva o nabývání práva zástavního, kteréž podle předpisu § 451

obč. zák. a § 14 knih. zák. tomu svědčí, že jen vtěleným úrokům právo zástavní přísluší. Že tento názor jest správným, tomu nasvědčuje i předpis § 217 čís. 2 ex. ř., který přece výslovně stanoví, že není-li rozdělována podstata plněním toho, co stanoveno bylo v § 216 ex. ř., ještě vyčerpána, obdrží z ní úhrady i smlouvené neb zákonné úroky z knihovních pohledávek, pořadí kapitálu nepožívající, pokud mají právo zástavní, t. j. buď vtěleny jsou nebo zákonného zástavního práva požívají, kteréžto obmezující ustanovení by nemělo důvodu, kdyby úroky jako příslušenství sdílely s pohledávkou knihovní i jejího práva zástavního. Konečně mluví proti názoru nižších stolic také platný systém veřejných knih, jehož základní zásady publicity a speciality, neměně i bezpečnost reálního úvěru, byly by nebezpečně zviklány, kdyby upuštěno bylo od požadavku v § 14 knih. zák. přesně vytknutého, že musí býti úroky vloženy a to s přesně udanou mírou jejich, by byly nadány zástavním právem, knihovní pohledávce příslušejícím.

Čís. 304.

Z toho, že strany byly v obchodním spojení a že jednotně bylo upomínáno o úhrnný peníz všech jednotlivých pohledaností, neplyne ještě, že tyto pohledanosti jsou jednotnou pohledávkou, rovnající se kontokorentní pohledanosti.

(Rozh. ze dne 25. října 1919, R I 419/19.)

Firma B. byla v obchodním spojení s firmou C., odebírajíc od ní zboží. Jednotlivé dodávky byly jednotlivě a zvlášť fakturovány, fakturu opatřila firma C. pokaždé ihned doložkou o postupu fakturované ceny na banku A. a zaslala jí fakturu. Tak stalo se i ohledně dvou faktur, z nichž jedna zněla na 605 K 63 h, druhá na 834 K. O vyrovnání těchto a jiných ještě fakturovaných cen, úhrnem 3447 K 16 h, koncem roku 1918 byla firma B. tímž dopisem upomenuta. Poněvadž shora řečené dva fakturované obnosy zůstaly nezapraveny, podala banka A. na firmu B. u okresního soudu dvě samostatné žaloby, jednu na 605 K 63 h, druhou na 834 K. Okresní soud spojil oba spory k jednotnému projednávání. Žalovaná firma vznesla včas námitku věcné nepřislusnosti, odůvodňujíc ji tím, že obě pohledávky, pocházejíce z téhož obchodního spojení a byvše jednotně upomínány, jsou v pravdě touž pohledávkou, kterou však, ana 1000 K převyšuje, nutno uplatňovati na sborovém soudě prvé stolice. Procesní soud námitku zavrhl, poněvadž jde o pohledávky, jež povstavše v různý čas, jsou jedna každá pohledávkou samostatnou. Rekursní soud námitce vyhověl, uváživ, že pohledávky vznikly sice v různé době, že však v uzávěrce koncem roku 1918 pozbyly samostatnosti, stavše se součástíkou jednotné pohledanosti, pročež jest nepřipustno, by tato jednotná pohledanost tříštěna byla na dílce a touto cestou věc vylučována byla z druhové příslusnosti sborového soudu, kam dle své podstaty náleží.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvé stolice.

Důvody:

Stanovisko rekursního soudu bylo by správným, kdyby mezi spornými stranami byl poměr kontokorentní. Takový poměr nemůže však býti založen již pouhým poskytnutím úvěru mezi obchodníky. Dle tvrzení žalob, jež nebyla v odpor vzata, postoupila firma C. žalobkyni každou z obou zažalovaných cen trhových za zboží, žalované straně dodané, doložkou, ihned na fakturu připojenou. Již tato okolnost vylučuje možnost, by zažalované pohledávky byly vzešly v samostatnou pohledávku kontokorentní firmy C., i kdyby s touto žalovanou v delším obchodním spojení stála. Mimo to žalovaná strana ničím neprokázala, že mezi ní a firmou C. založen shodnou vůlí stran poměr kontokorentní, čehož by bylo třeba, by pohledávky zažalované pozbyly samostatné povahy a přešly v pohledávku jednotného salda kontokorentního. Třeba nebylo potřeba, by tato shodná vůle vyjádřena byla smlouvou formální, stačí zajisté, když jest zjevna z konkludentních činů, na př. vzájemným zasíláním uzávěrek obchodních ročních, nebo pololetních, v nichž účtuje se z pozůstávajícího salda a z úroků, v něm započtených, nový úrok od začátku účetního období a že druhá strana bez námitek výtah z kontokorenta přijme a tím mlčky souhlas projeví a pod. Než pouhá jednotná upomínka, jak ji žalovaná na prokázání poměru kontokorentního uvedla, nestačí, neboť z té přece neplyne, že upomínající strana chtěla považovati úhrnně naznačenou částku za pohledávku jednotnou ze salda, tedy jinakého právního důvodu a že druhá strana, upomínaná, s tím souhlasila, když nejen není v upomínce nic takového vyjádřeno, nýbrž ani z ní nevyplývá, že v částce zaučtovány jsou i úroky do 31. prosince 1918, z jednotlivých trhových cen dospělé a že by se od 1. ledna 1919 celý úhrnný obnos cen včetně úroků, tedy nyní v celku dále úrokovati obmýšlel a žalovaná s tím souhlasila. Jelikož tedy žalovaná ničím neprokázala, že zažalované pohledávky trhových cen ztratily samostatné své povahy, přeměněny byvše v pohledávku kontokorentní, jeví se právní posouzení případu rekursním soudem právně mylné, vznesená námitka nepřishůstnosti dovolaného soudu neodůvodněnou i slušelo naříkané usnesení ke stížnosti žalobkyně změnití a usnesení stolice první obnovití.

Čís. 305.

Spor o knihovní vklad nezapsaného ještě práva zástavního nelze knihovně poznamenati.

(Rozh. ze dne 29. října 1919, R I 413/19.)

K žalobě o vklad zástavního práva na nemovitosti knihovně zapsané, povolila první stolice poznámku, že o vklad zástavního práva vede se spor. Rekursní soud zamítl žalobcovu žádost o knihovní poznámku, o důvodniv své rozhodnutí takto: Za poznamenání sporu lze podle §§ 61, 69 a 70 knih. zák. žádati jen tenkrát, když někdo, jsa poškozen na knihovním svém právu nějakým vkladem, odpírá tomuto vkladu z důvodu neplatnosti sporem, aneb když někdo domáhá se za-

lobou buď výmazu zapsaného práva z důvodu promlčení, buď přiznání věcného práva z důvodu vydržení. O žádný z těchto případů se zde nejedná, neboť podle zprávy soudu první stolice není právo zástavní pohledávané žalobcovu dosud v knize pozemkové vloženo, a uplatňuje žalobce svou žalobou pouze závazek strany žalované, pro kterýž by žalobce, zvítězí-li ve sporu, teprve nabyl práva knihovního.

Nejvyšší soud nevyhověl odvolacímu rekursu.

Důvody:

František A. v žalobě, podle které navrhl povolení poznámky spornosti, netvrdí, že byl zkrácen v nějakém právu knihovním, ani neopírá svůj žalobní nárok o právo knihovní, nýbrž o osobní právo obligáční. Nelze tedy žádanou knihovní poznámku zařaditi mezi případy, vyjmenované v § 20 a), b). pokud se týče v § 73 knih. zák.; vždyť poznámka ta ani nemá sloužiti k vyznačení osobních poměrů takového způsobu, jaký naznačen jest v odstavci a) Šu 20, ani nemá a nemůže založiti takové právní účinky, jež jsou s knihovní poznámkou spojeny podle předpisů knihovního aneb konkursního řádu, nebo zákona odpůrčího.

Čís. 306.

Pokud nebyla vyzdvížena, není zabavitelnou ani uvolněná část hotovosti, zadržaná při okolkování bankovek.

(Rozh. ze dne 29. října 1919, R I 417/19.)

Prvá stolice povolila vymáhajícímu věřiteli exekuci zabavením nároku, který prý má dlužník na vydání zadržaného obnosu z okolkování bankovek v částce 760 K proti České bance v Praze v částce 380 K K s 1 proc. úrokem ze dne 7. března 1919. Rekursní soud návrh na povolení exekuce zamítl, uváživ toto: Nárok, jehož zabavení bylo usnesením první stolice povoleno, nepřisluší dlužníku proti České bance, nýbrž správně proti státu, jak vyslovují to předpisy, jež hned citovány budou. Tento nárok pak jest dle § 1 zákona ze dne 25. února 1919 čís. 84 sb. z. a n. nezabavitelný. Návrh arci tvrdí, že celý tento nárok byl berní správou dne 3. září 1919 uvolněn, to však neučinilo po náhledu rekursního soudu nárok zabavitelným, neboť nařízení ministerstva financí ze dne 5. února 1919 čís. 86 sb. z. a n., na základě citovaného zákona vydané, počítá v § 8, odstavec druhý, s takovýmto uvolněním, t. j. zpětsplacením, jak to nazývá, a přece tam jedním dechem opakuje ustanovení o nezabavitelnosti nároku. Ale nejen to, také nařízení vlády ze dne 7. března 1919 čís. 118 sb. z. a n. o uvolnění zadržaných vkladů do 250 K stanoví v § 3, odstavec třetí, že kdo takovýto uvolněný vklad vybírá, musí prokázati svou totožnost s osobou, na vkladním listě jmenovanou, z čehož jde, že vymáhajícímu věřiteli vydána býti nesmí, a proto také nemohlo by příkázání k vybrání býti provedeno, takže jest již proto zabavení nepřipustným.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhajícího věřitele.

Důvody:

Právní povaha hotovosti, jež byla při okolkování bankovek zadržena, jest jasně vyčtena v § 1 zákona ze dne 25. února 1919, čís. 84 sb. z. a n. a v předpisech zákona ze dne 25. února 1919, čís. 86 sb. z. a n. Jde tu o státní záručnou zápůjčku, se strany věřitele nevypověditelnou, se strany státu kdykoliv splatnou, nepřevoditelnou, nezastavitelnou a nezabavitelnou. Že tato právní povaha vkladu nedochází nijaké změny jeho uvolněním, vyplývá již ze všeobecných předpisů práva obligačního, dle něhož pohledávka pomíjí zaplacením. Toto stanovisko sdílí zákon zřejmě v § 3, odstavec čtvrtý zákona ze dne 7. března 1919, čís. 118 sb. z. a n. o uvolnění zadržovaných vkladů, kdež stanoveno, že se má za to, že vkladatel chce zadržovaný obnos ponechat na neurčito jako zápůjčku ve smyslu zákona ze dne 25. února 1919 čís. 84 sb. z. a n., nebyl-li vklad do 15. dubna 1919 vyzdvižen. Zákon klade tu tedy váhu na vyzdvižení, výplatu. Uvolněním vkladu nastává toliko možnost výplaty, pokud vklad nebyl vyplacen, trvá zápůjčka a pomíjí teprve výplatou. V § 3 zákona ze dne 7. března 1919, čís. 118 sb. z. a n. klade zákon váhu na totožnost vybírajícího s osobou, na jejíž jméno byl vkladní list vydán. Předpis tento jest toliko provedením zásady o nepřevoditelnosti a nezabavitelnosti vkladu a nelze sdíletí názor stěžovatelů, jako by se tu jednalo toliko o nějaký manipulační předpis. Nemůže tedy býti pochybnost, že ani uvolněný plat není předmětem exekuce.

Čís. 307.

Platnost zásady o t. zv. *clausula rebus sic stantibus*.

Jak dalece vázání jsou tuzemci úmluvou, již před státním převratem podrobili se rozhodčímu soudu Vídeňské bursy?

(Rozh. ze dne 29. října 1919, R I 418/19.)

Prvá stolice zamítla námitku věcné nepřislusnosti, pokud se týče nepřijatelnosti pořadu práva, z těchto důvodů: Jest nesporno, že obě sporné strany výměnou závěrečných listů ze dne 24. září 1918 stipulovaly ujednání, že se podrobují ve všech sporech z konkrétního právního poměru neodvolatelnému vykonatelnému výroku rozhodčího soudu vídeňské bursy. Žalovaná strana tvrdí, že toto ujednání nikterak nepozbylo platnosti nebo působnosti, a že jest tudíž obchodní senát soudního dvoru věcně nepřislusný k projednání tohoto sporu, pokud se týče že jest nepřijatelné vymáhati žalobní nárok pořadem práva. Navrhuje proto odmítnutí žaloby. Žalující strana tvrdí, že ujednání pozbylo platnosti státním převratem ze dne 28. října 1918, kterým se stala Vídeň územím cizího státu, rozsudky tohoto cizího státu nebyly ve státě našem vůbec vykonatelné. Za tohoto vzájemného právního stavu byla podána žaloba dne 22. března 1919. Teprve po podání této žaloby bylo výnosem ministerstva spravedlnosti republiky Československé ze dne 29. března 1919

čís. 6336/19, uveřejněném ve věstníku ministerstva spravedlnosti z 1. dubna 1919 uznáno, že podle sdělení vlády rakouského státu českoslovenští státní příslušníci, jakož i společnost a právní osoby, které mají své bydliště neb sídlo v Československé republice, budou požívati před soudy rakouského státu úplné právní ochrany, a bude s nimi jak v příčině práva občanského, tak v příčině procesní způsobilosti tak nakládáno jako s příslušníky státu rakouského. Úmluva o podrobení stran rozhodčímu soudu vídeňské bursy byla zrušena státním převratem ze dne 28. října 1918. Jest notorické a nepotřebuje proto důkazu, že po tomto převratu justice státu rakouského svou praerogativou odírala občanům republiky Československé právní ochranu. Následkem toho pozbyl platnosti závazek žalobcův domáhati se svého nároku u rozhodčího soudu vídeňské bursy, podle § 1447 obč. zák., poněvadž rakouské soudy nepřijímaly žalob příslušníků zdejšího státu. Po tomto zrušení podal žalobce žalobu u rádného soudu a žaloba byla žalované straně doručena 29. března 1919. Teprve po tom bylo 1. dubna 1919 prohlášeno obnovení reciprocity stran právní ochrany státních příslušníků republiky Československé a státu rakouského. Tímto zabezpečením právní ochrany, kterou příslušníci československého státu budou docházeti v teritoriu rakouském, nebyla však obnovena platnost ujednání o podrobení se stran kompetenci rozhodčího soudu vídeňské bursy. Předně právní závazek, jednou zrušený, nekonvaliduje pouhým odpadnutím zrušovacího momentu, nýbrž zůstává neexistujícím i nadále, poněvadž jednání, jednou zrušené, konvaliduje po odpadnutí zrušující okolnosti jen výjimečně v určitých případech. Za druhé právní ochrana příslušníků Československé republiky u soudů rakouských nebyla obnovena, nýbrž nově zřízena. Obyvatelé teritoria nynějšího československého státu byli před převratem částečně (pokud jde o obyvatele Čech, Moravy a Slezska) příslušníky t. zv. státu rakouského, jehož státní individualita byla ovšem velice sporná, a docházeli právní ochrany u soudů na nynějším teritoriu rakouském jako příslušníci domáci, částečně však (pokud jde o obyvatelstvo teritoria nynějšího Slovenska) recipocitou jako příslušníci státu uherského. Dosažení právní ochrany podle citovaného výnosu ze dne 29. března 1919 není tudíž obnovením dřívějšího poměru, nýbrž zřízením poměru zcela jiného aktem mezinárodní úmluvy. Nelze proto mluvit o obnovení platnosti závazku, státi k rozhodčímu soudu vídeňské bursy, když právní poměr, na jehož základě bylo by možno žalovati u soudu vídeňského, byl zrušen a nebyl vůbec obnoven, nýbrž nahrazen poměrem jiným, arci podobného efektu. Než i kdyby byl skutečně obnoven závazek žalující strany, státi k soudu vídeňské bursy, jest přece zdejší soud věcně příslušným následkem procesní vázanosti zahájeného sporu k foru. Žaloba byla podána 22. března 1919 u soudu zde, v době, když soudy rakouské vůbec odmítaly žaloby občanů Československé republiky; podle ustanovení § 29 j. n. zůstává soud, u něhož byl spor jednou zahájen, příslušným až do skončení rozepře bez ohledu na dodatečně nastalé okolnosti, které by měly vliv na příslusnost soudu. Úmluva o rozsudím jest druhem narovnání a musí býti posuzována jako jiný smluvní poměr. Strany uzavřely úmluvu ještě za existence bývalé monarchie rakousko-uherské, když soud vídeňský byl pro nynějšího příslušníka soudem domácím. Bylo tudíž intencí strany žalující podrobiti se kompetenci soudu domácího. Převra-

tem stal se soud vídeňský soudem cizozemským. K platnosti smlouvy a smluvního poměru jest nutnou souhlasná vůle stran (§§ 861, 869 obč. zák.). Žalobce měl úmysl podrobiti se soudu domácím, nikoli však soudu cizímu, smluvní poměr vztahuje se logicky na poměry a přestace, které strany chtěly a o nichž se dohodly srovnalou vůlí stran; nelze jej však vztahovati na okolnosti, kterých strany nechťely, poněvadž o nich ani nevěděly. Žalující strana tím, že brání se proti námitce nepřislušnosti soudu, odmítá konkludentně soud vídeňský. Žalující strana má právo k tomuto odmítnutí podle §§ 586 c. ř. s. a 20 j. n. Podmínky pro toto odmítnutí zde jsou, neboť jest notorické, že stát rakouský do jisté míry vůči republice Československé se chová nepřátelsky, takže občan republiky Československé má dostatečný důvod, by pochyboval o nepředpojatosti rakouského soudu. Rakouský stát zejména neuznává okolkování bankovek, provedené republikou Československou, proti němuž protestoval; neuznává odlišnost měny, ačkoli v skutečnosti má měna československá ažio proti měně rakouské. A právě tyto okolnosti jsou důležitým momentem při rozhodování a soukromoprávních nárocích a vyměřování výše majetkových aekvivalentů. Smlouva o rozsudím shoduje se do jisté míry s ustanovením § 936 obč. zák., oboje má za předmět úmluvu, podrobiti v budoucnosti jistý poměr jistému právnímu řešení. Možno použití důvodů § 936 obč. zák., podle kterého ztrácí úmluva účinnosti, ztratí-li jedna strana důvěru ve stranu druhou. — Rekurzní soud vyhověl námitce věcné nepřislušnosti, uvážív toto: Není správné, že státním převratem smlouva o rozsudím byla zrušena nebo vůbec dotčena. Veškeré dřívější zemské a říšské zákony a nařízení byly zákonem ze dne 28. října 1918 čís. 11 sb. z. a n. zachovány zatím v platnosti a tedy též ustanovení civ. řádu soudního o smlouvě o rozsudím; úmluvou o rozsudím mohou se strany podrobiti rozhodci kterékoliv státní příslušnosti, jak již dosavad se stává podrobením se stran pod rozhodčí soudy bursovní, v cizích státech se nalézajících; tyto rozhodčí soudy nejsou státním úřadem toho kterého státu, na jehož území jsou, nýbrž stavovskou institucí, sloužící potřebám obchodujících tříd bez rozdílu státní příslušnosti. Bezdůvodnými jsou proto úvahy prvního soudu, že žalující strana státním převratem pozbyla důvěry k rozhodčímu soudu vídeňské bursy, nebo že v daném případě jest přípustna analogie § 936 obč. zák. a veškeré další úvahy o vůli stran a o zániku uzavřené smlouvy o rozsudím. Státní převrat a veškeré veřejnoprávní následky jeho zůstaly bez účinku na soukromá práva; že by však úmysl stran byl směřoval k tomu, by úmluva o rozsudím měla platnost jen vzhledem k tomu, že rozhodčí soud vídeňské bursy byl soudem domácím pro obě strany, ze smluvních listů nijak nevychází a není právního důvodu pro žalující stranu, by od smlouvy, platně uzavřené, jednostranně ustoupila. Nemístné jsou dále úvahy o dobytosti nároku žalující strany, nehledíc k tomu, že žalovaná strana má jmění exekuci podrobené také v Hořicích.

Nejvyšší soud obnovil usnesení první stolice.

Důvody:

Dle § 29 j. n. zůstává soud v právních záležitostech, jež právem byly u něho zahájeny, až do jejich skoncování příslušným, i když za řízení změ-

nily se okolnosti, jež, když řízení zahájeno, byly rozhodnými pro příslušnost. Z porovnání tohoto zákonného předpisu s ustanovením § 54, odstavec první j. n. plyne dále, že s hlediska § 29 j. n. jest rozhodnou doba, kdy žaloba byla podána. Jedná se tedy v tomto případě o to, zda v době, kdy žaloba byla podána, byl procesní soud první stolice příslušným, o ní řízení zahájití, to jest, zda v této době vadila příslušnosti první stolice úmluva stran o příslušnosti rozhodčího soudu vídeňské bursy. Odpověď k této otázce zní, že v řečené době nebylo lze zmíněnou úmluvou čelití příslušnosti dovolaného soudu a soud ten byl a zůstal příslušným. V té době nebylo vzájemné vykonatelnosti exekučních titulů ze státního území československého a ze státní oblasti rakouské. Zaručení vzájemnosti stalo se teprve nařízením vlády republiky Československé ze dne 19. března 1919 čís. 145 sb. z. a n., jež však vyhlášeno a nabylo účinnosti teprve dnem 26. března 1919, tudíž po podání žaloby (22. března 1919). Podávajíc žalobu musila žalující firma počítati s tím, že výrok ujednaného rozhodčího soudu nebyl by v tuzemsku vykonatelným, což bylo tím závažnějším, ana žalovaná firma má majetek i v tuzemsku a žalující firmě za daných poměrů přirozeně na tom záleželo, by pro svůj nárok v první řadě z tohoto majetku mohla se uspokojiti. Jest samozřejmo, že žalující firma vešla na úmluvu o rozhodčím soudu proto, že v době ujednání mohla nadíti se toho, že výrok rozhodčího soudu bude míti pro ni touž cenu jako výrok řádného soudu, že tedy výrokem rozhodčího soudu bude uplatňovaný nárok nejen právoplatně formalisován, nýbrž i vykonatelným učiněn. Hledíc k tomu, dlužno na tento případ použití zásady o t. zv. clausula rebus sic stantibus, vrcholící v úvaze, že každá úmluva učiněna jest s mlčky ujednaným dodatkem, že pozbude účinnosti, vzejdou-li po uzavření smlouvy okolnosti, jež, kdyby je bývalo lze předvídati, byly by měly v zápětí, že by k smlouvě nedošlo. Tuto zásadu vyslovuje zákon v § 936 obč. zák. pro smlouvu předchozí. Ježto však v tomto ustanovení ztělesněna povšechná vyšší zásada právní, nutno této zásady obdobou zákona a práva (§ 7 obč. zák.) použití i na jiné případy podobné, o nichž přípustným jest úsudek, že zákonodárce, kdyby mu byly tanuly na mysli, byl by je rozřešil dle téže zásady právní. Z řečeného plyne, že úmluva o rozhodčím soudu stala se pro změněné poměry v čas podání žaloby pro tento spor bezúčinnou a to, hledíc k ustanovení § 29 j. n. trvale bezúčinnou. Tomuto stanovisku není na závadu druhá věta § 29 j. n. Máť zřejmě na mysli jen případy, kdy věc, u soudu zahájená, byla za sporu nutkavým předpisem právním odňata řádným soudům. Neboť toto ustanovení souvisí patrně s ustanovením § 42 j. n., v němž jen na vytčené případy pamatováno.

Čís. 308.

Povoleno-li pojištěnci, splácející celoroční pojistné přes 1000 K ve lhůtách pod 1000 K s tím, že celoroční pojistné musí za všech okolností býti zapraveno, řídí se věcná příslušnost pro žalobu o zaplacení té které lhůty penězem celoročního dosud nezapraveného pojistného.

(Rozh. ze dne 29. října 1919, R I 420/19.)

Žaloba o zaplacení 715 K 84 h podaná pojišťovací bankou na pojištěnce Josefa M. na soudě okresním, byla prvou stolicí k námitce žalovaného odmítnuta pro věcnou nepřislusnost, to z těchto důvodů: Dle § 6 všeobecných podmínek pojišťovních platí se pojistné z pravidla ve lhůtách ročních, po přání pojištěnce může však pojistné zapravováno býti také ve lhůtách kratších jednoho roku za náhradu úroků a správních nákladů; při takovémto splácení ve lhůtách kratších než ročních sluší před výplatou pojištěného kapitálu doplniti pojistné na celoroční. Dle odst. 4 § 7 těchto podmínek zavazuje se pojištěnec platiti bance pojistné, vedlejší poplatky a kolkovné nejméně po jeden rok a dle odst. 3 § 23 uvedených podmínek náleží kvitujícímu při vyplacení pojištěného kapitálu doplatiti pojistné na celoroční. Dle pojistky činí pojistné 1313 K 60 h a jest splatné v půlletních lhůtách po 656 K 80 h. Z toho plyne, že pojišťovací období jest rok, že premie jest nedílná a že žalující, když nabyla vůbec nějakého práva, jej nabyla nejméně na pojistné za jeden rok. Předmětem sporu není tedy zažalovaný peněz, který jest toliko splatná lhůta pojištěného, nýbrž subjektivní oprávněnost, která se zažalovaným penězem uplatňuje (Horten Jurisdiktionsnorm 1898, stránka 237), zažalovaný peněz jest tudíž jenom splatná lhůta celkového pohledávání 1000 K převyšujícího. Pro takovéto žaloby jest však příslušným jedině sborový soud prvě stolice (Neumann, Kommentar, 3. vydání, str. 184), pročez bylo žalobu pro nepřislusnost zamítnouti. Rekursní soud námitku nepřislusnosti zamítl. **Důvody:** Pojišťovací banka domáhá se žalobou na žalovaném zaplacení pojistného, dne 1. května 1919 na půl léta předem splatného, penězem 656 K 80 h se zápisným 40 K a příslušnými poplatky 19 K 04 h, úhrnem 715 K 84 h, který ovšem 1000 K nepřesahuje. Nelze souhlasiti s názorem prvého soudu, že zažalovaný obnos jest jenom částí celkového pohledávání 1000 K převyšujícího, totiž pouhou splátkou pojistného ročních 1313 K 60 h, že premie jest nedílná a že žalující banka, nabyla-li ze smlouvy pojišťovací vůbec nějakého práva, nabyla ho nejméně na pojistné za jeden rok, že tedy předmětem sporu není zažalovaný peněz, nýbrž subjektivní oprávněnost, tímto obnosem uplatňovaná. O celkovém pohledávání, vyšším než pololetní pojistné, nemůže na straně žalující dosud býti řeči, neboť dle obsahu pojistky, základ žaloby tvořící, jest celkové pojistné co do výše nejisté a naprosto neznámé, avšak má se splácti v půlletních lhůtách po 656 K 80 h, a to prvě pojistné 715 K 84 h při doručení smlouvy pojišťovací, další lhůty pojistného po 656 K 80 h s poplatkem 13 K 14 h vždy dne 1. května a 1. listopadu každého roku, až do vyplnění smlouvy. Žalující banka mohla tedy nabýti práva jen na pololetní premii dosud splatnou a pro nezaplacení žalovanou s příslušenstvím; výše celoročního pojistného je pro tento spor naprosto nerozhodna, neboť v době podání žaloby měla žalující banka nárok pouze na pololetní premii, která byla splatnou a, třeba je pojištěnec zavázán platiti bance pojistné s poplatky nejméně po jeden rok a pojistné by zpravidla se platiti mělo ve lhůtách ročních, při placení ve lhůtách kratších než ročních pak sluší před výplatou pojištěného kapitálu doplniti pojistné na celoroční, nelze toto jednorozční pojistné pokládati za celou ještě nezaplacenou kapitálovou pohledávku strany žalující ve smyslu § 55 j. n. již proto, že jest vůbec nejisto, zdali a kdy povinnost k případnému doplnění pojistného na celoroční nastane a zda potom k doplacení pojistného na

celoroční bude povinen pojištěnec sám, či pojištěný nebo majetník pojistky, výplaty pojištěného kapitálu se domáhající. Také má neplacení jednotlivých splátek pojistného, jak vidno z §§ 7 a 8 smlouvy pojišťovací právní následky vzájemně se různící a v důsledku toho jsou i právní předpoklady a podmínky splatnosti u některých jednotlivých splátek dosti různé. Pro tuto zvláštní a odlišnou povahu nutno každou jednotlivou splátku pojistného posuzovati zvlášť jako samostatnou pohledávku, a ježto toto prvě pojistné s vedlejšími poplatky 1.000 K nepřesahuje, uznati dle § 49 čís. 1 okresní soud pro přítomný spor za příslušný.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvě stolice.

Důvody:

Žalobkyně odvozuje nárok žalobní ze smlouvy pojišťovací, kteráž, jak tvrdí, přišla mezi ní a žalovaným k místu tím, že přijala nabídku v přihlášce žalovaného ze dne 3. dubna 1919 obsaženou, vydavši na základě přihlášky pojistku ze dne 1. května 1919. Žalobkyně musí tedy dáti si líbiti, by proti ní platily obsah pojistky jakož i všeobecné podmínky pojišťovací, které jsou podstatnou součástí jak přihlášky žalovaného tak i pojistky jí vydané. V pojistce jest stanoveno, že Josef M. se zavazuje, splácti pojistné čimci (ročně) 1.313 K 60 h v pololetních lhůtách po 656 K 80 h vždy dne 1. května a 1. listopadu každého roku. Podle všeobecných podmínek pak přísluší žalobkyni, ač-li jí vůbec vzešlo nějaké právo proti žalovanému, což tento popírá — každým způsobem nárok na celoroční pojistné 1.313 K 60 h, neboť v § 7 odst. 4, podmínek se praví, že pojištěnec se zavazuje, platiti bance pojistné nejméně po jeden rok, a v § 6 odst. 3, že, splácti-li se pojistné ve lhůtách kratších, než ročních, sluší před výplatou kapitálu doplniti pojistné na celoroční. Domáhá-li se tedy žalobkyně prvni dne 1. května 1919 dospěle lhůty 656 K 80 h s přísl. prvniho celoročního pojistného 1.313 K 60 h, žádá pouze částí jistinné pohledávky a jest podle § 55 jur. n. při určování příslusnosti pro výpočet hodnoty předmětu sporu rozhodným úhrnný obnos jistinné pohledávky dosud nezaplacené t. j. 1.313 K 60 h, tudíž obnos přesahující 1.000 K. Následkem toho však nemá místa příslusnost soudu okresního, nýbrž příslusnost soudu sborového. Na tom ničeho nemění se tím, že při podání žaloby z celoročního pojistného splatnou byla toliko pololetní lhůta 656 K 80 h, neboť dle § 55 j. n. nezáleží na tom, jakou částkou jest po právu a ještě nezaplacena. Z toho vyplývá, že soud rekursní neprávem považoval zažalovanou pohledávku za pohledávku samostatnou, a že dlužno spíše souhlasiti s opačným názorem soudu prvého.

Čís. 309.

Narízení bývalého ministerstva vnitra ze dne 15. prosince 1852 čís. 257 ř. z., prohlášující (v § 12) podpacht honitby bez povolení politického úřadu za neplatný, bylo zrušeno zákonem o myslivosti pro Čechy ze dne 1. června 1866 čís. 49 z. z. Než i dle tohoto zákona není podpacht mysliv-

Civilní rozhodnutí.

vostí dovolen. Co dáno k uskutečnění takovéto nedovolené podpachtovní smlouvy, nelze nazpět požadovati. (§ 1174 obč. zák.)

(Rozh. ze dne 29. října 1919, Rv I 492/19.)

Blažej L. a Josef S. zajímali se o pacht honitby v revíru obecního honebního společenstva. Poněvadž však neměli v katastru obce pozemků a byli proto z pachtu vyloučení, nastrčili Adolfa S., s nímž ujednali, že on spachtuje honitbu, že však dají mu vadium a budou platiti pachtovné, že však odstřel zvěře jen oni budou vykonávat. Mezi sebou ujednali Blažej L. a Josef S., že zemřel-li by jeden z nich, druhý převezme veškeré závazky a veškerá práva z dohody s Adolfem S. Adolf S. stal se skutečně formálně pachtěfem honitby na dobu od 1. února 1913 až do 31. ledna 1919, Blažej L. a Josef S. složili za něho vadium, platili pachtovné a vykonávali výlučně honitbu. Po smrti Josefa S. vykonával toto právo a plnil závazky Blažej L., který zejména zaplatil pachtovné až do 31. ledna 1919. Dopisem ze dne 30. září 1918 sdělil Adolf S. Blažej L., že nadále bude vykonávat honitbu sám a zakázal mu vstup do revíru. Žaloval proto Blažej L. Adolfa S. jednak na vrácení pachtovného za poslední tři měsíce roku 1918 a za leden 1919, ježto pachtovní období zahrnovalo v sobě čas od 1. února do 31. ledna, a dále náhradu za zvěř, kterou žalovaný v roce 1917 dal svými hostmi odstřeliti. Prvá stolice uznala dle žalobní prosby, poněvadž jedná se o nárok z bezdůvodného obohacení, pro který nepřichází v úvahu ani platnost podpachtovní smlouvy, ani ustanovení § 1174 obč. zák. Odvolací soud zamítl žalobu, vycházející z právního názoru, že podpachtovní smlouva jest dle min. nař. ze dne 15. prosince 1852 čís. 257 ř. z. smlouvou nedovolenou, že následkem toho žalobce ze smlouvy té neměl právního nároku na zvěř a nemá proto také nároku na náhradu za odstřelenou zvěř, pachtovné pak že zaplacen bylo k uskutečnění jednání nedovoleného a nelze je proto zpět požadovati.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Důvody:

Pro rozhodnutí sporu záleží na řešení tří otázek. Jedná se totiž o to, zdali:

1. ujednání mezi spornými stranami (smluvní společník žalobcův Josef S. zatím zemřel) jest pokládati za podpacht honitby (myslivosti);
2. platí dosud předpis § 12 nařízení bývalého rakouského ministerstva vnitra ze dne 15. prosince 1852, čís. 257 ř. z., kterým se prohlašuje podpacht honitby bez povolení politického úřadu za neplatný;
3. jest na nynější případ užití ustanovení § 1174 obč. zák., dle něhož nelze požadovati zpět to, co bylo dáno k uskutečnění činu nemožného neb nedovoleného.

K tomu se podotýká:

K čís. 1. Zjištěno jest, že s honebním výborem uzavřel pachtovní smlouvu o výkonu myslivosti žalovaný sám. Vůči honebnímu výboru a honebnímu společenstvu byl tudíž pouze on pachtýřem. Zjištěno dále,

že týž pachtýř byl ale vlastně jen osobou nastrčenou, že v pravdě myslivost vůbec vykonávat nemínil a že vlastně měli vykonávat myslivost žalobce a zemřelý Josef S., kteří za žalovaného také vadium složili a také platili. Poněvadž vůči honebnímu a okresnímu výboru vázán byl smlouvou pachtovní pouze žalovaný a týž zvláštním ujednáním práva svá postoupil žalobci a Josefu S. (po úmrtí toho přešla téhož práva na žalobce), nutno přiznati této smlouvě vůči původnímu propachtovateli totiž honebnímu výboru ráz smlouvy podpachtovní. To rozhoduje.

K čís. 2. Pravdou jest, že §u 12 cit. nařízení nelze se více dovolávati, poněvadž toto nařízení ve své celistvosti bylo zrušeno zákonem o myslivosti pro Čechy ze dne 1. června 1866, čís. 49 z. z. (viz jeho § 49 a komentář Dr. Žaluda: Das Jagdgesetz für das Königreich Böhmen, 8. vyd. na str. 264). Pro neplatnost oné podpachtovní smlouvy lze se však dovolávati i tohoto právě vzpomenutého zákona o myslivosti. Z předpisů jeho (srovnej jeho §§ 6, 16, 24, 25, 26) jde zřejmě na jevo, že vůči honebnímu výboru a společenstvu platí pouze ten za pachtýře honitby, komu honitba byla propachtována a že tu klade se váha též při schválení pronájmu na osobní vlastnosti pachtěře, takže tento s výhradou svého práva použití k výkonu myslivosti osob mysliveckých a hostí na honbu pozvaných, není oprávněn právo své samovolně někomu postupovati, právo pachtovní dáváti do podpachtu. Takovýto podpacht vzpomenutým zákonem se nedopouští. Proto sluší pokládati smlouvu mezi spornými stranami za nedovolenou a neplatnou.

K čís. 3. Žalobce si byl dle zjištění soudů nižších dobře toho vědom, že ujednání jest nedovoleným, poněvadž u vědomí, že by jemu a Josefu S. nebyla bývala myslivost propachtována, nastrčili žalovaného za pachtěře. Týž také ihned, když mu žalobce další výkon myslivosti zakázal, zákazu tomu se podrobil. Z předpisu zákona (§ 1174 obč. zák.) sluší však vyvozovati, že nelze zpět požadovati to, co bylo poskytnuto k uskutečnění činu nedovoleného, ač-li dávajícímu znám byl tento důvod nečestný (causa turpis vel injusta). Z příčiny té nelze žalobci žádati zpět, co zaplatil na nájemném, třeba by byla druhá strana tím obohacena — dávajícího stihají právě následky uzavření smlouvy nedovolené, a také ne co si žalovaný na zvěři jeho hostmi odstřelené ponechal, poněvadž ta jemu jako nájemci myslivosti přísluší. Rozsudek soudu odvolacího odpovídá v podstatě těmto názorům, není proto stížen dovolacím důvodem omylného právního posouzení věci, pročež dovolání bylo zamítnuto.

Čís. 310.

Nároky manželky proti manželovi o slušnou výživu v penězích nebo peněžité hodnotě dlužno uplatňovati žalobou. Není třeba, by manželka, s níž manžel nechce žít, domáhala se předem rozvodu manželství od stolu a lože.

(Rozh. ze dne 29. října 1919, Rv I 496/19.)

Žofie N. podala na svého manžela žalobu o placení měsíčního výživného, poněvadž jí manžel od sebe zapudil a s ní nechce žít. Žalovaný

namítal mimo jiné nepřipustnost pořadu práva, poněvadž o nároku manželky proti manželovi o placení výživného nutno rozhodovati v řízení mimo-sporném. Prvá stolice námítka zamítla, uváživši toto: Zjištěno souhlasným přednesem stran, že žalovaný s manželkou od května 1918 ve společné domácnosti nežije a žítí vůbec nechce. Nelze přece nutiti manželku, by žalovala dříve o rozvod; zapudil-li jí manžel, jak bylo právě zjištěno, a neplatí-li jí výživné, nezbývá jí než pořadem právním domáhat se plnění od žalovaného po rozumu § 91 pokud se týče § 1042 obč. zák. Soukromoprávní poměry docházejí právní ochrany, pokud výslovně předpisy zákonné neodkazují jejich vyřízení do řízení nesporného, pouze řádným pořadem právním. Z tohoto všeobecného pravidla není výjimky pro rozepře mezi manželi, není zákonitého ustanovení, které by je odkazovalo k soudnictví nespornému, není příčiny, by nárok manželčin na výživu, třebaš byl officium familiare, byl střežen z moci úřední a není konečně důvodů, proč by se s rozepřemi o trvalou výživu, které občanský zákon v §§ 108 a 117 výslovně odkazuje k řízení řádnému, bylo-li manželství rozvedeno, jinak nakládalo, než s návrhy manželky nerozvedené na výživu. Dlužno tudíž uplatňovati takový nárok pořadem právním. O d-v o l a c í a dovolací soud zamítl odvolání, pokud se týče dovolání, uplatňující v označeném směru též zmatečnost řízení, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Co se týče námítka nepřipustnosti pořadu práva, lze poukázat ku správným důvodům rozsudku v odpor vzatého, jakož i plenissimárnímu rozhodnutí bývalého c. k. nejvyššího dvoru soudního ze dne 16. dubna 1918 Pres. 55/18 čís. 253 knihy judikátů, dle něhož nároky manželčiny proti manželovi na slušnou výživu dlužno uplatňovati pořadem práva. Poněvadž odvolací soud v souhlase s prvním soudem zjistil, že žalovaný se svou manželkou od května 1918 ve společné domácnosti nežije a žítí vůbec nechce, jí výživného také neplatí, nezbývá jí, než pořadem právním domáhat se plnění na žalovaném po rozumu § 91, pokud se týče § 1042 obč. zák. a nelze jí nutiti, by dříve o rozvod žalovala.

Čís. 311.

Tím, že vydražil hypoteku pod její skutečnou hodnotou, nepozbývá hypotekární a zároveň osobní věřitel práva žádati, by mu dlužníkem bylo zaplaceno, čeho z nejvyššího podání nedostalo se na jeho pohledávku.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1919, Rv II 237/19.)

Hypotekární a zároveň osobní dlužník vydražil dům, tvořící hypoteku, za 15.200 K, vyšel však se svou pohledávkou 8000 K při rozpočtu nejvyššího podání na prázdno. Proti žalobě o zaplacení 8000 K namítal osobní dlužník a bývalý vlastník domu mimo jiné, že byl by žalobce neoprávněně obohacen, poněvadž skutečnou hodnotou domu jest 30.000 K. Prvá stolice uznala dle žalobní prosby, odpověděvši na řečenou ná-

mitku takto: O obohacení lze jen tehdy mluvit, když obohacení nastalo ze jmění nebo na útraty osoby jiné a bez důvodu právního pro zmenšení jmění, buď že není tu vůle oné osoby jiné vůbec anebo za jistých předpokladů, nebo že se tak stalo omylem anebo nezákonným anebo nemravným nabytím. Žalovaní sami ani netvrdí, že nastalo obohacení na straně žalobcově, nýbrž že by nastati mohlo a nastalo, kdyby musili zažalovaný peníz zaplatiti, jelikož prý by tím dostal zaplacení nejen substancí, nýbrž i hotovým placením. Leč názoru toho sdíletí nelze. Žalobce nabytí vlastnictví domu ve veřejné dražbě exekuční za 15.520 K. Nejvyšší podání toto však nestačilo ani na zaplacení věřitele, žalobci předcházejícího. Nedošel-li tak zaplacení z útržku, nemohl žalobce pozbyti své pohledávky vůbec, nýbrž pozbyl jen pro nedostatek podstaty možnosti a práva, žádati z podstaty zaplacení; osobní závazek dlužníků tím nezanklil a trvá dále. Tvrditi pak, že věřitel, jenž z podstaty zaplacení nedošel, došel zaplacení ze substance, vydraživ nemovitost, nelze, vždyť přiklepem se mu zákoným způsobem odevzdává vydražená nemovitost za cenu, jaké v exekuci bylo lze docílit; věřitel takový, vydraživ nemovitost, přebírá i risiko s tím spojené. O d v o l a c í soud potvrdil rozsudek první stolice, mimo jiné z těchto důvodů: V odvolání se uplatňuje, že hypotekární věřitel, který se účastní dražení a vydraží realitu v zástavu danou za cenu nižší, než jest cena odhadní, dochází zaplacení netoliko nejvyšším podáním, nýbrž i substancí předmětu vydraženého, protože by bylo nespravedlivým, kdyby dlužníci mu nadále zůstali zavázáni za pohledávku, nejvyšším podáním neuhrazenou, když přece nízkou cenou, daleko nedosahující skutečnou cenu objektu, již fakticky zaplacení došel. Tento názor odvolatelů jest však v diametrálním rozporu s platným zákonem. § 464 obč. zák. stanoví totiž výslovně, že »nedojde-li dluh uhrazení ze zástavy, dlužník musí nahraditi chybící, za to mu však přísluší, oč úhrada dluh přesahuje«. Je tedy jasno, že zákon nerozlišuje, byl-li vydražitel osobou rozdílnou od dlužníka a hypotekárního věřitele, či byl-li zároveň sám hypotekárním věřitelem. Názor odvolatelů nelze vyvoditi ani z definice § 447 obč. zák., protože zástavní právo nepropůjčuje věřiteli oprávnění, by se »zaplacením učinil z věci mu zastavené«, nýbrž §em 447 obč. zák. pouze mu je propůjčeno právo, by, nedojde-li v určitém čase zaplacení, z věci zastavené došel uspokojení. Nesprávné jest proto i tvrzení, že zástavní věřitel se může zaplacením učiniti i převodem zastavené věci na sebe a pokud se jedná o zaplacení dluhu, že je naprosto lhostejno, nabyvá-li věřitel zastavené věci smlouvou či dražbou. Platné naše právo právě naopak přímo zakazuje úmluvu, že po nastalé splatnosti dluhu věc zastavená má připadnouti věřiteli (§ 1371 obč. zák.), a stanoví v § 461 obč. zák. striktně, že, nedojde-li věřitel zástavní po nastalé splatnosti uspokojení, může toliko žádati o soudní prodej zástavy. Realisace zástavy není zákonem dána do rukou stran, nýbrž musí se díti pod autoritou soudu: Tím chce zákon dosáti garancie, že zástava bude realisována za cenu, odpovídající přibližně skutečné ceně. Proto také zákon u zastavených nemovitostí předepsal realisaci veřejnou dražbou, by veřejnou soutěží zamezil znehodnocení. Když pak přes tyto kautely se nepodaří docílit, by hypotekární dluh byl nejvyšším podáním uhrazen, pak důsledně zákon nařizuje v § 464 obč. zák., že osobní dlužník musí hraditi, co zůstalo neuhrazeno. Při tom žalovaní nemohou se ani

dovolávati nějakého protiprávního obohacení žalobce, který veřejnou dražbou soudní bez nějakého záluďného svého přičinění lacino koupil, protože náhodou se nedostavil koupěchtivý, který by byl více podal. Prosté faktum, že značnější pohledávka hypotekárního věřitele bránila koupěchtivým sůčasníti se další dražby, zákon jako důvod takového obohacení neuznává. Vždyť případy protiprávního obohacení žalovaného zákon na příslušných místech výhradně stanoví. Zakládají se buď na nějakém bezdůčném nebo z omylu povstalém činu žalobcové (condictio indebiti — versio in rem) nebo na nějakém jednání neb opomenutí žalovaného, ať už zaviněném nebo v jistých případech i nezaviněném (případy žalob z náhrady škody). V zákonné povinnosti žalovaného, zaplatiti žalobci osobní dluh, který při soudní dražbě veřejné ze zástavy uhrazení nedošel, nelze však shledati protiprávní obohacení, třebaže osobní věřitel sám zástavu lacino, ale legálně byl koupil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Opírajíc se o dovolací důvod, vytčený v § 503 č. 4 c. ř. s., vytýká dovolání rozsudku, že věc dle práva nesprávně posoudil. Leč dovolací důvod tento dán není. Vývody dovolatelů marně se snaží prokázati, že § 464 obč. zák. na tento případ se nehodí, protože žalobce vydražením nemovitosti došel prý vzhledem k její skutečné hodnotě úplného uspokojení a od přiklepu nemovitosti neměl již žádné pohledávky. Není sice vyloučeno, by vymáhající věřitel za jistých podmínek před provedením nucené dražby nemohl se zaplácena učiniti i dobrovolným smluvním převodem nemovitosti a lze i připustiti, že nucená dražba má po případě pro dlužníka v zápětí, že v zastavené věci, prodané veřejnou dražbou za nepřiměřeně nízkou cenu, pozbývá části svého jmění, aniž by byl sprostěn v stejném poměru dluhu svého. Než další v dovolání přednesené vývody, že mezi uspokojením se dobrovolným převodem nemovitosti a převodem exekučním není podstatného rozdílu, že kriteriem směrodatným je pouze hodnota věci a že ochrana dlužníka zákonodárstvím předepsaná vyžaduje, by soud vždy, tedy i v případě nucené dražby zkoumal, zda věřitel jest zaplácen skutečnou hodnotou vydražené věci, nenalézají v zákoně opory a poukazuje se v této příčině na případné důvody nařikáného rozsudku. Jak první stolice, tak i soud druhé stolice zaujaly právem stanovisko, že hypotekární a zároveň osobní věřitel, vydraživ zaplácený statek, jest poukázán na nejvyšší podání stejně jak jiní hypotekární věřitelé a že pro otázku, dojde-li jeho hypotekární pohledávka zaplácení, směrodatným jest pouze výtěžek a nikoli skutečná hodnota statku. To vyplývá z jasného znění zákona a odpovídá účelu a smyslu soudního prodeje, jenž má za účel jednak vyhověti zájmům veškerých účastníků a zájmům národohospodářským, jednak poskytuje záruku, by bylo, pokud možno, zabráněno prodeji statku pod cenou. Je tedy úplně neopodstatněným tvrzení dovolání, že § 464 obč. zák. týká se pouze takových případů, kde zastavená věc na věřitele nepřechází, pokud se týče, kde nabytím jejím věřitel nedochází úplného zaplácení. Taktéž není správným tvrzení dovolatelů, že § 461 obč. zák. má význam toliko procesuální

a budiž konečně vzhledem na obsah dovolání ještě podotknuto, že dovolatelé odvolávajíc se na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 1. prosince 1887 čís. 13167 sb. čís. 11.867, v němž se vyslovuje, že vydražitel ohledně nekrytého zbytku pohledávky své má další nárok proti osobnímu dlužníku, pokud zbytek tento není kryt skutečnou hodnotou vydražené nemovitosti, patrně přehlížejí, že zmíněné rozhodnutí pochází z doby, než nastala platnost nového exekučního řádu a že již z toho důvodu na náš případ se nehodí.

Čís. 312.

Také se svoláním pozůstalostních věřitelů (§ 813 obč. zák.) dlužno sekatí až do rozhodnutí sporu o právo dědické (§ 127 nesporného řízení). Není závady, by dědic z pozdější závěti přihlásil se k pozůstalosti též z dřívější závěti pro případ, že ona závěť byla by uznána za neplatnou.

(Rozl. ze dne 18. listopadu 1919, R I 423/19.)

K pozůstalosti po Arturu P-ovi přihlásili se zůstavitelův bratr a zůstavitelův synovec ze zákona a zůstavitelova sestra ze závěti ze dne 1. července 1918, vesměs s výhradou právního dobrodiní inventáře. Mimo to byla na soud přijata a prohlášena starší závěť ze dne 7. května 1917. Hledíc k odporujícím si dědickým přihláškám, jednak ze zákona, jednak ze závěti ze dne 1. července 1918, poukázal pozůstalostní soud dědice ze zákona, by podali žalobu na dědičku ze závěti. Žaloba byla včas podána. Usnesením ze dne 22. července 1919 vyzval pozůstalostní soud veškeré účastníky pozůstalosti, kteří by ze zákona, pokud se týče ze závěti ze dne 7. května 1917 byli povoláni k dědictví, by do 6 neděl prohlásili, zda a z jakého důvodu činí si nároky na pozůstalost, pokud se týče, by podali dědickou přihlášku. Již před tím konal se dne 28. června 1919 k návrhu přihlásivších se dědiců na pozůstalostním soudě rok za účelem likvidace pohledávek, jež zůstavitelovými věřiteli byly přihlášeny k pozůstalosti. Při roku byly jednak zůstavitelovým bratrem, zároveň správcem pozůstalosti, jakožto dědicem ze zákona, jednak zůstavitelovou sestrou, jakožto dědičkou ze zákona některé přihlášené pohledávky uznány, jiné popřeny. Vyřizuje protokol o roku odkázal pozůstalostní soud usnesením ze dne 1. července 1919 na pořad práva věřitele, jichž pohledávky byly při roku popřeny. Rekursní soud:

1. zrušil usnesení pozůstalostního soudu ze dne 22. července 1919, poněvadž bezdůvodným jest, vyzývati dědice ze zákona k dědické přihlášce, když jest zde závěť, když přes to titó dědici byli vyzváni k dědické přihlášce a dva z nich jí skutečně také podali, když dědička ze závěti dřívější podala již dědickou přihlášku ze závěti pozdější, takže její dědickou přihlášku ze starší závěti bylo by lze jen tenkrát připustiti, kdy pozdější závěť byla bezúčinnou;

2. zrušil usnesení pozůstalostního soudu ze dne 1. července 1919 a uložil mu, by, zřídě opatrovníka pozůstalosti, s tímto likvidací pohledávek, přihlášených k pozůstalosti, provedl a pak po zákonu dále jednal, poněvadž zahájen jest spor o právo dědické, následkem toho jest právo,

dědickou přihláškou nabyté, do rozhodnutí sporu suspendováno, potýkající se nápadníci dědictví nejsou, pokud dědické právo jest sporným. reprezentanty zůstavitelovými, nemohou jako takoví věřitelé pozůstalosti býti žalováni, tím méně. pak jsou oprávněni, by při likvidaci přihlášené pohledávky uznávali nebo neuznávali, což platí i o správci pozůstalosti, ježto sám jest dědicem zákonným. Poněvadž však věřitelé pozůstalosti nemohou v tomto případě býti hůře v tom, než kdyby žádná přihláška dědická dosud podána nebyla, nutno dle obdoby dvor. dekr. ze dne 19. ledna 1790 čís. 1094 sb. z. s. zříditi pozůstalosti opatrovníka a s ním likvidaci provésti.

Nejvyšší soud usnesení rekursního soudu v odstavci 1. k rekursu testamentární dědičky zrušil a obnovil usnesení pozůstalostního soudu, v odstavci 2. k rekursu přihlásivších se dědiců ze zákona zrušil.

Důvody:

Zůstavitelova sestra přihlásila se dne 3. prosince 1918 k pozůstalosti ze závěti ze dne 1. července 1918. Přihláška byla na soud přijata. Dle protokolu ze dne 27. prosince 1918 bylo jí známo, že byla soudu k prohlášení předložena též závěť ze dne 7. května 1917. Nebylo tedy sice třeba, by rekurentka byla soudem zvláště vyzývána k podání dědické přihlášky z posléz uvedeného testamentu, než vyzvání takové není nezákonným a dědičce testamentární nemůže býti zabráněno, by se přihlásila z testamentu dřívějšího pro případ, že by pozdější testament byl uznán neplatným. Náhled soudu rekursního, že přihláška z prvního testamentu ze dne 7. května 1917 je přípustná jen tehdy, kdyby testament ze dne 1. července 1918 byl bezúčinným, sdíletí nelze. Nebylo tedy důvodu ke zrušení usnesení prv. stolice, vyzývající účastníky k oznámení dědických nároků resp. k podání přihlášky dědičce a bylo proto toto usnesení obnoveno. Žaloba o dědické právo byla dne 25. března 1919 podána a jest tudíž dle ustanovení § 127 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. z. s. projednáním pozůstalosti sečkati až do rozhodnutí sporu, touto žalobou zahájeného. Účelem konvokace věřitelů jest dle § 813 obč. zák. vyšetření a zjištění pozůstalostních dluhů, tedy úkon, jež pokládati sluší, jakž také z ustanovení § 105 nesp. pat. vyplývá, za část řízení, patřící k projednání pozůstalosti. Platí tedy i pro řízení konvokační ustanovení § 127 nesp. pat., že jest s ním sečkati až do rozhodnutí sporu, zahájeného mezi dědici, to tím spíše, poněvadž přihlášeným dědicům, pokud jejich právo dědické jest sporným, nedostává se legitimace k uznání nebo neuznání přihlášených pohledávek. V důsledku toho není odůvodněno usnesení v odpor vzaté, pokud ukládá pozůstalostnímu soudu pokračování v konvokačním řízení s opatrovníkem pozůstalosti. Zájmy věřitelů pozůstalostních nepřicházejí tu v úvahu, neboť konvokace věřitelů jest dle § 813 obč. zák. právem dědice, děje se, jak vyplývá z ustanovení § 814 a 815 obč. zák. v jeho zájmu, nikoli v zájmu věřitelů a soud není dle § 811 obč. zák. povinen, o zajištění a uspokojení věřitelů zůstavitelových dále se starati, než pokud to oni sami žádají. Mimo to není tu žádného z případů, v nichž zřízení opatrovníka pozůstalosti dle §§ 77—79 nesporného patentu jest přípustno.

Nutno tedy, vzhledem k ustanovení § 127 nesp. pat. s dalším projednáním pozůstalosti, k němuž, jak již řečeno, náleží též spolehlivé vyšetření stavu passiv pomocí konvokace věřitelů, sečkati až do vyřízení sporu mezi dědici, aniž třeba jest z úřední moci opatrovníka pozůstalosti zřizovati. Byla proto tato část usnesení v odpor vzatého, nařizující pokračování v likvidaci pohledávek s opatrovníkem pozůstalosti, zrušena.

Čís. 313.

Od času a po dobu, co nájemce užívá bytu proto, že byl mu obcí (společným bytovým úřadem) přikázán, nelze proti němu povolití exekuci vyklizením bytu na základě dřívějšího exekučního titulu, dotýkajícího se původní smlouvy nájemní.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1919, R I 442/19.)

Návrh majitele domu, by povolena mu byla proti nájemci dle právoplatného rozsudku ze dne 15. září 1919 exekuce nuceným vyklizením bytu, byl prvou stolicí zamítnut. Důvody: Jak z návrhu exekučního a z výměry městského úřadu v K. ze dne 29. září 1919 patrné, byl na základě zmocnění, uděleného zemskou správou politickou v Praze ze dne 23. dubna 1919 čís. 19 z. z., bytov. komisí města K. dne 28. září 1919 dle § 6 nařízení vlády republiky Československé ze dne 22. ledna 1919 čís. 38 sb. z. a n. zabrán vymáhajícímu věřiteli byt, jehož vyklizení se navrhuje, a přidělen exekutovi. Dle § 7 cit. nařízení zabráním bytu pozbývá majitel domu práva, by volně nakládal se zabraným bytem. Tomuto zabráním bytu musí ustoupiti soukromoprávní nároky, jak patrné z § 7 téhož nařízení ohledně nájemních smluv. Vzhledem k tomu majitel domu není více oprávněn, činiti návrh na vyklizení bytu, to tím méně, když, jak patrné ze žádosti, byl přidělen byt exekutovi. Dle § 3 ex. ř. povolení exekuce může státi se jen k návrhu strany, k návrhu oprávněné, a touto není více vymáhající věřitel z důvodů právě uvedených. Dle žádosti sice výměr městského úřadu, týkající se zabráním bytu, není v právní moci a dle § 24 nař. vl. ze dne 22. ledna 1919 čís. 38 sb. z. a n., je-li podán odpor, má též odkladný účinek, než dle náhledu soudu účinek ten se vztahuje sice na převzetí a eventuelně vyklizení bytu dle § 8 cit. nařízení a vůbec na následky zabráním, nikoli však na pozbytí volné dispozice se zabraným bytem, které majitel domu, jak patrné z § 7 cit. nař., pozbývá již samotným zabráním, aniž by bylo nutno vyčkati právní moci dotyčného výměru, neboť by jinak majitel domu mohl snadno účel zabráním bytu zmařiti, jak by právě v tomto případě státi se mohlo. Zda-li pak městský úřad byt dlužníku přidělil právem či neprávem, nepřisluší posuzovati soudu, nýbrž nadřízenému úřadu politickému. Rekursní soud povolil navrhou exekuci. Důvody: První soudce, vydávaje v odpor brané usnesení, přehlédl úplně dvě okolnosti, především, že podle vlád. nař. ze dne 22. ledna 1919 čís. 38 sb. z. a n. k provádění zabírání bytů oprávněny jsou na základě zvláštního zmocnění, jim zemským politickým úřadem uděleného (čl. I.) pouze o b c e, pokud se týče společné bytové úřady,

nikoli však nějaké bytové komise. Ze spisů vychází pouze na jevo, že »bytová komise« byt, o který jde, zabrala a exekutovi přidělila. Ze by však obec byla byt nějakým svým rozhodnutím (§ 8 cit. nař.) zabrala, prokázáno není a podle spisů se také nestalo. Proto ono usnesení »bytové komise«, jež zákonného základu nemá, ani pro strany ani pro soud směrodatným býti nemůže a nemůže mítí také právních účinků, jaké řádnému zabránění bytů obcí propůjčuje § 7 cit. nař. I kdyby však mohlo usnesení bytové komise pokládáno býti za rozhodnutí obce, nebylo v den podání exekučního návrhu t. j. dne 2. října t. r. — a jedině tento den jest pro vyřízení jeho rozhodným — ještě v právní moci, neboť vymáhajícimu věřiteli doručeno bylo podle dodacího listu 1. října t. r. a příslušel mu proti němu ve lhůtě třídnenní odpor k nadřízenému úřadu podle § 24 cit. nař., jenž má odkladný účinek. Ze by tento odkladný účinek odporu vztahoval se jen na převzetí, pokud se týče vyklizení, jak první soud za to má, nikoli však na zabránění samo, jest výklad, pro který ani v doslovu ani v duchu cit. § žádné opory naléztí nelze a jenž jest v přímém odporu se základní zásadou vykládací, že nesmí býti rozeznáváno tam, kde zákon rozdílu žádného nečiní. První soud vyložil tedy ustanovení §§ 24 a 7 cit. nař. právně zcela mylně a rovněž nesprávně dovolává se pro svůj názor § 3. ex. ř., neboť, pokud není příslušným k tomu místem (obcí nebo společným bytovým úřadem) pokud se týče nadřízeným úřadem právoplatně rozhodnuto o zabránění bytu, jest vymáhajícimu věřiteli podle rozsudku právní moci nabyvšího, jako platného exekučního titulu (§ 1 čís. 1 ex. ř.) přiznatí nárok na vynucení závazku, tímto rozsudkem povinné straně uloženého a v dané jí lhůtě nesplněného.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvě stolice.

Důvody:

Strana povinná neuzívá nadále sporného bytu důvodem smlouvy nájemní, nýbrž proto, že byl jí dle nařízení o zabránění bytů obcemi ze dne 24. ledna 1919 čís. 38 sb. z. a n. bytovou komisí k užívání přikázán. Nejedná se tedy více o to, by povinná strana vyklidila byt jako jeho bývalý nájemník, proti němuž jest zde exekuční titul na vyklizení bytu, pokud bytu užívá důsledkem smlouvy nájemní, nyní ovšem již právoplatně zrušené. Jde spíše o to, zda zabránění bytu bytovou komisí stalo se právem a zda vymáhající věřitel musí trpěti užívání bytu, opírající se o jeho zabránění bytovou komisí. Tato otázka nedotýká se však poměru strany povinné k vymáhajícimu věřiteli, nýbrž poměru tohoto k obci. Jen mezi vymáhajícím věřitelem jako majitelem a obcí jako zabíratelkou bytu lze vyříditi otázku, zda zabránění bytu stalo se orgánem obce, k tomu dle dotčeného nařízení povoláním, a šetříc dalších ustanovení tohoto nařízení, a zda právem či neprávem užívání bytu přikázáno straně povinné. Vždyť, jak řečeno, strana povinná nechce jen proto byt vykliditi, že byl jí bytovou komisí přikázán, a zabráním bytu dle zmíněného nařízení nezakládá se, vyjmajíc případ § 13, odstavec čtvrtý nařízení, právní poměr mezi užívatelem bytu a jeho majitelem, nýbrž pouze a jedině mezi tímto a obcí. Rozhodnutí o řečených otázkách může se pak státi jen orgánem naznačeným v § 24 nařízení. Exekuční návrh, o který se zde jedná, se k tomu

vůbec nehodí. Jím bylo by lze pouze docíliti, by strana povinná jako bývalý nájemce byt vyklidila. Strana povinná však užívání bytu o smlouvu nájemní více neopírá. Pouze v tom případě, kdyby strana povinná po zrušeném snad zabránění bytu chtěla by ho i nadále moci bývalé smlouvy nájemní užívati, bylo by lze na základě právoplatné výpovědi vésti na ni exekuci na vyklizení. K tomu však dosud nedošlo.

Čís. 314.

Upraveno-li výživné nemanželského dítěte v nesporném řízení smírem s výhradou dalších nároků dítěte pro případ valného zlepšení otčových majetkových poměrů, není závady, by za podmíněk § 2 čís. 7 nesp. řiz. stala se nová úprava výživného zase v řízení nesporném.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1919. R I 444/19.)

Rekursní soud nedal místa rekursu otce nemanželského dítěte do usnesení poručenského soudu, jímž uloženo stěžovateli, platiti na dále zvýšené výživné, uváživ toto: Stížnost otce dítěte není v žádném směru ospravedlněna. Výměra povinností, stěžovateli jako otci po zákonu náležejících, byla stanovena smírem, schváleným dle usnesení soudu poručenského ze dne 16. října 1914 s výslovnou výhradou dalších nároků dítěte pro případ valného zlepšení majetkových poměrů stěžovatelových a to tak, že tomuto náleží až do 17. března 1920 na výživu dítěte přispívati 30 K měsíčně. Stěžovatel míní, že nebyl poručenský soud oprávněn, smír ten měniti a výživné, jím ujednané, v řízení nesporném zvyšovati, protože se proti návrhu druhé strany ohradil s poukazem k tomu, že jeho majetkové poměry se valně nezlepšily, nýbrž naopak zhoršily, takže rozhodnutí závisí na sporné otázce, zda vůbec nastal případ, v němž lze dle smíru požadovati pro dítě zvýšení výživného; otázku tu dlužno prý teprve sporem řešiti a proto měl prý soud prvě stolice nárok na zvýšení výživného odkázati na pořad práva. Než tento názor stěžovatelův nemá opory v zákoně, najmě v § 2 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z., ba ani v § 16 první díle novely k obč. zák. Neboť, hledíc k tomu, že bylo otcovství s jeho strany uznáno, měl soud poručenský dle tohoto § 16 novely zákonné povinnosti jeho v řízení nesporném z moci úřední vyměřiti. Žaloby poručnickovy bylo by zapotřebí jenom, kdyby rozhodnutí záviselo na vyšetření sporných skutečností, jež prostředky řízení nesporného zjistiti nelze; takovými okolnostmi nejsou však zajisté nynější majetkové poměry otcovy, tím méně třeba jest sporu k posouzení, zda jsou lepší než jeho poměry před smírem z roku 1914. Naopak stěžovatel sám přiznal, že od dubna t. r. jest zaměstnán za služné 12.000 K ročně, což na dotaz soudu jeho zaměstnavatelem bylo potvrzeno; jest tedy nynější příjem stěžovatelův beze sporu zcela bezpečně zjištěn.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu, mimo jiné z těchto

důvodů:

Stížnosti nemanželského otce do srovnalých rozhodnutí nižších soudů bylo by se zřetelem k ustanovení § 16 čís. patentu ze dne 9. srpna 1854

čís. 208 ř. z. jen tehdy lze vyhověti, kdyby rozhodnutí v odpor vzatá zřejmě odporovala zákonu nebo spisům, nebo kdyby se byla nahodila zmatečnost v řízení před nižšími soudy. Předpokladů těch tu není. Mylný jest názor stěžovatelův, že vzhledem ke znění původního smíru nezletilý Josef S. musil by s poukazem na to, že majetkové poměry stěžovatelovy valně se zlepšily, nejprve ve sporu domáhati se zrušení smíru a zvýšení po případě nové úpravy výživného. Když byl závazek stěžovatelův, přispívati na výživu dítěte měsíčně 30 K, stanoven v řízení nesporném s výhradou dalších nároků dítěte pro případ valného zlepšení majetkových poměrů nemanželského otce, není vzhledem k § 16 první dílí novely k obecnému zákoníku občanskému (čís. nařízení ze dne 12. října 1914 čís. 276 ř. z.) závady, by nebylo opět v řízení nesporném rozhodováno o zvýšení výživného, lze-li jen prostředky nesporného řízení zjistiti, že nastal předpoklad uvedený v usnesení ze dne 16. října 1914. t. j. valně zlepšení majetkových poměrů nemanželského otce. Tu pak dlužno proti vývodům stěžovatelovým vysloviti, že celkové majetkové poměry jeho valnou měrou se zlepšily, jakmile jeho příjmy značně stouply, neboť ve zvýšení příjmů zračí se zároveň vzestup stavu hmotného. O tom však, že příjmy stěžovatelovy značně stouply, nelze vzhledem k jeho vlastním údajům pochybovati.

Čís. 315.

Návrh soudně nerozvedené manželky, by manželé bylo uloženo, poskytovat jí prozatím v penězích anebo peněžité hodnotě slušné výživné, jest návrhem na prozatímní opatření a nelze tudíž o návrhu rozhodovati v řízení nesporném.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1919, R II 141/19.)

K návrhu Růženy A-ové, by jejím, soudně od ní nerozvedenému manželé bylo uloženo, platiti jí prozatím výživné, zahájila prvá stolice řízení nesporné a vyhověla návrhu. Rekursní soud zrušil usnesení prvě stolice a odkázal navrhovatelku na pořad práva, poněvadž o manželčině nároku na výživné nutno jednati a rozhodovati v řízení sporném.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelky.

Důvody:

Dovolací stížnost jest v omylu, domnívá-li se, že stanovení výživného v řízení nesporném jest tehdy přípustno, jedná-li se o prozatímní stanovení povinnosti, poskytovat výživné. Pro otázku řízení, jež ve věci té jest zachovávat, jsou rozhodnými ustanovení exekučního řádu, neboť stanovení prozatímního výživného dlužno pokládati za prozatímní opatření po rozumu § 382 čís. 8 ex. ř., a poněvadž v občanském právu ohledně dotyčného řízení není žádných předpisů, platí dle čl. XXVII. uvoz. zákona k exekučnímu řádu předpisy tohoto exekučního řádu. Právem tedy rozhodl soud rekursní, že řízení ve věcech nesporných místa nemá, a bylo proto dovolací stížnosti úspěch odepřiti.

Čís. 316.

Notář, s jehož kaucí, uloženou svého času v cenných papírech ve vídeňské poštovní spořitelně, nelze v tuzemsku volně nakládati, jest povinen, by pro tuzemsko předepsanou kaucí znovu složil, pokud se týče

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1919, R II 145/19.)

Notář František K. byl výnosem ministerstva spravedlnosti ze dne 8. července 1919 přeložen ze Ž. do K. Dle § 17, odstavec druhý not. řádu měla býti jeho notářská kauce, sestávající z korunových rent v obnosu 2.200 K, zemským soudem v Brně ve vídeňské poštovní spořitelně uložena a, ježto pro notářství v K. postačovala, na krajský soud v Uher. Hradišti přenesena. Poněvadž se tak státi nemohlo, ježto akce, zavedená za příčinou vydání notářských kaucí z Vídeňské poštovní spořitelny dosud skončena není, uložila notářská komora Františka K-ovi, by složil novou kaucí 2.000 K. Vrchní zemský soud zrušil usnesení notářské komory, poněvadž by tím právem i od ostatních notářů na Moravě a ve Slezsku, jejichž kauce dosud ve vídeňské poštovní spořitelně, tedy v cizozemí, uloženy jsou, složení nových kaucí požadováno býti musilo, což se však dle platných zákonných předpisů státi nemůže.

Nejvyšší soud obnovil usnesení notářské komory.

Důvody:

Oprávněnost notářské komory k rekursu plyne z ustanovení § 135 lit. h) notářského řádu. Též věcně jest stížnost opodstatněna. Podle § 13 not. ř. jest každému notáři při jmenování složení zákonitou zárukou a udržování ji neztenčenu, po případě ji doplniti, by byla zástavou pro nároky na náhradu, jež vzejdou z notářova úřadování (§ 17, 25, 26 not. ř.). Notářské komoře a státnímu zástupci jest na to dozírati, by záruky notářů nebyly ztenčovány, a, hrozí-li nebo nastalo-li ztenčení záruky některého notáře, tomuto uložiti, by to buď zamezil nebo složil zárukou novou. Záruka notářova musí tedy býti úplnou a takovou, by v každé době vyhovovala svému úkolu. Této podmínce však nevyhovuje záruka notáře Františka K. v K., skládající se ze 2.200 K 4procentní rakouské korunové renty, uložena v poštovní spořitelně ve Vídni, neboť jest uložena v cizozemsku a není o tom sporu, že jí nelze volně disponovati. Z toho, že se věc stejně má u více jiných notářů na Moravě, nikterak nplyne, že by se tato nezákonnost měla trpěti i nadále. Bylo proto rekursu notářské komory vyhověti.

Čís. 317.

Převodem pohledávek z ciziny do území Československé republiky ve smyslu nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. rozumí se bez ohledu na bydliště nebo sídlo dlužníkovy záměna cizozemského věřitele za věřitele tuzemského.

Retorsním opatřením nařízení ze dne 5. srpna 1919, čís. 464 sb. z. a n. postíženy jsou nejen bankovní, nýbrž i jiné hodnoty, zejména též pohledávky, původně maďarské.

Ustanovení § 79 a násl. ex. ř. předpokládají cizozemský exekuční titul. Okolnost, zda vymáhající věřitel jest tuzemcem či cizozemcem, jest lhostejna.

Maďarské exekuční tituly nejsou v Československu dosud vykonatelné.

Exekuce, povolená dle cizozemského exekučního titulu, aniž bylo zde podmínek § 79 ex. ř., zruší se dle § 39 čís. 5 ex. ř.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1919, R. I 431/19.)

V exekuci, která povolena byla akciové společnosti A. v Budapešti proti dlužníku Františku B-ovi v Chomutově pro 17.000 K na základě smíru, uzavřeného dne 26. července 1909 před rozhodčím soudem bursovním v Pešti, učinil při roku, dne 16. června 1919 k slyšení stran ustanoveném dlužník návrh, by exekuce byla zrušena a všechny exekuční úkony, až dosud vykonané, byly odstraněny, poněvadž mezi Československým státem a Uhrami není ani státních smluv a ani zaručené vzájemnosti. Na to, předloživ ověřenou postupní listinu, oznámil Otto C., obchodník v Chomutově, že mu jmenovaná vymáhající věřitelka postoupila vymáhanou pohledávku a že proto vedle § 9 ex. ř. vstupuje do exekuce na místě vymáhající věřitelky s návrhem, by se v exekučním řízení pokračovalo. Soud první stolice vzal převod vymáhané pohledávky, provedený dle postupní listiny ze dne 27. srpna 1919 z vymáhající věřitelky na vědomí a zamítl návrh dlužníka na zdvižení exekuce a zrušení dosavadních exekučních úkonů, poněvadž na místě cizozemské firmy vystupuje nyní jako vymáhající věřitel tuzemec a proto tu požadavku § 79 ex. ř., zrušení vzájemnosti, není již zapotřebí. Rekursní soud zrušil usnesení první stolice, pokud jím převod vymáhané pohledávky byl vzat na vědomí a vstup Otty C. do exekuce na místě dosavadní vymáhající věřitelky připuštěn, jakož i pokud dlužníkův návrh na zrušení exekuce byl zamítnut v ten rozum, že se nastoupení Otty C. na místě vymáhající věřitelky neuznává a k návrhu dlužníkova exekuce zastavuje a všechny exekuční úkony dosud provedené zrušují.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Marně snaží se stěžovatelka z doslovu nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a nař. vyvoditi, že zákaz na vymáhanou zde pohledávku se vztahuje. Třeba jí přisvědčiti slušelo v tom, že pohledávka, jako část majetku věřitelova, nachází se tam, kde bydlí dlužník, jak tomu nasvědčuje § 99 j. n., dále zřejmě druhý odstavec čl. 5 nařízení ze dne 6. března 1919, čís. 113 sb. z. a nař., druhý odstavec čl. 3 zákona ze dne 20. března 1919, čís. 143 sb. z. a nař. a konečně třetí odstavec čl. 2 nařízení ze dne 16. dubna 1919 čís. 185 sb. z. a n., kterýž poslední zvláště stanoví, že při

soupisu neknihovních pohledávek, v tuzemsku se nalézajících, jež dle odstavce prvního lit b) přihlásiti má i cizozemec, vykoná zaň tuto povinnost dlužník, za kterým pohledávka vázne, přece stanovisko soudu rekursního je správné, poněvadž nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. má na mysli převod pohledávek, cizincům příslušejících na osoby, bydlící v tuzemsku, čímž pohledávka cizí stává se pohledávkou zdejšího příslušníka a tak aktivní stránka obligačního poměru, již právě zákon na mysli má, vnáší se do území tohoto státu. Že tomu tak, nasvědčuje tendence zákona, jenž chtěl zameziti obcházení zákazu placení do ciziny a dále ta okolnost, že by nařízení, kdyby mu měl dávan býti výklad stěžovatelčin, nemělo významu, poněvadž, bydlí-li dlužník v cizině, nelze pouhou cessí převésti pohledávku do obvodu tohoto státu nikdy. Převod takový docílil by se jen změnou alespoň jeho bydliště. Převodem ale nerozumívá se toliko změna osoby věřitelovy. Také nesprávně uvádí stěžovatelka, že nařízení ze dne 5. srpna 1919, čís. 464 sb. z. a n. týká se jen pohledávek občanů maďarských u zdejších ústavů a závodů peněžních. Nařízení to vydáno bylo ovšem jako retorsní opatření proti uherskou vládou vyslovené závěře papírů a hodnot našich občanů u maďarských bank, ale neobmezilo se jen na hodnoty bankovní, na které vztahuje se předpis § 1 citovaného nařízení, nýbrž na hodnoty z Maďarska a zvláště i pohledávky původně maďarské vůbec, jak zřejmo z dalších jeho ustanovení §§ 2 až 4 cit. nařízení. Poněvadž právní jednání ohledně pohledávek původně maďarských věřitelů, o jakou zde se právě jedná, prohlašuje se, má-li za předmět převod takové hodnoty do tuzemska, nebylo-li dáno k němu úřední svolení, za neplatné, zcela důvodně usoudil rekursní soud, že cesse vymáhané pohledávky z akciové společnosti A. se sídlem v Pešti na Otta C. v Chomutově bez výkazu úředního přivolení, v citovaném nařízení požadovaného, neběře se na vědomí a tudíž vstup tohoto do exekuce na místě dosavadní vymáhající věřitelky se nepřipouští. Dovolací rekurs, v tom směru vymáhající věřitelkou vznesený, jeví se tudíž bezdůvodný, takže mu nebylo lze přiznati úspěchu. Rovněž bezdůvodným jest dovolací rekurs, pokud čelí do výroku, jímž k dlužníkovu návrhu byla exekuce zastavena a všechny exekuční úkony, dosavad provedené, byly zrušeny. Mylně se domnívá soud stolice první, že převodem pohledávky z cizozemce na tuzemce podmínky přípustnosti exekuce na základě spisů a listin, které jsou zřízeny mimo území republiky Československé, v §§ 79 a násl. ex. ř. vytčené, padají. Osoba věřitelova nerozhoduje, nýbrž exekuční titul. Žádá-li se o exekuci na základě titulu cizozemského, smí, jak zcela určitě vyjadřuje § 79 ex. ř., k exekuci nebo k provedení jednotlivých exekučních úkonů v tuzemsku toliko tekráté a tou měrou dojíti, pokud jest vzájemnost zaručena státními smlouvami nebo vládními prohlášeními o tom vydanými a v říšském zákoníku, tedy nyní ve sbírce zákonů a nařízení státu Československého, vyhlášenými. I kdyby platným byl vymáhající věřitelkou ohlášený převod, není za nynějšího stavu mezinárodního, kdy ani státními smlouvami mezi Československou republikou a státem Maďarským ani prohlášením naší vlády, ve sbírce zákonů a nařízení vydaným, vzájemnost mezi těmito dvěma uvedenými státy dosud zaručena není, přípustno, prováděti exekuci na základě smíru před rozhodčím soudem bursovním v Budapešti uzavřeného. Třeba takovýto smír v Maďarsku platí za exekuční titul a třeba podle státních smluv mezi bý-

valým Rakouskem a druhou polovicí bývalé rakousko-uherské říše uzavřených byla zaručena vzájemnost, pozbyly tyto mezinárodní úmluvy rozpadnutím se obou smluvních státních útvarů platnosti a poněvadž nově zřízené státy dosud státních smluv v tom směru neuzavřely, ani vláda státu Československého nařízení v zákoníku říšském, jímž by tuto vzájemnost zaručovala, nevydala, není lze na základě exekučního titulu, v Maďarsku vyšlého, povolití našim soudem exekuci ani provéstí nějaký exekuční úkon. Proto zcela po právu rekursní soud ku stížnosti dlužníkově návrhu jeho na zrušení exekuce a zdvižení veškerých dosavadních exekučních úkonů vyhověl, třeba povolení exekuce a její výkon formálně vešly v moc práva, neboť vedle § 79 ex. ř. bez zaručení reciprocitý n e s m í exekuce býti povolena a prováděna, a, co zákon kategoricky zakazuje, nemůže se státi právoplatným. Nelze tudíž ani dosavadní exekuční úkony, již provedené, zachovati, ani v exekuci dále pokračovati, když hned původně povolití exekuci bylo po zákonu naprosto nepřipustno a nastupuje tu zrušení exekuce, nikoli sice podle ustanovení § 39 čís. 1 ex. ř., o jaké soud rekursní výrok svůj opřel, poněvadž zde exekuční titul nebyl prohlášen neplatným nebo bezúčinným, nýbrž exekuci sluší zrušiti dle ustanovení § 39 č. 5 ex. ř., jelikož tu exekuce z jiných důvodů, pro nedostatek vzájemnosti, prohlašuje se za nepřipustnou, v důsledku čehož všechny úkony exekuční, až dosud vykonané, musí býti zrušeny.

Čís. 318.

Speditér nemá nároku na zvláštní odměnu za reklamaci zboží u dráhy.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1919, Rv II 250/19.)

Zasílatelská firma B. převzala od firmy A. a předala dráze k dopravě zboží, jež se za dopravy po dráze ztratilo. K reklamaci firmy B. byla jí drahou vyplacena náhrada za ztracené zboží. Tuto náhradu nabídla firma B. firmě A., srážela si však ve svůj prospěch 20 proc. náhradní sumy, jakožto odměnu za reklamaci u dráhy. Firma A. neuznavši této srážky, podala na firmu B. žalobu o zaplacení celé náhradní sumy. Žalobě bvlo ve všech třech stolicích vyhověno.

Nejvyšší soud vyslovil se o nároku žalované firmy na zvláštní odměnu za reklamaci u dráhy takto:

Speditér jako řádný kupec (čl. 282 obch. zák.) má oproti povozníku, jehož činností při dopravě použil, práva svého komitenta nejen hájiti, nýbrž i uplatňovati, tedy v tomto případě náhradu za ztracené zboží reklamovati. Žalovaná, reklamující náhradu škody u správy dráhy, plnila povinnosti smlouvy spediční, i může za to žádati jen odměnu jako speditéru příslušející. V této odměně zahrnuta jest též odplata za reklamování náhrady škody. Zvláštní odměna, tedy i požadovaná 20 proc. provise z vyplacené náhrady škody, v tomto případě žalované nepřisluší. Pakli žalobce ku reklamování náhrady žalovanou vyzval, připomenul tím pouze žalované povinnost, kterou jako speditér splniti měla. V tomto vy-

zvání nelze nikterak spatřovati objednávku další, nové práce, mající za následek nové uzavření nové pracovní smlouvy, která by žalobce ku zvláštní odměně za to zavazovala.

Čís. 319.

Tříměsíční lhůta §§ 156 a 158 obč. zák. počítá se ode dne, kdy manžel zvěděl o narození dítěte, bez ohledu na to, kdy pojal podezření o tom, zda dítě jest jeho dítětem.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1919, Rv II 261/19.)

Žalobcova manželka, s níž žalobce již dne 17. května 1918 po prvé navázal důvěrné styky a s níž byl pak dne 24. listopadu 1918 oddán, porodila dne 16. prosince 1918 ve společné domácnosti děcko. Žalobou ze dne 4. dubna 1919 odporoval manžel manželskému původu dítěte, ospravedlňuje podání žaloby po uplynutí tří měsíců po té, co zvěděl o narození dítěte, tím, že teprve tři týdny před podáním žaloby se doslechl, že jeho manželka dříve, než s ním, udržovala důvěrné styky s jiným mužem a přišla s ním do jiného stavu a že pak dotazem u porodní babičky zjistil, že dítě bylo devítiměsíční. Byl prý proto při narození dítěte v omylu o tom, že dítě jest jeho dítětem. Prvá stolice zamítla žalobu pro opožděnost. Odvolací soud potvrdil rozsudek první stolice, uváživ toto: Jedná se zde o dítě, jež narodilo se v manželství, ale dříve, než po 180 dnech, co sňatek byl uzavřen. O takovém dítěti platí zákonná domněnka, že jest mimomanželského původu (§ 155 obč. zák.), předpokládajíc, že splněny jsou podmínky § 156 obč. zák. Není-li zde některé z těchto podmínek, platí i takové dítě za dítě manželské a manžel může jen dle § 158 obč. zák. odporovati manželskému původu dítěte. Ježto však lhůta § 156 obč. zák. jest časově táž jako v § 158 obč. zák., má nepodání odporu ve lhůtě § 156 obč. zák. v zápětí, že dítě platí s konečnou platností za manželské. Ježto pak žalobce o zrození dítěte zvěděl dne 16. prosince 1918, končila pro něho tříměsíční lhůta § 156 pokud se týče § 158 obč. zák. dle § 902 obč. zák. dnem 16. března 1919 a jest proto žaloba ze dne 4. dubna opožděnou, při čemž jest lhostejno, zda žalobce při narození dítěte byl o jeho zralosti v omylu a kdy podařilo se mu sebrati dostatečné průvody pro tvrzení, že jeho manželka byla již před 17. květnem 1918 s jiným mužem těhotna. Tříměsíční lhůta §§ 156 a 158 obč. zák. počítá se ode dne, kdy manžel zvěděl o narození dítěte, to jest ode dne, kdy zvěděl, že dítě přišlo na svět. Opačné mínění žalobcovo příčí se jasnému doslovu zákona o zákonodárcově snaze, by nejistota o manželském nebo nemanželském původu dítěte byla co možná obmezena na dobu nejkratší.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s. shledává žalobce v tom, že soud odvolací uznal, že lhůta k oprávnění odporovati manželskému původu

Civilní rozhodnutí.

dítka počíná ode dne, kdy dověděl se o narození dítka a nikoli ode dne, kdy muž jako poškozený o tom se přesvědčil, že dítka není jeho. Soud odvolací však správně uznal a odůvodnil, že lhůta ta počíná dnem, kdy muž se o narození dítka dověděl. V § 158 obč. zák. se ovšem slova: »ode dne narození dítka« nenacházejí, není toho však zapotřebí, neboť omyl tohoto místa zákona není a nemůže býti jiný, než uvedený. I ustanovení § 156 obč. zák., které sleduje též účel, totiž chrániti právo dítěte na manželský původ a jež výslovně praví, že má-li právní domněnka § 155 obč. zák. platiti při dřívějším narození dítěte, než tam jest uvedeno, odporovati jest manželskému původu dítka nejdéle ve lhůtě 3měsíční po obdržení zprávy o narození dítka, nasvědčuje tomu, že tato lhůta počíná v daném případě dnem narození dítka, poněvadž žalobce žije s manželkou ve společné domácnosti se o zrození dítěte ihned dověděl. Ustanovení § 158 obč. zák. určuje pak rovněž počátek tříměsíční lhůty k odpirání manželského původu dítka od obdržení zprávy, aniž by nějaké podmínky k tomu připojilo. Lhůta tato jest tudíž bezpodmínečnou a nepředpokládá, by se muž teprve o tom dověděl a se o tom přesvědčil, že dítě není jeho. Uvedená lhůta nebyla však, jak žalobce sám doznává, dodržena.

Čís. 320.

Obnovením manželského společenství míní se v § 15 a násl. zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a nař. pouze faktické, soudu neoznámené obnovení manželské pospolnosti. Stalo-li se nad to řádné oznámení soudu (§ 110 obč. zák.), nelze pro nepřekonatelný odpor žádati za přeměnu rozvodu v rozluku, nýbrž má z tohoto důvodu místo jen žaloba o rozluku. Otázka, lze-li manželské společenství považovati v duchu zákona za obnovené, jest otázkou případu.

Obnoveno-li manželské společenství, rozvedení manželé však napotom opět se rozešli, nutno o rozluku pro nepřekonatelný odpor žalovati a není více přípustno řízení, upravené v § 15. a násl. zákona.

(Plenární rozhodnutí ze dne 27. listopadu 1919 č. pres. 977/19.)

Pro různost mínění co do výkladu novely o právu manželském byly prvním presidentem nejvyššího soudu předloženy plnému shromáždění shora uvedené otázky a zodpovězeny tímto, jak uvedeno:

Důvody:

Význam a dosah § 110 obč. zák. jsou v literatuře a judikatuře sporny; rozcházejí se mínění hlavně v tom, zdali předpis, že rozvedení manželé, kteří chtějí se opět spojití, povinni jsou, oznámiti to řádnému soudu, jest pouhým předpisem pořádkovým, zda tedy, i když nebylo tohoto předpisu šetřeno, opětne spojení se rozvedených manželů samo o sobě již ruší právní následky nálezu rozvodového; — či zdali dotčené ustanovení má význam hmotný tak, že rozvod pozbývá účinků právních jedině soudním oznámením, že manželé opět se spojili.

Nejvyšší soud přidává se sice k názoru, že ustanovení § 110 obč. zák. má ráz hmotný, dospívá však právě proto k důsledku, že obnovením manželského společenství po rozvodu § 15 a násl. zákona ze dne 22. května 1919 č. 320 sb. z. a n. míní se jen skutečná obnova, soudy neohlášená. Neboť vyhověno-li plně předpisu § 110 obč. zák., oživnou zase veškeré právní účinky, jež s manželstvím nerozvedeným po zákonu jsou spojeny, odčiní se důsledky dřívějšího rozvodu a manželství platí nadále za nerozvedené. Ježto pak zákon v § 15 a násl. předpokládá manželství soudně rozvedené, není zde, zachovali-li se manželé dle předpisu § 110 obč. zák., tohoto prvého a základního předpokladu pro použití § 15 a násl. a nutno tyto předpisy obmeziti jen na případy, jež nespádají pod hledisko § 110 obč. zák., to jest na případy, kde manželské společenství bylo sice skutečně obnoveno, oznámení soudu se však nestalo. Než i z vnitřních důvodů dotčeného zákona vyplývá, že i pouhé faktické obnovení manželského společenství bez soudního oznámení jest překážkou žádosti za přeměnu rozvodu v rozluku pro nepřekonatelný odpor. V § 13 i) dotčeného zákona stanoví se zcela všeobecně, že lze o rozluku každého manželství žalovati pro nepřekonatelný odpor; vedle toho však dovoluje § 15 každému manželu, bylo-li manželství soudně rozvedeno, by se domáhal pro nepřekonatelný odpor rozluky manželství již rozvedeného bez žaloby, pouhou žádostí, o které soud zavede řízení nesporné. Než žádost taková připouští se jen tehdy, když a) od rozvodu uplynula určitá doba v zákoně stanovená (šest měsíců, jde-li o manželství před vydáním zákona rozvedené, jinak alespoň rok), b) manželé neobnovili manželského společenství. Vedoucí myšlenkou, proč v takovýchto případech o návrhu na rozluku má býti rozhodováno v řízení zjednodušeném dle zásad nesporného řízení, bylo dle zprávy důvodové (tisk 298 zasedání Národního shromáždění roku 1919 str. 14), ušetřiti strany dvojího trapného probírání nejméně záležitostí rodinných, nad něž bolestnějšího nelze sobě pomysliť — uvarovati je dvojích nákladů soudních a zabrániti přílišnému přetížení soudů. K těmto úvahám však přistupuje úvaha další, že u manželů již rozvedených a odloučeně od sebe žijících zákon presumuje jaksi odpor nepřekonatelný, předpokládaje obapolnou nechuť, která jest závadou opětnému sblížení. Presumpce ta jest tím silnější, čím delší doba uplynula od soudního rozvodu, aniž manželé opět se sešli k soužití. Proto také druhá věta druhého odstavce § 16 a) dotčeného zákona stanoví, že uplynula-li od provedení soudního rozvodu tři léta, není třeba zjišťovati nepřekonatelný odpor. Tím však není řečeno, že v tomto případě ona presumpce neplatí, že není vůbec třeba nepřekonatelného odporu, a že i bez takového odporu lze povolití rozluku po uplynutí tří let od provedení rozvodu. Uvádí se také výslovně v čl. II. prováděcího nařízení ze dne 27. června 1919 č. 362 sb. z. a n. pod I. odst. 4, že nutno zjišťiti ne jen, že uplynula lhůta tří let, nýbrž i že manželé neobnovili manželského společenství. Dokonce pak i ve sporech o rozluku manželství pro nepřekonatelný odpor dlužno, uplynula-li tři léta od provedení soudního rozvodu, pokládati tvrzený nepřekonatelný odpor jen potud za prokázaný, pokud výsledky ústního jednání tomu neodporují (§ 18.) Zákon usnadňuje po uplynutí tří let od rozvodu stranám rozluku pro nepřekonatelný odpor jen ještě měrou větší, nežádaje, by — jako

v případech jiných — z moci úřední bylo zjišťováno, že tvrzený a zákonem presumovaný nepřekonatelný odpor skutečně tu jest. V té příčině nařizuje se totiž v § 16 a), že, souhlasí-li oba manželé s rozlukou a nabude-li soud konaným šetřením přesvědčení, že je tu vskutku nepřekonatelný odpor, vysloví se rozlučka usnesením. Jde-li o manželství před působností zákona rozvedené, stačí ovšem, když soud nabude přesvědčení, že nejde o čin nerozvázný. Proč se děje toto rozlišování, ani ze zákona ani ze zprávy důvodové na jevo nevychází. Možná, že zákon »chtěl vyjítí vstříc oněm interesentům, kteří nemohou se dočkatí blahodárných účinků moderních názorů na manželství« (Kliment — zákon o rozluce manželství str. 83). Ale ani tu nesmí obnovením manželského společenství v y v r á c e n a býti zákonná domněnka nepřekonatelného odporu. Z toho, co uvedeno, plyne, že podmínce neobnoveného manželského společenství, v § 15 zákona ze dne 22. května 1919 čís. 320 sb. z. a nař. stanovené, nelze rozuměti ve smyslu § 110 obč. zák., totiž tak, že nebylo soudu oznámeno opětne spojení, nýbrž pouze v tom smyslu, že manželé rozvedení nesešli se k společnému soužití, — neboť tím okamžikem, kdy rozvedení manželé třeba jen fakticky opět se spojí, dávají tím — alespoň z pravidla — na jevo, že tu není odporu takového, který by se nedal překonatí, nýbrž naopak, že nastalo jakési sblížení manželů, jimž ovšem pak padá zákonná presumpce odporu nepřekonatelného. Jestliže tedy manželé rozvedení po provedeném soudním rozvodu byť i jen fakticky obnovili manželské soužití, nemohou dle § 15 zákona ze dne 22. května 1919 čís. 320 sb. z. a nař. domáhati se rozluky pro nepřekonatelný odpor p o u h o u ž á d o s t í. Otázka, zdali manželé, sešedše se zase k společnému žití, obnovili tím manželské společenství, zdali totiž chtějí nadále zase žítí a žítí jako muž a žena, nechavše v zapomenutí upadnouti to, co je kdysi od stolu a lože rozdvíjilo, jest přirozeně otázkou případu, již řešiti dlužno s vyšetřením a uvážením všech okolností a celého zabarvení případu. Pochybným mohlo by jen ještě býti, lze-li postupovati způsobem, naznačeným v § 15, když manželské společenství bylo již skutečně obnoveno, manželé však zase se rozdvíjili a, pakli ano, jak dlužno v tomto případě čítati lhůty, určené v § 15 a násl. Dle názoru nejvyššího soudu vyžaduje prvá část otázky odpovědi záporné, čímž ovšem druhá část otázky stává se bezpředmětnou. Neboť zákon zbraňuje nastoupiti cestu pouhé žádosti tam, kde manželské společenství bylo obnoveno, vycházejí, jak doličeno, zřejmě z předpokladu, že tím zvrácena jest domněnka nepřekonatelného odporu, čerpaná z toho, že mezi manžely bylo již došlo k rozvodu. Nelze proto, rozdvíjí-li se zase manželé, k této obnovením manželského společenství již předstížené domněnce více se vraceti a nezbývá než cesta žaloby.

Čís. 321.

Poznámka knihovního pořadí pro zamýšlené zcizení nemovitosti nevadí, by i za šedesátidenní lhůty nebylo ohledně nemovitosti povoleno prozatímní opatření proti posavadnímu knihovnímu vlastníku. Okolnost, že po povolení prozatímního opatření došlo v pořadí poznámky ku knihovnímu převodu vlastnictví, není důvodem odporu proti prozatímnímu opatření pro dřívějšího vlastníka, nevylučuje však, by z jiných důvodů nevznesl

odpor. Nabyvateli jest se brániti prostředky, naznačenými v § 37, pokud se týče v §§ 42, 43, 44 ex. ř.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1919, R I 451/19.)

K žádosti ze dne 14. června 1919 povolena usnesením z téhož dne A-ovi poznámka knihovního pořadí pro zamýšlené zcizení jeho nemovitosti s účinností do 15. srpna 1919. Usnesením ze dne 18. června 1919, doručeným dne 28. června 1919, povoleno proti A-ovi ohledně nemovitosti prozatímní opatření. Dle trhově smlouvy ze dne 16. června 1919 vloženo dne 1. srpna 1919 v pořadí poznámky vlastnické právo pro nabyvatele. Proti povolení prozatímního opatření vznesl A. závčas odpor a uplatňoval pak při ústním projednávání o odporu mimo jiné, že, nejsa více knihovním vlastníkem, není pasivně legitimován, by proti němu nařizováno bylo prozatímní opatření. — Prvá stolice odporu vyhověla a zrušila prozatímní opatření, omezivši se na shora řečený důvod a uznavši tuto námitku za opodstatněnu v podstatě z těchto úvah: Prozatímní opatření bylo by lze jen tehda uchovati v platnosti, kdyby odpůrce byl vlastníkem nemovitosti. Směřujef proti němu a on má jím býti omezen ve vládě nad nemovitostí. Mezitímním převodem vlastnictví změnil se však nadobro skutkový a právní stav věci. Navrhovatelův odpůrce není již vlastníkem nemovitosti, nemá tudíž jako takový žádného práva k nemovitosti, jež opravňovalo by ho k tomu, by nějakým způsobem s ní vládl. Nepříjatelným jest navrhovatelovo stanovisko, dle něhož prý dodatečným převodem vlastnického práva nedotčena zůstala účinnost prozatímního opatření, poněvadž převod vlastnického práva na nového nabyvatele žádáno bylo ve lhůtě § 55 knih. zák., vlastnictví považuje se za nabyté dnem 14. června 1919, tudíž v době, kdy nebylo ještě povoleno prozatímní opatření. Prozatímním opatřením, povoleným teprve po tomto čase, nemohl již dotčen býti navrhovatelův odpůrce. Správnost tohoto právního názoru dochází opory v třetím odstavci § 56 knih. zák., dle něhož i tehda, upadl-li vlastník nemovitosti do konkursu, lze povolití zápis v poznamenáném pořadí, předpokládajíc ovšem, že listina o právním jednání byla vyhotovena přede dnem, co vyhlášen byl úpadek, a den, kdy byla vyhotovena, prokázán jest soudním anebo notářským ověřením. Totéž platí závěrem a majori ad minus i v tomto případě hledíc ku dni, kdy uzavřena byla smlouva kupní a kdy bylo žádáno za prozatímní opatření. Podklad pro posudek o přípustnosti a přiměřenosti prozatímního opatření jiným byl v době, kdy bylo povolováno, a jiný jest nyní. Mezitímní změnou poměrů odpadla pasivní legitimace odpůrcova, odpor proti prozatímnímu opatření jest již z tohoto důvodu ospravedlněn a bylo mu vyhověno, aniž bylo třeba, zabývati se dalšími odpůrcovými námitkami. — Rekursní soud zrušil usnesení prvě stolice a uložil jí, by po právomoci zrušovaciho usnesení pojednala o dalších důvodech odporu a pak o něm znovu rozhodla. Důvody: Nebylo ovšem závady, by prvá stolice nezabývala se též námitkou nedostatku pasivní legitimace, třebaže tato námitka nebyla uplatňována v písemném odporu, nýbrž teprve po uplynutí lhůty k odporu při ústním projednávání o odporu, poněvadž není zákonem nakázáno, by s vyloučením nového přednesu při ústním projednávání již v písemném odporu veškeré jeho důvody byly vypo-

čteny. Stačí, zároveň však jest nezbytno, by důvody odporu vadily již povolení prozatímního opatření, činíce je nepřipustným. Tohoto předpokladu není zde ohledně vytýkaného nedostatku pasivní legitimace odpůrcovy. Účelem poznámky knihovního pořadí jest pouze, by dobou žádosti za poznámku zabezpečeno bylo knihovní pořadí pro práva, jež zapsána budou následkem poznámky ve lhůtě její působnosti (§ 53 knih. zák.). Toho docílí se tím, že po zápisu nabyvatelova vlastnictví vymažou se k jeho žádosti knihovní zápisy z doby po podání žádosti za poznámku (§ 57 knih. zák.). Nabyvateli dostati se má nemovitosti prosté mezeitímního knihovního zatížení, výmaz mezeitímních knihovních zápisů jest jediným zákonným účinkem poznámky. Prozatímní opatření, o něž se tuto jedná, nemělo v zápatí knihovního zápisu, poznámka knihovního pořadí, třebaže předcházelo prozatímní opatření, nejeví na ně účinku, a nemůže tudíž býti řečí o tom, že by pouze proto, že stala se dne 14. června 1919 knihovní poznámka a dne 16. června 1919 vyhotovena byla smlouva trhová, nebylo bývalo přípustno, by dne 18. června 1919 povoleno bylo prozatímní opatření. Poskytuje-li poznámka knihovního pořadí novému vlastníku pouze právo na výmaz mezeitímních knihovních zápisů, neopravňuje zcizitele, by využil poznámky k námitkám proti přípustnosti prozatímního opatření, za něž ohledně nemovitosti bylo žádáno, tím méně pak může býti pro soudce, rozhodujícího o žádosti za prozatímní opatření, podnětem k tomu, by sám od sebe poznámky si povšíml. Přípustnost prozatímního opatření nutno posuzovati dle doby, kdy za ně bylo žádáno, pokud se týče, kdy bylo povoleno. Napotomních okolností, jež byly by s to, by přivodily zrušení neb omezení prozatímního opatření (§ 399 ex. ř.), nelze uplatňovati odporem, byť i lhůta k němu nebyla ještě uplynula. Nabudou-li potom třetí osoby vlastnictví a jeho zaknihováním též držby nemovitostí, tvořící předmět prozatímního opatření, nutno jim ponechat, zda chtějí uplatňovati námitky proti prozatímnímu opatření.

Nejvyšší soud nevyhověl odpůrcovu dovolacímu rekursu, poukávav k důvodům rekursního soudu a uváživ, že odpůrci strany ohrožené nepřislují v tomto řízení uplatňovati námitky, týkající se práv osoby třetí. Ve smyslu předpisu § 402 ex. ř. jest věcí této osoby, prozatímním opatřením stížená, by užila prostředků, které jí poskytují § 37 ex. ř., pokud se týče §§ 42, 43, 44 ex. ř. ku zrušení povoleného prozatímního opatření.

Čís. 322.

Půlprocentní příspěvek z pozůstalosti k Pražskému nemocničnímu fondu nutno zapraviti i tehda, když Praha, pokud se týče její předměstí, nebyly jediným stálým bydlíštěm zůstavitele.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1919, R I 460/19.)

Usnesením ze dne 25. června 1919 vyměřil zemský soud v Praze jako soud pozůstalostní z pozůstalosti po A-ovi půlprocentní příspěvek k Pražskému nemocničnímu fondu, zrušil však k rozkladu dědiců toto své usnesení usnesením ze dne 30. července 1919, přikloniv se ke sta-

novisku dědiců, že zůstavitel měl stálé bydlíště v O., kraj Písecký. K rekursu finanční prokuratury zrušil rekursní soud usnesení pozůstalostního soudu ze dne 30. července 1919 a uložil mu, by znova rozhodl o rozkladu dědiců. Důvody: Dle dvorského dekretu ze dne 9. dubna 1817 čís. 1331 sb. z. s. dlužno příspěvek k nemocenskému fondu zapraviti ze všech pozůstalostí, měl-li zůstavitel stálé bydlíště v Praze nebo na jejích předměstích. Stálým bydlíštěm osoby dlužno dle § 66 j. n. rozuměti ono místo, kde osoba dle prokázaného nebo z okolností zřejmého úmyslu se usadila, by tam založila trvalý svůj pobyt. Měla-li osoba bydlíště v obvodech několika soudů, je tím dle téhož zákonného ustanovení u každého z těchto soudů založeno pro ni obecné sudiště a jest důsledkem toho dle § 105 j. n. každý z těchto soudů ve smyslu § 21 nesp. řiz. příslušným, by projednal její pozůstalost. Dle úmrtního zápisu zemřel zůstavitel dne 7. prosince 1912 v Praze. Dle spisů pozůstalostních byla pořízena, obsahující poslední vůli zůstavitelovu, v bytě jeho v Praze z jeho pokladny vyzvednuta a soudnímu komisaři, notáři, odevzdána. Dle předkládací zprávy téhož notáře jako soudního komisaře bydlel zůstavitel, který byl též majitelem zemskodeskového statku O. také na tomto svém statku v okrese strakonickém. Dlužno tedy míti za to, že zůstavitel měl byty dva, v O. a v Praze. V tomto městě měl zřízený byt, kde také zemřel, a kdež ve své pokladně uložena měl svá poslední pořízení. Pojem řádného bydlíště nevyžaduje nepřetržitého pobytu na určitém místě. Z toho, že zůstavitel občas bydlel v O. nelze usuzovati, že se bydlíště v Praze vzdal. Okolnost, že zůstavitel měl mimo Prahu ještě druhé bydlíště, nemůže dědice sprostiti povinností ku zapravení příspěvku k nemocničnímu fondu v Praze. Neprávem proto zrušil prvý soud k rozkladu právního zástupce pozůstalosti své usnesení ze dne 25. června 1919, týkající se vyměření řečeného ½%ního příspěvku z důvodu, že zůstavitel měl své řádné bydlíště v O. Poněvadž pak rozklad právního zástupce uvedené pozůstalosti směřuje také proti tomu, že prvý soud při vyměřování ½% příspěvku vzal za základ nesprávný obnos čistého pozůstalostního jmění, nebylo lze soudu rekursnímu rozhodnouti o návrhu rekurentky na změnu v odpor braného usnesení obnovením usnesení prvního soudu ze dne 25. června 1919, jímž byl vyměřen ½% příspěvek k nemocenskému fondu obnosem dříve, nežli rozhodnuto bude prvním soudem o rozkladu zástupce pozůstalosti ve směru právě uvedeném.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu dědiců částečně vyhověl a změnil usnesení rekursního soudu potud, že uložil pozůstalostnímu soudu, by, vyšetře stav věci, znova rozhodl o povinnosti dědiců k zapravení shora řečeného příspěvku.

Důvody:

Stěžovatel odporuje rozhodnutí druhé stolice z důvodu, že zůstavitel neměl v Praze řádného bydlíště, o kterémž předpokladu požadovaném dle dvorských dekretů ze dne 9. dubna 1817 čís. 1331 a ze dne 30. října 1828 čís. 24986 k povinnosti zaplatiti z jeho pozůstalosti ½% příspěvek k Pražskému fondu nemocničnímu, stolice druhá uznala, že tu jest. Stěžovatel poukazuje na to, že jmenovaný zůstavitel měl své řádné bydlíště v O. (kraj Písecký), proto také, že k projednání pozůstalosti jeho příslušným byl

krajský soud v Písku a proto prý i osobní daň z příjmů za jeho života předpisovala mu příslušná berní správa ve Strakoncích. Než okolnosti tyto nevyklučují, že zůstavitel mimo své bydliště v O. měl také ještě druhé řádné bydliště v Praze, jak soud stolice druhé za to má. Něboť zcela správně uvádí soud rekursní, že pojem řádného bydliště nijak toho nevyžaduje, by ten, kdo v určitém místě má své bydliště, v místě tom se také nepřetržitě zdržoval. Vždyť v § 66 j. n. jest zřejmě stanoveno, že osoba může míti bydliště v obvodech několika soudů. V tom případě jest kterýkoli z těchto soudů jeho obecným soudem ve věcech sporných a jest také proto vedle § 105 j. n. kterýkoli z nich k projednání jeho pozůstalosti povolán. O příslušnosti rozhodne tu předstížení. (Zodpovězení otázek str. 11.) Jelikož shora uvedené dvorské dekrety, stanovící povinnost ku placení příspěvku k Pražskému nemocničnímu fondu nařizují bezvýjimečně, že příspěvek ten platiti se musí z každé pozůstalosti, při níž čisté jmění činí přes 105 zl., měl-li zůstavitel v Praze nebo v Pražském předměstí své řádné bydliště, pak zjistí-li se tento předpoklad, nemůže okolnost, že zůstavitel bydlel také v O., zbaviti dědice povinnosti, by zaplatil z pozůstalostního jmění tento příspěvek. Okolnost, že krajský soud v Písku pozůstalostní řízení řádně zahájil, stav se k tomu předstížením zemského soudu Pražského příslušným, nebyla s to, zákonem bezvýjimečně stanovenou povinností odstraniti, poněvadž by se dědicové v podobném případě povinnosti té libovolně mohli zbaviti. Také nemůže rozhodno býti pro posouzení, měl-li zůstavitel také v Praze řádné bydliště, který úřad berní vyměřoval mu osobní daň z příjmů. Na řádné bydliště usuzovati lze toliko z úmyslu osoby, v určitém místě trvale se zdržovati. V tom směru uznal rekursní soud oproti stoličce první, že zůstavitel dle obsahu pozůstalostních spisů i v Praze měl řádné své bydliště. Leč ze spisů pozůstalostních bezpečně tak neplyne. Jest ovšem pravda, že v protokolu o prohlášení zůstavitelovy poslední vůle účastníky pozůstalostními a jejich zástupcem podepsaném uvedeno jest o místě, kde poslední pořizování se našlo, že vyzdvihl je zástupce dědiců v bytě zůstavitelově v Praze z jeho pokladny. Také shoduje se se spisy, že i krajský soud v Písku i zemský soud v Praze k návrhu dědiců, doporučující delegaci zemského soudu na místě dříve zakročivšího krajského soudu v Písku ku projednání pozůstalosti uvedly ve zprávách, že zůstavitel i v Praze měl řádné bydliště. Dalo se tak ovšem souditi z toho, že byl v Praze zařízený byt a že zástupce dědiců ve svém návrhu na delegaci výslovně uvedl, že zůstavitel byl velkostatkářem v O. a v Praze. Nicméně, poněvadž v úmrtním zápise udáno jest dědiců a úřadujícím notářem jako řádné bydliště zůstavitelovo je n. zámek O. a udání toto soudem pozůstalostním nebylo opraveno, jeví se okolnost, měl-li zůstavitel také v Praze řádné své bydliště vedle druhého bydliště v O. dosud nepostačitelně zjištěna, by o povinnosti dědiců, zaplatiti z čisté pozůstalosti nemocniční příspěvek, spolehlivě rozhodnuto býti mohlo. V důsledku toho jeví se správným sice zrušení usnesení soudu stolice první, na nedostatečném podkladu skutkovém vyneseno, než nařízení rekursního soudu, by první soud při novém rozhodnutí vycházel již z předpokladu, že zůstavitel v Praze řádné bydliště měl, schváliti nelze. Předpoklad tento bude naopak soudu prvému teprve přiměřeným způsobem imenovitě do-

tazem na policejním ředitelství, byl-li hlášen, výsledkem správce domu a pod. vyšetřiti a zjistiti a dle toho pak o povinnosti dědiců ku placení příspěvku znova rozhodnouti.

Čís. 323.

Zákon o ručení železnic ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. z.

O příhodě v dopravě nelze mluvit tam, kde jednáním třetího nebyla způsobena nepravdivost v řádném chodu dopravy, nýbrž jednání to přímo a bezprostředně vedlo k úrazu. Neodvratitelné jednání třetí osoby jest jen tehda omluvným důvodem, lze-li je třetí osobě přičísti za zavinění.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1919, Rv I 536/19.)

Hodlajíc ve stanici opustiti klidně stojící vlak, vkročila žalobkyně, žena vysokého stáří, jednou nohou na první stupeň postranních schůdků. V tom Josef B., jenž stál na nejspodnějším stupni schůdků, neopíraje se rukama o postranní tyč, učinil, chtěje se uchopiti tyče, mimoděk rukou pohyb na zad, zachytil žalobkyni, tato ztratila rovnováhu, spadla na zemi a utrpěla zranění. Žaloba na dráhu byla prvou stoličcí mezitímním rozsudkem zamítnuta. Prvá stolice shledala v události příhodu v dopravě, poněvadž úraz žalobkyně jest událostí, v železniční dopravě neobvyklou, přiznala však dráze omluvný důvod, že příhoda v dopravě byla způsobena neodvratitelným jednáním třetí osoby, z jejíhož zavinění není dráha práva. — Odvolací soud rozsudek potvrdil. Odmítl právní nárok odvolatelky, že není zde omluvního důvodu, poněvadž na straně Josefa B. jednalo se o čin bezděčný, tudíž nezaviněný, uváživ, že záleží jen na tom, zda třetí osoba jest v takém vztahu ku dráze, že tato za ni jest zodpovědná, čili nic. Odvolací soud však neshledal v ději příhody v dopravě. Ji nebyl úraz jako takový, poněvadž zákon předpokládá, že úraz přivoděn byl příhodou v dopravě, nebyla jí však ani okolnost, že Josef B. rukou žalobkyni stihl, poněvadž tato okolnost byla příčinou úrazu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

V tom, že odvolací soud potvrdil mezitímní rozsudek první stolice, nelze shledati nesprávné právní posouzení záležitosti. V otázce, zda jednání třetí osoby musí, má-li dráha býti prosta náhradní povinností, býti takovým, by třetí osobě za vinu bylo lze je přičítati, rozchází se sice odvolací soud s právním názorem odvolacího soudu, přidává se však k jeho mínění, že v tomto případě nelze vůbec mluvit o příhodě v dopravě po rozumu § 1. zákona o ručení železnic. Proti právnímu názoru, že neodvratitelné jednání osoby třetí sprostuje dráhu náhradní povinností i tehda, když jest jednáním, osobou tou nezaviněným, svědčí doslov § 2 zákona o ručení železnic, dle něhož omluvným důvodem jest neodvratitelné jednání třetí osoby, z jejíž zavinění není dráha práva. Tento dodatek neměl by při správnosti onoho výkladu žádného smyslu, ježto za své zřizence ručí dráha bezvýjimečně, takže ohledně těchto otázek zavinění nepřichází vůbec

v úvahu. Mimo to dlužno uvážit, že nezaviněné jednání osoby třetí jeví se býti náhodou (§ 1311 obč. zák.), pouhou náhodou však, nejde-li o případ vyšší moci, dráha omlouvat se nemůže. Kdyby chtěl zákon vykládati se tak, že stačí neodvratitelné nezaviněné jednání osoby třetí, spadal by tento případ omluvného důvodu již pod prvý omluvný důvod § 2 a třetí omluvný důvod zůstával by obmezen na neodvratitelné zaviněné jednání osoby třetí. Naproti tomu odvolací soud právem dospěl k závěru, že v tomto případě nelze mluvit o příhodě v dopravě po rozumu §u 1. zákona o rušení železnic. Z porovnání § 1 a § 2 zákona vyplývá, že o sobě není příhodou v dopravě případ, kde u příležitosti železniční dopravy někdo jednáním druhého byl usmrčen nebo na těle poškozen. Tomu jest jen tehda tak, když jednáním osoby třetí způsobena byla příhoda v dopravě t. j. úchylna z pravidelného chodu dopravy a když tato úchylna vedla pak k některému z řečených následků. Kde, jako v tomto případě, jednáním třetího nebyla způsobena nepravidelnost v řádném chodu dopravy, nýbrž jednání to přímo a bezprostředně vedlo k poškození žalobkyně, o příhodě v dopravě mluvit nelze.

Čís. 324.

Exekuci k vyklizení najatých místností nemůže dle § 37 ex. ř. odporovatí třetí osoba tvrzením, že nájemcem jest v pravdě ona a nikoli dlužník.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1919, Rv II 256/19.)

Josef V. zavázal se družstvu A. soudním smírem, že vyklidí najaté jim obchodní místnosti. Poněvadž tomuto závazku nedostál, byla proti němu povolena družstvu exekuce vyklizením obchodních místností. Proti této exekuci podala dlužníková manželka žalobu dle § 37 ex. ř., domáhajíc se toho, by exekuce byla prohlášena za nepřipustnou a zrušena. Tvrdila, že obchodní místnosti najala ona, že ona platila nájemné, svého manžela ku smíru nezmocnila a o smíru nevěděla. Prvá stolice žalobu zamítla, vycházejíc z těchto důvodů: Dle § 37 ex. ř. může třetí osoba podati odpor proti exekuci tehdy, tvrdí-li, že jí na předmětu, exekucí dotčeném, přísluší právo, jež by nedopouštělo výkonu exekuce. Předpokládá se tedy, že exekucí je dotčen nějaký »předmět«, totiž nějaký majetkový objekt, jakéhokoliv druhu. Exekucí povolenou žalovanému družstvu proti Josefu V. co do nuceného vyklizení není však dotčen žádný takový »předmět«, zejména nejsou jí dotčeny obchodní místnosti, od žalovaného družstva najaté, jak omylem žalobkyně se domnívá, neboť povolená exekuce týká se vynucení jednání povinného Josefa V., by obchodní místnosti ty vyklidil, nikoliv obchodních místností samých. Z toho důvodu jeví se býti žaloba dle § 37 ex. ř. nepřipustnou, pročež jí bylo zamítnouti. — **O d v o l a c í s o u d** potvrdil rozsudek své stolice, z těchto důvodů: Odvolatelka hájí stanovisko, že v tomto případě exekucí je dotčen »předmět«, totiž obchod, z něhož mají všechny předměty býti vyklizeny a že tedy jsou zde všechny podmínky žaloby ve smyslu § 37 ex. ř., ježto žalobkyně tvrdí, že jí na předmětu, exekucí dotčeném, přísluší právo, jež by nedopouštělo výkonu exekuce. Vývody odvolatelky není však nikterak vyvráceno odůvodnění

prvého soudce, v němž se poukazuje k tomu, že povolená exekuce se týká vynucení jednání povinného, tedy touto exekucí dotčen není »předmět« ve smyslu § 37 ex. ř. Odvolací soud sdílí právní názor prvního soudu. Odpor dle § 37 ex. ř. slouží k ochraně hmotného práva, jemuž vedením exekuce se ubližuje. Slovné znění § 37 ex. ř., že třetí osoba může proti exekuci podati odpor, přísluší-li jí právo, s vedením exekuce se nesrovnávající, na »předmět exekucí dotčený«, nasvědčuje tomu, že přípustnost odporu jest podmíněna tím, aby věc hmotná, totiž individuálně určená část majetku, byla přímo exekucí dotčena. Exekuční intervencí dle § 37 ex. ř. lze tedy nastoupiti, když se exekuce vede na individuálně určené částky majetku. Není-li zde »předmětu exekucí dotčeného«, není tu předpokladu odporu dle § 37 ex. ř. Z té příčiny nemá proti exekuci, dohánějící povinného k úkonům anebo k opomenutí, — o takovou jde v tomto případě, — průchodu odpor dle § 37 ex. ř., ježto »předmět« exekucí dotčen není.

N e j v y š š í s o u d dovolání nevyhověl.

D ů v o d y:

Uplatňujíc dovolací důvod čís. 4 § 503 c. ř. s. poukazuje dovolání k tomu, že předmětem exekuce, vedené proti Josefu V. na vyklizení obchodní místnosti jsou stále jen ony místnosti, k nimž má právo nájemní žalobkyně a nikoli manžel její Josef V., z čehož žalobkyně dovozuje, že exekucí je dotčen onen předmět, k němuž si osobuje žalobkyně určité právo a že tím je dán předpoklad žaloby dle § 37 ex. ř. Leč vývodům těmto nelze oprávněnosti přiznati a stačí poukázati na vývody nižších stolic, jež úplně ospravedlňují zamítnutí žalobního nároku. K těmto důvodům se vzhledem k obsahu dovolání podotýká ještě jen toto: V tomto případě jedná se o exekuci, jež má za účel, aby dlužník Josef V. zmíněné místnosti vyklidil, tedy, by jí bylo vynuceno určité jednání Josefa V. I když lze připustiti, že za předmět, exekucí dotčený, jak ho má na mysli § 37 ex. ř., nutno považovati nejen movité tělesné předměty, nýbrž i nemovitosti a práva, jelikož i ohledně těchto majetkových objektů může tu býti právo, jež činí exekuci nepřipustnou, je v tomto případě směrodatno, že exekuce vede se nikoliv na nemovitosti nebo nějaké právo, nýbrž toliko k vynucení jednání dlužníková, totiž k vyklizení bytu. Ohledně takového jednání však nepřisluší třetí osobě právo na žalobu dle § 37 ex. ř. a tvrzené samostatné nájemní právo žalující strany neposkytuje práva k žalobě. Ostatně budiž po dotčeno, že vyklizení Josefa V. z bytu nebude žalobkyni znemožněno, by jiným způsobem domnělé své vlastní samostatné právo prosadila, a že exekucí vedenou proti Josefu V. nepředbílá se řešení otázky, zdali přísluší žalobkyni užívati zmíněných obchodních místností na základě vlastního jejího práva.

Čís. 325.

Pro zákonné přednostní zástavní právo daní a veřejných dávek (§ 216, čís. 2 ex. ř.) nezáleží na tom, kdy byly předepsány a staly se splatnými, nýbrž pouze na tom, zda svým vznikem spadají do třetího přede dnem, kdy příklep byl udělen.

Vloženo-li se zástavním právem pro jistinu též zástavní právo pro zadrželé úroky s vyznačením částek jistiny a dnů, z nichž a od nichž počínajíc jsou zadrželé, jsou úrokové zadrželosti samostatnými jistinnými pohledávkami a neplatí ohledně nich ustanovení druhého, nýbrž prvního odstavce § 216 čís. 4 ex. ř.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1919, R I 440/19.)

Rozvrhuje nejvyšší podání za exekučně prodané nemovitosti, vyhověl exekuční soud odporu vyháňajícího věřitele potud, že nepřikázal převodní poplatek a že hypotekární věřitelce Marii B-ové přikázal v pořadí pohledávky pouze tříleté úroky ode dne dražby nazpět počítajíc, starší úroky pak odkázal k úhradě teprve po všech věřitelích, odůvodniv své stanovisko takto: Jest sice nepochybně, že převodní poplatek, vyměřený platebním rozkazem ze dne 6. června 1918, týká se právě reálit, v dražbě prodaných, jsa poplatkem ze smlouvy tržové ze dne 18. srpna 1917, kterou exekut obě reality koupil, takže arci od vyměření jeho ba ani od uzavření kupní smlouvy neuplynula ani dvě léta, přesto však nelze poplatku tomu přiznati přednostní zástavní právo, jehož poplatek ten jinak požívá do 3 let ode dne splatnosti (§ 72 čís. pat. ze dne 9. února 1850 čís. 50 ř. z.), ježto citovaný právé předpis, mluvě o »splatnosti«, předpokládá právoplatné jeho vyměření kteréž zase předpokládá doručení platebního rozkazu poplatníkovi. Ježto však v tomto případě dle zpátečního lístku platební rozkaz ze dne 6. června 1918, doručení dne 20. června 1918 v nepřítomnosti exekuta jeho manželce, nebyl doručen opatrovníku exekuta, ač tento již dne 26. května 1918 usnesením okresního soudu pro Horní Nové Město v Praze byl prohlášen slabomyslným a zřízen mu opatrovník, nelze vyměření převodního poplatku považovati za právoplatné, nemohla nastati ani jeho splatnost a nelze poplatku tomu tudíž dosud přiznati přednostního práva zástavního. K úrokům z pohledávky Marie B-ové přihlíženo, ač nebyly přihlášeny, proto, poněvadž jsou vloženy na základě rozsudku od určitého data z určitých vložených částek, než vzhledem k ustanovení § 216 čís. 4 přikázány v pořadí kapitálu jen 3leté úroky ode dne dražby zpět počítajíc, kdežto starší úroky odkázány až po všech věřitelích (§ 217 čís. 2 ex. ř.). — R e k u r s n í s o u d přikázal z nejvyššího podání v pořadí přednostním převodní poplatek k zapravení složením na soudě a Marii B-ové v pořadí pohledávky též starší než tříleté úroky. D ů v o d y: Ani exekuční řád ani poplatkový zákon neklade splatnost poplatku jako podmínku jeho přednostního práva; § 216 čís. 2 ex. ř. mluví o poplatku zadrželém za poslední tři léta přede dnem příklepu a § 72 odstavec druhý poplatkového zákona ustanovuje, že právo přednostní zaniká uplynutím tří let od doby, kdy poplatek zapraven býti měl tím, jemuž platebním rozkazem byl předepsán. Splatnost poplatku není tedy podmínkou přednostního práva, nýbrž toliko momentem určujícím dobu jeho trvání. Nárok státu na poplatek a tím zároveň věcné ručení předmětu nastává okamžikem uzavření dotyčného právního jednání (§§ 44 a 72 popl. zák.) a nikoliv teprve doručením platebního rozkazu. Soudu náleží toliko zkoumati věcné ručení nemovitosti za poplatek a trvání přednostního práva. Že přihlášeny poplatek z převodu týká se obou nemovitostí do dražby daných, jest nesporno a, poněvadž právní jednání, z něhož vyměřen byl, spadá do tříleté

lhůty § 216 čís. 2 ex. ř., jsou splněny podmínky pro přikázání v pořadí přednostním. Poplatek ten byl včas a řádně dle předpisu §§ 172 a 210 ex. ř. přihlášen k rozvrhu nejvyšších podání a slušelo k němu přihlížeti, třebaže nebyl doložen právoplatným příkazem platebním. Tato okolnost má toliko za následek, že s poplatkem dlužno naložiti jako s pohledávkou pod odkládací výminkou a výplatu jeho učiniti závislou na průkazu, že právoplatně byl předepsán, a peněz, z nejvyšších podání na jeho úhradu přikázaný, prozatím složiti k soudu. Ze znění knihovního zápisu jest zřejmo, že nárok Marie B-ové pozůstává nejen z nároku na jistinu, nýbrž též na úroky z jednotlivých částí kapitálu, tyto úroky jsou jak co do míry, tak co do času z knihovního zápisu zřejmy a dlužno je tudíž v tomto pořadí přikázati ode dne, v zápisu uvedeného, až do dne, kdy zápis v knize pozemkové se stal, totiž, až do dne 17. srpna 1918. Úroky ty nejsou úroky ze vtělené jistiny ve smyslu § 216 poslední odstavec ex. ř., nýbrž samostatnou úrokovou pohledávkou a nepodléhají předpisu § 217 čís. 2 ex. ř.

Nejvyšší soud potvrdil usnesení soudu rekursního.

D ů v o d y:

Změňující rozhodnutí soudu rekursního vyhovuje zákonu; v odůvodnění jeho správně vyložena jsou ustanovení odstavce prvního čís. 2 § 216 ex. ř. i §§ 44 a 72 popl. zák., vývody dovolacího rekursu pak nejsou s to, by odůvodnění toto vyvrátily. Vždyť podle § 216, odstavec první, čís. 2 ex. ř. přikázati jest poplatky převodní, z posledních tří let zadrželé, následkem čehož pro otázku přednostního práva těchto poplatků může býti rozhodna pouze okolnost, na které časové období připadají poplatky, přihlášené k rozvrhu ceny tržové, pokud se týče za kterou dobu nejsou zaplaceny a tedy jsou zadrželé, nikoli však okolnost, kdy platební rozkaz, jímž byly předepsány, byl řádně doručen, pokud se týče kdy nabytí moci právní. To plyne z povahy věcného ručení nemovitosti za převodní poplatek. Okolnost, že tento poplatek nebyl při rozvrhovém roku doložen právoplatným rozkazem platebním, měla za následek toliko, že poplatek nebyl přikázán k hotovému zaplacení, nýbrž složením poměrné částky tržové ceny k soudu. Jiný výklad odporoval by nejen jasnému znění zákona, nýbrž také úmyslu zákonodárcovu, neboť vedl by k ochromení hypotekárního úvěru a měl by nepříznivý vliv na bezpečnost obchodování realitního, které může a musí počítati toliko s hypotekárním přednostním právem poplatků z posledních tří roků. To zákonodárce nemohl míti a také neměl v úmyslu. Že poplatek, o nějž jde, byl dne 6. června 1918 příslušným úřadem předepsán a byl k rozvrhu tržové ceny včas i řádně přihlášen, první soudce zjistil souhlasně se spisy. Stěžovatel tedy zbytečně odůvodňuje názor, že nepředsaný poplatek nemusí z nejvyššího podání býti zaplacen. Dle knihovního výpisu, při spisech se nacházejícího, bylo na základě rozsudku ze dne 8. července 1908 vloženo dne 17. srpna 1918 na nemovitosti, o které jde, právo zástavní za vykonatelnou pohledávku Marie B-ové spolu s úroky, rekursním soudem přikázanými, a byly při tom v pozemkové knize vyznačeny dny, od kterých tyto úroky z jednotlivých kapitálových částek počínají běžeti, takže každý pozdější hypotekární věřitel jakož i osoby, jež chtěly jako kupující súčastniti se exe-

kuční dražby, mohli, nahlédnouce do knihy pozemkové, přesvědčiti se o tom, že zástavní právo za úroky zřízeno jest od dotyčných dnů počátečných. Dle min. výnosu ze dne 21. července 1858 čís. 105 ř. z. sluší takové starší, totéž knihovní pořadí jako kapitál mající úrokové nedoplatky posuzovati jako samostatné pohledávky čili kapitály, které jako takové nepodléhají kratší promlčecí lhůtě § 1480 obč. zák., na niž v dovolacím rekursu mylně jest poukázáno, nýbrž řádné lhůtě promlčecí. Z tohoto důvodu také nelze na tyto úrokové nedoplatky užití ustanovení druhého odstavce, nýbrž ustanovení nového odstavce čís. 4 § 216 ex. ř., poněvadž právě nedoplatky ty představují kapitál.

Čís. 326.

Úmluvou, dle níž dlužník povinen jest zapraviti peněžitou pohledávku k rukám věřitelova právního zástupce, nestává se bydliště právního zástupce ujednaným splněním závazku, rozhodným zejména v otázce měny.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1919, R I 452/19.)

Smírem ze dne 13. května 1919 zavázal se dlužník, obchodník v Liberci, že zažalovanou pohledávku zapraví věřiteli, Vídeňské firmě, k rukám jejího vídeňského advokáta, jehož plná adresa dle okresu, ulice a domovního čísla byla ve smíru udána. Pro neplacení zahájeno bylo proti dlužníku prodejové řízení. Tvrdě, že celou pohledávku vyrovnal, navrhl dlužník, by prodejové řízení bylo zastaveno. Vymáhající věřitel vyjádřil se záporně. Strany byly za jedno v tom, že pohledávka, vezme-li se co základ měna rakouská, jest, vezme-li se však co základ měna československá, není dosud plně vyrovnána. Vymáhající věřitelka hájila stanovisko, že, hledíc k dlužníkovu bydlišti, nutno platiti v korunách československých, dlužník pak trval na názoru, že povinen jest, zapraviti dluh v korunách rakouských, poněvadž úmluvou o zaslání peněz věřitelovu advokátu do Vídně ujednána. Vídeň jakožto splnění závazku. — Exekuční soud dlužníkovu názoru.

Nejvyšší soud schválil svým rozhodnutím stanovisko exekučního soudu.

Důvody:

Splněním pohledávky byl podle druhého odstavce čl. 324 obč. zák. Liberec jakožto místo, kde dlužník měl svůj obchodní závod, pokud se týče své soukromé bydliště. Ujednáním, obsaženým v soudním smíru ze dne 13. května 1919, že žalovaný má onu pohledávku zaplatiti žalující firmě k rukám jejího zástupce Dra. K., advokáta ve Vídni, a připojením úplné adresy tohoto zástupce žalující firmy dle okresu, ulice a čísla domovního bylo toliko určeno, že žalovaný, který by jinak byl býval podle prvního odstavce čl. 325 obč. zák. povinen, poslati peníze žalující firmě na její adresu do Vídně, neměl je poslati přímo na adresu její, nýbrž na

adresu jejího zástupce. Splnění ve smyslu druhého odstavce čl. 324 obč. zák. nebylo tím změněno právě tak, jako není změněno dle druhého odstavce čl. 325 obč. zák. v případech prvního odstavce tohoto čl. 325, dle něhož dlužník při placení penězi má tyto poslati věřiteli na to místo, kde tento v době vzniku pohledávky měl svůj obchodní závod, pokud se týče své bydliště. Druh peněz, jímž bylo zaplatiti pohledávku, nebyl mezi stranami výslovně umluven, pročež podle prvního odstavce čl. 336 obč. zák. právě tak, jako dle § 905 obč. zák. řídí se dle zákonů toho místa, kde pohledávka měla býti splněna. Dle toho, co nahoře jest uvedeno, byl to Liberec, který jest v republice Československé a dříve byl v říši Rakouské. Předě dnem 12. dubna 1919, kdy nastala působnost zákona ze dne 10. dubna 1919 čís. 187 sb. z. a nař., byla to tedy podle zákona ze dne 2. srpna 1892 čís. 126 ř. z. a podle III. dílu císařského nařízení ze dne 21. září 1899 čís. 176 ř. z. korunová měna bývalé říše rakousko-uherské; dle §§ 5 a 6 onoho zákona čís. 187 stala se jím československá měna korunová a počítati jest 1 korunu československou za jednu korunu bývalé měny rakousko-uherské.

Čís. 327.

Sudiště, ujednané v dluhopisu o hypoteční zápůjčce, neplatí pro hypoteční žalobu na pozdějšího nabyvatele hypoteky, byť i tento v poměru ku svému předchůdci převzal hypoteční závady.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1919, R I 468/19.)

V dluhopisu o hypoteční zápůjčce podrobil se dlužník A. pro všechny spory ze zápůjčky příslušnosti okresního soudu ve Stříbře. Později přešla nemovitost prodejem na B-a, jenž na srážku z tržové ceny převzal hypoteční dluhy. Mezi ním a hypotečními věřiteli nebylo ničeho ujednáno. Proti hypoteční žalobě, již věřitel shora uvedené pohledávky podal na vlastníka hypoteky B-a u okresního soudu ve Stříbře, domáhaje se soudního výroku, jímž uloženo by bylo žalovanému, by zaplatil dluh pod exekucí na hypoteku, namítal žalovaný místní nepřislusnost dovolávaného soudu. Okresní soud námítku zamítl, poněvadž žalovaný, převzav na srážku z kupní ceny zažalovaný dluh, převzal tento závazek tak, jak byl ujednan, tudíž i s úmluvou o příslušnosti. Rekursní soud námítce vyhověl, poněvadž žaloba, o kterou se jedná, jest žalobou hypoteční a nikoli žalobou na osobního dlužníka.

Nejvyšší soud potvrdil usnesení rekursního soudu.

Důvody:

Správně položil rekursní soud důraz na okolnost, že na žalovaném žádá se zaplacení pouze jako na hypotečním dlužníkovu. Touto skutečností padají vývody dovolacího rekursu, opírající se o ustanovení § 1407 obč. zák. Zákon praví sice v § 443 obč. zák., že s vlastnictvím nemovité věci přejímají se též břemena, na ní vážoucí, ve veřejných knihách zapsaná. Tímto převzetím nemíní se však převzetí dluhu ve smyslu

§ 1405 a násl. obč. zák., jakž plyne z §§ 1405 a 1406 obč. zák., vedle nichž k převzetí dluhu vyhledává se za všech okolností souhlas věřitele, kdežto »převzetí« zaknihovaných dluhů po rozumu § 443 obč. zák. nastává bez ohledu na předchozí souhlas věřitele. Úmluva o převzetí zaknihovaných dluhů, k níž došlo pouze mezi posavadním a novým majitelem hypoteky jest převzetím plnění a nezakládá pro hypotekárního věřitele přímo žádného práva na osobní plnění přejímatele hypoteky (§§ 1405 a 1404 obč. zák.). Ostatně § 466 obč. zák. jasně vyslovuje, že, přeneseno-li v době zastavení vlastnictví zastavené věci na jiného, postihuje sice nového vlastníka ručení věcné, osobní dlužník však že zůstane týž. Jest tudíž žalobníka ručení povinen snášeti, by žalující spořitelna ze zástavy se uspokojila. Žalobou hypotekární zjednatel se má pouze exekuční titul pro realizaci zástavy. Tato žaloba má jiný ráz a podklad než žaloba na osobního dlužníka z dluhopisu. Pro hypotekární žalobu přichází obsah dluhopisu v úvahu jen potud, pokud určuje se jím obsah a způsob věcného ručení. Dále jdoucí ujednání dluhopisu, tudíž zejména úmluva o sudišti pro žalobu na osobního dlužníka, zde žalovaného, jenž není osobním dlužníkem, se netýkají.

Čís. 328.

I pro rekurs obhájce manželského svazku do usnesení, jímž manželství nevěstného bylo prohlášeno za rozvázáno, platí 14denní lhůta a i s tímto rekuresem dlužno, byl-li podán opožděně, naložiti dle ustanovení § 11 nesp. říz. Za opožděný rekurs nepřisluší mu náhrada útrat.

»Třetí osobou« míní se v § 11, odstavec druhý, nesp. řízení každá osoba, různá od stěžovatele.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1919, R I 470/19.)

Žádosti Arnošky P-ové, by její nevěstný manžel prohlášen byl za mrtva a manželství žadatelky s ním bylo rozvázáno, bylo prvo u stolicí v plném rozsahu vyhověno. K rekursu obhájce manželského svazku zamítl rekursní soud žádost navrhovatelky, pokud domáhala se rozvázáni manželství.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu žadatelky, změnil usnesení rekursního soudu, odmítl rekurs obhájce manželského svazku do usnesení soudu první stolice a zamítl jeho návrh na náhradu rekursních útrat.

Důvody:

Rekurs obhájce manželského svazku do usnesení soudu první stolice podán byl opožděně a měl proto rekursním soudem býti odmítnut. To plyne z těchto úvah: Dle § 2 zákona ze dne 16. února 1883 čís. 20 ř. z. dlužno, pokud tímto zákonem jinak není nařízeno, v řízení o žádosti o prohlášení za mrtva šetřiti povšechných předpisů o soudním řízení v mimosporných záležitostech právních. Poněvadž o lhůtě k rekursu a o tom, jak dlužno naložiti s rekuresem opožděným, ani v řečeném zákoně, ani v zákonech pozdějších (zákony ze dne 31. března 1918 čís. 128 a 129 ř. z.)

nic není ustanoveno, dochází v řečených směrech platnosti ustanovení § 11. čís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z. Dle tohoto ustanovení činí lhůta rekursní 14 dní, počítajíc ode dne doručení. V případě, o který tuto jde, doručeno usnesení první stolice obhájce manželského svazku dne 25. září 1919, rekurs byl jím osobně u soudu podán dne 10. října 1919, tudíž teprve 15. den po doručení usnesení první stolice. Dle odstavce 2. § 11 nesp. říz. zůstaveno ovšem uvážení rekursního soudu, by hleděl i k rekursu opožděnému. Smí však tak učiniti jen tam, kde opatření první stolice lze změnit bez újmy osoby třetí. Této podmínky v tomto případě nebylo. Manželka nevěstného a zároveň žadatelka v řízení o prohlášení za mrtva nabyta z opatření první stolice, jímž bylo zároveň její manželství s nevěstným manželem prohlášeno za rozvázáno, práv. jí jako vdově příslušejících, zejména pak práva, opět se provdati. Bez újmy těchto práv nebylo více lze opatření první stolice změnit. Ani o tom nelze pochybovati, že žadatelka jest třetí osobou po rozumu § 11, odst. 2 nesp. řízení, ježto třetí osobou míní se zde osoba, různá od stěžovatele, kdyžž v § 9 nesp. řízení přiznává se právo rekursní každému, kdož mní se opatřením první stolice býti stížena, a bylo by zajisté nesrovnalostí, kdyby pro ohrožený zájem účastníků, kteří řízení v první stolici se ani nesúčastnili, opožděný rekurs nesměl dojíti povšimnutí, tento ohled by však neplatil na prospěch přímého účastníka řízení, proti němuž rekurs jiného účastníka jest namířen. Zbývá proto jen ještě dotknouti se jedné otázky. Dle § 9 poslední odstavec cit. zákona z roku 1883 jest povinností obhájce manželského svazku, by (jakž tomu i v řízení o neplatnosti nebo rozloučení manželství) podal rekurs (dovolací rekurs) proti usnesení první (druhé) stolice, jímž manželství prohlášeno za rozvázáno. Toto ustanovení mohlo by sváděti k výkladu, že k opožděnému rekursu obhájce svazku manželského lze i tehda hleděti, když není zde podmínky § 11 odst. 2 nesp. říz. Než proti podobnému výkladu svědčí nejen doslov zákona, jenž ani v § 2 ani v § 9 poslední odstavec zákona ze dne 16. února 1883 čís. 20 ř. z. nestanoví pro rekurs obhájce manželského svazku úchyly z předpisu § 11 odst. 2 nesp. řízení, nýbrž i historický vývin § 9, poslední odstavec zákona z roku 1883 a slušný zřetel k zájmům stran. Původně v § 114 obč. zák. stanoveno, že rozhodnutí, jímž nevěstný prohlášen za mrtva a jeho manželství prohlášeno za rozloučeno, nesmí se straně ihned vyhlásiti, nýbrž nutno je vrchním soudem předložiti k usnesení nejvyšší stolice. Na základě konkordátu z roku 1855 (patent ze dne 5. listopadu 1855 čís. 195 ř. z.) přeneseno čís. patentem ze dne 8. října 1856 čís. 185 ř. z. soudnictví ve věcech manželských na soudy duchovní. V druhém dodatku k posléz řečenému čís. patentu, tvořícím jeho podstatnou součást (návod pro duchovní soudy ve věcech manželských) stanoveno v § 184 výslovně: »Pro odvolání, jež podati obhájce manželství svým úřadem jest zavázán, není lhůty propadné.« Cit. čís. patent i se svými oběma dodatky zrušen zákonem ze dne 25. května 1868 čís. 47 (čl. I.) a uvedeny opět v platnost předpisy občanského zákona a civilní soudnictví ve věcech manželských. Než i zmíněný předpis § 114 obč. zák. napotom odstraněn § 11. zákona ze dne 16. února 1883 čís. 20 ř. z. ježto odchýlně upravuje otázku, řešenou v tomto zákoně § 9. Kdežto bylo dle původního ustanovení § 114 obč. zák. spisy předkládané k prvnímu úřední nejvyšší stolici, takže přirozeně o dodržování nějaké přesné lhůty

nemohlo býti řeči, a kdežto dle cis. patentu z roku 1885 t. zv. odvolání obhájce manželství mělo, nejsouc vázáno žádnou propadnou lhůtou, v pravdě ráz povinného sdělení případu vyšší stolicí, volil zákon z roku 1883 pro povinný opravný prostředek obhájce manželského svazku označení »rekurs« a použil označení toho v technickém slova smyslu a se všemi zákonnými důsledky, jakž plyne z § 2 dovolávajícího se povšečně předpisů o řízení ve věcech mimosporných. Toto stanovisko jest též plně odůvodněno i slušným zřetelem k zájmům stran, jež citelně a bez vniterní opodstatněnosti mohly by dotčeny býti, kdyby v otázce rozvázání či nerozvázání manželství byly stále v nejistotě, zdali snad přece někdy, snad po drahé době neuzdá se obhájci manželského svazku rekurs podati. Ježto rekurs obhájce manželského svazku, jsa opožděn, nemůže vůbec přijíti v úvahu, jest věc tak, jako by podán nebyl a nemá obhájce manželského svazku nároku na náhradu rekursních útrat.

Čís. 329.

Pohledávky bagatelní nepozbývají svého rázu ani tím, že byvše postoupeny na touž osobu, ani tím, že byvše sloučeny v téže žalobě, číu úhrnkem přes 100 K.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1919, R I 474/19.)

V právní rozeprě, v níž žalobce jako postupník celé řady osob uplatňoval touž žalobou proti témuž žalovanému větší počet pohledávek, z nichž o sobě žádná nečinila přes 100 K, jež však úhrnkem tento peněz převyšovaly, vznesen byl dovolací rekurs proti rozhodnutí o otázce přípustnosti pořadu práva.

Nejvyšší soud dovolací rekurs odmítl.

Důvody:

Žalobce jako postupník uplatňuje celou řadu pohledávek, z nichž o sobě žádná 100 K nepřevyšuje. Jedná se tudíž vesměs o nároky nepatrné po rozumu § 448 c. ř. s. Tohoto svého rázu nepozbyly ani tím, že na touž osobu (žalobce) byly postoupeny (§ 1394 obč. zák.), ani tím, že sloučeny byvše v téže žalobě, úhrnkem 100 K převyšují. Dle § 11 č. 2 c. ř. s. lze k platnosti přiváděti touž žalobou více nároků téhož žalobce proti několika žalovaným, spočívají-li na stejnorodém skutkovém a právním základě a soud pro jednoho každého se žalovaných jest příslušným. Tím nepozbývají však nároky ty své původní povahy, předmětem soudcovského rozhodování není obnos úhrnný o sobě, nýbrž soudce i přes hromadění žalob rozhoduje o jednom každém nároku zvláště. Jde-li však, jak doličeno, o záležitost bagatelní, jest dovolací rekurs dle § 501 c. ř. s. nepřipustným. Na tom ničeho není s to změnití okolnost, že soud prvé stolice o žalobě nezahájil řízení ve věcech nepatrných, poněvadž předpisy §§ 448 a násl. c. ř. s. jsou právem vízícím, pročez nutno jich dbáti z moci úřední.

Čís. 330.

Žalobu domáhající se obnovy řízení z důvodu § 530 č. 7 c. ř. s., nelze dle § 538 c. ř. s. odmítnouti pro nezávažnost nově tvrzených skutečností a nově nabídnutých důkazů.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1919, R II 108/19.)

Proti rozsudku odvolacího soudu, jímž Josef V. uznán byl za povinna, by nahradil Vilmě S-ové škodu požadovaným od ní penězem, zadal Josef V. u odvolacího soudu z důvodu § 530 čis. 7 c. ř. s. žalobu o obnovu tvrdě, že nabyl teprve po vynesení rozsudku stolice druhé vědomost o nových skutečnostech a průvodech, jichž přednes a použití v řízení dřívějším byly by přivodily příznivější pro něj rozhodnutí věci hlavní, poněvadž výsledek těchto průvodů by byl dokázal, že seznání žalobkyně S-ové, slyšené jako strana, na němž soud odvolací rozhodnutí své založil, nezasluhují víry. Tuto žalobu o obnovu zamítl odvolací soud, dovoláváje se ustanovení § 538 c. ř. s., usnesením již v neveřejném zasedání, v podstatě proto, že, přihlížeje k obsahu přísězné výpovědi žalobkyně S-ové, slyšené jako strana, jakož i k seznání svědků, nenabyl přesvědčení o tom, že by použití nových důkazů, v žalobě o obnovu nabídnutých, bylo mohlo pro žalobce o obnovu přivoditi příznivější rozhodnutí věci hlavní.

Nejvyšší soud k rekursu Josefa V. zrušil usnesení odvolacího soudu jako zmatečné a uložil mu, by o žalobě o obnovu znovu pojednal a rozhodl.

Důvody:

Podle § 538 c. ř. s. nutno sice žalobu o obnovu dříve než se nařídí rok k ústnímu líčení, podrobiti předběžnému přezkoumání soudem a to soudem sborovým v sezení neveřejném. Při přezkoumávání tom musí se však soud podle § 538 c. ř. s. omeziti pouze na otázky, opírá-li se žaloba o některý ze zákonných důvodů §§ 530 a 531 a, byla-li podána ve lhůtě zákonné (§ 534). Není-li tu některé z těchto náležitostí, nebo je-li žaloba nepřipustna proto, že jest tu některý z důvodů uvedených v § 230 odst. 2 (nepříslušnost soudu, nedostatek procesní způsobilosti neb zákonného zastoupení), má žaloba arci býti odmítnuta usnesením, nehodíc se ku nařízení roku pro ústní líčení. Pokud jde o otázku, opírá-li se žaloba o některý ze zákonných důvodů §§ 530 a 531 c. ř. s., smí soud sborový v neveřejném zasedání pouze zkoumati, je-li žaloba podepřena důvodem, který lze podřaditi předpisům právě uvedeným. Naproti tomu nesmí se však v zasedání tomto obíratí také otázkou, je-li důvod tento v skutku dán a jsou-li skutečnosti, které důvod tento zakládají, pravdivými čili nic; o tom smí rozhodnouti teprve na základě provedeného ústního jednání. Proti těmto předpisům se soud stolice prvé prohřešil. Neníť z usnesení jeho patrné, že řešil v zasedání neveřejném vůbec předběžné otázky formelní, jež v zasedání tom podle § 538 c. ř. s. řešeny býti mají a nenařídív ústního líčení a zamítnuv žalobu ze svrchu uvedených důvodů, v nichž oceňoval dokonce i průvodní sílu nových v žalobě o obnovu nabídnutých důkazů, překročil meze, které kladl zákon jeho pravomocí v zasedání neveřejném. Poněvadž pak tímto nezá-

konným postupem odňal stranám možnost, jednati před soudem (§§ 477 č. 4 c. ř. s.), dopustil se přímo zmatečností, k níž slušelo se, když bylo usnesení jeho vzato v odpor, přihlížeti podle §§ 514 odst. 2 a 477 odst. 1 c. ř. s. z povinnosti úřední, třeba tato zmatečnost v rekursu vytýkána nebyla. Slušelo se proto rozhodnouti, jak svrchu uvedeno.

Čís. 331.

Bezvýmínečná dědická přihláška transmitenta jeví účinek i ohledně nezletilého transmisara jednak v tom směru, že jest nezměnitelná ve výmínečnou, jednak že přes transmisarovu nezletilost nelze dle § 92, odstavec druhý, čís. 1 nesp. říz. sepsati z povinnosti úřední inventář.

»Třetími osobami« míní § 92 odstavec druhý, čís. 3 nesp. říz. pouze osoby, jež nejsou na pozůstalostním řízení již jako spoludědicové účastněny neb alespoň těmito representovány.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1919, R II 134/19.)

Dne 31. prosince 1918 zemřela Marie Amalie S. zanechavši závět ze dne 3. února 1918. V závěti povolala za dědice své sourozence, mezi nimi též svého bratra Jindřicha S., ustanovivši, že v případě úmrtí toho kterého z povolaných sourozenců jest dědicem jeho potomstvo. Dále ustanoveno v závěti: »Podíly ustanovených dědiců určují stejným dílem; zemře-li některý z nich bez potomstva, případně jeho podíl zase rovným dílem na živu zůstalým sourozencům mým, eventuálně jejich potomkům.« Jindřich S. přihlásil se k pozůstalosti právě tak, jako ostatní povolání sourozenci, bezvýmínečně a byla jeho dědická přihláška usnesením pozůstalostního soudu ze dne 20. února 1919 na soud přijata. Dne 9. března 1919 zemřel Jindřich S. zůstaviv nezletilou dceru Marii. V pozůstalostním řízení po Marii Amalii S. nařídil pozůstalostní soud usnesením ze dne 14. července 1919, by, hledíc k ustanovení § 92, odstavec druhý, čís. 3 nesp. říz. sepsán byl z moci úřední inventář. Rekursní soud k rekursu jednoho ze sourozenců potvrdil usnesení pozůstalostního soudu, zaujáv právní stanovisko, že předpis § 92 odst. 2 čís. 3 nesp. říz. zde sice místa nemá, že však usnesení soudu pozůstalostního, nařizující seps inventáře z povinnosti úřední, jest opodstatněno ustanovením § 92 odst. 2 čís. 1 nesp. říz., poněvadž k dědictví po předemřelém zůstavitelčinu bratru jest povolána jeho nezletilá dcera Marie.

Nejvyšší soud změnil usnesení obou předchozích stolic a uložil pozůstalostnímu soudu, by od sepisu pozůstalostního inventáře upustil a projednal pozůstalost na základě místopřísežného seznání pozůstalostního jmění předloženého dědici.

Důvody:

Názor, jímž dal se vésti rekursní soud, jest zřejmě nesprávný. Vychází z mylného a se spisy se nesrovnávajícího předpokladu, že zůstavitelčin bratr Jindřich S., povoláný k dědictví testamentem ze dne

3. února 1918, předešel smrti zůstavitelku. Tomu však není tak, neboť zůstavitelka zemřela dne 31. prosince 1918, kdežto Jindřich S. zemřel teprve dne 9. března 1919, přihlásiv se před tím s ostatními spoludědici vlastnoručně podepsaným podáním ze dne 19. resp. 24. ledna 1919 bezvýmínečně a tedy bez nároku na sepis inventáře k dědictví. Bezvýmínečná jeho dědická přihláška byla také usnesením pozůstalostního soudu ze dne 20. února 1919 k soudu přijata. Po Jindřichu S. pozůstalá nezletilá dcera Marie není tedy povolána k dědictví po zůstavitelce Marii Amalii S., nýbrž k dědictví po svém otci, které musí, pokud jde o jeho podíl na pozůstalosti Marie Amalie S., převzít v témž stavu, ve kterém se v době jeho úmrtí, t. j. dne 9. března 1919 nalézalo. Poněvadž pak Jindřich S. v době uvedené dědictví po Marii Amalii S. již bezvýmínečně, zřeknuv se tedy inventáře, byl nastoupil a přihlášku tuto dle § 806 obč. zák. v podmínečnou již změnit nemohl, jest i jeho k dědictví po něm povolána dcera, třeba že jest pod poručenstvím, vázána touto jeho bezvýmínečnou dědickou přihláškou, která má dle § 114 nesp. říz. v zápětí, že se pozůstalost projedná na základě místopřísežného seznání dědiců o pozůstalostním jmění. Ustanovení § 92 odst. 2, čís. 1 nesp. říz. neopodstatňuje tedy sepis inventáře z povinnosti úřední. Zbývá ještě rozřešiti otázku, není-li příslušné nařízení pozůstalostního soudu opodstatněno s hlediska předpisu § 92 odst. 2 čís. 3 nesp. říz. Otázku, zakládá-li ustanovení testamentu: »zemřel-li některý z nich (z ustanovených dědiců) bez potomstva, případně jeho podíl zase rovným dílem na živu zůstalým sourozencům mým; eventuálně jich potomkům« substituci a zejména substituci fideikomisární, netřeba zde řešiti. Neboť i kdyby se mělo za to, že ustanovení to fideikomisární substituci zakládá, povolávajíc za předpokladu, že zemřelý dědic nabyl dědicví před svou smrtí, za poddělce v první řadě jeho potomstvo a, není-li tohoto, ostatní spoludělce, pokud se týče jejich potomstvo, nelze z doslovu a duchu předpisu § 92, odst. 2 čís. 3 nesp. říz. dovozovati, že sepis pozůstalostního inventáře z povinnosti úřední jest v případě tomto nutným. Zákonodárným účelem předpisu právě zmíněného jest, chrániti přesným zjištěním stavu pozůstalostního jmění před zkrácením zájmy oněch fideikomisárních substitutů, kteří nejsou účastněni na pozůstalostním řízení a tudíž s to, by sami chránili své zájmy. Dědicové na pozůstalostním řízení již účastněni a sobě navzájem za substituty povolání ochrany této nepotřebují, poněvadž mají možnost, chrániti své zájmy podle § 92 odst. 1 nesp. říz. sami, a jsou-li pod zvláštní péčí zákona, jest o ochranu jejich zájmů postaráno předpisy §§ 92 odst. 2 č. 1 a 2 téhož zákona. Pro výklad tento svědčí zejména i doslov § 92 odst. 2 čís. 3 nesp. říz., který nařizuje soudu pozůstalostnímu seps inventáře v případě, že zůstavitel uložil dědici závazek, zanechati pozůstalost »třetími osobám« a který se tím vyjadřuje stejně jako §§ 875, 879, 881, 1019, 1422, 1423 obč. zák., § 1. zákona ze dne 28. května 1881, čís. 47 ř. z., § 2 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. z. atd., v nichž se pod osobami třetími rozumějí vesměs osoby na právním poměru, o který běží, nesúčasťně, a přibližuje se zároveň k doslovu poslední věty § 607 obč. zák., jež rozeznává rovněž mezi substitutovanými spoludědici a jinakými substituty. Pod »třetími osobami«, zmíněnými v § 92 odstavec druhý čís. 3 nesp. řízení, dlužno tedy rozuměti pouze osoby, jež nejsou na pozůstalostním řízení již jako spoludědicové zúčastněny, neb těmito aspoň representovány. Poněvadž pak

v tomto případě takovéto »třetí osoby« za poddědice povolány nejsou, nýbrž výhradně jen potomstvo zemřelých dědiců a, není-li tohoto, ostatní spoludědicové, pokud se týče jejich potomstvo, které jest však v řízení pozůstalostním po zákonu representováno svými předky, nemá zde předpis § 92 odst. 2 čís. 3 nesor. řízení místa ani pro ten případ, kdyby se shora uvedené ustanovení testamentu pokládalo za nařízení fideikomisární substituce podle § 608 obč. zák. Usnesení nižších soudů nařizující sepsání inventáře z povinnosti úřadu není tudíž ani s hlediska § 92 odst. 2 čís. 3 nesor. říz. opodstatněno a slušelo se proto, kdyžtž zde jest podmínka zjevné náklonnosti, pokud se týče i odporu se spisy podle § 16 nesor. říz. vyhověti dovolací stížnosti a rozhodnouti, jak svrchu uvedeno.

Čís. 332.

Pro otázku, zda zaměstnanec jest zaměstnancem vyššího řádu (po rozumu zákona o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. z.), nezáleží na tom, k jakým pracem má způsobilost, nýbrž na tom, k jakým službám jest ustanoven.

Občanský zákoník nepropůjčuje zaměstnanci nároku na úplatu za práce, jichž pro válečnou službu nekonal.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1919, Rv I 514/19.)

Žalobce byl před vypuknutím války zaměstnancem na velkostatku žalovaného. Dne 1. srpna 1914 povolán byl na vojnu a byl ve válce až do 1. dubna 1919. Vrátil se byl žalovaným na jednoměsíční výpověď propuštěn. Jeho žaloba, již domáhal se služebních požitků za dobu, co byl na vojně a za šestiměsíční výpovědní lhůtu, byla prvou stolicí zamítnuta. Soud odmítl stanovisko žalobce, že jeho služební poměr dlužno posuzovati dle zákona o statkových úřednících, zjistiť, že služby, jež žalobce konal a k nimž byl zjednan, nebyly službami vyššího druhu. Neuznal však žalobní nárok odůvodněným ani s hlediska občanského zákoníka, uváživ toto: Dle § 1156 obč. zák. obdrží zaměstnanec úplatu po vykonané službě. Pro případ, že zaměstnanci bylo válečnou službou zabráněno službě vykonávati, není v občanském zákoníku žádného zvláštního ustanovení. Ustanovení § 1154 b) obč. zák., kteréž opravňuje zaměstnance k nároku na úplatu, když nemocí neb neštěstím na krátký čas jest mu zabráněno službě vykonávati, nelze ani rozšiřujícím výkladem vztažovati na případ služby válečné. — Odvolací soud potvrdil rozsudek první stolice, schváliv v obojím směru její právní stanovisko.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání mimo jiné z těchto

důvodů:

Mylným jest názor dovolatelův, že záleží pouze na tom, zda žalobce byl způsobilým konati služby vyššího druhu. Podle § 1 zákona ze dne 13. ledna 1914 čís. 9 ř. z. platí předpisy tohoto zákona pro služební poměr osob (úředníků), ustanovených v hospodářských a lesnických podnicích

nebo v jejich vedlejších živnostech ke službám vyššího druhu. Nerozhoduje tedy zaměstnancova způsobilost, nýbrž povaha služeb přikázaných zaměstnanci a jim konaných. Vždyť vyskytuje se dosti případů, že osoby k vyšším službám způsobilé musí konati a konají v postavení podřízeném pouze služby nižšího druhu. K takovým osobám dotčený zákon se nevztahuje. Jakmile však pro žalobce neplatil zákon o statkových úřednících, nemůže se dovolávati ustanovení druhého odstavce § 11 tohoto zákona, podle něhož, je-li zaměstnanec povolán k vojenské službě za války, služební poměr za trvání této překážky může býti zrušen zaměstnavatelem toliko výpovědí, při čemž jest dodržeti výpovědní lhůtu šesti měsíců, aniž domáhati se následkem toho výroku, že mu po čas válečné služby vojenské za služby nekonané přísluší plat smluvený (§ 21 dotč. zák.). Dlužno spíše, jak správně uznal soud odvolací ve shodě s prvním soudcem, posuzovati práva žalobcova podle smlouvy služební a podle ustanovení obecného zákoníka občanského, a podle těchto nemá žalobce nároku na plat za služby nekonané. Jen mimochodem budiž poukázáno k tomu, že i v § 3 jinak zajisté blahovolného císařského nařízení ze dne 29. února 1916 čís. 58 ř. z. ohledně pomocníků obchodních jest stanoveno, že za dobu, po kterou zaměstnanec pro vojenskou službu nemůže vykonávati svých služebních zaměstnání, nepřisluží mu, není-li ujednáno jinak, žádný plat. Též zásady sluší šetřiti též u jiných zřízenců; pokud zvláštním zákonem není v jejich prospěch stanoveno nic jiného.

Čís. 333.

Odvedenou po rozumu § 933, nový doslov, obč. zák. jest věc, jakmile zjednána nabyvateli možnost, by věc si prohlédl a s ní nakládal. Věc, již nabyvatel, prohlédnuv si ji a zapraviv úplatu, ponechal prozatím u cizitele, jest odvedena.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1919, Rv II 263/19.)

A podal dne 21. března 1919 na obchodníka starožitnostmi B-a žalobu. Domáhal se z právního důvodu správy toho, by zrušena byla smlouva o koupi dvou porcelánových konsol a by žalovaný vrátil žalobci kupní cenu. Strany byly za jedno v tom, že žalobce dal si dne 7. září 1918 v krámě žalovaného předložit z výkladní skříně dvě konsoly, že si je prohlédl, je koupil a cenu kupní ihned zaplatil. Konsoly však zatím, než si pro ně pošle, u žalovaného si ponechal. Rozcházeji se však v tom, že žalobce tvrdil, že byl žalovaným ubezpečen, že konsoly jsou starým míšenským porcelánem, kdežto žalovaný to popíral a tvrdil, že konsoly byly porcelánem novomíšenským a že to žalobce snadno mohl poznati. — Prvá stolice zamítla žalobu, poněvadž nepodařil se žalobci důkaz, že konsoly byly mu prodány jako staromíšenský porcelán. — Odvolací soud potvrdil rozsudek první stolice, uznav, že žalobní nárok uplynutím šestiměsíční lhůty § 933 obč. zák. uhasl.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Důvody:

Za platnosti § 933 obč. zák. v jeho původním doslovu, v němž o počátku lhůty nebylo žádného ustanovení, ustálila se v judikatuře praxe, dle níž při nárocích ze správy pro fyzické vady byl počátek lhůty k žalobě počítán od doby, kdy nabyvatel věc skutečně přeijne, jelikož od tohoto okamžiku je s to, by ji prozkoumal. Správnosti tohoto názoru nasvědčuje redakční historie vzniku předpisu § 933, z níž vyplývá, že dle názoru referentova, s nímž byl dle poradních protokolů projevem souhlas, lhůta měla počítati, jakmile věc byla kupitelem převzata (nach Empfang der Sache), tedy od doby odevzdání věci, jak Zeiler ve svém komentáři vysvětluje. Doba odevzdání věci, — od kteréhož času má kupitel, pokud se týče nabyvatel věci možnost ji prozkoumati a zjistiti případné její vady, — byla také z té příčiny považována za rozhodnou, že chtěl zákonodárce kupiteli vzhledem k určení poměrně krátké lhůty uložit za povinnost, by co nejdříve věc prozkoumal, jelikož po uplynutí delší doby nelze spolehlivě zjistiti, zdali věc v době odevzdání byla stížena nějakou vadou. Z té okolnosti, že v § 933 obč. zák. v doslovu III. dílčí novely k obč. zákonu bylo užito slova »odvedení — Ablieferung«, nemůže dovolatel ve svůj prospěch ničeho vyvozovati, neboť, jak z důvodové zprávy ke zmíněné novele vyplývá, nebylo tím na hořejším názoru ničeho změněno, výrazu »Ablieferung« bylo, majíc zřetel k čl. 347 a 349 obch. zák., užito jen k zamezení omylu, by výraz »odevzdání« (Uebergabe), kdyby byl býval volen, nemohl býti vztahován při nemovitých věcech na knihovní odevzdání. Dle čl. 347 a 349 obch. zák. dlužno výrazem »odvedení« (Ablieferung) rozuměti onen čas, kdy kupitel byl s to, by s věcí fakticky disponoval, bez ohledu na to, zdali této možnosti užil čili nic. Poněvadž žalobce měl tuto možnost již dne 7. září 1918, jak bylo odvolacím soudem zjištěno, a žalobce konsoly, od žalovaného koupené, skutečně také si prohlédl, vyplývá z toho, že právní názor odvolacího soudu, že žalobní právo ze správy bylo dne 21. března 1919 již uhaslé, odpovídá úplně jak stavu věci, tak i zákonu; ode dne 7. září 1919 byl žalovaný pouze schovatelem těchto věcí, jelikož byly od něho téhož dne odevzdány žalobci tím způsobem, že týž, když je žalovaný z výkladní skříně přenesl do obchodní místnosti, je prohlédl a ponechal dále v uschování žalovaného až do doby, kdy pro ně donese bednu. Dne 7. září 1918 nejen že nabyt žalobce vlastnictví ke konsolám, nýbrž bylo mu možno od tohoto času jimi disponovati a jich vlastnosti zjistiti.

Čís. 334.

Po narození dítěte nelze více učiniti opatření po rozumu § 168, nový doslov, obč. zák., by i žádost byla podána před narozením dítěte.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1919, R I 466/19.)

Anna C-ová podala dne 13. února 1919 žádost, by bylo jejímu souložníku Josefu S-ovi po rozumu § 168 obč. zák. v novém doslovu uloženo, by předem složil zálohu ku krytí nákladů porodu a šestinedělí. Po konaném šetření o majetkových poměrech Josefa S-a vydal první soudce usnesení

ze dne 23. května 1919, čímž byl Josef S. povinným uznán, by poskytl jiným nastávajících útrat slehnutí a výživy po porodu žádanou zálohu. — Rekursní soud zrušil usnesení první stolice, vycházející z těchto úvah: Předpisu § 168 obč. zák. lze použiti jen před narozením dítěte, což plyne již z účelu tohoto předpisu. Mravní důvod jeho spočívá v tom, že právě v době bezprostředně po porodu život nemanželského dítěte nejvíce je ohrožen a matce pravidelně nedostává se prostředků na hrazení nutných výloh, porodem vzházejících. Aby těmto nesnázím v zájmu dítěte a matky bylo odpomoženo, a by již v okamžiku narození dítěte byly tu peněžité prostředky na úhradu nákladů, uvedených v § 167 obč. zák., a by také matka útraty jí vzházející mohla bezstarostně hraditi, ustanovil § 11 cis. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 276 ř. z., že matce již oplodněním přísluší materiální nárok, aby na souložníku domáhala se zálohy na krytí budoucích útrat shora dotčených. Narozením dítěte pozbývá ustanovení § 168 obč. zák. svého účelu. Jakmile dítě je zrozeno, může již žádáno býti placení, jež po případech podle okolností dle předpisu exekučního řádu žádáno býti může. Žadatelce narodila se nemanželská dcera dne 2. května 1919 a byl proti Josefu S-ovi zahájen spor o uznání otcovství, placení výživného a náhradu škody. Když věc tak se má, neměl první soud věcně vyřizovati návrh navrhovatelky, nýbrž měl jej odkázati na zahájený spor. Ačkoliv rekurs podán byl pouze proti vyšší stanovené zálohy a v dodatku k němu snažil se rekurent dovoditi, že tu není předpokladu § 168 obč. zák. proto, že Anna C-ová nevede život cudný, slušelo se přece naříkané usnesení zrušiti, poněvadž první soud uznal o nároku, na pořad nesporného řízení více nepatřícím.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelky.

Důvody:

Soud rekursní správně vystihl účel ustanovení § 168 obč. zák. v doslovu § 11 cis. nařízení ze dne 12. října 1914 čís. 276 ř. z. vytknuv, že právě v době bezprostředně po porodu život nemanželského dítěte nejvíce jest ohrožen a matce pravidelně se nedostává prostředků ku hrazení nutných výloh porodem vzházejících, — že proto, by těmto nesnázím v zájmu dítěte a matky bylo odpomoženo, a by v okamžiku narození dítěte byly tu peněžité prostředky ku hrazení nákladů v § 166 a 167 obč. zák. uvedených, matce přiznán byl nárok, aby již před porodem domáhala se na souložníku zálohy ku krytí potřebných útrat. Má-li býti dosaženo tohoto účelu, musí plnění nemanželského otce v čas, totiž před narozením dítěte, býti zabezpečeno. V první době po slehnutí matka nebývá s to, by uplatnila příslušný nárok a je-li toho potřebí, soudně jemu průchod zjednala, takže by nárok z pravidla pozdě byl uspokojen. Soudním opatřením podle § 168 obč. zák., teprve po narození dítěte vydaným, však zmíněný účel se nevyplňuje, třebaže nárok matčin podán byl před porodem. Proto jest v tomto případě rozhodující pouze a jedině okolnost, že v době, kdy první soudce učinil své usnesení (23. května 1919), dítě navrhovatelkou očekávané bylo již narozeno (2. května 1919), nikoli však okolnost, že spory o uznání otcovství, výživné a náhradu škody teprve dne 15. srpna 1919 byly zahájeny. Opatření prvního soudu bylo dle toho, co vyloženo,

bezučelné, nemohlo býti ponecháno v platnosti, a bylo soudem rekursním právem zrušeno, byť Josef S. ve svém rekursu stěžoval si jen do výše zálohy, zvláště když soud rekursní dle § 2, čís. 5 čís. patentu ze dne 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z. byl nejen oprávněn, nýbrž i povinen přihlížeti z moci úřední k tomu, že odpadl předpoklad § 168 obč. zák.

Čís. 335.

Podmínky, za nichž lze manželství nevěstného prohlásiti za rozvázáno.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1919, R I 475/19.)

Nejvyšší soud potvrdil usnesení rekursního soudu, jímž zamítnuta byla žádost Marie P-ové, by její manželství s nevěstným František P-em bylo prohlášeno za rozvázáno.

Důvody:

Předpis § 112 obč. zák. napotomními zákony nedoznal změny. Naopak v § 9 zákona ze dne 16. února 1883 čís. 20 ř. z. poukazuje se co do podmínek, za nichž lze manželství prohlásiti za rozvázáno, k právu občanskému a dle § 3 zákona ze dne 31. března 1918 čís. 128 ř. z., kterýžto zákon v otázce, o níž tuto jde, neobsahuje ustanovení odchylných, platí i v případech tohoto zákona předpisy zákona z roku 1883. Porovná-li se na jedné straně předpis § 277 obč. zák., pokud se týče § 8 zákona z roku 1883 na druhé straně pak předpis § 112 obč. zák., pokud se týče § 9 zákona z roku 1883 (§ 3 zákona z roku 1918), lze ihned seznati, že jiné jsou podmínky soudcovského výroku, jímž nevěstný za mrtva se prohlašuje, a jiné opět pro soudcovský výrok, jímž kromě toho manželství nevěstného prohlašuje se za rozvázané. V obojím případě musí dokázány býti skutečnosti, k nimž zákon v § 24 obč. zák. (nyní v doslovu § 1 I. dílčí novely), pokud se týče § 1 zákona ze dne 31. března 1918 čís. 128 ř. z. pojí vely), pokud se týče § 1 zákona ze dne 31. března 1918 čís. 128 ř. z. pojí důměnku, že nevěstný zemřel. Pro ten i cnen případ platí předpis § 3, odst. 2. zákona z roku 1883, dle něhož soud co do použití průvodů a hodnocení důkazů není vázán průvodními pravidly. Podstatný rozdíl jest však ten, že pro prohlášení za mrtva stačí, dokázány-li skutečnosti, jimiž dle zákona důměnka smrti jest opodstatněna, takže pak soud žádosti vyhověti musí, kdežto jedná-li se o to, by manželství nevěstného bylo prohlášeno za rozvázáno, soud nesmí se prostě spokojiti s tím, že dokázána jest některá z podmínek § 24 obč. zák., pokud se týče předpoklad § 1 zákona z roku 1918, nýbrž zákon ukládá mu za povinnost, by řečenou podmínku nebo řečený předpoklad hodnotil dále v tom směru, zda s uvážením všech okolností odůvodňuje jeho přesvědčení o tom, že nevěstný nejen domněle, nýbrž skutečně zemřel. V daném případě nelze o tom pochybovati, že podmínky zákona z roku 1918 splněny jsou. Poukazem k tomu a dalším okolnostem, že totiž nevěstný František P. nejen po dvě léta, nýbrž po celou dobu války o sobě slechu nedal a pátrání po něm zůstalo marným, míní dovolací stěžovatelka, že sjednán jest postačitelny podklad pro soud-

covské přesvědčení, že její manžel není více na živu. Než tyto zajisté závažné pŕtahy jsou okolnostmi, k nimž poukázal soud rekursní, seslabeny do té míry, že na ten čas nestačí pro soudcovské přesvědčení o tom, že nevěstný František P. není více mezi živými. Možnost, že týž upadl živ do ruského zajetí hledíc k seznání Františka B., není nikterak vyloučena. Možnost tato a možnost toho, že dosud ještě žije, není též nade vši pochybnost vyvrácena tím, že po celou dobu války nedal o sobě slechu a že marným zůstalo veškeré pátrání. Dlužno zde uvážiti rozlehlost ruské říše, nedostatečnost a nespolehlivost poštovních a jinakých dopravních prostředků, zejména pak neblahé rozhárané vnitřní poměry, jimiž ruská říše jest od drahé doby zmítána a jež mají v zápětí, že celé rozsáhlé a odlehle oblasti ruské jsou od styku s ostatním světem nadobro odříznuty. O nějaké řádné a pravidelné repatriaci těch, kdož upadli do ruského zajetí, nemůže dosud býti řeči. Počítá-li zákon v § 24 čís. 2 obč. zák. tříletou lhůtu od konce roku, co válka se skončila, bere dojata v úvahu, že do této tříleté lhůty bude repatriace zajatců provedena a že následkem toho lze se o tom, kdo nedal by o sobě slechu ani po provedení repatriace, právem domnívati, že více než žije. Na témže stanovisku spočívá i ustanovení § 1 zákona z roku 1918. Počítáno patrně s tím, že světová válka přec jen již se jednou ukončí a že do 31. března 1919 bude repatriace zajatců celkem již skoncována. Také skutečně dle původního doslovu osnovy zákona měla se druhá polovice lhůty počítati od zastavení nepřátelství. K podnětu poslanecké sněmovny ponecháno určení dne pro počátek druhé polovice lhůty cestě nařizovací s poukazem k separátním mířům a k tomu, že nepřátelství nebude všude v týž den zastaveno (stenograf. protokoly panské sněmovny XXII. období, 32. zasedání, str. 937). Důsledně však trváno a setrváno na tom, že důvodem pro zkrácení lhůty jest očekávání návratu po čas repatriace a opětovně poukázáno zejména k zvláštním poměrům zajatců v Rusku. Tím zákonodárce sám dal na srozuměnou, že nevěstnost po dvouletou dobu zákona z roku 1918, najmě u zajatců v Rusku nutno posuzovati s největší obezřetností.

Čís. 336.

Účastníky ve válce míní zákon ze dne 31. března 1918 čís. 128 ř. z. pouze ty příslušníky branné moci, kteří jako takoví byli v poli nebo na jiném místě válečných událostí, nikoli též příslušníky branné moci v zázemí.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1919, R II 165/19.)

Žádost Josefy H., by zavedeno bylo řízení za účelem prohlášení jejího manžela Josefa H. za mrtva, byla prvo u stolicí zamítnuta. Důvody: Žadatelka opírá svou žádost o ustanovení § 1 zákona ze dne 31. března 1918 čís. 128 ř. z., uvádějíc, že její muž Josef H. narukoval dne 3. srpna 1914 k vojsku a sice do Olomouce, odtud přišel do Lince, kde byl přidělen v důstojnickém kasinu k obsluze, a odtud že dne 9. července 1915 zmizel. Jelikož tedy nezmizel v poli neb v místě válečného území, nemůže býti považován za účastníka války a není zde podmínek zákona

ze dne 31. března 1918 čís. 128 ř. z. Rekursní soud potvrdil usnesení první stolice z těchto důvodů: Ustanovení § 1 zákona ze dne 31. března 1918 čís. 28 ř. z. neplatí o všech příslušnících ozbrojené moci, jsou-li pohřešováni, nýbrž jen o těch, kteří byli účastníky v nynější válce. Koho jest považovati za účastníka ve válce, zákon výslovně nepraví, z odstavce druhého § 1 cit. zákona jest však zjevno, že za účastníky ve válce pokládati jest jen vojiny, kteří byli u ozbrojené moci v poli neb na jiném místě válečného území, kde se přihodily zvláštní válečné události. O vojně, který sloužil v zázemí, nelze říci, že se účastnil války. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Usnesení obou nižších stolic odpovídají zákonu a jest výklad, jež usnesení druhé stolice dává prvnímu odstavci § 1 zákona ze dne 31. března 1918, čís. 128 ř. z. správným a duchu zákona odpovídajícím; kdyby zákon měl se vztahovati na veškeré příslušníky branné moci vůbec, nebylo by zapotřebí, by kromě tohoto požadavku ještě zvláště vytýkal, že příslušník branné moci musí býti »účastníkem v přítomné válce«, a jest proto odůvodnění usnesení druhé stolice, které pojem účastníka ve válce vykládá ze vztahu odstavce druhého a prvního citovaného zákona, plně přisvědčiti.

Čís. 337.

**Zákon o ručení železnic ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. z.
Příhoda v dopravě, bylo-li kromobyčejným deštěm jisker ze stroje
vlaků zapáleno stavení a při požáru byl člověk zraněn aneb usmrčen.**

(Rozh. ze dne 16. prosince 1919, Rv I 529/19.)

Za jízdy vlakem vychrlil stroj celý chomáč jisker, jež zapálily doškovou střechu domku, vzdáleného od trati 63 m. V domku byly malé děti, jež sběhnuvšími se lidmi byly ze stavení vyneseny. Při tom spadly se střechy hořící došky a způsobily dětem těžké popáleniny. K žalobě dětí uznaly všechny tři stolice, že náhradní nárok proti dráze jest po právu. Prvá stolice vyslovila se v důvodech v ten smysl, že sršení jisker z komínu jedoucí lokomotivy jest zjevem obvyklým při provozování vozby na železnici, že tudíž nejedná se o událost v provozu vozby, kterou by zranění žalobců přivoděno bylo bývalo, to tím méně, poněvadž v tomto případě není ani příčinné souvislosti mezi příčinou a následky, totiž mezi tvrzenou událostí v provozu vozby a poškozením žalobců, neboť popálení žalobců nebylo způsobeno jiskrami z komínu lokomotivy, nýbrž hořícími doškami spadnuvšími se střechy domku; uznala však, že strojvůdce počínal si neodbornicky, že takto škodu zavinil a dráha že ručí za jeho zavinění. Odvolací soud uznal žalobní nárok za odůvodněný v první řadě dle zákona o ručení železnic, odůvodniv své stanovisko takto: Znaleckým posudkem jest ovšem potvrzeno, že vylétání jisker z lokomotivy jedoucího vlaku jest pravidelným úkazem souvise-

jícím s provozem železnic. Srší-li však celé chomáče jisker tak, že na vzdálenost 63 m mají té žhavosti, že ihned celá strana domku jest v plamenech, což vše jest zjištěno, nelze mluvit o nezbytné pravidelnosti v provozu železnic, nýbrž o nepravdivosti výkonu, jakou má na zřeteli § 1 zákona ze dne 5. března 1869 čís. 27 ř. z. Proto znalec, předpokládaje normální vylétání jisker, nevěřil, že by mohly na takovou vzdálenost zapáliti. Jest však dokázána i příčinná souvislost mezi touto příhodou v dopravě a poškozením žalobců na těle, neboť jen proto, že jiskry z lokomotivy došky zapálily, tyto na děti spadly a je popálily, jak zjištěno jest. Zbývá pak jen otázka, je-li dráha osvobozena z důvodů § 2 zákona ze dne 5. března 1869 čís. 27 ř. z. Žalovaný erár se v tom směru odvolává jen na vyšší moc, o té však proto nelze mluvit, poněvadž dle znaleckého posudku lze žhavosti zápalnosti jisker z lokomotivy, když ne úplně zabrániti, tedy ji alespoň zmírniti a jen o to zde jde. Jest tudíž dle § 1 zákona z 5. března 1869 čís. 27 ř. z. náhradní nárok žalobců co do důvodu prokázán. Námitka, že následky události nenastaly v oblasti železnice, něž v citovaném zákonu odůvodněna, vždyť jest zjištěno, že událost sama se v oblasti té stala a to rozhoduje. Mimo to odvolací soud uznal ve shodě s první stolicí na zavinění strojvůdce a shledal jako další důvod žalobního nároku ustanovení § 10 písm. b) min. nařízení ze dne 14. září 1854 čís. 238 ř. z. o koncesování železnic.

Nejvyšší soud vycházel mimo jiné z těchto

důvodů:

S hlediska dovolacího důvodu § 503 čís. 4 c. ř. s. vytýká žalovaná strana, že soud odvolací dochází k názoru, že létání jisker z lokomotivy jest událostí v provozu železnic dle zákona o povinném ručení drah ze dne 5. března 1869 čís. 27 ř. z., názoru to, snad poprvé prý v judikatuře vyslovenému, kdyžt všeobecně se uznává, že létání jisker z komína parostroje jest úkazem zcela obyčejným, pravidelně se vyskytujícím, a znalci se vyslovují, že tomu vůbec nelze zabrániti; událost v dopravě však vyžaduje, by se stalo něco mimořádného, kromobyčejného, což se odchyluje od zjevů vyskytujících se každodenně v dopravě. Než dovolatel podkládá tu rozsudku dovolacímu něco, co v něm vůbec není vysloveno. Vždyť soud odvolací připouští, že vylétání jisker ze stroje jedoucího vlaku jest úkazem pravidelným, s provozem železnic souvisejícím, dodává však, že, srší-li celé chomáče jisker tak, že na vzdálenost 63 m mají té žhavosti, že ihned celá strana domku jest v plamenech, což vše jest zjištěno, nelze mluvit o nezbytné pravidelnosti v provozu železnic, nýbrž o nepravdivosti výkonu, jakou má na zřeteli § 1 zákona ze dne 5. března 1869 čís. 27 ř. z., pročez i znalec, předpokládaje pravidelné vylétání jisker, nevěřil, že by mohly na takovou vzdálenost zapáliti. S tímto názorem dlužno tím spíše souhlasiti, když se shoduje s výkladem, jež dovolatel sám dává pojmu příhody v dopravě. Soud dovolací připojuje se i k dalším úvahám, z nichž soud odvolací dospívá k závěrku, že náhradní nárok žalobců jest dle § 1 zákona ze dne 5. března 1869 č. 27 ř. z. co do důvodu prokázán. Poukazujíc v tom směru k rozhodovacím důvodům rozsudku v odpor vzatého, dodává se k nim proti vývodům spisu dovolacího jen ještě toto: Názor, že dlužno z pojmu příhody v do-

pravě vyloučiti takové události, které se staly mimo okruh železniční, jest zcela správný, zde však událost, t. j. sršení celých chomáčů jisker stala se v okruhu železničním a jen následky této události nastaly mimo zařízení dráhy, čímž však náhradní nárok dle zákona o povinném ručení železnic není vyloučen. Tvrzení, že pod pojem příhody v dopravě lze zahrnouti jen takové události, které se přihodily bezprostředně při provozu, nemá opory v zákoně; ostatně jest v tomto případě i tento předpoklad dán, neboť sršení chomáčů jisker ze stroje volatelův, že dle zákona o povinném ručení železnic musí tu býti taková událost v provozu, která přímo vede k poranění neb usmrcení člověka a působí přímo na tělo lidské. Názor ten odporuje jak smyslu, tak i doslovu zákona. Zákon nežádá, by poranění neb usmrcení člověka bylo »způsobeno« příhodou v dopravě, nýbrž aby jí bylo »přivedeno«. Poruchu tělesné integrity však přivádí každá událost, bez které porucha nebyla by nastala, ať již událost působila sama o sobě nebo spolu s jinými, a ať měla v zápětí poslední stav, jenž bezprostředně předcházel nebo stav dřívější, z něhož poslední teprve vzešel. V tomto případě poranění žalobců bez události v dopravě, totiž bez kromobyčejného sršení chomáčů jisker ze stroje nebylo by nastalo, neboť kdyby nebyly chomáče jisker dopadly na střechnu, nebyly by došky chytly, a kdyby se nebylo tak stalo, nebyly by hořící došky spadly na žalučící děti a je popálily. Příčinná souvislost mezi událostí v dopravě a poraněním žalobců jest tedy nade vší pochybu prokázána. Když podle toho, co uvedeno, nárok žalobní zákonem ze dne 5. března 1869 čís. 27 ř. z. jest odůvodněn, není třeba zabývat se otázkou, zdali by žalovaný erár ručil také podle nařízení ze dne 14. září 1854 čís. 238 ř. z., pročež příslušné vývody dovolacího spisu se pomíjejí.

Čís. 338.

Lhůty § 933 obč. zák. platí i pro nárok na náhradu zaviněné škody po rozumu poslední věty prvního odstavce § 932 obč. zák.

Plněna-li jiná věc, než bylo ujednáno, není nárok na náhradu škody, jež byla tím způsobena, nárokem ze správy, nýbrž nárokem z nesplnění smlouvy.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1919, Rv I 540/19.)

Žalobce zakoupil u žalovaného vagon uhlí. Žalovaný objednávku sice vyřídil, ale zjištěno, že co dodáno, nebylo uhlím, nýbrž prachem, směsným silně s opukou, pokud se týče břidlou, směsnou s hlínou. Následkem toho vzal žalovaný zásilku zpět. Po více než šesti měsících podána žaloba, již žalobce domáhal se náhrady marně vynaložených nákladů dopravních. Prvního stoluce uznala dle žaloby a vyvrátila námitku promlčení žalobního nároku poukazem k tomu, že nejedná se o nárok ze správy, nýbrž o nárok na náhradu škody. — Odvolací soud žalobu zamítl, vycházející z právního názoru, že žalobní nárok jest nárokem ze správy a tudíž promlčen. Toto své stanovisko odůvodnil odvolací soud v podstatě takto:

Domáhaje se náhrady dopravních nákladů uplatňuje žalobce nárok ve smyslu druhé věty § 932 obč. zák., kteráž činí prodáváče ve všech případech zodpovědným nejen za vadné plnění, nýbrž i za veškerou další škodu, jež vzešla z toho kupujícímu v tom případě, že věc neměla výslovně smlouvené neb obvykle předpokládané vlastnosti (§ 922 obč. zák.). Nároky takové lze uplatňovati toliko ve lhůtě šestiměsíční § 933 obč. zák., počínaje dnem zaslání věci. Tato lhůta jest rozdílná od tříleté lhůty, stanovené v § 1489 obč. zák. pro všechny ostatní nároky z důvodu náhrady škody. Ratio legis je, aby strany své nároky ve lhůtě zkrácené uplatňovaly za tím účelem, aby tu byla na obou stranách, obzvláště u obchodníků, jistota při provozování obchodů, že obchod jest skončen a že po uplynutí lhůty žádná ze stran nemůže činiti protinároky, ať z nesplnění smlouvy, ať jiných nároků náhradních.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a uložil mu, by záležitost znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Soud odvolací zamítl žalobu proto, že pokládal nárok žalobou vymáhaný za nárok ze správy, tento pak za promlčený, ježto nebyl uplatněn ve lhůtě šesti měsíců stanovené v § 933 obč. zák., po případě ve čl. 349 obch. zák. S tohoto hlediska nezabýval se otázkou, je-li opodstatněna námitka žalovaného, že žalobce se vzdal nároku nyní uplatňovaného, aniž uvažoval, mají-li o tomto tvrzení býti slyšeny strany, v kterémžto směru vytýkána byla v odvolání neúplnost řízení v první stolici; pokud se týče, oceňena-li procesním soudem správně výpověď svědka potud, že mu bylo uvěřeno, že žalobce při místním ohledání se nevzdal svého nároku, což rovněž uváděno bylo žalovaným jako důvod odvolací. Vzhledem k tomu v dovolacím řízení rozhodující jest otázka, zda nárok žalobní skutečně jest nárokem ze správy. V té příčině přicházejí pro posouzení právní povahy žalobceva nároku v úvahu ustanovení §§ 922 a násl. obč. zák., neboť jedná se sice podle přednesu stran o obchod, na který dlužno dle čl. 277 obch. zák. použití předpisů obchodního zákoníka, tento však neobsahuje zvláštních ustanovení o správě, pročež platí v tom směru dle čl. 1 obch. zák. normy práva občanského. Nelze za správný uznati názor dovolatelův, že lhůty § 933 obč. zák. týkají se pouze nároku na zrušení smlouvy (actio redhibitoria) a nároku na přiměřenou slevu (actio quanti minoris), nikoli však nároku na náhradu škody ve smyslu poslední věty prvního odstavce § 932 obč. zák. I tento nárok plyne z právního útvaru správy, jsa důsledkem vadného nebo nedostatečného plnění a § 933 obč. zák. stanoví zcela všeobecně, že, kdo domáhá se správy, musí právo uplatnit ve lhůtách tam naznačených. Že se žalobce domáhá náhrady škody, nebylo by tedy na závadu použití § 933 obč. zák. Než o správě lze mluvit jen tehdy, byla-li smlouva úplatná sice splněna, je-li však věc, která jest předmětem smlouvy, stížena vadou nebo nedostatkem. Pouze v tomto případě lze totiž posouditi, lze-li odčiněním vady nebo doplněním toho, co chybí, po případě snížením úplaty neb opravou přivoditi onen faktický stav, který podle vůle stran splněním smlouvy měl nastati (§ 932 obč. zák.). Nebyla-li však plněna věc, na které se strany shodly, nýbrž věc docela jiná (aliud), nebyla

smlouva vůbec splněna a tu nelze zjednatí nápravy způsobem výše naznačeným, nemá tedy místa správa t. j. právo vyhrazené druhému smluvníku při plnění vadném nebo nedostatečném, nýbrž nastupují oprávnění propůjčená mu pro případ nesplnění smlouvy. V tomto případě žalobce již v žalobě tvrdil, že vagon zaslaný mu dne 2. listopadu 1917 ze stanice neobsahoval uhlí, jež podle úmluvy mělo mu býti dodáno, nýbrž naprosto neupotřebitelnou směs břidlice a hlíny, a odvolal se v té příčině na spisy o zajištění důkazu. Spisy ty byly při ústním líčení na základě průvodního usnesení bez námitek přečteny, jejich obsah stal se tedy částí látky procesní. Ze spisů těch pak vyplývá správnost žalobcova tvrzení, neboť znalci slyšení v řízení k zajištění důkazu potvrdili, že to, co dodáno, není uhlí, nýbrž prach smísený silně s hlínou, která činí dojem tak zvané od-kryvky. Když tedy žalobci nebylo dodáno zboží objednané — uhlí —, nýbrž na místě toho věc jiná, dokonce neupotřebitelná a bezcenná, byla smlouva — třeba snad vadně nebo nedostatečně — splněna, nýbrž zůstala nesplněna. Tu pak žalobce dle toho, co výše uvedeno, neměl proti žalovanému nároku ze správy t. j. nároku pro nedostatečné nebo vadně plnění, nýbrž nárok pro nesplnění. Domáhaje se tedy nyní na žalovaném náhrady dopravních nákladů za onen vagon, nevznášá nároku ze správy ve smyslu § 932 obč. zák., následkem čehož uplatňování tohoto nároku není ovšem vázáno lhůtou § 933 obč. zák. a nelze tvrditi, že uplynutím této lhůty nárok zanikl. Soud odvolací, zamítнув žalobu jen z důvodu domnělého promlčení žalobního nároku posoudil nesprávně věc po stránce právní a žalobce právem vytyká to s hlediska dovolacího důvodu § 503 čís. 4 c. ř. s. Než soudu dovolacímu nelze rozhodnouti ve věci samé, poněvadž soud odvolací se svého mylného stanoviska právního nezabýval se, jak již podotčeno, námitkou žalovaného, že žalobce se vzdal nároku, nyní uplatňovaného, a nepustil se do rozboru odvolacích důvodů nesprávného ocenění důkazů a neúplnosti řízení v té příčině v odvolání žalovaného uváděných. Nebyl tedy děj, který za správného přednesu dovolatelova odpůrce právní může býti rozhodující, vzhledem k přednesu dovolatelova odpůrce bez jeho procesního zavinění v odvolacím rozsudku zjištěn (čís. 2 § 503 c. ř. s.), pročez nezbyvá, než aby k dovolání žalobcovu rozsudek soudu odvolacího byl zrušen a věc za účelem odstranění vady vrácena soudu odvolacímu (§ 510 c. ř. s. a jud. č. 230).

Čís. 339.

Ujednáno-li v předválečné době, že místo posavadních naturálních dávek výměnkářských bude se nadále platiti jich umluvená hodnota (relutum), lze, hledíc k mimořádným válečným poměrům domáhati se toho, by umluvená hodnota byla zvýšena přiměřeně zvýšené ceně naturalí.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1919, Rv I 571/19.)

Dle notářského spisu ze dne 27. června 1889 zajištěn knihovně pro žalobce na usedlosti žalovaných výměnek, záležející v naturálních dávkách. Dne 25. října 1904 ujednal žalobce se žalovanými, že mu nadále místo výměnku budou platiti 195 K ročně. Toto relutum bylo pak, zejména i za

války žalovanými řádně placeno a žalobcem přijímáno. V roce 1919 žalobce s poukazem k tomu, že od vyhlášení války ceny veškerých potravin nepoměrně stouply a že si ku své výživě potřebné potraviny za ujednaných 195 K opatřiti nemohl a že by se žalovaní hledíc ku zvýšeným cenám zemědělských plodin a k poklesu ceny peněz placením reluta na jeho úkor bezdůvodně obohacovali, žádal od žalovaných výměnek v penězích, účtovaný dle maximálních cen obilí a potravin, a požadoval ve sporu rozdíl z tohoto vyplývající za poslední tři hospodářská léta 1916/17 až do 1919. Prvá stolice uznala mezitímým rozsudkem, že žalobní nárok není po právu, poněvadž původní smlouva dohodou z roku 1904 jednou pro vždy a bezpodmínečně bez ohledu na pozdější stoupání neb klesání cen potravin byla změněna a žalobce smlouvou touto vzdal se práva požadovati výměnek v naturálních dávkách. — O d v o l a c í s o u d mezitímým rozsudek potvrdil, v podstatě z těchto důvodů: Ze zjištěných skutečností vyplývá, že na místě nároku na odvádění dávek výměnkářských vzešel žalobci úmlouvou nárok na placení odbytého (reluta), tedy vznikla mu pohledávka peněžní. Poklesem valuty ve válce byl ovšem žalobce jako každý jiný věřitel zkrácen a žalovaní jako dlužníci obohaceni právě tak, jako každý jiný, kdo byl peníze z doby před válkou dlužen a ve válce neb i nyní ještě platil. Toto obohacení není však ve smyslu právním bezdůvodné a neopravňuje žalobce, požadovati v odporu ku platné smlouvě vyšší relutum dávek výměnkových po dobu mimořádných poměrů válečných. Ani však nesmírné zdražení věcí, jež byly předmětem výměnku ujednaného notářským spisem ze dne 27. června 1889 není s to, by žádání žalobní po zákonu a právu odůvodnilo. Dokud ujednání o placení reluta platilo, byli žalovaní povinni plniti jen tolik, k čemu je ujednání zavazovalo bez ohledu na drahotu valuty. Kdyby se však s odvolatelem i připustilo, že ujednání reluta pozbylo mimořádnými poměry a účinky války platnosti neb aspoň dočasně neúčinným se stalo, pak neměl žalobce přijímati v době válečné smluvené relutum a bylo spíše jeho věcí, by žádal na žalovaných původní naturální plnění, eventuelně, kdyby to byli odepřeli, peněžní interese, vyhovující dočasným poměrům drahotným. Nemůže však žalobce v žádném případě prostě požadovati vyšší relutum, aniž byl dříve se pokusil zvrátiti žalobou dosavadní ujednání o relutu a požadovati naturální plnění výměnkových dávek.

Nejvyšší soud uznal, že žalobní nárok jest důvodem po právu.

Důvody:

Žaloba zakládá se na právním důvodu bezdůvodného obohacení. Z toho jde, že veškeré vývody jak sporných stran tak i rozsudku v odpor vzatého, pokud se zabývají otázkou, lze-li smlouvu ze dne 25. října 1904 zvrátiti v ten smysl, aby uznáno bylo, že žalovaní jsou povinni místo peněžitého reluta poskytovatí žalobci dávky výměnkářské, jsou pochybeny a nelze jich ku rozhodnutí této rozepře nijak využítkovati. Ve věci samé dlužno předeslati, že vzhledem k tomu, že výměnek tvoří z pravidla zaopatření rolníka, který usedlost svou postupuje, že tedy výměnek odpovídáti má jeho dosavadnímu způsobu života a potřebám, přiměřeným jeho poměrům, a že hledíc k ustanovením §§ 504 a 506 obč. zák., dle kterých po-

třeba stanoviti se má podle doby, kdy užívání se povoluje, nemůže býti o tom pochybností, že při výkladu smlouvy vedle §§ 6 a 914 obč. zák., doba a okolnosti, za kterých smlouva byla uzavřena, nemohou zůstatí bez povšimnutí. Jest notorické, že žalobce, který podle úmluvy z roku 1904 do-
stati měl místo výměnkářských dávek relatum 195 K, by v roce 1916—19 musel za výměnkářské dávky platiti daleko větší cenu než 195 K, a že za-
lování za výměnkářské dávky, za které žalobci 195 K vyplatili, daleko více prodejem v letech 1916-19 obdrželi. Okolnost ta nepotřebuje dle § 269 c. ř. s. důkazu. Jisto jest, že žalobce úmluvou z roku 1904 utrpěl značnou škodu, že však na straně žalovaných jest značný prospěch. Prospěch žalovaných vznikl z téže skutkové okolnosti, která byla zdrojem a příčinou škody žalobcovy, totiž nařízení vrchnostenská, vyvolaná poměry válečnými. Mezi škodou žalobcovou a prospěchem žalovaných jest tak úzká příčinná spojitost, že tento bez oné vůbec ani mysliti se nedá. Nutno tedy uznati, že žalovaní brali prospěch ze škody žalobcovy a že prospěch ten značně převyšoval onen civilní užitek, kterého by docílili smlouvou ve volné sou-
těži a dobrovolně se žalobcem uzavřenou. Bylo by tedy také nespraved-
dливо, a přičilo by se dobrým mravům a poctivosti v jednání, by žalovaní podrželi tento prospěch na základě skutečnosti, která vedla značnou měrou ku škodě žalobcově. K tomu, by se uplatnily požadavky právního citu, který se každému přímo vnučuje, podává poslední věta § 1447 obč. zák. vhodnou a bezvadnou oporu. Proto bylo uznáno, že nárok žalobní co do důvodu stává po právu.

Čís. 340.

Ustanovení § 7 a) j. n. neplatí pro rozepře o náhradu škody dle zákona o ručení železnic ze dne 5. března 1869 čís. 27 ř. z.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1919, Rv II 241/19.)

O žalobě A-ově na železniční erár o náhradu 2.500 K za úraz na dráze pojednal a rozhodl u krajského soudu samosoudce, u vrchního zemského soudu tříčlenný senát.

Nejvyšší soud zrušil pro zmatečnost rozsudky obou nižších stolic i s předchozím řízením počínajíc prvním ústním přelíčením před samosoudcem, a odkázal věc na soud první stolice, by jí znovu pojednal a rozhodl.

Důvody:

Dle §§ 7 a) a 8, odstavec první, druhá věta j. n. (čl. IV. čís. 2 a 3 nov. o úlev. pro soudy) jednají a rozhodují v rozepřích o majetkoprávních nárocích, náležejících před krajské a zemské soudy obchodní, nepřevyšuje-li hodnota sporu 2.500 K, ve stolici první samosoudci, ve stolici druhé (u vrchních zemských soudů) pak tříčlenné senáty. Zásadu tuto doprovází zákon v § 7 a) j. n. citací §§ 50 odst. 1 a 51, čís. 1 až 3 j. n., uvedenou v závorce. Jednak z této citace a jednak z úvahy, že ve příčině této nařizuje zákon výjimku z pravidla, jež platí podle § 7, odstavec první a druhý a § 8, odstavec první, první věta j. n. o složení senátů krajských (zem-

ských) a obchodních, pokud se týče vrchních zemských soudů a jde tedy o předpis zvláštní, výjimečný, který nelze vykládati extensivně, nutno dovozovati, že v rozepřích, které nespádají pod ustanovení §§ 50 odstavec první a 51, čís. 1 až 3 j. n., jednají a rozhodují krajští (zemští) a obchodní, pokud se týče vrchní zemští soudové, i když předmět sporu 2.500 K nepřevyšuje, v senátech dle § 7, odstavec první a druhý a § 8, odstavec první, věta první j. n. normálně složených. K záležitostem těmto nenáleží, pokud jde o příslušnost soudů (senátů) obchodních, jen rozepře uvedené v § 51 čís. 4 a 5 j. n., řízení o živnostenských odvoláních, o zmatečných stížnostech dle čl. XXIII. uvoz. zák. k c. ř. s. a o žalobách o bezúčinnost náležitých rozhodčích soudů dle čl. XXV. téhož uvoz. zák., nýbrž i rozepře o náhradu požadovanou na základě zákona ze dne 5. března 1869 čís. 27 ř. z. o ručení železnic, jež podle § 3 zmíněného zákona (čl. IV. čís. 2 uvoz. zák. k c. ř. s.) náleží sice výlučně před soudy (senáty) obchodní, v § 7 a) j. n. však uvedeny nejsou. Poněvadž v tomto případě jedná se o takovou rozepři, ve stolici první však jednal a rozhodoval o ní samosoudce, v druhé stolici pak senát pouze tříčlenný, jsou rozsudky obou těchto soudů, jakož i řízení jim předcházející, zmatečnými podle § 477 čís. 2 c. ř. s., protože soud nalézací nebyl obsazen, jak zákon předpisuje. Slušelo se proto, když jde o zmatečnost jak obou rozsudků, tak i řízení jim předcházejícího, jež zůstala až dosud nepovšimnuta a k níž nutno hleděti dle §§ 494 a 514 c. ř. s. z povinnosti úřední, i když nebyla žádnou ze stran vytykána, rozhodnouti dle § 510, odst. 2 c. ř. s., jak svrchu uvedeno.

Čís. 341.

»Nákladem« ve smyslu § 1042 obč. zák. jest všeliké ztenčení majetku, tudíž nejen zmenšení aktiv hotovým výdajem, nýbrž i zveličení pasiv podstoupením závazku. Očekávání náhrady lze v pochybnosti předpokládati. Důkaz opaku náleží odpůrci.

Kdo, očekávaje náhradu, hradil náklady, stanovené § 167 obč. zák., může přímo na otci nemanželského dítěte domáhat se náhrady.

Mluvě v § 167 obč. zák. o náhradě nemíni zákon, že hradití výlohy, tam označené, bylo by primární povinností matky a závazek nemanželského otce byl závazkem sekundárním.

(Rozh. ze dne 18. prosince 1919, Rv I 559/19.)

Marie A-ová porodila dne 26. února 1919 mimomanželské děcko, jež několik neděl po porodu zemřelo. Náklady slehnutí jakož i výživy děcka a nemanželské matky, osoby zcela nemajetné, a konečně útraty pohřební podnikla matka mimomanželské matky, dílem tak, že potřebné věci za hotově zaplacených 80 K koupila, dílem tak, že, čeho bylo třeba, na svůj úvěr zjednala. Domáhala se proto, opírajíc se o ustanovení § 1042 obč. zák., náhrady řečených výloh na otci nemanželského dítěte. První stolice žalobu zamítla, poněvadž ohledně výdajů, spočívajících v nákupu věcí na úvěr, nelze říci, že by tyto výdaje byly žalobkyní již učiněny, a poněvadž žalobkyně neprokázala, že by 80 K byla vynaložila, očekáva-

je jejich náhradu od otce dítěte. — Odvolací soud přisoudil žalobkyni 80 K, ostatek však rozsudek první stolice potvrdil s tím, že v tomto směru zamítá se žaloba jen pro tentokrát, vycházející z podstaty z těchto úvah: Peněz 80 K žalobkyně hotově za potřebné věci zaplatila. Dokázala, že tento výdaj podnikla v naději, že bude jí otcem nahrazen, není věci žalobkyně, nýbrž bylo by na žalovaném, by dokázal, že žalobkyně neměla úmyslu zavázati výdajem žalobce k náhradě. Vždyť úmysl darovací nelze předpokládati. Pokud však žalobkyně nakoupila potřebné věci na úvěr, nečinila dosud nižádného nákladu, nedala dosud ničeho ze svého majetku. Poněvadž však není vyloučeno, že žalobkyně bude snad nucena, by zaplatila věci, na úvěr zakoupené a takto za žalobce náklad vynaložila, slušelo se zamítnouti žalobu jen pro tentokrát.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou předchozích stolic a odkázal spor na soud první stolice, by věc znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Obě strany procesní odporují rozsudku odvolacího soudu pro nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čis. 4 c. ř. s.), žalovaný pak též pro podstatný odpor se spisy první stolice (§ 503 čis. 3 c. ř. s.). Nesprávný právní posudek věci spatřuje žalobkyně v tom, že rozsudek v odpor vzatý podobně jako již rozsudek první stolice, vykládá mylně pojem »nákladu — Aufwand«, obsažený v § 1042 obč. zák., omezuje použití tohoto zákonného předpisu na případy skutečného, hotového výdaje s vyloučením případů, kdy opatřeny byly s hlediska tohoto paragrafu věci potřebné toliko úvěrem, a stěžuje si, že v důsledku tohoto nesprávného názoru přisouzena jí byla rozsudkem odvolacím ze žalované sumy toliko částka 80 K, jí hotově vydaná, kdežto s ostatekem byla na ten čas zamítnuta, poněvadž dle zjištění peněz těchto dosud nezaplatila. Tato výtka jest oprávněna. Zákon sám na uvedeném místě mezi výdajem hotovým a pouhým slibem zaplacení výslovně nerozeznává. Práví jen, že kdo učiní za někoho, jenž by k tomu sám podle zákona byl povinen, nějaký náklad, má právo žádati náhradu. Nahraditi možno něco, co tu bylo, ale čeho už není. V daném případě část jmění. Předpokládá tu tedy zákon zmenšení jmění. To však nastati může nejen hotovou výplatou, nýbrž i podstoupením závazku, neboť i dluh stlačuje majetkovou mohoucnost dlužníka a snižuje tedy jeho jmění. Rozumí se tudíž v § 1042 obč. zák. nákladem každé zmenšení jmění, ať již nastalo hotovým výdajem nebo pouhým závazkem. Zmíněný názor nižších stolic přiči se proto zákonu a uvedená část žaloby neměla toliko z toho důvodu, že žalobkyně neučinila příslušných nákladů hotově, býti zamítnána, by i na ten čas, jsou-li jen jinak nároky její oprávněny. V tom směru žalobkyně, která jest matkou nemanželské matky, oprávněna. V žalobě, že nemanželská matka byla v čas slehnutí úplně nemajetna, že žalovaný, jehož prý dlužno pokládati za nemanželského otce, vyse o náhradu potřebných nákladů nestaral a že tedy žalobkyně sama, vyloučivši se peníze od cizích lidí, sehnala a vynaložila na nákladech slehnutí, výživy matky i dítěte, jeho vybavení a pohřbení částky, jež blíže uvádí. Domáhá se tedy ve smyslu cit. § 1042 obč. zák. náhrady nákladů, které by žalovaný, je-li nemanželským otcem, byl dle zákona, a to dle

§ 166 a 167 obč. zák. povinen učiniti. O všech těchto svých tvrzeních nabídla žalobkyně důkazy, ty byly však vlivem uvedeného mylného posouzení právního jako nerozhodné soudem zamítnuty, takže oprávněnost nároků jejích posouditi a ve věci samé rozhodnouti, na ten čas není možno. Zejména není dosud jasno, dlužno-li žalovaného skutečně pokládati za manželského otce, kolik žalobkyně vynaložila a jsou-li náklady tyto skutečně povahy v §§ 166 a 167 obč. zák. vytčené a vynaložila-li je vůbec, t. j. podstoupila-li dle tvrzeného stavu věci závazky ty skutečně sama, t. j. na vlastní vrub, neboť jinak by nešlo o náklady její. Již v této souvislosti třeba poukázati na to, že žalobkyně částku 80 K, která jí rozsudkem, v této části se strany žalovaného v odpor vzatým, byla přisouzena, žádá za obstarávání, praní prádla a pod., ale že z této neurčité a všeobecné mluvy nelze ani bezpečně usouditi, o jaké určité náklady jde a možno-li je s hlediska §§ 166 nebo 167 obč. zák. posuzovati. Žalovaný spatřuje se své strany nesprávné právní posouzení věci v tom, že odvolací soud vůbec uznává a připouští přímý závazek nemanželského otce k náhradě podobných nákladů vůči osobě třetí, od nemanželské matky rozdílné, neboť prý tato osoba třetí, v daném případě žalobkyně, může dle § 1042 obč. zák. vymáhati náhradu svých nákladů toliko na nemanželské matce, své dceři, ne však na žalovaném jakožto domnělém nemanželském otci. Dle § 1042 obč. zák. totiž žádati prý lze jen náhradu nákladů, jež by někdo jiný sám podle zákona musil učiniti. Náklady, v § 167 obč. zák. vypočtené, jest však nemanželský otec povinen nemanželské matce toliko nahraditi. Z toho prý plyne, že primární povinnost jejich úhrady má nemanželská matka, a jest prý proto též jen ona osobou, k jich náhradě třetímu dle § 1042 obč. zák. zavázanou. Než nehledíc ani k tomu, že část zažalovaných nákladů jakožto nákladů na výživu nemanželského dítěte spadá pod hledisko § 166 obč. zák., kde povinnost nemanželského otce k jich úhradě jest dle výslovného znění zákona povinností ve smyslu vývodů dovolatelových jistě primární, nestanovi přece § 167 obč. zák. pro nemanželskou matku nějaké povinnosti, by nesla náklady tam uvedené (už proto ne, že běží většinou o vlastní potřeby matčiny a k výdajům na vlastní potřeby soukromé zákony nikoho nenutí), nýbrž upravuje prostě jen faktum, že takové náklady učinila, a připíná na ně povinnost nemanželského otce k náhradě. Mluví-li zákon v § 167 obč. zák. o »náhradě«, nechce tím říci, že by dotýčný závazek nemanželského otce byl závazkem odvozeným, nepřímým, sekundárním, jak se ostatně podává z § 168 obč. zák., dle něhož jest nemanželský otec po případě povinen patřičný náklad předem, ještě před porodem složit. Argumentace žalovaného není proto správná a dle § 1042 obč. zák. záleží toliko na tom, že někdo jest podle zákona povinen k jistým nákladům, bez rozdílu, je-li tento závazek primární nebo nepřímý ve smyslu vývodů dovolatelových. Pokud dovolatel brojí proti rozsudku odvolacímu, že pokládá pro vznik nároku dle § 1042 obč. zák. za dostatečno, učinila-li žalobkyně náklady ony očekávající náhradu od žalovaného jakožto nemanželského otce čili měla-li animum obligandi, a že důkaz opaku ukládá žalovanému, stačí poukázati na správné vývody rozsudku v odpor vzatého.

Knihovní poznámkou zákazu zcizení dotčeny jsou pouze knihovní zápisy, o něž žádáno později, nikoliv i takové, o něž žádáno současně se žádostí za poznámku.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1919, R I 352/19.)

Ve sporu Josefa N. s Františkem P. o uznání a knihovní vklad vlastnického práva k domu čis. p. 66 v Č. povoleno žalobci Josefu N. usnesením ze dne 6. února 1918 prozatímní opatření zákazem zcizení, obtížení a zastavení domu a knihovní poznámka tohoto zákazu. Současně s dožádáním o výkon poznámky došla knihovnickému soudu žádost Růženy H., domáhající se toho, by pro ni dle tržové smlouvy ze dne 28. ledna 1918 vloženo bylo k domu právo vlastnické. Knihovní soud této žádosti vyhověl a dal k témuž pořadí vykonati poznámku shora řečeného zákazu a vklad převodu vlastnického práva na Růženu H. Spor prováděl se dále a skončil tím, že právoplatně uznáno dle prosby žalobní. Na základě tohoto rozhodnutí povolil procesní soud (zemský soud v Praze) usnesením ze dne 8. dubna 1919 exekuci vkladem vlastnického práva pro zvítězivšího žalobce Josefa N. Knihovní soud odepřel výkon povolené exekuce, poněvadž dům není vlastnický připsán dlužníku Františku P., nýbrž Růžence H. Rekursní soud nařídil výkon povolené exekuce v pořadí shora zmíněné knihovní poznámky. **Důvody:** Přípustnost knihovního zápisu, povoleného usnesením zemského soudu v Praze ze dne 8. dubna 1919 dlužno posuzovati dle knihovnického stavu, jaký byl v době, kdy došla na soud žádost za výkon poznámky povoleného prozatímního opatření k zajištění nároku Josefa N. proti Františku P. na uznání a knihovní vklad práva vlastnického k domu č. p. 66 v Č., zákazem zcizení, obtížení a zastavení domu toho a současně s ní žádost Růženy H. za vklad práva vlastnického na dům ten. Knihovní stav těmito zápisy zřízený byl pouhým provisoriem, závislým obsahově i časově na rozhodnutí o nároku, k jehož zajištění prozatímní opatření povoleno bylo. Od okamžiku, kdy žádost za výkon poznámky prozatímního opatření na knihovní soud došla, byla účinnost všech dalších knihovnických zápisů, spočívajících na právním jednání Františka P. závislou vůči Josefu N. na zamítnutí nároku, pro nějž mu zajištění bylo povoleno (§ 384 odstavec třetí ex. ř.). Žádost Růženy H. za vklad vlastnického práva na základě kupní smlouvy s Františkem P. nedošla ovšem na soud po poznámce zákazu zcizení, nýbrž současně s ní, to však nemá jiného účinku, než že bezúčinnost kupní smlouvy mezi Františkem P. a Růženu H. oproti Josefu N. nenastává již tím, že mu nárok, k jehož zajištění mu prozatímní opatření povoleno bylo, byl právoplatně přiznán, že tedy s exekucním vkladem jeho práva vlastnického na dům č. p. 66 v Č. nemůže současně žádáno býti za vklad výmazu práva vlastnického pro Růženu H., nýbrž že bezúčinnost kupní smlouvy oproti Josefu N. teprve pořadem práva prokázána a vyslovena býti musí. Opačný názor nebyl by ničím jiným, než odepřením všelikého účinku zákazu zcizení a priori, čehož nezbytným důsledkem by bylo zamítnutí výkonu poznámky jeho v knihách. To však státi se nemohlo, poně-

vadž ten, proti němuž prozatímní opatření směřovalo, byl posud jako vlastník zapsán. Bylo tedy nutno, dle zásad, knihovní zákon ovládajících, oba původní zápisy povolit, pokud se týče vykonati, a důsledkem toho provésti i výkon nynějšího zápisu, čímž nastává stav, jakoby obě žádosti za vklad práva vlastnického hned tenkrát současně na soud byly došly. Jde ovšem o práva vzájemně se vylučující a odporující zásadně »duorum dominium in solidum esse non potest«, knihovní zákon však takových současných zápisů nevylučuje, oba jsou formálně odůvodněny a dlužno ponechati účastníkům, aby žalobou své silnější právo uplatňovali.

Nejvyšší soud obnovil usnesení knihovnického soudu.

Důvody:

Dle § 93 knih. zák. jest pro posouzení návrhu knihovním soudem rozhodna doba, kdy návrh došel k tomuto soudu. Návrh Josefa N-a na vklad práva vlastnického, došel ke knihovnickému soudu v době, kdy knihovním vlastníkem nebyl již povinný dlužník František P., tudíž osoba, proti které zněl exekucní titul, o nějž návrh Josefa N-a se opíral, nýbrž osoba jiná, totiž Růžena H. Knihovní soudce tedy vzhledem k jasnému znění § 21 a druhého odstavce § 94 knih. zákona právem odepřel výkon vkladu práva vlastnického povoleného Josefu N. proti Františku P. a nikoli proti Růžence H., neboť knihovní stav jest překážkou tohoto výkonu. Poznámka zákazu zcizení, zapsaná v pozemkové knize současně s vkladem práva vlastnického Růženy H., nemění na tom ničeho, neboť byla zapsána na základě prozatímního opatření, povoleného proti dřívějšímu knihovnickému vlastníku, Františku P., a účinek takovéto poznámky vztahuje se podle třetího odstavce § 384 ex. ř. pouze na zápisy pozdější, nikoli na zápisy současné. Platný vklad práva vlastnického předpokládá ovšem, že dispoziční právo předchůdcovo v příčině prodané nemovitosti nebylo v době prodeje omezeno. Rozhodnouti však o tom, zdali Růžena H. nabyla platně knihovnického vlastnictví k nemovitosti, kterouž od Františka P. byla koupila a zdali tento dřívější knihovní vlastník přestal jím býti, nebo zdali knihovní vlastnictví nepřešlo platně na Růženu H., nelze v tomto řízení, ve kterém hleděti sluší toliko na knihovní stav, jehož nesprávnost není zjištěna právoplatným soudním rozsudkem a dle něhož knihovní vlastníci na základě právoplatného usnesení knihovnického soudu jest Růžena H., tudíž osoba jiná, než ona, proti které zní exekucní titul a proti níž poznámka zákazu zcizení povolena byla teprv usnesením ze dne 6. února 1918, naproti čemuž tržová smlouva, podle které Růžena H. nabyla knihovnického práva vlastnického, má datum 28. ledna 1918. Soud rekursní v usnesení svém správně uvedl, že neúčinnost smlouvy tržové, podle níž bylo vlastnické právo vloženo Růžence H. proti Josefu N. musí býti prokázána i vyslovena teprve pořadem práva a že dlužno ponechati účastníkům, aby žalobou uplatňovali své silnější právo, ale přehlédl důsledek této zásady, který záleží v tom, že v řízení knihovním nelze toho času pokládati vklad vlastnického práva Růženy H. vůči Josefu N. neúčinným.

Erár cizího státu nelze žalovati na tuzemském soudě, leda, že dobrovolně podrobil se tuzemské soudní pravomoci. Podrobení se této pravomoci nelze spatřovati v tom, že žalovaný s výhradou shora řečeného stanoviska předsevzal nezbytné procesuální úkony.

Žalobu, vznesenou dle zákona ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. z. na erár cizího nástupnického státu u tuzemského vrchního soudu, nelze dle § 6 téhož zákona postoupiti vrchnímu soudu žalovaného cizího státu.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1919, R I 364/19.)

Dne 21. června 1918 došlo v P. k pouličním výtržnostem, při nichž vojenským oddílem, kterýž určen byl k tomu, rozehnatí shluknuvší se lid, vypáleno bylo do davu lidu asi 50 ran, jimiž bylo několik osob usmrceno, několik poraněno. Mezi jiným usmrcen byl také 13letý Karel H. Otec jeho Josef H., odvolává se na ustanovení zákona ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. z. domáhal se žalobou u vrchního zemského soudu v Praze na c. k. eráru (eráru býv. státu Rakouského pokud se týče království a zemí v říšské radě zastoupených) a na eráru republiky Německého Rakouska jako právní nástupkyni státu Rakouského náhrady škody. Se strany eráru republiky Německého Rakouska opovězena při prvním roku námitka místní nepříslušnosti dovolaného soudu. Námitka ta provedena byla v ten smysl, že česká finanční prokuratura není veřejným orgánem tohoto státu, jaký mají na mysli platný proň § 74 j. n. ve spojení s § 4. nařízení veškerého ministerstva ze dne 9. března 1898 čís. 41 ř. z., že tedy příslušnost soudu neřídí se sídlem české finanční prokuratury, mimo to však je vůbec příslušnost kteréhokoliv soudu v Československé republice pro žalobu proti státu Německého Rakouska jest vyloučena. — V r c h n í z e m s k ý s o u d námitce vyhověl a odmítl žalobu, pokud čelila proti eráru republiky Německého Rakouska. D ů v o d y: Jest všeobecně uznanou zásadou práva mezinárodního, že samostatný a suverenní stát, tudíž i fiskus čili erár jakožto představitel a nositel majetkových práv státu, nepodléhá soudní moci státu cizího. Jest to přirozený a nutný důsledek výsosti teritoriální jakož i rovnosti a neodvislosti státu. Výjimka z této zásady může nastati jen tehdy, když ten který stát výslovně nebo mlčky se podrobí soudní moci státu cizího. Republika Německé Rakousko jest vůči republice Československé samostatným a neodvislým státem, nemůže tedy, a to ani jako společník rozepře, žalována býti u soudů státu Československého, leč by dobrovolně se jim podrobila. Zdali v tomto případě tak učiní čili nic, nebylo lze při vyřizování žaloby předvídati, proto také žaloba proti ní vznesená nebyla ihned odmítnuta. Když však proti žalobě namítána byla nepříslušnost soudů československých, bylo námitce té vyhověti. Návrhu strany žalující, aby žaloba podle § 6 odst. 1 zákona ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. z. byla postoupena příslušnému soudu t. j. vrchnímu soudu zemskému ve Vídni, nebylo lze dáti místa, poněvadž dotčené ustanovení zákona nastávkami změnami politickými stalo se neuskutečnitelným, kdyžž zákon měl na mysli postoupení příslušnému soudu t u z e m -

s k é m u, nikoli však postoupení do ciziny. Soudu cizozemskému nelze vnučovati jednání o žalobách zde podaných.

Nejvyšší soud nedal místa žalobcovu rekursu.

D ů v o d y:

Postupující v řízení soudním mají soudové jakožto nositelé justiční výsosti svého státu právo, žádati na stranách v mezích a za podmínek zákona procesuální poslušnost a výslovení při porušení povinnosti k procesuální poslušnosti zákonné následky procesuální neposlušnosti. Konečným cílem rozepře jest, by uplatňovanému nároku nebo právu dostalo se neodporovatelného formalisování a propůjčila se mu vykonatelnost. Základní podmínkou procesuální moci nařizovací, respektování formalisace práva nebo nároku a vynutitelnosti procesuálního výroku jest nařizovací moc a procesuální nadřízenost státního orgánu, jenž procesuální příkaz vydává, nárok nebo právo formalisuje nebo výroku svému vykonatelnost propůjčuje a, rubem věci posuzováno, procesuální poslušnost toho, proti němuž nařizovací moc v naznačených směrech se projevuje. Kde není závazku k podrobení se a poslušnosti vůči výkonům moci nařizovací, není přirozeně místa pro moc nařizovací. Rovněž jest zřejmo, že rovný rovnému jen tam smí nařizovati, kde jest to zvlášť odůvodněno. Vykonává soudy právo justiční výsosti nastupuje stát jako nositel své státní svrchovanosti. Tato však nepostihuje dle zásad mezinárodního práva jiný stát jakožto rovnocenný, samostatný subjekt svrchovanosti téže jakosti, moci a síly. Na jiném státu, jenž dobrovolně nepodrobil se soudnímu rozhodování státu domácího, nelze žádati ani poslušnost oproti procesuálním příkazům, aniž lze mu ukládati, aby dbal formalisace nároku nebo práva, jež proti němu byla by vyslovena, nebo podrobil se co do rozsudku donucovací moci státu soudu procesního. Ovšem snaží se stížnost dovoditi, že republika Rakouská, ponechavši v platnosti zákon ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. z., nanejmeně pak též kompetenční předpis § 6 tohoto zákona, podrobila se tím tuzemské soudní pravomoci. K tomuto stanovisku však nelze přisvědčiti. Uchování platnosti zákonů a nařízení z doby před státním převratem státy, zbudovanými na troskách bývalé rak. uher. monarchie stalo se samozřejmým s omezením, pokud srovnati to lze s nově utvořivšími se poměry státůprávními, tudíž zejména s výhradou a za plného setrvání na svrchovanosti států dílčích. Ostatně nutno zde přestati na stanovisku spolužalovaného eráru republiky Rakouské, jež ve sporu jasně a nepochybně řečený právé výklad přijala za svou vůli a smysl recepce § 6 řečeného zákona. Než ani v tom, že spolužalovaný erár republiky Rakouské zřídil si pro spor zástupce, na žalobu odpověděl a do jednání se pustil, nelze spatřovati poslušnosti se tuzemské pravomoci, ježto řečené úkony byly úkony procesuální opatrnosti a nezbytnosti a podniknuty byly přirozeně s výhradou namítané místní nepříslušnosti. Stěžuje-li si žalobce posleze na to, že nebylo alespoň vyhověno jeho návrhu na postoupení žaloby po rozumu § 6 dotčeného zákona, poukazuje se k důvodům usnesení prvé stolice a podobně se, že povinnost cizozemského soudu k tomu, by žalobu, postoupenou mu tuzemským soudem přijal a přiznal postoupení tomu účinky, zmíněné v § 6 uvedeného zákona, předpokládala by, že oba soudové vy-

vozuji svou pravomoc z téže justiční svrchovanosti státní, což však z do-
slovného znění a z téhož původu zákona v obou státech nijak nelze
dovoditi.

Čís. 344.

**Proto pouze, že účastník nesporného řízení souhlasil se soudcovským
opatřením, nelze mu upříti právo ku stížnosti.**

(Rozh. ze dne 23. prosince 1919, R II 169/19.)

Usnesením pozůstalostního soudu byla k souhlasnému návrhu
súčastných osob, zejména též zůstavitelovy sestry Marie N., pozůsta-
lost po Janu F. odevzdána na místo placení zůstavitelově věřitelce Ště-
pánce M. Rekursní soud jako nepřijatelný z těchto důvodů: Stěžovatelce ne-
přísluší právo stížnosti; neboť zákon (§ 9 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čis.
208 ř. z.) takové právo vyhrazuje jen oněm osobám, jež usnesením byly
dotčeny ve svých právních zájmech (srovnej: Ott, mimosporné řízení,
strana 239). To nelze tvrditi o stěžovatelce, jež v tomto případě v první
stolici dala výslovně svůj souhlas k usnesení v odpor vzatému. Vyhověl-li
soud pozůstalostní usnesením jen souhlasnému návrhu všech súčas-
ných osob na odevzdání pozůstalosti třetí osobě (Štěpánce M.) na místě
placení (§ 52 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 čis. 208 ř. z.), nemá stěžova-
telka důvodu ke stížnosti. Opravná stolice nemůže proto za takového
stavu věci zkoumati, zdali jsou zde skutečně veškeré zákonné náležitosti
odevzdání pozůstalosti na místě placení, zejména, zdali tu je »nepatrná
pozůstalost« nebo »souhlas všech súčasných, hlavně věřitelů,
pokud se hlásili nebo jsou jinak známi« (§ 52 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854
čis. 208 ř. z.). Rovněž nemá právní významu: a) popírá-li stěžovatelka
teprve nyní ve své stížnosti právní důvod a výši oné pohledávky Ště-
pánky M., jež byla právě dle návrhu stěžovatelky kryta odevzdáním po-
zůstalosti, nebo b) brojí-li stěžovatelka teprve nyní proti správnosti od-
hadu odevzdané pozůstalosti. Neboť v řízení pozůstalostním nemůže sú-
častně odvolávati svá dřívější prohlášení neb uznání, tvoří-li již takové
projevy vůle pevný základ dalších právních jednání stran nebo soudního
usnesení. Navrhuje-li konečně stěžovatelka ve stížnosti, by sepsán byl
řádný inventář o movitém jmění zůstavitele a přihlašuje se jako zákonná
dědička k jeho pozůstalosti, nelze ani k těmto návrhům a projevům přihlí-
žeti, pokud stěžovatelka neuvádí nového jmění zůstavitelova, dosud nese-
psaného nebo pokud takové nové jmění jinak se neobjevilo. Teprve tehdy
má se pozůstalostní řízení obnoviti.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu Marie N. vyhověl, zrušil usne-
sení rekursního soudu, jakož i usnesení pozůstalostního soudu, toto i s před-
cházejším mu řízením a uložil pozůstalostnímu soudu, by pozůstalostní
řízení znovu provedl.

Důvody:

Předpis § 9 nesp. řiz. poskytuje tomu, kdož cítí se dotčena opatře-
ním své stolice o předmětu nesporného soudnictví, právo buď rozkladem

nebo stížností obrátiti se na soud a, poněvadž toto všeobecně poskytnuté
právo stížnosti není nížádnou podmínkou vázáno, nelze ani tomu, kdož
s usnesením souhlasil, odpírati právo ku stížnosti a ji proto za nepřijat-
nou prohlásiti. Vždyť nelze pokládati za vyloučeno, že souhlas stěžovatelův
má svůj původ ve vadách řízení, jež usnesení dotyčnému předcházelo. Tak
tomu jest i v případě, o němž tuto jde. Z pozůstalostních spisů po Janu F.
vychází na jevo, že prvý soud nedbal předpisů nesporného řízení vůbec
a pozůstalostního řízení zvláště. Povinností soudu pozůstalostního bylo,
by ve smyslu dotyčných předpisů, směřujících k ochraně soukromých práv
účastníků proti možné budoucí újmě vedl z moci úřední jednání takovým
způsobem, by skutkový podklad jeho opatření byl objasněn co nejúplněji
a nejbezpečněji. Dle spisů prvý soud na základě úmrtního zápisu zahájil
sice řízení pozůstalostní, nařídil rok ku projednání pozůstalosti, ale místo
dalšího postupu, předepsaného § 75, pokud se týče 116 nesp. řiz. byl se
sestrou zůstavitelovou Marií N., a se Štěpánkou M., věřitelkou prý zůsta-
vitele, aniž by bylo bývalo zjištěno, zda byla Marie N. jako sestra zůsta-
vitele poučena o svém právu dědickém a zda se tohoto práva vzdala, se-
psán stav jmění a byla předlužená pozůstalost za souhlasu Marie N. ode-
vdána na místě zaplacení zmíněné věřitelce zůstavitelově. Poněvadž,
jak shora uvedeno, byl rok ku projednání pozůstalosti ve smyslu § 75 nesp.
řiz. již ustanoven, čímž prvý soud dal na srozuměnou, že nepovažuje po-
zůstalost za tak nepatrnou, aby mohlo býti jednáno dle § 73 pokud se týče
52 nesp. řiz., bylo povinností jeho; by při dalším jednání dbal ustanovení
§ 116 nesp. řiz. a, vyšetře ve smyslu § 2 čis. 5 veškeré okolnosti z moci
úřední, teprve pak po případě přikročil k odevzdání pozůstalosti na místě
zaplacení, až by bylo zjištěno, že dědička zůstavitelova se svého práva
dědického vzdala. Porušením zmíněných předpisů nesporného řízení po-
zbyl domnělý souhlas daný Marií N. se způsobem odevzdání pozůstalosti
po jejím bratru veškerého právního významu a jest proto usnesení re-
kursního soudu neodůvodněno. Vzhledem k tomu, že soud druhé stolice
o stížnosti věcně nerozhodl, mělo by se zrušením jeho usnesení jemu
vlastně býti nařízeno, by stížnost Marie N. věcně vyřídil, ale poněvadž ze
spisů vyplývá, že usnesení prvního soudu a řízení mu předcházející trpí
zmatečností, které by musely býti dle shora uvedených vývodů rekursním
soudem zrušeny, bylo zrušení to dle obdoby § 510 c. ř. s. zároveň vyslo-
veno a věc byla odkázána na soud prvý, by, řídě se pokyny mu v tomto
rozhodnutí danými, dále jednal.

Čís. 345.

**Není třeba, by ten který odvolací důvod byl výslovně označen a po-
jmenován. Stačí, bylo-li na důvod ten v odvolacím spisu zřejmě pouká-
záno. Pojem a význam odvolacího důvodu.**

(Rozh. ze dne 23. prosince 1919, R II 179/19.)

Usnesení odvolacího soudu, jímž odmítl odvolání pro formelní po-
klesky, nejvyšší soud k odvolatelovu rekursu zrušil a uložil odvola-
címu soudu, by o odvolání dále po zákonu jednal.

Důvody:

Odvolací soud odmítl (v usnesení nesprávně uvedeno »zamítá«) odvolání žalobcovy z důvodu, že prý odvolatel v odvolání proti předpisu § 467 c. ř. s. neuplatňuje žádného odvolacího důvodu a také odvolání neobsahuje prý prohlášení, pokud rozsudek běže v odpor. Než neprávem. Vzhledem ke zvláštní povaze odvolání dle platného civilního řádu soudního, předpisuje zákon pro odvolací spis určité náležitosti, mezi něž náleží i stručně označení odvolacího důvodu. Co může býti důvodem odvolacím, zákon — vyjímajíc věci bagatelní (§ 501 c. ř. s.) — neuvádí, aniž pojem tento blíže vymezuje. Odvolání jest projevem nespokojenosti s výrokem rozsudku, dle odvolateleova názoru pochybeného. Odvolatel domáhá se nápravy na soudě vyšším a musí býti přirozeně jeho snahou, by svůj názor o vadnosti rozsudku vstěpil i soudu odvolacímu. Aby se tak stalo, musí odvolatel vyložit, co považuje za vlastní příčinu vadnosti rozsudku, a tyto odvolatelem vyložené příčiny jeho nespokojenosti s rozsudkem v odpor bráným jsou důvodem odvolacím v technickém smyslu. Odvolací důvod má však nejen za účel, opodstatnit odvolatelem tvrzenou vadnost rozsudku vůbec, nýbrž i býti počátkem pro důsledky, jež soud odvolací z této vadnosti má vyvoditi. Soud odvolací nepřezkoumává rozsudek prvního soudu ve všech věcech i v konkrétním případě snad možných hledisek, nýbrž jen s těch, jež odvolatel sám označil ve svých důvodech odvolacích. Jest tedy důvod odvolací podstatným kusem spisu odvolacího, jímž se určuje směr přezkoumání činnosti soudu odvolacího; nedostatek v projevu této vůle jest vadou, jež má za následek odmítnutí odvolání bez dalšího jeho zkoumání (§§ 471 čis. 3 a 474 odst. 2 c. ř. s.). Vyžaduje se tedy i u důvodů odvolacích určitost, než podle § 471, čis. 3 c. ř. s. není právě třeba výslovného označení každého jednotlivého důvodu odvolacího, stačí — ale s druhé strany jest také nezbytno —, by bylo aspoň na každý jednotlivý odvolací důvod zřetelně ve spisu odvolacím poukázáno. Tomu je tak tehdy, když soud odvolací bezpečně a snadno z obsahu spisu odvolacího nepojmenoval. Předpisem § 471 čis. 3 dochází vysvětlení ustanovení § 467 čis. 3 o obsahu spisu odvolacího. V tomto případě uvádí odvolání již v první větě odvolacího spisu, že odporuje rozsudku první stolice jako rozsudku pro zmeškání dle § 396 c. ř. s. a to proto, že se v tomto případě o zmeškání v tomto smyslu nejedná. Tím jest zřejmé a jasně poukázáno k tomu, že odvolatel uplatňuje odvolací důvod § 471 čis. 4 c. ř. s., a poukaz ten jest tím zřejmější, poněvadž znění dotyčné věty se doslovně shoduje s textem § 471 čis. 4 c. ř. s. Tím jest požadavku § 467 čis. 3, pokud se týče § 471 čis. 3 c. ř. s. plně vyhověno, zvláště když i ostatní vývody odvolacího spisu jsou právníckým odůvodněním, jimiž se doličuje správnost věty shora uvedeně, odvolatelem v čelo odvolacího spisu postavené. Také druhý zamítací důvod nelze shledati oprávněným; odvolání navrhuje zrušení rozsudku v odpor vzatého, z čehož, poněvadž odvolatel v odvolací spis nějakého omezení na určitou část rozsudku výslovně nepojal, nutně souditi jest, že rozsudek se běže v odpor v celém svém rozsahu. Jest tedy výklad, jaký v tomto případě odvolací soud v usnesení v odpor vzatém dává ustanovení § 467 čis. 3 c. ř. s. právně mylný a bylo proto uznati, jak shora uvedeno.

Čis. 346.

Nepřípustným dle § 502, odstavce druhý, c. ř. s. jest dovolání i tehda, když dle obsahu rozhodnutí předchozích stolic anebo soudu odvolacího z původního peníze přes 100 K vyštipen byl procesuálně peníz, této hranice nepřevyšující, a jen tento peníz jest předmětem dovolání.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1919, Rv I 568/19.)

A. žaloval o 130 K. Prvá stolice uznala dle žaloby. K odvolání žalovaného odvolací soud rozsudek první stolice co do peníze 89 K 57 h potvrdil, co do peníze 40 K 43 h však změnil a v tomto rozsahu žalobu zamítl.

Nejvyšší soud žalobcovy dovolání odmítl.

Důvody:

Dovoláním odporuje žalobce rozsudku odvolacího soudu jen potud, pokud částečnou změnou rozsudku první stolice zamítnuta byla žaloba co do dalšího peníze 40 K 43 h s přísl., jakož i ve výroku o útratách první a druhé stolice. Ve věci samé jest tudíž pro dovolací stolic předmětem oprávněného prostředku pouze řečený peníz 40 K 43 h. Tento peníz nepřesahuje hranice, vymezené pro věci nepatrné § 448 c. ř. s. Jedná se proto v dovolacím řízení o věc nepatrnou po rozumu tohoto zákonného předpisu, dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu o této nepatrné záležitosti jest dle § 502, odstavce 2 c. ř. s. nepřipustným a bylo jako takové odmítnuto (§ 507 c. ř. s.). Na tom ničeho není s to změnití okolnost, že shora řečený peníz byl součástíkou nároku na zaplacení 130 K a že k odvolání žalovaného odvolacím soudem o celé této částce bylo rozhodováno. Směrodatným jest pouze, že odvolací soud jinak rozhodl o částce 89 K 57 h ve směru tom rozsudek první stolice potvrdiv, a jinak opět o částce 40 K 43 h, ve směru tom rozsudek první stolice změniv a žalobu zamítnuv. Tím rozštěpen peníz 130 K, o němž bylo rozhodovati soudu odvolacímu, na dva díly, jež pro oprávněnost k dovolání a jeho přípustnost staly se procesuálně dvěma různými nároky, ježto k dovolání co do částky 89 K 57 h mohla by býti oprávněna pouze žalovaná, co do částky 40 K 43 h pak mohl by se stíženým cítiti pouze žalobce. Co do přípustnosti dovolání žalovaného slušelo by se zajisté použití předpisu § 502, odst. 3 c. ř. s., ježto ohledně odsouzení k částce 89 K 57 h, jímž jedině mohl by se býval cítiti zkráceným, byly zde srovnalé rozsudky obou nižších stolic o penízi, částku 1.000 K nepřevyšujícím. A s téhož hlediska procesuální rozdvojenosti peníze 130 K a samostatnosti obojí vyštipené částky nutno i peníz 40 K 43 h považovati za věc nepatrnou dle § 502, odstavce 2 c. ř. s. Zákon mluví zde o rozhodnutí odvolacího soudu ve věcech bagatelních, nerozpoznává dále, zda nárok, o němž šlo by se rozhodovati dovolací stolic, bagatelním již od původu byl, či stal se jím následkem toho, že žádaný peníz byl za řízení první nebo druhé stolice na nebo pod 100 K snížen (§ 453, odstavce druhý c. ř. s.), nebo, jako v tomto případě, následkem toho, že dle obsahu rozhodnutí předchozích stolic nebo soudu odvolacího vyštipen byl procesuálně z původního peníze

přes 100 K. Účel zákona zůstává ve všech těchto případech týž, totiž ušetřiti nejvyšší soudní stolicí toho, by zaměstnávatí se musela věcmi nepatrnými. Je-li však, jak doloženo, dovolání ve věci samé nepřipustným, mohla by stížnost do výroku o útratách přijíti v úvahu jen jako samostatný dovolací rekurs. Jako takový jest však dle § 528 c. ř. s. nepřipustna.

Čís. 347.

Převod závodního podílu společností s r. o. právním jednáním mezi živými lze sice ve společenské smlouvě stížiti, nikoli však nadobro vyloučiti. Tím, že dle společenské smlouvy vyloučen jest převod závodního podílu právním jednáním mezi živými, zůstává nedotčeno právo společníkova věřitele k exekuci na závodní podíl.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1919, R I 498/19.)

V exekučním řízení proti A-ovi zabaven byl jeho závodní podíl na společnosti s r. o. Prokázav společenskou smlouvou, že dle jejího VIII. článku nesmí závodní podíl společnosti jednáním mezi živými býti postoupen, navrhl dlužník, by exekuce byla dle § 39 čís. 2 ex. ř. zrušena. Exekuční soud návrh zamítl, poněvadž úmluva o nepostupitelnosti podílu má sice účinek mezi společníky, nemůže však působiti vůči třetímu věřiteli, ježto by tímto způsobem mohlo v každém případě exekuci uspokojení věřitelů býti mařeno, an by dlužník soukromou úmluvou s třetími osobami mohl majetek svůj nepřevoditelným prohlásiti a tak disposici věřitelů odníti. V zákoně pak nikde není předpisu, že by soukromou úmluvou mohly určité druhy majetkové býti prohlášeny za nezabavitelné a z exekuce vyloučené. Rekursní soud zrušil exekuci. **Důvody:** Dle ustanovení odstavce VIII. společenské smlouvy nesmí dlužník závodní podíl, jenž tvoří předmět exekuce, právním jednáním mezi živými postoupiti. Dle § 76 zákona ze dne 6. března 1906 čís. 58 ř. z. může býti učiněn ve společenské smlouvě převod podílu závislým na dalších podmínkách. Z toho vyplývá, že dovoleno jest i úplné vyloučení převodu podílu smlouvou a že tudíž smlouva zřízena byla po zákonu. Důsledkem toho jest i exekuce na takovýto podíl po zákonu nepřipustnou; třeba o tom výslovně ustanovení do zákona přímo pojata nebylo, ježto jinak by neměla významu nepostupitelnost podílu, jež chráněna jest zákonem.

Nejvyšší soud obnovil usnesení exekučního soudu.

Důvody:

Otázku, zda ustanovení čl. VIII. společenské smlouvy, dle něhož závodní podíl nesmí společník právním jednáním mezi živými postoupiti, jest právně účinným a vadí tudíž exekuci na závodní podíl, dlužno při správném výkladu zodpověděti záporně. Dle § 76 odst. 1 zákona o společnostech s r. o. jsou závodní podíly převoditelné a zděditelné. Dle odstavce druhého téhož paragrafu činí zákon převod závodních podílů právním jednáním mezi živými závislým na sepsání notářského aktu a do-

dává v třetí větě téhož odstavce, že ve společenské smlouvě může se převod učiniti závislým na dalších podmínkách, nanejmeně na souhlasu společnosti. Porovná-li se vespolek řečená ustanovení zákona, nutno dospěti k úsudku, že ve společenské smlouvě lze sice převod závodního podílu právním jednáním mezi živými stanovením dalších podmínek mimo zákonnou náležitost zřízení notářského aktu stížiti, že však dovoleno není, by převoditelnost závodního podílu právním jednáním mezi živými byla ve společenské smlouvě vůbec vyloučena. Neboť dovoluje-li zákon, neklada jinak zásadně překážek převoditelnosti závodního podílu, by převod učiněn byl závislým na dalších podmínkách, vyslovuje tím, že podmínky ty nesmí se rovnati úplnému vyloučení převodu, pokud se týče, že nesmí se převod prostě zakázati, ježto v těchto případech nejedná se o další podmínky, nýbrž o zákaz převodu, ustanovení § 76, odstavec druhý jest výjimkou ze zásady odstavce prvního téhož paragrafu a nutno je proto přesně vykládati. Dle motivů k § 76 zákona o společnostech s r. o. uvažováno o tom, zda v zájmu immobilisování účasti na společnostech nedoporučovalo by se, převod závodních podílů mezi živými buď zcela vyloučiti nebo po zákonu podrobiti souhlasu společnosti. I to, i ono bylo však odmítnuto a podotčeno: »Třebaže však souhlas společnosti k zřízení nelze učiniti obligatorním, není nicméně závady, by společnostmi stanovení tohoto práva ve smlouvě nebylo přiznáno, jakož i, by zákonně vytyčené podmínky zřízení nebyly smlouvou stíženy.« Připouští se tudíž i dle motivů sice stížení převodu, vyloučení jeho jest však i motivům cizí. Ježto pak, jak doloženo, řečené ustanovení čl. VIII. společenské smlouvy přiči se zásadám § 76 zákona o společnostech s r. o., nemá dle § 4, odstavce 2. téhož zákona právního účinku a nemůže proto navrhované exekuci na závodní podíl býti nikterak na překážku.

Čís. 348.

Nařízení vlády republiky Československé ze dne 24. dubna 1919 č. 223 sb. z. a n. o ochraně zaměstnanců používajících bezplatného bytu jest pouze na prospěch těch, kdož jsou v pracovním poměru nižšího řádu.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1919, R I 504/19.)

Opírajíc se o mimosoudní výpověď služebního poměru žalovala firma A. svého dřívějšího zaměstnance inženýra B. o vyklizení služebního bytu. Prvá stolice vyhověla námitce nepřipustnosti pořadu práva a odmítla žalobu. **Důvody:** Nařízením vlády republiky Československé ze dne 24. dubna 1919 čís. 223 sb. z. a n. bylo stanoveno, že výpověď z pracovní smlouvy, kde zaměstnanci poskytnut na místě mzdy nebo její částí bezplatný byt, má-li býti proti zaměstnanci učiněna, vyžaduje svolení soudu po předchozím nesporném řízení, aniž by nařízení toto rozlišovalo různé druhy zaměstnanců vyššího neb nižšího stupně, a jest tudíž nepo- chybné, že v tomto případě, kde jedná se o podnik, podléhající živno-ten- skému řádu, jest služební poměr žalovaného posuzovati ve smyslu zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910 čís. 20 ř. z. a že i na tento poměr ustanovení shora dotčeného nařízení se vztahuje. Při tom

nepadá nijak na váhu, že nařízení v § 1 uvádí jen příkladmo některé nižší druhy zaměstnanců, kteří nejčastěji v úhradu služby nebo mzdy požívají bezplatného bytu, ježto nelze si mysliti, že by vláda, vydávajíc dle zmocnění zákona ze dne 24. července 1917 čís. 307 ř. z. po dobu mimořádných, válkou vyvolaných poměrů k úlevě bytové nouze potřebná opatření, právě zaměstnance vyšší kategorie z této ochrany vylučovala, když nařízením ministerstva spravedlnosti a ministerstva pro sociální péči ze dne 17. prosince 1918 čís. 83 a ze dne 9. února 1918 čís. 62 sb. z. a nař. o ochraně nájemců, každý nájemce proti bezdůvodné výpovědi se strany pronajímatele ochrany soudu požívá. Mimosoudní výpovědi z takovýchto služebních neb pracovních poměrů bez svolení soudu jsou neplatné, takže i v tomto případě výpověď daná žalobcem žalovanému neměla právního účinku, nehledíc ani k tomu, že nebyla dána ani ve lhůtě stěhovací, a ježto svolení příslušného soudu k výpovědi lze za platnosti dotčeného nařízení dosíci jen po předchozím řízení nesporném, jest sporné jednání o takovéto výpovědi vyloučeno, a slušelo proto námitce žalovaného místo dáti a žalobu z moci úřední odmítnouti. Rekursní soud zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva, uváživ v podstatě toto: Dospěl-li soud své stolice — a to plným právem — k tomu, že služební poměr žalovaného dlužno posuzovati podle zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910 čís. 20 ř. z., pak zcela neodůvodněně používá předpisů nařízení vlády republiky Československé ze dne 24. dubna 1919, čís. 223 sb. z. a n., podle něhož jsou ochrany, tímto nařízením poskytované, účastni pouze zřizenci, jejich pracovní (tedy nikoli »služební«) poměr je vyznačen pracovní smlouvou a mzdou (srov. § 1 cit. nař. »domovník, vrátný, topič, kočí atd.«). Tomu nasvědčuje i to, že zákonodárce rozlišuje mezi poměrem pracovním a poměrem služebním (srov. § 1151 obč. zák., § 5 zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910 čís. 20 ř. z., § 4 zákona o úřednících velkostatků ze dne 13. ledna 1914 čís. 9 ř. z.), a s hlediska předpisů § 6 obč. zák. konečně též výpočet § 1 cit. nař., do něhož mezi zaměstnance kategorie pracovní, mzdou odměňované, zaměstnanci kategorie služební nejsou pojati. Požívajíť zaměstnanci služebních kategorií zajisté už ochrany v zákonech jich se týkajících tím, že jim náleží výpovědi dlouhodobé na rozdíl od krátkodobých výpovědí zaměstnanců pracovních kategorií. Jelikož tedy na služební poměr žalovaného předpisů nařízení ze dne 24. dubna 1919 čís. 223 sb. z. a n. nelze použítí, jsou vývody soudu své stolice, pojící se k těmto předpisům, neodůvodněny a jmenovitě nelze souhlasiti s tím, že by podle těchto předpisů a dle § 477 čís. 6 c. ř. s. měl býti pro žalobní nárok pořad práva zatarasen.

Nejvyšší soud potvrdil usnesení druhé stolice.

Důvody:

Činí-li § 1 nařízení vlády republiky Československé ze dne 24. dubna 1919 čís. 223 sb. z. a n. výpověď pracovní smlouvy, dle které zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci na místo mzdy nebo její části bezplatný byt, závislou na svolení příslušného okresního soudu, a uvádí-li, třeba jen příkladmo, jakožto zaměstnance, jejich nařízení se týká, domovníky,

vrátné, topiče, kočí, tož vysvítá zřejmě již ze znění dotčeného ustanovení, že jeho ochrany účastni jsou jen zaměstnanci nižšího druhu, poněvadž jen smlouva s těmito má povahu pracovní, a jen tito berou mzdu za své práce, nikoli však zaměstnanci druhu vyššího, jsoucí k zaměstnavateli v poměru služebním a požívající služného za konané služby. Správnost tohoto výkladu vyplývá však i z patrného úmyslu zákonodárce, chrániti hlavně zaměstnance hospodářsky slabé, jimž za nynější bytové nouze působí největší obtíže najíti přístřeší, pozbyli-li nároku na dosavadní bezplatný byt. Poukaz stěžovatelův k § 1151 obč. zák., v němž prý úplata za konané služby nazývá se zcela všeobecně mzdou, jest nemístný, ježto § 1151 obč. zák. v novém doslovu (§ 150 III. novely) o mzdě vůbec již nemluví. Protože pak předpisy výše naznačeného nařízení jsou rázu výjimečného, nelze jich ani obdobně užítí na zaměstnance vyššího druhu. Konečně nutno připomenouti, že, i kdyby ono nařízení se vztahovalo k žalovanému, nebylo by lze tvrditi, že pro podanou žalobu jest vyloučen pořad práva, kdyžž žalobce se nedomáhá zrušení služebního poměru vůči žalovanému, výpověď tedy není předmětem sporu, nýbrž pouze jeho předpokladem. Následkem toho mohla by i v případě naznačeném žaloba býti pouze zamítnuta z důvodu věci, totiž proto, že se opírá o výpověď bezúčinnou a tudíž nemá podkladu právního.

Čís. 349.

Výkazy vodního družstva (na Moravě) o nedoplatcích, opatřené politickým úřadem doložkou vykonatelnosti, jsou exekučním titulem.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1919, R II 143/19.)

Vodní družstvo v R. (na Moravě) zažádalo za soudní exekuci proti svému členu opírajíc návrh o výkaz o nedoplatcích, jenž opatřen byl okresním hejtmanstvím doložkou vykonatelnosti. Prvá stolice exekuci povolila. Rekursní soud návrh zamítl s tímto odůvodněním: Ve smyslu § 68 vodního zákona moravského ze dne 28. srpna 1870 čís. 65 z. z. jest vymáhati dlužné příspěvky odvodňovací na žádost vodního družstva exekucí politickou. Z důvodu toho nelze považovati výkaz vodního družstva v R. o nedoplatcích příspěvků odvodňovacích, byť i byl od příslušného politického úřadu opatřen doložkou vykonatelnosti, za výkaz, jenž byl by ve smyslu § 1 čís. 13 ex. ř. titulem exekučním a bylo proto exekuci na jeho základě navrhovanou, dle § 3 odstavec první ex. ř. zamítnouti, zejména když dle materiálů k civilnímu řádu soudnímu (sv. I. str. 468) možnost soudní exekuce neměla býti rozšířena na exekuční tituly politické, pokud tyto nepožívají dobrodíní exekuce soudní (Mayerhoffer, rukověť politické správy sv. V. str. 223).

Nejvyšší soud obnovil povolující usnesení své stolice.

Důvody:

Usnesení rekursního soudu hájí stanovisko, že na základě výkazu nedoplatků vodního družstva v R. nelze dle § 3 ex. ř. povolití exekuci, pro

tože dle § 68 vodního zákona moravského ze dne 28. května 1870 čís. 65 z. z. jest dlužné příspěvky odvodňovací vymáhati exekucí politickou. Názor ten není správným. § 68 zmíněného zákona ovšem stanoví, že nezaplacené příspěvky k společným přístrojům k odvádění a přivádění vody vybírá na žádost družstva úřad politický způsobem donucovacím. Než dle § 1 čís. 13 ex. ř. jsou exekučním titulem ve smyslu exekučního řádu veškeré příkazy platební a výkazy o nedoplatcích přímých daní a o poplatcích, jakož i o přírážkách zemských, okresních a obecních, podle předpisů o tom platných vykonatelné. Za exekuční titul v tomto smyslu nutno považovati i výkaz nedoplateků vodního družstva v R., neboť družstvo slouží nejen zájmům svých členů, nýbrž i veřejnému zájmu, mohlo se dle § 52 moravského vodního zákona utvořiti jen nařízením příslušného správního úřadu a přísluší mu tedy povaha veřejnoprávní korporace, z čehož vyplývá, že nutno i dotyčným poplatkům přiznati povahu veřejného poplatku. Dle toho nemůže býti pochybnosti o tom, že k vymáhání poplatků jsou příslušnými soudy, to tím méně, když dle čl. III. uvoz. zákona k ex. ř. zůstaly v platnosti dosavadní zákonné předpisy o vydobývání daní a jiných dávek k účelům veřejným, pak jiných závazků, které daním co do dobývání zákonem na roveň jsou postaveny, a když dvorní dekret ze dne 27. prosince 1832 čís. 2548 sb. z. s., týkající se vymáhání dlužného cla a potravní daně, výslovně stanoví, že lze dlužné poplatky vymáhati buďto soudně neb úřadem politickým a že má při tom volen býti ten způsob, dle něhož lze očekávati vymožení co nejdříve a s nejmenším nákladem. § 68 vodního moravského zákona nepřekáží tedy, by nebyla exekuce soudem povolena, neboť tímto ustanovením nebylo vymáhání přikázáno výhradně politickým úřadům, nýbrž vzhledem k němu je straně ponecháno na vůli, vymáhati dlužné poplatky soudně neb politickým úřadem. Zbývá jen ještě řešiti otázku, byl-li výkaz o nedoplatcích předložen ve formě, jak ji má na mysli § 1 čís. 13 ex. ř. Tu již z výkazu samého jde na jevo, že byl politickým úřadem opatřen doložkou vykonatelnosti a nelze mu tedy upřiti povahu platného exekučního titulu ve smyslu § 1 čís. 13 ex. ř.

Čís. 350.

Pro rozhodnutí, zda cizozemský žalobce jest povinen dáti žalobní jistotu, jest směrodatným stav vzájemnosti v čase, kdy prvá stolice vydala usnesení o návrhu žalovaného.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1919, R II 171/19.)

Ve sporu firmy A., Dánské akciové společnosti, proti firmě B. ve Slezsku navrhla žalovaná firma, by uloženo bylo žalující firmě, dáti žalobní jistotu. Prvá stolice usnesením ze dne 25. září 1919 návrh zamítla, poněvadž dle sdělení ministerstva spravedlnosti v Dánsku až do doby, kdy vstoupí tam v platnost nový zákon o výkonu soudnictví ze dne 11. dubna 1916. to jest do 1. října 1919, od cizích žalobců žalobní jistota nemohla býti požadována. — Rekursní soud vyhověl návrhu, poněvadž dle shora dotčeného sdělení ministerstva spravedlnosti počínáic dnem 1. října

1919 platí v Dánsku § 323 nového civilního řádu soudního, jímž ukládá se cizím žalobcům, by k návrhu žalovaného dali žalobní jistotu, takže dočasné osvobození Československých státních občanů od povinnosti k žalobní jistotě v Dánsku přestalo dnem 1. října 1919, tudíž v době, kdy spor, o který se zde jedná, ve věci samé ještě ani nezapočal, a poněvadž v případech § 58 c. ř. s. za žalobní jistotu lze dle § 60, odstavec třetí c. ř. s. žádati i za řízení opravného a nelze proto žalující firmu sprostiti povinností k žalobní jistotě jediné proto, že v čase usnesení prvé stolice ještě neprošla lhůta, po kterou tuzemci v Dánsku dočasně osvobození byli od žalobní jistoty.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvé stolice.

Důvody:

Jest zásadou civ. řádu soudního, že pro věcné a právní posuzování sporu jest rozhodným den, kdy byl vydán rozsudek prvého soudu. Ohledně žalobního nároku na plnění vyslovuje § 406 civ. ř. s. přímo a určitě, že nároku takovému lze vyhověti pouze tehdy, když plnění bylo v čase vydání rozsudku v prvé stolici již splatno. Poněvadž i nárok na složení jistoty ve sporu jest povahou svou nárokem na plnění, dlužno užití i na mezisporu o jistotu zásady § 406 c. ř. s., a rozhoduje tedy v otázce, zda jistota jest požadována právem čili nic, právní stav platný v čase rozhodnutí mezisporu. V tomto případě bylo prvou stolicí rozhodnuto dne 25. září 1919, a v té době, jak první soud zcela správně na základě vysvětlení podaného ministerstvem spravedlnosti ze dne 1. září 1919 rozhodl, v Dánsku od příslušníků cizích států se jistota pro soudní náklady nepožadovala, a tedy dle § 57 odstavec druhý také pro Dánského žalobce nebylo povinností odpůrci složit jistotu ve sporu projednávaném v republice Československé. Výklad, který uvedenému výnosu ministerstva spravedlnosti dává soud rekursní, není správným; z výnosu toho jde jasně na jevo, že až do doby, kdy vstoupí v platnost zákon o výkonu soudnictví ze dne 11. dubna 1916. t. j. do 1. října 1919, od cizích žalobců v Dánsku jistota za náklady rozepře požadována býti nemohla; nebyl tedy cizí žalobce v Dánsku bezpodmínečně povinen, jistotu položit. Poukaz rekursního soudu k tomu, že spor, v němž jistota jest požadována, se rozvine teprve po 1. říjnu 1919, — že spor ve věci vůbec ještě nezačal, jak rekursní soud tvrdí, není správné, bylat již podána žalobní odpověď, — na věci ničeho nemůže měniti, zvláště když civilní řád soudní poskytuje možnost, aby, změní-li se poměry za sporu, zvláště odpadne-li vzájemnost, i v dalším průběhu sporu byla jistota požadována.

Čís. 351.

Má-li strana o rozhodné skutečnosti svědka, jehož jména a bydliště nezná, jest na ní, by zachovala se dle ustanovení § 279 c. ř. s., a může pak po případě, zvěděvši dodatečně jméno a bydliště svědka, domáhati se obnovy řízení dle § 531 c. ř. s. Nezachovala-li se tak, nemůže z důvodu § 530 c. ř. s. čis. 7 usilovati o obnovu řízení.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1919, Rv I 521/19.)

Žalobce, zamítnut byv v první stolici se žalobou, podal z rozsudku odvolání a zároveň domáhal se z důvodu § 530 čís. 7 c. ř. s. obnovy řízení, dovolává se o rozhodném svém skutkovém tvrzení svědka Karla B. a tvrdí, že o tomto svědku sice věděl již za řízení první stolice o sporu hlavním, že však teprve dva dny po rozsudku první stolice podařilo se mu vypátrati jméno a bydliště svědkovo. — První stolice zamítla žalobu o obnovu, uváživši toto: Žalobce znal svědka, který byl při vyjednávání se žalovaným přítomen, jako dělníka žalovaného. Tato skutečnost úplně stačila k tomu, by se mohl jeho svědectví za sporu dovolati, a bylo jeho procesuální povinností, by žádal za lhůtu k provedení důkazu tímto svědkem podle § 279 c. ř. s. a o přerušení řízení za této lhůty podle § 167 c. ř. s. Nezáleží na tom, zdali dle tvrzení žalovaného žalobce již před hlavním sporem onoho dělníka i dle jména znal, neboť nebylo by vyloučeno, že jméno zapomenouti mohl a proto důkaz o tom od žalovaného nabízený nebyl pro zbytečnost připuštěn. Rozhodnou je skutečnost, že žalobce nezachoval se podle předpisu § 279 c. ř. s. Kdyby lhůta k provedení důkazu určená byla uplynula bezvýsledně, byla by na místě žaloba o obnovu podle § 531 c. ř. s. pouze tím odůvodněná, že by použití důkazu v hlavním sporu bylo patrně přivodilo výsledek pro žalobce příznivější. Když ale žalobce předpisu § 279 c. ř. s. nepoužil, nemůže nyní tvrditi, že bez své viny nebyl s to nový průvodní prostředek před skončením jednání v hlavním sporu uplatnit (§ 530 posl. odst.). — **O d v o l a c í s o u d** rozsudek potvrdil v podstatě z těchto důvodů, jako první stolice.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

D ů v o d y:

Žalobce domáhá se obnovy řízení podle § 530 čís. 7 c. ř. s., by mohl v hlavním sporu vésti důkaz svědkem Karlem B. o skutkové okolnosti, kterou pokládá za důležitou a o níž odvolací soud projevil mínění, že potvrzení její svědkem bylo by mohlo mít za následek rozhodnutí hlavního sporu ve prospěch žalobcův. Avšak podle jasného znění § 530 čís. 7 c. ř. s. bylo by lze povolit žalobci obnovu řízení toliko tenkrát, kdyby byl teprve po skončeném ústním přelíčení v hlavním sporu nalezl tento průvodní prostředek nebo nabyt možnosti užití ho. Této zákonné podmínky zde není, neboť jde o důkaz svědkem, jenž byl dělníkem u žalovaného, když žalobce v polovici července 1918 se žalovaným na jeho dvoře jednal. Žalobce znal tento průvodní prostředek již před skončením řízení první stolice ve sporu hlavním, neboť podle spisů tohoto sporu výslovně sám přednesl při ústním přelíčení v první stolici souhlasně s přípravným svým spísem, že dělník žalovaného byl při tom, když v polovici července 1918 jednal se žalovaným na jeho dvoře, a ze spisů nikterak nevysvítá, že žalobce nemohl průvodního prostředku tohoto užití v hlavním sporu před skončením řízení první stolice, že totiž nemohl nabídnouti důkaz tímto svědkem. Žalobce tenkrát podle vlastního svého tvrzení pouze neznal jména a bydliště svědkova a vyslechnouti tohoto svědka nebylo ovšem lze, dokud adresa jeho zjištěna nebyla. To však nebylo, jak oba nižší soudy vzhledem na ustanovení §§ 279 i 335 c. ř. s. správně uvedly a odůvodnily, překážkou, by byl žalobce nenabídl důkaz tímto svědkem ve sporu hlavním před soudem první stolice. Poněvadž toho neučinil, nemůže s úspěchem domáhati

se povolení obnovy sporu dle § 530 čís. 7 c. ř. s., neboť podle § 178 c. ř. s. každá strana jest povinna při hlavním přelíčení v první stolici nabídnouti důkazy, nutné ku zjištění jejich údajů, naproti čemuž podle §§ 266 a 275 až 278 věci soudu procesního jest, připustiti a provésti nebo dáti provésti vhodné důkazy o důležitých sporných skutečnostech. Ustanovení § 531 c. ř. s. pak rovněž nelze užiti ve prospěch žalobcův, neboť obnova dle tohoto § 531 jest jen tenkrát přípustna, když jde o důkaz, který byl ve sporu hlavním nabídnut, ale ve smyslu 2. odstavce § 279 c. ř. s. z jednání vyloučen, žalobce však důkazu, o který jde, ve hlavním sporu vůbec nenabídl. Dovolacího důvodu § 503 č. 4 c. ř. s. tedy zde není. Z toho, co uvedeno, následuje, že není důležité, zdali žalobce, jak tvrdil ve sporu o obnovu před soudem první stolice, teprve po vynesení rozsudku v hlavním sporu zjistil jméno a bydliště svědka B-a. Nebylo tedy zapotřebí připustiti a provésti důkazy, žalobcem o tomto tvrzení nabídnuté, a řízení není vadným proto, poněvadž se tak nestalo. Ani uplatňovaného důvodu dovolacího § 503 č. 2 c. ř. s. tedy zde není.

Čís. 352.

Vyloučena-li z právního obchodu věc, o níž byla uzavřena smlouva dodací, záleží na tom, zda zákaz právního obchodu vydán před uplynutím, či po uplynutí dodací lhůty. V onom případě platí ustanovení § 880 obč. zák., v tomto případě platí smlouva a líknavý prodávatel jest práv z náhrady škody pro nesplnění smlouvy.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1919, Rv I 569/19.)

Firma A. zakoupila od firmy B. větší počet šrotovníků, firma B. opozdila se zavíněně s dodáním přes ujednanou dodací lhůtu. Po uplynutí dodací lhůty vydáno nařízení, dle něhož prodej šrotovníků připuštěn jen na úřední povolení. Firma B. ucházela se o úřední povolení, leč marně. Po té podala na ni objednatelka žalobu o náhradu škody pro nesplnění smlouvy. — První stolice uznala dle žalobní žádosti. — **O d v o l a c í s o u d** rozsudek první stolice potvrdil, v podstatě z těchto důvodů: Nařízením vyloučeny šrotovníky z právního obchodu. O tomto případě mluví § 880 obč. zák. řka, že vyjaučí-li se předmět smlouvy z právního obchodu ještě před jeho odevzdáním, má se věc tak, jako by smlouva uzavřena nebyla. Tím by ovšem žalobce byl odbyt. Než předpis ten není všecek. Dle § 1048 obč. zák., jenž podle § 1066 obč. zák. i pro smlouvu kupní platí, dlužno rozvažovati, pokud jde právě o úplatné smlouvy, o nichž tento předpis jedná, má se takto k onomu (§ 880 obč. zák.) jako speciální ku všeobecnému, — zda byl předmět smlouvy z právního obchodu vyloučen před dobou k odevzdání stanovenou čili teprv po ní, takže přijde na to, je-li prodávatel v prodlení s odevzdáním čili nic: smlouva pokládá se za neuzavřenou toliko v tom případě, že jest doba odevzdání ustanovena a zákaz právního obchodu stihne věc »v mezičase«, t. j. před tou dobou, takže prodávatel nebyl ještě v prodlení. Soudem z opaku vyplývá z toho, že byl-li prodávatel už v prodlení s odevzdáním, když zákaz vyšel, platí smlouva a jest prodávatel práv dle § 1047, 1066 a 920 a násl. obč. zák. náhradou škody, zejména též

ušlého zisku, že včas neplnil, aniž mu pomůže § 1447 obč. zák., jenž ze svého všeobecného předpisu trpí opět §em 1047 a 920 obč. zák. výjimku pro případ, že jde o smlouvu úplatnou a zavázaný jest v prodlení v čase a kritické události. Doložití dlužno, že oprávněn jest toliko soud z opaku § 1048 obč. zák. a nikterak nelze se odvolati na § 1051 obč. zák., jenž předpokládá, že doba odevzdání stanovena není, kdežto § 1048 jedná o případu, že stanovena jest a jen o to jde, zda vyšel zákaz před jejím dopadnutím či potom.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované firmy, poukávav k důvodům rozsudku odvolacího soudu.

Čís. 353.

Ze závazků, vzniklých před 28. říjnem 1918 proti bývalému c. k. eráru, nelze žalovati erár Československé republiky.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1919, Rv I 587/19.)

Firma A. odevzdala dne 6. prosince 1917 na stanici Praha-státní nádraží bývalé společnosti státní dráhy zboží k dopravě do stanice Litoměřice bývalé severozápadní dráhy. V Litoměřicích shledán úbytek na zboží. V roce 1919 podala firma A. žalobu o náhradu škody, prohlásivši výslovně, že žaluje železniční erár Československé republiky jako právního nástupce bývalého c. k. železničního eráru. Žalovaný železniční erár Československé republiky navrhl zamítnutí žaloby a to předem proto, že na straně žalovaného eráru nedostává se pasivní legitimace. Námitku tu odůvodnil tím, že smlouva dopravní uzavřena byla mezi žalující stranou a bývalým c. k. železničním erárem, že železniční erár Československé republiky nevstoupil v závazky a povinnosti bývalého c. k. eráru, takže pouze c. k. erár lze žalovati; že skutečně existují dva právní subjekty, tomu nasvědčuje také nařízení vlády ze dne 4. června 1919, čís. 313 sb. z. a n. Žalovaná strana navrhla, by ústní jednání prozatím obmezeno bylo na tuto námitku a by ve smyslu § 236 c. ř. s. zjištěno bylo mezitímním rozsudkem, že právní poměr mezi žalující stranou a žalovanou stranou z dopravní smlouvy ze dne 6. prosince 1917, uzavřené s bývalým c. k. erárem, jest po právu. — Prvá stolice zjistila mezitímním rozsudkem, že právní poměr mezi stranou žalující a stranou žalovancu »železničním erárem Československé republiky« opírající se o smlouvu dopravní, uzavřenou v Praze dne 6. prosince 1917 mezi stranou žalující a bývalým c. k. železničním erárem jest po právu. Důvody: Dle ustanovení § 100 dopravního řádu ze dne 11. listopadu 1909 čís. 172 ř. z. lze podat žalobu ze smlouvy dopravní na dráhu, jež zboží převzala nebo zboží dle nákladního listu naposledy převzala nebo na jejíž průvozní trati škoda vznikla. V tomto případě bylo zboží odevzdáno k dopravě na stanici Praha-státní nádraží bývalé společnosti státní dráhy dne 6. prosince 1917 a vydáno dne 8. prosince 1917 ve stanici Litoměřice, severozápadní nádraží, tudíž naposledy převzato bývalou severozápadní dráhou. Jak bývalá společnost státní dráhy tak i severozápadní dráha, jichž ředitelství bylo ve Vídni a jež obě vlastnický

patřily bývalému c. k. rakouskému eráru, tím, že nastal převrat a bývalý rakouský stát v nové státy se rozpadl, přestaly jako takové existovati a přešly do vlastnictví jednotlivých se utvořivších států, arcif jen ohledně těch tratí, jež v tom kterém novém státě se nacházejí. Československý stát vystupuje na venek jako právní nástupce bývalé společnosti státní dráhy a bývalé severozápadní dráhy ohledně všech jejich tratí v jeho území. Jak stanice Praha-státní nádraží, tak i stanice Litoměřice-severozápadní nádraží, jest na těchto tratích. V tomto případě jedná se o závazky ze smlouvy dopravní, uzavřené před převratem na tratích, patřících v době podání žaloby vlastnický Československému státu. Z ustanovení § 100 dopravního řádu plyne, že závazky takové jsou vázány na podnik a to v tomto případě, ježto zboží bylo podáno k dopravě na stanici Praha-státní nádraží a vydáno na stanici Litoměřice-severozápadní nádraží, tudíž na stanicích v oblasti nynější republiky Československé, na onu část bývalé společnosti státní dráhy, jež přešly do vlastnictví státu Československého. Jest tudíž ze smlouvy dopravní zavázán v tomto případě zdejší erár, do jehož území dotyčné části drah patří s výhradou nároku postížního proti likvidační podstatě bývalého c. k. eráru. Je proto soud toho názoru, že z této dopravní smlouvy dle § 100 dopravního řádu je zavázán Československý železniční erár, a nikoliv již neexistující bývalý c. k. erár a že proto není zde nedostatku pasivní legitimace na straně žalovaného eráru, že žaloba právem vznesena byla na erár železniční Československé republiky a bylo proto ve smyslu § 236 c. ř. s. zjištěno, že právní poměr o řečenou dopravní smlouvu se opírající, skutečně mezi stranami spornými trvá po právu (srovnej článek dra. Boh. Klinebergra »stát jako subjekt práv« v Právniku z roku 1919 str. 188). Předpisy minist. nařízení ze dne 4. června 1919 čís. 313 sb. z. a n. jsou pouze pokyny, dané pro finanční prokuraturu, a nemění ničeho na platných zákonných ustanoveních. — Odvolací soud změnil rozsudek prví stolice a zjistil, že shora naznačený právní poměr není po právu, v podstatě z těchto důvodů: Z ustanovení zákona ze dne 23. července 1919 čís. 440 sb. z. a n. vyplývá, že pohledávky, povstale před 28. říjnem 1918, tedy v době před utvořením Československé republiky proti bývalému státu rakousko-uherskému, odkázány jsou na ukončení likvidace bývalého rakousko-uherského mocnářství, a nelze jich uplatňovati proti Československé republice. Ve sporech, řízených proti bývalému c. k. železničnímu eráru bylo by lze ve smyslu shora uvedeného zákona pokračovati se svolením finanční prokuratury, která by však v případě tom zastupovala erár československý jako zástupce — ne nástupce — bývalého c. k. eráru (§ 2 cit. zák.). V tomto sporu jde o požadavek, vzniklý dle vývodů žaloby v roce 1917.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalující firmy.

Důvody:

Uplatňovaný dovolací důvod § 503 č. 4 c. ř. s. není ospravedlněn. K vývodům dovolacího spisu, jimž nepodařilo se vyvrátiti správně odůvodnění rozsudku odvolacího soudu, podotýká se toto: V důvodové zprávě k vládnímu návrhu zákona ze dne 23. července 1919 čís. 440 sb. z. a n. (tisk 506) opodstatňuje se potřeba navrženého zákona takto: »Mezi státy, které

vznikly z bývalého rakousko-uherského mocnářství nebo které části jeho státního území připojily ke svému, musí se státi vyrovnání o právech a závazcích zaniklého mocnářství. Poněvadž pak uplyne pravděpodobně drahně času, než k takové dohodě dojde, nutno řešiti otázku, zda a pokud má československá republika plniti závazky bývalého mocnářství, které jsou proti ní uplatňovány. Ježto jest naprosto nejisto, jak ono porovnání dopadne a tudíž, které z těchto závazků a do jaké míry náš stát převezme, doporučuje se, by pro takové závazky bylo zákonem stanoveno přiročí až do času, kdy dojde k řečenému vyrovnání mezi sčastněnými státy.« Zpráva právního výboru (tisk 1367), sdíleje stanovisko vládního návrhu, podotýká dále: »Při tom budiž výslovně uvedeno, že přítomným zákonem nemá býti ani v zásadě řešena otázka, ani nemá jím býti prejudikováno otázce, zda a pokud převezme republika Československá závazky bývalého Rakouska, nebo království uherského nebo mocnářství rakousko-uherského, pokud závazky ty vznikly ze smluv nebo ze skutečností nastalých před 28. říjnem 1918 a že rozřešení otázky této samozřejmě je vyhrazeno konečnému vyrovnání o právech a závazcích zaniklého mocnářství rakouského a jeho jednotlivých států.« Totéž výtčeno pak výslovně zpravodajem v plném shromáždění zákonodárského sboru a nedoznalo tam odporu (těsnopisecká zpráva o 67. schůzi Národního shromáždění, str. 2106). Z řečených dějin vzniku zákona plyne nade vší pochybnost, že stát náš zásadně odmítl stanovisko, jako by bez dalšího stal se přejímatelem závazků bývalého rakouského státu z doby před státním převratem, jichž sídlem bylo by území, nyní výsostně moci československé republiky podrobené. Posléz řečená okolnost o sobě k nástupnictví v podobné závazky nestačí, nýbrž převzetí musí kotviti v dohodě sčastněných států, až k ní svého času dojde. Marně dovolává se žalobce pro svůj opačný názor předpisu § 1409 obč. zák. Vždyť otázka, na kolik sčastněné státy převezmou závazky bývalého rakouského státu, jest otázkou mezinárodní dohody mezi těmito státy a na smlouvu tu přirozeně nelze použiti zásad soukromoprávních. Zejména nelze připustiti, by sčastnění jednotlivci přesunuli s poukazem k soukromoprávním zásadám zodpovědnost a závaznost s jednoho státu na stát druhý. Ani právnímu citu a zásadám práva morálního nepřiči se stanovisko odvolacího soudu. Žalobci ukládá se pouze, by se čkal a uplatňoval svůj nárok svého času proti tomu, kdo dle dohody sčastněných států bude jím zavázán. Toto právo se tímto rozhodnutím žalobci nijak neodnímá.

Seznamy vypracoval
Dr. BOŘIVOJ PEKÁREK,
místotajemník nejvyššího soudu.

Věcný seznam abecední.

- Absolutní nemožnost plnění** viz nemožnost plnění.
Abstraktní škoda viz náhrada škody dle čl. 357 obč. zák.
Adopce: netřeba souhlasu manžela, jenž byl v čas adopce na duchu chorým, byl v té době nebyl soudem za choromyslného prohlášen; adoptovanému přísluší práva vyhrazená vzájemnou dědickou smlouvou zákonným dědicům čís. 27.
Advokát: záruka jeho za výsledek dle § 880 a) obč. zák. čís. 25, požadavek podpisu jeho na podání čís. 267.
Advokátní praxe viz kandidát advokacie.
— sollicitator viz zaměstnanec.
Akcie: rozdělení její na ideální části jest vůči společnosti bez právního účinku čís. 300.
Akciová společnost viz společnost akciová.
Automobil viz ručení za škodu.
Bagatelní pohledávky viz pohledávky nepatrné.
— řízení viz řízení ve věcech nepatrných.
Banka ve firmě společnosti s ruč. obm. čís. 220.
Bernská dohoda o mezinárodní železniční dopravě neplatí ve vzájemném poměru nástupních států čís. 246.
Bezpečnostní opatření v horním závodě: zodpovědnost ředitele za úraz horníka čís. 138.
— železniční: kdy jest k nim železnice povinna čís. 103.
Bezplatný byt viz byt bezplatný.
Budova (§ 418 obč. zák.) viz zastavení.
Bersa viz rozhodčí soud.
Bydliště poslední společné viz příslušnost dle §u 76 j. n.
Byt bezplatný (nař. ze dne 24. dubna 1919 čís. 223 sb. z. a n.): ochraňuje se jen takových zaměstnanců, kteří jsou v pracovním poměru nižšího řádu čís. 348.
Byt nouzový viz pořad práva.
Bytový úřad viz úřad bytový.
Cena maximální viz sazba:
— odhadní (§ 1323 obč. zák.): pojem čís. 232;
— tržní (čl. 357 odst. 3 obč. zák.): není jí přemrštěná prodejní cena zboží čís. 33.
Cenné papíry cizozemské viz komissionář.
Cesta nezbytná: nepřipustnost dovolacího rekursu proti usnesení rekursního soudu, jímž usnesení soudu prvního bylo zrušeno a témuž rozhodnutí ve věci uloženo čís. 40.
Cese viz postup pohledávky.
Cizí erár viz erár cizího státu.
Cizoložství: jehož se dopustila manželka po právoplatném soudním rozvodu jejího manželství pouze z viny manželovy, nemá v zápětí zánik jejího nároku na výživu dle §u 91 obč. zák. čís. 79, nedopouští se rozvedený manžel pohlavním stykem s osobou třetí, jako důvod vylučující dědické právo musí býti doznáno nebo dokázáno před smrtí zůstavitelovou čís. 127.

Cizozemské cenné papíry viz komissionář.

Cizozemský exekuční titul viz exekuce:

- rozhodčí soud viz rozhodčí soud.
- soud: nemůže přikázat žalobu dle §u 261 c. ř. s. soudu tuzemskému č. 237.

Cizozemská společnost: obecné sudiště ve smyslu §u 387 odst. 2 ex ř. č. 258.

- s ručením obmezeným č. 226.

Clausula rebus sic stantibus: ohledně výživného pro nemanželské dítě č. 291.

- platnost zásady té č. 307.
- ohledně výměnku č. 339.

Corpus delicti: exekuce naň č. 98.

Daně viz zástavní právo.

Dar: odvolání jeho dle §u 951 obč. zák. č. 252.

Dávka z přírůstku hodnoty nemovitostí viz přírůstek honoty nemovitostí.

Dávky opětovné: vliv výminky rozvazovací č. 158.

- veřejné viz zástavní právo.
- výměnkářské viz výměnek.

Delegace nutná: pořad instancí č. 67.

Deposice soudní viz složení k soudu.

Depositní úřad viz úřad uschovací.

Devaluace měny: jako důvod k předčasné výpovědi smlouvy pachtovní č. 18.

Dědic nepcminutelný viz pozůstalost.

Dědická přihláška viz přihláška dědická.

Diferenční obchody viz hra a sázka.

Díl povinný viz vydědění.

Dílna pekařská jest obchodní místností č. 245.

Distanční obchody viz smlouva kupní.

Dítě manželské: popírání původu jeho německým státním příslušníkem, užiti jest německého obč. zákoníku č. 71.

- nemanželské viz otec nemanželský, výživné.

Dluhy obchodní: ručení přejímatele firmy za předchůdce; opačná úmluva tomu nevádí č. 38.

Dluh směnečný viz obnova.

Debírka viz smlouva kupní.

Dodací smlouva viz smlouva dodací.

Dodání díla proti současnému zaplacení mzdy: exekuce dle §u 353 ex. ř.; vyúčtování mzdy č. 54.

Domovská obec viz obec domovská.

Doplnění žaloby viz žaloba.

Doručení: rozsudku a lhůta k opravnému prostředku č. 102.

rozsudku advokátu stranu zastupujícímu advokátem jiným č. 171. soud není povinen, by doručoval nájemci prohlášení pronajímatele, že nepřistupuje na další prodloužení nájmu č. 279.

Dovolací odpověď viz odpověď dovolací.

- rekurs viz stížnost dovolací.

Dovolání navrhuující vrácení věci vrchnímu zemskému soudu v Liberci č. 62.

přípustno, zrušil-li odvolací soud mylně ve formě rozsudku dřívější rozsudek první stolice pro kusost řízení a stranou zrušující rozhodnutí v odpor vzato nebylo č. 13.

nelze přezkoumati závěr odvolacího soudu, že straně musily býtí listé okolnosti známy; jen po stránce logičnosti lze mu odporovati s hlediska č. 4 §u 503 c. ř. s. č. 64.

přezkoumávání ocenění průvodů ve sporech o neplatnost manželství č. 82.

nelze odporovati tomu, odmítl-li odvolací soud podpůrný důkaz slyšením stran č. 69.

nepřípustno dle §u 502 odst. 2 c. ř. s., třebaš původně nárok přesahoval 100 K č. 346.

nepřípustno co do celé částky v odvolání požadované, přiznal-li první soudce žalobci ze zažalované 1.000 K převyšující pohledávky pouze část a vyhověl-li odvolací soud žalobcovu odvolání, obmezenému na přísouzení další částky 1.000 K nepřevyšující č. 73.

nepřípustno v případě §u 502 odst. 4. c. ř. s., nebyl-li odvolacím soudem ve zrušovacím usnesení vysloven závazný právní názor č. 266. bylo-li odmítnuto jako opožděné, čítá se lhůta §u 409 c. ř. s. ode dne, kdy byl doručen rozsudek odvolacího soudu č. 230. nepřípustné nemá odkladacího účinku č. 293.

Dozor obchodní: nepřekáží tomu, by dlužník byl odsouzen ku placení ve lhůtě §u 409 c. ř. s. č. 180.

Dozorčí rada viz společnost s ruč. obm.

Dražba viz odklad exekuce.

Družstva vodní (na Moravě): výkazy o nedoplatcích opatřených politickým úřadem doložkou vykonatelnosti jsou exekučním titulem č. 349.

Držba práva: nezáleží na tom, zda druhá strana zvěděla o výkonu práva čili nic č. 115.

Důkaz: usnesení vyhovujícímu návrhu na pojištění důkazů nemůže býti odporováno opravným prostředkem, třebaš bylo vydáno teprve druhou stolicí č. 51.

zajištění důkazů o opotřebení a poškození věcí, jež dle zákona o válečných úkonech byly zabráný k vojenským účelům, nepřisluší řádným soudům č. 191.

soudní zajištění důkazů přípustno v právních záležitostech, odkázaných zákonem č. sb. 4/1918 zemskému soudu v Praze č. 247. slyšením stran viz dovolání.

Důvod odvolací viz odvolání.

- k výpovědi viz výpověď.

Elektrická dráha pouliční viz ručení drah.

Erár: exekuce pro pohledávku proti němu č. 136.

— **cizího státu:** nelze žalovati na tuzemském soudě, leda že se dobrovolně podrobil; žalobu vznesenou dle zákona ze dne 18. srpna 1918 č. 317 ř. zák. nelze postoupiti dle §u 6 cit. zák. vrchnímu soudu žalovaného cizího státu č. 343.

— **československé republiky:** nelze žalovati ze závazků vzniknuvších před 28. říjnem 1918 proti bývalému c. k. eráru č. 353.

— **železniční:** příslušnost pro žaloby proti němu č. 246.

Excindační žaloba viz žaloba dle §u 37 ex. ř.

Exekuce: výkazy vodního družstva o nedoplatcích jsou exekučním titulem č. 348.

pro pohledávku proti eráru; podmínky její č. 136.

otázku valuty nelze řešiti v řízení exekučním č. 268.

povolení přípustno, třebaš byl dříve povolen odklad exekuce č. 288. zrušení exekučního titulu dle §u 39 č. 1 ex. ř.; náležitosti č. 256.

cizozemský exekuční titul; lhotejno, zda vymáhající věřitel jest tuzemcem či cizozemcem; zrušení exekuce povolené dle něho bez podmínek §u 79 ex. ř.; maďarské exekuční tituly nejsou vykonatelný č. 317.

povolení na základě spisů a listin, zřízených ve státě německo-rakouském č. 89.

vznikl-li exekuční titul v území bývalého Rakouska mimo obvod Československé republiky; exekuci povoluje soud v §u 82 ex. ř. stanovený č. 41.

pro pohledávku bývalého c. k. eráru může býti povolena zdejšími soudy i po 28. říjnu 1918 č. 60.

jízdné hodinové vyloučeno z exekuce i pro zákonný nárok na výživné č. 280.

- dle Šu 294 ex. ř.: přípustná, třeba peníze byly složeny vymáhajícím věřitelem na jeho jméno a účet u poštovní spořitelny čís. 250.
 - dle Šu 346 ex. ř.: pro výkon lhotejno, že předmět exekuce byl trestním soudem jako corpus delicti obstaven čís. 98.
 - dle Šu 349 ex. ř.: nelze povolit na základě původní smlouvy od času a po dobu, co nájemce užívá bytu proto, že mu byl obcí přikázán čís. 313.
 - dle Šu 353 ex. ř.: na dodání díla proti současnemu zaplacení mzdy čís. 54.
 - dle Šu 367 ex. ř.: intabulační doložka; vzájemné plnění kupitele, zatížil-li prodávatel nemovitost po uzavření smlouvy dalšími dluhy čís. 238.
 - zajišťovací: nelze ji povolit pro nároky, pro něž přípustná uhrázovací exekuce pouze dle §§ 346 a násl. ex. ř. čís. 134.
 - lze ji povolit před doručením rozsudku, jenž byl vyhlášen v přítomnosti obou stran čís. 261.
 - předpis Šu 370 čís. 1 ex. ř. nevztahuje se k útratám řízení odvolacího čís. 297.
 - přeměna v exekuci uhrázovací možná jen na návrh osoby oprávněně; přeměna bez návrhu jest zmatečnou čís. 142.
 - prozatímní opatření viz tamže.
 - vyloučení z exekuce viz žaloba dle Šu 37 ex. ř.
- Exekuční propachtování lékárny** viz lékárna.

- Fakturové sudiště** viz příslušnost dle Šu 88 odst. 2 i. n.
- Fideicomissum eius, quod supererit** viz substituce.
- Firma:** při převzetí ručí přijímatel za obchodní dluhy předchůdce čís. 38.
- společnost s ruč. obm. viz společnost s ruč. obm. viz též rejstřík obchodní.
- Fond nemocniční pražský:** příspěvek z pozůstalosti nutno zapraviti i tehda, když Praha, pokud se týče její předměstí nebyly jediným stálým bydlištěm žastavitele čís. 322.

Garnitona viz příslušnost dle Šu 68 i. n.

Hodinové úzdné viz úzdné.

Hodnota peněz: poklesu vyvolaného válečnými poměry má dbáti soud, určuje dle Šu 273 c. ř. s. výši pohledanosti čís. 275.

Honitba: vymáhání nároku na náhradu škody způsobené zvěří čís. 22.

přípustnost pořadu práva pro uplatňování práv z pronájmu; k platnosti smlouvy není třeba (dle českého zákona) písemné formy ani vzeti její na vědomí okresním výborem; neplatnost úmluvy, že pachtýř bude honitbu vykonávat sám a že přijme za spolčeníky kteréhokoliv ze členů honebního spolčenstva čís. 114.

podpacht zakázán; co dáno k uskutečnění podpachtovní smlouvy, nelze nazpět požadovati čís. 309.

Horní závod: zodpovědnost ředitele za úraz způsobený nedostatečným bezpečnostním opatřením čís. 138.

Horník: pro služební poměr platí § 1154 b) obč. zák. čís. 100.

Hotelier viz smlouva s chovací.

Houba viz náhrada škody.

Hra a sázka: cenné papíry, složené jedním smluvníkem u druhého jako jistota z diferenčních obchodů, mohou být kdykoliv zpět žádány čís. 296.

Hromaděni nároků v žalobě čís. 32.

Hromadná osoba: ručení za škodu čís. 76.

Hypotekární věřitel viz věřitel hypotekární.

— žaloba viz žaloba hypotekární.

Chovatel dobytka: není zemědělcem dle nařízení čís. ř. z. 192/18 čís. 195.

Impotence viz manželství.

Inaediikace viz zastavení.

Instance viz stolice.

Intabulační doložka: nahrazená rozsudkem, exekuce dle Šu 367 ex. ř. čís. 238.

Inventář pozůstalosti: pojem »třetí osoby« (§ 92 odstavec druhý čís. 3 nesp. pat.); vliv bezvýmínečné dědické přihlášky transmitenta čís. 331.

Jednatel společností s ruč. obm. viz společnost s ruč. obm.

Jistota žalobní cizozemského žalobce: směrodatným jest stav vzájemnosti v čase, kdy prvá stolice vydala usnesení o návrhu žalovaného čís. 350. příslušníka říše německé čís. 35.

Jízdné hodinové: vyloučeno z exekuce i pro zákonný nárok na výživné čís. 280.

Kandidát advokacie: k zápisu do seznamu třeba československého státního občanství čís. 208.

do praxe jest započísti celou vojenskou službu válečnou čís. 231.

Kauce notářská viz notář.

Knihovní poznámka viz poznámka knihovní.

— zápis viz zápis knihovní.

Komisionář: uschování cenných papírů cizozemských tuzemskou bankou u cizozemské banky, vliv válečných poměrů na poměr tuzemské banky ku komitentům čís. 91.

úpis pokladničních poukázek rakouské válečné půjčky; komisionář neručí za vady znehodnocením po uzavření komisionářské smlouvy čís. 199.

Konkretní škoda viz náhrada škody dle čl. 357 obč. zák.

Konkurs: pouhá oferta ve smyslu Šu 26 konk. řádu či oboustranná smlouva dle Šu 21 konk. ř. čís. 47.

Kontokorent: nestačí, že strany byly v obchodním spojení a že jednotně bylo upomínáno o úhrnný peněz všech pohledanosti čís. 304.

Konvenční pokuta viz pokuta konvenční.

Konvekace věřitelů viz pozůstalost.

Koupě dědictví viz pozůstalost.

Kupní smlouva viz smlouva kupní.

Laik soudce: nemůže se súčastniti rozepře projednávané u kausálního soudu dle předpisů exekučního řádu čís. 183.

Léčebné viz manžel.

Lékárna: při exekučním propachtování musí pachtýř vyhovovati podmínkám stanoveným v §u 3 léc. zák. čís. 234.

Létadlo vojenské viz ručení za škodu.

Lhůta: k podání opravného prostředku počítá se od doručení rozsudku advokátu, nikoliv straně advokátem zastoupené čís. 102.

neběží ode dne doručení rozsudku advokátu advokátem jiným, jemuž rozsudek omylem byl doručen čís. 171.

k rekursu do vyřízení návrhu dle Šu 932 a) obč. zák. učiněného trvá osm dní čís. 61.

— dle Šu 156 a 158 obč. zák.: počítá se ode dne, kdy manžel zvěděl o narození dítěte bez ohledu na to, kdy pojal podezření o tom, zda dítě jest jeho dítětem čís. 319.

— dle Šu 933 obč. zák.: tříletá lhůta, jde-li o nárok z důvodu smlouvě se přičicího provedení stavby továrního komínu čís. 56.

platí i pro nárok zavinené škody po rozumu poslední věty prvního odstavce Šu 932 obč. zák. čís. 338.

šestinedělní platí i při správě pro nedostatek smluvených vlastností čís. 63.

— dle Šu 1162 d) obč. zák.: platí i pro uplatňování nároku zaměstnavatelova na konvenční pokutu; lhůta je prekluzivní čís. 87.

— dle Šu 409 c. ř. s.: bylo-li dovolání odmítnuto jako opožděné, čítá se ode dne, kdy byl doručen rozsudek odvolacího soudu čís. 230.

- dle řu 560 c. ř. s.: neplatí, domáháno-li se výpovědi zrušení nájemní smlouvy z některé z příčin řu 1118 obč. zák. čís. 116.
- dle řu 575 odstavec prvý c. ř. s.: neplatí o žalobě domáhající se dodržení smlouvy nájemní čís. 21.
- platí i v řízení o žalobách, jimž jest se domáháno zrušení smlouvy nájemní neb pachtovní z důvodu řu 1118 obč. zák. čís. 117.
- neplatí v řízení o žalobě na vyklizení bytu, jehož bezúplatné požívání bylo dosavadnímu vlastníku v tržové smlouvě o prodeji domu vyhrazeno čís. 241.
- dle řu 575 odstavec třetí c. ř. s.: počátek její čís. 135.
- platí i pro případ, kdy konec doby nájemní byl určen vykonatelným soudním smírem čís. 254.
- dle řu 391 ex. ř.: není prodlužitelná čís. 173.

Liberec: dovolání dožadující se tamního vrchního zemského soudu čís. 62.
nezákonnost řízení téhož: neplatnost jeho rozhodnutí čís. 70.

Likvidace obchodní společnosti viz prozatímní opatření.

Litispence viz rozepře zahájená.

Maďarské exekuční tituly nejsou vykonatelné čís. 317.

Majitel domu viz ochrana nájemců, ručení za škodu.
— **stroje:** viz pojištění úrazové dělnické.

Manudukční povinnost soudu: rozsah její čís. 84.

Manžel: není povinen k náhradě léčebného lékaři, jenž přes jeho zákaz podjal se léčení manželky, leč že by šlo o bezodkladně nutné lékařské přispění čís. 36.
spravuje manželčino jmění dle řu 1238 obč. zák. není oprávněn žádati náhradu učiněného nákladu čís. 283.

Manželka viz výživné.

Manželský původ dítěte viz dítě.

— — **lhůty** viz tamže.

Manželství: při překážce dle řu 60 obč. zák. jest lhůtejnó, zda jde o absolutní nebo relativní impotenci a zda tato spočívá v tělesné soustavě nebo ve psychopatickém stavu impotentního manžela čís. 106.
práva žádati za rozvod nepozbývá manžel, nabyvší vědomosti o cizoložství druhého manžela, pokračováním v manželství: zákaz novot čís. 145.
obnovení manželského společenství a přeměna rozvodu v rozluku čís. 320.

rozloučení manželství nezvěstného: formální podmínky návrhu, byl-li již manžel prohlášen za mrtva čís. 281.
hmotné podmínky jeho čís. 335.

neplatnost dle řu 58 obč. zák.: břemeno důkazní čís. 82.
obhájí svazku manželského nepřisluší obírají se vinou na neplatnost; pojem »pokračování v manželství« čís. 17.
viz též řízení ve věcech manželských.

Matka nemanželská: »další výlohy« řu 167 obč. zák. čís. 170.

— — nemá nároku dle řu 168 obč. zák. po narození dítěte čís. 334.

Maximální cena viz sazba.

Mimosoudní výpověď viz výpověď.

Místní obchody viz obchody místní.

Místnosti obchodní viz ochrana nájemců.

Mzda viz smlouva služební.

Nádražní šatna viz ručení drah.

Nahodilá škoda viz škoda nahodilá.

Náhoda viz ručení drah.

Náhrada škody dle čl. 357 obch. zák.: přisouzení abstraktní škody není vyloučeno, když tvrzená konkrétní škoda nebyla prokázána; tržní cenou není přeměřená cena; určení výše škody soudem čís. 33.
doba rozhodná pro výpočet škody: výši ušlého zisku jest počítati dle občanského zisku čís. 196.

abstraktní škoda převyšující značně obvyklý zisk občanský čís. 176.
jinak viz ručení za škodu.

Náhrada útrat viz útraty.

Náhradní povinnost státu viz stát.

Nájemce viz smlouva nájemní a pachtovní.

Nájemní smlouva viz smlouva nájemní a pachtovní.

Náklad (§ 1042 obč. zák.): pojem; břemeno důkazní čís. 341.
uplatňování proti domovské obci čís. 110.

Nákladní list železniční: obsah jeho rozhodným pro výpočet dopravného čís. 7.

Náklady opatřovací: význam stoupaní jich, byla-li smlouva uzavřena již za mimořádných válečných poměrů čís. 8.

— **soudní** viz útraty.

Nález trestního soudu (§ 268 c. ř. s.): v řízení ve sporných věcech manželských čís. 140.

Námítka nepřislušnosti nebo nepřipustnosti pořadu práva: soud obmezen na řešení této otázky čís. 22.

— **zahájené rozepře** viz rozepře zahájená.

Námítky proti výpovědi viz výpověď.

Nárok: doba rozhodná pro existenci jeho čís. 285.

Nářzení: vydaná vládou na základě zákona jí k tomu zmocňujícího požívají moci zákona čís. 11.
k ochraně nájemců mají moc zákona čís. 162.

Nebezpečí dle řu 379 odst. 2. ex. ř. viz prozatímní opatření.

Nejvyšší podání viz podání nejvyšší.

Nejvyšší soud německo-rakouský: neplatnost rozhodnutí o opravném prostředku proti rozhodnutí některého soudu československého čís. 70.

— **ve Vídni:** zánik působnosti pro území Československé republiky čís. 34.

Nemanželská matka viz výživné.

Nemanželský otec viz otec nemanželský.

Nemocniční fond pražský viz fond nemocniční.

Nemožnost plnění absolutní a relativní: prvé nemůže se dovolávat ten, kdo nabízel byt i jen částečné plnění; stoupaní opatřovacích nákladů čís. 8.

Neodvratná náhoda viz ručení drah.

Nepatrné věci viz řízení ve věcech nepatrných, pohledávky nepatrné.

Neplatnost manželství viz manželství.

Nepominutelný dědic viz pozůstalost.

Nepřipustnost dovolání viz dovolání.

— **opravného prostředku** viz prostředek opravný.

— **pořadu práva** viz pořad práva.

— **rekursu** viz stížnost.

— **určovací žaloby** viz žaloba určovací.

Neschopnost manžela viz manželství.

Nespravedlivá vyhrážka (§ 870 obč. zák.): pojem čís. 256.

Neúplnost řízení: vytýkaná teprve při ústním odvolacím řízení; soud jest povinen opatřiti si dle §§ 180 a 182 c. ř. s. skutkový základ pro rozhodnutí čís. 110.

Nezbytná cesta viz cesta nezbytná.

Nezletilec viz poručník.

Nezvěstný: podmínky rozloučení manželství čís. 335.

Německý státní přísůšník: poprajiící v tuzemsku manželský původ dítěte; po stránce práva hmotného nutno použití německého občanského zákonníka čís. 71.

Notář: povinnost k doplnění kauce, uložené ve vídeňské poštovní spořitelně čís. 316.

jako soudní komisař; vyloučen dovolací recurs do rozhodnutí o poplatcích jeho čís. 222.

Nouzový byt viz pořad práva.

Novace viz obnova.

Novoty: zákaz jich v řízení o rozvod manželství čís. 145.
pokud přípustny v řízení odvolacím čís. 84.

Obec: přípustnost pořadu práva pro nárok proti ní, že způsobila škodu neopatřivši dostatečně obecní stoku na veřejné cestě čís. 262.
— **domovská:** podmínky nároku dle § 1042 obč. zák. proti ní na náhradu nákladu učiněného za ni na výživu a ošetřování chudé a nemocné příslušnice; přípustnost pořadu práva čís. 110.

Obecní starosta viz starosta.

Obhájce svazku manželského; lhůta rekursu jeho činí 14 dní čís. 328.
jinak viz manželství.

Obchodní dluhy: ručení příjematele firmy za dluhy jeho předchůdce čís. 38.

- **dozor** viz dozor obchodní.
- **místnosti** viz ochrana nájemců.
- **pomocník** viz zaměstnanec.
- **rejstřík** viz rejstřík obchodní.

Obchodník dle čl. 272 čís. 1. obch. zák.: podnikatel staveb čís. 144.

Obchody místní: nelze použití článku 347 obch. zák. čís. 80.

Obilí a mlýnské výrobky: zápujčka jich není neplatná čís. 195.

Obmezení osob fysických viz opatření odvetná.

Obmezení žaloby viz žaloba.

Obnova (novace): zřídí-li se o směnečném dluhu dluhopis, obsahující ve-
dlejší závazky, směnečnému právu cizí čís. 157.

Obnova řízení: žalobu zakládající se na důvodu § 530 čís. 7 c. ř. s. nelze odmítnouti dle § 538 c. ř. s. pro nezávažnost nově tvrzených skutečností a nově nabídnutých důkazů čís. 330.
podmínky důvodu čís. 7 § 530 čís. 351.

Obnovení manželského společenství viz manželství.

Obstavení velkostatků viz velkostatky.

Odbytné zaměstnanci viz zaměstnanec.

Odebrání věcí vojskem při pohraniční prohlídce zakládá veřejnoprávní nárok proti státu čís. 172.

Odevzdání pronajaté místnosti viz smlouva nájemní a pachtovní.

Odhadní cena (§ 1323 obč. zák.): pojem čís. 232.

Odkaz: k obecně prospěšným účelům; pozbyl-li jistoty, dlužno jistotu tu i po odevzdání pozůstalosti doplniti čís. 124.

Odklad exekuce: nestačí povšechné tvrzení, že výtěžek při každé dražbě zůstává daleko za pravou hodnotou věcí, do dražby daných čís. 263.
není na závadu pozdějšímu povolení exekuce čís. 288.

— **vyklizením:** dobu odkladu ještě omeziti určitým dnem čís. 187.

Odpor ministerstva vnitra viz společnost s ruč. obm.

— **proti prozatímnímu opatření** viz prozatímní opatření.

Odpověď dovolací: za opožděnou nelze přiznati nákladů čís. 117.

Odpůrčí žaloba viz žaloba odpůrčí.

Odstěpný závod viz rejstřík.

Odvedení věci (§ 933 obč. zák.): pojem čís. 333.

Odvetná opatření viz opatření odvetná.

Odvolání: v řízení o něm lze přihlížeti k odvolacím důvodům, jež nebyly sice výslovně pojmenovány, co do obsahu však doličeny; volné oceňování právodů, předsevzatých soudem dožadáným, a listinných důkazů čís. 87.

není třeba, by ten který odvolací důvod byl výslovně označen a pojmenován; pojem a význam odvolacího důvodu čís. 345.
povinnost soudu opatřiti si skutkový základ pro rozhodnutí čís. 110.

Odvolání daru dle § 951 obč. zák.: rozhraničení působnosti soudu pozůstalostního a soudu processního čís. 252.

Odznaky řádové viz šlechtictví.

Offerta ve smyslu § 26 konk. ř. či oboustranná smlouva dle § 21 konk. ř. čís. 47.

Ohledání zboží viz správa.

Ochrana nájemcův:

nařízení k ochraně nájemcův mají moc zákona čís. 162.

1. nařízení ze dne 20. ledna 1918 čís. 21 ř. zák.:

třeba, by pronajímatel potřeboval sám nutně celého předmětu nájmu čís. 3.

pojem nájmu čís. 3.

pojem podnájmu čís. 28.

obchodní místnosti: místnosti najaté speditérem k umístění koní, vozů a píce čís. 50.

výpověď z důvodu, že tropí výtržnosti nájemník choromyslný čís. 66.

výklad předpisů o ochraně nájemců, změna vlastnictví najatého předmětu čís. 83.

koupě domu nestačí k výpovědi bytu z důvodu, že pronajímatel potřebuje tohoto nutně pro sebe; nelze vypověděti obyvatele, jenž v bytu vykonává nájemní práva jiného čís. 77.

2. nařízení ze dne 17. prosince 1918 čís. 83 sb. z. a n.:

předpis § 7 a) nemá místa, byl-li návrh podán již před působností cit. nařízení čís. 108.

zrušení nájemní smlouvy z některé z příčin § 1118 obč. zák. lze se domáhati nejen žalobou, ale i výpovědí čís. 116.

výpověď z důvodu, že pronajímatelka potřebuje bytu, aby manželu vrátivšímu se ze služby válečné postoupila ordinační místnosti, jež po dobu jeho nepřítomnosti obývala; výpovědní právo není bezúčinným proto, že si pronajímatel může nalézt v cizím domě byt; újmou může býti i značná újma plynoucí pro manželé pronajímatelky z ponechání nájemní smlouvy v platinosti čís. 107.

obchodní místnosti: pavilon a kůlna, nikoliv pouhá ohrada čís. 149.

pekařská dílna čís. 245.

pronajímatel nemusí ve výpovědi udati důvod její čís. 151.

netýká se dříve uzavřených soudních smírů o vyklizení najatých místností čís. 162.

na majiteli domu nelze požadovati, by se živil v cizím závodě jako dělník, když může nalézt obživu ve svém vlastním podniku jako samostatný živnostník čís. 245.

3. nařízení ze dne 9. února 1919 čís. 62 sb. z. a n.:

vlastník nemůže se dovolávat s spěchem výpovědního důvodu dle § 5, přijal-li dobrovolně výpověď z dosavadního svého bytu najatého v cizím domě čís. 148.

viz též výpověď, smlouva nájemní a pachtovní.

Okolkování bankovek: nezabavitelnou jest i uvolněná část hotovosti, pokud nebyla vyzdvižena čís. 306.

Onemocnění zaměstnance: náhrada dle § 1154 b) obč. zák. čís. 278.

Opatrovnictví: k obhajobě svéprávnosti proti odporovatelnému ještě soudnímu usnesení o uvalení opatrovnictví může si opatrovanec zřídit právního zástupce čís. 118.

Opatření odvetná: zrušení soukromoprávních obmezení osob fysických dlužno vždy dbáti z povinnosti úřední čís. 581.

Opatřovací náklady viz náklady opatřovací.

Opětovné dávky viz dávky opětovné.

Opošiční žaloba viz žaloba dle §u 35 ex. ř.
Opověď společnosti s ruč. obm. viz společnost s ruč. obm.
 — **k rejstříku** viz rejstřík obchodní.
Opravný prostředek viz prostředek opravný.
Opravné stolice viz stolice opravné.
Otec nemanželský: není oprávněn ku stížnosti do usnesení, čímž soud ode-
 přel schváliti smír uzavřený jen s poručníkem čís. 185.
 má právo dítě za dozoru poručníkovu u sebe vyživovati a vychová-
 vati, není-li tu již matky čís. 229.
 povinnost jeho k náhradě vůči tomu, kdo, očekáváje náhradu, hradil
 náklady stanovené v §u 167 obč. zák.; je to povinnost primérní
 čís. 341.

Pactum de contrahendo (§ 936 obč. zák.) viz smlouva předběžná.
Pachtovní smlouva viz smlouva nájemní a pachtovní.
Pachtýř honitby viz honitba.
 — **lékárny** viz lékárna.
 — **vnucený:** ježž otáčí s placením pachtovného, prostředky proti němu
 čís. 166.

Parní pluh: povolení používání cesty nebo silnice čís. 76.
Pekařská dílna jest obchodní místností čís. 245.
Pensijní ústav viz pojištění soukromých zřízenců.
Plná moc: jak si má počínati procesní zástupce jí vypovídací čís. 236.
Pobyt trvale neznámý (§ 159 obč. zák.): pojem čís. 292.
Počátek lhůty viz lhůta.
Podání nejvyšší: nelze z něho přikázati ujednané, avšak nevložené úroky
 čís. 303.
Podnájem viz smlouva nájemní a pachtovní.
Podnikatel staveb jest obchodníkem dle čl. 272 čís. 1. obch. zák. čís. 144.
 — **ve smyslu §u 11. zák. o úr. poj. děln.** viz pojištění úra-
 zové dělnické.
Podniky sloužící k vojenským účelům: nařízení čís. 122/1917
 platí bez rozdílu pohlaví pro všechny zaměstnance čís. 2.
Podpacht honitby viz honitba.
Podpis advokáta: žalobcovu na podání, čímž žalobce běře žaloba zpět čís.
 267.
Pohledávky nepatrné: nepozbývají svého rázu ani tím, že byvše postou-
 peny na touž osobu, ani tím, že byvše sloučeny v téže žalobě, činí
 úhrnkem přes 100 K čís. 329.

Pohraniční prohlídka viz odebrání věci.
Pojištění: ochota pojišťovatele vyplatiti část odškodného jest odepřením
 plnění; otázka příslušnosti rádných soudů čís. 5.
 — **důkazů** viz důkaz.
 — **uschované věci** viz smlouva schovací.
 — **soukromých zřízenců:** uplatňuje-li pensijní ústav svůj postižní nárok
 proti třetí osobě k náhradě škody zavázané, může si tato proti poi-
 štěnému započísti to, co mu již bylo pensijním ústavem na důchod vy-
 placeno čís. 88.
 — **úrazové dělnické:** ručení společnosti s ruč. obm. za škodu úrazem
 v podniku vzešlou; ručení jednatelů společnosti čís. 128.
 rozsah náhradního nároku pojišťovny proti dráze, zodpovědné za úraz
 čís. 141.
 podnikatelem jest též majitel stroje, používaného jen mimochodem
 v podniku zemědělském, přípustnost narovnání proti majiteli podniku
 dle §u 29 čís. 178.
 hrubá nedbalost nezakládá nároku proti podnikateli čís. 203.

Pokladniční poukázky válečné půjčky viz komisionář.
Pokles hodnoty peněz: jest ho dbáti soudem, určuje-li dle § 273 c. ř. s. výši
 pohledanosti čís. 275.
Pokračování v manželství viz manželství.
Pokuta konvenční: platí šestiměsíční preklusivní lhůta § 1162 d) obč. zák.;
 může býti soudem zmírněna čís. 87.

Pomocník obchodní viz zaměstnanec.
Popírání manželského původu dítěte viz dítě.
 lhůty viz lhůta dle §u 156 a 158 obč. zák.
 pojem trvale neznámého pobytu (§ 159 obč. zák.) čís. 292.

Poplatkové předpisy: nešetření jich nemá vlivu na platnost právního jednání
 čís. 159.

Poplatky notáře jako soudního komisaře; dovolací rekurs vyloučen
 čís. 222.

Poručník: nemá zapotřebí schválení poručenského soudu k vedení passiv-
 ních sporů čís. 248.

Pořad práva: jde-li o žalobu na náhradu škody způsobenou zvěří čís. 22.
 pokud přípustný ve vodních sporech moravských čís. 24.
 přípustný pro uplatňování práv z pronájmu honitby čís. 114.
 přípustný i tehdy, byl-li jako příjemce zboží uveden v nákladním listě
 orgán státní správy a nárok jest uplatňován osobou soukromou
 čís. 55.
 přípustný, jde-li o náhradní nárok proti obci z důvodu, že neopatřila
 dostatečně obecní stoku na veřejné cestě čís. 262.
 přípustný, prodala-li obec věci jiným úřadem zabavené a u ní uložené
 čís. 215.
 přípustný, jde-li o nárok dle §u 1042 obč. zák. uplatňovaný proti do-
 movské obci na náhradu nákladu učiněného za ni na výživu a ošetření
 chudé a nemocné příslušnice obce čís. 110.
 nepřípustný, stihán-li starosta pro úřední úkony uložené mu v přenese-
 ném oboru působnosti čís. 181.
 nepřípustný, jde-li o zajištění důkazů o opotřebení a poškození věci,
 ježž dle zákona o válečných úkonech byly zabráný k vojenským úče-
 lům čís. 191.
 nepřípustný, jde-li o náhradu škody z důvodu, že byl při pouličních
 výtržnostech zabít vojskem člověk čís. 53.
 vyloučen pro nárok na náhradu škody, způsobené vadným stavem
 nouzového bytu tomu, komu byt obcí u výkonu bytové péče byl po-
 ukázán čís. 271.

Pořad stolic: v řízení o odškodném za pozemky vyvlastněné k účelům že-
 lezničným čís. 190.
 při rozhodování o delegaci nutné čís. 67.
 z usnesení konkursního komisaře, čímž rozvržen byl výtěžek docílený
 při dražbě zvláštní podstaty čís. 70.

Pořadí zástavních práv viz zástavní práva.
Pořízení poslední: nevdá, že pisatel poslední vůle použil výrazu, zůstavitel
 cizího čís. 169.
 nelze žádati za výstech svědků poslední vůle, by prohlášená, ale pro
 formální poklesek neplatná poslední vůle byla uchována v platnosti
 jako závět ústní čís. 163.
 přípustnost výstech svědků poslední vůle čís. 294.

Poslední společné bydliště viz příslušnost dle §u 76 i. n.
Poslední vůle viz pořízení poslední.
Postup pohledávky: podmínky žaloby cesionáře proti cedentovi čís. 49.
 vliv na důvody věcné a místní příslušnosti čís. 253.

Poškození válečné viz stát.
Poštovní řád: ustanovení §u 219 odst. 2 poštovního řádu ze dne 22. září
 1916 čís. 317 ř. z. jest ve shodě se zákonem čís. 214.
Pouliční výtržností viz pořad práva.
Povinný díl viz v dědění.
Povolení exekuce viz exekuce.
Poznámka: dle §u 61 knih. zák. nebo §u 20 odpůrčího řádu; nepřípustnost
 její čís. 249.
 — hypotekární žaloby, ježž v mezidobí byla povolena, není do-
 tčena výmazem nařízeným v §u 57 knih. zák. čís. 59.

- knihovní spornosti: nepřipustna, jde-li o žalobu o zrušení smlouvy stran nemovitého statku a vrácení jeho pro neplnění převzatých smlouvou povinností; náhrada útrat čís. 43.
- nepřipustna, jde-li o žalobu o zrušení svatební smlouvy dle §u 1264 obč. zák. čís. 298.
- nepřipustna, jde-li o spor o knihovní vklad nezapsaného ještě práva zástavního čís. 305.
- zákazů zcizení: nejsou dotčeny knihovní zápisy, o něž žádáno současně se žádostí za poznámku čís. 342.
- knihovního pořadí: pro zamýšlené zcizení vlastnictví a prozatímní opatření proti posavadnímu vlastníku čís. 321.
- Pozůstalost:** schválení volného prodeje věci nemůže být odepřeno pouze z ohledu na práva nepominutelného dědice zákonem chráněného čís. 1.
- před odevzdáním nemůže si dědic započísti na pohledávku zůstavitelova věřitele svou pohledávku za věřitelem čís. 29.
- ku správě jsou povoláni všichni dědicové, kteří své právo dostatečně vykážali čís. 225.
- převzetí pozůstalosti; koupě dědictví; přejímatel není povinen platiti dluhy zůstavitelovy do inventáře nepojaté čís. 52.
- se svoláním pozůstalostních věřitelů dlužno sečkat až do rozhodnutí sporu o právo dědické čís. 312.
- rozhraničení působnosti soudu pozůstalostního a soudu procesního, hledíc k nároku, opírajícímu se o § 951 obč. zák. čís. 252.
- příspěvek k pražskému nemocničnímu fondu čís. 322.
- inventář viz tamže.
- pořízení poslední viz tamže.
- přihláška dědická viz tamže.
- usedlost rolnická střední velikosti viz tamže.
- Práva zástavní viz zástavní práva.**
- Právo předkupní viz předkupní právo.**
- Praxe advokátní viz kandidát advokacie.**
- Pražský nemocniční fond viz fond nemocniční.**
- zemský soud viz příslušnost dle zák. čís. sb. 4/1918.
- Prodej dobytčete (§ 932 a) obč. zák.):** možný pouze za sporu čís. 186.
- věci do pozůstalosti patřících viz pozůstalost.
- zboží (čl. 343 obch. zák.) viz smlouva kupní.
- Prodejní cena viz cena tržní.**
- Prodloužení námu viz doručení.**
- Prohlášení za mrtva:** formální podmínky pozdějšího návrhu, by manželství bylo prohlášeno rozloučeným čís. 281.
- pojem »účastníka ve válce« čís. 336.
- Prohlídka pohraniční viz odebrání věcí.**
- Prokura při veřejné obchodní společnosti viz společnost veřejná.**
- Pronájem honitby viz honitba.**
- Propachtování lékárny viz lékárna.**
- Propuštění zaměstnance viz zaměstnanec.**
- Prostředek opravný:** možno podat i dříve, než bylo soudní rozhodnutí doručeno; počátek lhůty k podání jeho čís. 102.
- jež podán přímo u vyšší stolice a touto zaslán soudu stolice prvé; včítání do lhůty čís. 167.
- nepřipustný proti usnesení dle §u 261 odst. 6 c. ř. s., byt usnesení to učinil teprve soud druhé stolice čís. 125.
- vyloučen proti usnesení výboru věřitelského čís. 200.
- pojem nesprávného pojmenování čís. 264.
- pořad opravných prostředků viz pořad stolic.
- Prozatímní opatření:** o prodloužení nelze žádati, když doba původně povolená byla již uplynula čís. 86.
- lhůta §u 391 odst. 1 ex. ř. není prodlužitelná čís. 173.
- prodejem dobytčete (§ 932 a) obč. zák.): možno pouze za sporu čís. 186.

předmětem jednání o odporu může být též odpůrcem popřená jsoucnost nároku čís. 206.

a poznámka knihovního pořadí čís. 321.

k zajištění hodnoty zpronevěřené osobou vojenskou čís. 255.

příslušnost ku povolení, projednávali se spor v cizozemsku (republiky Rakouské) mezi tuzemcem a cizozemcem; obecné soudiště cizozemské společnosti čís. 258.

knihovní poznámka zákazu zcizení nejeví vliv na zápisy, o něž žádáno současně s ní čís. 342.

dle §u 382 čís. 8 ex. ř. nepřipustno, jde-li o výživné rozvedené manželky dle dvorského dekretu ze dne 4. května 1841 čís. 531 sb. z. s. čís. 259.

nebezpečí dle §u 379 odst. 2 ex. ř. opodstatněno likvidací obchodní společnosti, zvláště je-li v cizozemsku čís. 260.

při nároku na zrušení smlouvy svatební čís. 218.

Předkupní právo: není jím v nájemní smlouvě obsažené ujednání, že vlastník domu najmateli prodá během určité doby kdykoliv na jeho požádání dům za určitou cenu čís. 72.

náležící jednomu ze spoluvlastníků brání domáhati se zrušení spoluvlastnictví veřejnou dražbou čís. 160.

lze stanoviti též posledním porizením; závazek přechází na dědice; ustanovení §u 1077 obč. zák. lze modifikovati i v posledním porizení čís. 224.

Přednostní zástavní právo viz zástavní právo.

Představenstvo společenstva viz společenstvo.

Přejímatel firmy viz firma.

— **pozůstalost viz pozůstalost.**

— **rolnické usedlosti viz usedlost rolnická.**

Překážky manželství viz manželství.

Přeměna exekuce zajišťovací v uhražovací viz exekuce.

Přeměna rozvodu v rozluky manželství viz manželství.

Přeplatek: nárok kupitelův naň, nastoupila-li na místo zboží vyšší cena prodejní čís. 92.

Přerušení řízení: nepřipustnost opravného prostředku, bylo-li odepřeno teprve rekursním soudem čís. 188.

dle §u 162 c. ř. s.; nemůže se domáhati odpůrce strany nepřítomné aneb strany, jejíž vedlejší intervenient jest nepřítomen čís. 23.

Převod podílu viz společnost s ruč. obm.

Převod pohledávek z ciziny (nař. ze dne 6. února 1919 čís. 57 sb. z. a n.): pojem čís. 317.

Převzetí pozůstalosti viz pozůstalost.

Přihláška dědická: bezvýmínečná transmitenta a vliv její na transmisara čís. 331.

popírají-li jedni zákonné nároky dědické druhých, že se jich zrekli, buďte títo jako žalobcové odkázáni na pořad práva čís. 95.

vzdálenějšího příbuzného, přihlásil-li se příbuzný bližší čís. 205.

dědic z pozdější závěti může se přihlásiti k pozůstalosti též z dřívější pro případ, že ona závěť byla by uznána za neplatnou čís. 312.

Příhoda v dopravě: pojem; nelze ji zaměřovati s pojmem úrazu na dráze čís. 69.

výbuch třaskaviny v hořícím skladišti dráhy čís. 15.

nedostatečné zastavení vozu elektrické pouliční dráhy v řádné stanici čís. 130.

pojem; nespadá sem výbuch kamen v nádražní čekárně čís. 139.

rozbití skla v okně vozu elektrické dráhy; vysmeknutí se kladky motorového vozu z vrchního vedení drátu čís. 155.

přiražení dveří osobního vozu průvodčím vlaku čís. 193.

bylo-li kromobyčejným deštěm jisker ze stroje vlaku zapáleno stavení a při požáru byl člověk zraněn nebo usmrčen čís. 337.

není jí událost nastala v osobě poškozeného; vkročení člověka do kolejí dráhy těsně před tím, než po nich jelo železniční vozidlo; ne-

jsou jimi pouze události, jež se přiči zákonu nebo dopravním předpisům č. 48.
není tu, vedlo-li jednání třetího přímo k úrazu, aniž by tím byla způsobena nepravdivost v dopravě č. 323.

Připustnost dovolacího rekursu viz stížnost dovolací.

- dovolání viz dovolání.
- opravného prostředku viz prostředek opravný.
- pořadu práva viz pořad práva.

Příročí (§ 7 nařízení č. sb. 3/19): platí i pro případ, že vojenské osoby neuložily včas nejvyššího podání za vydraženou nemovitost č. 174.

Přírůstek hodnoty nemovitosti: vliv dávky na úmluvu o budoucím prodeji nemovitosti uzavřenou před zavedením dávky č. 146.

Přísaha vyjevovací (čl. XLII uv. zák. k c. ř. s.): nemůže se jí domáhat ten, kdo může žalovat přímo na vydání věci vlastních, o něž mu jde č. 85.

Příslušnost: pro žaloby na železniční erár viz erár železniční.
ve věcech vodních dle moravského vodního zákona č. 24.
dle §u 7 a) i. n.: neplatí pro rozepře dle zákona o ručení železnic ze dne 5. března 1869 č. 27 ř. z. č. 340.

dle §u 44 odst. 1 i. n.: odkázání na soud příslušný jsou povolány i stolice opravné č. 258.

dle §u 45 odst. 1 i. n.: nezabýval-li se sborový soud otázkou příslušnosti č. 217.

rozhodl-li o příslušnosti sborový soud druhé stolice jako soud rekursní č. 282.

dle §u 55 i. n.: jde-li o žalobu o zaplacení lhůty pojišťovací č. 308.

dle §u 68 i. n.: soud garnisony platí jen pro dobu míru č. 129.

dle §u 76 i. n.: poslední společné bydliště manželů, z nichž muž byl za války jako záložník povolán č. 129.

dle §u 77 odst. 1 i. n.: jest vylučným pouze oproti sudišti obecnému č. 123.

dle §u 83 i. n.: jde-li o žalobu na nájemce zařízeného bytu o vrácení věci k zařízení bytu patřících a o náhradu škody za poškození věci takových č. 74.

dle §u 87 a) i. n.: stačí jedna objednávka, třeba ústní, jen když listinou prokázána; listiny nemusí být připojeny k žalobě č. 221.

dle §u 88 odst. 2 i. n.: zakoupení zboží hromadnou osobou pro její členstvo není koupí zboží v provozování obchodní živnosti; rozhodno, kdy faktura došla objednatel; jen při obchodech distančních č. 228.

platí také pro všechna vedlejší ustanovení dodací smlouvy, jež byla do faktury pojata č. 31.

lhotejno, že zboží nebylo napotom odesláno č. 286.

dle §u 104 i. n.: vliv doložky v objednacím lístku, že »vyřízení této zakázky se vyhrazuje č. 93.

působí též pro cesionáře a proti němu č. 253.

dle zákona č. sb. 4/1918: pouze o nárocích veřejnoprávních: náleží sem nárok proti státu o náhradě za věci vojskem při pohraniční prohlídce odebrané č. 172.

soudní zajištění důkazů č. 247.

Příspěvek z pozůstalosti k nemocničnímu fondu viz fond nemocniční.

Příjčky válečné viz komisionář.

Rejstřík obchodní: zápisy mohou se stát v Čechách v jazyku českém i německém a mohou jednojazyčné zápisy býti provedeny dodatečně i v jazyku druhém č. 109.
možno k výslovné žádosti provést v Čechách zápisy v jiném z obou jazyků, než ve kterém jest sepsána opověď č. 133.
má-li firma kupce jednotlivce býti zapsána v řeči české, musí rodové jméno ženské míti koncovku ženský rod vyznačující (-ová) č. 143.
co může obsahovati úřední vysvědčení č. 182.

zápis firmy u obchodního soudu odštěpního závodu předpokládá průkaz, že odštěpný závod byl dříve zapsán u obchodního soudu hlavního závodu č. 184.

viz též společnost s ruč. obm.

Rejstřík společenstevní viz společenstvo výrobní a hospodářské.

Rekurs dovolací viz stížnost dovolací.

Rekvírování zboží: nárok kupitelův na vyšší cenu prodeje, již se prodatel dostalo č. 92.

Relativní nemožnost plnění viz nemožnost plnění.

Restaurater viz smlouva schovací.

Retorsní opatření (nař. č. sb. 464/19): postíženy jsou nejen bankovní, nýbrž i jiné hodnoty č. 317.

Rolnická usedlost střední velikosti viz usedlost.

Rozepře zahájená: rozhodno, zda jest ještě na soudě spor dřívější žalobou zahájený č. 216.

Rozhodčí soud cizozemské bursy: jak dalece vázány jsou strany, jež se mu před převratem podrobily č. 307.

Rozloučení manželství viz manželství.

Rozsudek: kterých okolností má soud, vynášeje jej, dbáti č. 151.

zásada §u 406 c. ř. s. č. 285.

zásada §u 406 c. ř. s. neplatí při výpovědi č. 116, 120.

dle uznání: vzal-li vypovězený námitky proti výpovědi po zahájení ústního jednání zpět, aniž vypovídací s tím souhlasil č. 37.

Rozvázání smlouvy pachtovní viz smlouva pachtovní.

Rozvod manželství od stolu a lože viz manželství.

Ručení za škodu nájemce viz smlouva nájemní a pachtovní.

Ručení za škodu schovatele viz smlouva schovací.

z důvodu, že následkem neodbornicky provedené práce stavební se utvořila v domě houba č. 132.

vzešlou zařízením na veřejné silnici č. 121.

vlastník domu prepachtovaného k účelům hotelovým neručí za škodu nastalou sklouznutím na neposypaném chodníku před domem č. 39.

uživatele krámu za škodu, jež způsobena byla nebezpečným zařízením vchodu č. 45.

zeměměřiče, jenž podal nesprávný posudek č. 46.

hromadné osoby č. 76.

eráru za škodu způsobenou zřícením se vojenského letadla č. 277.

vlastníka a řidiče automobilu není vyloučeno tím, že silostroj nepřekročil nejvyšší přípustnou rychlost; spoluzavinění na úrazu není založeno již tím, že poškozený kráčel v jízdní dráze č. 150.

dle §u 1313 a) obč. zák.: za zavinění toho, jehož k splnění smlouvy použila osoba, které smluvník dotčený úkon přímo byl uložil č. 90.

dle §u 1318 obč. zák.: postihuje toho, kdo nikoli jako obvyklý přechodný host najal si k obývání místnost v hotelu č. 204.

Ručení dráhy:

1. dle zákona ze dne 5. března 1869 č. 27 ř. z. (12. července 1902 č. 147 ř. z.):

příhoda v dopravě viz. tamže.

předpis §u 7 a) i. n. tu neplatí č. 340.

povinnost dráhy k bezpečnostním opatřením č. 103.

zavinění zřizovatelů může rušit z části účinky exkulpačního důvodu vlastního zavinění poškozeného č. 48.

nelze se domáhati i náhrady škody věcné č. 154.

spoluzavinění cestujícího na úraze z důvodu, že před úplným zastavením vozu sestupoval na stupátko č. 130.

spoluzavinění poškozeného, jenž vystupoval z vozu elektrické dráhy pouliční dříve než týž v zastávce se úplně zastavil č. 69.

neodvratná náhoda; nespádají sem vnitřní a vnější dopravní nehody č. 155.

neodvratitelné jednání osoby třetí jest jen tehdy omluvným důvodem, lze-li je třetí osobě přičísti k zavinění č. 323. spoluzavinění poškozeného nelze ještě shledávati v tom, že byl divákem při požáru skladiště č. 15.

2. dle dopravního řádu železničního:

připustnost pořadu práva, uplatňován-li nárok osobu soukromou, třebaž byl jako příjemce zboží uveden v nákladním listě orgán státní správy č. 55.
dle §u 39 dopr. ř. žel.: za ztrátu zavazadla uloženého v nádražní šatně; právní povaha složního listu č. 137.
obmezené ručení platí bez ohledu na to, zda lze dráze vyčítati hrubou nedbalost či pouhé nedopatření č. 223.
dle §u 84 dopr. ř. žel.: vliv hrozícího vpádu nepřátelského č. 104.

Rádové odznaky viz šlechtictví.

Rízení ve věcech manželských: platí předpis §u 268 c. ř. s. č. 140.

zákaz novot v řízení o rozvod č. 145.
v řízení o neplatnost přezkoumává soud dovolací ocenění průvodů soudem odvolacím, bylo-li tomuto ocenění v odvolání odporováno č. 82.

- ve věcech nájemních viz smlouva nájemní a pachtovní.
- ve věcech nepatrných: přípustno i ve věcech nájemních, oceněn-li spor do 100 K č. 34, 161.
o přípustnosti řízení rozhodují vyšší stolice samostatně č. 34.

Sazba (§ 1059 obč. zák.): není jí úředně stanovena maximální cena č. 201.
Sazby dopravní: pro výpočet lich rozhodným obsah nákladního listu č. 7.
Sdělení o mimosoudní výpovědi viz výpověď mimosoudní.
Seznam kandidátů advokacie viz kandidát advokacie.

Schovatel viz smlouva schovací.
Schválení poručenského soudu viz poručník.
Sitnice veřejná viz ručení za škodu.
Silostroj viz ručení za škodu.

Sklouznutí na chodníku viz ručení za škodu.
Skutkový základ: povinnost soudu opatřiti si jej v řízení odvolacím č. 110.
Složení k soudu (§ 1425 obč. zák.): třeba zkoumati jen, zda jsou zde podmínky §u 1425 obč. zák. č. 175.

Složní list na zavazadlo uschované v nádražní šatně: právní povaha jeho č. 137.

Služební smlouva viz smlouva služební.

Směnečný dluh viz obnova.
Smlouva dodací: vliv vyloučení věci z právního obchodu č. 352.

- **kupní:** doplnění žalobního žádání o případnou náhradu pro nesplnění č. 44.
vliv napotomního zavedení dávky z přírůstku hodnoty č. 146.
povinnost prodatele k zaslání zboží při distančních obchodech č. 302.
prodatel není oprávněn bez zvláštní úmluvy, by zaslal zboží na dobírku; prohlásil-li kupitel, byť i neprávem, že ustupuje od pevně ujednaného kupu, jest se prodatel zachováti dle čl. 343 obch. zák.; prodej dráhou dle železničního dopravního řádu č. 213.
nárok kupitelův na přeplatek č. 92.
nevztahuje se na ni předpis §u 1174 obč. zák. č. 289.
prodána-li věc straně druhé nebo za týchž podmínek osobě třetí, jež bude do určitého času oznámena č. 164.
ustoupení od smlouvy konkludentním činem kupitele č. 26.
vady zboží viz správa.
- **nájemní a pachtovní:** lhůty viz tamže.
příslušnost viz příslušnost dle §u 83 i. n.
výpověď viz tamže.

používáním v podnájem daných částí bytu hlavním nájemcem nemíni se jen spolubydlení, nýbrž i jinaké spoluužívání č. 28.
zrušení z některé z příčin §u 1118 obč. zák. lze se domáhati nejen žalobou, nýbrž i výpovědí č. 57, 116.
připustnost předčasného zrušení řídí se dle doby, kdy byla výpověď dána č. 116.

devalvace peněz jako důvod zrušení č. 18.
povinnosti k vyúčtování užitků není, byla-li smlouva z původu neplatna č. 210.
nájemce ručí za škodu, jež způsobena byla na najatém předmětu tím, že nebylo ho užíváno č. 290.
za trvání nájemního poměru není pronajímatel oprávněn naléhati na nájemce, by uvedl věc do stavu, v jakém ji převzal č. 301.
význam mlčení nájemce ku pronajímatelově výhradě, že v případě prodeje nemovitosti musí nájemce kupiteli ustoupiti č. 198.
odevzdání pronajaté nemovitosti dle §u 1120 obč. zák. č. 21.
viz též ochrana nájemců.

- **na oko (§ 916 odst. 2 obč. zák.):** nelze namítati třetí osobě, která v důvěře v prohlášení nabyta práv č. 92.
- **předběžná:** vlastník může ustoupiti, byla-li napotom zavedena dávka z přírůstku hodnoty nemovitosti č. 146.
- **schovací:** uschoval-li otec svršky snoubence své dcery, nemůže se domáhati úplaty; rovněž ten kdo se nezaměstnává uschováním, leč že si mzdu vymínil č. 96.
soukromník není po zákonu povinen, by věc v uschování vzatou dal proti škodě pojistiti č. 126.
ručení podnikatele za věci uschované v nepřítomnosti osoby, určené k dozoru na šatnu č. 81.
ručení pořadatele veřejného podniku za věci uschované v šatně, jsoucí v jeho správě č. 194.
ručení hoteliera, jenž jest zároveň restaurátem, netýká se věcí, uložených hotelovým hostem v místnostech restauračních č. 65.
ručení uloženo pouze skutečnému podnikateli zájezdního hostince č. 251.
viz též ručení železnic dle §u 39 dopr. řádu.
- **služební:** záleží-li odměna zaměstnancova v podílu na zisku č. 202.
zřeknutí se nároku dle §u 1154 b) obč. zák. konkludentním činem č. 269.
náhrada dle §u 1154 b) obč. zák. při onemocnění č. 278.
použití §u 1154 b) obč. zák. není vyloučeno tím, že dle ustanovení služebního řádu mzda dělníka se počítá dle skutečně vykonané práce č. 100.
uplatňování nároku zaměstnavatelova na konvenční pokutu č. 87.
viz též úředník statkový, zaměstnanec.
- **směnná:** vztahuje se na ni předpis §u 1174 obč. zák. č. 265.
zrušení shodnou vůlí stran; náhrada ceny za předmět plnění i u věcí zasahujících, jejichž hodnota mezitím stoupla č. 131.
- **svatební:** nárok na zrušení vznikne teprve soudcovským výrokem povolujícím rozvod; prozatímní opatření k zajištění jeho č. 218.
není tu, přenechali-li rodiče jednoho snoubence snoubencům, hledíc ku zamýšlenému jejich sňatku a pro případ, že k němu dojde, za úplatu své nemovitosti; zrušiti lze spoluvlastnictví i za trvání manželství č. 209.
dle níž jeden manžel má se za odstupné státi spoluvlastníkem nemovitosti, dosud výlučně druhému manželu patřící; žalobu o zrušení lze spojit se žalobou o rozvod; pro vypořádání poměrů rozhodne doba, kdy smlouva bude uzavřena č. 156.
- **vetešnická (§ 1086 obč. zák.):** na kupní cenu má zmocnitel pouze nárok obligační č. 243.

Solicitor advokátní viz zaměstnanec.

Soud garnisony viz příslušnost dle §u 68 i. n.

— **poručenský viz poručník.**

- **trestní** (§ 268 c. ř. s.): míněn jak civilní tak i vojenský trestní soud tu- zemský čís. 140.
- **živnostenský**: služební poměr, při němž záleží odměna zaměstnancova v podílu na zisku; na příslušnost jest bez vlivu; byl-li soudní okres později rozdělen čís. 202.
- Spediter**: výtka, že zanedbána byla péče řádného obchodníka není oprá- vněna, souhlasil-li zákazník, třebaš jen mlčky, se stejným postupem v dřívějších případech čís. 64. nemá nároku na zvláštní odměnu za reklamaci u dráhy čís. 318.
- Splniště**: ujednané nemění se úmluvou, dle níž dlužník jest povinen zapra- viti peněžitou pohledávku k rukám věřitelova právního zástupce čís. 326. viz též příslušnost dle řu 88 odst. 2. i. n.
- Společenství** (§ 825 a násl. obč. zák.): žalobu na zrušení (§ 30 obč. zák.) nutno podati proti všem společníkům, kteří se zrušení zpěčují; pro otázku včasnosti rozhodny jsou poměry objektivní čís. 101. možnost zrušení za trvání manželství; nečasnost není dočasná, mimořádnými válečnými poměry vyvolaná vzestup cen nemovitosti čís. 209. pojem nečasnosti zrušení čís. 295. nelze se domáhati zrušení veřejnou dražbou, náleží-li jednomu ze spol- ulvlastníků právo předkupní čís. 160.
- Společenstvo výrobní a hospodářské**: volba a jmenování členů předsta- venstva čís. 9. představenstvo není po zákonu oprávněno ku podpisu smlouvy spo- lečnosti s ruč. obm. čís. 10. za členy představenstva mohou býti voleny pouze osoby fyzické, ni- koliv firmy čís. 75. nespadá sem sdružení se více osob za účelem převzetí skladu tabáko- vého a tabáčních prodejen čís. 192. zmocnění úředníka k podpisování firmy není předmětem zápisu do rejstříku čís. 239.
- Společnost akciová**: čeho se vyžaduje k průkazu práva udělití plnou moc čís. 10. rozdrobení akcie jest bez právního účinku vůči společnosti čís. 300.
- **s ručením obmezeným**: označení »závode« ve firmě přivustno pouze, jde-li o podnik značného rozsahu čís. 168. označení firmy jako banka; vyšší soudové, vyřizující opravné pro- středky proti zápisu, mohou zaujati stanovisko i k otázkám, jež zůstaly nedotčeny opravným prostředkem čís. 220. čeho třeba k průkazu práva udělití zvláštní plnou moc; představenstvo společnosti není po zákonu oprávněno ku podpisu smlouvy o spo- lečnosti s ručením obm. čís. 10. nelze stanoviti, že do rady dozorčí mohou býti voleni jen společníci v určitých místech bydlící; možno stanoviti odměnu (podíl na zisku) jednatelům a paušál pro dozorčí radu čís. 30. nepřipustno stanoviti usnášení prostou většinou hlasů; možno ustanoviti jednateli i osoby, jež nejsou společníky čís. 68. prozatímní odvolání jednatelů z jednateřství dozorčí radou není před- mětem zápisu do rejstříku; podmínky odvolání toho čís. 111. ručení za škodu vzešlou v podniku dělníku pojištěnému pro úraz; ru- čení jednatelů čís. 128. účast tichých společníků není přípustna čís. 207. převod závodního podílu mezi živými; vliv na právo společníkova věřitele k exekuci na závodní podíl čís. 347. i vyšší stolice jsou povolány ku zkoumání opovědi k obchodnímu rejstříku čís. 12. odpor ministerstva vnitra proti zápisu do obchodního rejstříku ne- musí býti odůvodňován čís. 11. cizozemská společnost; pojem cizozemská, lhůta k rekursu čítá se fi- nancní prokurature od doručení usnesení čís. 226.

- **veřejná**: prokuru může odvolati samostatně i společník, jenž není oprávněn zastupovati samostatně společnost čís. 122.
- Spoluvlastnictví viz společenství.**
- Správa**: lhůty viz tamže. vliv dalšího zcizení zboží čís. 16. nárok odvozovaný ze smlouvy se přičicím provedení stavby továrního komínu, zaniká po třech letech; nepřipustnost určovací žaloby čís. 56. není vyloučena tím, že cena věci přes to, že tato jest vadnou, ode dne koupě značně stoupla; úplatnost právního jednání vyžaduje rovnováhu vzájemného plnění jen v době plnění; pozdější vzestup ceny prodaného předmětu; odmítnutí dalšího výhodného prodeje nabyvatelem; zřek- nutí se práva odporovati smlouvě; nevědomost prodávajícího o vadě nevylučuje jeho závazek čís. 119. není tu, jde-li o nárok na náhradu z důvodu, že následkem neobor- nicky provedené práce stavební se vytvořila v domě houba čís. 132. k pojmu »odvedení věci« (§ 933 obč. zák.) čís. 333. nelze ji uplatňovati, byla-li plněna jiná věc, než bylo ujednáno čís. 338. článku 347 obč. zák. nelze použití na obchody místní; zaplacení kupní ceny zřízencem kupujícího, který o vadách nevěděl, není o sobě kon- kudentním činem, kterým se kupující vzdává nároků ze správy; zpe- něžení kůže z poraženého dobytčete a nárok na zrušení kupní smlouvy čís. 80. vytkl-li kupitel vady závčas, jest lhotejno, zda zvěděl o nich po řádné prohlídce zboží či snad jen nahodile; ohledání zboží kupitelem čís. 212. vytknutými dle čl. 347 obč. zák. jsou jen vady, jež kupitel na odůvod- něnou své všeobecné výtky byl výslovně uvedl čís. 274.
- Správa jmění manželčina** (§ 1238 obč. zák.) viz manžel.
- Správa jmění pozůstalostního** viz pozůstalost.
- Starosta obce**: nelze ho stihati pořadem práva pro úřední úkony, spadající do přeneseného oboru působnosti čís. 181. není oprávněn, by sám od sebe změnil dodatečně podmínky, na nichž se obecní výbor usnesl čís. 276.
- Stát**: ručení jeho dle zákona ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. z.; rozsah zákona čís. 270. nelze postoupiti žalobu vrchnímu soudu žalovaného cizího státu čís. 343.
- Statkový úředník** viz úředník statkový.
- Stavební úřad** viz úřad stavební.
- Stavení** dle řu 418 obč. zák. viz zastavení.
- Stížnost dovolací**: zrušil-li odvolací soud rozsudek první stolice pro zmateč- nost, neodmítnul-li však žalobu, přípustna stížnost jen dle řu 519 čís. 3 c. ř. s. čís. 153. nepřipustna do rozhodnutí druhé stolice o nákladech i v případě usne- sení dle řu 261 odst. 6 c. ř. s., jakož i do tohoto usnesení, třebaš je učinil teprve soud druhé stolice čís. 125. vyloučena, jde-li o poplatky notáře jako soudního komisaře čís. 222. dle řu 519 čís. 1 c. ř. s. nepřipustna, bylo-li odvolání zamítnuto pro věcnou neopodstatněnost čís. 235. nepřipustna v řízení o propůjčení cesty nezbytně čís. 40. dle řu 45 i. n., viz příslušnost dle řu 45 i. n.
- Stížnost účastníka v řízení nesporném** viz účastník.
- Stolice opravné**: jsou povolány odkázati záležitostmi naznačené v řu 44 odst. 1 i. n. na soud příslušný čís. 258.
- Substituce**: obmezení dědice t. zv. fideikomisem eius, quod supererit nutno knihovně poznamenati při nemovitostech; ohledně svršků netřeba jistoty čís. 165.
- Sudště**: ujednané v dluhopisu o hypotekární zápůjčce neplatí pro hypote- kární žalobu na pozdějšího nabyvatele hypoteky čís. 327. jinak viz příslušnost.
- Svatební smlouva** viz smlouva svatební.
- Svéprávnost** viz opatrovnictví.

Svědkové poslední vůle: výslech jich čís. 294.
Svolání pozůstalostních věřitelů viz pozůstalost.

Satna viz smlouva schovací.

— **nádražní** viz ručení drah dle dopravního řádu.

Škoda nahodilá: postihuje pouze toho, jehož majetek neb osoba byly poškozeny čís. 284.

Šlechtictví: zrušením jeho nebyla odstraněna povinnost řádové odznaky po smrti jich nositele vrátiti čís. 197.

Testament viz pořízení poslední.

Tichý společník: vyloučen při společnosti s ruč. obm. čís. 207.

Titul exekuční viz exekuce.

Trestní soud viz soud trestní.

Trhová smlouva viz smlouva kupní.

Tržní cena viz cena.

Třetí osoba (§ 11 odst. 2 nesp. pat.): pojem čís. 328.

— (§ 92 odst. 2 čís. 3 nesp. pat.): pojem čís. 331.

Účastník nesporného řízení: nelze mu upřít právo ku stížnosti pouze proto, že souhlasil se soudcovským opatřením čís. 344.
 války (zákon ze dne 31. března 1918 čís. 128 ř. z.): pojem čís. 336.

Účinnost výpovědi viz smlouva nájemní a pachtovní.

Újma viz ochrana nájemcův.

Úkony válečné: zajištění důkazů o škodách jimi způsobených čís. 191.

Úraz na dráze viz ručení drah.

Úrazové pojištění viz pojištění úrazové.

Určení věna viz věno.

— **výše pohledávky** soudem dle §u 273 c. ř. s. čís. 275.

Určovací žaloba viz žaloba určovací.

Úroky: přísluší věřitelům, odkázaným na uhrazovací jistinu, při nápotomním jejím rozvrhu jen do dne příklepu čís. 152.
 ujednané, knihovně však nevložené nelze přikázati z nejvyššího podání čís. 303.

Úřad bytový: vliv přikázání bytu na povolení exekuce na základě dřívější smlouvy čís. 313.

— **stavební:** schválení jím udělené a ručení za škodu čís. 45.

— **uschovací:** platí záповěď přijímatí vklady atd. čís. 175.

Úřední cena viz sazba.

— **vysvědčení** viz vysvědčení úřední.

Úředník statkový: služební poměr, ujednaný na dobu války, jest neurčitého trvání; odvolání pevného služebního poměru zaměstnavatelem; náhrada za předčasné opuštění služby a bytu čís. 6.
 povolání k vykonávání služby vojenské a platnost § 11 čís. 97.
 pro pojem zaměstnance vyššího řádu jest rozhodno, k jakým službám jest ustanoven čís. 332.

Usedlost rolnická střední velikosti (zákon ze dne 7. května 1908 čís. 68 z. z. pro Čechy); nárok spoludědiců přejímatele nemá místa proti osobám, na něž usedlost byl i do deseti let od úmrtí původního zůstavitele přešla po přejímání nápadem dědickým, i když ještě v řečené lhůtě dobrovolně statek v celku prodaly nebo po částkách zcela nebo na rozsah §u 11 rozprodaly čís. 112.

Uschovací úřad viz úřad uschovací.

Uschování cizích svršků viz smlouva schovací.

Ústní výpověď viz výpověď.

Ustoupení od smlouvy viz smlouva.

Útraty: nelze přiznati za opozděnou dovolací odpověď čís. 117.

za úspěšný rekurs do povolení knihovní poznámky spornosti čís. 43.
 odvolacího řízení: nevztahuje se na ně předpis §u 371 čís. 1 ex. ř. čís. 297.

Uvolnění zadrželé hotovosti viz okolkování peněz.

Uzávěra hranic viz zmatečnost dle §u 477 čís. 4 c. ř. s.

Vady dobytka: pojem čís. 63.

— **zboží** viz správa.

Válečné poškození viz stát.

Válečná půjčka viz komisionář.

Válečné úkony viz úkony válečné.

Válka: vliv na služební poměr čís. 6.

Valuta: v řízení exekučním nelze řešiti otázku valuty čís. 268.

Včasnost přejeje viz společenství.

Včítání válečné služby viz kandidát advokacie.

Velkostatky: předpisy zákona ze dne 9. listopadu 1918 čís. 32 sb. z. a n. o obstavení jsou ius cogens čís. 20.

Versio in rem (§ 1042 obč. zák.): pojem «nákladu»; očekávání náhrady lze v pochybnosti předpokládati; důkaz o opaku náleží odpůrci čís. 341.

Veřejná obchodní společnost viz společnost veřejná.

— **silnice** viz ručení za škodu.

Veřejné dávky viz zástavní právo.

Vetešnická smlouva viz smlouva vetešnická.

Věno: k žádosti, by bylo určeno soudem, stačí, projeven-í vážně úmysl se provdati; stav nastávajícího manžela zůstává mimo úvahu čís. 273.

Věřitel hypotekární: nárok jeho proti osobnímu dlužníku nezaniká tím, že vydražil zastavenou nemovitost za peníz poměrně levný čís. 157, 311.

Věřitelský výbor viz výbor věřitelský.

Vklady na knížky, běžné účty atd.: záповěď §u 12 nař. čís. sb. 86/19 platila i pro soudní uschovací úřad čís. 175.

Vlastnictví viz žaloba vlastnická.

Vnucený pachtýř viz pachtýř vnucený.

Vodní družstvo viz družstvo vodní.

— **spory:** rozhraní příslušnosti soudů a politických úřadů dle vodního zákona moravského čís. 24.

Vojenská osoba: podmínky prozatímního opatření k zajištění zpronevěřené hodnoty čís. 255.

Vojenské podniky viz podniky vojenské.

Volba členů představenstva společenstva s ruč. obm. čís. 9.

Vpád nepřátelský viz ručení drah.

Vrácení tržové ceny viz smlouva kupní.

— **směněné věci** viz smlouva směnná.

Výbor věřitelský: proti usnesení jeho není opravného prostředku čís. 200.

Vydědění: dítěte z důvodu, jenž nemůže obstáti před zákonem; dítě může požadovati jen povinný díl čís. 169.

Vydržení: pouze domnělý nabyvací důvod nestačí a to ani k mimořádnému čís. 14.

k třiceti (40) letému netřeba ani titulu ani pravosti držby; stačí držba bezelstná čís. 115.

Vyhrážka nespravedlivá (§ 870 obč. zák.): pojem čís. 257.

Vyjevovací přísaha viz přísaha vyjevovací.

Výkazy vodního družstva viz družstvo vodní.

Vykázání z bytu viz odklád exekuce, lhůty, smlouva nájemní, výpověď.

Vykonavatel poslední vůle má bděti nad splněním jejím i po odevzdání pozůstalosti čís. 124.

Výlohy dle §u 167 obč. zák. čís. 170.

Vyloučení z exekuce viz žaloba dle §u 37 ex. ř.

— **věci z právního obchodu:** vliv na smlouvu dodací čís. 352.

Výmaz dle §u 57 knih. zák. a poznámka hypotekární žaloby čís. 59.

Výměnek: ujednáno-li v předválečné době peněžité relutum, lze je později zvýšiti čís. 339.

Výminka rozvazovací: vliv na právo na opětovné dávky čís. 158.

Výpověď z nájmu: umluvená pro devaluaci měny čís. 18.
důvodem jsou i výtržnosti, jež tropí v domě nájemník choromyslný čís. 66.
nemůže směřovati proti obyvateli, který v bytě vykonává nájemní právo jiného; pouhá koupě domu není důvodem pro to, že pronajímatel potřebuje nutně bytu sám pro sebe čís. 77.
zpětvzetí námitky po zahájení ústního jednání bez souhlasu vypovídajícího čís. 37.
mimosoudní nemusí obsahovati vyzvání odpůrce, by předmět odevzdal nebo převzal neb námitky podal čís. 99, 179.
mimosoudní ústní neprokazatelná listinami řu 565 c. ř. s.; lze se brániti jen soudními námitkami; nepodány-li včas, lze žalovati na vyklizení a odevzdání čís. 147.
a ochrana nájemců čís. 107.
ani za platnosti předpisů na ochranu nájemců není pronajímatel povinen, by již ve výpovědi důvod její udal nebo dokonce opodstatnil čís. 151.
jde-li o předčasné rozvázání smlouvy nájemní neb pachtovní dle řu 1118 obč. zák., třeba dáti výpověď zákonnou čís. 57.
zrušení nájemní smlouvy z některé z příčin řu 1118 obč. zák.; neplatí výpovědní lhůty řu 560 c. ř. s.; přípustnost předčasného zrušení nájemní smlouvy řídí se dle doby, kdy výpověď byla dána čís. 116, 120.
proti níž nepodány námitky; žaloba o zmatečnost čís. 189.
připustna, dána-li novým vlastníkem nájemci (pachtýři), jehož právo nebylo zaknihováno, třeba ve smlouvě stanovena vázanost též pro dědice a právní nástupce a kupec zavázal se prodávajícímu za případnou škodu čís. 105.

Výpověď plné moci viz plná moc.
Výrobní a hospedářské společenstvo viz společenstvo.
Vyrozumění strany o roku viz zmatečnost dle řu 477 čís. 4 c. ř. s.
Výslech svědků poslední vůle na základě listiny podepsané třemi svědky čís. 294.
Vysvědčení úřední z rejstříku lze žádati jak o skutečnostech z obchodního rejstříku patrných, tak i o tom, že rejstřík určitého zápisu neobsahuje čís. 182.

Vyšší moc viz ručení drah.
Výtržnosti pouliční viz pořad práva.
Vyúčtování užitků viz smlouva pachtovní.
Vyvláštění k účelům železničním: v řízení o odškodném platí pořad stolic dle řu 3 i. n. čís. 190.

Výživné: soudně nerozvedené manželky; návrh na poskytování jeho manželem jest návrhem na prozatímní opatření čís. 315.
návrh proti manželce o slušnou výživu dlužno uplatňovati žalobou; není třeba domáhati se předem rozvodu čís. 310.
manželky, uznáno-li na rozvod manželství z viny obou stran čís. 259.
pro nemanželské dítě, určené rozsudkem; clausula rebus sic stantibus čís. 291.
pro nemanželské dítě, jež upraveno bylo v nesporném řízení smírem s výhradou dalších nároků; není závaďy, by nová úprava stala se zase v řízení nesporném čís. 314.

Zabavení zboží státem za dopravy jde vždy na účet majitele zboží čís. 299.
Zahájená rozeprá viz rozeprá zahájená.
Zajištění důkazů viz důkaz.
— odkazu viz odkaz.
Zajišťovací exekuce viz exekuce zajišťovací.
Zákaz novot viz novoty.
Zákaz obchodovati věci v době dohody o směnu; lhůstevno, zda později byl zrušen čís. 265.
Zákaz postupu uzávěrky postihuje též nárok na náhradu škody pro nedodání pokud se týče nárok na náhradu zájmu dle řu 368 ex. ř. čís. 177.

Zákaz zcizení a zavezení zaknihovaný před počátkem působnosti řu 364 c) obč. zák.; působnost proti osobám třetím čís. 158.
viz též poznámka knihovni.

Zákonné přednostní zástavní právo viz zástavní právo.
Zaměstnanec: ochrana nařízením čís. sb. 223/19 týká se jen těch, kdož jsou v pracovním poměru nižšího řádu čís. 348.
jenž se vrátil z vojny; platnost úmluvy o odbytém čís. 233.
advokátní sollicitator, jenž za práce konané mimo úřední hodiny přijal odměnu od strany, podléhá řu 13 zák. o obč. pom. čís. 242.
nebyl-li propuštěn ihned, když zaměstnavatel zvěděl o jeho propuštění, není třeba udati důvod propuštění čís. 219.
viz též smlouva služební, úředník statkovy.

Zamítnutí žaloby viz žaloba.
Zápis do obchodního rejstříku viz rejstřík obchodní.
— knihovni: třeba přihlížeti k tomu, že osoba, proti níž zápis směřuje, zemřela čís. 240.

Započtení pohledávky přihlášeného dědice viz pozůstalost.
Zápůjčka obilí a mlýnských výrobků není nepiatna čís. 195.
Záruka za výsledek dle řu 880 a) obč. zák.: stačí důkaz, že třetí osoba nesplnila a splnění nemůže; záruka advokáta čís. 25.

Zaslání zboží viz smlouva kupní.
Zastavení (§ 418 obč. zák.): zadržování prostoru či zastavení; bezelstnost stavebníků čís. 244.

Zástavní právo: pro zadrželé úroky, zvláště vložené; pro zákonné přednostní zástavní právo daní a veřejných dávek rozhodna doba vzniku čís. 325.
nabyté na hmotných věcech movitých soudním zabavením; pro pořadí jest rozhodnou jediné doba, kdy exekuce byla skutečně vykonána čís. 94.
záznam (dle řu 38 lit. c) knih. zák.) dlužno povolit na pouhou žádost úřadů berních za dalších podmínek čís. 4.

Závět viz pořízení poslední.
Zavinění škody viz náhrada škody.
Závod viz firma.
— odstěpný viz rejstřík obchodní.

Záznam zástavního práva viz zástavní právo.
Zbavení svéprávnosti (cis. nař. ze dne 28. června 1916 čís. 207 ř. z.): vyloučen dovolací rekurs do rozhodnutí o útratách vyjmajíc případ řu 49 odst. 2 c. ř. s. čís. 227.

Zcizení obilí a mlýnských výrobků: nespadá sem zápůjčka čís. 195.
— koupeného zboží: vliv jeho na nárok ze správy čís. 16.

Zemědělec po rozumu nařízení čís. ř. z. 192/18; není jím pouhý chovatel dobytka čís. 195.

Zeměměřič viz ručení za škodu.
Zemský soud v Praze viz příslušnost dle zákona č. sb. 4/1918.
Zmatečnost: vzešla v nižší stoličce může býti vyšší stolicí uvažována pouze tehdy, doví-li se o ní za příležitosti opravného prostředku podle zákona přípustného čís. 51.
povinnost vyššího soudu přihlížeti k ní z moci úřední čís. 142.
— dle řu 477 čís. 2 c. ř. s.; byla-li rozeprá zahájená dle předpisů exekučního řádu u kausálního soudu za účasti soudce laika čís. 183.
— dle řu 477 čís. 4 c. ř. s.; nemohl-li se cizozemský advokát účastniti jednání následkem uzávěry hranic za účelem okolkování bankovek čís. 211.
není tu, bylo-li opomenuto vyrozuměti stranu o roku, nařízením k provedení důkazu mimo ústní přeličení čís. 272.
— dle řu 477 čís. 5 c. ř. s.; byla-li povolena přeměna zajišťovací exekuce v uhražovací bez návrhu osoby oprávněné čís. 142.

Změna žaloby viz žaloba.
Zpronevěra ve vojenském úřadě: prozatímní opatření čís. 255.

Zrušení exekučního titulu viz exekuce.

- odvetných opatření viz opatření odvetná.
- smlouvy směnné viz smlouva směnná.
- společenství viz společenství.
- spoluvlastnictví viz společenství.
- šlechtictví viz šlechtictví.

Žaloba: změna či omezení žaloby č. 19.

domáhající se výroku, že jest žalovaný povinen smlouvu dodržeti, jest žalobou o plnění č. 21.

doplnění žádání o splnění smlouvy dodavací alternativním žádáním, o případnou náhradu pro nesplnění dovoleno přes odpor žalovaného č. 44.

k pojmu hromadění nároků č. 32.

- hypotekární: námitka knihovního dlužníka č. 78.
 - a soudiště ujednané v dluhopisu č. 327.
 - odporčí: není tu, domáhá-li se ten, kdo mimoknihovně nabyt úplatným způsobem nemovitosti, bezúčinnosti napotomního darování téže nemovitosti a výmazu práva vlastnického o darování to se opírajícího č. 249.
 - určovací: nepřipustna, když možno žádati o plnění; zamítnutí nadobro a pro tentokrát č. 42.
 - nepřipustna v určitém případě správy č. 56.
 - vlastnická: stačí důkaz, že žalovaný moci nad věcí se ujal č. 113.
 - pro zmatečnost (§ 529 c. ř. s.): lze jí odporovati i soudní výpovědi, proti níž nepodány námitky; není dle ř. s. 529 č. 2 c. ř. s. opodstatněna, nebyla-li výpověď sice doručena vypovězenému k vlastním rukám, ale přece později dodána tak, že mohl proti ní podat námitky č. 189.
 - o obnovu viz obnova řízení.
 - dle ř. s. 35 ex. ř.: není třeba, by usnesení, povolivší exekuci, nabylo již právní moci ani by bylo již započato s výkonem exekuce č. 287.
 - dle ř. s. 37 ex. ř.: nepřipustna, jde-li o exekuci k vyklizení najatých místností č. 324.
- nelze vyloučiti kupní cenu, již stržil exekut na základě smlouvy vetešnické nebo prostého zmocnění č. 243.
- Žalobce cizozemský** viz jistota žalobní.
- Železniční bezpečnostní opatření:** kdy jest k nim dráha povinna č. 103.
- erár viz erár železniční.
 - ručení viz ručení dráhy.
- Živnostenské soudy** viz soudy živnostenské.

Seznam ustanovení zákonných, jež byla v tomto svazku vyložena.

I Občanský zákoník.

	Čís.		Čís.
26	76	813	312
33	71	816	124
34	71	821	52
58	82	830	101, 160, 209, 295
60	17, 106	836	225
90	127	870	257
91	35, 79, 259, 310	879	159, 195
96	17, 145	880	352
110	320	880 a)	25
112	335	916 odst. 2.	92
156	319	921	131
158	71, 319	922	119
159	292	923	199
166	229, 291	928	119
167	170, 341	929	16, 18, 119
168	334	932	119, 132, 338
180	27	932 a)	61, 186
216	229	933	56, 63, 333, 338
232	1	936	146, 307
233	248	951	252
273	118	961	194
312	115	964	81, 91, 126
313	115	965	91
326	14, 115	969	96
364	277	970	65, 251
364 c)	158	1002	243
369	113	1042	36, 110, 310, 341
418	244	1048	352
443	327	1053	164
447	311	1059	201
464	157, 311	1072	72, 224
466	78	1073	72
504	339	1074	224
543	127	1075	160
550	29	1076	160
579	169	1077	224
613	164	1086	243
696	158	1087	243
757	52	1098	290, 301
775	169	1109	210, 301
785	252	1116	57
797	29	1117	57
805	331	1118	18, 57, 116, 117
810	225	1120	21, 77, 105, 120, 198

	Čís.		Čís.
1151	202	1314	76
1154 b)	100, 269, 278, 332	1315	39
1156	332	1318	204
1162 a) d)	87	1323	131, 232
1174	265, 289, 309	1336	87
1217	156, 209	1338	53, 215, 262
1220	273	1376	157
1238	283	1394	253
1264	156, 218, 259, 298	1397	49
1271	296	1407	327
1278	52	1425	175
1293	132, 277	1432	296
1295	45	1438	78
1297	150, 290	1441	29
1299	46	1447	8, 92, 131
1304	15, 130	1461	14
1311	121, 284, 299	1472	60
1313 a)	90	1477	115

II. Obchodní zákoník.

	Čís.		Čís.
čl. 15	75	čl. 325	326
čl. 16	143	čl. 343	213
čl. 21 odst. 3.	184	čl. 344	302
čl. 23	38	čl. 345	299
čl. 104 odst. 2.	122	čl. 347	80, 212, 274
čl. 118	122	čl. 356	26
čl. 207 odst. 3.	300	čl. 357 odst. 3	33, 176, 196
čl. 250	207	čl. 360	199
čl. 271 čis. 1.	144	čl. 367	64
čl. 272 čis. 1.	144	čl. 380	64
čl. 291	304	čl. 387	318
čl. 324	326		

III. Jurisdikční norma.

	Čís.		Čís.
§ 1	22, 24, 53, 55, 110, 114, 181, 191, 215, 262, 271.	§ 66	322
3	190	§ 68	129
4	67	§ 76	129
7 a)	340	§ 77 odst. 1	123
29	307	§ 83	74
30	67	§ 87	123
42	51	§ 87 a)	221
44 odst. 1.	258	§ 88 odst. 2.	31, 228, 286
45 odst. 1.	32, 217, 282	§ 99 odst. 3	258
55	308	§ 104	93, 183, 253
		§ 105	322

IV. Civilní řád soudní.

	Čís.		Čís.
čl. XLII uv. zák.	85	§ 36	236
§ 11 čis. 2	329	§ 41	117
§ 27	267, 272	§ 57	35

	Čís.		Čís.
57 odst. 2	350	§ 471 čis. 3.	87, 345
75 odst. 3	267	§ 477 čis. 2.	183
84 odst. 2	264	— čis. 4.	211, 272
93	102, 171	— čis. 5.	142, 248
128	86	§ 482	84, 145
162	23	§ 488	87
180	110	§ 496	110
182	84, 110	§ 502 odst. 2.	34, 346
192 odst. 2	188	— odst. 3.	73
227	32, 304	— odst. 4.	13, 266
228	21, 42, 56	§ 503 čis. 4.	64
232	216	§ 505 odst. 3.	293
233 odst. 1	216	§ 507 odst. 1.	117
235	19, 44	§ 513	69
237	37	§ 519 čis. 1.	235
261	22, 125, 237	— čis. 2.	153
268	140	§ 526 odst. 2.	167
272	64	§ 528	125, 222
273	33, 275	§ 529	189
289 odst. 2.	272	§ 529 čis. 2.	189
371 odst. 2.	69	§ 530 čis. 7.	351
384	191, 247	§ 531	351
386 odst. 4.	51	§ 538	330
395	37	§ 560	116
406	116, 120, 285	§ 562	99, 151
409	135, 180, 230	§ 565	99, 147
414	151, 261	— odst. 2.	179
416	261	§ 566	147
432	84	§ 571	37
448	34, 161, 329, 346	§ 572	120
462	87	§ 575 odst. 1.	21, 117, 241
464 odst. 2.	102	— odst. 3.	135, 254
467 čis. 3.	345		

V. Exekuční řád.

	Čís.		Čís.
čl. III.	255	§ 216	152, 303, 325
1 čis. 13	349	§ 219 odst. 2.	152
3	60	§ 261	243
3 odst. 2.	142	§ 278 odst. 3.	166
7	54, 268	§ 286 odst. 3.	94
8	54	§ 294	250
15	136	§ 340 odst. 2.	166
35	287	§ 341 odst. 2.	234
37	324	§ 346	98, 113
39 čis. 1	256	§ 349	313
— čis. 5	317	§ 353	54
42	187, 288	§ 367	238
44	187	§ 368	177, 196
— odst. 1.	263	§ 370	134, 142, 261
— odst. 3.	187	§ 371 čis. 1	297
50	183	§ 379 odst. 2.	260
65 odst. 2.	167	§ 382 čis. 8	259, 315
79	41, 89, 317	§ 384 odst. 3.	342
82	41		

	Čís.		Čís.
387	258	396	186
389	218	398	206
391	86, 173	399	321

VI. Patent o řízení nesporném.

	Čís.		Čís.
1	279	§ 92 odst. 2., čís. 1.	331
2 čís. 6	220	— čís. 3.	331
9	185, 344	115	312
11 odst. 2.	328	122	205
14 odst. 2.	222	125	95
59	197	126	95
61	163	127	312
65	163	145	29, 225
66	294	158	165
90	197	159	124
		281	182

VII. Ostatní zákony a nařízení.

	Čís.		Čís.
1786 září 18. čís. 577 sb. z. s.	255	§ 72	325
1790 leden 19. čís. 1094 písm. d) sb. z. s.	123	§ 84	159
1798 září 21. čís. 434 sb. z. s.	136	1851 listopad 16. čís. 1 ex 1852 (dopravní řád železniční).	
1806 březen 3. čís. 758 sb. z. s.	181	§ 17	103
1817 duben 9. čís. 1331 sb. z. s. (nemocniční fond Pražský)	322	§ 96	48
1819 srpen 23. čís. 1595 sb. z. s. (řízení ve věcech manželských)	140	§ 102	48
§ 4	145	1852 prosinec 15. čís. 257 ř. z. (ho- nitba).	
§ 14	82	§ 12	309
1832 prosinec 27. čís. 2548 sb. z. s.	349	1854 květen 23. čís. 146 ř. z. (hor- ní zákon).	
1837 listopad 5. čís. 240 sb. z. s. (poštovní zákon).	214	§ 170	138
uv. pat. odst. 5.	214	§ 200 lit. i)	100
§ 24	214	§ 214	100
§ 27 odst. 2.	214	1863 březen 9. čís. 17 ř. z. (ob- chodní rejstřík).	
1838 červen 12. čís. 280 sb. z. s. (řád pošty povozní).	214	§ 25	182
§ 46	214	— prosinec 3. čís. 84 ř. z. (chu- dinská podpora).	
— srpen 21. čís. 291 sb. z. s.	136	§ 24	110
— listopad 6. čís. 302 sb. z. s. (řád pošty listovní).	214	§ 26	110
§ 20	214	1864 duben 16. čís. 7 z. z. pro Če- chy (obecní zřízení).	
1841 duben 9. čís. 531 sb. z. s. (výživné rozvedené man- želky)	259	§ 28	271
		§ 31	276
1850 únor 9. čís. 50 ř. z. (poplat- kový zákon).	325	§ 37	262, 271
§ 44	325	§ 57	276
		1866 červen 1. čís. 49 z. z. pro Čechy (honební řád).	
		§ 6	114

	Čís.		Čís.
§ 16	114	1882 duben 21. čís. 123 ř. z. (exe- kuce na platy osob ve veřej- né službě).	
§ 23	114	§ 1	280
§ 24	114	1883 únor 16. čís. 20 ř. z. (pro- hlášení za mrtva).	
§ 45 odst. 3.	22	§ 9 odst. 4.	281
§ 49	309	§ 9 posl. odst.	328
1868 červenec 6. čís. 96 ř. z. (ad- vokátní řád).		1887 červenec 6. čís. 72 ř. z.	255
§ 2	231	— prosinec 28. čís. 1. ř. z. z r. 1888 (úrazové pojištění děl- nické).	
§ 30	208	§ 11 posl. odst.	178
— prosinec 3. čís. 59 z. z. pro Čechy (chudinská podpora).		§ 29	178
§ 1	110	§ 43	178
1869 březen 5. čís. 27 ř. z. (ru- čení drah).		§ 46	128, 203
—	340	§ 47	128, 141
§ 1	15, 48, 69, 130, 139, 141, 154, 155, 193, 323, 327	1888 březen 30. čís. 33 ř. z. (ne- mocenské pojištění dělnické).	
§ 2	48, 69, 155, 323	§ 63	178
1870 květen 28. čís. 65 z. z. pro Moravu (vodní zákon).		1889 červenec 28. čís. 127 ř. z. (bratrské pokladny).	
§ 11	24	§ 11	100
§ 68	349	1890 říjen 14. čís. 186 z r. 1892 (Bernská dohoda o meziná- rodní železniční dopravě)	246
§ 75	24	1893 prosinec 31. čís. 12 ř. z. z r. 1894	138
1871 červen 25. čís. 75 ř. z. (no- tářský řád).		1896 červenec 7. čís. 140 ř. z. (ce- sta z nouze).	
§ 13	316	§ 15	40
— červenec 25. čís. 95 ř. z. (knihovní zákon).		§ 16	40
§ 17	303	1896 srpen 18. (německý občanský zákoník).	
§ 20	305	uv. 18	71
§ 38 lit. c)	4	§ 1591 a násl.	71
§ 53	321	— listopad 14. čís. 85 ř. z. z r. 1899 (Haagská konvence)	35
§ 57	59, 321	— listopad 27. čís. 218 ř. z. (živ- nostenské soudy).	
§ 61	43, 249, 298, 305	§ 1	202
§ 94	240	§ 4	202
1873 duben 9. čís. 70 ř. z. (spole- čenstva výrobní a hospodář- ská).		1897 prosinec 12. čís. 283 ř. z. (ří- zení ve věcech manželských).	
§ 1	192	§ 1	140
§ 5 čís. 7	9	§ 6	145
§ 15	9	§ 10	82
§ 16	75, 239	1898 březen 9. čís. 41 ř. z. (in- strukce pro finanční proku- raturu)	246
§ 18	10	1900 červenec 1. čís. 110 ř. z.	
§ 26	192, 239	§ 2	202
§ 27	9	1902 červenec 12. čís. 147 ř. z. (ručení drah) viz 1869 březen 5. čís. 27 ř. z.	
— květen 23. čís. 119 ř. z. (trestní řád).			
§ 98	98		
1875 říjen 31. čís. 77 z. z. pro Če- chy (jízda silničními paro- stroji)	76		
1878 únor 18. čís. 30 ř. z. (vyvlast- nění k účelům železničním).			
§ 30	190		
1880 duben 19. čís. 14 z. z. pro Če- chy (úřední jazyk).			
§ 10	109, 133		

	Čís.		Čís.
1905 červenec 17. čís. 60 ř. z. z r.		§ 11	97
1909 (Haagská konvence.)	35	§ 18 odst. 2	6
1906 březen 3. čís. 58 ř. z. (společnosti s ruč. obm.)		§ 22	6
4	10	— červenec 29. čís. 187 ř. z. (přerušeni řízení).	
5	168, 220	§ 2	23
11	12	— říjen 12. čís. 276 ř. z. (I. dílčí novela k obč. zák.).	
15	68	§ 16	314
16	111	— říjen 16. čís. 289 ř. z. (odvetná opatření)	58
32	30, 111	— prosinec 10. čís. 337 ř. z. I. (konkursní řád).	
35 čís. 7	68	§ 21	47
50 odst. 2	30	§ 25	47
76	347	49 odst. 2	70
78	207	81 odst. 3	200
90	68	§ 176 odst. 2	70
95	68	— III. (odpůrčí řád).	
102	225	§ 20	249
108	225	1915 březen 20. čís. 69 ř. z.	18
— prosinec 12. čís. 1 ř. z. z r. 1907 (pojištění soukromých zřízeních).		— prosinec 17. čís. 373 ř. z. (obchodní dozor).	
§ 72	88	§ 6	180
— prosinec 16. čís. 5 ř. z. z r. 1907 (zákon lékařenský).		§ 8	180
3	234	— prosinec 29 čís. 83 z. z. pro Čechy (dávka z přírůstku hodnoty)	146
4	234	1916 březen 19. čís. 169 ř. z. (III. dílčí novela k obč. zák.)	
§ 17	234	§ 150	100
1907 srpen 16. čís. 199 ř. z. (živnostenský řád).		§ 153	100
§ 82	219	— červen 28. čís. 207 ř. z. (zbavení svéprávnosti).	
1908 srpen 7. čís. 68 z. z. pro Čechy (posloupnost do statků střední velikosti).		§ 49 odst. 2	227
§ 11	112	§ 67 čís. 1	118
— srpen 9 čís. 162 ř. z. (automobily).		— srpen 21. čís. 268 ř. z. (započtení služby vojenské).	
§ 1	150	§ 3	231
§ 2	150	§ 9	231
1909 listopad 11 čís. 172 ř. z. (dopravní řád železniční).		— září 22. čís. 317 ř. z. (poštovní řád).	
§ 39 (prov. nař. III.)	137, 223	§ 219 odst. 2	214
57	7	1917 březen 18. čís. 122 ř. z. (vojenské podniky).	
70	7	§ 1	2
76	7	§ 5	2
81	213	— březen 19. čís. 123 ř. z. (vojenské podniky)	2
84	104	— květen 26. čís. 235 ř. z. (zásoby obilí).	
95	223	§ 2	195
100	353	— červenec 24. čís. 307 ř. z. (zmocňovací zákon)	162
1910 leden 16. čís. 20 ř. z. (obchodní pomocníci).		— prosinec 23. čís. 501 ř. z. (pojišťovací řád).	
§ 13	242	§ 11	5
— duben 28. čís. 81 ř. z. (automobily).		1918 leden 20. čís. 21 ř. z. (ochrana nájemců).	
§ 45	150	§ 1	50
§ 46	150		
1912 prosinec 26. čís. 236 ř. z. (válečné úkony)			
1914 leden 13. čís. 9 ř. z. (statkovi úředníci).			
§ 1	332		

	Čís.		Čís.
§ 7 čís. 3	66	— prosinec 28. čís. 3 sb. z. a n. z r. 1919 (příročí).	
— čís. 5	3, 77, 83	§ 7	174
— posl. odst.	28	§ 11	174
— leden 23. čís. 23 ř. z. (válečné úkony)	191	1919 leden 9. čís. 14 sb. z. a n. (obchodní pomocníci).	
— březen 31. čís. 128 ř. z. (prohlášení za mrtva).		§ 14 odst. 2	233
§ 1	335, 336	— leden 24. čís. 38 sb. z. a n. (zabírání bytů).	
— červen 3. čís. 192 ř. z.		§ 7	313
§ 2	195	— únor 6. čís. 57 sb. z. a n. (zákaz převodu pohledávek)	317
— červen 17. čís. 216 ř. z.		— únor 9 čís. 62 sb. z. a n. (ochrana nájemců)	
§ 6 a)	195	§ 5	148
— srpen 18. čís. 317 ř. z. (náhrada za válečná poškození)	270, 277	— únor 25. čís. 84 sb. z. a n. (okolování bankovek).	
§ 6	343	§ 1	306
— září 3. čís. 323 ř. z.		— únor 25. čís. 86 sb. z. a n. (okolování bankovek).	
§ 1	11	§ 8	306
— září 18. čís. 339 ř. z.	18	§ 9	211
— říjen 28. čís. 11 sb. z. a n. (zřízení státu československého).		§ 12	175
čl. 2	35	— březen 7. čís. 118 sb. z. a n. (uvolnění vkladů).	
čl. 4	70	§ 3 odst. 4.	306
— říjen 29. čís. 12 sb. z. a n. (vojenský dozor).		— březen 10. čís. 145 sb. z. a n. (dohoda o exekuci s Rakouskem)	258
§ 2	191	— březen 29. čís. 6740/19 min. sprav.	197
— listopad 2. čís. 3 sb. z. a n. (neiv. správní soud).		— duben 24. čís. 223 sb. z. a n. (bezplatný byt).	
§ 2 čís. 6	172	§ 1	348
— listopad 2. čís. 4 sb. z. a n. (zemský soud v Praze).		— květen 22. čís. 320 sb. z. a n. (rozlukový zákon).	
§ 1	172, 191, 247	§ 15	320
— listopad 2. čís. 5 sb. z. a n. (nejvyšší soud)	34, 62, 70	— červen 4. čís. 313 sb. z. a n. (finanční prokuratura)	246
— listopad 9. čís. 32 sb. z. a n. (obstavení velkostatků)	20	— červenec 23. čís. 440 sb. z. a n. (příročí)	353
— listopad 9. čís. 33 sb. z. a n. (zrušení odvetných opatření)	58	— srpen 5. čís. 464 sb. z. a n. (retorsní opatření)	317
— listopad 10. čís. 61 sb. z. a n. (zrušení šlechtictví)	197		
— prosinec 17. čís. 83 sb. z. a n. (ochrana nájemců)	162		
§ 1	50, 149, 245		
§ 7 čís. 3	66, 116		
— čís. 4	116		
— čís. 5	77, 107, 148, 245		